

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TINGBØGER
ASKØ BIRK 1662-1683
FEJØ BIRK 1657-1664, 1677-1691, 1708-1723

FORORD

Indtil indførslen af Danske Lov i 1680erne og sammenlægning af mange jurisdiktioner over hele landet, var der birketing på hver af øerne Askø, Fejø og Femø. Fra den tid er tingbogen fra Femø gået tabt. Efter sammenlægningen af de tre birker, finder man sagerne fra alle tre øer i Fejø birks tingbog.

Den ældste tingbog fra Fejø er bortset fra enkelte sager indskrevet meget kortfattet. Tingbogen fra Askø såvel som tingbøgerne fra Fejø 1677-91 og 1708-23 er sine steder vanskelige at læse på film, så for selv at forstå sagerne har det været nødvendigt at foretage en fuldstændig eller næsten fuldstændig afskrift, men dog således at gentagelser af sagsforløbet kan være udeladt eller forkortet, for eksempel ved dommerens gennemgang og begrundelse for sin endelige kendelse. Tinghørere, "de otte mænd" og kaldsmænd er almindeligvis udeladt i min afskrift.

Ord i ( ) er næsten sikre tydinge mens (.....) angiver ord, som ikke har kunnet læses, enten fordi blækket har været bleget, klattet og med gennemslag fra bagsiden eller fordi siden skadet af fugt eller slid på bladernes kanter.

Sproget i tingbøgerne varierer noget i stavemåde, til dels efter perioden for tilblivelsen, men også efter de skiftende skrivers forudsætninger. Denne udgave er derfor skrevet i så godt som nutidig retskrivning, mens ordstilling og sætningsopbygning i stor udstrækning er bibeholdt. I nogle tilfælde har der været ord, som jeg har søgt nærmere forklaring på, de er tilføjet teksten omgivet af [ ]. Oplysningerne hertil er for det meste fundet i ordbog over det danske sprog og i ordbog over det ældre danske sprog.

Stednavnene er med undtagelse af marknavne undersøgt i Trap Danmark fjerde udgave og skrevet som der, mens personnavnene er normaliserede, idet de samme personer til tider i samme tingbog endog i samme tekst kan være skrevet Laurids, Laurits, Laurs, Lars ja endog Lars Lauritsen eller Laurits Larsen. Det samme forhold gælder Oluf, Ole og Olle, Birte, Birthe Birgitte, for blot at tage nogle af variationerne. Da dette især er tilfældet i den mest omfattende af tingbøgerne og især i perioden 1715-1723, er alle navne blevet normaliseret så søgningen i teksten derved er blevet forenklet. Der er udarbejdet en liste over de navne, der ofte forekommer i tingbøgerne såvel som i referaterne af skifter og indfæstninger, andet steds på CD-en.

For ikke at forstyrre teksten for meget og især for ikke at dele personnavnene er sideskift blevet markeret således <>

For at gøre teksten mere læsevenlig er der indsat lineskift og afsnit, idet sådanne selv ved nye tingdage ikke findes i alle originaler.

Beder november 2008
Kirstin Nørgaard Pedersen

FEJØ TINGBOG 1657-1663

ved Kirstin Nørgaard-Pedersen 2007

(1 a)

I N D N I C

Anno 1657 den 27. Feb. er holden ting her på Fejø af Jens Zachariasen foged ibidem.

Tinghørere

Hans Pedersen Smed, Jens Jensen, Jens Pedersen Smed, Terkel Nielsen, Laurits Jørgensen, Morten Joensen, Hans Jeppesen, Niels Jensen

Kaldsmænd begge byers tjenere Christen Michelsen og Laurits Pedersen

Jens Zachariasen lod læse en kopi af øvrigheden Jacob Christensens seddel, som er sendt her til øerne anlangende kongerettighed, kornskat, pengeskat og landgilde, som fogden er mistænkt og beskyldt for. Hvor til menige almue svarede, at det tit og ofte var påmindet at skulle udlægge skatterne, men nød og trang har dem det forhindret. Så vel som deres supplikationer [ansøgninger] til høje øvrighed har fremskikket. og forhåbede der på et mildt og nådigt gensvar, og eftersom de Femø mænd har indgået godvilligt at ville give borgmester Jacob Christensen en <> skæppe ærter hver mand,

(1 b)

hvilket Jens Zachariasen også efter Jens Rasmussen foged på Femø i sin skrivelse har foreholdt Fejø mænd, dog ikke det påbudt, men om borgmester ville forskaffe dem supplikationer fra København, lige så vel som de Femø mænd.

** Jens Zachariasen var begærende sit 3. ting til dom som resterer med øvrighedens rettighed.

** Nok lod Jens Zachariasen lyse for sin dele [udpantning] til Jørgen Madsen.

** Jens Zachariasen begærede dom over Hans Jørgensen, efter en dom udstedt af Laurits Jørgensen bomand i Vesterby 1656 22. februar, hvilket Laurits Jørgensen har opsat til i dag 6 uger.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Jens Jensen i Vesterby til ting kommer igen.

** Jens Zachariasen lovede for ting og dannemænd, at ville betale Oluf Pedersen i Kadevig på Fejø til Michelsdag førstkommende, hvorefter Oluf Pedersen var tingsvidne begærende.

(2 a)

Oluf Pedersen begærede dom over Jens Zachariasen for 26 dl. 1 mark 12 sk., hvortil Jens Zachariasen svarede, at efterdi Oluf Pedersen efter udstedt doms bemelding er indført for sin gæld udi Hans Nielsens gård, som Jens Zachariasen nu har til brug, formener han ingen dom over ham bør udstedes, men at Oluf Pedersen bør annamme sin part udi gården. Jens Zachariasen har brugt den halve gård, ikun (til) vårsæd, tilbyder han at vil give Oluf Pedersen villighed for sin part lånekorn.

Og for samme 26 dlr. 1 mark 12 sk. lod Oluf Pedersen lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Hans Jørgensen var begærende at han måtte få ført sine vidnesbyrd, som var de 4

skiftemænd Hans Jeppesen, Morten Hansen, Rasmus Hansen og Niels Jensen bomænd på Fejø deres sandhed at vidne, hvorledes på skifte var gået efter hans salig hustru Klara Andersdatter, hvortil Jens Zachariasen svarede og forment at ingen vidner bør stedes til forhør med mindre vederparterne [modparterne] der imod <> bekommet lovlige kald og varsel efter kong Christian den 3. reces 14. kapitel.

(2 b)

** Mogens Hansen på sin konefar Hans Michelsen Skomagere vegne lod lyse for sin dele til Hans Ottesen til ting kommer igen. item til Hans Rasmussen bomand i Østerby for hvad han er ham skyldig med rette.

** Morten Joensen lod lyse for sin dele til Mogens Hansen til ting kommer igen.

** Nok 1. ting til Oluf Christoffersen til ting kommer igen.

** Rasmus Mortensen Blans i Stokkemarke sogn i Lolland begærede dom over Jeppe Rasmussen for 10 sldl. Mads Christensen for 10 sldl., Rasmus Joensen for 10 sldl. efter håndskrifter, Mads Jensen på Vejrø 20 sldl. og 10 mark efter håndskrift, Rasmus Jørgensen Borre hans løfte på hans salig formands vegne, som han har lovet for Jens Hansen Tielsen, hvortil Rasmus Borre svarede, at han skulle fremlægge hans håndskrift. Vides der udi ikke at kende efterdi ingen rigtighed der om er fremlagt.

** Niels Rasmussen Holst af Blans begærede dom over Jens Hansen Farsen for 22 slette dlr. med forgangen års rente, som han havde lovet for Rasmus Jørgensen og <> Rasmus Christensen her på Fejø.

(3 a)

** Hr. Laurits Jørgensen lod lyse for dele til Niels Dam, Anders Mortensen, Terkel Nielsen, Laurits Boesen, Jens Hansen Farsen, Jeppe Clausen.

** Hr. Laurits Jørgensen sognepræst på Fejø på sin søster Magdalene Bentis vegne var begærende dom over Hans Michelsen for 4 dl. 4 sk.

** Nok 1. ting til Rasmus Jørgensen Borre for 9 mark.

** Nok lod hr. Laurits lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen til ting kommer igen.

** Nok begærede hr. Laurits dom over salig Peder Madsens kvinde for 3 dl. 3 mark 12 sk.

** Nok lod hr. Laurits lyse for sin dele til Jens Pedersen Smed, Jørgen Madsen og Peder Jeppesen, item Peder Rasmussen for 9 ½ daler, som resterer salig Jens Mogensens fæstning, hvortil Peder Rasmussen lovede at ville føre vidnesbyrd til ting kommer igen

** Michel Bentsen begærede at de otte mænd som sad ting den 28. november 1656 nemlig, Hans Pedersen Smed, Jens Lauritsen Læsø, Mads Christensen, Niels Jensen, Hans Jeppesen, Morten Hansen <> Morten Jensen og Jørgen Terkelsen Smed ville være bestandige de ord, som Michel Bentsen havde efter han samme tid var begærende dom over Hans Michelsen for 72 dlr., hvortil Jens Zachariasen da svarede, at han kunne møde i morgen og annamme pro kvota så vidt boet kunne tilstrække, efterdi han sit bo til forleden ting havde opbudt.

Og vidnede fornævnte mænd at Michel Bentsen skulle der imod svaret og formente at dersom Henrik Hillebrandtsen der udoover skulle liden nogen skade, skulle Jens Zachariasen der til svare i fremtiden og var det begærende at føre ind i tingbogen, hvor til Jens Zachariasen svarede, at han ikke kunne lade føre ind mod sig selv, hvor over Michel Bentsen var tingsvidne begærende.

Hvor imod Jens Zachariasen svarede og formente ingen tingsvidne måtte udstedes imod ham, førend han blev lovlig kaldet dertil, og når han bliver kaldet ville han selv vidne, dog erbød han sig at ville (ud)stede dom, efterdi han har taget sig det i betænkende.

** Oluf Jørgens begærede dom over salig Peder Mogensens hustru for hvis ham <> hos hende resterede.

(4 a)

Hvortil Jens Zachariasen svarede, at når som hun og salig Peder Andersens sande arvinger der imod bliver lovlig kaldet, skulle han der imod vederfares hvis lovligt og ret kunne være.

** Hans Pedersen Smed begærede 2. ting til Jørgen Madsen for hvis, han er ham skyldig.

** Jørgen Terkelsen smed lyste for sin dele til Peder Hansen i Vesterby, for hvis han er ham skyldig.

** Laurits Nielsen begærede sit første ting til Hans Pedersen Skrædder for hvis skade, som han gjort ham på sin mølle, og ville vide hvem hans hjemmel dertil kunne være. Nok for nogle utilbørlige ord, som hans hustru havde til ham, der han kom ind i hans hus, som hun ikke med guds hjælp skal gøre bevisligt.

** Nok lod lyse for sin dele til Anders Mortensen.

** Nok lod lyse for sin dele til Hans Mortensen.

** Niels Jørgensen lod lyse for sin dele til Hans Michelsen Skomager, for hvis han havde ham at tale på [tiltale] Hans Skomagere søns vegne.

** Niels Jørgensen på sin moders vegne fik afkald af sine brødre Oluf Jørgensen og Jørgen Jørgensen for hvis arvepart de kunne tilfalde <> efter deres salig far og bror Terkel Jørgensen

(4 b)

** Laurits Nielsen var begærende sit 2. ting til Jens Ibsen Fynbo

** Rasmus Sørensen var begærende sit 2. ting til Hans Nielsen for hvis, han er ham skyldig.

** Oluf Nielsen bekom afkald af hr. Laurits Jørgensen og Jens Lauritsen Læsø for det hus, som Jens Lauritsen i dammen udi boede.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 1. ting til salig Bernt Michelsens hustru Magdalene Jørgensdatter for hvis hun og den salig mands arvinger var ham skyldig som var 13 pund jern for 3 mark og 4 sk., hvor til Michel Bentsen svarede at han det ej kunne nægte, at de havde fået det af ham, hvortil hr. Laurits svarede at havde han ham noget til at tale skulle han stævne ham for hans provst.

I lige måde begærede han 1. ting til Jørgen Terkelsen på salig Bernt Michelsens børns vegne.

Nok begærede Jørgen Jørgensen sit 2. ting til Christoffer Jørgensen for hvis han er ham skyldig.

** Jørgen Andersen begærede sit 1. ting

(5 b)

** Laurits Nielsen Rasmus Samsing efter deres håndskrift rester 4 dlr. 2 mark
Laurits Jørgensen efter sin udgivne håndskrift for 6 slette daler.
Jeppe Pedersen Terkel Nielsen efter deres udgivne håndskrift 4 slette daler
Oluf Mortensen Jens Hansen og Hans Olufsen efter håndskrift rester 3 dlr.
Niels Jørgensen. Oluf Nielsen, Peder Hansen, Jens Jensen efter håndskrift 12 dlr.
Christoffer Nielsen og Niels Lauritsen efter håndskrift rester 4 dlr. 2 mark.
Er tildømt inden 15 dage at betale eller lide nam og vurdering i deres bo.

** Rasmus Nielsen begærede sit 1. ting til Oluf Pedersen Smed for hvis han var ham skyldig,
Nok begærede 3. ting til Jens Hansen for hvis han er ham skyldig.

** Laurits Nielsen var begærende sit 2. ting til Hans Pedersen Skrædder for den skade han
havde gjort ham på sin mølle. Nok begærede sit 3. ting til Jens Fynbo for hvis han er ham
skyldig.

** Laurits Nielsen begærede dom over Anders Mortensen for en fjerding sild for 2 dlr. og 2
mark og 2 års $\diamond$ rente som han havde fået af

(6 a)

Erik Urtekræmmer og Laurits stod for og havde betalt for hans formand salig Rasmus
Samsings vegne, så og for en rigsdaler som han selv var ham skyldig, hvortil Anders
Mortensen svarede, at han vidste ham intet at være skyldig uden den rigsdaler. Er der udi
således kendt at efterdi tvistighed herom findes om samme fjerding sild og ikke er bevist om
Anders Mortensen ikke er noget på skifte tilsat, bør Laurits Nielsen at lade kalde de
umyndiges formynder og så der til og bevise det lovligt her efter, skal her udi vederfares hvis
ret er.

** Niels Jensen begærede sit 1. ting til Niels Hansen Boesen, Hans Borre, Niels Mortensen
[Hans Borre og Niels Mortensen overstreget] for deres sandhed at vidne om de ej vidste hvor
meget Oluf Nielsen var ham skyldig i salig Morten Smeds gård. Nok æskede Niels Jensen
hans købebrev i retten, om der udi fandtes nogen rigtighed.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

** Michel Bentsen på hr. Laurits Hansen vegne lod lyse for delen til hr. Laurits Jørgensen,
Hans Jeppesen til vidnesbyrd.

(6 b)

Derimod er kaldet Jens Gård og hans hustru, Hans Mortensen, Oluf Mortensen og Anders
Mortensen.

** Hans Mortensen fik afkald af Hans Jeppesen på Hans Jeppesens kvinde Maren
Andersdatters vegne for hvis arvepart hun kunne tilfalde efter sin salig mor Anne Hansdatter.

** Nok begærede Hans Mortensen sit 1. ting til Jens Pedersen Smed for afkald

** Anders Mortensen gav Hans Mortensen afkald for fædrene og mødrene arv.

** 1. ting til Peder Clausen for afkald

** Jørgen Terkelsen Smed lod lys for sin dele til Peder Hansen for hvis han er ham skyldig.

** Rasmus Sørensen ved Hans Mortensen begærede sit 3. ting til Hans Nielsen.

** Hans Mathiasen begærede sit 2. ting til Jens Lauritsen i Dammen for hvis han er ham skyldig.

** Mogens Hansen på sin konefars Hans Michelsens vegne begærede dom over Hans Ottesen efter en håndskrift for 14 mark og en tønde ærter, og foruden håndskriften 3 mark og var Hans Ottesen ikke da til stede. Er udstedt dom efter så vidt som håndskriften formelder.

** Nok begærede Mogens Hansen 1. ting til Jens Pedersen Smed mod for ved på 2 sølvsker.

(7 b)

** Jørgen Jørgensen begærede 3. ting til Christoffer Skrædder for hvis han er ham skyldig.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 2. ting til Magdalene Bentis for 13 pund havre som salig Bent Michelsen havde fået (af) ham. Hvortil hr. Laurits Jørgensen svarede at han skulle have krævet det på skiftet.

** I lige måde 2. ting til Jørgen Terkelsen Smed på den salig mands børns vegne.

** Oluf Pedersen begærede på sin kone faders Hans Pedersen Smeds vegne 3. ting til Jørgen Madsen for hvis, han er ham skyldig.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Oluf Hansen, Jens Hansen, Oluf Mortensen og Hans Mortensen for deres sandheds vidne anlangende salig Peder Olsens børn Margrethe Pedersdatter og Anders Pedersen.

** Jørgen Madsen begærede sit 2. ting til Michel Terkelsen på salig Anders Hansens børns vegne.

** Peder Rasmussen begærede 1. ting til Oluf Mortensen sin sandhed at vidne anlangende hvis tvistighed som er imellem salig Magdalene Bentis og Peder Rasmussen, og der imod havde indstævnet salig Bent Michelsens regnskabsbog.

(8 a)

Hvor til hr. Laurits Jørgensen svarede, anlangende regnskabsbogens indstævning for retten, da formenes samme bog at være kasseret, efterdi den af fogden og 4 mænd på lovligt skifte er rigtigt gennemset og klareret.

** Laurits Jensen lod lyse for sin dele til Oluf Pedersen mod salig Hans Smeds datter Karen Hansdatters gods annammelse.

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen i Dammen, item Jens Lauritsen bomand ibidem, nok Simon Jensen til ting kommer igen.

1657 10/7

** Jens Zachariasen ved begge byers tjenere havde ladet kalde Laurits Jørgensen og Jørgen Jørgensen af Vesterby som er lyst for delen til ting kommer igen.

(8 b)

Anders Fick ved Hans Jespersen af Fejø og Niels Hansen ibidem har ladet kalde ridefogden til Halsted kloster og Ravnsborg len efter kaldsseddel, som lyder: Lader jeg underskrevne ved disse tvende kaldsmænd give eder ærlig og velforstandig mand Sten Knudsen ridefoged over Halsted kloster og Ravnsborg len kald og varsel til i dag otte dage her til Fejø birketing, mod hvis vidne jeg samme tid agter at føre min sag til at bestyrke og dommeren til des bedre oplysning udi den sag mig og eder har imellem været, som jeg forventer allerede er ganget dom udi til Stokkemarke ting, om I der imod vil have noget at svare. Fejø den 3. juli 1657 Anders Fick egen hånd.

Hvortil ridefogdens tjener Christen Hansen Sadel svarede, at han havde noget derimod på hans vegne at protestere. <

(9 a)

Hvortil Anders Fick svarede og tilspurgte Christen Hansen om han havde sin husbond Sten Knudsens fuldmagt og havde han ikke, da mente han, at dommeren ej der imod noget udsteder, eftersom det er et fremmed birk. Jens Zachariasen tilspurgte Sten Knudsens tjener Christen Hansen om han ej havde sin husbonds fuldmagt, hvortil han svarede at han ingen fuldmagt havde, men mente, at han nok var fuldmægtig på Sten Knudsens vegne, eftersom han tjener ham for kost og løn og hans dokumenter i sagen er betroet, som han for retten fremlægger og begærer læst og påskrevet, formente han, at dommeren ej billigt kunde nægte ham sin husbonds < proces ved lov og ret at udføre, hvorpå han var dom begærende.

(9 b)

Anders Fick svarede at når Sten Knudsens tjener Christen Hansen har sin husbonds fuldmagt at lade læse for retten, da er han for ringe til at nægte ham nogen proces. Christen Hansen svarede at når Anders Fick vedgår han Sten Knudsens tjener at være, formener han at ingen dommer kan nægte ham sin husbonds proces at udføre. Hvortil Anders Fick svarede at Christen Hansen siger, at Anders Fick siger at Christen Hansen skulle nu være Sten Knudsens tjener, men han nægter at han ikke nu ved, at fornævnte Christen Hansen skulle være Sten Knudsens tjener, men for en tid lang siden var det ham bevidst. Christen Hansen svarede og mente det lovligen med tingbogen < at bevise, eller der efter udstede tingsvidne om for nøden gøres.

(10 a)

Efter slig irettesættelse vides ej Christen Hansen noget udi denne sag at tillades at svare førend han rigtig fuldmagt fra Sten Knudsen fremlægger, men tillades Anders Fick, som er en fremmed karl herpå stedet, sine vidnesbyrd at få til forhør.

Tvende skippere Morten Christensen og Hans Rasmussen, havde fået lovlig varsel om deres sandhed at vidne, og Anders Fick fremlagde fornævnte mænds skriftlige vidnesbyrd, som efterfølger:

Eftersom vi underskrevne Morten Christensen og Hans Rasmussen på Fejø, her i Vordingborg er indstævnet for kongelig majestæts byfoged, vores < sandhed være gestandig under edspligt for kongelig majestæts byfoged i tvende dannemænds påhør,

(10 b)

som er Peder Stausbech og Mads Nielsen Smed i Vordingborg. Desligeste Rasmus Jørgensen og Daniel Jensen begge boende på Fejø, vores sandhed at vidne og gestandig at være, hvor og når behov gøres, eftersom vi på de tider ej kan være til stede at vidne til vores værning

formedelst vores rejse. Da er det os i Guds sandhed vitterligt 1657 i maj har Anders Fick af Vordingborg fragtet os på Rostock og Holsten med 24 tønder godt Rostockøl og 3 tønder skibsøl til skibsbehov. Da den tid vi kommer udi søen, da kom der en sydvestvind på os, og der tilmed var der tidender, at svenske kapere var udi søen, så at vi måtte lade stå ad Gedser til og ind ad Nykøbingsund og der ville vi lade stå omkring Albuen, ad Holsten <> efter vores toldseddels formelding og kontrakt, som var gjort imellem os.

(11 a)

Men den tid vi kom sejlende mellem Lollands øer, som var fredagen efter pinsedag, og ville lade stå ad Lollands Albue, da kom der en vest-nord-vest vind på os med en storm, så vi sejlede vor store hals i stykker, så det var os umuligt, vi eller nogen søfarende mand kunne sejle igennem Rågø sund, derfor måtte vi sætte under Ravensby slot under Lolland, og der lå vi og skuden var læk og blev mere og mere, og vinden ville slet intet føje os til villig, så det var os umuligt at vi kunne forsvare købmandens gods længere, thi skuden var drevet i land af is i vinter, og vi ikke vidste at skudens skader var så udtalt, når hun var lastet. Derfor førte vi købmandens gods i land ved Ravensby, på det vi fattige folk kunne bjerge livet og købmanden sit gods, og tilspurgte Anders Fick Morten Christensen og Hans Rasmussen om det dem ej er i Guds sandhed vitterligt, at <> vi havde pakket to tønder øl ungefær den ganske last, hvilket os også i guds sandhed vitterligt dette forskrevne at være udi sandhed som forskrevet beskrevet.

(11 b)

Vi ved vores helgens ed, her og hvor behov gøres. Aktum Vordingborg den 5. juli 1657.

Befindes under Morten Christensens egen hånd Hans Rasmussen hans mærke, Rasmus Borre hans mærke, Daniel Jensen hans mærke, Peder Stausbechs mærke og under Mads Nielsens egen hånd.

Dette forbemeldte efter kald og varsel fremkom for retten Rasmus Jørgensen her på Fejø, med ed og oprakte fingre bekræftede, således for ham og de andre, som samme skriftlige vidnesbyrd om formelder, Morten Christensen og Hans Rasmussen vidnet har, hvad sig Daniel Jens som også er et vidnesbyrd her udi med Rasmus Borre, er af landet og for Guds vejrlig ej kan komme <> der fra, som er fra Bandholm.

(12 a)

** Rasmus Nielsen Smed begærede sit 2. ting til Oluf Pedersen Smed.

** Oluf Pedersen Smed begærede 1. ting til Oluf Jørgensen, Rasmus Hansen Smed som var kaldet ved begge byers tjenere.

** Nok havde Christen Michelsen kaldet Rasmus Nielsen mod afkald og vidnesbyrd med Oluf Jensen husmand og Terkel Nielsen deres sandhed at vidne hvorledes Oluf Pedersen Smed og Rasmus Nielsen Smed var forligte.

** Rasmus Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Hansen til ting kommer igen.

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen i dammen til ting kommer igen.

** Rasmus Nielsen var begærende 1. ting til Oluf Pedersen Smed for afkald.

** Erik Clausen lod lyse for sin dele til Simon Jensen til ting kommer igen

** Michel Bentsen på hr. Laurits Hansens vegne <> efter fuldmagt begærede

(12 b)

hr. Laurits Jørgensen og Hans Jeppesens vidnesbyrd anlangende Jens Gårds stedsøn salig Laurits Rasmussen, som af ulykkelig hændelse af deres plage på loen, udi fornævnte Laurits Hansen og drengens moders nærværelse, så han der ud af er blevet død, om en tid hans stedfar eller hans mor kunne billigen give fornævnte hr. Laurits Hansen årsagen til fornævnte drengs ulykkelige fald.

Da fremkom hr. Laurits Jørgensen og Hans Jeppesen bomænd i Østerby som var af hr. Laurits Hansen sendt til fornævnte salig drengs forældre, at høre deres sandheds bekendelse om forskrevne sag. Da er givet dem til svar af drengens mor.

At hun kunne ikke med en god samvittighed giver forbemeldte hr. Laurits Hansen nogen skyld i sin salig søns ulykkelige fald og <> død ej heller noget menneske,
(13 a)

men førend de vidste, da var drengen steget op på plagen og faldt så hastigt ned og slog sig, hvilket de stadfæstede med ed, hvorefter Michel Bentsen begærede tingsvidne.

Der imod var kaldet drengens formyndere Hans Mortensen, Oluf Mortensen og Anders Mortensen, så og drengens mor med sin husbond og lovværge Jens Pedersen Gård.

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Peder Clausen og Jens Pedersen Gård til ting kommer igen.

** Hans Danielsen efter fuldmagt gav Rasmus Rasmussen afkald på Hans Rasmussens vegne for sit møderne, som Peder Skrædder fordrede.

** Jørgen Terkelsen lod lyse for sin dele til Peder Hansen i Vesterby til ting kommer igen.

** Hans Mathiasen til 1. ting lod gøre for ved på Hans Jørgensens pant.

** Laurits Nielsen begærede sit 2. ting til Hans Pedersen Møller, for hvad skade han havde gjort på hans <> mølle, og hvis hans hjemmel var der til.

(13 b)

** Oluf Pedersen begærede 1. ting til hr. Laurits Jørgensen, Oluf Hansen, Hans Mortensen, Oluf Mortensen og Jens Hansen deres sandhed at vidne, hvis de havde hørt hr. Frands Nielsen at have lovet salig Karen Keldsdatters børn der skifte stod efter den salig kvinde, så og nogen tid der efter i salig Bernt Michelsens stue. Hvor imod hr. Frands Nielsen efter deres kaldsseddel lydende som efterfølger: Kendes jeg Hans Michelsen Skomager på Fejø Vesterby og Niels Jørgensen ibidem, at vi har kaldet hr. Frands Nielsen Brun til 8 dags og 14 dags varsel imod vidnesbyrd at svare og hvis andet han har ham til at tale, etc.

** Jørgen Andersen begærede sit 2. ting til Hans Andersen

** Oluf Pedersen på sin kone faders vegne lod lyse for delen til Jørgen Madsen til ting kommer igen.

(14 a)

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Peder Hjort på øvrighedens vegne, og var kaldet af Hans Pedersen og Peder Jeppesen Joensen.

** Nok lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen Smed, som var kaldet af Laurits Pedersen og

Christoffer Jørgensen.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen

** Peder Rasmussen begærede sit 2. ting til Oluf Mortensen sin sandhed at vidne anlangende den tvistighed mellem ham og salig Magdalene Bentis, så og begærede salig Bernt Michelsens regnskabsbog i retten

** Hans Jeppesen begærede indført i tingbogen, at hvor Villum Hansens brev findes, anlangende hvis Hans Jeppesen havde lovet for Hans Jensen Skotte, den da at være død og magtesløs i hr. Laurits Jørgensens nærværelse.

** Jens Zachariasen har udmeldt 2 mænd Hans Smed og Jens Læsø, som skal granske og <> forfare hvis tvistighed,

(14 b)

som er mellem Laurits Jørgensen på den ene og Terkel Nielsen på den anden side anlangende Laurits Jørgensens toft og Terkel Niensens aflægger hvor vidt og bredt, hver med rette kan tilkomme, og det inden tinge for dom give beskrevet.

1657 17/7

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Peder Hjort på øvrighedens vegne for lejermåls sag.

Nok lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen og Jørgen Jørgensen.

Nok lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen bysmed i Vesterby.

** Jens Zachariasen udmeldte Rasmus Smed og Morten Hansen til at syne Simon Jensens rugsæd, når den bliver øpbundet.

(15 a)

** Rasmus Nielsen Smed gav Oluf Pedersen Smed afkald for sin hustrus arvepart efter sin salig far og mor.

** Oluf Smed gav Rasmus Nielsen afkald for hvis arvepart han på sin salig hustru Kirsten Nielsdatters vegne kunde tilfalde efter hendes salig far Niels Pedersen

** Peder Hansen på Jørgen Lærkes vegne var begærende 3. ting til Hans Andersen.

** Rasmus Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen.

** Oluf Pedersen begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd deres sandhed at vidne angående den sag imellem ham og hr. Frands Nielsen i Gundslev i Falster.

** Daniel Jensen i dag fremkom for retten og gjorde sin undskyldning, at han ikke sidste gang kunne møde her til Fejø birketing eftersom han var i Maribo, og vinden var dem så hård, at han ikke kunne komme hjem, thi vinden var imod. Vil derfor nu i dag aflægge samme sit vidnesbyrd i alle måder at være lige <> som Rasmus Jørgensen før ham vidnet havde næst

forgangen tingdag.

(15 b)

** Hans Mortensen begærede sit andet ting til Jens Pedersen Gård for afkald, og nok sit 2. ting til Peder Clausen for afkald.

** Hans Pedersen smed til 4. ting begærede dom over Jørgen Morten(sen) for 3 mark danske.

** Hans Jeppsen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Pedersen Skrædder til ting kommer igen.

** Jørgen Smed lod lyse for sin dele til Peder Hansen til ting kommer igen.

** Oluf Pedersen oplyste et gråt svin på tinget, om der var nogle dannemænd, som det ejer.

1657 14/8

(16 a)

**Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til efterskrevne, Michel Terkelsen, Hans Nielsen, Hans Andersen og Hans Michelsen.

** Nok begærede 1. ting til Rasmus Joensen, Laurits Nielsen, Peder Andersen, Peder Jeppesen, Jørgen Terkelsen, Jens Farsen for Laurits Jensens gård, Rasmus Nielsen Fynbo, Poul Hansens halve gård, Jens Jensen, Hans Ottesen for hvis de med resterer på øvrighedens vegne fpr 1654 og til 1656.

** Jens Zachariasen påmindede almuen, at så mange, som havde bekommet såkorn på Nykøbing slot, skulle holde betalingen i beredskab, såvel som anden gammel restance.

** Lod og påminde, at så mange, som skulle holde skifte, ville holde det i beredskab når ridefogden kommer.

** Nok lod Jens Zachariasen lyse for sin dele til Laurits Jørgensen og Jørgen Jørgensen så vel og til Hans Smed.

** Peder Hjort er tildømt at betale sin lejemålsbøde af Oluf Smed.

** Hr. Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til Christoffer Nielsen, Anders Mortensen Terkel Nielsen, Oluf Nielsen salig Niels Jensens $\diamond$ arvinger, Jens Jensen, Oluf Mortensen, Peder Rasmussen og Hans Michelsen på sin søster Magdalene salig Bernt Michelsens vegne.

** Peder Rasmussen begærde sit 1. ting til Oluf Mortensen sin sandhed at vidne anlagende nogle penge, som skulle have været betalt til salig Bernt Michelsen. Hvor imod hr. Laurits havde indført sit svar tilforn anlangende den salig mands regnskabsbog som Peder Rasmussen fremæskede.

** Samme dag er læst Anders Pedersens brev anlangende sit hus her på Fejø, som han har

opsagt til sine kreditorer, nemlig salig Bernt Michelsen 26 dlr. Jens Læsø 18 dlr. 2 mark, Oluf Jørgensen 20 dlr, Bendiks Abrahamsen 4 dlr. Hans Mortensen 4 slette daler, at hvor samme deres håndskrift efter denne dag findes de da skulle være døde og magtesløse.

** Anders Fick af Vordingborg havde kaldet Sten Knudsen ridefoged over Halsted kloster og Ravensborg len, Nicolaus Involt visiterer udi Nakskov,

(17 a)

deslige <> Christen Jørgensen i Stokkemarke birkefoged, i lige måde efter en anden kaldsseddel Jens Hansen i Landet sogn foged i Birkelse sogn, Anders Jeppesen i Ravensby, end også Hans Clausen Virke i Ravensby, Anders Jeppesen, Peder Andersen, Jørgen Rasmussen, Peder Hansen, Hans Iversen, Peder Andersen Hjulmand og Hans Madsen alle boende i Ravensby, Morten Clausen tjenende fornævnte Hans Virke, og Anders Pedersen tjenendes fornævnte Anders Jeppesen, alle kaldet efter kaldsseddel dateret 28. juli næst forleden med 14 dages varsel her til Fejø birketing vidnesbyrd at påhøre.

Nok havde Anders Fick ladet kalde Jørgen Jørgensen, Oluf Pedersen, Jens Nielsen, Ole Pedersen, Peder Hansen, Niels Jørgensen, Oluf Mortensen, Rasmus Nielsen, Jens Farsen, Jens Læsø, Jørgen Smed, Michel Bentsen, Hans Jensen, Oluf Hansen, Peder Rasmussen, Hans Mortensen Terkel Nielsen, Christoffer Nielsen, Laurits Jørgensen, Oluf Nielsen <>

(17 b)

hr. Laurits Jørgensen deres sandhed at vidne såvel som og Oluf Pedersen Smed, Morten Christensen og Hans Rasmussen om det og var dem bevidst, hvorledes var passeret den tid salig Niels Jensen blev jordet som var den 21. maj 1657.

Jørgen Jørgensen vidnede at den dag samme dags formiddag var der god sejlvind, men den gang de lakkede hen mod middag og eftermiddag, da var der et hårdt vejr med storm og regn, og videre vidste han ikke. Ligesom ved at hun skulle være hen til vest-nord-vest. Er ham også vitterligt at Morten Badikes skuder drev i vinters af sin vinterhavn og stod i isen østen på Agernakke grund, hvilke han med ed bekræftede. Lige det samme også Jens Nielsen, Oluf Pedersen så vidt som skuden lå i sin vinterhavn og drev ud med isen øst på Agernakke.

Niels Jørgensen vidnede at samme tid formidag k. 9 så han Anders Fick kom sejlen da var det god vind kom <> sejlen omkring Agernakke grund,

(18 a)

da kom der grå med vest- nord- vest, så ikke han med sin samvittighed kunne vide, at han kunne komme og af Rågø sund end ned for Ravensby, som de satte. Og den gang skuden lå udi isen i vinter og drev på Agernakke grund.

Rasmus Nielsen vidnede om godt vejr, men mod middag begyndte det med storm og regn, dersom han var ude på grundene imellem Vejro og Sjælland så vidt han kunde sætte 2 verre garn og siden blev der stående på tredje dag, som han ikke kunne komme til for Guds vejrlig.

Flere vidnede det samme, Jørgen Terkelsen lå på sin sotteseng samme tid som Niels Jensen blev begravet, men det var ham vitterligt at skuden drev af sin vinterhavn. Michel Bentsen vidnede det samme.

(19 a)

Flere vidnede det samme hr. Laurits Jørgensen sognepræst på Fejø fremlagde skriftlige svar ludende som efterfølger. Eftersom Anders Fick, borger og indvåner i Vordingborg, er mit sandheds vidnesbyrd til den tvistige sags oplysning, mellem Sten Knudsen ridefoged over Halsted kloster og Ravensborg len.

At den dag var [jeg] kommet ud til Anders Fick på Morten Badikis skude, som havde Rostock øl for Anders indskibet, da var Jens Zachariasen foged og tolder på Fejø, som også på skuden var begæret Anders Ficks told <> seddel at ville se,

(19 b)

og der han af dens indhold erfarede, at den lyder på Holsten, og Anders ej heller nogen

andensteds sin last at ville bryde, ej heller noget af sit øl ville forhandle og aldeles intet af sit øl her på landet opskibet, og han vidnede videre om vejret den dag salig Niels Jensen blev begravet den 21 maj udi nærværende år, var det bøst vejrlig, både med regn og hård geråde, og Anders Fick samme dag alt var udsejlet, men af vinden som nogle dage samme var streng og imod forhindret, så han ikke kunne gå sin gang igennem Rågø sund, som han agtede, hvilke også alle og enhver som var tilstede udi forbemeldte salig Niels Jensens begravelse besynderligt vitterligt er.

Oluf Pedersen Smed vidnede aldeles ligesom hr. Laurits for ham vidnet har, uden aleneste hvordan vejrliget havde været, som om vind at <> har været har han ikke givet agt på, men at hun drev af sin vinter havn og lå i isen øster på Arnakke grund i foråret, er ham og bevidst.
(20 a)

Anders Fick spurgte Oluf Pedersen Smed om han nogen tid har ført noget Rostock øl eller forbudne varer i hans skibsrum den stund han har sejlet for ham, hvortil han svarede at han ikke havde ført Rostock øl eller nogle andre forbudne varer ikke heller nogen andre skulle sige.

Anders Fick fordrede vidnesbyrd af Morten Christensen og Hans Rasmussen, men derimod protesterede Sten Knudsens tjener Peder Enevoldsen, idet hans husbond i sit indlæg under egen hånd dem som medvidere [medskyldige] udi sagen formentede at være interesserede.
(20 b)

Og lod indføre hans skriftlige svar lydende som følger: - "Jeg formoder birkefogden på Fejø, såfremt han ellers er upartisk, ikke steder [udsteder] noget gensvars vidnesbyrd efter Anders Fickes påberåbte indbilding, til forsvar udi hans undskyldning så vidt hans ulovlige og ufortoldede indførsel angår imod denne og ellers her efter denne min påfølgende protest, hvilket samme sags skyldighed og i deraf flydende interesse kunne få, som for nemlig Morten Badike og Hans Rasmussen af Fejø, hvilke jeg fuldkommen beskylder med ham at være skyldige medvidere" - og han havde derfor forhen stævnet dem for at have forbrudt sig mod kongelig majestæt, og han protesterede over den behandling, hans forrige udsendte <> tjener havde været udsat for på Fejø ting, og han begærede indlægget læst og påskrevet.
(21 a)

Hvorfor Peder Enevoldsen var begærende af birkefogden og af de otte mænd, at måtte være anset, hvorledes ham ej måtte stedes, beklagede hvorpå han var dom begærende. Er derfor den sag anlangende Morten Christensen (Badike), Hans Rasmussen imellem dem og Sten Knudsen opsat og at vidnerne skulle møde samme tid, så begge parter kunne ske deres ret. <> Anders Fick begærede tingsvidne

(21 b)

** Morten Hansen begærede dom over Rasmus Jørgensen Borre for hans havreskat med videre.

** Peder Clausen gav Hans Mortensen afkald for hvis ham efter sin hustrus salig forældre så og mormor arveligen kunne tilfalde

** Nok begærede han 3 ting til Jens Pedersen Gård imod afkald.

** Peder Skrædder på Jørgen Andersens vegne lod lyse for delen til Hans Andersen.

** Morten Christensen lod lyse for dele til Hans Andersen

** Jørgen Terkelsen lod lyse for sin dele til Peder Joensen til ting kommer igen

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen

** Rasmus Hansen bekom dom over Karen Clausdatter efter håndskrift for penge 20 slette dlr.

** Hans Andersen begærede sit 1. ting til Michel Terkelsen for en fjerding sild, som han sidder udi løfte for

(22 a)

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Pedersen Skrædder

** Oluf Pedersen begærede af Oluf Hansen, Oluf Mortensen, Hans Mortensen og Laurits Jørgensen deres sandhed at vidne, hvorledes var passeret på skifte efter salig Karen Keldsdatter, hvad hr. Frands Nielsen da havde udlovet, hvor til hr. Laurits Jørgensen fremlagde sit skriftlige svar lydendes som efterfølger:

Eftersom jeg underskriven er lovlige kaldet af min sognemand Oluf Pedersen udi Vesterby, med sandhed at vidne om den tvistige sag imellem hr. Frands udi Gundslev og ham noget kan være bevidst. Da er det mig udi guds sandhed vitterligt at hr. Frands på skiftet efter salig Karen Keldsdatter ville endeligen haft hendes børn med deres gods, som de er arveligen tilfalden, med til Falster, men børnenes værger ville det ikke samtykke uden nogen her på landet ville derfor <> kurere,

(22 b)

thi de sagde sig dertil udi fremtiden at skulle svare, og er det mig også vitterligt at hr. Frands lovede at ville forskaffe pigen, til den som næst guds hjælp skulle kurere hende, og for sin egen umage og bekostning ville han intet begære, aleneste hvad doktoren skulle have for sin kur. Deslige er det mig også vitterligt at samme børn af hr. Frands og salig Eline Keldsdatter er siden igen både ved sendebud og skrivelse. Og lovede drengen fri skolegang med anden nødtrøftighed, så hans patrimonium skulle blive ham ubeskåret, dette hr. Laurits Jørgensen med ed bekræftede.

Lige det samme vidndede efteskrevne mænd ved navn Oluf Hansen, Hans Mortensen og Oluf Mortensen, som er fornævnte børns formyndere og lovværge, og sagde ydermere, at det var mod deres vilje at samme børn kom her fra landet til Falster, hvilket de bekræftede med ed.

(23 a)

1657 28/8

** Oluf Pedersen Smed herved udi dommers sted, og Jens Zachariasens egne sager begæredesit 3. ting til efterskrevne for hvis de restere med

(23 b)

Den sag mellem Sten Knudsen ridefoged på den ene og Anders Fick på den anden side anlangende Anders Fickes vidnesbyrd Morten Christensen Badike og Hans Rasmussen, som Sten Knudsen næst forleden ting udi sit her for rette fremlagte skriftlige forsæt påstod og formente at Morten Christen Badike med Hans Rasmussen var interesserede i den sag med Anders Fick, (og) burde derfor ikkeat vidne vores egen sag. Da efterdi det ikke endnu for mig er bevist at fornævnte Morten Christensen er sag overbevist, vides ikke Morten Christensen eller Hans Rasmussen at kan forhindre jo deres forrige skriftlig aflagte vidne forhvervet i

Vordingborg, og her på landet, som de har gjort her i dag ydermere mundtligt i egen person vil stadfæste ved ed.

Da fremkom Anders Fick og begærede at de måtte vidne <> Hvorefter de fremstod og bekræftede deres skriftlige vidne, som findes på folio 10, herpå begærede Anders Fick tingsvidne

(24 a)

** Jens Zachariasen lyser for sin dele Jeppe Rasmussen og endnu idag advarede dem, som skal holde skifte, at de ville holde alting udi bered til ridefogden kommer hid over til landet.

** Peder Hansen på Jørgen Lærkes vegne lyser for sin dele Hans Andersen

** Oluf Pedersen havde i dag ladet hidkalde Morten Christensens bevis for ved, som han ham skyldig er nemlig 8 ½ slette dlr.

** Ilige måde lyser Oluf Pedersen for sin dele Anders Mortensen

** Hans Jeppesen lyser for sin dele Oluf Nielsen

(24 b)

** Hans Andersen bekom i dag sit andet ting til Michel Terkelsen

** Laurits Nielsen lyser for sin dele Hans Pedersen Skrædder

** Morten Christensen Badike lyser for sin dele Hans Andersen

** Mellem salig Bernt Michelsens lod lyse for sine deler, disse efterskrevne Christoffer Nielsen, Anders Mortensen Terkel Nielsen, Oluf Nielsen salig Niels Jensens arvinger, Jens Hansen, Oluf Mortensen, Peder Rasmussen og Hans Michelsen etc.

Møde for retten Hans Michelsen og benægtede intet at være salig Bernt Michelsens hustru noget skyldig, thi dersom ved så havde vel salig Bernt Michelsen selv krævet det på skiftet efter Hans Michelsens hustru, som den salig mand selv forestod.

(25 a)

** Peder Rasmussen i lige måde bekom sit andet ting til Oluf Mortensen anlangende sit vidnesbyrd om de penge, salig Jens Mogensen skulle have betalt til salig Bent Michelsen og fremlagde fornævnte Peder Rasmussen i dag Bent Michelsens regnskabsbog.

1657 18/9

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til dem, som restere med deres rettighed til øvrigheden, efter de havde bekommet kald og varsel til fjerde ting, efterdi ingen af de mænd var kommet til stede.

** Jens Zachariasen begærede sit 1. ting Niels Dam på Vejrø for hvis han har ham at tiltale.

(25 b)

** Jordan Nielsen lod lyse efter en sæk, som havde sendt til Nykøbing med skattekorn, om des nogle godtfolk havde den bekommet, ville lade ham den igen bekomme.

** Claus Videmand af Nakskov begærede dom over Jens Hansen for 32 dlr. 12 sk. foruden omkostning, som Jens Hansen ej nægtede.

** Hr. Laurits Jørgensen på sin søster Magdalene Jørgensdatters vegne lod lyse for hendes dele til hendes gældnere [skyldnere], som i forrige ting er omtalt.

** Laurits Nielsen til 4. ting begærede dom over Hans Pedersen skrædder for vold, som han ulovligt har gjort på hans mølle imod hans vilje og samtykke, idet han havde hugget et skår udi den ene bjørn, satte derfor i rette om Hans Pedersen Skrædder efter loven bør at bøde for vold og sådan uhjemlet bedrift, og i lige måde for skade stande til rette og levere møllen fra sig så god, som hun var <> der Hans Pedersen den fæstede.

(26 a)

Hvortil Hans Pedersen Skrædder svarede, at hvis han havde gjort, var han nødt til at gøre, formedelst vingen slog imod bjørnen og møllen ej kunne have sin gang. Er der udi således for ret og gjort, at 4 mænd skulle syne og bese, om der kunne være nogen skade og hvorvidt skaden kunne være på møllen, og var dertil udmeldt Jens Lauritsen Læsø, Jørgen Terkelsen, Peder Hansen og Peder Rasmussen.

** Jørgen Jørgensen bekom dom over Jens Hansen Farsen for 15 dlr 2 mark og 9 sk og et års rente efter recessen.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen til ting kommer igen.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Anders Mortensen til ting kommer igen.

** Jørgen Terkelsen lod lyse for sin dele til Jens Hansen, Hans Jensen og Peder Lauritsen <> deres sandhed at vidne anlangende noget skattekorn 3 skæpper for 1654.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Jens Pedersen Gård, som var kaldet til fjerde ting.

** Michel Bentsen lod lyse for sin dele til Oluf Mortensen til ting kommer igen.

** Peder Rasmussen begærede 3. ting til Oluf Mortensen sin sandhed at vidne anlangende om han havde set, og vidste at salig Jens Mogensen skulle have befalet salig Bent Michelsen noget af sit fæste. I lige måde æskede han salig Bent Michelsens regnskabsbog i retten.

** Hans Andersen begærede 3. ting til Michel Terkelsen for hvis han havde ham at tiltale.

** Jens Zachariasen tilbød at almuen skulle have deres våben og værge i beredskab.

1657 2/10

(27a)

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

** Oluf Pedersen lod lyse sin dele til Anders Mortensen til ting kommer igen.

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Jens Pedersen Smed.

** Hr. Laurits Jørgensen begærede dom over Jens Hansen Farsen for 9 dlr og 2 mark med et års rente.

** Jens Zachariasen tilspurgte menige Østerby mænd, om de ikke begærede at der måtte ske ransagning over ganske byen, eftersom de dem beklagede over nogle fortrædelige mennesker som gjorde skade på fæ og gæs, hvilket de ikke havde nægtet da der de gik om, og man sagede [ransagede] i Østerby, kom de til Rasmus Hansen husmands dør, og den var lukket og der mændene kom til ham på gaden søgte han ad marken og ville ikke bie, da tilspurgte de 4 mænd ham, som blev tilsat at tage være på huset, mens han var borte, thi han ikke ville bie, sagde han og, har andet at gøre end at gå <> og drive op og ned ad gaden med eder jeg skal gå ud efter mine får i marken, og da han kom igen lukkede han dem ind og de fire mænd blev der inde om natten, som var mellem søndag og mandag. Om morgenen kom almuen igen og ransagede, og der blev fundet askilligt i en kule, værktøj, skind med uld uden hoved, skind hvor venstre øre manglede og flere andre skind, hvor der heller ikke var ører på, en sølvske med salig Maren hr. Jenses navn på, to tønder ærter, som var ukast, en bygkærve, 7 fårebove, fem baglår, som var slgtet i år, en gås, som kunne bevises med mærket at være Karen Clausdatters, som stod på deres sti blandt andre gæs, en bismær, 2 gåsekroppe og en røget gåsekrop. Og blev Rasmus Hansen <> spurgt hvor mange lam og får han havde slagtet i år, (28 a)

hvortil han svarede at fire får og et lam, uanset han tilforn udi menige mænds forsamling, der han blev spurgt bekendte kun at have slagtet et lam.

I lige måde er også samme tid ransaget til Hans Jørgensen husmand i Østerby, er der da fundet hos ham 3 lammeskind som ørerne var afskåret eller uden hoved, og han blev spurgt om hjemmel på samme skind, eller og hvor han havde bekommet dem eller hvor ørerne var blevet af, og han svarede, at han det ej vidste, uanset han tilforn havde sagt han havde skåret ørerne af, fordi der var gået maddiker i dem, og han havde ingen hjemmel at fremvise.

En og samme tid befunden hos Hans Jørgensen en "støffken kande"[stob kande] som mændene fandt i den nordøstre ende på hans loft bag et ølkar, uanset 3 gange <> er af Fejø prædikestol lyst efter en støffken kande. (28 b)

Blev Hans Jørgensen spurgt hvor han var kommet til samme kande, svarede han at han havde hittet den ved Jens Zachariasens toft ved Bauehøjs gård bag præstegården, og blev spurgt hvorfor han ikke samme tid havde den oplyst, hvortil han svarede at han havde lagt den hjemme i sit hus og kunde ikke ihukomme at bære kanden fra sig eller den oplyse, fordi at almuen kom så uforvarende ham på, uanset at han selv gik med dem i to dage at ransage og sidst hos ham.

Hans Jørgensen begærede skudsmål af menige mænd, at de ville give ham skudsmål for guds skyld, hvortil de Østerby mænd svarede, at han havde været berygtet mand udi mange år og er 2 gange tilforn ransaget i hans hus og er fundet brøstfældig og bødet til bylauget for sin brøst. (29 a)

I lige måde begæredes Vesterby mænds skudsmål og vidnesbyrd, hvortil der blev svaret, at når Hans Jørgensen skikkede hjemmel og til den tinkande og andet, som hos ham er blevet fundet.

Jens Zachariasen tilbød menige almue bøde af Vesterby og Østerby på hans majestæts vegne at tage vare på Hans Jørgensen to mænd af hver by såfremt de ikke selv ville svare dertil om andet efterkom.

Rasmus Hansens hustru blev spurgt, hvor mange får og lam hun havde, svarede hun at hun havde 6 får og et lam, som hun sagde det var Rasmus Joensens, havde hendes eller deres mærke. Hvortil Rasmus Joensen svarede at han for 14 dage siden fik et lam af Rasmus Hansens kvinde, men er intet annammet det til sig endnu og har samme lam Rasmus Hansens mærke og er samme fordulgt og ej angivet der rumpeskatten blev skrevet, at kongen kunne få sin ret.

(29 b)

Rasmus Hansen blev spurgt hvorledes han var kommet til sølvskeen med Maren hr. Jenses navn, han vidste intet at sige end hvad hans kvinde havde sagt, at hun havde lånt salig Michel Pedersen en daler til Langholm og havde derfor samme ske i pant, hvilket hun og selv for retten bekendte og undskyldte hun sin mand, at han intet vidste om samme sag.

Rasmus Hansens hustru blev tilspurgt hvorledes hun var kommet til dette skind, efterdi hun selv bekender ikkun at have slagtet 2 lam, at dette skind var slagtet i fjor 3 dage for jul og er befundet af 4 mænd, Morten Hansen, Hans Borre, Morten Joensen og Hans Mortensen samme skind at være slagtet i år, og havde det uld på og ikke lod og være ørerne skåret af samme skind. Nok et andet skind som havde sule mærke [ring mærke] i det højre øre rift <> udi dette mærke.

(30 a)

Belangende gåsen, svarede Rasmus Hansens kvinde at hun var kommet ind iblandt andre hedes gæs i Velling. Blev Rasmus Hansens kvinde tilspurgt af Jens Zachariasen der hun fremlagde en buløkse, hvor den anden økse var, svarede hun den blev hjemme fordi den var vor egen, han arvede den efter sin salig bror. Efterdi de beråbte dem på at buløksen var Jørgen Madsens og han havde lånt den af ham, er der 2 mænd Jeppe Terkelsen og Jørgen Jørgensen skikket til Jørgen Madsen, som da lå på sin sotteseng, hans bekendelse derom at høre, da blev dem således svaret, at øksen havde været hans, men var ham stjålet udi hans gård.

Blev man og tilspurgt om en bismær, hvor han var kommen til dem? Sagde han at Michel Pedersen havde det til at veje flæsk. Morten Rasmussen sagde at bismæren havde været hans, og havde han lånt salig Michel Pedersen den.

(30 b)

Og på skifte efter salig Michel Pedersen er der lyst efter samme bismær, og ej da det ville vedgå.

Og blev tilspurgt hvorledes de var kommet til de ærter som stå på deres loft i 2 tønder, dog den ene ikke er fuld, som var ukastede. Svarede han at han havde sået samme ærter på Jørgen Madsens møllehøj til gårdene med en houfs malt [hob mål?] skæppe ærter, og der af fik han samme ærter. Hvortil blev svaret af Jens Christoffersen, som tjener Jørgen Madsen, at det stykke som Rasmus Hansen havde sået, var ikke end så meget jord, som man kunne så med en strøgen skæppe byg, hvortil Rasmus Hansen svarede, det er nok som er som han siger der udi. Og sagde Jens Christoffersen, at det var ikkun to "hoffuers" fulde ærter, der han tog dem af ageren. De kastede ærter, sagde han at have bekommet 1 skæppe af Joen Rasmussen, som Joen Rasmussen hjemlede ham. Havde <> der foruden bekommet hos Oluf Christoffersen 1 skæppe og 1 skæpper af Rasmus Lauritsen i Sønderby på Femø for nogle ål.

(31 a)

Blev tilspurgt menige Østerby mænd hvad skudsmål de med en god samvittighed kunde give Rasmus Hansen og hans hustru, hvortil blev svaret at hun har en berygtet kvinde af land og udi land, men ham kunne intet beskylde, uden hvad dette er anlangende. Blev Rasmus Hansens kvinde tilspurgt, om hun ville undskylde sin husbond, om han vidste noget der af, som de i dag beskyldes og mistænkes for, og hun svarede, at han vidste intet deraf.

** Hans Hellede på sin husbonds vegne begærede dom over dem, som ej ville betale, hvis de hans husbond med resterer for månedsskat og bådsmændsskat, og for hvis de resterer for 1654

for korn som de bekom på Nykøbing slot i foråret og for landgildehavre forgangen år $\diamond$ så også for kvægskat.

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Jeppe Clausen til ting kommer igen

** Erik Clausen lod lyse for sin dele til Rasmus Borre til ting kommer igen

** Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til Jørgen Jørgensen til ting kommer igen, så og til Hans Pedersen Smed og Jeppe Pedersen.

** Peder Rasmussen begærede 4. ting til Oluf Mortensen sin sandhed at vidne, om det ej er ham i guds sandhed vitterligt at han så at Jens Mogensen gav salig Bent Michelsen nogle penge af sin fæstning, som salig Christoffer Olufsens, hvortil Oluf Mortensen vidnede, at han var hos salig Bent Michelsen, da så han at Jens Mogensen lagde nogle penge ud af fæstningen men hvor mange, vidste han ikke.

Peder Rasmussen æskede i lige måde salig Bent Michelsens regnskabsbog i retten, hvortil blev svaret ligesom i det første ting.

(32 a)

** Hr. Laurits Jørgensen på sin søsters vegne begærede dom over Peder Rasmussen for 8 rdl. og 2 års rente, hvortil Peder Rasmussen svarede, at en del deraf var betalt og forment det skulle være 10 dlr. hvorom Oluf Mortensen, som før er omtalt har vidnet. Hr. Laurits svarede (han) ikke har bevist at samme gæld skulle være betalt, om han ej derfor bør samme gæld at betale.

Peder Rasmussen sætte i rette og mente ingen dom burde udstedes førend salig Bent Michelsens egen regnskabsbog bliver lagt udi rette. Hvortil dommeren svarede, at de skulle få dom når ting kommer igen.

(32 b)

** Hr. Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til Hans Jørgensen og Rasmus Borre på sin søsters vegne.

Og på sine egne vegne Jørgen Madsen, Oluf Lund og Jens Smed til ting kommer igen.

** Hans Jeppesen på Michel Terkelsens steddatters vegne begærede 1. ting til Daniel Jensen.

1657 23/10

Lyste Jens Zachariasen foged på Fejø kongelig majestæts lov og ret, og udi hans sted er forordnet til dommer Jens Rasmussen på Femø retten at forvalte, så vidt den sag sig med de anholdte fanger er anlangende. Udi skribers sted er forordnet i samme sag at skrive og andet som nu passerer Hans Danielsen på Fejø indtil videre besked over $\diamond$ derom fra Nykøbing.

(33 a)

Kaldsmænd begge byens tjenere Laurits Pedersen og Christen Michelsen

** Jens Zachariasen foged Fejø på øvrighedens vegne, så og sine egne har ladet hidkalde Hans Jørgensen i Østerby på Fejø at give ham sag for en tinkande, som blev befundet udi

fornævnte Hans Jørgensens hus, der menige almue i Østerby ransagede, som blev stjålet på Jens Zachariasens toft, og han efter den tvende gange har ladet $\diamond$ lyse på Fejø prædikestol, og i dag kender Jens Zachariasen sig fuldkommenlig ved den samme tinkande, hvortil han svarede, at han hittet den bag præstegården på Jens Zachariasens toft, som kaldes Baunehøjs gærde, lige som og han forrige bekendelse, som og i tingbogen er indført.

Jens Zachariasen tilspurgte Hans Jørgensen, når han hittede hans kande, da svarede Hans Jørgensen, at han hittede den 8 dage efter ævret var givet i samme mark, og samme tid var lyst første gang efter samme kande, og siden der efter tvende gange, ud af Fejø prædikestol, Hans Jørgensen benægter sig ikke at vid, at der er lyst efter samme kande, da tilspurgte Jens Zachariasen, om han ikke tvende søndage efter anden lyste efter samme tinkande, hvortil Hans Jørgensen svarede ja. I lige måde til $\diamond$ tilspurgte Jens Zachariasen menige Almue mænd dem ej var bevidst, og om de ej havde hørt af Fejø prædikestol at var lyst efter samme kande.

(34 a)

Hvor til de samtlige svarede, dem ved ret vel at være bevidst.

Jens Zachariasen på øvrigheds, så og menige almues vegne tilspurgte Hans Jørgensen, hvor han var kommen til de tvende lammeskind, som og fandtes i hans hus, da ransagning skete, og hvi han så havde afskåret dem ørerne. Hans Jørgensen svarede at samme skind var af hans egen avling, ørerne sagde han sig at have afskåret fordi der var kommen maddiker i dem. Jens Zachariasen formener sig, at Hans Jørgensen med al rette burde, have taget til vidnesbyrd tvende af sine naboers, der han ved ville gøre. Hans Jørgensen formener sig til, at han måtte have skåret dem udi flere stykker end så.

Jens Rasmussen tilspurgte Hans Jørgensen om $\diamond$ hertil havde mere at svare, eller og om han havde nogen indlæg der imod, at ville have læst, da skulle det tilstedes. Da svarede Hans Jørgensen nej. Ved må så forblive på denne tid.

Jens Rasmussen begærede på rettens vegne at menige landsens indbyggere ville give Hans Jørgensen skudsmål, hvorledes han sig hos dem har forholdt.

Da fremkom Hans Andersen i Østerby og sagde, at ham vel var frakommet på adskillige tider både lam og får, at men siger ikke Hans Jørgensen dem at have taget, men ungefær for 30 års tid siden havde han set, at Hans Jørgensen havde sit udi Vesterby mænds ager, og enten med en saks afklippet, eller med en kniv afskåret aks af dem, stoppet udi en pose, det vidnede fornævnte Hans Andersen ved ed og oprakte fingre, hvortil Hans Jørgensen sagde nej, men formente, at Hans Andersen bør ved at bevise.

(35 a)

Dernæst fremkom Laurits Hansen i Østerby vidnede med ed og oprakte fingre, at for hans person vidste han ikke ham noget at beskyldte, men Hans Jørgensen at have været en berygtet mand i lang tid, det ved han vel bevidst.

Morten Hansen i Østerby fremkom og på menige Østerby mænds vegne, og på sine egne vegne, vidnede med ed og oprakte fingre. Ved sig vel at Hans Jørgensen har været en berygtet mand, der tilmed siger Morten Hansen og så, at have set for seks års tid siden, at Hans Jørgensen kom styrende med nogle staver, på en kærre af slette mark, og den tid havde Hans Jørgensen ingen gærde i marken ved beviste fornævnte Morten Hansen med trende dannemænd, nemlig Mogens Hansen, Hans Michelsen og Peder Jeppesen, som ved havde set, ved bekræftet fornævnte trende $\diamond$ dannemænd for retten med ed og oprakte finger, at de så ved, og at ved var 5 eller seks staver, som var optaget af et gærde, hvortil Hans Jørgensen svarede, at samme dag ved efter de havde set samme staver, som han førte på samme rejse, da ransagede menige almue hos ham, og fandt samme stager, og sagde at Mogens Hansen gav ham sag for samme staver, men formener sig nu vel at være en forligt sag.

Ydermere blev de andre Østerby mænd tilspurgt, hvad skudsmål de ville give Hans Jørgensen, da vidnede de alle som Morten Hansen for dem vidnet har.

Dernæst fremkaldte Jens Rasmussen de Vesterby mænd, deres sandhed at vidne, hvad dem om Hans Jørgensen er bevidst. Da først fremkom Niels Jørgensen, og sagde, at han ikke vidste, at Hans <> Jørgensen noget havde stjålet fra ham.

(36 a)

Ikke har han vel set, at han har stjålet noget fra andre, men han har vel hørt, at Hans Jørgensen har tilforn været berygtet.

Efter tvende ganges på råb til de andre Vesterby mænd, da vidende de samtlige ved ed og oprakte finger, lige som Niels Jørgensen for dem vidnet har. Hans Jørgensen blev stedt tingsvidne efter begæring.

Jens Zachariasen satte udi rette, både på øvrigheds og på sine egne vegne, og var dom begærende over Hans Jørgensen for sådanne hans begangne gerninger, om han ikke derfor bør at lide efter Christiani Quarti reces 14. artikel.

** Jens Zachariasen på øvrighedens vegne har og ladet hidkalde for retten Rasmus Hansen og hans hustru Karen Madsdatter.

(36 b)

Og tilspurgte Rasmus Hansen og Hans hustru Karen Madsdatter, hvor til var kommen til den gås, som fandtes på deres gåsesti, og havde en andens gåsemærke, der menige almue mænd hos dem ransagede. Hvortil Karen Madsdatter svarede, at hun jagede den ind udi villing med sine egne gæs.

Jens Zachariasen tilspurgte Karen Clauses salig Michel Pedersens efterladte hustru på Fejø, om hun ville endnu som tilforn kende sig fuldkommenligen ved samme gås, som fandtes hos bemeldte Karen Madsdatters gæs, hvortil hun svarede ja, som ved og med sine naboer beviste det sin at være.

I lige måde spurgte Jens Zachariasen på øvrigheds vegne bemeldte Rasmus Hansen og hans hustru Karen Madsdatter, hvor de var kommet til den sølvske, som fandtes i deres hus der <> ransagning skete,

(37 a)

hvor til de begge to svarede at han dem var pantsat af Michel Pedersen salig med Gud, ved samme sigen og hr. Laurits Jørgensen sig ved at være bevist, dem blev også tilspurgt, om en økse hvor de den havde bekommet, hvortil de begge samtlige svarede, at de havde lånt den af Jørgen Madsen i Østerby.

Jens Zachariasen beviste da med tvende mænd, nemlig Jørgen Jørgensen og Jeppe Pedersen af Vesterby, som var beskikkelses vis som sendt til bemeldte Jørgen Madsen anlangende at høre om samme økse med ham, da svarede han dem at øksen havde været hans, men hun var lyst stjålet fra ham og skete den beskikkelse fordi han lå på sin sotteseng.

Jens Zachariasen tilspurgte også Rasmus Hansen og hans hustru Karen Madsdatter, hvor mange lam de udi denne sommer havde <> slagtet.

(37 b)

Da svarede Karen Madsdatter og sagde sig at have slagtet 2 i denne efter høst, og ved andet forgangen år 14 dage før jul, uanset Rasmus Hansen tilforn havde sagt ikkun at have slaget et, og blev befundet hos dem syv fårebove og fem baglår, hvor de var komme til de tre bove og det ene baglår, efterdi hun siger sig ikke at have slagtet uden 2 lam i denne efter høst.

Den ene bov siger hun sig at have bekommet udi præstegården af præstekvinden, de andre siger hun at have bekommet på Femø, men af hvem det kan hun ikke komme i hu, hende blev også til spurgt om det baglår, hvor hu det bekom, hvor til hun svarede at hun havde gammelt kød, som lå hos ved andet. Dem blev også tilspurgt, om en bisværme <> hvor de den havde bekommet.

(38 a)

Den siger de at Michel Pedersen har lånt den af Morten Rasmussen, og der Michel Pedersen flyttede fra dem, blev den hos dem. Uanset den blev dulgt [skjult], var der blevet spurgt efter samme bisværn på skiftet efter salig Peder Michelsens.

Jens Rasmussen råbte trende gange på menige almue dem at give skudsmål og vidnesbyrd således de dem har forholdt og skikket.

Dertil svarede menige mænd og almue i Østerby med ed, at bemeldte Karen Madsdatter havde været en berygtet kvinde både inden og udenlands i lang tid, og dem blev tilspurgt hvor udi de hende kunne beskylde, da sagde de at være for tyveri og skænds ord. De Vesterby mænd blev også tilspurgt, hvad <> skudsmål de dem ville give.

(38 b)

Da fremkom Niels Jørgensen og vidnede, at han havde hørt af menige bymænd, som de nu boer hos udi by, hørt at være berygtet for alle hånde snigeri og skænds ord.

Terkel Nielsen i Vesterby ved ed sagde at han for sin person vidste dem intet at beskylde. Peder Hansen i lige måde som Terkel Nielsen, sagde ha vidste dem intet at beskylde. Jens Lauritsen Læsø vidnede i lige måde som Terkel Nielsen og Peders Hansen.

Laurits Jørgensen vidende at for hans person, vidste han dem intet at beskylde, men af de Østerby mænd havde han hørt, at karen Madsdatter havde været berygtet, og han vidner lige som de Østerby mænd vidnet har, hvis ry <> og rygte er anlangende.

(39 a)

Jørgen Smed vidnede lige som Terkel Niels og Peder Hansen for ham har vidnet. Jørgen Jørgensen vidende ligesom Laurits Jørgensen for ham vidnet har, at for hans person vidste han dem intet at beskylde, men ry og røgte, havde han vel hør både inden og udenlands om Karen Madsdatter.

Hvad sig Rasmus Hansen hans skudsmål og anlangende vidste ingen ham intet at beskylde, uden hvad dette er anlangende, men for ved erklæret hans hustru ham at han vidste der intet af. Parterne tingsvidne begærede, blev dem og sted.

** I dag er lyst for alle dele, som er lovligt kaldet til i dag, til ting kommer igen.

(39 b)

Ydermere førend tinget blev brudt, tilspurgte Jens Zachariasen menige Østerby mænd, om et ikke var med alle deres ja og minde, at der blev ransaget i Østerby, hvortil de svarede, at de det ej kunne benægte, jo at være samtlige deres begæring at ransagning skete.

** Ole Christoffersen Lund bomand i østerby fremkom for retten og tilspurgte mange menige mænd om det dem ej var bevidst, hvorledes Gud sidst forleden den 22 oktober havde straffet ham med en ulykkelig og aldeles uafvidendes skadelig ild, og opbrændt alt, hvis han havde. Dertil svarede menige Østerby og Vesterby mænd, at sådant skete på fornævnte dag. Hvor efter fornævnte Ole Christoffersen begærede tingsvidne.

** I lige måde kom Laurits Nielsen sst. og spurgte menige almue på samme måde, Om den ulykkelige aldeles uafvidendes <> ild ham samme dag og tid påkom,

(40 a)

hvor til de svarede som til Ole Christoffersen. Laurits Nielsen begærede tingsvidne.

1657 6/11

** Hvis sig den opsatte sag er anlangende mellem hæderlig og vellærde mand hr. Laurits

Jørgensen på sin søster Magdalene salig Bent Michelsens vegne på den ene og Peder Rasmussen bomand i Vesterby på den anden side, og eftersom hr. Laurits Jørgensen tiltaler fornævnte Peder Rasmussen på sin søsters vegne 8 rigsdaler og 2 års rente, og over ham på hendes vegne er dom begærende, og eftersom Peder Rasmussen beråber sig på at derpå at være betalt 10 slette daler, som $\sphericalangle$ han til ydemere vidnesbyrd agter sig det at bevise med salig Bent Michelsens regnskabsbog,

(40 b)

når den efter nogle ganges fremæsken må kommer tilstede. Da eftersom ej er fremlagt noget rigtigt bevis på samme gælds adkomst enten af hr. Laurits Jørgensen eller af den dannekvinde selv, ej heller har Peder Rasmussen det ved ed nu fuldkommen bevist for bemeldte 10 slette daler, på bemeldte 8 rigsdaler, som han kræves for, at være betalt, da vistes derpå ikke udi dag at dømme, førend parterne ved rigtigt regnskab bliver likvideret.

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Jeppe Rasmussen til ting kommer igen

** Hr. Laurits Jørgensen begærede at Peder Rasmussen ville møde hos Magdalene salig Bent Michelsens at holde rigtig regnskab om deres tvistighed.

** Anders Jensen kræmmer i Maribo begærede 1. ting til Jens Gård, Rasmus Borre, Mads Christensen, Jens Rasmussen, Mads Smed, Rasmus Smed, Anders Mortensen at lyse for hans dele til ting kommer igen.

** Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til Jørgen Jørgensen, Jeppe Terkelsen og Hans Smed til $\sphericalangle$ ting kommer igen

(41 a)

** Hr. Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til dem, som i de øvrige ting er omtalt.

** Peder Mortensen Badike lod lyse sit første ting til Jeppe Rasmussen til ting kommer igen.

** Jørgen Terkelsen havde ladet kalde Magdalene salig Bent Michelsens med sin lovværge mod forsikring udi hendes gård, for hvis hun bliver sine tvende børn Laurits Bentsen og Jørgen Bentsen efter deres salig fars skifte, hvorefter han begærede tingsvidne. Hvortil hr. Laurits Jørgensen på hendes vegne svarede, når rigtighed bliver gjort og skiftebrevene bliver sluttet og børnenes arvepart efter deres salig far bliver rigtig summeret, skal han det også bekomme efter sin begæring.

** Jørgen Terkelsen bekom dom over Peder Hansen efter sin udgivne håndskrift dateret 1655 den 18. november for penge 7 dlr. 1 mark 12 sk.

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Jens Pedersen Gård til ting kommer igen. Nok lod læse sin dele til Mads Jensen til ting kommer igen.

** Hans Jeppesen begærede 1. ting til Oluf Hansen og Laurits Nielsen for løfte, som Hans Jeppesen havde lovet for dem for Anders Jensen i Kældernæs, som var penge en halv rigsdaler.

** Nok 2. ting til Daniel Jensen på Maren Christofferdatters vegne.

(41 b)

Hans Pedersen Skrædder æskede de 4 mænds afsigt på hvis skade, som de havde set på Laurits Niensens mølle, som Hans Pedersen Skrædder ham havde fæstet af ham for årlig landgilde, som var hugget på en af bjørnene.

Synsmænd bekræftede at have været på Laurits Niensens mølle, men at det ville videre bero til ting kommer igen. Hans Pedersen begærede første ting til synsmændene.

** Hans Pedersen begærede 1. ting til Jens Hansen på sin søn Peder Hansens vegne (for) hvis han var ham skyldig.

** Jens Hansen begærede 1. ting til Hans Pedersen Skrædder for hvis han ham skyldig

(42 a)

** Laurits Michelsen og Oluf Christoffersen bekom tingsvidne af menige mænd, at de formedelst ulykkelig ildebrand, som tilforn er udstedt tingsvidne om, aldeles var forarmede og ej formåede at udgive nogen kongelige skat eller tyngte eftersom golds og formue af den skadelige ildebrand ganske opbrændte.

** Jens Hansen Farsen begærede dom over Hans Andersen på sin salig faders vegne efter en håndskrift, som var udgivet til hans salig far Hans Olsen, og eftersom påstås af de andre medformyndere til salig Hans Olsens børnebørn, at der burde først at holdes rigtigt skifte efter den salig mand, at enhver kunde nyde sin del at indfordre, og ej heller nogen fuldmagt fra de andre medformyndere havde samme gæld at fordre eller efter håndskriften dom at hænde. Er således dømt, når Jens Hansen fremlægger de andre medformynderes fuldmagt skulle han ej nægtes dom.

Jens Hansen Farsen begærede dom over Hans Andersen efter udgivet håndskrift dateret 1656 15 januar på penge 13 slette daler og 6 sk. der på et års villighed.

** Terkel Nielsen begærede sit 1. ting til Jens Nielsen for hvis, han havde ham at tiltale.

(42 b)

** Jens Hansen Farsen lod lyse for sin dele til Oluf Mortensen til ting kommer igen.

** Hans Jensen lod lyse for sin dele til Terkel Nielsen til ting kommer igen.

** Laurits Jensen Fris begærede sit 1. ting til Laurits Jensen for hvis, han er ham skyldig nok 2. ting til Jeppe Rasmussen for hvis, han er ham skyldig efter skiftebogen. Her imod Jeppe Rasmusen selv mødte og sagde, at han havde kvitteret med han hos Ole Jørgensen.

** Jeppe Rasmussen lod lyse for sin dele til Mads Jensen og Hans Jensen.

** Jens Lauritsen Fris fik dom over Hans Andersen efter hans udgivne håndskrift dateret den 25. oktober 1652 på penge 10 dlr. 3 mark.

** Jens Lauritsen Læsø begærede sit 1. ting til Jeppe Rasmussen for hvis, han er ham skyldig.

** Mads Jensen begærede 1. ting til Rasmus Rasmussen på Vejrø for hvis. han er ham skyldig

** Jordan Nielsen lod lyse for sin dele til Niels Jørgensen for hvis, han er ham skyldig.

** Peder Rasmussen på sin bror Anders Rasmussens vegne fik 1 ting til salig Jens Jensens hustru i Vesterby for hvis, hun er ham skyldig.

(43 a)

** Anders Mortensen lod lyse for sin dele til Mads Christensen til ting kommer igen.

** Er almuen påmindet så mange som er skyldige til kirken, at de skulle det betale såfremt de ikke derfor skulle lide dele.

1657 27/11

Foged på Femø Jens Rasmussen beskikket at skulle dømme de fangne, og Hans Danielsen at skrive.

** I dag fremkom Jens Zachariasen og på øvrigheden og sine egne vegne var dom begærende over Hans Jørgensen for hvis han havde ham at beskyldte efter tingsvidnes videre bemelding.

(43 b)

Efter tingsvidne anlangende Hans Jørgensen blev oplæst og han der imod intet svarede da blev dømt i samme sag således.

Eftersom jeg underskrevne Jens Rasmussen foged på Femø er af velbyrdig Christoffer Lindenow kongelig majestæts befalingsmand på Nykøbing slot, forfremmet at sidde i dommers sted på Fejø birketing, så vidt den sag sig er anlangende imellem Jens Zachariasen på øvrighedens vegne, så og på sine egne vegne mod Hans Jørgensen husmand i Østerby på den anden side, da eftersom Jens Zachariasen tiltaler fornævnte og fuldkommen giver ham sag for en tinkande, som han siger sig at være frastjålet på hans toft udi marken nu sidst forleden høst, hvilken kande siden blev fundet i forbemeldte Hans Jørgensens hus, der ransagning skete <> ved menige almue udi nærværende år 2. oktober,

(44 a)

som Hans Jørgensen siger sig at have hittet, efter derom udstedt tingsvidnes formelding, dateret Fejø birketing den 23. oktober, hvilken kande bemeldte Hans Jørgensen og samme dag til tinge med sig førte, og efter menige almues skudsmål, da efter at menige almue efter lovligt kald og varsel samme dag har givet fornævnte Hans Jørgensen skudsmål, efter derom udstedt tingsvidnes bemelding. Da ud i rette satte Jens Zachariasen på øvrighedens og sine egne vegne, om fornævnte Hans Jørgensen ej burde at lide for sådanne sin begåede gerninger.

Da efter tiltale, i rettesættelse, gensvar og den sags lejlighed og eftersom bemeldte Jens Zachariasen tiltale <> og fuldkommelig sag giver Hans Jørgensen for omrørte tinkande,

(44 b)

som hos ham befindes, og Hans Jørgensen sig ej da for Jens Zachariasens tiltale erklærede i nogen måde, da er sagen på den tid udi 6 uger optaget, og hvis Hans Jørgensen sig ej inden tid har erklæret eller ført noget rigtigt bevis eller vidne til samme tinkandes adkomst efter jyske lov anden bog 94. kapitel, ej heller har han sig under tid hans delation havde i nogen måde erklæret imod menige almues vidnesbyrd. Da vidste jeg ikke andet her udi at kende og dømme, end at Hans Jørgensen bør jo efter jyske lov anden bog 99 kapitel at udstå og igen give bemeldte Jens Zachariasen igæld og twigæld, for sådan hans efter Christian 4. 14 artikel <> sine begangne gerninger,

(45 a)

og hans hovedlod, gods og formue efter samme kapitels indhold i kongens vorde, uden øvrigheden vil den efterlade, og ham deri benåde, denne min afsagte dom til ydermere vidnesbyrd stadfæster jeg med egen hånd underskrevet. Actum Fejø birketing den 27. nov.

1657 Jens Rasmussen egen hånd. Parterne var genpart begærende.

Hans Jørgensen i dag for ting og ret bepligtede sig, på sin hals fortabelse ingen mand efter denne dag at gøre nogen skade ej heller nogen at udskrive med trussel eller onde ord. Efter spørgsmål vidste Hans Jørgensen ikke mere på denne tid.

(45 b)

Jens Zachariasen i dag begærede 4 dannemænd, som kunne vurdere fornævnte Hans Jørgensens bo og gods, efter som at hans part, efter doms lydelse er forfalden til kongen. Først Hans Smed i Vesterby, Hans Jeppesen i Østerby, Morten Hansen ibm. Rasmus Hansen Smed i Vesterby.

** Jens Zachariasen for ting og ret begærede dom over Karen Madsdatter for hendes begangne gerninger. Da blev af den tilforordnede dommer således dømt ord for ord som efterfølger, efter at tingsvidne for hende tilforn blev oplæst.

Eftersom jeg underskrevne Jens Rasmussen foged på Femø er af velbyrdig Christoffer Lindenow kongelig majestæts befalingsmand på Nykøbing slot, forordnet at sidde i dommers sted på Fejø birketing <> at skulle dømme efter lov og ret,

(46 a)

så vidt den sag sig er anlangende imellem Jens Zachariasen foged samme steds på øvrigheds, så og Karen Clausdatter boende i Østerby hendes vegne på den ene, og den anholdte fange ved navn Karen Madsdatter boendes samme steds på den anden side.

Da efter som fornævnte Jens Zachariasen på for bemeldte Karen Clausdatters vegne tiltaler fornævnte Karen Madsdatter og fuldkommenlig giver hede sag for en gås, som blev fundet på fornævnte Karen Madsdatters gåsesti, der ransagning skete ved menige almue i nærværende år den 2. oktober, og havde samme gås Karen Clausdatters gåsemærke, hvorfor hun og for ting og ret fuldkommenlig kender sig ved den, og til vandt sig den med naboer og genboer sin at være, efter derom udstedt tingsvidnes bemelding. <>

(46 b)

dateret Fejø birketing senest afvigte den 23. oktober. Hvilken gås fornævnte Karen Madsdatter og samme dag leverede til tinge med sig førte. Da efter at menige almue efter lovlighed og varsel samme sag har givet fornævnte Karen Madsdatter, efter derom udstedt tingsvidnes videre bemelding, da udi rette satte Jens Zachariasen på øvrigheds, så og på Karen Clausdatters vegne om fornævnte Karen Madsdatter burde og at lide, for sådanne sine begangne gerninger efter Christiani Quarti reces anden bog 14 artikel.

Da efter tiltale, irettesættelse, gensvar og den sags lejlighed, og eftersom bemeldte Jens Zachariasen tiltaler Karen Madsdatter for omrørte gås, og Karen Madsdatter sig ej da, for Jens Zachariasens til<>tale i nogen måde erklærede, da er sagen på den tid udi 6 uger optaget og Karen Madsdatter for sådan beskyldning, dog ej imidlertid sig har erklæret, eller ført nogen rigtigt bevis eller viden til samme gås adkomst, efter jyske lovs anden bogs 94. kapitel, og heller har hun midler, at hun delation har i nogen måde sig erklæret imod menige almues vidnesbyrd, som på hende vidnet har, efter derom udstedt tingsvidnes forklaring, ej heller har hun ført nogen rigtig bevis og viden, hvor hun er kommen til det fårekød og adskilligt anden, som i lige måde fandtes i hendes hus der ransagning skete, efter derom udstedt tingsvidnes videre bemelding er at se.

Da vidste jeg ikke her udi rettere at kende og dømme end Karen Madsdatter <> jo efter jyske lovs anden bogs 90 103 og 180 kapitel så vel som efter kong Christian den 4 reces anden bog 14 kapitel, at udså og igen give, fornævnte Karen Clausdatter igæld og tvigæld, for sådanne sine ulovlige begangne gerninger og hende hovedlod, gods og forme efter samme kapitels indhold i kongens værd, uden øvrigheden vel det efterlade og hende der udi benåde,

denne min afsagte dom til ydermere vidnesbyrd, stadfæster jeg med min egen hånd underskrevet. Actum Fejø birketing den 27. november 1657. Jens Rasmussen egen hånd. Parterne er dom begærende.

Jens Zachariasen i dag for ting og ret tilspurgte Rasmus Hansen og hans hustru Karen ◊ Madsdatter, om de ville give deres forpligt, ingen mand at gøre skade eller undsige.
(48 a)

Da fremstod Rasmus Hansen og for ting og ret både på sig og hustrus vegne forpligtede sig deres hales fortabelse, ingen mand efter denne dag at gøre nogen skade, ej heller nogen med trussel at undsige. Jens Zachariasen blev stedt tingsvidne.

** Hans Jeppesen begærede sit 2. ting til Oluf Hansen og Laurits Nielsen for hvis, Hans Jeppesen havde lovet for dem.

** Nok begærede Hans Jeppesen sit 3. ting til Daniel Jensen på Maren Christoffersdatters vegne.

** Laurits Jørgensen begærede sit 1. ting til Jørgen Jørgensen for skændsord, som han gav ham i kirken den dag salig Niels Jensen blev jordet, nok 1. ting for noget jord, som han formener at Jørgen Jørgensen havde høstet ham for nær, som han havde ombedet 2 mænd Hans Pedersen Smed og Jeppe Pedersen derom deres sandhed at vidne, og er derfor første ting til dem.

(48 b)

** Nok begærede Laurits Jørgensen sit 1. ting til Jørgen Jørgensen for 4 skæpper kirkekorn, nok for nogen lig penge og for en jernskovl, som Jørgen Jørgensens kvinde havde lånt af ham.

** Hr. Laurits Jørgensen på sin søster Magdalene salig Bernt Michelsens vegne begærede lyst for hendes dele til hendes kreditorer.

** Peder Jeppesen bekom dom over Karen salig Michel Pedersens efter sin udgivne håndskrift dateret den 17. maj 1649 på penge 30 slette dalere.

** Jens Lauritsen Læsø begærede sit 2. ting til Jeppe Rasmussen for hvis, han er ham skyldig.

** Oluf Pedersen begærede ved byens tjenere 1. ting til Rasmus Nielsen for hvis, han er ham skyldig, som fornævnte havde lovlig kaldet.

** Oluf Pedersen på Mads Jensens vegne på Vejrø lod lyse for dele til Rasmus Rasmussen sst. til ting kommer igen.

** Hans Pedersen Skrædder udmeldte Jens Lauritsen Læsø, Jeppe Pedersen, Laurits Nielsen, Terkel Nielsen og Oluf Pedersen, hvilke fire mænd skal skelne hvis tvistighed som har været dem imellem, og hvis de der udi gøre, skal ved magt holdes.

(49 a)

** Hans Pedersen Skrædder på sin søns vegne begærede sit 2. ting til Jens Hansen Farsen for hvis, han er ham skyldig.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 2. ting til Hans Pedersen Skrædder for hvis, han er ham skyldig.

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Mads Jensen på Vejrø.

** Jens Lauritsen Fris begærede sit 2. ting til Jeppe Rasmussen for hvis, han er ham skyldig. Nok 2. ting til Laurits Hansen for hvis, han er ham skyldig.

** Rasmus Sørensen har ladet kalde Oluf Nielsen, er lyst for delen til ting kommer

** Peder Rasmussen på sin bror Anders Rasmussens vegne lod lyse for delen til Mette salig Jens Jensens.

** Jeppe Rasmussen lod lyse for sin dele til Mads Jensen på Vejrø og Hans Jensen på Fejø.

** Peder Mortensen i lige måde sit 2. ting til Jeppe Rasmussen.

** Oluf Jørgensen lod lyse for sin dele til Jeppe Rasmussen på sin bror Jørgen Jørgensens vegne. Var kaldet af Christen Michelsen og Terkel Lauritsen.

(49 b)

** Terkel Nielsen begærede sit 2. ting til Jens Nielsen for hvis, han havde ham at tale til.

** Hans Joensen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris for hvis, han er ham skyldig.

1658 29/1

Oluf Pedersen Smed siddende i dommers sted udi de sager, som Jens Zachariasen er interesseret.

** Havde kaldet Hans Jørgensen boende i østerby på Fejø imod vidnesbyrd som Jens Zachariasen agtede at føre imod ham anlangende den tinkande, som blev stillet på Jens Zachariasens toft, der hans folk høstede sammesteds.

Da fremkom Hans Michelsen med sine medfølgere og fremlagde deres skriftlige svar. Eftersom vi efterskrevne Hans Michelsen, Laurits Pedersen, Hans Hansen, Terkel Hansen og <> Karen Hansdatter boende og værende i Østerby på Fejø er kald og varsel givet anlangende vores sandhed at vedstå,

(50 a)

hvorledes sig er tildraget med den tinkande, som fandtes hos Hans Jørgensen, der ransagning skete, hvorledes den bemeldte Jens Zachariasen er frakommet. Da er det vores kundskab der om som følger. At der vi hid til at arbejde i høst på Jens Zachariasen toft og gik og kervet og bandt, havde vi samme tinkande med øl udi, og stod den midt på toften, der vi den sidst så, og da vi havde arbejdet ville vi tage samme kande med os, var den borte, så vi ledte og søgte efter den indtil det var mørkt, men den var alt bort stjålet, og var det den selvsamme kande, som findes hos Hans Jørgensen, og end ydermere vidnede Karen Hansdatter, at hun igen om morgenen søgte ned på toften, at lede efter den, men ikke fandt den. Dette deres vidnesbyrd ved ed og oprakte fingre efter loven har bekræftet. Og ydermere tilspurgte Jens Zachariasen samme vidnesbyrd, om det ej var dem bevidst, at der var lyst trende gange af prædikestolen efter samme tinkande, hvilket <> de og for retten har bekræftet, at det var dem vitterligt.

(50 b)

Og ydermere vidnede kaldsmændene at de havde kaldet Hans Jørgensen at møde med samme tinkande.

Var kaldet Morten Hansen, som vidnede, at Hans Jørgensens kvinde beklagede sig, at hun havde intet brød, og sagde Jens Zachariasen I får lade mig få noget brød, thi jeg kan ikke ligge og sulte ihjel, og efterlod kvinden med hendes vilje og samtykke ham smørret på den samme tid tre pund smør, pundet 7 sk. som var for brød. Det samme vidnede og Hans Jeppesen bomand i Østerby på Fejø.

I lige måde fremlagde Peder Hansen Skrædder og Hans Danielsen på Fejø deres skriftlige svar lydendes som følger. Eftersom vi underskrevne Peder Hansen og Hans Danielsen begge boende på Fejø er lovligt kald og varsel givet af Jens Zachariasen foged på Fejø ved begge byens tjenere her til Fejø <> birketing vores sandhed at vidne,

(51 a)

hvad ord vi har hørt af Hans Jørgensens hustru mund sidst forleden tredje juledag anlangende det smør, som bemeldte hendes husbond, har angivet for øvrigheden Jens Zachariasen at skulle have bekommet uden noget vederlag derfor. Da er os derom udi Guds sandhed vitterligt, at vi sandelig hørte fornævnte 3. juledag, at forbemeldte Hans Jørgensens hustru stod i Jens Zachariasens stue og sagde at det smør, som Jens Zachariasen havde da bekommet af hende og hendes husbond efter hendes begæring udi sin trang, det havde hun bekommet vederlag og betaling for nemlig 5 brød, ½ fjerding salt og 2 lys. Dette er vores sandfærdige vidne her om, og vil videre være gestandig, hvor fomøden gøres. Det til vitterlighed vores egne hænder underskrevet. Actum Fejø den 29. januar 1658.

Efter dom var gået over Hans Jørgensen vidnede Hans Jeppesen, Morten Hansen og Rasmus Smed at de var hos Hans Jørgensen <> hans bo og formue at registrere og vurdere.

(51 b)

Der samme tid begærede Hans Jørgensens hustru, at Jens Zachariasen på øvrighedens vegne ville unde og bevilge hende en jernspade med skaft udi og en kiste i kammeret, så bevilgede de der imod at Jens Zachariasen skulle have en puster og en jernskovl på øvrighedens lod, hvilket de bekræftede.

Efter kald og varsel vidnede hr. Laurits Jørgensen og hans medhjælper Morten Hansen, hvis han havde hørt af Hans Jørgensens forrige kvinde, såvel som også om Hans Jørgensens forhold, så vidt som han er bevidst.

1. hvad sig Hans Jørgensens forrige kvindes bekendelse for mig og min medhjælper belanger om hendes husbond Hans Jørgensens hemmelige bedrifter, tør jeg ikke understå sig mod kongelige majestæts mandater og forordninger, som sådant forbyder til nogens skade eller foragt at åbenbare enten mundtligt eller skriftligt, for retten eller andet steds at vidne eller efter sige. For det anden anlangende Hans Jørgensens skudsmål som begæres, skal til ført tilkommende ting sandfærdeligt under egen hånd og signet fremkomme, som jeg agter det at forsvare.

** Jens Zachariasen tilbød at dem, som havde pant på Nykøbing slot <> skulle hjemløse det med det første,

(52 a)

hvis de ikke ville forlise det. Hvortil Oluf Pedersen Smed svarede, at han for sin person havde været i øvrighedens forfald, at han derfor ikke havde hørt, at der havde været talt om det før nu, men lovede at at han ville indløse sit pant.

** Jens Zachariasen fik på øvrighedens vegne indført kald og varsel til Karen salig Michel Pedersens for gæld på 47 dlr. 1 mark og 8 sk.

** Oluf Pedersen på Maren salig Jens Lauritsens efterleverskes vegne begærede dom over Terkel Nielsen, for hvis han er hende skyldig efter hendes salig far, hvor til Terkel Nielsen svarede, han havde noget regnskab der imod. Er tilfundet at gøre regnskab til ting kommer igen.

** Jens Zachariasen påmindede menige almue den forfaldne måneds skat at udlægge.

** Hans Jeppesen begærede sit 3. ting til Oluf Hansen og Laurits Boesen til ting kommer igen.

** Jens Pedersen Smed har givet Hans Mortensen afkald på sin hustrus arvepart efter sin salig far Morten Olsen.

** Hans Mortensen begærede sit 1. ting til Jens Pedersen Smed, fordi han ikke havde sejlet for ham og Michel Bentsen, som havde <> fragtet fornævnte Jens Pedersen Smed.

(52 b)

** Hans Danielsen gav efterskrevne dannemænd Rasmus Hansen forsikring for 11 dlr 1 mark 3 sk. udi sit hus efer sit udgvine håndskrift, Hans Rasmussen og[så] 11. dlr. 1 makr 3 sk. efter sin udgivne håndskrift, og Hans Mathiasen 15 dlr. 1 mark 10 sk.

** Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til Jens Farsen.

Nok 1. ting til Oluf Nielsen.

Nok 2. ting til Jørgen Jørgensen og beklager at han ikke har kendt kirkefred for ham og derfor har Laurits Jørgensen antvordet Jens Zachariasen sagen på øvrighedens vegne, og lovede Laurits Jørgensen at forskaffe Jens Zachariasen vidnesbyrt til sagen at fremdrive.

Hvortil Jørgen Jørgensen svarer og formener sig ikke at have givet Laurits Jørgensen nogle utilbørlige ord enten på sin hæder eller ære, enten i kirken eller på hans kirkevej, men formener det usandt at være indtil han det lovligen beviser.

Nok i lige måde begærede Laurits Jørgensen sit 2. ting til Jørgen Jørgensen for den jord som i forrige ting er om rettet og til 2. ting begærede de tvende mænd Hans Pedersen Smed og Jeppe Pedersen deres afsigt <> anlangende den jord, som omtvistes.

(53 a)

Svarede Jørgen Jørgensen og formente sit til at han ikke har toftet videre end sit eget, eller længere ud end hans rebs broder, og så lang tid at pløje og så og høstet indtil Laurits Jørgensen skaffer rigtigt skel og sten der imellem med otte lovfaste dannemænd.

For det 3. tiltaler Laurits Jørgensen Jørgen Jørgensen til 2. ting for 3 skæpper kirkens korn, 2 udi salig Jens Pedersens tid og en skæppe for forgangen år. Nok for af visningspenge. Hvilket Jørgen Jørgensen benægtet indtil så længe Laurits Jørgensen det lovligt kunne bevise. Jørgen Jørgensen skød på vidnesburd, Rasmus Hansen Smeds mor Maren Nielsdatter, som den tid tjente salig Jens Pedersens hustru. Nok har han regnskab med Laurits Jørgensen for 3 heste, som han førte ham hjem fra Lolland, hvilke Laurits Jørgensen havde købt i Skåne.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 1. ting til Christoffer Skrædder, for hvis, han er ham skyldig.

** Jens Zachariasen begærede sig 1. ting til Morten Lauritsen for hvis, han er ham skyldig

** Jørgen Andersen begærede sit 1. ting til Mogens Hansen for hvis, han er ham skyldig

(53 b)

** I lige måde gjorde han forved til 1. ting for en kedel, som han havde i pant af Hans Rasmussen.

** Hans Danielsen efter fuldmagt af Henrik Tomasen begærede at lyse for delen til efterskrevne: Jørgen Terkelsen, Laurits Boesen, Terkel Nielsen

** Jørgen Terkelsen lod lyse for sin dele til Terkel Nielsen, Mads Christensen, Jørgen Jørgensen.

** Laurits Jørgensen begærede sit 1. ting til Peder Christoffersen fordi han var hans stedede [fæstede] bud, og gik fra ham imod hans vilje, hvortil Jens Læsø svarede at han tjente ham forgangen år.

** Jens Læsøs tjener Peder Christoffersen begærede sit 1. ting til Laurits Jørgensen for hvis, han er ham skyldig.

** Mogens Hansen lod lyse for sin dele til Jens Farsen og Rasmus Jørgensen Borre

** Jens Læsø begærede sit 1. ting til Rasmus Jørgensen Borre.

** Hans Mathisen begærede at lade lyse for sin dele til Christoffer Nielsen.

** Hans Jensen begærede 1. ting til Jørgen Terkelsen for rente af hans gods.

(54 a)

** Morten Joensen lod lyse for sin dele til Mogens Hansen til ting kommer igen

** Anders Fick lod lyse for sin dele til Oluf Jeppesen, Peder Jeppesen, Oluf Nielsen.

** Jens Christoffersen bekræftede at have betalt Morten Badike 12 sk. på Anders Ficks vegne.

** Jens Pedersen Smed begærede 1. ting til Hans Mortensen, Oluf Mortensen og Anders Mortensen mod afkald.

** Jens Pedersen Smed bekom dom over Karen salig Michel Pedersens for 21 dlr. som var for et sølvbælte, som salig Niels Isen havde bekommet af salig Rasmus Lauritsens og et års rente. Nok 2½ mark hvorpå han havde bekommet en skæppe vikker [ærter].

** Jens Læsø efter hånd(skrift) bekom dom over Karen salig Michel Pedersens 40 dlr. 14 sk. og et års rente.

** Karen Jørgens dom over Karen Michelsens for 10 dlr. 2 mark 8 sk. efter håndskrift, og et års rente.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Rasmus Nielsen til ting kommer igen.

** Hans Pedersen skrædder begærede sit 3. ting til Jens Hansen Farsen.

(54 b)

** Jens Fris lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen til ting kommer igen

** Nok 3. ting til Jeppe Rasmussen, item Laurits Hansen.

** Nok sit 1. ting Jens Farsen.

** Rasmus Nielsen 1. ting til Peder Jeppesen.

** Peder Clausen begærede 1. ting til Mads Christensen mod regnskab.

** Hans Mortensen gav Peder Clausen skøde og afkald af sin gård.

** Jeppe Rasmussen lod lyse for sin dele til Mads Jensen til ting kommer igen.

** Rasmus Sørensen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen og Morten Lauritsen.

** Anders Mortensen lod lyse for sin dele til Mads Christensen til ting kommer igen.

** Nok 1. ting til Oluf Fris for en lysestage, som han havde i pant af Anders Mortensen.

** Jeppe Rasmussen oplyser en (forbaget) gammel gås.

** Jens Christoffersen begærede sit 1. ting til Mads Christensen.

** Terkel Nielsen begærede sit 3. ting til Niels Jensens søn Jens Nielsen for hvis, han har ham at tiltale

** Nok sit 1. ting til Oluf Nielsen, Hans Mortensen og Christoffer Nielsen.

(55 a)

1658 14/5

Jens Zachariasen begærede af Laurits Jørgensen at han efter øvrighedens forrige ordre ville besidde retten mens han fremførte sine sager for retten.

** Christoffer Jørgensen og Laurits Pedersen bysvend, bekræftede med ed og oprakte fingre efter loven, lovligen havde kaldet menige bomænd på Fejø deres sandhed at videne anlangende den vinterskat for forgangen år, som udi den forgangne fjendetid er ham frastjålet. Nemlig Jens Zachariasen, som tre gange af prædikestolen er lyst efter, og siden gjort formodelse af prædikestolen og siden gjort bøn der for

(55 b)

Og efterdi menige almue ikke var til stede efter kald og varsel undtagen efterskrevne, Hans Jensen, Jørgen Jørgensen, Oluf Nielsen, Peder Clausen og de 8 mænd som nu udi dag sad retten, hvor ud over Jens Zachariasen har begæret sit 1. ting til dem alle.

** Hans Pedersen Skrædder begærede sit 1. ting til Laurits Nielsen efter indhentet kald og

varsel for hvis, han havde ham at tiltale, hvilken hans sagelse han agter at bevise med vidnesbyrd, som er Mads Jensen på Vejrø, Rasmus Jørgensen Fuel, Peder Clausen. Nok lod Hans Pedersen Skrædder lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen til ting kommer igen.

** Jørgen Andersen lod lyse for sin dele til Mogens Hansen til ting kommer igen
Nok til Hans Rasmussen

** Jens Lauritsen Læsø begærede sit 2. ting til Rasmus Jørgensen Borre.

** Hans Jensen begærede sit 2. ting.

** Simon Jensen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

(56 a)
1658 25/6

Laurits Jørgensen siddende i dommers sted mens Jens Zachariasens sager fremføres.

** Jens Zachariasen havde ladet kalde menige husmænd på Fejø, som de ved deres ed har aflagt anlangende deres sandhed at vidne og vedståe, om det dem ikke udi Guds sandhed vitterligt er, at bemeldte Jens Zachariasen sig tit og ofte udi adskillige forsamlinger har beklaget, at udi denne næst forbigående svenske fejde og det oprør som skete her på Fejø der svensken var indfalden udi moder landet Lolland, ham da at være frastjålet en del skattepenge, nemlig vinterskatten 40 kurante daler undtagen (for) de to gårde, som var afbrændt, såvel som udi lige måder om de ikke har $\diamond$ hørt to gange der efterlyst af Fejø prædikestol,

(56 b)
så og var gjort bøn efter kirkens disciplin, og i lige måde er kaldet h. og vellærd mand hr. Laurits Jørgensen sognepræst udi Fejø, udi forbemeldte sag sin sandheds vidnesbyrd at aflægge, som også fremkom.

At straks efter samme penge var Jens Zachariasen frakommet har han kommet op til mig i præstegården i mit studerekammer og givet mig sådant med sine modige tårer til kende og af mig begæret, at jeg sådant på prædikestolen ville tilkendegive efter kirkens disciplins formelding, hvilket jeg også har gjort, og efter at ingen ville fremkomme efter formaningen tvende gange af prædikestolen var gjort, og gøre nogen bekendelse, da har jeg også på mit embedes vegne efter kirkens disciplins videre indhold med menige almue gjort bøn over samme menneske, at Gud efter sin retfærdighed slig groft tyveri ville straffe.

(57 a)

Peder Hansen skrædder boende i Østerby fremkom vidnede at det ham i guds sandhed vitterligt at han nogle gange var kommet i Jens Zachariasens stue, da havde Jens Zachariasen med sine modige tårer beklaget samme penge var ham frakommet. Siden er der lyst 3 gange af prædikestolen efter samme penge, og siden gået kirkens bøn over samme menneske, som gjorde den gerning. Lige det samme vidnede og Jørgen Nielsen. Hans Danielsens vidne er skriftligt.

Hans Espensen vidnede at det ham udi Guds sandhed vitterligt, at der var lyst 3 gange af Fejø prædikestol efter nogle penge, som Jens Zachariasen var frastjålet, som Jens Zachariasen sig over havde beklaget.

Bendiks Abrahamsen vidnede at det var ham i Guds sandhed vitterligt at han havde hørt, at der var lyst efter nogle penge af prædikestolen, som Jens Zachariasen var frakommet. Forbemeldte vidnesbyrd har de andre husmænd vedgået.

(57 b)

Jens Zachariasen i lige måde tilspurgte menige bomænd om det ej var dem bevidst som deres sognepræst hr. Laurits Jørgensen for dem havde vidnet. Hvilket de med deres ed har bekræftet. hvorefter Jens Zachariasen begærede tingsvidne.

** Peder Hansen på Jørgen Lærkes vegne begærede 2. ting til Hans Rasmussen mod forved på en kedel.

** Nok lod lyse for delen til Mogens Hansen.

** Peder Mortensen begærede sit 1. ting til Jeppe Rasmussen for 1 dlr. han er ham skyldig

** Hans Pedersen Skrædder fremlagde sit skriftlige forsæt, og begærede at det måtte indføres i tingbogen lydende som efterfølger.

Eftersom jeg underskrevne efter lovligt kald og varsel for nogen tid siden her til Fejø birketing har ladet kald indføre efter tingbogens formelding over Laurits Nielsen boende her udi <> Vesterby, anlangende hvis jeg kunne have ham at tilspørge.

(58 a)

Og han da eje heller nogen på hans vegne, mens jeg stod for retten er fremkommet, mod samme mit kald at svare, endog nogle gange for rette er blevet påråbt, da er endnu i dag for ting erfaret mit spørgsmål til fornævnte Laurits Nielsen, om han ved noget af den tumult og klammeri at sige, som skete inden mine fire pæle og hus en aften silde, nemlig afvigte den 11 februar, på hvilke rejste spørgsmål, jeg ikkun i dag for ting og ret er af forbemeldte Laurits Nielsen svar begærende, enten nej eller ja, og siden imod vidnesbyrd at svare, som jeg agter at føre. At dette er mit korte skriftlige spørgsmål, som jeg i dag, som er det 2. ting til bemeldte Laurits Nielsen for retten mundtligt stadfæster, måtte blive læst og påskrevet og det mig igen tilstiles er jeg af den retsindige dommer begærende. Actum Fejø den 25. juni 1658.

** Nok begærede Hans Pedersen sit 1. ting til sine vidnesbyrd i samme sag.

(58 b)

Rasmus Jørgensen Fuel (Hans Espensen og Hans Mathiasen beskikkelses mænd skulle vidne hans ord og bekendelse) Hans Mathisens kvinde er kaldet af Oluf Jensen og Laurits Pedersen deres sandhed at vidne om der var dem noget bevidst om samme tumult. Nok kaldet Rasmus Christensen og Peder Clausen og Mads Jensen ved Anders Pedersen og Christen Michelsen.

** Laurits Nielsen var udi øvrigheds forfald udi langroer til Nykøbing dog sit eget ærinde, fordi han havde ladet sig leje hen.

** Hans Pedersen Skrædder lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen, til ting kommer igen.

** Simon Nielsen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen.

** Hans Mathisen var begærendes (*ikke mere indskrevet*)

** Jørgen Jørgensen begærede sit 1. ting til Maren Nielsdatter Rasmus Smeds tjenestepige om det ej var hende bevidst, at han havde leveret 2 opmålte skæpper byg til salig Jens Pedersens hustru.

(59 a)

** Nok begærede sit 1. ting til Niels Christoffersen for noget jern, som han hente(de) der han tjente til salig Bentis. Hvortil Niels Christoffersen svarede, at han var Jørgen Jørgensen intet skyldig.

** Jens Zachariasen havde ladet kalde Jørgen Jørgensen og Hans Mathiasen og begærede deres 1 ting til dem.

** Rasmus Hansen lod lyse for sin dele til Karen Hansdatter salig Niels Jissens [Isens] efterleverske.

** Jens Lauritsen til 2. ting lovbød Christoffer Nielsens gård, om nogen, som den kunne af slægten løse eller købe etc.

1658 6/8

** Laurits Jørgensen efter begæring siddende i dommers sted, mendes de sager forrettes, som Jens Zachariasen på øvrighedens og sine egne vegne havde at forrette.

(59 b)

** Jens Zachariasen havde ladet kalde hæderlige og vellærte mand hr. Laurits Jørgensen sognepræst på Fejø anlangende sit vidnesbyrd og skudsmaal, hvorledes fornævnte Hans Jørgensen sig her udi menigheden havde forholdet, både da han var bomand såvel som og husmand, såvel som og hvis hr. Laurits Jørgensen om den tinkande, som Jens Zachariasen havde efterlyst, var bevidst. Hr. Laurits Jørgensen fremlagde sit skriftlige svar.

Eftersom jeg underskrevne er lovlig kaldet af Jens Zachariasen foged på Fejø ved begge byers tjenere anlangende mit sandheds vidnesbyrd om Hans Jørgensens husmand på Fejø levnedforhold her i menigheden for retten at aflægge. Da er det således såvidt jeg kan gøre med god samvittighed. Da er mig udi Guds sandhed vitterligt at så længe jeg har været sognepræst her på landet, nemlig 25 år, samme Hans Jørgensen hos menige almue <> her på landet,

(60 a)

for en slem tyv at være berygtet, og aldrig har jeg endnu hørt nogen rig eller fattig, ung eller gammel at have talt noget godt om ham, men alt ondt som også hans gerninger har været. Ikke hans egen salig hustru, men har mange gange talt meget om hans tyverier, både for mig og andre godtfolk, som endnu lever, og sagde sig at ræddes ved at leve længer ved ham og bad Gud hver dag om forløsning.

Jeg for egen person kan ikke give ham noget godt skudsmaal og vidnesbyrd, uden jeg ville gå imod min egen samvittighed, og det var som profeten Esaias truer med udi sin bogs 5. kap. skulle kommer over mig, så sigende, var den som kalde ondt godt og godt ondt etc. Hvorfor jeg ikke andet kan sige og vidne om samme Hans Jørgensen, end at han har været den allerforsømmeligste i denne menighed i forgangne tider at besøge kirken og Guds hus, så han derfor mange gange af mig på mit embeds vegne, er åbenbaret udi menig<>hedens påhør når hemmelige påmindelser intet kunne hos ham udrette, alvorligt af prædikestolen er straffet.

(60 b)

Mit tiende og anden rettighed, som han mig, såvel som andre mine sognefolk efter Guds ord og ordinansen skyldig har han tit og ofte modvilligt holdt tilbage. Mange gange med (andres hen tages) og skufferier [bedrag - løgne], når ham med det ringeste og vidste er fremkommet

dermed omgås, som os har været imellem ikke uden føje givne årsag, og ellers godtfolks nærværelse, som med dem yderligere kan bevises, skal give tilkende. In summa, da ved jeg slet intet godt at findes hos samme Hans Jørgensen, hvor af jeg kan forårsages med en god samvittighed at give ham godt skudsmål i ringeste måder. Hvad sig den tinkande er anlangende, om hvilke imellem ham og Jens Zachariasen er kommen tvistighed og trætte, da er det mig udi Guds sandhed vitterligt, at samme kande, som hos Hans Jørgensen, der ransagning af menige bymænd skete er blevet fundet, at være Jens Zachariasens kande, og på <> hans toft, som ligger uden for præstegården,

(61 a)

der han af samme jord høstede byg, blev ham frataget, og der om af prædikestolen 3 gange efter kirkens disciplins formelding, at være aflyst og Hans Jørgensen har jeg set en gang besynderligt at have været i kirken og hørt samme lysemål [efterlysning], så han aldeles her imod har intet, hvormed han kan sig undskylde. Dette hr. Laurits Jørgensen med ed efter loven bekræftede sandfærdigt at være.

** Anders Fick af Vordingborg fremlagde sit skriftlige vidne lydende som følger:

Eftersom Jens Zachariasen foged på Fejø har ladet mig give kald og varsel min sandhed at vidne anlangende Hans Jørgensen på Fejø sine bedrifter. Fore det 1. da er det mig udi Guds sandhed vitterligt, at jeg har ofte og mange gange set en tinkande udi Jens Zachariasens hus, som vejte ungefær 8 elle 10 pund, og siden rum tid der efter har jeg gået

(61 b)

på Jens Zachariasens toft, den tid han høstede samme toft, da drak Jens Zachariasen mig til af samme kande, og det var om aftenen silde, og jeg satte samme kande fra mig næst ved præstens hus, og straks samme aften der klokken var henved 10 ungefær, da kom Jens Zachariasens tjener og ledte efter kanden, og da var kanden borte. Siden om morgenen lod Jens Zachariasen lede efter kanden og kunne ikke den finde, thi den var alt borte.

Er mig også vitterligt, at Jens Zachariasen har ladet lyse efter fornævnte kande i kirken og Hans Jørgensen stod ret under prædikestoen, og hørte at der blev lyst efter kanden 3 søndage efter hinanden.

Er det mig og bevidst, så længe jeg har handlet på øerne, da har jeg altid hørt at Hans Jørgensen har været en berygtet tyv, dette så udi alt sandhed, som forskrevet står vil jeg være gestandig ved min helgens ed her og hvor behov gøres. Af Fejø den 13 juli 1658 Anders Fick.

(62 a)

Samme sit skriftlige vidne har Anders Fick ved ed aflagt over for to dannemænd, som de for retten bekræftede med deres ed.

I lige måde er også kald og varsel givet de 4 skiftesmænd nemlig Morten Hansen, Laurits Jeppesen, Rasmus Smed og Oluf Fris, og tilspurgte Jens Zachariasen fornævnte 4 mænd om ikke Hans Jørgensen godvilligt vilde betale og aflægge til sine kreditorer der deling skulle ske, hvis han dem skyldig kunne være både Øvrigheden og de andre, da der til svarede de fire skiftes mænd, at Hans Jørgensen og hans hustru samtlige svarede, at det var deres begæring at de kunne blive deres gæld entlediget og hver kreditor kunne bekomme sin betaling eftersom til forn udi skiftebrevet er indført og ej videre.

(62 b)

Om Hans Jørgensen ikke selv tog sin hustrus lod til sig der delingen skete, hvilket de 4 mænd bekræftede.

3. Og at Hans Jørgensen blev tilladt når begge lodderne var lige gode lod Jens Zachariasen Hans Jørgensen tage hvilken lod han ville, hvilket de og bekræftede.

Imod fornævnte vidnesbyrd var Hans Jørgensen lovlig kaldet, og var Jens Zachariasen her imod tingsvidne begærende.

Jens Zachariasen tilspurgte de 8 mænd, som var stokkemænd der Hans Jørgensen gav sin

forpligt fra sig, om ej Hans Jørgensen godvilligt uden nød og tvang udgav samme sin forpligt på hans halses fortabelse og var for fængsel og jern erlediget. Hvortil de svarede, at han var da af fængslet, og ej var nødt og tvunget der til. Hvilket de 8 mænd har bekræftet de 2 tvende ved døden er hensovede. Hvor efter Jens Zachariasen er tingsvidne begærende.

(63 a)

** Oluf Pedersen i Kadevig begærede dom over Karen Clausdatter efter sin udgivne håndskrift for penge 5 sldl. med 3 års villighed.

** Rasmus Hansen Smed efter 2 håndskrifter den ene til sig selv den anden på sin salig fars vegne beløber sit 14 dlr 2 mark 12 sk. bekom dom over Karen Clausdatter.

** Jørgen Andersen 3. ting til Hans Rasmussen mod forved på en gryde.

** Jens Zachariasen lod kalde Mads Jensen på Vejrø og begærede at lyse for delen til ham anlangende vidnesbyrd, anlangende de staver som befandtes hos Hans Jørgensen, i lige måde er kaldet Oluf Nielsen og Hans Ottesen.

** Laurits Jørgensen har kaldet Jørgen Jørgensen mod sag og dom for nogle bier, som fløj af Laurits Jørgensens bikurv [bikube], hvilke han har forfulgt med tvende bækken og pirk og løb tværs over hans engen mors have og fløj hen udi et af Jørgen Jørgensens træer, som var en stub, og der forfulgte Laurits Jørgensen bierne og satte sin bikurv over bierne, så kom Jørgen (63 b)

Jørgensen fra den østre by ridendes på en hest, og tog bikurven med en del af bierne og slog bikurven imod jorden og skød Laurits Jørgensen sig til vidnesbyrd, som var Hans Jørgensen, Anders Mortensen, Oluf Pedersens hustru Karen Hansdatter og Laurits Jørgensens tjenestepige Johanne Niels [Johanne Nielsdatter] og Oluf Pedersens tjenestepige Johanne Andersdatter deres sandhed at vidne, hvis de med deres øjne havde set.

Oluf Pedersen på sin hustrus vegne svarede og forment kaldet ej skulle gælde formedelst kvindespersoner ej var kaldet med deres lovværge.

** Jørgen Jørgensen tilspurgte byens tjenere om de ej havde kaldet Laurits Jørgensen mod spørgsmål og hvis han havde ham at tiltale, hvortil Christen Michelsen svarede at han det ej kunne ihukomme, formedelst det var længe siden han blev kaldet.

Jørgen Jørgensen til 2. ting begærede Maren Nielsdatters vidnesbyrd <> anlangende noget kirkekorn,

(64 a)

som Jørgen Jørgensen havde leveret til salig Jens Pedersens hustru, hvilket fornævnte Maren Nielsdatter bekræftede, at han havde leveret 2 skæpper kirkekorn.

** Nok lod Jørgen Jørgensen lyse for sin dele til Niels Christoffersen til ting kommer igen

** Hans Pedersen Skrædder begærede sit 3. ting til Laurits Nielsen for hvis, han har ham at tiltale og efterdi Laurits Nielsen ej var til stede forrige ting begærede Hans Pedersen skrædder at hans indlæg måtte oplæses.

** Laurits Nielsen begærede om han havde ham noget at tiltale, han da ville give ham sag, så skulle dertil blive lovligt svaret.

** Hans Pedersen Skrædder begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd.

** Nok lod Hans Pedersen Skrædder lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen.

** Terkel Nielsen begærede sit 1. ting til Jens Zachariasens tjener Peder Hansen og hr. Laurits tjener Peder Mortensen <> for en båd, som han led skade på.

(64 b)

1658 20/10

Laurits Jørgensen siddende i dommers sted mens Jens Zachariasen begærede ting til Jeppe Clausen, Jeppe Rasmussen, Simon Jensen, Jørgen Madsen, Jens Farsen, Rasmus Christensen, for hvis de skyldig er udi den håndskrift til øvrigheden for såkorn.

** Skriverens fuldmægtig Laurits Jørgensen på hr. Jens vegne ved begge byers tjenere havde ladet kalde disse efterskrevne peroner nemlig Hans Jensen, Jørgen Jørgensen, Terkel Nielsen Jens Lauritsen Fris, Jens Hansen Farsen, Hans Olufsen Fuel, Anders Mortensen, Oluf Christoffersen, Peder Pedersen, Rasmus Nielsen og Peder Clausen anlangende hvis øvrighedens restance de til salig borgmester Jacob Skriver skyldige var mod doms forhvervelse og lød ligeså for delen.

** Jens Nielsen på sin husbonds Ditlev Eriksens vegne har ved byers tjenere <> kaldet menige Fejø mænd for hvis de til hans husbond skyldig er,

(65 a)

hvortil menige almue svarede at være til Ditlev Skriver skyldig halvsektende [15½] slette mark, men hvad sig belanger fire års bådsmændsskat nemlig for år 1650, 51, 52 og 53 som Jens Nielsen fordrer på sin husbonds vegne, menige almue svarede ingen bådsmændsskat at restere med, men har årlige år betalt, hvorefter Jens Nielsen var tingsvidne begærende. Såvidt som de 15½ mark med deres forfaldne rente er anlangende, er æsket dom.

** Hans Michelsen på sine sønners vegne havde ladet kalde Hans Jørgensen Klare Jens Fris og lod lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Anders Fick lod lyse for sin dele til Oluf Jeppesen, Peder Pedersen, Oluf Lund, Morten Badike og Oluf Nielsen for hvis de var ham skyldig.

** Jørgen Jørgensen begærede sit andet ting til Jens Christoffersen for hvis, han er ham skyldig

** Jørgen Andersen til 4. ting begærede <> forved på et pant, som var Hans Rasmussens, (65 b)

som var en kobberkedel. sat af 2 mænd Morten Jensen og Hans Boesen for 1 g: og messingkedel for 5½ mark.

** Simon Jensen lod lyse for sin dele til Rasmus Christensen til ting kommer igen.

** Peder Hansen begærede sit første (ting) til Jørgen Nielsen for hvis, han er ham skyldig

** Jens Christoffersen begærede sit 1 ting til Hans Jørgensen en dalers penge, han er ham skyldig.

** Jens Zachariasen tillige med Niels Sørensens tjener Laurits Jørgensen advaret og tilholdt i dag på tinget efter velbyrdig lensmands skriftlige befaling at de endeligt ufortøvet skulle frem forskafe til Nykøbing slot den sidste påbudne skat. Såremt nogen forsømmelse der udi fandtes, de med loven de ikke derfor ville straffes som vedbør, hvorover tingsvidne var begærendes.

** Jens Zachariasen på Ridefogden Alexander Pedersens vegne tilsagdes at de skulle komme frem med hvis de til ham var skyldige fagedpenge, skiftepenge og det første lejlighed uden nogen forsømmelse.

(66 a)

** Oluf Pedersen begærede dom over Oluf Nielsen for 3 slette daler, som resterede på en håndskrift.

** Jens Læsø lod lyse for sin dele til Hans Andersen til ting kommer igen.

** Hans Pedersen begærede sit 4. ting til Laurits Nielsen og begærede, at Laurits Nielsen ville svare han enten ja eller nej, om han vidste noget af den tumult som før er omtalt, som skete udi hans hus, og var kaldet ved Oluf Jensen husmand og Laurits Pedersen bysvend, hvoerefter han lod læse sit skriftlige forsæt, i sin mening som findes påskrevet.

Hvortil Laurits Nielsen svarede, at når han beviser ham noget over, så ville han svare der til.

Nok var begærende sit 3. ting til sine vidnesbyrd, som tilforn er omtalt.

** Hans Jørgensen gav sin bror Niels Jørgensen afkald på sin moders vegne for sit arvegods efter far og bror. Niels Jørgensen i lige måde gav ham afkald på sin halve gård.

** Niels Jørgensen til 1. ting lovbød den 3. part af salig Jeppe Pedersens gård, om $\diamond$ der var nogen som ville give sølv og penge af slægten,

(66 b)

som en fremmed skulle det bekomme, lige det samme gjorde og Terkel Nielsen.

1658 12/11

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Jeppe Rasmussen, Jeppe Clausen, Kirsten Lunds, Jens Joensen Farsen, Rasmus Christensen til ting kommer

** Laurits Jørgensen fuldmægtig på sin husbond Niels Sørensen slotskrivers vegne, hans tvende kaldsmænd nemlig Christen Michelsen og Laurits Pedersen hjemlede for retten at de havde lovligt kaldet menige Fejø mænd til Fejø birketing i dag med sag og dom anlangende hvis restants de bemeldte hans husbond på høje øvrigheds og hans egen vegne skyldig kan være. Og er lyst for delen til ting kommer igen.

Desligeste også på borgmester Jacob Christensens vegne lyst for dele til dem, som til ham er skyldige.

(67 a)

Jørgen Jørgensen benægtede at han var salig borgmester Jacob Christensen de 18 mark skyldig, som nu af ham fordres, indtil ham det over kan bevises.

** De Vejrø mænd fremlagde deres skriftlige klagemål, hvorledes de af fjenderne udi denne

besværlige krigs tilstand var tvende gange udplyndret både i vinters, så og nu for kort tid siden nu i efter høst, som for retten er læst og påskrevet, og derfor havde ladet kalde menige Fejø mænd deres sandhed der om at vidne, og var begærende at dem måtte meddeles tingsvidne, om samme deres store skade og udplyndring, hvortil at svare fremkom Mads Jensen Bomand på Fejø som samme tid var på Vejrø, bekendte at han så, at de blev udplyndret af en skude og en stor færge nu efter høst, så at de fattige folk, som da ringe formue havde, har de frataget klæder, kvæg og andet boskab som fandtes i deres huse og de kunne bekomme, lige det samme vidnede og Rasmus Christensen. Hans Espensen var den anden dag der efter vidnede også at de var ilde ud [plyndret] <> så en part ilde havde så meget som de kunde hælde deres hoved til,

(67 b)

eller mætte dem på en gang, hvilket de med deres ed har bekræftet efter loven, hvilket også menige Fejø mænd vitterligt er, som har set de fattige folk drage hid til landet med hustruer og børn af frygt for samme deres fjender og uvenner, som og fjenderne, at have draget der til øen og fra, hvor efter de fattige folk var tingsvidne begærende.

** Hans Pedersen skrædder ved begge byers tjener har ladet kalde Mads Jensen, Peder Clausen, Rasmus Jørgensen og 2 beskikkelsesmænd, som er Hans Mathisen og Hans Espensen, og Hans Madsen hans kvinde med sin lovværge til fjerde ting deres sandhed at vidne om den klammers som skete udi hans hus forgangen vinter.

** Hans Michelsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris.

** Anders Fick lod lyse sit 2. ting til sine gældnere, som i forrige ting er indført.

** Hans Pedersen Skrædder og Laurits Nielsen er blevet venligen forligt og Laurits Nielsen skulle give Hans Pedersen Skrædder 4 dlr. for sin omkostning, der med skulle alting være dødt og magtesløs, og hvem som af parterne her imod opretter nogen klammeri skulle give 10 dlr. til øvrigheden og en kande øl til (Vesterby).

** Jens Christoffersen begærede sit 2. ting til Hans Jørgensen.

(68 a)

** Jens Lauritsen Læsø lod lyse for sin dele til Hans Andersen.

** Nok lovbød Laurits Nielsen sin gård som var salig Laurits Jensens.

** Laurits Nielsen i lige måde beklagede, at han var truet og undsat af Morten Hillebrandtsen, om hvis ham nogen skade på kommer, enten på sig kvæg eller på andet skulle han der til svare. Hvor til Morten Hillebrandtsen svarede og benægtede, at han det ej havde gjort.

** Hans Jørgensen begærede sit første ting til Rasmus Christensen med forved på et pant en liden håndøkse og for en opmålt skæppe rug.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 3. ting til Niels Christoffersen for hvis, han er ham skyldig. Hvortil Niels Christoffersen svarede og sagde, at han var ham intet skyldig.

** Niels Jørgensen 2. gang lovbød den part af den gård som han fik efter salig Jeppe Pedersen, Terkel Nielsen også for sin part.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 1. ting til salig Hans Rollufsen Fels [Hans Rosenfeldt] arvinger anlangende sin rigtig gældskrav, som han på skifte efter ham blev fordret.

** Niels Jensen Jyde i Blans lod lyse for sin dele til sine gældnere til i dag 3 uger.

(68 b)

** Jens Hansen skød sig på vidnesbyrd, som er Jens Lauritsen Læsø.

** Oluf Nielsen lovbød de pant, som han havde af bymændene, hvis de kom ham fra, ville han intet svare dem der til

** Lige så lovbød og Oluf Jørgensen samme pant.

** Laurits Nielsen tilbød at de, som havde fået udlæg på skifte efter hans salig formand ville skille ham ved, hvis dem er tilsat.

1658 3/12

** Jens Zachariasen begærede dom over Jeppe Clausen for hvis korn og flæsk, som han på Nykøbing slot har bekommet forleden år den 16. april, som er byg og rug, 5 tønner og et års rente og fragtpenge. Nok flæsk, hvor til Jeppe Clausen svarede at han kunne svare der på 7 dlr. 1 mark. Er tildømt af Laurits Jørgensen at betale, så vidt han kunne bevises skyldig at være med rette.

(69 a)

** Jeppe Rasmussen havde 7 tønner byg 2 tønner rug. Han er tildømt at betale ligesom forrige Jeppe Clausen - - flere andre Jens Hansen Farsen, Rasmus Christensen var i lige måde tildømt at betale.

** Nok lod Jens Zachariasen lyse for sin dele til Simon Jensen.

** Jens Zachariasen lod lyse efter 7 lam.

** Anders Fick begærede sit 3. ting til Oluf Christoffersen

** Hans Michelsen lod lyse for sin dele til Hans Lauritsen Fris.

** Jens Christoffersen begærede sit 3. ting til Hans Jørgensen.

** Mads Jensen og Peder Clausen begærede at indføre udi tingbogen deres kvittering på deres landgilde havre lydende som efterfølger:

Mads Jensen og Peder Clausen af Vesterby på Fejø leveret landgildehavre fra 1658 til 1659, for tyve og to tønner, des resterende har fogden dem at forhjælpe at kan <> få af dem, der aflevere, på det straks kan blive leveret, Nykøbing den 25. november 1658. Peder Hans Rosenfeldts egen hånd. Og har fogden påmindet at det til lensmanden skulle betales.

(69 b)

** Laurits Jørgensen begærede dom i dag over Peder Jeppesen for hvis restants, som er -

som han til hans husbond Niels Sørensen slots skriver til Nykøbing slot på høje øvrigheds vegne skyldig er, om bemeldte Peder Jeppesen ikke jo bør med al rette samme sin restants til bemeldte hans husbond inden 15 dage at betale eller og derfor efter Recessen at lide nam og vurdering udi hans bo, gods og formue, hvor det er eller findes kan, hvor til Peder Jeppesen svarede, at han aldrig vidste at være det skyldig, ikke heller at være ham krævet førend nu af fornævnte Laurits Jørgensen.

Og eftersom først påstås af formeldte Laurits Jørgensen skriveren Niels Sørensens fuldmægtig dom at stedes, så efterdi bemeldte Peder Jeppesen, som benægter forbemeldte gæld, og efterdi befindes en mand tilforn her udi Vesterby på Fejø, som nu ved døden er afganget, og dom over ham tilforn er udstedt og ej anderledes var bevist end noget på samme dom var klareret, er holdt rigtigt $\diamond$ skifte efter samme afdøde Peder Jeppesen,
(70 a)

og intet videre er fordret og ej heller fogden bevist end hvis som udi skifte bogen findes indført, hvor over ej vides at stedes dom førend des rigtighed af skifte bogen kan erfares. Hvorefter Laurits Jørgensen var tingsvidne begærende.

Bemeldte Peder Jeppesen i lige måde benægtede 12 sk. bådsmændsskat for 1656 ikke at være skyldig.

** Laurits Jørgensen begærede dom over Jørgen Jørgensen for 3 daler sagefald til salig Jacob Skrivners arvinger, han med resterer. Hvortil Jørgen Jørgensen svarede, at han ikke de penge skulle skyldig være, så lang tid eller nogen tid har lovet ham dem, men formener sig til at han det bør at bevise med rigtigt brev og segl, så lang tid benægter han det, men formener sig til om han findes i salig Jacob Skrivners regnskabsbog, at hun bør efter lov og ret forklares hver årlig år, hvorefter Laurits Jørgensen var tingsvidne begærendes.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Jens Christoffersen til ting kommer igen.

** Laurits Nielsen til 2. ting lovbød salig Laurits Jensens gård, om der nogen som det vedkommer ville købe for sølv og penge, skulle den være dem følgagtig for sit værd.

(70 b)

** Jens Rogersen lod lyse for sin dele til salig Hans Olufsens arvinger.

** Terkel Nielsen, Niels Jørgensen til 2. ting lovbød deres part af salig Jeppe Pedersens gård.

** Jens Læsø lod lyse for sin dele til Hans Andersen.

1659 21/1

** Jens Zachariasen på Anders Jensens vegne begærede 1. ting mod forved på efterskrevne for hvis pant de til fornævnte Anders Jensen pantsat havde, som er Rasmus Jensen Jens Pedersens Gård, Jeppe Clausen, Mogens Hansen, Kirsten salig Jørgen Madsens med hendes lovværge.

** Laurits Jørgensen Niels Sørensens skriver på Nykøbing slot hans fuldmægtig havde hid kaldet Rasmus Nielsen Fynbo med dom for penge 5 dlr. og 3 sk., som han til høj øvrigheds vegne til hans husbond fornævnte Niels Sørensen med resterede, og tildømt inden 15 dage at betale.

** Hans Pedersen Skrædder lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen til ting kommer igen.

** Laurits Nielsen havde ladet kalde Jens Hansen Farsen er lyst for delen.

** Nok lod lyse for sin dele til Anders Mortensen Hans Mortensen.

(71 a)

** Nok begærede sit 1. ting til Peder Pedersen.

** Morten Joensen begærede sit første ting til Oluf Christoffersen for hvis han er ham skyldig på kirkens vegne.

** Nok 1. ting til Oluf Jensen Fris. Jeppe Clausen, Peder Jeppesen.

** Mogens Hansen lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen til ting kommer igen.

** Nok Jens Lauritsen Fris, Hans Rasmussen i Østerby for hvis de var ham skyldig med rette.

** Hans Michelsen på sine sønners vegne begærede dom over Jens Lauritsen Fris for penge 14 mark, som han hans sønner skyldig var, hvilket Jens Fris nægter, og sagde det ej var så meget, hvortil fogden svarede, at Jens Lauritsen skulle føre vidnesbyrd til ting kommer igen, som han så fra det gældskrav kunne erklære.

** Erik Clausen havde ladet kalde Jens Pedersen Smed med 6 ugers varsel efter som han var udenlands.

Mogens Hansen, Peder Pedersen, Jeppe Rasmussen, Hans Andersen, Peder Hansen i Vesterby og Peder Rasmussen, Anders Mortensen, Jens Hansen Farsen, og begærede sit 1. ting til dem til ting kommer.

** Anders Pedersen gav Jens Lauritsen Læsø forsikring udi sit hus, som han udi bor, for hvis han er fornævnte Jens Lauritsen skyldig nemlig 2 ( ) og lover straks det øvrege at betale.

(71 b)

** Niels Rasmussen havde ladet kalde Erik Clausen for hvis, han med rette havde ham at tiltale, og efter sit købebrevs lydelse tilbød Erik Clausen sin gård, som han havde på Askø, som han af ham havde bekommet og ville gøre ham gården så god, som han den af Erik Clausen havde bekommet, og ville holde Erik Clausen skadesløs i alle måder efter dannemænds skattering på sin egen bekostning, og lagde sit købebrev under dom til ting kommer igen.

** Laurits Jørgensen begærede sit første ting til Oluf Jeppesen

** Nok lod lyse for sin dele til Jeppe Clausen.

** Jens Lauritsen Fris havde ladet (kalde) sin stedfar Oluf Jensen Fris og dom over ham begærede, er befindende at skulle gøre rigtighed med hver andre til ting kommer igen.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris.

** Nok 1. ting til Oluf Mortensen.

** Jens Lauritsen Fris lod lyse for sin dele til Hans Andersen til ting kommer igen.

** Hans Mathisen havde ladet kalde Christoffer Jørgensen og kendes og er lyst for delen.

** Jørgen Jørgensen begærede dom over Niels Christoffersen for noget jern som Niels Christoffersen på sin husbond salig Bernt Michelsens vegne havde hentet hos Jørgen Jørgensen $\diamond$ og sagde Jørgen Jørgensen, at det skulle være penge 2 mark 12 sk. for 11 pund jern,

(72 a)

hvor til Niels Christoffersen svarede at han var Jørgen Jørgensen intet skyldig, mens hvis han havde hentet hos ham, havde han hentet efter sin husbonds befaling, formener sig derfor ej pligtig at være at betale, mens Jørgen Jørgensen var budt sin betaling for jernet, var ham vel bevidst af salig Bernt Michelsen, og Jørgen Jørgensen selv havde krævet gælden på skifte.

Hvor om parterne var dom begærende. Er der på således afsagt. Vides ikke efter slig lejlighed at tilfinde Niels Christoffersen samme gæld som er 2 mark 12 sk. at betale, mens frifinder ham derfor indtil så længe Jørgen Jørgensen skaffer nøjagtig bevis, hvormed han sig samme gæld kan tilvinde.

Og efter dommen var afsagt, sagde Jørgen Jørgensen, sådanne (svarre) domme, hvortil Jørgen Jørgensen svarede, at han sagde eller mente Jens Zachariasens dom ikke der med.

** Oluf Jensen Fris begærede sit først ting til Jens Christoffersen.

** Nok lod lyse for sin dele til Rasmus Sørensen.

** Terkel Nielsen lovbød den 3.del af salig Jeppe Pedersens gård.

(72 b)

** Jørgen Jørgensen bekom afkald af Hans Espensen for fire travet byg, som Hans Espensen var tilsat på skifte efter salig Jeppe Pedersen.

** Jørgen Jørgensen til 3. ting lovbød salig Jeppe Pedersens gård en 3. del.

** Hans Pedersen begærede sit 1. ting til Hans Rasmussen.

** Oluf Pedersen i Kadevig gav Laurits Nielsen afkald for hvis, han kunne tilfalde i sin salig fader Peder Olufsens gård.

** Simon Jensen havde ladet kalde Oluf Nielsen, og var dom over ham begærendes for penge 12 dlr. efter sin udgivne håndskrift. Oluf Nielsen beråbte sig på regnskab, er lyst for delen til ting kommer.

** Jens Hansen Farsen lod lyse for sin dele til Anders Mortensen (til) ting kommer igen.

** Jens Hansen begærede sit 2. ting til salig Hans Olufsens Fuels arvinger, for hvis salig Hans Olufsen var Jens Hansen Farsens fader skyldig og skød sig på vidnesbyrd Jens Lauritsen Læsø.

** Jens Zachariasen på Alexander Pedersens vegne lod forbyde, at nogen skulle for driste sig til at bruge kronens jord før end de havde det udi øvrighedens minde, og betalte der for til øvrigheden som den tilhører, såfremt de <> ikke derfor skulle tiltales og lide som for andet uhjemlet,

(73 a)

hvor til Jens Zachariasen var tingsvidne begærendes.

1659 11/3

** Bo Boesen på Hans Hillebrandts vegne begærede 2. ting over Hans Rasmussen for 1 dlr 4 sk. og var kaldet af Laurits Pedersen og Simon Jensen.

** Nok 1. ting til Rasmus Jørgensen Borre, Villum Hansen ved Laurits Pedersen og Simon Jensen havde ladet kalde. Terkel Nielsen Hans Pedersen, Hans Michelsen, Erik Clausen, Hans Mortensen, Mads Jensen og Jørgen Nielsen.

** Bo Nielsen på Maren Niels Jensens og ved samme kaldsmænd havde ladet kalde Hans Michelsen, Jens Rasmussen, Niels Hansen Borre, Niels Christoffersen.

** På Mette salig Christen Lauritsens vegne ladet kalde, Rasmus Nielsen, Peder Hansen, Terkel Nielsen, Oluf Nielsen, Mads Jensen, Jens Hansen, Hans <> Farsen og Rasmus Borre til 1. ting

(73 b)

** Bo Boesen på Hans Hillebrandts vegne havde kaldet Mads Jonsen for 9 dlr. 1 mark

** Morten Hansen Smed begærede sit 1. ting til sine vidnesbyrd mellem ham og Laurits Nielsen, som er Rasmus Hansen, Terkel Nielsen og Oluf Pedersen. Blev parterne her for retten venligen og velførligte og lovet Laurits Nielsen at levere Morten Hansen Smed, hvis samme til gård er tilsat efter skifets forhandling.

** Oluf Hansen lovbød til 1. ting den part af salig Niels Jensens gård.

** Terkel Nielsen begærede afkald af Maren Nielsdatter salig Jens Lauritsens hustru for hendes arvepart efter hendes salig far og bekom.

** Hans Mathisen begærede dom over Christoffer Skrædder for 4 dlr. 1 mark.

** Jørgen Jørgensen lovbød til 2. ting den part af Jeppe Pedersens gård og 1. ting lovbød sin egen gård, som han udi bor.

** Oluf Pedersen Smed opbød det gods som salig Oluf Jørgensen Gårds børn var tilsat, at de det skulle annamme fra Maren Jens Lauritsens, hvortil blev svaret af fogden Jens <> Zachariasen

(74 a)

at forordnede værge Jørgen Jørgensen skulle det til sig annamme efter forrige befaling på skifte til videre besked.

** Hans Pedersen begærede sit 2. ting til Hans Rasmussen

** Nok 2. ting til Laurits Jørgensen

** Nok 2. ting til Jens Christoffersen

** Mogens Hansen begærede dom over Jens Hansen Farsen for penge 42 dlr 1 mark.

** Nok dom begærende over Oluf Nielsen, Oluf Nilesen beråbte sig på han havde regnskab der imod, skal parterne forenes til ting kommer igen.

** Hans Jeppesen opbød det gods som Karen Jørgens og Mogens Hansen var tilsat for deres gæld. Mogens Hansen svarede, at han ej nøjedes med de varer, men begærede dom over Hans Jeppesen så vidt hans søns er. Hvortil blev svaret af fogden, at efterdi der er faldet rigtigt skifte og bytte hos Hans Jeppesen, og Mogens Hansen var selv til sted på samme skifte og befindes Mogens Hansens kobber og andre gode vare at være tilsat, vides ikke at stede dom, men dersom han har noget at besvære sig over samme gods vurdering har han <> der om at omgås med de fire vurderingsmænd.

(74 b)

** Erik Clausen lyste for sin dele til Anders Mortensen og Jeppe Rasmussen.

** Hans Mortensen begærede dom over Oluf Christoffersen for 6 dlr. udi en hest, hvorpå Oluf beråber sig at have regnskab. Er henfunden at gøre regnskab til ting kommer igen.

** Nok lod Hans Mortensen lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Nok 1. ting til Morten Rasmussen.

** Nok lod lyse for sin dele til Niels Rasmussen.

** Peder Hansen begærede sit 1. ting til sine vidnesbyrd Hans Jeppesen Hans Mortensen, Jørgen Smed, Jens Læsø deres sandhed at vidne hvorledes tilgæet er på skifte efter salig Bernt Michelsen anlangende den gæld, som fordres efter salig Christen Lauritsen i Nakskov og ydermere skyder sig til skiftebogen til sagens oplysning.

** Jens Lauritsen Fris krævede Hans Rasmussen 18 slette daler og 3 års rente og hans kvinde et par nye sko og 5 alen vadmel og en hov målt skæppe byg. Herpå er betalt 8 slette daler efter Jens Lauritsens opskrift.

Hvorpå Hans Rasmussen svarede at der på var betalt 13 slette daler. Er lyst for delen til ting kommer igen.

(75 a)

** Jens Lauritsen Fris begærede dom over sin stedfar er lyst for delen og skal gøre regnskab til ting kommer igen. Item Hans Andersen.

** Laurits Nielsen begærede dom over Jens Hansen for 5 dlr 1 mark 15 sk.

** Jens Læsø lod lyse for sin dele til Oluf Jørgensen til ting kommer igen.

- ** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Mortensen.
- ** Nok 2. ting til Anders Mortensen.
- ** Rasmus Sørensen lod lyse for sin dele til Anders Mortensen. Nok 1. ting til Mads Jensen
- ** Oluf Jensen Fris begærede sit 2. ting til Oluf Christoffersen. Nok lod lyse for sin dele til Rasmus Sørensen.
- ** Laurits Jørgensen lod lyse for sin dele til dem, som restere på kirkens vegne til ham.
- ** Niels Nielsen Boesen lod lyse for sin dele til Anders Mortensen til ting kommer igen.
- ** Søren Sørensen sit 1. ting Niels Rasmussen for hvis han er tilsat på skifte
- ** Morten Joensen lod lyse for sin dele til dem som resterer på kirkens vegne.
- ** Anders Mortensen begærede dom over Rasmus Hansen for 3 dlr. som ham blev tilsat på skifte, er lyst for delen.
- ** Nok lod lyse for sin dele til Hans Andersen.
- ** Jens Hansen for sit 3. ting til salig Hans Olufsen Fris arvinger. Nok 3. ting til Jens Lauritsen mod vidnesbyrd.

(75 b)

Jens Hansen Farsen begærede sit 1. ting til Erik Clausen og begærede at han måtte bekomme sin håndskrift, som han til fornævnte Erik Clausen havde udgivet, og formener sig at være afbetalt. Hvortil Erik Clausen lovede at ville svare til i dag otte dage.

- ** Søren Sørensen lod lyse for sin dele til Anders Pedersen til ting kommer igen.
- ** Jens Hansen Farsen lod lyse for sin dele til Anders Mortensen til ting kommer igen
- ** Simon Jensen begærede sit første ting til Laurits Nielsen til Ting kommer.
- ** Den tvistighed, som har været mellem ærlig og velagt mand Erik Clausen rådmand udi Mairbo, nu boende her på Fejø på den ene og Niels Rasmussen bomand her på Fejø, anlangende den gård på Askø, som bemeldte Niels Rasmussen Erik Clausen afkøbt har mod slig condition, at han den til 4. termin skulle betale, og dersom han ikke holder sine terminer skal være forlist, hvis han derpå levere i varer, og Erik Clausen gården igen selv mægtig at være, og gården igen at tiltræde. Slig tvistigheds sag at foretage udi begge parternes nærværelse med købebreve og andet mere, som parterne kan imellem være, er hen fundet <> til 4 mand, nemlig Oluf Pedersen Smed, Rasmus Hansen Smed, Morten Hansen og Hans Jeppesen bomand i Østerby,

(76 a)

at de med største flid foretager sig parterne, og dem udi mindelighed fordrager, eller og til ting bliver igen ved endelig dom imellem døbbes hvis ret er.

1660 17/8

** Begge byers tjenere Christen Hansen og Laurits Andersen på salig Niels Sørensens fordom skriver til Nykøbing slot, hans efterladte hustrus vegne har ladet kalde menige almue på Fejø og Vejrø mod tingvidnes forhvervelse, på hvis som de på kongelig majestæts vegne og hendes egne vegne skyldig var, som hendes fuldmægtig Laurits Jørgensen har at fordre.

1. årlig skat af al landet forfalden for anno 1657 til 1658 er 63 dlr. 2 mark havre 1 tønne, hvortil vester mænd svarede 1. Oluf Nielsen lav mand af Vesterby at han havde leveret Jens Zachariasen vinterskat af Vesterby.

(76 b)

der foruden kræves af Vesterby efter restancens lydelse, så vel som og af Østerby og Vejrø som følger: Jens Zachariasen, Jeppe Clausen Jeppe Rasmussen og Laurits Pedersen deres bevis en for alle og alle for en at betale til Michelsdag 1657 for sædekorn penge 183½ rdl. derpå er betalt samme år med korn og penge 49 rdl. rester endnu på den håndskrift penge 110 dlr. 5 sk. med sin tilbørlig rente.

Restancen fortsætter flere sider med forskellige mænd og forskellige beløb. Følgende er nævnt, nogle af dem flere gange afhængig, om det er lånekorn, skat eller andet og hvad år de skylder for:

Rasmus Hansen Smed, som forlover på Rasmus Borres vegne.

Hans Olufsen Borre og Hans Andersen

Mogens Hansen og Peder Jeppesen

Peder Jeppesen og Oluf Pedersen Smed, Rasmus Hansen Smed, Morten Hansen og Jeppe Rasmussen.

Terkel Nielsen, Hans Andersen, Hans Olufsen Borre, Jens Rasmussen og Rasmus Pedersen

(77 a)

hr. Laurits Jørgensen, Mogens Hansen.

for 1654 forskellige beløb, samt korn

Hans Nielsen. Hans Michelsen, Peder Andersen, Jørgen Terkelsen, Peder Jeppesen, Laurits Hansen, Rasmus Nielsen, Poul Hansen, Hans Ottesen.

Bådsmændsskat 1656

Jens Zachariasen, Peder Andersen, Malene Andersdatter, Jørgen Morten(sen), Jens Pedersen Peder Jeppesen, Hans Ottesen, Jens Farsen.

Vejrø Mads Jensen, Joen Rasmussen og Laurits Hansen

(77 b)

Joen Rasmussen og Oluf Jeppesen vinterskat af Østerby, hvorpå de har bekommet Jens Zachariasens kvittering, hvilket Jens Zachariasen ikke heller selv i dag for retten har benægtet, som ham blev frastjålet det første Svensken kom her til landet, som tilforn er gået tingsvidne om.

Månedsskat for 70 mænd af Fejø og Vejrø for 5 måneder om måneden 24 sk. er 105 rdl. men eftersom velb. hr lensmand Christoffer Lindenow har efterladt dem på 3 måneder som beløber sig 52½ rdl. hvorpå er betalt 39½ rdl. 24 sk. rester 12½ rdl 24 sk. som disse efterskrevne er skyldig blevet.

Vesterby:

Oluf Pedersen ved stranden for Jens Jydes gård, Morten Rasmussen i Østerby for Jens Jydes gård, Jens Zachariasen for Bernt Michelsens gård, Jordan Nielsen for Hans Ottesens gård, Villum Hansen i Nakskov for fornævnte Hans Ottesens gård

Østerby:

Jens Zachariasen for Hans Nielsens gård, hr. Laurits for Michel Terkelsens gård.

Jeppe Rasmussen, Oluf Fris, Rasmus Smed, Rasmus Joensen, Rasmus Borre, Oluf Jørgensen, Niels Rasmussen, (som alle skyldte 3 ort).

Rasmus Sørensen og Søren Sørensen hver for bondegården 1½ ort.

Vejrø:

Rasmus Rasmussen, Niels Dam, Anders Rasmussen Morten Dam (alle hver 3 ort)

(78 a)

Årlig skat af al landet forfalden fra 1657 og 1658

Bådsmandsskat forfalden skt.Hansdag 1658 som efterskrevne er skyldig bleven

Vesterby:

Oluf Pedersen ved stranden for Jens Jydes gård, Morten Rasmussen i Østerby for Jens Jydes gård, Jens Zachariasen for Bernt Michelsens gård, Jordan Nielsen for Hans Ottesens gård, Villum Hansen i Nakskov for Hans Ottesens gård.

Østerby:

Jens Zachariasen for Hans Nielsens gård, hr. Laurits for Michel Terkelsens gård, Jeppe Rasmussen, Oluf Jensen Fris, Rasmus Joensen, Rasmus Borre, Oluf Jørgensen, Niels Rasmussen og for sin gård på Askø, Rasmus Sørensen for bondegården, Søren Sørensen for bondegården, Laurits Hansen, Rasmus Hansen Smed.

Vejrø: Rasmus Rasmussen, Niels Dam, Anders Rasmussen, Morten Dam.

Efterskrevne rester med målepenge og fragtpenge for lånekorn de 1658 har bekommen:

Niels Rasmussen for 12 tønder byg, mens han var på Askø målepenge og fragt for samme byg, På Kirsten Christofferdatters vegne målepenge og fragt for 12 tønder byg.

(78 b)

Morten Rasmussen for 4 tønder byg, Peder Hansen for 10 tønder byg, Jeppe Clausen for 12 tønder byg, Jens Pedersen for 8 tønder byg, Rasmus Jørgensen Borre for 10 tønder byg og 1 tønde havre, Rasmus Hansen Smed 3 tønder byg, Terkel Nielsen for 4 tønder byg, Mette Olufsdatter for 4 tønder byg, Morten Lauritsen for 3 tønder byg, Laurits Nielsen for 5 tønder byg.

Vejrø:

Rasmus Rasmussen for 4 tønder byg, Anders Rasmussen for 4 tønder byg, Niels Lauritsen for 2 tønder byg.

Efterskrevne rester med lånebyg de Anno 1658 til sæden har bekommen (diverse mængder, hvorpå en nogle havde betalt delvis)

Niels Rasmussen mens han var på Askø (og) på Kirsten Christoffersdatters vegne Peder Clausen, Jeppe Clausen, Rasmus Jørgensen Borre, Rasmus Hansen Smed.

Vejrø:

Anders Jørgensen af et gadehus for 4 år til Phol. 1659 om året 2 mark.

(79 a)

1660 21/9

** Rasmus Hansen Smed på Bodil Poulsdatters vegne begærede afkald af Hans Mortensen på sin søsterdatter Anne Madsdatter salig Hans Olufsen Borres efterleverskes vegne, hvilken han ham ej har nægtet for hendes fædrende arv og var der i mod kaldet af Christen Michelsen og Laurits Pedersen.

** Otte Kuld lod lyse efter en liden mørkgrå vrinsk hest, en brun hoppe, og en hvid hest, som ham er frataget for 14 dage siden.

** Hans Michelsen i Herredslev lader lyse en brunbroget hoppe.

1660 5/10

(79 b)

** Jens Zachariasen efter ridefogden Alexander Pedersens befaling har opnævnt 10 mænd skulle sige udi den domssag på Askø, som var af Vesterby Terkel Nielsen, Hans Mortensen, Oluf Nielsen, Laurits Boesen og Jens Lauritsen. Af Østerby Mogens Hansen, Oluf Jørgensen, Peder Jeppesen, Hans Rasmussen og Niels Rasmussen.

** Begge byers tjenere Christen Hansen og Laurits Pedersen på hr. Jssei vegne havde ladet kalde efterskrevne, som på salig borgmester Jacob Skrivners vegne havde at kræve her på Fejø, så Jens Zachariasen lod lyse for delen, såvelsom og for delen til dem som rester med Alexander Pedersens skiftepenge og husbondhold.

** Jørgen Nielsen begærede sit 1 ting til Hans Jørgensen for en hest som Jørgen Nielsen blev fratagen i Kragenæs i Jens Boesens gård
Hans Jørgensen svarede at han ikke kendes at skulle være Jørgen Nielsens hest indtil så lang tid han sad (.....) at være rette første ejermand til samme hest indtil han det bevise kan.

** Hans Pedersen Clausen på Askø havde kaldet Peder Rasmussen i Vesterby for hvis, han har ham at tiltale med rette og begærede sit 1. ting.

** Hans Mortensen på sin hustrus vegne havde ladet kalde Margrethe Madsdatter for nogen som fornævnte Hans Mortensens <> hustru havde fået hende at forvare og begærede sit 1. ting til hende.

(80 a)

Så vel som og hans hustrus søster havde fået hende at forvare, at hun sig derfor erklære at fjenderne har hende det frataget bevises eller og ved sin ed det stadfæster inden tinge. Er påråbt 3 gange og ingen mødt på hendes vegne at svare.

** Hans Hansen begærede sit 1. ting til Hans Andersen og havde ladet ham kalde.

** Hans Hansen og Hans Pedersen havde voldgivet deres tvistige sag til 4 mænd, som er Oluf Pedersen Smed, Rasmus Smed, Niels Jørgensen og Terkel Nielsen, hvilke således dem i mellem har lignet at Hans Andersen skulle give Hans Hansen for hesten 4 dlr. og Hans Hansen skulle bruge hesten indtil han fik sin betaling.

1660 28/10

** Jens Mortensen ridefoged til Rudbjerggård var hidkaldet af Peder Smed på Fejø af <> Laurits Nielsen i Torrig i Lolland på Peders vegne fremkom hans sag ved lov at ville fremføre efter udgivet fuldmagt under Peder Smeds karvmærke.

(80 b)

Hvor imod Jens Mortensen protesterer og forment samme fuldmagt ej så lovlig at være, så Laurits Nielsen på Peder Smeds vegne burde nogen (mærke) at have, efterdi ikke endnu er bevist Laurits Nielsen at være en bedeidet prokurator, ej heller af øvrigheden der til fuldmægtiget efter recessen. vil derfor lide dom om ej Laurits Nielsen fremlagte fuldmagt, bør magtesløs at være, og han pligtig at skaffe øvrigheds tilladelse, om han i den sag vil lade sig bruge.

Er derpå kendt efter recessens 2. bog 6 kapitel 10 vers, som formelder, at enhver på lands byen skal fremføre sin egen sag, og dersom han ikke selv kan komme til stede, da en bevilget mand udi birket, der til at bruge, kan han ingen bekomme, der hans herskab at svare for ham eller også ham at forordne, hvilket her ikke skete, hvorfor ikke vides samme Peder Smeds fuldmagt at stå ved magt, mens på denne tid, som u-givet at forblive.

Jens Mortensen begæredes dommen beskrevet. Peder Smeds søn Rasmus Pedersen begærede det samme.

** Peder Nielsen Hovgård havde ladet kalde Niels Jørgensen på Fejø ved otte og 14 dages varel, item Mads Jensen og Anne Clausdatter $\diamond$ mod sag og dom med Anne Clausdatters lovværge, med hendes tjenestepige Bodil Hans datter og Bodil Hansdatter, om hun havde noget der udi at sige.

(81 a)

Ydermere bekendte kaldsmændene, at de havde citeret dem idag såvel som den dag tilforn, at de skulle møde med omtvistede bæster og kvæg på tinget, at det kunne blive lovligt set og vurderet.

Niels Jørgensen benægtede, at han ej i dag var lovlig kaldet til samme sag at svare. Lige det samme gjorde og Mads Jensen, Niels Jørgensen, og Mads Jensen lovede Peder Nielsen Hovgård, at de uden vederlag og betaling ville levere ham de omtvistede bæster til de mænd, som de dem havde afkøbt, udi deres syn og påhør. Niels Jørgensen til Rasmus Møller i Torrig og Mads Jensen til Niels Michelsen udi Kragenæs, og skal dermed al klammeri og trætte være nedlagt, og mændene intet skulle derfor have, ikke heller Peder Nielsen, mens mændene at søge deres betaling hos deres købmænd.

** Anlangende den sag med Anne Clausdatter, da er den sag opsat til i dag 6 uger.

** Jørgen Jørgensen på Fejø havde kaldet Rasmus Eriksen på Fejø og bgærede sit 1. ting til ham og tilspurgte ham om han ej havde nogle af sildegarn og $\diamond$ hornfiskegarn,

(81 b)

hvortil Rasmus Eriksen sagde, at de garn, som han havde fik Jørgen igen og det dynevår var også, og et knippe malurter også, og ved sin helgens ed beviste, at han ej videre havde bekommet, ikke heller Jørgen Jørgensen, skulle ham overbevise. Nok tilspurgte Jørgen Jørgensen ham, om han ej vidste noget af det garn som rytterne tog til Jørgen Smeds på Fejø, og førte til Jenses i Kragenæs.

** Jørgen Jørgensen lod lyse efter en bøsse, som blev ham frataget i den gård, som smeden havde sit tilhold, og siger Jørgen Jørgensen at var den dag, som Jens Mortensen havde antaget den fange til Hans Hansens, og der havde smeden ej købt samme gård.

** Niels Jørgensen, Jørgen Jørgensen og Terkel Nielsen havde kaldet Peder Smed og begærede et tingsvidne af ham til forsikring på hans købebrev på hans gård efter købebrevets lydelse.

** Oluf Pedersen i Kadevig havde kaldet Mads Jensen mod sag og dom og tingsvidnes forhvervelse anlangende en skorsten, som Oluf Pedersen havde købt af Mads Jensen, hvortil Mads Jensen svarede at så vidt, som han havde købt af ham, ville han være hans fulde hjemmel, at han havde solgt ham stene af den ned$\diamond$faldne skorsten og ikke ovnen, hvorefter Oluf Pedersen var tingsvidne begærende.

(82 a)

** Jørgen Jørgensen på Vestre (Ejes) havde oplyst en sorte hest med nogle hvide pletter på, som går udi Vestre rugmark alle ejere til fortræd.

** Terkel Nielsen havde ladet kalde Oluf Nielsen, Hans Mortensen og hans hustru, Peder

Rasmussen, Christoffer Skrædder og Anders Andersen præstens tjener deres sandhed at vidne, om dem ikke er bevidst at hr. Laurits tjener ej har bortført noget af Terkel Nielsens gods, udi Terkel Nielsens fraværelse. Hvor imod var kaldet hr. Laurits Hansen vidnesbyrd at påhøre, og lod lyse for delen til hr. Laurits til videre besked, men til vidnesbyrdene begæredes 1. ting.

** Hans Andersen begærede 1. ting til Hans Hansen anlangende den omtvistede hest.

** Hans Mortensen begærede sit 2. ting til Margrethe Madsdatter for det hans hustru og hendes søster havde leveret hende, Hvortil Jørgen Andersen svarede, at hun det ej havde. Han formente hun burde det ved sin ed aflægge, at hun det ej havde efter fjenden var på landet. Jørgen Andersen nægtede at <> det skulle gøre, fordi han ville bevise at hendes hus blev udplyndret.

(82 b)

** Hans Mortensen lod lyse for delen anlangende hvis Hans Borres efterleverske skulle betale til sine kreditorer.

** Peder Clausen på sin farbror Hans Clausens vegne begærede sit 2. ting til Peder Rasmussen på Fejø. Peder Rasmussen begærede at vide, hvorfor han tager ting mod ham.

** Jørgen Jørgensen på sin bror Hans Jørgensens vegne begærede sit 1. ting til Jørgen Nielsen.

** Jørgen Nielsen begærede sit 2. ting til fornævnte Hans Jørgensen.

** Jens Hansen førhen havde kaldet Terkel Nielsen og begærede sit 1. ting for en mær, som han havde og mener Jens Hansen at det er hans. Terkel Nielsen svarede at han vidste ingen mær at have, som er Jenses førend han sig dertil beviser. Jens Hansen lovede at føre vidnesbyrd det første ting kommer igen.

** Morten Christensen på (Jeppe Eriks) vegne begærede tingsvidne angående hans anmodning efter øvrighedens tilladelse.

(83 a)

Jens Zachariasen på øvrighedens vegne lod lyse for delen til dem, som resterer til øvrigheden, item at ingen må føre på eller af landet bæster med mindre de har nogen rigtighed om samme bæster.

Desligeste tillyst om skifterne som skal holdes den uge efter Mortensdag at de som findes gæld skyldige, vil lade i købstæderne det forkynde.

1660 2/11

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til dem som resterer til hr. Jessæum på salig Jacob Skrivners vegne, så også til Alexander Pedersen for hans restans.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 2. ting til Rasmus Hansen Eriksen.

** Jørgen Nielsen begærede sit 3. ting til Hans Jørgensen.

** Hans Jørgensen begærede sit 2. ting til Jørgen Nielsen.

** Terkel Nielsen begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd, som før er omtalt.

(83 b)

** Nok begærede 1. ting til Peder Hansen og Oluf Pedersen ved stranden deres sandhed at vidne anlangende en sorthovedet kullet tyr, som var hvid på ryggen. som befandtes i Gerninge i Tversted sogn, der mod manden kaldes som tyren findes hos.

** Hans Mortensen begærede sit 3. ting til Margrethe Madsdatter, anlangende hvis Hans Mortensens hustru, så vel som hendes søster havde fået hende [til] at forvare, at hun sig derfor erklære enten hun det haver, eller svensken havde hende det fratagen, med sin ed stadfæste. Jørgen Andersen svarede på hendes vegne, det hun hverken ved eller haver noget af hans gods.

** Laurits Nielsen havde ladet kalde Jens Jeppesen anlangende en griseso som Laurits har hos Jens.

** Nok lod Laurits Nielsen lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen og Hans Hansen i Østerby.

** Peder Hansen Smed i Vesterby på Fejø lod velbyrdig landsdommers stævning lyse og forkynde for sine vidnesbyrd dateret den 29. oktober med hvilken han stævner efterskrevne vidnesbyrd Oluf Jørgensen i Østerpå på Fejø, Hans Hansen i Vesterby, Jørgen Jørgensen sst. Anne Rasmusdatter i Kragenæs med sin <> lovværge Rasmus Christensen,

(84 a)

Peder Clausen, Mads Jensen og Oluf Nielsen alle og enhver deres sandhed at vidne efter stævningens bemelding, som findes læst og påskrevet, hvor mod er stævnet Jens Mortensen ridefoged over Rudbjergårds gods med fangen Niels Lauritsen, så vel som også Jørgen Lauritsen tjenendes Jens Mortensen, og Niels Rasmussen som forleden tjente Hans Juel i Stovby vidnesbyrd at påhøre, derom at møde til første landsting, såfremt enhver sit vidnesbyrd til hjemtinget des forinden ikke aflægger.

Er da i dag for retten fremkommet efterskrevne vidnesbyrd: Oluf Jørgensen fremkom og sagde at han ej med en god samvittighed kunne sige at Peder Smed, hans hustru eller hans børn havde ladet ham overføre disse heste, som omtvistet fra Lolland til Fejø, men kun Jens Mortensens fange selv ved navn Niels Lauritsen. Hans Hansen i Vesterby vidnede det samme, og ydermere vidnede Hans Hansen at den sommer <> dag, som de kom med brevene ind til Hans Hansen,

(84 b)

da havde Jørgen Hansen i Østerby den ene bøsse og en af de karle, som var med Jens Mortensen den anden bøsse og begærede at lægge dem ind hos ham, men Hans Hansen nægtede, og sagde han dem ej ville have i forvaring, som endnu findes til stede hos Hans Hansen. Lige det samme vidnede Karen Madsdatter, Anne Clausdatter at de så forbemeldte tvende personer komme ind med fangen og havde bøsserne med dem, og bar bøsserne ind i stuen, og hvor de siden blev ved de ikke, og ydermere vidnede samme kvinder, at de hørte at Hans Hansen sagde, at han intet ville have med samme bøsser at bestille. Peder Hansen vidnede at ej Peder Smed, hans hustru, deres børn eller nogen på hans vegne havde ombudet ham over forbemeldte Niels Lauritsen med omtvistede heste, og ydermere vidnede han at han

er bevidst, at Peder Smed var for otte dage stille hen, og ikke var her af landet, der samme heste blev stjålet og ført hid til landet. Siden den tid derefter fra landet med fangen, da beslog Jens <> Mortensens tjener Jørgen N. ham at han ej måtte føre Peder Smeds gods over til Fejø, og samme gods blev kørt tilbage igen.

(85 a)

Jørgen Jørgensen vidnede, at det er ham i Guds sandhed bevidst, at han sagde til de karle, som førte samme omrørte fange, at han sagde til dem, at hans dreng sagde til ham, at der gik en sort hest med nogle hvide pletter på i marken, førend de drog af landet med samme omrørte fange.

Oluf Nielsen fremkom og bekendte, at han hørte at Jørgen Jørgensen havde sagt forskrevne ord til de karle, som havde fangen i hæfte. Og eftersom Jørgen Jørgensen er tilspurgt, om han havde videre at vidne, hvortil han svarede, at han ej videre var betænkt at vidne i dag.

Hans Jørgensen vidnede at nogle dage efter fangen blev angrebet, så han en sort hest med nogle små få hvide pletter på gå på Skalø, samme hest har været oplyst nogle gange, som han så gå på Skalø.

(85 b)

Peder Clausen vidnede, at nogle dage efter fangen blev bortført, har han set en sort hest med to hvide pletter på ved Redsteden, som gik i deres rugmark, enten det var Jens Mortensens hest eller ikke ved han ikke, som og er oplyst til tinge og til sagen stævnet.

Mads Jensen fremkom og sagde at han havde også det en sort, hest som de sagde det var den hest de tvistede om, om det var den eller ikke ved han ikke. Her efter var Peder Hansen Smed tingsvidne begærende.

** Hans Andersen begærede sit 2. ting til Hans Hansen i Østerby.

** Peder Clausen begærede 3. ting til Peder Rasmussen på sin farbrors vegne.

** Nok lod Peder Clausen lyse for sin dele til Bodil Boes.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 2. ting til Terkel Nielsen om den mær, og skød sig til vidnesbyrd som er Peder Clausen og Oluf Nielsen og begærede sit 1. ting til dem, deres sandhed at vidne når ting kommer igen.

(86 a)

** Mads Jensen beråbte sig på vidnesbyrd, om den hest som er tvist om med Hans Michelsen i Bisseballe, som er Terkel Nielsen, Peder Clausen og Laurits Nielsen så vel som Hans Mortensen og Oluf Nielsen, som så han havde indløst samme hest.

** Hr. Laurits Hansen bekom skøde og afkald af Mads Jensen for tvende halve gårde den ene, som var salig Jens Jensen Jydes, den anden Morten Lauritsen Dams og lovede Mads Jensen selv at udgive, hvis skat og tyngge, som kunne være forfalden der købebrevet blev skrevet. Desligeste gav og Morten Rasmussen hr. Laurits Hansen fuldkommen skøde og afkald på den halve gård som hr. Laurits Hansen ham afkøbte, som var Morten Rasmusens morbror Jens Jensen Jydes gård. Og selv skal Morten Rasmussen svare til hvis skat og tyngge, som kunne faldet førend hr. Laurits købte med ham.

1660 29/11

(86 b)

** Lader lyse for delen til dm som er skyldige til hr. Jessæum på øvrighedens vegne, så også til ridefogden Alexander Pedersen.

** Peder Tobiesen af Femø havde ladet kalde Hans Hansen i Vesterby på Fejø og ham tiltalte for en sortblisset hoppe, som med arrest hos fogden på Femø, blev fragatet og begærer 1. ting til ham, for hjemmel på samme hoppe at fremvise

Hans Hansen svarede at den hoppe, havde han købt og havde hjemmel på, og skød sig til vidnesbyrd det at bevise.

** Terkel Nielsen begærede sit 3. ting til sine vidnesbyrd, hvortil de sagde at de mente at den sag var forligt, og derfor nu ikke var fortænkt på at vidne, men ville vidne første ting kommer igen. Hvor imod hr. Laurits Hansen og var kaldet vidnesbyrd at påhøre.

** Oluf Hansen lod lyse for sin bror Jens Hansens dele til Terkel Nielsen, Oluf Nielsen og Peder Clausen (til) ting kommer igen

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Margrethe Madsdatter til ting kommer igen

(87 a)

** Peder Jørgensen på Femø har ladet kalde Oluf Nielsen til vidnesbyrd, så Mads Jensen og Hans Hansen der imod at svare. Peder Jørgensen tilspurgte Hans Hansen, om han havde intet af hans klæder, om han ikke havde en ulden skibsdyne, hvortil Hans Hansen svarede, at han havde haft en, men var ham frakommet af de svenske. Nok tilspurgte ham, om han havde intet mere end den skibsdyne, hvilket han benægtede, ikke at have mere af hans gods, uden det han havde med minde.

Peder Jørgensen tilspurgte Hans Hansen, hvor han var kommet til den hue, som han havde og påræbte at Hans Hansen skulle føre hjemmel til den hue, hvor han var kommet til den.

Peder Jørgensen begærede at indføres i tingbogen, at Hans Hansen havde sagt, at det var løgn, som han sagde. Peder Jørgensen begærede arrest på den hue, som Hans Hansen havde indtil sagens uddrag. Nok begærede sit 1. ting til sine vidnesbyrd Oluf Nielsen og Mads Jensen, og var tingsvidne begærende.

** Laurits Jørgensen begærede 1. ting til Rasmus Borre for hvis han er ham skyldig.

** Morten Jensen begærede sit 1. ting til Niels Rasmussen for hvis han er ham skyldig.

(87 b)

** Nok 1. ting til Morten Rasmussen for hvis han er ham skyldig.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 3. ting til Rasmus Hansen i Vesterby på Fejø.

Nok begærede 3. ting til Jørgen Nielsen på sin færbroder Hans Jørgensens vegne.

** Hans Andersen havde ladet kalde Mads Jensen, Anders Pedersen og Niels Rasmussen og begærede sit 1 ting til dem deres sandhed at vidne om den hest, som han har tvistighed om med Hans Hansen.

** Jens Snedker havde ladet kalde Laurits Nielsen for hvis, han er ham skyldig, og begærede

sit 1. ting til ham. Nok havde ladet kalde Christen Hansen bysvend for nogen uret hans hustru og hans stedsøn havde gjort ham i hans hus, noget korn og noget små tøj, som frænderne ville ladet ham beholde. Havde beholdt, havde de ikke været. Hvor til Christen Hansen svarede, at han det skulle bevise. Hans Snedker skød sig på vidnesbyrd Mads Jensen, Anne Skomagers, Bodil Boesdatter Karen, hvortil Mads Jensen svarede han ikke så Christen.

(88 a)

** Jørgen Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Jørgensen

1660 den 7/12

** Peder Nielsen Hovgård på Bo Nielsens vegne begærede dom i dag imellem bonden fornævnte Bo Nielsen og Anne Clausdatter eftersom det er nu sjette ugersdag der sagen har været under dom. Er ikke blevet dømt imellem dem formedelst fogden Jens Zachariasen på lands vegne har været rejst til København efter øvrighedens befaling og ikke endnu er hjemkommet.

** Claus Jacobsen på sin husbond Alexander Pedersens vegne havde ladet hidkalde menige bomænd og husmænd på Fejø mod restances påhøring at svare. Nok udi lige måde for husbondhold fra anno 1657, 1658, 1659 og indtil 1660.

(88 b)

** Rasmus Rasmussen havde ladet kalde Laurits Jørgensen for en dyne og begærede første ting til ham.

** Hans Mathiasen havde ladet kalde Anders Pedersen færgemand og begærede sit første ting til ham, for hvad han skyldte ham efter sit udgivne håndskrift. Anders Pedersen skød sig til vidnesbyrd imellem sig og derfor Hans Mathiasen begærede tingsvidne af Niels Olsen til forsikring udi hans gård for hvis, han er ham skyldig efter skiftes forhandling. Nok lod lyse for sin dele til Margrethe Madsdatter på sin hustru og hustrusøsters vegne.

** Niels Olsen forsikrede Laurits Hansen i sin gård for hvis, han er ham skyldig, så også udi rugsæden efter skiftes forhandling.

** Jørgens Andersen begærede sit første ting til Hans Hansen i Vesterby på Fejø, for hvis han er ham skyldig på sin hustrus vegne. Hans Hansen sagde han havde regnskab der imod, nemlig nogle ærter, som han havde fået.. Hans Hansen bekendte, at han havde krævet Jens Pedersen husmandens kone for ærterne i Nyborg, og han sagde at han ikke vidste, hvor meget han var ham skyldig.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til ting kommer igen.

(89 a)

** Hans Jørgensen lod lyse for sin dele til Jørgen Nielsen til ting kommer igen.

** Jørgen Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Jørgensen til ting kommer igen

** Peder Tobiesen begærede sit 2. ting til Hans Hansen for den omtvistede hoppe.

** Hans Hansen svarede at han burde føre vidnesbyrd, at det var hans hoppe.

** Peder Jørgensen lod lyse for sin dele til Hans Hansen til ting kommer igen.

** Jens Hansen begærede sit 2. ting til Terkel Nielsen for hvis, han er ham skyldig. Nemlig penge 2 mark og et læs og for et øg som Jens Hansen mener sit at være, og skød sig til vidnesbyrd Peder Clausen og Oluf Nielsen og begærede sit 2. ting til dem.

1660 14/12

** Hans Mortensen lod lyse for sin dele til Margrethe Madsdatter til ting kommer igen.

** Rasmus Rasmussen begærede sit 2. ting til <> Laurits Jørgensen for en dyne.

(89 b)

** Peder Clausen begærede sit 1. ting til sine vidnesbyrd på sin søster Anne Clausdatters vegne, nemlig Niels Nielsen Boesen og Bodil Hansdatter deres sandhed at vidne anlagende en so, som omtvistet. Og der imod var kaldet Peder Nielsen på Hovgård.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Peder Hansen Smed.

** Nok lod lyse for sin bror Hans Jørgensens dele til Jørgen Nielsen til ting kommer

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Anders Pedersen Færgemand til ting kommer.

** Jørgen Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Jørgensen til ting kommer.

** Lyste for delen til dem som resteret til Øvrigheden på salig Jacob Skrivers vegne.

** Peder Tobiesen lod lyse for sin dele til Hans Hansen om den omtvistede hoppe.

** Claus Jacobsen lod indføre i tingbogen, at han havde tilbudt på tinge og sognestævne
(90 a)

om der var nogle som ville holde skifte de da skulle give ham det til kende, eftersom han var udset på øvrighedens vegne såfremt nogen sidder tilbage med deres skifte og tager skade derover, skal de selv dertil svare.

** Hans Hansen begærede at indføre i tingbogen, at han var Jørgen Andersen 5 dlr. skyldig ringere 8 sk. efter Jørgen Andersens beretning.

** Peder Rasmussen i Torreby sogn i Bregninge lod lyse efter en ravnsort hest i ottende år, som var noget slukøret med et lille mærke på det venstre øre og et lille på det højre, dog den ene ristning var groet sammen, beretter at samme hest er ham frastjålet 3 uger før Michelsdag.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 3. ting til sine vidnesbyrd Peder Clausen og Oluf Nielsen til ting kommer.

(90 b)

** Nok lod lyse for sin dele til Terkel Nielsen.

1661 25/1

** Oluf Pedersen Smed har ladet lyse og påskrive ridefogden Alexander Pedersen brev anlangende otte mænds opkrævelse her af Fejø på det drab som er begået på Tomas Tomasens kvinde på Askø, som Hans Jørgensen på Askø beskyldes for, så og videre erfare om de noget sagen til oplysning kan erfare, og derefter til Askø birketing fuldgøre deres toug [ed] som [lovens] bogstaver tilholder, som de agter at vedstå og forsvare. Og dertil er udmeldt Terkel Nielsen, Jørgen Jørgensen, Laurits Nielsen og Hans Mortensen bomænd af Vesterby, og af Østerby Mogens Hansen, Oluf Jørgensen, Hans Rasmussen og Morten Hansen.

(91 a)

** Er lyst på Anne Erikes vegne for delen til de 4 skiftesmænd mod tingvidnes forhvervelse anlangende hendes skifte. Har og ladet lyse for sin dele til sine gældnere til ting kommer igen.

** Hans Jørgensen begærede sit 1. ting til Anders Rasmussen på Vejrø, og tilspurgte hvem hans hjemmel var til at tage penge for de to nød, som Hans Jørgensen havde på Vejrø og hans vædder. Rasmus Smed på hans vegne svarede, at han ej vidste, at han havde taget penge for fornævnte nød, og skød Hans Jørgensen sig til vidnesbyrd Oluf Pedersen Smed, hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø, Hans Frandsen Skomager og Jørgen Jørgensen sst.

** Hans Jørgensen til 4. ting begærede dom over Jørgen Nielsen for en økse som han havde lånt ham, nok for en økse og et naurbor, som var pantsat til fornævnte Jørgen Nielsen. Er denne sag opsat til i dag 14 dage.

** Jørgen Nielsen til 4. ting begærede at lade lyse for sin dele til Hans Jørgensen til ting kommer igen.

(91 b)

** Jørgen Andersen lod lyse for sin dele til Mads Jensen til ting kommer igen

** Rasmus Rasmussen i Østerby lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen til ting kommer igen.

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Anders Færgemand til ting kommer igen.

** Anders Færgemand lod lyse for sin dele til sine vidnesbyrd til ting kommer igen.

** Mads Jensen gav Jørgen Jørgensen afkald for de 3 huse, som han havde ham afkøbt, liggende østen hans salig moders hus og næst Christen Hansen bysvends hus.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen til ting kommer igen.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen til ting kommer igen.

** Niels Olsen efter sit udgivne gælds-brev gav Laurits Jørgensen forsikring for 5 slette daler udi en blegrød ko, at hvis han ikke betaler Laurits Jørgensen inden Michelsdag førstkommende, skulle fornævnte ko være Laurits Jørgensens for fulde eje, etc. efter håndskriftens videre formelding.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Morten Smed til ting kommer igen

(92 a)

** Rasmus Borre lod lyse for sin dele til Jørgen Nielsen til ting kommer igen.

** Peder Rasmussen begærede sit 1. ting til sin brodersøn Christen Rasmussen for hvis, han er ham skyldig.

1661 22/2

** Rasmus Rasmussen begærede dom over Laurits Jørgensen for en dyne og en pude, som han havde inden sine fire pæle, som mig tilhører, hvilket han ej kan benægte, og har her inden tinge beråbt sig på, at ville føre vidnesbyrd mellem sig og den sag, hvilket ej er sket er derfor af den retsindige dommer begærende, at han nam i denne sag må vederfares, hvis $\diamond$ ret kan være, enten Laurits Jørgensen bør lovligt bevise sit til samme dyne og pude eller også lade dem være fornævnte Rasmus Rasmussen følgagtige.

(92 b)

Efter fornævnte Rasmus Rasmussens indlæg begærede dom. Opsat til ting kommer til ting kommer igen, eftersom Laurits Jørgensen ej da var til vedermåls tale.

** Herman Friskoster af Maribo på Anne salig Erik Clausens vegne begærede tingsvidne af de fire vurderingsmænd som var på skiftet efter salig Erik Clausen, hvorledes der da er passeret, hvortil de svarede, at der ej videre var fremvist at skulle vurderes end gården og det nye hus, eller hvad kreditorernes krav anlangende, har de bekommet pro kvota så mange, som har ret at kræve og deres lodseddél til sig annammet, og var vurderingsmænd Hans Jeppesen, Rasmus Smed, Peder Jeppesen og Oluf Fris.

** Oluf Pedersen i Kadevig på Jørgen Jørgens vegne lod lyse for delen til Jens Lauritsen Fris og Rasmus Hansen i Ole Mortensens gård til ting kommer igen

(93 a)

** Hans Hansen i Vesterby på Terkel Nielsens vegne lod lyse for delen til Rasmus Hansen og Rasmus Jørgensen Borre til ting kommer igen.

** Hans Jørgensen lod lyse for sin dele til Anders Rasmussen på Vejrø til ting kommer igen.

** Nok til hr. Laurits Jensen til Vidnesbyrd, item Oluf Pedersen Smed, Jørgen Jørgensen til ting kommer igen.

** Hans Jeppesen havde kaldet Christoffer Jørgensen Skrædder og begærede 1 ting til ham, for hans båd han havde taget imod hans ja og minde, hvortil fornævnte Christoffer Jørgensen svarede, at han havde gjort det for menige landsens bedste, hvilket Hans Jeppesen sagde nej til.

** Anders Pedersen Færgemand begærede sit 2. ting til Rasmus Hansen og Oluf Jørgensen og Jørgen Jørgensen sine vidnesbyrd. Nok 1. ting til sine skiftemænd, som var på Hans Jensens skifte.

** Hans Mortensen fremlagde sit skriftlige forsæt mellem Anders Pedersen og sig anlangende Anders Pedersens udgivne håndskrift at skulle stå ved magt, som <> for retten er læst og påskrevet.

(93 b)

** Christoffer Hansen begærede sit 1 ting til Rasmus Nielsen mod forsikring i hans gård for sit mødrene. Oluf Nielsen på de andre børns vegne begærede 1 ting til forsikring udi Rasmus Niensens gård.

** Jeg begærede dom over efterskrevne for hvis de var mig skyldig. Jens Hansen Farsen - Hans Andersen - Peder Pedersen - Morten Rasmussen - Jeppe Badike (for diverse beløb og narturalieydelse) - er tildømt inden 15 dage at betale.

** Er lyst for delen til Oluf Pedersen, som ved forinden. Niels Jørgensen 1. ting for hvis han er mig skyldig udi Jeppe Pedersens gård for rente udi 2 år hans part.

** Nok lod lyse for delen til Peder Rasmussen, Hans Mortensen 1. ting.

** Nok lod lyse for delen til Laurits Jørgensen, Jørgen Jørgensen

(94 a)

** Nok lod lyse for delen til Oluf Nielsen Østerby Niels Rasmussen, Rasmus Sørensen, Oluf Jørgensen, Hans Hansen, Rasmus Borre, Rasmus Joensen, Oluf Jeppesen, Jens Pedersen.

** Jørgen Andersen lod lyse for sin dele til Rasmus Sørensen til ting kommer igen

** Oluf Nielsen på Peder Rasmussens vegne lod lyse for sin dele til Christen Rasmussen til ting kommer igen.

1661 6/3

holdt ting på Fejø af Oluf Pedersen Smed efter øvrighedens befaling.

Er af ridefogden Alexander Pedersens tjener Knud Henriksen kundgjort kongelig majestæts mandat brev om stemplet papir, forordningen om konsumtionens forordning, hvorledes med alle hidindtil udgivne assignationer skal forholdes. Forordning hvorledes forstrækning tilbud (94 b)

skrev, til sin avlings fortsættelse skal forholdes. Forordning om lenets jordebøgers fordringer. Velbyrdig Generalmajor Frederich over sit brev anlangende, at ingen nogen at søge i Lolland efter deres bæster og kvæg, med mindre de har hans seddel eller pas.

Velb. Commssary Oluf Brockenhuses brev anlagende hjulbører, spader og jernskovle.

1661. 8/3

er holdt ting på Fejø af Oluf Pedersen Smed bomand sst.

** de 8 mænd som udi forrige ting er opkrævede har gjort deres afsigt, hvor efter Knud Henriksen på sin husbond Alexander Pedersens vegne begærede tingsvidne.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen Eriksen og Rasmus Borre

** Jordan Nielsen lod lyse for sin dele til sine gældnere som udi forbigående ting for 14 dage siden er omrørt den 22. februar.

** Peder Skrædder på Jørgen Andersen Lærkes vegne lod lyse for dele til Rasmus Sørensen

(95 a)

** Hans Mathiasen begærede dom over Anders Pedersen Færgemand efter sin udgivne håndskrift på 4 dlr. 8 sk. dateret den 23. januar 1653. Hvor imod Anders Pedersen Færgemand har beråbt sig på sine vidnesbyrd i foregående ting den 22. februar, menende at Hans Mortensen skulle have taget ved Hans Jensen for samme gæld, og udi den sag fordret efterskrevne vidnesbyrd Rasmus Hansen Smed og Oluf Jørgensen. Rasmus Hansen vidnede at den tid Anders Pedersen skilte sig af med huset, da sagde han så til ham, at han vidste ingen mere han skyldig uden ham, hvorpå han gav ham håndskrift.

Oluf Jørgensen vidende at den tid Anders Pedersen skilte sig fra huset, som var Rasmus Jensens tilforn, og købebrevet gik udi salig Bernt Michelsens stue, da var Hans Mathiasens gæld indført udi købebrevet med de andre kreditorers. Da hørte han nogen tid ikke derpå, som var udført i købebrevet. Ydermerer vidnede Oluf Jørgensen, at der skifte stod efter Hans Jensen, da hørte han at Hans Mathiasen havde bekendt, at han havde fået 2 års <> villighed af samme penge, som de tvister om, som Hans Jensen havde givet ham hø for.

(95 b)

Hans Mathiasen der imod svarede

1. At han formener sig til, at hvem som havde lovet at ville betale fornævnte Anders Pedersens gæld, og ikke det havde gjort, da bør han at søge ham, som har lovet ham, mens Hans Mathiasen søger efter sin udgivne håndskrift og formener at ingen kan nøde ham til at tage ved nogen anden, uden han selv har lyst der til, efterdi han ikke selv var til stede den tid samme køb og salg skete, ikke heller skal nogen bevise ham på, at han har givet ham læs.
2. Hvis rette sig er anlangende som Oluf Jørgensen vidnede på, som Oluf Jørgensen mener jeg selv skulle være bekendt, den tid der stod skifte er kommen for den årsags skyld, at Hans Jensen er kommen med en skæppe humle til Hans Mathiasens og sagde her er en skæppe humle, Anders Pedersen skikkede dig, da målte Hans Mathiasen humlen, da var det kun en bred skæppe. Da bød (Jens Hansen) Anders Pedersen Hans Mathiasen, om han måtte beholde humlen, da ville han have ham Hans Mathiasen der for i retten.

(96 a)

Hvorfor Hans Mathiasen satte udi rette og begærede dom om ikke Anders Pedersen bør at betale efter sin udgivne håndskrift, eftersom han tilforn for retten har begæret at få sine vidnesbyrd, hvilket Hans Mathiasen ikke har benægtet at ville lide.

Da er i dag fremkommet Rasmus Hansen Smed og Oluf Jørgensen begge boende i Østerby, og vidnet deres sandhed, at de udi den sags lejlighed er bevist, da vides ikke fornævnte vidnesbyrd at komme Hans Mathiasen til nogen hinder eller skade at forlise sin gæld, men formener med alle guds rette, at betale fornævnte Hans Mathiasen efter sin udgivne bevises formelding.

** Rasmus Rasmussen begærede dom over Laurits Jørgensen for en dyne som Laurits Jørgensen havde købt af svensken, hvorpå er således afsagt for retten, at Laurits Jørgensen

skal lade ham være hans dyne følgagtig, når Rasmus Rasmussen betaler Laurits Jørgensen det som han har givet for den efter kongelig majestæts 1. artikel.

** Rasmus Rasmussen fremlagde ridefogden <> Alexander Pedersens bevillings brev til salig Niels Lauritsens børns underholdning 2 rdl. som er dateret Nykøbing slot den 12 februar 1661 under lensmandens hånd, er lyst for delen til ting kommer igen.

(96 b)

** Hans Jeppesen begærede sit 2. ting til Christoffer Jørgensen Skrædder.

** Hans Jørgensen begærede sit 2. ting til Anders Rasmussen på Vejrø, eftersom han ikke har holdt sit løfte.

1661 11/7

** Efter øvrighedens befaling er Oluf Pedersen Smed forordnet at skulle dømme og sige i hvis Jens Zachariasen på hæderlig og vellærd mand hr. Jesiaus Jessei sognepræst i Nykøbing på sin salig hustrufar salig Jacob <> Skriver har at fordre.

(97 a)

** Oluf Pedersen Smed, Jens Pedersen Smed, Rasmus Rasmussen og Jens Rasmussen bomænd i Vesterby på Fejø begærede tingsvidne for hvis korn, de havde sagt god for deres bymænd til Hans Pedersen Klise handelsmand i København hans skipper og medvider Torsten Gundersen, som efterfølger Laurits Hansen ½ tønne byg har forsikret, som efter tingsvidne findes indført i samme ting.

** Niels Hansen Boesen begærede dom over Morten Hansen Smed for en tønne byg, som han blev tilsat i Niels Lauritsens børns gods på skiftet efter salig Jens Lauritsen Læsø, hvortil Morten Jensen svarede at han var ham en tønne byg skyldig for en kjortel, hvilket han skal føre vidnesbyrd til ting kommer igen.

** Niels Hansen Boesen lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen til ting kommer igen.

** Oluf Nielsen begærede 1. ting til Rasmus Sørensen for en dyne, som var salig Hans Borres

(97 b)

** Oluf Nielsen lovbød salig Hans Olsen Borres gård, om der er nogen af gældnerne som den ville købe.

1661 6/9

** Hans Hansen bomand i Vesterby har ladet kalde Hans Pedersen Møller i Vesterby mod regnskab og begærede sit første ting mod ham.

** Laurits Koch af Gurreby i Lolland havde ladet kalde Oluf Pedersen i Vesterby på Fejø at møde her på tinget med sin hjemmel, som han tilforn til Stokkemark ting den 5. august sidst afvigte havde lovet at føre til 8.dage <> derefter, og har beråbt sig på Anders Torden i

Kragevig efter tingsvidnes formelding.

(98 a)

Imod Laurits Koch forsæts indhold, sattes i rette i dag, at eftersom Laurits Koch Gurreby, har udi sit forsæt indført med omtvistede hoppe med lød og mærke, hvilket Oluf Pedersen benægter højlig, at han aldrig for dom og ret har hørt, at Laurits Koch med vidnesbyrd, eller med tingsvidne for retten oplæselse den dag, har hørt at det skulle være Laurits Kochs hoppe, og sættes udi rette om ikke fornævnte Laurits Koch først lovligen efter recessen bør at bevise, at samme hoppe skulle være sin, fast mindre nogen beslag hos mig har købt i min påsyn, hvis at Laurits Koch får bestilt det, skal jeg nok bekvemme mig så vidt ret og lov eragtes. Hvorpå jeg er en forsvarlig dom begærende. Oluf Pedersen ved Stranden stod inden tinge og gav Niels Michelsen i Kragenæs fuldmagt på sine <> vegne samme sag at agere til sagens udgang, (98 b)

og har fornævnte Niels Michelsen således som forskrevet står, desuagtet Oluf Pedersens sag ved Stranden. Herefter var Niels Michelsen i Kragenæs dom begærende hvortil Jens Zachariasen foged har sig den optaget i dag fire uger.

Ydermere begærede Niels Michelsen sit svar mod Jens Zachariasens dom, som han i dag fire uger vil aflægge, og der imod at svare er Niels Michelsen denne sag som behøvende, men hvis andet fogden har i sagen at føre, kan han ikke udføre i denne sag, før end han får en dom derpå.

** Rasmus Hansen Snedker har ladet kalde Laurits Jørgensen bomand i Vesterby og begærede sit 1. ting til ham.

** I lige måde havde ladet kalde Knud Jensen i Østerby og <> begærede dom over ham for en ligkiste af eg til salig Laurits Skomager 6 dlr og 8 sk.

(99 a)

Knud Jensen tilspurgte Rasmus Hansens Snedker, om han intet havde bekommet i betaling for samme kiste, hvortil han svarede, han intet havde bekommet siden skifte og bytte stod. Knud Jensen først påstod samme gæld at være betalt af hans kvinde udi hendes enkesæde, at han der på havde bekommet 2 skæpper rug 1 skæppe btyg en halv skæppe ærter foruden rede penge to mark og 24 sk. som han vil føre vidnesbyrd på når ting holdes igen. Er af fogden optaget til ting kommer igen, at de der forinden skal gøre regnskab. Er dertil udmeldt 4. mænd Hans Jeppesen, Rasmus Hansen Smed, Jørgen Jørgensen og Mads Jensen dem at handle imellem hvis ret og billigt kan agtes.

** Oluf Jensen Fris havde ladet kalde Knud Jensen og begærede dom over ham for hvis betaling 15 dlr., hvor imod Knud Jensen svarede, at han havde regnskab der imod. <> og skal der om gøres regnskab til ting kommer igen.

(99 b)

1661 13/9

** Hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø havde ladet kalde Jens Nielsen tjenende Otte Jensen Kuld herredsfoged til Nørrerredes ting imod vidnesbyrd at påhøre anlangende den omtvistede hest, som han mod Jens Nielsen i Skovballe omtvister. Da for retten fremkom efterskrevne vidnesbyrd efter at eden var oplæst. Anders Andersen fremkom og bekendte ved helgtens ed, at hr. Laurits bekom samme hest af Peder Fanejunker, som var rød snuppet og en stjerne for i panden og en lille hvid streg imellem. Siden blev samme hest taget fra hr. Laurits af de svenske, der efter kom der bud til hr. Laurits <> om Hans fuks,

(100 a)

som de svenske ville have, hvilket blev nægtet første gang før end de fik befaling der om fra hr. Laurits, som da var arresteret hos de svenske i Halsted. Siden kom Jens kornettens tjener og fordret hjem med den omtvistede hest. Så fik de fuks tilbage igen. Yder mere sagde fordrer, Jens I får at sige til den gode mand kornetten at han vederlægger mig noget fordi denne hest er ikke så god som min var.

Christoffer Hansen fremkom og vidnede at den røde hest som hr. Laurits bekom af Peder Fanejunker blev ham frataget af de svenske. Siden kom der bud efter hr. Lauritses og blev ham første gang nægtet og vidnede ligesom Anders Andersen.

Lige det samme vidnede Gyde Jens Zachariasens. Ydermere fremlagde hr. Laurits Hansen sit skriftlige vidne udi samme sag på beseglet papir. Først angående Jens Boesen i Kragenæs, som har vidnet skriftligt i den sag, som Hr. Laurits begærede <> tingbogen at indføres.

(100 b)

Er også oplæst hr. Hans Hansen og Rasmus Hansen Degns vidne oplæst i samme sag så også Jens Rasmussen kirekværge i Halsted hans skriftlig vidne, så og sidst Johan Felten i Halsted hans vidne i samme sag.

Hvor imod Otte Jensen Kuld på sin tjener Jens Nielsens vegne svarede og forment, at hr. Laurits skriftlige vidnesbyrd, som han for retten fremlægger bør ingen ginge at have, som er imod recessens 12. kapitel, førend vidnesbyrdene samtlige står for dom og ret og aflægger deres vidne, hvorefter han begærede dom.

Efter Otte Jensen Kulds i rette sættels at ikke forbemeldte skriftlig vidner her udi rette bør anses, haver de derom til forklaring selv personligen efter lovlig forudgående kald og varsel der om at møde i retten og udermere deres sandheds vidne at stadfæste, hvorefter hr. Laurits Hansen var tingsvidne begærende. Og Otte Jensen Kuld <> var på fornævnte Jens Nielsens vegne fornævnte dom begærende.

(101 a)

Jens Nielsen havde kaldet h. og vellært mand hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø mod vidnesbyrds påhør så vel som også mod sag og dom. Hvor imod hr. Laurits fremstod og ved højeste ed, sjæl og salighed bekræftede, at han ikke hørte eller ved sig at være kaldet til vidnesbyrds påhør, men alene mod sag og dom, hvorfor han formoder sig ikke nogen vidnesbyrd at føres. Hvor imod Jens Nielsen ved tvende kaldsmænd beviser at hr. Laurits lovligt var kaldet, formener at hr. Laurits egen benægtelse ikke at være så kraftig at den kunne fortage tvend kaldsmænds lovlige afhjemling.

Efterdi befindes at hr. Laurits Hansen for ting og ret ved ed og oprakte finger nægtede og bekræftede ikke kaldsmænd ham at have kaldet vidnesbyrd at påhøre vides ej rettere, det for hans herredsprovst at indfinde. <> Hvorefter Otte Jensen Kuld på fornævnte Jens Nielsens vegne begærede dom.

(101 b)

** Rasmus Rasmussen af Østerby på Fejø havde kaldet Laurits Hansen bomand i Østerby på Fejø og begærede sit 1. tin til ham for hvis, han er ham skyldig.

** Item Peder Pedersen, Niels Rasmussen, Morgen Rasmussen bomænd sst. samtlige for hvis de er ham skyldige.

** Rasmus Hansen Snedker begærede sit 2. ting til Laurits Jørgensen bomand i Vesterby, for hvis han er ham skyldig. Hvor imod Laurits Jørgensen svarede, at det første han kom til ham og ville gøre regnskab med ham, skulle han bekomme sin betaling.

** Rasmus Hansen Snedker begærede dom over Knud Jensen for hvis han på sin salig formands vegne var ham skyldig, som udi forudgående ting er omrørt, som han på skifte efter

salig Laurits Jørgensen Skomager for den salig mands kiste 6 dlr. og 8 sk,
(102 a)

som han rester udi en rejse til Nakskov. Og eftersom samme tvistighed blev henvist til fire mænd og bemeldte mænd parterne derom ikke kunne mellem handle og eftersom parterne derom ikke ville møde i retten og nu ikke fornævnte Knud Jensen endnu efter tvende tillysning at svare til samme gæld, vides der udi ikke forbemeldte Rasmus Hansen sin rigtige fordring at fradømmes, men tilfindes Knud Jensen det inden femten dage at betale eller og lide nam og vurdering udi sit bo, dog derom tilforn skaffe øvrighedens tilladelse, og dersom befindes Rasmus Hansen noget til bemeldte Knud Jens skyldig er, da der om at gå hvis lov og ret er.

** Hans Hansen begærede sit 2. ting til Hans Pedersen Snedker for hvis, han er ham skyldig på det møllestade.

** Niels Hansen Boesen begærede at lyse for sin dele til Laurits Nielsen til ting kommer.

** Nok lod lyse for sin dele til Morten Hansen Smed for hvis han er ham skyldig.

(102 b)

** Oluf Jensen Fris begærede dom over Knud Jensen for hvis betaling 15 dlr., hvorpå er betalt 2 mark. Og eftersom Knud Jensen efter seneste løfte her for ting og ret vilg gøre regnskab til i dag eller og lide dom og eftersom befindes af skifteforhandling ikke samme gæld har fragået, men og erbød sig ikke alene at betale hver kreditor, men endog Oluf Jensen Fris af hvis bedste gods, som det nu efterdi 2 mænds sætte blev befundet, eller og med rede penge enhver sin kvota at betale og eftersom her for retten trende gange blev påråbt, og ingen i ringeste måde der på noget på hans vegne ville svare. Hvor efter Oluf Jensen begærede dom, vides ikke ham den at nægte eftersom Knud Jensen agter sig her af landet at begive, hvilken han bør at betale inden 15 dage eller og lide nam og vurdering i sin bo efter loven, dog der om at forskaffe øvrighedens tilladelse.

(103 a)

1661 4/10

** Jens Zachariasen for retten har påråbt om der var nogen på Oluf Pedersens vegne ved Vesterstrand her på Fejø, eller og på Laurits Kochs vegne af Gurreby og ingen på deres vegne er fremkommen at æske dom, som til i dag er optaget at skal dømmes udi, og formedelst ingen er fremkommet, må der med bero, på det om nogen af parterne ydermere til sagens oplysning til ting kommer igen.

** Hans Hansen begærede 3. ting til Hans Pedersen Møller, for hvis han er ham skyldig

(103 b)

** Hans Pedersen Møller begærede sit 1. ting til Laurits Nielsen for hvis, han er ham skyldig.

** Nok begærede 1. ting til Morten Hansen Smed for hvis han var ham skyldig.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen til ting kommer igen

1661 18/10

** Hans Nielsen af Askø havde kaldet Laurits Nielsen bomand på Fejø og begærede dom over ham efter velb. Christoffer Lindenows bevis seddel som Alexander Pedersen fordem ridefoged på Nykøbing slots len havde bevilget Hans Nielsen på Askø at skulle have af sine stedbørns arvepart for deres underholdning 20 slette daler, hvor til fornævnte Laurits Nielsen (104 a)

svarede at han ville gøre regnskab med Hans Nielsen, hvis han da blev ham skyldig ville han straks betale ham. Er opsat til ting kommer igen, at de des forinden gør rigtigt regnskab imellem hinanden, så skal ske dom.

** Morten Hansen Smed lod lyse for sin dele til Hans Andersen bomand i Østerby. Nok lod lyse for sin dele til Peder Rasmussen og Jens Hansen Niels Rasmussen Lund.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen bomand i Vesterby på Fejø og lovede Rasmus Hansen at give Terkel Nielsen håndskrift på hvis, han er ham skyldig inden ting kommer igen.

** Hans Hansen bomand i Vesterpå på Fejø havde ladet kalde Jesper Nielsen i Vesterby på Niels Omøs vegne, som resterer på Jørgen Nielsens håndskrift 4 dlr. 8 mark 2 sk. og er lyst for delen til ting kommer igen.

(104 b)

Hans Hansen bomand i Vesterby på Fejø til 4. ting havde forfulgt Hans Pedersen Møller og begærede dom over ham, er lyst for delen, at de skal gøre ny kontrakt mellem hinanden til ting kommer igen, og jo Hans Møller at betale ham indtil ting kommer igen.

** Hans Pedersen Møller begærede sit 2. ting til Laurits Nielsen bomand i Vesterby på Fejø.

** Nok begærede sit 2. ting til Morten Hansen smed.

** Hans Rasmussen lod lyse for sin dele til sin bror Jeppe Rasmussen til ting kommer igen.

1661 29/11

** Hr. Laurits Hansen har ladet kalde Morten Lauritsen Dam på Vejrø for nogle års forfalden præsterente beløber sig 13 dlr. 1 mark 4 sk.

(105a)

Nok for et lån og efter som er påråbt 3 gange da ingen på hans vegne har været, det har benægtet er tilfundet, at betale inden 15 dage eller at lide nam udi hans bo og gods hvor det findes, dog der om at skaffe øvrighedens tilladelse.

** Har Jens Zachariasen ladet kalde Morten Lauritsen på Vejrø, ham gæld at lyse for sin dele.

** Laurits Jørgensen har ladet kalde Niels Lauritsen Dam på Vejrø, lod lyse for sin dele.

** Morten Joensen lod lyse for sin dele til Anders Rasmussen på Vejrø.

** Morten Joensen første ting til Rasmus Mogensen.

** Peder Nielsen Hovgård har ladet Peder Hansen Skotte mod sag og dom og hans udgivne misive, nok udi lige måde er kaldet Anders Pedersen Færgemand.

** Fremlagde Peder Nielsen Hovgård en kontrakt dateret Fejø den 28 november 1660, formeldende på 40 dlr. de til Hans Pedersen Skotte skyldig er for en skude de ham har afkøbt har. Beplygter dem den halve part at betale til jul næst forleden (105b)

Den anden halve part til nu forleden Mortensdag og der som samme summa ikke blev erlagt, da bemeldte Hans Holst at træde til samme skude igen, og befindes efter håndskriftens opskrift at være betalt 14 dlr. På hvilken håndskrift Peder Nielsen fremlagde sit følgebrev at Hans Pedersen har overdraget samme gæld til Peder Nielsen Hovgård. Og befindes samme skude er bortsolgt fra dem førend tiden var at samme penge skulle være betalt. Sætter udi rette og begærer dom om ikke resten inden 15 dage bør at betale eller at lide nam efter recessen.

Hvor imod at svare fremkom for retten Anders Pedersen Færgemand og fremlagde deres købebrev dateret Fejø den 28 november 1660 fomeldende om samme deres skude køb som findes læst og påskrevet. I lige måde fremlagde en skriftlig optegnelse dateret den 11. februar 1661 som findes læst og påskrevet Anders Pedersen for retten fremkom og tilspurgte Hans Holst om han ikke havde pantsat redskabet til de mænd som fortegnelsen om formelder for bjergelod, hvor imod Hans Holst frem <> kom og svarede ved højeste ed benægtet, (106 a)

at han havde ikke forsikret dem udi samme redskab mere end hvis, han dem havde lovet det, havde han straks dem givet udi øl en halv tønne og mad til, der imod svarede Anders Færgemand ved sin fuldmægtig Niels Michelsen, som han i dag for retten har befuldmægtiget på sine vegne at svare Hans Holst, hans angivende med øl og mad, som han beretter dem at have givet bør at bevise og ydermere om Peder Nielsen eftersættelse, som på dom er begærende, at han ingen dom over mig bekommer førend rigtigt regnskab, derom bliver holdt, og derpå begærede dom. Hvortil Peder Nielsen svarede og formener, at slig barnagtig tale ikke kan være så kraftig at den kan forhindre noget i deres rigtigt udgivne breve, men formener dem ved magt at blive og formener deres angivende lovligt at bevise.

** Jens Zachariasen har ladet kalde Peder Clausen efter velb. hr landsdommers befaling at (106 b)

vidne sin sandhed om hvis ham er bevidst om de heste som var inde udi den båd som blev bjerget uden for København den 22. juli sidst forleden og hvor de ville hen med samme heste og tilspurgte Jens Zachariasen Peder Clausen 3 gange, om han samme sit vidne ville aflægge, da fremstod for retten Peder Clausen og ved højeste ed, at han vilde vidne sandhed efter loven og sin samvittighed, at han var med der samme båd blev, da var der 6 heste, de fire var heste og de 2 hopper, men han ikke vidste hvis de 5 bæster var, men den ene at tilhøre den pommerske mand Daniel Marsen, som han havde berettet at have toldseddel på, og det var den hest der kom i land, og ydermere beråbte Peder Clausen sig på en mand udi Skibelund, som førte bæsterne til båden, men hvad hans navn er vidste han ikke. Frem kom Peder Clausen Møller og for retten foregav helst og klaget over samme skipper, som var Anders Iversen <> og Jesper Jacobsen udi Vejle by,

(107 a) *(i tingbogen findes to efter hinanden med 108, altså fejl i nummerering)*

at han havde været hos dem forbudt, ikke at bortføre hans hustru og børn, samt hans gods, som kunne beløbe sig udi gods og penge 50 dlr. som han i dag for retten beklager, at de dog ikke har villet anse, men således bortført hans hustru og børn med alt medhavende gods og således at have ombragt, som han formener de ligså gerne dem med deres egne hænder at

måtte have ombragt, som han formener de ham bør at stå til rette, og erstatte ham for hans gods og lide ellers som ved bør.

Og Jens Zachariasen tilspurgte ydermere Jørgen Jørgensen og Mads Jensen, som var med ham udi Vejle by hos fornævnte skipper, om dem ikke er vitterligt, at han forbød samme skipper således at bortføre deres landsfolk med deres gods, hvortil de svarede dem det udi al sandhed vel er bevidst, hvorefter Jens Zachariasen var tingsvidne begærende. Laurits Jørgensen sad retten imidlertid dette for retten passeret.

(107 b)

** Hans Pedersen Møller tredje ting til Laurits Boesen

** Tredje ting til Morten Hansen Smed

** Oluf Jørgensen har ladet kalde Morten Rasmussen for gæld, første ting.

** Laurits Boesen her i dag for retten fremkom og er bød sig at ville betale Hans Nielsen på Askø med en brun hest 6 år gammel, som er hans egen opfødning efter dannemænds sætte [vurdering], så erbød sig og til rigtig kvittering med ham, som er 9½ dlr, formener derfor ingen dom bør at stedes over ham. Er optaget til ting igen.

** Laurits Boesen har ladet første ting indføre over Hans Rasmussen.

** Nok til Niels Rasmussen første ting.

** Nok til Hans Hansen i Østerby første ting, lyst for sin dele til Rasmus Smed til ting igen.

** Nok lader lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen,

** Nok første ting til Hans Mortensen, lyse for dele over Morten Hansen Smed.

** Hans Jeppesen begærede tingsvidne efter Oluf Nielsens udgivne brev datere Fejø den 3. november 1657 for meldende på 4 slette dlr. $\diamond$ 1 mark 12 sk. Med sin forfaldne rente som er salig Hans Mortensens børns gods, hvorfor Oluf Nielsen har ham udi sin gård forsikret.

(108 a)

** Hans Jeppesen begærer tingsvidne efter Oluf Pedersens udgivne brev dateret Fejø den 22. januar 1659 på penge 60 slette dlr. med sin forfaldne rente efter recessen er på renten betalt 4 mark, og forsikrer ham udi sin gård hvorefter stedes tingsvidne.

** Jørgen Andersen lyser for sin dele over Laurits Pedersen byens tjener, er dom begærende over.

** Rasmus Sørensen lyser for sin dele.

** Morten Hansen Smed dom til Hans Olufsen efter tvende håndskrifers lydelse dateret begge Fejø den 14. marts 1652, den ene på 25 dlr 2 mark 8 sk. den anden 17 dlr. Tilfindes inden 15 dage at betale eller at lide nam og vurdering, men dog øvrighedens tilladelse erlange til at ske indførsel.

** Nok lod lyse for sin dele til Peder Rasmussen

** Nok første ting til Niels Rasmussen.

** Mads Jensen første ting til Henrik Fris.

** Nok lyse for sin dele til Oluf Nielsen

(108 b)

** Hans Hansen begærede første ting til Laurits Jørgensen for tjenesteløn, som han skyldig er til Peder Hansen hans bror.

** Rasmus Eriksen har ladet sit købebrev læse og påskrive anlangende den gård, han nu iboer og tilspurgte Jens Zachariasen, om der var nogen, som tvistede på samme køb da erbød Oluf Pedersen i Radevig sig at ville svare enhver såvidt lov og ret er.

** Terkel Nielsen fremkom for retten og begærede dom over Rasmus Eriksen i Vesterby efter et skiftebrevs formelding dateret den 3. december 1660 på penge 27 dlr. 3 mark 8 sk. er derpå betalt penge 7½ dlr. Fremkom for retten Rasmus Eriksen og fremlagde et skriftligt købebrev, som her for retten til forn blev læst og påsrkevet og erbød sig at ville betale efter samme sit købebrevs indhold og var parterne dom begærende. Er optagen til dag 6 uger.

** Niels Boesen ladet kalde Morten Hansen Smed og har tiltale til ham for en tønne byg <> og 2 travet langhalm,
(109 a)

som var ham tilset udi børnegods på skifte efter salig Jens Læsø den 3. december 1660, og sætter udi rette og begærer dom, om Morten Smed ikke bør mig dem at betale, eftersom der nu kan restere og jeg i år givet har. Morten Smed erbød sig at betale ham det halve. lod lyse for sin dele. Nok Niels Boesen lyser for sin dele til Laurits Boesen til ting igen.

** Morten Christensen Badike for retten fremstod og begærede tingsvidne anlangende hvorledes han udi forleden fejdes tid er med sin skude rejst med den til København med ved, og ikke kunne komme videre end til Dragør, hvor han med sit skibsrum blev af fjenderne opdrevet og skibsrummet med tilhørende redskab opbrændt, og blev så derfra på en af vores kundskabs både kommanderet, som med skipperes beviser at erfare, som ord fra ord findes indført, og således udi hans fraværelse er kommet udi største armød, og har imidlertid faret på en vores kapere under kaptajn Jørgen Borrigholm <> og efter der,
(109 b)

han der fra kom, har han nogle gange været på det skib Trefoldighed med kundskab, hvor udover siden er den fattige mand blevet så arm, og ham ganske ruineret. Hvorefter han er tingsvidne begærende.

** Jens Hansen Farsen lyser for sin dele over Hans Hansen udi Østerby til ting igen.

** Jens Hansen Farsen lod kalde Laurits Boesen mod vidnesbyrd at høre, nok Jens Jespersen og hans kvinde, som var udi min gård deres vidne at aflægge første ting til vidnesbyrdene og Laurits Boesen.

1661 13/12

** Er læst Amtsforvalterens seddel anlangende, at ingen må tage indførsel til bonden etc. Item læst kvittering fra den 24. september og til 26. oktober indkvarterings penge 58 dlr. 1 mark 7 sk. rester til denne dag 11 dlr 2 mark 3 sk.

(110 a)

Otte Jensen Kuld har ladet fremlægge sin kaldsseddel lydendes som efterfølger. Lader jeg underskrevne give hæderlig og vellærd mand hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø kald give kald og varsel til Fejø birketing til nu førstkommende fredag mod vidnesbyrd sag og dom anlangende den omtvistede hest, og hvis mere han ham til at tale. I lige måder og kaldet Terkel Nielsen, Hans Hansen, Maren salig Ambrosius, samme vidnesbyrd dateret den 30. november 1661 under Otte Jensens egen hånd.

Otte Jensen Kuld lod fremkalde tvende vidnesbyrd, først Rasmus Pedersen udi Horpelunde udi Sandby sogn for retten fremkom hjemlede og tilstod at han havde solgt Jens Nielsen Hintze, efter han havde lagt sin hånd på den og svor ved højeste helgens ed, at det var den samme, som han havde købt af Jokum Frederik på Astrup mellem begge fejder, og solgt Jens Nielsen siden.

For den 2. fremkom Anders Nielsen i Købelev vidnede lige svoren ed, at det var den samme hest, som Rasmus Pedersen solgte Jens Nielsen Hintze.

(110 b)

Otte Jensen Kuld fremkaldte Terkel Nielsen på Fejø, sin sandhed der udi at vidne. Hvortil Terkel Nielsen svarede, at han var nyligen kommen derind og ej vidste hvad udi var passeret imellem dem, men havde adskillige ord faldet hr. Laurits og Otte imellem, men hvor om det var kan han ikke mindes. Eftersom nogen bad dem drages til minde. Hans Hansen var der og, og ikke kunne mindes deres ord, eftersom de var i drik sammen, hvilket han og med lige svoren ed bekræftede.

Fogden havde tilspurgt og forelagt Terkel Nielsen om han vidste ydermere udi den sag, at han det for retten ville fremsige, hvortil han svarede, at hvis han havde nu, det ville han vedstå, men intet videre var bevidst end, som forhen vidnet havde.

Hans Poulsen udi Tjenemarke fremkom og vidnede i lige svoren ed, at i dag fjorten dage var de til Maren salig Jørgen Terkelsens i Vesterby på Fejø, da hørte han at hr. Laurits havde sagt, at han havde købt den af Peder Fanejunker for fire rigsdaler, men hvad han havde givet for den, kunne han ikke bevise, eftersom han der om blev tilspurgt af Otte Jensen Kuld, mens hr. Laurits begærede af Otte Jensen Kuld tolv slette daler for samme hest, og ej samme tid ville lade sig bekvemme til <> forligs mål. Det samme vidnede også Niels Michelsen i Kragenæs.

(111 a)

Hvorimod Søren Sørensen i Kældernæs mødte på hr. Laurits vegne og svarede imod Otte Kulds vidnesbyrd, han forhen og i dag forhvervet havde, beviste med et tingsvidne udstedt den 20. august sidst forleden fra Nørre herreds ting, hvor adskillige vidner havde vidnet samme omtvistede hest og ingen af dem har vidnet Otte Kuld eller Jens Nielsen samme hest for op føde eller købte køb efter loven. Ej heller han med rette ejere efter loven havde vedkendt sig hesten udi hr. Laurits nærværelse eller bolig førend udi dag ved tinget, af manden, som den til bemeldte Jens Nielsen solgt havde. Det uanset at hr. Laurits samme hest har købt af de svenske, dog på den ingen skal hr. Laurits efter sige, han jo bekvemmelig med Otte Kulds, vidtløftige vidner, da erbyder her for retten til Otte Kuld samme hest på Jens Nielsen vegne mod den kondition at Otte Kuld vil betale hr. Laurits Hansen, og give ham

(111 b)

24 skæpper byg og 2 skæpper hvide ærter, hvilke bevises samme hest ham kostet har til indløsning, efterdi samme hest var ham fratagen tilforn efter tingsvidnes indhold udsedt den 1. oktober sidst forleden. Dernæst bevises med et tingsvidne den 13. september samme år at

hr. Laurits Hansen samme hest har købt af Peder Fanejunker, da tjenende under de svenske og endnu her for retten begæres af Otte Kuld, at han vil betale på Jens Nielsens vegne omrørte byg og ærter, skal hesten blive ham følgagtig uden videre trætte, bgærende at dommeren efter bemeldte tingsvidne og udgangne forordning den 24. juli, her om vil endelig dom afsige.

Hvor imod Otte Kuld svarede når hr. Laurits eller Søren Sørensen beviser hvis hr. Laurits har givet for samme hest efter forordningen, så skal Otte Jensen være overbødig at give ham det han har kostet, så vidt som forordninge ham det tilholder. Men hvis videre Søren Sørensen påstår om de 24. skæpper byg og de ærter, formener at det er ubillig <> og ej heller formener at hr. Laurits eller Søren Sørensen skal bevise at samme hest har kostet så meget.

(112 a)

Hvor imod Søren Sørensen nu straks for retten beviste med tingsvidne den 13. september sidst forleden, at samme omtvistede hest blev hr. Laurits frataget af de svenske, samme hest har hr. Laurits indløst med en anden hest, som han siden købte igen for 24 skæpper byg og 2 skæpper ærter. Købet og indløsningen viser sig efter tingsvidnes indhold, at det første køb hr. Laurits købte af de svenske og nu som tilforn begæres endelig dom.

Hvortil Otte Kuld svarede, formener at det er kun Søren Sørensens snak og løse ord, thi han aldrig skal bevise at hr. Laurits har givet noget for samme hest, der han bekom ham første gang af Peder Fanejunker, hvorfør Otte Jensen Kuld begærede at Søren Sørensen ville fremsige, hvorfor samme hest blev hr. Laurits frataget siden.

(112b)

Hvortil Søren Sørensen svarede til Otte Kuld nu ubeviste spørgsmål, at han på hr. Laurits vegne med forskrevne tingsvidner beviser hr. Laurits har af de svenske navnlig Peder Fanejunker købt havde, dernæst bevises han samme hest fra de svenske har indløst begæres, at Otte Kuld vil lade sig fornøje denne gnag med hvis dommeren efter loven forordningen og tingsvidners bevisnig, deres indhold, som han agter at forsvare. Sagen optagen til næste søgneting efter helligt. Hvorefter Otte Jensen begærede tingsvidne.

** Hans Poulsen af Tjenemarke på Christoffer Christensens vegne havde ladet kalde Peder Hansen Smed mod sag (og) dom, og fremlagde sit skriftlige indlæg som er læst og påskrevet. Nok et tingvidne dateret Nørre herreds ting den 18. oktober 1660 formelder om en omtvistet ko. Peder Hansen Smed begærede, at han måtte bekomme tingsviden efter Hans Poulsens sagelse.

** Jens Zachariasen har forelagt Peder Smed, at han skulle navngive sine vidner.

(113 a)

Hvortil Peder smed svarede, at de vidnesbyrd, som har vundet om samme ko bør at forklare deres vidnesbyrd. Hans Poulsen begærede at Peder Smed ville navngive sine vidnesbyrd, som han påstår og agter at ville føre efter Christian 3. reces og ydermere tilspurgte Peder Smed, om han havde nogen hjemmel på samme ko eller af hvem, han havde bekommet den, at han det for retten ville fremvise og navngive. Hvortil Peder Smed svarede, når han får hans sagelse beskrevet og tingsvidne derefter, så skal han få hans svar, når han det indlægger.

Hans Poulsen tilspurgte Peder Smed når det skulle ske, at sagen ej skulle hvile for længe, hvilket Peder Smed svarede at det skulle ske første søgneting efter hellig. Er sagen optagen til dag 6 uger.

** Jørgen Jørgensen havde ladet kalde Peder Pedersen Smed og begærede dom over Peder Hansen Smed efter sin <> udgivne håndskrift og blev det ham afslået efter hr. amtsforvalter befaling at ingen indførsel skulle ske til bonden.

(113 b)

Peder Smed gav Jørgen Jørgensen tingsvidne af sin håndskrifts lydelse dateret den 5. oktober

1660.

** Jørgen Jørgensen begærede dom over Jens Lauritsen for børnegods, som var salig Jeppe Terkelsens børns som beløb sig, som han havde oppebåret nemlig 22 dlr. 3 mark med rente som falde kunne siden den tid. Lovede at ville gøre retlighed til ting kommer igen.

** Laurits Jørgensen lod lyse for sin del til Niels Dam på Vejrø til ting kommer igen.

** Hans Hansen begærede sit 2. ting til Laurits Jørgensen for sin salig brors tjenesteløn. Laurits Jørgensen benægtede og sagde, at han var ham intet skyldig. Hans Hansen svarede at dersom han kunne bevise, at han var ham intet skyldig, ville han intet kræve ham og formener Laurits Jørgensen, at han skulle bevise, hvorfor han var ham skyldig. Hans Hansen svarede at det var hans tjenesteløn.

** Jørgen Lock begærede sit 1. ting til Niels Rasmussen for en mast.

** Nok lod lyse for sin dele til Jens Pedersen Gård

** Jørgen Jørgensen havde ladet kalde Niels Rasmussen for hvis, han var ham skyldig. Da bekendte < Niels Rasmussen at han havde bekommet af Jørgen Jørgensen to skæpper kom til låns.

(114 a)

** Morten Joensen begærede sit første ting til Rasmus Mogensen.

** Nok begærede sit 1. ting til Anders på Vejrø for hvis, han er ham skyldig på kirkens vegne.

** Morten Hansen lod lyse for sin dele til Peder Pedersen.

** Oluf Jørgensen begærede sit 2. ting til Morten Rasmussen

** Hans Nielsen på Askø fremkom og æskede dom over Laurits Nielsen bomand på Fejø efter velb. Christoffre Lindenows bevillingsseddel 20 slette daler til Hans Nielsens stedbørns underholdning, som tilforn er omrørt. Da er fornævnte Laurits Nielsen tilfundet at betale fornævnte Hans Nielsen på Askø, dog Hans Nielsen des forinden bør at forskafe øvrigheds bevilling at indførsel måtte ske.

** Hans Snedker lod lyse for sin dele til Morten Hansen til ting kommer igen.

** Mads Jensen begærede sit 2. ting til Henrik Fris for 2 skæpper ærter han ham skyldig

(114 b)

** Hans Jørgensen lod lyse for sin dele til Oluf Pedersen i Kadevig og Jørgen Jørgensen sine hjemmelmænd på en hoppe, som fornævnte Hans Jørgensen har fundet hos Rasmus Jensen Fochs udi Års by. Hvor imod fornævnte Rasmus Jensen Foch og har bekommet kald og varsel.

** Terkel Nielsen begærede 1. ting til Rasmus Borre for hvis, han er ham skyldig på salig Laurits Læsøs børns vegne.

** Nok 1. ting til Niels Olsen for hvis han er ham skyldig.

** Nok 1. ting til Hans Hansen i Østerby for en bøsselås, bøssepipe, kalfaterjern.

** Nok lod lyse for sin dele til Jens Rasmussen og Laurits Hansen.

** Laurits Nielsen begærede sit 2. ting til Hans Rasmussen, Niels Rasmussen, Hans Hansen udi Østerby Hans Mortensen, hvortil Hans Mortensen svarede, at han var ham intet skyldig.

** Nok 2. ting til Peder Rasmussen.

** Nok lod lyse for sin dele til Jens Hansen og Morten Jensen Smed.

(115 a)

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Morten Lauritsen Dam.

** Niels Hansen lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen.
Nok 1 ting til Morten Hansen Smed.

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til Hans Hansen.

** Nok 2. ting til Laurits Nielsen

** Nok 2. ting til Jens Jespersen og Hans kone.

1662 24/1

** De optagne sager, som næst forleden ting blev optaget, da er parternes breve blevet læst, som ikke tilforn findes påskrevne.

Et tingsvidne dateret Nørre herreds ting den 1. oktober næst forleden, som af hr. Laurits Hansen er fremlagt.

Dernæst oplæst Otte Jensen Kulds indlæg. Siden hr. Laurits Hansens ved sin fuldmægtig Søren Sørensen begærede tingsvidne efter Otte Kulds indlæg og sagelse.

(115 b)

Da herpå dømt og afsagt, som siden herefter bliver indført ord for ord i Tingbogen.

** For retten fremkom Terkel Nielsen bomand på Fejø, gav til kende at han selv fjerde, Mads Jensen, Hans Mortensen og Terkel Nielsens tjener havde fundet i dag, der den regnkuld var, og de var ude at ville drage deres sildegarn, gik de ind at ville dølge sig for regn i våbenhuset. Så fandt de 2 heste i våbenhuset som var en gråblisset og en sort, men kendte dem ikke.

** Terkel Nielsen og Rasmus Hansen Eriksen var om deres tvistighed forligte, og lovede Rasmus Hansen at give Terkel Nielsen håndskrift på hvis, han efter sit købebrev er blevet ham skyldig til Michelsdag at betale, eller der efter at give rente efter recessen.

** Jens Zachariasen påråbte Peder Nielsen Hovgård eller nogen på hans vegne eller Hans

Holsts vegne var til stede, eftersom der skulle dømmes i den tvistige sag imellem dem på den ene og Anders Pedersen og Peder Hansen Skotte på den anden side. Da fremkom for retten Peder Hansen, sagde at han havde stillet tilfreds, hvis han skyldig var.

(116 b)

Anders Pedersen svarede, at havde ladet kalde Hans Pedersen Holst imod regnskab og vidnesbyrd påhør. Er lyst for delen til ting kommer, såvidt som vidnesbyrd er anlangende.

** Er påråbt Hans Poulsen af Tjenemarke anlangende den omtvistede ko med Peder Hansen Smed, som Christoffer Christensen i Egeballe sig tilhjemler. Da befindes Peder Smed at have taget velb. landsdommers stævning i sagen.

** Laurits Jørgensen er af øvrigheden forordnet at sidde retten udi den tvistige sag med Daniel Jensen, eftersom Jens Zachariasen efter øvrighedens befaling, samme sag har at påtale, og ved retten at agere.

** Jens Zachariasen tilspurgte byens tjenere om de havde kaldet Daniel Jensen, hvortil de svarede ja.

Jens Zachariasen på øvrighedens vegne fremæsket Daniel Jensen med hans hjemmel på de 2 skæpper rug og en fjerding rug, samt og halvtredje [2½] skæppe hvide ærter, som var indmurede i tvende øltønder, omkring sat med løse mursten, som blev fundet den 11. januar næst forleden, der han og vellært mand hr. Laurits Hansen med bemeldte Jens Zachariasen

(116 b)

efter Kong Christ. recess lib. kap. 2 og 30 art. hans hus besøgte, der samme tid blev befunden og blev han derom tilspurgt om samme ærter og rug, hvor han havde bekommet dem, efterdi han selv ingen avling havde og intet korn med andre (havde) sået. Og fremkaldte Jens Zachariasen Oluf Pedersen Smed hvis sandhed at vidne og tilstå, så også Christen Hansen Smed, så vidt de herom kan være bevidst.

Oluf Pedersen Smed vidnede at han hørte at Jens Zachariasen tilspurgte Daniel Jensen, hvor han var kommet til det korn, hvortil han svarede, at det korn, som han havde, det havde han købt for sølv og penge. Ydermere tilspurgte Jens Zachariasen Daniel Jensen, hvor han havde fået samme penge, hvor til han svarede, at han havde solgt sin kvindes klæder. Nok tilspurgte Jens Zachariasen ham, hvor han havde solgt og til hvem han havde solgt dem. Da sagde han, at han havde solgt dem til en mand i Lolland. Og ydermere blev tilspurt hvor manden var, og hvad han hed, og hvad by det var han boede i. Da svarede han og spurgte Jens Zachariasen, hvad det kom ham ved, det havde han ikke behov at gøre ham eller præsten regnskab for. Nok surgte Daniel Jensen Jens Zachariasen og præsten om de var kommet at ransage hos ham, da skulle de og ransage hans nabo.

(117 a)

Og da Jens Zachariasen pålagde ham på øvrighedens vegne at skaffe hjemmel til fornævnte korn, da svarede han, at dersom præsten havde sit mærke på det, da kunne han tage det. Blev samme tid gjort arrest på fornævnte korn, så også på hans egen person. Og blev ham endeligen pålagt sin hjemmel at fremskaffe.

Anden dagen derefter, som var den 12 januar, skød sig til hjemmel, nemlig Oluf Jørgensen, Rasmus Rasmussens kvinde, Mogens Hansen, Oluf Fris, Laurits Michelsen, Hans Hansens kvinde, og Hans Mathiasen, Christen Jensen Smed vidnede det samme og tilspurgte dem om de kendte til noget af det gods, som befandtes i fornævnte Daniel Jensens hus, hvortil Jens Zachariasen på høj øvrighedens vegne svarede. At eftersom han har på bemeldte sin øvrigheds vegne forelagt Daniel Jensen til i dag her for retten at møde med hjemmel på samme korn, efterdi han hverken har pløjet eller sået, eller haft nogen næring, hvorved han samme korn kunne avle og fortjene, og så lang tid indtil han skaffer sin hjemmel på samme

korn, formener Jens Zachariasen ham <> ikke lovligen at være tilkommet.

(117 b)

Ydermere påstod bemeldte Jens Zachariasen og formente Daniel Jensen sine påberåbte hjemmel, som og havde fået kald og varsel, bør at fremråde.

1. Oluf Jørgensen, som bekendte at Daniel Jensen af ham havde bekommet mellem Mortens dag og Jul en fjerding hvide ærter og to givet fulde.
2. Af Rasmus Rasmussen havde Daniel Jensen bekommet en opmålt skæppe rug og en fjerding ærter og et to skillings (...) førend der blev ransaget hos Daniel.
2. Af Mogens Hansen havde Daniel Jensen bekommet før Michelsdag halvtredje fjerding ærter og halvanden skæppe rug, den hele skæppe hov målt og den halve skæppe strøgen.
3. Om skt. Birgitte tide bekom han af Hans Hansens kvinde en opmålt fjerding ærter.
4. Af Laurits Michelsen havde bekommet to fjerding ærter imellem Michelmesse og jul
5. Af Oluf Jensen Fris havde han bekommet to skæpper ærter førend fængslet blev ham pålagt imellem som Øster mænd tilforn havde ransaget i al ejes lovet, og den tid som jernet blev lagt på ham.

(118 a)

Jens Zachariasen forelagde Oluf Fris, om det var før end Jens Zachariasen og hr. Laurits var i Daniel Jensens hus, at han havde bekommet de ærter af Oluf Fris, at han det egentlig vil forklare. Hvorpå Oluf Jensen Fris ingen fuld forklaring ville gøre.

På øvrighedens vegne blev han Daniel Jensen spurgt om han havde yderligere hjemmel, og om han ville fremsige det.

Nok fremkom Hans Mortensen og bekendte at han havde bekommet før Mortens dag så meget som en fjerding rug.

Nok sagde Daniel Jensen, at han havde høstet så meget som en tønde rug af hans have, hvilket Jens Zachariasen formener og sætter udi rette, at Daniel Jensen med billighed bør at bevise hvor han samme korn havde tærsket.

Ydermere fremkom for retten Oluf Pedersen Smed og Christen Jensen Smed og bekræftede deres vidnesbyrd efter loven sandt at være. Og ydermere vidner og bekender de, at den 12. januar <> hørte bemeldte tvende mænd af Daniel Jensen at han skød sig på forindførte hjemmelsmænd

(118 b)

at have bekommet afenhver. (Hvem, og hvad de havde givet ham gentages) -

Ydermere blev han spurgt om hjemmel og havde ingen at fremsige, men både ham og hans kone beråbte sig på, at de havde arbejdet for godtfolks kvinder, og der bekommet nogle, og der nogle, men ingen heller havngivet. Parteme begærede tingsvidner.

** Jørgen Jørgensen havde ladet kalde Laurits Jørgensen, Jørgen Jørgensen stod for retten og tilspurgte gemene mænd på Fejø, om de ville holde den kontrakt som blev gjort af provsten i præstegården, efterdi kirken har intet andet til adkomst end som bønderne selv giver til hende, Da tilspurgte Jørgen Jørgensen Laurits Jørgensen <> om han ville holde den kontrakt.

(119 a)

Da svarede Laurits Jørgensen ja der til. Da samtykkede Laurits Jørgensen at lade kirkevinduerne på til Mortens dag, såvel som kirkemuren til Skt. Mortens dag, og det har han ikke fuldkommet, hvorfor Jørgen Jørgensen på menigmands vegne formente samme kontrakt at være ugjort og til intet.

Hvortil Oluf Pedersen Smed svarede eftersom han var en af de otte mænd, da havde han gjort som de havde, de havde fuldmagt af de andre.

** Jørgen Jørgensen tilspurgte Laurits Jørgensen om han ikke havde en dyne og pude af hans søsters Rasmus Rasmussen hustru, hvortil Laurits Jørgensen svarede. at det vidste han ikke,

og sagde at han havde købt dem af svensken, hvorpå der havde været proces tilforn, og at der var gået endelig dom. Når som helst han fik betalt den del, han kan bevise, at have givet for den, da skal hun den blive følगतig, som det er kendt ved dom.

Hvortil Jørgen Jørgensen svarede og satte i rette, om Laurits Jørgensen ikke bør at bevise, hvorledes han er kommet til samme dyne og puder, så skal han bekomme sin betaling efter kongelig forordning.

(119 b)

** Er læst velb. landsdommers stævning mellem Peder Smed og Christoffer Christensen om den ko angående Christoffer Christensens kaldsmænd, som er underkendt på landstinget den 22. januar 1662.

** Laurits Jørgensen havde ladet kalde Peder Hansen Skotte, anlangende en hest, og skød Laurits Jørgensen sig til vidnesbyrd mellem ham og den sag som var Terkel Nielsen, Peder Hansen og Jens Lauritsen Fris. Laurits Jørgensen tilspurgte Peder Hansen om han ikke var forenet med Laurits Jørgensen, at han skulle føre ham 3 bæster hjem, hvorfor han skulle give ham den sorte hest. Så blev de beliggendes nogen tid og vinden resterede dem. Så gik Laurits Jørgensen til Peder Hansen Skotte om morgenen tidligt og sagde til ham, at de ikke kunne føre de bæster fordi al vinden var dem imod. Da sagde han, at han selv ville tage den brune hest med sig til Tyskland, hvilket han også gjorde, Hvilket Peder Hansen Skotte benægtede indtil, han kunne det bevise. Laurits Jørgensen formener at Peder Hansen skal betale ham den halve hest. Anlangende samme deres tvistighed har de voldgivet til fire mænd Oluf Hans Andersen, Terkel Nielsen, Oluf Jørgensen Mads Jensen.

** Hans Hansen begærede 3. ting til Laurits Jørgensen for sin salig broders tjenesteløn.

(120 a)

** Hans Pedersen Snedker begærede første ting til Jens Pedersen Smed mod regnskab

** Morten Joensen begærede sit 2. ting til Anders Rasmussen på Vejrø for hvis han er ham skyldig på kirkens vegne.

** Nok begærede sit 3. ting til Rasmus Mogensen

** Jørgen Andersen Lock begærede sit 2. ting til Niels Rasmussen for namst, som han havde købt af Herman Skomager i Maribo.

** Jens Hansen for retten fremkom og efter deres forrige løfte udi deres købebrev æskede sin søn Joen Jensen, som var avlet udi lejermål, og bekendte, at det var hans rette barn, hvor imod fornævnte Jens Hansen var lovlig kaldet, såvel og hans broder Oluf Hansen.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 3. ting til Hans Hansen i Østerby.

** Nok begærede sit 3. ting til sine vidnesbyrd, nemlig Jens Jespersen og hans hustru anlangende skade, som var gjort ham på hans gård.

** Nok 3. ting til Laurits Nielsen anlangende <> samme sag.

(120 b)

** Morten Hansen Smed lod lyse for sin dele til Peder Peder, som kom udi hans gård.

** Laurits Nielsen begærede sit 3. ting til Hans Hansen udi Østerby

** Nok 3 ting til Hans Rasmussen i Østerby.

** Nok 3. ting til Niels Rasmussen sst.

** Nok 3 ting til Hans Mortensen i Vesterby for hvis, han var ham skyldig.

** Niels Boesen begærede sit 2. ting til Morten Hansen smed.

** Nok lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen.

** Jens Zachariasen lod tillyse, at dersom nogen havde noget af Daniel Jensens gods, at de ved, da skulle give til kende, eller ellers dersom anderledes dem over kunne bevises, skulle det agtes som andet tyveri.

** Terkel Nielsen begærede sit 2. ting til Hans Hansen en bøsselås og en lysepibe.

** Nok 2. ting til Nielsen Olsen.

** Nok lod lyse for sin dele til Hans Jensen og Jens Rasmussen.

(121 a)

** Rasmus Sørensen lod lyse for sin dele til Niels Rasmussen.

** Den stridige sag mellem Otte Jensen Kuld på sin svoger Jens Nielsen Hvids vegne på den ene, og hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø på den anden side.

Da efter tiltale, gensvar og den sags lejlighed, og eftersom befindes at Otte Jensen Kuld herredsfoged til Nørre herreds ting i Lolland på sin kone broders Jens Nielsens vegne tiltaler hæderlig og vellærd mand hr. Laurits Hansen for omtvistede hest, som bemeldte Jens Nielsen efter sine førte vidner, som befindes dog helt stridige, mens var læst næst forleden 13. december her på tinget ført sin hjemmel, nemlig Rasmus Pedersen udi Horpelunde, samme hest til Jensen solgt haver udi fredstid, dog ingen lidkøbsvidner, derom er fremkommet.

Og bemeldte hr. Laurits Hansen beviser med sine førte vidner her på Fejø birketing, han den af de svenske bekommet haver, efter tingsvidnes videre bemelding. Nok beviser han samme omtvistede hest, ham igen $\diamond$ af de svenske at være fra plyndret, som med samme tingsvidne er at bevise.

(121 b)

Og efter hans egne ord, derfor at have givet 4 rdl. som dog ikke er bevislig. Ydermere beviser forbemeldte hr Laurits Hansen at en anden rød fuks er ham frataget af kornetten Erik Lovmand i Halsted, imidlertid hr. Laurits var der i arrest. Og efterdi hr. Laurits Hansen sig for ham har beklaget om samme røde fuks at have mistet, har bemeldte kornet givet ham til vederlag den omtvistede røde hest igen. Og eftersom mandhaftig Johan Felten bekom samme røde fuks til købs af kornetten, er bemeldte hr. Laurits Hansen dermed kommet udi køb og handling med ham igen om samme fuks, og givet ham derfor efter tingsvidnes belæg 24

skæpper byg og 1 skæppe hvide ærter.

Efter alle forbemeldte omstændigheder, og når sagen i sig selv begæres pålignet og overvejet, da befindes forbemeldte hest, som omtvistet at have kostet hr. Laurits Hansen mere end den er værd, i det han måtte miste en bedre for den, som han og siden har indløst. Vides der udi ikke rettere at dømme end jo Jens Nielsen igen bør at være <> samme sin hest følgagtig,

(122 a)

men behagende Søren Sørensens irettesættelse, så vidt byggen og ærterne er anlagende, da bemeldte Otte Jensen på bemeldte Jens Niensens vegne med hr. Laurits at stå last og brast efter kgl. udgiven forordning dateret København den 24. juli 1660 5. artikel, så længe deres førte vidnesbyrd på begge sider være ved magt bestående.

Belangende Otte Jensens irettesættelse i den han begærer dom over hr. Laurits Hansen for mened, så og på hans to fingre, og over ham som den der fører usand sag til ting, da efter Søren Sørensens på hr. Laurits vegne hans påstående, vides mig ikke der udi at tør understå noget at dømme, men indfinder det fra mig til hans herredsprovst efter ordinansens visse kapitel.

1662 31/1

Anno 1662 den 31. januar er holden ting på Fejø af Jens Zachariasen foged sst. og forordnet mens øvrighedens sag mod Daniel Jensen forrettes Laurits Jørgensen bomand sst.

(122 b)

Jens Zachariasen lod kalde efterskrevne vidnesbyrd Oluf Jeppesen, Peder Pedersen, Rasmus Borre, Jørgen Jørgensen og Hans Mathisen, og Daniel Jensen imod vidnesbyrd at påhøre.

Jens Zachariasen tilspurgte Oluf Jeppesen, om han havde bagt eller tørret korn hos ham? Hvortil han svarede at han havde intet bagt, men korn havde han tørret, viste ikke til visse hvor meget, men mente, at det kunne have været så meget som en skæppe med rug og hirse til hobe og tørret samme i hans ovn siden høstens dag næst forleden. Og blev Oluf Jeppesen tilspurgt, om han ikke havde hørt veje og rygte at Daniel Jensen ikke havde haft maskepi med hr. Laurits Hansen førend Daniel Jensen blev fængslet? Hvortil Oluf Jeppesen svarede, at han intet andet hørt om ham, end som andre ærlige dannemænd havde hørt om ham. Hvilket Jens Zachariasen mente han burde forklare, og at Laurits Jørgensen to gange havde kaldet ham for retten derom, men at han ikke havde kunnet få videre forklaring.

Peder Pedersen svarede til samme spørgsmål, at han ikke havde tørret korn efter høst, og at han ingen rygter havde hørt.

(123 a)

Rasmus Jørgensen bekendte at han havde bagt i hans ovn 32 brød siden Michelsdag, og af alle slags korn rug, byg og malt vel tørret 8 eller seks skæpper korn, så vidt han derom vitterligt kan være.

Jørgen Jørgensen blev påråbt 3 gange og ingen fremkom på hans vegne, og lod Jens Zachariasen lyse for delen til ham.

Jens Zachariasen spurgte Hans Mathiasen, om han vidste noget om Daniel Jensens hustrus klæder at sige, hvortil han svarede, at han vidste intet at sige om dem i nogen måde, og bekræftede det med ed.

Daniel Jensen blev fremæsket, men byens tjener sagde, at han ville ikke komme her ned, og de blev befalet straks at skaffe ham hid til tinget.

Daniel Jensen blev spurgt om han intet korn havde solgt, hvortil han svarede at han havde solgt til Jørgen Lock halvanden fjerding rug. Derefter blev han spurgt hvor meget Niels Omme fik af ham, dertil svarede han hvis han fik det var Daniels eget. Dernæst blev han spurgt om hvor meget Gertrud Skottes havde bekommet, og han svarede, at det han havde

sluppet, det var hans eget.

(123 a)

Ligeså hvis korn Hans Jørgensen havde bekommet på Femø. Han blev derefter spurgt, om han ville give tilkende, hvor meget en hver havde bekommet af ham? Da svarede han de dannemænd giver til kende, hvis de har solgt, så vil også han, og han spurgte Jens Zachariasen, om han kendte sig ved noget af hans korn.

Oluf Pedersen Smed og Christen Jensen Smed fremkom for retten og bekendte at belagende de ærter, som var fundet til Daniel Jensens, da var det dagen efter der var gjort arrest på ærterne forsvundet så meget, som en strøget skæppe af begge tønder. Daniel Jensen blev igen spurgt, om han endnu ikke havde hjemmel til kornet at fremføre.

Hvortil Daniel Jensen svarede, at når andre dannemænd fører hjemmel på hvis korn de har, så vil han gøre ligeså, og spurgte om nogen søgte ham for noget korn? Hvortil Jens Zachariasen svarede, at han på øvrighedens vegne formener at Daniel Jensen ikke kan være kommet lovligt til kornet, indtil han skaffer nøjagtig hjemmel derpå.

(124 a)

Daniel Jensen svarede at Jens Zachariasen ikke skulle bevise at Daniel Jensen ej var kommet lovlig til samme kom. Jens Zachariasen begærede tingsvidne.

Daniel Jensen havde ladet kalde menige Fejø mænd mod skudsmåls forhvervelse, så også hæderlig og vellærd mand hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø.

Hr. Laurits Hansen lod fremsende sit svar mod Daniel Jensens kald og varsel anlangende skudsmål lydende som følger: Eftersom Daniel Jensen husmand i Østerby har ladet mig underskrevne kalde, at jeg i dag for rette ville give ham skudsmål, da eftersom han har været udi veje og rygte, og er og kommen mig selv for øre, at han skulle have haft maskepi med mine tærskere og fået en del korn af dem, hvor ud over jeg efter recessen er indgået i hans hus, og fundet der en del rug og en del ærter, som var indemurede, samme af fogden Jens Zachariasen og dannemænd beset og bekræftet, og han der foruden har ladet brygge, tørre og bage endog hos andre formeligen mere end mange bomænd på Fejø og han selv ikke endnu har erklæret for øvrigheden, som har tiltale til ham, ej heller enten ført eller forskaffet sig fuld hjemmel på samme korn, ved jeg ikke ej heller bør forstå mig i dag at give ham nogen skudsmål, men når han der haver

(124 b)

skaffet nøjagtig hjemmel og erklæret sig hos øvrigheden, skulle han få skudsmål, som han har fortjent. Af Fejø Hovgård den 31. januar 1662. under hr. Laurits Hansens egen hånd.

Jens Zachariasen for sin person ikke kan eller tør give Daniel Jensen noget skudsmål, helst efterdi han på øvrighedens vegne efter befaling sagen mod Daniel Jensen har at påtale.

Ole Jeppesen gav ham skudsmål, at han for sin person vidste ham intet at beskyldte. Deslige og for Peder Pedersen, item Mogens Hansen, Peder Jeppesen, Hans svoger, Rasmus Smed, Jeppe Clausen, Oluf Jensen hans bror, Morten Hansen, Jens Rasmussen. De øvrige af Østerby ville betænke dem til ting kommer igen.

Terkel Nielsen for sin person havde ham intet at beskyldte i nogen måde, item Laurits Nielsen, Peder Clausen, Mads Jensen, Morten Smed, Jens Farsen, Hans Hansen svarede at han vidste ikke andet end han var en ærlig mand, så vidt han havde kendt ham for sin person, Peder Hansen for sin person ved ham ej noget at beskyldte andet end han nu søges for i denne sag. Niels Boesen for sin person ved ham intet at beskyldte, item Hans Pedersen Møller, Christoffer ved ham intet at beskyldte uden gode og godt, som var hans kones søsters mand. Oluf Pedersen svarede, at han intet havde stjålet fra ham det han vidste.

(125 a)

Christen Michelsen, Niels Rasmussen og Rasmus Sørensen vidste ham intet at beskyldte.

Daniel Jensen begærede sit 1. ting til de mænd, som ej ville give ham skudsmål, og han begærede tingsvidne på hvis, her i dag er passeret i denne sag.

** Oluf Pedersen i Kadevig begærede afkald af Rasmus Hansen Smed på sin og sin svoger Niels Pedersen på Askø, for hvad der kunne tilfalde dem efter deres salig. forældre, og fik det efter Niels Pedersens fuldmagt derpå.

** Hans Pedersen Møller begærede sit 2. ting til Jens Pedersen Smed mod regnskab.

** Niels Boesen begærede sit 3. ting til Morten Hansen smed.

** Morten Joensen begærede sit 3. ting til Anders Rasmussen på Vejrø.

** Nok lod lyse for sin dele til Rasmus Mogensen.

** Hans Hansen lod lyse sin dele til Laurits Jørgensen, så og til sine vidnesbyrd Terkel Nielsen og Mads Jensen.

** Rasmus Sørensen begærede sit 1. ting til Niels Rasmussen.

** Anders Pedersen lod lyse for sin dele ham og Hans Halse og sine vidnesbyrd-

(126 b)

** Jens Hansen Farsen lod lyse for sin dele til sine vidnesbyrd Jens Jespersen og hans kvinde.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Mortensen

** Morten Hansen lod lyse for sin dele til Peder Pedersen

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Karen salig Hans Jørgensens til ting kommer.

** Terkel Nielsen begærede sit 3. ting til Hans Hansen i Østerby til ting kommer igen
Item Rasmus Borre, Niels Olsen

1662 14/2

** Er oplæst Christian 3. reces 10. artikel.

** Er oplæst Hans Jensen ridefogdens brev anlangende, de som er skyldige for (ind)fæstning eller de som er kommen til gårde her på landet og ej har ladet dem indskrive til fæstning, item sagefald, husbondhold. Nok anlangende salig. Bernt Michelsens gård, hvor til vester mænd har svaret, at de har tjent og (fordret) for samme gård, begærede at de i fremtiden for deres umage måtte bruge noget af jordens avling.

(126 a)

** Har Jens Zachariasen oplæst hr. commisariers fuldmægtiges brev anlangende de 4 mænd Oluf Pedersen i Kadevig, Jørgen Jørgensen, Rasmus Smed og Hans Jeppesen, som er udmeldt at syne og bese jorden, som ham nu her på tinget er kommet til kende.

** Jens Zachariasen på Øvrigheds vegne har ladet kalde Morten Rasmussen Oldemand, Ole

Jørgensen Hansen, Rasmus Rasmussen, Jens Pedersen Gård, Hans Rasmussen, Ole Smed Rasmus Mogensen, Hans Jeppesen, Morten Joensen, Hans Andersen og Laurits Hansen og Daniel Jensen mod vidnesbyrd at påhøre.

Nok havde ladet kalde Jørgen Lock anlangende hvis korn han havde bekommet af Daniel Jensen, som bekendte. han af ham havde bekommet halvanden fjerding rug.

** Jens Zachariasen begærede sit 1. ting til Gertrud Skottes, Karen Hans Jørgensens, Anne Michels, Birgitte Locks, Else Jensdatter, Rasmus Joensen og hans kvinde, Jens Pedersen Gård.

** Daniel Jensen begærede skudsmål af de mænd, som ej gav ham skudsmål forgangen tingdag. Hans Mortensen svarede, at han for sin person viste ham intet at beskylde og han vidste intet, som havde skyldt ham ved, hvad han havde gjort ved andre vidste han og ikke. Rasmus Joensen gav ham godt skudsmål, at han vidste ham intet at beskylde.

(126 b)

Hans Rasmussen vidste intet mod ham end som ærligt er.

Jens Pedersen vidste intet mod ham uden ærligt og kristeligt, Morten Rasmussen ligeså.

Oluf Pedersen Smed sagde, at han ikke kunne give ham andet end et godt skudsmål, uden hvad dette er anlagende, uden det veje som han nu er komme udi, ved ikke hvad ende det vil tage.

Hans Jeppesen sagde, at han ej vidste at han havde stjålet fra ham, havde han stjålet fra andre det vidste han selv.

Rasmus Mogensen sagde, at han havde ingen bravat [fornærmelse] gjort ham, siden han kom her, det han ved.

Henrik Fris havde ham intet at beskylde for sin part.

Morten Joensen sagde, at han havde intet stjålet fra ham det han vidste, uden han havde gjort det ham uafvidende.

Hans Andersen sagde han aldrig havde set han havde stjålet nogen fra ham, havde han gjort det var det ham uafvidende.

Laurits Hansen på sine vegne vidste ham intet at beskylde.

Daniel Jensen begærede skudsmål af Jens Zachariasen, som efter øvrighedens befaling var sagvolder, hvortil

(127 a)

han svarede, når han erklærer sig for den tilfælde, og skaffer hjemmel til det korn vil han give ham skudsmål, som han har fortjent.

Oluf Nielsen vidste ham intet at beskylde uden ærligt og kristeligt, uden hvad sig belanger det veje og rygte, som han nu er udi.

Niels Olsen vidste ham intet at beskylde, hvad denne snak er anlagende, vidste han ej hvad det skulle betyde.

Rasmus Hansen for sin person vidste ham intet at beskylde, men hvad veje for rygte som han nu er udi står udenfor.

Oluf Pedersen Vidste ham intet at beskylde uden dette er anlagende.

Jens Lauritsen Fris gav ham et godt og ærligt skudsmål, at hvad havde været med ham både indenlands og udenlands både i Tyskland og Danmark kunde vel have uanset, og gjorde det dog ikke alligevel.

Nok begærede Daniel Jensen sit 2. ting til dem som ej havde givet ham skudsmål.

Daniel Jensen efter sin kaldsseddels formelding havde ladet kalde Jens Zachariasen, Oluf Pedersen, Christen Jensen Smed og hr. Laurits lydende ord for ord

(127 b)

Lader jeg underskrevne Daniel Jensen i Østerby lovlige kald og varsel give eder Jens

Zachariasen, birkefoged på Fejø med eders medfølger Oluf Pedersen Smed i Østerby, Christen Jensen Smed sst., så og eder hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø mod dom førstkommende, efter denne kaldsseddels datering, imod hvis videre lovmål og breves lysning og påskrivelse, som skal blive fremvist at byens tjenere efter kaldssedlen lovlig kaldes, som de agter at forsvare fornævnte personer Fejø den 31 jan. anno 1662 Daniel Jensens navn og mærke

Findes påskrevet af hr. Laurits Hansen, Jens Zachariasen, Christen Jensen smed og Oluf Pedersen Smed selv til vederståls ting. Og ej kaldet haver berigtiget.

Jens Zachariasen på øvrigheds vegne formener at samme kald ej lovligt, efterdi der ej er kaldet mod sagen, formener derfor samme kald bør at være dødt og magtesløs, hvorpå han på øvrighedens vegne er dom begærende, hvortil Laurits Jørgensen svarede, at han dømte intet førend havde talt med sin øvrighed i den post. Men tillades Daniel Jensen < at få læst sit indlæg.

(128 a)

Jens Zachariasen begærede tingsvidne på øvrighedens vegne.

Daniel Jensen begærede dom efter sit indlæg, hvortil Laurits Jørgensen svarede som tilforn at han ville først tale med sin øvrighed.

** Peder Pedersen i Østerby på Fejø, gav Morten Hansen Smed tingsvidne efter sit udgivne købebrev.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 4. ting til Jens Jespersen i Lolland sin sandhed at vidne. Jens Jespersen fremkom og vidnede at Laurits Nielsen var i Jens Hansens gård, og var udi huse, og brød ved af tømmeret af husene og førte hen, mens de svenske var her på landet, men bekendte også, at der var en af de svenske med ham. Det samme vidnede hans kvinde Birgitte Nielsdatter, hvor efter Jens Hansen begærede tingsvidne.

(128 b)

Peder Lauritsen fremkom og vidnede at han så ingen der uden de svenske, som var til Jørgen Smeds. Jens Lauritsen Fris fremkom og vidnede at han ikke kunne huske at Laurits Nielsen var der.

** Nok lod lyse for sin dele til Ole Nielsen og Mads Jensen. Mads Jensen svarede at han var ham intet skyldig uden det, som findes indført i skifteforhandling efter Hans Jensen.

** Hans Hansen tilspurgte Laurits Jørgensen om han ville nægte, at han ej var ham på sin salig. broders vegne noget skyldig, hvortil Laurits Jørgensen svarede, at han ej vidste han var ham noget skyldig, men mente han burde det bevise. Hans Hansen tilspurgte Terkel Nielsen og Mads Jensen om de ville være bestandig hvis ord der gik dem imellem udi Niels Dams stue på Vejrø. Hvortil de svarede at de ville lade det betime til ting kommer igen, at parterne des imidlertid kan forenes.

** Laurits Jørgensen begærede sit 1. ting til sine vidnesbyrd Terkel Nielsen, Peder Hansen og Jens Lauritsen Fris anlangende den tvistighed med Peder Hansen Skotte.

** Hans Pedersen Møller begærede sit 3. ting til Jens Pedersen Gård anlangende noget skat.

** Morten Joensen lod lyse for sin dele til Anders på Vejrø.

(129 a)

** Peder Hansen Skotte begærede sit 1. ting til Laurits Jørgensen for en vogn ham bekom af ham. Hvor til Laurits Jørgensen svarede det usandfærdigt at være, at han ikke havde bekommet af ham, førend han det beviser.

** Hans Frandsen begærede sit 1. ting til Rasmus Snedker for et løfte, som han er i for ham udi Nakskov.

** Anders Pedersen Færgemand havde ladet kalde Hans Pedersen Halse mod vidnesbyrd at påhøre anlangende hvis han har udlovet til de mænd for bjergeløn, som skete på Vejrø. Vidnesbyrdene var Terkel Nielsen, Hans Hansen, Mads Jensen. Terkel Niels vidnede at Hans Halse lovede som sin betaling for bjergeløn 3 mark for sin båd, og 28 sk. for sin egen person. Og ydermere vidnede at Hans Halse lovede at give hver 28 sk. for deres person. Laurits Nielsen ligeså vidnede, at han havde lovet ham så vel som de andre deres betaling hver 28 sk., rakte dem derpå sin hånd.

(129 b)

Hans Hansen vidnede at han så forgangen sommer, de var der ude og fiske, da rakte Hans Halse Terkel Nielsen og Laurits Nielsen hånd og lovede dem sin betaling på Vejrø. Bekende også at Anders Færgemand havde betalt ham 28 sk. på Hans Halses vegne. Mads Jensen vidnede og at han så at Halse rakte dem hånd for deres betaling.

Nok begærede sit 1. ting til Rasmus Rasmussen, Rasmus Smød, Hans Jørgensen, Jørgen Jørgensen, Ole Pedersen i Kadevig, Peder Hansen og Mogens Hansen tjenende Jørgen Jørgensen deres sandhed at vidne, hvis de har bekommet af Anders Pedersen for bjergeløn.

** Christen Michelsen begærede sit 1. ting til Hans Pedersen Snedker, for hvis han har ham til at tale.

** Nok lod lyse til sin dele til sine Vidnesbyrd Laurits Jørgensen og Oluf Pedersen

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Rasmus Borre, Hans Hansen og Niels Olsen.

Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Niels Rasmussen og Hans Rasmussen, item Hans Mortensen til ting kommer igen.

(130 a)

Bendiksens kvinde begærede sit 1. ting til Peder Møller

** Niels Hansen Boesen begærede dom over Morten Smed for en tønne korn, hvor udi han havde bekommet 9 mark og var samme byg sat på skifte for 15 pund, formener at Morten Smed bør at betale ham så vidt, han selv måtte give i forgangen sommer, hvor til Morten Smed svarede og formener han ej bør at betale ham videre, det var sat på skifte og tilbød at ville betale ham med hvis, han havde udi boet efter dannemænds vurdering. Skal forenes til ting kommer.

1662 7/3

** Knud Henriksen havde ladet kalde menige bomænd og husmænd på Fejø imod tingsvidnes forhvervelse og dom for en del restance de <> rester på høj øvrigheds vegne.

(130 b)

Behagende landgilde restance fra 1661 og til 1662. Hvor imod menige almue svarede at de ej formoder at dem i dag nogen dom skulle overgå, eftersom den havde deres visse bud hos øvrigheden og formodede lindring og formildelse på samme landgilde er oppeborget til ting kommer igen.

Kongelig majestæts lånekorn angående hvorpå han og begærede dom, da eftersom forlovmændene som derfor havde lovet og godsagt var udi Nykøbing underdanigst at forklare om samme lånekorn, hvorfor der er optaget til ting kommer igen, og dersom de ikke des forinden stiller øvrigheden tilfreds da at lide dom.

I lige måde begærede Knud Henriksen på Alexander Pedersen forrige ridefogeds vegne tingsvidne på $\diamond$ husbondhold som er forfaldet fra 1660 til 1661.

(131 a)

Da eftersom menige husmænd på Fejø er fremkommen og sig højlig beklaget, at de formedelst fjendemes udplyndring, som de udi denne forrige besværlige krigstid har måttet udstå, de da udi allerstørste armod og fattigdom der over var geråden, siden der efter med stor skat og tyngde har været pålagt til ryttere og soldater at kontribuere, hvorfor en stor del ganske er blevet øde en del forarmede og en del ikke har videre end, som de kunne få at betle dem til for guds skyld.

Nok lod Knud Henriksen på Alexander Pedersens vegne lyse for sin dele til Mads Jensen for noget korn, som han af Karen Andersdatter har bekommet.

** Jens Zachariasen lod læse og påskrive sit købebrev mellem fornævnte. Jens Zachariasen og Karen Nielsdatter salig Hans Jørgensens efterleverske som Rasmus Hansen Smed $\diamond$ bomand i Østerby var formynder for.

(131 b)

Jens Zachariasen eftersom han har ladet læse sit købebrev i dag, tilspurgte Karen salig. Hans Jørgensens om hvis døre, som var til fornævnte hus hvor de var, hvortil hun svarede, at den ene skulle hænge hos hans kviststue (til Hans Jørgensens [tilføjet i margen] den anden den nedre halvdør ud til Gården. Og samme døre var lagt udi forvaring til Morten Hansens, men vidste ikke hvem dem havde taget enten soldaterne eller andre.

** Jens Hansen Farsen gav Jørgen Jørgensen afkald af en fjerdepart af Hans Ottensens gård, bekende sig derfor at have bekommet nøjagtig betaling.

** Jørgen Jørgensen i lige måde gav sin bror Hans Jørgensen afkald for samme fjerdepart ud Hans Ottensens gård.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Rasmus Borre

** Anders Færgemand lod lyse for sin dele til sine vidnesbyrd.

(132 a)

** Hans Hansen i Vesterby begærede at hans vidnesbyrd i dag ville lægge deres vidnesbyrd anlangende i mellem ham og Laurits Jørgensen.

Terkel Nielsen vidnede at han var med Hans Hansen og Laurits Jørgensen på Vejrø, da på hjemrejse bad Hans Hansen til Laurits Jørgensen om sin salig broders tjeneste løn, da var der lang tvistighed mellem dem derom og Laurits Jørgensen ikke ville kendes ham nogen tjenesteløn skyldig at være, men omsider sagde, at han har kvitteret med Hans Andersen otte eller ni mark, dersom han var ham noget skyldig

Mads Jensen i lige måde vidnede at Laurits Jørgensen sagde på hjemrejsen fra Vejrø, at dersom han var hans broder noget skyldig, så har jeg kvitteret med Hans Andersen otte eller ni mark. Er lyst for delen til ting kommer.

(132 b)

** Christen Michelsen begærede sit 2. ting til Hans Pedersen Møller for noget garn som han havde handlet af Bodil Bygs, og begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd Oluf Pedersen og Laurits Jørgensen. Hans Pedersen Møller bekendte at han havde givet Bodil Bygs en fjerding mel for samme garn.

** Hans Pedersen Møller lod lyse for sin dele til Jens Pedersen til ting kommer.

** Eftersom Niels Hansen Boesen var citeret med velb. landsdommers stævning af Jens Hansen Farsen, anlangende om han ikke havde set Laurits Nielsen afbryde og bortført tømmer af fornævnte Jens Hansens gård.

Hvorimod Niels Hansen Boesen fremkom og svor ved ed og oprakte fingre at han ikke havde set Laurits Nielsen nedbryde eller afføre noget af fornævnte Jens Hansens gård, Og tilspurgte Jens Hansen Niels Boesen om han ikke viste hvor samme <> tømmer var kommet eller hvor til det var blevet forbrugt,

(133 a)

eftersom han derom var stævnet med velb. landsdommers stævning, hvortil han svarede, at han ved ikke videre end han vidnet havde, hvilket han ved højeste helgens ed bekræftede.

Jens Lauritsen Fris vidnede, at han ikke havde set Laurits Nielsen afbryde bortføre eller hvor samme tømmer kom, ikke heller hvor til det blev forbrugt eller nogen mands heste og vogn, men aleneste så kun Laurits Nielsen og den salvegarde [beskyttelses vagt], som lå til Jørgen Smeds, men ikke så dem noget der nedbryde eller afføre.

Rasmus Hansen vidnede, at han kom gående forbi og ledte efter en sortblisset hest og et føl, da så han der Laurits Nielsen og den salvegarde som lå til Jørgen Smeds, samme tid løb samme tid løb samme salvegarde hen og slog Rasmus Hansen tre eller fire slag af den degen [kårde]

(133 b)

og sagde vil du ikke hid din skælm, hvortil han sagde nej, men ikke så der nogen vogn eller heste, eller nogen afbryde af samme gård bortføre, ikke heller vidste hvortil samme tømmer blev forbrugt, og ikke heller havde set dem der videre end samme gang. Og ved højeste helgen vidnede han ej vidste videre.

Jens Hansen herefter begærede tingsvidne, så og Terkel Nielsen på Laurits Nielsens vegne.

** Hans Frandsen begærede sit 2. ting til Rasmus Snedker.

** Morten Hansen Smed til tales for gæld af Niels Hansen og er lyst for delen.

** Jens Hansen begærede sit 1. ting til Oluf Nielsen for hvis han er ham skyldig, Nok lyst for dele til Mads Jensen.

1662 14/3

(134 a)

** Knud Henriksen på Ditlev Eriksens vegne begærede dom over efterskrevne for hver 15½ mark

Østerby: Oluf Jeppesen Jens Pedersen, Laurits Michelsen, Hans Rasmussen, Peder Jeppesen, Rasmus Hansen, Oluf Fris, Morten Pedersen, Laurits Jensen, Hans Hansen, Henrik Nielsen, Rasmus Jørgensen Jens Pedersen for sin mølle 1 rdl. , hvilket berettet at han ej viste med en god samvittighed at resterede med denne rigsdaler mølleskat.

Vesterby: Laurits Jørgensen, Karen Olufsdatter, Hans Mortensen, Niels Borre, Oluf Hansen Jørgen Terkelsen, Niels Pedersen, Jens Jensen, Oluf Mortensen, Niels Jørgensen, Oluf Nielsen, Jørgen Jørgensen, Hans Frandsen
(134 b)

Hans Smed, satte Knud Henriksen i rette på fornævnte Ditlev Eriksens vegne, om de var skyldige til ham efter recessen ikke bør at betale inden 15 dage eller at lide nam og vurdering i deres bo og gods efter recessen.

Da efter forberørte lejlighed er så mange som er skyldig til fornævnte. Ditlev Eriksen unionsskat for 51 og 53 hver mand 15½ mark og som ikke har betalt hver mand sin part at betale inden 15 dage eller og hans bo gods og formue at søge med nam og vurdering efter recessen.

Hvad sig bådsmandsskatten belanger, som også er krævet hver mand ved navn for 4 år, nemlig 50, 51, 52, 53, fremstod de menige Fejø mænd og ved højeste helgens ed benægtede at de ikke var skyldige for nogen bådsmandsskat, mens hvert år havde leveret til øvrighedstjener deres bådsmandsskat.

Hvad sig husmændenes skat er anlangende for fornævnte år nemlig 3 mark på hver mand
(135 a)

da befindes de ganske at være bortdøde og husene nedbrudte og øde.

Og her til at svare er foran antegnede mænd fremkomne, hver på sin person har forsikret Ditlev Eriksen udi deres rugsæd så vidt som, de ham som forskrevet står skyldige er blevet udi for berørte unionsskat.

Nok ydermere var Knud Henriksen på høj øvrigheds vegne begærende dom over Fejø mænd for deres landgilde efter den takst som dem er pålagt enhver at skulle udgive og satte i rette på høj øvrigheds vegne, om de ikke burde pligtig at være efter kgl. forordning inden 15 dage at betale efter dens indhold.

Da efter forbemeldte lejlighed og irettesættelse er disse forskrevne bønder på Fejø tilfunden at betale forskrevne restants og landgilde inden 15 dage eller der for sig sin anpart ved nam og vurdering udi deres bo, gods og formue efter recessen at føje, med mindre <> de for deres store armods skyld af den høje øvrighed kan blive benådet. Er lyst for enhver deres dele så deres rettergang at skulle stå ved magt til ting kommer.

(135 b)

1662 11/4

** Christen Michelsen begærede sit 3. ting til Hans Pedersen Møller.

** Nok 2. ting til sine vidnesbyrd Laurits Jørgensen og Oluf Pedersen i Kadevig.

** Hans Frandsen begærede sit 3. ting til Rasmus Hansen Snedker.

** Jens Hansen Farsen begærede 3. ting til Mads Jensen for hvis han er ham skyldig med rette.

** Nok 3. ting til Oluf Nielsen

** Hans Hansen begærede dom over <> Laurits Jørgensen for sin salig broders tjenesteløn. Er hensat til 6 ugers dag.

(136 a)

Laurits Jørgensen sagde han havde betalt hans salig broder med penge vadmel og lærred og svin og en ulden skjorte, som Laurits Jørgensen tog af sin krop. Hvilket Hans Hansen nægtede indtil Laurits Jørgensen kan det bevise.

** Anders Pedersen havde ladet kalde Rasmus Rasmussen og Rasmus Hansen Smed, Hans Jørgensen, Oluf Pedersen i Kadevig, Peder Hansen i Vesterby, Jørgen Jørgensen og hans tjener Mogens Hansen og dem tiltale til 4. ting deres sandhed at vidne anlangende den tvistighed imellem ham og Hans Pedersen Halse.

Jørgen Jørgensen formedelst adskillige forhindringer ikke tilforn kunne komme frem til tinge at aflægge sine vidner, vidnede nu som efterfølger, at han var udi sit hus kom Hans Halse til ham om morgenen som han var kuldsejlet med <> sin skude om aftenen tilforn, (136 b)

og bad ham at han ikke ville gøre vel og hjælpe ham redskabet af ham, da sagde Jørgen Jørgensen, at han kunne tale til karle så ville de stræbe at de kunne få skuden op, så drog de ud og fik hende op med stor umage, så lovede han dem derfor betaling og fik derimod redskabet i pant for deres umage, og beløb det sig otteogtyve skilling for hver karl skulle have, som ikke havde båd, og forinden gav han dem en halv tønde øl og noget mad som han købte af Niels Jørgensen, og rakte han selv, Hans Halse hver mand hånd på otteogtyve skilling, og fik dem redskabet i pant ind til det blev afbetalt og samme 28 sk. har Anders Pedersen Færgemand, Jørgen Jørgensen rigtigt afbetalt på Hans Pedersen Halses vegne, hvilket Jørgen Jørgensen ved ed har bekræftet.

** Hans Hansen nam som forhen er omrørt

** Er således berammet med tinghører her efter at der skal være 4 mænd af hver by, (137 a)

og skal begyndes af Østerby på Oluf Jeppesen og af Vesterby Niels Olsen og siden gå Nabo for Nabo, og dersom nogen bliver i nogen måde forhindret, skal han forskaffe en anden mand i sit sted af sine naboer, og dersom her udi findes nogen forsømmelse skal de straffes efter loven.

1662 25/4

** Hans Frandsen til 4. ting havde ladet kalde Rasmus Hansen Snedker ved Rasmus Hansen Smed og sin stedsøn Jørgen Olsen er lyst for delen til ting kommer igen og lovede Rasmus Snedker at betale Hans Frandsen til dag otte dage gælden som er 6 mark 4 sk.

(137 b)

** Jens Hansen Farsen lod lyse for sin dele til Mads Jensen, Oluf Nielsen og Laurits Nielsen til ting kommer igen.

** Christen Michelsen ved Hans Andersen lod lyse for sin dele til Hans Pedersen Møller, så og til sine vidnesbyrd i samme sag Laurits Jørgensen og Oluf Pedersen.

** Jens Zachariasen har påstået 3 gange om der var nogle på Peder Hovgårds vegne havde noget at bestille at de da ville komme frem, men ingen på hans vegne er fremkommet og tilspurgte Jens Zachariasen kaldsmændene om de havde nogen befaling at indhjemle kald førend Peder Nielsen Hovgård selv personlig havde været tilstede eller hans fuldmægtig,

hvortil de svarede nej.

** Anders Færgemand lod lyse for sin dele til sine vidnesbyrd Hans Jørgensen, Rasmus Smed, Rasmus Rasmussen til ting kommer igen.

1662 2/5

(138 a)

Peder Hansen Smed ved sine tvende sønner Rasmus Pedersen og Michel Pedersen havde kaldet Peder Nielsen af Hovgård, Niels Michelsen Hvid i Kragenæs vidnesbyrd at påhøre. I lige måde havde kaldet en stakkel ved navn Anders Ege, som hverken havde hus eller hjem, og befandtes hos Købelev præst og vogtede hans kvæg med fjorten dages varsel vidnesbyrd at påhøre item Gertrud Nielsdatter tjenende i Birket degnegård.

Nok ved tvende andre kaldsmænd havde kaldet Anders Færgemand, Terkel Nielsen, Hans Hansen, Hans Mortensen, Anders Rasmussen hans stedsøn som 8 dage før Michel Johan (138 b)

og Rasmus Pedersen deres sandhed at bestå om hvis dem vitterligt er hvis de har set og hørt.

Og tilspurgte Peder Nielsen Peder Smed om han havde flere vidnesbyrd, hvortil han svarede nej uden Jens Boesen i Kragenæs og Barbara en kvinde samme steds.

Peder Nielsen på Hovgård mod Peder Smeds givende kald svarede og påstod og formener at der ikke at være så lovlig givet, som det sig bør og bogstaverne om formelder, idet de har ikke forklaret udi deres kald hvad sag, det er vidnesbyrdene skulle vidne udi, som af indførte kald kan erfares. Hvorfor Peder Nielsen satte i rette for dem om fornævnte. kald ikke bør død og magtesløs at være. Dertil Peder Hansen svarede, at det skal vidnesbyrdene forklare, når de må komme frem og vidne deres sandhed, og nok fremdeles svarede Peder Nielsen for det andet har ikke budene som det omgælder råbt kald og varsel, som <> er Hans Karlsen i Egebølle.

(139 a)

Eftersom Peder Hansen Smed har ladet kalde Peder Nielsen Hovgård og Niels Hvid i Kragenæs med flere, som før er indført mod vidnesbyrd at påhøre og Peder Nielsen fomener kaldsmændene burde at have navngivet, hvor om vidnesbyrdene skulle vidne, såvel som også formente, at Hans Karlsen i Egebølle burde at være kaldet der imod, da efterdi vidnesbyrdene nu for retten erbyder dem en del at ville aflægge deres vidnesbyrd og ej kan vide hvad sagen er, førend vidnesbyrdene haver vundet, vides derfor ikke helst efterdi Peder Hovgård gård og Niels Michelsen selv er til vederståelse samme vidnesbyrd at kunne forhindre men dem efter birkerettens 5. kapitel stedse til forhør. Hvor efter Peder Nielsen begærede vidne beskrevet.

Peder Hansen Smed sagde til Peder Michelsen for retten, at han havde ingen gods at (139 b)

han stævnedes fordi landsdommer gør mig ingen uret, der til Niels Michelsen i Kragenæs svarede, han har gjort for meget her til dags.

Peder Hansen Smed fremæskede sine vidnesbyrd. Anders Pedersen Færgemand vidnede at han kom til Kragenæs og førte Peder Smed over, så gik han på land, så gik han op og Anders vote [vadede?] i land efter og drog på sig og ville gået opad Torrig, da kom han til Peder Smed og Jens Boesen, som stod og snakkede sammen i Jens Boesens skude, da havde de påtalt om en hest eller to. Da spurgte Peder Smed Jens Boesen, om han ikke havde hørt at Niels Hvid havde sagt til ham at Peder Smed havde købt to heste udi Niels Hvids gård og gav otteogtyve skilling på hånden. Og tilspurgte Peder Smed Jens Boesen, om han ville være de ord bestandig, hvortil han svarede jo. Og ydermere vidnede at Niels Hvid havde lånt Otte Kuld en hest at ride hjem på, og der kom en landsdommers tjener og kendte sig <> ved

samme hest hos Otte Kuld, hvor om han bad ham drages til minde.

(140 a)

Terkel Nielsen vidnede eftersom, han var udi Niels Hvids gård, da kom han i stuen da sagde Niels Hvid til ham eders smed kommer vist i nogen trætte om to heste, som var en karl med her i min gård og Peder Smed kom ind til mig og bad mig, at han ville gå ud og være overværendes mens han købte to heste af ham, så der han havde købt hestene bad han Niels Hvid at hestene måtte blive hos ham mens han drog hjem, og Otte Kuld kom til ham så lod han ham tage den ene hjem med sig.

Lige det samme vidnede også Hans Hansen, som var i stuen med Terkel Nielsen at således passeret er ligesom Terkel Nielsen forhen vidnet har.

Anders Rasmussen vidnede efter ed, som var hans egen stedsøn, at <> som forgangen Michelsdag var et år fire uger tilforn,

(140 b)

da kom han med sin stedfar Peder Smed ned til Kragenæs, da lå der en karl uden for Niels Hvids gård med to brune heste, da gik Peder Smed til ham og spurgte om han ville sælge dem.

Så spurgte Peder Smed ham ad, hvad han hed og hvor han havde hjemme, da svarede han at han havde hjemme i Nysted og hed Christen Christensen. Så spurgte Peder Smed ham ad, hvad han ville have for samme heste, da lovede han dem for otte slette daler. Så gik Peder Smed ind til Niels Hvids i Kragenæs, så sagde han til ham, mon jeg vel måtte turde købe samme heste, da svarede Niels Hvid, hvi skulle I ikke det, efterdi I har folk til overværende, da gik Peder Smed og Niels Hvid udi gården, da kom den karl ridende ind med de to heste og hed Christen Christensen, da havde de så forliget <> Peder Smed og ham om samme heste,

(141 a)

at han skulle give ham fire slette daler for samme heste, og gav Peder Smed ham straks otte og tyve skilling på hånden for samme heste, og stod Niels Hvid selv overværende i sin gård og så der på. Da tog Niels Hvid samme heste i ansvar siden den tid Peder Smed var flyttet til Fejø. Nogen tid der efter da kom Anders Rasmussen op til Niels Hvid og spurgte, om han kunne få de to heste som Peder Smed havde købt i hans gård, da svarede Niels Hvid og hans folk, som han forklarede kvinde og tjenestefolk, at Otte Kuld fik den ene hest og der kom en af landsdommers tjenere og kendte sig ved samme hest hos Otte Kuld og den anden hest gik i Niels Hvids plov, så tit som han siden kom til Niels Hvids. Siden vidste Anders Rasmussen ikke hvor samme hest blev af. Ydermere vidnede han som Anders Færgemand, hvilket han ved sin ed stadfæstede.

(141 b)

I lige måde fremkom Peder Smeds trende egne sønner nemlig Michel Johan og Rasmus Pedersen og vidnede lige det samme, som deres halvbroder Anders Rasmussen vidnet har, undtagen det, som han har vidnet lige ved Anders Pedersen Færgemand. Efter at eden for dem alle var oplæst.

Og truede Niels Hvid Anders Rasmussen mens han vidnede, og sagde at han skulle få ham på sine fingre, her imod var kaldet for forindførte Peder Nielsen Hovgård og Niels Michelsen Hvid, som og var til vederståls ting, hvor efter Peder Hansen Smed begærede tingsvidne.

Peder Nielsen Hovgård havde ladet kalde Peder Hansen Smed, mod sag og dom og beskyldning Peder Nielsen Hovgård har fremlagt sit indlæg mod Peder Hansen <> Smed, som her for retten er læst og påskrevet.

(142 a)

I lige måde lod læse og påskrive et tingsvidne angående Niels Michelsen Hvids vidne Gertrud Jensdatter og Anders Nielsen Høj deres vidnesbyrd, dateret Nørre herreds ting den 18 marts 1662, hvorefter Peder Hansen Smed var tingsvidne begærende.

Og vil Peder Smed her imod indlægge sit svar til dag fjorten dage. Peder Smed begærede at indføres i tingbogen at Niels Hvid sagde til ham at Peder Smed havde sagt, at om der kom

nogle at spørge om samme heste, han da ville jage dem ud i busket, hvilket han og sagde kan ske og ville bevise. Stod Peder Smed for retten og begærede på rettens vegne at Niels Hvid bør at navngive og Peder Nielsen i Hovgård, hvis vidne derfor at <> føre i denne sag at bør at nævne dem efter recessen, hver med sit navn, hvortil Niels Hvid svarede, at når han ville ham noget skulle han få kald og varsel.

(142 b)

** Christen Michelsen lod lyse for sin dele til Hans Pedersen Møller, så og til hans vidnesbyrd Oluf Pedersen og Laurits Jørgensen.

** Anders Pedersen lod lyse for sine vidnesbyrd som i forrige ting er optegnet.

1662 9/5

** Hans Møller lovede at ville betale Christen Michelsen 3 mark hørgarn og 4 mark blågarn inden 14 dage.

** Hans Hansen i Vesterby havde ladet kalde <> Else Jørgensdatter med hendes lovværge til 3. og 4. ting mod vidnesbyrd at påhøre,
(143 a)

mod sag og dom og om hun vil have noget der imod at svare. I lige måde kaldet Rasmus Pedersen, Maren Andersdatter deres sandhed at vidne, så også Bodil Hansdatter deres sandhed at vidne og aflægge om hvis dem for retten kan blive tilspurgt. Og begærede Hans Hansen 1 ting til sine vidnesbyrd.

Oluf Pedersen tilspurgte Hans Hansen på Else Jørgensdatters vegne, om han ikke havde givet hende forlov at sætte på sin båd alt år [hele året], hvor til han svarede ja, og ellers svarede han sommetider, når han lystede at bruge den skulle de lade den ligge.

Nok her foruden havde ladet kalde Jens Lauritsen Fris og Hans Jensen, deres sandhed i samme sag at vidne.

(143 b)

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til sine kreditorer.

1662 30/5

** Peder Hansen Smed begærede tingsvidne efter Peder Nielsens forsæt.

** Hans Lauritsen i Nakskov på Anne Klejnsmeds vegne havde ladet kalde Laurits Jørgensen bomand på Fejø mod vidnesbyrd sag og dom anlangende den sorthovedet ko med det ene horn, som han har, og blev samme ko mig af de svenske voldeligen frataget i forleden fejdetid, at han derfor til samme tid skulle fremføre sin hjemmelsmand, om han elles noget med dette givne kald vil have at protestere, efter kaldssedlens videre formelding.

(144 a)

Og havde Laurits Jørgensen tilforn herpå tinget den 9. maj 1662, bevilget kaldssedlen at stå ved magt til første ting efter pinsedagen.

Ydermere fremæskede Hans Lauritsen sine kaldsmænd, som havde kaldet Søren Væver i Nybølle, Niels Olsen tilholdene i Nakskov og Malene Rasmusdatter, som tilforn har tjent Anne Klejnsmed, deres sandhed at vidne anlangende den ko, som Anne Klejnsmed med

Laurits Jørgensen omtvister.

Søren Væver vidnede at al den stund fjenderne var på landet da havde Anne Klejnsmed omtvistede ko på Pederstrup og førte den med sig fra Nakskov og mente hun var på Pederstrup, da havde Anne Klejnsmed fået samme ko ud at føde med tvende andre køer til Anders Boesen i Musbjerg og blev ham frataget af de svenske, og havde Anne Klejnsmed lovet ham, at han skulle have en af køerne for dem

(144b)

at føde, hvilken han også har bekommet. Niels Olsen vidnede at den tid Anne Klejnsmed ville flytte af byen og kunne ikke udstå den store skat, og hendes mand lå nede i Torslund til Peder Andersens, da kom Anne Klejnsmed og bad fornævnte. Niels Olsen at han ville drive hendes køer til Næsgård, da var omtvistede ko med de andre to, og var de tre udi følge, og vidnede at det var Anne Klejnsmeds egen ko, og ved ikke hvorledes koen kom hende fra, men aleneste var med og drev hende fra Nakskov til Pederstrup.

Malene Rasmusdatter vidnede at der Anne Klejnsmed ikke kunne udstå den store skat og tyngte i Nakskov, da bad hun Niels Olsen, at han skulle drive hendes køer til Næsgård, som var en sorthovedet, som her findes, og en grå og en hvid på ryggen og blå på siderne, som han gav Anders Boesen fordi han skulle føde de to, og der hun kom til Anne Klejnsmed på Pederstrup da sagde Anne Klejnsmed til hende, nu har jeg fået mine køer ud at føde hos Anders Boesen i Svinsbjerg, og vidnede at samme omtvistede ko blev hende frataget imellem jul og påske.

(145 a)

Hans Lauritsen tilspurgte Laurits Jørgensen på rettens vegne af hvem han havde købt den omtvistede ko, og hvad han havde givet for den, da ville han "være overbødig" (dvs. tilbyde) her for retten at igen give hvad han med god samvittighed kan sige han havde givet for samme ko, og ved sin ed bekræfte det, på det at der ikke skulle forårsages videre trætte om bemeldte ko og pengespild, men dersom Laurits Jørgensen ikke ville efterkomme Hans Lauritsens tilbud ville han søge sine omkostninger hos ham.

Hvor til Laurits Jørgensen svarede at samme omtvistede ko havde han købt af hr. Jacob i Horselunde, og efterdi han erbyder at ville betale den, da skulle Hans Lauritsen søge den mand, som han havde købt den af, der skulle han vel få at vide, hvad han havde givet for den. Hvilket Laurits Jørgensen lovede at ville bevise inden dag 4 uger, at koen er udgivet udi kontribution.

Hans Lauritsen begærede at birkefogden <> ville forelægge Laurits Jørgensen,
(145 b)

at han ville fremsige hvad han havde givet for samme omtvistede ko. - Hvortil Laurits Jørgensen svarede at han ej ville sige det denne gang.

Hans Lauritsen fremstod og begærede endelig dom om bemeldte omtvistede ko, som han sig lovligt i dag havde bevist med tre overensstemmende vidnesbyrd at være Anne Klejnsmed ko i Nakskov, og begærede dom om koen ikke straks skulle være ham følgagtig uden nogen betaling, efterdi Laurits Jørgensen ikke vil navngive, hvad han havde givet for den.

Hvortil Laurits Jørgensen svarede, efterdi han agtede at ville føre vidnesbyrd da formener han ikke havde fornøden i dag at gøre ham videnskab derom. Og blev sagen optaget til i dag 6 uger. Og begærede Laurits Jørgensen tingsvidne.

(146 a)

Hans Lauritsen begærede at fogden ville forelægge Laurits Jørgensen at navngive hvilke vidnesbyrd han ville fremkomme med.

Hvortil Laurits Jørgensen svarede at det første Laurits Jørgensen kommer til hr. Jacob i Horselunde, så skal Hans Lauritsen få at vide hvem vidnesbyrdene var.

Eftersom Hans Lauritsen i dag sætter udi rette og begærer dom og mener at Laurits Jørgensen bør navngive sine vidnesbyrd han sig påskyder at vidne om at samme ko skal være

af de svenske taget i kontribution og han så han sig den af hr. Jacob Kynding i Horselunde sig tilforhandlet, og at han agter at søge hr. Jacob om samme vidnesbyrd, hvilket ham til den sags oplysning skal være bevist, men ikke Laurits Jørgensen nu selv vidste de vidnesbyrd at navngive, ved jeg ham ikke svaret der imod at forhindre men tillader ham tinget at søge inden ting kommer igen til sagens oplysning til dag 14 dage, og Hans Lauritsen begærede dommen beskrevet.

[Wiberg: Jacob Andersen Cuningham]

(146 b)

** Hans Hansen i Vesterby begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd.

** Oluf Pedersen i Kadevig havde ladet kalde Maren Andersdatter med sin lovværge sin sandhed at vidne og vedstå om hvis, som hende er bevidst i den tvistige sag mellem Hans Hansen og Else Jørgensdatter.

** Jens Hansen Farsen havde kaldet Laurits Nielsen til Fejø birketing til 1, 2 og 3. ting mod breves læsning og påskrivning og dom at lide, formedelst, at han har været med de svenske og afbrudt en del af Jens Hansens gård. Laurits Nielsen begærede tingsvidne efter Jens Hansens kaldsseddel. Er dom optaget til 6. ugers dag.

Var kaldet Mads Jensen, som svarede Jens Hansen at han vidste ham intet at være skyldig med mindre han det kunne bevise. Mads Jensen sagde at han var ham intet <> skyldig af alt det, som Jens Hansen havde optegnet udi hvis han kunne tilfalde udi efter S. Hans Jensen i hans gård.

(147 a)

Jens Hansen skød sig til vidnesbyrd Michel Terkelsen og Rasmus Fynbo, som så at han fik Mads Jensen et sølvbælte. Og Jens Hansens bror Oluf Hansen var hos, der Mads Jensen pantsatte Anne Klejnsmed fornævnte sølvbælte, ydermere sagde og Jens Hansen at Oluf Nielsen var og hos, der Mads Jensen pantsatte Anne Klejnsmed for et sølvbælte, hvortil Oluf Nielsen svarede og sagde, at han var ikke derhos. Er tilfunden at gøre regnskab til ting kommer igen.

Forantegnede vidnesbyrd havde og på Jens Hansens vegne kaldet Oluf Nielsen er han henfunden til regnskab til ting kommer igen.

** Jordan Nielsen degn på Fejø havde ladet kalde Karen Knudsdatter med sin lovværge Hans Pedersen.

Fremkom Hans Jensen for retten og vidnede, at han kom gående <> i skoven og ledte efter Jens Frises bæster,

(147 b)

da så han Karen Knudsdatter, Hans Møllers hustru kom gående, og spurgte Jordan Niensens pige som sad og læste udi en bog, hvorfor hun måtte ikke have fred for hende, og løb straks til og sagde til hende din skandsæk, og ville have slået hende i øjnene. Og stod Jordan Niensens pige op og sagde det skal I få skam for det I kun rørte mig, jeg ikke måtte gå med ro ud at malke min husbonds køer. Så slog Karen Knudsdatter Jordan Niensens pige under øret, og straks slog hun til hende igen med en bog, som hun sad og læste i og ramte hende under øret. Og bad Jordans pige Karen Knudsdatter, at hun skulle lade hende have fred, hun ville intet skændes med hende. Så greb Hans Møllers kvinde til Morten Smeds piges mælke kande og ville have slået hende med den, da svarede Morten Smeds pige lad hende stå. Så tog hun Jordan Niensens piges mælke kande og slog Jordans pige med den i tindingen. Lige det

samme vidnede og Bodil Hansdatter, Morten smeds pige.

Jordan Nielsen tilspurgte Hans Pedersen Møller hvad årsag hans hustru havde der til , at hun så havde overfaldet hans pige. Hvortil Hans Pedersen svarede i dag skal I ikke få <> det at vide, førend ting kommer igen.

(148 a)

Nok ydermere tilspurgte Jordan Nielsen Hans Pedersen møller, om hans hustru ville være de ord bestandig, som hun havde skældt på hans tjenestepige, som var en tyvemor og førte vidnesbyrd, nemlig Morten Hansen Smed og Hans Jensen, der til svarede Hans Pedersen at det kald bør ikke at være lovligt, til Jordan Nielsen og ikke bør at gå udi rette, efterdi at han er en gejstlig mand, uden han skaffer rigtighed fra øvrigheden. Jordan Nielsen sætter udi ret og begærer dom. Om ikke Karen Knudsdatter for begangen vold og uret, som hun har begået imod hans tjenestepige, bør at undgælde efter Christian 3. reces 22. kapitel, item i lige måde for hvis ærerørige ord, som hun har talt på Jordan Niensens tjenestepige, bør at lide efter birkerettens 22. kapitel, med mindre hun det skelligt kan bevise.

Hans Pedersen Møller på sin hustrus vegne vil fremlægge, hvis han udi denne sag har at føre til ting kommer igen og er Hans Pedersen tingsvidne begærende.

(148 b)

1662 6/6

** Peder Hansen Smed har for retten indlagt sit indlæg imod Peder Nielsen på Hovgård, så vel som og velb. landsdommers stævning angående den sag imellem Peder Smed og Peder Hovgård. I lige måde har Peder Smed ladet læse og påskrive et tingsvidne udstedt her af Fejø birketing den [datoen ikke indskrevet]

** Hans Pedersen Møller i retten fremlagde sit forsæt, som findes læst og påskrevet, er Jordan Nielsen degn tingsvidne begærende.

** Oluf Pedersen i Vesterby havde kaldet Peder Hansen og Oluf Nielsen i Vesterby på Fejø deres sandhed at vidne og vedstå anlangende en hest som han har handlet hos Oluf Boesen i Egebølle, hvilken fomævnte vidner dem ville betænke til ting kommer igen, og begærede han sit ting til fornævnte vidnesbyrd.

Og var Oluf Boesen også herimod kaldet vidnesbyrd at påhøre af Anders Pedersen og Hans Hansen, som var til vederstås ting.

(149 a)

** Hans Hansen havde kaldet sin tjener Peder Joensen og Mette salig. Niels Pedersens deres sandhed at vidne og begærede sit første ting til dem. Og der imod Else Jørgensdatter, Bodil Hansdatter, Maren Andersdatter, Rasmus Pedersen, som blev kaldet i går.

** Oluf Pedersen begærede sit 2. ting til Maren Andersdatter på Else Jørgensdatters vegne.

1662 13/6

** Fogden 3 gange har påråbt om den 8. stokkemand, som er Peder Pedersen, og ingen er fremkommet, som ville sidde retten for ham. Oluf Jørgensen som forordnet til den 8. stokke mand.

** Peder Hansen Smed begærede at han måtte få ført sine vidnesbyrd, som var citeret mod

velb. landsdommers stævning for de heste som Peder Nielsen Hovgård havde givet ham sag for, hvor imod Peder Nielsen svarede og påstod, at ingen vidnesbyrd i dag i den sag bør at stedes, efterdi <> det er i dag dommerens tægtedag, at dommeren skal afsige sin dom, (149 b)

og formener at de til fornævnte skulle være ført, og enhver til sit hjemting, som de er henstævnet. Hvorpå Peder Nielsen begærede dom.

Jens Nielsen i Kragenæs fremkom og vidnede at noget før Michelsdag sidst forleden var et år, da kom Niels Michelsen til ham og sagde at Peder Smed kom til ham og købte to heste udi Niels Michelsens gård af en karl og gav otteogtyve skilling på hånden ej videre ved han deraf uden Niels smed havde sagt at Otte Kuld fik den ene.

Blev Jens Nielsen tilspurgt af Peder Nielsen Hovgård, om han vidste at det var de heste som Peder Nielsen tvister med Peder Smed om, og Niels Michelsen havde vidnet om, hvortil han svarede han vidste det ikke, thi han havde aldrig set dem.

Peder Smed begærede at Hans andre vidnesbyrd måtte fremkomme til forhør, hvortil Peder Nielsen svarede og mente at ej videre vidnesbyrd måtte fremkomme for retten end som Peder Smed den 2. maj havde beråbt sig på, og udi tingbogen indført, hvorpå han var dom begærende.

Da blev derpå således afsagt, at efterdi bevidnes vidnesbyrdene med velb. landsdommers stævning til landstinget at være indstævnet, der deres sandhed at aflægge, såfremt de ikke des forinden det aflægges til deres værneting og vidnesbyrdene <> nu for retten erbyder sig deres sandheds vidnesbyrd her at ville aflægge, (150 a)

vides derfor ikke dem at kunne forhindre, men dem tillader deres sandhed at vidne og ed ved retten at aflægge. Peder Nielsen begærede dommen beskrevet.

Bent Pedersen udi Kragenæs for retten fremkom og bekendte at Niels Michelsen havde lovet at ville pløje for Bent Pedersen et skæppe land eller to for det han ville gå til Nørre herreds ting at vidne sin sandhed eftersom han boede i Stokkemark birk, dog Niels Hvid ikke navngav den tid Stokkemark ting, som var hans eget værneting.

Og ydermere tilspurgte Peder Hansen Smed Bent Pedersen, om det var ham bevidst, som Jens Nielsen udi Kragenæs har vidnet, da sagde han at Niels Hvid har sagt til Bent Pedersen at Peder Smed havde købt et par heste i Niels Hvids gård, men om han havde givet noget på hånden eller ikke de han ikke mindes. Videre vidste han ikke i den sag, dog ydermere sagde at Niels Hvid bekendte for ham at Otte Kuld skulle kende sig ved den ene hos Niels Hvid, men om det var den Niels Hvid havde vidnet om eller ikke, ved han ikke.

Anders Pedersen Færgemand kom med Peder Smed og ville gå til Birket. da kom de til Anders Eriksen, som tjente Rasmus Møller i Birket og pløjede på hans jord ved hans drenge. Da tilspurgte Peder Smed ham, om han var til Niels Hvid. der han købte to heste i hans gård, da sagde han nej, han vidste intet af de heste at sige, han <> kom 3 eller 4 dage efter Michelsdag han og den Gertrud Jensdatter, (150 b)

som tilforn udi sagen ved begge en aften og sagde ydermere, at han aldrig vidste, han havde set de heste og vidste intet af dem at sige, hvilket han ved sin højeste ed har bekræftet. Så gik de derfra til Rasmus Degn udi Birket og kom til bemeldte Gertrud Jensdatter, da spurgte Peder Smed hende ad, om hun vidste noget om 2 heste at sige, som han købte udi Niels Hvids gård, hvor til hun svarede, at hun havde hans hustrus gerning at tage vare, mens hun tjente der til Niels Hvids, og tog intet vare på hvad karlene havde at bestille. Så gik Anders Færgemand og Peder Smed ind i stuen og begærede at købe en bid (besken) mad af Rasmus degn. Anders Rasmussen Peder Smøds egen stedsøn vidnede lige som Anders Pedersen. Hvortil Peder Nielsen svarede, på den tid på de steder var kun løse ord og snak, men den gang de kom for retten på Nørre herreds ting efter edens strenge formaning, da vidnede de sandhed, hvilke han

formener at stå for fulde.

Der til Peder Hansen svarede, den tid de vidnesbyrd kom for retten, da vidnede de usandfærdigt, efter Niels Hvids vidne, som han her udi sagen vidnet haver, det vil han bede sig så sandt som Gud skal hjælpe ham og al den del han skal have udi Guds rige, og var der efter tingsvidne begærende at det måtte blive indført $\diamond$ dommen -

(151 a)

- Denne forbemeldte sag som i dag er optaget at dømmes udi mellem ærlig og velforstandig mand Peder Nielsen foged på Hovgård, på sin gunstige velb. husbonds tjener Hans Karlsen udi Egebølle hans vegne på den ene, og Peder Hansen Smed på Fejø på den anden side anlagende forindførte tvistige heste. som bemeldte Hans Karlsen skal være frastjålet, da efterdi bevidnes vidnesbyrdene af parterne på begge sider ført er at være hel stridige, som nu med velb. landsdommerens stævning til landstinget findes indstævner til påkendelse og denne itzige sag, ære og liv er angående, vidste jeg ikke her udi at dømme, men indfinder det til min gunstige velb. overdommer efter Christian 4. Reces 2. bog 6. kap. art. 14. Peder Nielsen begærede dommen beskrevet.

** Jordan Nielsen degn udi retten fremlagde under retten sit indlæg mod Hans Pedersen Møller anlangende den tvistighed, som Hans Møllers hustru og Jordan Nielsens tjenestepige var i mellem kommet, som findes læst og påskrevet. Optaget til dag 4. uger. Hans Pedersen begærede tingsvidne.

** Oluf Pedersen Ved Stranden fremæskede i dag til 2. ting sine vidnesbyrd anlangende en hest, som findes hos Oluf Boesen udi Egholm, som til fornævnte er indført udi tingbogen.

(151 b)

da er her for retten fremkommet efterskrevne vidnesbyrd Peder Hansen bomand udi Vesterby, Oluf Nielsen sst., og Hans Jensen

Peder Hansen fremkom og bekræftede at den hest, som de har set hos Oluf Boesen i Egholm, som Oluf Pedersen nu omtvister er falden og tillagt til s. Niels Jensens som boede udi Vesterby næst op til ham og samme hest nu at være på otte år og er bare brun og går en sort rand langs ad rygbenet. Samme hest bekom Oluf Pedersen på skifte efter sin salig stedfar Niels Jensen udi sin broders gods, og er samme hest bemeldte Oluf Pedersen tilhørende og blev ham voldeligen frataget den tid, de svenske plyndrede landet ud, og Oluf Pedersen samme hest ej udi nogen kontribution har udgivet. Det tid var han hverken mærket eller brændt, og på den tid var vrinsk. Lige det samme vidnede og Oluf Nielsen. Hvilket de med ed har bekræftet efter loven og begærede parterne tingsvidne.

** Oluf Hansen havde ladet kalde Vesterby mænd mod tingsvidnes forhvervelse anlangende salig Niels Jensens gård, som af de svenske mesten del er nedbrudt.

Peder Hansen for retten fremkom og for retten $\diamond$ vidnede, at han var tvunget til af de svenske at tærskte Terkel Nielsens korn,

(152 a)

da kom han somme sinde hjem om natten, da så han 2 eller 3 steder ild i fornævnte. s. Niels Jensens gård, eftersom de svenske holdt vagt i samme gård, og brød ned af samme gård og brændte.

Hans Jensen og for retten fremkom og vidnede, at han havde set tit de svenske der, som holdt idelig vagt der og brød ned af husene og brændte, lige det samme vidnede og Oluf Pedersen, Laurits Jørgensen og Jørgen Jørgensen og bekendte, at de med flere dannemænd havde set de svenske, som der holdt vagt at det brændte udi samme gård både udi husene så også udi gården.

** Oluf Pedersen og Peder Hansen for retten fremkom og ydermere vidnede og bekræftede, at imidlertid de svenske holdt vagt i gården, da blev den nedbrudt en snes spænd rum. Oluf Hansen her efter begærede sit 3. ting til Maren Andersdatter, hvor imod Hans Hansen lovligt var kaldet af Niels Boesen og Christen Michelsen vidnesbyrd at påhøre.

** Laurits Jørgensen for retten lod læse og påskrive hans tingsvidne dateret Nørre herreds ting den 10. juni næst forleden så og hans indlæg dateret i dag i mod $\diamond$ Hans Lauritsens tiltale anlangende den ko han tvistes med Laurits Jørgensen om på Anne Klejnsmed vegne og var 3 gange for retten påråbt,
(152 b)
om nogen på Hans Lauritsens vegne eller Anne Klejnsmed her til havde noget at svare, og er ingen fremkommet.

** Jens Hansen havde kaldet Mads Jensen til første andet, 3, og 4. ting anlangende et sølvbælte, som Jens Hansen havde lånt Mads Jensen, og havde der imod kaldet Oluf Nielsen, Michel Terkelsen og Rasmus Fynbo, deres sandhed at vidne i samme sag. Og begærede Jens Hansen sit 1. ting til dem.

** Oluf Hansen 2. gang lovbød en 3. part af Niels Jensens gård, om der er nogle enten på fædrene eller mødrene vegne de ville købe, skulle den være dem følgagtig når de derfor vil give sølv og penge.

1662 11/7

Anlangende den optagne sag imellem Laurits Jørgensen, som tiltales af Anne salig Claus Veidemands for en ko. Er her efter således $\diamond$ for retten afsagt.
(153 a)

Efterdi befindes at Anne salig Claus Weidemands har begæret salig Anders Boesen udi Svinsbjerg samme omtvistede ko, med flere påfordres, som er af tingsvidnet her af Fejø birketing udstedt den 30. maj sidst forleden at erfare, så og befindes at det tingsvidne udstedt af Nørre herreds ting den 10. juni næst afvigte, at Anders Boesen har været den svenske major Kynding ham assigneret og hans kvarter, og nok som kan erfares af samme tingsvidne koen at være udgivet til dem, som samme kvarter har været assigneret, dog mod kvindens egen vilje, som for den svenske fører sig har beklaget, og givet til kende at koen ikke at være hendes, men Anne salig Claus Weidemands, så der af kan erfares at omrørte ko ikke at være dem, som foregivet fraplyndret eller frarøvet, hvorfor de den efter forordningen kunne igen søge, hvor den fandtes. Og nu hæderlig og vellærde mand hr. Jacob Hansen Kynding ham sognepræst udi Horselunde sogn til Nørre herreds ting forbemeldte den 10, juni efter samme tingsvidnes bemelding $\diamond$ fuldkommelig har hjemlet Laurits Jørgensen samme omtvistede ko.
(153 b)

Vidste ikke bemeldte Laurits Jørgensen samme ko at kan fradømmes, men den for et købt køb at beholde. Og dersom Anne salig Claus Veidemands noget på skades, da at søge sin ko eller des betaling hos salig Anders Boesens efterleverske og arvinger, som hun koen har betroet, eller og hos bemeldte hæderlig mand hr. Jacob Hansen Kiønningham, som den til Laurits Jørgensen har solgt. Og samme sit køb til Nørre herreds ting fuldkommeligen hjemlede og tilstod. Laurits Jørgensen begærede dommen beskrevet.

** Rasmus Nielsen Møller bomand i Torrig havde kaldet Terkel Nielsen bomænd på Fejø imod sag og dom og begærede dom over Terkel Nielsen efter sit indlægs videre formelding, som findes læst og påskrevet. Hvor på Terkel Nielsen lovede at føre sit svar til ting igen

kommer.

** Jens Zachariasen på øvrighedens vegne begærede tingsvidne for hvis korn de havde bekommet efter hans seddel.

(154 a)

** Jens Hansen Farsen begærede sit 2. ting til Mads Jensen for et sølvbælte han havde lånt ham.

** Nok 2. ting til Michel Terkelsen, Oluf Nielsen deres sandhed at vidne. Oluf Nielsen for retten fremkom og ville aflægge sit vidnesbyrd, og ved sin ed bekræftede, at han ikke havde set Mads Jensen havde foromrørte sølvbælte, og ikke heller var med der Mads Jensen skulle have bekendt for ham, at han havde bekommet noget sølvbælte af Jens Hansen, derom Oluf Nielsen slet intet var bevidst.

Mads Jensen sagde til Jens Hansen, at hvis han havde bekommet af Jens Hansen det havde han betalt ham men de atten daler, som du har fået af mig skal du mig betale, hvortil Jens Hansen svarede og ham tilspurgte og sagde, når har jeg dem bekommet af dig, hvortil Mads Jensen svarede jeg ved ikke <> hvis Mads Jensens regnskab er anlangende benægter Jens Hansen ikke.

(154 b)

** Niels Jensen Omme havde kaldet Hans Andersen mod dom for hvis gods Niels Jensen Omme skulle haft af fornævnte Hans Andersen på sin hustrus vegne, og lod lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Jordan Nielsen og Hans Pedersen Møller er blevet omdragen og forligte om hvis tvistighed, Jordan Nielsens pige og Hans Møllers hustru har imellem været, Efter kontraktens bemelding, som derom er imellem gået dateret den 7. juli næst forleden og ydermere gav Hans Møller for sig og sin hustru bemeldte Jordan Nielsen pige Anne Knudsdatter et godt og ærligt vidnesbyrd, så han vidste hende intet andet at efter sige, end som en ærlig pige belanger og anstår i alle måder. hvor efter Jordan Nielsen er tingsvidne begærende.

** Jens Zachariasen lod aflyse de ulovlige hunde.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Maren Andersdatter.

1662 25/7

(155 a)

** Eftersom før indført kald og varsel til Hans Andersen Bomand i Østerby af Niels Jensen Omme, som udi forgangen ting er anmeldt har fornævnte Niels Jensen Omme i dag indlagt et skiftebrev dateret her af Fejø 1642 den 11. januar efter sin salig far og tvende broder, hvis summa beløb sig 45 dlr. 3 mark og 10 sk. for hvilken sum efter skiftebrevets formelding hendes farbror Hans Skotte var formynder. For satte Niels Jensen udi rette om ikke Hans Olsen hans hustrus morbror, som han formener at være hendes rette falden værge ikke bør at svare til samme hendes arvepart og den at betale inden 15 dage, eller derfor at lide nam og vurdering udi hans bo etc.

Hvor imod Hans Olsen svarede, at dersom dommeren synes, at han med rette kunne dømme ham til fornævnte sum at betale efter samme skifte brevs formelding med mindre, at Niels

Omme beviser, at han har bekommet noget af fornævnte Niels Jensens hustrus gods ind til sig, hvor på han var dom begærende, Hvortil Niels Jensen havde at ville bevise og skød sig til vidnesbyrd Hans Jeppesen, Rasmus Rasmussen Jørgen Jørgensen, Ole Jørgensen (155 b)

Hvortil Hans Olsen tilspurgte Niels Jensen, om han havde flere vidnesbyrd, hvortil han svarede nej, at han ikke vidste flere, førend han havde opsøgt dem.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 3. ting til Mads Jensen for hvis, han er ham skyldig.

** Nok 3. ting til Michel Terkelsen og Rasmus Fynbo.

** Jens Hansen 2. gang lovbød den 3. part af salig Niels Jensens gård, Oluf Hansen i lige måde lovbød den 3. part af fornævnte. Niels Jensens gård.

1662 8/8

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til Mads Jensen

** Niels Jensen Omme havde kaldet Hans Olsen i Østerby vidnesbyrd at påhøre nemlig Hans Jeppesen, Oluf Jørgensen, Rasmus Rasmussen og Oluf Jensen Fris deres sandhed at vidne, hvis Hans Olsen haver oppebåret på sin hustru Maren Olsdatters vegne hendes arvepart efter hendes salig far og broder og tilspurgte Niels Jensen Hans Olsen, om han intet havde oppebåret af fornævnte hans hustrus arveparter. Begærede at han <> der til ville svare ja eller nej, hvortil Hans Olsen svarede at efterdi Niels Jensen havde skudt sig til vidnesbyrd ville han dem lide.

(156 a)

Udi Hans Jeppesens og Oluf Jørgensens sted udmeldt Jens Rasmussen og Morten Christensen, og formanede dommeren vidnesbyrdene deres sandhed at vidne, Hvortil Hans Jeppesen og Oluf Jørgensen svarede, at de det ville opholde til de andre dannemænd kommer til stede og ting bliver igen.

Efter Niels Jensens begæring har dommeren tilspurgt Hans Olsen, om han samme gods havde til sig annammet eller ikke, Hvortil Hans Andersen svarede, han havde engang svaret der til, han gjorde det ikke tiere.

Hans Olsen lovede at ville betale Niels Jensen, hvis han kunne bevise han var ham skyldig på tid og stunder, som han kan det overkomme. Og var Niels Jensen tingsvidne begærende.

** Mads Jensen lod lyse for sin dele til Christoffer Skrædder til kaldsmændene kommer til stede.

** Christen Jensen Smed på Rasmus Rasmussens vegne på Vejnrø bekom afkald af Morten Christensen Badike på Rasmus Rasmussens søn Christen Rasmussen efter sin fuldmagts lydelse

** Mads Jensen lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen.

1662 29/8

(156 b)

** Hans Mathiasen havde ladet kalde sine vidnesbyrd, nemlig Niels Jørgensen, Terkel Nielsen, Hans Mortensen, Mads Jensen og Oluf Nielsen deres sandhed at vidne for hvis

(svigagtig) og skarnagtig og uforskammede skændsord, som han Laurits Jørgensen har haft mod hans hustru, såvel som om Hans Mathiasen selv. Og har Hans Mathiasen beskikket to mænd om Laurits Jørgensen ville være sådan uforskammede skændsord, som hans hustru havde til Hans Mathiasens hustru og om ham selv i Hans Mathiasens hus i hans fraværelse, om de ville være dem gestandige. Hvortil mændene svarede, som var beskikkelses mænd, Jørgen Jørgensen sagde han kom ned til Laurits Jørgensen om morgenen efter Hans Mathiasens begæring og Laurits Jørgensen lå på sin seng, og tilspurgte de Laurits Jørgensen, om han ville være de ord

(157 a)

gestandige, som han havde til Hans Mathiasens hustru i Hans Mathiasens hus om lørdagen, den gang de var der, hvortil Laurits Jørgensen svarede at han ville svare ham til dem hver et, og ville være dem gestændig. Og ydermere sagde, kan ske Hans Mathiasen var op at age i går, kan ske han vil i dag igen. Så den gang Jørgen Jørgensen og Morten Hansen efter de gik af Laurits Jørgensens stue, da råbte Laurits Jørgensen frembød efter dem, at han ville være samme ord gestandige, sig Hans Mathiasen det. Det bekræftede de begge.

End og var Laurits Jørgensen lovligt kaldet mod samme vidnesbyrds påhør. Hans Andersen siddendes i Niels Jørgensen sted, mens Niels Jørgensen sin sandhed vidner.

Hans Mathiasens vidnesbyrd Niels Jørgensen, Terkel Nielsen, Hans Mortensen, Oluf Nielsen og Mads Jensen for retten fremkom, efter at eden for dem var oplæst <> og vidnede efter loven.

(157 b)

At Laurits Jørgensen kom ind til Hans Mathiasen og begærede brændevin for seks skilling på pant af hans Mathiasens kvinde, hvor til hun svarede og sagde at hun har ingen pant, men begærede at Laurits Jørgensen først skulle betale hende, det han var ham skyldig, hvortil han svarede og hende tilspurgte, hvad han skulle være hende skyldig, hvortil hun svarede, at han var hende halvfemte mark skyldig, hvorfor sagde han, dertil svarede hun eders kvinde har fået smør af mig, dertil svarede han, at hun havde fået rug af hans kvinde for samme smør, og ydermere sagde Laurits Jørgensen, er jeg eder noget skyldig, da kan I søge mig med lov og ret, hvortil hun sagde hun skal betale mig, djævelen skal fare i hende, dertil Laurits Jørgensen svarede, da gid djævelen fare i dig selv din enørede tyv. Da tog hun sin hat af sit hoved, og slog på bordet og sagde, se her jeg har fået det for nogen uære den tid jeg var et barn, da faldt jeg udi en ild og brændte mig. Du skal blive en tyv og en skælm indtil du beviser mig noget tyveri over, thi min mand skal ingen skyggebred hat bære for mig.

(158 a)

Hvortil <> Laurits Jørgensen svarede, I nærer eder med falskhed, skænderi og skafferi som ingen ærlige folk. Der til Lusia svarede, at de nærrede dem som ærlige oprigtige folk, men skulle bevise dem andet over. Dertil Laurits Jørgensen svarede, at hvis haver bekommet af min hustru mig uvitterligt, det har i bekommet som natlige tyve, dertil Lusia svarede, bliv en tyv indtil du beviser os nogen tyveri over. Dertil Laurits Jørgensen svarede, lad din mand komme hjem, ham vil jeg tale med, det djævelen fare i ham, hvortil hun svarede, da gid djævelen fare i dig selv. Hvorefter Hans Mathiasen begærede tingsvidne.

Laurits Jørgensen havde ladet kalde Hans Mathiasens hustru med sin lovværge med 8 dage og 14 dages varsel, for hvis unyttige og skanderske og skarnagtige ord hun havde mod Laurits Jørgensen og hans hustru, hvilken han har siddet i et krohus og var en drukken mand, og ikke vidste <> hvis ord og tale den tid faldt,

(158 b)

og han både udenfor tinget havde sagt, at dersom Hans Mathiasen havde været hjemme, da sagde han, at han skulle revet Laurits Jørgensens mundvige ud og Laurits Jørgensen fattige mand forårsages og påføres unødigt trætte, som han med vidnesbyrd vil bevise til ting kommer igen.

Hvortil Hans Mathiasen svarede, eftersom hans hustru givet ham sag, at Hans Mathiasens hustru skulle skænde ham på hans hæder og ære, hvilket Hans Mathiasen formener sig, at det skal være usandfærdig indtil så længe, han beviser det. Endog har Laurits Jørgensen givet Hans Mathiasen sag, at han skulle have truet ham for retten og udenfor retten deslige, hvilket Hans Mathiasen formener sig også, at det skal også være usandfærdigt indtil han det beviser. Og han mente at Laurits Jørgensen bør at bevise og navngive sine vidnesbyrd, og spurgte om hvem vidnesbyrdene var, og begærede, at han ville navngive dem, hvortil Laurits Jørgensen svarede, at det var de mænd som tilforn har vidnet, Niels Jørgensen, Terkel Nielsen, Hans Mortensen, Oluf Nielsen og Mads Jensen.

(159 a)

Hans Mathiasen tilspurgte Laurits Jørgensen om han havde flere vidnesbyrd, hvortil Laurits Jørgensen svarede det er nok det. Hans Mathiasen begærede tingsvidne.

** Mads Jensen havde kaldet Christoffer Skrædder på hans hustrus vegne for en so, han havde slået ihjel for ham, og begærede sit 1. ting til ham.

** Laurits Nielsen på sine egne og stedbørns vegne blev forliget med Jens Jensen Farsen om alt hvis dem imellem har været og være hinanden intet skyldige indtil denne dag.

** Jens Hansen Farsen til 4. ting begærede dom over Mads Jensen efter hans skriftlige optegnelse lyder som følger.

1. Der Mads Jensen lod bygge det hus ud for hans broders gård, da bekom han jern at flikke samme hus med for 1 dlr. Dertil svarede Mads Jensen at han havde betalt alt, hvis han havde bekommen af ham.

(159 b)

Samme tid bekom Mads Jensen til Vinduer 1 rdl., hvilke Mads Jensen og benægter. Og imidlertid, der han var i Maribo lånte han efter hans begæring en mark, og efter at han flyttede af samme hus op til den gård, som Niels Boesen udi bor fik han 2 tønder såbyg á 10 mark, 5 dlr. Sommeren derefter borgede Jens Hansen ham 3 skæpper rug á 2 mark, 6 mark. Straks derefter bekom Madses hustru 2 skp. pur byg á 28 sk er 3½ mark, betalt derpå 20 sk. rester 2 mark 4 sk.

Nok imidlertid han var i samme gård lånte han ham 3 toltter [tylter] letter [lægter], tykten 6 mark, derpå bekommen 1 lette rester 2½ tolt.

Nok der han kom udi den gård, som Jens Jespersen udi boede, da bekom han et sølvbælte at borge såbyg på 16 dlr. Dette altsammen har Mads Jensen ej benægtet, at han det jo havde bekommen, men sagde at det var betalt, undtagen hvad sølvbæltet er anlangende har Mads Jensen nægtet han ej havde bekommen <> 1660 den 30. november på skifte efter s. Hans Jensen 12 dlr 15 sk.

(160 a)

Her foruden har hans kvinde bekommen imidlertid de var til huse udi den gård, som han udi bor, der hun lå i barselsseng ved Bodil Pangs, tran og lys for 3 mark, der imod blev fortæret på en Nykøbing rejse af min karl, som skulle købe hende salt for 20 sk. rester så 28 sk.

Mads Jensen fremlagde sit regnskab mod Jens Hansen Farsens krav. Er sagen optaget til 6 ugers dag.

** Oluf Pedersen Farsen til 3. ting lovbød den 3. part af salig Niels Jensens gård.

** I lige måde til 3. ting lovbød Jens Farsen den 3. del af Anders Færgemands gård om nogen ville give så vidt som Anders havde givet skulle han være den følgagtig for sølv og penge.

** Rasmus Eriksen lod lyse efter det kvægmærke, som var til den gård, som han udi bor, at det måtte ham tilkendegives.

** Niels Jensen Omme havde kaldet Hans Andersen og lyst for delen til ting kommer igen

(160 b)

1662 10/10

** Jens Zachariasen fordrede husbondhold på ridefogden Hans Jensens vegne, så vel som også fordrede 4 rigsdaler "Servitz" penge.

** Jordan Nielsen degn havde kald og varsel givet til første, andet og tredje ting mod doms forhvervelse for hvis de ham efter rigtig fortegnelse skyld findes.

Af Vesterby Peder Hansen, Oluf Pedersen, Rasmus Hansen, Jens Lauritsen, Peder Hansen smed, Maren s. Jens Lauritsens med sin lovværge, Jens Hansen Farsen, Morten Hansen Smed, Mads Jensen, Oluf Hansen, Peder Rasmussen, Laurits Nielsen, Hans Mortensen og Oluf Nielsen.

Østerby Hans Olufsen, Laurits Hansen, Rasmus Sørensen, Niels Rasmussen, Hans Hansen, Rasmus Jørgensen Borre, Rasmus Joensen, Rasmus Rasmussen, Jens Pedersen, Peder Pedersen Isen, Hans Rasmussen, Morten Rasmussen, Mogens Hansen Peder Jeppesen

(161 a)

Jeppe Clausen, Oluf Fris, Morten Hansen, Rasmus Mogensen og Jens Rasmussen , lader lyse for sin dele.

** Hans Mathisen havde ladet kalde Laurits Jørgensen mod sit indlæg om mod sag og dom og lod lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Laurits Jørgensen i lige måde lod og lyse for sin dele.

** Mads Jensen begærede 3. ting til Christoffer Skrædder for den so.

1662 31/10

** Hans Jeppesen på Anders Jensens vegne i Kældernæs lod lyse for sin dele til Peder Hansen bomand i Vesterby på Fejø.

** Hans Mathisen lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen.

** Hans Mathisen lod lyse for sin dele til Christoffer Jørgensen Skrædder.

** Hans Mathisen begærede at lade lyse for sin dele til Maren salig Jens Lauritsens i V.

** Hans Frandsen begærede sit 1. ting til Mogens Hansen for hvis han er ham skyldig

(161 b)

** Jens Zachariasen lod lyse efter noget hø, som ham blev frataget ved Bommehøj.

** Hans Frandsen begærede sit 1. ting til Hans Hansen for hvis, han er ham skyldig.

** Nok 1. ting til Peder Hansen i Vesterby.

** Mads Jensen til 4. ting ville ladet kalde Christoffer Jørgensen Skrædder for en so, Christoffer Skrædders kvinde havde slået ryggen sønder på og død, og var dom begærende over ham, begærende om han den ikke bør at betale, efterdi han havde taget den til sig i sit hus, og er lyst for delen til ting kommer igen.

** Mads Jensen begærede dom over Jens Hansen Farsen for en halv fragt 9 slette daler, en halv mands havre, og en skibsskrue. Er dertil optaget at påskrive 4 mænd, som skal tage deres regnskab for sig og handle dem imellem, så vidt lovlig og ret kunne være. Mads Jensen havde opkrævet Hans Mortensen og Oluf Nielsen og Jens Farsen Oluf Pedersen og Jørgen Jørgensen.

** Jørgen Jørgensen havde kaldet Jens Lauritsen Fris for en summa børnegods, som han på salig Jeppe Terkelsens børns vegne havde oppebåret, som fornævnte Jørgen Jørgensen er formynder (for), som er 22 dlr. 2 mark og rente siden 1658 den 17. maj. Nok der foruden for 1½ ol sild 30 sk. 3 pund smør á 8 sk, 24 sk.

(162 a)

Er lyst for delen til ting kommer igen

** Laurits Nielsen på Peder Møllers vegne i Nykøbing begærede sit 1. ting til Jens Hansen Farsen for 2 slette daler.

** Nok 1. ting til Hans Rasmussen og på Peder Møllers vegne 2 slette daler. Nok 1. ting til Niels Rasmussen i Østerby for 2 slette daler begge en skæppe ærter.

** Niels Michelsen i Kragenæs havde kaldet Hans Hansen i Vesterby mod sag og dom og vidnesbyrd,

1. anlangende et hestebytte, som han blev Niels Michelsen skyldig 3 skæpper ærter á 1 dlr. og foruden ærterne skyldig derhos en dlr.

2. og mod vidnesbyrd og hjemmel at fremskikke til sin omtvistede handel, som Niels Michelsen har sig vedkendt ved vidnesbyrd og gjort arrest på til Hans Hansen, og samme tid var hverken nydt eller brugt, og begærede Niels Michelsen sit 1. ting til fornævnte Hans Hansen, så vel som også til Peder Joensen sin sandhed at vidne til samme tid at være fremkaldt.

** Oluf Nielsen begærede sit første ting til sine vidnesbyrd Mads Jensen, Laurits Boesen, Terkel Nielsen og Laurits Nielsen og Hans Mathiasen, deres sandhed at vidne, om en hest (162 b)

som fornævnte Michel Olufsen, Peder Rasmussens stedsøn havde taget fra fornævnte Oluf Nielsen i ufreds tid, og lod Oluf Nielsen lyse for sin dele til Michel Olufsen, som var kaldet mod sag og dom og vidnesbyrd at svare.

** Jens Pedersen Smed bekom tingsvidne anlangende sin skude, som han mistede i København.

** Jordan Nielsen begærede dom over efterskrevne [flere forskellige gældsfordringer fra årene 1658-62]

(163 a - b)

- - Degnens fordringer fortsat - mest for udlånt korn og lignende. men også for Karen Jensdatters jordefærd 20 sk. (1659)

1662 14/11

i Jens Zachariasens forfald - siddende retten Niels Jørgensen <> bomand i Vesterby.

(164 a)

** Laurits Rasmussen borger og indvåner i Stubbekøbing havde kaldet Niels Jensen Omme, at bekræfte sit vidne til sit værneting. Hvor imod var kaldet efter efterskrevne kaldsseddel. Niels Jensen Omme aflagde sit vidnesbyrd efter sit forrige rådstuevidne, som her for retten er læst og påskrevet, og det ved sin højeste ed og salighed bekræftede.

** Eftersom en stor del, som noget her til tinget havde at bestille ikke var til stede, formedelst dette ting så uformodelig påkom, er lyst for deres dele på det enhvers ret ikke skal spildes til ting kommer igen.

(164 b)

1662 28/11

** Niels Hansen Boesen havde ladet kalde Hans Pedersen Møller og begærede dom over ham for fireogtyve daler og otte skilling. Hvor efter er udstedt dom, dog at forskaffe sig hr. forvalters tilladelse om indførsel at ske.

** Hans Mathiasen begærede indskrevet i tingbogen, at Laurits Jørgensen her for retten fremkom og bekendte, at hvis skælden, som vidnesbyrden om Laurits Jørgensen har vidnet vidste han ingen skæld eller ord til, og dersom han således havde talt, var det sket udi hans drukkenskab, og var ham ganske ubevidst, og sagde at han ej vidste Hans Mathiasen eller hans hustru andet at oversige end det, som en ærlig dannemand og dannekvinde egner og anstår udi alle måder. Hvorefter Hans Mathisen begærede tingsvidne.

** Hans Mathiasen lod lyse efter 2 sølvskeer, som han havde taget i pant af Laurits Jørgensen, at dersom <> nogen dem har bekommet, ville tilstille fornævnte Hans Mathiasen samme sølvskeer.

(165 a)

** Laurits Jørgensen begærede indført i tingbogen, at han og Hans Mathiasen var venligt og vel forligte om hvis tvistighed, som dem imellem været haver, og hvis breve og dokumenter, som dem imellem var gjort, skulle være døde og magtesløse efter de fire mænds vidnesbyrd, som var udtaget til at forlige sagen.

Hvortil Hans Mathiasen svarede at så vidt for sin person er anlangende har Hans Mathiasen ladet den proces fare med Laurits Jørgensen, men Hans Mathiasens sætter øvrigheds sag der foruden, hvad de der udi har at sige, hvormed Laurits Jørgensen var lovlig kaldet.

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Christoffer Skrædder til ting kommer igen.

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Peder Pedersen til ting kommer igen.

** Peder Pedersen lod lyse for sin dele til Jens Zachariasen til ting kommer igen.

** Oluf Pedersen i Kadevig begærede sit 1. ting til Oluf Nielsen til ting kommer.

** Maren salig Jørgen Terkelsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris.

** Maren salig Jørgen Terkelsen ved sin fuldmægtig Oluf Pedersen begærede dom over (165 b)

Hans Hansen i Østerby, efter en lodseddel dateret Fejø den 10. november på penge 14 dlr. 3 mark, hvorpå han tog fyldest i gården er udstedt, når øvrigheds tilladelse sker indførsel.

** Hans Hansen opbød sin gård til sine kreditorer, så han der udi ville betale den ene med den anden, hvortil hendes fuldmægtig Oluf Pedersen svarede at Maren salig Jørgen Terkelsens gerne ville give ham dag, dersom han ville give hende sit bevis på samme penge.

** Oluf Nielsen begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd Mads Jensen, Laurits Boesen, Terkel Nielsen og Hans Mathisen deres sandhed at vidne om en hest, som fornævnte Michel Olufsen, Peder Rasmussens stedsøn havde taget fra fornævnte Oluf Nielsen i ufreds tid. Nok lod lyse for delen til Michel Olsen i samme sag.

** Hans Michelsen begærede 1. ting til Jens Lauritsen Fris for hvis, han blev hans søn skyldig udi en hest.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Peder Hansen.

** Morten Joensen lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen for penge 13 mark 10 sk.

** Nok 1. ting til Oluf Jeppesen for 10 mark.

** Nok 1. ting til Jens Pedersen Smed.

** Morten Joensen på sin broder Rasmus Joensens vegne bekom tingsvidne anlangende hans store vemod, sygdom og svaghed.

(166 a)

** Rasmus Rasmussen begærede dom efter indgivne håndskrift over Laurits Hansen bomand i Østerby for 10 dlr. Er lyst for delen til ting kommer igen.

** Rasmus Rasmussen begærede dom over Oluf Pedersen Smed for penge 4 dlr. 3 mark 4 sk., som resterede i den sum som Oluf Pedersen 1660 den 12 december på skiftet efter salig Joen Rasmussen skyldig, hvis hovedsum var 8 dlr. 3 mark 8 sk. som da berettes at være kirkens penge, hvoraf der hensat af summen at skulle betale Rasmus Hansen 4 dlr. 4 sk. som Rasmus Smed der sammesteds fordrede.

Hvortil Oluf Pedersen Smed svarede og formente efterdi, at det er kirkens penge, som er sket benådning på at ej videre end halve skulle betales, efter den slutning, som er gjort med kirkens handling af provsten, præsten og de fire mænd af hver by, som dertil var forordnede, de ham ej videre end det halve bør at betale, og at have vederlag for det halve han til Rasmus Hansen Smed betalt havde.

Oluf Jørgensen formente på børnenes vegne $\sphericalangle$ efter at manden var død og ikke var kirkevæрге,

(166 b)

at det da ikke kunne være en kirkegæld, og der da er holden rigtig skifte og bytte, og der ikke bør vurdere at afkortes end efter skattes forhandling. Er optaget til Ting kommer igen.

** Mads Jensen begærede dom over Jens Hansen Farsen for de 9 dlr. fragt med videre, hvor da er lyst for delen.

** Nok lod lyse for sin dele til Peder Hansen Skotte.

** Jørgen Jørgensen lod lyse for sin dele til Rasmus Mogensen, Jens Lauritsen Fris, Hans Møller.

** Jens Fris lod lyse for sin dele til Oluf Fris og Hans Rasmussen.

** Oluf Pedersen lod lyse for sin dele til Oluf Smed.

** Terkel Nielsen begærede dom over Jens Rasmussen efter sin udgivne håndskrift for penge 22 dlr. 2 mark med 2 års rente 11 mark. Er udstedt dom efter øvrigheds tilladelse.

** Dom over Laurits Hansen sst. efter sin givne håndskrift 8 dlr. 4 sk. og 2 års rente

** Jens Zachariasen tilspurgte Jens Rasmussen om han efter begæring ville forsikre Terkel Nielsen for hvis, han er ham skyldig, hvortil han svarede nej.

Laurits Hansen ville forsikre Terkel Nielsen <> i sin gård så vidt som gælden er.

(167 a)

Hvorefter Terkel Nielsen begærede tingsvidne.

** Terkel Nielsen begærede dom over Hans Hansen bomand i Østerby efter sin udgivne håndskrift penge 32 dlr. 2 mark 11 sk. med to års rente, med mindre han derfor ville forsikre Terkel Nielsen, hvilket han nægtede. Er udstedt dom, dog øvrigheds tilladelse til indførsel.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Morten Hansen Smed.

** Hans Frandsen begærede sit 2. ting til Mogens Hansen.

** Nok 2. ting til Hans Hansen i Østerby.

** Nok 2. ting til Peder Hansen i Vesterby.

** Laurits Nielsen begærede 4. ting til Hans Mortensen og æskede købebrev, som Hans Mortensen havde bekommet af sin s. bror Anders Mortensen udi (rebe) på den halve gård, som Andersen Mortensen havde bekommet af salig Bernt Michelsen, og fremlagde sin skriftlige fortegnelse, hvor efter Hans Mortensen skulle være ham skyldig og tog sit 1. ting til ham for samme optegnelse.

(167 b)

Laurits Nielsen skød sig til vidnesbyrd til ting kom igen.

** Nok sit 2. ting til Jens Hansen.

** Nok 2. ting til Hans Rasmussen i Østerby.

** Nok 2. ting til Niels Rasmussen sst.

** Nok 1. ting til Anders Pedersen Færgemand.

** Nok lod lyse for sin dele til Morten Hansen Smed.

** Morten Hansen Smed lod lyse for sin dele til Peder Rasmussen til ting kommer igen.

** Hans Mortensen begærede dom over Niels Olsen efter sit udgivne forsikringsbrev, er opsat til ting kommer igen.

** Jordan Nielsen begærede Rasmus Jørgensen Borre for hvis han er ham skyldig, som er penge 10 daler 1 mark 4 sk. Er opmålt en skæppe rug og en skæppe byg hver efter en dom udsted.

1662 12/12

** Rasmus Rasmussen lod lyse for sin dom til Laurits Hansen til ting kommer igen.

(168 a)

** Efter at Hans Mortensen havde bekommet dom efter sin forsikring udi Niels Olufsens gård med videre, er Laurits Hansen fremkommet og forment ingen indførsel burde ske, udi hans part som han er værge for, som udi gården er indført på salig Rasmus Samsings børns vegne. Hvor imod Hans Mortensen svarede, at Laurits Hansen burde at fremlægge sin forsikring, om han der udi havde noget at søge, og var der efter tingsvidne begærende.

** Jørgen Andersen lod lyse for sin dele til Peder Clausen, Rasmus Sørensen.

** Nok begærede Jørgen Jørgensen dom over Jens Lauritsen Fris for 22 dlr 2 mark, som Jens Lauritsen Fris bekom på skifte efter salig Jeppe Pedersen, hvilket Jens Lauritsen ikke benægtede, at han jo det til sig havde annammet og var endelig dom begærende, om han det ej bør at betale med sin tilbørlig rente efter recessen siden skifte stod efter salig Jeppe Pedersen. Er udstedt dom med øvrigheds tilladelse at indførsel må ske.

** Jørgen Jørgensen begærede at Jens Zachariasen som forvaltede skifte efter s. Jeppe Pedersen, at han ville besegle det skiftebrev, som på samme tid er sket tillige med samme skiftesmænd, som nu lever. Hvortil Jens Zachariasen svarede, at når som skiftebogen bliver fremvist og bliver konfereret med samme $\diamond$ skiftebrev, er han overbødigt det at besegle.

(168 b)

** Niels Jensen Omme havde kaldet Jens Zachariasen og Hans Andersen mod tingsvidnes forhvervelse på hans indlæg, som her er læst og påskrevet.

** Mads Jensen begærede dom over Jens Hansen for en halv fragt 9 dlr. og 10 års rente deraf, en skibsskrue 3 mark og en halv mands havre som er 4 år siden. Hvor til Jens Hansen svarede, at han det skulle bevise med lovlige vidnesbyrd, at han havde lovet Mads Jensen 9 dlr. til fragt, er tilforn henfunden til 4 mænd, at de derom skulle gøre deres afsigt.

** Oluf Nielsen begærede sit 3. ting til de mænd, som skulle vidne imellem Oluf Nielsen og Michel Olsen, hvor til Hans Jeppesen fremkom og nægtede, at han ej måtte få sine vidner til forhør, førend han fik lovlig kald og varsel, eftersom at personen var under formynderskab og Hans Jeppesen var hans morbror og lovværge.

** Hans Frandsen begærede sit 3. ting til Mogens Hansen, Hans Hansen, for hvis de er ham skyldig.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Peder Hansen.

** Mogens Hansen begærede dom over Jens Lauritsen Fris for penge 6 dlr. Er lyst for delen.

** Nok lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen og Rasmus Jørgensen Borre, Niels Rasmussen, Hans Mortensen ikke nægtede at han havde betalt på den opskrift, som her for retten er fremlagt og for rette læst og påskrevet. Nok tilspurgte Hans Mortensen ad om han havde betalt Laurits Nielsen videre der på,

(169 a)

hvortil Hans Mortensen svarede og sagde at Laurits Nielsen skulle bevise, at han var ham noget skyldig videre end Laurits Nielsen af ham havde bekommet, hvor efter Laurits Nielsen begærede tingsvidne, hvortil Hans Mortensen svarede at han ej var kaldet der imod.

** Niels Boesen lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen, og kaldsmændene hjemlede, at de lovligt havde kaldet Hans Mortensen mod vidnesbyrd at påhøre og hvis, han havde ham at tiltale.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Morten Smed.

** Nok var Laurits Nielsen sit 3. ting til Niels Rasmussen.

** Nok 3. ting til Hans Rasmussen.

** Nok 3. ting til Jens Hansen Farsen.

** Laurits Nielsen magtesløs gør en hånd, som han på sin salig formands vegne havde af Mads Jensen Bomand i Vesterby.

** Morten Smed lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris til ting kom igen.

** Nok Peder Rasmussen til ting kommer igen

** Nok dom over Hans Hansen i Østerby for penge 32 dlr 2 mark og to års rente.

** Nok lod lyse for sin dele til Rasmus Hansen, er også til ting kommer igen

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Christoffer Skrædder til ting kommer igen.

(169 b)

** Terkel Nielsen på Peder Olsens vegne lod lyse for delen til Laurits Jørgensen til ting kommer.

** Laurits Jørgensen lovede at føre rigtighed på hvis Peder Olsen kunne tilfalde efter sin salig. mor.

** Hans Michelsen lod lyse for sin dele til Jens Fris.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Jørgen Nielsen.

** Terkel Nielsen og Rasmus Eriksen over om deres tvistighed om dragen, at Rasmus Eriksen skal betale Terkel Nielsen den halve sum med sin rente til søndag og otte dage, og det restede med sin rente til Michelsdag førstkommende summa da var 18 dlr. 2 mark 6 sk. foruden rente.

** Morten Joensen begærede sit 2. ting til Ole Jepsen.

** Nok 2. ting til Jens Pedersen Gård.

** Nok lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen Boesen.

** Jens Lauritsen Fris lod lyse for sin dele til sin stedfader.

** Nok 1. ting til ham for hvis han er ham skyldig på sin s. broders vegne, så og rigtighed på hvis hans bror Jens Olsen tilfaldt efter sin salig moder.

** Nok lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen.

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til Peder Jessen. Peder Jessen i lige måde lod lyse for dele til Jens Zachariasen.

1663 23/1
(170 a)

** Jens Hansen har ladet kalde Oluf Nielsen i Vesterby til doms. Efter en optegnelse 1660 den 20 november på et skifte efter s. Oluf Mortensen penge 3 dlr. 1 mark 8 sk., hvilket Oluf Nielsen ikke nægter. På skifte efter Jens Hansens fader, som blev holdt den 23. februar 1659 penge 28 dlr. 12 sk. Hvor til Oluf Nielsen svarede, at når han fremviser hans håndskrift, findes derpå afskrevet, hvis der er betalt, hvis ikke er betalt, erbyder han sig at ville betale.

Nok fordrer Jens Hansen af Oluf Nielsen efter samme opskrift for ærter 8 tønder, byg 3 tønder, som Oluf Nielsen førte til Åbenrå. Derpå beretter Jens at have bekommet 10 dlr. 3 mark, resterer 5 dlr. 3 mark. Oluf Nielsen benægter ikke at være ham en skilling skyldig derpå, og intet ved af hans kram at sige.

Lod Jens Hansen lyse for delen til ting kommer igen.

** Belangende den tvistige sag, som har været imellem
(170b)

Mads Jensen og Jens Hansen Farsen i Vesterby anlangende deres fordring af fire geder, så vel som al anden tvistighed, domme har i mellem været til denne dag, har 4 mænd, nemlig Oluf Pedersen i Kadevig, Jørgen Jørgensen, Hans Mortensen og Oluf Nielsen med største flid sammendragen så de der om er venlig og vel forligte i alle måder. Jens Hansen Farsen har ladet kalde Niels Jørgensen, og Peder Rasmussen, som er opkrævet på tinge at skulle syne og se hans ager Lolletoft, som løber om mod Knyttet. Jens Hansen begærer at de det i dag ville afsige, hvorledes de des lejlighed har befunden.

Derimod er kaldet Terkel Nielsen og Oluf Nielsen.

** Jens Hansen begærer 1. ting til Niels Jørgensen og Peder Rasmussen.

** Jens Hansen har ladet kalde Anders Færgemand i mod tingsvidnes forhvervelse

(171 a)

og forsegling i Gården, efter deres købebrevs lydelse.

** Mads Jensen begærede forsikring i Hans Olufsens gård på sine børns vegne, hvortil Hans Olsen svarede, at han ingen forsikring skulle få. Og er Mads Jensen her på tingsvidne begærende.

** Peder Clausen er tildømt at betale efter sin håndskrift til Jørgen Lock inden 15 dage, som er 5 slette dlr. og halvandet års rente, dog om indførsel at skaffe amtsforvalterens tilladelse.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Peder Hansen i Vesterby.

** Oluf Jørgensen begærer 1. ting til Terkel Nielsen for Terkel Jeppesens jordefærd.

** Jørgen Jørgensen har ladet kalde Mogens Hansen i Østerby og tilspurgte Mogens Hansen om han kunne nægte, at han ej var udi slægt med Oluf Jørgensen Gårds børn ved navn Jørgen Olufsen og Bodil Olufsdatter.

(171 b)

Hvor til Mogens Hansen svarede, at han ikke ved at være i slægt med dem, det skulle vidnesbyrd sige.

** Jørgen Jørgensen lovbød sin gård til 1. ting, om der er nogen, som hører hans formand til, som vil den købe, så vidt værd, som 4 mænd har vurderet ham den til., og gøre bygningen så god som den var på den tid.

** Mogens Hansen er stedt dom over Niels Rasmussen efter hans håndskrift som er 15 mark og rente siden den 3. februar 1662, dom om indførsel at skaffe amtsforvalters tilladelse.

** I lige måde dom over Rasmus Borre efter hans håndskrift som er 11 dlr. og rente siden den 1. februar 1662.

** Nok dom over Jens Hansen Farsen efter hans håndskrift som er 48 dlr. 2 mark 4 sk.

** Morten Hansen Smed lod lyse for sin dele til Peder Rasmussen til ting kommer. I lige måde til Rasmus Nielsen Fynbo.

(172 a)

** Laurits Jørgensen har ladet kalde Jens Hansen og Oluf Nielsen til Christen Hansen Og Niels Mortensen lod lyse for delen.

** Hans Mortensen begærer sit 1. ting til Niels Hansen Boesen for en kærre, som han skød nogen korn til mølle på.

** I lige møder lovbyder Hans Mortensen den Gård, som Niels Olufsen udi boede.

Jens Zachariasen lod aflyse alle ulovlige hunde, men enhver at holde sine hunde bunde eller lemme dem, så at de ingen skade gør udi kongelig majestæts vildtbane, og ikke heller på får eller lam. Thi dersom nogen skade der af forårsages, har de skyldige ikke aleneste skaden at betale men endog derfor straffes efter højoverheds egen udgivne mandat. Hvorefter Jens

Zachariasen var tingsvidne begærendes. Rasmus Hansen Smed sad retten i dette tingsvidne.

** Morten Joensen begærede sit 3. ting til Oluf Jeppesen.

(172 b)

** I lige måde begærede sit 3. ting til Jens Pedersen Gård.

** Nok lod lyse for sin dele til Laurits Nielsen.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen og Niels Rasmussen.

** Jens Lauritsen Fris og hans stedfar er indgået at møde på rigtig regnskab på mandag førstkommende. Og Jens Lauritsen Fris lyste for sin dele .

** Hans Rasmussen lod lyse for sin dele til Jeppe Rasmussen.

** Hans Rasmussen lod lyse for sin dele til Jens Hansen Farsen

1662 30/1

** Hans Mortensen begærede sit 2. ting til Niels Hansen for en kærre han forkom ham.

** Nok til 2. ting lovbød den gård i Vesterby, som Niels Olsen udi boer, som hans Mortensen har under sit værgemål.

(173 a)

** Jørgen Jørgensen til 2. ting lovbød sin gård, som han udi bor, om der er nogen i slægten den vil købe, eftersom fire mænd den har vurderet på skifte med den bygt, som da var skal den være dem følgagtig for sølv og penge, eller hvo som det være kan uden slægten.

** Oluf Hansen havde ladet kalde Peder Hansen og begærede sit 1. ting til ham, for hvis han er ham skyldig på Niels Jensens børns vegne.

** Hans Jeppesen lod lyse for sin dele til Peder Hansen.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen og Niels Rasmussen.

** Oluf Jørgensen begærede sit 2. ting til Terkel Nielsen for hvis han er ham skyldig på s. Terkel Jeppesens vegne i jordefærd.

** Jens Hansen Farsen begærede sit 2. ting til Oluf Nielsen, for hvis han er ham skyldig blevet på skifte efter sin salig far.

** Nok for hvis han ydermere skyldig befindes.

** Nok begærede Jens Hansen sit 2. ting til Niels Jørgensen og Peder Rasmussen deres afsigt at afsige på hans Lolletoft.

** Nok begærede sit 2. ting til Anders Pedersen Færgemand og var tingsvidne begærende efter hans købebrev, og bekom.

(173 b)

** Morten Hansen Smed lod lyse for sin dele til Rasmus Nielsen Fynbo.

** Hans Rasmussen lod lyse for sin dele til sin bror Jeppe Rasmussen til ting kommer igen. Nok lod lyse for delen til Jens Hansen Farsen.

** Jens Lauritsen Fris lod lyse for sin dele til Oluf Jensen Fris til ting kommer igen.

1663 6/2

** Jørgen Jørgensen for 3. gang lovbød sin gård, som han bor udi om der nogen i slægten eller udenfor, vil løse ham for så vidt 4 mænd har sat ham den til for, og bygningen at gøre så god, som hun var på samme tid, og var derefter tingsvidne begærende.

** Hans Mortensen til 3. ting lovbød den gård som Niels Olsen udi boede, om der nogen af slægten ville give så vidt som en fremmed skulle den være dem følgagtig for sølv og penge. Hertil Jørgen Jørgensen svarede, efterdi det har været min morfars gård tilligemed <> min mormoders og tillige min moders fødegård, som endnu lever,

(174 a)

da er han begærende på hendes vegne at ville give Hans Mortensen for samme gård, som 4 mænd ved navn Terkel Nielsen og Laurits Nielsen i Vesterby, og Hans Olsen og Ole Jensen i Østerby har den vurderet for, og efterdi Hans Mortensen ikke har arvet samme gård, men har annammet ham i gæld, da formener Jørgen Jørgensen sig, at Hans Mortensen ikke kunne nyde samme gård, meget mindre at sælge ham til nogen fremmed, hvorpå han var tingsvidne begærende om fornøden gøres.

** Hans Mortensen begærede sit 3. ting til Niels Boesen for en kærre han forkom ham.

** Jørgen Jørgensen forbød at Hans Mortensen måtte bruge Niels Olsens gård efter den takst som fornævnte 4 mænd de havde vurderet, mens Jørgen Jørgensen var overbødig at ville betale ham den med korn, sølv og penge.

** Laurits Nielsen lod lyse for sin dele til Hans Rasmussen og Niels Rasmussen så også til Hans Mortensen.

** Morten Hansen lod lyse for sin dele til Oluf Jeppesen og Jens Pedersen Smed.

(174 b)

** Hans Rasmussen og Jens Hansen er henfunden om deres tvistighed at gøre regnskab til ting kommer.

** Jens Hansen og Peder Jessen er om deres tvistighed henfunden til regnskab til ting kommer igen.

** Jens Hansen begærede sit 3 ting til Oluf Nielsen til ting kommer igen for hvis han er ham

skyldig.

** Oluf Hansen begærede 1. ting til Jens Rasmussen for hvis han er ham skyldig på s. Niels Jensens børns vegne.

1663 20/2

** Jens Hansen lod lyse for sin dele til Oluf Nielsen til ting kommer igen

** Peder Rasmussen i Vesterby lod lyse for delen til ting kommer igen

** Jørgen Jørgensen til 2. ting lod lyse efter en håndskrift, som han havde givet salig Jens Lauritsen på salig Oluf Jørgensens børns vegne, og lod overbødige at ville betale den i dag eller vil $\sphericalangle$ ikke at svare dem til samme gæld.

(175 a)

** Jørgen Jørgensen til 1. ting begærede at om der nogen var, som havde noget at kræve hos ham efter hans salig formand, da det de inden fjerde skulle lade fordre hos ham, ellers han siden derefter vides dem ikke dertil at svare.

** Peder Pedersen lod lyse efter en håndskrift, som han havde udgivet til Jens Pedersen, hvor den befindes skal være død og magtesløs.

** Rasmus Hansen smed begærede sit 1. ting til Hans Andersen Lock for en økse, han havde lånt ham.

1663 27/2

** Jens Zachariasen på øvrighedens vegne lovbød Hans Terkelsens og Oluf Lunds gårde, om ingen af slægten, som dem tilforn har besiddet eller nogen af kreditorer, som dem ville købe for sølv og penge, at jorden kunne dyrkes og øvrigheden der af kunne bekomme deres rettighed, og det til 1. ting

(175 b)

Christoffer Zachariasen gav Jørgen Andersen Lock afkald for hvis arvepart, som hans datterdatter Anne Andersdatter kunne tilfalde efter sin s. far Anders Lauritsen Prÿch.

** Oluf Pedersen Smed til 1. ting lovbød s. Jens Lauritsens gård i Vesterby, og begærede at Jens Zachariasen ville udmelde 4 mænd, som samme gård skulle takserer. Dertil udmeldt Oluf Jensen Fris, Hans Jeppesen, Terkel Nielsen og Oluf Hansen.

** Terkel Nielsen begærede sit 1. ting til Peder Hansen for et anker, så og for hvis han er ham skyldig på sine søsterbørns vegne.

** Rasmus Borre begærede sit 2. ting til Peder Rasmussen for løfte til s. Margrethe Frandses.

** Niels Jensen Omme lod lyse for sin dele til Hans Hansen til ting kommer igen.

1663 6/3

** Jens Zachariasen til 2. ting lovbød Erik Hansens og Olle Christoffersens gård på øvrighedens, kreditorernes og den umyndiges vegne.

(176 a)

** Rasmus Borre begærede 3. ting til Peder Rasmussen

** Terkel Nielsen begærede 2. ting til Peder Hansen

** Rasmus Hansen Eriksen begærede sit 1. ting til Hans Mortensen og Oluf Pedersen for afkald på hans gård.

Byens tjener af Østerby tilforordnet Niels Madsen.

1663 25/5

** Anders Jensen i Kældernæs ved Niels Madsen og Niels Mortensen havde ladet kalde Hans Jeppesen, Jørgen Lock, Mogens Hansen og Jens Pedersen Gård og er lyst for delen til ting kommer.

** Rasmus Eriksen begærede sit 2. Ting til Hans Mortensen og Oluf Pedersen i Kadevig for afkald på hans gård.

(176 b)

** Jens Zachariasen til 3. ting lovbød Erik Clausen og s. Oluf Christoffersens gård.

** Rasmus Borre lod lyse for sin dele til Peder Rasmussen i Vesterby.

1663 29/5

** Peder Nielsen Hovgård ved 2 kaldsmænd Niels Madsen og Hans Andersen havde ladet kalde Peder Hansen Smed bomand i Vesterby mod sag og dom, hvor imod Peder Jensen Smeds søn ved navn Rasmus Pedersen på sin faders vegne protesterede og forment kaldet ej lovligt at være. Hvortil kaldsmændene svarede at de havde kaldet Peder Smed (for nogen), dag otte dage formiddag mod sag og dom, hvor til han svarede og forment kaldet ej lovligt at være og begærede dom derpå.. Blev af birkefogden tilfundet samme kald at stå ved magt eftersom kaldet er fulde 8 dage gammelt. <> Nok begærede tingsvidne efter Peder Hovgårds indlæg.

(177 a)

** Rasmus Jørgensen Borre til 4. ting havde kaldet Peder Rasmussen i Vesterby på salig Margrethe Frandses vegne for resten udi en tønne sild, som hans salig formand Jens Mogensen med Rasmus Hansen Smed havde af den salig kvinde bekommet resten 3½ dlr. og renten 1½ dlr. 12 sk. Tilkommer S. Jens Mogensen 7 mark og rente. Hvortil salig Jens Mogensens efterkommer Peder Rasmussen lod i rette kalde skiftebogen efter salig fornævnte Jens Mogensens kvinde at skulle betale til Margrethe Frandses, og arvingen Daniel Jensen,

som derfor af boet bekom udlæg. Hvilke fornævnte penge som Peder Rasmussen nu forfølges for, siger han at have betalt så vidt, som han var hende skyldig. Rasmus Jørgensen Borre fremæskede kvittering, eller nøjagtige vidnesbyrd, at han havde betalt, eller var derfor dom begærede og ydermere begærede Rasmus Borre (bevist), at den gæld han kræves for var den som var omtalt i skiftebogen.

Tilfindes Peder Rasmussen at betale efter skiftebogen inden 15 dage, med mindre han kan bevise at have betalt. $\diamond$ Anlangende det øvrige har han at fordre Daniel Jensen.

(177 b)

1663 19/6

** Jens Zachariasen efter øvrighedens befaling opkrævede tre mænd af Fejø, nemlig Oluf Pedersen i Kadevig, Jørgen Jørgensen og Terkel Nielsen, som med hovedmanden Jens Rasmussen foged på Femø med sine medfølgere skulle syne og se alle tre præstegårde her på Øerne, og dem skattere efter kongelig majestæts befaling efter forrige taksts formelding som hovedmanden skal blive leveret.

** Peder Hansen Smed lod indlægge sit svar mod Peder Niensens tiltale på de to heste, hans husbonds tjener Hans Karlsen i Egebølle. Er optaget til i dag 3 uger.

** Hans Hansen i Vesterby havde ladet kalde Oluf Pedersen

(178 a)

i Kadevig, Laurits Jørgensen, Jens Lauritsen Fris, Oluf Pedersen ved Stranden, Terkel Nielsen deres sandhed at vidne hvis Mads Jensen havde tilsagt ham, der de drak den tønne øl til Jørgen Niensens i Hans Hansens fraværelse, og begærede sit 1. ting til fornævnte sine vidnesbyrd såvel som og Mads Jensen, som der imod var kaldet vidnesbyrd at påhøre. Og ydermere tilspurgte Hans Hansen Mads Jensen, om han ville være de ord bestandig, som han havde påsagt ham i hans fraværelse.

Mads Jensen der imod havde ladet kalde Hans Joensen og tilspurgte ham om han ville være de ord bestandige, som han udi hans fraværelse, der de var til Ols fik Oluf Hansens havde påsagt, og beråbte sig på efterskrevne sine vidnesbyrd Oluf Nielsen, Terkel Nielsen, Laurits Nielsen som hørte, hvis der samme tid er passeret, og han begærede sit første ting derpå.

1663 10/7

(178 b)

** Jens Zachariasen havde ladet kalde Terkel Nielsen, Laurits Boesen, Peder Clausen og Mads Jensen, Hans Andersen, Laurits Hansen, Jens Rasmussen og Rasmus Mogensen anlangende at syne og se, huskvindernes lejlighed eftersom de var skrevet husbonhold og lod lyse for delen til ting kommer igen.

** Hans Hansen begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd i mellem sig og Mads Jensen, så også sit andet ting til Mads Jensen, og begærede at vidnesbyrdene deres sandhed i dag ville vidne.

Mads Jensen begærede i lige måde sit 2. ting til sine vidnesbyrd imod Hans Hansen og sit 2. ting til Hans Hansen for hvis han havde ham at tiltale.

1663 24/7

** Hans Hansen begærede 3. ting til sine vidnesbyrd og 3 ting til Mads Jensen og begærede sit skudsmål af ham, enten det kan være ondt eller godt.

(179 a)

** Mads Jensen begærede 3. ting til Hans Hansen i Vesterby og til sine vidnesbyrd. og begærede indført i tingbogen at Hans Hansen sagde, at han havde intet skudsmål givet ham.

Mads Jensen for retten fremkom og gav Hans Hansen et godt og ærligt skudsmål, at viste ham intet at efter sige enten indenlands eller udenlands end som en ærlig dannemand, velagtet og anstod i alle måder, og de efter denne dag skulle være gode venner, og hvo af dem her imod bryder eller anker skal give til øvrighed 10 rdl. og til hver by 1 tønne øl s god som fire daler.

** Hans Andersen bomand i Østerby for retten fremkom og begærede på de fattige huskvinders vegne af de ældste mænd, at de ville meddele dem deres sandheds vidne, om de nogen tid kunne erindre at fattige huskvinder her på Fejø, som betlede deres brød, havde givet nogen husbondhold. Da fremkom Hans Michelsen som vel kan mindes 40 år at ingen huskvinde efter deres husbonds dødelige afgang havde givet husbondhold eller anden kongelig rettighed, og er ham vel vitterligt at flest nu går og betler deres brød. Morten Hansen som vel mindes 50 år, vidnede det samme. < Det samme vidnede og Rasmus Jensen smed. som vel kan mindes 30 år.

(179 b)

1663 31/7

Oluf Pedersen med siddende i dommers sted mens Jens Zachariasen øvrighedens sager forrettede.

** Jens Zachariasen på øvrighedens vegne fremæskede de 8 mænd som er opkrævede at syne, se og vurdere præstegårdene her på øerne, nemlig Fejø, Femø og Askø.

Fremkom Jens Rasmussen hovedmand foged på Femø på sine egne og medfølgeres vegne og fremlagde deres skriftlige underskrevne afsigt, som her for retten er læst og påskrevet, som her efter findes indført. Jens Zachariasen begærede tingsvidne efter de havde bekræftet deres afsigt.

** Hr. Laurits Hansen havde ladet kalde Rasmus Hansen Smed bomand i Østerby på Fejø efter fuldmagt på afkald af den gård

(180 a)

Hans søsterbørn Laurits Bentsen og Jørgen Bentsen efter deres s. far Bent Michelsen var tilfalden, og gav Rasmus Hansen Smed på deres morbror Erik Jørgensens vegne hr. Laurits fuldkommen afkald af s. Bent Michelsens gård.

** De otte mænds afsigt: Vi efterskrevne Jens Rasmussen foged på Femø, Daniel Jensen og Peder Tobiesen sst. Oluf Pedersen i Kadevig på Fejø, Jørgen Jørgensen og Terkel Nielsen sst. Niels Pedersen foged på Askø og Hans Jørgensen sammesteds gør alle vitterligt at vi efter den høje øvrigheds urokkelige befaling er udmeldte og opkrævede enhver til sit værning, os at skulle foretage og beskrive til alle præstegårdene her på bemeldte trende øer deres bygt på hvert sted med største flid at bese, grandske og erfare, og efter en hver gårds beskaffenhed, sætte og vurdere, som vi agter at forsvare, for penge efter vores overleverede takst vidne og er melding.

1. Stuehuset med bryggers og kvist var på 15spænds rum bygget af fyr og gran.

2. Et gammelt hus vesten i gården med et lille kammer i den nordre ende 18 spænd rum

(180 b)

3. Et gammelt forfaldent hus uden ler letter og tag 4 spænd rum.
4. Et gammelt ladehus sønden i gården står på fald med brudt tag
5. Et andet gammelt hus med lo udi som stør østen i gården 19 spænd rum.
6. Et andet hus med stald og portrum som står norden i gården og befindes mestendelen at være bygget med fyr og grantømmer. Dets bygt om den var ved magt som det sig burde holdt ved lige, har vi den vurderet for penge 250 slette dlr., mens eftersom stor brøstfældighed findes har vi sat til afkortning til gårdens reparation penge 50 slette daler.

Femø præstegård befindes som følger:

1. den gamle stue som er gammel bygt af fyr og gran 7 spænd rum.
2. bryggeriet af fyr og gran 4. spænd rum.
3. Et lidet loft stuehus af fyr og gran 7 spænd rum
4. Stalden 9 spænd rum
5. Et g. forhus 10 spænd rum.
6. Et ladehus 11 spænd rum

Alle dens bygt om husene var ved magt holdne har vi vurderet for penge 200 slette daler, og eftersom stor brøstfældighed befindes, har vi af denne summa afkortet til gårdens reparation 40 slette daler.

Askø præstegård befindes meget ringe påbygt:

1. Stuehuset 9 spænd rum, deraf to spænd rum nogenledes ved magt.
2. Bryggerset og bagehuset 9 spænd rum.
3. det sønderste ladehus 11 spænd rum.
4. Forhuset 11 spænd rum, de fire spænd rum, hvor udi portrummet udi beregnet er nogenledes ved magt.
5. (Salens ege.. ?) 5 spænd rum.

Foruden disse 6 spænd rum, da befindes der ingen forskel på alt det øvrige bygt, men at være af fyr og gran, forrådneth, ormstukken og fordærvet, så har vi vurderet samme gård (181 a)

for penge et hundrede og tyve slette daler , og til den store brøstfældighed har vi afkortet til gårdens forbedring penge 40 dlr. Des lejlighed vi således har erfaret, set og vurderet som forskrevet står. underskrevet actum Fejø den 31. maj 1663.

1663 4/7

** Hans Hansen Sadel havde ladet kalde hr. Laurits Hansen, sognepræst på Fejø imod sag og dom mod hans patrimoniums fordring, som hr. Laurits s. formand s. Hr. Laurits Jørgensen har haft under formynderskab efter derom skiftebrevs formelding dateret Ryde præstegård anno 1637 den 28 november.

Og eftersom H. Laurits Hansen med Hans Hansen Sadel har med hinanden indgået og bevilget sagen til i dag otte dage at have optaget deres breve og dokumenter at fremlægge, hvor < over Hans Hansen Sadel igen til første ting lyser og melder for sin dele til dag otte dage.

(181 b)

1663 12/9

Hans Pedersen Rose i Vindeby herreds tingskriver til Nørre herreds ting for retten fremkom og for retten fremlagde på sin svoger Hans Sadels vegne hans skriftlige sagelse mod den H. og V. hr. Laurits Hansen, sognepræst her på stedet angående hans svoger Hans Sadels patrimonium mod med dets efterstående interesse og derpå allerede anvendte omkostning efter dets indhold dateret i dag. Samt og et oprettet skiftebrev, som efter Hans Sadels forældre

er oprettet dateret Ryde den 28. november 1637. Item og den H. vellærde dannemand provsten over Fulgse herred hans afvisningsdom dateret Errindlev præstegård 22. august. Hvilke forskrevne fremlagte dokumenter Hans Rose på sin svoger Hans Sadels vegne af den edsvorne kongelig majestæts betroede dommer som sagen under retten har taget, er han en retmæssig og vel forsvarlig som begærende.

Hr. Laurits Hansen for retten fremkom og svarede som efterfølger:

(182 a)

anlangende den sagelse, som den ærlige velagte og fornemme mand Hans Pedersen Rose på sin svoger Hans Sadels vegne, at jeg skulle uden lov og ret have gjort ham forhold, på hans fædrene og mødrene arv, da ved jeg ikke hvorledes sådan kunne befindes, helst efterdi jeg aldrig har påtaget mig eller oppebåret på hans vegne nogen tilfalden arv, ej heller udgivet min hånd til ham eller til nogen på hans vegne noget at være ham skyldig.

Anlangende hans sagelse, at jeg skulle efter provstens stævning have bemægtiget mig før, under og efter svenskens tid alt hvis, som efter den s. mand Hr. Laurits Jørgensen fordem sognepræst her til Fejø til kreditorernes bedste kunne været efter blevet, og at jeg skulle have indtrådt udi et uskiftet bo, da formener jeg sådant ikke at skulle være sket, helst efterdi at både andre, som det tilfaldt, så vel som jeg har brugt lovlig medfart til skiftes endelighed, og gerne begæret, at hvis kunne få sit udlæg, og jeg præstegården ryddelig for fremmed gods, hvilket bevises med en rigtig registrering og vurdering, som den dannemand ærlige og fornemme mand Jens Zachariasen foged og dommer her på Fejø med fire andre dannemænd har ladet ske, som han for retten fremlagde dateret den 10. januar 1659. - -

At der var lyst lovligt til skiftet, som var berammet til den 8. marts samme år, til hvilket kreditorerne mødte, men formedelst ridefogden Alexander Pedersens eller hans fuldmægtiges absens ikke er kommet til ende, der efter er de svenske

(182 b)

falden udi Falster og Lolland og desværre er aleneste bemægtiget sig gods og formue, men end og os selv og ført os did som vi gerne ikke vilde. Da på det at jeg efter løfte, som jeg gav den H. og vellærde mand hr. Jacob Clausen sognepræst til Errindlev og Ostrup, såvel som ærlig og velagte dannemænd, der jeg blev kaldet, at jeg ikke den fattige enke, som da formedelst den salig mands gæld sit patrimonium og skulle lade gå i løbet, ikke ville forskyde, da har jeg ladet mig til hende under trefoldigheds søndag 1659 på det jeg og demed jeg hendes ære kunne befri, at hun ikke af de svenske skulle beskændes, der nu svensken var udrejst, har jeg på flittigste søgt om skiftes endelighed, at kreditorerne kunne bekomme hvis, som endda kunne været over blevet, og jeg med stor udgift og besværing kunne have befriet, og omsider erlanget at den ærlige og velagte og velfornemme Hans Jensen ridefoged over Nykøbing slot har leveret ved sin tjener Laurits Jørgensen skiftet at ville fuldende, hvilket og er her udkommet og kreditorerne er mødt, og da ikke er kommen til endelighed, derefter har jeg flittig anmodet om samme skiftes endelighed og derefter er udkommet Laurits Jørgensen, som på sin husbonds vegne samme skifte skulle fuldende, da var lovligt tillyst og kreditorerne er mødt som begærede en ny registrering og vurdering, hvilket jeg nu for retten fremlægger dateret den 16. juli 1661.

Hvilket skifte ikke endda er kommet til endelighed. Der efter har jeg ikke aleneste skriftligt mig også mundtligt mange gange anholdt ikke alene hos Hans Jensen ridefoged, men fornemmeligen hos hendes "dronninglige" majestæts inspektør og forvalter E. N. og agtbare og fornemme mand Hans Hansen at han mig dog for Guds skyld til skiftes endelighed ville være mig beforderlig, som og ikke mig min nødvendig anmodning vil undslå, men gav mig befaling til ridefogden Hans Jensen, at han samme skifte skulle føre til endelighed. Befalingen lyder således, Hans Jensen ridefoged mager det så, at det skifte efter s. hr. Laurits kunne komme til endskab, eftersom den itzige præst sig højlig der over har at beklage, Nykøbing 239. oktober 1662. Hvilken befaling jeg udi min missive og beskikkelse har ladet levere til

Hans Jensen ridefoged ved to mænd Hans Jeppesen og Hans Andersen.

Derefter skrev ridefogden mig til, at jeg skulle rejse ned til ham i Nykøbing, og tage med mig, hvad jeg havde til skiftets undervisning, hvilket jeg og gjorde, og de var tilfreds demed og bad mig at jeg skulle lade tillyse at kreditorerne ville møde her på Fejø den 21. maj 1663, på hvilken tid han og selv har mødt, men endda ikke er kommen til endelighed.

Sætter nu derfor alting ind til Gud og ret

(183 b)

sindige dommer, der udi at sentere, som forsvarligt kan være, formenende mig derfor ikke at have oppebåret eller til mig annammet Hans Sadels fædrende eller mødrene arv, meget mindre gjort ham nogen ophold derpå, ej heller at have indtrådt i noget uskiftet bo.

Hans Rose der til kortelig svarede, angående hr. Laurits Hansens meget vidtløftige denne sag til ophold, hans protestation, forårsages han vel postvis til at svare, men dog for tidens kortheds skyld, vil han endnu så vel som tilforn for dommeren have sat udi rette, om han ikke uden videre ophold bør dom over den hæderlige og vellærde dannemand hr. Laurits Hansen stedes efter hans fremlagte dokumenters formelding, men dersom hr. Laurits Hansen med sligt vidtløftig sagen til ophold og forlængede vil påstå denne sag til skiftestedet at fremvise. Formoder han ej efter lands lov med rette ske kan, efterdi det er børnepenge og ikke betroet gæld, hans svoger der efter fra (.....) fremmet rejse sig hid end på stederne sin patrimonium at affordre, ej nu bør med slig ophold at beganges. Har Laurits H. sig noget over skiftets opholdelse at besvære efter hans påstand, har som slig forhindring

(184 a)

han har gjort at os dele, mens muligt slig skiftes forholdning der rigtighed for den velbetroede skifteforvalter ej så lovlig med klar oplysning han hidindtil har fremvist, hvor udover omrørte skifte efter hans s. formand muligt endnu mange år kunne forhales, hvor over hans svoger som jeg fremmed gæst fra Norge ikke med lovlig føje derefter bør at opholdes. Eftersom Hans Rose alene kun æsker hans svogers patrimonium med dets interesse og omkostning, som for er meldt. og ikke bekommet her for rette nogen skifte at fordre mens sligt kreditorerne samtlige med den h. mand hr. Laurits Hansen at tilkomme og begærede Hans Rose på rettens vegne et tingsvidne her fra rette beskrevet under besegling efter den 4. af hr. Laurits Hansen fremlagte registrering dat. den 20 juni 1659, og tilspørger dommeren Jens Zachariasen om han i dag som han forhåber med rette ske bør, han ham og den hæderlige mand imellem ville erklære, eftersom hans principal er en gæst og fremmed, at ikke fra sin brug længe skal opholdes.

Jens Zachariasen har denne sag optaget til dag fire uger

(184 b)

1663 9/9

** Rasmus Nielsen Fris havde ladet kalde Peder Pedersen Jessen på Johanne Nielsdatters vegne og lod lyse for sin dele til ting kommer igen, des midlertid at gøre regnskab.

** Niels Jensen Omme havde ladet kalde Rasmus Rasmussen på Vejvø hvor hvis han er ham skyldig, og begærede sit første ting.

** Anlangende den sag imellem Hans Pedersen Rose på sin svoger Hans Sadels vegne på den ene side og hr. Laurits Hansen sognepræst på Fejø på den anden side er således afsagt.

Da efter tiltale, gensvar og denne itzige sags tvistighed, som vidtløftig af parterne på begge sider ageres, og Provstens afvisningsdom, henfinder sagen til Fejø birketing at ordeles [urteilen, dømmes] ved ordentlig proces. Så efterdi fuldkommelingen befindes efter rigtigt kasseret skiftebrev dateret Ryde præstegård den 28. oktober 1637 Hans Hansen Sadels krav,

børnepenge at være, og bemeldte hans Patrimonium udi s. Laurits Jørgensen, forrige sognepræst her på Fejø, hans bo at være indkommet, og han sig har bepligtet, det med rede penge og ingen anden vare at betale. Og nu denne hæderlige og vellærde mand hr. Laurits Hansen sognepræst her på stedet er indkomme udi boet, som han formener, er at være et uskiftet bo, eftersom det er lovligt

(185 a)

registreret, og han nogle gange har gjort ansøgning efter skiftets endelighed, hvilket hidindtil ikke er overfor forsamling fuldbyrdet, og intet bevist for mig hvad årsag, vidste jeg ikke indtil anderledes bevises bemeldte hr. Laurits Hansen forbemeldte børnepenge at kunne befri, men tilfinder ham det s. Hr. Laurits Jørgensens fulde efterladte gods at betale inden 15 dage, eller og at lid nam og vurdering i hans bo efter recessen.

Belangende renten derom er ingen vished for mig bevist, hvor længe fra år og tid samme gæld skulle forrentes, ej heller skiftebrevet formelder om rente. Vidste derpå ikke at kende førend lovligt bevis belangende Hans Sadels omskrevne kost og tæring, som han og begærer der på, indfinder jeg for min gunstige overdommer der udi at påkende, og dersom bemeldte Hr. Laurits Hansen noget påskades med skiftets ophold, hr han der om at gå mod dem, sligt har forhindret på sine tilbørlige steder, efterdi det er børnegods, som bør at betales forud for anden gæld, og det inden og al den stund samme skiftebrev er ved magt bestående. Det til vitterlighed under min hånd Fejø den 9. oktober 1663 under Jens Zachariasens egen hånd.

1663 23/10

** Jens Zachariasen lod oplyse kongelig majestæts skatte seddel og leverede Mogens Hansen og Oluf Jørgensen deres lodseddel på det 1. kvartal

(185 b)

og havde samme tid tilskikket de andre lægds mænd Oluf Pedersen i Kadevig og Jørgens Jørgensen deres lodseddel

Har Jens Zachariasen samme tid tilbudt at menige Fejø mænd skulle holde rede deres forbigående skat, som er sommerskat og vinterskat i fjor og i år, landgilde som resterer for forgangne år så og landgilde for i år straks at lade nedkomme, Lod også tilbyde om der er nogle, som resterer med deres fæstning, som er forfalden til s. Alexander Pedersen, så og Hans Jensen ridefogden, at de det skulle forklare hos forvalteren inden mandag førstkommende otte dage. I lige måde anfordrede husbondhold for anno 1661, 1662 og 1663, at det og straks skulle klareres, og såfremt nogen her udi findes forsømmelig har de slev for øvrigheden at forsvare, og begærede at Laurits Jørgensen her efter ville stede ham tingsvidne.

** Bo Nielsen på Peder Hansens vegne lod lyse for sin dele til Terkel Nielsen i Vesterby, Oluf Nielsen i Østerby s. Hans Pedersens efterleverske, hans Michelsen, Anders Færgemand, Jens Jensen, Jens Læsøs efterleverske med hendes lovværge, Hans Rasmussens Smeds efterleverske.

Morten Hansen Smed på sin hustrus vegne sagde at han ej vidste at være Villum Hansen eller hans arvinger noget skyldig eftersom det blev afsat på skifte til samme gæld.

Bertel Nielsen lod lyse for sin dele til sin bror Jens Ibsen

(186 a)

** Niels Jensen Omme begærede sit 2. ting til Rasmus Rasmussen på Vejrø.

** Mads Jensen på Bodil Locks vegne opsagde det hus, som hun iboede, at hun der udi ikke

ville være eller kunne længere formå at give nogen skat af samme hus, eftersom det ej er hende tilhørende, men udsat i børnegods til hendes stedsøn Jacob Jørgensen som drog til Tyskland i de dyre åringer. Jens Zachariasen har udmeldt Terkel Nielsen, Oluf Joensen, Peder Rasmussen og Peder Clausen at de skulle sætte og vurdere samme hus og det sige fra dem igen til ting kommer igen.

Og tilbød Jens Zachariasen at ingen efter denne dag skulle fordriste sig at nedbryde eller borttage af samme hus, men dersom nogen det ville besidde, skulle de det bekomme af øvrigheden.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris.

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen.

** Jens Zachariasen i lige måde tilbød at hvem som var skyldige til landgilde, at skulle komme forvalteren at klarere såvel som også til Niels Sørensen hans efterleverske.

1663 30/10

** Jens Zachariasen påmindede 4. mænd, som på forrige ting blev udmeldt at vurdere Bodil Locks hus, at dette må skulle sige til ting kommer igen.

** Laurits Kedelfører af Maribo havde ladet kalde Oluf Nielsen, Laurits Nielsen efter bevis 11 dlr.
(186 b)

Hans Rasmussen efter bevis 4 dlr. med deres rente. Jens Pedersen efter regnskabsbog 12 dlr. 1 mark med sin tilbørlige rente. Jens Hansen i Vesterby for en tønne torsk 7 dlr og andre for lignende beløb, Ole Smed, Ole Jensen Fris, og begærede dom over dem på s. Peder Rolfs børns vegne i Maribo, dog bevilget til i dag 6 uger at differere, og de som her imod haver noget i denne sag at erklære sig imod, skulle derfor føre rigtighed eller liden en 15. dages dom. Laurits Hansen Kedelfører begærede tingsvidne på (at) Jeppe Clausen, Ole Christoffersen, Jeppe Rasmussen og Hans Michelsen var forarmede

Nok lyste for sin dele til s. Laurits Jensens arvinger. Jens Hansen benægtede at han ikke vidste at han havde bekommet noget af salig Peder Rolf, og aldrig havde bekommet af s. Margrethe Frandses, hvilket han ved sin ed bekræftede.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris. Nok havde ladet kalde Laurits Hansen i Østerby, og lod lyse for sin dele til ting kommer igen.

** Mogens Hansen lod lyse for sin dele til Peder Jeppesen.

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele Laurits Jørgensen.

** Niels Hansen Boesen gav Hans Mathiasen fuldmagt at kræve og oppebjerger betaling af Laurits Jørgensen for den håndskrift, som ham blev leveret i betaling for den 4. part gård af Ole Pedersen.

** Jens Zachariasen til 2. ting påmindede at de som er til øvrigheden skyldig, de det med det første ville klarere.

1663 4/12

(187 a)

** Jens Zachariasen lod lyse for sin dele til de 4. mænd, som skulle vurdere det hus, som Bodil Lock udi boede.

** Anders Jensen af Kældernæs havde ladet kalde Jens Pedersen Smed i Østerby efter hans bevis 27 dlr. 1 mark og 6 års rente, hvorpå noget er betalt -

** Jørgen Andersen lod lyse for sin dele til Rasmus Sørensen.

** Niels Jensen Omme lod lyse for sin dele til Hans Andersen.

** Hans Andersen havde ladet kalde Rasmus Sørensen, Jens Rasmussen og Morten Jensen, og sin svoger Niels Jensen Omme der imod at svare og begærede, at de ville meddele ham deres sandheds vidne, hvorledes han var medhandlet der Svensken nu sidste gang kvitterede landet og begærede sit første ting til dem.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Jens Lauritsen Fris og skal gøre rigtighed til i dag 8 dage, og stille ham tilfreds

(187 b)

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen.

** Terkel Nielsen lod lyse for sin dele til Laurits Jørgensen

** Hans Mathiasen lod lyse for sin dele til Peder Clausen.

** Jørgen Jørgensen begærede sit 1. ting til Niels Lund.

** Søren Sørensen i dag frasagde sig sin halve gård, formedelst armød og fattigdoms skyld at hans kreditorer der udi kunne finde deres udlæg.

** Hans Hansen i Vesterby havde ladet kalde Jeppe Clausen og lod lyse for sin dele til ting kommer, og lovede at give ham bevis til ting kommer igen.

** Mogens Hansen begærede at lyse for sin dele til Peder Jeppesen.

** Jørgen Jørgensen begærede af menige mænd, som der til stede var, og dem tilspurgte om de ville give til Fejø kirke, som de af arilds tid givet haver. Da var der ingen, som det benægtede, lege det samme svarede de også Mogens Joensen, som der om talte med almuen.

Anno 1663 18/12

** De sager som Laurits Kedelfører har beklaget at optage til 6 ugers dag, der udi er den ( ) udi dag, Hans Rasmussen i Vesterby tildømt at betale i dag ..... (ikke læseligt) ..... forleden renter til næst forleden den 8. April og (.....) siden den tid efter hans udgivne håndskrift. Oluf Nielsen, Laurits Nielsen og Laurits Jørgensen er tildømt at betale 11 dlr, med rente si8den 1657 Michelsdag.

Belangende Jens Pedersen Gård. Ole Smed og Ole Fris er for dem intet vist fremlagt, hvor

udi dømmes kunne, efterdi ham ikke er tilskikket rigtighed af regnskabsbogen efter løfte. Derefter andre, som er dømt i samme sag.

(188 a)

Her på de sidste to sider bliver skriften mindre og mindre og er på filmen alt andet end nem at læse, og da det er dom med mere i forskellige gældssager, for det blive herved. slut for den ældste tingbog

FEJØ BIRKS TINGBOG 1677-92

ved Kirstin Nørgaard-Pedersen 2007

(1 a)

Anno 1677 den 6. juli Er holdt ting af Gert Frederiksen Endemand birkefoged til Fejø birketing

Tinghørere: Østerby	Vesterby
Michel Christensen	Morten Hansen Smed
Peder Nielsen	Peder Clausen
Peder Rasmussen Joensen	Jørgen Ollesen
Ole Jeppesen	Laurits Nielsen

** For retten fremkom synsmænd og lod deres afsigt lovligt indføre anlangende den tvistige jord, som de var udmeldt for til tinge 6 uger forleden at besigtige, imellem Hans Mathiasen og Mads Lauritsen. (*Hvert enkelt stykke jord gennemgås med angivet bredde*).

1677 31/8

(1 b)

** Efter den hæderlig og vellærde mand hr. Laurits Hansen, sognepræst her til Fejø, nu forgangen dag før pinse aften, som var den første juni, efter at landemodets dom var gangen, lod han mig [kapellanen] stævne til vidnesbyrd at påhøre og svare. Hvilket da ikke formedelst den hellige fests tilberedelse og anden årsag kunne ske, hvorfor da af mig blev begæret min forklaring at gøre og imod samme vidne at svare, som han nu først bag på dommen prøver, hvilket formedelst tingbogens mangel, som da blev ganske udskrevet, og efter rum tid en anden nu igen kommen, ej førend nu har kunnet ske. Da er dette min sandfærdig erklæring og svar til samme vidne, at ingenlunde fuldkommenligen så er tilgangen.

Mens der jeg forgangen år i 76. den 11. oktober kom udi hr. Laurits hus ham at besøge, og imidlertid begge majestæternes benådnings breve og vocation ham foreviser, og jeg derefter tilspurgte ham, hvad ham da behagede til min underholdning at afstå, og hvad han vilde give mig til løn, og hr. Laurits da svarede mig, at han ville give mig 10 dlr. årlig, som han da sagde mig at være en klokkers løn, så kunne jeg komme udi hans hus og tage min kost. Som hans vidner ej skal kunne mangle eller fragå.

Hvorpå jeg da svarede ham således, at på den maner kunne jeg ikke være hans kapellan, at han skulle give mig hvad han selv tyktes, eller som han da andre, hvilke han til forn bekendt, og da end uden kongelig tilladelse havde kaldet, ville give, og som hr. Laurits da spurgte om jeg ikke var hans kapellan, svarede jeg således at jeg ikke aleneste var hans kapellan, men og

af menigheden. og der foruden af majestæten resigneret pastor til menigheden. Hvorpå hr. Laurits svarede, så må menigheden og lønne mig, men jeg svarede og forment, at den hans arbejde og embede, jeg forrettede, måtte vel lønne mig. Hvorfor jeg, <> da jeg tog afsked og bad ham, at han Ikkun ville svare biskoppen på hans skrivelse, om at han [kapellanen] skulle efterfølge ham i embedet, som det nådigst var blevet ham forordnet af hendes majestæt. - Hvorpå hr. Jens da for retten var begærende at samme hans erklæring og svar udi hr. Laurits tingsvidne måtte meddeles.

(2 a)

** Hans Hansen Borre i Østerby havde kaldet Ole Pedersen Smed, Rasmus Hansen, Christoffer Nielsen deres sandhed at vidne om hvilke ord, de hørte, Rasmus Rasmussen i Østerby sagde min kone på ved Tyrfaldet den første dag, vi havde heste i tøjr i vænget i år.

Nok har jeg ladet kalde Peder Jeppesen, Bo Olsen, Niels Rasmussen Fynbo, deres sandhed at vidne, hvis overløst Rasmus Rasmussen mig gjorde forgangne lørdag otte dage i Ole Jeppesens hus, for jeg ham havde påtalt med flere medfølgende mænd for hans brystfældige gærder og hans svin, som gik i vor kornmark. Og her imod er Rasmus Rasmussen kaldet imod tingsvidnes forsvar ham hvilket er givet lovligt varsel <>

Og var fornævnte Hans Borre begærende de første (.....) til samme Vidnesbyrd og til Rasmus Rasmussen i lige måde Rasmus Rasmussen tilspurgte Hans Borre, hvorfor han havde givet ham kald og varsel på hans kones vegne, hvis utilbørlig han skulde have sagt efter Hans Borres mening, hvad han senere ville svare på, når jeg Rasmus Rasmussen lader kald og varsel giver imod nogen sag, da han ved så vist, som retten kan medføre.

** Jesper Pedersen Skomager i Østerby for retten fremkom og havde ladet kalde Gertrud Olufsdatter, Maren Hansdatter med deres lovværge, deres sandhed at vidne om hvis overløst, som Peder Hansen havde beganget den 14. august imod mig i mit hus.

(2 b)

1677 28/9

** Jordan Nielsen degn stævnedes flere for gæld, (Rasmus Christoffersen) i Vesterby. Nok Anders Hansen, Ole Jeppesen og begærede først ting til dem.

Nok begærede dom over Niels Rasmussen, Hans Hansen Rågå, Anders Jørgensen, Niels Rasmussen Lund, Rasmus Mogensen om de ikke bør at betale inden 15 dage eller lide nam.

(3 a)

** Hans Mortensen i Vesterby havde ladet kalde Jeppe Lauritsen i Vesterby og begærede første ting til ham, for sin tjenesteløn.

1677 19/10

** Hans Hansen Borre begærede 3. ting til sine vidnesbyrd og til Rasmus Rasmussen at svare.

** Hr. Jens Bidstrup havde ladet ved Ambrosius Jørgensen ladet kalde flere for gæld.

** Jordan Nielsen degn sit 2. ting til dem, som er ham skyldig.

** Hans Mortensen begærede 2. ting til Jeppe Hansen for sin tjenestekvindes løn.

** Niels Rasmussen Lund havde ladet kalde på sin søns vegne Hans Rasmussen i Vesterby for tjenesteløn for han pløjede for ham.

** Laurits Lauritsen (Hovmand) havde ladet kalde Peder Hansen (Smed) og Hans Rasmussen for gæld.

1677 26/10

(3 b)

** Ambrosius Jørgensen begærede på hr. Jens Bidstrups vegne andet ting til Peder Joensen, Niels Rasmussen Lund og Christoffer Nielsen for hvis de er ham skyldig.

** Hans Hansen Borre bomand i Østerby begærede her for retten af Rasmus Rasmussen bomand i Østerby, at han vilde efter deres forlig give ham og hans hustru et godt skudsmål, at han intet vidste dem at beskyldte andet end ærligt og kristeligt.

Rasmus Rasmussen fremstod og gav Hans Hansen Borre hans hustru et godt ærligt skudsmål. I lige måde fremstod Hans Hansen Borre og gav også Rasmus Rasmussen et godt skudsmål - og dermed den begåede trætte mellem dem være død og magtesløs.

** Jordan Nielsen degn begærede sit 3. ting til dem, som var ham skyldig.

1677 9/11

** Jordan Nielsen degn fjerde ting i sin gældssag og begærede dom over dem, som til første ting er indciteret. Da de i dag inden femten dage at lide nam.

Da efterdi de ikke har villet indstille sig at betale og ej heller har gælden benægtet, da er de tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam.

(4 a)

** I lige måde på var på hr. Jens vegne begæret 3. ting til Niels Lund, Peder Rasmussen Joensen og Christoffer Nielsen for deres gæld.

** Hans Mortensen havde ladet kalde til dom Rasmus Pedersen bomand i Østerby og der fremlagt en obligation på 16 sldl. 3 mark af dato den 27. november 1672, item beretter hans Mortensen Anders Hansen af ham havde bekommet et halvt pund byg -

Hans Mortensen i lige måde havde ladet kalde Bent Hansen Dam husmand i Østerby og til dom og derpå fremlagt en obligation af dato 1672 den 7. februar, hvorfor Hans Mortensen begærede dom at betale eller at lide nam

I lige måde havde ladet kalde Ole Madsen ungarl boende i Vesterby og begærede dom over ham efter et købebrevs indhold, som Ole Madsen findes i et gårds køb at være Hans Mortensen skyldig.

** Morten Hansen Smed bomand i Vesterby havde ladet kalde Christoffer Nielsen bomand i Østerby for 5 slette daler, som han var ham skyldig - og begærede dom.

Da efterdi Christoffer Nielsen ikke har villet møde at betale, da er han dømt til at betale inden femten dage eller lide nam.

1677 23/11
(4 b)

Christen Jensen Smed for rette lod læse og påskrive en missive, som ham var tilskrevet på ærlige agtbare og velfornemme mand Hans Jensen Stenholt ridefoged over Nykøbing amts len lydende i sin korte mening, at han skulle lade opkræve otte uvildige mænd, som på Askø skulle besigtige, hvis skade den sidste flod på deres rugsæd og engbund kunne have gjort, og det til Fejø ting ved deres ed bekræfte.

Dertil er udmeldt Rasmus Jørgensen i Vesterby, Hans Hansen, Morten Hansen Smed og Jørgen Olsen sst. Ole Jørgensen, Rasmus Rasmussen, Peder Jeppesen og Mogens Hansen i Østerby.

** Christen Jensen Smed for retten havde ladet kalde Laurits Lauritsen Kromand for gæld, som han skal være skyldig til Hans Christoffersen i Nykøbing, efter hans regnskabsbog, hvor han bagpå har skrevet, Laurits Lauritsen på Fejø er mig skyldig blevet 17. november 1675, først for en flintbøsse han bekommet haver med navn ved, at dersom han inden 14 dages forløb betalte, skulle [han] have den for penge 3 rigsdaler, nok blev skyldig 2 mark bekender han med sin egen hånd underskrevet. Nok lånte jeg ham samme dag 1 mark, og nok 2 mark - <> Og befindes på samme udtog en fuldmagt fra Hans Christoffersen i Nykøbing at han gælden har overdraget og befuldmægtiget Christen Jensen Smed at indkræve.

Birkefogden påråbte om der var nogen på Laurits Lauritsens vegne, som uden videre bekostning ville stille tilfreds. Da ingen befandt -

Da efter forberørte lejlighed og efterdi Laurits Lauritsen efter lovlig citation - da er han tilfundet inden femten dage at betale eller lide nam.

(5 a)

** Nok havde Christen Jensen Smed ladet kalde Peder Rasmussen Joensen i Østerby for gæld. Er optaget til ting kommer igen.

** Nok havde Rasmus Hansen i Vesterby ladet kalde Hans Hansen Rågå for gæld efter en doms bekostning dateret Fejø birketing 18. november 1675, og et års rente. Og begærede 1. ting.

(5 b)

** Nok havde ladet kalde Morten Hansen i Østerby for gæld, og begærende første ting til ham.

1677 7/12

** Rasmus Eriksen i Vesterby begærede 2. ting til de mænd, som er ham skyldig.

** Ole Jørgensen havde ladet kalde Rasmus Mogens for 5 mark og to års rente, som han er ham skyldig og begærede første ting. Nok havde han kaldet Jeppe Clausen for 2½ mark han er ham skyldig, han begærede første ting til dem begge.

** Jørgen Olsen havde ladet kalde Hans Hansen Dam for 5 mark 4½ sk. og begærede 1. ting.

1677 14/12

** Hans Jørgensen med sine medfølgere fremkom for retten og gjorde deres afsigt anlangende den skade som vandflod havde gjort på Askø land således som følger

<> Eftersom vi efterskrevne (otte) mænd - var blevet udmeldt

(6 a)

hvad skade den sidste høje vandflod havde gjort på deres agerland og engbund. Da har vi efterskrevne otte mænd straks der efter begivet os til Askø. Først at floden er gået over 5 steder på deres land, som har fordærvet en fjerdepart af deres agerjord, en del med sand og grus, og en del er ganske bortskyllet. Så vel af deres (rug udsæd) som deres anden jord skulle sås med andet korn. For det andet deres engbund sig belanger, da er den halve engbund overskyllet, en del med grus og sand, en del med tang og så meget af deres land og siden af jorden, som floden har været overskyllet synes for os ganske uddød, at den nogen grøde kunne give af sig. At dette således udi al sandhed at befindes det ville vi samtlige vidne og stadfæste under helgens ed på alle behøvende steder.

** Hans Jørgensen i Vesterby havde udi retten ladet kalde Morten Christensen Badike og begærede dom over ham for en obligation, som er for retten fremvist og læst og påskrevet.

<> *(Noget var betalt, og de var uenige om gældens størrelse).*

(6 b)

Sagen optaget til ting kommer igen og begærede Hans Jørgensen, at han da måtte gives dommen beskrevet, som han ikke for skellig årsags skyld kunne være til stede.

** Morten Christensen Badike havde ladet i retten kalde Anders Jørgensen for hvis han er ham skyldig og begærede første ting til ham.

** Claus Hansen havde ladet kalde Michel Pedersen Dam i Vesterby for 4 dlr. 2 mark 8 sk. efter en rigtig håndskrift af dato den 15 februar 77. og begærede dom over ham. Er optaget til ting kommer igen.

** Ole Jørgensen begærede andet ting til Rasmus Mogensen, så også andet ting til Jeppe Clausen for hvis, de var ham skyldig, som tilforn findes indført.

** Laurits Lauritsen havde ladet kalde Peder Hansen Mindste for et løfte udi Maribo. Peder Hansen Mindste svarede, at når Laurits Lauritsen beviser, at han var ham noget skyldig ville han betale ham.

** Rasmus Eriksen begærede 3. ting til dem, som var ham skyldig, som forhen findes indført.

** Hans Jeppesen begærede første ting til Hans Hansen Rågø, som Hans Hansen er ham skyldig. I lige måde til Niels Rasmussen Lund for, hvis han er ham skyldig.

** Jørgen Clausen begærede 2. ting til Hans Hansen Dam for hvis, han er ham skyldig.

(7 a)

1677 21/12

** Rasmus Eriksen til fjerde ting begærede dom over Anders Hansen i Østerby. Da efterdi Anders Hansen søges og tiltales for gæld, som forskrevet står, og endog han med høringsdele til fjerde ting er forfulgt og ikke benægtet, er han Tilfinde inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Ole Jørgensen begærede sit 3. ting til Rasmus Mogensen, så og 3. ting til Jeppe Clausen for hvis de var ham skyldig.

** Niels Jørgensen i Vesterby havde ladet kalde Peder Joensen i Østerby, Peder Nielsen Borre, Hans Dam og begærede første ting til dem for hvis, de var ham skyldig.

** Morten Christensen Badike begærede 2. ting til Ambrosius Jørgensen. Nok har ladet kalde Niels Rasmussen Lund og begærede første ting til ham.

** Laurits Lauritsen Endemand begærede andet ting til Peder Hansen Mindste for hvis, han er ham skyldig.

** Jens Mogensen ungarl havde ladet kalde Niels Rasmussen Lund og begærede første ting til ham.

** Hans Jeppesen begærede sit andet ting til Hans Rågø, så og andet ting til Niels Rasmussen Badike, for hvis de er ham skyldig.

** Rasmus (Snæring) af Kragenæs i Lolland har ladet kalde Hans Hansen Rågø for hvis, han er ham skyldig og begærede første ting.

(7 b)

1678 25/1

** Rasmus Hansen Snæring i Kragenæs ved skriftlig begæring sit 2. ting til Hans Hansen Rågø, findes forhen indført.

** Er læst på tinget her for retten en kgl. befaling indeholdende forbud på bådfolks og soldaters udførsel.

** Rasmus Hansen i Vesterby havde ladet kalde Hans Hansen Dam i Østerby for 6 dlr. 2 mark, han er ham skyldig og begærede dom, Da efterdi Hans Hansen Dam ej efter lovlige citation er mødt gælden at benægte eller stille tilfreds, da er han tilfinde inden 15 dage at betale eller at lide nams eksekution.

** Rasmus Hansen i lige måde havde ladet kalde Jeppe Clausen bomand i Østerby for gæld. Er tildømt at betale inden 15 dage eller lide nam.

** Rasmus Eriksen begærede begge domme beskrevet.

** Laurits Lauritsen Krømand begærede 3. ting til Peder Hansen Mindst findes forud indført.

** Morten Christensen Badike begærede 2. ting til Niels Rasmussen Lund, findes forhen indført. Nok begærede 3. ting til Ambrosius Jørgensen, for hvis han er ham skyldig.

(8 a)

1678 15/2

ingen sager indført.

1678 8/3

** Niels Rasmussen Lund begærede udmeldt 4 lovfaste dannemænd at besigtige Mogens Hansen hans ris gærde, som han formener er flyttet ham for nær og gravet ind på hans aflæg vesten for. 4 mænd blev udmeldt.

1678 17/5

Niels Rasmussen Lund var begærende at de fire mænd som den 8. marts var udtaget at besigtige hans risgærde imellem ham og Mogens Hansen, som han formente at være flyttet ham for nær. De fire mænd mente at gærdet var flyttet 3 alen ved den nordre ende, 2 alen på midten og halvanden ved den søndre ende, og vesten for gærdet var der gravet en grøft en alen bred.

Årsagen til at afsigten ikke var aflagt til den bestemte tid var, at de påbudte bededage i mellemtiden var blevet indført. Niels Rasmussen begærede tingsvidne, Mogens Hansen ligeså.

(8 b)

1678 24/5

** Hr. Laurits Hansen sognepræst til Fejø sogn for retten fremkom og fremlagde et skriftlig indlæg, som blev læst og påskrevet, lyder som følger:

Lader jeg underskrevne give den velædle og velbyrdige hr. Amtmand Cornelis Lærke til Nielstrup og Årsmarke og den høj og vellærde mand hr. Knud Christensen Brun sognepræst til Rødby og Ringsebølle sogne og provst i Fuglse herred i Lolland fjorten dages varsel, at møde den 24. maj her til Fejø birketing imod vidnesbyrd anlangende den skrivelse, som mig efter tiden fra ham fra Nielstrup blev tilskikket, så og om vejrliget og vores øers og min egen svaghed, der jeg efter hans skrivelse skulle have mødt i kapellanen fraværelse på Halsted, så og hvor længe det er siden provsten visiterede her på Fejø, med videre som her for retten kan forefalde, om nogen af eder her imod vil have noget at svare.

I lige måde har jeg og givet til hæderlige og velædle mand hr. Jens Bistrup 8 dages kald og varsel til bemeldte tid og sted at møde imod vidnesbyrd anlangende på hvad måde jeg begærede hr. Jens Bistrup, der han med min allernådigste herres og arvekonges brev til mig ankom. Så og om alt fornævnte at påhøre, om han her imod vil have noget at svare. Af Fejø præstegård den 7. maj 1678 Laurits Hansen mpa

På samme seddel fandtes provstens skriftlige erklæring, med hans protest, at han ikke kunne indstævnes for retten, i en sag han selv havde indstævnet for højesteret, så han ikke uden tilladelse fra højeste sted kunne møde for at høre yderligere vidnesbyrd i sagen. Et svar han også begærede læst og påskrevet. <

(9 a)

Kaldsmændenes afhjemling og redegørelse hvornår og for hvem de havde gjort kald og varsel i sagen.

Nok havde de kaldet Christen Jensen Smed, Peder Hansen ved Vesterstrand, Laurits Nielsen, Peder Rasmussen Møller, Hans Mortensen, Hans Jørgensen, Ole Pedersen Smed, Morten Hansen i Østerby, Laurits Hansen Niels Rasmussen Fynbo, Ambrosius Jørgensen og Theophilus Jørgensen deres sandhed at vidne, om hvis dem kan for retten tilspørges.

Efter denne indførsel, som fandtes at stride imod landemodets dom, som var blevet stævnet til højesteret mente ridefogdens tjener Søren Knudsen at disse kald hr. Laurits Hansens kald og varsler burde kendes døde og magtesløse. <

(9 b)

Hvorimod hr. Laurits Hansen mente at hans vidnesbyrd ej kunne nægtes, eftersom de var fornødne til sagens grundige oplysning. Det kunne dog være sket tilforn og Søren Knudsen

mente derfor, at de ikke burde høres.

Herpå således indiceret. Hvad sig belanger provst, hr. Knud Christensen Bruns protest imod hr. Laurits givne kald til ham imod vidnesbyrd at svare, som han mener ikke bør tilstedes på en afsagt dom, hvorpå der er taget kongelig stævning, så er mig der ej overbevist, at der nogen dom er gangen eller kongelig stævning taget provstens visitats her på øerne angående, hvorom kaldet til provsten alene formelder, at han her til birketinget mod slig vidner er citeret, ved dem derfor ikke forsvarligt at nægte eller afvise.

Hvad Søren Knudsens protest sig belanger, at hr. Laurits vidner skulle angå den kongelige fyrstemoder vores allernådigste dronning, da kan dette ikke erfares af kaldet, der alene hen strækkes om vejrligets tilstand på øerne og hr. Laurits svaghed og tilstand, at skulle henskikke om en skrivelse, som fra Nielstrup hid efter tiden skulle være ankommet. Ved derfor ikke imod birkerettens 5. artikel hårde sentens slig vidner at nægte, efterdi det bevises at vedkommende at svare her imod var tilstede.

Christen Jensen Smed for retten fremkom, at 1676 den 17. maj blev ham ved Gert Frederiksen Endemand en missive leveret fra Hans Jensen Ridefoged over Nykøbing slot og samme skrivelse mig leveret kl. 7 efter middag, som formeldte at ridefogden havde der udi indlagt amtmandens forseglede brev til hr. Laurits Hansen, og samme dag om morgenen som var den 17. maj <> rejste

(10 a)

hr. Laurits Hansen til Nykøbing, og kom ikke der fra førend den 20. maj om eftermiddagen, hvor jeg straks leverede ham brevet, hvilket jeg med egen hånd har skrevet på brevet.

Anlangende vejrliget der hr. Laurits skulle have mødt på Halsted for stiftamtmanden hr. Cornelis Lærke og hr. Knud Christensen Brun, provst udi Fuglse herred. Her om at vidne fremstod Peder Hansen bomand i Vesterby og vidnede, at den dag hr. Laurits skulle have været til Halsted, var det et hårdt Guds vejrlig med vind, sne og frost, så man ikke vel uden fare kunne komme over, så Laurits Nielsen med stor fare over kom med skrivelse og svar. Bemeldte mand Laurits Nielsen vidnede ved højeste helgens ed, at nu på andet år siden tiden kan han ikke egentlig vide, når han hos hans velbyrdig stiftamtmanden på Nielstrup da tilskikkede hr. Laurits Hansens missive, som han i egen hænder leverede, og den dag som hr. Laurits efter skrivelsen skulle have mødt, da var det ondt vejr med storm frost og sne, så han næppe selv turde understå sig at komme frem med langrorsmændene, men kom dog over isen med brevet til velbyrdig hr. amtmand og var hr. Laurits imidlertid svag af svaghed her på Fejø.

Peder Rasmussen Møller vidnede at var samme tid stor storm sne og frost og hans båd lå indefrosset i Bandholm. Anlangende svagheden på landet så og hr. Lauritses fremkom Laurits Hansen og vidnede at der hr. Laurits stod op han til Niels Rasmussen Fynbos mor at berette, beklagede hr Laurits sin svaghed og berettede at han skulle have mødt på Halsted for velb. hr. amtmand. <>

(10 b)

Niels Rasmussen Fynbo vidnede det samme. Ambrosius Jørgensen vidnede at hr. Laurits samme dag berettede hans salig mor med flere andre svage, eftersom der var stor svaghed samme tid på landet, og var hr. Laurits samme tid og svag.

Angående provsten hr. Knud Christensens visitats her på Fejø fremstod Hans Mortensen og vidnede, at han ikke vidste at provsten var her på landet uden aleneste en gang mens han var kirkeværge, og siden en gang for gangen år, der han satte hr. Jens ind.

Ole Pedersen Smed, som også var kirkeværge vidnede det samme, men om han visiterede samme tid eller ikke vidste han ikke heller, eller om han nogen tid siden havde været her på landet det kunne han ikke sige, thi han var da sejlet ud.

Hans Jørgensen vidnede at de fire år efter Hans Mortensen og Ole Smed var kirkeværger, var han kirkeværge, i de fire år var hr. Knud Christensen Brun, provst i Fuglse herred ikke her

i Fejø kirke at visitere. Hr. Laurits tilspurgte Hans Jørgensen om han ikke imidlertid oppebar sine visitatspenge, hvortil Hans Jørgensen svarede, at i de år annammet han visitatspenge for Fejø hvert år. Hans Mortensen som tillige var kirkeværge med Hans Jørgensen vidnede det samme.

Angående hvorledes hr. Laurits forholdt sig og antog hr. Jens Bidstrup da han kom til ham med kongens brev, da tilspurgte hr. Laurits Hans Jørgensen om han så eller hørte noget utilbørligt, eller om nogen havde talt om majestæten, dronningen eller deres breve, hvortil Hans Jørgensen svarede, at han tilforn havde vidnet i samme sag her til Fejø $\sphericalangle$ birketing, og derfor ikke videre at vidne i denne sag med mindre han fra højere sted blev tilskikket,
(11 a)

men han ganske intet vidste af, at hr. Laurits havde kaldet enten imod majestæterne eller deres benådningsbreve ej heller så eller hørte noget samme tid noget utilbørligt.

Theophilus Jørgensen i lige måde påstod en gang tillige havde vidnet med Hans Jørgensen og kan derfor ikke gøre anden forklaring, og hvis spørgsmålene sig belanger, som hr. Laurits har gjort til Hans Jørgensen, det stadfæster han fuldkommen i alle måder. Hr. Laurits Hansen, hr. Jens Bidstrup og Søren Knudsen på si husbonds vegne begærede tingsvidne.

1678 31/6

** Rasmus Rasmussen begærede af birkefogden, at han ville udmelde ham fire mænd, som kunne bese hans toft, formener sig der udi at ske forkort og ikke har samme bredde, som hans naboer, eftersom der er ingen skel imellem Ole Jeppesen, som ligger der vest, og til med sin toft for mente sig ikke at have bredere, eller noget af Rasmus Rasmussens pløjet, videre end som af arilds tid havde været. Fire mænd blev udmeldt.

** Peder Nielsen Borre begærede af birkefogden at han ville udmelde 8 mænd på nogle vænger, hvor ham mente sig forkortet, og de blev udmeldt.

(11 b)

1678 7/6

** Ole Jeppesen begærede mænd, som kunne syne og se hans aflæg, som findes på Rasmus Rasmussens toft, som ligger ved den søndre side. Formener sige der udi at være pløjet for nær. Dertil blev udmeldt Mogens Hansen, Abraham Bendiksen Niels Rasmussen Fynbo og Hans Hansen Rågå af Østerby, Jeppe Lauritsen, Hans Hansen Jens Jensen og Peder Olsen i Vesterby.

1678 12/7

** Christen Jensen Smed bomand i Vesterby på Fejø for retten fremstod og lod læse en befaling fra ridefogden Hans Jensen Stenholt angående at forfølge Hans Pedersen Smed for hvis befalingen udviser, som her er læst og påskrevet, Item de fire mænd og de enkekvinder som hørbed på Vestergade uden lov har indtaget.

** Nok lod Christen Jensen Smed læse et tingsvidne udstedt af Stokkemark birketing den 25. februar 1678, om at Hans Smed skulle være med i det klammeri på Stokkemark med Anders Smed og Peder Snedker, som blev begået med Hans Nielsen i (Kældernæs) og satte i rette om ikke bør bøde fire voldsbøder, $\sphericalangle$ hvorpå han begærede forsvarlig dom.

(12 a)

** Nok lod Christen Jensen Smed indføre kaldsseddel på øvrighedens vegne kaldet Rasmus Hansen, Morten Olsen, Søren Hansen, Hans Frandsen og Johanne salig Ole Nielsens til Fejø birketing den 12 juli anlangende et hørvænge de samtlige har udtaget på gaden i Vesterby, uden nogen øvrigheds tilladelse. imod dom og vidner at påhøre samme tid og sted. Citeres eder (...) Hansen, Hans Christensen, Jens Olsen og Jørgen Jeppesen eders sandhed at vedstå, hvor bredt og langt fra skoven hørvænget ligger. Citeres eder Laurits Nielsen og Michel Jensen til forskrevne tid og sted at møde, eders sandhed at afkræve, og om hvis eder for retten kan blive tilspurgt.

Derefter berettede synsmændene om hørvænget, som fandtes på Vestergade med nærmere angivelse af størrelsen. Derefter mente Christen Jensen Smed, om de ikke havde forbrudt deres fæste på deres gårde. Søren Hansen fremstod og begærede udsættelse, til ting kommer igen.

1678 19/7
(12 b)

** Hans Jørgensen for retten fremstod tvende enkekvinders vegne, nemlig Johanne Ole Nielsens og Mette Olufs salig Ole Hansens vegne, og havde ladet kalde Ole Jørgensen, Mogens Hansen i Østerby, Hans Jeppesen og Peder Jeppesen i Østerby, Laurits Jørgensen i Vesterby, Hans Mortensen, Morten Hansen Smed, Hans Rasmussen deres sandhed at vidne om det hørland, som øvrigheden gør fordring på her på Vestergade på Fejø hvorpå Laurits Nielsen også skulle svare.

Christen Jensen fremstod og protesterede, for han havde kun handlet efter ordre fra myndighederne.

Gert Frederiksen tilspurgte Hans Jørgensen, om han i denne sag ville svare på enkernes vegne, så vidt denne sag vedkommer, og han spurgte også enkerne, som personligt var til stede, om de havde antaget Hans Jørgensen til at udføre sagen for dem, og om de selv havde andre formyndere, og især spurgte han salig Ole Hansens enke om det hørfrø, som var sået i det omtvistede vænge på gaden tilhørte hende eller hendes, søn Morten Olsen, og om han var givet kald og varsel, at skulle svare eller hans mor ved sin lovværge.

Da for retten fremkom Johanne salig Ole Nielsens enke klagede sig, at siden den tid salig Jørgen Jørgensen ved døden afgik, havde hun en anden formynder eller værge haft, men nødes her for retten Hans Jørgensen i hans afgangne broders sted at ombede, hende i førstkommende så vidt retten medfører at forsvare.

Item fremkom salig Ole Hansens efterleverske i lige måde beklagede sig, at salig afgangne Ole Pedersen < > på Fejø, mens han levede havde stået hende udi forrige værges sted, begærede nu i retten at Hans Jørgensen kunne bistå hende i sagen. Da for retten fremstod vedkommende og begærede at varslet måtte afhjemles.

(13 b)

Hans Jørgensen tilspurgte de forskrevne vidner, om det ikke var dem i Guds sandhed vitterligt hver efter sin alder, så vidt de kan mindes, vidste at der havde været sået hørfrø her på gaden på Fejø, og om der nogen sinde før af øvrigheden eller nogen på deres vegne har tiltalt dem på deres gårdes fæste eller anden måde havde klagemål. For det andet om det ikke er dem bevidst at dette omtvistede hørvænge er udlagt til gaden igen, og om det var dem bevidst, om det har været nogen til hinder eller afbræk enten på sin kørsel, indgang og udgang i nogen måde, - - eller om det er dem bevidst, hvor nu det er imellem Laurits Boesens land og sammes hørvænge enten at alle medfæstere og det fordi at Laurits Boesen høres at skulle være den første mand, som skulle påklages.

Ole Jørgensen for retten fremstod og sagde at det i sandhed var ham bevidst, så længe som han kunne mindes var nær 40 år, at han aldrig havde hørt, at der var klaget på noget hørvænge

som havde været udtaget på gaden og udlagt igen, og det havde været sædvanligt. Hans Jeppesen vidnede i lige måde og kunne mindes 45 år, Mogens Hansen i Østerby kunne mindes 40 år, Peder Jeppesen i Østerby mindes 40 år, ligeså Hans Mortensen 40 år og Morten Hansen Smed vidnede lige som Ole Jørgensen havde vidnet. Hans Jørgensen begærede tingsvidne og bad om at sagen måtte tages i betænkning til næste ting, og at det måtte meddeles amtmanden. <> Christen Jensen Smed begærede dom fire uger senere.

(14 a)

** Hans Jørgensen begærede, at man ville bese hans aflæg efter til kirken, hvis skade der var på hans forte og korn.

** Item begærede Hans Jørgensen på Gertrud salig Jørgen Jørgensens vegne 4 mænd at måle det boel, som kaldes Skæppestykket tværs over den holm som ligger i mosen, menes at hendes hø skulle være borttaget og bortført, og de det ville give beskrevet med det første.

** Hans Pedersen Smed lod læse de velbyrdige mænd landsdommeres stævning angående, hans irettesættelse forgangen tingdag til ham, som blev læst og påskrevet.

** Christen Jensen Smed havde ladet kalde Hans Hansen Rågø anlangende et stolestade i kirken i kvindestolene i den stol næst Bernt Michelsens kvindestol det første stade, som står i den gamle stolebog salig Laurits Jørgensen tilhørende, og Hans Hansen Rågø sig det tilbemægtiget og ikke hører til hans gård, eftersom ikke de stader som til Hans Rågøs gård forklarer stolebogen Christoffer Lund at være tilhørende, og de stolestader som hører til bondegårde i Vesterby at være salig hr. Laurits Jørgensen tilhørende. Sætter derfor i rette, efterdi for antegnede stol efter <> bogen befindes at tilhøre den øde bondegård i Vesterby fornævnte hr. Laurits Jørgensens var,

(14 b)

om ikke Hans Hansen Rågø bør den at kvittere, lige så vel som de andre stolestader salig hr. Laurits Jørgensen er indtegnet for at være tilhørende, og holde sig til de andre, som hører til hans gård, som bogen specificerer at være Christoffer Lund tilhørende, og han begærede at Hans Rågø skulle navngiven sine vidner, som han sig beråber på. Hans Hansen Rågø begærede udsættelse, så han kunne føre vidnesbyrd i sagen, men Christen Jensen Smed mente, at han skulle navngive sine vidnesbyrd .

1678 16/8

** Hans Hansen Rågø havde ladet kalde Hans Andersen, Gertrud Skottes, Kirsten Lunds, Karen Mortensdatter, Anne Pedersdatter Fris, deres sandhed at vidne angående deres stolestader norden i kirken, og hvis de bliver tilspurgt for retten, og Christen Jensen Smed med deres vidnesbyrd at svare. Christen Jensen Smed havde ligeledes ladet kalde sine vidner.

Hans Andersen fremkom og vidnede at imens han var ungtkarl, da stod Maren hr. Jenses karl på det første stade for i stolen bag den stol næst til salig Bernt Michelsens kvindestol, som han kan mindes vel 50 år, og enten det hørte til Hans Hansen Rågøs gård eller ikke, det vidste han ikke, heller ikke han havde hørt, at der havde være anke eller klage derpå førend nu.

Gertrud Skottes fremkom og vidnede, at hun havde sit stolestade i kirken under lektoriet, som det stod i gamle dage, og der det blev opsat, da blev hendes stolestade forringet, som blev gjort til lektoriet og kom så fra det første stolestade indtil nogen tid og stod da på et sted og på et andet og siden på dette omtvistede stade , men der provsten kom her ud og sagde, at det hørte til Christoffer Lunds bondegård, så besatte (.....) der med og vidste ikke, at der

havde været hørt eller talt om samme stolestade før nu.

Christen Jensen tilspurgte Gertrud Skottes, om det hende ikke udi sandhed er hende bevidst, at omtvistede stolestade med rette hører til Hans Hansen Rågøs gård, anderledes end som efter provstens nu $\diamond$ sluttes at have sagt,

(15 a)

som i forrige hendes vidne indført. Hvor til hun svarede, at hun ikke vidste videre, end provsten havde sagt, og hun havde set, at de til Hans Hansen Rågøs gård havde stået på dette omtvistede stade, men om det hørte til hans gård, vidste hun ikke. Dommeren foreholdt hende, at hun skulle aflægge sit vidne ved ed, hvor til hun svarede, at I får mig ikke til at gøre som borren, siden kom og aflagde sit vidne af tinget.

Karen Madsdatter for retten kom og vidnede at hun havde set Jens Christoffersen stå på samme omtvistede stolestade, mens hans tid var, men enten det hørte til Hans Hansen Rågøs gård vidste hun ikke, hvilket hun med ed bekræftede. Hans Hansen Rågø begærede tingsvidne og Christen Jensen ville føre sit indlæg til doms til ting kommer igen.

** Christen Jensen Smed på Borchart Rosenfeldts vegne havde ladet kalde Hans Hansen Rågø og begærede 1. ting til ham for en skæppe ærter, hvortil Hans Rågø svarede, at han aldrig vidste, han var ham nogle ærter skyldig eller havde fået noget af ham.

** Hans Jørgensen fremstod og begærede af dommeren at sagen om hørvænget måtte udsættes endnu 14 dage, som er sjette ugers dag, af den grund at Hans Jørgensen på enkernes og andre interesseredes vegne, havde været hos lensmanden med en supplikation, som er blevet henvist til Hans Jensen ridefoged.

** Hans Jørgensen begærede at de mænd, som var udtaget til at gøre deres afsigt i dag på hans aflæg ved kirken. De vidnede at hans aflægge var nedtrådt og fordærvet og kunne vel skaden være til en halv tønne rug.

** Hans Jørgensen begærede at de mænd som var udtaget at syne på Gertrud salig Jørgen Jørgensens eng ville gøre deres afsigt når ting kommer igen.

** Christen Jensen Smed fremlagde velbyrdig hr. Amtmands befaling til ham at betjene retten på Fejø birketing i den sag, som Anders Krog af Nakskov på Helle Sofie salig Johan Adolfs vegne af København havde mod birkefogden ved retten at søge, dateret den 1. juni 1678.

(15 b)

Anders Krog producerede i retten et skriftligt kald af 31. juli nærværende år, ved hvilket han havde kaldet Birkefogden Gert Frederiksen til i dag for retten at citere mod doms æskning for hvis han søges at skulle betale til Hellena Sofie salig Johan Adolfs af København.

Anders Krog producerede sin sagelse, som blev læst og påskrevet. Den forordnede dommer tilspurgte Gert Frederiksen, om ham tykkes for oplæste krav kunne være rigtigt, hvortil han erklærede, at det for ham kan være udisputerligt, og begærede at Anders Krog på sin principals vegne ville bevise sin sagelse. Uanset det efter recessen ikke kunne kræves, ville Anders Krog ikke desto mindre svare, for at spare vidtløftighed, og han fremlagde Gert Frederiksen formands salig Anders Niensens egen missive der om til Johan Adolfs dateret København den 24. juni 1671, i hvilket der ikke alene vedgås, men sker erbydelse til betaling om henstand måtte gives, hvilket han mente var bevis nok, og han begærede her hos at birkefogden ville sig resolve, om det er hans salig formands hånd eller ej. Missiven blev derefter påskrevet.

Gert Frederiksen besluttede sig til i dag otte dage, at give sin erklæring og at missiven, som skulle være hans formands hånd, i mellemtiden måtte ham af dommeren betros. Hvortil Krog svarede, at det var ikke rettens sædvane, og birkefogden blev spurgt, om hvorfor han brugte udtrykket "siges at være min salig formands hånd", og han svarede at sådan sagde Anders Krog selv. <> Begge parter begærede tingsvidner.

(16 a)
1678 30/8

** Gert Frederiksen fremlagde sin erklæring imod Anders Krogs sagelse. Eftersom jeg Gert Frederiksen her til Fejø birketing tiltales af Anders Krog af Nakskov en sum penge 17 dlr. 3 mark 3 sk. min hustru til den dydige matrone Helena Sofie år 1661 og 1662 skulle være skyldig og resterer, da formener jeg, at hvis på den tid imidlertid var i hendes moders hus, i så må de med hende, som med umyndig blev handlet, og salig Johan Adolf ikke har i tide der om søgt forlover eller betaling. Dog reces Christian 4. formelder, at de købmænd, som hos nogen noget haver at fordre, skal en gang hvert år så vidt muligt, og de kunne der til komme med dem at afregne og lade sig betale eller i det ringeste i deres bøger underskrive at alting årlig klareres. Der for uden, der efter min kvindes salig mor er et rigtig skifte og deling og offentlige plakater derom opslået,- så det deraf kan eragtes, at dersom salig Johan Adolfs gæld havde været rigtig, havde han ved skiftet bekommet udlæg og mener derfor, at salig Johan Adolf, som sig med umyndige forlovere har ladet nøje, bør efter recessen at tage skade for hjemgæld.

Hvad min salig formands missive belanger, som synes, at han erbyder til samme gælds betaling varer for 12 slette daler, eller og lover at ville give bevis for 12 slette daler til den 11. juni 1672 at betale. Dertil svares, at efterdi min formand salig Anders Nielsen var da i København og gav sådan resolution og tilbud, imidlertid han samme tid og tog arv efter min kvindes salig mor, kan det noksom eragtes, at han ikke kunne komme af byen med nogen arv, førend, hvis han var skyldig og blev fordret, er derfor missiven noksom blevet end betaling eller obligations fyldestgjort, er den det, bør den fremvises i retten, hvis det ikke skete, formener jeg billigt <> at frikendes, hvorpå jeg en forsvarlig dom er begærende. Er da sagen optaget til i dag fire uger.

(16 b)

** Christen Jensen Smed Borchart Rosenfeldts vegne havde ladet kalde Peder Rasmussen Joensen, for gæld og Jens Rasmussen, Rasmus Rasmussen og Ole Jørgensen ligeledes for gæld, og Christen Jensen begærede første ting.

Jens Rasmussen svarede, at han ikke vidste ham videre skyldig at være end en gås, og der udi er Borchart Rosenfeldt ham skyldig 8 sk., som han fordrak i Jens Rasmussens hus og han hentede øllet til (ham hos) Margrethe Laurits Lauritsens hustru.

** Christen Jensen begærede 2. ting til Hans Hansen Rågø. og han protesterede kontra Hans Hansen Rågøs anlangende det omtvistede stolestade, som han sig havde bemægtiget, dog det ikke hans gård er tilhørende. Alle vidner var overensstemmende og de ikke ved eller kan vide, det hører hans gård til, undtagen Gertrud Skottes, som vidner alene efter en død provsts mund, men ikke mindes hvilken provst det var, men absolut vidner, at hun ej andet vidste derom, mens ingen har vidnet, at nogen kvindespersion af Hans Rågøs gård har stået derpå, og at han ikke i ringeste måde har nogen adkomst på omtvistede stade, enten i stoleregistrene, som jeg for retten har fremlagt eller udi andre måder. Og han mente at Hans Rågøs vidner ikke kunne være så kraftige, at de kan til intet gøre stoleregistret. Han mente at registret burde

blive ved magt, og Hans Hansen Rågø at bemægtige sig det 3. stade så vel som de 2, som salig Christoffer Lund hans formand er indført for og ikke at befatte sig noget med det 3. stade som salig Laurits Jørgensen er indført for, uden han bemægtiget sig de <> de andre to med, hvorpå der blev begæret forsvarelig dom. Er sagen optaget i seks uger

(17 a)

** Den sag som var tagen under dom angående hørvænget er hos hans velbyrdig hr. stiftamtmanden bilagt.

** Rasmus Rasmussen begærede 1. ting til Ole Jeppesen for hvis han havde ham at tiltale.

** Ole Jeppesen havde ladet kalde Rasmus Rasmussen mod vidnesbyrd at svare, som er Peder Rasmussen Joensen, Jeppe Rasmussen, Ole Hansen Østen i Østerby, angående hvad ord Rasmus Rasmussen havde til Ole Jeppesens hustru, den gang de var ude og pantede Ole Jeppesen i byghøst i hans fraværelse.

** Den sag imellem salig Jørgen Jørgensens enke og Laurits Nielsen, hvorpå der var taget synsmænd, er blevet bilagt.

1678 13/9

** Christen Jensen Smed begærede 3. ting til Hans Hansen Rågø på Borchart Rosenfeldts vegne.

** Nok 2. ting til de andre som i forrige ting er indført

** Eftersom tvistighed har været imellem Rasmus Rasmussen og hans nabo Ole Jeppesen begge boende i Østerby, de på det deres stridighed angående kan komme til ende, da begærede Christen Jensen Smed efter øvrighedens befaling. at der måtte udmeldes 8 af de ældste uvildige dannemænd, som deres tvistighed kunne granske og forfare, som er på de gærder mellem fornævnte Rasmus Rasmussen og Ole Jeppesens gårde, hvad hver af dem med rette kan tilkomme. Nok med Rasmus Rasmussens udkørsel, som han har imellem Ole Jeppesens gård og mosen ud til Peder Hansens led, om den kan være så lovlig, som af arilds tid har været, item om deres gårds grund og toftejord i bredde og længde, om hver af dem har så meget, som af arilds har været. <> Desligeste om et stykke jord. Otte mænd blev udmeldt.

(17 b)

** Ole Jeppesen fremæskede sine vidnesbyrd i dag og begærede ellers 2. ting.

Fremstod Peder Rasmussen Joensen at vidne, at sidst i byghøst da gik de om og pantede for mig, som havde været i marken, og gjorde som var mangel på og drak panterne op til Claus Hansen, da begærede Jeppe Clausen som var deres talsmand, at de måtte gå hjem, hvor til han svarede nej, vi har lidt mere at bestille. Ole Jeppesen er brøstfældig for 2 svin svarede Jeppe Clausen, hvor til Rasmus Rasmussen svarede, at jeg ej har set hans svin eller kvæg i marken i år. Så gik vi op til Ole Jeppesen og pante ham for sine svin, så den tid de kom der ind, da spurgte de Ole Jeppesens kone, hvorfor de var brøstfældige, da svarede Jeppe Clausen for 2 svin, da sagde Jeppe Rasmussen jeg så dem ude på Syre boel, da sagde Ole Jeppesens kone, det løgn du siger, uden du drev af marken eller jog dem op.

Gå ind i stuen i dannemænd, jeg vil tappe eder en potte øl. Så drak de om en gang eller to,

da svarede Jeppe Clausen vi nøjes ikke med øllet I får få [give} os et pant, så gik hun straks hen, og fik han 2 sk. Så gik vi da ud i gården, Så står Ole Jeppesens kone i sin dør og siger, det må jeg (taske) dig for de 2 sk. hvor til Rasmus Rasmussen svarede, hvo er det. Så sagde Ole Jeppesens kone, det er dig, så dig (taske). Så sagde Rasmus Rasmussen det lovede du som en letfærdig taske, indtil du det beviser. Da svarede Ole Jeppesens kone, du skal være en letfærdig skælm, til du beviser mig nogen (tasker) over. Videre er Peder Rasmussen Joensen ej bevist hvilket han ved sin ed bekræftede. <>

(18 a)

Jeppe Rasmussen og Ole Hansen for retten fremstod og vidnede lig som Peder Rasmussen for dem havde vidnet Ole Jeppesen begærede tingsvidne

** Hans Andersen på egne og medfølgeres vegne begærede at måtte meddelelsen takst til underretning på hvis, de er opkrævet, hvilket Ole Jeppesen samledes har begæret af birkefogden blev forelagt uden ophold dem at skaffe.

1678 27/9

** Eftersom Anders Krog i Nakskov på Helena Sofie salig Johan Adolfs enke hendes vegne af København her for retten saggav Gert Frederiksen birkefoged for penge kapital og rente 33 dlr. 3 mark 12 sk., som Gert Frederiksen hustru til salig Johan Adolf skulle skyldig være -

Hvor imod Gert Frederiksen protesterede og mente det krav ikke så rigtigt at være som det sig burde - Gælden var stiftet af umyndige, hans kone og hendes mor, som der var blevet holdt skifte efter. Hans formand salig Anders Nielsen, som havde taget arv efter hans kones mor i København. havde ikke kunnet ikke rejse derfra med arven med mindre, han skulle betale gælden eller udgive en obligation, som kunne have stillet Johan Adolf tilfreds -

Og satte Gert Frederiksen udi rette om forskrevne krav ikke blev betalt med varer efter missivens indhold at obligation da udi rette måtte bevises, hvis ikke da forment han for Anders Krogs tiltale fri at blive, med flere ord og tale parterne her imellem var. Da efterdi sagens beskaffenhed og efter <> som

(18 b)

Anders Krog sit krav imod Gert Frederiksen ikke for mig har bevist enten med rigtig regnskabsbog eller udtog af salig Johan Adolfs regnskabsbog under denne mands hænder at være et rigtigt udtog, som ske burde, men kun med sin egen opskrift under sin hånd i København har han for mig bevist, udi ringeste måde med Helena Sofie salig Johan Adolfs eller hendes lovværges hånd, at salig Anders Nielsens missive for hende til Anders Krog at være overdraget at påtale.

Da vides den ikke så kraftig udi rettens gang at være som en obligation, eftersom salig Anders Nielsen for det første protesterer der imod salig Johan Adolf at han mod recessen havde handlet, og der hos byder sig til at betale med varer tolv daler, om han dem ville have, hvis ikke, så ville han give salig Johan Adolf obligation derfor, at de to må endeligt være kvit, thi findes derfor ikke på salig Johan Adolf efter slig tilbud har jo været så forsynlig udi sin handel og søgt sin fornøjelse enten i betaling eller obligation, da vides der udi ej rettere at kende end Gert Frederiksen for Anders Krogs tiltale at frifinde til salig Anders Nielsens obligation fremvises,. hvoraf kan ses og verificeres omtvistede krav ubetalt at være, siden at gås der om, hvis ret er. Parterne har begæret dommen beskrevet.

** Christen Jensen på Borchart Rosenfeldts vegne begærede dom over Hans Hansen Rågø for en skæppe ærter, som han til fjerde ting er forfulgt for.

Birkefogden forelagde Hans Hansen Rågø om han sin benægtelse ved 1. ting vilde aflægge med ed, eftersom sagen synes at kræve det, efterdi kravet under Borchart Rosenfeldts hånd

indlægges og man vel undertiden på så ringe af en god ven ikke tager obligation, hvilket Hans Hansen ved sin helgens ed aflagde ikke at være ham nogen ærter skyldig. Er Hans Hansen derfor for videre Borchart Rosenfeldts tiltale til så lang tid, det lovlige bevises, frikendt. Christen Jensen begærede dommen beskrevet.

** Item begærede 3. ting til dem som i forrige ting var førte. Peder Rasmussen Joensen erklærede sig og ved sin ed stadfæste, at han var ham ikke videre skyldig end 3 dlr.

Ole Jørgensen også for retten fremkom og erklærede sig at han ej var ham videre skyldig end 5 mark, hvilket han på tinget fremlagde, mens aldrig nogle han af <>

(19 a)

Borchart Rosenfeldt havde bekommet, hvilket han med sin ed bekræftede.

Rasmus Rasmussen i lige måde for retten fremkom og erklærede sig at han aldrig var ham skilling eller skillings værd skyldig, hvilket han med sin ed stadfæstede.

Jens Rasmussen fremkom og erklærede sig som første ting er indført og fremlagde otte skilling, som var til rest i betaling for den gås, de andre otte afkvittes i det øl som blev hentet til lavets købmand, hvilket han bekræftede med sin ed.

** Hans Olsen med sine medfølgere begærede af Rasmus Rasmussen og Ole Jeppesen, at eftersom deres tvistighed til dem er voldgivet og om de ville stadfæste deres afgørelse med ed, hvortil parterne svarede at der med ville de nøjes.

(Derefter opremses i fire punkter hvordan de skulle hegne og forholde sig med gærde, udkørsel og skel på deres toft). - skal enhver hegne på sit eget. <>

(19 b)

Hvorledes forskrevne afsagt de 8 mænd med deres ed stadfæstede, at der udi har gjort det retteste, de vidste.

Ellers hvis tvistighed de har med toften så blev det tiltrådt, at hvo der haver lyst, må sætte sten i hvert hjørne af det afpløjede og en midt på af Ole Jeppesen og Rasmus Rasmussen grøn (byleken) ubeskåret.

Ellers hvis tvistighed som har været til denne dag skal være ophævet. De begærede begge tingsvidne.

1678 11/10

Christen Jensen Smed på Terkel Nielsens vegne i Torrig havde ladet kalde Peder Olsen bomand på Fejø, og ham saggivet for penge, som var for et (hest) Peder Olsen for nogle års siden havde afkøbt ham, og han ikke havde fået betaling for. Peder Olsen var mødt og begærede delation til ting kommer igen og der, da at ville svare.

** Hans Hansen Rågø under rette fremlagde sit indlæg imod Christen Jensen Smeds protest angående det stolestade nede i kirken, som her for retten blev læst og påskrevet. Er derom således afsagt i den sag -

At det stolestade, som Christen Jensen formener at høre til bondegården i Vesterby, og Hans Hansen Rågø der imod protesterer, at samme stade over et halvt hundrede år skal have været til den gård, han nu udi bor, og han fremlægger tingsvidne af 16. august 1678, om at for halvtreds år siden stod Maren hr. Jenses karl derpå, og siden tid efter anden de til Hans Rågø gård derpå har stået, og ej nogen tid har været trætte, og Hans Hansen berettes nu udi de tretten år, han har gården beboet, har hans kvinde på omtvistede stade <> stået og ikke anderledes at skulle kunne bevises i nogen tid at have hørt til den bondegård i Vesterby, end ved degnens misforskrivning i det nye stolebrev, -

(20 a)

Da efter tiltale, gensvar og den sags lejlighed og efterdi vores allernådigste arvekonge forordning hvorledes med kirkestolestader skal forholdes er angående hvilke - - henvises denne tvistighed til velb. stiftamtmanden til endelig resolution og Hans Hansen Rågø imidlertid herefter, som hidindtil det omtvistede stolestade at nyde, indtil stolebrevet af kirkens Patron bliver konfirmeret.

** Claus Hansen havde ladet kalde Niels Rasmussen Lund og begærede dom over ham for hvad han var skyldig - -

Nok begærede dom over Peder Rasmussen Jonsen - til ting kommer igen.

** Hans Pedersen bysmed i Vesterby havde kaldet Daniel Olsen bomand i Østerby og begærede dom over ham for hvad, han blev ham skyldig på sin brors vegne i Kældernæs.

Nok begærede dom over Hans Hansen Dam for penge, som er udi hans husbonds patrimonio. Som blev tilfundet inden 16 dage at betale, da gælden ikke har været benægtet.

** Ambrosius Jørgensen havde ladet kalde Laurits Lauritsen, Ole Jørgensen, Hans Jeppesen, Peder Jeppesen, Jeppe Clausen deres sandhed at vidne om den jord, som de delte mellem Niels Rasmussen Lund og Laurits Kromand og Niels Lauritsen og begærede første ting til dem.

1678 18/10

Peder Olsen havde ladet kalde Laurits Nielsen, Hans Christensen, Hans Hansen Smed boende i Østerby, Peder Jensen <> Laurits Lauritsen før retten fremstod og vidnede at de været under Peder Issens toft og under Peder Jeppesens toft eng og står til hobe,
(20 b)

hørte Ambrosius Jørgensen til, som han har de høstet 2 års tid - (*fortsætter, med flere vidnesbyrd*)

Ambrosius Jørgensen ungarl i Vesterby og Peder Olsens egen hustru, salig Jørgen Jørgensens hustru med sin lovværge deres sandhed at vidne angående om dem ikke i Guds sandhed er bevidst at Peder Olsen havde betalt til salig Jørgen Jørgensen 18 slette daler med korn for en toft, som Peder Olsen har bekommet at Terkel Nielsen. Item kaldet der imod salig Jørgen Jørgensens hustru, om hun der imod har noget at svare, og var i dag Peder Olsen begærende sit første ting til fornævnte vidnesbyrd.

Ambrosius Jørgensen begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd.

1678 8/11

** Christen Jensen Smed på Terkel Nielsens vegne i Torrig havde ladet kalde Jens Olsen og Jørgen Jeppesen begge bomænd i Vesterby og tiltalte dem for gæld og var i dag begærende sit første ting til dem.

** Peder Olsen havde ladet kalde Niels Jørgensen sin sandhed at vidne angående den sag med ham imod Terkel Nielsen og var i dag begærende sit første ting til ham.

** Nok for retten fremstod Laurits Nielsen bomand i Vesterby og til 2. ting aflagde sit vidne, som efterfølger. At imidlertid den tid salig Jørgen Jørgensen var i sin helsot i den lille stue, da kom han op til ham og gjorde regnskab med ham på sine egne vegne, da spurgte den salig mand ham ad om Terkel ikke nyligen havde været til mit. Dertil svarede Laurits Nielsen nej, han har ikke været her ude nogen

(21 a)

lang, da sagde salig Jørgen Jørgensen, det er noget (slet) han (ikke) vil ( ) ( ) (vil) mig. Vi har noget regnskab sammen. Så kom er i tale med om Peder Olsen om den hest, som Peder Olsen fik af Terkel Nielsen. De spurgte Laurits Nielsen salig Jørgen Jørgensen, har Peder Olen ikke betalt de penge til dig, da svarede salig Jørgen Jørgensen jo, Peder Olsen har betalt mig, så han er mig (ti) skilling skyldig, hvilket sit vidne Laurits Nielsen ved ed bekræftede. Hans Christensen for retten fremkom og vidnede, at mens han tjente salig Jørgen Jørgensen var han til Peder Olsens og måtte han mig, da sagde Peder Olsens hustru, det er noget at Peder Olsen skulle købe så dyr en hest af Terkel, at han derfor nu skulle give så meget korn til Jørgen Jørgensen, hvilket sit vidne han ved ed efter loven bekræftede.

Niels Jørgensen for retten fremkom og vidnede at han kom med til salig Jørgen Jørgensen mens han lå i sin helsot, da spurgte Niels Jørgensen ham ad om Peder Olsen var ham endnu noget skyldig udi den hest, som han skulle betale ham på Terkels vegne. Da svarede salig Jørgen Jørgensen nej, thi din mor betalte mig den sidste rest på hans vegne. Hvilket sit vidne han ved sin ed efter loven bekræftede.

Er læst Peder Jørgensens vidne udi samme sag, som med hans hånd og to dannemænd er underskrevet, og vorder indført. Hvorefter Peder Olsen var tingsvidne begærende.

** Rasmus Hansen sadelmager begærer første ting til Jeppe Clausen for 2 daler og en skæppe ærter, som han er ham skyldig.

** Ambrosius Jørgensen 3. ting var begærende måtte få ført sine vidnesbyrd.

( ) og æskede det købebrev, som er sket imellem ham og ( ) Lauritsen og mellem Laurits og Ambrosius Jørgensen måtte fremlægges.

(21 b)

Laurits Lauritsen for retten fremstod og vidnede og vidnende at de træer under Peder Isens toft og under Peder Isens over toft eng og staver til hobe hørte Ambrosius Jørgensen til, som han havde høstet 2 års tid. så og i Rønnelunds tørvegrav og aflæg, og således er det delt siden købebrevet er gået. Skovsager med ager og eng hører Ambrosius Jørgensen til. Hvilket han ved sin ed stadfæstede.

Ole Jørgensen for retten fremkom og vidnede, at så vidt som købebrevet indeholder var han med at ligne dem imellem og ikke videre, men var begærende at de og om andre poster skulle forenes, men Niels Rasmussen sig ikke der til ville lade bekvemme, fordi vi hører hin anden ikke så ilde.

Peder Jeppesen bomand i Østerby vidnede lige som Ole Jørgensen for ham vidnet haver, hvilket han ved sin ed bekræftede.

Hans Jeppesen for retten fremkom og vidnede at kunne ( ) ( ) at Skovsager og eng hørte Ambrosius Jørgensen kornet havde til fælles, hvilket han ved sin ed stadfæstede.

Hvortil Niels Rasmussen svarede, eftersom Laurits Lauritsen har vidnet her for retten, og havde sagt, at han har høstet det (skår) i 2 år, hvortil Niels Rasmussen begærede her for retten, at han det beviser, eftersom købebrevet formelder, at Niels Rasmussen hører det have skår i mosen, så vel som Rønnelund, der da Niels Rasmussen begærende, at Laurits Lauritsen lægger nogen lodseddél frem, at det hører ham til videre end Niels Rasmussen.

Hvorefter parterne var tingsvidne begærende.

** Mogens Hansen i Vesterby havde ladet kalde Hans Rasmussen bomand i Vesterby og var begærende 1. ting til ham for 2 slette daler, som han er ham skyldig.

1678 22/11

(22 a)

1678 29/11

Christen Jensen Smed på Terkel Nielsens vegne begærede 2. ting til Jørgen Jeppesen og Jens Olsen.

Nok begærede han på Terkel Nielsens vegne efter varsel og efter Peder Olsens forudgående protest dom over ham. Birkefogden påråbte Peder Olsen, som fremlagde sit tingsvidne udstedt den 8. november 1678, samt en skriftlig erklæring, som også er læst og påskrevet.

Eftersom Peder Olsen der i har bevist for omtvistede tofts betaling til salig Jørgen Jørgensen at have betalt, uanset hverken Terkel Nielsen eller nogen på hans vegne, der imod har bekommet kald og varsel, ikke des mindre salig Jørgen Jørgensens efterleverske ikke der imod nogen benægtelse har gjort, hverken selv eller nogen på hendes vegne, da sætter fornævnte Christen Jensen udi rette for den edsvorne dommer og er en forsvarlig dom begærende, om ikke fornævnte Peder Olsen bør med rette at gøre fornævnte Terkel Nielsen udi salig Jørgen Jørgensens bo fri for hvis gæld, han af den salig mand kunne restere, så vel som de 18 daler for omtvistede hest skulle koste, eller også betale til Terkel Nielsen selv for den hest, han har leveret, så Terkel Nielsen dermed kunne svare sin gæld til salig Jørgen Jørgensen og Peder Olsen at søge sin regres på det sted, som han der uden rigtig kvittering og afklaring har leveret. Hvorefter Christen Jensen begærede dom. <>

(22 b)

Peder Olsen begærede yderlige delation, så han kunne føre vidnesbyrd i sagen. Eftersom Peder Olsen har haft delation siden 11. oktober til at føre vidnesbyrd, da vides ikke længere delation i denne sag er forsvarlig at udstede og er derom afsagt -

Da efter tiltale, gensvar og den sags lejlighed og efterdi det bevises Peder Olsen at have betalt de 18. dlr. på Terkel Nielsens vegne til salig Jørgen Jørgensen vides ikke rettere at kende, end Peder Olsen jo billig for videre tiltale og betaling bør fri at være imens og al den stund forberørte vidner står ved deres fulde magt, og helst efterdi ingen benægtelse for salig Jørgen Jørgensens efterleverske eller hendes lovværge er sket, og de 18. dlr. efter lovlige indførte at komme Terkel Nielsen udi salig Jørgen Jørgensens bo til fornøjelig betaling efter kvittering.

** Peder Jeppesen bomand i Østerby havde ladet kalde Ambrosius Jørgensen og begærede 1. ting til ham for en tønne såbyg, som han af ham havde bekommet.

** Anders Hansen havde kaldet Peder Hansen Mindst og begærede sit 1. ting for penge 10 mark, som han er ham skyldig udi en kvie, som han har ham afkøbt.

** I lige måde på Laurits Lauritsens vegne begærede 1. ting til Niels Omø for 1 sletdaler, som han er fornævnte Laurits Lauritsen skyldig.

(23 a)

1678 13/12

** Anders Hansen begærede sit 2. ting til Peder Hansen Mindst.

** Peder Jeppesen begærede sit 2. ting til Ambrosius Jørgensen.

** Christen Christensen Badike for retten fremstod på Jokum Baggers vegne i Maribo havde citeret Peder Rasmussen Joensen for hvis, han er ham skyldig, som til førstkommende ting skal blive forklaret, om han inden da ikke stiller ham tilfreds.

** Christen Christensen Badike havde kaldet Anders Hansen og begærede 1. ting til ham, om hvis han er ham skyldig.

** Mads Andersen Hjulmand havde ladet kalde Jørgen Jørgensens hustru med sin lovværge og begærede sit 1. ting til hende for tjenesteløn.

** Hans Hansen Smed boende i Østerby havde ladet kalde salig Jørgen Jørgensens hustru med sin lovværge og begærede 1. ting til hende for tjenesteløn forgangen forår.

1678 13/12 (*denne tingdag ser ud til at være indskrevet 2 gange, dato antagelig forkert*)

Anno 1678 fredagen den 13. december er holdt ting på Fejø af ærlig og velagt mand Gert Frederiksen Endemand birkefoged ibidem.

** Peder Jeppesen i Østerby begærede sit 3. ting til Ambrosius Jørgensen

** Mads Andersen Hjulmand begærede sit 3. ting til Gertrud salig Jørgen Jørgensens efterleverske.

** Hans Hansen Smed 2. ting til fornævnte Gertrud salig Jørgen Jørgensens for sin tjenesteløn

** Anders Hansen begærede 3. ting til Peder Hansen Mindst

(23 b)

1679 24/1

** Ambrosius Jørgensen begærede 1. ting til Morten Christensen Badike for penge 2½ mark og rente i 20 år.

1679 31/1

** Rasmus Christensen af Vesterby på Fejø havde ladet kalde Kirsten Lauritsdatter, som tjener Rasmus Eriksen, Rasmus Mogensen som er til huse til Rasmus Olsens og Birgitte d... stis deres sandhed at vidne om hvis, de har hørt på kirkevejen 3. juledag angående skænds som er falden imellem hans datter og Jens Olsens hustru og hendes pige Maren Hansdatter, som var lovlig kaldet med deres lovværge, om de havde der imod noget at svare. Og begærede 2. ting til fornævnte sine vidner, så og til Jens Olsens Hustru Maren Hansdatter med deres lovværge.

** Jeppe Rasmussen tjenende Rasmus Hansen Eriksen havde ladet kalde Jens Olsen bomand i Vesterby og begærede 1. ting til ham for hvis han er ham skyldig.

I lige måde havde ladet kalde Peder Hansen Mindst og begærede 1. (ting) til ham, og til Rasmus Olsen sst. og Peder Rasmus Møller

** Rasmus Hansen Eriksen havde ladet kalde Peder Rasmussen Joensen bomand i Østerby og begærede dom over ham for penge med forfalden rente. Da efterdi han selv var til vedermåls ting og ikke gælden benægter, er han tilfundet inden 15 dage gælden at betale under nams (annammelse).

I lige måde havde ladet kalde Peder Rasmussen Møller og begærede 1. ting til ham for gæld.

** Hans Andersen Lærke havde ladet kalde Hans Hansen Dam og begærede 1. ting til ham for penge, som han er ham skyldig, og Peder Jeppesen i Vesterby 1 sldl.

(24 a)

** Morten Christensen Badike havde ladet kalde Ambrosius Jørgensen og begærede 1. ting til ham for penge, han var ham skyldig.

1679 21/2

** Rasmus Hansen Sevring havde ladet kalde Ambrosius Jørgensen og begærede dom over ham efter hans udgivne obligation. Er sagen optaget til ting kommer igen, efterdi Ambrosius Jørgensen ikke var til stede, der imod at gøre erklæring.

I lige måde havde ladet kalde Hans Hansen Dam og begærede dom over ham. Er sagen optaget og Hans Hansen Dam forelagt at give sin erklæring til ting kommer igen.

Nok begærede han 1. ting Jeppe Clausen for penge og en skæppe ærter.

** Christen Jensen Smed på Rasmus Lauritsen, Laurits Jørgensens søns vegne havde ladet kalde Jens Hansen Bådsmænd anlangende 20 dlr. som Rasmus Lauritsen havde givet fornævnte Jens Hansen, fordi han skulle være bådsmænd i hans sted anno 1675 den 28. maj, da fornævnte Rasmus Lauritsen var udskrevet udi hans majestæts tjeneste, og nu Rasmus Lauritsen på ny er udtaget til bådsmænd, hvorfor han har anholdt hos hans velbårne Amtmanden, forment sig at være fri for den udskrivning, efterdi han har lejet en mand i sit sted, hvorpå han erlangt Hans velbårne resolution, som her for retten er læst og påskrevet. Satte derfor fornævnte Christen Jensen på Rasmus Lauritsens vegne i rette og begærede dom, om Hans Hansen ikke bør at stille Rasmus Lauritsen tilfreds for forskrevne penge enten med rede penge eller en karl som kan holde ham fri.

Birkefogden tilspurgte Jens Hansen om han havde bekommet 20 dlr. af Rasmus Lauritsen den tid han til kongelig tjeneste 1675 den 28. juni var udskrevet, hvortil han svarede ja. item tilspurgte birkefogden Jens Hansen om han ikke der foruden har annammet af bøndernes penge til samme udskrivning 11 dlr. og en klædning, hvortil han svarede at han fik lige som de andre bekom. og der foruden en klædning. Birkefogden Jens Hansen om han havde noget videre erklæring her imod. <>

(24 b)

Hvor til Jens Hansen svarede, at eftersom han tvende gange havde været på admiralitetet hos hans excellence Gyldensparre i København, hvor han svarede ham, du er god nok, gik den vej de andre gik. Nok ydermere tilspurgte Gyldensparre ham, om han havde sejlet og faret noget, hvor til han svarede ja. Og var 1 gang på admiralitetet med Laurits Hansen bytjener af Fejø. 2. gang med Peder Jørgensen birkefoged på Femø, eftersom han har været tvende udskrivninger på Fejø siden foruden denne, den første som var holden til Hans Jørgensens der Søren Knudsen var at skrive ud her på landet, hvilken tid dersom hans penge ikke, der havde været fortjent, havde de vel blevet affordret, formener sig derfor hans penge at være fortjent, eftersom han tilforn for den tid har faret både for bådsmænd og styrmand. Og opholdt sig det år og intet sejlede eller tjente nogen, på det om videre havde blevet påkrævet det år, hvorpå den retsindige dommer kan kende udi den sag mellem Rasmus Lauritsen ungarl i Vesterby på denne, som har betalt til Jens Hansen hans mand for 20 sletdaler, som han af Rasmus Lauritsen anno 1675 har annammet, og derfor lovet at gøre i stedet for Rasmus Lauritsen tjeneste på kongelig majestæts flåde for en bådsmænd, efter videre hans forskrivnings formelding her for retten læst og påskrevet.

Hvorom hans velb. Lensherres resolution af dato Nielstrup den 8. februar 1679 ved Christen

Jensens missive er søgt og bekommet, hvilken her for retten er læst og påskrevet, hvor imod Jens Hansen erklærede sig at have tilbudt og sin tjenestekontrakt på admiralitetet, og derfor af hans høje excellence Gyldensparre blevet afvist med videre hans vidtløftige erklæring, som ord fra ord er protokolleret

Da efter tiltale og gensvar og den sags beskaffenhed og efterdi Jens Hansen selv for retten bekender, at have bekommet af Rasmus Lauritsen 20 dlr. og derfor sig med egen forskrivning for obligation at gå udi hans sted på kongelig majestæts flåde for en bådsmænd, og Jens Hansen der imod har bevist for Rasmus Lauritsen for nogen tjeneste på flåden at have gjort, end og han foruden de 20 dlr. leje penge har annammet af lægdet en klædning og penge, hvilket han her for retten selv har forklaret. Er Jens Hansen derfor tilfinde inden 15 dage at betale til Rasmus Lauritsen de 20 dlr., som han for ham har annammet og derfor ikke gjort fornøjelig tjeneste eller lide ved nams eksekution, med mindre han ikke derfor Rasmus Lauritsen, nu han er udskrevet lejer og <> på skaffer en dygtig bådsmænd. Christen Jensen Smed begærede dommen beskrevet på Rasmus Lauritsens vegne.

(25 a)

** Niels Jensen Skipper havde ladet kalde Mads Lauritsen i Vesterby for 80 dlr, som Mads Lauritsen efter obligation er skyldig. Nok der foruden for syv slette daler 3 mark og 8 sk. hvor imod Mads Lauritsen svarede, at han imod dette Niels Jensens regnskab har til afregning, *(hvorefter han opremser sine modkrav af forskellige ydelser)*.

Her imod erklærede Nielsen Jensen sig, at hvis Mads Lauritsens fordrer bør han med købebrev og vidnesbyrd bevise, begærer ellers efter hans indførte fordring dom med pågående rente efter obligationens formelding.

Mads Lauritsen er tilfinde inden 15 dage at betale efter egen bekendelse og fremlagte obligation for indførte Niels Jensens sum eller lide ved nams eksekution. Niels Lauritsens tiltale til Niels Jensen om han er ham noget skyldig at være ham fri og forbeholden. Niels Jensen begærede dommen beskrevet.

** Efter som tvistighed har været mellem Jens Olsens hustru i Vesterby og Rasmus Christensens datter Volborg Rasmusdatter, da er Jens Olsen her i dag på sin hustrus vegne fremkommet og gav Rasmus Christensens datter et godt og ærligt skudsmål, at han på sin hustrus vegne vidste hende intet at beskyldte uden det, som ærligt og kristeligt var.

** Maren Hansdatter i lige måde for retten er fremkommet og gav Rasmus Christensens datter Volborg Rasmusdatter et godt og ærligt skudsmål, at hun ej vidste hende noget at beskyldte, uden det som ærligt og kristeligt var.

** Hans Andersen Lærke begærede sit 2. ting til Hans Hansen Dam for hvis han er ham skyldig.

1679 7/3
(25 b)

Rasmus Hansen Skæring begærede sit 2. ting til Jeppe Clausen for 2 slette daler og en skæppe ærter.

Nok begærede dom over Ambrosius Jørgensen som i forrige ting er indført fire slette daler, eftersom Ambrosius Jørgensen selv er mødt og ej gælden benægtet, er han tilfinde inden 15 dage at betale under nams eksekution.

I lige måde begærede dom over Hans Hansen Dam som i forrige ting er indført 13 mark og

10 sk. og en skæppe ærter, hvorimod Hans Hansen er mødt og sagde, at han havde betalt ham den skæppe ærter og givet ham to gæs på det, at han skulle give ham dag i år. Er tilfinde inden 15 dag at betale, hvis han imidlertid ej billigen kan afværge.

** Christen Mortensen på sin far Morten Badikes vegne begærede sit 3. ting til Ambrosius Jørgensen, for hvis han er ham skyldig.

** Mogens Hansen bomand i Vesterby havde ladet kalde Anders Hansen bomand i Østerby og begærede dom over ham for penge 6 sldl. og 1 mark med forfalden rente . Er tilfinde inden 15 dage at betale.

1679 14/3

** Peder Jostsen af Horsens i Jylland havde ladet kalde sin husvært Christen Christensen Badike, Mogens Hansen i Østerby Peder Jeppesen sst. Michel Christensen, Hans Pedersen Ole Hansen, Rasmus Jensen Brun angående deres sandheds vidne at aflægge udi hvis spørgsmål han til dem kan have om ham og hans medhavende folk, hvorledes de dem i liv og levned samt andre forhold havde skikket her på Fejø, siden den 7 december 1678 da de her til Fejø ankom.

Da tilspurgte Peder Jostsen Christen Christensen Badike, som er hans husvært, om han sig noget utilbørligt udi hans hus har forholdet eller nogen af hans medhavende folk, nemlig Knud Jostsen, Mads Pedersen, Laurits Madsen enten med nogen overflødig drik eller ubillig nattesæde eller anden overflødighed, i hvad navn det nævnes kan, så vel og om det var ham bevidst, at Peder Jostsen eller nogen af hans medhavende folk har gået i byen enten til dobbel eller drik videre end en ærlig mands hus uden tiden at forslå har besøgt og i rette og bekvem tid søgt igen deres logement.

Hvortil Christen Christensen svarede, at så længe som Peder Jostsen har været på Fejø har han tillige med indførte hans medhavende folk logeret i mit hus, og imidlertid skikket sig kristeligt og tilbørligt, som dem vel egner og bør, intet ladet sig finde i nogen overflødighed enten med drik eller dobbel eller med anden unyttig pengespild enten i mit hus eller uden for, det jeg er bevidst. Og han stadfæstede det med sin ed.

Peder Jostsen tilspurgte i lige måde forindførte til i dag citerede ærlige og lovfaste dannemænd, om dem noget andet var bevidst <> end Christen Christensen har vidnet, hvortil de svarede, at det var dem i guds sandhed bevidst, at Peder Jostsen sig således har forholdet, som Christen Christensen vidnet haver, hvilket deres vidne efter loven aflagde, hvorvød Peder Jostsen var tingsvidne begærende.

(26 a)

** Christen Christensen på Jokum Bagers vegne i Maribo havde ladet kalde Peder Rasmussen Joensen og begærede dom over ham for 9 slette daler en mark, hvorom er fremvist Jokum Bagers missive af dato Maribo 19. februar 1679, som for retten er læst og påskrevet.

Da efterdi Peder Joensen ikke er mødt til vedermåls ting efter lovlig citation eller nogen på hans vegne enten at stille tilfreds eller herimod gjort nogen protestation, er han tilfinde inden 15 dage at betale under nams eksekution.

** Peder Jeppesen kirkeværge havde ladet kalde Peder Nielsen for tvende skæpper kirkekorn og begærede sit 1. ting til ham.

** Jørgen Olsen af Østerby begærede sit 1. ting til Hans Hansen Dam efter lovlig

forudgående citation, for hvis han er ham skyldig 3 mark og en halv trave langhalm.

** Mogens Hansen bomand af Vesterby havde ladet kalde Ole Madsen, for hvis han er ham skyldig.

Nok til Jeppe Lauritsen 1. ting for penge 5 mark.

1679 27/6

** Hans Mathiasen havde ladet kalde Christen Jørgensen Skrædder mod sag og dom og vidnesbyrd at svare, og begærede sit 1. ting til ham angående nogle ord, som han Hans Mathiasen tiltalte i salig Jørgen Jørgensens stue, blev påråbt om nogen på Christen Jørgensens vegne protesterede og ingen befandtes.

I lige måde havde ladet kalde Ole Jørgensen mod sag og dom og vidnesbyrd at svare, og begærede sit 1. ting til ham, for hvad årsag han gjorde benægtelse på hans rigtige gæld efter salig Jørgen Jørgensen.

(26 b)

** Peder Christensen som tjente Ole Jørgensen begærede sit 1. ting til Niels Madsen for 3 mark og 2 sk. for noget rug, som han bekom af ham.

** Peder Olsen, Ole Pedersen Smeds søn gav sin far fornævnte Ole Pedersen Smed fuldkommen afkald, for hvis arvepart han efter sin mor Kirsten Nielsdatter, morbror Peder Nielsen og mormor Mette Terkelsdatter kunne tilfalde, bekender sig derfor at have bekommet nøjagtig betaling og vil have sin far, hans hustru og sande arvinger kvitteret og takkede ham for god betaling i alle måder, hvor efter Ole Pedersen begærede tingsvidne.

1679 11/7

** Hans Mathiasen havde ladet kalde Jens Hansen Bådsmand, Peder Rasmussen bomand i Vesterby, Laurits Jensen, som tjente salig Jørgen Jørgensens hustru, Jørgen Nielsen som tjente til salig Hans Jørgensen, deres sandhed at vidne angående Christen Jørgensen for nogle ord, som han havde til Hans Mathiasen i salig Jørgen Jørgensens stue. I lige måde var og Christen Jørgensen der imod kaldet mod fornævnte vidnesbyrd at svare.

Hvor imod Christen Jørgensen svarede og forment, at ingen vidner her om burde udstedes, men selv hvis ord der er faldet at forklare, ikke heller vidste Christen Jørgensen, at han havde talt Hans Mathiasen for nær, som hans ærlige navn og rygte kunne være til forklejning i nogen måder, og derpå gav hverandre deres hænder, og var venligt og vel forligt, hvor efter Hans Mathiasen begærede tingsvidne.

1679 19/9

** Joen Jensen havde ladet kalde Morten Hansen Smed, Peder (Lund) <> og Mads Lauritsen, som var hans naboer på begge sider, angående deres sandheds vidnesbyrd, som han af den skadelige ildebrand, som han havde lidt den 24. august sidst afvigte.

(27 a)

Da fremkom Morten Hansen Smed og vidnede at fornævnte Joen Joensen formedelst den skadelige ildebrand, da havde mistet både hus og gård med indehavende korn, rug, ærter og byg, som da næsten var indhøstet. Så og havende boskab og gods, undtagen heste og kvæg, som var i marken, hvilket deres vidne de ved loven bekræftede, hvorefter Joen Joensen

begærede tingsvidne.

** Birkefogden advarede menige indbyggere, bomænd og hus i begge byer på Fejø, at de inden 3 uger herefter lader forfærdige deres brøstfældig udsteder, så de til den tid af 12 mænd lovligt opkrævet kan ved magt siges, eller de brøstfældige da at afskaffe.

** Mogens Hansen bomand i Vesterby havde ladet kalde Morten Christensen Badike bomand i Østerby og begærede dom over ham for penge 5 daler 2 mark, som han resterer udi de penge som Christen Joensen til ham på Mogens Hansens (vegne) havde leveret. Dommeren påråbte om nogen på Morten Badikes vegne var at svare, og ingen befandtes, er da Morten Christensen forelagt inden i dag 3 uger her imod at gøre sin erklæring, eftersom han nu befindes at være udsejlet til København.

1679 25/9

** Christen Jørgensen Skrædder på Jens Nielsen Pilts vegne havde ladet kalde Peder Joensen, Michel Olsen, Hans Hansen Rågø for gæld, som de til ham skyldig er udi den arvepart som ham tilfaldt efter salig Jørgen Jørgensens hustru og begærede 1. ting til Peder Rasmussen Jensen efter en lodseddel 2 dlr 5 sk. Nok der over Hans Hansen Rågø 3 dlr. 2 mark 11 sk., Michel Olsen 6 dlr 11 sk. Efter fremlagte lodseddel er Michel Olsen tilbundet inden 15 dage at betale. Angående Hans Rågø er optaget til ting kommer, hvis han inden des Jens Nielsen ej tilfredsstillter da at lide dom. Christen Jørgensen begærede dommen beskrevet

(27 b)

1679 17/10

** Ole Hansen for retten fremstod og havde ladet citere Hans Hansen Dam (lægdsmænd) i Vesterby anlangende gældsfordring, hvor bemeldte Hans Hansen Dam fuldkommen efter ærlig pant og anden billig opskrift er skyldig blevet.

Hvor efter Claus Hansen fremlagde en håndskrift af Hans Dam til ham er udgivet af dato Fejø den 28. marts 1679 på 43 slette daler 2 mark 6 sk. lydende på 43 slette daler 2 mark 5 sk.

Nok foruden for salig hans formands børns (vegne) som Claus Hansen er formynder for 6 daler 3 mark, hvorfor er dom begærende. Påråbt om Hans Dam eller nogen på hans vegne er mødt og ingen befandtes.

Da efter tiltale og efterdi ingen på hans vegne var fremkommet efter slig foregående varsel sig her imod at svare eller stille tilfreds ej heller for udeblivelse her i retten indført lovligt frafald er han forskrevne tilfundet forskrevne Claus Hansens fordring inden 15 dage at betale eller lide ved nam og vurdering. Claus Hansen begærede dommen beskrevet,

** Nok havde ladet kalde Niels Rasmussen Lund for 32 daler 8 sk. han til Claus Hansen efter udgivet håndskrift af dato Fejø den 24. marts skyldig er. Hvilket håndskrift her for retten er fremvist og påskrevet, hvorefter Niels R. Lund er tilfundet udvisning nam og vurdering i hans bo og gods.

(28 a)

** Maren hr. Lauritses havde ladet kalde Frederik Jørgensen bomand i Vesterby for gæld Nok havde Maren hr. Lauritses ladet kalde Anders Hansen bomand i Øster by for gæld

** Peder Jeppesen bomand i Østerby ved sin skriftlig befaling fra velbyrdige stiftamtmanden

hr Cornelis Lærke af dato Nielstrup den 2. oktober er befalet retten udi dommers sted at betjene imens Gert Frederiksen og hans nabo Jesper Rasmussen, hvilket hans velbyrdigheds befaling her for retten i dag er læst og påskrevet.

Gert Frederiksen for retten fremstod og havde ladet kalde Peder Rasmussen, Ole Jeppesen, Hans Hansen Dam og Peder Pedersen, item anlangende deres afsigt at gøre på hvis (syn ladefogden har taget på Jeppe Rasmussen (hindring) som skulle råde imellem Jeppe Rasmussens gård og Gert Frederiksen, så og deres afsigt at hjemle om hvis skade, som er sket på Gert Frederiksen tvende satte stakke, som stod i hans gård. Item om Gert Frederiksen gærde omkring hans ganske gård befandtes noget steds brøstfældigt og var her imod kaldet Jeppe Rasmussen der imod at svare.

(28 b)

Efter velfornemme Casper Markmand kongelig majestæts tolder i København hans missive Gert Frederiksen birkefoged tilskrevet har begæret dom på efterskrevne lovlig kaldte nemlig Anders Hansen, Peder Nielsen Borre , Rasmus Jensen , Morten Lauritsen, Ambrosius Jørgensen, Niels Rasmussen Lund for gæld. Er samtlige forelagt om de til første ting i mindelighed vil betale.

** Rasmus Jensen havde ladet kalde Peder Rasmussen i Østerby og begærede dom over ham efter hans udgivne obligation til Ole Jørgensen bomand i Østerby af dato 19. februar 1679 på 36 daler 2 mark og 11 sk. med forfalden rente.

** Mogens Hansen havde ladet kalde Peder Joensen bomand i Østerby for gæld og begærede dom over ham, inden femten dage at betale er, hvilket er tilfinde.

** Mogens Hansen havde i lige måde ladet kalde Hans Hansen Dam for gæld og var dom begærende, Hans Dam er tilfinde inden femten dage at betale.

(29 a)

Margrethe salig Hans Mortensens med hendes fuldmægtig havde ladet kalde Peder Rasmussen Joensen for gæld, som han efter rigtigt regnskab på skifte efter salig Hans Mortensen den 13. november 1679 er skyldig blevet. Peder Rasmussen Joensen er tilfinde inden femten dage at betale.

Item med hendes fuldmægtig havde ladet kalde Rasmussen Christensen i Vesterby for gæld, som han efter afregning på skifte efter salig Hans Mortensen den 13. november 1678 *) er skyldig blevet. Er tilfinde at betale inden 15 dage.

*) *der er i tingbogen anført både 1678 og 1679, det første må være det rigtige).*

**Laurits Olsen havde ladet kalde Rasmus Christensen i Vesterby og begærede første ting til ham for 2 dlr. han er ham skyldig.

** Morten Hansen ungarl i Vesterby havde ladet kalde Peder Joensen i Østerby for 6 skæpper ærter han er ham skyldig, herpå han er dom begærende. Peder Joensen er tilfinde inden femten dage at betale.

** Margrethe salig Hans Mortensen havde ladet kalde Anders Hansen bomand i Østerby og begærede 1. ting.

** Christen Jørgensen havde ladet kalde Hans Christensen bomand i Østerby og var første ting begæret.

1679 24/10

** Maren salig hr Lauritses for retten er fremkommet og fremæsket dom over Anders Hansen for gæld som forgangen tingdag blev sat under dom. Da efterdi Anders Hansen ikke endnu har stillet tilfreds her i mod gjort benægtelse, <> er han tilfundet inden femten dage at betale.

(29 b)

** Ole Madsen havde ladet kalde Hans Hansen Dam og begærede dom over ham efter hans obligation. Er tilfinde inden femten dage at betale.

** Claus Hansen havde ladet kalde Jeppe Lauritsen i Vesterby belagende en fjerding (trinde sild), som han af Claus Hansen har annammet for kost nemlig 10 mark, hvorfor Jeppe Lauritsen lovede Claus Hansen god lydefri byg - - og eftersom Jeppe Lauritsen samme korn ikke har leveret sætter Claus Hansen udi rette om han ikke bør samme korn at betale - -

Nok foruden efterkomme Claus Hansens lodseddel, som ham er tilfaldet på salig hr. Laurits børns vegne 8 dlr. 3 mark 11 sk. Her på Claus Hansen tjenstvilligen er dom begærende om Jeppe Lauritsen eller nogen på hans vegne, og ingen befandtes er sagen optaget til ting kommer igen, Jeppe Lauritsen imidlertid sig her imod at erklære.

** Jordan Nielsen havde ladet kalde Niels Christensen Lund og hans degnekorn i år. Peder Rasmussen Joensen for 10 mark 12 sk. og hans degnekorn i år, med flere for samme slags gæld, Hans Hansen Dam, Jørgen Olsen, Ole Hansen, Ole Hansen, <> Rasmus Mogensen, Jens Rasmussen, Mads Christensen for indeholdte uvisse penge fra 1660 og til 1679. Maren Henriksdatter sin søns jordefærd.

(30 a)

** Christen Skrædder begærede andet ting til Hans Carstensen i Østerby hvis han er ham skyldig

** Jeppe Jørgensen havde ladet kalde Hans Hansen Dam og begærede dom over ham. Er optaget til ting kommer igen og Hans Dam sig her imod at erklære.

** Gert Frederiksen begærede andet ting til fire synsmænd på Jeppe Rasmussens gård deres afsigt at gøre.

** Laurits Olsen begærede andet ting til Rasmus Christensen i Vesterby. Og eftersom forgangne tingdag er givet delation og imod Anders Hansen, og ikke til i dag i mindelighed har betalt, han da til toldereren udi Nykøbing efter udgivet håndskrift og ikke var fremkommen, da er han tilfinde at betale inden 15 dage eller lide nam

1679 14/11

** Er for retten læst en missive at være Gert Frederiksen på Fejø af Hans Lauritsen tilskrevet den 12. november 1679. <> det måtte under i dommen bliver indført, hvorefter bemeldte Hans Lauritsen fremæskede kaldsmændene.

(30 b)

At de til i dag havde kaldet Michel Pedersen Dam i Vesterby på Fejø, for hvis han er ham skyldig imod sag og dom for hvis, han ham for rette kan have at tiltale, derpå lod fremlægge sin sagelse, som han efter lovligt ind hjemlet kald og varsel over Michel Pedersen forevist i Vesterby pågå dom i dag min beskyldning og tiltale til ham efter udgivet bevis.

Anno 1679 den 18 juli er jeg underskrevne Michel Pedersen boendes i Vesterby på Fejø forligt med Hans Lauritsen Brændevin, at han forfølger den sag på min broder Anders Smeds vegne til herredsting om fornøden (videnskab) udfordres, hvorfor jeg belover at betale ham fyrretyve slette daler, de 20 slette daler vil jeg ham straks betale og fornøje. Restancen er 20 slette daler vil jeg ham også oprigtig betale, når herredstings dom i sagen beskrevet begæret er, og skal jeg Michel Pedersen svare og betale al omkostning i samme sag, enten det er til visse penge, brevpeng, eller anden omkostning at således af mig holdes og efterkommes skal, bekræfter jeg med egen hånd så og venlig ombede de dannemænd Frederik Tomasen og Morten Pedersen Plov med mig til vitterlighed at underskrive. At dette er en rigtig kopi efter Michel Pedersens udgivet Nakskov 2. november anno 1679.

(31 a)

Her foruden er forevist en rigtig specifikation over brevpeng, fortæring, færgepeng og anden omkostning.

Efter slig lovlig og retmæssig bevis sættes af mig underskrevne i dag for birkefogden i rette og begærer en endelig og forsvarlig dom over Michel Pedersen på Fejø.

Michel Pedersen der imod svarede, at de tyve daler som Hans Lauritsen i sin revers angiver at have annammet, har han annammet i de fyrretyve daler, som min revers lyder på hvilke 20 daler jeg leverede ham i Hans Dus hus i Stokkemarke to heste, og vil det lovligt bevise om fornøden gøres, hvis Hans Lauritsen foregiver om rejsepeng ved jeg aldeles intet af, at han har lagt nogen rejsepeng ud, uden han det lovligt beviser.

Sagen taget under dom i fire uger imidlertid er parterne forelagt, om de nogen videre til sagens oplysning har at fremlægge.

** Bemeldte Hans Lauritsen havde ladet kalde Peder Clausen i Vesterby og gav ham sag for seks slette daler og rente efter en dom af Fejø birketing den 19 oktober 1669. Hvilken dom har været læst og påskrevet Peder Clausen indstillede sig og lovede betaling i morgen.

(31 b)

** Jørgen Olsen havde ladet kalde Michel Olsen og begærede første ting til ham.

** Laurits Olsen begærede tredje ting til Rasmus Christensen i Vesterby.

** Gert Frederiksen begærede tredje ting til før antagne synsmænd på Jeppe Rasmussens gårde.

** Frands Madsen havde ladet kalde Hans Rasmussen i Vesterby for gæld, nemlig otte slette daler og tre års rente og var dom begærende.

Hans Rasmussen for retten fremkom og sagde, at han havde regnskab med Frands Madsen helst efter de havde overleveret bemeldte Frands Madsen tvende hopper, medens Frands Madsen tjente i Halsted Præstegård . Hans Rasmussen svarede, at han havde ikke mere på denne tid. Parterne tilfundet at gøre regnskab inden femten dage eller da endelig dom imellem parterne afsiges. De begærede begge dommen beskrevet.

** Laurits Lauritsen havde ladet kalde Niels Tomasen tjenende i Vesterby og begærede første ting til ham for 2 dlr. han er ham skyldig.

** Jordan Nielsen degn begærede ting til dem, som i forrige ting er indført for hvis de er ham skyldig.

** Maren Henriksdatter betalte for retten til Jordan Nielsen penge 3 slette mark .

** Maren Henriksdatter havde ladet kalde Hans Pedersen Badike og begærede første ting til ham for hvis han er hende skyldig.

** Mogens Lauritsen havde ladet kalde Hans Hansen Rågø og begærede 1 ting til ham for penge, som han er ham skyldig.

(32 a)

1679 28/11

** Michel Nielsen Smed havde ladet kalde Hans Hansen Rågø for hvis, han var ham skyldig og var første ting begærende.

** Maren Henriksdatter andet ting til Hans Badike.

** Jordan Nielsen begærede 3. ting til dem, som er ham skyldig.

** Mogens Hansen i Vesterby var andet ting begærende på Hans Hansen Rågø for hvis, som han er ham skyldig.

** Jeppe Rasmussen Ungkarl havde ladet kalde Hans Rasmussen bomand i Vesterby for gæld, nemlig tyve og to slette daler 3 mark og var dom over ham begærende. Var Påråbt om nogen på Hans Rasmussens vegne havde her imod noget at svare, og ingen befandtes sagen optaget til ting kommer igen.

** Jørgen Jeppesen for 5½ dlr. 3 skæpper ærter, begærede dom over ham. er taget under dom til ting kommer igen.

** Ole Hansen i Østerby for 3 daler 1 mark 2 skæpper ærter.

** Hans Dam i Østerby for 2 dlr 2 mark 8 sk. Første ting til Hans Dam

** Anna salig Rasmus Eriksens begærede første ting til Anders Hansen i Østerby for 2 dlr 3 mark, som han hende skyldig er, her på er i pant et strygejern.

** Morten Lauritsen for 11 dlr 3 mark og begærede dom.

** Hans Hansen Dam skyldig efter en doms påskrivelse og andet regnskab 16 dlr. 3 mark 9 sk. begærede dom i lige måde.

(32 b)

** Ole Jeppesen i Østerby for 10 dlr 2 mark 12 sk.

** Jeppe Clausen for 6 dlr 1 mark 11 sk. var over dem ligeledes dom begærende. Er forelagt til ting kommer igen at stille tilfreds.

** Hans Pedersen havde ladet kalde Laurits Olsen for 1 dlr, Mads Andersen for 28 sk. og begærede første ting.

** Gert Frederiksen for retten fremstod og i dag til fjerde ting begærede at de fire synsmænd, ville gøre deres afsigt som i forrige ting den 25. september er indført.

Eftersom Gert Frederiksen med mig og mine medfølgere at syne og se Jeppe Rasmussens kålgårdsgærder og gærde imellem Jeppe Rasmussens hus og Gert Frederiksen. Da var de ganske brøstfældige og skaden, som var gjort på Gert Frederiksen ærtestykke kan være fire skæpper Ærter, og hans egne gærder om hans gård, da kunne vi ikke se, at de var brøstfældige noget steds.

Jeppe Rasmussen fremkom for retten og sagde, at han formener, så længe han kan give kongen sin skat og dronningen sit landgilde, formener jeg mig at må indhegne eller hegne min grund ud til gaden, om jeg vil. Og han forsatte med, at han ikke før havde hørt, at han skulle gøre det alene, men at den anden selv skulle hegne, og når han (J. R.) ville have fred i sin have, så skal jeg hegne mig ind.

Gert Frederiksen formente, denne Jeppe Rasmussens unødige protest af den forordnede dommer ikke mod recessen bør at stedes, førend Gert Frederiksen her imod får lovligt kald og varsel. Sætter derfor i rette og er dom begærende, om slig Jeppe Rasmussens ubeviste påstand for død og magtesløs at være, og mig tingsvidne om afsigten efter loven at udstedes.

Dem forordnede dommer Peder Jeppesen har optaget under dom til i dag fjorten dage, hvor imod Gert Frederiksen formente, ham hans tingsvidne ikke billigen bevist at være eller opholdes, med mindre han på tilbørlige stede skal lade påkende.

(33 a)

** Gert Frederiksen i dag første gang beklagede sig over Jeppe Rasmussens svin og gårdbrydere, af hvilke han har fortræd og skade i sin gård, at Jeppe Rasmussen dem ville hæfte og selv tilsikre, såfremt han ikke efter lovlig advarsel ville have skade for hjemgæld.

Jeppe Rasmussen her imod svarede, at dersom Gert Frederiksen ville slå et af hans svin, ville han slå ham i stedet igen.

** Hans Hansen Borre, Hans Hansen Rågå, Niels Rasmussen Lund, Niels Rasmussen Fynbo, Søren Hansen, Jørgen Oluf, Peder Rasmussen, Jens Frandsen at syne og se hvor den sydligste stolpe og det vesterste at gå imellem Gert Frederiksen hus og Jeppe Rasmussen.

** Rasmus Rasmussen havde ladet kalde Niels Rasmussen Lund for 3 skæpper ærter, Rasmus Mogensen 3 mark for svin, som han blev mig skyldig. Begærede første ting til dem.

** Laurits Lauritsen begærede andet til Niels Jensen Omø for hvis han er ham skyldig

(33 b)

1679 5/12

** Blev læst for retten hans kongelige majestæts udgangne forordning om sabbattens helligholdelse.

** Michel Nielsen Smed begærede andet ting til Hans Hansen Rågå, for hvis han er ham

skyldig.

** Laurits Lauritsen begærede tredje ting til Niels Omme, for hvis han er ham skyldig.

** Rasmus Rasmussen begærede andet ting til Niels Rasmussen Lund og Rasmus Mogensen for hvis, de er ham skyldig.

** Angående den tvistighed som har været mellem Gert Frederiksen birkefoged og hans nabo Jeppe Rasmussen anlangende Jeppe Rasmussens brøstfældige gærder, da er den sag forligt på den måde at Jeppe Rasmussen her efter skal frede sine gærder imellem ham og fornævnte Gert Frederiksen, som forsvarligt kan være, om der på nogen tid blev taget videre åsyn. Næmlig det gærde imellem Gert Frederiksen lade og Jeppe Rasmussens søndre alhus stolpe, item det gærde fra Gert Frederiksen port og til hans nordre hus stolpe, så Gert Frederiksen ikke her efter skal have nogen skade eller ufred i sin gård for fornævnte gærders brøstfældighed.

I lige måder skal Gert Frederiksen hegne det gærde ved hans søndre ladehus, som og fører imellem begge gårde, så Jeppe Rasmussen der af ej skal have nogen skade eller ufred udi hans gård, og således som ombemeldt er, er bemeldte gærder fredet videre - <> Således deres tvistighed ophævet, hvor efter Gert Frederiksen var tingsvidne begærende.

(34 a)

** Jordan Nielsen Degn begærede dom over efterskrevne mænd Niels Lund, Peder Joensen, Hans Dam, Jørgen Olsen, Rasmus Mogensen, Jens Rasmussen, Bodil salig Mads Christensens, Christen Skrædder, for hvis de er ham skyldig, som udi første ting er indført. Er stedt dom over dem inden femten dage at betale, dog at have i agt at hans kongelig majestæts interesse med parts indkomst, til hvis dom i så at lade færdiggøre.

** Jeppe Rasmussen Nygård begærede andet ting til Hans Hansen Dam for hvis, han er ham skyldig.

** Fornævnte Jeppe Rasmussen Nygård begærede dom over Hans Rasmussen i Vesterby for penge 27 daler 1 mark 3 sk. og fire skæpper hvide ærter. Efter som Hans Rasmussen sig ikke her imod har erklæret, endog sagen for des årsag til i dag er optaget, da er han tilfundet at betale inden 15 dage eller at lide nam og vurdering efter recessen.

** Anne salig Rasmus Hansens begærede andet ting til Anders Hansen for hvis han er hende skyldig, Var hun dom begærede over Morten Lauritsen, Item over Hans Hansen Dam, over Ole Jeppesen og over Jeppe Rasmussen.

Hvilke samtlige og en hver for sig er tilfinde inden 15 dage at betale eller at lide ved nams eksekution.

** Hans Pedersen Badike begærede andet ting til Laurits Olsen for hvis han er ham skyldig.

** Rasmus Hansen Snæring havde ladet kalde Hans Hansen Dam i Østerby for 4 mark 4 sk. tre skæpper ærter og en gås for forskrevne sine varer fornævnte Rasmus Hansen begærede dom over ham - og var han ikke mødt og sig der imod erklæret, da er han tilfinde inden 15 dage at betale eller at lide eksekution efter <> recessen Rasmus Hansen æskede dommen beskrevet.

(34 b)
1679 12/12

** Jeppe Rasmussen Nygård begærede tredje ting over Hans Hansen Dam i Østerby, og 3. ting til Jørgen Jeppesen i Vesterby

** Margrethe salig Hans Mortensens havde ladet kalde Hans Hansen Dam og ham saggivet efter en obligation 15 rdl. 2 mark 14 sk. og et års rente. Nok efter andet regnskab 3 rdl. 1 mark, og var Søren Hansen på sin mors vegne dom begærende. Og efter lovlig givet kald og varsel. og han ikke der imod er mødt at svare eller sig udi andre måder haver citeret, da er han tilfundet inden 15 dage at betale eller at lide nam og vurdering efter recessen.

** Endnu Søren Hansen på sin moders vegne har ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby og ham saggivet for penge 4 daler 2 mark 4 sk. og var dom begærende. Og efterdi han efter lovlig citation ikke er mødt at svare, da er han tilfundet inden 15 dag at betale under nam og vurdering efter recessen.

** Endnu har han (Søren Hansen) ved forskrevne kaldsmænd ladet kalde Peder Hansen Mindst for 1 dlr. 3 mark 13 sk. og begærede første ting.

** Michel Johan Pedersen havde ladet kalde Peder Hansen Skotte i Østerby, eftersom jeg Michel Pedersen ved lovlig kald og varsel til i dag til Fejø birketing Peder Hansen Skotte i Østerby har ladet citere, da er til ham min sagelse, at eftersom han var min bådsmand på min skude den sidste rejse jeg var i København, og der vi var hjemkommet, har han ikke, som en bådsmand burde, forsvaret min skude og gods der udi om natten, men den forsyndet imod min vilje og samtykke, så der er kommet < stor del vand udi lasten, hvor over der er sket stor skade, så der og blevet for hans forsømmelses skyld 5 tønner spansk salt borte, som koster hver tønne udi København 4 daler 1 mark er 21 dlr. Hvorledes han dermed har handlet, må han vide, eftersom hans eget er beholdt og skadet intet, og mit var borte.

Sætter der for udi rette for den edsvorne dommer og er en forsvarlig dom begærende, om fornævnte Peder Hansen Skotte ikke pligtig er at stande til rette efter sørettens 7. artikel og mig mit salt inden 15 dage at betale, eller der for at lide nam og vurdering udi sit bo og gods efter recessen.

Peder Hansen Skotte sig erklærede, eftersom det ikke udi kaldet var ham givet tilkende, at han her imod vilde svare til første ting.

(35 a)

** Mads Andersen havde ladet kalde Hans Christensen udi Vesterby for 2 dlr., han ham skyldig er og begærede til ham første ting.

** Hans Pedersen begærede 3. ting til Laurits Olsen.

** Niels Jørgensen havde ladet kalde Karen salig Laurits Nielsens med sin lovværge imod sag og dom og vidnesbyrd at påhøre.

Nok havde ladet kalde Michel Jensen og Anders Lauritsen deres sandhed at vidne om hvis dem udi denne sag er bevidst.

Fremstod for retten fornævnte Anders Lauritsen vidnede efter oven, at ungefær for 4 år siden da var salig Laurits Nielsen til Niels Jørgensens, da købte Niels Jørgensen af Laurits Nielsen 1½ tønne byg, som han ham skulle levere.

Michel Jensen for retten fremstod og vidnede, som Anders Lauritsen for ham vidnet haver, og så noget mere, at han gav ham, nemlig Laurits Nielsen for tønden 2 dlr. og byggen så jeg ikke, han fik, hvor efter Niels Jørgensen var ting - *(tom plads)*

** Rasmus Rasmussen begærede 3. ting til Niels Rasmussen Lund.

** Michel Nielsen i Vesterby 3. ting til Hans Hansen Rågø blev påråbt om enten Hans Lauritsen af Nakskov eller Michel Johan Pedersen havde noget videre udi den proces dem <> imellem er at fremlægge før dom går. Da befandtes ingen, som videre havde at indlægge udi den sag imellem Hans Lauritsen Brændevin af Nakskov på den ene, som til Fejø birketing har haft tiltale til Michel Pedersen Dam udi Vesterby på den anden side, belangende sin med ham oprettede kontrakt at indfri hvor af en kopi - hvor udi befindes Michel Pedersen sig til forskrevne Hans Lauritsen har obligeret at give ham for sin umage, at han påtalte og forfulgte den sag til herredsting for hans bror Anders Smed i Kældernæs 40 dlr. og der foruden al bekostning brevpenge, rejsepeng og fortæring erstatte og betale, hvorpå Hans Lauritsen siger udi hans indlæg 20 rdl. at være betalt på kapital og rejseomkostning søger for 36 dlr 3 mark 2 sk. Michel Pedersen her imod erklæret sig at de 20 dlr. skulle efter kontrakten kapitalen og ikke i rejsepeng være betalt, så og Hans Lauritsens omkostning der foruden fri betalt med videre - -

Da efter tiltale gensvar og den sags lejlighed, og efterdi Michel Pedersen sig til Hans Lauritsen har for obligeret, som forskrevet står, at betale 40 dlr og der foruden al omkostning - - vides ikke rettere der udi at kendes end Michel Pedersen er tilfundet inden 15 dage sin kontrakt at indfri og betale til Hans Lauritsen, hvis han ikke kan bevisliggøre Hans Lauritsens rejsepeng, fortæring og anden omkostning at være betalt.

(35 b)

1679 19/12

** For retten frem lagdes hans skriftlige erklæring imod Michel Pedersens beskyldning, hvilken ord for ord er læst

(36 a)

påskrevet og *(øverste del af siden kan ikke læses på filmen)*

Jeppe Rasmussen æskede dom på Jørgen Jeppesen, som (til forn) var taget under dom. Er tilfundet inden 15 dage at betale.

** I lige måde begærede dom på Hans Dam. Er tilfinde inden 15 dage at betale eller lide nam og vurdering, helst efterdi han til 4. ting ikke ville rette for sig.

** Jeppe Rasmussen på Anne salig Rasmus Hansens vegne begærede dom på Anders Hansen i Østerby - - Anne salig Rasmus Hansens tilfundet sit pant at beholde, hvis Anders Hansen det ikke vil løse, og Anders Hansen resten, som pantet ikke oppebærer inden 15 dage at betale eller lide nam efter recessen.

** Rasmus Rasmussen til 4. ting begærede dom på Niels Rasmussen Lund. Da efterdi Niels Rasmussen til 4. ting ikke ville rette for sig er han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam og vurdering.

** Margrethe salig Hans Mortensens begærede 2. ting til Peder Hansen Mindst.

** Jordan Nielsen havde ladet kalde Peder Hansen Mindst , Rasmus Christensen, Hans Pedersen smed, salig Laurits Nielsens hustru <> (meget klattet og vanskelig at læse på filmen, især øverst på siden).

Jeppe Lauritsen, (Jacob) Hansen Møller, Rasmus Lauritsen (.....)

(36 b)

1680 23/1

** Hans Hansen Borre havde ladet kalde Peder Nielsen (Borre), (Jørgen Lauritsen) (....) Jeppe Clausen, Hans Hansen Smed i Østerby deres sandhed at vidne om hvis ord de hørte Mogens Hansen i Østerby meldte (Knud .....) aften (....) Peder Hansen Skottes i Østerby, og hvorledes han sagde hans tjener Hans Henriksen skulle medhandle mine børn, hvor han der over træller enten i mark eller på gaden, og var fornævnte Hans Hansen Borre begærende 1. ting til fornævnte vidnesbyrd, så og 1. ting til fornævnte Mogens Hansen mod samme vidnesbyrd at svare.

** Margrethe salig Hans Mortensen bekom 3. ting til Peder Mindst

** Niels Jørgensen havde ladet kalde Hans Hansen Dam og begærede dom over ham efter hans udgivne obligation og andet regnskab. Er tilfundet efter 15 dage at betale.

** Nok (Niels Jørgensen) begærede 1 ting til Rasmus Jensen, nok Peder Skotte i Vesterby og begærede dom som skyldig blevet efter hans salig hustru, nok Peder Jeppesen Bådsmænd i Østerby . Nok begærede Jeppe (.....)

** Ole Jørgensen havde ladet kalde skipper Niels Jensen mod forved på et sølv pant er 3 sølvskeer og 2 sølvskeer, som fornævnte Niels Jensen havde sat ham i pant for 22 dlr. og der på et halvt års rente og han derpå dom begærede, om ikke fornævnte Niels Jensen bør sit pant at indfri eller Ole Jørgensen der udi at tage sin betaling, og hvis bliver enten over eller under da at komme begge til gode. Niels Jensen er tilbundet sit pant (at) indfri eller at <> gå endelig dom udi sagen.

(37 a)

1680 31/1

** Ole Jørgensen på Karen Nielsdatters salig Laurits Nielsen Boesens efterleverske hendes vegne bekom afkald af Jeppe Rasmussen Nygård hendes vegne for hvis arvepart hans hustru efter sin salig far og anden arvepart, som findes (hos hende) efter salig Laurits Nielsen (Borre) hvorefter de begærede tingsvidne.

** Abraham Bendiksen bekom afkald af Ole Jørgensen, for hvis arvepart ham på hans børns og egne vegne kunne tilfalde i hans halve gård efter hans salig konefar Morten Joensen og Bodil Lauritsdatter, hvorefter han begærede tingsvidne.

** Michel Johan Pedersen havde ladet kalde Søren Hansen, Rasmus Madsen, Jørgen Jeppesen, Jørgen Nielsen deres sandhed at vidne i den sag mellem ham og Peder Hansen Skotte, og Peder Hansen Skotte der imod vidner at svare,

Fremstod Søren Hansen og vidnede således, at den gang der vi kom hjem fra København den sidste gang, da gik vi op med Peder Hansen Skotte i Østerby og sagde Michel Pedersen til Peder Hansen kære Peder bliv ikke for længe, førend vi går ned til skuden, da svarede Peder

Hansen og sagde, du tør intet frygte , nu vil jeg straks gå op til Gert med toldseddelen, så vil jeg straks gå der ned.

Om dagen der efter, da kom jeg op til (Dybirke), da kom Peder Hansen rendende til lands, og sagde Peder Hansen i nat er det gået ilde til udi skuden, thi den ganske hoben salt udlækket <> af sækkene, thi der var en ganske hob vand udi skuden, den gang jeg kom derned, han vendte siden ikke langs, og den tid han kom i skuden om morgenen, da var der intet vand ved lasten.

(37 b)

Rasmus Madsen for retten fremstod og vidnede, at den tid han kom hjem med Michel Pedersen fra København, da satte vi ud i Dybirke med skibsrummet, da gik vi op med Peder Hansen Skotte i Østerby, da sagde Michel, Peder Hansen bliver ej for længe, før end du drager til skuden, dertil svarede Peder Hansen, nu vil jeg gå til Gert og levere toldseddelen, så vil jeg gå ned. Om morgenen derefter kom vi til Dybirke med Michel Pedersens vogn, da kom Peder Hansen Skotte vadende i land med skibsbåden, da sagde han det er gået ilde til i nat udi skuden, thi der er en hel hob salt udlækket af, thi der var en ganske hob vand i skuden. Sådan Peder Hansen, Michel Pedersen og Søren Hansen om bord, så kom de til lands igen med saltet. Videre er han i den sag ej bevidst.

Jørgen Jeppesen for retten fremkom og vidnede. at for nogen tid siden kom Michel Pedersen kørende med noget salt, da spurgte han ham, om han ville sælge ham en halv fjerding salt, så bad han ham, at han skulle følges ned med ham og bad ham bære saltet ned af vognen. Så målte jeg saltet af på hans framgulv efter hans begæring. Den tid jeg havde målt det af, da var der knap tre tønder, og det var med et rigtigt skæppemål. Videre var ham ej bevidst.

Hans Nielsen Kock færgemand i Kragenæs for retten fremstod og vidnede at han stod på framgulvet der, de målte saltet af og da var der ikke fuldkommen 3 tønder. Hvorefter Michel Johan Pedersen begærede tingsvidne.

**Hans Hansen Borre begærede sit 2 ting til sine vidnesbyrd som udi forrige ting er indført. Så og 2. ting til Mogens Hansen vidnesbyrd at påhøre.

** Søren Hansen på sin moder Margrethe salig Hans Skottes vegne begærede dom over Peder Hansen Mindst . Er tildømt inden 15 dage at betale, efterdi han sig ikke til fjerde ting ville indestå at betale, eller sig i andre måder erklæret.

** Søren Hansen havde ladet kalde Peder Rasmussen Joensen og begærede dom over ham for penge 2 slette daler, efterdi han som selv var til vedermåls ting og ej gælden benægtet, er han tilfundet inden 15 dage at betale.

** Niels Jørgensen begærede 2. ting til Rasmus Mogensen

** Jordan Nielsen begærede 4. ting til sine gældnere, som i det ting før jul er indført.

** Peder Jeppesen i Østerby begærede 2. ting til Jeppe Jensen. Nok 2. ting til Niels Rasmussen Lund.

1680 6/2

** Michel Pedersen for retten fremlagde sit tingsvidne udstedt her af birketinget den 30 januar. Peder Hansen der imod fremlagde sit indlæg som her for retten er læst. <>

(38 a)

Dommeren tilspurgte parterne på begge sider, om de havde noget videre for retten at fremlægge, hvortil de svarede nej.

Er dommen således afsagt udi den sag mellem Michel Pedersen på den ene, som har givet Peder Hansen Skotte, som var hans bådsmænd på rejsen til København på den anden side, for en del salt som efter beretning skulle på rejsen være forringet. og satte fornævnte Michel Pedersen udi rette, om ikke Peder Hansen Skotte efter sørettens 7. artikel samme last bør at betale. Hvor imod Peder Hansen sig her for birketinget skriftligt har erklæret at fornævnte Michel Pedersen sagelse ikke skulle kunne bevises, at han sig mod sørettens 7. artikel noget havde forseet, eller ham påvise noget i ringeste måde forkortet. Næst afvigte 30. januar forhvervet her for retten et lovligt tingsvidne udi mening, at han bad bådsmænden ikke at forsømme skuden, hvilket melder om 3 tønder salt Michel har udmålt fra sin vogn ved hans hjemkomst. Mod hvilket Peder Hansen sig erklærer og formener Søren Hansen, som er købmand, ikke at kunne vidne udi sin egen sag. De øvrige vidner, som de 3 tønder salt eragter, han i dag otte dage (har) at svare til.

Da efter tiltale og gensvar og den sags lejlighed og efterdi Michel Pedersen sin sagelse ikke egentlig har bevist, at Peder Hansen imod sørettens 7. artikel sig har forseet, langt mindre af hans førte vidner kan sluttes Peder Hansen at være årsag til saltets forringelse, eller skuden er natten under Fejø forsømt. Ikke heller har Michel Pedersen ladet sin skadelidelse, før end visning skete, bese og vurdere, førend han sig det behørigt bemægtigede, men nu efter bådsmænden er fra ham adskilt, synes efter eget tykke at vurdere skaden, vides derfor ikke rettere at kende, end Peder Hansen jo for Michel Pedersens tiltale til videre bevislighed bør fri at være.

** Claus Hansen havde ladet kalde Ole Jeppesen bomand i Østerby og begærede dom over ham for gæld. Er påråbt om Ole Jeppesen eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare, og ingen befandtes. Da efterdi han efter lovlig foregående kald og varsel sig her imod ej har erklæret eller stillet tilfreds, er han tilfundet inden 15 dage at betale.

** Peder Jeppesen i Østerby begærede 3. ting til Niels Rasmussen Lund.

(38 b)

** Hans Hansen Borre begærede sit 3. ting til sine vidnesbyrd så og 3. ting til Mogens Hansen vidnesbyrd at påhøre.

** Jordan Nielsen til 4. ting begærede dom over Peder Hansen Mindst, Niels Omø, Rasmus Christensen, Hans Pedersen Smed. Er tildømt inden 15 dage at betale.

** Niels Jørgensen begærede 3. ting til Rasmus Mogens

1680 20/2

** Hans Hansen Borre til fjerde ting begærede at hans vidnesbyrd ville fremkomme deres sandhed at vidne.

Jepp Clausen for retten fremkom og vidnede at Skt. Knuds dag om aften, der de var til Peder Skottes i Østerby, da fremkom Mogens Hansens tjener Hans Henriksen og beklagede at han ikke går med fred for Hans Borres sønner og Jørgen Olsens dreng og Jeppe Hillebrandts dreng. Da svarede Mogens Hansen, lader du dig slå af dem, da skal der fare en djævel på din krop, og slå på dem igen, at det kan "ronge" i dem, og træd på dem om du kan, ad farten [fjerten] kan gå bag af dem.

Peder Nielsen for Retten fremkom og vidnede, at samme tid, som før er meldt i Peder Hansen Skottes stue de kom ind, indkom Mogens Hansens tjener Hans Lauritsen og beklagede, at han ikke kunne gå (mere) for Hans Borres drenge. Da svarede Mogens Hansen, slår du ikke fra dig, da skal der fare en djævel på din krop, om jeg ellers skal give dig kost og løn, og true dem det skarnet kan gå af bagenden på dem. Men hvem Mogens Hansen mente, det vidste han ikke. Videre var han ikke bevidst i den sag.

Hans Hansen Smed husmand i Østerby for retten er forekommet og vidnede, at samme tid hørte han, at Mogens Hansen sagde at han skulle slå fra sig, men ikke vidste, om det var sønnen eller drengene, og om jeg skal give dig kost og løn, videre var ham ej bevidst.

Jørgen Rasmussen Borre for retten fremkom og vidnede, at samme tid (M. H.) sagde som omvidnet er, sagde Mogens Hansen tjener, du må af dem som havde fat på dig slå (fra) dig, da skal der fare en djævel på din krop, at du skal og tren på dem, om du kan at møget går bag ud af dem, om jeg skal give dig kost og løn. Videre var ham ej bevidst. Hvor efter Hans Borre begærede tingsvidne.

(39 a)

** Morten Hansen Smed havde ladet kalde Hans Rasmussen og begærede sit 1. ting til ham for gæld.. I lige måde til Jens Olsen.

** Peder Pedersen Isen havde ladet kalde Hans Hansen Dam for gæld efter lodseddels indhold dateret på salig Hans Jørgensens skifte den 24. 7.b [september] 1679 og begærede dom over ham, om han ej fornævnte sum inden 15 dage bør at betale tillige med anden gæld - er han tilfinde inden 15 dage at betale under nams eksekution.

1680 16/7

** Hans Rasmussen bomand i Vesterby for 16 slette daler anlangende en skimlet hest, han af Anders Rasmussen i Kældernæs havde bekommet og for gæld til hendes majestæt, som for Anders Smeds voldsbøder er udlagt.

** Michel Johan Pedersen Dam bomand i Vesterby anlangende rentepenge til hans majestæt for 120 dlr., han for sine brorbørn er værge for, som af deres far Anders Smed til amtstuen til Halsted Kloster skal være betalt efter forordningen, efterdi det alene børnene angår og ikke nogen anden, efterdi af faderen intet kan bortgives førend herskabet vorder afbetalt, som disse penge var udlagt. Satte Laurits Hansen i rette og begærede om disse ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering efter recessen, hvorefter <> dom begæredes.

(39 b)

Her imod Michel Johan Pedersen er mødt at svare og formente sig samme børnepenge, kunne komme til at udgive, efterdi de ikke var krævet på skiftet efter salig Anders Rasmussen, som ridefogden derfor var på skifte og deling, efterdi børnepengene hidindtil var udlagt den 3. september 1678 før salig Anders Rasmussen. er sagen optaget til ting kommer igen. Hans Pedersen imidlertid ikke kan forenes, skal der gå endelig dom i sagen.

** I lige måde på Peder Feltskærers hustru i Nakskov har ladet kalde Mogens Hansen bomand i Vesterby for penge, som fornævnte Mogens Hansen var ham skyldig for hans kur og lægedom, han på ham havde anvendt. Hvor imod Mogens Hansen svarede, at han ikke vidste ham noget skyldig, men rigtigt havde ham betalt, og skød sig til vidnesbyrd Rasmus Hansen Næring og Hans Lauritsen med, hvilket han sligt agter at bevise, til hvilken ende han

begærede delation i sagen.

** Hans Hansen Rågø havde ladet kalde Rasmus Hansen Skrædder og Jacob Hansen Møller deres sandhed at vidne, hvis ord Hans Borres hustru i møllen den mandag før midsommer havde sagt til hans pige, og Hans Hansen mod sag og dom og vidnesbyrd at svare, og var i dag 1. ting.

** Laurits Lauritsen havde ladet kalde Jens Pedersen Skomager imod sag og dom og Michel Christensen, Maren Bruns, Anne Hansdatter, Rasmus Mogensen deres sandhed at vidne om hvis ord og skælden, som de har hørt af bemeldte Jens Pedersen Skomager og begærede 1. ting til fornævnte vidnesbyrd, at han bliver hørt, eftersom han intet ved at have bedrevet enten med ord eller gerninger mod Laurits Lauritsen enten på ære eller lempe videre end som en ærlig mand egner og anstår. Men er der sket nogle ord af mig, da er det sket udi mit drukkenskab såvel som og Laurits Lauritsen selv. Hvortil Laurits Lauritsen svarede at hvem som noget forrettes i drukkenskab bør man og blive den, som han skylder en anden for. Ellers på Maren salig Rasmus Jensens vegne begærede dom over Jens Pedersen Skomager for penge efter en lodseddel og var der imod kaldet.

<>

Jens Pedersen og svarede, at han havde delation på samme penge til Michelsdag, hvilket hans købebrev skulle bevise, eller vidnesbyrd som der var overværende.

(40 a)

** Maren Henriks havde ladet kalde Volborg Rasmusdatter for 2 mark for to alen lærred, som hun af hende havde bekommet.

1680 23/7

** Udi den sag mellem agtbare og fornemme mand Henrik Sørensen "rentionarius" over Maribo Klosters amt ridefoged over Halsted Klosters len hans fuldmægtig Rasmus Hansen i Vesterby her til Fejø birketing den 16. juli næst afvigte på den sag, som tiltalte Michel Pedersen Dam har som formynder for en del Anders Smeds børn tilfaldne matrimonium efter deres salige moder udi Kældernæs på den anden side angående skatten af Anders Smeds børns gods engang til kongelig majestæts interesse af faderen er erlagt og derfor på skiftebrevet efter deres salige mor udstedt kvitteret, og nu igen søges til omdrag for børnene til Anders Smeds kreditorer at kontentere. - - Vides ikke rettere at kende end Henrik Sørensens forretning deri bliver i respekt og Anders Smeds børns mødrene kapital og deres værge Michel Pedersen for fornævnte fordring fri at være. *(Det må være den Anders Smed, som var blevet hængt for tyveri).*

** Hans Hansen Rågø begærede 2. ting til sine vidnesbyrd.

** Laurits Lauritsen i lige måde begærede sit 2. ting til sine vidnesbyrd.

** Maren Henriksdatter begærede 2. ting til Volborg Rasmusdatter for, hvis hun er hende skyldig.

(40 b)

1680 20/8

** Mogens Hansen i Vesterby begærede kald indført over hans vidnesbyrd i den sag mellem ham og salig Peiter Feltskærer. At Rasmus Hansen Norring nu hid kaldet i Store Lindet, og hendes lovværge på Fejø var lovligt citeret med 8, 14 dage 3. 4. uger varsel til deres sandhed og vidnesbyrd at erlægge, hvis som efter spørgsmål er bevist i den sag mellem Mogens Hansen og bemeldte Peiter Feltskærers efterleverske, hvor er så citerede om hun imod samme har noget at svare eller hendes lovværge på hendes vegne.

** Laurits Lauritsen pårøbte sine vidner om deres vidnesbyrd i dag at erlægge i sagen mellem ham og Jens Skomager. Fremstod Michel Christensen i Østerby og vidnede, eftersom jeg for nogen tid siden ungefær 4 eller 6 uger da kom og mødte tvende kvinder, den ene er Christen Badikes kvinde, den anden Laurits Pedersens, da hørte jeg at Jens Skomager spurgte, kender du den tyv der blev hængt i Saksøbing, men hvem han tilspurgte vidste han ikke, siden hørte han ikke Jens Skomager beskyldte.

Rasmus Mogensen for retten fremstod vidnede at så længe som Laurits Lauritsen og Jens Skomager havde boet til sammen, har han ikke <> hørt nogen ukvems ord, at Laurits Lauritsen og Jens Skomager skulle have skældt hverandre.

(41 a)

I lige måde fremstod for retten Christen Badikes hustru Maren Guttormsdatter og Laurits Pedersens hustru Maren Jepsdatter, at dem intet er bevidst i den tvistige sag imellem Laurits Lauritsen og Jens Skomager videre end som Michel Christensen vidnet har. Jens Pedersen Skomager tilspurgte Laurits Lauritsen om han havde flere vidner, at han da ville lade dem fremkomme eller navngive. Hvortil Laurits Lauritsen svarede, det er Maren Hansdatter Christen Smeds fæstekvinde.

Dommeren pårøbte om nogen af parterne var tingsvidne begærende, hvortil Laurits Lauritsen svarede nej. Jens Skomager begærede tingsvidne.

** Hans Rågø, som begærede 3. ting til hans forrige vidner imellem ham og Hans Borre, og han der imod har at svare udi den sag mellem Laurits Hansen fuldmægtig på sin husbond ridefogdens vegne - Da han ikke har benægtet gælden blev han tilfundet at betale inden 15 dage.

** Laurits Hansens dreng tjenende Maren Henriks begærede 3. ting til Volborg Rasmusdatter for hvis hun er hende skyldig.

1680 27/8

** Mogens Hansen fremæskede hans vidnesbyrd, nemlig Rasmus Hansen Snæring og Hans Lauritsen på Fejø deres sandheds vidne at aflægge imellem ham og salig Peiter Feltskærers efterleverske i Nakskov. Da fremstod <> Hans Lauritsen på Fejø, den hæderlige student (41 b)

og vidnede på efterfølgende måde, imidlertid Mogens Hansen i Vesterby lå under Peiter Feltskærers kur, da kom jeg og besøgte ham, da blandt anden tale, spurgte jeg ham ad, hvad han for Mogens Hansens kur vel begærede, da svarede Peiter Feltskærer, at når Mogens Hansen holdt ham fri med vogn, da ville han ikke begære mere for sin umage end to rdl.

Samme dag for retten var æsket hæderlig og vellærd mand Rasmus Snæring og aflagde sit vidne, så vidt den sag var bevidst. Efter at salig Peiter Feltskærer havde kureret Mogens Hansen og efter afsked fra ham videre bortrejst, da indkom han til bonden Jens Boesen i Kragenæs og begærede at leje hans vogn til Nakskov. Da spurgte Rasmus Hansen ham ad, om Mogens Hansen af sin sygdom var opkommet, hvortil Peiter Feltskærer svarede, at han var alt på marken. Derefter spurgte Rasmus Hansen ham ad, om han ikke igen skulle der over,

hvortil Peiter Feltskærer sagde nej, han havde der intet at bestille. Atter spurgte Rasmus Hansen ham om han havde fået sin betaling og var slet klareret, da svarede han, det er alt klar, jeg kræver ham intet mere. At dette i sandhed er passeret, bekræfter Rasmus Hansen for retten med sin helgens ed. Mogens Hansen i Vesterby var begærende tingsvidne.

1680 1/10

** Christen Jensen i Vesterby har ladet kalde Rasmus Rasmussen i Østerby, gav ham sag for sagefald og halvtredje fogedpenge, som han var skyldig, med Hans Jensen strandfogeds egen hånd at bevise, sætter derfor i rette for den <> retfærdig dommer og er en forsvarlig dom begærende, om ikke Rasmus Rasmussen inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Da ingen på hans vegne var mødt at svare er sagen optaget til første ting.

(42 a)

** Claus Hansen havde ladet kalde Rasmus Mogensen i Østerby for gæld, han er ham skyldig. Om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering. Er påråbt om han eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare. Da efterdi Rasmus Mogensen tiltales for gæld, og han ikke til i dag har rettet for sig, er han tilfinde inden 15 dage at betale.

** I lige måde har ladet kalde Anders Hansen i Østerby for gæld som han er ham skyldig - - om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering. - -

Da efterdi Anders Hansen tiltales for gæld, og han ikke til i dag har rettet for sig er han tilfundet inden 15 dage at betale.

** I lige måde Claus Hansen har ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby for gæld, som han ham er skyldig, om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering efter recessen.<> Er påråbt Rasmus Jensen eller nogen på hans vegne er til stede -

Da efterdi Rasmus Jensen tiltales for gæld, og han ikke til i dag har rettet for sig er han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam

(42 b)

** Claus Hansen i lige måde har ladet kalde Hans Hansen Rågø for gæld, om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering - -

Da efterdi Hans Hansen Rågø er tiltalt for gæld, og han ikke til i dag har rettet for sig, er han tilfundet inden 15 dage at betale.

** Mogens Hansen i Østerby har på hans søn Jens Mogensens vegne udi Nykøbing ladet kalde Rasmus Rasmussen Stryn i Østerby for gæld han til hans søn skyldig er - - og satte i rette om ikke fornævnte Rasmus Rasmussen inden 15 dage bør at betale eller lide nam - - da ingen er mødt - - er sagen optaget til ting kommer igen.

** Mogens Hansen ydermere på hans søns vegne havde ladet kalde Laurits Lauritsen Kromand i Østerby for gæld, item ladet kalde Rasmus Madsen tjenende Søren Hansen i Vesterby for hvad han er skyldig. <>

I lige måde på hans søns vegne ladet kalde Peder Clausen Normand i Vesterby og var Mogens Hansen første ting til ting kommer igen begærendes.

(43 a)

** Birkefogden Gert Frederiksen for retten fremlagde velfornemme Søren Sørensen borger og indvåner udi Maribo hans missive dateret den 22. september næst afvigte, hvilken her for retten blevet læst og påskrevet og lyder udi mening at Gert Frederiksen efter tilskikkede obligationer og dom ville forunde ham dom over Peder Mindst, for hvis han er skyldig. Og fremlagde Peder Hansen Mindsts obligation lydende på 20 sldl. som han fra Vallø fruekloster 1669 til hæderlige dyderige og gudfrygtige matrone Søster Worms er skyldig blevet. På hvilken obligation er udstedt dom 22. august 1672 på Musse herreds ting. Formener Søren Sørensen at efterdi indmeldte dokumenter og gældsfordring hos Peder Mindst er ham på skiftet efter sin salige formand salige. Hans Jørgensen fordum landstings skriver til Lollands og Falsters landsting til fuld betaling er udlagt. Satte derfor i rette om ikke Peder Mindst inden 15 dage fornævnte 20 dlr. med pågående rente og anvendt bekostning oprigtig bør at betale. <

(43 b)

Hvorpå Søren Sørensen er en forsvarlig dom begærende. Er påråbt om Peder Mindst eller nogen på hans vegne var mødt at svare, og ingen fandtes. Er sagen optaget til i dag 8 dage.

** Mogens Hansen i Vesterby for retten fremlagde et tingsvidne udstedt Fejø birketing 27. august næst afvigte imellem ham og salige. Peiter Feltskærers efterlevende af Nakskov, som ville i dommen blive indført og her for retten læst og påskrevet. Fremlagdes et skriftligt indlæg hvor i Mogens Hansen beviser at intet til salig Peiter feltskærers efterleverske at være skyldig med videre indhold, hvilket her for retten er læst og påskrevet, og ord for ord i dommen bliver indskrevet. Er sagen taget under dom til i dag 8 dage.

1680 15/10

Ole Jeppesen i den sag mellem ærlig og velfornemme mand Søren Sørensen borger og indvåner i Maribo på den ene, som her til Fejø birketing ved hans missive mig derom tilskrevet 22. september 1680 har begæret dom efter medfølgende obligation og derpå begæret dom over Peder Hansen Mindst for kapital og rente med anvendt bekostning på tvende domme, som bedrager 35 dlr. hvilket hans tilskikkede dokument her til Fejø birketing næst afvigte den 1. oktober er læst og påskrevet .

Da efterdi Peder Hansen Mindst tiltales for gæld, som forskrevet står, og han ikke efter < foregående kald og varsel, har villet rette for sig, er han tilfundet bemeldte 35 dlr. inden 15 dage at betale eller lide nam og vurdering.

(44 a)

** Christen Jensen Smed for retten fremstod og sig beklaget, at han for retten er på vidnet nogle uvane væddere og gårdbrydere, som tilhører Jens Madsen, Niels Jensen, Peder Skotte Karen Peder Skåls alle i Vesterby, som nu snart i år og dag har gået ham til fortræd og skade og forgangen vinter hans kål ganske opåd, og udi forgangen sommer hans vange havre opædt. Nu efter mange advarsler og venlig påmindelse, at de dem ville holde af vejen ham uden skade, hvilket ikke har kunnet frygtes, men nu daglig dag går ham til fortræd og skade og igen fanger an sin kål at opæde, hvorfor han dem for retten endnu vil have dem særligt advaret, at de nu deres uvane gårdbrydere, at de her efter ikke kommer ham til skade, hvis ikke da forårsages han efter jyske lovs 2. bog 60 kapitel dem tilborge at forlige, og hvis de kommer mere til skade, og da fange skade for hjemgæld, begærer første ting.

** Mogens Hansen i Vesterby på hans søn Jens Mogensens vegne i Nykøbing begærede 2. ting over Laurits Kromand, Rasmus Madsen, Peder Clausen for hvis de er ham skyldig. og

den sag i mellem ærlig dydige og gudfrygtige kvinde salige. Peder feltskærers efterleverske af Nakskov på den ene som her til Fejø birketing ved sin fuldmægtig Laurits Hansen på Halsted kloster her til Fejø birketing har ladet forfølge Mogens Hansen i Vesterby på den anden side og ham saggivet for 9 dlr. han hende skulle skyldig være , hvor imod Mogens Hansen lader indsige skriftlig for os med tingsvidne sig erklærer og samme gæld betalte.

Da efter tiltale og gensvar da efterdi Anne salige. Peder Feltskærer sit krav ikke rigtig efter recessen sig har bevist, er Mogens Hansen for hendes tiltale frikendt.

** Peder Christensen ungarl har ladet kalde Anders Hansen i Østerby for en rente han er ham skyldig. Item han ladet kalde Peder Hansen Skotte sst. han ham skyldig er.

1680 22/10

** Mogens Hansen i Vesterby på hans søn Jens Mogensen $\diamond$ vegne i Nykøbing begærede 3. ting til dem som er ham skyldig.

(44 b)

** Christen Jensen begærede 2. ting til dem, som ejer de uvane svin han er påvundet, at de ikke holder dem [ham] uden skade

** Hillebrandt Henriksen i Saksøbing har ladet kalde Jeppe Clausen i Østerby for 2 dlr. han er ham skyldig.

** Item ladet kalde Christen Christensen Badike for 2 mark, han er ham skyldig, var i dag 1. ting begærende.

** Ydermere har Hillebrandt Henriksen ladet kalde Peder Clausen i Vesterby og begærede dom over ham for 8 dlr. med der på forfalden 10 års rente, som bedrog 5 sletdaler efter hans udgivne obligation, hvilken for retten er læst og påskrevet, om Peder Clausen ikke sin obligation for Hillebrandt Clausen har villet indfri eller anden måde stillet tilfreds er han tilfinde inden 15. dage at betale under nam og vurdering.

** Borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing har ladet kalde Peder Rasmussen Jensen, Hans Hansen Dam , Michel Christensen og Hans Hansen Rågø i Østerby og begærede 1. ting til dem for ham skyldig som i forrige ting er indført.

1680 12/11

** Den sag imellem Jens Mogensen i Nykøbing som her til Fejø birketing har med høringsdele forfald til fjerde ting Laurits Lauritsen Kromand, Rasmus Madsen i Vesterby, Peder Clausen sst. - -

Da efterdi de ikke til i dag har rettet for sig, er de tilfundet enhver for sig inden 15 dage at betale eller lide ved nam og eksekution .

** Christen Jensen i Vesterby begærede 3. ting til dem, som ejer de uvane svin, som gør ham skade.

** Hillebrandt Henriksen i Saksøbing 2. ting til dem som er ham skyldig.

** Borgmester Henrik Kradepol i Sakskøbing 2. ting til de som er han skyldig ikke om de uden videre bekostning vilde betale og stille tilfreds.

** Peder Christensen 3. ting til dem, som er ham skyldig

** Niels Jørgensen har ladet kalde Ole Madsen i Vesterby imod sag og dom og vidnesbyrd at påhøre og $\diamond$ Jørgen Olsen Skomager og Michel Kræmmers Jens Hansen alle i Vesterby anlangende deres sandheds vidne at aflægge,

(45 a)

hvis ord de havde hørt imellem Michel Jørgensen og forskrevne Ole Madsen at være passeret i Michel Kræmmers hus og var Niels Jørgensen sit første ting begærende.

1681 11/1

** Claus Hansen har ladet kalde Rasmus Badike i Østerby og ham saggivet på en gæld, som han er ham skyldig. Sætter i rette om han ikke samme gæld bør at betale eller at lide nam. Er tilfundet inden 15 dage at betale.

** Claus Hansen i lige måde har ladet kalde Jeppe Badike for gæld, han ham skyldig er, og sætter udi rette, om han samme gæld ikke bør betale eller at lide nam. Er tilfinde inden 15 dage at betale.

** Claus Hansen i lige måde har ladet kalde Ole Jeppesen i Østerby mod sag og dom Hans Hansen Rågø at aflægge hans sandheds vidne, deslige Peder Hansen Skotte at aflægge sit vidne, hvorledes den rug, som Claus Hansen var tilsat på skiftet efter Ole Jeppesens salig kvindes skifte nemlig rugsæd, hvilket korn Claus Hansen har indført på boligen, og af svin og kvæg, der er blevet opædt. Om ikke han bør samme rug at betale eller lide nam.

Ole Jeppesen tilsvarede Claus Hansen, om han kunne bevise, at han jo tilbød ham sin lo, at han der måtte indsætte rugen, den tid han høstede den og lade den aftærskes. Claus Hansen dertil svarede, at det var ham ubevidst, men Ole Jeppesen befalede ham at lægge rugen bag huset og i hans stald indtil videre. Sagen optaget til ting holdes igen.

(45 b)

** Borgmester Henrik Kradepol i Sakskøbing og Hillebrandt Henriksen samme steds æskede 3. ting til dem som er dem skyldig.

** Peder Pedersen Issen i Østerby har ladet kalde Mogens Hansen sst, for en kedel, som han har ham frapantet for nogen tid siden, den dag salig Laurits Pedersen blev begravet og derfor sit første ting begærende.

** Rasmus Hansen har ladet kalde Mogens Hansen i Øster by, for en kedel, som han har ham frapantet for nogen tid siden, den dag salig Laurits Pedersen blev begravet og derfor sit første ting begærende.

1681 18/3

** Fremstod for retten velfornemme mand Casper Wassmand kongelig majestæts tolder udi Nykøbing hans tjener Jørgen Lauritsen og fremlagde bemeldte sin husbonds missive af dato Nykøbing 25. februar 1680, som lyder udi mening bemeldte Jørgen Lauritsen sin husbonds

bud i mindelighed ville ved retten skulle inddrive, hvilken missive blev læst og påskrevet - -

Jørgen Lauritsen havde kaldet efter skriftlig seddel. Nemlig (Jørgen Locks hustru) med sin lovværge, Laurits Pedersens hustru med sin lovværge, Morten Christensen Badike, Rasmus Joensen, Christen Christensens hustru med sin lovværge, (...) Jørgensen, < Mads Jensens hustru, med hendes lovværge,

(46 a)

Hans Hansens hustru med hendes lovværge, Sønder Ole Jensen for skattekor og af skiftepenge som forfaldt salig Alexander Pedersen. Formener sætter udi rette for den ærede dommer om fornævnte ikke bør at betale inden 15 dage eller at lide nam i deres bo.

Erklæring fremlægges her på Jørgen Lauritsen på sin husbond hr. Wassmand vegne og var dom begærende af hvis for retten vorder afsagt. Jørgen Nielsen for retten fremstod af ham at være betalt beråbte sig på vidne sag, som er Jørgen Lauritsen, Peder Poulsen og hans hustru.

** Birkefogden påråbte om nogen videre var mødt sig her imod at erklære. Michel Smed på sin kone hendes vegne begærede delation til ting kommer igen. Eftersom (...) var ikke selv til stede imod til des erklære, er sagen optaget 3 uger og imidlertid birkefogden Jørgen Lauritsen på sin husbonds vegne sit krav at bevise og de skyldige inden den tid indlægge om de noget her imod sig til befrielse kunne have.

Item begærede Jørgen Lauritsen første ting til salig Laurits Pedersens hustru og hendes lovværge for 2 daler hun er skyldig.

** Peder Pedersen Issen begærede andet ting til Mogens Hansen for en kedel, som er ham frapantet.

** Rasmus Hansen Skrædder begærede 2. ting til Mogens Hansen for en kedel, som er ham frapantet.

** Frands Madsen Havn har ladet kalde Jeppe Lauritsen for 4 dlr. ringere 8 sk. og rente deraf siden Michelsdag, er derpå begærende dom. Da efterdi Jeppe Lauritsen efter foregående varsel ikke er mødt sig her imod at erklære eller tilfredsstille, er han tilfundet inden 15 dage at betale.

1681 30/6

** Laurits Lauritsen i Vesterby begærede at han måtte meddeles 8 uvildige dannemænd til at syne hans jord i bygmarken og Jens Jydes kálhvegård han har i brug, på hvilken jord han mener sig pløjet for nær. Der blev opkrævet synsmænd.

1681 15/7

** Er læst vor allernådigste arvekonges rejse befaling og forordning om Kommissarier og Navigationens befordring, som er underskrevet af dato København den 26. april 1681. Item forordning om Jagten i Danmark af dato 19. februar 1681,

** Claus Hansen har ladet kalde Laurits Lauritsen og Anders Hansen til vidnesbyrd om deres sandhed at vidne, hvorledes Michel Nielsen Smed i Østerby har afkøbt Claus Hansen sst. sit hus og sted, som af arilds tid tillagt haver. Hvorpå Claus Hansen er begærende at de dannemand deres vidnesbyrd ville aflægge. Hvor imod at svare var lovlig citeret Michel Nielsen Smed. Da for retten fremstod Laurits Lauritsen Kromand i Østerby og vidnede at han i guds sandhed er bevidst, at nu for kort tid siden ungefærlig 3 uger var jeg tilligemed Anders

Hansen sst. overværende i Ole Hansens hus og fuldkommeligen så og hørte at Michel Nielsen afkøbte Claus Hansen sit hus, som han hidindtil iboet har med al dens rette tillæg for penge et hundrede daler slette og derpå blev givet ham penge og drukket lidkøb.

I lige måde for retten fremstod Anders Hansen i Østerby at (det) var som Laurits Lauritsen forhen, hans køb har vidnet og forklaret,

Michel Nielsen for retten er mødt at svare og begærede delation til i dag 8 dage. Claus Hansen begærede tingsvidne.

(47 a)

1681 21/10

** Hans Danielsen foged på Femø for retten fremstod begærede hans kald indført, at lovligt til i dag at have indciteret med 8 dages varsel til Christen Jensen Smød, sognefoged på Fejø anlangende sit sandfærdige vidne her til birketinget at aflægge, og hans skriftlige attest af dato Femø 29. september 1681 næst afvigte at konfirmere.

Christen Mørk på Hans Olsens vegne i retten mødte og formente, at såsom loven lyder at for alle ting 3 vidner skal findes lovlig varsel, der som formenes, at der så contra de vidner er indciteret ej er givet mere end 8 dages varsel, da dog den ene er udi et andet Birk, ja et andet Land, den anden siden sagens anfang har været fængslet på Nykøbings amt, hvilket er både i herredet, så og et langt fra liggende sted, så Mørk formener og kort påstår, at de i det ringeste skulle have 14 dages varsel. I det øvrige formener Mørk at også attest fremlægges, som skal været et proklama, hvilket han formoder ikke i retten vorder accepteret på fremvisning, forhåbning der imod han for ringe protestation skulle tilstedes at føre nogle vidner, førend lovligt bliver kaldet, mens vidnet selv i egen person fik vidnet mundtligt at aflægge efter recessens klare ord. Begæres derpå forskrevne en forsvarlig dom.

Dommeren tilspurgte kaldsmændene om nogen på forbemeldte Christen Jensens vidne varsel indciterede at svare, hvortil der findes Hans Olsen og Anne Jørgensdatter på Femø er hun lovlig indciteret at svare.

Dommeren tilspurgte Hans Danielsen om han noget imod deres protestation har at svare. Hans Danielsen på øvrighedens <> vegne begærede at fremlagte attest for retten må blive læst og påskrevet, så og hans kald at stå ved magt, efter han formener lovligt kald og varsel var givet.

(47 b)

Christen Mørk hertil svarede og formente at hans forrige protestation bliver af dommeren i retten indført til med er Anne Jørgensdatter imod sagen, som er til hende og Hans Olsen føres på Nykøbing slot givet varsel, hvorfor Mørk mener at der ikke med en fange kan læbes om land efter eget tykke, men bør dermed lovligt at omgås, og kald og varsel at gives på de steder, som fangen anholdes, thi derfor Anne Jørgensdatter af fængslet er løsgivet at Hans Danielsen der om vil give beretning, kan des bedre nødes til sagen at svare.

Hvorpå Hans Danielsen på øvrighedens vegne svarede, det Anne Jørgensdatter er kaldet på Femø eftersom hun der er anholdt i bysvendens hus efter arrest, han er fra ridefogdens missive af dato Nykøbing 7. oktober 1681.

Christen Mørk hertil svarede med formening at den utidige protestation Hans Danielsen gør ikke var udi mod loven kan hjælpe ham, men at dommeren vil konferere, hvis forhen er protesteret og derpå give dom. Hvorom Mørk ydermere tilspurgte kaldsmændene efterdi han fornemmer de siger at de har kaldet Hans Olsen og Anne Jørgensdatter lovligt og de da vil forklare for rette det er sket med 8 eller 14 dages varsel - - Kaldsmændene har bekendt for retten at have kaldet med 8 dages varsel

Da efter forberørte lejlighed - - efter Christen Mørks protestation imod givet kald, da endog kaldet efter ind herreds ting i sig selv efter birkerettens 9. Chr. 3. reces 14. artikel til bemeldte

Christen Jensen vidnesbyrds aflæggelse eragtes gyldigt, men efterdi udi forberørte sag er ud herreds kald ikke befindes Anne Jørgensdatter ved hendes lovværge mod bemeldte vidnesbyrd her til Fejø birketing at <> har adlydt for bemeldte Christen Jensens vidner intet skriftligt eller mundtligt at acceptere førend lovligt Anne Jørgensdatter med hendes lovværge fanger der imod lovlig citation. Hans Danielsen på øvrighedens vegne var dommen beskrevet.

(48 a)

** Jørgen Olsen i Vesterby har ladet kalde Jens Skomager i Østerby og begærede sit første ting, for hvis han er ham skyldig.

** Peder Rasmussen har ladet kalde Hans Hansen Borre i Østerby og begærede første ting til ham for hvis han er ham skyldig.

** Gert Frederiksen i dag ved en siddende ret og mesten del i menige indbyggers nærværelse her af Østerby på Fejø lod tillyse at enhver ville lade ham nyde i fred på salig Hans Dams afdøde gård med mindre, de derfor med noget kan betræffes af samme gård at afbryde og stande derfor til rette som vedbør.

1681 28/10

** Ærlig og velagte Christen Knudsen af Nykøbing på Jens Nielsen Gystrups vegne fuldmagt har på disse efterskrevne for hvis de skyldig er til Jens Nielsen Gystrups for varer, som er Rasmus Rasmussen Stryn, Peder Rasmussen Jonsen i Østerby, Rasmus Mogensen, <> Rasmus Rasmussen og Peder Jonsen, som de lover en for alle at betale Michelsdag 1675.

I lige måde på Jens Gystrups vegne 1674 den 12. december Peder Rasmussen Jonsen, Hans Hansen , Rasmus Jensen, som de lover en for alle og alle for en at betale.

(48 b)

Nok i lige måde Hans Pedersen sst., nok Hans Hansen. Hvorpå jeg på Jens Nielsen Gystrups vegne er dom begærende. Hvorpå i retten fremlagdes Jens Nielsen Gystrups rigtig udtog af hans regnskab. Dommeren tilspurgte de skyldige, om de her imod har at svare, men ingen fremkom. Blev tilfundet at betale deres gæld inden 15 dage eller lide nam.

** Peder Rasmussen i Vesterby var ting begærende til Hans Hansen Borre i Østerby.

** Jørgen Lock i lige måde andet ting begærende over Jens Skomager i Østerby.

(49 a)

1681 4/11

** Hans Danielsen på Femø for retten fremlagde en skriftlig kalds seddel af dato 27. oktober 1681, sin blev læst og påskrevet, og er ord fra ord afhjemlet. Dernæst fremlagde Hans Danielsen Christen Jensens skriftlige vidne af 29. september næst afvigte under Christen Jensens egen hånd, som ligeledes for retten bliver læst og påskrevet. Hvorpå dommeren tilspurgte Christen Jensen om han er mødt sit vidne edelig vil aflægge.

Da for retten fremstod Christen Jensen og med ed bekræftede at han vilde vidne sandhed og ikke løgn i den sag, så vidt han var bevidst, som følger den 28. oktober sidst afvigte var jeg , som var Skt. Michels aften på Femø, da var der ting til Jørgen Nielsen sst. og jeg vilde klarere nogen restants med ridefogedens fuldmægtig Søren Knudsen. Da blev den sag om de lokkede

kvindfolk Anne Jørgensdatter til tinget ageret, og jeg var inde udi Jørgen Niensens den anden stue til tinget haver ende, og midlertid kom Anne Jørgensdatters mor ud til mig og bad mig, at jeg ville hjælpe hendes datter til rette hos ridefogdens fuldmægtig, at hun kunne blive hjemme og ikke komme til Nykøbing igen i fængsel. Jeg hende lovede og tilsagde at ville gøre så vidt mig kunde være muligt. Og der Søren Knudsen siden tinget havde endt, gik ind til Hans Danielsen, da fulgte jeg med ham derind og bad ham, at han ville lade Anne Jørgensdatter blive på Femø og ikke tage hende til Nykøbing. <> Da svarede han mig, om jeg ville kavere for hende til sagens uddrag, hvortil jeg svarede, at hvis hendes sko som var (.....) at hun ikke skulle undvige, derfor vilde jeg nok være forlover for hende, hvortil Søren Knudsen svarede, at vilde jeg være forlover, da skulle jeg svare til alle de præentioner, som kunne påfølge til sagens uddrag. Hvortil jeg svarede nej, men hvis hendes sagefald og ellers om hun kunne være noget skyldig, mens hun havde siddet på slottet. Hvortil Søren Knudsen svarede nej, på den måde kan det ikke ske, men dersom hun ville lægge den barnefader ud til sit barn, da måske det ville ske i sagen.

(49 b)

Blev derfor beståendes til om morgenen derefter, da ville jeg hen til Anne Jørgensdatter og ville sige hende besked, og sagde at jeg kunne ikke anderledes hjælpe hende, at hun kunne blive hjemme, efter som jeg ikke kunde fornemme af Søren Knudsen end han jo tvivlede på, at i ikke har udlagt den sande skyldige far til eders barn. Så begyndte hun at græde, da sagde jeg til hende, det gør ingen hæder i græder, for derfor selv om til Hans Olsen skulle være eders barnefar, synes eder at med en god samvittighed kan udlægge Hans Olsen, da er det eder selv bedst bevidst, og tykkes at i ikke kan således det bliver. Så tav hun selv noget, der efter sagde hun Hans Olsen er ret fader, men ham kan jeg ikke lægge ud, jeg har altid undskyldt ham, dersom jeg gør det, gør jeg imod min samvittighed. Så gik jeg fra hende og talte intet videre med hende derom. Videre er ham ikke i denne sag bevidst.

Dommeren spurgte om hun enten selv eller hendes lovværge her imod noget havde at svare. Da fremstod Anne Jørgensdatter for retten og sagde at hun ikke lagde Hans Olsen ud og ej heller selv til spurgte Christen Jensen hende derom. Og hun undskylder sig sin lovværge ikke at være til stede. Parterne var herpå tingsvidne begærende.

** Hans Hansen Rågø oplyser en sorthjelmet kviekalv.

** Rasmus Mogensen i Østerby har ladet kalde Laurits Jørgensen i Vesterby, gav ham sag <> for 3 mark han er ham skyldig og begærede første ting til ham

(50 a)

** Peder Rasmussen i Vesterby er andet ting begærende til Hans Hansen Borre i Østerby.

1681 11/11

** Christen Lauritsen har ladet kalde Niels Jørgensen i Vesterby, Jeppe Nygård og Morten Hansen i Vesterby og Peder Borre i Østerby, gav dem sag som enhver af dem til ham skyldig er. Hvilket han i dag er endelig dom begærende. Morten Hansen er forelagt at gøre forklaring eller gøre tilfreds.

** Jens Mogensen i Nykøbing for retten fremstod og har ladet kalde Ole Hansen i Østerby gav ham sag for 4 mark, han er ham skyldig. Item Peder Clausen i Vesterby for 1 rdl. han er ham skyldig for anvendt bekostning. Peder Clausens svoger Rasmus Madsen for 2½ dlr. for anvendt bekostning, han er første ting til dem begærende.

** Ole Pedersen har ladet kalde Rasmus Christensen Badike i Østerby mod sag og dom (50 b)

For 3 mark 12 sk. han er ham skyldig. Item havde ladet kalde Anders Hansen ibidem for 3 mark 1 sk. han er ham skyldig efter først indførte første ting, men den tredje som Rasmus Mogensen er ham skyldig er han endelig dom begærende.

** Hans Mathiasen havde ladet kalde Peder Rasmussen i Østerby imod sag og dom for 2 mark han er ham skyldig. Han er første ting til ham begærende.

** Jeppe Rasmussen Nygård havde ladet kalde Jens Olsen i Vesterby imod sag og dom for 2 sldl. 3 skæpper ærter og et års rente. Er han første ting begærende. I lige måde havde ladet kalde Frands Madsen imod sag og dom for 1 mark 12 sk. Er første ting til ham begærende . Nok havde ladet kalde Hans Rasmussen i Vesterby imod sag for 5 mark 6 sk. og var han første ting begærende.

** Rasmus Mogensen i Østerby er andet ting begærende over Laurits Jørgensen i Vesterby.

** Peder Pedersen Isen havde ladet kalde Rasmus Jensen her i byen imod sag og dom for 3 mark 4 sk. og 1 skæppe byg.

** Frands Madsen i Vesterby på sine og Hans Rasmussens vegne begærede 8te mænd en del på deres jord nemlig et skov stykke, 1 ager, som formenes dem udi at være pløjet for nær, dertil er udmeldt Morten Hansen Smed, og Laurits (Clausen) i Østerby, som efter hans anvisning har at granske og forfare om han har slig brøst som han beklager.

1681 18/11
(51 a)

** For retten stod Michel Jensen i Vesterby og havde ladet kalde Hans Jeppesen i Østerby i mod sag og dom efter en lodseddell af dato skiftestedet efter salig Maren hr. Lauritses Anno 1681 den 18. februar, som der for retten blev læst og påskrevet.

Hans Jeppesen for retten var mødt , erklærede hr. Laurits ej at have lovet for (2 mark) men findes hans hånd noget sted ville han dertil svare. Hvor over Michel Jensen protesterede efterdi fremlagte lodseddell og forment Hans Jeppesen inden 15 dage en obligation bør at betale og var en forsvarlig dom begærende. Er saget optaget til ting kommer igen.

** I lige måde havde ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby for gæld han er ham skyldig efter salig Peder Jeppesen for 17 daler 1 mark 12 sk. Satte derfor i rette om er villig for samme gæld at betale eller lid nam. Hvorpå han af dommeren var en forsvarlig dom begærende. Er sagen optaget til ting kommer igen.

** Nok har Michel Jensen ladet kalde Jeppe Clausen i Østerby for gæld han ham skyldig er, var første ting til ham begærende.

** Christen Lauritsen var andet ting begærende over Peder Rasmussen i Østerby.

** Ole Pedersen er over Rasmus Christensen Badike, Anders Hansen, Rasmus Mogensen alle i Østerby andet ting begærende

** Claus Hansen i Vesterby har ladet kalde (Hans Hansen Rågø) i Østerby mod sag og dom for gæld han er ham skyldig og var første ting begærende.

(51 b)

1681 2/12

** Christen Lauritsen er tredje ting begærende til Jeppe Nysted i Vesterby og Peder Borre i Østerby.

** Morten Hansen Smed i Vesterby har ladet kalde Niels Andersen Fynbo i Østerby imod sag og dom for gæld. Er begærende første ting

** Jørgen Olsen har ladet kalde Niels Rasmussen Fynbo i Østerby mod sag og dom for 1 sldl. Item at have kaldet Morten Lauritsen i Østerby for 9 mark danske, er til dem første ting begærende.

** Ole Pedersen i Østerby er begærende tredje ting til Rasmus Jensen og Anders Hansen.

1681 16/12

** Peder Skotte i Østerby <> havde ladet kalde Jens Skomager i Østerby anlangende et stort egekar, som han imod hans minde har bemægtiget, og hvilket han hentede fra Rasmus Jensen Brun, karret værd 5 sletdaler, er første ting til ham begærende

(52 a)

I lige måde Peder Skotte har ladet kalde Morten Lauritsen i Østerby for hvis, han er ham skyldig nemlig efter salig Mogens Hansen i Vesterby

Nok har Peder Skotte ladet kalde Ole Jeppesen i Østerby for hvis, han er ham skyldig

** Michel Christensen af Østerby har ladet kalde Niels Madsen og Rasmus Lauritsen sst. anlangende deres sandheds vidne at aflægge om en umærket rød sick [hest], som jeg har overført til Kragenæs i Lolland på Olden. For retten fremstod Rasmus Lauritsen og vidnede at han førte et rødt umærket sick og derefter kom til Jens Boesens gård i Kragenæs. Michel Christensen var tingsvidne begærende.

Efter Niels Madsen var afvigte fra sit vidne videre før han blev kaldet igen, han fremstod for retten og på sin sjæl og salighed svor, at han hørte at Jens Boesen i Kragenæs lod ham sætte sin gårds <> mærke på samme sick.

(52 b)

** Peder Olsen Joensen i Vesterby har ladet kalde Jeppe Rasmussen sst. imod sag og dom for hans båd han havde lånt og ved hjemkomsten ikke havde leveret fra sig, hvor over båden med sejl og redskab drev bort fra ham og er ganske borte og båden der tilmed spoleret. Jeppe Rasmussen for retten fremstod og erbød sig at betale Peder Olsen Jonsen, den halve skade.

** Laurits Olsen i Østerby havde stævnet Rasmus Christensen Badike for 2 mark og 4 års rente.

** Jørgen Olsen i Vesterby begærede 2. ting til Morten Lauritsen i Østerby.

** Morten Hansen i Vesterby begærede 2. ting til Niels Rasmussen Fynbo i Østerby.

1682 24/2

** Niels Jørgensen i Vesterby har ladet kalde Jørgen Olsen sst. imod sag og dom for hvis han er ham skyldig - - om han bør inden 15 dage samme gæld at betale og begærede en retfærdig dom. Hvortil Jørgen Olsen svarede - at kornet er meget urent men <> vil gerne betale med klæder og hvis i boet kan findes. Parterne forelægges at forliges eller endelig dom, derom at gås.

(53 a)

** Niels Jørgensen har kaldet Jesper Rasmussen Nygård for 12 daler og renter, - da Jesper Rasmussen ikke er mødt er han tilfundet at betale inden 15 dage efter recessen.

** Morten Hansen Smed i Vesterby begærer 3. ting til Niels Rasmussen Fynbo i Østerby.

** Abraham Bendiksen i Østerby har ladet kalde Rasmus Jensen for gæld og begærede 1. ting.

** Hans Rasmussen har ladet kalde Frands Madsen i Vesterby for 14. mark og begærede dom. Blev tilfundet at betale inden 15 dage.

** Christen Christensen Badike i Østerby har ladet kalde Hans Hansen Rågø sst. for gæld og begærede 1. ting.

** Laurits Olsen i Østerby begærede 2. ting til Rasmus Christensen Badike sst.

1682 19/5

(53 b)

** Søren Hansen har ladet kalde Hans Pedersen Smed i Vesterby på ærlig og velforstandig mand Niels Jensen Jydes vegne i ..... og saggav for 50 sldl. og er på sin svoger Niels Jensen Jydes vegne dom begærende. Da Hans Pedersen ikke kunne benægte gælden, blev han dømt til at betale inden 15 dage.

1682 2/6

** Christoffer Skrædder i Vesterby har ladet kalde Jeppe Lauritsen sst. imod regnskab og vidnesbyrd. Item ladet kalde Laurits Jørgensen og Jørgen Hansen deres sandhed at vidne og er første ting begærende.

** Rasmus Hansen Oldemand har givet leje på samtlige deres vegne og har ladet kalde Ole Madsen i Vesterby, gav ham sag <> for en rigsdaler han på hans formand salig Hans (.....) vegne er dem skyldig

(54 a)

30/6 1682

** Peder Hansen Færgemand i Vesterby på Fejø på hr. Hans Hansen sognepræst til Birket i Lolland hans vegne fremæskede Christen Lauritsen og Laurits Lauritsen og tilspurgte dem, om de har fået nøjagtig betaling for deres og deres søsters fædrene arv hos deres farbror hr. Hans Hansen i Birket. <> Hvortil Christen Lauritsen bekendte af have fuld værd af hans farbror for al sin fædrene arv efter sin afgangne far hr. Laurits Hansen forrige sognepræst til Fejø menighed. Laurits Lauritsen i lige måde bekendte at have bekommet både sin egen og på sin søster Pernille Lauritsdatters fædrene arv.

(54 b)

** Rasmus Hansen Skrædder begærede 2. ting til Ole Hansen i Vesterby for gæld.

** Christoffer Jørgensen begærede 2. ting til Jeppe Lauritsen til regnskab og 2. ting til Laurits Jørgensen og Jørgen Hansen deres sandhed at vidne.

1682 8/9

Læst kgl. strandriders Jacob Svendsen hans instruks til almuens efterretning, at de ikke noget derimod, at de ikke nogen skibning og købmandsskab ved strandsiderne skulle begå.

** Dernæst for retten havde ladet kalde Ole Madsen boendes i Vesterby og Rasmus Hansen ungkarl sst. med sin lovværge at de dem lovligen på kongelig majestæts vegne har kald og varsel givet en mand, som for rum tid siden (forleden) sommer skal have indtaget på et ulovligt sted under (... holm) skov og ..... adskillige varer man har indført, item at være igen hjemkommet, dertil har intet forlov, eller de af egen myndighed har begået. <> Dommeren tilspurgte Ole Madsen, om han noget herimod havde at svare, hvortil han svarede, at han sig vil erklære til ting kommer igen.

(55 a)

** Christoffer Jørgensen Skrædder 3. ting til Jeppe Lauritsen til regnskab item 3. ting til Laurits Jørgensen og Jørgen Hansen.

1682 6/10

** Hans Mogensen Husmand i Nørreby på Femø havde ladet kalde hans bror Rasmus Mogensen bomand i Østerby på Fejø for børnepenge 30 sldl. med renter siden 3. november 1675. Sagen er optaget til 1. ting kommer igen, om parterne ej imidlertid kan forenes.

1683 19/1

** Blev fremlagt stiftamtmandens befaling til Michel Christensen i dommers sted her til Fejø birketing at betjene imidlertid Gert Frederiksen hos sine debitorer gør sig betalt ved retten.

(55 b)

** Gert Frederiksen har kaldt Rasmus Jensen i Østerby for skiftepenge 1 rdl., som han efter hans salig fars død er ham skyldig.

** Jørgen Hansen i Vesterby har ladet kalde Peder Olsen i Vesterby, Niels Jørgensen sst. og

Michel Christensen i Østerby imod afkald at give.

For retten fremstod Peder Olsen bomand i Vesterby på sin hustrus datters vegne, Niels Jørgensen på sine egne vegne og Michel Christensen i Østerby på sin hustrus vegne og gav Jørgen Hansen afkald på sin salig hustru navnlig Birgitte Jørgensdatter, for al den arvepart som de er tilfaldet, item Michel Christensen på Christoffer Hansens børns vegne på Askø for hvis dem arveligen er tilfaldet efter deres salig moster Birgitte Jørgensdatter og var tingsvidne begærende.

** Christen Jensen Smed på Christoffer Hansen på Askø hans vegne gav Peder Olsen afkald på den arvepart, som Christoffer Hansen på sine børns vegne er arvelig tilfaldet efter deres salig mors mor. Peder Jørgensen så og efter deres mors mor Maren Nielsdatter, hvor efter begæring Christen Jensens Smed i dag på fornævnte Christoffer Hansens vegne et fuldkomment afkald - - hvorefter Peder Olsen var tingsvidne begærende.

** Item for retten begærede Peder Olsen i Vesterby afkald af Jørgen Hansen sst. for den arvepart han efter hans salig fars (förrige salig hustru) arvelig tilfalden, så og hans salig søster Anne Jørgensdatter og hendes salig bror Peder Jørgensen. Da fremstod Jørgen Hansen og gav Peder Olsen et fuldkommen afkald på hvis parter arvedel at have modtaget i nøjagtig betaling. Peder Olsen var tingsvidne begærende.

1683 26/1

** Hans Hansen Rågø havde ladet kalde Christen Jørgensen Skrædder mod vidnesbyrd og dom, det tømmer angående han for nogen tid siden hos Christen Skrædder har ladet arrestere, hvorimod Christen Jørgensen protesterede efterdi arresten på tømmeret ved lovligt <> forlig er ophævet. Og efterdi dommeren er vidne i sagen, bør han ikke sidde noget vidne i den sag angående.

(56 a)

** Abraham Bendiksen havde ladet kalde Morten Lauritsen i Østerby for gæld 1. ting.

** Gert Frederiksen begærede 2. ting til Rasmus Jensen.

1683 9/2

** Jens Hansen i Vesterby fuldmægtig på sin salig brors kvinde Karen Mortensdatters vegne havde ladet kalde Hans Hansen Rågø og Niels Rasmussen Fynbo for gæld, som de til hendes salig mand Laurits Hansen skyldig var.

** Gert Frederiksen havde ladet kald Hans Hansen Rågø bomand i Østerby og saggav ham for salig Peder Joensens <> gæld 2 dlr. 2 mark 2 sk. som er for hans fordring til Peder Joensen og hans umage på skiftet.

(56 b)

Den forordnede dommer forelagde Hans Hansen Rågø, at han til første ting enten da fuldkommen at benægte samme gæld eller derpå at gøre en lovlig erklæring.

** Jesper Jørgensen havde ladet kalde Jeppe Clausen for gæld og begærede 1. ting.

1683 2/3

(57 a)

** Morten Lauritsen bomand i Østerby havde ladet kalde Jeppe Lauritsen bomand i Vesterby for en gæld, som han på skifte efter salig Laurits Hansen i Vesterby blev tilsat.

** Søren Christensen Badike havde ladet kald Hans Hansen Rågå for gæld 3 mark.

** Christen Lauritsen bomand i Østerby på sin tjenestepige Bodil Svendsdatters vegne havde ladet kalde Peder Nielsen bomand i Østerby for hendes tjenesteløn 3 mark, som han blev tilfundet at betale.

1683 1/6

** Christen Lauritsen beklagede sig og forment en del af hans jord i bygmarken at være ham frapløjet på adskillige steder og begærede at retten ville udmelde ham 8 uvildige dannemænd at forfare på hvilken side hans bredde kunne falde.

** Morten Lauritsen i Østerby begærede 2. ting til Jeppe Lauritsen i Vesterby børnegods angående, som blev ham tilsat på skifte efter salig Laurits Hansen i Vesterby.

** Birkefogden opkrævede i dag til tinge otte mænd, som har at syne og bese ildsteder, hvor nogen ild optændes, om de er så lovlig ved magt.

(57 b)

1683 8/6

** Gert Frederiksen havde ladet kalde Ole Madsen i Vesterby for 9 mark og begærede 1. ting. Item begærede 1. ting til Ole Madsen at gøre forklaring, hvad det har været for en mands hustru og gods, som han forgangen år på et ufri sted under Lolland har indtaget og bortført, og sig den tid ikke på kongelig majestæts vegne hos ham angivet endog kongelig majestæts forordning siger udtrykkeligt, at ingen må føres uden de rigtigt pas medfører og fremviser.

** Morten Lauritsen i Østerby 3. ting til Jeppe Lauritsen i Vesterby.

1683 15/6

** Gert Frederiksen begærede 2. ting til Ole Madsen af Vesterby om det i forrige ting var specificeret.

** Michel Jensen Kræmmer for retten havde ladet kalde Peder Bendiksen angående det køb, som var gjort imellem ham og Peder Bendiksen om hans jagt, <> hvortil

(58 a)

Peder Bendiksen svarede at jagten var ikke sådan, da han den skulle annamme, som Michel Jensen den om aftenen tilforn i købet havde tilsagt. Birkefogden forelagde Peder Bendiksen at han har derom ved vidnesbyrd at gøre forklaring til sagens videre oplysning.

1683 22/6

** Michel Jensen Kræmmer for retten fremstod på foregående sagelse mellem ham og Peder Bendiksen og begærede dom. Dommeren tilspurgte Peder Bendiksen om han derpå nogen

vidner havde ladet kalde, hvortil han erklærede sig at han til i dag otte dage ville føre vidnesbyrd derpå.

1683 27/7
(58 b)

Christen Jensen Smed på høj øvrigheds vegne havde citeret Rasmus Christensen Badike og Christen Christensen Badike deres sandhed at vidne og Claus Hansen og hr. Hans Hansen sognepræst i Birket sogn imod vidner at høre og svare. Derimod blev fremlagt hr. Hans Hansen i Birket hans skriftlige erklæring. Rasmus Christensen Badike vidnede, at han vidste der slet intet af uden aleneste, at han var med at føre Claus Hansen til og fra Femø. Christen Jensen tilspurgte ham, om han da ikke samme aften efter Claus Hansens begæring hentede den gås som omtvistes af båden og lagde den i Hans Danielsens forstue under en stol og om samme gås ikke var indsvøbt i en lærredstrøje. Rasmus Badike svarede der til, at han det ikke havde gjort, men Claus Hansen leverede ham noget indsvøbt, hvad det var er ham ganske ubevidst, og han bar det ned til barken.

(59 a)
1683 7/9

** Christen Jensen Smed på velagte Borchart Rosenfeldts vegne havde kaldt Peder Rasmussen og Jens Olsen i Vesterby for en tønne norske sild. Ole Jeppesen og Jeppe Rasmussen i Østerby for en tønne norske sild, Rasmus Mogensen sst. for en halv tønne torsk, som de blev tilfundet at betale.

** Christen Jensen på Borchart Rosenfeldts vegne havde ladet kalde Ole Jeppesen for to tønder såbyg, Jeppe Rasmussen i Østerby, Rasmus Mogensen, Jens Olsen i Vesterby ligeledes for byg, som de blev tilfundet at betale.

(59 b)

** I lige måde havde ladet kalde Mogens Hansen i Østerby, Hans Hansen Rågø, Anders Hansen, Rasmus Jensen, Christoffer Nielsens hustru for gæld, som de blev tilfinde at betale.

1683 14/9

** Laurits Lauritsen i Vesterby havde ladet kalde Niels Rasmussen Fynbo for gæld, som han blev tilfundet at betale.

** I lige måde ved samme kald har Laurits Lauritsen ladet kalde Anders Hansen i Østerby, og satte i rette om ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Da efterdi han selv vedstod gælden er ham tildømt at betale inden 15 dage.

1683 19/10
(60 a)

** Christen Jensen Smed lod læse to kongelige forordninger korn og proviantskatten angående.

** Christen Jensen på Christoffer Hansens vegne på Askø gav Michel Christensen bomand i

Østerby på Fejø afkald for al den arvepart, Christoffer Hansens børn efter deres moster salig Birgitte Jørgensdatter arveligt kunne tilfalde.

** Niels Jensen af Blans havde ladet kalde Jeppe Clausen af Østerby for 6 mark med 4 års rente, som han er tilfundet at betale.

** I lige måde havde ladet kalde Frands Madsen i Vesterby, Øster Jørgen Hansen i Vesterby, salig Christoffer Nielsens enke i Østerby, Niels Rasmussen Fynbo, Rasmus Mogensen i Østerby, Ole Jeppesen i Østerby, salig Jeppe Dams enke for gæld, som de er tilfundet at betale.

(60 b)

1683 16/11

** Abraham Bendiksen på Jørgen Locks vegne havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby og Rasmus Mogensen i Østerby for gæld og begærede første ting.

** Jens Olsen husmand af Østerby havde ladet kalde Hans Hansen Rågø for hans kvindes arvepart, som Hans Rågø er formynder for, hvortil Hans Rågø svarede, at han rigtig havde betalt Jens Olsen af sin kvindes arvepart, hvilket ham med kvittering bevise vil. Jens Olsen derimod protesterede at, såsom han fuld betaling af Hans Rågø har bekommet i en hest for 8 slette daler, som Hans Rågøs kvittering, som han beror sig på, udviser, så har Jens Olsen samme hest igen til Hans Rågø aftaget på den måde, at Jens Olsen i betaling skulle have en hoppe for 6 daler og 2 mark udi penge for samme hest. Da nu Jens Olsen rejste til Sjælland var hans aftale med Hans Rågø, at han skulle få hoppen (til lån) over, og skulle have til leje betale 6 mark og intet drive med hoppen, nu har hans Rågø tvært imod drevet samme hoppe, for en af sine egne, og i alle måder gjort sig den så nyttig, som han bedst kunne, er derfor hans mening at påstå, at Hans Hansen Rågø bør at betale ham de 8 slette daler [for] hesten, og selv at nyde hans hoppe, efterdi forrige kontrakt ikke er blevet holdt, hvorpå han er en forsvarlig dom begærende.

Hertil svarede Hans Rågø, at han Jens Olsen ikke flere penge skyldig var end 2 mark danske, men at hans hoppe skal være ham følgagtig, når han den begærendes vorder, Thi Hans Rågø atter er efter denne dag at svare ham der til.

Birkefogden tilspurgte Hans Rågø om han kunne bevise, at han i foråret ikke havde drevet hoppen, efter han den havde den på leje, hvilket Hans Rågø svarede, at han den havde drevet, var det hans egen vilje, dog uden betaling. Er sagen optaget under dom indtil ting igen, om parterne imellem forenes kan.

1683 7/12

(61 a)

** Christen Jensen Smed foged på Fejø med stiftamtmandens befaling havde ladet kalde Peder Clausen af Vesterby for gæld. Dommeren forelagde parteme inden første ting igen at forenes om muligt var.

** Christen Jensen for retten fremstod og gav almuen til kende eftersom de alle var tilsagt i dag at skulle ting søge, eftersom det er ham for øre kommet at den unge mand Jørgen Hansen (Skotte), som fik til ægte salig Laurits Hansens enke i Vesterby, at han ikke skikkelig eller billigt omgås med gården, som han iboer, som på skifte blev tilsagt, men tid efter anden dens tillæg bortsælger og gården lader ruinere og forfalde. Hvorfor han lod værgerne, som der

under børnegods har, tillige med kreditorerne vide og forstå, at de i tide har opsyn med ham eller og selv at tage skade derover.

** Morten Hansen Krog havde ladet kalde Carsten Lauritsen og Hans Hansen Askø for gæld og begærede første ting.

** Jørgen Christensen husmand i Vesterby havde ladet kalde salig Christen Badikes kvinde i Vesterby for 2 sldl. som hans kvinde i høstens tid havde tjent hende af.

** Gert Frederiksen holdt rettighed med Claus Hansens kreditorer. Morten Lauritsen bomand i Østerby, Rasmus Mogensen i Østerby, Peder Pedersen i Østerby, Peder Jessen, Peder Borre, Jeppe Clausen, Niels Fynbo, Morten Badike, bekendte at være gæld skyldig til Claus Hansen, dog havde Morten Badike leveret et læs brænde til Anne Hansdatter, mens hun havde Claus Hansens barn. <> (*Mange mindre beløb, med renter og omkostninger indskrevet*). Var Gert Frederiksen på Claus Hansens vegne her efter tingsvidne begærende.

(61 b)

1683 14/12

** Birkefogden Gert Frederiksen lod forkynde for menige indbyggere for enhver, som huser fredløse, skal bøde for første nat, han har ham i huset 16 lod sølv, fra anden nat dobbelt og så fremdeles. Da derpå lod birkefogden fuldkommen aflyse forrige bysmed Michel Nielsen her ved stedet, efter groft begangen tyveri i Radsted har begået.

(62 a)

** Morten Hansen Krog i Vesterby begærede 2. ting til Carsten Lauritsen i Østerby og Hans Hansen Askø.

** Laurits Jensen i Vesterby har ladet kalde Jeppe Rasmussen Nygård for gæld og begærede 1. ting.

1683 21/12

** Blev læst tvende missiver fra velb. her. landsdommer at til landsting holdtes i Maribo den 19/9, 7/10 og 14/11 1683 blev lovbudt Pederstrup hovedgård med tilliggende bøndergods.

** Gives hermed til kende at til landsting i Maribo holdt den 25/7 blev forkyndt at skulle holde skifte efter rigsadmiral Henrik Bjelke.

** Niels Jørgensen bomand i Vesterby havde ladet kalde Jørgen Nielsen på Femø for 22 sldl. Da efterdi dette besværlige vintervejrlig forhindrer, så Jørgen Nielsen ikke herimod kunne møde at svare, er sagen taget under dom i 6 uger.

(62 b)

** Niels Jørgensen havde ladet citere Jens Nielsen Kåre på Askø for 4 daler, da som vinterens besværlighed forhindrer Jens Nielsen her i dag at svare er sagen optaget i 6 uger.

** Niels Jørgensen havde ladet kalde Christoffer Hansen på Askø for gæld, da som vinteren

forbyder manden her i dag at møde, er sagen opsat i 6 uger.

** Rasmus Rasmussen bomand havde ladet kalde Christoffer Hansen på Askø på Karen Jørgensdatters vegne for gæld for vinterens skyld, er sagen opsat 6 uger.

** Niels Jensen i Østerby havde ladet kalde Christoffer Hansen på Askø for gæld, da for vejrliget besværlighed, manden ikke kunne møde, er sagen i 6 uger optaget.

** Ole Jeppesen i Østerby havde ladet kalde Mogens Hansen bomand i Nørreby på Femø og gav ham sag for børnepenge 16 mark, da som vinteren forhindrer Mogens Hansen her i dag at møde, er sagen optaget 6 uger.

** Peder Jensen på Fejø havde ladet kalde Mogens Hansen bomand i Nørreby på Femø og begærede første ting for gæld.

** Christoffer Jørgensen havde ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby for gæld. Dommeren foreholdt parterne at gøre regnskab.

** I lige måde havde Christoffer Jørgensen ladet kalde Hans Hansen Rågå for 14 daler. Hans Hansen svarede, at han var ikke Christoffer Jørgensen så meget skyldig.

(63 a)

** Michel Christensen i Østerby havde ladet kalde Jens Nielsen ungkarl på Askø for 5 sldl. for vinterens besværligheds skyld, er sagen optaget 6 uger.

** Hans Mogensen ungkarl i Østerby havde ladet kalde Christen Jørgensen Skrædder for 2 mark for en ottende part i Klargård, han ham afkøbte. Da efterdi Christen Jørgensen ligger på sin sygeseng, er sagen optaget til efter jul.

** Morten Lauritsen i Østerby havde ladet kalde Peder Lauritsen på Askø for 11 mark, men som vejrliget forhindrer at Peder Lauritsen i dag ikke kunne møde at svare, er sagen optaget i 6 uger.

** Øster Ole Hansen havde ladet kalde Karen salig Christen Badikes i Østerby for 19 mark, som hun blev tilfundet at betale.

** Gert Frederiksen holdt regnskab i dag med en del af Claus Hansens kreditorer, Anders Hansen og på hans far Hans Jeppesens vegne, Rasmus Jensen på sin far Jens Rasmussen, Hans Andersen i <> salig Niels Lunds gård 50 sldl., som Claus Hansen var indført for.

(63 b)

1684 18/1

** Blev oplæst den første og anden artikel i Christian den Femtes lov om tinghørere, hvorefter birkefogden befalede de nuværende stokkemænd, at de sig hver fredag til Fejø birketing forføjer, såfremt de ikke selv vil svare, om rettens ophold ved deres forsømmelse forårsages. Dernæst blev oplæst kongelig majestæts privilegium for norske søfarende folk, som uden riget tjener. Fjerde gang blev lovbudt Pederstrup Hovedgård.

** Jørgen Frederiksen på Jørgen Nielsens vegne på Femø begærede den obligation imellem Jørgen Nielsen på Femø og Niels Jørgensen her på Fejø oprettet. <> Efterdi Jørgen Frederiksen erklærer Jørgen Nielsen efter indstævning hos øvrigheden at være i forfald og dommeren ikke til sagen fuldkommen oplysning, finder det nødvendigt at Jørgen Nielsen i egen person for retten comparerede.

(64 a)

Hvorfor han til næste tingdag i sagen har givet 6 ugers delation, Jørgen Nielsen sig så imod at erklære inden hvilken tid, dommeren ham i egen person vil formode, eller da at gå fuldkommen dom i sagen.

Jørgen Frederiksen fremlagde Jørgen Nielsens skriftlige indlæg, som her for retten er læst og påskrevet og videre i dommen skal indeholdes.

** Christen Jensen imellem landene, og at ingen af dem fordrister sig til at føre Laurits Kromands og Michel Smeds kvinder med noget gods eller noget af landet til videre, med mindre de det på andre steder vil forsvare.

1684 1/2

** Niels Jørgensen i Vesterby æskede dom over Jørgen Nielsen på Femø. Birkedommeren pårøbte om Jørgen Nielsen eller nogen på hans vegne var mødt, sig her imod videre at erklære eller stille tilfreds, og ingen befandtes.

Er dommen således afsagt og lydeligt for retten oplæst, som følger i denne sag imellem Niels Jørgensen af Vesterby her på Fejø som har til Fejø birketing næst afvigte 21. december tiltalt Jørgen Nielsen på Femø for gæld efter hans obligation på 22 dlr. 3 mark 2 sk. med rente deraf siden den 4. december 1671.

Satte Niels Jørgensen udi rette og var dom begærende. Hvor imod Jørgen Nielsen ved sin fuldmægtig Jørgen Frederiksen på Femø næst forleden den 18. januar 1684 her for retten fremlagde Jørgen Nielsens skriftlige indlæg, hvor udi han formener ikke han til Fejø birketing at svare, efterdi højædle og velbårne hr stiftsbefalingsmand gunstige resolution imod Femø indbyggere den dato Nykøbing den 8. januar 1684 udi tilbørlig respekt så intet der imod af mig førend deres allernådigste herskabs resolution skal foretages, men såsom jeg efter højædle og velfornemme her. stiftsbefalingsmandens gjorte anstalt den 26. november har taget sagen under dom næst efter den 21. december til endelig påkendelse, turde jeg ikke understå mig der imod sagen her fra retten at henvise, og der ved forårsage Niels Jørgensen ny og større bekostning, men ved ikke rettere her udi at kende, end efterdi Jørgen Nielsen ikke har efterkommet sin obligation den til Michelsdag 1672 fyldestgjort, langt mindre har villet vide retten den udi egen person at møde, sig her imod at erklære eller noget gørligen at rette for sig, hvorved han for videre søgsmål kunne forskånet endog det ham var forelagt og var givet delation er han tilfundet inden femten dage sin obligation at betale med rente deraf fra Michelsdag 1672 med sagens billig omkostninger her til birketinget, eller derfor at lide ved nam og vurderings eksekution i hans bo og gods efter loven. <> Var begærendes dommen beskrevet.

(64 b)

** Dernæst blev påråbt den sag imellem Ole Jeppesen her på Fejø og i Mogens Hansen i Nørreby. Ole Jeppesen bekendte at være forligt med Mogens Hansen, så ingen dom behøvedes.

** Niels Jørgensen æskede dom over Jens Nielsen Kåre på Askø, hvorimod Jens Nielsen sig

erklærede sin obligation for længst at have betalt til salig Ole Pedersen. Hvorefter blev afsagt efterdi obligationen på stervboet efter salig Ole Pedersen ikke befindes at være læst og påskrevet, hvorfor Jens Nielsen for Niels Jørgensens tiltale er frikendt.

** Anlangende den sag mellem Niels Jørgensen og Christoffer Hansen på Askø, da er parterne derom forenet.

** I lige måde er den sag forliget mellem Rasmus Rasmussen på Fejø på Karen Jørgensdatters vegne og Christoffer Hansen på Askø.

** Den sag imellem Niels Jensen husmand på Fejø og Christoffer Hansen på Askø er parterne således derom forenet, at Christoffer Hansen pantsætter til Niels Jensen hans ager sået med rug.

1684 15/2

** Laurits Jørgensen i Vesterby har ladet kalde Peder Pedersen ungkarl i Østerby for en halv tjensteløn, så som han har fæstet ham i et fuldt år for 10 sldl. Hvorimod Peder Pedersen Isen bemeldte ungkarls får, benægtede at hans søn ikke var fæstet hos Laurits Jørgensen, hvorefter blev afsagt, at da Peder Pedersen ikke sin tilsagte tjeneste hos Laurits Jørgensen har holdt, er han tilfundet at betale Laurits Jørgensen et halvt års løn.

(65 a)

** Gert Frederiksen har ladet kalde Kirsten Hansdatter, tjenende hos Mogens Hansen i Østerby for tjensteløn, så som hun forgangen år har oppebåret fæstepenge, og dem igen indleveret nogle dage før Michelsdag, som var den dag hun skulle komme i tjeneste, sætter derfor i rette, om hun ikke bør betale ham et halvt års løn.

1684 22/2

** Christoffer Jørgensen i Vesterby havde ladet kalde Laurits Jørgensen i Vesterby for 10 mark og begærede første ting.

** Morten Hansen i Vesterby havde ladet kalde Laurits Lauritsen i Vesterby for 2 daler og begærede første ting.

** Rasmus Jensen på salig Morten Pedersens vegne havde ladet kald Jens Olsen i Vesterby for 2 sldl. og begærede første ting.

** I lige måde havde ladet kalde Hans Hansen Borre i Østerby for 6 alen blårlærred, og begærede første ting.

** Morten Hansen i Vesterby på hans søster Birthe Hansdatters vegne lod oplyse for fremmede får.

1684 29/2

(65 b)

** Blev læst stiftsbefalingsmandens fuldmagt til Søren Knudsen, skifterne under Nykøbing

amt at forvalte.

** Laurits Lauritsen har ladet kalde Laurits Jørgensen i Vesterby for 4 sldl., som ham arvelig efter hans salig mor er tilfaldet og begærede dom. Laurits Jørgensen begærede delation for at føre vidner i sagen.

** Christoffer Jørgensen i Vesterby æskede dom i den sag mellem ham og Laurits Jørgensen. Laurits Jørgensen blev tilfundet at betale 9 mark.

** Peder Isen i Østerby har ladet kalde Rasmus Jensen sst. for 1 sldl. og begærede første ting.

** Morten Hansen smed i Vesterby på hans søster Birthe Hansdatters vegne lod anden gang oplyse to fremmede får.

1684 7/3

** Jørgen Lauritsen har ladet kalde hans formyndere Michel Jensen, Peder Hansen Færgemand og Hans Rasmussen alle bomænd i Vesterby på Fejø og forkyndte dem at han i dag ville kende sig for egen værge, så som han var over sine 18 vintre gammel.

(66 a)

** Laurits Jørgensen har ladet kalde Peder Clausen bomand i Vesterby, Jørgen Lauritsen og Frederik Lauritsen deres sandhed at vidne anlangende 16 skæpper rug, som de har taget annammelse på salig Maren hr. Lauritses vegne, som hendes sønner Laurits Lauritsen og Jørgen Lauritsen havde krævet ham for på deres mors vegne. Birkefogden forelagde Laurits Lauritsen at skaffe bevis for samme gæld.

** Peder Isen begærede 2. ting til Rasmus Jensen Østerby.

** Michel Christensen har ladet kalde Jørgen Hansen for gæld og begærede første ting.

1684 4/4

** Niels Olsen i Vesterby har ladet kalde Peder Hansen Færgemand i Vesterby og Michel Christensen i Østerby deres vidnesbyrd at aflægge om forliget mellem ham Christen Lauritsen angående 3 pund korn og begærede første ting.

(66 b)

1684 23/5

** Christian Madsen Høfding i Store Linned i Birkelse sogn i Lolland havde ladet kalde Hans Smed i Østerby på Fejø imod dom anlangende hans ulemmede og uhæftede hund, som skammeligt har bidt hans søn i hans gård og begærede første ting.

** Niels Madsen i Østerby havde ladet kalde Jens Olsen Skåning. Parterne blev forenede.

** Niels Olsen i Vesterby begærede 2. ting til hans vidnesbyrd og det forlig mellem ham og Christen Lauritsen.

1684 30/5

** Mads Jensen (.....) i Østerby beklagede sig at han var pløjet for nær og begærede opkrævet otte mænd til syn. Der til blev udmeldt Frands Madsen, Peder Hansen Skotte, Jens Olsen og Hans Eriksen i Vesterby og Niels Rasmussen Fynbo, Jeppe Clausen, Carsten Lauritsen og Hans Borre i Østerby.

(67 a)

** Niels Olsen i Vesterby til sine vidner mellem ham og Carsten Lauritsen.

1684 6/6

** Blev læst kongelig majestæts mandat om herreds og birkefogden på landet lige såvel som byfogderne i købstæderne, at parere ordre. Dernæst blev oplæst politimesterens befaling, hvorefter birkefogden har befalet menige indbyggere, derefter at rette og for skade at tage vare og derhos befalede enhver, som nogle silkeklæder ejede, at de i hans hus i morgen tidlig ville fremkomme, at de tilbørligt kunne blive samlet. Item foreholdt menige indbyggere, at de sig efter kongelige forordninger med deres børn til dåben at lade fremkomme, samt bryllupper barsler og begravelser sig underdanigst at rette, såvel også at forskaffe dem ny mål og vægt.

** Niels Olsen til fjerde ting æskede hans vidner. Peder Hansen vidnede at Niels Olsen kom ned i hans hus til Carsten Lauritsen om 12 tønder korn, og de blev således forliget, at han skulle give ham 20 sldl.

(67 b)

1684 13/6

** Gert Frederiksen begærede at den forordnede dommer ville udmelde ham 8 uvildige dannemænd, som kunne sætte skel mellem ham og hans nabo Jeppe Rasmussen. Der til er udmeldt Niels Christoffersen, Laurits Jørgensen, Jørgen Hansen og Morten Hansen Krog i Vesterby, Rasmus Christensen Badike, Rasmus Jensen, Anders Hansen og Rasmus Mogensen i Østerby.

1684 27/6 1684

Gert Frederiksen fremæskede synsmændene, som for retten afhjemlede den skelsten, som de imellem Gert Frederiksen og Jeppe Rasmussens gårde har sat. <> Blev og på stedet efter loven til et urykkeligt skel dem imellem svoret efter at de før stenen blev sat både Gert Frederiksen og Jeppe Rasmussen, som begge var på stedet havde tilspurgt om de kunne mides, at der imellem deres gårde noget skel har været, hvor til de begge svarede nej. Og vidste de ikke rettere at kunne gøre efter Jeppe Rasmussens syldstene og Gert Frederiksens toft, end de gjort har og efter de tvende vitterlig, som de begge såvel som deres formænd har haft lovhævd på har vi skelsten sat, hvilket de med deres ed bekræftede. Gert Frederiksen var tingsvidne begærende.

(x a blad uden nummer)

1684 11/7 1684

** Jens Nielsen Kåre på Askø havde ladet kalde Jens Jørgensen og Claus Nielsen sst. for hvis de ham skyldig er, og begærede første ting.

** Jens Jørgensen på Askø havde ladet kalde Jens Nielsen Kåre og Claus Nielsen for gæld og begærede første ting.

(x b)

1684 8/8

** Frands Madsen i Vesterby havde ladet kalde Jørgen Jeppesen, Hans Christensen, Jørgen Rasmussen Borre og Laurits Jensen Fris for at vidne om, hvis ord Christen Jensen smed i Vesterby ham har tilsagt. Vidnerne blev påråbt, og da de ikke var til stede begærede Frands Madsen første ting til dem.

1684 15/8

** Morten Jensen smed har ladet kalde Mette Jensdatter for et silke slør, som hun har lånt og begærede første ting.

(68 a)

** Jørgen Lauritsen fremkom på hans kære farbrors vegne, hr. Hans Hansen vegne i Birket har ladet kalde efterskrevne for gæld Ole Jeppesen i Østerby, Hans Hansen Borre sst. Christen Christensen Badike sst. Ole Hansen sst. Rasmus Mogensen sst. Rasmus Jensen, Hans Pedersen Badike sst. Hans Hansen Rågåst. Jørgen Rasmussen Borre i Vesterby, Jeppe Lauritsen sst. Jørgen Rasmussen fremkom og svarede at hr. Hans Hansen i Birket for denne fordring er gjort udlæg på skifte efter hans salig formand Hans Rasmussen. Christen Badike svarede hvis, som jeg var salig her Laurits skyldig eftersom hr. Tomas på skifte efter min salig formand Ole Fris har jeg betalt hr. Laurits, Maren salig hr. Laurits.

** Frands Madsen begærede andet ting til Christen Jensen Smed og til deres vidnesbyrd.

(68 b)

1684 29/8

** Blev læst K. M. forordning om klædedragt, bryllupper, barsler og gæstebud m.m.

** Jørgen Lauritsen begærede andet ting på hans farbrors vegne på hr. Hans Hansen sognepræst i Birket hans gældnere.

** Jørgen Hansen i Vesterby tog første ting til Rasmus Mogensen i Østerby for gæld. <> Her imod svarede Rasmus Mogensen, at han når som helst at Jørgen Hansen vil komme til ham, vil han betale ham sin part af fornævnte gæld udi sin fjerde part af gården

(69 a)

** Jørgen Hansen tog første ting til Niels Rasmussen Fynbo i Østerby for gæld.

** Christen Jensen Smed protesterede, at han intet med god samvittighed skulle ham overbevise, at han nogen tid har sagt til Frands Madsen, som kunne komme hans ære eller til forhindring enten han er en tyv, skælm eller andet uærligt.

** Frands Madsen æskede han vidner frem og begærede andet ting til dem.

1684 5/9

** Hr. Hans Hansen i Birket begærede 3. ting til hans debitorer.

(69 b)

** Carsten Lauritsen i Østerby havde ladet kalde Jeppe Clausen sst. for gæld og begærede første ting.

** Frands Madsen æskede på hans vidner, at de ville aflægge deres vidne. Jørgen Jeppesen i Vesterby vidnede, at den første dag de slog i kirkemarken, da kom Christen Smed og målte nogle enge, da spurgte han Frands Madsen, hvem der havde slået dem så bredt, da sagde han, at han havde ikke slået hende bredere, end hans formand havde slået før ham. Da sagde <> Christen Smed, at han havde slået hende som en tyv og en skælm, men han navngav ingen ved sit navn. Andre vidnede det samme, og Frands Madsen begærede tingsvidne.

(70 a)

Laurits Jensen for retten fremkom og vidnede efter loven, at den første dag vi slog græs, da kom Christen Smed til vort og ville måle engene over, da han kom hen til Frands eng og hans rede ris, da han spurgte at og sagde hvem der havde slaget denne eng, da burde han have slaget hende som et tyv og en skælm. Da bad Frands ham drages til minde, da sagde Frands at han havde ikke pløjet den længere ud end min formand før mig, og videre var vidnet ikke bevidst.

** Hans Mogensen begærede første ting til Anders Hansen i Østerby for 12 skæpper ærter, han ham afkøbt har.

1684 17/10

** Blev læst kongelig majestæts forordning om korn og proviantskat.

** Borgmester Henrik Kradepol i Saksøbing har ladet kalde Carsten <> Lauritsen i Østerby og saggav ham for 12 sldl. han på hans formands vegne skal være skyldig blevet, som han blev tilfundet at betale.

(70 b)

** Frands Madsen i Vesterby havde ladet kalde Christen Jensen Smed imod sag og dom og fremlagde tingsvidne her af retten 8. august 1684. Sagen er taget under dom i 6 uger.

Christen Jensen Smed for retten fremstod og tilbød sig på det han ikke vilde føres i vidtløftighed, at gøre Frands Madsen fornøjelig erklæring for retten, og erstatte ham hvis, han på processen har anvendt, hvilke jeg ham og tilstår selv de mænd har tilbudt og var Christen Jensen Smed tingsvidne begærende.

Frands Madsen fremlagde sit skriftlige indlæg, som her for retten er læst og påskrevet, han er dom begærende. Birkefogden tilspurgte parterne, om de havde noget videre at fremlægge i

den sag, hvortil de svarede nej. Da sagen tages under dom i seks uger.

(71 a)

** Hans Mogensen i Østerby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for 12 skæpper ærter. Sagen er optaget til doms, til ting kommer igen.

** Rasmus Jensen Brun på hans stedfar Christen Badikes vegne begærede første ting til Hans Hansen Rågø i Østerby for gæld.

1684 31/10

** Christen Badike begærede andet ting til Hans Hansen Rågø i Østerby for gæld.

** Niels Madsen har ladet kalde Terkel Jeppesen i Vesterby for gæld og begærede første ting.

** Hans Rasmussen i Vesterby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for gæld på 6 sldl. som han blev tilfundet at betale.

(71 b)

** Hans Rasmussen i Vesterby har ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for 40 sldl. Er optaget til ting kommer igen.

1684 7/11

** Michel Christensen i Østerby havde ladet kalde Knud Rasmussen i Østerby for 6 sldl. for en ko, hvorom de blev forenet.

** Niels Madsen i Østerby begærede andet ting til Terkel Jeppesen skrædder for gæld.

** Rasmus Jensen i Østerby begærede tredje ting til Hans Hansen Rågø på hans stedfars vegne.

1684 21/11

(72 a)

** Læste landsdommerens befaling at landstinget skal holdes 26. november førstkommende.

** Frands Madsen havde ladet sig forlige i den sag mellem ham og Christen Jensen Smed i Vesterby. og ville sig her for retten af ham lade sig erklære.

Birkefogden tilspurgte Frands Madsen hvor de havde taget overværende til det forlig, hvortil han svarede at det var Peder Olsen, Morten Hansen Smed, Peder Clausen og Peder Hansen i Vesterby. Tilspurgte de også Frands Madsen om noget skriftligt om samme forlig er forfattet, hvorefter han svarede ja, at det ligger hjemme i hans hus, hvilket birkefogden for retten formener havde sat, svarede at han kunne ikke skaffe det frem denne gang.

Christen Jensen for retten fremkom og eftersom han og Frands Madsen er venlig forenet om den tvistighed som dem her til imellem har været, da erklærede her for retten Christen Jensen for Frands Madsen, at han intet ved med ham eller ham sige ham på andet end, som det ærligt og kristeligt er, og en ærlig mand vel egner og anstår i alle måder.

Birkefogden forelagde Frands Madsen at fremskaffe den skriftlige forening mellem ham og Christen Jensen Smed til i dag otte dage, til hvilken tid hovedsagen er taget under dom.

** Hr. Hans Hansen i Birket begærede første ting til Peder Pedersen Isen og Øster Ole Hansen for tre får, som han havde solgt ham og har klippet ulden af og Peder Pedersen for gæld.

(72 b)

** Christen Nielsen sognedegn lod læse et tingsvidne udstedt Fejø birketing 11. december 1646, som blev læst og påskrevet.

** Jørgen Rasmussen i Vesterby havde ladet kalde Jeppe Rasmussen i Østerby for 5 sldl. er taget under dom til ting kommer igen.

** Hans Mathiasen havde ladet kalde Hans Pedersen Badike i Østerby for to opmålte skæpper byg, som han har lånt ham og begærede første ting.

** Hans Mathiasen begærede første ting til Ole Jeppesen i Østerby anlangende to opmålte skæpper byg, som han har lånt ham.

1684 28/11

** Hans Hansen Rågø i Østerby for Frands Madsen i Vesterby fremlagde forlig imellem Christen Jensen Smed og Frands Madsen og begærede tingsvidne.

** Carsten Lauritsen havde ladet kalde Christen Jensen Smed i Vesterby for kapital <> tyve slette dalere for en part i en mølle i Vesterby, som hans hustru efter hendes salig mand salig Ole Jørgensen arvelig er tilfalden.

(73 a)

Hvilken møllepart Carsten Lauritsen igen har overdraget til Christen Smed, at han derfor hans nu iboende gårds fæste til herskabet skulle klarere, hvilket ikke er sket. Hvorfor han blev tilfundet inden 15 dage at betale 20 sldl. med renter.

** Jørgen Nielsen i Vesterby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for gæld 27 sldl., som han blev tilfundet at betale.

** Jørgen Nielsen har ladet kalde Rasmus Mogensen i Østerby for 1 sldl. <> som han blev tilfundet at betale.

(73 b)

** Morten Christensen for retten havde ladet kalde Hans Hansen Smed i Østerby, protesterede som følger: Efter jeg Morten Christensen Badike er kaldet og varsel givet af Hans Hansen Smed udi Østerby til Fejø birketing som er den 28. november imod vidnesbyrd at påhøre til hvis, han mig for retten kan have at tiltale anlangende hans svin, som skulle være blevet slået formedelst den skade, som de har gjort mig, da har jeg Morten Christensen ladet ham beskikke med vidnes mænd, at han skulle holde sine svin af min kål, med mindre at han ville betale mig den skade, som derpå kunne blive gjort, og der som de kom noget til skade, da at have det for hjemgæld og ikke ville lade sig bekvemme der af, men har ladet dem slet

ruinere mine gærder og opæde min kål, og ydermere over skanderet mig bandet og færdig at slå mig til, som endda var på en helligdag, foruden den store skade, som han har gjort mig, som er at bevise med alle byens ejere, hvorfor jeg Morten Christensen sætter udi rette for dommeren, om han ikke for det første bør at betale mig hvad skade, der er gjort på min kål efter mænds skatering og for det andet at tage skade for hjemgæld på hans svin efterdi han tilforn er advaret at holde dem fra hans kål. Hvorfor Morten Badike har ladet ham beskikke, at han skulle holde sine svin af hans kål, med mindre han ville betale den skade, de derpå havde gjort, og dersom de kom noget til skade, da at have skade for hjemgæld, og satte i rette om han ikke burde betale skaden, der var gjort på hans kål til så vidt og for det tredje at bøde efter Christiani Quinti [Christian 5.s] lov fordi han ville overfaldet mig, så som for et slagsmål og helligdags brøde. Hvorpå jeg Morten Christensen er dom begærende

Birkefogden forelagde Morten Christensen sin irettesættelse at gøre bevislig. Morten Christensen havde ladet kalde til vidnesbyrd de tvende beskikkelses mænd nemlig Hans Pedersen Badike og Knud Rasmussen

(74 a)

** Hans Hansen Smed i Østerby havde ladet kalde Morten Christensen i Østerby, som hans svin har slået og begærede første ting. Parterne er for retten forenede med den kondition at Hans Smed skal holde hans svin af hans kål og ikke gøre ham nogen skade på hans gærde.

1684 6/12

** Michel Jensen i Vesterby protesterede imod at Michel Christensen i Østerby er anordnet at sidde retten i dag i birkedommeren Gert Frederiksen sted i denne sag mellem os og vores sognepræst hr. Gregers Madsen og fremæskede hvad myndighed eller befaling, han kan have derpå, at han den vil fremvise, da han er interesseret i samme sag, hvilket er imod kongelig majestæts nye lov.

(74 b)

Tingmændene tilspurgte den forordnede dommer, om han kendte dem dygtig at sidde retten i hans egen sag eller ikke. Hvortil han svarede, at han var en ubelæst mand og ikke lovkyndig og tilmed er interesseret i sagen, og derfor ikke vidste at kunne stedes at sidde i nogen ret tilmed ikke heller lensmandens skriftlige ordre var ham forelagt, at han retten betjene skulle.

1684 12/12

** Hæderlig og vellærde mand hr. Gregers Madsen havde ladet kalde menige sognemænd navnlig i Vesterby Søren Hansen, Peder Bendiksen, Hans Rasmussen og Christen Jensen Smed i Østerby Hans Hansen, Niels Madsen og Gert Frederiksen for hans Knuds korn. Dernæst blev oplæst hr. Gregers Madsens skriftlige indlæg angående hans præstelige årlige pågående præsterente og rettighed bestående af en opmålt skæppe byg af hver mand, som kan bedrage sig af al sognet 14 tønner og 34 skæpper. Michel Jensen på indbyggernes vegne begærede opsættelse i otte dage.

Tingmændene besvarede dem at sidde retten med mindre at dommeren tilsteder dem, eftersom er kald og varsel givet af deres sognepræst hr. Gregers Madsen. Hvortil dommeren svarede, at han efter den kongelige lovs 7. kapitel første og anden artikel har taget dem til tinghørere, hvorefter de er pligtige at sidde et år omkring, havde de imidlertid noget lovligt forfald formedelst hvilket, de ikke tør eller kan sidde retten, vil de tilstede andre i deres sted, er han dermed gerne fornøjet til rettens befordring.

Dernæst blev oplæst hr. Gregers Madsens skriftlige indlæg, som her for retten er blevet læst

og påskrevet og lyder ord fra ord som følger.

Eftersom jeg underskrevne efter lovlig givet kald og varsel til Fejø birketing dagen den 12. december har lovlig citeret og kaldt menige bomænd <> på Fejø undtagen nogle få imod sag og dom og doms forskrivelse for min årlig pågående rente og rettighed.

(75 a)

Da er min sagelse imod min årlige præsterente bestående af en opmålt skæppe byg -
Så at jeg finder enhver ufinhed og uhøflighed hos den største del af mine sogne mænd, som understår sig at modstå den kongelige nye lov, som siger at bøndeme årligen skal lade sig nøje med to tønder øl, hvilken kongelig forordning jeg allerunderdanigst har at efterleve, er der nogen som vil stride og sætte sig op der imod, da har de det på sine tilbørlige steder at svare, men min løn, som jeg har svært fortjent, kan ingen nægte mig med rette. Thi en arbejder er sin løn værd, og man bør at give kongen det som kongen hører til, og Gud det Gud hører, det kan ikke mine sogne mænd vel an at nogen skulle sige om dem, at jeg har nogle hårde halse at drages, som beviser mig allerstørste trodsighed og genstridighed, idet de fleste og den største part vil vise mig så godt som berøvet af munden alt, de pludselig som gud og min nådigste arve konge påbyder, skatters erlæggelse, nådigst har formindsket, anset de dannemænd ved gået, at jeg har ingen avling til præstegården ej heller nogen for ildebrand [brændsel], som andre præster i landet uden aleneste den årlig tiende, offer og præsterente udi kornet i skæpper, mig fattige mand en forfærdelig hinder og ophold nu vederfares, og sætter jeg derfor for dommeren i rette, om fornævnte Fejø indbyggere og bomænd så mange, som har dronningens gårde i brug og findes uvillige og halsstarrige bør ikke at tilkendes samme Knudskorn eller som de ellers kaldes Almindskorn*) til bestemte tid med anvendt bekostning <> det gamle seks daler mål eller og med rede penge efter kapitels køb at betale.-

*) Knudskorn - Almindskorn, ydelse som fra gammel tid tilfaldt præsten til påske, Skt. Knuds messe, Skt. Michels messe og til jul.

(75 b)

** Michel Jensen på hans svoger Niels Jørgensens vegne i Vesterby havde ladet kalde Jeppe Lauritsen i Vesterby for 6 sldl. Sagen er taget under dom til ting kommer igen.

** Michel Jensen på Rasmus Olsens vegne på Vejrø havde ladet kalde Rasmus Madsen i Vesterby for 12 daler og begærede første ting.

** Michel Jensen på Rasmus Olsens vegne på Vejrø havde ladet kalde Laurits Jørgen i Vesterby for 1 sldl. og begærede første ting.

** Hans Pedersen Smed i Vesterby havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for en skæppe byg og begærede første ting.

** Peder Hansen Skotte i Østerby havde ladet kalde Jørgen Nielsen i Vesterby for to skæpper ærter og begærede første ting.

** Peder Hansen Skotte havde ladet kalde Jeppe Lauritsen i Vesterby for 1 sldl. og begærede første ting.

** Peder Hansen Skotte havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby, sagen er taget under dom til ting kommer igen.

(76 a)

1684 19/12

** Michel Jensen i Vesterby på indbyggernes vegne fremlagde skriftligt indlæg under sin egen hånd, Niels Jørgensen, Ole Pedersens og Rasmus Rasmussens hænder, som blev læst og påskrevet.

** Hr. Gregers Madsen begærede dom, sagen er taget under dom til første ting efter julehelget.

** Hans Pedersen Smed i Vesterby begærede andet ting til Laurits Olsen for 1 skæppe byg, som i forrige ting er indført, hvilken han vil bevise med Abraham Bendiksen og Morten Hansen i Østerby.

** Hans Pedersen Smed i Vesterby begærede andet ting til Jørgen Nielsen i Vesterby på Peder Hansen Skottes vegne i Østerby.

** I lige måde på Peder Skottes vegne begærede dom over Carsten Lauritsen for 3 sldl., som han blev tilfundet at betale.

** Hans Smed på Peder Skottes vegne begærede dom over Jeppe Lauritsen på 1 daler, som han blev tilfundet at betale.

** Michel Jensen på Rasmus Olsens vegne begærede andet ting til Laurits Jørgensen i Vesterby.

(76 b)

1685 9/1

Birkefogden foreholdt hr. Gregers Madsen såvel også de få indbyggere, som i dag havde søgt ting om imellem præsten og dem kunne ske forening uden dom. Hvortil hr. Gregers Madsen svarede og begærede dom i sagen, hvorefter blev afsagt, at indbyggerne bør inden 15 dage det Knuds korn eller Almindskorn, som de efter ældgammel sædvane i forgangen år ikke har villet levere med rede penge efter forgangen års kapitelskøb til hr. Gregers at betale.

Hvorimod når bøndeme fører præsten sin tiende, da må han give dem tilsammen to tønder øl i deres gildehus.

(77 a)

** Peder Hansen Skotte i Østerby begærede tredje ting til Jørgen Nielsen i Vesterby.

** Michel Jensen i Vesterby på Rasmus Olsens vegne begærede tredje ting til Laurits Jørgensen i Vesterby.

1685 16/1

(77 b)

** Blev læst og påskrevet stiftamtmandens befaling til Michel Christensen om retten til Fejø birketing at betjene dateret Nykøbing 24/10 1684.

** Gert Frederiksen Endemand birkefoged på Hans Jensen Stenholts forrige ridefoged over Nykøbing slots amt hans vegne og på egne vegne har ladet advare menige bomænd af begge

byer her på Fejø her til tinget at møde og foreholdt dem, at de i al mindelighed ville være tiltænkt, som har noget formynderskab at forestå efter de skifter, som Christen Jensen Smed forrige sognefoged på Fejø på ridefogdens vegne har forvaltet, at de sig nu straks hos Christen Smed med tilbørlige skiftebreve og lodseddeler efter loven ville forsyne. Og så herom de nu selv tager der nogen forsømmelse for og siden nogen urigtighed, der udi kunne befindes, om Christen Smed enten ved døden kunne afgå eller bortflytte af landet, da vide sig for egen forsømmelse at tage skade for hjemgæld, og vil eller kan da forbemeldte ridefoged eller Gert Frederiksen for sin overværelse dem ikke her efter dertil noget svare, hvor efter Gert Frederiksen på velbemeldte Hans Jensens og egne vegne var af den forordnede dommer Michel Christensen tingsvidne begærende.

** Michel Jensen på Rasmus Olsens vegne på Vejrø til fjerde ting begærede dom over Laurits Jørgensen, hvorimod Laurits Jørgensen gjorde benægtelse og Rasmus Olsen blev forelagt inden 14 dage sit krav at bevise.

** Jens Olsen Skåning havde ladet kalde Hans Hansen Rågø for 6 sldl. for en hoppe Hans Rågø havde købt af ham, <> som imidlertid er hendød. Sagen er taget under dom til ting kommer igen.

(78 a)

** Hans Hansen Rågø på Peder Skottes vegne begærede dom over Jørgen Nielsen i Vesterby for to skæpper ærter, som han blev tilfundet at betale.

1685 23/1

** Abraham From på hans husbond amtskriveren over Nykøbing amt hans vegne med en skriftlig kaldsseddel på hendes dronninglige majestæt, den kongelige fru moders vegne havde kald og varsel givet Christen Jensen Smed forrige foged på Fejø anlangende rede og regnskab at forskaffe på hvis fæstninger og andet han kan have oppebåret, imidlertid han har været fogderiet betroet. Tagende med eder hvis kvitteringer i eder i så <> måder kan have til befrielse, som enten af Hans Jensen ridefoged eller hans fuldmægtige i mod slig på erlæggelse kan være indgivet.

(78 b)

I lige måde anlangende et gadehus i Vesterby Peder Hansen Mindst og hans hustru for nogen tid siden er fradøde, hvilket efter den kontrakt i mellem eder alt ham den 15. marts 1678 er oprettet, hendes dronninglige majestæt er hjemfaldet, hvilket hus i dag uden herskabets minde eder har sig bemægtiget og til en anden solgt og afhændet, hvad magt I der til kan have haft, med videre derom udi retten skal ommeldes af Fejø den 16. januar 85. På amtskriveren Hans Ravens vegne udi hans sted efter medgivne fuldmagt hans tjener Abraham From.

Christen Jensen Smed for retten fremstod, Abraham From og af Christen Jensen Smed, forrige sognefoged på Fejø begærede at han for retten ville fremlægge rigtigt regnskab eller og kvittering for his fæstninger og andet af hendes majestæts intrader [stats indtægter] for han af ladet oppebåret har imidlertid han fogderiet har forestået.

Da i rette lagde Abraham From en fortegnelse på fæstninger og sagefald, som Christen Smed oppebåret har, som formenes han ej har gjort rigtighed for, som for retten blev læst og påskrevet. Og satte Abraham From i rette for birkedommeren om ikke Christen Jensen Smed efter slig beskaffenhed inden tre ugers forløb bør forskaffe rigtighed og forklaring for indtægt og udgift efter Christiani Quinti lov at svare og betale formeldte producerede mangels berørte poster og der hos at forskaffe nøjagtig borgen eller borge for sig selv.

I lige måder blev i rette lagt en kontrakt af dato den 25. marts 78 imellem Christen Smed og salig Peder Hansen Mindst oprettet, som blev læst og påskrevet. Efter hvilken kontrakt og revers, samme hus det allernådigste herskab efter Peder Mindsts død for tre år siden hendes majestæt er hjemfaldet, hvilket hus han uden øvrighedens minde og tilladelse i nogen måder sig til nytte har solgt og afhændet, at det nådige herskab derfor ingen penge til indtægt ført, hvilket hus afhændelse af ham formenes uformelt at være gjort. Sætter derfor udi rette og formener at Christen Smed til herskabet bør <> erlægges, hvis han har bekommet og der foruden at lide efter loven. Christen Jensen Smed var tingsvidne begærende og til svar derimod til i dag fjorten dage.

(79 a)

** I den sag imellem Jens Olsen Skåning og Hans Hansen Rågø da eragtes det nødigt at forelægge Hans Hansen Rågø om han inden fjorten dage kan bevise sin påstand.

** Christen Lauritsen i Østerby på Rasmus Olsens vegne på Vejrø havde ladet kalde til vidnesbyrd i den sag imellem ham og Laurits Jørgensen i Vesterby. Jørgen Hansen og Peder Pedersen Isens kvinde i Østerby, og begærede første ting til dem.

** Morten Christensen havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for en sæk, som han flyede ham til Nykøbing med skattekor og begærede første ting.

1685 30/1

** Christian Ottesen på Hans Jensen forrige ridefogeds vegne i Nykøbing med skriftlig varsel havde kaldet Christen Jensen Smed på Fejø at møde på Fejø birketing den 30. januar og 6. februar førstkomende imod dom at lide for den forretning, han på mine vegne i Laurits Lauritsens Saltvigs og Michel Smeds bo på Fejø ulovligt har forvaltet. Hvor om i næst forleden år den 30 april er faldet dom til Lollands landsting imellem Peder Lauritsen på Krenkerup og mig hvor udi regnes (Joens) Hammer <> er givet,

(79 b)

som til ovenbemeldte tid for retten skal blive produceret, sammeledes har og bemeldte Christen Smed da for retten at have tilbørlig rigtighed og give forklaring for alle de skifteforretninger, han der på landet for mig har forrettet, og samme skifter da forrettet således af ham og de vedkommende underskrevet og efter loven indrettet at fremlægge med en rigtig specifikation der hos under sin hånd og ved dag og datum, og efter hvem samme skifter tid efter anden er holdet at forklare eller stå til rette for al den urigtighed, som der udi kan befindes. Så og for alt hvis, han udi min tid på det allernådigste høje herskab og mine egne vegne efter lovlig indført har oppebåret at fremstille nøjagtig rigtighed og betaling eller at lide og undgælde hvis lov og ret medfører.

Dernæst fremlagde Christian Ottesen en landstingsdom udstedet Lollands landsting den 30. April 84, hvorefter bemeldte Christen Ottesen på Hans Jensens vegne sætter i rette, om ikke Christen Smed bør efter den fremlagte landstingsdom de 58 rdl. 2 mark som Hans Jensen har kontenteret og betalt til sr. Peder Lauritsen på Krenkerup, formedelst den forretning Christen Smed imod loven og given fuldmagt har, på Hans Jensens vegne forvaltet, med rede penge at betale inden 15 dage eller lide indførsel udi hans gods og formue, hvor det findes, og såfremt imod forhåbning, der ikke skulle kunne fås fornøjelse, da han selv at lide på sin person efter loven, og så som den anden tyv, Michel Smed i lige måde efter loven er skyldig af sine indviste midler at betale igæld og tvigæld, som bedrager, når det afkortes, som af det stjalne igen er bekommet efter landstingsdommen 46 rdl. 2 mark, hvor til Christen Smed ej heller udi

sin forfattede forretning har gjort nogen udlæg, da sættes i lige måde i retten, om bemeldte Christen Smed ikke derfor bør at forskaffe fornøjelig udlæg eller af sine egne midler, tillige med denne processes bekostning med penge, at betale under nams eksekution, som før er meldt, hvorpå dom begæres. <

(80 a)

Christen Jensen for retten fremstod, og sig erklærede imod Hans Jensen Stenholtts irettesættelse, at hvis han giver ham sag for, nemlig jeg igæld og tvigæld af de tvende tyve Laurits Saltvig og Michel Smeds efterladte midler, da er jeg og Hans Jensen Stenholt straks efter Landstingsdommen er gået, derom blevet forligt, hvor på jeg har givet ham min obligation på rede penge at ind frelse til førstkommende påske, og derimod igen ofte draget, den regres, han kunne have i tyvenes middel, om noget kunne findes og straks derefter skikket mig en kopi af dommen og en kopi af Peder Lauritsens kvittering, hvilket videre, som jeg kan finde til min befrielse enten hos Hans Jensen eller hos mig selv, skal for retten blive fremlagt i dag 3 uger.

Christian Ottesen på Hans Jensens vegne begærede, at Christen Smed nu her for retten ville fremlægge det forlig, som han sig påberåber, imellem ham og Hans Jensen skal være sket udi denne sag, hvorved den skulle være ophævet imod den ommeldte obligation, såsom dette er en sag som ikke vel mundtligt kan ophæves.

Christen Jensen der til svarede, at ingen skriftligt forlig imellem os derom er gjort videre end obligationen alene, der som jeg imod forhåbning skulle søge videre, mig imod den irettesættelse at befri, da forårsages jeg det ved tingsvidner til Nykøbings byting ved vidnesbyrd at forhverve, hvor til endelig må gives delation at kan søges.

Christian Ottesen tilspurgte Christen Jensen Smed, som her for retten personligt stod, om den obligation, som han sig påberåber, på den måde er stilet, at denne sag derved skulle ophæves.

Christen Jensen derimod svarede at han ikke kan mindes, hvorledes hun er stilet, men ser i den visse forhåbning, at Hans Jensen Stenholt det ikke nægter og noksom følger sin samvittighed.

Christian Ottesen formodet, at så som det begærede forlig ikke fremlægges, ikke sker nogen opsættelse i sagen, men formoder en dom efter hans rettelse. <

(80 b)

Birkefogden tog sig sagen under dom i 4 uger, og imidlertid forelagde Christen Smed, at så som han allerede efter kaldssedlen for ham lovligt var forkyndt, har haft 14 dages delation, da inden 14 dage her til tinget at indlevere alt hvis, ham i den sag sig befrielse efter lovlig medfart kan forskaffes.

Efter forbemeldte kald begærede Christian Ottesen, at Christen Smed ville fremlægge nu for retten hans fuldmagt på alle de forretninger, som han på Hans Jensens vegne har forvaltet. Så og at fremlægge efter kaldssedlens indhold den begærede specifikation under sin hånd ved dag og dato på alle de skifter, han på Hans Jensens vegne har forrettet med alle de skiftes forhandlinger efter loven indrettet, og af ham selv og de vedkommende underskrevet. Så vel og på alt hvis, han i Hans Jensen ridefogeds tid har forrettet på det høje herskab og hans vegne, efter lovlig medfart har oppebåret, eller hvis endnu kan restere, og hvis i så måde kan være oppebåret, da inden 15 dage at betale.

Imod forskrevne Christian Ottesens irettesættelse på Hans Jensens vegne, svarede Christen Jensen at med allerforderligste skal det blive Hans Jensen udi sit hus leveret udi egne hænder, så han nok som skal give mig fornøjelig kvittering.

Er da Christen Jensen efter loven tilladt 3 ugers delation sit regnskab at færdiggøre og til Hans Jensen indlevere, og der på her for retten at fremvise kvittering eller da at lide dom for alle de mangels poster som over ham kan (dependeres).

** Jeppe Lauritsen i Østerby ved begge byens tjenere, og som Hans Christensen for svagheds skyld personlig ej kan comparere er af retten tvende mænd til ham er sted sendt, nemlig Hans Hansen Rågø og Peder Pedersen Isen, som for retten fremstod og afhjemlede med ed efter loven at Hans Christensen i formeldte tvende mænd ved ed har bekræftet, at han tillige med Laurits Hansen til i dag har hid kaldet Peder Hansen Skotte i Østerby imod sag og dom og spørgsmål at svare angående hvis gods Jeppe Lauritsen i København er blevet frastjålet, da han <> Peder Hansen Skotte med sin førende skude tillige med Carsten Lauritsen did hen havde befragtet.

(81 a)

Abraham From spurgte Peder Hansen Skotte, om han ikke i skibsrummet havde inde de klæder og andet, som da blev borte, hvortil Peder Hansen Skotte svarede, at han ikke vidste, at han førte andre klæder til København end, som han førte hjem igen.

Abraham From var mødt på Jeppe Lauritsens vegne og tilspurgte Peder Hansen Skotte, om han med en god samvittighed kunne eller ville berette, at han for da af Jeppe Lauritsen og Carsten Lauritsen var befragtet ad København, og om han ikke imidlertid som en skippers pligter deres udi skibsrummet indehavende gods havde taget under hånd og hæfte.

Peder Hansen Skotte var mødt og ville her til intet svare, hvorfor Abraham From af dommeren var begærende, at Peder Hansen Skotte måtte forelægges uden nogen (indvendinger) til spørgsmålet at svare.

Da efterdi et er et spørgsmål, som ingen betænkning behøver, bør han straks at svare til ovenbemeldte spørgsmål. Hvortil Peder Hansen Skotte svarede. For en 3 års tid siden havde Jeppe Lauritsen nogle ærter inde med mig til København, hvis gods, som han da havde fragtet ham med, har Jeppe Lauritsen bekommet igen.

Abraham From tilspurgte fremdeles Peder Hansen Skotte, om han ikke så vel udi skibsrummet inde havde de klæder og andet, som da blev borte, som hvis ærter da i København blev op losset. Hvortil Peder Hansen Skotte svarede, at han ikke vidste, at han førte andre klæder til København, end som han førte hjem igen.

Efter forskrevne kald og varsel blev i lige måder afhjemlet til i dag at have kaldet herom deres sandhed at vidne Carsten Lauritsen og Christen Badike begge i Østerby. Carsten Lauritsen vidnede at der Michaeli anno 81, havde Jeppe Lauritsen og jeg fragtet Peder Hansen Skotte med sin førende skude til København, og den dag vi havde losset vore varer, da om aftenen ved 7 slet gik Peder Hansen ud af lygteemandens kælder i København ned i skibsrummet. Den gang han kom tilbage igen sagde Peder Hansen Skotte, at deres klæder var bort <> stjålet. Straks gik Jeppe og jeg ned og der var det sandhed, og der befandtes at være borte af Jeppe Lauritsens gods, nemlig 1 grå vadmels kjole og 1 sengeklæde, 1 hovedpude med vår på og 1 lagen, og ikke videre var bevidst.

(81 b)

Christen Christensen Badike for retten fremstod vidnede, at han hørte nok at deres klæder blev stjålet men ikke snart. Abraham From tilspurgte Christen Badike, om han ikke ville vedstå eller fragå, at han jo hørte at Peder Skotte jo omtalte at Jeppe Lauritsens klæder var blevet borte eller og, at han i det ringeste vil navngive af hvem, han samme ord har hørt. Hvortil han svarede, at han hørte det af Carsten Lauritsen og Jeppe Lauritsen.

Abraham From satte i rette og formente eftersom lovligt er bevist, at Jeppe Lauritsens klæder ud af det befragtede Skibsrum formedelst skipperens forsømmelse at forvare lugerne med lukke og låse er bortstjålet, om skipperen ikke efter lovens 5. bogs 8. kapitels 14. artikel bør stande til rette og svare til forindførte gods. På begæring blev sagen opsat otte dage.

1685 6/2

** Dernæst er dom afsagt imellem <> Jens Olsen Skåning og Hans Hansen Rågø anlangende

6 sldl., som Hans Hansen Rågø var ham skyldig, og som han blev tilfundet at betale. Jens Olsen var begærende dommen beskrevet.

(82 a)

** Michel Jensen i Vesterby med fuldmagt havde ladet stævne Christen Jensen Smed imod sag og dom så og til spørgsmål at svare angående hans urigtige angivelse 14. juni 1684 på dem, som skulle fæste på sidste rettergang i oktober 84, hvorpå den halve del findes indført uanset en del af dem, som er udeladt deres fæstning [fæstepenge] til eder har leveret og deres gårde har besiddet, til hvad ende i sligt kan have gjort da at forsvare. Med videre der kan forefalde udi min husbonds amtskriverens abcens. Abraham From.

Imod indførte kald protesterer jeg Christen Jensen Smed således, at for det første birkefogden Gert Frederiksen er dommer udi sagen interesseret, hvor imod ham kald og varsel er givet imod vidner at svare.

For det andet er han en angiver over mig som noksom (ingen) rettere kommer ved retten til endelighed ej heller formenes, og der foruden er mig fjendes udi hvis måder, han kan af yderste evne, derfor formener jeg, at han ikke efter lov og ret kan være dommer udi denne sag, men en forordnet dommer alt sagt at forhøre.

Birkefogden eragtede unødigt til Christen Jensens ubeviste påstående at svare til, men efter sit embedes pligt noksom udi saget vil handle, det han agter at forsvare, dersom dette alene kan anses til sagens forhaling af Christen Jensen at være praktiseret.

Nok fremlagde Michel Jensen en fortegnelse under Christen Smeds hånd på dem, som skulle fæste af Vesterby, Jørgen Rasmussen Borre en halv gård, som salig Hans Rasmussen havde i brug, Michel Mortensen en halv gård, <> som salig Laurits Hansen havde i brug, (82 b)

Jørgen Nielsen halvanden gård, som salig Joen Jensen havde i brug, Jeppe Rasmussen en halv gård salig Laurits Nielsen havde i brug, Peder Bendiksen en hel gård, som salig Jørgen Olsen havde i brug, Michel Jepsen en fjerdepart gård af den øde Hans Ottesens jord, Niels Olsen en halv gård, som hans salig far Ole Nielsen havde i brug. Østerby, Rasmus Hansen og Peder Olsen den halve Hans Dams øde gård, Mads Jensen Lærke en fjerdepart af Niels Lunds øde gård, Hans Hansen Lærke en ottende part af Lunds øde gård, Hans Mogensen en ottende part af samme øde gård. Vejrø Rasmus Olsen en hel gård, som salig Ole Pedersen havde i brug.

I lige måde fremlagde Michel Jensen en fortegnelse på alle de fæstninger som af Christen Jensen Smed ikke var angivet, endog en del af dem samme jorder på tre, to og et års tid ufæstet har brugt, nemlig Østerby Laurits Olsen, Jørgen Olsen, Rasmus Brun og Hans Badike to tredjedel af Eriks gård, Carsten Lauritsen i salig Ole Jørgensens gård, Hans Hansen Borre en fjerdepart af Klaregården, Peder Pedersen, Peder Olsen og Hans Askø tre fjerde dele af salig Mogens Hansens gård, Hans Andersen Lærke en fjerdedel af Mogens Hansens gård, Ø. Ole Pedersen en halv gård hans far havde i brug, Hans Askø en halv gård hans far havde i brug, Abraham Bendiksen en fjerdedel af Rasmus Badikes gård, Hans Hansen og Søren Christensen en fjerdedel af samme gård, Peder Isen en gård. Vesterby Morten Hansen i Hans Mortensens gård, Søren Hansen en fjerde del af Peder Clausens gård nok en halv jord salig hr. Laurits havde i brug, Jeppe Nygård en fjerdedel af Uttesegården, Jørgen Jeppesen den halve Uttesegård, Laurits Jensen en halv gård Mogens Hansen havde i brug, <> Michel Jensen Joen Jensen en halv gård nok en fjerdedel Jens Jydes gård, Ole Madsen af hans formand Hans Frandsen en halv gård, Christen Rasmussen en ottendedel af samme gårds jord, Peder Hansen Skotte en gård, Niels Jørgensen en kvart Jens Jydes gård. Vejrø Peder Olsen Jonsen af en gård på Fejø Peder Skotte nu iboer. Peder Olsen Jonsen den gård på Vejrø han nu iboer, Peder Hansen i Peder Hjortes gård. Fejø 23. januar anno 1685 udi min husbonds amtskriverens abcens Abraham From.

(83 a)

Over fremlagte fuldmagt af Abraham From i rette lagde Michel Jensen af Vesterby en kaldsseddel af dato 30. januar 85, som her for retten er blevet læst og påskrevet og lyder som før er indført. Dernæst i rette lagde Michel Jensen Christen Smeds forrige sognefoged på Fejø hans fortegnelse på dem, som har antaget gårde på Fejø, og der for fæstning til sidste rettergang som holdtes i Nykøbing in oktober 84. skulle erlægge som ermeldte Christen Smed med egen hånd skrevet og underskrevet har af dato 14. juli 84. I lige måde i rette lagde Michel Jensen en fortegnelse under Abraham Froms hånd af dato den 23. januar 85 meldende på dem, som til bemeldte tid skulle fæste og dog ud af forsømmelse Christen Jensen udgivne fortegnelse er udeladt, endog en del af dem, som af ham er udeladt, og fordelt deres fæstning forhen, til ham har leveret og gårdene efter år og derover besiddet har. Hvilken fæstning han dem nu igen har leveret, hvilke formenes at være sket til det høje herskabs skade og præjudits.

Thi som de efter loven deres gårde havde fæstet, der de dem havde antaget, havde den kongelige fru moder af hver gård kunnet bekomme til fæste 20 rdl. og som er til sidste rettergang formedelst misvækst og tidernes besværlighed på hr. husbonds behag af hende [var gjort afkortning] , som ej havde sket, om ham slig underslæb havde været vitterlig, sættes derfor udi rette og formener Christen Jensen Smed til det <> høje herskab bør at betale al den afgang på fæsterne, som formedelst hans fordølgelse og underslæb er betaget, enhver gård 8 rdl. og der foruden at lide efter Christiani 5. love pagina 424 og 425.

(83 b)

For det andet de prætentioner og irettesættelse angående de fæstninger som i Hans Jensens forrige ridefoged over Nykøbings amt hans tid forfalden, som afvigte den 23. januar er produceret, reformeres i genkaldes her imod at der udi ingen dom begæres på amtskriverens vegne eftersom velbemeldte Hans Jensen samme sag selv agter at lade udføre.

Christen Jensen for retten fremstod og sig erklærede, at den fortegnelse, som under retten er indlagt ikke var indlagt for rettergangen [i Nykøbing 1684], men den som for rettergangen blev indlagt findes de vel alle på, og de fleste ikke havde engang begæret at ville lade sig indskrive for fæste, hvad erklæring på den post udi de har stået år efter i fald ved tingsvidne forklares. Det første muligt ej her kan, og dersom øvrigheden har forskånet både udi fæsterne, da havde de vel haft det fornøden såvel i for eller 3 år, som den hvis videre der imod kan være at forklare, skal mit svar indkomme inden fjorten dage.

I lige måde fremstod Michel Jensen for retten på Abraham Froms vegne ved tvende kaldsmænd, som på amtskriverens vegne havde kaldet Christen Jensen Smed for 14 rdl. som han til amtskriverens datter skyldig er. Satte for dommeren i rette om fornævnte Christen Jensen Smed ikke billigt bør inden 15 dage at betale eller derfor at lide ved nams eksekution.

Christen Jensen Smed sig derpå erklærede således, at eftersom hans hustru er i Nykøbing, da er han i den forhåbning, at de fjorten rigsdaler skulle blive betalt, førend hun kommer igen, om dommeren så længe måtte opholde ti i dag otte dage.

Birkefogden for retten lod læse en skriftlig arrest ham selv [til] skikket fra Christian Ottesens fuldmægtig for Hans Jensen forrige ridefoged udi Nykøbing, hvorefter han har befalet Christen Jensen, som selv <> for retten tilstede var, udi arrest at blive med hans person og gods indtil Hans Jensen for alt, sin retmæssige prætention på det hvis beskrevet er, [på] sine egne vegne bliver fornøjet tilfredsstillet, eller også han imidlertid skaffer fornøjelig kaution.

(84 a)

Eftersom jeg Christen Jensen Smed, forleden den. 23. januar af amtskriveren over Nykøbing amt højagtbare Hans Ravn ved sin fuldmægtig Abraham From efter indhjemlede kald, er saggivet for et gadehus Peder Hansen Mindst udi Vesterby udi boede og afdøde, da er derimod mit korte og enfoldige svar således, at samme omtvistede hus ikke er solgt, (sætter) så for ret kommission, at det for kan komme til det høje herskabs tjeneste og derfor i dag for

retten til herskabet tjeneste og nytte tilbyder at leveres, når det herskabet behager de præntioner, som der på ellers kunne falde, da har i følge anlangende den revers, som Peder Hansen Mindst på samme hus mig på herskabets vegne givet havde, har mig længe været fra hånden, så jeg ikke havde des heri, den har været førend for kort tid siden og derfor har haft tvivlsmaal til Gert Frederiksen Endemand birkefoged her til stedet, at han den har haft af des årsag, har jeg givet ham kald og varsel til i dag at svare imod hans præntion, der på kunne følge, og jeg ikke har kunnet fået kaldet indført af des årsag, at den forordnede dommer Michel Christensen, som en tid lag retten har betjent, når birkefoged Gert Frederiksen havde noget at forrette, sig erklærede, at han ikke derved den fra sig kunne befatte, efter som han ingen befaling havde, hvor for jeg med det kald får at lade bero, imedens jeg forhverver en befaling til en mand, som retten kan betjene imidlertid at denne sag ageres, eftersom jeg formener. Gert Frederiksen birkefoged udi sagen er interesseret. Birkefogden tog sig sagen under dom til i dag otte dage.

** Peder Hansen Skotte udi Østerby for retten fremlagde sin skriftlige indlæg under sin egen hånd som her for retten er blevet læst og påskrevet, og lyder ord fra ord som følger. Eftersom <> jeg underskrevne Peder Hansen Skotte tiltales af Jeppe Lauritsen i Vesterby formedelst nogle klæder, som skulle være stjålet fra ham for 3 års tid siden, da han og Carsten Lauritsen boende i Østerby havde befragtet mig med mit skibsrum til København med en del ærter, som de der agtede at forhandle.

(84 b)

Da ved jeg ikke, at jeg kan komme til at svare ham noget af dem efterdi ingen klæder af Jeppe Lauritsen på samme rejse var leveret og ej heller befragtet, men såsom Jeppe Lauritsen vel ved at hvad gods og varer som han havde befragtet mig med har jeg gjort ham god og redelig regnskab for. Så han efter rejsen var endt, har takket mig for godt regnskab og for vel beviste god affektion, og nu efter sådan forrige akkord og regnskab, som for lang tid siden er sket er vil påføre mig sådan en unødvendig proces, hvilket jeg dog ikke havde formodet, og der for den sætter udi rette at jeg for samme gods skulle stande til rette, efter lovens femte bog 8. kapitel 14 artikel, mens jeg formoder at den lovens visse artikel ikke kan komme mig til nogen forhindring udi den post, efterdi at samme klæder mig af ham ikke var leveret og ej heller befragtet. Hvorfor jeg Peder Hansen sætter udi rette for dommeren om jeg ikke for billigt bør for Jeppe Lauritsens tiltale at frikendes efter Christiani Quinti lovs fjerde bogs 3 kapitels 18 artikel, som siger disse ord, hvis nogen skipper bliver i <> en havn berøvet noget af sit skibs redskab eller indehavende gods,

(85 a)

da tager den skade som det træffer, med vinden der til kunne være nogen sær årsag, som alle interesserede i skib og gods til betalingen pro kvota kunne forbinde, hvorpå jeg er birkefogden Gert Frederiksens retfærdige og forsvarlige dom begærende, og såsom han mig sådan en unødvendig proces har påført formoder jeg også at han efter loven min billig anvendte bekostning bør at erstatte. Fejø Østerby den 6. februar 1685 P H S

Birkefogden tilspurgte Peder Hansen om Jeppe Lauritsen havde annammet nogen bådsmands hyre på samme rejse og forelagde ham derpå at svare. Alt bådsmands hverv, som de var forligt om til sammen havde han rigtig betalt ham. Så han ved Jeppe Lauritsen var vel tilsammen forhøjet efter rejsen.

Da efter tiltale gensvar og efterdi Jeppe Lauritsen ikke straks efter rejsen var med denne sag påtalt bemeldte Peder Hansen Skotte for hans tiltale fri at være.

Derefter blev afsagt dom, efterdi Jeppe Lauritsen ikke straks efter rejsen var endt, denne sag har påtalt bør Peder Hansen Skotte for hans tiltale fri at være.

1685 13/2

** Niels Olsen i Vesterby på Rasmus Olsens vegne på Vejro havde ladet kalde til vidnesbyrd, i den sag imellem ham og Laurits Jørgensen, Jørgen Hansen i Vesterby og Peder Pedersens kvinde i Østerby. Jørgen Hansen vidnede at han var til Ole Pedersens, mens han lå i sin helsot, og da talte han om at Laurits Jørgensen var ham noget skyldig, Gertrud Olufsdatter vidnede at Laurits Jørgensen var hendes salig far en daler skyldig. Laurits Jørgensen vedgik at ville betale Rasmus Olsen den daler uden dom.

(85 b)

** Morten Hansen i Vesterby havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby for en daler og begærede første ting.

** Laurits Jensen i Vesterby havde ladet kalde Christen Christensen Badike sst. og begærede første ting.

** I lige måde havde ladet kalde Frands Madsen i Vesterby for 4 daler, som han tilbød at betale uden dom.

1685 20/2

** Laurits Jensen Fris var blevet forliget med Frands Madsen i Vesterby.

** Morten Hansen i Vesterby begærede andet ting til Carsten Lauritsen i Østerby.

** Søren Hansen i Vesterby havde ladet kalde Rasmus Rasmussen i Østerby for en daler rente fra 12 november 1678, hvilket hans krav med et skiftebrev kan bevise.

** Christian Ottesen på sin principal Hans Jensen Stenholt hans vegne havde ladet kalde samtlige Fejø indvånere til næstfølgende fredag, og han formedelst vinterens besværlighed ikke til samme tid over isen kunne komme at lade bemeldte kald indføre da såsom han til i dag havde ladet Fejø indvånere vide, at de skulle møde om samme kald for retten. <

(86 a)

Så hjemlede kaldsmændene at de havde kaldet efter en skriftlig kaldsseddel dateret Maribo 3/2 1685. Birkefogden påviste at såsom menige indbyggere var til stede, hvis de over Christen Smed har at besvære.

Jørgen Hansen besværede sig over Christen Jensen Smed for skifte efter hans salig far, at såsom han for lang tid siden har leveret ham papirer og han efter mange begæringar ikke samme skiftebrev har kunnet bekomme, formener han at få det for det ham er udtaget på skiftet til ridefogdens salarium under seks ugers forlov eller at svare hvis præentioner derpå kan følge, for samme betroede værgemål, som han ham har betroet efter samme skiftebrevs indhold.

Laurits Jørgensen begærede genpart af det skiftebrev efter hans søn salig Laurits Rasmussen på Vejro, som han tilforn havde begæret at han ville færdiggøre.

Mads Jensen Lærke i Østerby begærede at Christen Smed ville forskaffe ham rigtighed på det gods, som han efter Michel Smed, har sat ham til formynder for efter hvis af Michel Smeds børns gods.

Jeppe Lauritsen i Vesterby begærede at Christen Smed ville færdiggøre det skiftebrev efter hans salig kvinde Maren Pedersdatter.

Christen Jensen tilspurgte Jeppe Lauritsen om han (ved enten) at han var forpligtet til uden papir og betaling at forskaffe Jeppe Lauritsen skiftebrev efter som han hertil inden dertil at have leveret.

Blev påråbt om nogen videre befandtes, som havde sig over Christen Smed for de holdne skifter at besvære.

Christian Ottesen lod læse Christen Smeds obligation til Hans Jensen i Nykøbing udgivet på 44 rdl. af dato 17/6 1684 med derpå gjorde udlæg, som er sket den 17. februar 1685, hvor der blev udlæg <> i huse og kakkelovne.

(86 b)
1685 6/3

** Søren Hansen i Vesterby begærede dom over Rasmus Rasmussen i Østerby for gældskrav efter skiftebrev 7 mark, som han blev tilfundet at betale.

** Michel Christensen i Østerby havde ladet kalde Morten Christensen i Østerby anlangende deres jords mål på salig Hans Nielsens stue, som de har kastet lod om, da efter loddet er Michel Christensen tilfaldet den vesterste part så vidt, som den nordøstre udskuds stolpe rækker - *(med videre fordeling mellem dem)*.

(87 a)

** Niels Rasmussen i Østerby lovbød hans gård om nogen den ville købe for det børnegods og gæld, som han er skyldig, så som han den ikke længere for armod kan bebo og deraf svare skat og landgilde.

1685 13/3

** Peder Hansen Skotte i Østerby havde ladet kalde Peder Skotte i Vesterby for 8 skæpper rug, som han havde købt af ham og bekendte, at han havde betalt ham 13 tønder rug, og derpå leveret ham 11 tønder og 4 skæpper,

** Niels Rasmussen Fynbo lovbød hans gård anden gang, som i forrige ting er indført.

1685 15/5

** Hans Mogensen i Østerby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for 5 sldl., som han blev tilfundet at betale.

(87 b)

** Hans Hansen Rågø i Østerby på hans stedfar Peder Jydes vegne havde ladet kalde Frands Madsen i Vesterby for 2 tønder byg. Frands Madsen forment at Peder Jyde var ham skyldig efter regnskab 3 sldl. Birkefogden forelagde Frands Madsen inden otte dage at gøre endeligt regnskab med Peder Christensen Jyde.

** Blev læst kongelig majestæts forordning om dem, som formedelst nogle uomgængelige forretninger og bestillinger på deres ære forulempes.

** Peder Hansen Snedker på Vejrø havde ladet kalde Michel Jensen i Vesterby for vidner og

dom at lide anlangende de skældsord, som han har haft om ham, om to gåseæg, som blev taget under en af hans gæs i Ole Madsens have, som han har sigtet mig for, som er et tyveri. Vidnerne er af birkefogden forelagt til i dag otte dage at møde og deres vidne at aflægge.

(88 a)

1685 22/5

** Michel Jensen havde ladet kalde Peder Hansen på Vejrø og Hans Pedersen Smed i Vesterby på Fejø anlangende deres vidnesbyrd at aflægge om to gåseæg, som er ham frakommet under min gås, item kaldet Rasmus Olsen på Vejrø til vidner at påhøre. <

(88 b)

Claus Pedersen vidnede, at for nogen tid siden gik Rasmus Olsen i Ole Madsens have og tog to gåseæg under Michel Jensens gås, som havde to huller på det højre ben, og på det vestre og ridset på det samme, og tog dem og bar dem ind igennem gården, og jeg bad ham, at han skulle lade dem ligge. Da sagde han, at han ville tage dem med sig til Vejrø, han havde dem så kære som 2 mark, og samme tid var Peder Hansen Snedker på Vejrø, hvis der gerningen skete, og videre i denne sag ikke er bevidst.

Michel Jensen i lige måde tilspurgte Peder Hansen på Vejrø, om han ikke samme tid var hos og så og hørte det som Claus Pedersen nu vidnet havde.

Peder Hansen Snedker for retten fremstod og vidnede, for nogen tid siden gik jeg og Rasmus Olsen op til Ole Madsen, da så han efter et stykke træ, som han ville have til en rors pind, da sad der et stykke i Ole Madsens have i en husgavl, da han gik ind og ville tage de da sad der en gås ved væggen af gavlen. Tog han gåsen af reden, og tog to gåseæg af, da kom Ole Madsens dreng gående og sagde giv mig de to æg til en pandekage. Rasmus Olsen svarede også og sagde, at han ikke ville, han havde dem så kære som to mark. Så tog han samme æg og gik ind i Ole Madsens gård med dem og lagde dem der oven på sin pose, hvor Ole Madsens dreng sagde, vi får have gemt disse æg ellers < kommer vor mor og spørger, hvor i er komne til dem. så tog Ole Madsens dreng dem og lagde dem i Rasmusses pose efter Rasmusses egen vilje.

(89 a)

For det andet tilspurgte Michel Jensen Peder Hansen og Hans Pedersen Smed om de ikke havde hørt i Michel Jensens hus, at Rasmus Olsen på Vejrø har været bekendt, at han havde taget omtvistede gåseæg, og bandet sig selv derfor, at han havde været så gal og gjort de, og lovet derhos at ville føre Michel Jensen sine gåseæg igen, det første han kom til Fejø, og om Peder Hansen ikke siden har hørt af Rasmus Olsen, at han havde ført mig gåseæggene igen.

For nogen tid siden kom Peder Hansen Snedker til Michel Jensen, da spurgte jeg Michel Jensen, om han havde sigtet mig for to af hans gåseæg, der til Michel Jensen selv sagde, at det var han vrangelig for berettet det til Peder Hansen Snedker, at han troede ham ikke til, at han skulle have sagt ham den snak på. Michel Jensen svarede, der var en anden mand havde taget dem, det var ham vrangelig for berettet. Da sad Rasmus Olsen der inde, svarede og sagde, de æg tog jeg, der til Peder Hansen svarede, der har du din mand, som tog dine æg det fanden havde haft dem borte, sagde Rasmus, det første jeg kommer hjem skal jeg slå dem i stykker. Hvortil Peder Hansen svarede, det er bedre du fører moder dem igen. Da svarede Rasmus Olsen det første jeg kommer her ud, skal han bekomme æggene igen og videre er han ikke i denne sag bevidst, uden aleneste at han bekender, at han havde hørt at han havde sagt at havde skaffet ham æggene igen.

Hans Pedersen Smed for retten fremkom og vidnede. For nogen tid siden kom jeg og Peder Snedker op til Michel Kræmmers, da spurgte Peder Snedker Michel Kræmmer ad og sagde, jeg har spurgt at du skulle sagt at jeg skulle have taget to af dine gåseæg, hvortil Michel Kræmmer svarede, har jeg det sagt, da er det mig vrangelig for berettet, men du har intet taget

dem der var ellers, en anden mand der tog dem, imidlertid sad Rasmus Olsen for Michel Kræmmer bedyrede og sagde, ja Michel jeg tog de æg da fanden havde haft dem førend jeg så dem, men jeg vil føre dig dem ud igen, det første jeg kommer her ud til landet, men så sagde han igen, at Ole $\diamond$ Madsen dreng lagde dem i hans pose, hvortil jeg svarede, havde det været min pose, at han havde lagt dem i, da skulle jeg have slået dem i mellem begge hænder, hvortil Rasmus Olsen svarede, ja hvad siger mig nu man er ikke så "førvis", som man er "bag vis", og videre i den sag er ikke bevidst. Michel Jensen var tingsvidne begærende.
(89 b)

For retten fremstod Michel Jensen eftersom han af Peder Hansen på Vejrø næst forleden 15. maj er saggivet anlangende nogle skældsord jeg har haft om ham om to gåseæg, som blev taget under en af mine gæs i Ole Madsens have, som han siger jeg skulle have sigtet ham for som et tyveri, hvorimod min korte og enfoldige erklæring at Peder Hansen hans ubegrundede sagelse til mig aldrig skulle kunne bevises, at jeg nogen tid har talt ham noget egentlig på sin ære for nær. *(den vidtløftige tekst, fortsætter resten af siden og noget af næste med).*

(90 a)

** Hans Hansen Rågå i Østerby på hans stedfar Peder Jydes vegne begærede dom over Frands Madsen, blev påråbt om Frands Madsen var til stede at svare, hvorefter blev afsagt at da Frands Madsen er blevet forelagt at gøre regnskab med Peder Jyde, hvilket ikke er sket, da tilfindes Frands Madsen at betale inden 15 dage.

1685 29/5

** Michel Jensen lod læse et birketingsvidne udstedt Fejø birketing 22/5 1685 anlangende hans førte vidner mod Rasmus Olsen på Vejrø om to gåseæg. Derefter erbød Michel Jensen sig mod Rasmus Olsen på Vejrø om han i mindelighed ville indstille sig uden videre bekostning og erstatte ham hans i bragte processes omkostninger, såsom Rasmus Olsen har været sagens begynder og Michel Jensen anset sagens ringhed af værdi og derfor ugerne ville at Rasmus Olsen efter loven for så ringe tyveri skulle blive straffet. Rasmus Olsen på Vejrø var mødt efter løfte næst forleden tingdag sin erklæring i denne sag at udgive.

(90 b)

1685 12/6

** Rasmus Olsen fremlagde sin skriftlige erklæring i den sag imellem ham og Michel Jensen $\diamond$ Hvorefter blev afsagt dom efter de førte vidner på Rasmus Olsens bekendelse, at han samme gåseæg har fundet i Ole Madsens have, og lovet at føre dem til Michel Jensen igen, hvilket han og nu i sit indlæg i dag forklarer er sket, da kendes i dag deres imellem værende forlig som vedkommer uden videre bekostning med sagen overens ved magt, og samme omtvistede sag ikke at komme Rasmus Olsen til nogen æres forklejning, og som han selv har indgået omkostningen, så bliver det derved.

(91 a)

** Peder Olsen første gang oplyste en gammel båd, som han og Hans Andersen Lærke har fundet Hjortemøse grund. Birkefogden foreholdt Peder Olsen Smed, at de med samme hittede båd lovmæssigt ville omgås og ikke i nogen måde understå sig, båden at sælge eller dermed efter egen tykke at omgås.

(91 b)
1685 19/6

** Hr. Gregers Madsen lod fremskikke en skriftlig seddel dateret Fejø præstegård 19. juni angående hans salig steddatter Inger Elisabeths arvedel fædrende og mødrende, som bedrager sig efter to skiftebreve 330 sletdaler i adskilligt løvsøre og udi hendes salig mors gangklæder sat til 111 sletdaler ikke uden største bekostning ved offentlig auktion kan gøres i penge, da opbyder han det til tinge, om nogen vil lægge rede penge for bemeldte børnegods efter takseringen.

** Niels Jensen husmand på Vejrø begærede at efterskrevne mænd måtte stedes deres vidne at aflægge, hvor lang tid det er siden hans fæstemø Inger Jeppesdatter rejste fra ham, Jørgen Jeppesen i Vesterby, Peder Clausen, Hans Christensen i Vesterby, Hans Pedersen Smed i Vesterby vidnede, at det er fire fuldkomne år siden, hun rejste fra ham.

** Hans Hansen Lærke og Peder Olsen Smed begærede at måtte udmelde vurderingsmænd til den lille båd de har fundet.

(92 a)
1685 20/7

** Hans Hansen Rågø, Ole Jeppesen, Rasmus Rasmussen og Peder Pedersen alle bomænd i Østerby afsagde deres vurdering på det gadehus i Sønderby på Femø Jørgen Christoffersen tilforn iboede, som de havde vurderet for 18 slette daler.

** Blev læst amtskriverens befaling angående bønder og husmænd på Fejø at skulle høste engene og kornet til den fjerdeparts gårds jord, som til kongelige efterstående restancer hos Christen Smed sst. til udlæg er bekommet. Dernæst blev oplæst amtskriverens befaling anlangende 8 mænd til birketinget at opkræve til Niels Rasmussen Fynbos bygning at vurdere, hvorefter birkefogden har udmeldt Rasmus Mogensen, Anders Hansen, Rasmus Jensen, Hans Hansen Rågø, Morten Lauritsen, Laurits Olsen, Carsten Lauritsen og Hans Hansen Borre alle bomænd i Vesterby på Fejø.

** Morten Hansen og Anders Hansen gjorde deres afsigt på den båds vurdering, som de havde vurderet for 1 daler.

(92 b)
1685 17/7

** For retten fremkom de otte mænd, som var opkrævet til at vurdere Niels Rasmussen Fynbos bygning, at de havde vurderet samme gård for 80 slette daler, med alt sit tillæg.

** Birkefogden opkrævede fire uvildige dannemænd Peder Nielsen Borre, Jørgen Olsen, Hans Andersen Lærke og Ø Ole Pedersen, som skulle vurdere Niels Rasmussen Fynbos to toftefjerdinger, som er sået med rug, at det på resterende skat og landgilde kunne tages i betaling.

** Peder Hansen Skotte i Østerby havde ladet kalde Niels Rasmussen Fynbo anlangende Hans Rasmussen Samsings gods, og fremlagde en kontrakt mellem Hans Rasmussen Samsing og Peder Hansen Skotte. Dernæst fremkom Niels Rasmussen Fynbo bomand i Østerby på

Fejø, som her til dags har været Hans Rasmussen Samsings formynder og fremlagde skiftebrev af dato 1656 på samme børnegods fra det første, det ham arvelig tilfaldet, og til (93 a)

Niels Rasmussen Fynbo det har bekommet som var 26. februar 1672, da han udlæg derfor i hans halve nu iboende gård har bekommet efter den forening, som på skiftebrevet findes antegnet, at 6. februar 1672 var Christen Jensen Smed forordnet i fogeds sted, Hans Jørgensen, Hans Olsen og Anders Hansen efter øvrigheds befaling at gøre Niels Rasmussen Fynbo udlæg hos Laurits Hansen for Hans Rasmussens patrimonium, som Niels Fynbo er forordnet at være formynder for, som beløber sig 96 sldl. Endnu fratages efter et værgemålsregnskab af Laurits Hansen for drengens kost, som beløber sig 8 daler, bliver så igen beholden 88 sldl., som Niels Rasmussen har under sig formynderskab, og blev Laurits Hansen og Niels Rasmussen Fynbo således forligte, at Niels Fynbo skal have i samme formynderskab Laurits Hansens halve iboende gård i Østerby. og Niels Rasmussen obligerer sig ikke samme halve gård at sælge eller til nogen at pantsætte før drengen bliver betalt.

Nok fremlagde Niels Rasmussen Fynbo en kvittering dateret Fejø 13. juni 1680, og lyder ord for ord som følger. Kendes Hans Rasmussen Samsing $\diamond$ og hermed vitterlig gør at jeg har annammet og oppebåret af Niels Rasmussen Fynbo bomand udi Østerby al renten af mit arvegods, som han har under formynderskab, som er forfalden til Michelsdag 1680, og en del hovedstolen har jeg bekommet 1 dlr. 3 mark 8 sk. for alt forskrevne tillæg Niels Fynbo tilbørlige har kvitteret og kravesløs holden.

(93 b)

Når forskrevne kvittering, hvis der efter er betalt tages fra børnegodset, bliver igen kapital 84 sldl. 2 mark 10 sk., rente der af halvfemte [$4\frac{1}{2}$] år fra anno 80 11 dlr. 3 mark, når værgemåls pengene er fradraget. Hvorpå Peder Skotte begærede dom.

Derefter blev afsagt dom, efterdi Niels Rasmussen Fynbo selv her for retten har begæret, at han ved en dom for samme børnegods måtte entlediges og her for retten derpå at holde regnskab, hvad samme børnegods kunne bedrage nemlig 84 sldl. da er han tilfundet inden 15 dage påskrevne børnegods kapital med renter at betale.

1685 24/7 1685

** Anders Lauritsen Sørupgård i Lolland fuldmægtig på hr. Hans $\diamond$

(94 a)

Hansens vegne i Birket i Lolland havde ladet kalde Rasmus Rasmussen Stryn i Østerby imod pants opbydelse for 12 daler med 6 års rente, som han til hr. Hans på hans myndling Michel Lauritsens vegne skyldige, og Anders Lauritsen spurgte Rasmus Rasmussen $\diamond$

(94 b)

(teksten svag og udflydende og derved nærmest ulæselig). om han ville indløse det sølvbælte han til hr. Hans havde pantsat, hvortil han svarede at det ville han ikke.

Da efter tiltale, gensvar og den sags beskaffenhed kendes således, at Rasmus Rasmussen Stryn er tilfundet inden 15 dage at betale til hæderlige og vellærde mand hr. Hans Hansen sognepræst til Birkelse 16 dlr. 2 mark, som han med kapital og rente til ham på sin myndlings vegne skyldig er, såsom Rasmus Stryn ikke her for retten noget har kunnet fragå eller derpå at være betalt, og hvis de således af Rasmus Rasmussen inden bemeldte 15 dage ikke efterkommes, da hr. Hans at gøre sig efter lovlige medfart betalt i pantet efter vurderingen og for resten tage nam i Rasmus Rasmussens bo og midler efter loven.

** I lige måde havde kaldsmændene på hr. Hanses vegne kaldet Rasmus Olsen på Vejrø, for hvis han havde at tiltale ham på hans formands vegne.

** Anders Lauritsen på hr. Hanses vegne lod tillyse, at det er berammet, at der skal holdes skifte efter salig Claus Hansen, som boede her på Fejø og ved døden i Holland er afgangen, og skal skiftes på mandag førstkommende den 27. juli.

1685 31/7
(95 a)

** Kunne der ikke bekommes de fulde tinghørere, hvorfor tinget blev ophævet.

1685 11/9

** Niels Jensen husmand på Vejrø fremlagde en tamperdagsstævning om nogen kunne befindes, som dertil havde noget at svare.

1685 18/9

** Hr. Jens Pedersen havde ladet stævne Ole Christoffersen for 11 sldl. efter hans obligation og købebrev lade for rette læse og påskrive og ham derefter en birketingsdom til nam i deres bo måtte meddeles. Hvilken missive her for retten er læst og påskrevet.

Hvorefter birkefogden fremlagde bemeldte hæderlige mands obligation på Ole Christoffersen lydende som her for retten er læst og påskrevet og blev påråbt <> om Ole Christoffersen eller nogen på hans vegne var tilstede, som her imod noget havde at svare og ingen befandtes.

(95 b)

Er da efter tiltale lovligt kald og varsel og efterdi Ole Christoffersen ikke selv for retten har villet comparere er han tilbundet inden 15 dage sin obligation at indfri.

** Dernæst fremlagdes en transport fra Jacob Hansen Skrædder i Maribo til hr. Jens Pedersen på Askø lydende på Claus Nielsen på Askø på 10 sldl. hos Jens Jørgensen Grimer sst. 29 sldl., på Christoffer Hansen 14 sldl. efter hvilken transport rigtig obligation fra Jens Jørgensen er udstedt af dato Askø 11. december 1683, som og her for retten er læst og påskrevet, og hr. Jens Pedersen udi forrige hans skrivelse. Derefter er dom begærende.

Da efter tiltale og efterdi Jens Jørgensen ikke her for retten har villet comparere eller tilforn efter lovlig foregående kald og varsel hr. Jens Pedersen for sin til ham udgivne obligation har villet stille tilfreds, da er han tilfundet inden 15 dage sin obligation at indfri eller lide ved nam og vurderings eksekution efter Loven.

** Dernæst fremlagdes velvise borgmester af Saksøbing hans skriftlige missive til birkefogden, som her på retten er læst og påskrevet. Hvor udi han sin sagelse foregiver og proponeres til enhver hans kreditorer efter endelig afregning efter deres forskrivning og lyder hans sagelse til Jens Jørgensen for resterende kapital og rente til Michelsdag 84 penge 60 sldl. med rente deraf til Michelsdag 85. 3 sldl. 2 mark 6 sk.

Blev påråbt om Jens Jørgensen eller nogen på hans vegne her imod <> ville svare, og ingen befandtes.

(96 a)

Da efter kald og obligation er læst med hvis, der på siden befindes at være indtegnet, og Jens Jørgensen ikke efter foregående kald og varsel i mindelighed har villet stille tilfreds, da er han tilfundet inden 15 dage forskrevne kapital og rente at betale eller lide ved nam og vurderings eksekution efter hans egen forskrivning og loven.

** Nok blev fremlagt borgmesterens obligation af dato Askø, Kragevig 24. februar 1679 har Peder Lauritsen på Askø, lydende 68 sldl. 8 sk. og den forfaldne rente til Michelsdag 85. Var Peder Lauritsen Skipper lovligt kaldet her til at svare -

Da efter tiltale og efterdi Peder Lauritsen Skipper ikke efter foregående kald og varsel har villet stille tilfreds. Da er han tilfundet inden 15 dage at betale, sin obligation at indfri eller også at lide efter loven og egen forskrivning ved nam og vurderings eksekution.

** Velvise borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing havde ladet kalde Ole Bøsse på Askø for 60 sldl. med et års rente til Michelsdag 1685.

Da efter tiltale og efterdi han ikke efter foregående kald og varsel har villet stille tilfreds, var han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide ved nam og vurderings eksekution efter loven og egen forskrivning.

(96 b)

** Borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing havde ladet kalde Jens Nielsen Kåre på Askø for 59 sldl. efter hans obligation, som han blev tilfundet at indfri.

** Borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing havde ladet kalde Claus Nielsen på Askø for 77 sldl. efter hans obligation, som han blev tilfundet at betale.

** Borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing havde ladet kalde Ole Kåre for 11 daler, optaget til ting kommer igen, om Ole Jørgensen imod bemeldte sagelse herimod ville erklære.

(97 a)

** Borgmester Henrik Kradebol i Saksøbing havde ladet kalde unge Jens Nielsen [på Askø] og Niels Hansen for gæld er optaget til ting kommer igen.

** Hr. Gregers Madsen, sognepræst på Fejø havde ladet kalde Ole Jeppesen i Østerby for 13 sldl., som han blev tilfinde at betale.

1685 25/9

** Birkefogden pårøbte om Ole Jørgensen Kåre på Askø og unge Jens Nielsen sst. var til stede og ville svare noget imod Borgmester Henrik Kradebols fordring til dem og ingen befandtes <>

(97 b)

Da efter tiltale og velvise borgmesters fremskikkede skriftlige sagelse da er tilfundet inden 15 dage forskrevne kapital og rente til borgmester at betale eller derfor at lide ved nam og vurderings eksekution efter loven.

** I lige måde udstedt dom over Niels Hansen på Askø for resterende 6 daler med rente.

** Birkefogden foreholdt menige indbyggere, at de ville vide og rette sig efter kongelige majestæts nådigste lov med det ny mål og vægt, såfremt de ikke for deres forsømmelse vil straffes.

1685 23/10

** Hans Eriksen i Vesterby på hans stedfar Niels Jensens vegne i Blans i Lolland havde ladet kalde Frands Madsen i Vesterby for 37 sldl. 1 mark 14 sk. med et års forfalden rente efter hans rigtige forseglede og nummererede regnskabsbog, som her for retten blev fremlagt, hvorefter han var dom begærende. Blev påråbt om Frands Madsen eller nogen på hans vegne sig hermed ville tale, og ingen befandt.

Da efter forberørte lejlighed, og efterdi Frands Madsen efter lovlig foregående kald og varsel sig her imod intet har erklæret og en rigtig regnskabsbog hvorudi han samme krav $\diamond$ tilligemed tvende mænds overværelse har kontenteret. Er han tilfundet inden 15 dage at betale under nam og vurderings eksekution efter loven.

(98 a)

** I lige måde [Hans Eriksen] havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for 14 daler, som han blev tilfundet at betale.

1685 20/11

** Christian Knudsen på salig Hans Andersens enkes vegne havde kalde Laurits Lauritsen i Vesterby for 3 sldl. 3 mark, rente deraf i 3 år. Hvorpå Christian Knudsen tilspurgte Laurits Lauritsen om han det bemeldte kunne svare til, han svarede nej og var vel bemeldte Christian Knudsen dom over ham begærende.

For rette fremstod Laurits Lauritsen og tilbød Christian Knudsen at ville betale med ærter og byg, hvis gælden kunne opløbe efter landskøb og forment at ingen over ham blev stedt.

Christen Knudsen svarede at Laurits Lauritsen havde tid udi 3 år at kunne anvende rug til penge.

Da efter tiltale og denne sags lejlighed og efterdi Laurits Lauritsen ikke efter foregående lovlig kald og varsel har villet $\diamond$ stille tilfreds, efterdi han selv her for retten gælden ikke kunne benægte er han tilfundet inden 15 dage at betale eller der for at lide ved nam og vurderings eksekution.

(98 b)

** I lige måde havde ladet kalde Hans Hansen Borre på salig Hans Andersens enkes vegne for 9 daler, som han blev tilfundet at betale.

** Laurits Lauritsen i Vesterby på hr. Hans Hansens vegne i Birket havde ladet kalde Hans Hansen Rågø for 26 daler -

Hvortil Hans Hansen svarede, at han ikke benægter gælden efter den salig mands regnskabsbog. Hvorimod Christian Knudsen fremlagde et udtog efter salig Hans Andersens regnskabsbog under tvende mænds hænder på Hans Hansen Borre 9 sldl 1 mark 8 sk. under Borchart Rosenfeldt og Mourits Jørgensens egne hænder underskrevet.

Da efter tiltale, gensvar og denne sags lejlighed, og efterdi Hans Hansen Borre ikke efter foregående kald og varsel har villet stille tilfreds. Er han tilfundet inden 15 dage at betale eller der for at lide ved nam og vurderings eksekution efter loven.

** Laurits Lauritsen i Vesterby på hæderlige og vellærde mand hr. Hans Hansens vegne i Birket havde for retten kaldet Hans Hansen Rågø i Østerby for 26 sldl., og tilspurgte Hans Hansen om han det betale kunne, hvor til han svarede nej, og var lov dom over ham begærende .

Da efterdi Hans Hansen Rågø ikke efter foregående lovlig varsel har villet rette for sig eller stillet tilfreds og han selv her for retten gælden ikke benægte kunne, er han tilfundet inden 15 at betale forskrevne kapital med forfalden rente til hr. Hans Hansen <> at betale eller der for at lide ved nam og vurderings eksekution efter loven.

(99 a)

** Jesper Pedersen i Vesterby havde ladet kalde Michel Jensen i Vesterby for 1 daler, Michel Jensen fremstod og forment at hans formand var ham skyldig 3 mark. Hvor imod Jesper Pedersen med sin kvinde med sin lovværge var kaldet, om hun kunne benægte at hendes forrige mand var mig intet skyldig, er optaget til ting kommer igen.

** Hans Pedersen Smed i Vesterby på sin tjenestekvinde Bodil Svendsdatters vegne havde ladet kalde Carsten Lauritsen for 1 daler, som han er hende skyldig i hendes tjenesteløn, Carsten Lauritsen forment at hun bliver ham skyldig 2 mark for 4 uger, hun lå syg hos ham og der foruden for en sort klædestrøje 2 mark. Er optaget til ting kommer igen.

** Jesper Pedersen i Vesterby havde ladet kalde Laurits Lauritsen Badike for at fremlægge sit købebrev på det hus, som han købte af min kvinde, hvori han er mig skyldig 11 daler. Jesper Pedersen blev forelagt sit krav at gøre bevisligt.

(99 b)

1685 4/12

** Den sag mellem Michel Jensen og Jesper Pedersen er forliget for retten.

** Hr. Jens Pedersen på Askø havde ladet kalde Claus Nielsen på Askø imod dom på 20 sldl. efter hans obligation, som han blev tilfundet at indfri.

1685 11/12

** Simon Hansen i Nørreby på Femø havde ladet kalde Jørgen Hansen sst. angående hvis han er ham skyldig efter et købebrev og kontrakt af 15. april 1681, efter derpå <> gjorde afregning kan skyldig at være.

(100 a)

Derpå fremlagde Simon Hansen sit originale købebrev imellem ham og Jørgen Hansen af forberørte dato. her for retten er læst og påskrevet, og befindes Jørgen efter rigtig afregning den 11. september 1684 der på at skyldig blive til Simon Hansen 8 sldl. 1 mark, som Jørgen Hansen har obligeret sig til på Simon Hansens vegne til borgmester Henrik Kradepol i Saksøbing at kontentere skadesløs i alle måder.

Men som det ikke af Jørgen Hansen er efterkommet og Simon Hansen endnu der for af borgmester tribuleres formener Han Jørgen Hansen sit løfte efter egen forskrivning i dannemænds overværelse skyldigst bør at efterkomme.

Birkefogden pårøbte om Jørgen Hansen eller nogen på hans vegne var mødt, sig her imod at erklære eller stille tilfreds, men ingen befandtes. Tillades ham derfor endnu delation til første ting.

1685 18/12

** Dernæst blev påråbt om Jørgen Hansen på Femø var mødt imod Simon Hansens kald til ham, men ingen befandtes- Da efter foregående lovlige tiltale og ingen genmæle <> var (100 b)

Jørgen Hansen tilfundet efter egen forskrivning at betale til hr. byfogden Henrik Kradepol i Sakskøbing og efter bemeldte forskrivning Simon Hansen for Henrik Kradepols tiltale mens så som den endnu ej er sket og Simon Hansen sagelse af forbemeldte hr. byfoged for den gæld, som Jørgen Hansen sig en gang med egen hånd har forskrevet til hr. byfogden at betale. Tilfindes han inden 15 dage at betale til Simon Hansen eller derfor at lide efter loven ved nam og vurderings eksekution. Hvad videre tiltale for sit forskrivnings løfte Simon Hansen til ham vil have her imod ubetaget.

** Jens Skomager i Østerby havde ladet kalde Peder Hansen Skotte i Østerby for 1 daler, Peder Hansen blev forelagt inden ting kommer igen i mindelighed at betale eller at lide ved nams eksekution.

1686 22/1

Michel Christensen i Østerby siddende i dommers sted efter velbyrdig hr. stiftamtmandens befaling i de sager som birkefogden Gert Frederiksen har at påtale.

** Gert Frederiksen formedelst den efterladenhed der findes hos efterskrevne til at betale kongelige restancer og efter meddelte fuldmagt fra amtstuen af dato 29. november 1685 under amtskriverens hånd, og med kaldsmænd <> havde stævnet efterskrevne, nemlig Jeppe Badike for landgilde, Hans Hansen og Jens Hansen Rågø for fæstning, (101 a)

Peder Isen for fæstning, Anders Lauritsen i Vesterby kopskat, Jørgen Nielsen sst. fæstning, Carsten Lauritsen i Østerby for fæstning, Hans Hansen Rågø for Christen Smeds gæld, Laurits Olsen i Østerby for Christen Smeds gæld. På begæring blev sagen opsat til ting kommer igen.

** Frederik Lauritsen fremlagde et skriftligt indlæg, at han havde ladet kalde to af hans værger, nemlig Michel Jensen i Vesterby og Niels Jørgensen sst. formedelst at de ikke har villet lade ham bekomme af hans gods til nødtørftigt ophold, klæder og kongelige påbudne skatter som kan forefalde, være sig familie skat, kopskat og andre udgifter, som jeg til mit nødtørftige ophold kunne behøve, hvorfor jeg har erkyndiget dem at jeg i dag inden tinge kender sig for min egen værge, eftersom jeg er over mine atten vintre gammel. Michel Jensen svarede at efterdi Frederik Lauritsen kender sig for sin egen værge, da bør han efter loven selv annamme sit gods.

** Rasmus Rasmussen i Østerby havde ladet kalde Peder Olsen Smed i Østerby for gæld og begærede første ting, hvortil Ole Pedersen på sin søns vegne svarede at Peder Olsen har betalt Rasmus Rasmussen med korn <> Endvidere har Peder Olsen haft Jørgen Mogensen hos sig til kost i tre uger, hvorfor han formener at han bliver fri for samme krav.

(101 b)

** Jørgen Hansen i Vesterby lod første gang oplyse et hvidt hornet gimmerlam, om der findes nogen, som det ejer, at de det igen kan bekomme.

1686 29/1

** Hans Pedersen Smed i Vesterby på hans tjenestekvinde Bodil Svendsdatters vegne havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for en sletdaler i penge, engang 2 mark, engang igen 12 sk. engang, 1 fjr. malt 12 sk., tre rugbrød 1 mark 1 sk., 1 grøn trøje for 1 mark, for to dage hun slog ærter for ham 12 sk., for 1 dag hun rev hø for ham 4 sk., for tre dage hun bandt korn for ham 12 sk., for hø hun rystede og rev en dag 4 sk.

Hans Pedersen satte i rette for den edsvorne dommer på Bodil Svendsdatters vegne, om Laurits Olsen ikke bør at betale, som forskrevet står, inden 15 dage eller og få lide nam og vurdering, og er derpå en forsvarlig dom begærende.

Hvor imod Laurits Olsen svarede, at han ville have til husleje af hende 3 mark, nok fik hun fjæle til en kiste til hendes barn, og for graven han gravede 1 mark. Nok fik hun en halv vadmel's kjole for 1 mark 8 sk., nok havde hans kone købt en uldsaks af hende, og skulle give der for 12 sk. som er betalt, nok holdt han hendes barn med mælk i 3 uger, derfor 2 mark, nok for hans kone stod og gik for hende der for 2 mark, hvor ud over jeg har budt mig til at ville gøre regnskab med hende nogle gange, men hun ville ikke, hvorfor Laurits Olsen formener, at hun bør at gøre rigtigt regnskab med han eller og for hendes præentioner fri at være.

Hans Pedersen Smeds påstående i mod Laurits Olsens irettesættelse at efterdi Bodil Svendsdatter kunne fået en tjeneste enten hos Morten Badike eller Peder Borre, hvilken hun ikke måtte for Laurits Olsen, og svarede at han ville give hende kost og løn, så vel som en mor, hvor for jeg formene at noksom skulle blive fri for hans husleje, hvilket ikke hvor nogen tjeneste pige eller bud som går i deres husbonds arbejde, og der på også en forsvarlig dom begærende. <

(102 a)

Hvor imod Laurits Olsen svarede, at efter hun var kommet her til landet igen fra Lolland, da var hun hos Christen Lauritsen en dags tid eller tre, og siden kom hun grædende til hans, og bad han ville låne hende hus, hvor over han forbarmede sig over hende og lånte hende hus for betaling, hvorpå han var dom begærende.

Efterdi de stridige parter begge protesterer og ingen beviser, så tillades dem her fra retten tvende dannemænd, nemlig Michel Christensen og Abraham Bendiksen som parternes regnskab at tage i forhør, og dem om muligt erfare, hvis ikke da at gøre deres erklæring her til tinge, hvad den ene part til den anden kan skyldig blive, hvorpå da videre kendes skulle.

** Christen Christensen Badike i Østerby på hr. Hans Hansen sognepræst i Birket hans vegne æskede afkald af Frederik Lauritsen, salig hr. Laurits Hansens søn på Fejø, som hr. Hans Hansen i Birket hidindtil har været lovværge og formynder for, da for retten fremstod Frederik Lauritsen og gav hans farbror afkald for den arvepart, som hans farbror har haft under formynderskab.

** Jørgen Hansen i Vesterby lod anden gang oplyse det hvide gimmerlam.

** Den forordnede dommer Michel Christensen tilspurgte Gert Frederiksen om de dannemænd, som var kaldet for Nykøbing Amtstue, om de har stillet Gert Frederiksen tilfreds, hvortil han svarede, at de har lovet at skaffe forklaring fra øvrigheden derom.

1686 19/2

(102 b)

** Michel Jensen i Vesterby havde ladet kalde Frederik Lauritsen anlangende afkald, såsom

Michel Jensen har afbetalt Frederik Lauritsen hans patrimonium, som han til dato har haft under formynderskab og derpå fremlagde Frederik Lauritsens kvittering, som lyder ord fra ord som følger.

Anno 1686 den 25. januar har jeg underskrevet Frederik Lauritsen bekommet fuld udlæg af min værge ærlig og velagte mand Michel Jensen i Vesterby på Fejø for hvis han af mit matrimonium til min broders Laurits Lauritsens sst, blev tilsat at være værge for, som beløb sig udi kapital 75 sldl. 3 mark, som han til mig nu nøjagtig med rente og kapital har betalt. Hvilken forskrevet kapital og rente jeg ham hermed evindeligt vil have kvitteret, og takket for god og nøjagtig betaling, des til ydermere forsikring og stadfæstelse har jeg denne min udgivne kvittering med egen hånd underskrevet, og venligt ombudet mine brødre Laurits Lauritsen i Vesterby på Fejø og Carsten Lauritsen i Østerby og Jørgen Lauritsen sst. med mig til vitterlighed at underskrive Fejø Vesterby ut supra.

** Morten Hansen i Vesterby havde ladet kalde Frederik Lauritsen anlangende afkald eftersom Morten Hansen har afbetalt Frederik Lauritsen hans patrimonium og fremlagde hans kvittering som lyder. Anno 1686 den 25. januar har jeg underskrevet Frederik Lauritsen bekommet fuld udlæg af min værge Morten Hansen i Vesterby på Fejø, for hvis han til min broder Laurits Lauritsen sst, der mit gods fra ham blev til Morten Hansen at være værge for, som var beståendes af min Matrimonium, som beløb sig det ved Morten Hansen blev tilsat penge 99 sldl., som han til mig nu nøjagtigt med rente og kapital har betalt, hvor hvis fornævnte 99 sldl tillige med rente der af, jeg ham her med evindeligt vil have kvitteret og takket for god og nøjagtig betaling, des til ydermere forsikring og stadfæstelse har jeg denne min udgivne kvittering med egen hånd underskrevet, og venligt ombudet mine brødre Laurits Lauritsen i Vesterby på Fejø og Carsten Lauritsen i Østerby og Jørgen Lauritsen sst. med mig til vitterlighed at underskrive Fejø Vesterby ut supra.

(103 a)

1686 26/2

** Hans Danielsen på Femø efter lang ophold med betalings løfte for min store omkostning, som jeg på min datter for det hundebid at læge har anvendt, da gives kald og varsel til Maren Nielsdatter salig Hans Borres kald og varsel, hvis hunde jeg formener hendes skade skal have gjort, hvilket I vel ikke med en god samvittighed skal kunne benægte, jo der for at have lovet mig min omkostnings betaling, som mig dog på skifte efter eders salig husbond formedelst arvingerne protest til videre forklaring blive afslaget. Thi stævnes eder bemeldte Maren Nielsdatter med eders lovværge til Fejø birketing med otte dages kald og varsel nemlig til 26. februar eller om vejrliget forhindrer den dag, da til 5. marts næst efter at møde og svare til, hvis jeg da for retten kan have at tilspørge, så vel som vidnesbyrd at påhøre og svare til.

Til samme tid og sted citeres og eder Tørre Hansdatter [Tyra Hansdatter], Mette Hansdatter og Maren Christensdatter, anlangende deres sandhedsvidne da at aflægge, hvad eder om samme hundebid vitterlig er. Item til samme tid og sted citeres og eder Rasmus Jensen, Anne Hansdatter og Karen Pedersdatter eders sandhed for retten bekende, anlangende hvad bekendelse i der om kan have hørt af Maren Nielsdatters egen mund, item citeres eder Poul Nielsen i Sønderby om i noget her imod ville og kunne have at svare. Datum Femø 18. februar 1626. Hans Danielsen egen hånd.

Birkefogden pårøbte om de interesserede i kaldssedlen ved egen person eller fuldmægtig her imod noget at svare eller for udeblivelse lovlig undskyldning. Hvorpå trede gange med høj røst blev pårøbt, og ingen befandtes. Hvorpå Hans Danielsen protesterede således. Efter foregående <> lovlig kald og varsel,

(103 b)

og så som endnu efter forrige lange ophold med betalings løfte for min datters hundebid, endnu må formene retten forrådt, de skyldige efter foregående kald og varsel ikke hørsommelige personer, langt minder mig min anvendt og allerede udlagte bekostning, ville erstatte, så vides ikke af mig såsom enfoldig at prætere, end min anvendte badskærerløn på min datters hundebid af salig Hans Borres arvinger at prætere, måtte vel og som herhos begæres vidner for udeblivelse måtte anses, og jeg for mit barns skade om omkostning nogen ledes fornøjelig fyldestgørelse, eller sætter i rette for dommeren på vidnernes udeblivelse efter foregående kald og varsel, item på Maren salig Hans Borres for udeblivelse, at de derfor efter loven måtte straffes, og jeg hovedsagen for mit barns skade og store omkostning satisfaction at måtte bekomme, hvorpå en forsvarlig dom begæres.

Udi forberørte sag, så vidt irettesættelsen efter lovligt kald og varsel og til vidnerne om Maren salig Hans Borres egen bekendelse om Hans Danielsens datter Maren Hansdatters hundebid angående, og efterdi ikke vidnerne ej heller Maren salig Hans Borres her til retten har villet comparere, så tilfindes de samtlige efter lovens første bog 13. kapitel 24. artikel efter lovlig indstævning til landstinget til deres edelige sandhedsvidnes aflæggelse at møde og efter lovlig landstings vidnes forhvervelse i hovedsagen efter loven at omgås. Hans Danielsen var tingsvidne begærende.

** To drenge Hans Hansen og Jørgen Christensen oplyste et skrin med indhold, som af to mænd er vurderet og de aflagde deres ed ikke at have fundet mere, end nu i skrinet befindes. som blev vurderet. Der udi befandtes dels lintøj, som af saltvand ganske er fordærvet, og ikke for nogen vurdering kan anses, item to rage $\diamond$ knive og en saks i et hus vurderet til 12 sk., (104 a)

så som var udygtige, og ikke uden bekostning kan bruges, et fløjls hattebånd for 6 sk. to par knive for 2 mark, et spejl for 2 sk. 3 par strømper 12 sk. tre bøger som er tyske vurderet for 12 sk. er til samme 1 rdl. 4 sk. Hvorefter birkefogden var tingsvidne begærende, den forordnede dommer udsteder tingsvidnet.

** Jeppe Rasmussen i Vesterby fremkom, eftersom han og Morten Olsen var kommet noget i tvistighed, såsom han forment Morten Olsen skulle have talt ham noget for nær, hvortil Morten Olsen svarede, at han ved ham intet at beskyldte.

1686 5/3

** Anders Lauritsen på Sørupgård i Lolland havde ladet kalde Christen Christensen Badike i Østerby for hvis han til sr: Jørgen Loutrup tilforn boende i Sakskøbing var skyldig efter hans obligation af dato 2, oktober 79 lydende på 24 slette daler, hvilken obligation her for retten er blevet læst og påskrevet, hvorfor bemeldte Anders Lauritsen på fornævnte sr. Loutrups vegne sætter for dommeren udi rette, og formener at bemeldte Christen Badike pligtig er og bør samme sin udgivne obligations sum med forfalden rente, som beløber sig 9 slette daler inden 15 dage at betale eller lide nam - -

Da efter foregående kald og varsel og efterdi Christen Christensen Badike ikke her for retten har villet møde og imod en obligation at stille tilfreds, er han tilfinde sin obligation med $\diamond$ pågående interesse og omkostning inden 15 dage at indfri eller lide nam.

(104 b)

** Kaldsmændene hjemlede at have kaldet Christen Smed i Vesterby for hvis sr. Loutrup kan

have ham at tiltale, for sin fordrings fornægtelse efter salig Niels Pedersen forrige foged på Askø. Dernæst blev fremlagt Jørgen Loutrup missive til Niels Jensen på Askø tilskrevet anlangende hans fordringer efter salig Niels Pedersen foged sst. og hvilken missive var påskrevet, Christen Smed svar, hvorledes gælden af ham som skifteforvalter var blevet anseet. Og lyder samme missive med påskrift som følger. Velærede Niels Jensen salutem, eftersom jeg erfarer at fogden Niels Pedersen på Askø ved døden skal være afgang, og hans svoger Ole Bøsse har været hos mig og givet mig til kende, at der nu på onsdag førstkommende skal holdes skifte efter ham. Så beder jeg eder at i på mine vegne vil gøre anfordring på skifte efter den salig mand, eftersom jeg selv har forfald, og ikke kan møde der, og er den salig mand mig retmæssig skyldig efter obligation dateret den 17. februar 1674, og videre gæld. i alt 28 daler 1 mark 6 skilling, at mig der for må ske lovlig og forsvarligt udlæg, hvilket Ole Bøsse kan til sig tage indtil anden forsikring, hvor imod han kan bekomme breve med igen samt -

Anno 1679 den 12. februar er dette krav blevet anseet på skifte efter salig Niels Pedersen foged på Askø ikke blevet anseet med mindre obligationen, som Loutrup beråber sig på fremkommer på skiftet, var det så som skrives, at han havde en pur obligation at fordrer efter, da kunne den med missiven være kommet på skiftet, som sket burde, såvel som andre godtfolks håndskrifter har været på skiftet og ikke agtet enten så meget ringe Askø ut supra udi ridefogdens fraværelse befuldmægtiget Christen Jensens Smed. <>

(105 a)

Og ydermere blev fremlagt af Anders Lauritsen Niels Pedersens forrige foged på Askø hans obligation til Hillebrandt Hillebrandtsen forrige rådmand i Maribo, som Loutrup udi sin forindførte missive beråber sig på, og er samme obligation af dato 17. februar 74, som her for retten er læst og påskrevet og lyder. Kendes jeg Niels Pedersen foged på Askø her med vitterlig går for alle med dette mit udgivne brev, at jeg ret vitterlig gæld skyldig er til er ti ærlig, vis og velforstandig mand Hillebrandt Hillebrandtsen i Maribo penge 17 daler 1 mark, hvilke penge jeg lover og tilforpligter mig at betale til påske førstkommende, med der af et halvt års forfalden rente efter recessen og holde ham og hans arvinger af mig og mine arvinger uden skade og skadesløs i alle måder, og dersom forskrevne penge længere hos mig bliver bestående end meldt er, da at forrente dem årligt efter recessen, og eftersom her på landet ikke kongelig stemplet papir er at bekomme, da lover jeg Niels Pedersen at give Hillebrandt Hillebrandtsen denne min obligation på det rette stemplede papir, når gud vil jeg kommer over til Maribo.

Hvis videre dokumenter, som Anders Lauritsen synes sagen til oplysning skal med det første under retten blive leveret, hvorfor han begærer at dommeren ville lade sagen bestå til (fjerde) ting efter foregående protestation -

Hvorimod at svare var mødt Christen Jensens hustru, som begærede at sagen til videre forhør og til hendes mands indlæg fremkom.

** Laurits Nielsen Læsø for retten fremkom og <> havde ladet kalde Øster Peder Nielsen i Nørreby på Femø for 1 sldl. og fremlagde et skiftebrev af 5/9 1684, efterdi parterne ikke var mødt da opholdes sagen til første ting.

(105 b)

** Den forordnede dommer Michel Christensen pårøbte om nogen af de skyldige var mødt sig her imod at klarere eller stille tilfreds, og ingen befandtes. Dommeren forelagde parterne efterdi de var ikke mødt at svare da opholdes sagen til første ting.

1686 12/3

** Den forordnede dommer påråbte om Øster Peder Nielsen var mødt at svare i den sag imellem ham og Laurits Nielsen Læsø, og da han ikke var mødt blev han tilfinde at betale sin gæld.

** Birkefogden Gert Frederiksen efter befaling fra ridefogden sr. Casper Lorentz Møller dateret Pederstrup 5/2 1686 begærede vidne anlangende den mand, som bor i Højreby i Skovlunde sogn på Gammelgårds gods ved navn Hans Rasmussen, som skulle være barnfødt på Fejø. For retten fremkom Hans Rasmussens bror Niels Rasmussen på Fejø med flere, som vidnede at Hans Rasmussen er barnfødt i Vesterby på Fejø i det gadehus, som Rasmus Madsen nu iboer. I lige måde for retten fremkom Jeppe Clausen og vidnede efter loven at bemeldte Hans Rasmussen, som bor i Højreby er barnfødt her i Vesterby på Fejø i det gadehus, som Rasmus Madsen nu iboer, og ydermere vidende Jeppe Clausen, at han havde kørt for ham til kirke, <> den dag han blev kristnet.

(106 a)

I lige måde for retten fremkom Peder Clausen og vidnede at bemeldte Hans Rasmussen som nu bor i Højreby er barnfødt her i Vesterby på Fejø i det gadehus, som Madsen nu iboer ved Borre sø.

1686 19/3

** Christen Jensen fremstod og lod indføre sin protest imod Anders Lauritsens kald og varsel på Jørgen Loutrup vegne, Eftersom Jørgen Loutrup ved sin fuldmægtig Anders Lauritsen sitzhaftig udi Sørupgård i Lolland, lader mig Christen Jensen Smed ved rettens midler forfølge for et skifte, som jeg skal have forvaltet efter salig Niels Pedersen for dum foged på Askø, for syv år siden for en fordring, som Loutrup efter en obligation, der på skiftet lader sig tykke at være forfalden.

Da skulle Jørgen Loutrup eller hans fuldmægtig aldrig bevise, at han har haft nogen obligation udi retten på skiftestedet efter salig Niels Pedersen som ske burde, men ikke en missive til en ved navn Niels Jensen som for skifteretten og er læst og påskrevet, da eftersom udi Saksjøbing, såvel som Maribo og andre behørigte steder blev tillyst, hvilken dag og tid, skiftet efter fornævnte Niels Pedersen var berammet at holdes, at hvem som efter den salig mand havde noget at fordring, at de til forskrevne tid og sted ville møde med rigtige håndskrifter og regnskabsbøger, så skulle enhver bekomme hvis ret var, som nok kan erfares af Loutrups missive, som tilforn er indført, hvilket dog ikke af Jørgen Loutrup er efterkommet. Om det kan være sket af Loutrup af misforstand eller han og ikke ville retten respektere eller holde den så værdig, at hans obligation der skulle ses eller udi hende have vist, som vil kunne at ske efter Christian 5. danske lovs 5. bogs 14 kapitel 47. artikel, som udtrykkelig formelder, tvigæld vil kræves i synderlighed efter død mand, da bør han det at bevise med obligation eller andet rigtigt bevis, hvilket Loutrup har ganske forbigået, som nok som er af hans missive sluttes, for det andet så erfarer jeg og at hans obligation nu som utidig efter loven er fremkomme for retten <> foruden transport som ske burde,

(106 b)

at man kunne vide at den med vilje Loutrup er overdraget, og ved fuldmægtig under retten lagte og imod mig på Loutrups vegne protestation føres, den betaling hos mit at erlange og ikke for retten beviser i ringeste måder at jag samme obligation enten har benægtet, set eller ved af hende at sige.

Ikke heller har Anders Lauritsen som en fuldmægtig på Loutrups vegne bevist retten sin tilbørlige respekt, som dog siger loven ved sine visse kapitler, at ingen må være prokurator på landet med mindre, at han har stedet befalingsmandens befaling derpå, at han må for Loutrup

gå i retten, men ellers lovens visse artikler burde den sag om Loutrup sig formente at være forurettet da inden 6 måneder inden derpå at protestere, som nu er syv års forløb siden at hans protestation kan være faldet, i det øvrige er Loutrups missive nok efterkommet, idet hun formelder i sin korte mening, at Ole Christoffersen måtte udlægget til sig tage og beholde, til videre rigtighed, som han og som en arving efter den salig mand, så vel som hans hustru beholdt har de tiloversblevne midler, og formener derfor at Ole Christoffersen, som er arving til godset, de salig folks gæld også bør at betale, eftersom han er vederhæftig og beboer de salig folks gård, og deres midler sig bemægtiget.

Sætter derfor Christen Jensen udi rette for den erfarne dommer og er en retfærdig dom begærende, om ikke Jørgen Loutrup bør sin betaling at søge hos Ole Christoffersen, som arving til godset har været, og det efter lovlig medfart, vel jeg for Jørgen Loutrups tiltale bør fri at kendes.

Birkefogden påråbte om Loutrup eller fuldmægtigen var mødt sig her imod at erklære og ingen befandtes.

** Christen Jensen Smed lod almuen vide, eftersom han har i sinde at flytte fra landet, om der er nogen her på landet, som har rigtighed fornøden enten med lodseddell eller skiftebreve, om de dem i det seneste vil lade færdiggøre inden Mikaeli.

1686 23/4
(107 a)

** Peder Hansen Færgemand i Vesterby havde ladet kalde Christen Jensen Smed i Vesterby til vidnesbyrd anlangende det børnegods, som jeg formener han Mads Jensen Lærke i Østerby skal have betroet, som Michel Smeds lille datter ved navn Anne Michelsdatter for den forretning efter Michel Smed arveligt efter hendes salig mor skal være tilfaldet, som beløb sig 30 sldl. Item til vidnesbyrd ved forskrevne kaldsmænd har ladet kalde Abraham Bendiksen i Østerby og Mads Jensen Lærke sst. Item Michel Jensen i Vesterby, Morten Hansen smed sst. og Peder Olsen sst. deres sandhedsvidne her for retten at aflægge, så vidt det dem der udi kan være bevidst.

Da for retten fremstod Abraham Bendiksen i Østerby vidnede at han vidste ikke at det var børnegods eller ikke, det som Mads Lærke har i Niels Lunds gård, og ikke videre der udi var bevidst. Dernæst for retten fremstod Mads Jensen Lærke i Østerby vidnede at den gang han leverede ham gården og korn, at han leverede ham det i Michel Smeds datters gods, og ikke videre er bevidst.

Dernæst Michel Jensen i Vesterby vidnede efter loven, at jeg har hørt af Christen Smeds mund, at det gods, som Michel Smeds datter er tilfaldet, har han betroet Mads Jensen Lærke at være værge for, men hvor meget det beløber sig er jeg ikke bevidst, og ellers ikke heller er bevidst, om det er indført i skifte forhandlingen eller ikke. Nok for retten fremkom Morten Hansen Smed i Vesterby og vidnede at han vidste ikke enten det var børnegods eller ikke, videre end andre har sagt, og ikke videre er bevidst, men begærede at skifte forhandlingen måtte komme i retten, så udviser hun, hvad der er passeret.

Item for retten fremkom Peder Olsen i Vesterby og vidnede, at han var på Michel Smeds skifte med at vurdere godset, da ved han ikke, at der blev talt om noget børnegods, den tid udlægget skete, var han der ikke. Hvor efter Peder Hansen Færgemand var tingsvidne begærende.

1686 14/5
(107 b)

** Blev oplæst politimesterens brev anlangende det gamle mål og vægts kassering. Item blev oplæst et andet af politimesterens breve om det gamle mål og vægts kassering og det nu igen at optage, samt om begravelser, bryllupper, barsler og barnedåb.

Item oplæst et andet af politimesterens breve om kongelig majestæts forordning om jagt, desligeste om håndværksfolk som i forordningen er forbudt på landet at bo.

Item om den måneds relation om prisen på korn og fedesvin og hvad ellers der i birket passerer.

Item blev oplæst et andet af politimesterens breve i mening om hans kongelige majestæts forordning om jagten desligeste. Om nogen handelsmand udi hans birk skulle bo, som udi forordningen og loven er forbudt på landet håndværk at bruge.

Item om en fortegnelse på de fødte og døde som næst forgangen nytårs dag af prædikestolen for anno 1685 blev oplæst, item angående hvor mange deraf udi egekister er begravet.

** Rasmus Jensen i Østerby beklagede sig at hans ko var kommet i en tørvegrav og var druknet, som han formener er ulovlig. Derefter blev udmeldt efterskrevne mænd at besigtige tørvegraven var lovlig eller ulovlig.

1686 21/5

(108 a)

Rasmus Jensen i Østerby begærede de udmeldte 4re mænds afsigt om det tørvehul, som hans ko var druknet i. Hvorefter de gjorde deres afsigt, at de havde været derude og ingen opgang kunne finde, så den var ulovlig og intet kvæg kunne komme op, der var kommet deri. For retten fremkom Michel Christensen og svarede falder hullet mig til efter agermål, da ville han svare dertil.

1686 23/7

** Christen Nielsen på hr. Gregers Madsens vegne begærede afkald af Peder Olsen i Vesterby efter fuldmagt på samtlige arvingers vegne både på fædrene og mødrene side efter den arvepart, som dem efter salig Inger Elisabeth Jensdatter arvelig er tilfaldet, som med efterskrevne dokumenter er at bevise og lyder som efterfølger.

Såsom min salig søster Margrethe von Hatten hendes salig barn Ingeborg Elisabeth Jensdatter Bistrups ved den timelige død er afgang, og efter skifte forhandlingen efter <> bemeldte min salig søsters barn, og samtlige hendes efterladte arvinger, en del gods arvelig er tilfaldet.

(108 b)

Da som jeg formedelst forhindringer ikke personlig kan komme, på fornævnte tid samme arvegods at affordre, har jeg hermed fuldmagt givet min salig brors søn Jacob von Hatten samme arvegods, eller hvem han dertil befuldmægtiger i fald han ej selv kunne få lejlighed det at forrette. Samme arvegods på mine såvel som samtlige arvingers vegne hos vores hr, svoger hæderlig og vellærde mand hr. Gregers Madsen sognepræst på Fejø at affordre og annamme, og der for på mine og samtlige arvingers vegne give bemeldte vores hr. svoger fornøjelig og fuldkommen afkald eller kvittering og vil jeg på mine egne og samtlige arvingers vegne med samme hans forretning fuldkommen være fornøjet. Dateret København 3/7 1685 Heinrich von Hatten.

Ligeledes har Jacob von Hatten givet hr Gregers Madsen afkald for al den arvepart som hr. Gregers steddatter salig Inger Elisabeth Bistrup efter sin salig far og mor arvelig er tilfaldet.

Hans Albretsen Schrøder i Vordingborg på min hustru Helena Christensdatter Bistrup og

min hustrus søster Karen Christensdatter Bistrup og min hustrus søsterdatter Birgitte Christensdatter Peter S: afkald for den arvepart, som dem er tilfaldet efter salig Inger Elisabeth Jensdatter på hendes fars side. <> Hvorefter blev begæret tingsvidne.

(109 a - b)

(Bortset fra afslutning med vitterlighedsvidner på ovenstående afkald er resten af 109 og den næsten blanke 109 b helt overstreget med fem bølgede lodrette streger).

(110 a)

På disse efterfølgende et hundrede og tretten blade, gør af det sidste befundne under nummer to hundrede to og tyve og tre, har den forordnede tingskriver Jørgen Lauritsen i Østerby på Fejø fra dato at indføre alt hvis som der forrettes til Fejø birketing passere, hvilket i alle måder efter kongelig majestæts udgangne love som han agter at ansvare.

Nykøbing den 12. august Ao 1686

Marius Giøe Falkenberg

(110 b)

ubeskrevet

(111 a)

1686 3/9

** Christen Jensen Smed har ladet citere Peder Lauritsen bomand på Askø for 9 daler, ligeledes havde ladet kalde Ole Christoffersen sst. for 4 daler, ligeledes havde ladet citere unge Jens Nielsen bomand på Askø for 3 sldl., Jens Jørgensen Grimer bomand på Askø for 2 daler.

Hans Danielsen bomand på Femø for 2 rdl., som Christen Jensen for ham kaverede for toldereren Jens Christensen Kærulf i Vordingborg, da han med sit skibsrum var arresteret.

Satte derfor udi rette om Hans Danielsen ikke for antegnede fordring bør at betale inden 15 dage eller der for at lide nam og vurdering.

Forskrevne Christen Jensens kreditorer er samtlige forlagt til ting kommer <> igen at forelægge, om de nogen lovlig tiltale herimod kunne have, eller da at gå dom i sagen.

(111 b)

** Ole Koch i Nykøbing har ladet kalde Hans Danielsen på Femø, Peder Olsen og Jørgen Hansen sst., Jens Nielsen Kåre på Askø, Ole Christoffersen og Peder Lauritsen, Jens Mogensen på Fejø, Jørgen Nielsen på Femø, Rasmus Jensen Brun på Fejø for gæld til Frands Rasmussen i Nykøbing på egne og myndlings vegne, og Peder Lauritsen i Nykøbing på myndling salig Jørgen Villumsens søns vegne.

** Rasmus Jensen Brun i Østerby havde ladet kalde Jens Mogensen og Hans Borre deres sandheds vidne at aflægge til videre forklaring imellem ham og Peder Lauritsen, og var første ting til dem begærende.

1686 10/9

** Jost Pedersen af Saksøbing i Lolland havde stævnet efterskrevne mænd for gæld. På

Askø Ole Kåre, Christoffer Hansen, gammel Jens Nielsen og Jens Grimer, Claus Nielsen og Ole Bøsse.

(112 a)

** Jost Pedersen for Tomas Jørgensen af Saksøbing havde stævnet efterskrevne mænd på Askø for gæld, Jens Jørgensen Grimer, Claus Nielsen, unge Jens Nielsen, Peder Lauritsen og Ole Bøsse.

** Ole Koch af Nykøbing sag gav Jørgen Nielsen på Femø for hvis han til salig Jørgen Villumsen af Nykøbing skyldig var, som Peder Lauritsen sst. er formynder for.

** I lige måde gav Ole Koch på Peder Lauritsen vegne sag over Rasmus Jensen Brun på Fejø.

(112 b)

** Ole Koch sag gav Hans Danielsen på Femø, for hvis han til Frands Rasmussen i Nykøbing på sin myndling Johan Rickard Jørgensens vegne efter hans salig far Jørgen Villumsen er tilfaldet. I lige måde sag gav Peder Olsen og Jørgen Hansen sst. Dommeren optog sagemet til i dag fjorten dage.

** Ole Koch på Frands Rasmussens vegne sag gav Jens Nielsen, Ole Christoffersen, Peder Lauritsen for gæld efter hans regnskabsbog. Dommeren optog sagen til i dag fjorten dage.

(113 a)

** Ole Koch sag gav Jens Mogensen, for hvis han til Frands Rasmussen er skyldig. Jens Mogensen begærede delation 3 uger, så ville han det i mindelighed klarere.

** Christen Jensen begærede dom over de Askø mænd Peder Lauritsen, Ole Christoffersen, unge Jens Nielsen, som blev tilfinde at betale deres gæld inden 15 dage.

** Nok for retten fremkom tvende kaldsmænd <> som for Henrik Kradebol havde kaldet Hans Hansen Rågå for gæld.

(113 b)

Hans Hansen her imod var mødt og erklærede sig ej videre at være skyldig til borgmester Kradebol end 27 sldl. efter det sidste regnskab på hans obligation rente der af til Mikaeli 86 den rente har borgmester bekommet 7 gæs for og rente fra 85 til 86 har han bekommet 2 skæpper grønne ærter for 1 rdl. Resterer på renten 12 sk. og var Hans Hansen begærende delation i 3 uger til hvilken tid han ville stille tilfreds.

1686 24/9

** Blev fremskikke Peder Henriksen missive som lyder ord fra ord som følger. Højt ærede gode ven Gert Frederiksen forstandiges ham at Ole Kåre har klareret, hvis han var mig skyldig, og på de andre har været hos mig og begæret delation, nogen kort tid at han da ville stille med dommen til fjerde ting da sker dem en tjeneste, eder her med Gud befalet <> og forbliver eders vel villigste Peder Henriksen.

(114 a)

** Birkefogden påråbte om de skyldige på Femø og Askø for gæld til Nykøbing borgere om nogen af dem var til stede, og ingen befandt.

Da efter tiltale og efterdi Jørgen Nielsen på Femø søges og tiltales for vitterlig gælde som han nu til Peder Lauritsen i Nykøbing og på hans myndlings vegne er skyldig er han tilfundet at betale.

Hans Danielsen på Femø er tilfundet at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

Peder Olsen og Jørgen Hansen på Femø er tilfundet at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

Jens Nielsen, Ole Christoffersen og Peder Lauritsen på Askø er givet for Frands Rasmussens krav efter deres begæring delation til første ting.

Rasmus Jensen Brun er tilfundet at betale til Peder Lauritsen efter ovenbemeldte krav at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven, og hvis han til sin forlover Jens Mogensen nogen billig præntion kan have at være ham forbeholden.

** Birkefogden leverede Michel Lauritsens formyndere deres lodsedel af dato Birket præstegård den 23. august 1686, som dem fra ridefogden Casper Møller er tilsendt.

1686 1/10

(114 b)

** Hans Mathiasen i Vesterby har ladet kalde Jens Nielsen på Askø og Claus Nielsen sst. for hvis de til ham skyldig er, hvorpå han hans sagelse til første ting vil indlægge.

** Jens Nielsen Gystrup i Nykøbing havde ladet kalde efterskrevne mænd på Askø, nemlig Jens Nielsen, Peder Lauritsen og Ole Christoffersen for hvis de til ham for forstrakte sædekorn er skyldig blevet. Hvorpå Jens Nielsen her for retten havde ind skikket sin skriftlige sagelse, som for retten blev læst og påskrevet og videre i dommen bliver indført.

Hvorpå de Askø mænd var mødt og begærede delation til fjerde ting, imidlertid ville de nød rejse og gøre endelig afregning med ham og stille ham tilfreds. Hvilket af dommeren også er tilladt.

** Dommeren påråbte om Jens Nielsen, Ole Christoffersen og Peder Lauritsen på Askø, om de havde stillet Frands Rasmussen for hans forrige indførte krav tilfreds, og sagen til i dag er taget under dom. Hvor til de samtlige her for retten, begærede at dommeren ville give dem delation endnu til i dag otte dage til hvilken tid de ufejlbarlig ville stille manden tilfreds, eller og rede penge her for retten for gælden og anvendte bekostning sted sætte.

** Thomas Jørgensen skyldner på Askø begærede delation til i dag 8te dage.

** Hans Hansen Rågå fremlagde en seddel fra borgmester Kradepols fuldmægtig at birkefogden ville lade det kald fare med Hans Hansen Rågå, såsom han har betalt noget på gælden.

** Jeppe Lauritsen i Vesterby har ladet kalde Claus Nielsen og Jens Nielsen for hvis $\diamond$ han til ham er skyldig. I lige måde var kaldet Peder Lauritsen skipper på Askø, og videre hans sagelse over dem til i dag otte dage ville indgive..

(115 a)

** Hans Pedersen Smed i Vesterby har ladet kalde David Jacobsen i Vesterby for penge i husbetaling 28 sldl. og lovede til i dag otte dage sin sagelse over ham at indgive.

** Rasmus Rasmussen Stryn i Østerby har ladet kalde Hans Hansen Borre i Østerby, såsom han formener at hans hund skal have bidt hans får dødt for ham. Hans Borre er forelagt inden i dag fjorten dage at gøre sin erklæring.

1686 8/10

** Birkedommeren pårøbte om Jens Nielsen, Ole Christoffersen og Peder Lauritsen på Askø var til stede og havde nogen erklæring og ingen af dem befandtes, hvorefter de blev tilfinde en for alle og alle for en deres resterende fordring at betale.

** I lige måde er Thomas Jørgensens skyldnere tildømt at betale inden 15 dage.

** For retten fremstod Jens Mogensens kone og i hendes mands lovlige abdens fremstillede ti skæpper byg at $\diamond$ måtte vurderes til gældens aflæggelse.

(115 b)

Er udmeldt tvende dannemænd, som kornet har målt beset og vurderet de 6 skæpper af det bedste korn for 1 mark skæppen, og de andre 4 skæpper for 15 sk. er til sammen 2 dlr 1 mark 12 sk. på hvilken aflæggelse på gælden dommen er ophævet, om Frands Rasmussen der med vil være tilfreds, ellers for resten at søge hans skyldnere, og er kornet blevet oplagt på Jørgen Olsens loft, indtil det bliver afleveret.

** Peder Henriksen af Saksøbing hans debitorer på Askø var ikke mødt her for retten og havde nogen lovlig erklæring, som dommen kunne hindre. Da efter tiltale var de tilfundet at betale under nam og vurderings eksekution efter loven.

** Hans Mathiasen berettede at hans debitorer på Askø inden fjerde ting havde lovet at stille tilfreds.

** Jeppe Lauritsen i Vesterby begærede at hans sagelse til hans debitorer på Askø måtte hvile til fjerde ting.

** Rasmus Rasmussen i Østerby som for sin søn har kaldet Morten Lauritsen i Østerby for gæld og begærede dom. Morten Lauritsen var mødt og erklærede sig til første ting at ville betale uden nogen videre processes bekostning.

1686 15/10

** Rasmus Rasmussen ungarl i Østerby havde kaldet Peder $\diamond$ Hansen Skotte i Østerby for 9 daler efter købebrevs indhold, som ham ved transport ef overdraget, hvilke dokumenter her for retten er læst og påskrevet.

(116 a)

Blev pårøbt om Peder Skotte var til stede og havde noget her imod at svare, og ingen befandtes. Da efter tiltale, og eftersom han ikke i mindelighed Rasmus Rasmussen har villet stille tilfreds efter den akkord, som næst forleden 16. april imellem dem er sket, og efter deres

forening på begge sider rigtig afregning på den indfrie revers, som Peder Skotte til Hans Rasmus Samsing havde indgivet, da er Peder Hansen Skotte tilfundet de resterende 9 sldl 3 mark 4 sk. med processens billige anvendte bekostning inden 15 dage at betale under nam og vurderings eksekution til Rasmus Rasmussen.

** Hans Hansen Borre i Østerby for retten fremkom, eftersom han er saggivet af Rasmus Rasmussen anlangende min hund, som han formener skulle have bidt et af hans får til døde, hvilket er mig ganske ubevidst. Sætter jeg derfor i rette om ikke Rasmus Rasmussen sin sagelse bør at bevise med lovfaste vidner, og dem nu her for retten navngive og i tingbogen lade indføre.

Da for retten fremstod Rasmus Rasmussen og svarede til Hans Borres indførte svar, om Hans Borre ville lade samme hans hund, som hans hund var, tillige med sig lade komme for retten, og ville så ved sin ed aflægge at samme hund ikke bed mit får til døde.

Hans Hansen Borre svarede, at han ville fuldkommengøre sin ed, at han aldrig havde set sin hund bide Rasmus Rasmussens får enten til døde eller til skade, eller nogen anden mands. Vil Rasmus Rasmussen gøre sin ed, at han har set min hund bide sit før til døde, så er jeg overbødig [villig] til at betale ham det.

Rasmus Rasmussen tilskød sig til vidnesbyrd navnlig Rasmus Christensens steddatter Kirsten ◊ Henriksdatter og Hans Borres egen søn Niels Hansen.

(116 b)

** Birkefogden Gert Frederiksen lod læse missive fra Christen Toft, en af hans drenge Michel Lauritsen er undløbet fra ham og nu har erfaret, at han skulle være her på landet, skulle måske under tiden være hos sine brødre, og var tjenstligt begærende at han på rettens vegne, lade forbyde hans brødre værger eller nogen på landet, hvem det være kunde, at de ikke huser ham, såfremt de ikke ville her efter lide straf, som de husede fredløs mand, på det at han ikke selv med tiden skulle komme i skade derover, lige som det var mod hans vilje drengen var bortløbet, og hvis drengen ikke ville komme, nødes han til at hente ham selv. Hvilken missive for retten er læst og påskrevet.

Hvorpå dommeren gjorde forbud at hverken Michel Lauritsens brødre eller formyndere eller nogen her på Fejø, i hvor det være kan, fornævnte Michel som fra sin mester er undløbet, at måtte huse eller helle under tilbørlig straf.

1686 22/10

Blev påråbt om nogen havde noget at forrette, og ingen befandtes.

1686 29/10

** Blev læst kongelig majestæts forordning af dato København den 24, september om korn- og proviantskatten over alt Danmark for anno 1687.

(117 a)

** Blev påråbt om de Askø mænd efter deres løfte har stillet deres kreditor Jens Gystrup i Nykøbing tilfreds og ingen befandtes, hvorpå blev fremlagt Jens Gystrups sagelse (*med gennemgang af Jens Gystrups regnskabsbog fra flere år helt fra 1672 m.m., følgende mænd*) Frands Rasmussen, Ole Mortensen Koch blev tilfundet inden 15 dage at betale under nam og

vurderings eksekution

** Nok for Laurits Olsen i Maglemær i Lolland kaldet unge Jens Nielsen på Askø for gæld han er ham skyldig og videre sin sagelse ville fremskikke.

1686 5/11
(117 b)

** Frederik Lauritsen i Østerby havde stævnet Anders Hansen i Østerby for 9 skæpper byg og halvanden skæppe ærter, som han er ham skyldig. Blev påråbt om Anders Hansen eller nogen på hans vegne var til stede her imod at svare, og ingen befandtes. Da er ham forelagt inden 14 dage sig herimod at erklære eller stille tilfreds.

1686 12/11

** Søren Hansen i Vesterby havde ladet kalde Claus Nielsen på Askø for gæld på 6 daler og omkostninger til rejse og andet. Claus Nielsen er forelagt til i dag 14 dage sig her imod at erklære eller stille tilfreds.

** Søren Hansen havde ladet kalde Peder Lauritsen skipper på Askø for gæld og rente deraf fra anno 82 <> sig så kapital og rente tilsammen er 3 sldl. 8 mark 8 sk.

(118 a)

Da er Peder Lauritsen forelagt til i dag 14 dage sig her imod at erklære eller stille tilfreds.

** Hr. Jens Pedersen på Askø havde ladet kalde Christoffer Hansen sst. anlangende skøde og tingsvidne på den halve gård han har solgt til hr. Jens for gæld 61 sldl 3 mark 8 sk. Hvorfor hr. Jens har udi pant Christoffer Hansens halve gård efter vedføjede obligation og pantebrev, som her for retten er læst og påskrevet. Dernæst blev forelagt Christoffer Hansens købebrev på hans halve iboende gård til hr. Jens Pedersen udgivet af dato Askø den 4. september 1682.

Blev påråbt om Christoffer Hansen eller nogen på hans vegne var mødt, og efter forskrivelse ville give ham skøde eller i mindelighed betale, og ingen befandtes. Da er han forelagt til i dag 14 dage sig at erklære.

1686 17/12

** Søren Hansen i Vesterby begærede dom over Claus Nielsen på Askø efter hans forrige indførte. Er ham givet 14 dages delation at sig her imod at erklære, men som det ikke er sket tilfindes han inden 15 dage at betale under nam og vurderings eksekution

** Dernæst er dom <> blevet afsagt over Peder Lauritsen Skipper på Askø som følger.

(118 b)

Eftersom Peder Lauritsen på Askø lovligt søges og tiltales af Søren Hansen på Fejø for gæld, og efter given 14 dages delation om han noget her imod havde at svare eller i mindelighed har villet stille tilfreds, men som han det ikke har anset, tildømmes han inden 15 dage at betale under nam og vurderings eksekution

** I den sag imellem Hr. Jens Pedersen på Askø og Christoffer Pedersen sst. anlangende Christoffer Hansen at give Hr. Jens Pedersen skøde og afkald på den halve gård, han ham solgt og tilstået har. Da forbliver samme købebrev ved sin fulde mægt, og Christoffer Hansen

er tilfundet at skøde Hr. Jens Pedersen samme halve gård.

1686 24/12

** Birkefogden Gert Frederiksen fremlagde en supplikation anlangende en forordnet dommer i hans lovlige abcens og i de sager han på egne vegne kunne være interesseret.

(119 a)

** Birkefoged Gert Frederiksen på det høje herskabs vegne har kaldet Peder Isen, Carsten Lauritsen, Hans Hansen og hans søn Jens Hansen Rågø og Peder Skotte i Østerby. Jørgen Nielsen Femø i Vesterby for hvis de i resterende deres gårds fæstning siden 1684 er blevet skyldig.

Dernæst gav Gert Frederiksen på øvrighedens vegne dem sag for hvis enhver pro kvota tilkommer at betale, (*med opgivelse af hvor meget hver enkelt resterede i deres betaling*). Nemlig Jens Hansen og Jens Hansen Rågø, Carsten Lauritsen, Peder Isen og Peder Skotte i Østerby og Jørgen Nielsen i Vesterby, og satte Birkefogden i rette for den forordnede dommer Michel Jensen Nakskov om forskrevne debitorer efter loven og inden 15 dage bør at betale enhver sit kvota eller lide ved nam.

Derpå fremstillede Jørgen Nielsen i Vesterby penge, for hvis han skyldig var, som for retten er indstillet <> og for retten begærede en kvittering af birkefogden på hans fæste.

(119 b)

Hvorpå birkefogden svarede han restancen var fuldmyndiget at inddrive men ikke endnu befalet for de skyldige at bekomme og fremskikke, men selv måtte kende deres skyldighed og foreviste ham kvittering fra amtskriverens krav så amtskriveren kunne lade blive.

Den forordnede dommer tilspurgte for indførte debitorer om de i mindelighed ville indstille dem og betale uden nogen videre processes omkostning, hvor imod de samtlige erklærede sig, og begærede delation til ting kommer igen.

Da efter de forindførte debitorer lover at indstille dem til førstkommende ting at skaffe fornøjelighed for samme krav, da er dommen opsat til første ting, hvis ikke da skaffes fornøjelighed, da at gå dom i sagen.

** På kongelig majestæts amtsskriver Hans Rasmussens vegne har birkefogden Gert Frederiksen ladet kalde Peder Pedersen i Østerby, Hans Rågø, Laurits Olsen, Anders Hansen og Jørgen Borre i Vesterby for hvis de til amtskriveren på Christen Smeds gæld endnu resterer. Satte i Rette, vil være en forsvarlig dom begærende om ikke forskrevne debitorer bør inden 15 dag at betale enhver for sig eller lide ved nam.

Den forordnede dommer Michel Jensen Nakskov pårøbte om de skyldige her imod havde noget at svare, da for retten fremkom Anders Hansen i Østerby og sagde, han på samme gæld havde betalt 9 mark. De andre kreditorer begærede samtlige delation til ting kommer igen. Den forordnede dommer opsatte sagen til første ting, hvis ikke de til den tid betaler, da at gå dom i sagen.

** På det høje herskabs vegne havde ladet kalde efterskrevne for lejermålsbøder navnlig Jørgen Borre i Vesterby, om Jørgen Borre jo efter loven bør at betale 24 lod sølv, er 12 rdl. sætter i rette o var dom <> begærende om forskrevne Jørgen Borre jo efter loven bør at betale eller lide lovens eksekution.

(120 a)

** Gert Frederiksen har ladet kalde Knud Rasmussen Snedker i Østerby på Fejø anlangende at forskaffe hans husbonds tilladelsesbrev samt sognevidne og skudsmål, at han ubehindret imod lovens klare bogstav må bo her og hvor han behager.

** Blev påråbt af den forordnede domme om Jørgen Borre var til stede og her imod sag har noget at svare, da ingen befandtes da er dommen opsat til ting kommer igen, om Jørgen Borre imidlertid vil betale eller da at gå dom i sagen

** Birkefogden erindrede tingskriver Jørgen Lauritsen at forskaffe sig med forderligste og til første ting til nyt have alle retten tilhørende bøger nummererede og forseglede som loven befaler og han tilsvare af de velbårne herrer hr. landsdommere ved rettergang i Nykøbing om birkernes forhindring at været advaret om, på det ingen af des årsag at sådanne bøger ikke ved retten findes med retten skulle opholdes, så som efter denne dag ikke tillades nogen pantebreve, skøder eller deslige i denne protokol indføres, på hvilken formaning birkefogden æskede tinghørerne til vidne, og var tingsvidne af dem samtlige, og den forordnede dommer begærende, som ham af den forordnede dommer af retten er tilstedt. Blev påråbt om nogen videre havde at forrette og ingen befandtes.

1687 14/1

** Michel Jensen Nakskov i Vesterby forordnet retten at betjene i øvrighedens ved birkefogdens egne sager efter velbyrdige hr. stiftamtmandens gunstige resolution. Birkefogden æskede dom over de skyldige, som endnu ej i mindelighed har stillet tilfreds, for hvis de til øvrigheden skyldig var.

Eftersom Carsten Lauritsen ikke efter foregående kald og varsel $\diamond$ har villet stillet tilfreds for hans resterende gårdfæste, da er han tilbundet inden 15 dage at betale eller lide ved nam og vurdering efter loven.

(120 b)

Eftersom Hans Hansen og Jens Hansen Rågåø og Peder Skotte i Østerby for resterende gårdfæste, er de tilfundet inden 15 dage at betale eller liden nam.

Eftersom Hans Hansen Rågåø søges for hvad han var skyldig udi Christen Smeds gæld, er han tilfundet inden 15 dage at betale eller liden nam og vurdering efter loven.

** Birkefogden Gert Frederiksen begærede andet ting til Knud Rasmussen Snedker, angående det som udi første ting er indført.

1687 28/1

** For retten blev læste en kvittering fra amtskriveren lyder som efterfølger Jørgen Nielsen på Fejø ydet indfæstning som Ao 84 var forfalden.

** Gert Frederiksen begærede tredje ting til Knud Rasmussen for årsag som tidligere indført. Blev påråbt og ingen befandtes.

1687 4/2

** Hans Mathiasen udi Vesterby fremstillede kaldsmænd, som $\diamond$ havde kaldet for ham Anders Hansen i Østerby for skyld og afregning, satte i rette og var dom over ham begærende. (121 a)

Birkefogden pårøbte om Anders Jensen eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare, og ingen befandtes. Da er han forelagt til i dag otte dage at fremstille, om han har nogen billig erklæring her imod eller i mindelighed vil betale.

** Hans Rasmussen i Vesterby med kald og varsel at have kaldet Hans Christensen i Vesterby for gæld. sætter i rette om han ikke bør inden 15 dage at betale eller at lide i sit bo og gods - - og var dom begærende. Da efterdi Hans Christensen selv for retten var mødt og ingen præntioner imod forskrevne krav ville have indført ej heller i mindelighed betale, da er han tilbundet inden 15 dage forskrevne at betale tillige med sagens billig anvendte bekostning.

** Gert Frederiksen i dag til fjerde ting fremæskede Knud Rasmussen snedker som sig her i birket har nedsat for en husmand, at han ville fremskaffe hans husbonds tilladelse samt rigtighed fra det sted han er ankommet, at deraf erfares kan, hvorfra han er kommet. Og tilspurgte Gert Frederiksen fornævnte Knud Rasmussen for det første by eller sogn han er født i og under hvad herskab, hvor til Knud Rasmussen svarede, at han vidste ikke hvad by eller sogn han var født i, men at han var født på kronens.

Gert Frederiksen tilspurgte ham ydermere, af hvad videnskab han kunne have at være født på kronens gods, når han ikke vidste byen eller sognets navn, hvortil Knud Rasmussen svarede at hans forældre sagde for ham, at han var født på kronens. Gert Frederiksen forment, at før hans forældre kunne sige ham, at han var født på kronens gods, er det vel venteligt, at de først måtte sige ham, hvad sogn og by, han var født i, hvor til Knud Rasmussen svarede, at han var født norden ved Frederiksborg i en by hedder "Hylderød" [Hillerød]. Hvorpå Gert Frederiksen ydermere tilspurgte ham, hvad rigtighed, han da havde ført med sig her til stedet, eller slet ingen, hvor til han svarede at præsten havde hans rigtighed.

Ydermere tilspurgte Gert Frederiksen Knud Rasmussen, hvor han havde tjent, siden han kom fra sine forældre, og hvor længe det er siden han kom fra dem, hvor til Knud Rasmussen svarede, at han havde været fra sine forældre, siden han var tyve år og siden havde tjent på Møn et år. Gert Frederiksen tilspurgte $\diamond$ ham hvor gammel han var, hvor til han svarede 30 år. Gert Frederiksen tilspurgte ham, hvor han havde været imidlertid siden, hvor til Knud Rasmussen svarede ved Ringsted i en by hedder Boløse i 5 år.

(121 b)

Gert Frederiksen tilspurgte ham, hvor han havde fået hans giftermål, hvortil Knud Rasmussen svarede i en by hedder Hyllested en mil på hin side "Bisseroppe" [Bisserup], Gert Frederiksen tilspurgte ham, hvad præst han var viet og trolovet, af magister Morten i Hyllested. Gert Frederiksen tilspurgte ham, hvorfra han havde hans skrifteseddel fra magister Morten eller fra hvad præst, hvor til han svarede præsten hedder hr. Laurits Pedersen i Strøby. Gert Frederiksen tilspurgte ham, om han intet tilforn havde tjent under militien eller på kronens eller adelsgods havde haft nogen våninger, vel kunne være frarømt, hvor til han svarede nej.

Efter foregående Knud Rasmussens gjorde erklæring her for retten, som Gert Frederiksen formener klarligen eragtes, at han ikke farer med sandhed, den kongelige lov udi tredje bog 14. kapitels 6, artikel siger utvetydigt, mand må ej begive sig af sin husbonds grund eller på andet sted sig nedsætte uden hans rette husbonds forlov etc. Item udi bemeldte bogs 19. kapitel 8. artikel meldes visse ord, når nogen fremmed til sognene ankommer, skal bønderne straks give præsten det til kende, som der på stædt bevis medbringe, skulle læse og ham overhøre, og der som nogen mistanke kunne være, da præsten det for herskabet eller hans fuldmægtig angiver, og skulle præsterne flittig antegne deres navn og fødested, som sig i deres sogne opholde, være sig inderster, tjenestekarle og drenge eller løsgængere, at man for dem herom, når behøves, kan have fuldkommen efterretning.

Efter for bemeldte kapitler, formener Gert Frederiksen, at efterdi Knud Rasmussen ikke efter foregående lovlige kald og varsel og gjorde protestation til ham på herskabets vegne, og han ikke har villet forskaffe et rigtigt bevis, som loven ham tilholder, men sig der forseet imod har udi et kongeligt fri birk underfundeligen har indrette at bebo, da mener Gert Frederiksen han ikke her i birket bør at stedes, men langt heller efter lovens visse artikler bør at lide som en rømningsmand, hvorpå Gert Frederiksen af den forordnede dommer æskede forsvarlig retmæssig dom.

Den forordnede dommer tilspurgte Knud Rasmussen, om han her imod havde nogen videre erklæring, hvortil Knud svarede at når gud ville, han kunne komme lande imellem, så ville han skaffe sognevidne og <> bevis fra sit herskab, at han er født på kongens.

(122 a)

Den Forordnede dommer forelagde Knud Rasmussen, at han til i dag seks uger forskaffer rigtig bevis, så vil loven udkræve, imod foranførte Gert Frederiksen protestation, eller da at gå dom i sagen. Blev påråbt om nogen videre havde at forrette og ingen befandtes.

1687 28/2

** Da for retten fremkom hæderlig og vellærde mand hr. Jens Pedersen sognepræst på Askø, som efter rigtig oprettet købebrev af Askø, den 4. september 1685 begærede skøde af den sælgende Christoffer Hansen bomand sst., hvilket købebrev her for retten tilforn har været læst og påskrevet af dato birkeretten den 12 november 86, som ved samme dato af birkefogden og birkeskriverens påskrevet at bevise og til forrige gives lovlige kalds indcitering den sælgende Christoffer Hansen formedelst vinterens besværlighed og vejr ikke kunne comparere indstiller han sig i egen person i dag at fuldkommen skøde på den solgte halve gård til hr. Jens Pedersen at aflægge. Da for retten fremkom Christoffer Hansen bomand på Askø og hjemlede og rigtig efter loven skødede hæderlig og vellærd mand hr. Jens Pedersen på Askø hans halve forrige i brug havende gård med al dens rette tillæg i mark og by efter købebrevets indhold, som her for retten tilforn er læst og påskrevet (*med de for skøder almindelige ordlyd*).

** For retten fremstillet kaldsmænd, der <> lovligt havde kaldet Hans Danielsen på Femø og Jens Olsen sst. for hvis de til Jacob Fisker skyldig er, og følger hans sagelse under egen hånd og lyder som følger.

(122 b)

Efter indførte mundtlige kaldsgivelse til Hans Danielsen og Jens Olsen på Femø følger min sagelse således efter min regnskabsbog og derefter uden ophold på en hver især er dom begærende, om de ikke pligtig er og bør forskrevne fordringer med pågående omkostning til mig her i Nykøbing inden 15 dage under nam efter loven at betale, datum Nykøbing den 10 december anno 1686. - er optaget til i dag 4 uger.

1687 4/3

(123 a)

** For retten fremkom Jeppe Rasmussen Nygård i Vesterby og i dag første gang lovbød hans iboende gård og var til sinds at ville sælge den til den højst bydende, om nogen af frænderne som dernæst efter loven den ville købe førend han ham til en fremmed afstår eller afhænder.

1687 11/3

** Jeppe Rasmussen Nygård i Vesterby for retten fremkom og i dag anden gang lovbød hans iboende gård på den om nogen videre havde at forrette og ingen befandt sig.

1687 18/3

** Jeppe Rasmussen Nygård for retten fremkom og inden tinget i dag tredje gang lovbød hans iboende gård i Vesterby og var til sinds at ville sælge den til den højst bydende, om nogen af frænderne, som nærmest (er) efter Loven ville købe, før end han ham til en fremmed afstår eller afhænder.

Birkefogden påråbte om nogen imod denne lovbydelse havde nogen billig præntention. Da for retten fremkom Morten Lauritsen i Østerby og for retten fremæskede hans købebrev og skøde på den sidste halve gård Jeppe Rasmussen købte af hans moder, at der af kan erfares hvad hendes undertægt og levnedsmiddel angående hendes livstid kan formelde, og forment at han den ikke måtte afhænde eller sælge, førend hans moder efter godtfolks kendelse kunne blive fornøjet og at han stiller <> nøjagtig forsikring før det bør noget som hos ham er bestående af Mette Lauritsdatters patrimonium, og der på til underretning fremskaffe skiftebrev og bevis han godset kan bibringe.

(123 b)

Jeppe Rasmussen forment at såsom han lever og bygger her på landet, da formener han at han af guds forsyn har forsynet hende godt til denne dag, så mener han og at gøre herefter. Birkefogden påråbte, om nogen af parterne havde mere at prætere imod lovbydelsen.

Laurits Pedersen Læsø for retten fremstillede pengene for retten efter deres oprettede køb på gården, som Jeppe Rasmussen Nygård ikke kan (nøde), nemlig trehundrede og tyve slette daler og når Laurits Pedersen Læsø bekommer han at Jeppe Rasmussen Nygård bør at gøre ham gården ryddelig.

Birkefogden tilspurgte Jeppe Rasmussen Nygård om købet således i mellem dem efter Laurits Pedersens foregivende er oprettet, hvorpå han svarede, at når han talte ham håndpenge, så ville han give ham gården ryddelig, som de var forligt om.

Birkefogden tilspurgte Jeppe Rasmussen hvad tid dette køb imellem ham og Laurits Pedersen Læsø er oprettet, hvortil Jeppe Rasmussen svarede at det var noget før Michelsdag på de tider de såede rug.

Birkefogden forelagde Jeppe Rasmussen at forskaffe rigtig købebrev på den sidste halve gård samt lovligt skiftebrev på alt indestående børnegods, som han er formynder for, og der for at gøre vitterlighed, så som han hans ejendoms gård ville afhænde og afstå, og synes ikke længere at være vederhæftig til samme formynderskab, hvilket forrige oprettede køb efter hans egen bekendelse dommeren tager i betænkende til første ting efter påskehelliget, og Jeppe Nygård imidlertid er forelagt at stille alle de præntentioner, som både herskabet og de vedkommende, at han har holdt, førend han lovbyde kan, eftersom birkefogden her til stedet holder mig Jeppe Rasmussen Nygård ikke længere værdig til at sidde med det børnegods at han da besøger hans grund, der findes vel så meget, som han kan betale med af heste og kvæg, får og svin, kobber og messing, korn og sengeklæder, rug, byg og ærter, har og videre, hvortil han holder ham ikke for længe oppe, at han jo stiller ham der ved.

Birkefogden endnu som til forn begærede af ham som en formynder rigtig skiftebrev, at der af vides kan hvad børnegods han indehaver, før kan ingen udlæg hos ham annammes.

Imidlertid blev og her for retten udmeldt fire uvildige dannemænd som har at foretage det sidste oprettede købebrev imellem Karen Nielsdatter med hendes lovværge vil hendes svoger Jeppe Rasmussen <> den halve gård anlangende, at der af kan erfares havde undertægt hende årligen er tillagt, og deres kendelse og afsigt her for retten at gøre, hvad samme hendes jord og undertægt omtrent årlig kunne importere og der til første ting efter påske som de i alle

måder retten at svare til. Jeppe Rasmussen svarede at han kunne give hans kære moder så meget som han lystede.

(124 a)

** Den forordnede dommer pårøbte om Gert Frederiksen og Knud Rasmussen noget ydermere udi deres tvistige sag havde at fremlægge sig til befrielse, førend dommen afsiges. Da for retten fremkom Knud Rasmussen og fremlagde et skriftlig indlæg, som her for retten er læst og påskrevet. Birkefogden Gert Frederiksen begærede, at Knud Rasmussens erklæring måtte protokolleres og ham en genpart deraf tildeles.

Så som jeg underskrevne Knud Rasmussen boende i Østerby på Fejø er for nogen rum tid siden kald og varsel givet af birkefogden Gert Frederiksen sst. her til Fejø birketing at møde at fremvise sognevidne, et skudsmål samt min husbonds tilladelsesbrev og bevis, fra hvad sted jeg hid til landet kunne være ankommet, og på hvad sted jeg kunne være født som af tingprotokollen er at fornemme til hvilket givne kald og allerede gjorde protestation og irettesættelse min enfoldige og korte erklæring gives således, som følger.

Eftersom jeg Knud Rasmussen ikke i loven er kyndig, langt mindre til nogen protestationer fyndigt kunne vide at svare, har forårsaget min langvarige fra retten udeblivelse. Mens så som jeg for nogen tid siden af Gert Frederiksen blev tilspurgt om adskilligt for retten, hvor jeg var født, hvad jeg havde, samt mit giftermål, hvad præst der havde trolovet og viet mig og min kone tilsammen, og hvor jeg havde tjent og været, siden jeg kom fra mine forældre, og hvor gammel jeg kunne være, har jeg efterret rigtige og enfoldigste jeg kunne vide erfaret, ham givet svar. ydermere tilspurgt mig, fra hvad præst jeg min skriftemål hid til landet haver, hvor på jeg min erklæring gjorde men såsom gjort har, da han efter sådanne svar, en del optænkte spørgsmål sætter udi rette, om jeg ikke bør at forvises landet og bøde som en rømningmand, hvor ud over jeg højlig er ham saget, der til at svare og for retten fremvise min modpart vil sagsøges fuldmagt, hvad rettighed han på mig i slige sager kunne have at tale, enten på øvrigheds vegne eller og det kunne være af had, samme proces har vist sig.

Så som jeg siden denne proces omfang har besøgt mit gunstige herskab og skriftlig derfra har hidført, så jeg kendes ingen andet herskab end gud kongen og min gunstige øvrighed her til stedet, såsom jeg er født på kronens gods og har sat mig <> her på landet igen på kronens, hvor jeg har boet på syvende år og har ført min rigtige skrifteseddel med mig hid til landet, så jeg vil formene, at ingen her på stedet kan give mig andet end et godt skudsmål, så længe jeg mig her i menigheden har opholdt.

(124 b)

Hvad sig mit sognevidne belanger, har jeg leveret den præst, som jeg blev trolovet og viet, han og hvis nogen der på tvister, at det ikke er så rigtigt som det bør, kan de ham derom besøge, hvor gammel jeg ellers kan være, har jeg ingen bogstav om, videre end jeg ellers kan vide det på at bero min skrifteseddel, som jeg ellers er blevet tilspurgt om, kan de erfare af hos den hæderlige og vellærde mand hr. Gregers Madsen min ærværdige sognepræst, fra hvad sted jeg hidtil landet kunne være kommet, og hvis præster og saggivelse Gert Frederiksen over mig indført har og endnu vil indført have, vil jeg formode at han efter lovens visse artikel, selv lovligen bør at bevise, og ikke finde mig så enfoldig, at jeg hans saggivelse og mistanke til mig selv har fornøden at stadfæste og bevise, hvorfor jeg sætter udi rette for den forordnede dommer Michel Jensen og formoder, at ingen dom går i sagen førend nogen fuldmagt af Gert Frederiksen for retten bliver fremlagt, som allerede burde at være sket førend nogen protestation måtte stedes, og om jeg ikke bør frikendt for Gert Frederiksens ubeviste saggivelse og mistanke at være og blive efter lovens visse artikler, og denne min gjorde erklæring vil han mig for unødigt trættes påførelse mig min billig anvendte bekostning

erstatte, hvorpå en forsvarlig dom begæres. Fejø Østerby 18 marts Anno 1547 K R S.

Efterdi Knud Rasmussen har supplikeret den i magt givet forleden til øvrigheden om denne sag, så er mig Gert Frederiksen forelagt, på samme hans supplik mig at erklære og med processen hvilken indtil velb. hr. Stiftamtmandens hjemkomst og sagen ham bliver forebragt, formenes der for ingen dom efter Knud Rasmussens indlæg i dag bør at stedes, tvært imod det som han tilforn for øvrigheden har begæret, og hviler alle præntioner til den tid - begge begærede tingsvidne.

** Birkedommeren forelagde skriveren endnu som til forn at forskaffe sig de bøger, som loven tilholder på det ingen ret skulle opholdes

(125 a)
1687 1/4

** Jørgen Pedersen i Nørreby på Femø for retten havde kaldet Øster Peder Nielsen sst. imod hans pantebrev og forrige over ham forhvervede dom til Femø birketing tilligemed rente deraf til dato samt denne processes omkostning fornøjelig bør at betale inden 15 dage eller lide efter loven, hvorefter han vare en forsvarlig dom begærende.

Birkefogden pårøbte om Peder Nielsen eller nogen på hans vegne her for retten havde noget her imod at svare, og ingen befandtes, Er sagen taget under dom i fjorten dage og Peder Nielsen imidlertid forelagt om han i mindelighed Jørgen Pedersen uden videre bekostning kan fornøje eller til tilsvare.

** Birkefogden pårøbte om Hans Danielsen på Femø i mod forrige protestation til ham fra Jacob Fisher havde noget at erklære, før endelig dom bliver afsagt. Da for retten fremstod Hans Danielsen og begærede to kaldsmænd indkaldt navnlig Jens Rasmussen i Sønderby og Jørgen Pedersen ungarl sst. som havde kaldet for ham Ambrosius Jørgensen i Sønderby, Rasmus Jensen sst og Øster Peder Nielsen i Nørreby på Femø for hvis de er skyldig, som jeg har sagt god for dem for til Jacob Fisher i Nykøbing, nemlig Ambrosius Jørgensen og Rasmus Jensen og Peder Nielsen, for hvis han til Hans Danielsen selv er skyldig, nemlig Ambrosius Jørgensen og Rasmus Jensen og Peder Nielsen for hvis han er skyldig til Hans Danielsen selv er skyldig, nemlig Ambrosius Jørgensen 2 sldl. 8 sk, Rasmus Jensen 2 sldl. 1 mark, Peder Nielsen 4 mark 4 sk. og satte fornævnte Hans Danielsen udi rette om ikke de bør at holde min hånd fri og betale, hvis omkostning som der på kan følge, bør med rente og anden omkostning <> Hvorpå Hans Danielsen var dom begærende dersom de ikke inden 15 dage bør at betale, eller vil lide ved nam efter loven og satte Hans Danielsen i rette og var dom begærende over samtlige begærende.

(125 b)

Blev pårøbt om nogen af de vedkommende var mødt her imod at svare, hvorpå fremkom Øster Peder Nielsen i Nørreby på Femø og svarede, at for hvis han ikke kunne regne ham af at være betalt, ville han gerne betale, de andre vedkommende er ikke til stede. Blev forelagt samtlige til i dag 14 dage sig her imod at erklære. Da efter tiltale og det fremæskede udtog fra agtbare Jacob Fisher handelsmand udi Nykøbing af dato 10 december 1686, som næst forleden den 25 februar her for retten er læst og påskrevet, hvor udi Hans Danielsen befindes skyldig at være, og som han samme penge ikke til dato udi mindelighed, har villet betale, endog ham delation for retten der til er givet, så tilfindes han samme penge inden 15 dage til Jacob Fisher at skulle betale tillige med sagsomkostning så frem han ikke efter loven vil lide nam, og som Hans Danielsen her for retten foregiver samme fordring, skal være rejst for forløfte for andre, så skal det i alle måder hermed være Hans Danielsen ubetaget sin regres

hos de, som han har lovet for at søge, hvor efter Jacob Fisher var dommen begærende beskrevet.

1687 8/4

** Da for retten fremkom ærlig velforstandig og velfornemme mand Casper Pedersen Jul fra Kerteminde som indleverer denne kald imellem ham og Jeppe Rasmussen Nygård af dato 2. april 1687 lyder som efterfølger, udi den hellig trefoldigheds navn er de underskrevne Laurits Pedersen Jul fra Kerteminde og Jeppe Rasmussen Nygård i Vesterby på Fejø kommet udi en venlig forening køb og salg med hinanden, nemlig at jeg Jeppe Rasmussen har solgt og afhændet fra mig her med dette mit åbne brev sælger og afhænder fra mig og min hustru og begge vores sande arvinger og til Laurits Pedersen og hans sande arvinger min ejendoms gård beliggende udi Vesterby på Fejø østen op til Peder Rasmussens gård og i vest op til Bendiksen gård sst. med al den tillæg og af arilds tid tilligget har, være sig huse og bygning samt der til hørende ager og eng, Pile og (.....), vådt og tørt udi mark og by, lidet og meget, som der til nu tilligger og af arilds tid tillagt har, og det med et fuldt køb 320 slette daler, hvoraf Jeppe Rasmussens hustru skal have 8 sletdaler og hendes mor Karen Nielsdatter skal have 3 slette daler og udi forskrevne 300 slette daler skal Laurits Pedersen påtage sig et børnegods udlæg salig Niels Jørgensens børn udi Vesterby, tilhørende, som Jeppe Rasmussen til dato har haft under formynderskab Kapitalen 150 slette daler, rente deraf fra anno 1683 den 14. februar og til dato. er 4 år og 6 uger, kan bedrage til rente når (.....) pengene fradrages 20 sldl. og 8 sk. er så kapital <> og rente 150 sldl. og 8 sk. som Laurits Pedersen denne dag har under værgemål og formynderskab udi, efter loven at omgås og når påæskes gøre rigtighed og fornøjelse med rede penge som han nu annammer der for. Resten som er som er 129 daler tre mark 8 sk. har Laurits Pedersen straks med rede penge kontenteret og betalt. Thi lover og tilforpligter jeg Jeppe Rasmussen mig at være og blive Laurits Pedersens fulde og faste hjemmel på forskrevne gård med sit tillæg.

(126 a)

Hvad enken som havde sin undertægt og jord udi bemeldte gårds brug sig belanger, så endog hun efter en skriftlig oprettet kontrakt, af Jeppe Rasmussen er tillagt udi en anden gård lige meget og lige god jord til sit livs ophold, så har jeg dog Laurits Pedersen bevilget hende et års tid først mig udi gården fri husværelse og hendes nødtørftige ophold med øl og mad, og om hun og jeg længere lever tilsammen, og hun hjælper sig mod mig og mit folk, som hun bør, da måske det således længere kan kontinuere.

Hvad pløjningen og jorden at få besået sig belanger samt jorden at holde ved lige, dermed forbliver udi alle måder efter den oprettede kontrakt mellem mig Lars Pedersen Jeppe Rasmussen og Peder Færgemand således, som forskrevet står, er vi venligen med hinanden akkorderede og skal dette køb af os på begge sider urykkelig holdes og efterkommes. Jeppe Rasmussen Nygård for retten påråbte om nogen af de vedkommende efter loven havde nogen præntioner udi dette gårds køb og ingen befandtes, hvorefter han var tingsvidne efter forrige lovbydelse begærende. Item fremstod for retten Jeppe Rasmussen og efter loven her for retten hjemlede og fuldkommen skødede fra sig og sine arvinger og til Laurits Pedersen Juel og hans arvinger den ejendoms gård udi Vesterby efter oprettede købebrevs indhold.

Jeppe Rasmussen Nygård for retten påråbte om nogen af de vedkommende efter loven havde nogen præntioner udi dette gård køb befandtes, hvorefter han var tingsvidne efter forrige lovbydelse begærende. Item fremstod for retten Jeppe Rasmussen og efter loven her for retten hjemlede og fuldkommen skødede fra sig og sine arvinger fødte og ufødte og til Laurits Pedersen Jul og hans arvinger, den ejendoms gård udi Vesterby, som han til ham efter forrige oprettede købebrevs indhold solgt og afstået har.

1687 15/4
(126 b)

** Jørgen Pedersen på Femø for retten fremstod og begærede dom over Øster Peder Nielsen sst. som til i dag er optaget om Peder Nielsen noget til ham har betalt siden de sidste holdt regnskab, som på købebrevet er skrevet. Hvortil Jørgen Pedersen svarede han aldeles intet havde erfaret af ham siden den tid udi den sag imellem Jørgen Pedersen på ham af Øster Peder Nielsen sst.

Kendes således, efterdi Jørgen Pedersen her for retten beviser med et oprettet købebrev mellem ham og Peder Nielsen af dato Femø den 3. december 1674, det Jørgen Pedersen har solgt og afhændet til Peder Nielsen en halv øde gård for 60 slette daler, og imidlertid til pengene blev betalt, taget samme halve gård til underpant og forsikring, som med lovligt tingsvidne den 5. april 1676 er konfirmeret, så er også anno 1686 den 27. januar holdt regnskab med Peder Nielsen, som skriftligt på købebrevet er forfattet, med begge deres hænder underskrevet og befindes efter samme regnskab Peder Nielsen aldeles intet på kapitalen at have afbetalt, men alene renten til Anno 1682 at være klareret, og kapitalen for samme dato at skulle forrentes, så kan renten fra 1682 til penge næst forleden bedrage udi de halvfemte år årlig 3 daler 3 mark er 15 daler 3 mark 8 sk, bliver så kapital og rente, som Peder Nielsen til Jørgen Pedersen skyldig bliver 76 daler 3 mark 8 sk., og som Peder Nielsen ej til ham i mindelighed har villet betale, som ham dog her for retten er forelagt og givet 14 dages delation. Da tilfindes han inden 15 dage forskrevne til Jørgen Pedersen tillige med processens billige omkostninger at betale og dermed sit pant lovligt at indfri, såfremt han ikke vil liden ved nam efter loven.

** Ved den sag imellem Hans Danielsen i Sønderby på Femø på den ene som her for retten haft tiltale til Øster Peder Nielsen i Nørreby på den anden side for gæld. Kendes således efterdi Peder Nielsen ikke samme her for retten, det har kunnet benægte er han tilfundet til Hans Danielsen at betale under nam og vurdering efter loven.

** Ved den sag imellem Hans Danielsen som har på den ene som her for retten har haft tiltale til Rasmus Jensen <> i Sønderby for gæld til
(127 a)

Ambrosius Jørgensen sst. for forlov til Jacob Fisher udi Nykøbing på den anden side, kendes således efterdi de skyldig er efter foregående kald og varsel fuldmagt giver her for retten 14 dages delation har stillet fornøjet Hans Danielsen for sit forløfte for dem hos Jacob Jensen Fisher som han allerede er tiltalt for, da tilfindes de inden 15 dage at betale såfremt de ikke vil lide Nam og vurdering eksekution efter loven.

1687 2/9

** Gert Frederiksen på Øvrighedens vegne lod opbyde det øde gadehus i Vesterby som Anne Bagers er frarømt om enten hun selv, eller nogen hendes pårørende samme hus ville antage, opbygge og svare de resterende skatter og husbondhold der af førend øvrigheden det til nogen fremmed, som afgiften der af vil svare bortfæster.

** Niels Jørgensen i Vesterby for retten med varsel havde for Kirsten Pedersdatter kaldet Laurits Jensen i Vesterby for tjenesteløn, som han er hende skyldig for forgangen år for høstløn. Satte i rette om han ikke bør at betale eller lide ved nam og vurdering eksekution og er dom begærende.

Dommeren tilspurgte Laurits Jensen Fris. om han havde her imod noget at svare eftersom han i egen person var til stede, hvor til han svarede, at han benægtede ikke, at hun jo havde høstet for ham og hans moder, som havde gård tilfælles. Da er sagen optaget til ting kommer igen.

** I lige måde på Kirsten Pedersdatters vegne ladet kalde Rasmus Olsen på Vejrø for hvis han hende skyldig er for tjenesteløn. Sætter udi rette for dommeren og er dom begærende. Er optaget til i dag 14 dage og imidlertid er Rasmus Olsen forelagt sig her imod at erklære.

(127 b)
1687 28/10

** Dernæst blev oplæst hans kongelige majestæts allernådigste befaling af dato København den 4. december 1686 om skarpretteren mester Borger Stengels løn udi Lolland og Falster og omliggende øer årligen at nyde af hver bomand 2 sk. og af hver husmand 1 sk. samt en befaling fra hr. stiftamtmanden missive gøre til alle sognefogder, om hans løn at indfordre ret til ham at levere.

** Hans Pedersen smed i Vesterby havde kaldet David Jacobsen i Vesterby for penge i husbetaling 12 slette daler 2 mark, sætter udi rette om han ikke inden 15 dage bør at betale, eller lide nam og herpå dom af birkefogden begærede. David Jacobsen er forelagt til ting kommer igen sig her imod at erklære.

** Michel Jensen i Vesterby på Kirsten Olufsdatters vegne for retten havde kaldet Ole Nielsen i Vesterby, for hvis han er skyldig til Niels Jensens arvinger lovede sin sagelse til i dag otte dage at fremlægge.

1687 4/11

** Peder Hansen færgemand udi Vesterby har kaldt Anders Hansen i Østerby for gæld som han er ham skyldig <>

(128 a)

Satte i rette om han ikke forskrevne kapital og rente inden 15 dage bør at betale eller lide og dom af birkefogden begærede. Birkefogden tog sagen under dom til i dag otte dage og den vedkommende til den tid sig her imod at erklære.

** Michel Jensen for retten fremkom og efter i dag otte dage indførte kald saggav Ole Nielsen på Kirsten Olufsdatters vegne for penge 5 slette daler 3 mark 8 sk. som er kapital og rente tilsammen draget. Satte udi rette for birkefogden Gert Frederiksen om fornævnte Ole Nielsen ikke inden 15 dage forskrevne summa bør at betale eller liden nam.

Birkefogden pårøbte om Ole Nielsen forskrevne krav i mindelighed ville betale eller nogen billig præntion der imod kunne have. Da han for retten fremstod og erbød sig at ville betale med korn og kvæg uden nogen videre bekostning.

Da efter tiltale gensvar og den sags beskaffenhed og efterdi gælden af Ole Nielsen lovlig er vedgået og ikke i mindelighed villet rette for sig, er han tilfinde inden 15 dage at betale, såfremt han ikke vil lide nam.

** Hans Pedersen Smed udi Vesterby for retten fremkom og efter i dag otte dage indførte saggivelse over David Jacobsen begærede dom. Da efter tiltale gensvar og den sags

beskaffenhed, og efterdi David Jacobsen efter foregående kald og varsel og sagens givne delation på næst afvigte og til i dag tægte tingdag, og han personlig ved tinget er mødt og gælden ikke har benægtet eller nu for retten nøjagtig kontenteret, er han tilfinde inden 15 dage at betale under nam. Hans Pedersen var begærende dommen beskrevet.

** Laurits Jensen udi Vesterby for retten fremstillede kaldsmænd at have kaldet Laurits Lauritsen i Vesterby for 3 slette daler 1 mark 4 sk. og en skæppe ærter Satte udi rette og var dom begærende.

Da efter tiltale gensvar og efterdi ingen af debitorerne ikke billig kunne berettes eller i mindelighed $\diamond$ for retten kontentere da er Laurits Lauritsen tildømt inden 15 dage (128 b)

forskrevne til Laurits Jensen at betale. Interessenter som sages står i dag uden dom om den efter loven kan passere som inden de femten dages forløb skal påkendes. Laurits Jensen dommen var beskrevet.

** Ole Jeppesen udi Østerby for retten fremstillede kaldsmænd at have kalde Laurits Lauritsen i Vesterby for hans steddatters tjenesteløn for et halvt år og en måned, som er for tre år siden. Satte udi rette for dommeren.

Laurits Lauritsen og Ole Jeppesen for retten blev formanet at Laurits Lauritsen skulle betale til hans tjenestepige som Ole Jeppesen pådriver var 2 slette daler 2 mark.

1687 11/11

** Michel Jensen udi Vesterby fordret retten at samme udi de sogne som birkefogden Gert Frederiksen på øvrigheds og egne vegne har at forrette efter velbårne hr. stiftamtmandens befaling.

** Rasmus Rasmussen udi Østerby på Karen Hansdatters vegne i Vesterby for retten fremstillede kaldsmænd, som havde kaldet for bemeldte Karen Hansdatter Ole Bøsse på Askø for et pant, som hans formand Niels Pedersen sst. har pantsat til hende nemlig et stykke spærlagen et snøreliv med otte par sølvmaller item et hørgarnslagen og en tinpote, og er samme pant efter beretning pantsat for 7 slette daler 2 mark, og der foruden lånt en hammer 1 skrin, hvilket forskrevne pant fornævnte Rasmus Rasmussen på Karen Hansdatters vegne begærede at måtte ske tiltale.

Michel Hansen og (Niels Hansen) i Vesterby som har at vurdere pantet og til næste ting derom gøre deri afsigt og til næste ting sig at erklære.

** Ole Christoffersen forelagt at gøre sin erklæring om noget på tinget $\diamond$ vil prætere eller da at gå endelig dom i sagen.

(129 a)

** Rasmus Rasmussen i lige måde på fornævnte Karen Hansdatters vegne for retten fremstillede kaldsmænd, som for hende at have kaldet Peder Skipper på Askø for 2 mark som hun har lånt ham for 7 år siden, hvorefter Rasmus Rasmussen på fornævnte Karen Hansdatters vegne udi rette for Birkefogden, om han ikke forskrevne penge kapital og renten inden 15 dage bør at betale eller lide nam, hvorpå dom er begæret. Peder Hansen er forelagt til i dat otte dage sig herimod at erklære.

** Udi den sag som til i dag imellem Peder Færgemand og Anders Hansen er optaget, fremstillede Anders Hansen sig og berettede at have betalt på samme gæld til Peder Hansen fire skæpper byg samme dag, som gælden var rejst for 3 mark, og foruden Ao 85 bekommet 2 skæpper ærter for 1 sletdaler. Formener derfor ikke af alt at blive skyldig mere end 1 mark, som han uden omkostning vil betale. Beror derfor med ham til endeligt regnskab imellem parterne, så som Peder Færgemand til Nykøbing er rejst.

1687 18/11

** Da for retten fremstod de tvende mænd som næst forlede tingdag for retten er blevet udmeldt det pant at vurdere, som af Ole Bøsse på Askø til Karen Hansdatter er pantsat og givet deres afsigt derom som følger. De otte lod sølvmailer vejede 3 lod og 1 kvint af loddet - (synet fortsat) - bliver sig ud i en summa 5 slette daler 2 mark. Birkefogden pårøbte om modparten var til sted sig her imod at erklære og ingen befandtes. Da såsom kontraparten hans begæring sagen til i dag 8 dage at måtte oppe stå imidlertid villet stille delation da er han den <> begærede delation tilladt, om han uden doms omkostning vil betale.

(129 b)

** Jens Hansen udi Nørreby på Femø på Jørgen Pedersens vegne sst. for retten fremstillede kaldsmænd, som for ham havde kaldet Rasmus Nielsen i Nørreby for gæld, som han er ham skyldig efter hans udgivne obligation efter sidste regnskab penge 4 slette daler 3 mark og rente fra Ao 84 23. september og til dato, hvilken obligation med sin påskrift for retten er læst og påskrevet, og satte fornævnte Jens Hansen på Jørgen Pedersens vegne i rette, om han ikke forskrevne summa med pågående interesse inden 15 dage bør at betale eller og at lide nam.

Da efter tiltale og lovlig foregående kald og varsel og efterdi her fremlægges en obligation, da er Rasmus Nielsen tilfinde inden 15 dage at betale og sin obligation indfri, såfremt han ikke vil lide nam, og var fornævnte Jens Hansen på Jørgen Pedersens vegne dom begærende.

** Peder Hansen for retten fremkom og erklærede sig på det som Anders Jensen forleden tingdag har ladet indføre på deres regnskab og berettede ikke mere af Anders Jensen at have bekommet end som 4 skæpper byg det samme år gælden var rejst for 3 mark og en skæppe ærter samme år for 2 mark ,og ikke videre af ham at have bekommet og begærede at sagen måtte stå til ting kommer igen, hvilket af dommeren er tilladt.

** Og så som meste del Femø mand er mødt, som her til tinget af kongelig majestæts amtskriver sagn. Hans Rasmussen er indciteret efter en skriftlig kaldseddel, som her for retten er læst og påskrevet, i mening at Peder Mogensen og samtlige bomænd her til tinget var indladt at angående ubesindige og grove ord de imod den skriftlige efterretning fra amtskriveren om tiendens levering og annammelse skal have udtalt, såvel og en del af Nørreby mænd sig skal have understået af deres ru utalt og uden tiendetagerens minde at indhøste med flere ord som faldt derom imellem folk, som her for retten er læst og påskrevet, hvilket kaldsmændene Poul Nielsen og Hågen Hågensen <> for retten afhjemlede efter kaldsbrev at være indciteret.

(130 a)

Men som ingen for amtskriveren n er fremkommet består kaldet ved sin fulde magt til yderste tid efter lovens tilladelse om amtskriveren eller hans fuldmægtig imidlertid ved forfald kunde være hindret og endnu derpå tale vilde.

1687 16/12

** Birkefogden Gert Frederiksen havde ladet kalde Simon Hansen i Nørreby på Femø for hvis han til amtskriveren er skyldig for Ao 1681 landgilde, i lige måde har ladet kalde Øster Peder Nielsen sst. for landgilde penge Ao 86. Nok havde ladet kalde Mogens Hansen for landgilde for Ao 86. Nok har ladet kalde Hans Danielsen i Sønderby på Femø for landgilde smør 1681. Og var Gert Frederiksen første ting til dem begærende for restancen i mindelighed til ham eller på amtstuen ville levere og sig for videre tiltale og omkostning inden fjerde ting at befri eller da at gå dom.

** Gert Frederiksen havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby for resterende fæstepenge, i lige måde havde ladet kalde Hans Hansen og Jens Hansen Rågø for resterende fæstning (...)
(130 b)

I lige måde Peder Pedersen for resterende fæstning Item Hans Hansen Rågø i Østerby for gæld, som han på Christen Smeds vegne til amtskriveren skal betale, I lige måde Anders Hansen i Østerby for gæld som han på Christen Smeds vegne til Amtskriveren er skyldig, item Jørgen Borre i Vesterby for gæld på Christen Smeds vegne. I lige måder ved forskrevne fuldmagt ladet kalde Christen Lauritsen for landgildesmør 86 i lige måde Peder Issen for landgildesmør 86, og var Gert Frederiksen første ting begærende om de forskrevne restancer i mindelighed til ham eller på amtstuen lever og sig for videre tiltale og bekostning inden fjerde ting befri eller da at gå dom.

** Gert Frederiksen havde ladet kalde samtlige bomænd på Askø for hvis de til amtskriveren så vel som Abraham Olsen på Amtstuen skyldig er, som på sagelse til fjerde ting skal være fremlagt, såfremt de til derefter til den tid i mindelighed indfindes.

** Niels Jørgensen udi Vesterby havde ladet kalde Peder Hansen Skotte i Vesterby for gæld som han er ham skyldig blevet Ao 1680 23. januar med påskrevne efterfølgende afdrag på gælden.
(131 a)

Sætter udi rette om fornævnte Peder Hansen Skotte ikke samme penge inden 15 dage bør at betale eller og at lide nam. Peder Hansen Skotte forelagt inden ting kommer igen sig her imod at erklære eller stille tilfreds, eller da at gå dom i sagen.

** Peder Hansen Færgmand i Vesterby på Jens Nielsen Rastes vegne i Roelykke i Lolland for retten at have kaldet Peder Skotte i Østerby på Fejø for gæld efter skriftlig sagelse for retten læst og påskrevet, og var Peder Hansen Færgemand på sin principals vegne første ting begærende, dersom Peder Skotte i mindelighed inden fjerde ting ville stille tilfreds eller derefter at gå din i sagen.

1687 23/12

** Birkefogden Gert Frederiksen begærede andet ting til dem på Askø, Femø og Fejø som til amtskriveren og underskriveren Abraham Olsen noget debiterer.

** Peder Hansen Skotte i Østerby for retten havde ladet kalde Hans Hansen Rågø i Østerby for hvis han er ham skyldig efter en obligation og andet regnskab og blev obligationen fremlagt lydende på kapital 21 slette daler og 2 mark og rente deraf fra den 12 december Ao 84 og efterfølgende regnskab.

Og satte fornævnte Peder Hansen udi rette om han ikke samme penge kapital og rente inden 15 dage bør at betale eller < > at lide ved nam.

(131 b)

Hans Hansen Rågå for retten fremstod og erbød sig at ville betale uden nogen dom med svin og kvæg og hvis han haver i hans bo. Efter erbydelse er dommen ophævet til første ting efter julehelget, om parterne imidlertid kunne forenes uden videre proces omkostning.

** Peder Hansen i lige måde har ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby for gæld og var første ting til ham begærende.

** I lige måde har han ladet kalde Hans Hansen Askø i Østerby for gæld efter obligation, hvilken obligation med sin påskrift for retten er læst og påskrevet og befindes samme obligation noget at være betalt og afskrevet Ao 85 den 8. december. Satte Peder Hansen Skotte i rette og var dom begærende.

Hans Hansen Askø for retten fremstod og påråbte sig at have betalt på samme obligation foruden, det som findes afskrevet, som han har bekommet i næst forgangen forår, hvortil Peder Hansen svarede, at han aldrig fik noget af bemeldte Hans Askø videre, end som på obligationen er afskrevet. Hans Hansen tilskød sig til vidnesbyrd, navnlig hans tjenestekvinde Sidsel Hansdatter og Kirsten Hansdatter og Mette Christoffersdatter.

1688 13/1

** Birkefogden fremæskede de til herskabet skyldige om nogen bevis til at have betalt havde at fremlægge. Birkefogden Gert Frederiksen begærede tredje ting til de skyldige på Fejø, Femø og Askø til hr. amtskriveren og underskriveren Abraham Olsen debiterer at fremlægge rigtig kvittering eller om noget imod hans forrige irettesættelse i mindelighed var handlet.

Ingen befandtes der imod < > at svare,

(132 a)

i hvor vel birkefogden påråbt har om de skyldige sig her imod kunne erklære intet at have betalt eller endnu betaling erlægger, og derfor til fjerde ting forventer endelig fuldkommen og nøjagtig betaling.

** Peder Hansen Skotte for retten fremkom og begærede andet ting til Rasmus Hansen for det som udi første ting er indført. Peder Hansen og Hans Rågå begærede at dommen måtte opsættes til første ting, endog den til i dag er optaget at skulle dømmes udi.

1688 20/1

** Birkefogden Gert Frederiksen på hr. amtskriverens vegne fremlagde sagelse til de Askø mænd for hvis de kongelig majestæt skatter og landgilde resterer. Nemlig Ole Christoffersen, fogden Ole Jørgensen sst., < > Claus Nielsen, Christoffer Hansen, Peder Lauritsen, Peder Hansen, unge Jens Nielsen, Niels Hansen, Jens Nielsen (Kåre), Hans Rasmussen.

(132 b)

Satte Gert Frederiksen i rette om forskrevne mænd på Askø indmeldte restance her inden 15 dage bør at betale eller lide nam.

Dommeren påråbte om de skyldige var til stede og ingen befandtes, og formedelst vinterens besværlige tilstand ikke kunne komme lande imellem at svare for dem er dommen optaget udi 6 uger.

** Gert Frederiksen æskede dom over Simon Hansen, Mogens Hansen og Øster Peder Nielsen i Nørreby på Femø item over Hans Hansen i Sønderby på Femø for hvis de til amtstuen resterer, om de ikke inden 15 dage bør <> betale eller lide nam.

(133 a)

Den forordnede dommer påråbte, om de skyldige var til stede og ingen befandtes. Da som ingen for vinterens besværlighed kan komme lande imellem og de ikke kan svare for dem er dommen optaget udi 6 uger om de imidlertid ville indstille dem at betale eller og skaffe fornøjelig kvittering.

** Gert Frederiksen æskede dom over Christen Lauritsen, Hans Hansen Rågå, Peder Issen, Anders Hansen, Jørgen Borre for hvis de til amtstuen skyldig er, som i første ting er specificeret, om de ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og var de ringest eksekution eftersom de skyldige begærer delation og lover at indstille dem med allerførste muligt kan være, da haver den forordnede dommer opsat dommen udi 6 uger, om de i mindelighed vil indstille dem at betale eller og stille Gert Frederiksen tilfreds, eller da at gå dom i sagen.

** Hans Hansen Borre udi Østerby for retten havde kaldet Hans Pedersen Smed i Vesterby sin sandhed at vidne, om hvis han hørte min medvider Morten Christensen Badike mig tilsagde for nogen kort tid siden, der han var midt i Sjællands sund om natten, der vi havde været i land på Fejø og vi ud kom i skuden ved pumpen var blevet uklar og Morten Christensen da spurgte mig om en søtang og jeg vidste ej hvor den var kommen, og jeg gik hen at tænde lys og ville hen til rampen, og han da sin sandhed ville vidne, om hvis ord at Morten Christensen mig tilsagde imidlertid jeg tændte lys, hvorledes jeg havde ført skuden og de som var med mig hvor imellem Morten Christensen ved første kald hermed er citeret, vidnesbyrd at påhøre og sin ed at aflægge, om hvis ord han enten her for retten blev tilspurgt, når vidnesbyrd bliver vidnet. Birkefogden påråbte om Hans Smed var til stede og ville aflægge sit vidne her for retten enten mundtligt eller skriftligt, som han agter at være bekendt.

** Søren Hansen udi Vesterby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for gæld som han er ham skyldig. <> Anno 1686 8 sldl. 1 mark 6 sk. samme år er derpå betalt -

(133 b)

Satte fornævnte Søren Hansen udi rette om ikke fornævnte Anders Jensen forskrevne penge, kapital og rente som beløber 14 slette daler 3 mark 12 sk. inden 15 dage bør at betale eller og at lide udi hans bo og gods ved nam hvorpå dom begærende.

Da efter tiltale og efterdi Anders Hansen efter foregående kald og varsel ikke har indfundet sig med betaling eller nogen protestation imod gælden, er han tilfinde forskrevne 14 slette daler 3 mark 12 sk. inden 15 dage at betale.

** Peder Hansen udi Vesterby for retten fremkom og på sin principal Jens Nielsen Rastes vegne satte udi rette over Peder Hansen Skotte udi Østerby for den resterende fordring som over ham tilforn er indført, nemlig 14 slette daler, om han ikke samme penge inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Peder Skotte der imod for retten fremstod og begærede delation en fjorten dage til han kunne komme land imellem og tale med manden selv, hvilket han af dommeren var tilladt

1688 27/1

(134 a)

** Carsten Lauritsen udi Østerby for retten havde kaldet Michel Hansen i Vesterby og Laurits Lauritsen sst. anlangende deres sandheds vidne her til Fejø birketing i dag efter loven at aflægge, om hvis grove ord som de for nogen tid siden har hørt af Peder Olsens mund i hans eget hus, som han skulle have sagt imod mig, som jeg formener at skulle være talt mig for nær, og er ved forskrevne kaldsmænd Peder Olsen til samme vidnesbyrd at påhøre og spørgsmål at svare lovlig indciteret, om han der imod noget ville eller kunne have at svare og dernæst begærede Carsten Lauritsen at dommeren ville lade oplæse forklaring på vidners ed udi formaning på lovens første bog 13. kapitels 8. artikel.

Peder Olsen for retten fremstod og vidste ikke han havde talt Carsten Lauritsen nogen for nær, men han var i mit hus og havde drukket og ej betalt, som havde han været der en gang eller to eller tre og ej havde betalt. Da samme aften som vi kom i tvist, da sagde min kone til ham, Carsten skal jeg ikke have de skillinger, da svarede han, når jeg kommer igen skal i bekomme dem, da svarede hun, i siger så hver gang i kommer, hvor til jeg videre svarede at han, som går i en mands hus og drikker og går ud og ej betaler eller gør rede for sig og beder om dog, at sådant det er bedrageri og hunspotteri, hvilket mig tykkes at være hans ære for nær og formener, om han påfører mig nogen unødigt trætte, at han da må svare noget i sin tid.

Derimod svarede Carsten Lauritsen, den gang hans kone krævede mig de to skilling, da sagde jeg til hans kone, jeg ville betale ham det.

Da for retten fremstod Michel Hansen og vidnede med ed, at for nogen tid siden var han i Peder Olsens hus i Vesterby med andre godtfolk i selskab, og udi samme forsamling var og Carsten Lauritsen boende i Østerby. Da samme tid hørte jeg, at Carsten Lauritsen bød god nat og gik til døren <> og ville gået bort,
(134 b)

og mens han stod ved døren, sagde Peder Olsens kvinde til Carsten, skal jeg ikke have det, i er mig skyldig, hvor til Carsten svarede, i skal få dem. jeg kommer her ned igen, jeg har nu ingen penge hos mig, da svarede hun i siger så altid, så gik Carsten op til bordet igen.

Da sagde Peder Olsen, mente du at du ville narre folk og ikke betale det du har drukket, da sagde Carsten giver eder tilfreds Peder Olsen, i tør ikke være så hastig, jeg vil jo ikke få betalt de to skilling, det skulle ikke gå for hårdt til, da sagde Peder Olsen, hvad er sådant andet end bedrageri og hundsvotteri, han er hundekunte og bedrager, der drikker og ikke vil betale, og videre i den sag ikke er bevidst.

Laurits Lauritsen i lige måde for retten fremstod og vidnede med ed at det som Michel Hansen før ham vidnet havde, var ham og i guds sandhed bevidst og ikke videre. Parterne var tingsvidne begærende.

** Jørgen Hansen Skomager i Vesterby for retten fremkom og havde ladet kalde Hans Pedersen Smed i Vesterby for en tredjedel bådelastr, som var i Morten Christensens skude og var intet undtagendes uden nogen vanter, som var Morten Badikes og var Jørgen Hansen begærende at Hans Pedersen Smed ville være hans fulde og faste hjemmel til samme bådelastr, lod og del en tredje del der ud af fra Hans Borre og Morten Badike, efter som han formener at den lod og deling skete ikke så rigtig, som han købte med Hans Smed.

Hans Pedersen Smed der imod svarede at han ikke havde benægtet at have solgt Jørgen Skomager den tredje part af det brænde, som var i Morten Badikes skude efter jul sidst forleden år ham det hjemle og vedstå, tilspurgte Hans Pedersen Smed Jørgen Skomager om nogle havde bemægtiget sig noget af den uden lod og deling, som Hans Pedersen har solgt og afhændet til Jørgen Skomager at Jørgen Skomager ville fremsige hvem sig det har bemægtiget sig uden lod og deling. Jørgen Skomager bekender <> det Hans Hansen Borre har sig bemægtiget tre (stave) træ, som han sagde at han havde købt til (hjul)tømmer.
(135 a)

Hans Pedersen Smed at have kaldet Hans Hansen Borre imod spørgsmål at svare, sag og dom, for hvis jeg ham har at tiltale for retten. Hans Pedersen Smed tilspurgte Hans Hansen Borre, om han havde bemægtiget sig særdeles noget træ at udvælge selv lønligen, at opage af den skude brænde, som jeg Hans Pedersen Smed og Morten Christensen Badike og Hans Hansen Borre har os tilkøbt i Sjællands sund otte dage før jul sidst forleden.

Hans Hansen Borre der imod svarede, at han ingen træer af skuden har udvalgt, og ej ingen bemægtiget videre, end for trende stykker mest var træ til hjultømmer, som jeg selv aparte havde købt til hjultømmer. Hans Pedersen Smed tilspurgte Hans Hansen Borre, hvem hans hjemmel var til samme mest var træ at opage uden lod og deling, formener jeg mig Hans Pedersen Smed at have så god part i hans egne træer, som Hans Hansen Borre uden, at han det synligen beviser, at have sig samme træer tilforhandlet selv særskilt, uden lod og deling, ej heller træer jeg Hans Pedersen Smed, at Hans Hansen Borre nogen lod skal bevise at have talt om samme omtvistede træer at have forlods den tid vi samme skude brænde indskibede i Sjællands sund og tillige på Femø gjorde rigtig regnskab ville tro, at hver af os at nyde den tredje part af det brænde og mest var træ, som var i skuden til hobe, og der betalte dem, som fandt næst den tredje part trælast, som vi havde i skuden til deling, agter at bevise om fornøden gøres og tvivles ikke på, at de der nogen tid benægter langt mindre ved deres ed aflægge, formener mig Hans Pedersen Smed, om ikke Hans Borre bør at skaffe sin hjemmel på samme omtvistede træer, hvorefter Hans Pedersen Smed var tingsvidne begærende.

Dommeren forelagde Hans Borre om han sig i denne sag med hans ed turde befri, så han eller ingen var på skuden med uden Hans Pedersen Smed, Morten Christensen Badike og Hans Hansen Borre, som alle interesserede i sagen, hvilket Hans Borre og bevislig gjorde med ed og oprakte <> fingre bekræftede,
(135 b)

at have købt de tre nævnte træer til hjultømmer og aparte af sig selv foruden det brænde som var ophandlet. Hvorefter parterne var tingsvidne begærende.

** Peder Hansen Færgemand udi Vesterby for retten fremkom at 8 begærede afkald af Michel Jensen bomand sst. for det gods, som han havde under formynderskab for Michel Jensens kvinde Bodil Olufsdatter, som han forventer ham nøjagtig at skulle være kontenteret og betalt.

Da for retten fremstod Michel Jensen og gav Peder Hansen fuldkommen afkald for forskrevne værgemål at have bekommet fuld værd og nøjagtig betaling og takker fornævnte Peder Hansen for god og rigtig betaling i alle måder og for værgemålet vil have ham fuldkommen kvitteret. Peder Hansen begærede tingsvidne.

** I lige måde begærede Peder Hansen afkald af Frederik Lauritsen for det formynderskab, som han havde under værgemål for ham, som var efter hans salig mor nemlig 41 slette mark, som Peder Hansen formener ham nøjagtig med kapital og rente at have betalt.

Da for retten fremstod bemeldte Frederik Lauritsen og gav Peder Hansen afkald for alt det formynderskab, som han for ham haft haver og bekender at samme værgemål både kapital og rente er ham efter fornøjelse rigtig er betalt, så han takker for hans forrige værgemål for god og nøjagtig betaling. Peder Hansen var tingsvidne begærende.

** Dernæst forlangte Peder Hansen en kvittering, som her for retten er læst og påskrevet, lyder ord efter ord som følger. Kendes jeg min underskrevne Jørgen Lauritsen boende i Østerby på <> Fejø at have bekommet fuld værd udlæg og nøjagtig betaling,
(136 a)

af hvis Peder Hansen Færgemand i Vesterby har haft under formynderskab af mit matrimonium at forestå, så jeg af ham deraf nu ganske er afbetalt og rigtig kontenteret, så jeg

for samme gods som beløb sig til 11 dlr. vil have ham hermed i alle måder rigtig kvitteret, og takker for god og nøjagtig betaling i alle måder. Jørgen Lauritsen til vitterlighed Christen Frederiksen item Frederik Lauritsen efter hvilken kvittering Peder Hansen var tingsvidne begærende.

** Gert Frederiksen for gæld som han til Abraham Olsen på Amtstuen for restancer havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby med flere efterskrevne. Rasmus Jensen i Østerby, Jeppe Clausen i Østerby, <> Hvorpå Gert Frederiksen satte i rette -
(136 b)

Den forordnede dommer forelagde de skyldige til i dag otte dage om de imidlertid ville stille de vedkommende tilfreds eller og samme tid fremvise noget som dem kunne være til befrielse eller derpå gå dom i sagen.

1688 3/2

** Michel Jensen i Vesterby på Laurits Pedersen Juls vegne sst. for retten havde ladet kalde Rasmus Jensen i Østerby for gæld som han er ham skyldig, satte i rette for den retfærdige dommer om han ikke forskrevne penge inden 15 dage bør at betale tillige med processens billig anvendte bekostning.

Gert Frederiksen påræbte om Rasmus Jensen eller nogen på hans vegne var mødt herimod at svare og ingen befandtes.

Da efter tiltale og efterdi kreditor ikke efter foregående lovlig forfølgelse. (Da er han tilfundet inden 15 dage at betale, eller) da at lide nam. Michel Jensen på Laurits Pedersens Juls vegne begærede dommen beskrevet.

** I lige måde havde ladet kalde Peder Issen i Østerby for gæld, som han ham er skyldig blevet, og satte i rette for den retfærdige dommer om han <> ikke forskrevne inden 15 dage bør at betale.

(137 a)

Peder Issen erbød sig at ville betale med hvad han havde i huset. Da efter tiltale og efterdi Peder Issen ikke efter foregående lovlig tid og varsel med betaling sig har indfundet og gjort den dag ved retten vedgået, da er han tilfundet at betale eller lide nam. Michel Jensen på Laurits Pedersen Juls vegne begærede dommen beskrevet.

** Peder Hansen i Vesterby fremkom på tinget på sin principals vegne og æskede dom over Peder Hansen Skotte i Østerby som i dag er optaget. Da er dom afsagt som følger. Da efter tiltale og begærede delation og efterdi Peder Hansen Færgemand produceret har Jens Nielsen Rast i Roelykke som nu værende formynder på Richardus Nielsens vegne hans saggivelse til Peder Hansen Skotte i Østerby på Fejø, for hvis han efter indlagte lodseddel, som forbemeldte til hans myndling Richardus hans salig far Niels Steffensen har skyldig været for to bæster 14 slette daler med pågående renter, som Peder Hansen til i dag har givet yderlig efter loven tilladelse, sig her imod at erklære eller stille tilfreds, understod jeg mig ikke ham for hans myndlings krav længere at befri, men tilfinder ham inden 15 dage at betale eller lide nam .

** Ø Ole Hansen i Østerby havde kaldet Karen Jørgensdatter med hendes lovværge Rasmus Rasmussen i Østerby anlangende afkald til hvis hun arvede efter hendes salig datter som var Ole Hansens forrige hustru som var 36 slette daler, som bemeldte Ole Hansen formener at hende med hendes lovværges samtykke at have rigtigt betalt. <> Da for retten fremstod <>

bemeldte persons vegne og bekendte at have fået fyldest og fuld værd for Ole Hansens forrige hustru arveligen er tilfaldet, som hun tid efter anden til sin nødtørft både i hendes forrige svogerskab, hendes livs underhold tid, såvel og udi hendes nuværende lovværge Rasmus Rasmussens tid har bekommet undtagen 6 slette daler 2 mark, som er hensat hos Abraham Bendiksen i Østerby, så vel og 10 slette daler, som er hensat hos Christoffer Hansen på Askø, som hendes værge Rasmus Rasmussen har rigtig obligation på..

(137 b)

Fremstod så for retten Rasmus Rasmussen og gav fornævnte Ole Hansen på Karen Jørgensdatters vegne for forskrevne arv, som hun efter hans salig hustru arveligen er tilfaldet og nøjagtigt afkald og ham der på ganske kvitterer og hun har rekvest hos Abraham Bendiksen og Christoffer Hansen skadesløs har at søge. Hvorefter Ole Hansen var tingsvidne begærende. *(Denne indførsel er meget svag og uskarp på filmen, og er læst med stort besvær)*

1688 10/2

** Niels Olsen havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby for hvis han er ham skyldig for hans hustru og søsters gods, som hans stedsøn arveligt er tilfaldet efter et oprette skifte af dato Fejø 10. januar 1688, nemlig 38 slette daler 1 mark 4 sk. Men som Niels Olsen på skifte (bekostning) har anvendt efter salig Anne Olufsdatter 5 daler 3 mark 8 sk. er fire og fyrretyve daler 1 mark 1 skilling. Nok som Carsten Lauritsen skyldig til Niels Olsens børnepenge, som hans hustru efter hendes salig forældre var tilfalden og endnu resterer 2 slette daler 8 sk. er så tilsammen 46 daler 1 mark 4 sk., hvorpå <> Carsten Lauritsen har betalt tyve slette daler.

(138 a)

Bliver så igen i forskrevne børnepenge skyldig 26 slette daler 1 mark 4 sk. Sætter derfor i rette for den retfærdige dommer om Carsten Lauritsen ikke bør inden 15 dage at betale eller lide nam. Birkefogden tilspurgte Carsten Lauritsen som var en af de otte sandemænd og til stede, om han her imod havde nogen billig præntion, hvor til han svarede nej. Er tilfundet inden 15 dage forskrevne til Niels Olsen at betale tillige med processens anvendte bekostning eller derfor lide nam.

1688 24/2

(ulæseligt på filmen, indeholder en ganske kort tekst) (.....) (....) Havde kaldet) Anders Hansen og Rasmus Jensen (i Østerby) (for hvis) (.....) (.....) - -

1688 2/3

** Den forordnede dommer lod oplæse en missive som birkefogden Gert Frederiksen

(138 b)

tilskrevet i mening at den forordnede dommer endnu for vinterens besværlighed ville opsætte de domme på Askø som til i dag skulle afhjemles for, hvis de til amtskriveren resterer - efter indførte i protokollen lovlig protestation kunne tilgå for mulig dømme under straf på eder faldsmål og bøder eder har med gud befalet, at eder tjenstvilligt givet (henstand). Hvilken skrivelse er af dato Fejø den 1. marts 1688, som for retten er læst og påskrevet, efter hvilken missive den forordnede dommer opsætter de domme over de skyldige på Askø til i dag 4 uger, såsom de for vinterens besværlighed ikke har kunnet komme lande imellem at rette for sig.

** Den forordnede dommer påråbte om der af de skyldige på Fejø og Femø var til stede og

havde nogen præntention imod dommen som til i dag over dem er optaget om der var nogen som derpå noget kunne have betalt, at de den kvittering ville forevise førend dom afsiges.

Er da dom afsagt. Efter foregående kald og varsel og efter 6 ugers givne delation, og ikke imidlertid har indfundet sig at ville betale eller her for retten mødt og noget fremvise, er de tilfundet inden 15 dage at betale 2 slette daler til amtskriveren eller og lide nam. *(Som er bøder for udeblivelse, hvorefter hver enkelt af de skyldige og deres restance opremses sted for sted)*

(139 a)

(restancer og bøder fortsættes næsten hele denne side).

1688 6/4

(139 b)

** Gert Frederiksen på øvrighedens vegne over de skyldige med restancer etc. til amtstuen , som før er specificeret. Den forordnede dommer påråbte om nogen af de skyldige var til stede, og ingen befandtes.

Er da dom afsagt. Da efter tiltale foregående lovligt kald og varsel og eftersom hr. amtskriveren ved hans fuldmægtig Gert Frederiksen efter skriftlig ordre af dato 2. oktober 87 her for retten søgt har Ole Christoffersen for gæld - - er han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam.

(140 a)

** Da efter tiltale foregående kald og varsel og eftersom sr. r. amtskriveren Hans Ravn udi Nykøbing ved sin fuldmægtig Gert Frederiksen her for retten har søgt dem som på Askø resterer, og ej imidlertid har indfundet sig at betale, langt mindre nogen kvittering har forevist da er de tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam. *(Som tidligere på Fejø og Femø er alle skyldige nævnt tillige med deres restance)*

(140 b)

1688 28/9

** Gert Frederiksen på kongelig majestæts amtskriver sr. Hans Ravns vegne havde lovligt kaldet Hans Danielsen i Sønderby på Femø anlangende hvis bemeldte Hans Danielsen på salig. Peder Jørgensen forrige foged og tolder på Femø hans vegne i kongelig majestæts restancer skal skyldig blive, hvorpå fogden til fjerde ting skulle vorde indlagt, forment imidlertid Hans Danielsen sig der med i mindelighed indfinder, og var Gert Frederiksen af den forordnede dommer Michel Jensen første ting herom begærende.

Så som jeg Hans Danielsen fordres af hr. Amtskriverens fuldmægtig for et gammelt forgemt krav, som salig Peder Jørgensen forrige foged på Femø skulle være skyldig til salig. Hans Rosenfeldt forrige amtskriver over Nykøbing Amt, så skal det aldrig kunne bevises, at jeg var foged, imidlertid de skatter skulle være forfaldne, som jeg nu kræves for. Langt mindre i de tider var betroet at oppebære eller levere nogen skat for den salig mand, og derfor kan ej vide hvad årsag, jeg søges ved dette krav, thi dersom at salig Hans Rosenfeldt havde haft at protestere det, som nu fordres, de ikke længere ville behage, ham kunne han søgt det ved eksekution, lige så vel som jeg og andre søger, når øvrigheden ikke længere vil have sligt i fordring, eftersom det var en skat og siden jeg blev foged lod Hans Rosenfeldt mig aldrig vide om den fordring, enten skriftligt eller mundtligt. Og dersom det så havde været, Peder Jørgensen, skulle være noget skyldig, end som er betalt, ved jeg de ej heller af nogen

videnskab derom, hvorfor jeg ganske fragår slig fordring og aldrig ved noget deraf, førend nu mig påføres ufornöden trætte og pengespild, dette mit svar måtte indføres og sætter derfor i rette for den retfærdige dommer, om jeg ikke da fri at være for sligt krav, hvorpå jeg er en retmæssig dom begærende.

1688 5/10
(141 a)

** Gert Frederiksen på hr. Amtsskriverens vegne var begærende andet ting til Hans Danielsen på Femø, for hvis restancer han på salig Peder Jørgensens vegne kan skyldig være.

** Morten Hansen Krog i Vesterby på Fejø havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for gæld. Satte udi rette om han inden 15 dage bør at betale eller derfor at lide nam.

Laurits Olsen erbød sig at ville betale Morten Hansen med en tønne byg og andre nøjagtige varer foruden. Dommen er optaget til ting kommer igen, om parterne imidlertid kan forenes.

1688 12/10

** Gert Frederiksen på begærede 3. ting til Hans Danielsen på Femø, hvis han er skyldig til øvrigheden på salig Peder Jørgensens vegne på Femø.

** Jørgen Lauritsen i Østerby havde kaldt Hans Hansen Rågø i Østerby for rede penge, som han har lånt ham en rigsdaler en skæppe ærter, hvorfor han har i pant en sort kjortel og et bækken. Satte udi rette om han ikke samme penge og en skæppe ærter inden 15 dage bør at betale og dermed sit pant indfri eller og at lide nam og vurdering.

Hvorpå han af birkefogden Gert Frederiksen dom begærede. Birkefogden pårøbte om nogen på Hans Rågøs vegne var mødt her imod at svare, og ingen befandtes. <> Så efterdi vides at Hans Rågø fraværende efter velfornemme Henrik Kradebol i Sakskøbing er sagen optaget til ting kommer igen.

(141 b)

** Jesper Jørgensen i Østerby havde kaldet Carsten Lauritsen i Østerby og Ole Pedersen sst., Anders Hansen og Jens Hansen (Ågesen) sst. anlangende deres sandheds vidne her for retten til i dag at aflægge, om hvis ord som han formener at Rasmus Rasmussen for nogen tid siden har haft til ham i hans eget hus, og er ved kaldsmænd til samme vidnesbyrd at påhøre om han der imod noget ville eller kunne have at svare, og var Jesper Jørgensen til samme vidnesbyrd første ting begærende.

** Morten Hansen Krog for retten fremkom og begærede dom over Laurits Olsen i den sag som til i dag er optaget.

Da efter tiltale og eftersom han her for retten har vedgået samme gæld til Morten Hansen i Vesterby at debitere, bør han inden 16 dage til Morten Hansen at betale under nam og vurdering.

1688 19/10

** For retten fremkom Michel Hansen på Søren Hansens vegne af Vesterby og havde kaldet Hans Olsen i Vesterby for hvis han er ham skyldig efter en obligation af dato 21. juli ao 1684

efter derpå holdt regnskab. <> Over indhjemlede kald er Søren Hansen begærende dom over Jens Olsen, og han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam og vurdering.

(142 a)

Dommeren forelagde parterne om muligt inden ting kommer igen at forenes eller da at gå dom i sagen.

** Rasmus Rasmussen i Østerby for retten fremkom og fremlagde en skriftlig erklæring som lyder, som og for retten er blevet læst og påskrevet. Så som jeg underskrevne Rasmus Rasmussen i Østerby på Fejø er kald og varsel givet af Jesper Jørgensen sst. imod vidner at påhøre og svare til anlangende, hvis han formener nogle ukvemsord skælden, jeg ham næst forleden den 27. september i hans hus skulle have tilsagt.

Da er derimod min sandfærdige erklæring, så sandt hjælpe mig gud og hans hellige ord, at jeg ikke kan vide, at jeg den tid eller nogen tid har i nogen måder talt den dannemand Jesper Jørgensen noget på hans gode navn og rygte for nær, men om det samme tid så kunne være passeret, at jeg mig imod ham har fortalt, er det sket i min drukkenskab, og ved, som for bemeldt, der aldeles intet af, eller nogen skellig årsag der til, at jeg ham på sit ærlige navn og rygte kunne ikke påtale, langt mindre bevis kan ikke heller andet sige, om den dannemand Jesper Jørgensen end det, som ærligt og kristeligt er og en ærlig mand i alle måder vel egner og anstår. Indstiller jeg derfor, her for retten førend videre proces i mellem os forårsages, og beder den dannemand Jesper Jørgensen om forladelse, om noget af mig imod ham er tiltalt, item beder rettens betjente, birkefogden Gert Frederiksen, her ved stedet. han tager til et endeligt forlig imellem os vil ekspedere, hvor imod jeg mig her for retten tilforpligter aldrig at vil påtale bemeldte Jesper Jørgensen enten i mit <> drukkenskab eller ædruskab men imod ham

(142 b)

og enhver mig således beter, så ingen klage over mig skal forårsages, Datum Fejø Østerby den 19. oktober anno 1688. Rasmus Rasmussen egen hånd.

Mod hvilken erklæring Jesper Jørgensen er fornøjet, og er så parterne forligt, dog at Rasmus Rasmussen betaler omkostningerne, som på processen er anvendt. Hvor efter Jesper Jørgensen var tingsvidne begærende.

** Jørgen Lauritsen begærede at birkefogden ville opsætte den sag imellem ham og Hans Rågø til første ting.

1688 26/10

** Christen Jensen Smed borger og indvåner i Vordingborg at have kaldet Peder Lauritsen bomand på Askø for gæld, som han er til bemeldte Christen Jensen Smed er skyldig efter en dom og påskrift, som er af Fejø birketing udstedt anno 1686 3. september, med påskrift 1687 27. september.

I lige måde havde kaldet Ole Christoffersen for gæld, som han til Christen Jensen Smed er skyldig efter dom af Fejø birketing anno 1686 3. september med påskrift 1687 27. september. Og satte fornævnte Christen Jensen Smed udi rette eftersom haner en fremmed mand <>

(143 a)

og lang en frist angående, da deres store omkostning at spare er han dom begærendes, om de ikke inden tvende solemærker for antegnede krav med anden pågående omkostning at betale, eller derfor at lide nam og vurdering.

Og er Peder Lauritsen tilfundet inden tvende solemærker at betale tillige med processens anvendte bekostning eller derfor at lide nam. Udi lige måde er Ole Christoffersen tilfundet

inden tvende solemærker at betale tillige med processens anvendte bekostning eller derfor at lide nam.

** Dernæst for retten fremstillede sig tvende kaldsmænd, som hjemlede at have kaldet for hæderlig og vellærde mand hr. Jens Pedersen på Askø Christoffer Hansen sst, for hvis han til ham er skyldig og at den sagelse til ham med første ville indgives.

** Iver Rasmussen i Østerby for retten fremkom og såsom at han tilforn har samlet bymændene her i Østerby og begæret af dem samtlige, at de ville efter en vurdering forunde ham deres bysmedje, som længe han havde lystet at bebo, at han den selv på sin egen bekostning efter vurderingen er sket, at de ham den har forundt, kunne lade reparere og skulle samme smedje igen vorde mest når Iver Rasmussen den ikke længere lystet at bebo eller og han ved døden afgik, da at betales til ham eller hans arvinger og så bemeldte Iver Rasmussen begærede at det forordnede dommer ville udnævne ham 4 uvildige dannemænd i Vesterby, som sig ville foretage samme smedje at vurdere og derom til første ting at gøre deres afsigt.

(143 b)

1689 11/1

Michel Jensen i Vesterby forordnet retten at betjene udi de sager, som birkefogden Gert Frederiksen her til Fejø birketing på Øvrigheds og egne vegne har at forrette.

** Dernæst lod birkefogden oplæse den artikel lovens pagina 24 om Birke og Byting at sætte, med begæring de vedkommende der efter sig allerunderdanigst ville vide at rette.

** Laurits Olsen i Østerby for retten fremkom og havde kaldet Niels Olsen i Vesterby, Ole Madsen sst. Morten Frederiksen i Østerby, Ole Pedersen, Iver Rasmussen Smed, Jesper Jørgensen Huus og Peder Hansen Skotte i Østerby og i lige måde afhjemlede at have kaldet Peder Hansen Skotte, om han der imod noget ville have at svare. Efter begæring af velbemeldte Peder Hansen Skotte mødte Niels Hansen fuldmægtig af Hovlykke gård i Lolland til dette kald at svare og vidnesbyrd at anhøre på bemeldte Peder Hansens vegne, og som dette kald ej så forsvarligt som lovens 1. bog 4. kapitel 5. artikel befaler, så vil Niels Hansen det i dag ikke deputere i henseende til retten og sandheds befordring, men begæret at vidnesbyrden måtte <> (hid) vises og en efter anden sit vidne efter loven aflægge,

(144 a)

så vel som og formener at kongelig majestæts birkefoged ville tilholde bemeldte Laurits Olsen at svare til hvis, han kan være omspurgt.

Dernæst lovede birkefogden til vidnernes allerunderdanigste efterretning oplæse lovens første bog 7. kapitel 8 artikel pagina 106 og 107. Som vil samme vidnernes ed og formane til dem her for retten, så som dette kald ej forklarer ham eller hvorom vidnes skal, så forårsages Niels Hansen at tilspørge Laurits Olsen, først hvad hans beskyldning er til Peder Hansen og for det andet, hvori sagen beror, som han ham har ladet kalde over. Eftersom Laurits Olsen har ladet kalde vidnesbyrd, da vil han føre dem først i dag og efter deres vidne begære et tingsvidne, når de har vidnet. Dette er Laurits Olsens svar, Niels Hansen, finder ikke den fornøjelighed udi dette svar, som loven ellers befaler enhver, at svare fuldkommen til hvis, han om spørges og vidnerne og som kaldet ej heller gør den oplysning derom, formodes at kongelig majestæts birkefoged tilholder Laurits Olsen fuldkommen at svare på det retten ej skal opholdes og sandhed dølges.

Birkefogden hertil svarede, sandhed oplyses bedst ved lovfaste og sandfærdige vidner, men

de bliver ført, som alene er Laurits Olsens begæring og protestation her for retten, formener ikke heller fuldmægtigen monsr. Niels Hansen på Peder Hansens vegne, at have ladet kalde Laurits Olsen imod spørgsmål at svare, han ikke heller som er en fattig mand, nu mødt for retten alene sine vidner at forhøre er kyndig en prokurator til alt at svare, men hans vidner uden videre protestation her for retten tages i forhør til sagens videre forklaring og egentlige grund.

Da for retten fremkom Niels Olsen i Vesterby og vidnede med ed efter loven som følger, at han for nogen tid siden kom ind i Jesper Jørgensens hus i Østerby, da var Peder Hansen Skotte der med nogle flere dannemænd, da spurgte Peder Hansen Skotte vidnet ad, om han kender vor fåretyv, hvortil jeg svarede Nej, jeg kender ham ikke, jeg er en ærlig mand, hvor til Peder Hansen <> svarede, jeg mente intet dig, men han er i vor egen by,
(144 b)

hvortil Niels Olsen svarede ja, for han er i jer egen by, så er det godt (i) får nappes med ham, hvortil Peder Hansen svarede kender du Trekanter Laurits, hvortil jeg svarede ja, jeg kender en tjente til Christen Smed i Vesterby, der kaldtes så, og ikke andet end for ærligt, hvortil Peder Hansen svarede sådan en er han, og ikke videre i den sag er bevist.

Niels Hansen tilspurgte vidnet først hvad tid, hvad uge eller i hvad måned disse ord skal være passeret, for det andet hvad deres forretning var i ommeldte hus, da denne samtale skal være falden, hvortil vidnet Niels Olsen svarede, hvad tiden sig belanger, da er det lige meget det skete i mellem jul og Mortensdag, hvad sig det andet om vores forretning kunne være, da kom jeg derind formødelst Ole Madsen min bysmand var der, og ville sig tilforhandle to heste af Anders Hansen i Østerby. Niels Hansen syntes underligt, at vidnet ej skulle vide tiden, efter som han står med et papir her for retten skrevet, som menes at må være hans vidne, der på opsat og begæres at må forelægges at ses kan, hvad det er, hvorved også vil kunne være noteret siden, og forårsages derfor, endnu for det tredje at tilspørge vidnet, om han eller hans hustru var beslægtet eller besvogret med Laurits Olsen, hvor ved han fattede tanke, at han mere kan være kendt end upartisk, hvilket videre til rettens påkendelse i tiden vil lade bero. Hvortil Niels Olsen svarede, at så vel som ham er bevidst er han hverken beslægtet eller besvogret med ham, denne skrift som begæredes at fremlægges skal også svare på, var skrevet det som vidnet var, og vidnet det til sig igen annammede.

Ole Madsen for retten fremkom og vidnede med ed at for nogen tid siden kom han i Jesper Jørgensens hus i Østerby. Der var Peder Hansen Skotte tillige med flere dannemænd. Noget derefter kom Niels Olsen der ind, da sagde Peder Hansen Skotte, kender du vor fåretyv, hvor til Niels Olsen svarede nej, jeg kender ikke, jeg er en <> ærlig mand,
(145 a)

hvortil Peder Hansen Skotte svarede, broder jeg mener dig ikke, han er i vor egen by, hvor til Niels Olsen svarede, så er det vel han nappet med ham, og videre i den sag ikke er bevist.

Niels Hansen tilspurgte vidnet om tiden, som han og hvem de andre dannemænd var flere, som var hos samme tid, item om vidnet Ole Madsen er beslægtet eller besvogret med Laurits Olsen og endelig, om han ikke vidste hvoraf Laurits Olsen har sluttet disse tanker om Peder Hansen, eller hvem sligt har frembragt, som synes at være gjort til at yppe kiv og trætte imellem genbo og nabo.

Til det første svarede vidnet tiden vidste han ikke, til det andet at Anders Hansen var der hos førend de, som hidkaldt var. Slægten angående sagde han ja, men hvor nær vidste han ikke uden det er i tredje eller fjerde led. Til det tredje svarede han nej, at han var intet derom bevidst.

Morten Lauritsen i Østerby for retten fremkom og vidnede med ed, at for nogen tid siden kom han ind i Jesper Jørgensens hus, da var Peder Hansen Skotte der, da spurgte han Niels Olsen, om han kender vor fåretyv, der til svarede Niels Olsen. jeg er en ærlig mand, jeg

kender ham ikke, da svarede Peder Hansen Skotte, han er i vor egen by, jeg mener intet dog eller nogle af samme dannemænd dermed, kender du Trekanter Laurits, dertil svarede Niels Olsen han tjente Christen Smed i Vesterby, den de kaldte så til binavn og videre i den sag ikke er bevidst. Efter Niels Hansen forrige spørgsmål til de første vidner, svarede vidnet, tiden vidste han ikke egentlig, men var noget før jul. Svogerskabet angående svarede vidnet at begge deres hustru, nemlig Laurits Olsen og hans at de var søskendebøm, til det sidste vidste han intet af.

Ole Pedersen i Østerby for retten fremkom og vidnede, at for nogen tid siden, kom han ind til Jesper Jørgensen, da sad Peder Hansen Skotte der, da spurgte han Niels Olsen ud, om han ikke kender vor fåretyv, da svarede Niels Olsen nej, men jeg er en ærlig mand, da sagde Peder Skotte, vi har ham i vor egen by, da sagde Niels Olsen det er nok i <> har ham i jer egen by, (145 b)

da sagde Peder Skotte kender du ikke Trekanter Laurits, da sagde Niels Olsen han tjente til Christen Smed i Vesterby, som de kaldte så, slig en er han, og intet videre i denne sag er bevist. Tiden vidste han ikke, men var imellem jul og Mortensdag, hvem flere var hos, erindrede han ikke.

Iver Rasmussen i Østerby for retten fremkom og vidnede med ed, at forleden kom han ind til Jesper Jørgensens, da sad Peder Skotte derinde, han spurgte Niels Olsen ad, kender du ikke vor fåretyv, hvortil Niels Olsen svarede, jeg kender ham ikke men jeg er en ærlig mand, Jeg mente ikke dig der med, men kender du ikke tre kanter Laurits, hvor til Niels Olsen svarede jeg keder vel en, som tjente til Christen Smed som de kaldte så, slig en er han, og videre i den sag ikke er bevidst.

Jesper Jørgensen i Østerby for retten fremkom og vidende med ed at Peder Hansen Skotte kom ind i hans hus og han hørte, at han spurgte Niels Olsen ad, kender du vor fåretyv, hvortil han svarede nej jeg kender ham ikke, vi har ham i vor egen by, da svarede Niels Olsen, så er det ingen bomand, i har ham i jer egen by, da spurgte han Niels Olsen om han kender Trekant Laurits, han svarede, at han kender en karl tjente til Christen Smed for nogen tid, han var død, som de kaldte så og ikke videre i den sag er bevidst.

Niels Hansen begærede at dommeren ville fremkalde efter forrige begæring de vidner som allerede har vidnet, og enhver for sig at svare til hvis, som om spørgsmål og videndes er for de med en god samvittighed med ed kan bekræfte, hvorfor tilspugtes først Ole Madsen om han ikke havde fået deres aflagte vidne skrevet og for dem at være oplæst, hvortil Ole Madsen svarede nej, han hverken havde fået eller hørt førend nu det for retten blev fremlagt.

Det tredje vidne Morten Lauritsen <> svarede, (146 a)

at Niels Olsen havde læst noget vidne op for dem til Jesper Jørgensens samme tid var Ole Madsen der ikke, og det som oplæst blev, skete i dag, førend de kom for retten. Niels Hansen tilspurgte Morten Lauritsen, om han ingen tid tilforn havde været anmodet om hans vidne, hvad han vidne skulle eller vise, hvortil Morten Lauritsen svarede, at han ingen tid har været sanket derom førend i dag.

Det fjerde vidne Ø. Ole Pedersen svarede der til, at han hørte nogle ord henne til Jespers af en seddel, dog som var ud af deres vidne, men ikke han til nogen bestyrkelse, og selv hverken kan læse eller skrive.

Det femte vidne Iver Rasmussen Smed svarede, at han hørte noget af vidnet i dag til Jespers at blive oplæst, førend han kom for retten, men ikke kom ham til nogen bestyrkelse.

Det sjette vidne Jesper Jørgensen svarede, at han hørte Niels Olsen havde skrevet sit vidne og hørte nogle ord deraf i dag, men vidste nok, hvad han skulle vidne foruden den seddel.

Niels Hansen begærede at Laurits Olsen endnu måtte tilholdes at svare til hvis, som kunne om spørges denne sag egentlig vedkommende, hvorved og muligt sandhed des bedre kunne

oplyses, vidtløftighed pengespild og uenighed derved forkommes. Dommeren foreholdt Laurits Olsen her til at svare, hvortil han svarede, når han bekommer kald og varsel imod spørgsmål. Parterne begærede tingsvidne.

** Jørgen Olsen i Østerby for retten fremkom og havde ladet kalde Hans Hansen Borre i Østerby for gæld 6 slette daler og et års rente. Satte udi rette om han ikke inden 15 dage forskrevne penge bør at betale eller lide nam. Birkefogden som begærede Hans Hansen Borre er forelagt til ting kommer igen eller da at gå dom i sagen.

(146 b)
1689 25/1

** Hans Danielsen i Sønderby på Femø havde ladet kalde Rasmus Christensen Badike i Østerby for hvis gæld, han er ham skyldig, som er rejst af en gæld, som salig Anders Nielsen har indført på skiftet efter hans salig formand udi gården, som han påboer og siden der efter for en 6 år siden har vi gjort regnskab tilsammen i godtfolks nærværelse, hvor han da vedgik gælden og lovede at betale det snarest muligt kunne, hvorfor Hans Danielsen sætter udi rette om han ikke burde efter sin egen forskrivning og i godtfolks nærværelse at betale mig, begærer af den retfærdige dommer derpå dom.

Rasmus Christensen erbød sig straks at ville betale med hvis, han kunne fornøje ham med udi hans bo, vil af des årsag have dommen opsat. Dommen opsat til i dag otte dage om parterne imidlertid kan forenes,

** Birkefogden Gert Frederiksen lod oplæse en befaling fra hr. ridefogden Casper Lorentz Møller at ingen kontrakter, skødebreve eller andet salg må ske foruden birkefogdens overværelse, på det han med sådanne kontrakter, købebreve og de medfølgende accidenser observeres og dermed have indseende. Item at ingen må indskrives for fæste uden birkefogdens attest fra øvrigheden produceres, hvilken befaling er af dato Nørre Kærgård den 14. januar 1689, for retten er læst og påskrevet.

** Kaldsmændene med ed hjemlede at have kaldt for Jost i Blans i Lolland Jeppe Rasmussen Nygård i Vesterby på Fejø for hvis han er skyldig <> og videre sin sagelse til første ting ville indgive.

(147 a)

Jeppe Rasmussen Nygård svarede, at det er ikke er uden 3 eller halvfjerde mark, som han var ham skyldig.

** Dommeren påråbte om den sag mellem Jørgen Olsen og Hans Borre er forligt, hvortil Hans Borre var mødt på Retten og svarede nej. Da efter tiltale foregående kald og varsel og efterdi Hans Borre ej forskrevne gæld i mindelighed har villet betale er han tilfinde inden 15 dage at betale eller lide nam.

1689 1/2

** Birkedommeren påråbte om Hans Danielsen eller nogen på hans vegne æskede dom over Rasmus Badike og ingen befandtes.

** Jost i Blans er stedt andet ting til Jeppe Nygård, hvor hvis han kan være ham skyldig.

1689 8/2

** Jost i Blans udi Lolland er stedt tredje ting over Jeppe Nygård, for det som udi forrige ting er indført.

** Der næst blev oplæst en fæsteseddel fra Johan Naus borger i Nykøbing indgivet til birkefogden Gert Frederiksen for hvis i Østerby og til Peder Olsen <> i Vesterby i mening (147 b)

at have forpagtet koncession på øl og brændevin på hans tid fra anno 1689 og til først ankommende den 1. januar 1690, som de selv må nyde for al underslæb, så de vedkommende ville stå til rette, og stræbe der efter konsumtions forordningen indhold.

Hvor for de lover at svare årligt bemeldte penge det første år 8 rigsdaler til den første oktober udi Nykøbing at levere. Såfremt de der for ikke vil være eksekution undergivet, efter konsumtions forordningen, dette er en rigtig forpagtelse undtagen for tolden her for uden før konsumtionen som tolv rigsdaler indeholder. fornævnte fæsteseddel er af dato Fejø den 30 januar år 1689, som for retten er læst og påskrevet.

1689 15/2

** Dommeren pårøbte om den sag imellem Jeppe Nygård og Jost i Blans, om nogen derpå æskede dom. Da for retten fremstillede Jeppe Nygård sig og for retten bekendte at han har betalt hvis, han til Jost var skyldig, derved sagen er forligt.

** Henrik Kradepol på Laurits Nielsens vegne efter begæring fra retten fremstod begærende Peder Skotte med det givne kald til Laurits Olsen ville fort få. Birkefogden pårøbte om Peder Skotte eller nogen på hans vegne var mødt i retten samme kald at ville lade indføre og forfølge, da han ikke eller nogen på hans vegne uden den ene kaldsmand til stede befandtes, Så efter Henrik Kradepol, som efter Laurits Olsens begæring her til tinge mødte i mening, at høre de indciterede vidner og svare til Peder Skotte foregivende, da som hverken Peder Skotte <>

(148 a)

eller nogen på hans vegne er mødt samme givne kald efter loven at forfølge, havde han forårsaget Henrik Kradepols lange og besværlige rejse, som han vil formene, han pligtig er at betale ham derfor og holde Laurits Olsen der udi skadesløs, hvorefter Henrik Kradepol var tingsvidne begærende.

1689 1/3

** Blev oplæst hans kongelige majestæts allerunderdanigste udgangne forordning om kontributionens opbydelse og det øde gods afhændelse ved amtskriveren af dato København den 11. december anno 1688, som her for retten er læst og protokolleret

** Kaldsmænd for agtbare Niels Pedersen i Nykøbing kloster at have kaldet Rasmus Jensen og Jens Nielsen i Sønderby på Femø for hvis til ham debiterer, hvorpå i retten blev produceret velbemeldte Niels Pedersens missive her for retten læst og påskrevet. Parterne er pålagt til ting kommer igen sig her imod at erklære eller da at gå dom.

** Kaldsmænd at have kaldet for Frands Rasmussen i Nykøbing Hans Danielsen på Femø Rasmus <> Jensen og Peder Hansen Borre i Vesterby hvis de til Frands Rasmussen debiterer.

(148 b)

Her på retten blev produceret Frands Rasmussens skriftlige vidne af dato Nykøbing den 28. januar 1689 hvor udi Frands Rasmussen sag giver dem. Dommeren pårårbe om nogen af debitorerne var til stede eller nogen på deres vegne, sig her imod at erklære eller stille tilfreds, og ingen befandtes, da dommen fremlagt til ting kommer igen at føre.

1689 8/3

** Birkefogden pårårbe om Rasmus Jensen på Femø var mødt udi retten og noget imod Niels Pedersens krav havde at producere, og ingen befandtes. Udi den sag imellem velagtbare Niels Pedersen forstander udi Nykøbing hospital på den ene, som ved sin skriftlige missive af dato den 26. januar har saggivet Rasmus Jensen til i Sønderby på Femø for en fordring bemeldte Rasmus Jensen til forskrevne Niels Pedersen skyldig er med kapital, rente og derpå anvendte rejses bekostning, som på Niels Pedersen ved sin skrivelse er begærende dom at måtte meddeles.

Da efter tiltale foregående lovligt kald og varsel og efterdi Rasmus Jensen ikke på samme fordring tilforn i mindelighed har villet betalt, langt mindre noget der imod her for retten har protesteret eller nogen benægtelse her imod gjort, da er Rasmus Jensen tilfinde forskrevne inden 15 dage at betale eller lide nam.

(149 a)

** Birkefogden pårårbe om nogen på Jens Nielsen vegne på Femø var mødt her for retten og noget imod velagtbare Niels Pedersens krav af Nykøbing havde at erklære og ingen befandtes.

Er da dom over ham afsagt som følger. Da efter tiltale og denne sags beskaffenhed og efterdi Jens Nielsen tiltale for gæld, og han ikke efter loven i mindelighed har villet rette for sig, ej heller nu efter lovligt givet kald har betalt, (eller) noget imod gælden har kundgjort, var han tilfundet for forskrevne 23 slette daler tillige med denne proces anvendt bekostning inden 15 dage at betale eller liden nam.

** Birkefogden pårårbe om Hans Danielsen eller nogen på hans vegne var mødt udi retten at svare imod Frands Rasmussen skriftlige sagelse til ham, og ingen befandtes.

Er da dom over ham afsagt som følger, da efter tiltale og denne sags beskaffenhed og efterdi Hans Danielsen på Femø tiltales for gæld, som han til velagtbare Frands Rasmussen borger og handelsmand udi Nykøbing skyldig er, og han samme gæld ej udi mindelighed har betalt, ej heller efter foregående lovligt kald har villet rette for sig eller noget imod gælden har protesteret, da er hans Danielsen tilfundet forskrevne tillige med denne proces omkostning inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Birkefogden pårårbe om nogen på Rasmus Jensens vegne var mødt i retten at svare mod Frands Rasmussen af Nykøbing hans skriftlige beskyldning til ham, og ingen befandtes.

Er da dom afsagt som følger. Da efter tiltale og den sags beskaffenhed, og efterdi Rasmus Jensen på Femø tiltales for gæld, og han ikke i mindelighed har betalt ej heller har efter foregående kald efter loven hørligen rettet for sig, da er han tilfundet inden 15 dage forskrevne tilligemed denne proces omkostning at betale eller lide nam.

** Birkefogden pårårbe om Peder Hansen Borre på Femø eller nogen på hans vegne var mødt i retten at svare imod velagtbare Frands Rasmussen af Nykøbing hans fordring til ham og

ingen befandtes.

(149 b)

Da efter tiltale og efterdi Peder Hansen Borre på Femø tiltales for gæld han til velagtbare Frands Rasmussen i Nykøbing skyldig er med kapital, rente og rejses bekostning, og han samme gæld ikke i mindelighed har betalt, ej heller nu efter foregående kald har villet hørligen rette for sig, da er han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Poul Nielsen i Sønderby på Femø på Poul Olsen Skånings vegne i Vignæs i Lolland for retten med kaldsmænd havde kaldet Niels Pedersen i Nørreby og Peder Nielsen husmand sst. og Niels Pedersen Smed der sammesteds anlangende deres sandhed at vidne så vidt dem bevidst, bemeldte Ole Olsen nu boende i Vignæs at være født på Femø af ærlige ægte forældre, hans far ved navn ærlig og velagt mand Ole Rasmussen, hans moder ærlig dydig og gudfrygtig kvinde Maren Rasmusdatter udi samme deres ægteskab har gud velsignet dem med 3 børn, hvoraf de 2 allerede er hendøde og Ole Olsen igen lever, efter bemeldte Ole Olsens far Ole Rasmussens død var hans efterladte hustru Maren Rasmusdatter igen kommet i ægteskab med ærlig og velagt mand Rasmus Nielsen Skåning og havde udi deres ægteskab avlet 4 børn navnlig Niels Rasmussen Skåning, Rasmus Rasmussen Skåning, Jørgen Rasmussen Skåning og Hans Rasmussen Skåning, af hvilke de tre for lang tid er hendøde og som nu af skibsnød formenes Hans Rasmussen, som er den fjerde af det kuld, nu på en østindisk rejse for København og skal være død, forment der for Poul Nielsen før bemeldte Ole Olsen nu levende i Vignæs skal alene være rette og tilfaldne arving efter hans halvbror Hans Rasmussen Skåning udrejst fra Vignæs på den østindiske rejse på hvis ringe midler han sig kan have efterladt.

Hvorpå blev fremstillet forskrevne vidner som vidnede efter loven navnlig Peder Nielsen, Niels Pedersen og Niels Pedersen Smed, at bemeldte Ole Olsen Skåning <> er barnfødt på (150 a)

Femø og er halvbror til den bortdøde Hans Rasmussen Skåning udgået fra Vignæs på den østindiske rejse, og ej andre arvinger efter bemeldte hans Rasmussen findes enten på fædrene eller mødrene side end bemeldte hans halvbroder Ole Olsen, hvor efter Poul Nielsen på fornævnte Ole Olsens vegne var tingsvidne begærende.

1689 12/4

** For retten fremkom Laurits Olsen i Østerby på Fejø og fremlagde et skriftligt forlig imellem ham og Peder Hansen Skotte i bemeldte Østerby oprettet, som her for retten er læst og påskrevet og lyder ord for ord som følger. Såsom jeg underskrevne Peder Hansen Skotte bomand i Østerby på Fejø forleden år imellem Mortensdag og julefest udi Jesper Jørgensens hus sst. skal have sagt og tilspurgt Niels Olsen i Vesterby om han kendte vor fåretyv, som jeg mente at skulle være her i vor egen by Østerby på Fejø, slig en som 3 kanter Laurits, efter hvilke ord Laurits Christensen i bemeldte Østerby har ladet føre vidner i mening samme ord ham for navnets skyld noget for nær skulle ømrøre, såsom ellers ingen her i byen enten bomænd eller husmænd har det navn Laurits uden han alene, og derfor har ladet føre vidner på samme ord, og derefter taget tingsvidne af Fejø birketing fredagen den 11. januar 1689 i mening sit ærlige navn og rygte videre derefter at descendere og forsvare mod mine Peder Hansen Skottes ord i så måder at føje til forklaring enten til fuldkommen beskyldning eller erklæring.

Da på det at al vidtløftighed, trætte og pengespild kan forkømmes og spares, da er det min Peder Hansen Skottes erklæring herom således belangende, de ting jeg har sagt og ment, at fåretyven skulle være her i vor egen by, det uanset gerningen i sig selv i det her årlig i mod

slagtetiden skulle få mig så vel som mange andre godtfolk både får og lam, men egentlig at beskyldte enten Laurits Olsen eller nogen her i byen derfor, har jeg ikke gjort, og heller ingen med god samvittighed kan sige eller bevise, det gud hans dom (til visse) bedst bekendt for tyvenes gerninger øves. Tilmed er samme ord sagt af mig i et krohus, der jeg var noget beskænket og formener derfor efter lovens 6. bog 1. kapitel 1. artikel at vorde sagesløs efterdi jeg <> som før er meldt ikke egentlig har beskyldt Laurits Olsen eller nogen mand i byen. (150 b)

Ved ikke heller bemeldte Laurits Olsen andet at påsige, end det som en ærlig mand i alle måder vel regner og bør her efter jeg og vil give ham tingsvidne når påskes, om jeg da så var til stede, eller om jeg da kunne være i abcens må han denne vores forlig her til birketinget lade læse med påskrift og birkedommer der efter sted tingsvidne, som fuldkommen som jeg slev til stede var og hvad omkostningen angår, som derpå allerede kan være anvendt, skal være på begge sider ophævet og jeg Peder Skotte og Laurits Olsen er således hermed venlig og vel forenede og forligte, det konfirmere og stadfæstes med vore navne og bomærker her neden under trykket og til des stadfæstelse venligen ombedet birkefogden Gert Frederiksen, birkeskriveren Jørgen Lauritsen og Jørgen Olsen bomand i Østerby med os til vitterlighed at underskrive Fejø den 11 april anno 1689 P H S L O S til vitterlighed Gert Frederiksen Endemand til vitterlighed Jørgen Frederiksen og I O S, hvorefter Laurits Olsen var tingsvidne begærende som ham af birkefogden er tilladt.

** Ole Madsen i Vesterby på Fejø for retten begærede at birkefogden ville udmelde ham uvildige dannemænd at forfare hvad skade som på bemeldte Ole Madsens tvende rugagre i Arnakke mark kan være sket, at de deres afsigt derom til første ting kunne aflægge. Dertil er udmeldt Peder Olsen, Morten Hansen Smed, Michel Jensen og Niels Olsen i Vesterby.

1689 3/5

** På kongelig majestæts vegne og efter hr. ridefogden her Casper Lorentz Møller hans skriftlige befaling af dato <> Nørre Kærgård 19. april næst forleden begærede jeg af den forordnede dommer Michel Jensen at måtte stedets kald og varsel. (151 a)

Dernæst fremstillede Gert Frederiksen to kaldsmænd som ved mundtligt kald havde kaldet Kirsten Anne Hansdatter som var til forn Hans Mathiasens tjenestepige angående en bekendelse her til Fejø birketing at vedstå, som hun tilforn har bekendt, så og imod spørgsmål at svare. Så vedstod de og at have kaldet Kirsten Hansdatter salig. Christen bødkers enke i Vesterby anlangende sin sandhed at bekende og vidne så vidt hende, om det tyveri hos Hans Mathiasen er begået, vitterlig er og svare til, hvad hende ellers for retten kan vorde tilspurgt. I lige måder havde forskrevne kaldsmænd kaldt Jøppe Jørgensen ungarl i Vesterby sin sandhed at bekende, så vidt ham denne sag vitterlig er. Havde og kaldet Hans Pedersen Smed i Vesterby, om han herimod nogen kunne eller ville have at svare.

Dernæst lod den forordnede dommer til vidnernes allerunderdanigste efterretning oplæse lovens første bog 13. kapitel 8. og 9. artikel så vel også forklaring på vidners ed og formaning til dem her for retten, som bag i loven findes. Den forordnede dommer foreholdt vidderne at betænke eden, at de i alle måder følger sandhed og hverken tager fra eller lægger til videre, end det sandhed er.

Dernæst producerede birkefogden Gert Frederiksen en skriftlig opsætning efter den bekendelse, som Hans Mathiasens pige Anne Hansdatter i hans hus, den 14. april næst forleden har gjort med begæring samme, her for retten måtte læses og protokolleres, og af de den tid hosværende konfirmeres. Så og begærede vidnerne måtte udskilles og en efter anden

fremkomme deres sandhed at aflægge. Og lyder samme opsats ord efter ord som følger.

Anno 1689 den 14. april søndag efter prædikenen er Hans Mathiasens pige Anne Hansdatter indkommet i birkefogden Gert Frederiksens hus, og havde med sig af de stjalne penge fra Hans Mathiasen udi mønt en rigsdaler og hele og halve slette daler tilsammen 26 slette daler og 3 rigsmark, som hun i tvende dannemænds nærværelse navnlig Jeppe Rasmussen og Rasmus Lauritsen i Østerby satte på Gert Frederiksen birkefogeds bord, som dem havde efter talt og i kluden indbundet.

(151 b)

Derpå Gert Frederiksen skikket bud til Hans Mathiasen at komme til ham, som da formedelst svaghed selv ikke kunne komme, men fremstillede hans hustru Kirsten Olufsdatter, hvor da birkefogden i hendes så vel som i de dannemænds nærværelse, som da til påhør var indkaldt, 1. spurgte han Anne Hansdatter, hvor hun disse 26 slette daler 3 rigsmark havde bekommet, hvortil hun svarede i samtlige godtfolks nærværelse unødigt og utvungent, at Kirsten Hansdatter Christen Bødgers enke tillige med hende havde dem til Hans Smed, og flere af Hans Mathiasen penge sammen bortstjålet er fornævnte Hans Smed, som Anne Hansdatter bekender at han havde fået i Kirsten bødgers hus, og han fra første ende havde gjort anslag til dette tyveri, og sagt at pengene var ikke i den store kiste i kammeret, og havde begæret at pigen Anne Hansdatter skulle se til at fly ham samme penge, som hun og bekender at have efterkommet, i det hun om aftenen der folkene var gået til sengs i huset tog gadedørsnøglen og lukkede kisten op med og tog pengene, som stod i kisten i den forreste stue i en sort læderpung, og bar dem samme aften ned til Kirsten Klydses fornævnte Christen Bødgers enke, og hun forvarede dem den nat og om dagen efter.

Anden aften efter at Hans Mathiasen og hans kone var gået til sengs, gik Anne Hansdatter ned til Kirsten Klydses igen, og da var Hans Smed der og annammede både pung og penge i begge deres påsyn, mens Anne Hansdatter og Kirsten Klydses og ydermere var tilstede Jørgen Jeppesens søn Jeppe Jørgensen, som så at Hans Smed annammet pengene. Og da mere tilspurgte birkefogden fornævnte pige Anne Hansdatter, om Hans Smed ikke delte nogle af pengene med dem førend han tog dem alle bort, hvortil hun svarede Nej, at han tog dem alle bort, og de fik ingen af dem. Dette således Anne Hansdatter at være bekendt for os samtlige og efter vi med egne hænder under Jacob Hansen ungkarls hånd og Rasmus Lauritsens og Jeppe Rasmussen hænder og bomærker. Hvilke de samtlige her for retten ved ed og oprakte fingre efter loven uden kald vedstod og bekræftede og på alle behørigte steder ville gestandig være.

Ydermere tilspurgte Gert Frederiksen fornævnte pige Anne Hansdatter, om hun andet har for retten at bekende sandt at være, at Hans Smed i $\diamond$ Vesterby havde forført hende til dette grufulde tyveri hos Hans Mathiasen at begå. Hvortil hun svarede ja.

(152 a)

Gert Frederiksen tilspurgte hende hvor hun gjorde af pengene, da hun havde taget dem af Hans Mathiasens kiste, som hun havde op lukket med gadedørsnøglen, hvor til hun svarede, at hun bar dem Kirsten Bødgers hus, og stod der så en dag indtil om den aften. Så kom Hans Smed der ind om anden aften og talte pengene og tog dem med sig.

Nok tilspurgte Gert Frederiksen hende, hvor hun havde fået de 26 daler 3 rigsmark, som hun den 14. april havde bragt i hans hus efter hendes forrige bekendelse, som her til tinget er konfirmeret, hvortil hun svarede, at hun og Kirsten Bødgers [havde] fået dem hos Hans Smed i hans gård og han leverede dem til Kirsten Bødgers, og Kirsten Bødgers leverede pigen Anne Hansdatter dem, og hun bar dem til Gert Frederiksen, hvilke penge han her for retten proponeret [fremstillede] med begæring, de af rettens middel måtte tælles, og befandtes de så til videre på herskabets vegne hos Gert Frederiksen i forvaring bliver til sagens bekostning.

Nok tilspurgte Gert Frederiksen bemeldte pige om hendes alder, hvor til hun svarede at hun

var på syttende år og for resten tilspurgte, om hun havde været til guds bord og været delagtig gjort i det højærværdige alterets sakramente, hvortil hun svarede nej. Efter denne Anne Hansdatters bekendelse begærede Gert Frederiksen af den forordnede dommer, at bemeldte pige med fængsel måtte belægges og i stærk vagt holdes til sagens uddrag, som den forordnede dommer og tilstedte.

Gert Frederiksen fremæskede Kirsten Hansdatter salig Christen Bødgers enke sin sandhed her udi at vidne og vedstå. Da for retten fremstod Kirsten Hansdatter Bødgers og vidnede med ed, at hun ville vidne sandhed og ikke videre så vidt hende i denne sag er bevidst og bekendt. Hans Mathiasens pige den aften hun tog pengene i Hans Mathiasens hus, bar hun dem ned til Kirsten Hansdatter bødgers og satte dem der i forvaring til om anden aften, da kom Hans Smed op og satte sig for hendes bord og sad og talte de samme penge, som pigen bar ind. Den tid Hans Smed havde talt dem, da tog han dem med sig alle sammen, og den tid Hans Mathiasens pige kom til hende, sagde pigen at Hans Smed skulle have samme penge, hvilke ord hun talte den samme aften, hun havde taget pengene til Hans Mathiasens <> hus, og den tid

(152 b)

Hans Smed gik med pengene, da bad Kirsten Hansdatter Bødgers, at de skulle bære samme penge tilbage igen, som de var kommet fra.

Da svarede Hans Smed, at han ville stå dem for al deres fare, som de skulle lide for samme penge, både Kirsten Hansdatter Bødgers og pigen, og sagde ydermere Hans Smed, at det ville ikke var mere synd at tage pengene fra Hans Mathiasen, end det var at æde et stykke smørrebrød og bekendte, at hun ikke videre i sagen er bevidst.

Gert Frederiksen fremæskede Jeppe Jørgensen ungarl, som fremkom og vidnede med ed, at han ville vidne sandhed og ikke løgn, og hverken tage fra eller lægge til, men ville vidne så vidt han i denne sag er bevidst og bekendte, at for nogen tid siden kom han til Hans Smed uden for hans gård, da spurgte Hans Smed ham, om han ville gå med hen til Kirsten Bødgers, hvorpå Hans Smed brast ind i vidnesbyrd og sagde, det var ikke, som han havde sagt, hun ville tale med ham, da kom Jeppe Jørgensen ind med Hans Smed i Kirsten Bødgers hus, da så Jeppe Jørgensen at Kirsten Bødgers pige, fik Hans Smed nogle penge at han skulle tælle, da talte han dem. Den tid han havde talt dem, da sagde Hans Smed at det var 38 slette daler. Da lagde han dem i en pung og gjorde samme penge hans sag, og sagde at han ville stå Kirsten Bødgers og pige Anne Hansdatter for alle deres farer, som de skulle lide for samme penge, og så gik Hans Smed hjem, og Jeppe Jørgensen gik hjem til hans far, og videre i den sag ikke er bevidst.

Gert Frederiksens påråbte om Hans Smed eller nogen på hans vegne havde noget her imod at svare. Da for retten fremstod Hans Pedersen Smed og fremlagde et indlæg lydende ord for ord som følger. Velærede forordnede birkedommer i hvor flittig og omhyggelig min hustru har været udi denne min svare fængselstid og ville have haft en prokurator, der sig min sag kunne anlægge til i dag, men ingen har bekommet, hvorfor jeg ydmygeligst er begærendes af dommeren og fuldmægtigen, at de ville give mig delation i mindste 8 eller 14 dage eftersom min hustru rejser hen til amtmanden, så den broder ingen mand kan svare for mig, jeg formener retten mig heri bifalder, udi alt det <> så billigt og forsvarligt kan være,

(153 a)

og ellers endvidere begæres at vide af fuldmægtigen, om han ikke vil forunde mig den ret som lovens 1. bogs visse kapitler om formelder med borgen, at den der hus og jord har igen, skal det være i borgen for ham, om han endskønt for retten kunne gives tyve sag. Da efterdi at jeg ejer selv hus og jord, formener jeg det at være borgen nok, om jeg kunne endskønt dette omrørt tillægges, som dog aldrig det jeg vil forhåbe retfærdigen skal overbevises enten at være tyv eller tyve medvider, ellers begæres og af fuldmægtigen, at han til sagens oplysning i

dag vil erklære sig af hvad årsag, han mig således har ladet fængsle og forvare, som en anden misdæder, der liv og levnet kunne have forbrudt, enten han gør det af egen myndighed eller og om han øvrigheds befaling der på kan have, den da måtte i dag vorde fremlagt, så begæres og af retten, at alt hvis som i dag kan vorde indført og forelagt, at mig tingsvidne efter måtte stedes til mere oplysning på alle disse forskrevne poster. Formoder jeg at dommeren mig her udi hjælper til ret efter loven, som han selv agter at indestå og forsvare for sin dommer, at jeg fattige mand ej udi ringeste måde imod loven vorder overilet, dette begærer jeg at må for retten blive læst og påskrevet og udi tingsvidnet indført Fejø den 3. maj anno 1689 under Hans Pedersens Navn skrevet med fire bogstaver H P S S.

Til Gensvar fremlagde Gert Frederiksen hr. ridefogden befaling, som her for retten er læst og påskrevet og lyder. Så som formenes at hans Smed og Jeppe Jørgensen som befandtes suspect med de stjalne penge fra Hans Mathiasen at ville gå til den rette bekendelse, jeg også for andre herskabs forretninger ej kan komme fra længe respit, at drage over til Fejø at anstille fremdeles en inkquisition, som dog tilforn efter min begæring af kongelig majestæts birkefoged Gert Frederiksen er begyndt med, dog på det at ingen ej skulle komme udi lang held [vanheld] der over, vil bemeldte birkefoged forsikre sig, alle udi denne sag suspekter personer så lovlig og forsvarligt at ingen undkommer, og lade dem med det første føre her over, at imod dem kan ske videre inkquisition og en hvis bekendelse siden kan konstateres fartøjet kan tages derpå landet og for Fejø men at skaffe dem her over.

(153 b)

Nykøbing den 25. april anno 1689 Casper Lorentz Møller, hvorefter Gert Frederiksen af den forordnede dommer begærede assistance at Hans Smed efter loven stillede tilbørlig kaution om han vil være siden ad fri til tinge, og så og tilladt at svare for sig eller og at borge for sig selv. Den forordnede dommer henholdt Hans Pedersen Smed, om han kunne forskaffe kaution for sig, hvor på han erklærede sig og sagde nej.

Gert Frederiksen tilspurgte Jørgen Jeppesen, om han endnu tilforn ville være bogen for hans søn Jeppe Jørgensen indtil han blev fremstillet til den gunstige øvrighed til videre forhør, hvor til Jørgen Jeppesen svarede Ja.

Hans Pedersen Smed begærede endnu videre at have indført, at han, som han er en ubelæst mand, og mig højlig anklages, at jeg uskyldig er angrebet, og udi bolt og jern fængslet af min gunstige øvrighed angående det tyveri, som skulle have været sket til Hans Mathiasen, hvilket jeg aldrig har enten ladet eller bedt gjort den gerning, som hans pige Anne Hansdatter mig har påsagt, hvilket hun aldrig skal godtgøre eller nogen tid bevise, ej heller at jeg har den mand bestjålet eller nogle andre i ringeste måder, og de penge som Jeppe Jørgensen har om vidnet, at Kirsten Bødkers lille pige skulle have han fået mig, der for mener jeg mig, som jeg samme penge har talt, da var de ikke stjålet, for de penge, som jeg har talt, er jeg ærlig kommet til, jeg har ingen stjålet af dem, det har været mine egne, og denne nogle snak og samtale af disse tvende kvindes personer, har de gjort ud af et had på mig fattige mand, hvilket de aldrig kan fri være for guds strenge dom, efter alt indførte protestation og vidner. Var Gert Frederiksen og hans Pedersen Smed tingsvidne begærende. hvilket den forordnede dommer tilstedte.

** Jacob Hansen ungarl udi Vesterby foran retten fremkom og havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby på Fejø for hans patrimonium, som hos bemeldte Anders Hansen er bestående , som er udi kapital 76 slette daler 2 mark rente efter skiftebrevets dato anno 1679 den 3. juli <> og til dato 22 Slette daler 2 mark 4 sk.,

(154 a)

hvorpå er betalt med 12 skæpper ærter 4 slette daler 2 mark. Bliver så igen kapital og rente 94 slette daler 2 mark 4 sk.

Og satte fornævnte Jacob Hansen udi rette om ikke fornævnte Anders Hansen forpligtet er og bør ham samme sit gods at erstatte i lige god værdi, som han det har bekommet og det inden 15 dage eller derfor at lide nam, og var en retfærdig dom begærende.

Anders Hansen erbød sig at ville betale uden nogen dom, med hvis som fandtes i hans bo. Dommeren optog sagen til ting kommer igen om de imidlertid kan forenes eller da at gå dom i sagen.

1689 17/5

** For retten fremstod Jacob Hansen ungarl i Vesterby og æskede dom over Anders Hansen i Østerby efter hans forrige indførte saggivelse til ham. Den forordnede dommer pårøbte om Anders Hansen eller nogen på hans vegne var mødt og havde nogen prætentation imod dommen, som til i dag er optaget og ingen at svare befandtes.

Da efter tiltale foregående lovlige kald og varsel og efterdi Anders Hansen i Østerby på Fejø næst forleden 3. maj her for retten af Jacob Hansen ungarl udi Vesterby på Fejø er saggivet for en del hans børnegods, som hos bemeldte Jacob Hansens salige forældre reterer, og han ikke i mindelighed har villet rette for sig og stille tilfreds med betaling, hvorved lovmål kunne fraskrives, endog ham rum delation her for retten er givet.

Da er Anders Hansen tilfinde inden 15 dage forskrevne 94 sldl. 2 mark 4 sk. til Jacob Hansen at betale billig med denne processes omkostning eller der for at lide nam.

(154 b)

Og var Jacob Hansen begærende dommen beskrevet.

1689 21/6

** Gert Frederiksen på sr. ridefogdens vegne fremstillet Hans Mathiasen her for retten at forklare og ved sin ed aflægge, hvad ham er frastjålet efter der om hans forrige angivelse. Da for retten fremstod Hans Mathiasen og bekendte, at ham var blevet frastjålet først udi penge firsindstyve slette daler en pakke lærred, som holdt 40 alen hørgarn á alen 1 mark er 20 slette daler. Item 2 hørgarns skjorter begge så gode som 2 rigsdaler og fire tørklæder så gode som en sletdaler, item 8 pund lys så gode som en sletdaler, hvilket Hans Mathiasen ved sin ed bekræftede sandt at være.

** Gert Frederiksen fremstillede kaldsmænd, som på ridefogdens vegne havde kaldet Hans Mathiasens forrige tjenestepige Anne Hansdatter og Hans Pedersen Smed i Vesterby begge imod sag og dom, for det tyveri, som hos Hans Mathiasen er begået.

Dernæst fremlagde Gert Frederiksen et forseglede birketingsvidne udstedt på Fejø den 3. maj næst forleden med begæring samme i dag her for retten måtte læses og påskrives og indføres i hvis, for retten vorder afsagt. Så producerede Gert Frederiksen og den skriftlige eksamen som øvrigheden til sagens oplysning på kongelig majestæts vegne har ladet være sig anlangende at eksaminere vidnerne og sagvolderne i denne sag. Item fremlagde en skriftlig attest om Hans Smeds tilbud imod Hans Mathiasen med betaling for hvis ham var frastjålet med lige begæring som om tings <> vidnet taget er, at måtte læses påskrives og indføres i hvis for retten vorder afsagt, og lyder samme attest, som følger.

(155 a)

Anlangende vores sandheds vidner at aflægge om Hans Smeds tilbud imod Hans Mathiasen, da er der med således at næst forleden den 7. juni, som var en fredag efter middag, kom Laurits bysvend ned til os i smedjen og bad os komme op til Gert Frederiksen, og der vi kom derop, da gik Laurits bysvend til Hans Smed og sagde, nu er disse mænd kommet, om du vil

nu sige disse ord til dem, som du sagde før, hvor til Hans Smed svarede jo. Så bad Laurits bysvend os komme ud til Hans Smed, som sad i køkkenet, og der vi kom til ham, sagde han ville gerne betale Hans Mathiasen for så mange penge, som han kunne sige med god samvittighed at have mistet, og ham var frastjålet, og stille øvrighed tilfreds, på det han kunne blive fri for sagen, og bad at hjælpe til med håndskriften, at det ikke skulle gå hans ære for nær, og bad at gå ind til Hans Mathiasen, som de var til Gert Frederiksen og spørge ham, hvor mange penge han havde mistet, da svarede Hans Mathiasen, at han var frastjålet 80 daler penge foruden andet gods. Så gik vi ind til Hans Smed og sagde ham dette, da svarede Hans Smed, han ville betale ham derfor og forsikre ham til hvis gods der for, og på visse tider betale og bad os gå ind til Hans Mathiasen og høre, hvad han sagde dertil, da sagde Hans Mathiasen, ikke uden han giver mig de 40 daler penge straks og forsikrer mig så af sit gods for de andre 40 daler, så ville han lade sin sag forlige, men dette måtte ske med øvrighedens tilladelse.

Så gik de ind til Hans Smed og sagde ham det, da svarede Hans Smed, jeg kan ikke skaffe ham så mange penge, om jeg skulle miste mit liv, men sagde der hos måtte han komme løs af sin arrest, så ville han sælge af sit gods, og skaffe de fleste penge han kunne få og lade mig Michel Christensen låne sig penge på hans ambolt, hvor til jeg svarede nej. Så bad Hans Smed os gå ind til Hans Mathiasen med en gang, om han ville annamme gods i forsikring eller betaling, hvor til Hans Mathiasen svarede nej, uden jeg får de 40 daler penge før end, det sagde vi Hans Smed igen.

Så lod han os gå til Gert Frederiksen om han ville give ham fri <> af arresten at være om penge.

(155 b)

Hvortil Gert Frederiksen svarede, det kan jeg ikke gøre uden i skaffer forløfte for eder, så må i gerne gå. Det sagde vi til Hans Smed igen, da svarede han nej og jeg kan ingen forlovere få, der det ville gøre, og så blev der ej videre omtalt, men dette således som forskrevet står er i guds sandhed passeret, så sandt hjælpe os gud og hans hellige ord og vil det på alle behøvende steder gestandig være, hvilket vi med vores bomærker bekræfter Fejø den 21 juni 1689 under Hans Hansen Rågøs bomærke og Michel Christensens bomærke, hvilke de og med deres ed efter loven afhjemlede udi Hans Smeds presents og nærværelse.

Efter oplæste tingsvidne, den holdne eksamen og attesten, som før med Gert Frederiksen på hr. ridefogdens vegne, satte udi rette for den retsindige forordnede dommer og forment Anne Hansdatter efter egen bekendelsen og grove begangne tyveri jo bør at lide efter lovens 6. bog 14. kapitels 36. artikel at kagstryges og have tyvemærke på sin pande, og som Hans Pedersen Smed udi forberørte tingsvidner så standhaftig af Anne Hansdatter beskyldes, at have forført hende til dette grove tyveri at begå, så konformerer hendes beskyldning så vidt at være med tvende lovfaste vidner navnlig Jeppe Jørgensen og Kirsten salig Christen Bødgers som vidner og siger. At Hans Smed den aften han kom ind i Kirsten Bødgers hus at annamme penge spurgte hende ad, om han havde fået give Hans Mathiasen [sin] mødom, hvorpå hun lod tilbage Hans Smed pengene, hun havde stjålet fra Hans Mathiasens folk, som Hans Smed talte og sagde at være 38 daler kan af spørgsmålet sluttes, pengene var vel den mødom han spurgte om, men havde fået fra tyveri, og der Hans Smed ikke efter deres forening og råd ville få pigen, pengene at kræve tilbage igen, som de var kommet fra, men tog dem til sig, som han dog vidste ingen lovlig adkomst at have på, og forsikrede hende Anne Hansdatter og Kirsten Bødgers at stå al deres fare, som de skulle lide for samme <> penge, og det som ydermere skal have sagt, da han gik bort med pengene, dette er ikke mere synd at tage disse penge fra Hans Mathiasens folk, end det var at æde et stykke smørrebrød.

(156 a)

Af disse hans ord og gerninger som klarligen beskrives, der af kan grangiveligen sluttes, at

Hans Smed ikke alene har forført pigen til dette grove tyveri at begå, men end og er tyv, hæler og medvider og tyv annammede, idet han pengene uden lovlig adkomst, som før er meldt, har annammet, som han og nu igen har præsenteret sig til at ville betale og vederlægge Hans Mathiasen igen, på det han sig for videre tyvs straf kunne retirere, og som Hans Smed ikke udi denne ukristelige og grove handel, sig har undset og ved nogen ærbarhed villet have sig forskånet, så langt mindre har han sparet sig at berette, og siger offentlig løgn for den gunstige øvrighed, der han den 1. juni næst forleden for dommeren i godtfolks påhør til eksamen er blevet fremstillet, idet han bekendte at have opkrævet den dag hos folkene på landet de penge, han talte i Kirsten Bødkers hus om aftenen, hvilket hans løgn straks er åbenbaret, idet han ej kunne give folkene navn af hvem, han den dag penge havde bekommen hos, og den bekendelse ej nogen tid kan godtgøre eller bevise, men (viste), hvorefter de førte vidner løgnagtig bekendelse og på det sidste egen erkendelsen til betaling for de stjalne poster og efter hans majestæts nådigste lov for billig samme tyv og løgner bør at rettes.

Sætter Gert Frederiksen på hr. ridefogdens vegne udi rette og formener Hans Smed bør at lide efter lovens 6. bog 22. kapitel 2 artikel, som den der har forlokket anden mands tjener til tyveri at begå og straffes, som han selv stjålet eller gerningen at begået havde, og der for efter lovens 6. bog 17. kapitel 36. artikel at kagstryges og have tyvsmærke på sin pande og efter den 39. artikel sst. betale, den han stjal fra, igæld og til det nådigste herskab for sagen lide påtale betale tvigæld og for løgnagtig beretning $\diamond$ for sin øvrighed bøde sine 3 mark og al sagens anvendte bekostning at erstatte,
(156 b)

og hans hovedlod at være forbrudt, og hvis Hans midler hertil ej kan strække eller nogen misgerning med ham videre kan efterspørges, da lide efter loven på kroppen med fængsel til Bremerholm, hvorefter Gert Frederiksen på her. ridefogdens vegne æskede en retmæssig og forsvarlig dom.

Hans Pedersen Smed for retten fremkom, eftersom han har været hos den gunstige hr. ridefoged og har begæret af ham at stille den gunstige øvrighed tilfreds, på det jeg fattige ubelæste mand kunne blive trætte og proces foruden, da havde han mig det erlovat at skulle ske, men løftet er ikke holdt efter den bekendelse, som jeg havde sagt til min gode hr. ridefoged om de penge, som jeg havde talt, skulle have været mine egne i hvilket jeg mig formener, at jeg ikke skulle have fortørnet den gode ridefoged noget der med og ej heller løjet for ham, thi den tid at jeg de lånte penge af Kirsten Bødkers havde annammet i hendes hus, da mente jeg, at det var mine egne, så længe jeg dem havde i ansvar og var dem nyttig, og efter den sagelse som Gert Frederiksen i dag har indlagt, at jeg skulle være tyvemedvider, hvilket jeg aldrig har været ikke heller er, men efter den store beskyldning og store løgn, som Anne Hansdatter mig har påsagt, hvilket hun aldrig godt skal gøre, at jeg hende nogen tid har enten under lokket eller tilskyndet noget tyveri at bedrive ej heller været i råd og gerning med hende noget utilbørligt at bedrive, men hun skal have mig det påløjet og ej heller nogle penge af hende havde annammet, og ej heller nogen tid hende nogle leveret, men hun skal have mig dette altsammen påløjet som en uærlig tyv, indtil hun mig det lovligen overbeviser, thi loven hun siger at den som tilstår han skal bevise.

(157 a)

Og ej heller holder loven, Anne Hansdatter som er tyven og har kosterne igen leveret, at hun må være vidne eller aflægge noget vidnesbyrd i sin egen sag, som kan hindre en mand på ære, liv og gods uden noget lovligt bevis, synes mig derfor at være imod loven, at Gert Frederiksen birkefoged har taget tyven så helt i forsvar og mig fattige mand så strengelig, der imod angår, som aldrig har enten røvet eller stjålet, det nogle skal mig nogen tid overbevise, så længe jeg i denne menighed har været bekendt, siden jeg var et barn, men Gert Frederiksen mig så strengelig forfølge, så han det aldrig kan forsvare, enten for gud eller høje øvrighed for

kongens bonde ham medhandler, idet han ham har bort trukket fra sin næring og bestilling og stakkels kone og små umyndige børn, hvilket jeg vil indsætte for den højeste gud, som er alle vores dommer, at han ville tilstede, at den der have ret måtte få ret, at den uskyldige ikke skulle lide for den skyldige, hvilket jeg indsætter for den gunstige dommer, at han ikke fordrister sig til at dømme mig fattige mand nogen hinder eller skade på ære, liv og levnet efter nogen løse vidnesbyrd og uden noget lovligt bevis, dersom sligt formodes, må han sig det vil forlade, at svare mig den for sin (hr.) dommer.

Dernæst fremstod kaldsmændene og med ed for Hans Smed havde kaldet hans moder Anne Hansdatter sit sandheds vidne aflægge, om det som Kirsten Bødgers havde sagt om de penge. Hvor imod Gert Frederiksen protesterede og forment Hans Smeds moder som villigt vidne ikke udi sagen bør at assistere, mod hvilken protestation den forordnede dommer stedte Hans Smed vidnet til forhør.

Da for retten fremstod Hans Pedersen Smeds mor ved havn Anne Hansdatter, og vidnede med ed <> at lidt før påske kom Kirsten Bødgers ind til Hans Smed og der bad hun hende lyske sig, som hun også gjorde.

(157 b)

Imidlertid kom Hans Smed ind i smedjen og ville stoppe sig en pibe tobak, da sagde Kirsten Bødgers, det er ikke tid, jeg står her længere, børnene der råder selv hjemme, da svarede Hans Smed hende, der er ingen hast, jo jeg kan ikke bie for de fremmede børn kommer ind til vort, så (drives) de sammen, ydermere sagde hun, jeg har ingen lås eller lukke, for hvad jeg har, endog har jeg nogle skillinger ligger inde i min seng i klæderne, så svarede Hans Smed, har du nogle, da kan du vel låne mig nogen af dem, da svarede hun jo såmænd, så kan i gå op til mig i stedet, samme aften gik Hans Smed op til Kirsten Bødgers og fik pengene, og ikke videre er bevidst.

Kirsten Hansdatter Bødgers for retten fremstod og bemeldte alt det, som hun Hans Smeds moder om vidnet har, hvilket hun ved sin ed aflagde.

Hans Pedersen Smed endnu protesterede videre om det forlig, som han skulle have gjort med Hans Mathiasen hvilede. De gik fra og til mig, med ord og tale, hvilke jeg gav også snak i veje for, men jeg aldrig har begæret af hans Mathiasen, at ville forliges med ham i nogen måde, for jeg havde hverken stjålet fra ham eller røvet noget i nogen måde, der for ved jeg intet jeg skulle forliges med ham.

Hans Pedersen Smed sig lovligen beklager, at han i guds hus ved stor (oprør) og kirkedøren islaget af Gert Frederiksen birkefoged på Fejø, som præsten stod på prædikestol, og mig fattige mand udi arrest anholdt, efter tjenestens forretning, har han mig med fire mænd mig udi arresten ført i sit hus, hvor jeg fattig mand hasteligen blev frataget fra min næring og bjergning, hvor jeg vidste mig ingen fare at påstå i nogen måder <> til om mandagen.

(158 a)

Derefter har Gert Frederiksen mit gods beskrevet, og har jeg været begærende på øvrighedens vegne, at jeg måtte nyde af mit gods enten at sælge eller udsætte for penge at forsvare mig med lands lov og ret, hvilket de måtte mig blive tilladt, men blev så fængslet i bolt og jern, og der efter blev givet kald og varsel til første birketing imod beskyldning og vidnesbyrd at påhøre, som jeg også mødte og var tingsvidne begærende og erlagde mine penge for retten, men jeg fattige mand måtte ikke få så længe respit, at jeg mit tingsvidne måtte få hjemlet, men blev om anden dagen af Gert Frederiksen birkefoged i fængsel og i jern i Nykøbing tårn henført for min ret, og havde Gert Frederiksen birkefoged tingbogen med sig i Nykøbing, hvad han der med den bestilte, ved han selv bedst, thi synes mig at være imod loven at føre en tingbog af et birk når den ligger under proces og tingsvidnes udstedelse.

Gert Frederiksen tilspurgte Hans Pedersen Smed, om han havde noget videre i denne sag at protestere eller vidner at føre. Hans Pedersen der imod svarede Når der nogen, der taler ham

noget til, så får han forsvare sig, det han kan, og råbte da Gert Frederiksen unødigt at svare til Hans Smeds vidtløftige og ugrundede protestation, helst efterdi han vil formode, han lidet dermed lovmæssigt kan vidne, men vil formode hans sag så grundig efter loven og de førte vidner for den forordnede dommer er oplyst, hvorpå Gert Frederiksen endnu som tilforn uden ophold og bekostning begærede, at der på måtte dømmes, og at den forordnede dommer endnu som tilforn ville gøre anstalt at Hans Smed i arrest til sagens udgang kunne forblive, eller stille kaution for sig efter loven.

Hvad den post angår at Hans Smed påstår at sælge og afhænde sit gods til sagen at udføre, vil han formode af den forordnede dommer <> tilbørlig og forsvarlig vorder iagttaget, så hans kongelige majestæt som sagsøger og Hans Mathiasen for sin skade intet der ved præjudiceres med mindre, han dem tilbørlig stiller kaution.

(158 b)

Den forordnede dommer forelagde Hans Pedersen Smed, om han kunne stille kaution til sagens udgang, ellers kunne den forordnede dommer ikke slippe ham af arresten. Hvortil Hans Pedersen Smed svarede, at han ingen kaution for sig kunne skaffe, med mindre hans hus og jord måtte være i kaution for ham, hvor til Gert Frederiksen svarede, at som Hans Smed boede tilforn i et gadehus og her var lidet jord dertil, så ville han formode det kunne ikke accepteres imod den skade, som han Hans Mathiasen og det nådige herskab efter loven har beredt, lang mindre at borge for hans person, og var Hans Pedersen efter al hans indførte protestation tingsvidne begærende, som den forordnede dommer tilstedte, og Gert Frederiksen æskede dom uden ophold.

Den forordnede dommer opsatte dommen til i dag otte dage, om Hans Pedersen Smed og Anne Hansdatter dem noget til befrielse imod Gert Frederiksens protestation kunne for retten fremlægge, eller da at gå dom i sagen.

** For retten fremkom Michel Jensen i Vesterby som efter begæring af Jørgen Lauritsen for retten havde kaldet for hæderlig vellærde mand hr. Dines Hansen sognepræst i Sønder Broby udi Fyn Anders Hansen i Østerby for gæld, nemlig kapital 13 slette daler 3 mark 8 sk. som han bemeldte hr. Dines efter salig Claus Olsen er loddet og tilfalden, rente deraf fra juli måned anno 1685 og til dato, han efter sin salig bror hr. Hans Hansen i Birket hos Anders <> Hansen er loddet og tilfalden rente derefter fra juli anno 1686 til dato. og satte efter begæring Michel Jensen udi rette om han ikke pligtig er og bør samme penge inden 15 dage at betale eller derfor at lide nam.

(159 a)

Dommeren pårøbte om Anders Hansen var til stede og havde noget her imod at svare og ingen befandtes, er sagen optaget til i dag 14 dage om Anders Hansen imidlertid vil stille tilfreds eller gå dom i sagen.

** Hans Mathiasen i Vesterby for retten fremkom og havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby for gæld, og satte Hans Mathiasen udi rette om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide ham. Birkefogden optog sagen til i dag 14 dage eller da at gå dom i sagen.

1689 28/6

Michel Jensen forordnet dommer.

(159 b)

** Gert Frederiksen på sr. Ridefogdens vegne havde ladet kalde menige sognemænd, bomænd

og husmænd på Fejø anlangende her for retten at give Hans Pedersen Smed i Vesterby sit skudsmål, hvorledes dem om hans liv og levnets forhold beroede, førend hans bror Anders Smed blev hængt og efter den tid vitterlige er, om han ikke for tyveri og anden misgerning har været berygtet, og hvis ellers dem for retten Hans Smed angående kan vorde tilspurgt og Hans Smed kaldet for her til at påhøre og svare. Hvorpå Gert Frederiksen fremæskede menige bomænd og husmænd på Fejø en efter anden, deres sandheds vidne her om at aflægge.

Da for retten fremkom Niels Christoffersen i Vesterby og vidnede for retten, at han havde hørt, Hans Smed var berygtet for tyveri. Dernæst fremkom Jørgen Hansen sst. og vidende for retten, at han havde hørt, Hans Smed var berygtet for tyveri, førend han kom i denne mistanke for Hans Mathiasens penge, hvilket han ved sin ed efter loven aflagde. Dernæst for retten fremkom Jeppe Lauritsen sst og vidnede for retten, at han havde hørt i Lolland at Hans Smed var berygtet for tyveri, og vidnede ydermere, at han havde hørt og ville bevise, om det påkræves. at han havde sagt i hans egen smedje, at han havde ikke lyst til andet arbejde end tyveri, var det ikke for hans kone og små børn, hvilket han ved sin ed efter loven afhjemlede.

Dernæst fremkom Morten Hansen Krog sst og vidende for retten, at han havde hørt imedens Hans Smed boede i Lolland, at han var berygtet for tyveri, hvilket han ved sin ed efter loven afhjemlede.

Dernæst fremkom Søren Hansen sst. og vidnede for retten, at han havde hørt, at Hans Smed var berygtet for tyveri. Gert Frederiksen tilspurgte Søren Hansen om han ikke med god samvittighed havde mistanke til Hans Smed om nattetide at have prøvet hans lås og lukke enten med vognkæp eller andet instrument at indbryde, hvortil Søren Hansen svarede at der blev en hæng [hængsel/hængelås] på en dør sønderbrudt, imens han var ovre til Hans Andersens moders i Blans til begravelse, men hvem det gjorde ved jeg ikke. Gert Frederiksen æskede Søren Hansen på sin ed, om han har haft Hans Smed <> derfor mistænkt eller ikke, (160 a)

hvilket Gert Frederiksen begærede af den forordnede dommer at måtte ham forelægge, hvortil Søren Hansen svarede, at den som er i rygte, har man gerne mistanke til, hvilket han ved sin ed efter loven aflagde.

Dernæst fremkom Peder Bendiksen sst. og vidnede for retten, at han havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri i nogle år. Jørgen Jørgensen sst. vidnede, at han har hørt Hans Smed var berygtet for tyveri, Jens Madsen sst. havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri. Morten Hansen Smed sst. vidnede, at det var ham bevidst at Hans Smed var berygtet for tyveri, siden han flyttede til Lolland at bo.

Gert Frederiksen tilspurgte Morten Hansen, hvorledes Hans Smed sig havde skikket og forholdt i adskillig ærlig forsamling så som faldsmål i ejerlav, om han da ikke altid har søgt klammeri og gerne haft lyst til at søge årsag at overfalde hans næste. Hvortil Morten Hansen svarede, at tvende gange har Hans Smed villet overfalde ham med klammeri og slagsmål, hvor til Morten Hansen holdt sig for god til at lægge sig i klammeri med ham.

Dernæst fremkom Peder Olsen sst. og vidende, at det er ham bevidst at Hans Smed er berygtet for tyveri, siden han rejste til Lolland at bo, og da levede hans bror Anders Smed, som blev hængt ungefær en 10 eller 12 år siden. Jørgen Nielsen sst. vidnede, at det er ham bevidst at Hans Smed er berygtet for tyveri efter et års tid eller to siden. Christen Rasmussen sst, vidnede, at det er ham bekendt Hans Smed var berygtet for tyveri imedens Hans Smed og Christen Rasmussen boede begge i Lolland.

Jørgen Jeppesen vidnede at han havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri, imens hans bror Anders Smed levede, ellers bekendte Jørgen Jeppesen at Hans Smed var hos ham og begærede han ville gå <> op med ham til Hans Mathiasen om aftenen, efter solen var nede, da sagde Hans Smed han havde sig lejlighed engang han var oppe og ville have købt Hans Mathiasens jord, hvad det var han så eller ville have, ved jeg ikke, da bad jeg gud bevare mig

der for, da bad jeg ham for Jesu død og pines skyld, begå sådant, da sagde han, det skulle ud, til djæveln, skulle føre ud, om han siden efter var til Hans Mathiasen eller ikke, det ved jeg ikke.

(160 b)

Gert Frederiksen tilspurgte Jørgen Jeppesen, at så som han er Hans Smeds svoger, og har hans søster i senge, om han ikke da vitterligen og enten af Hans Smed selv eller og hans pårørende har hørt, eller for ham været bekendt at Hans Smed havde forlokket Hans Mathiasens pige, til dem at bestjæle, og at han havde fået Hans Mathiasens eller hans kones frastjålne penge i Kirsten Bødkers hus, hvortil Jørgen Jeppesen svarede, at udi den post er han intet bevidst.

Gert Frederiksen tilspurgte Jørgen Jeppesen om Hans Smed før havde henført en del af hans gods, førend han blev taget i arrest. hvortil Jørgen Jeppesen svarede, at noget af Hans Smeds gods om lørdagen er henført i hans hus i Jørgen Jeppesens fraværelse, og samme gods førte Jørgen Jeppesen straks op til Hans Smed igen.

Hans Smed protesterede og begærede, at han ville forklare af hvad årsag, at hans gods skulle være ført i Jørgen Jeppesens hus, hvortil svarede Jørgen Jeppesen, at han var en lydør mand og lå på sin seng, men mente at det skulle være Peder Smeds og Hans Smeds kone, om Hans Smed eller nogle flere var med, ved han ikke. Gert Frederiksen tilspurgte Jørgen Jeppesen, om han ikke vidste Hans Smed noget vitterligt tyveri skyldig at være eller og tyvemedvider imidlertid Hans Smed boede i Lolland, eller og efter den tid så længe han har boet på Fejø. Hvilket han ved sin ed aflagde ikke at være ham vitterligt, men svarede nej. Ellers bekræftede hans forrige vidne med sin ed således som indført er sandt at være.

Dernæst fremkom Ole Nielsen og vidnede at Hans Smed er berygtet for tyveri og slagsmål, hvilket han har hørt, mens han var på Askø, når han var kommet over til Lolland og siden han kom her til Fejø, hvilket <> han med sin ed efter loven aflagde.

(161 a)

Rasmus Hansen i Vesterby vidnede, at det er ham bevidst at Hans Smed i Vesterby er berygtet for tyveri. Laurits Jensen sst. vidnede, at det er ham bevidst at Hans Smed er berygtet for tyveri både mens han bror Anders Smed levede og siden. Hans Christensen sst. vidnede at Hans Smed er berygtet for tyveri både imens hans bror levede og siden. Hans Rasmussen sst. havde hørt altid, så længe han har kendt Hans Smed, at han har været berygtet for tyveri og intet godt havde hørt om ham, så længe han havde kendt ham. Jens Olsen sst. havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri imens han var hos hans bror Anders Smed i Lolland, klammeri angående, da sagde Jens Olsen at Hans Smed var i klammeri med Niels Jørgensen, og gav en halv tønde øl til ejerlavet til forligelse.

Peder Hansen Skotte sst vidnede, at det er ham bevidst at Hans Smed er berygtet for tyveri mens han var i Lolland og boede hos broderen Anders Smed. Frands Madsen sst. vidnede at den tid Hans Smeds bror Anders Smed blev hængt, kom Hans Smed tilbage igen fra Sjælland til Maribo, så spurgte de ham ud, hvor hans bror blev, da sagde han, han gik bort, og havde jeg ikke komme af vejen, da havde jeg og blevet anholdt, sagde Hans Smed, og rygtet havde han ikke siden, som han var i omgængelse med hans bror, som blev hængt, og der foruden var bevidst at Hans Smed skød hans Kone moders høns og havde været svar dristig, det må jeg klage.

Jørgen Rasmussen Borre sst. vidnede, at han havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri mens han boede i Lolland. Peder <>

(161 b)

Peder Hansen sst. havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri og skulle været i maskepi med Anders Smed, hans bror som blev hængt, hvorfor jeg har altid skyet at være i omgængelse med ham, thi han kom til mig for et års tid eller to siden og holdt mig fra kirke en søndag, hvor udover han blev noget beskænket, så jeg ikke turde være i hus med ham om

aftenen for den skyld han (maste) til, og ville have slået alle mine vinduer ud, så jeg lod hente min nabo Peder Skotte ind til mig, den tid han så jeg fik med til mig, så løb Hans Smed hjem.

Ole Madsen vidnede, at han ville sige sandhed og ikke løgn så vidt han om Hans Smeds forhold vitterligt er, at han var berygtet for tyveri foruden dette, siden hans bror blev hængt og ikke videre er bevidst. Niels Olsen sst vidnede, så vidt han om Hans Smeds levnet havde hørt, mens han boede i Lolland hos hans bror Anders Smed, da blev der bedrevet mange puds, både med tyveri og slagsmål, som jeg har hørt at Hans Smed og skulle været med, ellers hvad sig her på landet angår, har jeg intet tyveri hørt til ham før dette, men med klammeri og slagsmål har han altid gemenligt været med.

Laurits Lauritsen sst vidnede at have hørt Hans Smed har været berygtet for tyveri for et års tid eller to siden, og så var jeg hos dengang Hans Smed sloges med Christen Badike til Peder Skotte i Østerby, men hvorfor de sloges ved jeg ikke. Hans Mogensen sst. vidnede at Hans Smed var berygtet for tyveri. Jeppe Rasmussen Nygård sst. havde hørt siden han kom her til landet at Hans Smed var berygtet for tyveri.

(162 a)

Jens Hansen Ågesen i Østerby vidnede, så vidt han om Hans Smeds levnets forhold vitterligt er og bekendte, at han havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri i forrige tider. Peder Hansen Skotte sst. havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri både førend hans bror blev hængt og siden. Klammeri angående da var Hans Smed og Christen Badike engang i klammeri i mit hus. Rasmus Hansen Skrædder sst. Vidnede at for lang tid, som han har været her på landet, da har Hans Smed været berygtet for tyveri. Hans Andersen Lærke sst. vidnede, at han havde hørt for en stakket tid siden at Hans Smed var berygtet for tyveri. Niels Mogensen sst. havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri et års tid eller to. Peder Olsen Smed sst havde hørt, at Hans Smed var berygtet for tyveri.

Laurits Olsen havde hørt siden Hans Smed boede i Lolland, at han var berygtet for tyveri og var i maskepi med hans bror Anders Smed. Morten Lauritsen sst., havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri. Christen Lauritsen sst., vidnede om Hans Smeds levnet og forhold, da for det første var han berygtet for en slem tyv, mens han boede i Lolland og ligeså siden han kom til Fejø, da i fjor den gang Christen Lauritsen var nær hans (slægts) begravelse, da kom han ind til Hans Smed om aftenen med nogle andre dannemænd, da sætter jeg et knippe (sild) Hans Smeds (b...), hvoraf der blev taget en sæk, som var syet sammen af et lagen, men enten han tog ham eller hans folk ved jeg ikke, men nogen tid der efter blev han mig leveret af hans Smeds moder igen, Nok den <> gang han slog til Peder Skotte,

(162 b)

havde da ikke hans bror været hos, Michel Dam i Vordingborg, da havde han myrdet Christen Badike med en lysestage, den gang han havde banket foden af, da vilde han have kørt lysepiben i hans hoved, den gang han havde Christen Badike oven på bordet, og toede sine hænder i Christen Badikes blod.

Hans Hansen Borre vidnede, førend Hans Smeds bror Anders Smed blev hængt, at Hans Smed var berygtet for tyveri, og havde der foruden hørt i Lolland mens Hans Smed boede i Kældernæs, at Hans Smed havde stjålet nogle fede svin fra en mand, og drevet ind i en lade og været ved at ville tolde dem med og manden, som ejede svinene, kom så hastig på Hans Smed, at han måtte lukke svinene ud igen. Men hvad klammeri angår, da har jeg hørt folk om at Hans Smed og hans bror som blev hængt, skulle have slået en mand, som var i kongens ret ud i en møddingpøl, hvorpå de skulle være delt på deres voldsbøder.

Hans Pedersen Smed protesterede imod Hans Borres skudsmål og vidnesbyrd, at de svin som han taler om, havde jeg ikke stjålet, men Hans Borre han bør at fremlægge den mand, som kom og kendte sig ved samme svin, om det skal ellers være sandhed, han siger, eller han skal have mig det påsagt af et had, og det klammeri som han har omtalt, har jeg forsvaret mig

med lands lov og ret for. Hans Borre derimod svarede, at han ikke havde sagt ham det på af et had, men bekræftede at have hørt sligt.

Dernæst fremkom Michel Christensen sst. bekendte at have hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri et års tid eller to. Peder Pedersen sst. så vidt han vidste om Hans Smeds levnedss forhold vitterligt er og bekendte, at han har hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri mens han boede i Lolland. Øster Ole Hansen sst. bekendte at han havde hørt mens Hans Smed boede i Lolland hos hans bror Anders Smed, at han var berygtet for tyveri. Jørgen Olsen i Østerby bekendte at Hans Smed var berygtet for tyveri, imens hans bror Anders Smed levede. Niels Henriksen sst. bekendte at Hans Smed var berygtet for tyveri imens hans bror Anders Smed levede. Øster Ole Pedersen bekendte at Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland, og der foruden havde han nær slået Christen Badikes hoved pande i sønder med en lysepibe nær til Peder Skottes, havde ikke hans bror Michel Dam i Vordingbog været.

Ole Pedersen sst. bekendte at han havde nok hørt sagt om her på landet, at Hans Smed skulle være berygtet for tyveri, imens han boede i Kældernæs. Rasmus Jensen Brun bekendte at han havde hørt, at Hans Smed var berygtet for tyveri, mens <> han boede i Lolland.

(163 b)

Hans Hansen bekendte, at han havde hørt, siden han kom her på landet at bo, at Hans Smed skulle have stjålet i Lolland. Vester Jeppe Rasmussen bekendte, at han havde hørt, at de havde talt om her på landet, at Hans Smed skulle være berygtet for tyveri i Lolland. Morten Hansen sst. bekendte, at han havde hørt at Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland.

Hans Pedersen Badike bekendte, at han havde hørt Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland. Vester Ole Hansen sst. bekendte, at han havde hørt Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland.

Christen Christensen Badike sst. at han ville vidne sandhed og ikke løgn så vidt han om Hans Smeds liv og levnedss forhold vitterligt er og bekendte, at det er ham bevidst, at han havde været i maskepi med tyverier i Lolland, som hans rygte står i Lolland, Falster og Sjælland. Rasmus Mogensen sst. <> bekendte, at han havde hørt,

(164 a)

Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland. Anders Hansen sst. bekendte, at han havde hørt, Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland.

Rasmus Jensen sst. bekendte, at han havde hørt Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland.

Dernæst fremkom Rasmus Christensen Badike og vindende at han ville vidne sandhed og ikke løgn, så vidt ham om Hans Smeds liv og levnedss forhold vitterlig er, og bekendte at han havde hørt, at Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland, og ikke videre er bevidst. Abraham Bendiksen i Østerby bekendte, at han havde hørt her på landet, at Hans Smed var berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland, og siden her på landet.

Dernæst fremkom samtlige husmænd i Vesterby på Fejø, og med ens lyd og stemme for retten bekendte, Hans Smed at have været berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland, og så nu han er kommet i dette vanrygte til Hans Mathiasens, hvilket de samtlige en efter anden med ed og oprakte fingre efter loven aflagde.

Dernæst fremkom Terkel Jeppesen i Østerby bekendte, at ham <> var bevidst,

(164 b)

at Hans Smed var berygtet for tyveri mens han boede i Lolland, og er kommet en gang i mit hus i Vesterby om natten med en bøsse og har skudt mine vinduer ud, så kom han siden igen og slog samme vindue ind igen, og kom i huset og drog mig af min seng, så min salig kvinde gik ned til Hans Anders Joens, han måtte sekundere mig, og så slog han mit gryn og mel på jorden og gik og tren (trådte) i det, som jeg havde stående i fjerdingen.

Hans Pedersen Smed der imod protesterede at den tid jeg kom ind til Terkel Skrædder i Christen Smeds hus, har salig Poul Møller gæstebudt mig på nogen most, som han havde liggende på en fjerding, og blev vi noget beskænkede, så ganske jeg i mit drukkenskab skød ud af den ene vindue, så det faldt ned på jorden, om Terkel Skrædder der af blev forkorsen, og løb af sin seng, kender jeg der intet til, og betalte jeg Christen Smed samme vindue, som ejede huset, så gav han mig forlov at jeg måtte slå de så tit ud og ind, som jeg ville betale ham det.

Dernæst for retten fremkom samtlige husmænd i Østerby på Fejø og med ens lyd og stemme for retten bekendte Hans Smed at være berygtet for tyveri, mens han boede i Lolland og så nu han er kommet i dette vanrygte til Hans Mathiasen, hvilket de samtlige en efter anden med ed og oprakte fingre efter loven aflagde.

Hans Pedersen Smed protesterede imod dette skudsmål, efter som menige mand her på landet har mig tilsagt, at de havde hørt, at jeg skulle være berygtet både i Lolland og her på landet, men ikke de havde hørt det af nogen mand at være sagt, og ikke heller har de forklaret, at de har set, at jeg har noget stjålet fra nogen, og heller ingen mand har derom forklaret, at jeg havde noget tyveri bedrevet, thi når en fattig mand kommer i skade, synes mig, at de alle <> mig forfølger.

(165 a)

Den forklaring som Jørgen Jeppesen har givet i dette skudsmål, at den tid, at jeg ham om bad, han ville gå med mig op til Hans Mathiasen, det var den ottende part jeg ville have købt af Hans Mathiasen, var den ottende part jord, den lejlighed, som jeg havde omtalt, og det var det som Jørgen Jeppesen forbød mig, jeg skulle bevare mig fra, hvilket ikke gøres fornøden, havde jeg samme ottende part jord bekommet, så havde jeg vel og betalt ham, andet havde jeg ikke i sinde.

Gert Frederiksen efter foregående skudsmål var tingsvidne begærende. Hans Smed blev tilspurgt om han var tingsvidne begærende, hvortil han svarede nej.

Den forordnede dommer påråbte i den sag imellem Gert Frederiksen på øvrighedens vegne og Hans Pedersen Smed tillige Hans Mathiasen forrige tjenestepige Anne Hansdatter, påæskes i dag om de videre vidner eller protestationer af nogen af parterne i sagde føres, skal så som mig bevidst er, af de førte vidner at Gert Frederiksen til i dag har ladet citere om Hans Smeds skudsmål, at her på af parterne må svares.

Da for retten fremkom Hans Pedersen Smed og begærede Kirsten Klydses skudsmål af menige mænd her på Fejø, hvorledes hun har skikket og forholdt sig. Hvor imod Gert Frederiksen protesterede og forment ingen skudsmål i dag over Kirsten Bødkers bør at stedes. Helst efterdi hun ikke derimod har bekommet lovlig kald og varsel, tilmed vil Gert Frederiksen formode, at den forordnede dommer ikke denne rigtige sag efter sådanne sluttes at Hans Smed en gang tilforn har skudt sig til vidner, og den som efter loven ej tjener bør at skyde sig til vidner end en gang i sagen, men var Gert Frederiksen af den forordnede dommer begærede at sagen uden længere ophold til i dag otte dage måtte komme til endelig dom, til hvilken tid dette tingsvidner om Hans Smeds skudsmål ham i retten skal vorde produceret og fremlagt, med hvis der efter billig kan protesteres. Den forordnede dommer <>

(165 b)

opsatte dommen til i dag 14 dage om parterne imidlertid derom nogen tilføjelse kan finde og så som denne sag går på ære og liv begives efter lovens pagina 8 otte faste tingmænd med mig i sagde til den visse tæktedag at dømme og det under den straf som påfølger.

** Gert Frederiksen tilspurgte samtlige husmænd af begge byer på Fejø, om de efter deres gode løfte og godvillig ville indgå, at gøre ham en høstdag årlig, hvor til de samtlige svarede,

at de ville samtlige hver for sig give Gert Frederiksen en høstdag, så længe han birkefoged bestilling betjener og i fald nogen på den tid blev forhindret, da må han betale samme arbejdsdag eller høstdag til Gert Frederiksen med otte skilling danske, såfremt de til rette tider bliver betalt eller og at være forpligtet at gøre samme arbejdsdag, når de der om bliver vidende eller om andet, her efter Gert Frederiksen var tingsvidne begærende.

1689 5/7

** Gert Frederiksen for retten fremlagde et tingsvidne udstedt Fejø birketing fredagen den 28. juni næst forleden Hans Smeds skudsmål angående med begæring, samme her for retten måtte læses og påskrives og indført udi hvis for retten vorder afsagt, som han af den forordnede dommer blev tilladt. Efter hvilke Gert Frederiksen på sr. ridefogdens vegne ydermere satte i rette over Hans Smed og formente, han efter lovens 6.bog 17. kapitel 37. artikel bør at lide som han tillige med hans forrige irettesættelse til den forordnede dommers betænkende indstillet, og æsket på sagen en retmæssig dom. Den forordnede dommer pårøbte Hans Smed, om han havde noget der imod at svare. Da for retten fremkom $\diamond$ Hans Pedersen Smed og protesterede, som følger.

(166 a)

Eftersom mine sognemænd alle enstemmende har nok hørt, at jeg skulle være berygtet for tyveri, men ingen af dem kan mig påsige, at jeg nogen tid har været angrebet for noget tyveri, enten i Lolland eller på Fejø, og ej heller kan de mig overbevise, men samme skudsmål kan vel henregnes som en mummiesnak. Den forklaring som Christen Lauritsen i dette skudsmål har gjort, at jeg skulle have toet mine hænder i Christen Badikes blod, hvilket han dog aldrig kan godtgøre, men Christen Badike sad med sin dragne kniv og ville have skåret til mig med, da tog jeg fat på hans kiv, så han drog den igennem mine hæder, hvilket var af mit eget blod, og sad og tørrede mine hænder, som sig fik skade af Christen Badikes kniv. Den forordnede dommer pårøbte om parterne havde noget videre i denne sag at protestere, hvortil af parterne blev svaret nej.

** Michel Jensen udi Vesterby og på Laurits Jørgensens vegne æskede dom over Anders Hansen i den sag som til i dag er optaget. Er da dom afsagt som følger, udi den sag imellem Jørgen Lauritsen på den ene som har tiltale til Anders Hansen i Østerby på den anden side for gæld som Anders Hansen til hr. Dines Hansen i Broby i Fyn skyldig er. Da som Anders Hansen samme gæld ikke i mindelighed har villet betale eller noget fremlagt, som samme gæld svække kunne, da er han tilfundet inden 15 dage med omkostninger at betale eller lide nam.

** Hans Mathiasen fremlagde en obligation på den gæld, som han har givet Anders Hansen sag for, og en anden dom som til i dag er optaget, hvilken obligation her for retten er læst og påskrevet og udi dommen bliver indført. Blev pårøbt om Anders Hansen eller nogen på hans vegne var mødt og havde noget her imod at svare, og ingen befandtes.

Og da dom afsagt, som følger udi den sag imellem Hans Mathiasen på den ene og Anders Hansen på den anden side. Da eftersom Anders Hansen tiltales for gæld efter rigtig obligation, og Anders Hansen ikke i mindelighed har villet betale, da er han tilfundet inden 15 dage forskrevne at betale med sagens bekostning eller lide nam og vurderings eksekution.

(166 b)

1689 12/7

Er holden ting på Fejø af ærlig agtbar og velformemme mand Gert Frederiksen birkefoged sst. Tinghørere og stokkemænd i Østerby Rasmus Rasmussen, Ole Jeppesen, Hans Hansen Rågå og Peder Olsen Smed. Udi Vesterby Jeppe Lauritsen, Morten Hansen Krog, Peder Bendiksen og Søren Hansen. Michel Jensen udi Vesterby forordnet retten at betjene udi de sager, som birkefogden Gert Frederiksen på øvrigheds og egne vegne her til Fejø birketing haver at påtale. *(Stokkemænd den og den forordnede dommer denne dag taget med i afskriften, fordi de skulle være med til at dømme i tyverisagen).*

** Gert Frederiksen på øvrighedens og egne vegne æskede dom over Anne Hansdatter og Hans Pedersen Smed. I den sag imellem Gert Frederiksen birkefoged her til Fejø birketing på høje herskabs vegne, og Hans Pedersen Smed tillige Hans Mathiasen forrige tjenestepige ved navn Anne Hansdatter og på Fejø.

Er dom afsagt som følger. Efterdi med det tingsvidne udstedt her af Fejø birketing den 3. maj næst afvigte, så og af Anne Hansdatters stadige bekendelse klarlig er bevist og formenes, at Hans Pedersen Smed ikke aleneste har tilbragt bemeldte Anne Hansdatter de ommeldte 38 daler at stjæle, imens hun sig samme penge har tilholdt at benytte med videre omstændigheder, som sagens vidtløftige agter indeholder. Da vidste vi ikke at kunne frafalde lovens klare bogstav pagina 1003, 2. artikel for at kende Hans Pedersen Smed til at straffes efter loven som en tyv, men såsom aldeles ingen fornøjelig eller fuldkommen bevis for os er fremlagt, at bemeldte Hans Pedersen Smed tilforn er virkelig fundet i noget tyveri eller nogen tyvs dom, eller tingsvidne over ham er forhvervet, aleneste af skudsmåls tingsvidner videre enten kan at af berygtelse, om ham af denne er hørt uden videre at være vitterligt, enten så er eller ikke. Vidste ikke Gert Frederiksen i irettesættelse efter den 37 artikel over ham til dom at følge, men for denne Hans Pedersen Smeds begangne og overbeviste gerninger, bør han at lide efter Lovens bogs 17. kapitel 39 artikel og betale efter samme lov og kapitels 39. artikel og hans hovedlod til sit herskab, at være forfaldet, når alt på processens forårsagede omkostning og lovlige gæld betalt er.

Anne Hansdatter, som har været med, og første gerningsmand kan ikke efter lovens pagina 909 e. artikel befries, at hun for lige straf bør at lide, og bøde efter bemeldte lovs 17. kapitel 35. og 39 artikel <> Tilspørger jeg eder i dag her for retten i otte stokkemænd, som med mig tillige udi sagen skal dømme, om I samtlige med mig denne dom dømmer og samtykker, hvortil samtlige svarede ja.

(167 a)

Gert Frederiksen på øvrighedens vegne begærede dommen beskrevet og Hans Pedersen Smed i lige måde var begærende dommen beskrevet. Gert Frederiksen tilspurgte Hans Pedersen til, hvad ende han begærede dommen beskrevet, om hans fuldkomme mening var at stævne sagen ind for højere ret, som gerne skulle ham tillades, hvad skade og fortræd både Hans Mathiasen og det nådige herskab, som sagen lader påtale derved kunne tilføjes, såsom Gert Frederiksen forud formener dette kunne at være gjort til ophold i sagen og sine midler derved at svække, så ingen fuldkommen vederlag efter loven for sagsøgeren skulle være at finde.

Den forordnede dommer pårøbte om parterne havde noget videre at svare i denne sag. Hans Pedersen Smed svarede, at han forstod sig intet i loven, der for vidste han intet at svare der til.

1689 19/7

** Gert Frederiksen for retten lyser efter Anne Hansdatter, som tyvsdom her til Fejø birketing er overgangen, og selv forleden mandag i Gert Frederiksens fraværelse er borttrømt med jern og fængsel på havende, begærede at alle og enhver, som hende enten i mark eller by kunne overkomme, ville føre tilstede, skulle de der for nyde en personlig diskretion, så og her med

advarede alle og enhver, som både og fartøj haver, at de der til har indseende, at hun ikke hemmelig om nattetide dermed bortkommer, så som de og herom denne post var advaret ved byens tjenere efter Gert Frederiksens befaling samme dag, som pigen borttrømte, foreholdt Gert Frederiksen og alle og enhver, at ingen hende måtte huse eller helle, under den straf som loven der på dømmer.

** Peder Bendiksen i Vesterby på Fejø havde kaldet Anders Hansen i Østerby på Fejø for gæld, <> som er overdraget til Peder Bendiksen.
(167 b)

Der foruden er Anders Hansen skyldig til ham selv og satte Peder Bendiksen udi rette om ikke fornævnte Anders Hansen forpligtig er og bør inden 15 dage forskrevne at betale eller derfor at lide nam. Blev påråbt om Anders Hansen eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare og ingen befandtes. Så blev Anders Hansen forelagt inden 14 dage sig her imod at erklære eller da at gå dom i sagen.

1689 2/8

** For retten fremkom kongelig majestæts tolder sr. Hans Hansen Montras udi Bandholm og forelagde en skriftlig citations seddel lydende: På kongelig majestæts vegne citeres eder Poul Jacobsen Kruse her for retten <> til Fejø birketing at møde i morgen klokken otte imod vidnesbyrds påhør sag og dom, for de hemmeligt indsneget og opbragte 6 tønder Lüneburg salt, som der findes hos eders svoger Hans Rasmussen Vesterby på Fejø, og til samme tid og sted citeres efterskrevne at kaldes, nemlig Hans Rasmussen i Vesterby på Fejø og Morten Smed, Peder Olsen, Jørgen Nielsen, Jeppe Rasmussen, Søren Hansen, Jens Hansen, Peder Hansen sst. alle deres sandheds vidnesbyrd at aflægge.
(168 a)

Poul Kruse mødte her for retten, som befinder sig helt syg og svag af hug og slag, som han fik af de indciterede vidner, som sr. Hans Montras fører i mod Poul Kruse, og Kruse fik citation i går klokken 1. efterdi af dem at han måtte få delation til næste ting at svare, at han kunne få en som kunne tale for ham og formente, at de vidner ikke måtte vidne, såsom han synes, at de er hans avindsmænd.

Tolderen her imod svarede, at hvad årsag Poul Kruse havde fået hug og slag erfares bedst, når vidnerne føres. Hvad citationen angår, som Poul Kruse besværer sig over, så er den rigtig og rigtig efter toldordinansens 13. artikel, hvorfor Poul Kruses udflugter, som han søger ved ophold ikke bør kontenteres, men vidnerne bør at føres, helst efterdi Poul Kruse er selv til videre selv (at) tale her for retten.

Poul Kruse her til svarede, at han ingen udflugter søger her udi, beder kun derom at dommeren vil tillade så som loven og toldordinansen forbyder, udgivet det til dommeren betænkende, om han ikke bør at nyde delation, så som han ikke har haft respit længere end 2 timer, blev taget og ført i bolt og jern her til Fejø birketing fra Halsted kloster.

Tolderen her til svarede, at vidnesbyrddene bør føres, derom kan dommeren slutte, at Poul Kruse så gerne, ingen vidner blev ført, for før vidner blevet ført, kan han ikke dømmes, føres derfor Poul Kruses unødige protestation imod vidnerne bør kendes magtesløs, og vidnerne bør at føres, og af dommeren tilfindes, vidnerne at fremkomme for rette aflægge deres vidner, på det retten ikke længere skal opholdes.

Den forordnede dommer påråbte vidnerne at fremkomme, deres sandhed at aflægge, så vidt dem er bevidst og en efter anden at fremkomme, deres vidne efter loven at erlægge.

Hans Rasmussen, Poul Kruses svoger i Vesterby vidnede, at imellem tirsdag og onsdag om natten klokken ungefær om 10 eller 11, som var den 24. juli, da kom Poul Kruse og hans bror

Hans Kruse ind i mit hus, som jeg lå og sov, og bød god aften. Så siger Poul Kruse til mig, svoger vil i låne mig jer vogn, mens jeg fører et læs gods fra standen og op, hvor til jeg svarede ja, men ikke jeg spurgte Poul Kruse, hvad gods det var. Så førte de godset op han og hans folk, < > mens jeg lå på min seng.

(168 b)

Om morgenen jeg kommer og godset ser, at der var 6 sække Lüneburg salt opført, blev jeg der over helt bedrøvet, og vidste ikke hvad måde jeg skulle tage mig for, at jeg kunne komme der til straf, så tilspørge Poul Kruse, hvor det salt var kommet fra, svarede han, at det kom fra Lybæk med en skude og blev indskibet i den båd, som førte hid ved Bagenkop under Langeland, og hans skulle give skipperen til fragt fem slette daler, som førte ham godset her hid. Så går jeg op til Gert Frederiksen og klager mig for ham og giver ham dette her tilkende, hvad der var passeret.

Hans Montras tilspurgte vidnet om Poul Kruse ikke sagde, det var hans salt, den gang han sagde, at han gav 5 daler i fragt af båden. Da svarede vidnet Poul Kruse tilspurgte Hans Rasmussen i sit hus, hvad pris her var på saltet, da svarede Hans Rasmussen fem mark skæppen, da svarede Poul Kruse, at der var dog noget at fortjene derpå, mens ingen andre bemærget sig saltet og holdt det for sit uden Poul Kruse.

Tolderen tilspurgte Poul Kruse, om han havde noget at tilspørge vidnet om. Poul Kruse tilspurgte vidnet, om han indbrød i hans lås og gård med bemeldte gods, om han imod god samvittighed kan sige, at det var Pouls Kruses gods. Vidnet der til svarede, at han har vidnet så vidt ham er bevidst.

Dernæst fremkom Poul Kruses svoger Søren Hansen i Vesterby og vidnede efter loven, som for samtlige vidner i denne sag var oplæst, at Søren Hansens kone næst er til Hans Rasmussens, da sad Poul Kruse i hans stue, så gik Søren Hansen ud med Poul Kruse i herberget, da viste han Søren Hansen de seks sække salt, da spurgte Søren Hansen Poul Kruse, hvis det salt var, da sagde han, det er mit jeg, ville forhandle det her på landet, om jeg kunne få penge derfor, Hvortil Søren Hansen svarede at ingen penge i blandt folk. Poul Kruse tilspurgte Søren Hansen, om der var lys inde i herberget, at han kunne se saltet. Hvortil Søren Hansen svarede at Poul Kruse sagde ham det selv i < > Hans Rasmussens stue. Hans Montras tilspurgte Søren Hansen om Poul Kruse ikke havde budt ham et pund salt til, og om de ikke næsten om købet var sluttet. Hvortil Søren Hansen svarede, at Poul Kruse bød ham et pund til, men han havde ingen penge at give ham der for.

(169 a)

Peder Olsen i Vesterby vidnede med ed, at i onsdag otte dage da gik Peder Olsen ude på marken og hakkede, da skikkede Gert Frederiksen bud til ham, at han skulle straks komme hjem. Den tid Peder Olsen kom hjem, da var Gert Frederiksen i Peder Olsens gård, da sagde han, Hans Rasmussen har været hos mig, og har givet til kende, at Poul Kruse var kommet hid til landet med en båd med noget salt i, at Peder Olsen tillige med de andre skulle være ham følgagtig, thi han ville se, at han kunne komme Poul Kruse i tale.

Den tid vi gik ned af gaden, da kom Poul Kruse gående op ad marken, da sagde Gert Frederiksen, han ville gå ud i marken, og tale med ham der. Den tid vi kom der ud, så råbte Gert Frederiksen af Poul Kruse, at han ville bie, han ville tale med ham. Så så Poul Kruse tilbage, der med løb han over ærter og rug ad byen til igennem Jørgen Jeppesens gård, den gang han blev os var, og løb så ned ad gaden til stranden. Der tog Poul Kruse en liden båd og søgte ud ad søen til. Der kom nogle af vores andre mænd i en båd og kom efter ham.

Så blev Peder Olsen stående ved stranden hos den båd Poul Kruse kom hid på, så kom der en person gående, han sagde sig at være skipper til båden. Så spurgte Peder Olsen ham ad, hvor han havde hjemme, han svarede at han havde hjemme på Als. Da spurgte Peder Olsen, hvor Poul Kruse var kommet til ham, da svarede han, Poul Kruse kom til mig i lørdags ved

Bagenkop under Langeland, og fæstede min båd her ind med noget salt udi, og skulle give mig 5 slette daler. Så imidlertid kom vore mænd her til landet med Poul Kruse, så blev han holdt i arrest tillige med skipperen. Om morgenen da sejlede vi ned til toldstedet med Poul Kruse og $\diamond$ skipperen tillige med ham.

(169 b)

Der sad vi hos dem til tolderens udi Bandholm en hel dag i forrige visiterers hus. Imidlertid blev skipperen, som ejede båden opkaldt til tolden, så fulgte Peder Olsen og Morten Hansen Smed skipperen derop. Da tilspurgte tolderens skipperen om, hvorfra han var kommet, da svarede han at han blev fæstet af Poul Kruse ved Bagenkop og her over med salt, da spurgte tolderens ham ad, hvor meget han havde inde, hvortil skipperen svarede 6 tønder Lüneburg salt, da spurgte tolderens ham ad, om han havde tiere været her i landet med salt for Poul Kruse eller nogen anden. Da svarede skipperen, at han havde aldrig set den mand førend i lørdags, at Poul Kruse kom til ham, og aldrig tilforn havde bragt noget salt herind, og så gik Peder Olsen og Morten Smed ned af Toldboden i huset til de andre, og skipperen blev stående. Lidt der efter kom han der ind også, og begærede en pot øl, som han også fik, med den stod han og drak, imidlertid gik Peder Olsen og Søren Hansen op på toldboden igen, og vi købte os en pot brændevin til os og de andre. Imidlertid kom der anrøb, som vi stod der oppe, at skipperen var gået bort og ikke videre er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Morten Hansen Smed i Vesterby og vidnede, at han var hos på toldboden og hørte de samme ord af skipperen, som Peder Olsen vidnet har, og der foruden har han talt med skipperen i Peder Olsens gård og spurgt, hvor meget salt han havde inde i hans båd, da svarede skipperen og sagde at han havde vel en 3 eller 4 skæpper i en sæk, da sagde Morten Hansen Smed, får i have mere, da svarede han og sagde, at der ligger 6 tønder til Hans Eriksens. Poul Kruse tilspurgte vidnet Morten Hansen Smed, om skipperen sagde at de var Pouls eller hans eget salt, hvortil vidnet svarede, at han spurgte ikke skipperen om hvis saltet var, og den tid vi tillige med Gert Frederiksen har forfulgt Poul Kruse til stranden, da tog Poul Kruse Morten Hansens Smeds båd, som lå ved stranden, da befalede Gert Frederiksen Morten Hansen $\diamond$ Smed og de andre, som var med, at de skulle stå efter Poul Kruse, som de også gjorde efter Gert Frederiksens befaling, så svarede Morten Hansen Smed vi kan intet udrette at følge efter ham, for de havde ikke en forsvarlig båd.

(170 a)

Så bad Gert Frederiksen, at vi skulle tage nogle høtyve med os, som vi også gjorde, og så en bøsse med et skud ladet med krudt, og intet havde vi videre ladet og krudt end det samme, den tid vi noget nærmere efter ham, løsnede vi det skud af, og bad ham at han skulle give sig, hvortil han svarede ikke så længe der er liv og blod i mig, i det samme viste han og sine pufferter [små pistoler] og sigtede over, lige som han ville skyde os, så vi vidste ikke timen han havde skudt os, så kom vi jo nærmere og nærmere, han så løsnede 2 eller 3 skud over hovedet på os, i alt des kom vi om bord med ham, da tog han til sin stikat [daggert] og vendte til os, og stak iblandt os først en og så en anden og satte sin fod på en bord af den båd vi var i og ville have været ind til og capuneret [kastret] os, hvorfor vi måtte holde fra os med vore høtyve, ellers han havde stukket os ned alle sammen, som han selv sagde til os, siden blev så Poul Kruse med den båd, han tog fra landet, ført til landet igen, og blev så leveret til Gert Frederiksen, og han lod ham føre op i Søren Hansens hus og lod holde noget på ham, og kunne Morten Hansen Smed fornemme, at Poul Kruse havde fået adskillige slag og hug, imens de var udi aktion til samme af høtyvene, og var blodig og ikke videre bevidst, hvilket han vidnede med ed.

Dernæst for retten kom Peder Hansen Skotte i Vesterby og Jens Hansen sst. og vidnede, at det i er dem guds sandhed vitterligt, som Morten Hansen Smed har vidnet fra den tid Poul Kruse gav sig ud i Morten Hansen Smeds båd og til det sidste, som for dem er vidnet.

Poul Kruse tilspurgte vidnerne, om de ikke selv bad ham, at han skulle skyde sit gevær af, og om Poul Kruse skød til dem, hvortil vidnerne svarede, at på marken pegede Poul Kruse til dem med sit gevær og lige så på stranden, derfor bad vi ham, at han skulle skyde, for han viste os to skydende gevær og en stikat, så vi ikke turde give os til ham, så begærede vi, at han ville skyde <> sit gevær af, og skød det så af, og ikke videre er bevidst.

(170 b)

Tolderen Hans Montras tilspurgte Poul Kruse, om han ikke havde indbragt videre salt end som de 6 tønder, som fandtes på landet, eller om han kan være bevidst, om nogen andre havde indbragt slige varer, da begærede toldereren, han ville gøre sin bekendelse der om her for retten. Poul Kruse hertil svarede, at han ikke ved af salt at sige, havde skipperen ført noget salt her til Fejø, da måtte skipperen fremkomme, som var tillige i arrest med Kruse, som er den sag ganske bedre bevidst end Kruse angående saltet.

Tolderen her til svarede, at hvad sig de 6 tønder salt her på landet angår, er bevisligt nok at være Kruses, men spørgsmålet er ikkun, om han ikke har bragt videre salt her ind til landet eller vitterligt her under landene videre salt, at være indkommet der på Fejø, svarede Poul Kruse, at han ikke vidste af noget salt at være indkommet end som de 6 tønder. Poul Kruse svarede at det var intet hans mejjern.

Tolderen lod fordre Hans Rasmussen for retten og tilspurgte ham, om ikke mejjernene blev opbragt af Poul Kruse i hans hus den tid, saltet blev opbragt om natten, hvor til Hans Rasmussen svarede jo, for de fandtes hos saltet. Hans Rasmussen blev tilspurgt om Poul Kruse ikke havde budt Hans Rasmussen nogen af samme mejjern til købs, hvortil vidnet svarede, at han havde spurgt Poul Kruse, om han ville sælge de mejjern, da svarede han ja.

Efter førte vidner satte kongelig majestæts tolder i rette for dommeren at, som klarlig bevist af Poul Kruses egen med svoger, at han tilkommer de 6 tønder ind sneget Lüneburg salt, som findes hos hans svoger Hans Rasmussen i Vesterby på Fejø, i lige måde 15 mejjern, som hans svoger Hans Rasmussen her for retten berettede at være opbragt af Poul Kruse, så sættes for dommeren i rette, om <> fornævnte salt ikke bør være dømt til konfiskation tillige med båd og gods som findes, og Poul Kruse der foruden at lide og undgælde den staf, som hans kongelige majestæts forordning tilholder, om saltets indførsel så vel alle sagens bekostninger at betale og indtil des fornøjelig stille borgen, eller selv være borgen for sig, her på forventer jeg straks dommerens kendelse.

De forordnede dommer opsatte dommen til i dag otte dage, om Poul Kruse imidlertid inden tvende solemærker kunne ham vise noget her imod sig til befrielse i denne sag eller da at gå dom i sagen. Som kongelig majestæts tolder fornam sagen at være opsat til påkendelse til i dag otte dage, så begærede toldereren, at den forordnede dommer ville her for retten lade alene Poul Kruses kiste, og lade registrere og vurdere, hvis der udi befindes, så vel som båden med sit redskab, salt og hvis ellers findes.

Den forordnede dommer udmeldte Peder Olsen og Morten Hansen Smed i Vesterby, at de straks under retten vurderer samme gods og alt for retten fremsige. Poul Kruse begærede af retten at ham måtte tillades alt hvis klæder at nyde, som udi skrinet befindes. Tolderen her til svarede, at deri kunne han intet gøre, mens hvis der var, det fik at registreres og vurderes. Hvorfor dommeren anmodede tvende mænd det at registrer og vurdere, hvis deri fandtes, og er så godset registreret og vurderet som følger.

En halv kiste, en sort hat med sølvbånd og et forgyldt spænde, en foret hue med sølvknipling, et par bukser af ostindisk tøj, som er med 2 sølvknapper udi, en grå sarses trøje, en sort klæde kjole, et par gamle strikkede strømper, en gammel skjorte, et par lærreds underbukser, en gammel skjorte, en gammel foret hue, 2 klude den ene med knipling, en tysk bog, en gammel båd med sit behørig redskab, som der til nu befindes 6 fade salt 15 mejjern. Forskrevne gods befandtes og er vurderet af Peder Olsen og Morten Hansen Smed i Vesterby

på Fejø.

** For retten fremkom Christen Nielsen og på hæderlig og vellærd mand hr. Gregers Madsens havde kaldet Hans Hansen Rågø i Østerby og Christen Nielsen på hr. Gregers Madsens vegne udi rette satte om han ikke samme gæld inden 15 dage bør at betale eller lide nam, og hvorpå han dom begærede.

** I lige måde Christen Nielsen på hr. Gregers Madsens vegne fremstillede tvende kaldsmænd <> og havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby på Fejø for gæld. Satte i rette og var dom begærende.

(171 b)

Dommeren påråbte om Anders Hansen og Hans Hansen Rågø var til stede og havde noget her imod at svare og ingen befandtes, er da sagerne optaget til i dag 14 dage om de imidlertid vil stille tilfreds eller da at gå dom i sagen.

** Den sag imellem Peder Bendiksen i Vesterby og Anders Hansen i Østerby optaget til i dag 14 dage.

1689 9/8

** Kongelig majestæts visiterer ved disse øer Fejø, Femø og Askø Gert Frederiksen her for retten fremkom og prætenderede den rettighed her ved stedet antrufne Poul Kruses salt og mejejern så og af båd og gods, som det er indbragt med, som hans kongelige majestæt allernådigste forordning og toldordinansen samme allernådigst, som angivet for sin beviste trofasthed og flid tilholder og formoder dommeren er så god og ved hans dom dette observerer, så han intet ved dommen så som angiver imod hans kongelige majestæts forordning og toldordinansen skulle præjudiceres <> og ydmyget, her for retten begærer denne hans billige prætentation måtte indføres udi hvis for retten vorder afsagt.

(172 a)

Den forordnede Dommer påråbte om nogen på kongelig majestæts toldsags vegne eller på Poul Kruses vegne var mødt og havde noget videre at protestere i denne sag, førend dom der udi afsiges og ingen befandtes.

Udi den sag imellem kongelig majestæts tolder på Bandholm sr. Hans Montras på den ene og Poul Kruse på den anden side kendes således. Efterdi med de tvende lovfaste vidner hans Rasmussen og Søren Hansen bevises, at Poul Kruse hemmelig om nattetide har indsneget 6 tønder Lüneburg salt og hos Hans Rasmussen oplagt, endog hans kongelige majestæts allernådigste forordning af dato 29. august 1682 strengelig forbyder, intet Lüneburg salt at må indføres, da bør samme forbudte og hemmelige af Poul Kruse indsnegne 6 tønder salt at være konfiskeret, og Poul Kruse der foruden at betale den straf, som bemeldte forordning derom indeholder 1/3 del til kongelig majestæts kvæsthus, 1/3 til angiveren og til komersedirektøren, 1/3 del tillige med sagens anvendte bekostning og det inden 6 uger eller straffes der for efter loven, og imidlertid blive i den antagne arrest eller stille nøjagtig kaution. Så bør og båden som samme salt er indbragt med tillige med de 15 mejejern, hans kiste med her for retten befundne og vurderede gods efter toldordinansens visse artikler være forbrudt, halvdelen til angiveren, en fjerdedel til de fattige og en fjerdedel til dommeren, og skipperen som har undviget sin arrest, når og hvor han kan betræffes at lide tiltale og straffes som vedbør. Gert Frederiksen visiterer på Tolderens vegne begærede dommen beskrevet, og af den forordnede dommer påråbt, om Poul Kruse eller nogen på hans vegne var begærende dommen beskrevet og ingen for retten at svare befandtes.

** Sognefogden på Jørgen Nielsen på Femø på sr. ridefogdens vegne udi Nykøbing for retten havde kaldet Jens Nielsen Pilt i Nørreby på Femø for lejermål, som han skal have begået med en tjenestepige ved navn Margrethe, som tjente hos David Johansen i Sønderby på Femø og lovede til første ting at føje lov udi sagen.

1689 16/8
(172 b)

** Birkefogden pårårbe om Hans Hansen Rågø og Anders Hansen var mødt og havde noget at svare imod hæderlig og vellærd mand hr. Gregers Madsens protestation til dem og ingen befandtes. Er da dom afsagt som følger, udi den sag imellem hr. Gregers Madsen sognepræst på Fejø, som efter lovlig citation her for retten har tiltalt Hans Hansen Rågø i Østerby for gæld, som han til bemeldte Gregers madsen er skyldig. Dersom Hans Hansen Rågø samme gæld ikke i mindelighed at villet betale og ej har villet rette for sig, så tilfindes han inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Udi den sag imellem hæderlig og vellærd mand hr. Gregers Madsen og Anders Hansen , da så som Anders Hansen samme gæld ikke i mindelighed har villet betale og ej har villet rette for sig, så tilfindes han inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Dernæst for retten fremkom Peder Bendiksen i Vesterby og æskede dom over Anders Hansen i Østerby udi den sag, som til i dag er optaget. Er da dom afsagt som følger. Udi den sag imellem Peder Bendiksen i Vesterby på Fejø, som efter lovlig citation her for <>
(173 a)

retten har tiltalt Anders Hansen i Østerby for gæld. Da dersom Anders Hansen samme gæld i mindelighed har villet betale og ej heller endnu efter lovlig foregående kald og varsel har rettet for sig, tilfindes han inden 15 dage at betale eller derfor at lide nam. Peder Bendiksen begærede dommen beskrevet.

** Sognefogden Jørgen Nielsen på Femø lod fremstille her for retten en skriftlig missive med der udi indlagt attest fra hæderlig og vellærd mand hr. Hans Christensen sognepræst på Femø, hvilken missive og attest lyder som følger, som er for retten læst og påskrevet. Velærede gode svoger Gert Frederiksen jeg fremskikker til eder sognepræsten hr. Hans Christensens skriftlige attest angående det lejermål, som Jens Nielsen Pilt husmand boende udi Nørreby på Femø med Margrethe Nielsdatter har begået, med venligst begæring, at samme for retten måtte vorde læst og påskrevet og siden indført udi hvis af retten vorder afsagt, og efter indhjemlede kald forårsages jeg underskrevne på herskabets vegne at sætte udi rette, om Jens Nielsen Pilt for begangne lejermål, som han imod sit ægteskab med forbemeldte Margrethe Nielsdatter har begået, ikke billigen bør efter den kongelige lov der for at straffes på hans boeslod eller til anden straf på egen person, om hans imod forhåbning ikke til deres forfaldne bøder kunne tilstrække, hvorpå jeg på herskabets vegne er en forsvarlig dom begærende, datum Femø den 16. august 1689. Jørgen Nielsen egen hånd. Testerer jeg underskrevne her på efter loven at et besovet kvindfolk ved navn Margrethe Nielsdatter, som stod åbenbar skrifte i den ottende søndag efter Trinitatis udi nærværende år 89, udlagde da samme tid offentlig for menigheden til sin barnefar Jens Pilt, som er husmand her på landet og bor i Nørreby Femø præstebolig den 13 august 89. Hans Christensen Sejling.

Birkefogden forelagde Jens Pilt til i dag 14 dage sig herimod at erklære såfremt han ikke vil kendes skyldig i denne sag.

1689 30/8
(173 b)

** Blev påråbt om Jens Nielsen Pilt af Femø var mødt og havde noget at svare i mod dommen som til i dag er optaget over ham angående det besovede kvindfolk, og blev givet spørgsmål til ham om han havde nogen billig protestation der imod eller benægtelse, hvor til han svarede nej.

Er da dom afsagt som følger, udi den sag imellem kongelig majestæts ridefoged sr. Casper Lorentz Møller ved sognefoged Jørgen Nielsen på Femø har ladet tiltale Jens Nielsen Pilt, husmand i Nørreby for lejermål han med Margrethe Nielsdatter har begået. Efterdi Jens Nielsen Pilt har sin ægte hustru levende og dog er befundet i åbenbar skrifte har med Margrethe Nielsdatter og for hendes barnefar udlagt, som med hr. Hans Christensens attest konfirmeres, som han ej heller selv har kunnet benægte, da tilfindes han efter loven denne første gang for sin brøst at straffes på sit gods og penge efter sin yderste formue.

** Birkefogden Gert Frederiksen på sr. Peder Jacobsen slotsfoged over Nykøbing slot i Falster hans vegne her i retten producerede en obligation og pantebrev af Rasmus Jensen på Femø til bemeldte Peder Jacobsen udgivet af dato Femø den 22. august 89 med begæring det her for retten måtte læses og protokolleres og lyder. Jeg underskrevne Rasmus Jensen i Sønderby på Femø kendes og vedstår med denne min udgivne obligation og pantebrev retmæssig og vitterlig gæld skyldig at være på min salig fader Jens Rasmussens for mig forrige foged på Femø hans vegne til højagtbare fornemme mand Peder Jacobsen slotsfoged på Nykøbing slot kapitel og rente til afvigte den 21. oktober 1688 tilsammen 139 slette daler 1 mark 14 sk., hvilke forskrevne pant jeg her med har mig til forpligtet mig redeligen og vel at betale til sr. Peder Jacobsen til førstkommende 21. oktober 1689 med et års forfalden rente, og holde ham og <> hans arvinger af mig og mine arvinger eller og hvem denne min udgivne obligation af ham kunne transporteres og overdraget i alle måder skadesløs -
(174 a)

Da pantsætter jeg Rasmus Jensen til sr. Peder Jacobsen slotsfoged min fulde ejendomsgård og grund, som jeg nu boer, beliggende Østen til Mogens Rasmussens gård og vesten op til Niels Olsens gård i Sønderby på Femø - det konfirmerer og stadfæster jeg med egen hånd underskrevet og venligen ombedet ærlig og velforstandige Peder Michelsen, Jørgen Frederiksen i Nørreby, Ambrosius Jørgensen og Jens Olsen i Sønderby med mig ti vitterlighed at underskrive den 22. august anno 1689.

Hvorefter Rasmus Jensen på Femø her for retten fremstod, og vedstod at efterkomme alt det, som forindførte pantebrev ord for ord indeholder. Hvorefter Gert Frederiksen på sr. Peder Jacobsens vegne af den forordnede dommer var tingsvidne begærende.

(174 b)

** Gert Frederiksen fremlagde Carsten Lauritsens Pantebrev til Laurits Andersen udgivet, som her for retten er læst og påskrevet, og blev påråbt Carsten Lauritsen han ikke selv var til vedermål om han ydermere der på noget kunne have betalt, hvor til han svarede nej.

** Iver Madsen Ris af Saksøbing for retten med 8 dages varsel hid udi retten at have kaldet Karen Hansdatter værende til huse hos Erik Jørgensen i Sønderby på Femø imod sag og dom for den beskyldning, hun Jens Nielsen Pilt, der sammesteds skulle have tillagt, at han skulle være far til hendes nu sidste gang udi fjor avlede barn, hvilken sigtelse han sig efter loven agter at fralægge.

Dernæst efter kaldets afhjemling protesterede Iver Madsen Ris som fuldmægtig på fornævnte Jens Pilts vegne, at så som det er lovens klare ord, at hvo der sigter bør at bevise, hvilket Jens Nielsen Pilt formener, dette løse kvindfolk aldrig skal kunne lovlig godtgøre, at han nogen tid med hende havde begået nogen letfærdighed, langt mindre at han er hendes barnefar, thi indskyder han sig til lovens pagina 117 (mellem liniere 121) den 5 artikel sin benægtelses ed så stærk, den ham kan forelægges, at aflægge. Sættes derfor her med kortelig i rette imod formening, det ham ej nægtes visselig stedes, helst og efterdi lovens pagina 937 den artikel der med stemmer, om endskønt det kunne have været, et ærligt uberygtet menneske, der ham i slig tilfælde havde beskyldt, og var han sin ed således har forelagt, vil han formode ved en retsindig dom for Karen Hansdatters beskyldning at have befriet, og hun at vorde tilfundet ham denne proces omkostning at erstatte under nams eksekution.

Birkefogden der endog det for ham synes underligt, at Jens Nielsen Pilt på Femø uden nogen beskyldning over ham her for retten fremvist sig til erklæring indstiller, måtte dog forårsages at foreholde bemeldte Jens Pilt sig her om at fatte gode tanker i betragtning de angår hans salighed om han sværger frivillig imod det, som af <> ham kunne være begået, (175 a)

som og for ham lod oplæse formaning i loven til dem for rette nogen ed ville gøre, at han flittig vilde ransage indvortes og hense til det tilkommende og evige ting, at de ved nær kommende og udvortes ej skulle forspildes.

Da efter loven ved retten og aflagde ved hans ed, så sandt hjælpe ham gud og hans hellige ord, at han aldrig havde haft nogen ublu omgængelse med fornævnte Karen Hansdatter eller øvet nogen letfærdig omgængelse med hende, langt mindre været årsag til hendes barnefar.

Birkefogden forelagde Karen Hansdatter inden 14 dage sin beskyldning til Jens Nielsen Pilt her for retten at indgive, og hvis hun der imod udebliver, da Jens Nielsen Pilt at fremføre præstens attest om hendes bekendelse.

** For retten fremkom Jens Madsen i Vesterby som efter begæring, på ærlig agtbar og velfornemme mand Laurits Pedersen Juls vegne i Vesterby på Fejø, havde kaldet Rasmus Rasmussen Stryn i Østerby for penge, som er for noget brændevin og et kort, og satte efter begæring Jens Madsen på Laurits Pedersen Juls vegne udi rette, om han ikke fornævnte penge inden 15 dage bør at betale eller lide nam.

Hvorimod Rasmus Rasmussen protesterede, at han havde vel fået noget brændevin hos ham men ikke så meget, som han søges for, men har været hos Laurits Pedersen engang og været i selskab med flere dannemænd, hvorfor han vil formene, da (ej) at betale videre end sit brændevin, så tit han selv har drukket, mens Laurits Pedersen resten hos de andre skyldige at søge, som tillige samme tid har været i lag med ham.

** I lige måde på Laurits Pedersen Juls vegne Jens Madsen at have kaldet Christen Lauritsen i Østerby for gæld, som han for adskillige varer er skyldig blevet, item for et rugstykke - til sammen en summa 16 sldl. 2 mark 6 sk. der foruden er skyldig 7 skp. rug, satte i lige måder efter begæring Jens Madsen udi rette, om han ikke forskrevne 16 sldl. 2 mark 6 sk. <> tillige de 7 skæpper rug, samt alle sagens billig bekostning inden 15 dage at betale eller lide nam. (175 b)

Hvorimod Christen Lauritsen var mødt og svarede, det var rigtigt nok. Derimod er Laurits Pedersen Jul mig Christen Lauritsen skyldig for en rejse til Bandholm, det tykkes mig noget, som jeg havde solgt ham, vidste jeg ikke at være myndig at hjemhøste, såsom jeg ham for et stykke rugsæd for et vist køb havde afhændet, og betaling derfor bekommet, men om Laurits Pedersen ikke, det har forsømt at høste, vil jeg formode, at han bør at lide skade for hjemgæld, efterdi han med andre, det ikke i rette tide har indhøstet.

Jens Madsen efter begæring på Laurits Pedersen Juls vegne er begærende at samme rugstykke eftersom Laurits Pedersen viser, at det skulle ikke være så meget i skæppe land, som han ham det solgt har, at han derpå vil svare, som han kan vedstå, om anden kundskab derom med tiden kan bekommes. Hvor til han svarede, at det var 3 skæpper land at så med byg.

** Ved forskrevne kaldsmænd har Laurits Pedersen ladet kalde Jeppe Rasmussen Hillebrandt i Østerby for gæld. Satte Jens Madsen på Laurits Pedersen Juls vegne i rette, om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam efter loven. Jeppe Rasmussen svarede at Laurits Pedersen Jul havde bedaget ham til Michelsdag på gælden.

** Ved forskrevne kaldsmænd har Laurits Pedersen Jul ladet kalde Laurits Jørgensens kvinde for gæld, satte i rette om hun ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam.

** I lige måde ved forskrevne kaldsmænd havde Laurits Pedersen Jul ladet kalde Jeppe Lauritsen i Vesterby, satte i lige måde i rette om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Dommeren foreholdt de skyldige inden 14 dage at stille tilfreds eller da at gå dom i sagen.

1689 6/9
(176 a)

** Gert Frederiksen havde ladet kalde Carsten Lauritsen i Østerby for gæld han til Gert Frederiksen debiterer, som Gert Frederiksen ham i dette år til sin skats fornødenhed og anden avlings fortsættelse har forstrakt, som Carsten Lauritsen og her for retten vedstod og bekendte, og satte Gert Frederiksen i rette, om han ikke samme bør at betale under nam og vurdering efter loven. Carsten Lauritsen lovede rigtig at ville betale Gert Frederiksen inden ting kommer igen på det videre omkostning derved kunne spares.

Den forordnede dommer forelagde Carsten Lauritsen at han til ting kommer igen indstiller sig at betale, eller da at gå dom i sagen

** Gert Frederiksen havde ladet kalde Carsten Lauritsen for Laurits Andersen færgekarl ved Nykøbing for gæld han til ham efter hans obligation og pantebrev skrevet den 30 august næst forleden. Satte Gert Frederiksen derpå udi rette, om Carsten Lauritsen samme inden 15 dage bør at betale eller lide efter egen forskrivning og loven ved nam og vurderings eksekution. Carsten Lauritsen lovede at han ville betale til første ting. Den forordnede dommer forelagde Carsten Lauritsen inden første ting at betale, eller da at gå dom i sagen.

** Jens Madsen i Vesterby for retten fremkom og Laurits Pedersen Juls sst, vegne gjorde forklaring på det brændevin, som Rasmus Rasmussen sagsøges for og berettede at han forleden vinter er kommet i Laurits Pedersens hus og da samme tid, som han ikke skal foregive har begæret at lade skænke fransk brændevin, som han tillige med flere dannemænd i selskab har fordrukket, og som hverken Rasmus Rasmussen eller nogen af hans lavsbrødre gjorde noget regnskab eller rede for sig til betaling, vidste Laurits Pedersen ikke rettere end Rasmus Rasmussen, som har det begæret og glasset og begæret er leveret, der for at søge, der foruden har bemeldte Rasmus Rasmussen bekommet en anden gang brændevin 10 sk., item et kort for 8 sk., hvilket forskrevne han $\diamond$ ikke skal kunne benægte, hvorfor formodes af dommeren, han efter forrige irettesættelse til betaling bør kendes.
(176 b)

Hvortil Rasmus Rasmussen svarede, at Laurits Pedersen skulle aldrig bevise eller godtgøre, at han i verden havde begæret af ham at tappe brændevin for så meget til ham eller nogen, ellers formener Rasmus Rasmussen sig at være fri for hans krav, videre end hans anpart kan tilkomme tillige med hans lavsbrødre, som Rasmus Rasmussen berattede at være Jeppe Rasmussen Hillebrandt, Peder Pedersen, Peder Pedersen Issen, Vester Ole Hansen.

** Jens Madsen i Vesterby på Laurits Pedersens Juls vegne havde ladet kalde Frands Madsen i Vesterby for gæld, og satte Jens Madsen på Laurits Pedersens juls vegne i rette om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Frands Madsen var mødt og begærede delation til i dag 8 dage, imidlertid ville han betale Laurits Pedersen Jul.

** Havde Laurits Pedersen Jul ladet kalde Ole Nielsen i Vesterby og Ole Madsen for gæld, Anders Hansen er og kaldet for gæld, og satte Jens Madsen udi rette, om ikke forskrevne debitorer inden 15 dage forskrevne penge til Laurits Pedersen Jul bør at betale eller lide nam. Dommeren forelagde de skyldige at stille tilfreds inden ting kommer igen eller da at gå dom i sagen.

** Den sag imellem Laurits Pedersen Jul og Jeppe Lauritsen er forligt, hvorfor ingen dom deri behøves.

1689 13/8
(177 a)

** Jens Nielsen Pilt her for retten comparerede og fremlagde en skriftlig attest fra sognepræsten på Femø, således lydende. Testerer jeg underskrevne, at et lokket kvindfolk ved navn Karen Hansdatter, som har tjent dette år til salig David Johansens, hvis uægte barn fik dåb og kristendom her i menigheden den 12. søndag efter trinitatis nu sidst afvigte udlagde da samme tid til sin barnefar Jens Nielsen Pilt, husmand på Femø, og det offentligt for menigheden ved kvinden, som holdt hedes barn over dåben. Femø præstebolig den 8. september 89. Hans Christensen Sejling mpa.

Og er så dom i denne sag afsagt som følger, Efterdi Jens Nielsen Pilt på Femø her for retten har aflagt sin salig helgens ed ikke at være skyldig udi den gerning som Karen Hansdatter ham tillægger og beskylder ham at have været hendes barns fader, efter derom hæderlig og vellærde mand hr. Hans Christensen sognepræst på Femø hans skriftlige attest af dato Femø den 8. september.

Da efterdi bemeldte Karen Hansdatter ikke her for retten har villet vedstå, at samme hendes forrige beskyldning til Jens Nielsen, langt mindre noget bevis i sagen har fremstillet, endog hun her for retten sligt er forelagt og dertil givet delation og 14 dages respit, så er der for Jens Nielsen for samme hendes beskyldning efter lovens pagina 937 frikendt og Anne Hansdatter tilfundet denne proces omkostning til ham at erstatte, og var Jens Nielsen Pilt begærende dommen beskrevet.

** Den tiltale fra Laurits Lauritsen til Carsten Lauritsen og Anders Hansen i Østerby beror til ting kommer igen, så som de skyldige har i mindelighed at stille tilfreds.

** Carsten Lauritsen lovede og til første ting at ville betale Gert Frederiksen hvis han var ham skyldig uden nogen dom.

1689 27/9

(177 b)

** Birkefogden pårøbte om Anders Hansen eller nogen på hans vegne var mødt og ville betale det som han af Laurits Pedersen Jul søges for, og ingen befandtes.

Er da dom afsagt som følger udi den sag, da efterdi Anders Hansen i mindelighed har villet stille tilfreds eller noget protesteret i mod samme krav, da er han tilfundet inden 15 dage tillige med processens billig omkostning til Laurits Pedersen at erstatte og betale eller derfor at lide nam.

** Jørgen Hansen Skomager i Vesterby på Fejø har ladet kalde Jørgen Jeppesen i Vesterby på Fejø for penge, som han er ham skyldig og satte Jørgen Hansen i rette og forment Jørgen Jeppesen samme penge inden 15 dage til ham bør at betale, eller derfor at lide nam.

Birkefogden pårøbte om Jørgen Jeppesen eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare og ingen befandtes. Da er han forelagt til ting kommer igen sig her imod at erklære eller da gå dom i sagen.

** For retten fremkom Jørgen Olsen ungarl i Østerby på Fejø hid ud i retten med 14 dages varsel havde ladet kalde Hans Pedersen Smed i Vesterby for en del af hans gods, som han her til dags under formynderskab har, som bedrager efter skiftebrevets formelding af dato 1686 den 3. januar udi kapital 40 slette daler 2 mark 7 skilling og de derpå forfaldne renter til samme dato som tilsammen udi en summa kapital og rente er 49 slette daler 2 mark 8 sk. Satte udi rette og forment at så som, han er sine myndige år og kommet til lovalder, at <> (178 a)

Hans Pedersen Smed pligtig er og bør inden 15 dage, ham samme sit gods at erstatte og betale bemeldte kapital og rente, eller derfor at lide ved nam, hvorpå Birkefogden Gert Frederiksens retmæssige og forsvarlige dom begæres. Birkefogden optog sagen til ting kommer igen, og da at gå dom.

** For retten fremkom Jens Madsen i Vesterby efter begæring af Laurits Pedersen Jul sst. hid udi retten havde kaldet unge Jens Nielsen på Askø for gæld, som han for adskillige varer er ham skyldig blevet, satte udi rette om fornævnte Jens Nielsen forskrevne penge ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam, hvorpå dom begæres.

** Ved forskrevne kaldsmænd har Laurits Pedersen Jul ladet kalde Jens Jørgensen Grimer for kapital 1 daler 2 mark 2 sk. rente udi 3 år 2 mark 2 sk. er tilsammen 2 daler 3 mark 4 sk. Item kaldet Peder Løjet for kapital 2 sletdaler 4 mark, rente udi 3 år 1 mark 5 sk. er så tilsammen 2 daler 5 sk. Item kaldet Peder Lauritsen på Askø for kapital 2 daler 2 mark 8 sk. rente udi 3 år 2 mark er for kapital og rente tilsammen 2 daler 2 mark 3 sk. Item kaldet Hans Rasmussen for kapital 1 daler 1 mark 8 sk. rente udi 10 år er 2 daler 2 mark i alt er så kapital og rente 3 daler 2 mark 2 sk. og satte Jens Madsen på Laurits Pedersen Juls vegne udi rette og forment forskrevne debitorer inden 15 dage bør at betale eller enhver for sig at lide ved nam og vurderings eksekution i deres bo og gods efter loven, hvorpå dom begæres, og afhjemlede kaldsmændene forskrevne debitorer at have kaldet. Birkefogden forelagde de skyldige inden i dag 15 dage at stille tilfreds, eller da at gå dom.

** Jens Madsen på Laurits Pedersen Juls vegne havde ladet kalde Ole Bøsse på Askø til vidnesbyrd at påhøre og imod sag og dom for et skippund jern, <> (178 b)

som for rum tid siden af Laurits Pedersen Jul var indlagt hos bemeldte Ole Bøsses kones salig

far ved Navn Niels Pedersen forrige foged på Askø, og som Laurits Pedersen Jul ingen betaling der for endnu har bekommet, og Ole Bøsse den salig mands datter har til ægte, som var arving til godset, og han lader tykke ikke forskrevne skippund jern efter skrevne vare til i dag lovlig indciteret.

Nemlig Jens Grimer, Christoffer Hansen, Claus Nielsen og Jens Nielsen alle på Askø samtlige deres sandhedsvidne derom her for retten at aflægge, om det er dem ikke vitterligt, at fornævnte skippund jer er indlagt hos salig Niels Pedersen, og begærer at vidnesbyrdene måtte fremkomme deres ed at aflægge, hvilket forskrevne lovlig at være citeret afhjemlede kaldsmændene ved deres ed efter loven.

Jens Grimer for svagheds skyld ikke her for rette var mødt, så fremstillede han hans vidne ved fogden Ole Kåre af Askø og Jens Nielsen sst. som for retten ved deres ed aflagde at bemeldte Jens Grimer intet udi den sag var bevidst. Christoffer Hansen for retten fremkom og vidnede med ed og oprakte fingre efter loven på tro og salighed, at han ikke vidste, at han havde oplagt noget jern hos salig Niels Pedersen. Dernæst fremkom Claus Nielsen af Askø og vidnede på sjæl og salighed, at han vidste ganske intet deraf. Dernæst fremkom Jens Nielsen Kåre sst. og vidnede for retten med ed, at han vidste ganske intet deraf. Laurits Pedersen Jul tingsvidne begærede, som ham af dommeren blev tilladt, og var Ole Bøsse i lige måde tingsvidne begærende.

** Den sag imellem Carsten Lauritsen og Laurits Pedersen Jul er opsat til i dag 8 dage om han imidlertid vil stille tilfreds, eller da at gå dom.

1689 11/10
(179 a)

** Gert Frederiksen påråbte Jørgen Jeppesen i Vesterby, om han var tilstede og havde noget mod Jørgen Hansens krav at protestere, og ingen at svare befandtes. Er da dom afsagt som følger. Udi den sag mellem Jørgen Hansen husmand i Vesterby på den ene, som her for retten har efter lovlig citation tiltalt Jørgen Jeppesen bomand i Vesterby på den anden side, for rede kontante penge, som han ham med forstrakt har, og som Jørgen Jeppesen samme penge ikke i mindelighed har villet betalt, endog ham sligt her for retten er forelagt og der til givet delation så tilfindes Jørgen Jeppesen forskrevne 10 daler 2 mark med der på billig rente og denne proces omkostning inden 15 dage at betale eller lide nam. Jørgen Hansen dommen beskrevet.

** Nok er dom afsagt imellem Jørgen Olsen ungarl i Østerby og Hans Pedersen Smed i Vesterby som følger. Udi den sag imellem Jørgen Olsen ungarl i Østerby på den ene, som her for retten efter lovlig citation har tiltalt Hans Pedersen husmand i Vesterby på den anden side for børnepenge kapital og rente 49 daler 2 mark 8 sk.

Da som bemeldte Jørgen Olsen ungarl er sin egen værge efter loven, og Hans Pedersen ikke efter lovlig citation har gjort rede for sig og betalt, så tilfindes han samme børnepenge inden 15 dage at betale eller liden nam. Jørgen Olsen dommen beskrevet.

** Den sag imellem Laurits Pedersen Jul på Fejø og de skyldige til ham på Askø opsat til ting kommer igen.

** Rasmus Rasmussen i Østerby for retten fremkom og første gang oplyste et hvidt vædderlam, som er med mærke i det højre øre og en skur i samme øre og en skur bag i det venstre og hul i det samme øre, om nogen ejermand kunne kende til som sig med billighed derved kunne kende, de anmelde sig hos ham derom.

1689 25/10
(179 b)

** Birkefogden pårøbte om nogen af de Askø mænd var til stede, som er skyldig til Laurits Pedersen Jul og i mindelighed ville betale og ingen befandtes.

** Udi den sag imellem Laurits Pedersen Læsø, som her til Fejø birketing efter lovlig citation tiltalt Jens Nielsen på Askø for gæld han til bemeldte Laurits Læsø skyldig er, da såsom bemeldte Jens Nielsen samme gæld i mindelighed ikke villet betale, da er han tilfundet inden 15 dage til Laurits Læsø tillige med denne proces omkostning at betale eller lide nam.

** I lige måde er Jens Jørgensen Grimer og Peder Lauritsen på Askø tilfundet at betale, hvis de er skyldig til Laurits Læsø inden 15 dage eller lide nam.

** Kongelig majestæts tolder ved disse insulæ Fejø, Femø og Askø Gert Frederiksen her for retten fremkom og besværede sig over skipper Hans Olsen på Fejø, formedelst han en og anden gang findes genstridig, og ikke så som andre skippere vil rette og forholde sig efter hans kongelige majestæts ordinans og befalinger, derfor har været forårsaget bemeldte Hans Olsen her til sit værneting at lade indstævne, og producerede en skriftlig kaldsseddel således lydende.

Såsom i har understået eder Hans Olsen nu sidste rejse at bortløbe, og ikke eders toldseddel her på kongelig majestæts forordnet sted fremvist på landet tilbageført, som jeg mener er stridig mod toldordinansens klare bogstav, alt som jeg forårsaget ved rettens middel derpå at (lade jer påminde), Thi citeres eder her med at (i)dag førstkommende slig eders forseelse at svare til og imod sag og dom med videre, som der for sig efter kan proponeres Fejø den 22. oktober 1689. Gert Frederiksen Endemand, citations mændene Jens Madsen i Vesterby på Fejø og Laurits Hansen sst. afhjemlede lovlig at have citeret.<>

(180 a)

Derpå Gert Frederiksen tilspurgte Hans Olsen, hvor han havde lastet de 20 tønner byg, som han forleden den 8. april herfra har udført og endnu ikke derpå har forskaffet jer til mig bevis, som jeg formener efter de højstbydene herrers ordre for det højlovlige rentekammer at ske burde. Hertil Hans Olsen svarede, at de 20 tønner byg er lastet i Slesvig, som tolderen på Bandholm havde ham afkøbt førend han gik til Slesvig. Her på han skaffet rigtig attest til toldstedet om, hvor de var lastet.

Gert Frederiksen sig derover besværede, at han aldeles ingen underretning havde bekommet, hvor samme 20 tønner byg er lastet, men vil formode Hans Olsen her for retten af dommeren vorder forelagt at bekende, om han nogen attest der om til Gert Frederiksen har forskaffet. Hvortil Hans Olsen svarede, at dersom han tog sin toldseddel har han sin attest, men her til Gert Frederiksen ikke. Hvorpå Gert Frederiksen besværede sig ikke at kunne holde bag som ham var befalet, efter det som Hans Olsen ved Bandholm har forevist, med mindre han forholder sig efter de højædle og vedkommende velædle velbyrdige herrers instruktion, som Gert Frederiksen er tilsendt af dato Rentekammeret den 28. januar 1682, som endnu ej af ham er sket, formener derfor Hans Olsen bør at skaffe rigtigt bevis, hvor samme byg er lastet enten inden eller uden riget.

Ydermere tilspurgte Gert Frederiksen fornævnte skipper Hans Olsen, hvorledes han turde understå sig nu denne sidste rejse med en fuld ladning her ved Fejø indtaget at gå øen forbi, efter at han indkom fra Bandholm og ikke her på kongelig majestæts forordnede sted sin toldseddel har villet forevise, ladet påskrive og tilbageføre, som Gert Frederiksen formener at være stridig imod toldordinansens klare bogstav.

Som skipper Hans Olsen forårsages at visiterer Gert Frederiksen ham har indciteret 22. oktober til den 28. dito til Fejø birketing imod sag og dom for seneste rejse af årsag, visitereren ikke skal have tilbageført, hvis skipperen har haft inde, så kan jeg med en god samvittighed efter skipperens begæring attestere, at skipperen her ankom med hans $\diamond$ skibsrum og berettede mod hans kommission at visitereren fremæskede ham hans passerseddel.

(180 b)

Hvorledes jeg mig undrede på og tænkte, at skipperen ikke havde faret med sandhed, nægtede dem derfor toldseddel indtil foreviste min passerseddel, hvilken de og benægtet mig fra visiteren, så jeg der af kunne se de havde været hos visiteren og anmeldt dem, ville han ikke den føre tilbage som bevis og mener altid har været, synes at være visiterens skyld og ikke skipperens, for skipperens last er indførsel leveret attest, at det er losset udi København, og er her fortoldet, har skipperen begået nogen underslæb, forseelse bør visiteren, det at andrage for velb. hr. Landkommissar efter rentekammer herrernes ordre af dato 28. januar 1682. Mig synes, og som taler herved stærkt, i det allerringeste at måtte vide skipperens forseelse, men som visiteren ganske går mig forbi her udi, og ikke heller følger de højbydende herres landkommissar, lader det sig nok anse, den enfoldige skipper af had vil efterstræbe, vil derfor begære mig tingsvidne, når stedes efter hvis, som passerer for retten, at jeg det på behørigt steder kan andrage hvorledes tilgår, dette begæres i tingsvidnet må indføres, så vel alt hvis som i denne sag for retten passerer, kongelig majestæts toldbod den 23 oktober 1689 Hans Hansen Montras.

Imod hvilken kongelig majestæts tolders erklæring Gert Frederiksen visiterer på øerne svarede at tolderen begærer idelig af ham, at skal skrive på skipperens seddel her for, hvad de har indtaget, har han her til dags rettet sig efter tolderens begæring, mens som ikke toldordinansen eller de højbydende herrer fra de kongelige rentekammer ham sligt befalet, men toldordinansen tilholder skipperen at angive førend de inlader, hvilken angivelse toldbetjenten bør at leveres til at ind kvittere efter at tolderen, mener jeg skulle føre tilbage, førend mig toldseddelen forevises, og ikke havde han myndighed her på dette sted, som ligger mile uden for toldstedet, at skrive på deres toldseddel som her lader der i mellem tolderens mening stridig, som jeg formener imellem hans høje excellence højlovlige rentemesterens instruktion i min kontrabog, som siger jeg for ind og udgående skal holde rigtig bog efter rigtig udsteder jeg (usignerede) toldseddels formeldinger og skal $\diamond$ og holde bog lige så fuldt, som om jeg tolden oppebar,

(182 a) *(der her en fejl i originalens nummerering)*

som bør for toldseddelen mig at forevise, det og deraf kan ses hvad skipperen i told har betalt, og hvor han agter sig hen, at tolderen siger skipperen sin last ved udgående at have fortoldet er fuldkommenhed nok for ham i sin bestilling, dertil jeg kommer og har henvist, som mig er befalet, men at skipperen affordret ikke sin toldseddel her på forordnet sted har forevist og ladet tilbageføre efter toldordinansens 15 artikel, er min præntention til ham, derved at have handlet imod toldordinansen og andre befalinger, hvorfor jeg ham ikke kunne få tilbageført, thi jeg har intet for mig, at jeg skulle føre tilbage efter en (måle seddel) til med har tolderen ej heller nogen end for en måler ladet forordne, endog han målepenge oppebærer, at tolderen har oppebåret skipperens attest, da burde den mig at være forevist, som tolderen mig dog betager, at tolderen siger om skipperen har begået noget underslæb, bør jeg det for landkommissarien at tilkendegive, har jeg underretning nok om hos mig selv, og at tolderen påstår at vide skipperens forseelse, og at jeg der udi går ham forbi, som ved han vel selv, hvorledes han mig sidste gang, da jeg var på toldboden hos ham og havde at forrette i kongens sager, hvorledes han da sig imod mig anstillede med hans ord og banden og pludselig udviste mig af toldboden. hvor jeg dog mente, som andre kongelige toldbetjente, at have fri tilgang, og der

for lider eller ingen assistance hos tolderen ved at søge, at tolderen siger jeg denne enfoldige skipper, at han vil eftertragte er ikke ret sagt, langt mindre skal bevises, så kan jeg og dertil svare, ligesom en til sinde er, så tænker han om hver, og at lade landkommissarien vide nogen ugrundet kan føje tjene, der med skal jeg vel vide mig at rette og forholde, som jeg agter at svare, og er mit påstående og begæring til den forordnede dommer at forelægge Hans Olsen at rette sig efter de højbydende herres ordre og forskafe bevis hvor de 20 tønder byg den 8 april her fra udført, er losset, så og at skaffe mig forklarlig efterretning om hans sidste ladning, hvor efter jeg den ved udgående kan tilbageføre så og ved hjemkomsten forevise mig den meddelte attest fra toldstedet, hvor efter for inden er befalet, derved hviler (til videre) alene mine præntioner til skipperen, men hvis han det ej efterkommer da formoder jeg han efter told <>ordinansen

(182 b)

visse artikler, så som den der af fragt ikke sin toldseddel på forordnet sted har forevist og ladet tilbageføre bør at lide. Herpå erventes dommerens efterrettelig påkendelse.

Den forordnede dommer forlagde skipper Hans Olsen at han til i dag 8 dage forskaffer rigtig attest og bevis på forindførte 20 tønder byg, hvad en last og der foruden for den sidste rejse, som han bedrog sig på at have lovet udi København, derpå og skaffe bevis med hvis videre, ham til befrielse i denne sag kan være eller da at gå dom, hvorefter parterre var tingsvidne begærende.

** Jens Madsen på Jørgen Lauritsens vegne i Østerby havde ladet kalde Vester Ole Hansen i Østerby for et pant, nemlig en tintallerken, som han den 9. oktober for nogle får, som skulle have været i rugmarken, som hverken af Ole Hansen eller hans medfølger er blevet foldet [holdt i fold] ikke heller Jørgen Lauritsen til drevet og vidste. om det var hans eller ikke, langt mindre kunne sige hvad mærke, det får havde, så er Ole Hansen der om til i dag her til Fejø birketing indciteret mod lovfaste vidner at bevise, om de samme dag førend de pantet for bemeldte får, har set og vidste, at de efter mærket var ham tilhørig.

Hvilket Jørgen Lauritsen kongelig majestæts birkefoged formoder, han efter loven bør at bevise, eftersom Jørgen Lauritsen uden mærke ikke kan vide, at det er hans eller kende sig ved dem, og hvis det af Ole Hansen ej kan bevises af mærket at have været Jørgen Lauritsens, er Ole Hansen kaldet imod sag og dom at lide og undgælde efter loven, som den der har pantet uhjemlet med hvis videre, som på ham billig kan prætenderes.

Ole Hansen hertil svarede at Rasmus Mogensen og Anders Hansen kom til ham og sagde Jørgen Lauritsens få var i marken, om han ville gå ned og pante for dem, hvortil han sagde at kunne de bevise, at det var hans får, ville han gå med dem. Ole Hansen fremæskede mændene at vedstå, om det var Jørgen Lauritsens får eller ikke. Da for retten fremkom Anders Hansen og Rasmus Mogensen og vidnede at det var <> Jørgen Lauritsen får.

(183 a)

Birkefogden foreholdt mændene om de vidste hvad mærke fårene havde, hvor til de vidnede, at de kendte ikke mærket, men var 4 får hvide og et helt sort, og kendte dem på løden, men var ikke så nær, at de kunne kende mærket. Jørgen Lauritsen lovede sin sag til første ting videre at indgive.

1689 2/11

** Kongelig majestæts amtskriver over Nykøbing Amt sr. Hans Ravn ved Peder Andersen af Nykøbing, for retten havde hidkaldt efterskrævne for salte varer, som de af amtskriveren bekommet har. Nemlig Hans Pedersen Badike for sild, Anders Hansen i Østerby i lige måde, Rasmus Joensen sst. og Morten Lauritsen i lige måde for sild.

Peder Andersen satte i rette med formening at forindførte mænd denne amtskriverens retmæssige fordring bør at betale med processens billig bekostning inden 15 dage eller lide nam, og var den retsindige dommers kendelse begærende.

Birkefogden påråbte om nogen af de skyldige var til stede, så i mindelighed ville betale, og ingen at svare befandtes. Da er de samtlige tilfundne inden 15 dage at betale.

** Den forordnede dommer påråbte om Hans Olsen var til stede og havde nogen rigtighed at fremlægge om det, som ham i det forrige ting er blevet forelagt, hvor til han svarede at han havde ingen rigtighed.

** Visiterer Gert Frederiksen begærede af den forordnede dommer at hvile med dommen indtil nærmere ordre blev påråbt om nogen videre havde at forrette og ingen befandtes.

(183 b)

1689 22/11

** For retten fremkom Christen Jensen, som på Laurits Pedersen Juls vegne i Vesterby på Fejø havde kaldet disse efterskrevne for gæld, som de for adskillige varer er skyldig blevet, nemlig Rasmus Christensen Badike i Østerby, Rasmus Jensen sst., Vester Jeppe Rasmussen sst., Øster Ole Hansen sst., Peder Pedersen Issen, Morten Lauritsen sst, Laurits Olsen sst. og Laurits Lauritsen i Vesterby. Satte udi rette og formente forskrevne debitorer pligtig er og bør inden 15 dage at betale eller lide nam.

Birkefogden påråbte om nogen af de skyldige var til stede, og her til ville have noget at svare, og da ingen befandtes uden Morten Lauritsen, som bekendte skyldig at være, det han er indført for, og var de skyldige af birkefogden forelagt inden første ting at stille tilfreds eller sig der imod at erklære, om de nogen præntion imod samme krav kan have, eller da at gå dom.

** Ole Pedersen Smed i Østerby og Hans Hansen Askø sst. for retten fremkom og oplyste 9 stykker tømmer, som er nok af asketræ, item 10 stykker granfjæl, som de har fundet her ved landet, om nogen ejermand der til kunne være.

1689 29/11

(184 a)

** Jørgen Nielsen sognefoged på Femø havde kaldet Jens Nielsen Pilt husmand i Nørreby på Femø angående lovbydelse på hans iboende hus, som til herskabet formedelst hans lejermålsbøder ved dom og eksekution er herskabet hjemfalden, om han det i tide vil indløse førend det til nogen fremmed bortsælges, og blev så fornævnte hus her for retten i dag opbudt til bemeldte Jens Nielsen eller da for rede penge ville lægge og blev påråbt første gang om Jens Nielsen eller nogen på hans vegne, var mødt der til at svare, og ingen befandtes.

** Birkefogden Gert Frederiksen lod advare menige sognemænd, at de ville være tiltænkt at yde deres landsting rede penge, og mestermands penge, at de tilbørlige steder kunne vorde berørte, såfremt han ikke skulle forårsages at bruge de forordnede midler ved pantning, så blev og oplæst sr. Poul Andersens seddel at landstinget er berammet at holdes den 19 december næst tilkommende.

1690 24/1

** Blev oplæst hans kongelige majestæts allernådigste udgivne forordning om unyttige forhold, samt destilerpander eller brændevinshattes afskaffelse fra landet af. Dato Hafnia den 4. juni anno 16(89).

(184 b)

** For retten fremkom Jørgen Hansen i Vesterby og havde ladet kalde Peder Hansen Skotte i Østerby udi retten at møde mod en seddel, som ham fra Christen Smed skal være meddelt på en del pant, som han for ham havde annammet, for nogle år siden udi fragt fra landet, og da udi lige måde har han bekommet, blandt samme pant et messing strygejern, som var til pant for fragten for det korn, som Peder Hansen var befragtet med fra Nakskov og til Nykøbing udi Falster, og var første ting til ham begærende. Peder Hansen Skotte lovede til i dag 8 dage sit svar imod Jørgen Hansens kald at indgive.

** Jacob Hansen i Vesterby på Fejø for retten fremlagde et pantebrev, som Anders Hansen i Østerby på Fejø til ham udgivet lydende på kapital 122 slette daler 1 mark 10 sk af dato Fejø den 7 december anno 1689, som her for retten er læst og påskrevet, hvorefter Jacob Hansen var tingsvidne begærende, hvilket af Anders Hansen stående for retten så og af rettens middel ham blev tilstedt.

** Der næst blev anden gang lovbudt Jens Nielsen Pilts gadehus på Femø, som herskabet for hans lejermålsbøder er hjemfalden, om han det i tide vil indløse før end det til nogen fremmed bortsælges.

1690 31/1

** For retten fremkom Hans Danielsen i Vesterby på Fejø, som på Søren Hansens vegne sst. havde kaldet Anders Hansen i Østerby imod tvende missiver som lyder på 8 slette daler. Nok foruden for andet regnskab, som er efter en dom udstedt Fejø birketing 20/1 1688, satte udi rette og formente Anders Hansen inden 15 dage bør samme penge at betale eller at lide nam, hvorpå dom begæres. Blev påråbt om Anders Hansen var til stede eller nogen på hans vegne og ingen befandtes. Da er han forelagt til ting kommer igen sig her imod at erklære.

(185 a)

** For retten fremkom Peder Hansen Skotte i Østerby og fremlagde sit skriftlige svar imod Jørgen Hansens kald i Vesterby, som forleden tingdag blev indført, hvilket svar her for retten er læst og påskrevet og siden videre i dommen bliver indført. Så som Jørgen Hasen formener af Peder Hansens svar, at han ikke ville uden videre proces og bekostning lade det omtvistede pant nemlig et messing strygejern til mig som ejermand der til, lade følge, så forårsages Jørgen Hansen af kongelig majestæts birkefoged at begære, om eden måtte blive Peder Hansen forelagt, om det ikke skal være ham vitterligt, at han det for nogen tid skulle have annammet, og har glemt, og om han bryder sig udi denne ed, der om at gøre at mig da tilstedes min ed derom at aflægge, at ham mig samme strygejem her i Gert Frederiksens hus, mig derom om vidnet, om jeg det ville indløse fra ham imod pantgivers erklæring, men nogen tid derefter, jeg har til ham derom talt, har jeg det ikke måttet bekomme, men givet mig under ed til gensvar der for.

Hvortil birkefogden Gert Frederiksen svarede, at loven befaler, hvo der sigter og sag giver bør at bevise, og må ikke lovligen nogen eder skal forelægge, så længe vidnesbyrd i sagen

kan haves, derfor er Jørgen Hansen forelagt at giv sin yderste ed, om han vidnesbyrd i sagen kan bekomme og derom til i dag 8 dage her for retten lade føre sag, hvis han ikke vidnesbyrd kan bekommes, da skal parterne vorde forelagt at gøre deres ed så vidt loven tillader.

** For retten fremkom Laurits Hansen bysvend og lovbød sit hus om nogen det ville købe.

** Dernæst blev tredje gang lovbudt Jens Niensens Pilts hus på Femø, som til herskabet for lejemålsbøder er hjemfalden, om han selv eller nogen det ville indløse og ingen befandtes.

1690 7/2

** For retten fremkom Laurits Lauritsen i Vesterby på Fejø og fremstillede tvende kaldsmænd, som for ham at have $\diamond$ kaldet Jørgen Christoffersen i Vesterby anlangende en gris,
(185 b)

som han har fundet hos bemeldte Jørgen Christoffersen, som Laurits Lauritsen formener sig til, at skulle være hans gris, hvilken gris ham er blevet for mærket, siden han den mistede.

Hvorpå Laurits Lauritsen tilspurgte Jørgen Christoffersen, hvor han havde købt den gris, som han havde fundet hos ham. Hvortil han svarede, at han havde købt ham af Peder Pedersen Issen i Østerby, og for retten tilspurgte Laurits Lauritsen Jørgen Christoffersen ham kunne berette, at han ikke havde sagt disse ord til ham, hvortil Jørgen Christoffersen svarede, at det var lige meget, hvor han købte ham.

Birkefogden forelagde Jørgen Christoffersen her på at given et endeligt svar, om den omtvistede gris af hvem, han den havde bekommet, og om han kunne nægte disse Laurits Lauritsens ord, at han tilforn havde sagt at have købt den af Peder Issen, hvortil han svarede nej, at han havde ikke sagt de ord.

Laurits Lauritsen begærede at Jørgen Christoffersen ville fremstille den omtvistede gris her for retten, at der på kunne kendes, om det er hans eller og Jørgen Christoffersen kunne fremskaffe sin hjemmel derpå. Hvortil han svarede, at han skaffer ingen gris frem, uden hans egen, den han har endnu. Da tilspurgte Laurits Lauritsen Jørgen Christoffersen, om det var den gris han har endnu, hvortil han svarede, at det er den samme, og er hvid med sorte pletter.

Laurits Lauritsens skød sig til vidnesbyrd navnlig Jeppe Nygård, Anders Lauritsen, Michel Jensen og Morten Hansen Krog, hvilke vidner han til i dag 8 dage har her for retten at føre sin tiltale til Jørgen Christoffersen med at bevise, og imidlertid forelagde birkefogden Jørgen Christoffersen den omtvistede gris såfremt lovlig kan bevises han den ikke og inden sine lukke, at har haft som Laurits Lauritsen beråber sig på, her for retten til i dag 8 dage at fremstille tillige med hans hjemmel og lovhævdts vidne, om han den selv har tillagt.

** For retten fremkom Jørgen Hansen i Vesterby og havde kaldet Peder Hansen Skottes kone i Østerby anlangende sin sandhed at vidne hid i dag for retten, om det hende ikke er bevidst at have haft det omtvistede strygejern i sine gemmer eller skal have udlånt det til nogen, som hun det for retten med en god samvittighed kunne berette, og var begærende at hun sit vidne derom ville aflægge. Hvor da af dommeren er forelagt bemeldte ed i loven for vidner at oplæses.

(186 a)

Da for retten fremkom Mette Christoffersdatter, Peder Hansen Skottes kone i Østerby og vidnede, at hun ikke havde af det strygejern at sige, som hun og hendes mand sigtes for, men ikke kunne benægte før at have sagt, at det havde været Jørgen Hansens strygejern, som dog ikke var ment var Christen Lauritsen til hørig.

Ved forskrevne kaldsmænd havde Jørgen Hansen ladet kalde hans egen kvinde, om hvis ord han for nogle år siden skal have hørt af Peder Hansens kvinde, der hun tjente velfornemme mand Christen Nielsen sognedegn, der hun var hans ærinde oppe til Peder Skottes i Østerby, og begærede, hun ville fremkomme sit vidne der om at aflægge.

Da for retten fremkom bemeldte Jørgen Hansens hustru ved navn Birthe Hansdatter og vidnede med ed, at første år hun tjente Christen Nielsen nogle dage før pinsedag, kom hun op efter hendes hustrus befaling til Peder Hansen Skottes i Østerby efter et strygejern, da flyede Peder Hansen Skottes kone hende et temmelig stort strygejern, så gik Birthe Hansdatter ud med samme strygejern, så kaldte Peder Hansens Skottes kone hende ind igen og tog det strygejern igen og sagde, jeg vil låne dig mit eget, da sagde Birthe Hansdatter, jeg vil helst have det største, da sagde hun nej, det er Jørgen Hansens i Vesterby, det vil jeg ikke låne dig der ned, så kommer han og kender det der nære [nede], så får jeg intet af min mand, der som jeg leveret ud og han kommer og kende ret der nære, da sagde Peder Hansen Skottes kone, ganske de havde glemt, at de ikke husket, hvor det er hensat, og ellers har jeg nok hørt nogle gange, at min madmoder selv spurgt hende ad, som var Christen Nielsens hustru, om hun ikke blev ved for de havde det så langt der nære, da sagde han nej, at hun skøtte intet der om, for hun havde et hjemme var Jørgen Hansens, og ikke videre er bevidst.

Peder Hansen Skotte tilspurgte Birthe Hansdatter for retten, hvor lang tid siden det er, at hun har hørt de ord af hans kones mund. Hvor til hun svarede at det er indført i hendes aflagte vidne, hvor efter Jørgen Hansen var tingsvidne begærende.

Jørgen Hansen endnu videre sig beråbte på vidnesbyrd i denne sag at lade føre til ting kommer igen. Birkefogden forelagde Jørgen Hansen at specificere vidnerne, som han agter at føre efter loven, hvortil Jørgen Hansen svarede, at vidnet som han beråber sig på er velagte fornemme mands kvinde Christen Nielsens sognedegn her til stedet. Peder Hansen Skotte var tingsvidne begærende så vidt som nu er passeret.

** Birkefogden i dag lod opbyde salig Hans Christensens hus i Østerby og salig Christen Bødgers hus i Vesterby, om nogle af den pårørende slægt på enten af siderne, hvem for nogle om de bemeldte huse ville indløse og betale der for, hvis som til øvrigheden af bemeldte huse billigen skyldig og forfalden er, såvel som til andre, som har at fordre efter bemeldte tvende fornævnte mænd førend bemeldte huse til fremmede vorder solgt og bortfæstet, <

(186 b)
og imidlertid kan enhver, ved disse huses opbud vise, om de noget efter forskrevne tvende forskrevne mænd har at fordre, eller til dem kunne debitere, da sig i tide ville melde.

1690 14/2

** For retten fremkom Jørgen Hansen i Nørreby på Femø, som havde kaldet Jens Olsen i Sønderby på Femø for gæld, som er udlagt Jørgen Hansen i bo og gods, som han er værge for, der foruden er fornævnte Jens Olsen ham skyldig og satte Jørgen Hansen i rette om fornævnte Jens Olsen er pligtig og bør samme inden 15 dage at betale eller lide nam.

Jens Olsen var mødt her for retten her til at svare og beråbte sig på, ikke at hav været noget videre skyldig til salig Jørgen Jørgensen, som han har kvittering på at have betalt, hvilken kvittering, han her for retten fremlagde dateret Femø den 27. februar 1678, og har Jens Olsen sig at ville betale Jørgen Hansen de andre penge som han søges for.

Birkefogden tilspurgte Jens Olsen, hvem denne kvittering har skrevet og har været overværende, som her for retten fremlægges. I henseende fornævnte Ole Jørgensen var en mand som i hans forretninger kunne skrive sit navn med fulde bogstaver, så skal og denne kvitterings datum være førend skrevet efter Ole Jørgensen u sluttet, for et af dele synes, enten

er kvitteringen ikke af Ole Jørgensen selv var underskrevet, idet hans navn med fulde bogstaver der ikke findes, ikke heller på forordnet papir er oprettet, eller og den i så tilfælde er til veje bragt, hvorpå Jens Olsen forelægges sandfærdig erklæring at give.

Jens Olsen berettede at vilde føre vidner til ting kommer igen kvitteringen om vidne.

** Jørgen Pedersen i Nørreby på Femø for retten havde kaldet Christoffer Pedersen ungarl i Sønderby på Femø på sin søn Christoffer Jørgensens $\diamond$ vegne belangende at give ham afkald (187 a)

for sit formynderskab og værgemål, som han til dato for forskrevne Christoffer Pedersen i stået havde, for som han efter loven er myndig sit gods at oppebære, og det allerede har bekommet.

Hvorpå Christoffer Pedersen fremstod for retten og bekendte sig at have annammet fyldest og fuld værd for al sin fædrene arv som han efter sin salig far Peder Christoffersen i Sønderby arveligen er tilfaldet, efter derpå skiftebrevs formelder af dato 2. april 1685, med kapital og renten efter egne og bemeldte hans formynder så vel som andre godtfolks nærværelse som på skiftebrevet specialiter findes annoteret. hvad der for til min fornøjelig og fulde betaling indlagt er, og bekender her for retten at være på andet og tyvende år, og der for kender sig for sin egen værge, og bad Christoffer Jørgensen for sig værgemål fuldkommen ville kvittere og selv vedtager det gods, som hos Niels Hansen i Nørreby ham til udlæg gjort er og i lige måder sin stedfar Hans Jørgensen i Sønderby på Femø for sin arvepart, som hos ham haver indestående efter sin salig far fuldkommen kvittere så nær som 6 slette daler og 6 mark efter skiftebrevs påskrift den 30 januar 1690, hvor efter parterne var tingsvidne begærende.

Udi forskrevne tingsvidne forskrevne tingsvidne beordrede birkefogden Gert Frederiksen på øvrighedens vegne og fuldkommen rigtige Hans Jørgensen for dette udlæg til myndlingen gjort har, at have fremdeles tilsyn med den, som sig gods at forestå selv til sig annammet haver indtil han bliver 25 år, at han ej godset unyttigt bortsætter og bør der for intet pant eller skøde eller anden forskrivning agtes som af den mindreårige Christoffer Pedersen fattes, eller gives uden det sker med forskrevne Hans Jørgensens samtykke.

** Dernæst blev anden gang opbudt de tvende huse nemlig salig Christen Bødgers i Vesterby og salig Hans Christensens i Østerby.

1690 14/3
(187 b)

** For retten fremkom Michel Lauritsen i Vesterby og fremlagde et skriftligt indlæg lydende ord for ord som følger. Så som underskrevne til i dag, som er den 14. marts har ladet kalde samtlige mine værger og formyndere, nemlig Rasmus Rasmussen Stryn i Østerby, Peder Hansen Skotte i Vesterby på Fejø, angående erkendelse, at jeg i dag inden tinge kender mig for min egen værge, så som jeg er over mine 18 år efter loven, og der for efter denne dag ikke vil give bemeldte mine formyndere videre værgemålspenge, men selv mit gods efterhånden vil annamme og forestå efter loven, så vidt den befaler, Når mig så god fornøjelse der for bliver givet som ske bør. Fejø den 14. marts anno 1690 Michel Lauritsen.

Birkefogden tilspurgte værgerne, som samtlige til stede var uden alene Peder Skotte i Østerby, om de her til noget ville svare, og om dem var bevidst hans alder, hvor gammel han var, hvortil Peder Hansen Færgemand svarede at han var 19 år gammel og i lige måde Morten Hansen Krog, hvorefter Michel Lauritsen var tingsvidne begærende.

** Birkefogden Gert Frederiksen lod oplæse til almuens efterretning lovens 3. bog 13. kapitel

1. artikel patina 459 så og den 22 artikel sst. pagina 465 med advarsel der hos til enhver vil afhænde eller sig tilforhandle noget af bondens jord de si i alle måder efter indmeldte artikler i loven vil vide at rette og forholde, og for videre skade at tage vare om noget der imod begås. Hvorefter Gert Frederiksen var tingsvidne begærende.

** Peder Andersen ungarl i Vesterby for retten fremkom havde kaldet Søren Christensen Skrædder i Østerby for en brun klædeskjole, som Søren Christensen skrædder har leveret 4 alen klæde til, hvor af har indløbet den tid klædet blev krympet at korte af længden og et på bredden, hvilken klædeskjole Peder Andersen formener ikke at være gjort, så forsvarlig som han burde, var derfor begærende af kongelig majestæts birkefoged Gert Frederiksen at han ville udmelde 2 uvildige dannemænd, <> som kunne erfare om så meget klæde, (188 a)

som ham er leveret kunne i kjole befindes. Der foruden beklagede Peder Andersen sig, at samme kjole ganske intet var syet ham til måde, formedelst han er for smal neden i og der foruden er han og for stakket.

Så er af birkefogden efter Peder Andersens begæring for retten udmeldt Peder Hansen Færgemand i Vesterby og Michel Jensen sst. som har at bese kjole og prøve den på Peder Andersen og forfare, om han har slig brøst der med, som han sig beklager.

Michel Jensen og Peder Hansen Færgemand for retten fremstod og gjorde deres afsigt om forberørte kjortel, som Peder Andersen og Søren Christensen har tvist om, da kunne vi ikke vide rettere med en god samvittighed end forberørte klæde jo findes i samme kjole, videre end det, som endelig kan eragtes unødigt at være spildt, og samme kjole, som os synes at være syet efter den skik, som han burde.

Peder Andersen formente, at der skulle være syet videre i kjolen end, som første gang han var set, hvortil Søren Christensen svarede, at han intet sat i kjolen siden han blev fuld færdig. Peder Andersen beråber sig på vidnesbyrd, navnlig Anne Lauritsdatter og Maren Lauritsdatter, som han til første ting vil lade føre derom.

** Dernæst blev 3. gang lovbudt salig Christen Bødkers hus i Vesterby og salig Hans Christensens i Østerby.

1690 4/4

** Blev oplæst hans kongelige majestæts allernådigste udgivne forordning om kop, kvæg og ildstedsskat udi Danmark af dato Hafnia den 15 februar anno 1690, som for retten er påskrevet.

1690 11/4
(188 b)

** Hans Christensen i Vesterby for retten fremkom og med 14 dages varsel havde citeret Jørgen Hillebrandt i Lille Utterslev her til Fejø birketing at møde imod vidnesbyrd at svare anlangende en udskåret planke, som han solgte Hans Christensen imens han boede i (Ore), som de af Pederstrup formener dem til at skulle være deres, om han det enten ville vedstå eller fragå, og komme ud og være hans fulde og faste hjemmel derpå, og er til vidnesbyrd der om til i dag citeret.

Laurits Jensen Fris og David Jacobsen begge i Vesterby på Fejø deres sandheds vidne at aflægge, om det er dem ikke i guds sandhed bevidst at Hans Christensen har købt fornævnte udskårne planke som påvises af Jørgen Hillebrandt. Da for retten fremkom Laurits Jensen Fris

og vidnede, at han var hos i Jørgen Hillebrandts gård i Ore, og da lå samme planke i hans gård, da spurgte Hans Christensen ham ud, om han ville sælge ham et stykke af den planke til en ovn fjæl. Da svarede Jørgen Hillebrandt, at han ville ikke sælge hende, uden at han solgte hende alt [den hele], og de blev da forligt om det køb, og Jørgen Hillebrandt solgte Hans Christensen planken for 12 mark, men fik hende ikke med sig samme gang. Nogen tid der efter, da var han med Hans Christensen til Jørgen Hillebrandt, og da betalte Hans Christensen for planken, og han aget ham hende til standen og hjalp ham hende i båden, og så førte Hans Christensen den hjem, og et stykke af samme planke ligger endnu i Hans Christensens gård, som han forhen af Jørgen Hillebrandt købte, og ikke videre er bevidst.

Dernæst fremkom David Jacobsen og vidnede, at han kom over med Hans Christensen og Laurits Jensen Fris i Vesterby og kom i Jørgen Hillebrandts gård i Ore, da så Hans Christensen planken lå i Jørgen Hillebrandts gård, og da spurgte Hans Christensen Jørgen Hillebrandt ad, om han ville sælge ham et stykke af samme planke til en ovn fjæl, hvortil Jørgen Hillebrandt svarede, at han ville intet sælge af hende uden han solgte hende alt, da blev de forligt, at Hans Christensen skulle give Jørgen Hillebrandt 12 mark for samme planke, men fik hende ikke med <> sig den tid,
(189 a)

og var David Jacobsen og med, der Hans Christensen afhentede den, men var bevidst, at et stykke af samme planke ligger i Hans Christensens gård endnu, og ikke videre er bevidst. Efter foregående vidne var Hans Christensen tingsvidne begærende.

1690 25/4

** Jørgen Hansen i Vesterby på Fejø med 8 dages varsel til i dag havde kaldet Hans Hansen Bådsmand i Vesterby og Jacob Hansen ungarl sst. og Niels Hansen ungarl i Østerby og salig afgangne Peder Borres enke sammesteds, anlangende deres sandhed her i dag for retten at aflægge, om hvis ord de sidst forleden den 2. marts havde hørt af Hans Hansens kvinde i Østerby Anne Nielsdatter, og er fornævnte Hans Hansen lovlig på sin hustrus vegne kald og varsel givet til i dag her imod fornævnte vidnesbyrd at påhøre.

Hans Hansen Borre tilspørger Jørgen Hansen, om hans kone har tilsagt ham eller hans pårørende noget til nogen æres forklejning eller i nogen andre måder, enten han eller hans hustru eller nogen af hans pårørende. Jørgen Hansen begærede, at de allerede indførte vidner måtte for retten fremstilles, deres sandhed her i dag at erlægge om bemeldte ord.

Hans Borre tilspurgte Jørgen Hansen, om han havde hørt, min kone haft talt nogle ord, som ham eller hans pårørende kunne vedkomme eller nogen anden har angivet, at hun har sagt at hun skulle have talt nogle ord, som ham kunne vedkomme eller hans pårørende i mit hus til nogen æres forklejning.

Jørgen Hansen her til svarede, at havde det ikke været kommet mig for ørerne, om nogle ord, da havde der ikke nogen blevet givet kald og varsel til vidner at aflægge, og ej Hans Hansen blevet kaldet imod samme vidnesbyrds forhør.

Hans Hansen tilspurgte ydermere Jørgen Hansen om hans svoger Jens Hansen var blevet kaldet eller hans bror Jacob Hansen, som de har angivet her skulle have sagt ham nogle ord til, ham eller hans hustru. Jørgen Hansen hertil svarede, at om samme ord er ham først blevet bevidst af Rasmus Rasmussen ungarl i Østerby, siden har jeg <> dog videre det udspurgt.
(189 b)

Hvortil Hans Hansen Borre svarede at ikke nogen vidner stedes, førend Rasmus Rasmussen får kald og varsel at forklare samme ord, hvem der har talt dem, eftersom han ikke i lang tid har været i mit hus. Hans Hansen Borre tilspurgte Rasmus Rasmussen, om han har hørt at min kone har påsagt eller tilsagt Jørgen Hansen eller hans pårørende nogle ord, som ham kunne

komme til nogen eller hans til nogen æres forkrænkelse eller på nogen anden måde.

Hertil Rasmus Rasmussen svarede, at han ville ikke svare dertil, førend han får kald og varsel. Jørgen Hansen endnu ydermere begærede at birkefogden at vidnerne måtte komme for retten i forhør og ikke nu længere videre gøre ophold.

Da for retten fremkom Jacob Hansen ungkarl i Vesterby og vidende, at han kom gående fra Dybvig og gik her op til Gert Frederiksen i Østerby, og forrettede sit ærinde der, så gik han derfra og hen til Hans Borre, da sad Jens Hansen der inde af Vesterby, og Hans Borre var selv inde, der Jacob Hansen kom der ind, og Hans Borres kone i Østerby var selv inde, og da kom Jacob Hansen i tale med Hans Borre og hans kone om nogle byggryn, som Hans Borre mente, at den skam skulle været kommet fra Jørgen Hansens gård i Vesterby, at de skulle have sagt det, at Hans Borre skulle have lovet 2 opmålte skæpper byggryn ud, i København til Løjtnantens med den ene hånd, hvor om Jacob Hansen og Hans Borre kom i tvist, og Hans Borre sagde at den snak kom fra Jørgen Hansens gård først, hvortil Jacob Hansen svarede, at der var intet om, for han havde ikke hørt det, men det først Jacob Hansen hørte den snak tales, da hørte han det af den karl, som Jacob Hansen og Hans Borre førte hjem her til Fejø fra København, hvortil at Hans Borre han så og hans kone ligeså, at den snak kom aldrig først fra karlen, hvor til Jacob Hansen svarede, at han hørte selv at karlen sagde det. Da gik Hans Borres kone hen og satte mad på bordet.

Så gik Jacob Hansen ned og slog sin ryg op til det nederste bord ved stuedøren, da spurgte Hans Borres kone, om Jacob Hansen og Jens Hansen ville have noget til davre med, hvortil de svarede at de ville intet mad have. Så sagde Hans Borres kone til Jacob Hansen, at han var svar trasig nok, hvortil Jacob Hansen svarede, at han havde fået sin davre, derfor var han ikke trasig i det ikke, hvortil Hans Borres kone svarede, $\diamond$ at han turde let nok at være trasig, for de havde intet forskyldt det for,

(190 a)

hvortil Hans Borre talte lige de samme ord til Jacob Hansen og sagde, at han havde intet være trasig, han havde intet forskyldt det hos ham, hvortil Hans Borres kone svarede, var han trasig, da havde han det ikke af sig selv, da må takke Jørgen Hansens kone der for, thi der kommer altid god snak fra gårde, men alligevel er min datter blevet landflygtig for din skyld. hvor til Jacob Hansen svarede aldrig vidst ikke udi, at hun kunne blive landflygtig for min skyld, hvor til jeg svarede, at sådan snak var kun skarn, det var kun at komme mig og jer selv i stor nid under, hvor til Hans Borres kone svarede, at jeg vidste vel alting bedre, end jeg lod mig mærke, men havde du ikke kommet i blandt det pak, så havde du været karl på bedre penge end du est.

Da svarede Hans Borres kone, at du måtte vel se dig bedre for, med din dont, hvor til Jacob Hansen svarede, jeg skylder slet ingen for noget, at jeg skulle blive af med, jeg skylder hverken dem eller jer, da svarede jeg at sådan snak, det var ikkun skarn, og bad gud bevare mig. Da svarede hun, at det var sandt, at hun sagde alligevel, det måtte intet høres, hvor til Jacob Hansen svarede, at sådan snak lagde intet noget magt på, så svarede Hans Borres kone der til, at der lå nok magt på for hende, thi måtte jeg være hjemme, sagde hun, for sladrer du var det vel godt, thi Jørgen Hansen kone, hun har snakket for meget og sat ondt imellem mig og dig, den skvatte hun måtte vel tage vare på sit arbejde, ikke har nok mig og rygte om, sådan en sladdertaske, og sladdertasker de måtte vel tænke dem om, og tage vare på mit arbejde, hvor til jeg Jacob Hansen svarede, at sådan tale var kun skarn, og bad hende til, at hun skulle tie stille, men det måtte intet høres, den tid at hun havde sagt de ord, om den sladder og sladdersag og skvaldersæk, da sprang Jens Hansen i Vesterby af en høj bagstol, som han sad på og spurgte Hans Borres kone, hvem det var at hun skællede, da svarede Hans Borres kone og sagde, at vi turde intet ved at give og fra fremmede, thi det er Jørgen Hansens kone din broderkone, sagde hun til mig Jacob Hansen, den sladder og den sladdertaske og den

skvaldersæk, hvor til Jens Hansen svarede, at hun skulle være selv, den hun havde skældt den anden for, indtil hun beviste hende, og at hun skældt hende for, hvortil Hans Borres kone svarede og sagde, at hun er og skal blive, i det samme begyndte hun at græde, og sagde at det var sandt at hun sagde, hvortil Jens Hansen sagde til mig og Hans Borres Niels, og bad og drages til minde på hvis ord, som vi havde hørt, hvortil jeg Jacob Hansen sagde, at det var kun skarn det tog dem til, hvor til Hans Borre svarede og sagde Jens Hansen, jeg havde intet troet dig til, at du skulle tage dig noget af sådant, hvortil Jens Hansen svarede igen, at sladre om nogen på sin bag, det var kun skarn, thi jeg var i slægt med hende, derfor skal jeg forsvare hende indtil <> så længe, at hendes mand får det at vide.

(190 b)

Hvortil Hans Bores kone svarede også, at han måtte vel tage de i forsvar, der han skulle, men han turde intet så ved at springe, men alligevel skal hun blues, den der stod og spandt i halsen, hvor til Jens svarede, har du ikke andet at digte hende i næse eller mig, for jeg holder mig lige så god som hun, for vi er nær i slægt sammen, derfor må jeg vel tage hende i forsvar, når der er godtfolk, og høre på, at hun bliver sådan skældt så styret Hans Borre tilfreds og styret ud på gulvet, og bad sin kone, at hun skulle give sig til tåls, og sagde til Jens Hansen at sådan snak var kun skarn, det var bedre at vi gik op til bordet og fik mad, og ikke videre i den sag er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Hans Hansen Borres søn Niels Hansen og vidnede således, som efterfølger. Jeg og Jens Hansen kom gående fra kirke, og kom ind i min faders hus, så var min far og mor inde, de bad Jens Hansen, at han skulle sidde, så gjorde han også og brændte en pibe tobak, så gik min mor hen og finde mad, og satte mad på bordet, og bad Jens Hansen gå til bordet og Jacob Hansen, så sagde de nej de ville intet, de havde fået deres davre, så kom det sig til ord om Jens Hansens dreng, at min far havde ført ham til København, det sagde Jens Hansen jeg havde nu haft ham der engang, jeg skulle endnu have ham der ind, at jeg kunne få en hyre til ham.

Da svarede min far der til, jeg havde også min søn i København engang, da kunne han heller ingen hyre få, så førte jeg ham der hen nok engang, så kunne han få hyre 2 for en og flere, om han kunne haft så mange, så svarede min mor dertil, da lagde i ham ikke i kvarter som ordene de nu går, om pige i førte hen, at skulle nu give 2 skæpper byggryn for hende. Der til svarede Jacob Hansen og Jens Hansen, at de havde intet hørt det før, førend de hørte det af den karl, som de førte hen med dem fra København, så svarede min far, så Gud intet havde han hørt nede til Peder Bendiksens og sagt der, da svarede min mor der til, at det var Birthes sladder, så sprang Jens Hansen op af en høj bagstol, og sagde at Birthe var en ærlig kone, så svarede min mor der til, jeg taler hende intet på sin ære til ingen forklejning, så gik Jens og stod på gulvet, og lod meget ilde, så bad jeg og min far, vi var snart færdig at gå ud af huset om min mor, så svarede min mor, når skvalder og sladdertale går i byen, da måtte de nok lade mig og mine være hjemme, og siden hjemme og vogte mit arbejde, jeg går intet i byen og holder skvat, hverken med den ene eller den anden.

Så svarede Hans Hansen der til, at hun ikke gjorde ej heller, <> og han regerede meget ilde, og lod meget lide, med min mor.

(191 a)

Så svarede min mor, at der var hverken ret, stök eller jern til mig eller mine, og ikke heller mig, at der spandt i halsjernet [gabestokken], eller nogen af mine, så sagde også min mor, at det var intet min datter, at der løb på Fejø for to penge, og får enten draget bukser eller broge af unge karle, eller brudt sig ind i nogen mands lukke eller huse, og nødt sig i seng til unge karle. så kom jeg ind, da havde de noget påtale om nogle penge mor og Jacob Hansen, da hørte jeg at Jacob Hansen tog det, jeg skyldte ingen for mine penge, jeg har ingen mistet, og ikke videre er bevidst.

Der næst for retten fremkom Jens Hansen i Vesterby, og vidnede, at den første onsdag efter som jeg og Hans Borre hjem kom fra København, om søndagen til Fejø, da gik jeg fra borde med hans Borres søn hjem i Hans Borres hus, da var Hans Borre og desligeste hans kone, så kom Jacob Hansen ind til og fra Gert Frederiksen og havde været oppe at forrette sit ærinde, så kom de på tale om nogle byggryn 2 skæpper med det gamle mål, skulle Hans Borre have udlovet, med hvilket jeg hverken har hørt i København eller på hjemrejsen, som han skulle have lovet løjtnanten Jeppe Bille under rejsen, jeg ikke heller har sagt, så spurgte Hans Borres kone om min dreng kom hjem igen, hvortil jeg sagde jo, og var nødt til at tage ham hjem, fordi jeg kunne intet få hyre til ham, dog skal jeg have ham der hen igen vil Gud, så sagde Hans Borre jeg har og haft min dreng der tvende gange, men sidste gang han kom der, så fik han hyre, og kunne fået 10 for en, svarede Hans Borre, så sagde Hans Borre til sin kone, kone sæt mad på bordet, og lad os få noget mad, vi må til stranden, som var den samme dag vi gik til Bandholm og gjorde os klar.

Så stod hun op fra sin rok og satte mad på bordet og sagde, karle i vil vel have noget mad med, svarede jeg, tak det er ikkun stakket siden jeg fik mad, tør ikke være så hovfærdige eller så trasig sagde Hans Borres kone, jeg har før givet jer mad, men jeg tænkte det ikke Jacob Hansen, at du skulle være så trasig, men det kommer intet fra dig selv, men fra den skvalder og den sladder og du havde været bedre karl på penge, men alligevel måtte min datter være landflygtig for din skyld Jacob Hansen, for guds skyld ti stille taler ikke sådan ord, det er kun at komme mig ned under, og da og andre flere i med svarede Jacob Hansen Hans Borres kone, men havde da ikke kommet i det pak, så stod jeg op og spurgte Hans Borres kone ad, hvem er det du smælder eller skælder på, det er din broders kone, Jacob Hansen Jørgen Hansens kone. (191 b)

Da sagde jeg Jacob Hansen drag $\diamond$ disse ord til minde og lige så til Niels Hansen, Hans Borres søn, men du skal blive den du skæller hende for til så lang tid du beviser hende det, og hun er en skandsæk og en sladderhank og en svaldersæk, det skal du aldrig bevise hende, selvom vi er fattige folk, da er vi ærlige, så sagde hun bare til mig, jeg tænkte intet Jens Hansen, at du skulle tage dig sådant til, lige det samme sagde hans kone også, og ved intet andet end ærligt og godt, for jeg vil tage mig det til, svarede jeg Jens Hansen til så længe Jørgen Hansen hendes mand, får det at vide, vi er nok så nær i slægten, at jeg må svare der til, hvilket Hans Borres kone, der til svarede, at man bør at forsvare de der, man skulle forsvare, da spurgte jeg hende ad, om jeg ikke så gjorde, hvor til hun svarede. jeg siger ikke andet, men dog skal hun blues den som stod og spændt i halsjernet. Så sagde jeg, ved du ikke andet med hende end så, det agter hun ikke meget, til det havde end været hendes egen søster, da kan hun dog alligevel være en ærlig kone, svarede jeg Jens Hansen, og ikke videre er bevidst.

Der næst for retten fremkom salig Peder Borres hustru Karen Rasmusdatter og vidnede at for nogen tid siden kom jeg ind til Hans Hansen Borres, og da hørte jeg Anne Borres sige, hvad kan jeg om at nogle sladdersække fører mig omkring i byen, men hvem hun mente dermed, ved jeg ikke, fordi jeg hørte intet at hun skyldte nogen, den gang hun kom fra i snak med Jens, der sagde hun intet var det mig der stod og spændt i halsjernet, for hun sagde Jens hvor måde du hende da, og ikke videre er bevidst.

Hans Hansen Borre tilspurgte Jens Hansen og Jacob Hansen om de ej havde angivet disse ord, de her har vidnet for Jørgen Hansen og hans hustru, eller om de ingen flere har angivet. Der til Jacob Hansen svarede, den tid jeg kom fra Bandholm, og kom hjem i min broders hus om aftenen, da kom jeg ind, og da spurgte Jørgen Hansen og hans kone mig ad, om jeg havde været med og hørt de ord, som der skulle blevet talt til Hans Borres i Østerby, som Jørgen Hansen og hans kone fristet mig om, hvor til jeg svarede, at jeg hørte nogen skak, men det gør ikke noget godt at tale derom, så spurgte han mig ad, om en hel hob ord, som blev talt, så svarede jeg der til, at det gjorde ikke noget godt at snakke om sådant.

Dernæst svarede Jens Hansen om søndagen der efter, som vi kom til Bandholm, gik jeg fra kirke op til Jørgen Hansens samme dag som Niels Jensen på Vejrø havde sit barn i kirke, som vi sad over bord og fik middagsmad, spurgte Jørgen Hansen mig ad, om jeg havde hørt nogle af de ord som var passeret til < Hans Borres.

(192 a)

Ja vist har jeg svarede jeg Jens Hansen, jeg var selv der til, og har du allerede kunnet spurgt det sagde og til Jørgen Hansen, for noget har jeg spurgt der om, sagde Jørgen Hansen, så i Guds navn sagde jeg da, så vil vi få brede udi hos derom, når vi kommer som ved gilde penge.

Hans Hansen Borres kone for retten fremstod og forklarede sine ord, som hun havde talt således som følger, at Jens Hansen og Jacob Hansen kom ind i mit hus fra kirke, så spurgte jeg de enten de havde fået deres davre, da svarede ja, at de havde fået noget, da sagde jeg i får vel have noget mere, så svarede min husbond og sagde stat op og fly dem noget mad, nu vil de gå til stranden, så kom de i snak og talte om Jenses (søn).

Så svarede min husbond og sagde, at han havde været der en gang med sin søn, og kunne ingen hyre få, anden gang han kom igen kunne han ave fået 2 eller 3 om han ville have haft så mange, så svarede jeg der til ham lagde i ikke i kvarter, som de siger om pigen i førte hen, så svarede Jacob Hansen og Jens Hansen, at de havde intet hørt, uden af karlen de førte, da svarede min husbond, at karlen havde ikke sagt det til Peder Bendiksens, så svarede jeg der til og sagde det er ikkun Birthes snak, så svarede Jens Hansen der til, og sagde at Birthe var en ærlig kone, da sagde jeg der til, jeg laster hende intet, jeg taler intet om hendes ære, mens sådanne sladrer og sladdersække, som ligger i byen og bagvasker mig og mine, måtte nok lade mig være hjemme, jeg har intet gjort, de skal bagvaske mig for, og ikke heller har jeg enten løjet eller stjålet eller kommer af nogen tyvekarl, og ikke heller, har der været gjort fængsel eller stok til mig og mine nok tør ved at bagvaske mig for, og ikke heller har jeg født min datter op at hun løbet her på Fejø for 2 penge, og hun har ikke heller brudt sig ind af lukke og lås, i seng til unge karle, så svarede Jens Hansen der til, at jeg har intet andet (fornummet) til hende end en ærlig pige, så svarede jeg og sagde, så skal du Jacob Hansen heller intet sige her andet til, så sagde jeg, nu har jeg omgås med Jacob Hansen i seks år og på syvende han skal ikke sige, at han har set hende i nogen utugt, jeg siger det ikke heller sagde Jacob Hansen, så svarede jeg Jacob Hansen, at du skal ikke sige at jeg har omgået med dit gods eller dine penge, at jeg skulle bære nogen bagvaskelse for, da svarede Jacob Hansen jeg skylder ingen hverken jer eller nogle, videre har jeg ikke sagt, som kunne komme nogen til æres forklejning enten mand eller kvinde, hvilket hun ved sin højste helgens ed bekræftet.

(192 b)

Jørgen Hansen svarede her til Anne Borres forklaring, på hendes ord, at har hun påsagt hans kvinde nogen andet end som en ærlig kone, at hun da ville svare hertil, hvilket Jørgen Hansen formener sig til ingen, enten hans barn og hans kvinde aldrig kan sige noget om min kone, uden det som ærligt skal være, hvis nogen anden kan sige, da er Jørgen Hansen begærende at de ville svare der til her i dag. Parterne var tingsvidne begærende.

1690 9/5

** For retten fremkom Jørgen Hansen i Vesterby og havde ladet kalde Anne Nielsdatter i Østerby med hendes lovværge Hans Hansen Borre, for hvis ord, som hun har talt efter tingsvidnets formelding og imod saget der til i dag. Dernæst for retten fremlagde Jørgen Hansen et forseglet birketingsvidne udsted den 25 april, som blev læst og påskrevet Birkefogden påråbte om Hans Hansen Borre var til stede og vilde svare noget her imod, og ingen befandtes. Er sagen optaget i 4 uger og imidlertid forelægges parterne et venligt forlig som i denne sag synes det bedste pengespild at forekomme.

** Jacob Hansen for retten havde kadet kalde Hans Hansen Borre i Østerby for et sølvbælte som ermeldte Hans Hansen Borre for Jacob Hansen for halvandet år siden leveret har, som Jacob Hansen ikke i mindelighed må bekomme, er han der for forårsaget for kongelig majestæts birkefoged at sætte udi rette, om ikke bemeldte < > Hans Hansen Borre inden 15 dage bør at forskaffe Jacob Hansen samme sølvbælte lige uskadt, eller der for at lide efter loven som ved bør og var dom begærende.

(193 a)

Birkefogden tilspurgte Jacob Hansen hvor rigtig, og af hvad værdi samme sølvbælte kunne være, her til Jacob Hansen svarede at det var ungefær på 16 eller 17 daler, det han kunne mene, så pårøbte Birkefogden om nogen på Hans Borres vegne var her til vedermål og ingen befandtes.

1690 23/5

** Jacob Hansen for retten fremkom og protesterede således som følger, Efterdi Hans Hansen Borre i Østerby på Fejø, efter det indførte kald næst afvigte den 9, maj, endnu ikke har indfundet sig med det lånte sølvbælte til mig, som han har pantsat hos Niels Pedersen i Nykøbing, og jeg de ikke uden videre proces og pengespild må bekomme, synes det lige som at Hans Borre intet at være bortsolgt eller og så vidt udsat, at de lovlige igen ikke kunne hjemløses, er jeg der for efter langt ophold, forårsaget samme mit udlånte sølvbælte hos Hans Borre en lovlig proces at søge, med formening han mig det igen uskadt bør at forskaffe, helst efterdi lovens pagina 774 første artikel siger, lån må ej fortabes, men skal lydeløst hjemkomme og lige så godt, som man det annammede og som Hans Borre endnu ikke har rettet sig der efter, at jeg det igen kunne bekomme, men lader sig der for tiltale, er det nok venteligt at han derved fortræd og pengespild vil forårsage, såsom han ikke har eller villet lade svare til kaldet, for slig omstændigheder jeg endnu yderligere er forårsaget for dommeren at sætte udi rette, om derfor Hans Borre bør mig samme mit sølvbælte igen at hjemløse og uskadt at forskaffe og mig denne proces brugte omkostning at erstatte, eller og efter forrige irettesættelse ved kaldet tillige med denne lide efter lovens 5. bog 8. kapitel 12 artikel, som melder således.

Gør nogen fremlån, sælger eller pantsætter, det som han selv til låns bekommet har, da må den som det udlånt haver søge sit igen hos hvilken han vi, enten den som det til låns bekom, eller den, som det findes hos, og hverken sælge eller pantsætte det, som ham lånt er, bør han at bøde til den som udlånte foruden lånet igen give have også sine 3 mark, hvor efter Jacob Hansen begærede dom i sagen.

(193 b)

Hans Hansen Borre comparerede for retten og lovede sit svar imod Jacob Hansens indgivende til i dag 14 dage at fremstille her for retten.

** Jørgen Hansen for retten fremkom og imod Hans Hansen Borre endnu imod hans skriftlige indlæg protesterede således, som følger. At jeg mig til formener, at hvad årsag Hans Borre på vidnerne protesterer, at de ikke noksom lovlige skulde være, at han der om anderledes vil forklare, thi Jørgen Hansen sig formener at Hans Borres skriftlige indlæggelse til Hans Borre hustru befrielse i denne sag at kunne være, men bør at lide efter min forrige irettesættelse efter loven. hvorpå jeg dom forventer.

1690 20/6

** Blev læst en del kongelige majestæts forordninger den 2. af dato 4 marts 1690 om moderation i tiden til arv og gælds fragåelse 2. Forhold med mortificationer på obligationer og reverser. 3. procentualer som sig sagen til forhandler. 4. Herreds og birkefogders korns oppebørsel. 5. Stokkemænd og andre mænds udnævnelse på tinge. 6. Landstings ride penges afskaffelse, som og er her for retten blevet påskrevet. Dernæst blev oplæst den 3. kongelige Majestæts forordning om kommissariers belønning, og for det af forseglings og skrivners penge til ting foruden tages af. Dato Hafnia den 4. marts anno 1690.

Dernæst blev oplæst den fjerde kongelige majestæts forordning om hvorledes her efter med byernes deponering og auktions værket udi Danmark skal forholdes, Item blev oplæst den femte kongelige majestæts forordning om pasquiller og skandskrifter af bøddelen at brændes af dato Hafnia den 8 juni anno 1690.

** Birkefogden pårøbte om Jørgen Hansen i Vesterby og Hans Hansen Borre i Østerby da var forligt, om den omtvistede sag imellem deres hustruer, med deres bevilling til i dag er opsat, hvor til Jørgen Hasen svarede nej, og derfor æskede dom i sagen Er da dom afsagt som følger. (194 a)

Udi den sag i mellem <> Jørgen Hansen i Vesterby, som her til Fejø birketing har haft tiltale til Hans Hansen Borres hustru i Østerby, anlangende nogle ord, som Hans Borres hustru skulle have sagt om Jørgen Hansens hustru, efter der om birketingsvidnes formelding af dato 25. april. Hvorefter Jørgen Hansen sætter i rette og formener Hans Borres hustru for slig påsagn bør at lide efter lovens pagina 1000, 7. artikel

Hans Hansen Borre der imod protesterede og formener de førte vidner, at være en del villige vidner og uagtet ens stemmende, og at de ord hans hustru har sagt, om Jørgen Hansens hustru, ikke at kunne hentydes hende til nogen æres forklejning. Mener derfor for Jørgen Hansens hende irettesættelse at befries, og for påførte proces at nyde omkostning.

Da efter tiltale gensvar og den sags beskaffen hed vides ikke rettere at kende, efterdi de førte vidner både er uoverensstemmende og efter lovens pagina 110 for villige vidner kan anses, i henseende til Jacob Hansen er Jørgen Hansens bror og Jens Hansen selv bekender at være Jørgen Hansens hustru nær beslægtet, og har forklaret vidnerne på stedet, på de ord Hans Borres hustru har sagt og da brugt sig som en vederpart [modpart] for Jørgen Hansens hustru, og nu lader sig bruge, som et vidne, hvilket således uforsvarligt kan anses, at visse folk tilsammen til unødigt trætte og pengespild, mens efterdi Hans Borres hustru både udi tingsvidnet, så og udi det skriftlige indlæg erklærer sig ikke at have talt noget på Jørgen Hansens hustru til æres forklejning, da frikendes Jørgen Hansens hustru for al den påsagn af Hans Borres hustru kan være sket, og som ordene af Hans Borres hustru talt, ikke er Jørgen Hansens hustru på ære og lempe for nær, da må ingen æres dom udstedes imod lovens pagina 1000, 4. artikel, dog kendes ordene utilbørlige, der for Hans Hansen Borre, bør at betale Jørgen Hansen for hans brugte omkostning til ordenes forklaring 4 rigsdaler under nams eksekution i hans bo efter loven. Parterne begærede dommen beskrevet.

** Jørgen Hansen i Vesterby på hans bror Jacob Hansens vegne æskede dom i den sag imellem ham og Hans Borre anlangende et sølvbælte. Er da Dom afsagt som følger. Udi den sag mellem Jacob Hansen ungkarl i Vesterby på Fejø, som her til Fejø birketing har delt og tiltalt Hans Hansen Borre i Østerby for et sølvbælte, han af ham for 1½ års tid siden lånt har, og sætter fornævnte Jacob Hansen i rette og formener at Hans Borre bør at forskaffe ham samme sølvbælte igen eller lide efter loven, hvorimod Hans Hansen Borre som dog i egen person på tinget var til vedermål, og ingen svar eller protestation har indlagt, langt mindre tilvejebragt sølvbæltet. Vides derfor ikke rettere at kende, end Hans Hansen Borre jo pligtig er og bør efter loven at betale og hjemløse Jacob Hansen sit sølvbælte <> lydeløst i alle

måder, med mindre han beviser, det således efter loven at være forkommet, han det ikke kan genskaffe.

(194 b)

Da bør han dets værd nøjagtig at betale, og dette forskaffe tilfindes Hans Borre inden 4 uger at efterkomme tillige med sagens allerede anvendte bekostning 8 mark, med mindre han for modvillighed og forsømmelighed, at han ikke efterkommer det som loven ham i slig måde befaler, vil tiltales og lide som ved bør.

** Jørgen Nielsen i Vesterby for retten fremkom og havde kaldet Anders Hansen i Østerby for gæld han er bemeldte Jørgen Nielsen skyldig. Anders Hansen forelagt til ting kommer igen sig her imod at erklære eller at gå dom i sagen

1690 18/7

** Blev oplæst en missive med befaling til birkefogden Gert Frederiksen samt de andre fogder her på øerne fra sr. ridefogden Casper Lorentz Møller derom tilskrevet og lyder ord for ord som følger. Såsom formenes hvorledes den del af de formuende bønder på Ejlandende eller øerne her under amtet, som og bruger de forarmede bønders jorder, for at bønderne ej alene der over bliver mere forarmede, men endog jorderne således fordærves og udsultes, formedelst gødsknings mængde, at de er besværlige igen at få udi stand, så hans kongelige majestæt der ud af skulle lide den første skade, når de ej kan betale hvis de hid til dags koster med, og den sidste og største skade, når de af slige årsager bliver ganske øde.

Da befales derfor samtlige fogder på øerne, og i særdeleshed birkefogden Gert Frederiksen straks at gøre offentligt <> forbud til alles efterretning,

(195 a)

det ingen, hvem det være kan, understår sig at bortføre fæ eller korn, fra de jorders om er sået til halvt på, men al avling og forening til enhver lods tilhørende gård at indflyttes, såsom sig nogen her imod straffes efter loven.

Og på det man kan enhver des bedre kundskab få om, skal alle de fremmede som med haver tænke om, at har ladet så til halvt, at fogden tilspørges hvem og hvor meget enhver har sået med dem, og der over en fortegnelse forderligste her hidsendes efter hr stiftamtmandens nærmere ordre.

** Birkefogden pårårbe om Anders Hansen var til stede eller nogen på hans vegne om de tvende var sket noget forlig imellem ham og Jørgen Nielsen i Vesterby, og ingen at svare befandtes. Er da dom afsagt udi den sag imellem Jørgen Nielsen i Vesterby på Fejø - -

Vides derfor ikke rettere at kende, end Anders Hansen jo pligtig er og bør forskrevne gæld tillige med proces omkostning at betale til Jørgen Nielsen inden 15 dage eller lide nam.

1690 29/8

** For retten fremkom Hans Jørgensen i Sønderby på Femø og havde ladet kalde Peder Hansen og Niels Olsen i Sønderby på bemeldte Femø <> anlangende deres sandheds vidnesbyrd at aflægge.

(195 b)

Hvorledes for nogle år siden har efter bemeldte Hans Jørgensens begæring været beskikket til Hans Danielsen i Sønderby på Femø at forbyde ham at høste en aflægger, som Hans Jørgensen kommer at tilhøre, den jord som han i brug har og hvad Hans Danielsen der, på samme tid har anvendt, og er ved fornævnte kaldsmænd lovlig indciteret Niels Mogensen her

imod at svare, hvilket de ved deres ed efter loven afhjemlede.

Da for retten fremkom Niels Olsen i Sønderby og vidnede, at jeg og Peder Hansen kom ind til Hans Danielsen, og forbød ham, at han ikke måtte høste den aflægger [aflægger ager] som Hans Jørgensen forment sig til at være hans, som kaldes aflægger i Hulborre, hvortil Hans Danielsen svarede, at han ikke skulle få hende, inden han kunne vinde hende med lov og ret, fordi han havde selv et tingsvidne, som han mente at vidne sig hende til med, men ellers bad Hans Danielsen Hans Jørgensen om, at han måtte nyde hende i mindelighed så længe han havde gården, så ville Hans Danielsen give Hans Jørgensen under sin hånd, at hun hørte til Hans Jørgensens gård, og ikke videre er bevidst.

Dernæst fremkom Peder Hansen og vidnede, at det som Niels Olsen for ham vidnet har, og er ham udi guds sandhed bevidst og ikke videre.

Dernæst for retten fremstillede Hans Jørgensen i Sønderby kaldsmænd som havde kaldet Jørgen Nielsen i Sønderby, Erik Jørgensen, Poul Nielsen og Jens Rasmussen sst. anlangende deres sandheds vidnesbyrd at aflægge, om de den omtvistede aflægger i mellem Hans Jørgensen og Niels Mogensen i Sønderby ikke af ældgammel tid har hørt til den gård, som Hans Jørgensen nu i brug haver og alene skal være bevilget Hans Danielsen af Peder Christoffersen, som var Hans Jørgensens formand, og var Niels Mogensen her i lovligt kaldet at svare.

Da for retten fremkom Jørgen Nielsen i Sønderby og vidnede, at han så længe, han kan huske ungefær en 30 år, da har samme omtvistede aflægger i Hulborre, hørte til den gårds jord som Hans Jørgensen fik i brug, og så længe Hans Danielsen havde den jord i brug, <> som Hans Jørgensen nu ejer, da havde han og samme aflægger,
(196 a)

og siden den tid jorden blev solgt fra Hans Danielsen til Peder Christoffersen, som var Hans Jørgensens formand, har Hans Danielsen holdt sig til samme stykke engbund, og aflægger, dog er Jørgen Nielsen bevidst at Peder Christoffersen tit havde anket der på, og begæret samme aflægger tilbage, og ydermere var kendt Jørgen Nielsen at Hans Jørgensen havde gjort forbud til Niels Mogensen for høst, at han ikke måtte høste samme omtvistede aflægger.

Dernæst fremkom Erik Jørgensen og vidnede, at det er ham bevidst at den omtvistede aflægger tilhører Hans Jørgensens jord og grund, som han nu har i brug, og der foruden vidnede at have hørt, at Peder Christoffersen Hans Jørgensens formand agtet på at Hans Danielsen havde samme aflægger i brug, og ikke videre er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Poul Nielsen og vidnede, at det er ham bevidst at den omtvistede aflægger i Hulborre hører til Hans Jørgensens jord og grund, som han nu har i brug, som han kan huske at have været der til i 35 år, og vidnede at have hørt at Peder Christoffersen, Hans Jørgensens formand har anket på, at Hans Danielsen havde samme aflægger i brug og ikke videre er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Jens Rasmussen i Sønderby og vidnede, at det er ham bevidst at den omtvistede aflægger i Hulborre, hører til Hans Jørgensens jord og grund, som han har i brug, som han kan huske i 40 år. Hvorefter Hans Jørgensen var tingsvidne begærende.

** For retten fremkom Jens Olsen i Sønderby og havde kaldet Jens Nielsen i Sønderby og Hagen Hagensen sst. og Poul Andersen sst. anlangende deres sandheds vidnesbyrd at svare.

Da for retten fremkom Jens Nielsen og vidnede at Niels Mogensen gik og slog på Hestemose eng, da sagde Jens Olsen, hvi slår du her ude, her står mine skelsten.
(196 b)

Da sagde Niels Mogensen, det er fanden for sten, det er en "kukere" ikke en skelsten, så gik Jens langt fra ham ind på den anden side i mosen. Så Jens det er mit hø du slår, da sagde Niels Mogensen djæveln skal fare i dit lange liv, skal jeg i (band) til dig. Da svarede Jens Olsen slå,

slå har du lyst der til. Jens Olsen tilspurgte vidnet ydermere, om han ikke hørte Niels Mogensen sige til Jens Olsen, hvad har din kukere her ude at bestille, hvor til vidnet svarede, at han hørte ikke Niels Mogensen sige det til Jens Olsen, det han kunne erindre og ikke videre er bevist.

Dernæst for retten fremkom Hagen Hagensen og vidnede, at Jens Olsen kom gående ud på Hestemose krog til Niels Mogensen, da sagde Jens Olsen til Niels Mogensen, hvi slår du her, her står mine skelstene, da sagde Niels Mogensen, her står en kukere og pæl lige som kromandens den røde hore, da sagde Jens Olsen, for jer kig kun længe nok, og så gik Jens Olsen om til den anden side på mosen, og hørte så intet videre tale imellem dem.

Dernæst for retten fremkom Poul Andersen og vidnede, at den tid Jens Olsen kom til mig og min husbond, som vi gik og slog på engen, da sagde Jens Olsen her står min skelsten, da svarede Niels Mogensen ham og sagde der står en kukere, så gik Jens Olsen over til den anden side og brugte mund noget, da svarede Niels Mogensen og sagde, skal jeg i land til dig, da skulle du få en ulykke i dit lange liv. Hvorefter Jens Olsen var tingsvidne begærende.

Ved forskrevne kaldsmænd havde Jens Olsen ladet kalde Erik Jørgensen og Jørgen Nielsen i Sønderby anlangende deres sandheds vidne at aflægge, på et fire mands skifte i Kirkemark ved Amilde stænge, og er Niels Mogensen sst. kaldet der imod at svare.

Da for retten fremstod Erik Jørgensen og vidnede at de fire mands i mens Daniel ejede gården, som Jens Nielsen har nu, de 2 avls jorde, da slog Daniel i det samme 4 mands skifte, sin part som var 2/3 for de 2 halve jorde, og til den gård, som Niels Mogensen bor udi, er ingen par udi samme skifte.

(197 a)

Der næst for retten fremkom Jørgen Nielsen og vidnede at så længe han var hjemme udi 28 år da var ham bevidst, at der til Niels Mogensens gård var ingen part udi samme fire mands skifte. Jens Olsen var tingsvidne begærende.

1690 19/9

** For retten fremkom Rasmus Rasmussen ungarl i Østerby og til i dag med 8 dages varsel hid udi retten at have kaldet Anders Hansen i Østerby imod sag og dom for 8 skæpper ærter, som bemeldte Rasmus Rasmussen har ham afkøbt med det gamle mål, og satte Rasmus Rasmussen i rette og forment Anders Hansen pligtig er og bør ham samme ærter inden 15 dage at levere eller efter lands køb at betale tillige med allerede iførte bekostning eller at lide nam.

** Michel Jensen i Vesterby på salig Laurits Jørgensens enkes vegne for retten fremkom og for hende havde ladet kalde Jørgen Hansen i Vesterby til i dag sin sandhed at vidne anlangende, om det ikke er ham bevidst, at han for nogen tid siden havde set at et af Peder Bendiksens svin i Vesterby, skal have bidt et af Johanne salig Laurits Jørgensens lam.

Jørgen Hansen i Vesterby for retten fremstod og vidnede at for nogen tid siden, kom jeg og min dreng Hans Jensen gående op på de østre gallestykker, da så jeg nok, at det var et hvidt svin bed et lam, som havde Laurits Jørgensens enkes mærke, men hvad mærke svinet havde, er mig ikke bevidst. Michel Jensen ydermere tilspurgte vidnet, om han ikke samme time, som lammet blev bidt og gik til Peder Bendiksen og <> advarede ham og sagde, at han skulle efter denne dag have opsyn med hans svin.

(197 b)

Thi jeg har set et, der havde bidt lam, og der foruden begærede Michel Jensen af Jørgen Hansen, at han ville her for rette aflægge sin ed, om det var Peder Bendiksens svin eller ikke, som bed lammet, eller hvis svinet var. Jørgen Hansen hertil svarede, at han nok havde advaret

Peder Bendiksens kvinde, at hun skulle have opsyn til deres svin, fordi jeg mente at de skulle have gjort salig Laurits Jørgensens kvinde skade på sine lam.

Birkefogden forelagde vidnet, at vidne absolut enten svinet var Peder Bendiksens eller ikke, og ikke så findes ustadig i sit vidne, såfremt han ikke ville straffes efter loven. Jørgen Hansen her til svarede, at han ikke vidste lige efter loven på svinet at gøre, end det jo skulle være Peder Bendiksens.

Og var Peder Bendiksen kaldet, om han der til noget ville have at svare. Peder Bendiksen erbød sig at ville betale salig Laurits Jørgensens enke sit lam uden nogen videre tiltale.

1690 3/10

** Er af hans kongelige majestæts amtskriver over Nykøbing Amt ved sin tjener Reinholt Bryning, som for ham den 26. september med 8 dages varsel havde ladet kalde disse efterskrevne med dette indlæg sat i rette. For det første Peder Issen i Østerby som resterer, og efter obligation skulle betales til Mikaeli 89.

(198 a)

- - og ej andet hos ham kunne få end som stor efterlædning, i det han ikke holder hans gård, nogenledes udi hævd og bygning i mens endskønt, hvor over hans gårds jord, og heller lovligen bliver dyrket. For hvilke foreskrevne årsager jeg sætter i rette om ikke bemeldte Peder Issen efter loven folio 459, 13. kapitel første og anden artikel, bør at have hans gårds part forbrudt. hvor på jeg er af den forordnede dommer en retmæssig dom forventende.

Her efter sattes i rette, eftersom kongelig majestæts skatter og tiender ikke er betalt, om de da ikke efter den i fæstebrevets indhold, bør at fæste deres tiende på nyt. Peder Issen her imod var mødt og begærede 8 dages delation i sagen, imidlertid ville han stille sig frem med betaling.

Birkefogden forelagde Peder Issen inden i dag 3 uger imod indførte sags gørligt at rette for sig eller da at gå dom, og imidlertid end når alle og enhver som efter rigtige obligationer, skiftebreve havde noget at fordre hos bemeldte Peder Isen, de ville vide sig for påfølgende skade at tage vare, førend gården til herskabet hjemfalder.

** Unge Jørgen Olsen i Østerby er efter lovlig kald og varsel, som ejermand til gården, som Carsten Lauritsen forkom for restancer til det nådige herskab anno 1689. Hvorfor jeg sætter i rette om ikke Jørgen Olsen til bemeldte restancer bør at svare, og sin rekvest igen at søge hos bemeldte Carsten Lauritsen, hvorpå er dom forventende.

** I lige måde sætter jeg udi rette til hans kongelige majestæts interesse på efterskrevne mænd, som sig tilbageholder med det nådigste herskabs landgilde og brændsvin, om de ikke i det ringeste bør efter loven at fæste deres gårds part $\diamond$ på ny, eller at have forbrudt deres gårdspart. Hans Badike i Østerby, Rasmus Jensen sst. Morten Badike. Samtlige debitorer forelagt til første ting at stille tilfreds eller da at gå dom i sagerne.

(198 b)

** Ved forskrevne kaldsmænd har Reinholt Bryning på Abraham Olsens vegne i Nykøbing ladet kalde efterskrevne mænd for lånekorn og ægtgæld, de til ham skyldige er. Rasmus Jensen, Anders Hansen, Hans Badike. Debitorerne er forelagt til ting kommer igen at stille tilfreds eller da at gå dom i sagen.

** Jeppe Olsen i Nørreby på Femø havde kaldet Rasmus Jensen i Sønderby for kapital, som

er af Jeppe Olsens tjenesteløn og rente deraf. Satte udi rette og formente bemeldte Rasmus Jensen inden 15 dage bør forskrevne ham at betale tillige med processens omkostning eller og at lide nam. Hvorpå han var dom begærende.

Rasmus Jensen blev påråbt og ingen befandt. Da han efter lovlige kald og varsel ikke har villet stille Jeppe Olsen for hans fordring fornøjeligen tilfreds, langt mindre indfundet sig med nogen erklæring, <> da vides ikke rettere at kende end Rasmus Jensen jo pligtig er og bør forskrevne kapital og rente tillige med denne sags billige omkostning inden 15 dage at betale eller lide nam.

(199 a)

** For retten fremkom Jacob Hansen ungarl i Vesterby og havde ladet kalde Peder Pedersen Isen i Østerby for den sidste rest af hans gods, han under formynderskab har, som er udi kapital 19 slette daler 14 sk. rente der af 9 slette daler 2 mark er tilsammen 28 daler 2 mark 14 sk. Satte udi rette og formente han samme penge inden 15 dage bør at betale eller lide nam, hvorpå han var dom begærende.

Hvortil Peder Isen svarede, at han kunne ikke svare videre der til end som så.. Da efter tiltale gensvar og den sags lejlighed, og efterdi Peder Isen ingen benægtelse kan gøre imod Jacob Hansens fordring børnepenge, ikke heller i mindelighed og uden dom rettet for sig, som dog for retten i egen person er til vedermål, da vides ikke rettere at kende end Peder Isen jo pligtig bør inden 15 dage forskrevne tillige med processens omkostning inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Da efter lang ophold og udeblivelse af Anders Hansen, som synes efter retten lidet efter foregående kald og varsel at disputere, da er Anders Hansen tilfundet forskrevne 8 tønder ærter til Rasmus Rasmussen at betale in natura eller penge der for efter landskøb tillige med denne sags billige <> anvendte bekostning inden 15 dage eller der for at lide nam.

(199 b)

1690 10/10

(200 a)

** Christen Nielsen på hæderlig og vellærde mand hr. Gregers Madsens vegne for retten fremlagde tvende købebreve imellem Peder Isen oprettet på hans afhændede gård. Det første af dato Fejø præstegård 12. september ao 1688 og det andet af dato 7. oktober anno 1690 med begæring at købebrevene for retten måtte blive læst og påskrevet. og Peder Isen ham fuldkommen skøde der efter at tilstå.

Hvorpå Peder Isen for retten fremstod og gav forbemeldte hæderlig og vellærde mand hr. Gregers Madsen fuldkommen skøde på den gård, som han til ham efter foregående tvende lovlige købebreve oprettet, solgt og overdraget har.

** Jørgen Lauritsen comparerede for retten og efter i dag 8. dages indførte kald over Rasmus Olsen på Vejro saggav Jørgen Lauritsen ham for 2 slette daler 3 mark 4 sk. som han er skyldig blevet for skatte Korn og tynge, som af hans gård kan være falden nu i 5 års tid han, Jørgen Lauritsen til sin løns betaling af Fejø birke skriveri har været tillagt. Item for nogle åringer han på sine skatter har været bedaget, og som fornævnte Rasmus Olsen har opbudt sig samme Jørgen Lauritsen enten med kvæg eller korn at ville betale og han det endnu ikke har efter foregående kald villet efterkomme, så sættes for birkefoged i rette om ikke Rasmus Olsen forskrevne penge tillige med processens omkostning <> inden 15 dage bør at betale

eller og at lide nam.

(200 b)

Jørgen Lauritsen begærede af birkefoged Gert Frederiksen at han ville tilholde Rasmus Olsen at svare til indførte sagelse. Birkefogden forelagde Rasmus Olsen om han kunne benægte ved sin ed ikke at have vedgået ved endelig afregning i mellem ham og Jørgen Lauritsen at skyldig blev forskrevne 11 mark 4 sk.

Da efter en og anden aftale har birkefogden forligt parterne så Rasmus Olsen har indgået og rakt hånd for at betale 2 slette daler, som Rasmus Olsen inden 14 dage skal betale eller da processen at stå åben fri for Jørgen Lauritsen at påtale.

** Angående det kald som Michel Jensen havde ladet indføre over Rasmus Olsen på Vejrø, da er parterne derom forenet.

1690 31/10

Blev påråbt om nogen havde at forrette og ingen befandtes.

1690 7/11

** Peiter Nielsen i Nørreby på Femø hid udi retten havde kaldet Peder Lauritsen Skipper på Askø for gæld med rente, <> som rejser sig af rug og ærter, som Peder Lauritsen ham afkøbt har og ikke har bekommet.

(201 a)

Satte udi rette for kongelig majestæts birkefoged og formente Peder Lauritsen pligtig er og bør samme penge inden 15 dage at betale tillige med denne proces omkostning eller derfor at lide nam. Blev påråbt om Peder Lauritsen Skipper eller nogen på hans vegne var mødt, og ingen befandtes. Da er han forelagt inden i dag 14 dage sig her imod at erklærer eller da at gå dom i sagen.

** Birkefoged Gert Frederiksen var dom begærende, blev påråbt om unge Jens Nielsen på Askø eller nogen på hans vegne var mødt og havde nogen her imod at svare, og ingen befandtes. Da er han forelagt inden i dag 14 dage sig her imod at erklære eller gå dom.

1690 21/11

** Var for sr. toldereren i Bandholm kaldet efterskrevne for såkorn, som de til deres avl sidste vår i indeværende år havde bekommet . Blev tolderens skrivelse forelagt og lyder som følger. Kongelig majestæts visiterer Gert Frederiksen, som jeg har leveret en del tønder på eders land såkorn til Hans Rågø, <> Anders Hansen, Rasmus Jensen,

(201 b)

hvilket jeg beder han vil erindre om betaling, og hvis de ikke vil betale, vil han på mine vegne give dem kald og varsel, og have dom på dem med videre samme skrives indhold.

Birkefogden pårøbte om Hans Rågø eller nogen af de andre skyldige var til stede, og havde noget at ville svare, og ingen befandtes. Da er de forelagt til første ting sig her imod at erklære eller da at gå dom.

** Birkefogden pårøbte om Peder Lauritsen Skipper på Askø eller nogen på hans vegne var mødt her for retten sig imod Peiter Niensens protestation af Femø at erklære, og ingen befandtes. Da efter tiltale og lovligt kald og varsel er Peder Lauritsen på Askø tilfinde inden

15 dage at betale eller lide nam.

** Peiter Nielsen på Femø på sr. ridefogdens vegne lod tillyse at Hans Pedersen Smeds hus i Vesterby på Fejø, som han er frarømt og til herskabets bøder er udlagt, til i dag 8 dage her for retten skal auktioneres og sælges, og til den højstbydende vorde solgt.

1690 28/11
(202 a)

** Gert Frederiksen på kongelig majestæts tolders vegne på Bandholm havde kaldet Christoffer Hansen og Peder Lauritsen på Askø for hvis de til bemeldte tolder debiterer, hvilket Gert Frederiksen dem sag på tolderens vegne for hvis, de til ham debiterer og satte i rette for den forordnede dommer og forskrevne debitorer ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Blev påråbt om nogen af de skyldige var til stede og ingen befandtes. Da er med hr. tolderens debitorer her på Fejø gjort delation til første ting.

** Da her for retten producerede Gert Frederiksen i skriftlig tillysnings seddel angående Hans Smeds hus. Gives hemed til kende næst Guds hjælp fredagen den 28. november at være berammet her i mit hus på Fejø at lade auktionere og sælge Hans Pedersen Smeds hus i Vesterby på Fejø, som han er frarømt og til det nådigste herskabs bøde er udlagt. Anstår sig nogen samme hus at ville tilforhandle, skal det da til den højstbydende vorde solgt og afhændet. Vil formode sognefogderne på Femø og Askø enhver på sit sted lader almuen samle og ovenbemeldte tillysnings seddel dem forelæse, og af dem helst tillige med 2 mænd på hvert sted påskrive at være lovlig forkyndt.

(202 b)

Hvorefter birkefogden påråbte om nogen her for retten befandtes, som ville byde på samme hus, og det sig tilforhandle. Anden og tredje gang blev påråbt om nogen ville byde derpå, og ingen befandtes.

Dernæst foreholdt birkefogden almuen i byen, at første indførte til samme hus lovligt kunne blive bortsolgt.

** Anders Hansen i Østerby på Fejø havde kaldet Jacob Hansen ungkarl i Vesterby, angående opbydelse på bemeldte Jacob Hansens pant og gods. Derpå Anders Hansen fremlagde et skriftligt indlæg, som her for retten er læst og påskrevet og udi samme indlæg er tingsvidne begærende. Birkefogden tilspurgte Jacob Hansen, om han havde noget at ville svare imod Anders Hansen, da for retten fremkom Jacob Hansen og fremlagde sit skriftlige indlæg og svar, som her for retten er læst og påskrevet og udi samme indlæg er tingsvidne begærende. Birkefogden forelagde Jacob Hansen uden videre proces og unyttig undskyldning efter lovens ord i visse artikler med hans formynder Anders Hansen at gøre endelighed og ved dette hans lovlige tilbud, med pantet at gøre endskab, såfremt han sin tid ikke vil tage skade for hjemgæld. Hvorefter Anders Hansen og Jacob Hansen var tingsvidne begærende.

1690 12/12

** Gert Frederiksen for retten fremkom og på tolderens vegne på Bandholm æskede dom over Hans Hansen Rågø i Østerby udi den sag, som til i dag er optaget. Der på Hans Hansen Rågø for retten fremstod og erbød sig at ville pantsætte sr. tolderen af hans rugsæd eller af hans kvæg og bæster for så vidt som fordringen kunne være, og begærede af den forordnede dommer at sagen derved måtte hvile, for som han ikke (videre) at sr, <> tolderen jo nok og

bliver derved tilfreds med forsikring indtil det ham ganske bliver afbetalt.

(203 a)

Den forordnede dommer optog sagen til første ting efter jule helliget Hans Hansen Rågå imidlertid kunne stille sr. toldereren tilfreds, og da til den tid rigtighed der om for retten at fremvise.

1690 19/12

** For retten fremkom Michels Jensen i Vesterby på Fejø og havde kaldet Jeppe Rasmussen Nygård i Vesterby for gæld, som han til bemeldte Michel Jensen er skyldig efter sidste holdte regnskab 6. december 1690, og satte Michel Jensen udi rette for kongelig majestæts birkefoged, og formentte Jeppe Rasmussen Nygård i Østerby jo ikke bør samme penge inden 15 dage at betale eller der for at lide nam.

Jeppe Rasmussen Nygård for retten fremstod og benægtede gælden som han fordres af Michel Jensen, indtil han havde rigtigt regnskab med ham, og lod Jeppe Rasmussen Nygård de stokkemænd der på drages til minde. Hvor til Michel Jensen svarede, at hvis Jeppe Rasmussen kan fremlægge her imod nogen kvittering eller bevise med levende røst, at her på noget er betalt, ville Michel Jensen ham det i alle måder gøre. Jeppe Rasmussen Nygård begærede at Michel Jensen ville efter retten var holdt gøre endelig regnskab med ham udi birkefogdens nærværelse, hvad han kan blive Michel Jensen skyldig.

Michel Jensen råbte sig vidner udi denne sag at føre, navnlig Hans Mogensen i Vesterby og Ole Pedersen i Østerby, Laurits Olsen sst., som han ville lade føre til første ting efter jule helliget.

(203 b)

** Birkefogden Gert Frederiksen på <> sr. ridefogdens vegne æskede Jeppe Rasmussen Nygård her for retten stående i egen person at gøre rede og rigtighed for de kontante penge som Jeppe Rasmussen ved gårdkøbet imellem sig og salig Laurits Pedersen Badike på sin hustrus søster Mette Lauritsdatters patrimonium har oppebåret, og endnu som (værgegods) har, og skyldig er at betale, at han samme børnegods, som han har annammet rede penge, for som han stående for retten selv bekender i de 7 stokkemænds nærværelse, som da ved ed kan bekræfte siden det behøves, at han samme kapital efter rigtig skiftebrev, som han selv bør at fremlægge førend andre kreditorer træder til ham, ville gøre fomøjelse for efter lovens visse kapitler så øvrigheden og deres fuldmægtige for alle påfølgende skader ved under kreditorers krav kunne vorde angerløs.

Hvor til Jeppe Rasmussen Nygård svarede, at når Gert Frederiksen på øvrighedens vegne, vil komme til ham, vil han gerne lade gå, hvis der findes i huset, og huset med. Imidlertid gjorde Gert Frederiksen her for retten arrest på Jeppe Rasmussen Nygård hans person og midler, indtil han så mange rede penge i børnegods betaler, som han har annammet, og kan der på de 7 stokkemænd drages til minde, og Jeppe Rasmussen Nygård i egen person at blive udi arresten i Gert Frederiksens hus, på hans egen bekostning, og ikke at gå af den arrest, som loven i visse kapitler om formelder. Hvorefter Gert Frederiksen var tingsvidne begærende.

** Søren Hansen i Vesterby for retten fremkom og havde kaldet Ole Nielsen i Vesterby for gæld, og var første ting.

** For retten fremkom Rasmus Rasmussen ungarl i Østerby og havde ladet kalde Jørgen Jeppesen i Vesterby for 4 skæpper ærter med det gamle mål, Som Rasmus Rasmussen hans

sal. kvinde har afkøbt og bekom salt der for med det gamle mål. sætter udi rette og forment Jørgen Jeppesen samme ærter til ham eller og salt igen, med processens anvendte bekostning inden 15 dage bør at betale eller og at lide nam, og var dom begærende. Jørgen Jensen forelagt sig her imod at erklære til næste ting efter jul eller da at gå dom i sagen.

(204 a)
1691 9/1

** Birkefogden Gert Frederiksen for retten fremkom og på sr. tolderens vegne på Bandholm æskede dom over Hans Hansen Rågåø, som til i dag er optaget. Den forordnede dommer pårånkte om Hans Rågåø var mødt og havde her imod noget at svare, og ingen befandtes. Da er Hans Hansen Rågåø tilfinde forskrevne summa tillige med sagens billig anvendte bekostning til sr. toldereren på Bandholm inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Niels Hansen Fisker i Sønderby på Femø, som formynder for salig Christen Jydes børn sst. fremlagde et skiftebrev udstedt Femø den 26. februar 1690, hvor udi befindes bemeldte Christen Jydes børn at være indlagt udi Øster Peder Nielsens hus i Nørreby 4 slette daler 3 mark 1 sk. og der hos besværede sig over en del af participanterne i samme hus, at de ikke efter advarsel har villet møde her til tinget i dag, at samme hus kunne vorde auktioneret og solgt til den mest bydende, hvorfor han er begærende, at ham her for retten måtte gives beskrevet, at han i dag de umyndiges anpart af samme hus opbydes, om nogen sig det vil tilforhandle, at han i sin tid ikke skulle eragtes hermed at være forsømmelig, at søge børnenes interesse og i fald ingen af de interesserede samme hus vil købe eller møde og lade auktionere, da vil han formode om huset ydermere vorder spoleret formedelst deres modvillige udeblivelse og ophold at have fri tiltale og regnskab for børnegodset til dem forbeholdes.

Birkefogden pårånkte om nogen af de interesserede i huset er mødt og det fri vil tilforhandle, eller vil andre lade auktionere og sælge, og ingen befandtes uden bemeldte Niels Hansen Fisker og Peter Nielsen i Nørreby som i bemeldte hus var indført.

Rasmus Jørgensen i Nørreby på Femø for retten bød på samme hus 6 daler. Birkefogden pårånkte om nogen ydermere ville byde på samme hus, og ingen befandtes,
(204 b)

da formedelst børnegodset i samme hus, der ganske skulle fornøjes, så børnene og de interesserede som vil bemeldte kongelige kontributioner, der skulle fornøjes og huset blive ganske øde, er det Rasmus Jørgensen tilstået for de 6 slette daler, som han har budt derfor, som han pro kvota til de interesserede har at betale. Niels Hansen Fisker og Rasmus Jørgensen var tingsvidne begærende.

** Rasmus Rasmussen ungkarl i Østerby for retten fremkom og æskede dom over Jørgen Jeppesen i Vesterby udi den sag, som til i dag er optaget. Jørgen Jeppesen for retten fremkom og intet benægtede gælden. Da er Jørgen Jeppesen tilfundet forskrevne krav til Rasmus Rasmussen at betale inden 15 dage eller lide nam.

1691 30/1

** For retten fremkom Rasmus Jensen Skrædder i Østerby og havde kaldet Jacob Hansen ungkarl i Østerby, belangende at give ham afkald for hvis gods, han for bemeldte Jacob Hansen under værgemål og formynderskab har haft, dersom Rasmus Hansen formener, han ham det fornøjelig skal have udstået.

Da for retten fremstod Jacob Hansen ungarl og gav forbemeldte Rasmus Hansen Skrædder et fuld fast og urykkeligt og uigenkaldendes afkald for al den arv, som han hos Rasmus Hansen Skrædder inde havde, og bekender sig derfor at have bekommet fuld værd, nøjagtig betaling og fornøjelse både for kapital og for rente, hvorfor bemeldte Jacob Hansen Rasmus Hansen Skrædder for forskrevne værgemål fuldkommen kvitterer, hvorefter Rasmus Hansen Skrædder var tingsvidne begærende.

** Jacob Hansen i Østerby for retten havde kaldet Jørgen Nielsen i Vesterby for gæld. satte udi rette og formente han pligtig er og bør samme penge inden 15 dage at betale tillige med processens anvendte bekostning eller lide nam. Jørgen Nielsen protesterede, at han havde regnskab imod Jacob Hansen, nægtede intet gælden, som er indført.

Da efter tiltale gensvar og lovlig foregående kald og varsel og efterdi Jørgen Nielsen selv er til vedermål og gælden ikke benægter, da er tilfundet inden 15 <> dage til Jacob Hansen at betale eller at lide nam, og hvis Jørgen Nielsen, som påstår at have regnskab med Jacob Hansen, har nogen billig fordring til ham, da har han efter fornøden sin ret forbeholden, og var Jacob Hansen begærende dommen beskrevet.

(205 a)

** Jacob Hansen havde ladet kalde Jørgen Rasmussen Borre i Vesterby for gæld, satte udi rette og formente han samme penge inden 15 dage tillige med processens anvendte bekostning bør at betale eller lide nam, og begærede dom.

Birkefogden påråbte om Jørgen Borre eller nogen på hans vegne var mødt at svare her til, og ingen befandtes. Da er han tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam.

** For retten fremkom Peder Pedersen Isen og havde kaldet Michel Christensen i Østerby for en del gods, som han har pantsat hos ham (korn, vogn og en trøje). og var begærende af Michel Christensen til løsen, og prætenderede at ville betale ham for retten, hvis det var pantet for. For at det kunne være ham følgagtig. Michel Christensen der imod begærede mænd fra retten som kunne vurdere vognen og trøjen, hvad det kunne være værd.

Da er dertil udmeldt Ole Jeppesen og Rasmus Rasmussen i Østerby at vurdere den pantsatte vogn og trøje, og straks her for retten afhjemle. - efter forskrivningen som før er meldt og har at lade forskrivningen efterfølge Peder Isen, når han fremkommer med betaling.

(205 b)

1691 13/2

** Gert Frederiksen for retten havde kaldet Peder Lauritsen på Askø imod sag og dom, Item Ole Christoffersen, Jens Jørgensen sammesteds, Hans Jensen sst., Jens Nielsen Kåre sst., og unge Jens Nielsen sst. i lige måde mod sag og dom, for hvis de til velbårne Henrik Kradebol af Sakskøbing er skyldig.

Fremstod Henrik Kradebol og saggav Peder Lauritsen Skipper efter birketingsdom dateret 18. september ao 85. lydende efter påskrift af 30. oktober 88 endelig der efter at være skyldig blevet 76 slette daler 3 sk. satte der for udi rette og formente, han pligtig er at betale eller lide nam, med den derpå gjorte omkostning, og var endelig dom begærende.

Birkefogden påråbte om Peder Lauritsen på Askø eller nogen på hans vegne var mødt og havde noget her til at svare, og ingen befandtes. Da efter tiltale og efterdi monsr. Henrik Kradebol i retten producerede den ergangne birketingsdom uden afregning med Peder Lauritsens eget bomærke, og siden den tid derpå intet skal være betalt, uden anden til næst

afvigte Mikaeli som er klareret, er der for bemeldte Peder Lauritsen tilfinde at betale til monsr. Kradepol tillige med processens billige omkostning inden 15 dage, eller derfor at lide nam og vurderings eksekution efter loven .

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Ole Christoffersen på Askø efter den ergangne birketingsdom dateret 18. september 85 for 60 slette daler. Satte i rette og forment han pligtig fornævnte med derpå anvendte omkostning at betale, eller derfor at lide nam, såsom derpå intet er betalt, undtagen den forfaldne rente til næst afvigte < > Michelsdag. Den dom er optaget til i dag 8 dage og imidlertid monsr. Kradepol forelagt en skriftlig afregning på dommen at lade forfatte.

(206 a)

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Jens Jørgensen Grimer på Askø efter den ergangne birketingsdom dateret 18. september 85 for resterende kapital 60 slette daler, item resterende rente forfalden til Michelsdag næst afvigte 2 slette daler 3 mark 20 sk.. Er optaget til ting kommer igen, om Jens Jørgensen havde der imod noget at svare.

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Hans Jensen ungarl på Askø for 70 slette daler, han ham skyldig var, for den halve gård han iboer, item for en hoppe 5 slette daler, renter er betalt til næst afvigte Michelsdag, satte i rette og forment han pligtig er fornævnte med omkostning at betale eller lide nam. Hans Jensen ungarl er forelagt til i dag 8 dage sig her imod at svare eller da at gå dom i sagen.

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Jens Nielsen Kåre på Askø efter den ergangne birketingsdom dateret 18. september 85 med dens påskrift og afregning dateret 30. oktober 88 for 59 slette daler 2 mark 4 sk. Satte i rette og forment han pligtig var, dem at betale tillige med den anvendte bekostning, eller der for at lide nam. Da er der på dom afsagt som følger, da efter tiltale er bemeldte Jens Nielsen Kåre tilfundet at betale til Monsr. Kradepol eftersom af renter er betalt til næst afvigte Michelsdag tillige med sagens billig anvendte bekostning og det inden 15 dage eller derfor at lide nam.

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Jens Nielsen på Askø efter den ergangne birketingsdom dateret 18. september 85 for kapital 15 slette daler 3 mark 8 sk. med den derpå resterende rente til Michelsdag næst afvigte 4 slette daler 8 sk. Satte udi rette og forment han samme penge inden 15 dage tillige med den anvendte omkostning bør at betale eller lide nam. Er optaget til ting kommer igen, og imidlertid monsr. Kradepol forelagt der på at afskrive hvad af renterne er betalt.

** Henrik Kradepol for retten fremstod og sag gav Jørgen Jensen Grimer på Askø for 123 slette daler, som han ham skyldig var for den afkøbte gård han iboer og forstrakte bæster. Satte i rette og forment han pligtig var at betale eller lide nam.

Hvor da Jørgen Jensen for retten fremstod, sig erbød at ville betale uden nogen omkostning at gøre, så vidt som han formue kunne til række og dersom sig erbød overdrage til Kradepol hans stående vejrmølle på Askø, med al sin tilbehør som der til findes < > nemlig sejl, bildejern,*) jernstang og stenværk tillige for 65 slette daler.

(206 b)

Lovede der hos ham den at hjemle fri frelst at tilstå for hver mands tiltale, så Kradepol sig den her efter må og kan så nyttig gøre, som han bedst ved og kan. Item med Kradepol så vidt var

fornøjet med ydermere tilstod og overdrog Jørgen Grimer Kradepol i fuld betaling efterskrevne rugsæd, en ager kaldet Lille Gammel 4 skæpper land for 6 slette daler, et stykke i Ledet 1 skæppe land, 1 slette daler 2 mark, et stykke kaldes Sellekær, den nordligste del 1 skæppe land 2 daler 2 mark, er 15 slette daler, hvilket fornævnte rugsæd Jørgen Jensen lovede selv at høste og inddrage på hvad sted Kradepol det begærer, hvor han kan lade det tærskes. Da foreningen Jørgen Jensen selv skal beholde, gør så tilsammen det Jørgen Jensen nu betaler 80 slette daler, som drages fra den forrige kapital nemlig 123 slette daler, bliver Jørgen Jensen endelig skyldig til Kradepol 43 slette daler.

Foruden dette lovede Jørgen Jensen selv at betale til amtskriveren den resterende restance som blev udtaget hos Claus Nielsen og sig bedrog til 37 slette daler 2 mark, hvor for Kradepol sin missive til Amtskriveren har udgivet til fuld betalings forskaffelse, og som den nu ikke kan indbringes ved betaling, lover Jørgen Jensen for foromrørte 37 slette daler 2 mark restance at hold Henrik Kradepol og hans arvinger skade og skadesløs, såsom han derfor efter Claus Nielsen har annammet fuld udlæg, skulde det hænde sig imod forhåbning at Kradepol skulle lide nogen fortræd, rejse eller pengespild, da lover Jørgen Jensen ham det fuldkommen efter hans nøje at erstatte, indtil han skadesløs bliver holden, til mere bevis fremlagde Jørgen Jensen en kvittering dateret den 6. oktober 90 under Reinholt Brynings hånd, at han har betalt 9 rigsdaler på formeldte restance, og som Jørgen Jensen endnu endelig blev skyldig til Kradepol 43 slette daler lovede han ikke at sælge eller pantsætte den gård han iboer til nogen fremmed for 43 slette daler med sin pågående rente for Michelsdag næst afvigte skadesløs bliver betalt. Hvormed Parterne således var forenede og efter forindførte var tingsvidne begærende.

*) *Bildejern, redskab til at hugge furer i møllesten.*

1691 20/2

** Birkefogden påråbte om nogen af de Askø mænd var til stede at svare imod Henrik Kradepols beskyldning til dem, og $\diamond$ ingen befandtes.
(207 a)

Er da dom over Ole Christoffersen afsagt som følger, da efter tiltale Ole Christoffersens dom den 18. oktober 88 med derpå efterskrevne regnskab den 13 februar 91, hvor over Ole Christoffersen endelig debiterer og er givet 8 dages delation om han imidlertid kunne rette for sig, som dog ikke efterkommes, er han derfor tilfundet inden 15 dage at betale eller lide nam.

** Dernæst er dom afsagt over Jens Jørgensen Grimer som følger. Da efter tiltale og efterdi sr. Henrik Kradepol for retten producerer Jens Jørgensen Grimers dom af dato 18. september 85, med derpå skrevet det sidst holdne regnskab den 13 februar 90 under sr. Kradepols hånd, hvor efter Jens Jørgensen Grimer endelig debiterer tilsammen kapital og rente 62 daler 3 mark 10 sk. og Jens Jørgensen er for retten er givet 8 dages delation om han imidlertid gørligt kunne rette for sig og for videre lovmål forskånes, han dog ikke er efterkommet, er derfor Jens Jørgensen tilfundet inden 15 dages forskrevne tillige med sagens billig anvendt bekostning at betale under nam og vurderings eksekution efter loven.

** Item er dom afsagt over Hans Jensen ungarl af Askø som følger, udi den sag imellem sr. Kradepol på den ene og Hans Jensen ungarl på Askø på den anden side, som tiltales for gæld han til sr. Kradepol debiterer forfalden for en halv ejendoms gård, han iboer og en hoppe. og som bemeldte Hans Jensen havde noget billigt at protestere, eller og kunne gørligt rette for sig, som dog ikke er efterkommet, er da forbemeldte Hans Jensen tilfundet at betale inden 15

dage under nam og vurdering.

** Dernæst er dom afsagt over unge Jens Nielsen på Askø, da efter tiltale og efterdi sr. Henrik Kradepol for retten producerer dom over unge Jens Nielsen af dato 18. september 85 med derpå afskrevet regnskab den 13. februar 91 under sr. Kradepols hånd, hvorefter Jens Nielsen endelig debiterer og omkostning, og efterdi unge Jens Nielsen er givet 8 dages delation, om han imidlertid gør ligt kunne rette for sig, og ikke har efterkommet, da er bemeldte unge Jens Nielsen tilfundet inden $\sphericalangle$ 15 dage tillige med sagens billige anvendte bekostning at betale under nam og vurdering.

(207 b)

** Niels Olsen i Østerby på samtlige roere deres vegne på Fejø for retten fremstod og på deres vegne kundgjorde, at måtte ham stedes indført, hvorledes de er samtykket og forenet med hinanden om lange roere [roture] at gøre. Nemlig at en hver mand som står for Nykøbings en gård, skal give for hvad heller det er (rater) eller sammen 1 mark og intet mindre eller mere, der på må akkorderes, men når længst skal fremsendes da akkorderes om nøjeste tingen med den, som dem skal frembære, og så mange måder, som da forenes om, så mange mænd skal betale og ej flere til det roere at må stedes, men når roersmændene med båd skal ned rejse, da må ingen mand, som har dygtig og bekvem båd der til i båden rejse, dog så at ham betales forud, om han ikke særlig delation vil give for hver rejse, hvad heller det er vinter eller sommer 24 sk. og da tages så mange mænd, som samme roer dygtig og forsvarlig kan forrette eller give så mange (halve mark), som da kan forenes om, og skal efter denne dag findes et tegn af fogden forordnet, som idelig skal findes hos den, som først forestår at gøre roer i hver by, og skal ingen efter denne dag må stå på, nogen roer at have fri, uden han særlig har fogdens seddel derpå, hvad tid og hvorfor, han nyder samme frihed, og der som nogen af dem, som har båd kommer dem, som vil husmændenes roer at gøre imellem Askø og Femø, da bør de derpå at holde en rigtig forligelse med dag og tid, at deraf ses kan, hvor mange gange en mands båd i slig måde har været i brug, og da for hver i 2 gange han går imellem øer skal samme mand, som båden ejer dekorteres et Nykøbings lange roere, som han enten selv må påstå eller sælge til hvem han vil, og hvad sig de roere belanger, som nogen til dato kan friholde, da skal dem og forundes, så vidt det er og de med en frivillig ed kan påstå. Og var samtlige almue til stede på tinget, mens dette passerede og pårøbte Niels Olsen almuen tvende gange om de hermed alle var tilfreds, hvortil de samtlige svarede ja.

1691 13/3

(208 a)

** Jacob Hansen for retten fremkom og havde ladet kalde Jørgen Hansen i Vesterby for 24 slette daler 2 mark 8 sk. og en skæppe ærter. Satte i rette og forment han samme penge inden 15 dage bør at betale tillige med den skæppe ærter eller at lide nam. Hvorpå han var dom begærende.

Jørgen Hansen hertil svarede imod hans broders irettesættelse og krav, at han ikke hvad enten han bliver sin broder noget skyldig, eller han bliver mig skyldig før end han holder rigtigt regnskab med mig, og er derfor gerne begærede at kongelig majestæts birkefoged, at af retten måtte udnævnes tvende mænd til i dag 8 dage, som kunne forhøre vores regnskab, hvilken hinanden bliver skyldig.

Jacob Hansen sætter i rette efterdi vi har gjort rigtigt regnskab, om han ikke bør at aflægge ved sin ed, at han er ham så meget skyldig. Birkefogden forelagde Jacob Hansen sit krav

lovligt at bevise.

1691 24/4

** For retten fremkom Peder Hansen Skotte i Østerby og havde kaldet Jacob Hansen i Østerby for gæld, hvoraf Jacob Hansen efter forlig straks skulle afbetale en del.

1691 22/5

** Gert Frederiksen sognefoged på Fejø havde ladet kalde Laurits Lauritsen bomand i Vesterby anlangende en tønne af hvis hans kongelige majestæts allernådigste bevilgede sædekorn her til øen, som han sig imod delingen har bemægtiget sig.

(208 b)

** Dernæst i retten indciterede Gert Frederiksen 4 skrivelser, den ene efter den anden, som man fra amtstuen om lånekornet at dele tilskrevet, med begæring de her for retten måtte læses og påskrives og protokolleres. Og lyder som efterfølger: Velærede gode ven sr. Gert Frederiksen. Ved nærværende eders lands indbyggere tilskikket 32 tønner byg, og 8 tønner ærter til sæd, som I selv til de betrængte kan uddele, eller måske de som intet behøver snarere skulle så, end de trængende i mod hvilket korn jeg forventer eders kvittering, at de således til eder er leveret, og forsikring, at I dertil med de som på skæppen vil svare. Her foruden behøves et rigtigt mandtal, hvem det har fået, til des beder rigtighed, hvem det igen i sin tid skal tilbage levere, som her til amtstuen kan indsendes. Her næst tjener til efterretning at ej flere ærter end disse foranførte 8 tønner til landet kan bekommes, såsom de højbydende herrer udi Landmilitiens general kommissariat ej flere dertil har beordret. Rug til brød, derom er ikke endnu givet ordre, og tror næppe, at det her efter sker, men enhver får at se til, hvor han sig kan på andre steder forsyne. Byg til videre sædens fornødenhed er endnu en ringe del, at såsom vil ikke uden til de mest trængende forslå, og vil derfor nøje udvises, eder med alt givet Gud i vold og behold, med forblivende eders tjener. Johannes Olsen Nykøbing 19. marts 1691.

Dernæst blive fremlagt den anden skrivelse: Højt ærede gode ven Gert Frederiksen. Eders gode skrivelse er mig vil til hånde kommen, med hosfølgende mandtal på det eder tilskikkede korn, hvor med jeg er fornøjet, og var min begæring ikke så lige om forløfte gjort, men alene attest, at det eder var vitterlig, hvem det fik, hvilken jeg nu ikke behøver, fordi lige har gjort sig umage at få de medtaget, som det mest vedkommer, til synsforretning meddeles, at enders lands indbyggeren (end at) kan bekomme til videre deres sæds fornødenhed byg 191 tønner, som (sr.) kan lade dem hente, når han tjenstligt anser, og at han da som tilforn vil indsende rigtigt mandtal derpå med vedkommendes påskrift, som ved dette nu er sket, og han det selv ville uddele, at enhver ikke efter egen behag skulle dermed regere, det er mig meget kært, at han har så god observation her udi for den trængendes skyld, jeg har ham skyldigst at lade for beskikkelses tjeneste, at forskaffe mig målepenge for kornet jeg findes imod ham igen stedse obligeret og rekommanderet mig udi hans gode attention, fornemmes også at nogle findes som ikke vil have med de andre af landets folk at (bestille), hvilket ikke sin højt angelegen når (korn) for ikke kan, med dem, som sig efter hans vilje skal (liste) sig (.....) <>

(209 a)

har jeg og derfor ladet disse efterskrevne mænd få, efter deres begæring af forskrevne summa 26 tønner byg ret om det eder godt synes, da lade dem beholde til deres sæd samme penge, hvilke skal de det til eder levere, under nogen (forkrænking), så kan I mod deres revers, her

næst beder han for min dristige skrivelse, hvor med jeg ham samt acomoderer [tilpasser] vel har excurceret [afvejet]. I øvrigt befaler eder imod dydige tjeneste eders tjener Johannes Olsen, Nykøbing amtstue den 1. april 1691.

Mændene var Michel Christensen 6 tønder, Hans Rasmussen 8 tønder, Jens Olsen og 6 tønder, Peder Olsen 6 tønder om ske kan. Laurits Lauritsen har tilbudt sig for retten førend videre proces, som den af birkefogden er forundt, og lovet Ole Pedersen Smed for retten på Laurits Lauritsens vegne samme tønde korn til Ole Hansen at levere og har han forhen 2 skæpper bekommet er tilbage, som han endnu har at affordre 4 skæpper, og så snart de 4 skæpper afhente, da at betale til omkostning af kornet 9 sk. Hvortil birkefogden lod processen opstå og bero.

** Birkefogden Gert Frederiksen lod læse en befaling fra ridefogden i mening, han ville lade sig være angelegen at møde og tillige med mod stævne til rettergang som skal holdes førstkommende tirsdag den 26 maj, alle de som for huse eller gårde er indskrevet, som ej ved anden rettergang har fæstet, item alle som sig med lejermål, slagsmål eller anden uskikkelighed og faldsmål kan have forseet, da at vorde hans excellences højgunstig decision desligeste om persons attest om lejermål. af dato Nykøbing den 18 maj 1691.

1691 3/7

** Gert Frederiksen på ridefogdens befaling forelagde et skriftlig klagemål af Peiter Nielsen på Femø af dato 17. juni 1691 og lyder som følger som er for retten læst og påskrevet. Kongelig majestæts velbårne husfoged og ridefoged ædle Casper Møller gunstige patron.

Jeg fattige karl på Femø, så som høj årsag min gunstige øvrighed med disse linjer at besvære, og beklage en utilbørlig medfart som imod mig af Jens Hansen boendes der hos mig blev øvet og skulle afvigte søndag den 14. juni efter prædikenen, der vi var på $\diamond$ gaden forsamlet som sædvanligt,
(209 b)

hvor i blandt blev omtalt en pæl, som jeg på en af mine agre besået med ærter, har sat at forhindre den færdsel, som var i omfanget, både gående og agende vej, dog ingen stødt sig derpå, uden han at være ud til for meget sat, og fordi jeg svarede det, at han stod på mit eget, angreb fornævnte Jens Hansen mig, tog en sten og slog mig i min side med, så jeg snart knælede greb mig i håret, så og var til rede hans bror Niels Hansen, der stod ham bi mig til svækkelse, hvor de begge rev og sled mig imellem dem, som jeg måtte våren et bæst, og så ilde, så jeg bliver ved at mærke det, dog var der barmhjertighed iblandt andre, som hjalp mig derfra, men det varede ikkun så lidet, at han der straks atter anden gang tog en sten og slog mig for brystet, som gav mig sådan pine, at jeg ikke er god for at nyde noget til livs ophold.

Det er ikke blevet derved, men med sådan uforskammethed udi trussel, eder og banden tilsagde mig, at jeg skulle få en ulykke, de var også hidsige og som i morderisk vis råbte og sagde, lad os slå ham ihjel, hvorfor jeg frygter mig, de deres ord og fortsæt skulle lade få fremgang, at jeg næppe tør gå uden for min gård, eller om de begge gik mig i marken, det da skulle ske, hvorfor jeg søger gunstige hr. ridefoged, som min øvrighed med ydmygste begæring, at vil bevise velgerning med assistance efter guds og kongens lov, at tage mig i forsvar, at jeg sikker og tryk, kan passere og være for dem i fred, selv forstår jeg, det ikke at forrette, som det sig bør, ihvorvel god skik er og samtlige bymænd kan vidne derom, førend så sket er og her forliges og fromhed, tager der forlov af Gud for vil bevise imod mod mig, som der er formodet, jeg ej sligt får at holde mig til og forbliver eders pligt skyldigste tjener. Nørreby på Femø den 17. juni 1691. Peiter Nielsen egen hånd.

På hvilket klagemål var antegnet sr. Ridefogdens resolution og lyder som følger. Velagtbare

Gert Frederiksen så som Peiter Nielsen af Nørreby på Femø. sig højligen besværer over Jens Hansen sst. og hans bror Niels, som af dette angivende videre kan fornemmes, vil i derfor på mine vegne indstævne begge parter med vidnerne og tage sagen i forhør og efter lovlige tingsvidnes forskaffelse, som sådan forefaldne instrumenter til en fuldkommen oplysning udi sagen, på det man der følgelig kan demonstrere hans excellence hr. stiftamtmand den samme og forventer hans excellences højlig disciplin enten at forvise sagen til doms, eller også efter betænkende ansætter (...) mulkt og straf ved rettergang, imidlertid i at imponere kontraparter ej at understå sig her efter i nogen måde, at tilføje Peter Nielsen nogen skade eller fortræd <> Nykøbing slot 18. juni 1691 Casper Lorentz Møller.

(210 a)

Derpå Gert Frederiksen fremstillede tvende kaldsmænd, som efter forindførte skrivelse på ridefogdens befaling til vidnesbyrd havde kaldet Peiter Nielsen på den ene og Jens Hansen og hans bror på den anden side, disse efterskrevne Peder Olsen, Jørgen Frederiksen, Jørgen Mogensen, Ole Rasmussen Jul, Peder Smed, Morten Smed, Tønnes Jørgensen og Mogens Hansen Løjet alle bomænd i Nørreby, item Mogens Skots tjenestekarl Jørgen Jeppesen og Ole Skånings Karl begge i Nørreby på Femø til deres sandheds vidne her for retten at aflægge, så vidt dem i sagen er bevidst. Så havde og forskrevne kaldsmænd kaldet Jens Hansen og Niels Hansen til vidnesbyrd at påhøre og samtlige til i dag med 8 dages varsel indstævnet.

Dernæst den forordnede dommer lod oplæse forklaring på vidners ed og formaning til dem for retten, som bag i loven findes. Dernæst tilholdt dem alle og enhver at følge i alle måder sandhed og hverken tage fra eller lægge til videre, end de har set og hørt.

Da for retten fremstod Peder Olsen og vidnede med ed, der vi var forsamlede i søndags 14 dage den 14. juni efter prædikenen, anlangende vore gærder at syne, og vore kornmarker at indfordre og holde hævd, da faldt der ord imellem Jens Hansen og Peiter Nielsen om nogle pæle og en grøft, som Peiter Nielsen havde gravet for enden ved (Hans Bendiksens) ved Dunemose, da sagde Jens Hansen, at han havde sat dem noget for nær vejen, fordi han havde en ager som lå for fyret, som skulle komme til forkort der over.

Siden kom de videre i tvistighed om nogle pløjespor, som Peiter Nielsen skulle have pløjet fra enden ved lange Hegnsager til sin korte ager, da svarede Peiter Nielsen og sagde jeg har intet pløjet der af, da sagde Jens Hansen, du har pløjet der af, da svarede Peiter Nielsen og sagde, det er ikke sandhed, da sagde Jens Hansen du har pløjet af vor jord som en tyv, da svarede Peiter og sagde "det løjst du som en tyv". Så faldt dem siden videre ord imellem med eder og banden.

Så tog Jens Hansen en sten og slog Peiter Nielsen på siden eller brystet med, så løb han i favnen til Peiter og de kom i håret tilsammen. Så kom hans bror Niels Hansen og de drog Peiter i håret begge tilsammen, så da kom der straks nogle og skilte dem ad, siden brugte de endda videre mund tilsammen med eder og banden. Så tog Jens Hansen atter anden gang en sten og slog Peiter <> ved brystet med,

(210 b)

så for de i hob alle 3 ligge som tilforn. Så kom der straks nogle imellem og fik skilt dem ad, og hver af dem blev adspredt. Siden faldt der andre ord imellem dem, med eder og banden, da sagde Jens Hansen til Peiter "gid du få en ulykke", så rejste han sig tredje gang og tog en sten og sagde til Peiter, du skal få en ulykke, så sagde Jens Hansen "slå ham ihjel, men navngav ingen, hvem der skulle slå ham, og ikke videre er bevidst.

Jens Hansen tilspurgte vidnet, om det var ham ikke bevidst, at han var blevet blå og blodig imidlertid han hans bror og Peiter Nielsen var i slagsmål, da svarede Peder Olsen at han så nok at Jens Hansen var blå og blodig ved det ene øje, og fik det i tumulten, men ved ikke hvordan han fik det.

Dernæst for retten fremkom Jørgen Frederiksen og vidnede med ed, at nu forleden søndag

der en del af Nørreby mænd på gaden var forsamlede efter prædikenen efter oldermandens tilbud angående tilsyn til markerne, der som de begyndte at tale imellem dem om nogle veje, som burde at komme i marken, begyndte de og at tale om en pæl, som Peiter Nielsen i Nørreby havde sat for enden for en af sine agre med ærter besået. Da som de havde det imellem sig at tale om, sagde Jens Hansen og, for han har også pløjet 3 favne af alle lange Hegnets agre, da svarede Peiter Nielsen, så lyver du for med sin ager, det er løgn og har hverken pløjet 2 eller 3 deraf, men i har fået mig imellem jer i dag at gnave på, da sagde Jens Hansen tør du bande ham en ulykke der løj, og du har pløjet der af, da sagde Peiter Nielsen ja gid han vidste for en ulykke, der løj med sin store flab, da sagde Jens Hansen gid du får en ulykke, og det skal du få, så tog han en sten og slog til Peiter, og ramte ham der med på hans ene side, og som han havde slået med stenen løb han til Peiter og tog ham, rykket og i håret, og som de havde hver andre i håret, gik Niels Hansen til og tog Peiter i håret med begge sine hænder, så trådte de andre til og tog dem samtlige i hænderne til at skille dem ad, og som de fik dem adskilt så jeg, at han var stødt over hans næse, så det blødte noget og som holdene sig til side, og Peiter blev atter stående.

I stedet tog Jens Hansen atter en sten og sagde, du skal få en ulykke og slog så løs til Peiter igen og slog ham for hans bryst, løb så til og tog Peiter atter i håret indtil folk igen med gevalt skilte dem ad, og der de <> var adskilt igen, sagde Peiter til Niels Hansen,

(211 a)

hvorfor ville du rykke mig i mit hår, har jeg talt dig nogen ondt til eller nogen tid gjort dig noget ondt, hvorfor du ville slide mig i mit hår?

Da sagde Niels Hansen, skulle jeg ikke skille jer ad, og som de havde disse ord tilsammen tog Jens Hansen atter en sten i hånden, og sagde "slå ham ihjel og lad vos slå ham ihjel, det han få en ulykke," men som en tog Jens Hansen ved armen hindrede han ham, at han intet afhændede stenen, dog vidnede Jørgen for dem, ydermere at når Jens Hansen bandet Peiter, sagde han i giver under tiden, gid du få en ulykke selv, og ikke videre i sagen er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Jørgen Mogensen og vidnede, at Jens Hansens og Peiter Nielsens tvistighed skete i søndag 14 dage efter prædikenen ved faldet, for nogle pæle, som Peiter Nielsen havde sat for sin ærteager, som er Korteager (*eller Kors ager*) og nogle favn, han skulle have pløjet af lange Hegnet ager, så sagde Jens Hansen, at det var ikke ret gjort så at pæle vejen ind og pløje af ager, at han skulle få en ulykke og lade vejene ligge. Så svarede Peiter gid i selv fået i jer brede flab, så øvede de for mere og mere imellem dem med eder og bander, så rejste Jens Hansen sig og tog en sten og slog Peiter med, så rendte han på Peiter og tog ham i sit hår, så rendte Niels Hansen med, og tog ham bag i håret, og Peiter i Jens hår igen, så blev de skilt ad, af mig og Mogens Hansen. Så de da blev skilt ad, da blødte Jens Hansen i ansigtet, men hvoraf han fik det, ved jeg ikke. Så brugte de munden sammen igen, og løb atter på og slog ham på livet igen, og sagde du skal få en ulykke, så greb han anden gang på ham i håret og Niels Hansen med anden gang lige som tilforn. Så kom der mange folk og fik skilt dem ad, så de da var skilt ad, så brugte de atter munden igen mod hverandre. Så sagde Peiter til Niels Hansen, hvi holder du mig så i mit hår, jeg skiller jer ad, svarede Niels, du skiller ad, så du har intet forskånet, sagde Peiter til ham, jeg har intet ondt med dig, så rejste Jens Hansen sig igen og greb en sten, så sagde Jens Hansen slå ham ihjel, og lad vos slå ham ihjel, så at han får en ulykke, og ikke videre i sagen er bevidst.

Dernæst for retten fremkom Ole Rasmussen Jul og vidnede at i søndag 14 dage efter prædikenen, der den tvistighed var imellem Jens Hansen og Peiter Nielsen, sagde Jens Hansen at Peiter Nielsen havde sat den pæl for nær hans (lyde) ager, som han stod på kors ager, så svarede Jens Hansen, du har også pløjet 3 favne af lange Hegns ager til din Gammel ager, hvortil Peiter han svarede, det var løgn. Da greb Jens Hansen en sten, og slog ham på den ene side <> med, så sagde han, du skal få en ulykke, så løb da Jens i håret på Peiter og Niels

Hansen med.

(211 b)

Så blev de da skilt ad, så stod de lidt og mundhuggedes og bandedes, så tog Jens Hansen atter en sten og slog Peiter på livet med, så kom de i håret sammen igen Jens Hansen og Peiter. Så kom Niels Hansen og tog fat med i Peiters hår, så kom Jørgen Mogensen og skilte dem ad, så veg Jens noget til side til stengærdet, og Peiter blev stående, som han stod. Så brugte de atter munden igen og bandedes. Så greb Jens Hansen atter en sten og sagde til Peiter, du skal få en ulykke, så kom Rasmus Jørgensen og tog stenen fra ham, at han fik ikke slå til ham, da sagde Jens Hansen lad vos slå ham ihjel, og ikke videre er bevidst.

Jens Hansen tilspurgte om han ikke gik blå og blodig fra Peiter Nielsen, hvortil vidnet svarede, at (han) så nok han blødte men vidste ikke, hvor han havde fået det.

Peder Smed for retten fremkom og vidnede i søndags 14 dage efter prædikenen, som vi var på gade møding [møde] kom der tvistighed imellem Jens Hansen og Peiter Nielsen om nogle pæle på Korteager som stod på Peiter Nielsens ager, og Jens Hansen mente at være for nær hans lydeager og var ganske ved hans ager og for nogle favne, som Peiter Nielsen skulle have pløjet fra lange Hegns ager og til Korteager, da svarede Peiter Nielsen Jens Hansen og sagde, det er løgn. Så svarede Jens Hansen Peiter Nielsen igen og sagde band ham en ulykke der løj, for gid han vist få en ulykke der løj, svarede Peiter, ind i sin store flab, så rejste Jens Hansen sig og sagde, at du skal få en ulykke i din store flab, og tog Jens Hansen en sten og slog Peiter på den ene side med, løb så og greb ham i håret, og Peiter i hans igen, der de så var samlede gik Niels Hansen til dem og havde sine hænder i deres hår, så kom der nogle til dem og skilte dem ad, så sagde Peiter Nielsen til Niels Hansen, hvi haler du mig så i mit hår, jeg har jo intet ondt med dig at skaffe, det er løgn du siger, sagde Niels Hansen, så svarede Peiter Nielsen og sagde gid han få en ulykke der løj, så rejste Jens Hansen sig op og tog en sten og sagde til Peiter Nielsen, du skal få en ulykke, og slog ham så dermed på brystet. Så løb Jens hen og greb Peiter i håret. Så tog Peiter i hans igen, så løb Niels Hansen hen og tog fat i håret med på Peiter, så var der nogen som skilte dem ad igen, så blødte Jens Hansen, der de blev skilt ad, ved det ene øje, og gik så bort fra dem, og derfor ikke videre er bevidst.

(212 a)

Dernæst for retten fremstod Morten Smed og vidnede som følger <> i søndags 14 dage efter prædikenen på gade møde kom Jens Hansen i tvistighed med Peiter Nielsen om en pæl, som han havde sat i sin Korteager og der foruden var i strid og sagde til Peiter Nielsen, at han havde pløjet nogle favne af lange Hegns ager til Korteager som en tyv. Da sagde Peiter til Jens Hansen, det er løgn, så sagde Jens Hansen, som bad ham ulykke der løj med ind i sin store mund, så rejste Jens Hansen sig og tog en sten og slog Peiter Nielsen i sin side med, så tog Jens Peiter i håret og Peiter ham igen i sit, så kom Niels Hansen til dem og tog fat i håret med, så blev de skilt ad af andre. Så brugte de munden tilsammen og bandede hver andre, så tog Jens Hansen anden gang en sten og slog Peiter for sit bryst med og sagde, du skal få en ulykke, så kom de sammen anden gang i håret igen, så blev de da skilt ad. Da var Jens Hansen stødt under det ene øje og var blodig, men hvem, der gjorde det, ved jeg ikke. Så tog Jens Hansen tredje gang en sten, som jeg tog fra ham, men sagde han med at skulle få en ulykke, og ikke videre i den sag er bevidst.

Så for retten kom Tønnes Jørgensen og vidnede. I søndags 14 dage efter prædikenen på gade møde, kom Jens Hansen og Peiter Nielsen i tvistighed om en pæl, som var sat i Peiter Nielsens Korteager, som Jens Hansen mente at skulle være sat for nær hans gyde, og for nogle favne som Peiter Nielsen skulle have pløjet fra lange Hegns ager til Korteager. Så kom de i tvist og bandede hverandre, så løb Jens Hansen hen og tog en sten og slog Peiter med, den tid stenen faldt på jorden af Peiter, så greb Jens Hansen ham i håret og Peiter ham igen, så gik Niels Hansen til dem og satte sine hænder i deres hår, men hvis af deres hår det var, ved jeg

ikke.

Gert Frederiksen protesterede imod dette vidne og forment, det befindes ustadig, i det han først bekender at Niels Hansen gik til dem og satte sine hænder i deres hår, og siden tvært imod beretter, at han vidste ikke hvis hår, han tog i. og derfor mente Gert Frederiksen det vidne ej bør at stå til troende, hvilket han videre henstiller til den forordnede dommers betænkende.

Den forordnede dommer mente, at såsom en temmelig del vidner fremkommer, som deres sandhed har aflagt, syntes han dette vidne, ved det som er vidnet at kunne forblive, så som han der udi er befundet ustadig, og derfor så bliver bestående.

Dernæst fremstod Mogens Hansen Løjet og vidnede, i søndags 14 dage efter prædikenen på gade møde var Jens Hansen i stridighed med Peiter Nielsen om en pæl som Peiter Nielsen havde sat i sin ærteager, som Jens Hansen mente at være for nær hans ryde ager, og for nogle favne som Peiter Nielsen skulle

(212 b)

som Jens Hansen sagde, at Peiter havde pløjet af som en tyv.

Da sagde Peiter, det er løgn. Så sagde Jens, så gid han fik en ulykke der løj, da svarede Peiter, ja gid han få en ulykke i sin store flab der løj, så tog Jens en sten og slog Peiter på siden med, så løb Jens og tog Peiter i håret og Peiter i hans igen, så kom folk og skilte dem ad, så kom de atter sammen at bandes hverandre, så tog Jens Hansen anden gang en sten og slog Peiter Nielsen for brystet med, så kom de sammen igen, så Jens greb Peiter i håret og Peiter ham igen, så skilte vi dem ad igen, så gik Jens hen og satte sig og var blodig ved øjet, og sagde Jens Hansen så siden efter, lad vos slå ham ihjel, og ikke videre i denne sag er bevidst.

Jørgen Jeppesen ungarl tjenende Mogens Skotte for retten fremstod og vidnede. I søndags 14 dage efter prædikenen på gade møde, kom der stridighed i mellem Jens Hansen og Peiter Nielsen om en pæl, som var sat i Peiter Nielsens ærteager, som Jens Hansen mente at skulle være hans hyde ager for nær og en grøft som var hos pælen, der foruden sagde Jens Hansen til Peiter Nielsen, at han havde pløjet 3 favne af hans lange Hegns ager til Korteager som en tyv. da sagde Peiter, det er løgn. Så sagde Jens, ja lad ham få en ulykke, der løj, så sagde Peiter, ja gid han vidste ham en ulykke der løj med i hans store munde flab. Så rejste Jens sig op og tog så en sten og slog Peiter på sin siden med, og rendte så til og greb ham i håret, der Niels det fornam, da gik han bag på og tog Peiter og i håret, så Peiter stod midt imellem dem begge, så rendte de andre hen og skilte dem ad, der de var så skilt ad brugte de mund og bandet hverandre, så tog Jens fat på end en sten og slog Peiter for brystet med og tog så Peiter i håret og Peiter udi hans igen. Så løb der andre hen og skilte dem ad, da var Jens blodig ved det ene øje, men hvor han fik det, ved jeg ikke. Så brugte Jens mund igen og tog den tredje sten, så rendte min husbond og Rasmus Jørgensen i favnen på ham, så han afhændede ikke stenen, og ikke videre er bevist.

Ole Rasmussen ungarl værende hos sin far Rasmus Nielsen for retten fremkom og vidnede, i søndags 14 dage efter prædikenen på gade møde, kom der stridighed imellem Jens Hansen og Peiter Nielsen om en pæl, som stod på Peiter Nielsens ærteager, så og en grøft derhos, som (213 a)

Jens Hansen sagde at være hans lyde ager for nær og der foruden sagde, at Peiter Nielsen havde pløjet 3 favne af Jens lange Hegns ager som en tyv, da sagde Peiter Nielsen, det var løgn i hans store flab.

Så rejste Jens sig op og tog en sten og slog Peiter på sin side med og løb så i håret på ham og Niels Hansen med, som tog Peiter bag i sit hår, så blev de skilt ad, og kom så atter i klammeri igen, da tog Jens Hansen en sten og slog Peiter for brystet med og løb så hen og greb fat i hans hår, og Niels Hansen tog også fat i hans hår. Så blev de skilt ad, så tog Jens

Hansen den tredje sten og sagde lad vos slå ham ihjel, da at han så får en ulykke, og ikke videre i den sag er bevidst.

Efter foregående vidner begærede Gert Frederiksen, at den forordnede dommer ville tilholde Jens Hansen og Niels Hansen, at de ikke ydermere tilføjer Peiter Nielsen nogen skade eller fortræd, og som det befindes, at Jens Hansen har tilsagt og truet Peiter Nielsen så formener Gert Frederiksen, Jens Hansen bør at stille kaution til sagens uddrag eller borge for sig selv.

Den forordnede dommer forelagde Jens Hansen og hans bror, at de efter denne dag ikke i ringeste måde fejler Peiter Nielsen enten på hans gods eller formue, eller i anden måde med skænden og ham overfalder, såfremt de ikke vil straffes der for i højeste måder efter loven, der foruden efter Gert Frederiksens begæring tilholdt loven Jens Hansen at skaffe kaution for sig til sagens uddrag eller og at borge for sig selv og forelagdes straks til disse poster fuldkommen at svare, enten han vi forskaffe kaution eller og borge for sig selv. Hvortil han svarede at han kunne ingen kaution skaffe, men fik at borge for sig selv.

Gert Frederiksen efter hr. ridefogdens befaling var tingsvidne begærende, som kunne fremskikkes til hans excellence hr. gehejmeråd og stiftsbefalingsmand, og der til videre resolution, hvorledes med sagen skal handles. Peiter Nielsen var og tingsvidne begærende.

1691 17/7

** Poul Christensen i Maribo på kongelig majestæts stiftsskriver over Fyns stift sr. Mogens Mortensen hans vegne fremstillede tvende kaldsmænd af Maribo som havde kaldet Abraham Bendiksen her i Østerby imod sag og dom at lide for hvis han til forbemeldte stiftsskriver efter hans udgivne obligation af dato den 3. juli 1689 skyldig er. Hvilken renteseddel og obligation her for retten er læst og påskrevet og videre <> og udi dommen bliver indført. (213 b)

Poul Christensen satte udi rette og forment at Abraham Bendiksen pligtig er og bør at betale samme hans udgivne obligations summa, som er 100 slette daler med påfølgende omkostning uden skade og skadesløs inden 15 dage under nam efter loven, hvorpå han var dom begærende.

Birkefogden tilspurgte Abraham Bendiksen, som selv for retten var til stede, om han her imod havde noget at protestere. Hvortil han svarede nej.

Er da dom afsagt som følger, da efter tiltale, gensvar og denne sags beskaffenhed og efterdi her for retten fremlægges en pur obligation af Abraham Bendiksen på Fejø til sr. Mogens Mortensen på gæld udgivet på kapital og renter til dato at være betalt, hvorimod intet blev protesteret. Da er Abraham Bendiksen tilbundet at betale efter samme sin forskrivning med sagens billige anvendte bekostning og det inden 15 dage under nam og vurdering.

** For retten fremkom Abraham Bendiksen i Østerby på Fejø og fremstillede tvende kaldsmænd af Maribo som for ham til i dag med 8 dages varsel havde kaldet Øster Ole Pedersen i Østerby mod sag og dom for hvis han til bemeldte Abraham Bendiksen skyldig er efter hans udgivne obligation af dato 2 februar 1686, hvilken obligation her for retten er læst og påskrevet og i dommen bliver indført.

Dernæst fremlagde Abraham Bendiksen en skriftlig irettesættelse, hvor udi han på Ole Pedersen prætenderer af obligationens summa rente og rentes rente, hvor udi Ole Pedersen befindes at have betalt, så han udi alt resterer og skyldig bliver 129 slette daler 8 sk., hvorpå han sætter i rette og formener Ole Pedersen samme penge ham skadesløs bør at betale tillige med den brugte og anvendte omkostning og er over Ole Pedersen dom begærende, hvilken irettesættelse for retten er læst og påskrevet.

Birkefogden forelagde Abraham Bendiksen, såsom han her for retten bekender noget på

obligationen at skal være betalt, og ikke befindes at være afskrevet, at han det til i dag 8 dage på obligationen rigtig lader skrive, så at af obligationen ses kan, hvad Ole Pedersen efter endelig afregning skyldig bliver. Til hvilken tid og efter sådan fuldkommen rigtighed han dom kan vente.

** Salig hr. Gregers efterleverske så vel som den salig mands arvinger lod til lyse her på tinget til alle og enhvers efterretning her i sognet, at de ville være god at møde der på stervboet på mandag førstkommende og svare deres gæld, de til den salig mand efter tiendebogen med andet regnskab <> kan debitere og skyldig blive.

(214 a)
1691 24/7

** Abraham Bendiksen i Østerby for retten fremkom og fremlagde den obligation af Ole Pedersen til ham udgivet, som næst forleden tingdag i retten var produceret og på begæring af birkefogden havde ladet gøre en rigtig fundation og skrive på, hvis som var betalt, så Ole Pedersen der efter skyldig kapital 100 daler og simpel rente, som og resterer penge 19 daler, hvorpå Abraham Bendiksen tillige med anvendte bekostning ønskede dom i sagen.

Er da dom afsagt udi den sag imellem Abraham Bendiksen og Ole Pedersen, som efter egen forskrivning pligtig er og bør forskrevne 119 daler inden 15 dage til Abraham Bendiksen at betale, så vel som den derpå billiget anvendte bekostning eller lide nam.

1691 4/9

** Da for retten fremkom Albret Hansen og Søren Rasmussen af Maribo, som havde kaldet for kongelige majestæts byfoged af Maribo unge Jens Nielsen på Askø for gæld, som han til salig Jost Bech efter sin udgivne obligation skyldig er, som bemeldte hr. byfoged på den umyndige Laurits Jostsens vegne og til at have dom på.

Dernæst blev fremlagt her med hr. byfogeds missive for retten læst og påskrevet og lyder som følger. Velærede dommer gode ven Gert Frederiksen salutem, begæres venligen at han vil være mig assistancelig ved tvende kaldsmænd mig befordre til dom anlæggelse over unge Jens Nielsen på Askø til det i givne fremskikelse hans pure obligation og forskrivning herhos fremsendes. Hvor på resten af kapitalen som rente deraf -

(214 b)

Dernæst forelagde obligationen af unge Jens Nielsen på Askø til Jost Bech udgivet, som her for retten er læst og påskrevet, udgivet 8. juli 1679, hvilken obligation bemeldte hr. Byfoged på sal. Jost Bechs søn Laurits Jostsens vegne skal være forårsaget at inddrive. Som Jens Nielsen på Askø inden 15 dage bør til hr. byfogden i Maribo på bemeldte myndlings vegne at betale under nam og vurdering. Blev påråbt om unge Jens Nielsen, og ingen befandtes.

(215 a)
1691 15/10

** Gert Frederiksen havde laden kalde Ole Jeppesen bomand i Østerby for hvis han til bemeldte Gert Frederiksen debiterer, og gav han Ole Jeppesen sag for penge, han til ham skyldig er og der foruden en skæppe ærter eller derfor penge, som efter endelig afregning på obligation, som her for retten er læst og påskrevet. Og satte i rette for den forordnede dommer om ikke Ole Jeppesen pligtig er og bør efter hans egen forskrivning inden 15 dage at betale tillige med procesens billig anvendte bekostning eller derfor at lide nam.

Efter foregående kald og varsel er Ole Jeppesen tilfundet at betale Gert Frederiksen inden 15 dage eller derfor at lide ved nam og vurderings eksekution i hans bo og gods efter loven.

1691 13/11

** For retten fremstillede sig tvende kaldsmænd fra Oreby som på sr. Peder Henriksen af Saksjøbing til i dag med 14 dages varsel havde kaldet efterskrevne på Askø for gæld, nemlig Ole Kåre,
(215 b)

Jørgen Jensen, unge Jens Nielsen, Ole Christoffersen, Hans Jensen. Ydermere på Peder Henriksens vegne saggav forindførte mand om de ikke inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Forskrevne Askø mænd er forelagt inden 14 dage sig her imod at erklære eller stille tilfreds, eller da at gå dom i sagen.

** Niels Lauritsen i Blans havde kaldet Ole Jørgensen på Askø, Jørgen Jensen sst. item Peder Lauritsen sst. og Jens Nielsen sst. og lovede videre sin sagelse til første ting at indgive.

1691 20/11

** Kongelig majestæts byfoged sr. Hans Jensen af Maribo, som på kongelig majestæts vegne havde kaldet Christen Jensen salig hr. Gregers Madsens stedsøn med 8 dages kald og varsel her til Fejø birketing i dag som er 20. november mod sag og dom for begangen lejermål med Anne Olufsdatter. Og satte i rette over ham, om han ikke pligtig er og bør samme sin begangen lejermålsbøder, som er 24 lod sølv inden 15 dage at betale eller lide efter lovens 6. bog 13. kapitels 1. artikel tillige den forårsagede omkostning at erstatte og betale. Til samme lejermåls bevislighed fremviste han den hæderlige og vellærde mand sognepræsten hr. Mads Bjørnsens seddel under egen hånd efter kvindfolkets egen gjorte bekendelse, som han begærede måtte læses og påskrives udi tingbogen <> indføres og lyder.
(216 a)

Anno 1691 torsdagen den 13 februar er Anne Olufsdatters søn Rasmus kristnet her i Maribo kirke til barnefader lod hun udlægge Christen Jensen forrige kældersvend til Peder Ankersen, barnet er avlet sammesteds. Onsdagen den næst påfølgende 10. april stod hun åbenbar skrifte, og da i lige måde selv gjorde bekendelse på fornævnte Christen Jensen.

Den forordnede dommer pårøbte om Christen Jensen eller nogen på hans vegne var mødt og havde noget her imod at svare og ingen befandtes. Efter foregående lovligt kald og varsel tilfindes han efter loven for samme sin forseelse at bøde 24 lod sølv eller der for 12 rigsdaler og der foruden at betale denne proces anvendte bekostning 4 slette daler, og det inden 15 dage hvis ikke da at undgælde den straf loven tilholder.

1691 4/12

** Gert Frederiksen lod publicerede velbyrdig hr. politimester Claus Rask affattet plakat om gammel og ulovlig vægt og mål.

** Dernæst blev læst og påskrevet en missive på Hans Rasmussen Bøsse på Askø i mening som her <> for retten er læst og påskrevet.

(216 b)

Korteligen at han har fæstet Niels Pedersen, Karen Borres søn på Fejø og han imod fornævnte Hans Rasmussen Bøsses vilje uden nogen årsag er undviget sin tjeneste, var derfor begærende

at have tillyst at ingen huser eller fæster ham, meget mindre tag ham i tjeneste, uden de vil svare Hans Rasmussen en fæsteløn.

** Peder Hansen Skotte i Østerby for retten fremkom og første gang lovbød salig Niels Omøs hus i Vesterby, som han under værgemål for salig Niels Omøs børn på skifte efter salig Peder Skotte i Vesterby på Fejø for 40 slette daler bekommet har, om nogen kunne have lyst ham det at købe, skulle det dem blive solgt og afhændet for det højeste han kan.

** Peder Hansen Skotte har ladet kalde Rasmus Jensen Borre i Østerby med 8 dages varsel imod sag og dom for gæld han til bemeldte Peder Hansen skyldig er. Og satte Peder Hansen i rette og forment han samme gæld inden 15 dage bør at betale eller lide nam. Birkefogden påråbte om Rasmus Jensen Brun eller nogen på hans vegne var mødt her til at svare og ingen befandtes. Da er han forelagt til ting kommer igen sig herimod at erklære eller gå dom i sagen.

** Peder Hansen Skotte havde ladet kalde Laurits Olsen i Østerby for gæld, og forment han inden 15 dage pligtig er at betale eller lide nam. Birkefogden påråbte om Laurits Olsen eller nogen på hans vegne var mødt og ingen befandtes. Da er han forelagt til ting kommer igen sig herimod at erklære eller gå dom i sagen.

** Christen Nielsen sognefogd her på Fejø for retten fremkom og havde ladet kalde Jens Olsen i Vesterby på Fejø med 8 dages varsel mod sag og dom for gæld, og satte Christen Nielsen i rette og forment Jens Olsen pligtig er og bør fornævnte gæld inden 15 dage at betale eller derfor at lide nam. Blev han tilfinde inden 15 dage at betale eller lide nam.

1691 11/12
(217 a)

** Jørgen Pedersen i Nørreby på Femø for retten havde kaldet Jørgen Olsen i Nørreby for gæld med rente fra 1690 12. februar og til dato efter hans udgivne obligation, er for retten læst og påskrevet. Og satte Jørgen Pedersen i rette og forment Jørgen Olsen forindførte gæld inden 15 dage bør at betale tillige med processens billige bekostning eller lide nam. Birkefogden påråbte om Jørgen Olsen var mødt, og ingen befandtes. Er da dom for retten afsagt og efter rigtig holden regnskab og afskrift på obligationen er han tilfinde at betale med sagens bekostning under nam.

** Michel Jensen havde ladet kalde Jørgen Lauritsen for en kjole som Jørgen Lauritsen bekom af ham for 4 slette daler. Imod dette kald protesterede Jørgen Lauritsen og forment Michel Jensen aldrig skal kunne bevise jeg ham nogen kjole afkøbt har, langt mindre nogen tid akkorderet med ham derom enten om lidt eller meget, hvorfor jeg formener, om han vil have nogen lovlig udgang mig for samme kjole betaling at søge, bør han vores køb og forening først at bevise.

Michel Jensen tilspurgte Jørgen Lauritsen om han ikke havde købt samme kjole som skulle koste 4 daler, hvortil Jørgen Lauritsen svarede, at han nok havde lovet ham en kjole, men ikke var forligt med ham om noget derfor, men selv havde afkøbt Gert Frederiksen samme kjole og Michel Jensen der på efter begæring og samtykke leveret mig kjole. Efterdi Jørgen Lauritsen vedkendte, at han jo havde bekommet en sort klædeskjole af mig Michel Jensen da sætter jeg i rette om ikke han pligtig er og bør inden 15 dage forskrevne 4 slette daler at betale tillige med sagens anvendte bekostning eller lide nam. Jørgen Lauritsen tilspurgte Michel Jensen om

han med en god samvittighed kunne vedstå at Jørgen Lauritsen havde købt denne kjole af ham, som han søges for, at han der til ville give fuldkommen svar, derfor han ikke ville betale førend noget lovlig bevis i sagen fremkommer.

(217 b)

Gert Frederiksen tilspurgte Jørgen Lauritsen, om han havde nogen vidner i sagen at føre, han dem da her for retten ville navngive. Jørgen Lauritsen hertil svarede, at han ikke kunne navngive i dag nogen vidner, forment ikke heller det at være fornødent, men syntes om nogen skulle navngives eller føre vidner, bør den som sag giver det først at gøre, der som det overkom enhver som sag giver bør det lovligen at bevise, der for ikke forhen er af mig forklaret, på hvad måde jeg samme kjole bekommet haver.

Birkefogden forelagde Jørgen Lauritsen, at såsom han engang for retten har bekendt og vel ikke med en god samvittighed kan nægte, den omtvistede kjole af Michel Jensen at have bekommet, bør der for til i dag 8 dage at gøre forklaring, om hvad adkomst han har på kjolen, og den tid er betalt eller ikke.

** Peder Hansen Skotte i Østerby for retten fremkom og i dag videre lovbød salig Niels Omøs hus, som han under formynderskab har, og det nogen kan anstå at købe, vil han det til dem sælge og afhænde.

** Peder Hansen Skotte i Østerby for retten fremkom og æskede dom over Laurits Olsen samme sted i den sag, som til i dag er optaget. Da er dom afsagt, da Laurits Olsen intet der imod noget har erklæret er han tilfundet at betale til Peder Skotte tillige med sagens billig anvendte bekostning inden 15 dage under nam og vurdering.

** Gert Frederiksen havde ladet kalde salig Laurits Jørgensens kvinde i Vesterby og gav han hende sag for gæld med rente, som hun til ham debiterer, og eftersom han sin betaling ikke i mindelighed har kunnet erlange, ihvorvel gælden rejser sig af såærter, brødkorn og rede penge hun der for har bekommet, forårsages han derfor det ved retten at søge og sætter i rette for den forordnede dommer, om hun ikke pligtig er og bør inden 15 dage at betale eller lide nam. Hvortil hun blev dømt.

1691 18/12

(218 a)

** Jørgen Jørgensen i Østerby på Peder Skottes vegne sst. for retten fremkom og i dag 3. gang lovbød salig Niels Omøs hus i Vesterby, om nogen det ville købe, skulle det til dem blive solgt og afhændet for højste køb.

Birkefogden pårøbte om nogen af almuen, husmænd eller bomænd sig samme hus ville tilforhandle, de sig da såsom denne auktion eller opbydelse var i rette tide lovligt omgået, sig til første ting efter julehelget ville indstille.

** Ole Pedersen Smed i Østerby havde ladet kalde Anders Hansen i Østerby til i dag for gæld og rente siden 1685 den 11. december, og satte Ole Pedersen i rette om han ikke inden 15 dage bør at betale eller lid nam, og var dom begærende. Birkefogden pårøbte om Anders Hansen var til stede at svare og ingen befandtes. Så er han tilfundet forskrevne inden 15 dage at betale eller lide nam.

1692 26/2

Michel Jensen i Vesterby siddende udi dommers sæde i de sager som Birkefogden Gert Frederiksen på tinget på egne vegne har at påtale, efter hans excellence stiftamtmandens befaling.

** Birkefogden erklærede sig, det var vel vidende engang kunne stedes ret på Fejø efter lang ophold og udeblivelse af skriveren, hvorfor han ellers har de højædle og velbårne herrer på deres høj gunstige stævning har meddelt der for at takke, jeg vidner i længden skal blive påfundet begærede der hos, at den forordnede skriver måtte leveres tingbogen, til at indskrive de til i dag citerede vidner, som ridefogden, som er fuldmægtig på øvrighedens vegne agter at lade føre. Hvor imod tingskriveren Jørgen Lauritsen formenes at være lovlig kaldet, om han dertil noget vil eller kan have at svare. Hvorpå Jens Madsen for retten indfandt sig og efter andre bemægtiget sig tingbogen så vidt som højgunstig tillades.

Dernæst for retten fremstod birkefogden Gert Frederiksen som fuldmægtig i øvrighedens sager at påtale, og begærede at den forordnede dommer Michel Jensen ville stede ham protokollen (hans) <> instruktion visse artikler om lejermål inkquisition, hvilket den forordnede dommer steder for retten at protokollere.

(218 b)

Lyder som følger, og som jeg bør fri af alle kæremål af øerne i forrige tider selv være angivet sag ville birkefogden tage nøje inkquisition der om og i fald nogen befindes, som ej forhen er angivet, da at tage lovligt tingsvidne om des beskaffenhed og samme forderligste hid sende, for at bevise hans excellence stiftamtmanden sagerne, og ervarter nærmere ordre hvorledes dermed skal forholdes.

Herpå birkefogden Gert Frederiksen begærede af den forordnede dommer, at han påræbte kaldsmændene at afhjemle efter loven til Fejø birketing i dag med 8, 14 dages varsel (kaldet) Mette Christoffersdatter, jordemor her på landet, Maren Lauritsdatter, Laurits Olsens hustru i Østerby og Maren Madsdatter, Morten Lauritsens hustru sst. anlangende deres sandhedsvidne at aflægge så vidt, som dem i Guds sandhed er bevidst om lejermål, som Bodil Skånings for nogle år siden har gjort, da hun var i barnsnød til Laurits Olsen i Østerby, og Jørgen Lauritsen tingskriver der imod at svare, hvilket kaldsmændene med ed bekræftede.

Jørgen Lauritsen begærede at han for retten af dommeren måtte tillades at svare til dette kald, førend nogen vidner føres, såsom han må formener, han imod samme vidnesbyrd skal være indciteret. Den forordnede dommer tillod svar, og er Jørgen Lauritsens svar til det kald som følger.

Der som Gert Frederiksen har nogen vidner enten imod Jørgen Lauritsen eller andre at føre, da retter han sig efter loven og ej andet fremfører end, som hvis han agter at forsvare, hvad min person er angår, da så ved ej han sig skyldig i noget sligt, hvis derfor mod den forordnede dommer ej steder noget her udi, som kan være imod loven, behager dommeren at følge Gert Frederiksens begæring, får han sig så at lade befale og begæres bevis, hvis som i så måder på Gert Frederiksen som fuldmægtig at sekvere for lejermål, som før er meldt søge eller efter den givne instruktion ikke er sin, men kongens interesse og ved disse citerede vidner sagens oplysning, som før er meldt. Hvorpå Gert Frederiksen begærede dommerens tilladelse.

(219 a)

Den forordnede dommer tilstedte vidnerne til forhør, hvorpå Gert Frederiksen fremkaldte Mette Christoffersdatter sit sandheds vidne i denne sag at aflægge. Hvorpå Mette Christoffersdatter fremstod og vidnede, således efter Gud har oplyst mig og præsten har sat mig til at være jordemoder og have betjent det i lang tid, har jeg da været til Bodil Skånings, den tid hun var til huse til Laurits Olsens. Udi hendes største barnsnød lagde hun Jørgen Lauritsen ud, som nu er birkeskriver, til sin barnefar, videre var hun ikke i sagen bevidst.

Dernæst fremkaldte Gert Frederiksen det andet vidne Maren Lauritsdatter, begærede hun sit

sandheds vidne her om ville aflægge efter lovens måde og intet deraf dølge, så det hende udi Guds sandhed er bevidst, eftersom Bodil Skåning til vort udi høst tillige med mig og jordemoderen, lagde hun Jørgen Lauritsen ud til barnefar i sin barnsnød.

Anden aften kom Jørgen Lauritsen op til vores, som nu er tingskriver, og spurgte ad og bad hende om, at hun ikke skulle lægge ham ud til barnefar, efter som jeg skal efterkomme, det jeg har lovet eder, noget har i fået og mere skal i få, og intet videre er mig bevidst i denne sag.

Gert Frederiksen tilspurgte vidnet, da Jørgen Lauritsen kom, om de ikke enten hilsen eller flere ord er falden, end som allerede indført, hvortil vidnet svarede, at hun ikke kunne mindes videre,

Dernæst for retten fremkom Maren Madsdatter og vidnede, at den tid Bodil Skånings var udi barnsnød til Laurits Olsen, da lagde hun Jørgen Lauritsen ud til sin barnefar her i denne by. Gert Frederiksen tilspurgte vidnet, hvad det var for en Jørgen Lauritsen, om det var den mand som nu er tingskriver eller en anden, hvortil vidnet svarede ja, at det var den mand, og intet videre udi denne sag er bevidst.

Endnu Gert Frederiksen begærede af den forordnede dommer, at ham kald måtte stedes indført, som er sket ved to bemeldte kaldsmænd, og som skal have kaldet Jesper Jørgensen, Laurits Olsen og Iver Rasmussen alle i Østerby boende, deres sandheds vidne at aflægge så vidt, som dem udi Guds sandhed er bevidst om det forlig, løfte og tilsagn, som er sket imellem bemeldte besovede kvindfolk Bodil Skånings og Jørgen Lauritsen, efter at hun var kommet op af barsel. Så og i lige måde kaldet Maren salig Poul Joensens datter at sige, hvad hun i denne sag er bevidst og har gået parterne imellem og Jørgen Lauritsen her imod at svare.

(219 b)

Jesper Jørgensen for retten fremstod og vidnede, for nogle år siden kom han ind i smedjen, da var Bodil Skånings og Jørgen Lauritsen i smedjen og havde nogen tale til hinanden, da hørte han, at han lovede hende nogle klæder til en seng at lægge på også lovede hende, at han ville give hende noget til føden noget korn og mad, og han bad hende, at hun ville ikke lægge ham ud.

Gert Frederiksen tilspurgte vidnet, om det var den Jørgen Lauritsen, som er tingskriver, der lovede Bodil Skånings disse løfter, og hvorfor hun ikke skulle lægge ham ud enten for barnefader eller anden sag. Vidnet svarede at det var denne Jørgen Lauritsen, som nu er birkeskriver, og som de andre vidner har vidnet om. Ydermere tilspurgte Gert Frederiksen vidnet om, ikke nogen penge har gået parterne Jørgen Lauritsen og det besovede kvindfolk imellem, og hvad hans egen havde været, hvor til vidnet svarede nej, og så videre udi denne sag er ej bevidst.

Laurits Olsen for retten fremkom og vidnede. For nogen tid siden kom Jørgen Lauritsen med (hjælp) ved en aftens tid, da lå Bodil Skånings der i barselseng, da kom jeg ind og han bad mig velkommen og jeg bød Gud (fred), og han sagde, jeg har noget tale med jeres kvindfolk, mens i er ude fra, sagde han, og bad Bodil Skånings, at hun skulle skåne ham og ikke lægge ham ud, hvis han har lovet, det skulle hun få, ellers han ydermere bad mig, at jeg skulle hjælpe til, hvad jeg kunne, at hun ikke skulle lægge ham ud og intet videre udi denne sag er bevidst.

Iver Rasmussen for retten vidnede, at (han) for nogen år siden så Jørgen Lauritsen skriver og Bodil Skånings været udi smedjen i Østerby, og der stod de og snakkede sammen, og han lovede hende noget tilforn, mens hun lå og noget at ligge på, og han hende det, hun ikke ville lægge ham ud, og intet videre i denne sag er bevidst.

Nok for retten fremkom Maren salig Poul Joensens og vidnede, at hun havde båret Bodil Skånings barn til dåben, og præsten spurgte da om, det var hjemmedøbt, hvortil hun svarede nej, og spurgte at hvem er far til barnet, så svarede Ole Jeppesen, hun kommer for hr. Gregers,

og præsten frittede hende ud og bekendte vidnet ydermere, at hun havde (en hvid underdyne) hos Jørgen Lauritsen tillige med Bodil Skånings og bar op til dem at ligge i barselsseng på, og så intet videre udi den sag er bekendt. <> Og parterne Gert Frederiksen og Jørgen Lauritsen er tingsvidne begærende.

(220 a)

** Henrik Kradepol på birkefogden Gert Frederiksens vegne havde ladet kalde med otte og 14 dages varsel efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Rasmus Stryn, Peder Skotte begge boendes i Østerby, Peder Færgemand, Jørgen Skomager, Hans Basmand i Vesterby, Abraham Bendiksen i Østerby alle deres sandheds vidner at aflægge om, hvis dem er bevidst om den skrift af Jørgen Lauritsen birketings skriver skal have samlet i mod og om Gert Frederiksen. Imod samme vidnes førelse og havde kaldet Jørgen Lauritsen tings skriver, om han noget der imod vil have at svare.

Hvorpå Jørgen Lauritsen forment Gert Frederiksens fuldmægtig Kradepol bør at fremvise fuldmagt, om han af stiftamtmanden eller øvrigheden er forordnet i denne sag, at må påtale, såsom loven forbyder ingen prokurator til hjemting uden slig tilladelse må bruges. Synes og at Gert Frederiksen, som birkefoged og lovkyndig mand denne sag imod mig en fattig mand vel selv må udføre. Var herpå fornøjelig svar af fuldmægtig.

Sr. Henrik Kradepols kortelige svar imod dette indførte var, at han ikke med rette tilfalder, som en prokurator lader sig bruge, men efter en hans begæring, som her for retten står det tillades, med øvrighedens befaling og tilmed er tilladeligt udi loven, enhver må bruge en anden i sin sag på lovlig måde at udføre, vi og sådan formodes af den forordnede dommer bliver tilladt. Den forordnede dommer vidste ikke at kunne afvise Kradepol, så som loven udi visse artikler siger at en som ikke selv kan udføre sin sag må bruge sin (.....).

Henrik Kradepol efter forindførte kald om vidne førelse formener der af deres vidner fornemmelig skal bestå for dette.

(220 b)

Først at Jørgen <> Lauritsen birkeskriver skal have ladet sig forlyste at sammen sanke en skrift imod og om Gert Frederiksen gørende forretninger.

For det 2. skal have søgt hans sammen sankede skrivelse ud af en del hans egne kolleger og andet landets indbyggere, at få underskrevet. Efter alt dette blev den endnu udi skjul og dølgsmål, er derfor begærende han til oplæsning Jørgen Lauritsen uden videre ophold den samme formeldte skrivelse i original eller rigtig kopi deraf har på det, man såvel mens umærkelig efter tales kan bevises.

Dernæst svarede Jørgen Lauritsen, såsom formenes Gert Frederiksens fuldmægtig monsr. Kradepol fort farer med dette givende (kald) og tilforn formenes af ædle og velbyrdige hr. landsdommers stævning, at hvor sag afvisning for rettens ophold skal være gjort, så må jeg kortelig forårsages, at gøre denne undskyldning for fornuften ikke at være årsag udi at Gert Frederiksens kald, som var givet til den 12. februar, her er blevet spildt, men er sket deraf, at sognedegnen Christen Nielsen, da i hans sager at skrive skal være begæret og sig der udi har undskyldt, og Søren Hansen i Vesterby, som i mine sager til skriver var anordnet, sig der til udygtig har ladet finde og fortryder straks efter Gert Frederiksens sidste givne 8 og 14 dages varsel til 19. og 20. februar, som endnu står ved magt og er indført for Søren Hansens udygtigheds skyld er rejst til Nykøbing den 14. februar med anden skrivelse imod sagen at forhindre, er imidlertid på kommet for der under står tilbage, igen at opgive, hvorfor det var hen sendt her til Nykøbing til den 16. februar vedføjjet og på deres (bøn), om de ikke skal fragå alle brugte, hvor ud over jeg som muligen ikke kan sætte mit liv i så stor fare, at komme frem til om fredagen og derfor ikke i mine sager kunne få givet kald og varsel.

(221 a)

Hvorfor ikke kan vides Gert Frederiksen sig noget for mig, derfor kan have at befrygte, så som umulige ting ikke bør at æskes, og havde jeg ikke tingbogen med mig, men var udi mit hus, hvor til nøglerne og til dens forvaring var hjemme, så jeg ikke kan vide noget af mig med fri vilje er forseet, har Gert Frederiksen nogen tid ellers til forn givet mig kald og varsel, måtte han endelig have søgt sig en skriver, som udi sagen imellem ham og mig har kunnet befordre, men som Gert Frederiksen end inden rejse og lovlige forfald skulle have anvendt og gjort nogen bekostning på sagen, som for min skyld skulle være stilet. Erbyder jeg mig det igen rette steds og betale.

Dernæst tilspurgte Jørgen Lauritsen Gert Frederiksens fuldmægtig monsr. Kradepol hvad beskyldning Gert Frederiksen har til ham, og han frygter sig til for noget at have gjort, som ej skulle være forsvarligt, item om han vidste at føre nogen vidner imod nogen af hans majestæts tjenere for hvis, øvrigheden deri bør at tage udi forsvar, da forsvares alle vedkommende, derfor bør at have lovlighed og varsel.

Henrik Kradepol efter unødigt til det for indførte at svare, førend Jørgen Lauritsen sig erklærer retten, han vil levere den sammen sankede skrift, eller hvo den til er overleverede.

Jørgen Lauritsen sig der til erklærede, at hvis som er skrevet op, som er ej andet, det han vil formode end som ret og sandhed og når hans hånd, som vises til den og der til svare så vidt ret er, har Gert Frederiksen sig noget at befrygte eller nogen præntion til nogen for nogen klage eller beskyldning, da ville han fremvise bevisligheder om så og give forklaring, hvor udi det består sagen nok om hvor til hvis, han skriften kan have skrevet eller sagt og formodes den forordnede dommer ej steder nogen vidner, som nogen person kan angå uden lovlige kald og varsel til de vedkommende.

(221 b)

Henrik Kradepol alene (erklærede) til den frygt Jørgen Lauritsen sig påberåber, Gert Frederiksen må have er datoen at Gert Frederiksen, som enhver ærlig mand vel må og vise og befrygte for en hver og samme bagvasker, som søger hemmeligt at beskære ærlige folks navn og rygter, lader det sig her ikke an, så at Gert Frederiksen bør nogen frygt eller afsky for det at have tillyst, som andre søger nu at vil have delt for det, at vi længe har ham indciteret adskillige vidner, som der om kunne vidne og for tidens forløb at vidnerne måtte overhøres.

Forskrevne Jørgen Lauritsen for retten begærede at Gert Frederiksens fuldmægtig monsr. Kradepol ville forklare, hvad æreskændere eller bagvaskere, han har ment at Gert Frederiksen sig som andre for skulle befrygte, at han derpå vil give svar. Henrik Kradepol navngav ingen men foregav så vel som for sig selv, som for Gert Frederiksen endnu som tilforn bør altid frygte for æreskændere og andre bagtalere.

Henrik Kradepol påræbte om de indciterede vidner var til sted i retten endnu, da for retten ville fremkomme deres sandheds vidne at aflægge om den skrift Jørgen Lauritsen skal have forfattet om Gert Frederiksens forretninger, item om de enten har underskrevet samme brev eller det af dem er begæret.

Og fremkom Rasmus Stryn, for vel måneds tid siden kom Jacob Hansen til Rasmus Stryn i hans gård og kaldet mig i mit herberge og begærede af mig, at jeg ville gå ned til Jørgen Lauritsen, han havde noget at ville tale med mig. Nogen tid der efter gjorde jeg og så, og da begærede Jørgen Lauritsen mig, at jeg vil skrive det her under, som der med nogle skrifter han havde opsat og så om noget (.....) gods var til kommen og straks at skrive og sag om noget rug som var kommet fra en mand på Vejrø <> så om en stud skulle være kommet fra Peder Snedker på Vejrø og skulle være kommet her til landet og der de poster, som var deri, som jeg vidste intet af.

(222 a)

Hvorfor jeg ikke ville underskrive. Henrik Kradepol tilspurgte vidnet, om den skrift, som af

Jørgen Lauritsen sanket, ikke var stilet så som et klagemål over Gert Frederiksen, om for indførte poster, hvor til vidnet svarede, at skriften var indrettet på et helt ark stemplet papir, som et klagemål over Gert Frederiksen. Enten det var sandt eller ikke ved jeg ikke, hvorfor han ikke ville underskrive, ellers var brevet underskrevet af Jørgen Lauritsen og Peder Hansen Skotte, Michel Lauritsen, Jacob Hansen, Jørgen Skomager og Hans Basmand.

Jørgen Lauritsen tilspurgte vidnet, om han intet videre end her er indført af samme skrift skulle være bevidst, om han intet deraf er vitterligt, hvad som her på landet er passeret, hvor til vidnet svarede, at han vidste intet utilbørligt skulle være passeret på landet.

Peder Hansen Skotte fremkom for retten og vidnede, for nogen tid siden kom jeg ind til Jørgen Lauritsen, hvor da blev forelæst ham en skrift på forseglede papir angående et klagemål, som var samlet imod Gert Frederiksen angående en del skifter og Peder Isens ager (tiende brønd) som Gert Frederiksen skulle have fået, nok en hus plads som Niels Hansen skulle have fået af Gert Frederiksen, som således stod indført i skriften, hvilken skrift Peder Hansen Skotte underskrev, som hverken kunne læse eller skrive, efter Jørgen Lauritsens begæring. Begærede og Jørgen Lauritsen samme skrift for retten ville fremlægge, da han vil formode, det da for ham måtte blive oplæst, hvor af han kan forfare om samme skrift er af det indhold <> som Jørgen Lauritsen, da for ham har oplæst, formener han som ubelæst mand underskrev da enten til eller fragå.

(222 b)

Jørgen Lauritsen tilspurgte vidnet, om han ikke nogen gange selv har forklaret i godtfolks nærværelse, hvad poster han skal have underskrevet og der for erindret ham, at han sligt endnu vil følge, hvortil vidnet svarede, at han vidste intet videre at svare førend brevet blev ham forelæst.

Peder Hansen Færgemand for retten vidnede, for nogen tid siden kom Jørgen Lauritsen i mit hus med et brev, som han ville, at jeg skulle underskrive, hvilket jeg mente, at eftersom jeg var enfoldig mand, ville der intet have med det at bestille, så lagde han brevet på bordet og var så lovlige og tog det at læse, det da var der indført en del skifter udi samme brev og en del fæster og så disse bådsmands penge, som vi havde lagt sammen her ud af landet og stod udi samme brev var lovet 2 daler til mands. Nok Hans Smeds bo, at det var et temmeligt bo, brygge kedel, kakkellovn og ambolt tillige bæster og kvæg, 2 bæster og en ligkiste på Vejro. Nok indført udi samme brev om Hans Smeds jord, som var besået og bekender, at Gert Frederiksen havde ladet sæden indhøste, hvilket Jørgen Lauritsen selv vedstår, som post således at være her på landet passeret, item en rugager som Gert Frederiksen skulle have fået af Peder Isen og samme ager skulle Gert Frederiksen have bekommet for nogle ord som Peder Isens kone og hans mor skulle have sammen.

Jørgen Lauritsen tilspurgte vidnet, om han intet havde hørt Peder Isen selv denne post skulle have vedstået, hvortil vidnet svarede nej, og intet videre er bevidst end, at Jørgen Lauritsen tog skriften til sig igen.

Nok for retten fremstod Jørgen Hansen og vidnede, først kom Jørgen Lauritsen til mig i mit hus med en skrift og begærede af mig at jeg skulle under <> skrive det og begærede læst det for mig.

(223 a)

Hvortil Jørgen Hansen svarede nej, at han ikke kunne underskrive det alt sammen, hvortil Jørgen Lauritsen svarede, at han vidste nok, at han ikke kunde huske det alt, så ved jeg at du husker vel tilligemed, hvad Jens Madsen sagde i hans hus og det var tinfade, som stod i pant til Jens Maden 10 mark, som var af Hans Smeds borttrømte gods, dem sagde Jens Madsen, at han leverede tinfadene til Jørgen Jeppesen og blev så leveret her op i Gert Frederiksens hus. Item om de bådsmands penge som blev lagt sammen og bekendte Jens Madsen at pengene var 10 daler 2 mark. Dette har Jørgen Lauritsen oplæst for mig i mit hus med ydermere stod i

brevet, som for ham blev oplæst, at der blev fortæret af penninge 17 eller 18 daler, ydermere skulle skipperen fået 10 daler, enten de var rigs eller slette, det ved jeg ikke for at føre båds mændene bort. Noksom 2 brædder og ligkister, som skulle være på Vejrø, som skulle høre Hans Smed til, og Gert Frederiksen skulle have sig det bemægtiget efter skriftens indhold, så han den efter Jørgen Lauritsens begæring underskrev, ikke fordi han sig besværer over nogen af Gert Frederiksens forretninger, så gjorde det i den mening, om det skulle for øvrighed, og de der af kunne have nogen nytte, eller når brevet blev spurgt forelagt, vil han svare til hans hånd, som en ubelæst mand.

Henrik Kradepol svarede og begærede Jørgen Hansen Lauritsen ville fremlægge den omtvistede skrift, på det vidnerne ikke for des udeblivelse folk, der ubelæste skulde derved kunne forhøre til at vidne det, som de ved hverken skal alene rede til at underskrive.

Jørgen Lauritsen her til svarede såvel som til forn, at hvad som er skrevet, skal han nok svare til og formener, når vidner i sagen bliver ført bliver, $\diamond$ når han får sin sandfærdig bekendelse så vidt, som dem er bevidst og er vidnet intet mere bevidst.

(223 b)

For retten fremkom Hans Hansen vidnede med ed, begærede Jørgen Lauritsen, at han ville fremlægge det underskrevne brev, som for ham blev læst, men er underskrevet, som bestod i adskillige poster, og der han kom i min broders hus ej begærede af mig, at jeg ville underskrive samme brev, hvortil han svarede, at han intet kunne underskrive videre end bådsmands pengene var angående, som han også gjorde og ej videre er bevidst, andet end at han ville videre svare til hans hånd, når skriften bliver forelæst.

Abraham Bendiksen for retten fremkom vidende med ed, så kom jeg til Jørgen Lauritsen, da tog han brevet af sit skab og hid, for som hvilket han intet kunne læse til gavns, så læste Jørgen Lauritsen noget for ham og begærede, at han skulle underskrive det, hvor til han svarede nej, det han ville intet have med at bestille. Det indhold var om skifter og fæster og deslige og videre er ikke bevidst.

Hans Rasmussen for retten fremkom og vidnede Jørgen Lauritsen var i hans hus og begærede at underskrive en skrift, hvilket jeg begærede at se, hvor til han svarede, at han havde den ikke hos sig, men begærede af mig, at jeg skulle gå op til hans om morgenen hvilket i det skrift videre er mig intet bevidst.

Henrik Kradepol svarede til forindførte Jørgen Lauritsens undskyldning om rettens forsømmelse, der at kalde vidnesbyrd i dag 8 dage derom at være, da han skal få fuld fornøjelse til beskyldningen udi landstings stævning meldes retten var tingsvidne begærende.

Den forordnede dommer forelagde Jørgen Lauritsen tingskriver at han til i dag 8 dage skaffer en tingbog på det ingens ret der over skal blive spildt. Blev påtalt om nogen videre var for retten og ingen befandtes.

Her slutter tingbogen, som er suppleret med stemplet papir (folio 222 og 223). Sagen er uden tvivl blevet videre ført i den efterfølgende tingbog, som desværre er gået tabt.

FEJØ BIRKS TINGBOG
22. NOVEMBER 1708 TIL 5. FEBRUAR 1723
ved Kirstin Nørgaard-Pedersen 2007

Udi denne bog, som anordnes at være
rettens protokol ved Fejø Birketing
findes to hundrede halvfjerdsindstve for-

seglede blade, hvor udi den lovlig birke-
tingskriver være og tydelig for retten
har at indføre, alt det der passerer og pro-
tokolleres bør, og sig derved allernådigst
at rette og forholde efter kongens allernådigste
love og forordninger. Nykøbing den 29.
oktober anno 1708.
På hans excl. hr. geheime
råd og stiftamtmand
hr. Henning Ulrik Lützows vegne
i hans abcens I Stitsen

(2 a)
1708 2/11

** Skovrideren i Nørre herred i Lolland sr. Hans (Sørensen) mødte for retten og producerede en ordre under (højædle) hr. oberførster Daniel Runges hånd hvor udi bemeldte oberførster på hans højgrevelige høj excellence hr. gehejmeråd, general oberst, jægermester Reventlows (vegne) beordrer fornævnte skovrider Hans Sørensen til et syn (...) opsigt med disse øer så anden til (benene) (der) (...) en bedre beretning findes. Ingen der udi eller på (landet) eller fanges agerhøns uden (sin) kongelige (nåde...) ej (holder) nogen (ulemmede) løse hunde på nogen af øerne (...) dem uden forskel hel skade, som ordren da lydeligt for retten blev læst og påskrevet. I alle måder indeholdt. Befalingen var dateret den 20 oktober 1708.

Blev påråbt om noget videre noget for retten, og som ingen befandtes -

1708 9/11

** Christen Hansen Rågå for retten fremstod tvende kaldsmænd, navnlig Rasmus Lauritsen af Vesterby og Rasmus Lauritsen af Østerby, som ved ed bekræftede, at de lovligt til i dag med 8 dages varsel, hid udi retten at have kaldet Ole Hansen Jeppesen udi Vesterby for gæld, som han til bemeldte Christen Hansen skyldig er.

Efter at <> kaldet edeligt af kaldsmændene var afhjemlet,

(2 b)

påråbte dommeren, om Ole Hansen Jeppesen eller nogen på hans vegne var mødt imod indgivne kald noget at prætere, og som ingen befandtes, satte Christen Hansen udi rette og formente, at Ole Jeppesen bør at betale hans forberørte gæld tillige med den mig i bragte bekostning med skriver og forsegling på stemplet papir og kaldspenge. Nok rente tillige med pågående omkostning, med formening bemeldte Ole Hansen bør at betale eller lide dom inden 15 dage ved nam. Dommeren forelagde Ole Hansen her imod at svare til i dag 8 dage.

1708 16/11

** Dommeren påråbte om Christen Hansen og Ole Hansen Jeppesen var mødt, og noget imod bemeldte Christen Hansen Rågå kald og sagelse har at påtale. Her til Ole Hansen Jeppesen mødte og af retten begærede 14 dages delation, hvor han da imidlertid ville gøre afregning med bemeldte Christen Rågå, Hvilket han og af retten er tilladt.

** Da for retten mødte Ole Lauritsen Smed og var

(3 a)

begærende af efterskrevne tvende dannemænd navnlig Hans Rasmussen og Christen Lund (vil) meddele ham deres sandfærdige beretning angående hans søn Rasmus Christensen, som var for nogen tid siden rejst til Vestindien og nu på rejsen skal være død, og som muligt noget af hans hjemkommet ved det vestindiske kompagni bestående, hvortil jeg ydmygst haver ved de højædle kompagnidirektører andraget mit til behjælpelighed at vil (anmode) hans andet sig måtte meddele.

Hvilket til formodentlig resterende hyre jeg Ole Lauritsen på min hustrus vegne og stedfader til bemeldte Rasmus Christensens søskende beskikker min stedsøn Hans Christensen bemeldte hyre at oppebære, og der for på sin mor Maren Hansdatter og på sine andre søskendes vegne urykkeligt at kvittere.

Hvor da for retten fremkom Hans Rasmussen og edeligen bekræftede at Rasmus Christensen er barnfødt udi Vordingborg af ærlige og kristelige forældre, hvorefter hans far Christen Jensen for nogen tid siden ved døden er afgang, har hans stedfar Ole Lauritsen med bemeldte Rasmus Christensens moder Maren Hansdatter begivet sig til Fejø, og var da bemeldte Rasmus Hansen opdraget her på Fejø fra barndommen og som han (afvigte og år) tiltrådt har han begivet sig til søn, der at gøre sig befaren, er han for to år siden og nogle måneder siden begivet sig på sin vestindiske rejse, og der ved døden er afgået, og vidner jeg så, at det er mig udi guds sandhed at Rasmus Christensen ingen andre arvinger har <> end efterskrevne hans mor Maren Hansdatter og bror Christen og Hans Christensen helsøskende, Laurits Olsen, Christen Olsen, Sofie Olsdatter og Lisbeth Olsdatter.

(3 b)

Christoffer Nielsen Lund for retten fremstod og ved ed bekræftede, at han det samme var bevidst, som Hans Rasmussen for ham vidnet har. Ole Lauritsen på sin hustrus og børns vegne var tingsvidne begærende.

1708 30/11

** Christen Hansen Rågå og Ole Hansen Jeppesen for retten fremkom og der gjorde regnskab om deres imellem havende regning og da befandtes Ole Hansen Jeppesen at være skyldig til Christen Hansen Rågå, hvilket Ole Hansen at betale straks til Christen Rågå og begærer derfor af retten at det i dag måtte bero dommens afsigelse. Dommeren bifaldt, om han så vidt at afsige dom er han til i dag 8te dage ville indstille sig betaling eller da at lide dom.

** Morten Hansen Krog af Vesterby for retten fremstod <>og lovligt til i dag at have kaldet (4 a)

Hans Rasmussen bomand i Vesterby for gæld, som han til ham skyldig er for korn og rede penge, som jeg ham til hans avlings fortsættelse forstrakt har. Påråbte dommeren om Hans Rasmussen eller nogen på hans vegne var mødt noget imod forindførte kald har at prætere og ingen befandtes.

Dommeren forelagde Hans Rasmussen til i dag 8 dage herimod at svare.

1708 7/12

** Blev læst en missive under J. (Teichmans) hånd på hans excellence hr. gehejmeråd stift befalings mand hans vegne efter ordre giver derved til kende at hans kongelige majestæts birkefoged at han tager sig en rejse udenlands og beordret deres excellence gehejmeråd Krabbe og hr. gehejmeråd <> og over sekretær Sehested i gehejmeråds stue Københavns slot

og imod tage alle vedkommende supplikker og memorialer og derpå givne resolutioner.

(4 b)

** Birkedommeren tillyste at alle vedkommende, som reterer med fogedkorn, at de nu i indkommende uge ville være forelagt mig at uden videre fortræd at lønne.

** Dommeren påråbte om Hans Rasmussen tiltale og noget imod Morten Hansen Krog fordring har at prætere, såsom han til i dag var lagt lovdag for. Og som ingen befandtes begærede Morten Hansen Krog dom. Er da over bemeldte sag til første ting optaget til doms.

1708 14/12

** Dommeren påråbte om Morten Krog kontra Hans Rasmussen var til stede, såsom Morten Hansen Krog sidst forleden tingdag æskede dom over Hans Rasmussen. Hvor da for retten mødte og begærede delation til i dag 8 dage og da imidlertid lovede at ville stille sin debitor tilfreds, hvilket han og efter begæring af retten er tilladt.

** Birkedommeren endnu tillyste om sit allernådigste tillagte fogedkorn, at hvo, som reterer, uden videre det udi indkommende uge at levere.

Blev påråbt om nogen videre var at forrette, ingen befandtes.

(5 a)

1709 11/1

** Blev fremlagt hans kongelige majestæts allernådigste udgangne forordning om betlere i Danmark såvel på landet som i købstæderne København undtaget dateret København den 24 september 1708, som her for retten er læst og påskrevet.

1709 18/1

** Jørgen Christensen af Vesterby for retten fremstod og lovligt til i dag havde kaldet Hans Rasmussen Badike i Vesterby for gæld, som han tid efter anden i rede penge og noget arbejde har bekommet. Satte Jørgen Christensen i rette om forbemeldte Hans Rasmussen ikke bør mig bemeldte med påstående bekostning betale, hvorpå dom forventes. Dommeren påråbte

(5 b)

om Hans Rasmussen her i dag Jørgen Christensens krav er her for retten mødt og noget har at svare, og ingen befandtes.

Og som han intet mødte eller nogen på hans vegne forelagde dommeren Hans Rasmussen til i dag 14 dage imod indgivne at svare eller og at lide dom.

1709 1/2

** Jens Sørensen af Maribo lovligt i dag med 8 dages varsel havde ladet kalde Christen Hansen Rågø af Østerby imod sag og dom, for hvis han til sr. Peder Knudsen af Maribo skyldig er for hvede som han af bemeldte sr. Peder Knudsen bekommet har 1700 9. maj med formening at blive tilfundet at betale og med rente fra 2. december 1700, som er fra sidste 2. december 8te år enkel rente, omkostning til sagen og en besværlig rejse, giver til sammen 27 sldl. 3 mark 8 sk. og med bekostning var endelig dom begærende.

Dommeren påråbte om Christen Hansen Rågø var mødt og noget imod forindførte kald og sagelse har at prætendere, og som ingen befandtes, forelagde dommeren forbemeldte Christen Rågø for retten til i dag 8 dage at svare eller da at lide delingsdom.

(6 a)

** Jørgen Christensen for retten mødte og æskede dom over Hans Rasmussen, og som Hans Rasmussen ikke mødte, er han af retten givet delation til i dag 8te dage eller da at gå endelig dom.

1709 8/2

** Blev fremlagt en allernådigst forordning matrikel skatten og rytterholds penge såvel som okse og flæskeskatten for år 1709.

** Endnu blev fremlagt en panteforskrivning for rådmand sr. Laurits Poulsen i Nykøbing lyder på Laurits Lauritsen udi Vesterby på Fejø dateret 30 januar 1709 i protokollen indført. (*indskrevet folio 8 a*)

** Blev påråbt om Christen Rågø endnu mødte og noget imod forindførte kald i dag 8te dage, som samme tid var optaget til endelig dom, og som han ikke mødt er da endelig dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 8 b*)

** Blev påråbt om Hans Rasmussen eller nogen på hans vegne var mødt. Som ingen befandtes er da endelig dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 8 b*)

** Jacob Hansen for retten havde kaldet Jeppe Rasmussen og Jørgen Jensen, Søren Skrædder alle af Østerby deres sandhed at vidne, om hvis de har hørt og set til Christen Michelsen i mandags 8te dage sidst afvigte, og der foruden svare til hvis de for retten kan blive tilspurgt, hvor imod er kaldt til vidnesbyrd at påhøre og til spørgsmål at svare Christen Michelsen i Østerby. Efter kaldet var afhjemlet blev vidnerne fremkaldt og af dommeren formanet at de skulle vidne deres sandhed.

(6 b)

Hvor da frem for retten fremstod Jeppe Rasmussen i Østerby og aflagde sit vidne, at i mandags 8te dage sidst forleden om aftenen var mange mænd til Laurits Olsen for at lægge rejsepenge sammen til øvrighedens fuldmægtig og blev de sammenlagt for alle sammen uden Christen Michelsen eller nogen på hans vegne. Da for hans udeblivelse blev menige mænd så betænkt, at de ville pante ham noget for hans udeblivelse og har påtalt da til oldermanden, Jacob Hansen at skulle gå med dem at udpante, hvilket han noget undskyldte sig for, hvor til menige svarede at der var ingen for de ville så med ham og forsvare det, og fulgtes da med ejerlavet med ham.

Og som vi kom da i Christen Michelsens hus, blev han, da af oldermanden tilspurgt om han ville lægge sine penge tillige med de andre, hvortil Christen Michelsen svarede at for penge kunde nok komme med de andre. Thi de var lige langt ejere, Hvor efter han blev tilspurgt, hvorfor han ikke var mødt, hvortil Christen Michelsen svarede at han ikke var tilstedet, hvor da oldermanden svarede, så må du ikke fortryde at jeg efter ejernes vilje tager pant, og pantet da Christen Michelsen og over levere det til vi andre, og rendte Christen Michelsen til og tog pantet fra Søren Christensen og smed så pantet på bænken fra sig og løb til oldermanden Jacob Hansen og tog for på brystet med den ene hånd og holdt den anden hånd udi vejret og

bandet, men hvorledes eden var kan vidnet ikke erindre.

Endnu for retten fremstod Jørgen Jensen og vidnede at nu udi mandag 8te dage om aftenen ungefær ved nadvertid, kom vi til Christen Michelsen, efter at vi havde været forsamlet til Laurits Olsen for at lægge rejsepenge, som til øvrighedens fuldmægtig blev da sammenlagt af os alle uden Christen Michelsen, som ikke var til stede, da for hans udeblivelse, blev menige mand således forenede, at lade pante Christen Michelsen for udeblivelse og penge

(7 a)

og talte da til oldermanden at skulle gå med, hvor da oldermanden undskyldte sig, hvor de menige mænd svarede at de ville have deres penge igen, og de ville forsvare det tillige med ham, hvorfor oldermanden alle ejere gik til Christen Michelsen, og som de kom udi hans hus, tilspurgte oldermanden Christen Michelsen, hvorfor han ikke var mødt og lagde sine penge såvel som vi andre, hvor da Christen Michelsen svarede han kunne lægge sine penge såvel som de andre, han var når hos øvrighedens fuldmægtig, han kunne ride ned med dem i morgen at levere dem.

Så tog oldermanden efter ejernes vilje pant. Pantet var en rød trøje med sølvknapper udi, og leverede Søren Christensen den. Hvorefter Christen Michelsen løb til Søren Christensen og tog pantet fra ham og kastede det hen, og løb så til oldermanden Jacob Hansen der steg tilbage. Videre vidste vidnet ikke.

Søren Christensen for retten fremstod og vidnede at han udi guds sandhed var bevidst lige det samme, som forrige vidner vidnet har.

Christen Michelsen for retten fremstod og imod forindførte vidner svarede. Så som oldermanden Jacob Hansen efter egen myndighed og selvrådighed har været i mit hus for at pante mig om nattetide imod loven, og ikke efter advarsel efter egensindighed har mødt på lang roer da øvrigheds karl på landet, hvis ret pant mig syntes ikke at være billigt eller forsvarlig måde har noget regnskab at føre, for årsag han aldrig skulle kunne bevise mig til samme langroer var tilsagt at møde.

Jeg om morgenen var oppe for øvrigheds kald, der mændene var samlet for hvis og tilligemed de andre gav min anpart til bemeldte langroer der foruden tog det pant som var uforsvarlig mindre lovmæssigt, hvorfor jeg det igen tog og i samme tid tilbød ham (8 sk.) for samme pant, som han ikke ville modtage. Derefter leverede jeg pengene til Jørgen Jensen som dem til sig tog og <> da eftersom forbemeldte gav bemeldte Jacob Hansen mig kald fordi han ikke pantet, som han udi mit hus tog mente (.....) (haft)

(7 b)

Han aldrig skal bevise for jeg nogen sinde til samme langroer var tilsagt for bemeldte er. Så vel de derfor at nogen retsindig dommer kunne dømme på, men hans ed for såsom det skete om nattetide, som ganske strider imod lovens visse artikler at må ske, om endskønt jeg til langroere var tilsagt som da aldrig skattere, her forårsages jeg med kraft og blod vil påstå at denne Jacob Hansen en formodning ikke nyde noget bifald, men vil formode at hvis bliver tilfundet i slige for retten omkostning at erstatte, hvorpå jeg alt er dommerens retsindige kendelse forventende. Hertil Jacob Hansen svarede at Christen Michelsen skal kunne være umuligt at bevise. Hvorefter parterne var tingsvidne begærende.

** Niels Pedersen Fisker for retten fremstod og begærede at efterskrevne dannemænd navnlig Jørgen Jensen og Niels Rasmussen, bad dem deres sandfærdige beretning vilde meddele angående Niels (Pedersen) som er født på Femø, som sig på den vestindiske rejse har begivet og derover blevet død, hvorfor begæres deres viden om hans føde sted og samme som arvinger er, at som arvinger bevise her steds det ved det højlovlige vestindiske kompagni hvilket udi behold at søge. Her da for retten fremstod Jørgen Jensen vidnede ved ed at bemeldte Niels Pedersen er født på Femø af ærlige ægte forældre, som forhen ved døden er

afgangen og har bemeldte Niels Pedersen begivet sig for Femø for en 8te år siden og til søfarten, og er han nu for et par år siden givet sig på en vestindisk rejse og der ved døden afgangen. Hans rette arvinger er Anne Hansdatter, Maren Hansdatter begge boende på Femø og Karen Hansdatter boende i Kalør i Lolland og var Niels Pedersen på Femø og Ole Nielsen. Niels Rasmussen ligeledes for <> retten fremstod og vidnede det samme som Jørgen Jensen. (8 a)

Hvor efter Niels Nielsen Fisker for retten forelagde en skriftlig fuldmagt, hvormed han beviser at være befuldmægtiget at oppebære på de andre arvingers vegne den arv, som de tvende døtre tilfalden efter Niels Pedersen lyder således. Anne Hansdatter giver Niels Nielsen Fisker fuldmagt at må bjerge den arv, som hende kan tilfalde efter Niels Pedersen hendes søstersøn. I lige måde tilsteder Maren Hansdatter bemeldte Niels Fisker at tage imod sin arv efter hendes søstersøn Niels Pedersen. Femø 4. februar 1709.

Nok findes ligeledes udi samme fuldmagt Niels Nielsen at være forordnet at modtage Karen Hansdatter og Anne Nielsdatters arv, som kan dem være tilfalden efter Niels Pedersen, testerer Hans Pedersen, Peder Cosman, Rasmus Pedersen, Peder Rasmussen
Nok fandtes skrevet på om bemeldte fuldmagt at Niels Nielsen anordnet på Ole Nielsens vegne at oppebære for arv efter bemeldte Niels Pedersen, hvor efter Niels Nielsen var tingsvidne begærende.

** Jeg underskrevne Laurits Lauritsen bomand i Vesterby på Fejø kendes og hermed for alle vitterlig gør, at forrige rådmand sr. Laurits Poulsen i Nykøbing har lånt og forstrakt mig til kongelige kontributioner så og til mit avlings fortsættelse og anden fornødenhed rede penge 76 sldl. 10 sk. som jeg lover til førstkommende Mikaeli skadesløs med sin forfaldne rente. Jeg herimod til vel bemeldte rådmand Laurits Poulsen og hans arvinger prioriterlig pantsætter min iboende gård liggende på Fejø i Vesterby, næst vesten op til Hans Mogensens iboende gård, som han til et fuldt pant må nyde -
må denne panteobligation til tinge læses og påskrives uden noget <> kald og varsel der for til mig at give.- Underskrevet den 30. januar 1709

(8 b)

** Udi den sag som monsr. Jens Sørensen af Maribo som fuldmægtig på velagtbare sr. Peder Knudsen af Maribo på den ene side, efter lovligt afhjemlet kald og varsel søger og tiltaler Christen Hansen Rågø udi Østerby på den anden side imod sag og dom, hvis han til bemeldte sr. Peder Knudsen skyldig er.

Og som Christen Hansen Rågø eller nogen på hans vegne ikke noget imod forindførte kald og varsel har at prætere, da efter denne sags beskaffenhed og nogen bekostning at spare vides ikke retten at kende at såsom Christen Hansen jo bør at betale inden 15 dage eller og lide nam og vurderings eksekution efter loven.

** Udi den sag som Jørgen Christensen af Vesterby på Fejø på den ene efter lovligt afhjemlet kald og varsel sager og tiltaler Hans Rasmussen bomand sst. på den anden side for gæld, som han tid efter anden er blevet ham skyldig -

(9 a)

Da efter Hans Rasmussen efter lag given delation ikke udi mindelighed har villet stille sig med betaling til Jørgen Christensen, vides derfor ikke rettere udi at kendes, end Hans Rasmussen jo pligtig at betale inden 15 dage eller at lide nam.

1709 15/2

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes,

1709 8/3

** Fremstillede sig tvende kaldsmænd som hjemlede at have kaldet for Johan Reimer af Maribo Hans Rasmussen i Vesterby på Fejø for gæld imod sag og dom han til bemeldte Johan Reimer er skyldig. Dommeren påråbte om Johan Reimer kontra Hans Rasmussen var til stede, og som ingen af parterne var tilsted blev kaldet til videre bestående.

** Peder Hansen ungarl på Femø for retten fremstod og ved ed bekræftede tvende kaldsmænd at de lovlige til i dag i retten med 8 dages lovligt varsel har kaldet Jørgen Pedersen (Gamborg) udi Sønderby <> for gæld, som han til bemeldte Peder Hansen skyldig er.

(9 b)

(Satte) Peder Hansen udi rette om bemeldte Jørgen Pedersen Gamborg sin gæld med omkostninger (bør betale). Er påråbt om Jørgen Gamborg eller nogen på hans vegne var imod at svare, og som ingen befandtes er han forelagt til 3 uger sig her imod at erklære eller at lide dom.

** Tillyses at der skal holdes skifte og deling førstkommende mandag efter afgangne salig Melchior Lauritsen i Østerby, hvor efter alle og enhver som noget udi boet kan være skyldig eller og noget have at fordre, de ville sig udi stervboet til bemeldte tid at indstille.

1709 22/3

** Christen Jørgensen af Nørreby på Femø udi retten fremkom og hid udi retten har kaldet efterskrevne dannemænd navnlig Niels Hansen og Niels Jørgensen deres sandheds vidne at aflægge angående 2 halve jorde, som består af en hel jord, som Christen Jørgensen og Mogens Pedersen har sammen, som formener noget ud af min halve (*kanten mangler*) har end som ordinære af en blev contribueret, hvor jeg (*kanten mangler*) videre byrde påført. Er kaldet Mogens Jørgensen - -

Hvor efter fremlagde Christen Jørgensen et tingsvidne ud af Femø birketing 1669 den 22. december, hvor med han det beviser at vedkommende halve gårde har af ældgammel tid hørt sammen, hvilket begærede for retten måtte læses og påskrives (og) på akten indføres. Dernæst begæres at vidnerne måtte blive forhørt.

(10 a)

Hvor da for retten fremkom Niels Hansen af Nørreby på Femø med ed berettede at den jord, som Christen Jørgensen og Mogens Pedersen Nørreby nu ejer, hvordan den halve har altid hørt sammen, så længe som jeg kan mindes og var disse halve gårde jorde udi en hel jord og af at så. Niels Jørgensen ligeledes for retten fremstod og vidnede at han lige det samme er bevidst, som Niels Hansen for ham vundet har.

** Christen Jørgensen af Nørreby på Femø for retten fremstod til i dag havde ladet kalde Jens Mogensen sst. for en slæde som jeg har lånt ham til en (værdi) hvorfor prætenderes 5 mark såsom den er spoleret og i stykker. Nok for min rejse og skadesløst, og denne sags bekostning. Satte i rette og forment at Jens Mogensen bør at betale tillige med processens omkostning, hvorpå ervartes dom.

Dommeren påråbte om Jens Mogensen eller nogen på hans vegne imod for indførte havde at prætendere, og som ingen befandtes er ham da forelagt herimod at svare til i dag 3 uger.

1709 5/4

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1709 12/4

(10 b)

** Blev læst kongelig majestæts nådigst udgivne plakat dateret København 28 februar 1709.

** Dommeren pårøbte om Jens Mogensen på Femø eller nogen på hans vegne var mødt mod hvis at have stillet Christen Jørgensen tilfreds, og som ingen befandtes, er da dom afsagt som følger. Udi den sag som Christen Jørgensen i Nørreby på Femø på den ene og tiltale har til Jens Mogensen sst. på den anden side - og fornævnte Jens Mogensen ikke her i retten var mødt, vides ikke rettere her udi at kende, end bemeldte Jens Mogensen jo pligtig er at betale til Christen Jørgensen inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

1709 19/4

** Michel Christensen som for retten havde kaldet Rasmus Hansen Badike for hvis han er bemeldte Michel Christensen skyldig. <> Efter at kaldet var afhjemlet satte

(11 a)

Michel Christensen udi rette, om ikke bemeldte Rasmus Badike ikke pligtig er at betale.

Dommeren pårøbte om Rasmus Badike eller nogen på hans vegne var mødt og ingen befandtes. Er han da forelagt til i dag 14 dage at svare imod, eller da at gå dom.

1709 24/5

** Tillyses at ærværdige hr. provstens og øvrighedens samtykke er berammet at skal holdes skifte og deling nu førstkommende 27. maj efter afgangne hr. Peder Pedersen (Fris) forrige sognedegn til Askø menighed, hvor efter alle og enhver, som den salig mand noget kan efter rigtige breve være skyldig, eller noget udi stervboet at skylde, kan til bemeldte tid vide sig at indfinde.

1709 31/5

** Blev påråbt om Michel Christensen kontra Rasmus Badike er mødt, noget foregive at bemeldte Rasmus Badike har stillet Michel Christensen tilfreds. Ingen befandtes er dom afsagt som følger. (*dommen indskrevet på folio 12 b*)

** Jørgen Pedersen af Vesterby for retten fremstod i mening at have villet lade føre vidnesbyrd anlangende nogle ukvemsord, som skulle være faldet i (.....) <> Olsens hus sst. pinse aften næst forleden af Laurits Jensen.

(11 b)

Bekender da Laurits Jensen at han den tid samme ord skulle have udsagt helst at han været drukken og ikke vidste, at nogle ord kunne været faldet Jørgen Pedersen eller nogen af hans pårørende døde eller levende, skulle være faldet dem til forhindring, og om så er sket, er Laurits Jensen begærende af Jørgen Pedersen og hans pårørende at være forligelige, og ikke vidste noget udi ringeste måde at beskyldte Jørgen Pedersen eller hans (...) fader udi ringeste

måde andet end det, som ærlige folk vel egner og anstår, og der foruden betaler jeg Laurits Jensen for denne begyndte sags omkostning, hvorpå begge parter har ved deres sammenlagte hænder været forligt og efterdags intet på denne sag udi ringeste måde at påkendes.

1709 7/6

** Christoffer Jørgensen og Mads Jensen for retten fremstod, at som tvistighed er kommet imellem dem anlangende et tvistet stykke jord af Stenøre stykke eller mark, som Christoffer Jørgensen har været tilhørig, og Mads Jensen efter sin (tanke) har ment at ermeldte stykke jord er ham tilhørig. Da som Mads Jensen som en fremmed mand og nyligen er kommet til sin iboende gård, ikke andet har vidst, end det omtvistede stykke at være ham tilhørig, førend nu anderledes fornemmes, vil han ikke efterdags udi sin tid, med bemeldte stykke sig noget med befatte videre end til den berettede skelsten, mens Christoffer Jørgensen efterdags pløjer og harver det, og der med på begge parter vorder forligt og <> og for denne gjorte bekostning og til tingsvidnes læsning betaler Mads Jensen til Christoffer Jørgensen i retten, hvor efter Christoffer Jørgensen tingsvidne begærede.

(12 a)

** Sognefogden Michel Pedersen på Femø efter velædle hus og ridefoged sr. Casper Møllers givne ordre lod i dag første gang tinglyse en norsk jolle, som af Niels Hansen Løjet udi Nørreby på Femø, om nogen kan findes, som samme båd er fra kommen, fordi på bemeldte Femø, den er ind kommet og befandtes er meldte jolle uden noget redskab og uden pligt.

** Udi den sag som Michel Christensen af Østerby på Fejø på den ene søger og tiltaler Rasmus Hansen Badike på den anden side for gæld, som han er skyldig. Hvorefter satte i rette om ikke bemeldte Rasmus Badike pligtig er at betale for omrørte penge og processens omkostning. Og som intet af parterne noget er forevist sagen at være forligt, dømmes således, at Rasmus Hansen bør at betale under nam og vurderings eksekution efter loven.

1709 14/6

** Er i dag anden gang tinglyses den norske jolle, som er Niels Hansen Løjet tilkommen på Femø, hvilken da om nogen kan findes, som den båd er fra kommet - -

(12 b)

1709 21/7

** Jørgen Hansen Skomager af Vesterby for retten fremstod til i dag med 8te dages varsel havde ladet kalde Jørgen Pedersen Skotte i Vesterby imod vidners påhørelse såsom jeg formener at være for nærmet ved afpløjning af bemeldte Jørgen Pedersen udi skel (....) Øster mosen udi Andemosen. Hvorfor jeg af retten ydmygst begærer at uvildige (mænd) måtte opkræves og til åstedet dem at begive og besigtige og udgranske hvilken af os kan være frapløjet, og her til første ting at gøre deres afsigt. Hvortil er udmeldt Rasmus Hansen Skrædder, Anders Hansen Rågå, Hans Sadel, Rasmus Hansen, Jacob Hansen, Jeppe Rasmussen, Jens Olsen, Rasmus Brun alle af Østerby.

** Jørgen Pedersen Skotte af Vesterby for retten fremstod og fremstillede tvende kaldsmænd som havde kaldet Christoffer Nielsen Lund (i mod) opkrævelse, så som jeg formærker ved

Christoffer Lund hvorfor jeg formener ved afpløjning at være for (synet) udi min toft at bemeldte Christoffer Lund, hvorfor jeg mener af retten er (betænkende) at uvildige mænd af retten måtte ud <> udmeldes og til åstederne at tage-

(13 a)

Hvor imod for retten mødte Christoffer Lund og erklærede sig imod indførte Jørgen Pedersens kald og påstod at han ikke vidste ud af (.....) at have forkommet Jørgen Pedersen var at tvende lovfaste mænd ved retten var tilstedt, var (.....) (Jørgen) (.....) og Jeppe Rasmussen, og hvilket på vores forlig den tid de har regnet imellem os gør (mit) tofte jord at de godvilligen ville aflægge deres vidne. Hvortil Jeppe Rasmussen svarede, at han ville vidne, at han ikke er den sag når som han bliver lovlig kaldet, af slig årsag æskede Christoffer Lund sig til at føre sine vidner til første ting.

Jørgen Pedersen endnu begærede, at ham af retten efter loven måtte udmeldes uvildige mænd. Hvor da af retten er udmeldt Hans Rasmussen, Anders Jørgensen, Hans Pedersen, Jeppe Jensen, Anders Pedersen, Laurits Jensen, Terkel Christoffersen alle af Vesterby og har ind bemeldte mænd at begive dem til åstedet førstkommende tirsdag at udgranske hvilke af parterne der er forkommet og til første ting efter loven at give deres afsigt.

** Blev læst en obligations kvittering under velbyrdige Christen Lærke. melder således. Denne obligation summa ret mig underskrevne af ærværdige højlærde hr. Hans Casper Drejer sognepræst på Femø er en fuldkommen med sin rente 11. juni 1709 betalt.

** Endnu i dag blev oplyst en båd, som af Niels Hansen af Nørreby på Femø om nogen båden er tilhørende -

(13 b)

1709 5/7

** Hans Rasmussen for retten fremkom og fremstillede tvende kaldsmænd som havde kaldet med 8te dages varsel Laurits Lauritsen , Jeppe Jensen, Jens Jacobsen ungarl tjenende Jens Rasmussen i Vesterby og Jens Rasmussen alle af Vesterby deres sandheds vidne at aflægge her for retten angående det gjorte køb imellem Hans Rasmussen og Anders Gertsen om den rugsæd bemeldte Anders Gertsen har solgt til Hans Rasmussen, hvilket køb er sket udi Jens Rasmussens hus i Vesterby. Hvor imod bemeldte indførte vidner Anders Gertsen er kaldet vidner at påhøre og til spørgsmål at svare.

Påråbte dommeren om Anders Gertsen eller nogen på hans vegne var mødt mod indførte vidner at svare. Og som Anders Gertsen ikke var mødt eller var tilstede, tilspurgtes Hans Rasmussen af dommeren, om han da ville lade bero med vidner at føre til i dag 8te dage. Hvortil Hans Rasmussen svarede at det han ville nok, dersom hans vidne og kald står ved magt. Er da vidner forelagt til i dag 8te dage at møde.

1709 19/7

** Blev fremlagt hans kongelige majestæts allernådigste forordning og forbud på brændevin at bønderne i Danmark og Norge - dateret København 22. juni 1709.

(14 a)

1709 2/8

** Hans Rasmussen bomand i Vesterby for retten fremstillede og Rasmus Bruns vegne at

som et spargement [rygte- løs snak] almindelig udi (Østerby) (.....) (.....) angående tvende sorte huder, som er udi arbejde hos Christian Skomager udi (.....) for slig snak og tale og mulig (kan) (.....) (.....) beskyldninger. Fremlagde (Hans Rasmussen) på Rasmus Bruns vegne en attest på ordinært papir til at bevise hans (fulde) hjemmel på bemeldte huder (til viden) han i tiden kan have at påtale. Og melder som følger.

Som en snak (spørges) iblandt Østerby mænd på Fejø angående tvende rå heste huder, som Rasmus Brun i Østerby har udi arbejde hos Christian Skomager i Stokkemark i (Lolland) og har sig dem tilforhandlet af (Jens) Nielsen (.....) i Blans i Lolland af slig årsag og mulig usømmelig tale og (førmene)

(14 b)

(aldeles) kan på slige (samme) beskyldninger (ikke) kunne blive lagt en ærlig mand til har jeg været forårsaget, at anmode bemeldte Jens Nielsen at ville og skulle være min fulde hjemmel til bemeldte huder. Hvor da Rasmus Brun tilspurgte Jens Nielsen udi tvende dannemænds påhør, nemlig Morten Hansen Krog, Jørgen Hansen Skomager begge boende i Vesterby på Fejø og Ole Nymand i Blans i Lolland, om han ikke havde købt tvende rå hestehuder af bemeldte Jens Nielsen i Vinter på (...), hvilken begæring af Rasmus Brun , Jens Nielsen tilstod og takkede at Rasmus Brun havde taget tvende rå hestehuder af hans og jeg dem ham efter begæring udi vinter selv har tilført og mig derfor rigtig har betalt. Hvilket jeg vil bestå ved Fejø og hvad ting det begæres om fornøden eragtes, og det til ydermere stadfæstelse (.....) (.....) dannemænds over værelse med egen hånd med fuldkommen bogstaver bekræfter, og må dette til tinge lade læse og protokollere, og der efter tages tingsvidne Fejø den 15. juli 1709.

1709 13/9

** Blev fremlagt hans kongelige majestæts allernådigst udgivne plakat om land militien efter høst session.

** Nok er fremlagt en transport fra Johan Møller udi Maribo lydende

(15 a)

på 150 rdl. for hvilke penge sr. Reinholt Horn for transporteret og pantsat til bemeldte hr. Møller Femø kirketiende, som her for retten er læst og protokolleret melder således.

Kendes jeg underskrevne Reinholt Horn, landstingsskriver til Lolland og Falsters lande og for alle vitterlig gør ret vitterlig gæld skyldig at være til Johan Møller borger og indvåner i Maribo efter afregning til dato imellem og på kredit og debet er jeg blevet skyldig til bemeldte Møller 150 rdl. -

Pantsætter jeg til bemeldte Møller en tiende på Femø, som mig af hans kongelige majestæt nådigst er forundt og tillagt efter min her hosfølgende kontrakt oprettet imellem Femø landboere mig af hvilke jeg nyder rede penge 10 sletdaler årligen -

(15 b)

1709 27/9

** Blev for retten fremlagt hans kongelige majestæts forordning om forbud om handelen til og fra kongelig majestæts riger og lande på Danzig og andre betrængte steder i Østersøen suspenderes og ophøre så længe den grasserende smitsom sygdom varer med videre anstalt. dateret på Sønderborg slot 16 aug. 1709

** Nok blev forkyndt og fremlagt hans kongelige majestæts allernådigste forordning om

forbud på alle slags kornvarer, boghvede undtaget at udføres af rigerne Danmark og Norge, dateret på Sønderborg slot 26 aug. 1709

** Nok blev forkyndt velbyrdig hr. stiftsbefalingsmand ordre sit forbud om opgang for Danzig og om lignende steder for Østersøen, som her for retten til alles efterretning er læst og påskrevet. dateret Nykøbing 1. september 1709.

** Ole Jørgensen for retten fremstod, at såsom jeg sidst forleden søndags morgen, straks ved Jørgen Pedersens gård, ved Laurits Pedersens gærde fandt et af mine svin liggende, tog jeg mig de tanker at bemeldte svin formedelst hans Svage hegnede gærde og altid næsten er øde var blevet beskadiget. Så gjorde jeg spørgsmål til omrørte Jørgen Pedersen efter mine tanker, hvorledes han kunne forstå sig at slå mit svin, hvorledes da Jørgen Pedersen fandtes færdig med skæld og så blev talende til mig og min hustru som da

(16 a)
stod hos mig. Djævelen besætte jer hvis i har (slået) eders svin her ind i marken på mig, hvilket han aldrig kan bevise, men var gjort (.....) og ledet var opslaget, her for jeg højliggen er forårsaget for sådan (tyngende) beskyldninger mig og min hustru til kalder vidnesbyrd Christoffer Nielsen og David Jul begge boende i Vesterby deres sandheds vidne at aflægge ved Fejø birketing ret 27. september 1709, hvis de samme dag og tid har set og hørt.

I lige måde til vidnesbyrds påhør her kaldes Jørgen Pedersen bomand i Vesterby og om han lider i for eders forbemeldte svin og ukvems skulde kunne befri. Efter kaldet var lovlig afhjemlet begærede Ole Jørgensen at lovens ed måtte for vidnerne oplæses. Hvor efter Christoffer Nielsen for retten fremstod og vidnede at i søndags 8te dage om morgenen kom Ole Jørgensen og Jørgen Pedersen til ord om et svin, som var død, som Ole Jørgensen mente at Jørgen Pedersen skulle have slået ihjel. Hvilket Jørgen Pedersen benægtede og sagde i har eders svin i marken og stjal kornet der som tyve, videre var ikke vidnet bevidst.

David Jacobsen for retten fremstod at i søndags 8te dage om morgenen kom Ole Jørgensen til Jørgen Pedersen spurgte, hvis har slaget hans svin ihjel. Svarede Jørgen Pedersen, det er løgn du har sagt, hvor da Ole Jørgensen fremstod og sagde du skal betale svinet, da djævelen skal fare i dig. hvor da Jørgen Pedersen svarede for jeg slaget ihjel da kan jeg betale det, men i skal bevise det, og sagde ydermere Jørgen Pedersen her ligger i ingen svin, og havde eders svin i marken og stjal kornet i den som tyve. Videre er vidnet ikke bevidst. Ole Jørgensen var tingsvidne begærende.

1709 11/10

** Blev læst hans kongelige majestæts allernådigste forordning om kornskattens påbud for år 1709 dateret Jægersborg 23. september anno 1709.

** Nok blev læst hans kongelige majestæts allernådigste forordning om hest og kuskes anskaffelse til artilleriets fornødenhed af hans gårdfæsteres hartkorn såvel som af præstegårde og degneboliger og kongetiendehavere dateret den 2. oktober 1709.

** Ole Jørgensen for retten fremstod og til i dag havde kaldet Jørgen Pedersen mod tingsvidners påhør, sag og dom at lide. For retten Ole Jørgensen fremlagde et tingsvidne ud af retten den 27. september med begæring at her for retten måtte læses og påskrives. Nok fremlagde Ole Jørgensen et indlæg med begæring at her for retten måtte læses og påskrives.

Ole Jørgensen begærede at Jørgen Pedersen måtte få aflægge lovens ed om han kunne fragå at han mit svin har ihjelslagen. Hvilke samme ed Jørgen Pedersen straks aflagde. Kendes han

for forberedte svin fri.

Jørgen Pedersen for retten fremstod og begærede at være forlig og ydermere erkende sig, at han af ubesindighed har talt Ole Jørgensen eftersom af indlagte tingsvidne hans hustru eller hvis som kun ved om det, som er ærligt og ærlige folk vel egner og anstår, hvorfor Ole Jørgensen og Jørgen Pedersen de venligen er forlig med hverandre.

(17 a)

1709 18/10

** Poul Sadolin på kongelig majestæts hus og ridefogeds vegne sr. Casper Ernst Møllers vegne var mødt og gav retten til kende det og begærede alle at kommunikeres birkets underliggende indvånere, at efter afgangne salig Simon Hansen, som boede og døde på Femø i Nørreby skal holdes en offentlig auktion såvel på ejendom, (bøger) så og på andet befindende bohav og en sejlbaad med behørige redskab, sådan som den i registreringen er indført fredag førstkommende den 25. hujus, I henseende at begge med dens forsvar ikke findes tilstrækkelig til kongelig majestæts afgifter og kontributioner mindre til andre kreditorer, er da end vor på bekendte dag og tid sig vil indfinde -

1709 9/11

(17 b)

** Jørgen Hansen Skomager på sin svoger Hans (...) Pallesen i Torrig i Lolland hans vegne efter begæring fremstillede for retten tvende kaldsmænd, som afhjemlede at de lovligt til i dag har kaldet Christen Hansen Rågø i Østerby, for gæld. Satte Jørgen Hansen udi rette om ikke bemeldte Christen Rågø bør, efter lang henstand og mange rejsers bekostning og påløbende rente, betale inden 15 dage eller lide nam. Dommeren påråbte om Christen Hansen Rågø, eller nogen på hans vegne imod indført kald og sagelse havde noget at svare, og som ingen befandtes forelægges Hans Rågø til i dag 8te dage her til at svare.

1709 15/11

** Blev påråbt om Christen Hansen Rågø eller nogen på hans vegne imod forindførte kald og sag som næst forleden tingdag blev indført, og sagen da blev forelagt til i dag at og som ingen befandtes er sagen optaget 8te dage da at gå dom.

1709 29/11

(18 a)

** Blev påråbt om Christen Hansen Rågø eller nogen på hans vegne var mødt og som ingen befandtes er da dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 18 b*)

** Dommeren efter sr. Peder Knudsens ansøgning lod tillyse at der skal holdes offentlig auktion på Christen Hansen Rågøs iboende hus i Østerby, om nogen liebhaver behager samme hus til sig at handle til i dag klokken 12 at indfinde sig.

** På bemeldte tid og sted fremkom Jacob Pedersen borger og indvåner i Saksjøbing og for retten fremstillede tvende kaldsmænd, som afhjemlede at have kaldet Ole Nielsen bomand i Vesterby på Fejø imod sag og dom såvel som og til spørgsmål at svare angående en halv rdl. for 18 eller 19 år siden skal være blevet Maren Hansdatter Borre skyldig, hvilket hun nu har

hengivet og af det til oven bemeldte Jacob Pedersen efter lovlige af hjemlede kald spurgte Jacob Pedersen Ole Nielsen om han kunne nægte eller ved ed bekræfte han ikke ved denne formeldte tid er blevet hende samme penge skyldig.

Ole Nielsen imod Jacob Pedersens indgivende erklærede han formener at Jacob Pedersen på Maren hendes vegne bør lovlige at bevise sit krav og hun ikke det lod ske, erbyder Ole Nielsen sig at gøre sin lovlige ed, at han ikke noget til forberørte Jacob Pedersen eller Maren Borre at være skyldig.

Til dette Ole Nielsens indførte, svarede Jacob Pedersen og vil formode eftersom da ingen har <> været til vedermål,

(18 b)

da han skal være blevet fundet de omtvistede penge skyldige, kan de ej anderledes bevises efter loven end med ed. Hvorpå Jacob Pedersen begærede at Eden måtte blive oplæst.

Oven bemeldte indførte protestation af Jacob Pedersen og Ole Nielsen er foreholdt og Ole Nielsen har rigtigt betalt.

** Udi den sag som Hans Pallesen boende i Torrige efter lovlige kald og varsel sager og tiltaler Christen Hansen Rågå i Østerby på Fejø. Og som bemeldte Christen Rågå ikke nogen tid har mødt med nogen præntioner imod forindførte krav, vides derfor ikke rettere at kende end Christen Rågå bør at betale eller lide nam.

1709 13/12

** Joen Rasmussen for retten fremstod tvende kaldsmænd , som afhjemlede at de lovlige til i dag har kaldet Rasmus Jensen Brun angående en jerngryde som han (for mig) til Laurits Poulsen har lånt og den <> efter bemeldte Laurits Poulsens

(19 a)

beretning ikke er kommen til sit sted, men mig fordrer for bemeldte gryde. Satte ermeldte Joen Rasmussen om fornævnte Rasmus Brun jo bør at betale mig ermeldte gryde tillige med min nødvendig processens bekostning. Hvorpå er begæres dommerens kendelse . Dommeren påråbte om Rasmus Jensen Brun eller nogen på hans vegne imod forindførte protestation ville svare, og som ingen befandtes er han af retten forelagt at svare til næste ting efter jul eller og at lide dom.

** Anders Gertsen lod oplyse et hvid hovedet vædderlam, om nogen det ejer, kan vide hvor det kan findes.

1710 17/1

** Rasmus Brun for retten fremstod og erbød sig at betale den omtvistede gryde, så og pågående omkostning. Hvilket Joen Rasmussen straks for retten imod tog og med rede penge blev afbetalt.

1710 24/1

** Blev hjemlet 3 hans majestæts allernådigste forordninger om <> Højeste rets holdelse udi Danmark og Norge af dato 27. september anno 1709.

(19 b)

Anden en deklARATION om hvis som her udi Danmark som Kron-Sverige tilforn var sig hvad det kan kaldes, som her er bestående håndskrevne konfiskeret under straf som ved bør.

Tredje om matrikel skatten og rytterholds penge såvel som oppe og slots skatten udi Danmark for år 1710. dateret 27 januar ao 1710.

1710 31/1

Niels Pedersen for retten fremstod og fremstillede tvende kaldsmænd som lovligt til i dat havde kald sin bror Rasmus Pedersen i Østerby for gæld. Satte i rette om bemeldte Rasmus Pedersen ikke bør at betale 5 sldl. tilligemed omkostning.

Imod forindførte kald og sagelse af min bror Niels Pedersen erklærede Rasmus Pedersen at ville betale det halve af hans indførte fordring, men forment ikke at sin bror efterså og udi tanke havde sin gamle mor, som hos mig næsten altid er sengeliggende og intet sig kan forhverve uden hun af godtfolk hende kan blive meddelt, og jeg det øvrige har søns kærlighed må udstå for mor da nu så vel som før, at han det andet halve har hos mig bestående, til han der af bliver til gode.

Niels Pedersen erklærede sig at ikke kunne efterkomme sin brors begæring, men skal have sin fulde betaling eller at lide dom.

Dommeren optog <> indførte sag til i dag to uger, da at gå dom i sagen om parterne ikke imidlertid bliver forenet.

(20 a)

** Christen Hansen Rågø for retten fremstod og foregav, at som han til sr. Peder Knudsen af Maribo har været skyldig til ham efter eftergjorte omkostninger for rejse 30 sletdaler, og som han til sin betalings fyldestgørelse vil have her til tinget erhvervet dom over mig, og imod ved rettens middel til sin betalings fyldestgørelse har ladet sig indfinde, og som han har ladet vurdere mit iboende hus, og der efter udi offentlig auktion at lade opbyde, så som han med fordringen ikke var fornøjet og som ingen ved auktionen befandt at byde på bemeldte mit hus uden sr. Peder Knudsen, som bød 20 sldl. 1 mark, og som det havde blevet mig til største skade og ruin, dersom mit hus for ovenmeldte bud skulle have blevet bestående, af hvis årsag har efter skrevne dannemænd, nemlig kongelig majestæts birkefoged velagte Michel Jensen, Jørgen Olsen og Jens Hansen Rågø udgivet deres skriftlige hånd for dem på mine vegne til bemeldte Peder Knudsen for mine 30 sletdaler prioritet og pantsætter jeg til forberørte 3 mænd mit forommeldte hus og min i brug havende fjerde part jord fra mig og mine arvinger og til dem og deres arvinger, og lover jeg næst Guds hjælp førstkommende Michelsdag ovenmeldte 3de mænd at løse. Dette mit her for retten selv indgivne og holde dem skadesløse. Efter alt indførte er jeg ovenindførte 3de styk. tingsvidner begærende.

1710 7/2

(20 b)

** Hans Pedersen Skotte for retten havde udi retten kaldet til vidnesbyrd Jørgen Pedersen og Hans Mogensen begge bomænd i Vesterby deres sandheds ed at aflægge angående en kobber bryggekedel på en halv tønde og en grå hest, som jeg formener min mor udi forlig ved god betaling har haft.

Hvor imod er kaldet til vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare min mor Anne Jørgensdatter med hendes lovværge og ægte husbond Frederik Lauritsen, om de her imod noget kan have at svare.

Hans Pedersen begærede at lovens ed måtte for vidnerne oplæses og vidnerne måtte komme i forhør. Da fremkom Jørgen Pedersen vidende, at hvad sig hesten angår vidste han slet intet

af, men kedelen vidste han nok, at hans mor havde lovet hos Skotte men på hvad måde eller konditioner, kunne han ikke erindre. Endnu gjorde Hans Pedersen Skotte sin bror Jørgen Pedersen, om han ikke fuldkommelig kunne erindre sig, at hans mor gav ham den omrørte kedel. Vidnet dertil svarede, at han vidste nok at kedelen han var ham givet men på hvad måde vidste han ikke, videre vidste vidnet ikke.

Hans Mogensen for retten fremstod og vidnede, at han tillige med Jørgen Pedersen var forsamlet hos Anne Jørgensdatter og da hørte, at hun udgav sin søn Hans Pedersen en kobberkedel på den måde. (Nok) nu hans mor faldt i sot i sygdom, at de da skulle få hende [kedlen] til gode, så længe hun [kedlen] var hos dem. Men hvad sig angår hesten kunne han nok erindre $\sphericalangle$ at de havde ord, men vidste ikke hvordan, videre vidste vidnet ikke. Parterne efter det indførte var tingsvidne begærende.

(21 a)

1710 14/2

** Rasmus Christensen Badike for retten fremstod og første gang lod lovbyde sin ejendoms en fjerde part jord nr. 22, beliggende i Østerby med i fæste havende hus, som på stedet findes tre bæster, 1 vogn med tre hjul, til den højstbydende, som lyst har mig den at afhandle.

1710 21/2

** Rasmus Christensen Badike for retten fremstod og 2. gang løvbød sin ejendoms fjerde part jord nr. 22 beliggende i Østerby - - som jeg lyster den at sælge nu førstkommende fredag at blive tilslaget.

1710 28/2

(21 b)

** Rasmus Christensen Badike for retten fremstod og til opbud 3. gang lod lovbyde sin iboende fjerde part jord med der på stående hus og jord, tre bæster en vogn med tre hjul, om nogen ville i dag lade sig indfinde ham den med forberørte heste og vogn ville tilforhandle, den da til den højstbydende at blive tilslaget.

Erik Nielsen efter opråbene for retten fremstod, som er den sælgendes pårørende, resolverede sig at ville betale for den i dag påbudte fjerde part jord med det specificerede 45 sletdaler og sit iboende hus med husrum, som findes på gårdspladsen og der foruden love den sælgende Rasmus Christensen Badike og hustru, såsom de er gamle og affældige folk ikke bruger bemeldte fjerde part, to skæpper land udi vor mark, som Erik Nielsen skal pløje og Rasmus Badike selv betale sædekornet. Undertægten beholder Rasmus Christensen og hustru til begge ved døden afgår og nyder huset for sig og sine arvinger for en prioritet.

Efter alt indført og som ingen befandtes for indførte jord og dets specificerede højere derpå at byde uden Erik Nielsen, er det da havende tilslaget, som den højstbydende for retten.

1710 28/3

(22 a)

** Blev fremlagt allernådigste plakate om bortrømte udi vores riger Danmark og Norge af højst for landmilitien, (som fri) hvoraf kan vides at af bortrømte eller undvegne er pardoneret [er givet pardon], når de sig udi hans majestæts tjeneste til søetaten lader sig indfinde. Hvilken plakate her for retten er læst og påskrevet til efterretning. dateret København 22.

februar 1710.

** Nok blev fremlagt ædle hr amtmand hr. Walter Tidemans missive om allernådigst påbudne bådsmandspenge af Fejø, Femø og Askø såvel som Vejrø, dateret Nykøbing den 15. marts 1710.

** Anders Gertsen for retten fremstod og til i dag med 8 dages varsel havde kaldet efterskrevne mænd mod sandemænds opkrævelse her for retten, nemlig Hans Pedersen Løjet, Jørgen Hansen, Morten Hansen Krog, Peder Olsens enke med sin lovværge Jørgen Pedersen Skotte alle bomænd i Vesterby, som jeg formener at mig her ved retten af kongelig majestæts birkefoged sr. Michel Jensen bliver udmeldt at efterse og granske den skade, som jeg fattige mand kan have taget af (de sår) foromrørte mænd på mine hyde agre nemlig en ager kaldes [flere agre nævnes ved navn]- af deres kørsel med heste, vandring og køer på min rugsæd, hvilke sandemænd jeg <> her må af min gunstige dommer ville mig opmelde og besigtige skaden.

(22 b)

Efter forindførte andragende af Anders Gertsen bifaldt dommeren hans og herfor rette udmeldte efterskrevne danne mænd navnlig Jens Hansen (Ågesen), Rasmus Knudsen, Anders Rågø og Rasmus Hansen (Skade) alle af Østerby, som haver sig at begive dertil førstkommande onsdag for der at granske hvad skade Anders Gertsen efter saggivende kan have fået.

1710 4/4

** Blev fremlagt allernådigste forordning om kongestyr i Danmark dateret København den 25 marts 1710.

** Nok blev fremlagt hans kongelige majestæts allernådigste forordning i Danmark, dateret København 21/1 1710, som begge udi retten er lært og påskrevet.

1710 25/4

(23 a)

** Skovrideren sr. Hans Sørensen mødte for retten og begærede 8te dannemænd derfra måtte udmeldes og befales øerne Fejø, Femø og Askø og Vejrø over alt at efterse, og fornemme om endnu nogle harer der på skulle findes, så som angivet er de ulovligt skulle vær bortskaffe, og ødelagte ved dette måtte, og mændene befales at efterse, om nogle ulovlige hunde på øerne skulle findes med videre efter tekstens indhold.

** Michel Christensen for retten fremstod og lovligt udi retten havde kaldt Christen Michelsen for hvis han til mig er skyldig for god betaling efter købebrevs formelding, som begæres af dommeren at Christen Michelsen måtte blive forelagt at fremlægges her for retten til første ting sit købebrev til efterretning.

Blev påråbt om Christen Michelsen eller nogen på hans vegne var mødt, og ingen befandtes, er da forelagt til første ting imod forindførte at svare.

1710 2/5

(23 b)

** Efter at retten var sat fremstod de 8 mænd, som af retten var opmeldt at efterse det nøjeste de kunne og havde alle set og udført som følger (*ikke indskrevet*). Skovrideren sr. Hans Sørensen begærede tingsvidne beskrevet.

** Michel Christensen fremæskede sin søn Christen Michelsen om et oprettet købebrev, som for retten blev læst og påskrevet og videre udi akten bliver indført. Hvorefter Michel Christensen æskede dom efter købebrevets indhold og mig den anbragte omkostning.

Christen Michelsen imod forindførte svarede, at han ville betale terminerne efter oprettede købebrevs indhold, når som hans far tilbyder jorden, så at hver kan vide sit eget, eller og at hans far behager at tage imod ermeldte halve gård eller med god samtykke, og jeg det, som jeg har bygget på siden, at nyde betaling for, eller og det at sluttes tilbage. Christen Michelsen efter indførte var tingsvidne begærende.

** Blev tillyst at der skal holdes skifte og deling efter afgangne salig Morten Hansen i Østerby førstkommende mandag for efter på, hvor vedkommende kan vide sit at rette efter.

1710 17/5

** Michel Christensen af Østerby havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd Morten Hansen, Albret Olsen, Ole Madsen og Hans Mortensen deres sandhedsvidne at af lægge hvis de har hørt angående det forlig, som skulle sidste fredag den 2. maj imellem mig og min søn Christen Michelsen om min iboende gård udi < Østerby. Hvor imod min søn Christen Michelsen imod vidners påhør til spørgsmål at svare er kaldet.

(24 a)

For retten fremstod Morten Hansen Krog og vidnede at Christen Michelsen og hans søn således blev forligt, at Michel Christensen skulle betale til sin søn Christen Michelsen for den halve gård af bemeldte gård nr. 27. 42 sldl. og det på 4re førstkommende Michelsdag at betale, og Christen Michelsen skal have af det østre hus, loft, døre og vinduer, så beholder Michel Christensen det vestre hus med skorstenen og alt hvis, som der udi findes undtaget, at som før om vidnet er, og vidnede ydermere om de omtalte terminer ikke udi rette tider bliver betalt, da at give lovlige renter deraf.

Albret Olsen ligeledes vidnede at han lige det samme var bevidst som Morten Krog for ham vidnet har. Ole Madsen og Hans vidnede det samme som de 2 vidnesbyrd Morten Hansen Krog og Albret Olsen for dem vidnet har. Michel Christensen tingsvidne begærede.

** Ole Madsen første gang lovbød sin ejendoms mølle beliggende på Vestergade om nogen sig vil tilforhandle.

1710 23/5

** Ole Madsen 2. gang lod lovbyde sin ejendoms mølle beliggende på Vestergade om nogen sig den vil tilforhandle at i lader dem indfinde her ved retten til næste ting.

(24 b)

1710 30/5

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1710 20/6

** Rasmus Hansen i Østerby for retten fremstod og med sig havde Hans Hansen Sadel og Ole Hansen af Østerby med begæring at de ville meddele ham afkald på hvis, som han dem har betalt af deres mødrene arv, som dem efter hans hustru Anne Hansdatter kunne være tilfalden. Hvor da for retten fremkom Hans Hansen Sadel og foregav at hans mødrene arv efter hans salig mor var ham rigtig afbetalt af hans stedfar Rasmus Hansen, for uden 30 sldl., som han lover ham at betale til førstkommende Michelsdag. Det arv som før er meldt vedstår bemeldte Hans Sadel rigtig at være betalt og takker for en god betaling.

Ligeledes for retten fremstod Ole Hansen på sin Hustru Maren Hansdatters vegne og efter begæring af sin stedfar Rasmus Hansen i Østerby et fuldkommen afkald på hvis, som mødrende arv han på sin hustrus vegne efter hendes salige moder Anne Hansdatter kunne være tilfalden, så efterdags på bemeldte arvepart intet har at prætere, men takker bemeldte sin stedfar for god og rigtig betaling. Rasmus Hansen efter indførte begærede tingsvidne.

** Hans Hansen Sadel for retten fremstod bed begæring at hans stedsønner Henrik Hansen og Hans Hansen ville meddele ham et fuldkommen afkald på hvis som dem efter deres salig far Hans Hansen var tilfalden.

Hvor da for retten fremstod Hans Hansen og Henrik Hansen og efter deres stedfars begæring. gav ham et fuldkommen afkald på deres fædrene arv de efterdags intet på bemeldte fædrene arv har at prætere, men takke bemeldte deres stedfar Hans Hansen Sadel for god og redelig betaling. Hans Hansen efter indførte var tingsvidne begærende.

(25 a)

1710 27/6

Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø efter begæring af Hans Mortensen Smed for rette mødte og udi retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Michel Lauritsen, Jens Madsen, Laurits Lauritsen, Jeppe Jensen alle af Vesterby deres sandheds vidne edeligen her for retten at aflægge, om hvis de har hørt udi salig Peder Sørensens hus angående et forlig, som nu sidst forleden forår den 8. marts skal være gjort imellem salig Peder Sørensens kones søn Hans Mortensen Smed og Hans Jensen om en fjerde part jord, som Hans Mortensen Smed tilhører og Hans Jensen i mening, den sig har villet tilforhandle.

Her imod forberørte Hans Jensen er kaldet til vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at besvare. For retten fremkom Michel Lauritsen og vidnede, at den tid det forlig imellem Hans Mortensen og Hans Jensen var han indkommet tillige med en anden mand udi salig Peder Sørensens hus, da blev ord skiftet, bedt ind til Hans Jensen at kunne blive forligt. Da Hans Jensen ind kom blev der gjort spørgsmål til ham af Jørgen Hansen og Michel Jensen om forlig, hvortil Hans Jensen svarede ja, at han ville forliges og ikke ville efter (stræbe) Peder Sørensens kone eller hendes børn om den fjerde part, som de har haft stridighed om, uden de selv med vilje og venskab vilde afstå eller de dem til nogen fremmede ville afstå, <> da Hans Jensen dem at være nærmest, og lovede Hans Jensen ydermere, at de ikke skulle fattes nogen brøst på bemeldte fjerde part til nogen forhen, og hvis bekostninger som af begge parter på rejse eller andet kan være anvendt, skal være ganske på begge parter efterladt. Vidste vidnet ydermere at Hans Jensen beklagede sig at han var indskrevet for fæste for forberørte fjerdepart frygtede at han skulle komme til at betale dem, såsom han fik ikke jorden, hvorimod Michel Jensen lovede at ville skrive til øvrigheden i formening at Hans Jensen skulle blive for fæste, så som Hans Mortensen selv beholdt fjerdeparten og efter forliget var gjort imellem dem, begærede Peder Sørensens kones søn Morten Hansen Smed at Hans Jensen ville meddele ham for omtalte forlig på ordinært papir, hvortil Hans Jensen svarede ja at når de det begærede, skulle det blive efterkommet. Videre var ikke vidnet udi denne sag

bevidst.

Hvorefter Jens Madsen for retten fremstod og vidnede at han lige det samme havde hørt om det forlig imellem Hans Mortensen Smed og Hans Jensen den omtalte fjerdepart som vidnet for ham vidnet haver.

Laurits Lauritsen vidnede at han var med andre udi salig Peder Sørensens hus indkom, da det forlig skete imellem Hans Smed og Hans Jensen, hvor da blev skaffet bud efter Hans Jensen og som han ind kom, blev der gjort spørgsmål til Hans Jensen af Jørgen Hansen og Michel Jensen om forlig, hvor til Hans Jensen svarede ja at ville være forligt og ikke ville efterstræbe Peder Sørensens kone eller hendes børn om den omstridte fjerdepart med mindre de den selv minde ville afstå eller de den til fremmede ville sælge, da Hans Jensen den at være nærmest, og lovede Hans Mortensen Smed at der ikke skulle sættes nogen bygning på bemeldte fjerdepart som til nogen fortræd og vidnede ydermere at hvorledes er ingen som af begge parter på rejser eller andet $\diamond$ kan være anvendt, det på begge parter at være ophævet, og vidnede ydermere at Hans Jensen beklagede, han er indskrevet for fæste for forberørte fjerdepart, frygtede at han skulle komme til at betale den, som fik jorden,

(25 b)

lovede da Michel Jensen at ville skrive derom til øvrighed, at han i mening og skulle blive fri for bemeldte fæste, som Hans Smed selv beholder jorden.

Da forliget var gjort, gjordes der spørgsmål til Hans Jensen af hans mor til om han ville give dem det omtalte forlig på ordinært papir, hvortil Hans Jensen svarede ja, at han ville give dem det, når de det begærede. Videre vidste vidnet ikke.

Ligeledes for retten fremstod Jeppe Jensen og vidnede at han lige det samme var bevidst som de andre vidner om den omtalte fjerdepart vidnet har. og intet videre udi den sag var bevidst.

Blev påråbt om Hans Jensen var mødt noget hertil at svare og ingen befandtes, hvorefter Jørgen Hansen på Morten Smeds vegne tingsvidne -

(26 a)

1710 1/8

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1710 15/8

Blev fremlagt en allernådigste forordning om fourage udskrivning i Danmark af dato den 30 juli 1710.

1710 19/9

(26 b)

** Peder Jensen af Sønderby på Femø for retten fremstod med 8te dages varsel hid udi retten har kaldet Christen Jørgensen Tul i Nørreby for resterende fader og moders arv, som min kone arvelig er tilfalden 14 sldl. 4 mark efter skiftebrevs formelding af dato 1710 19 marts, endog vedstod Peder Jensen at før bekommet 2 daler 3 mark 1 sk. og er da regning imellem er som før meldt . Satte Peder Jensen udi rette om ikke Christen Jørgensen Tul bør at betale mig tillige med denne proces omkostning eller og at lide dom.

Dommeren pårøbte om Christen Tul eller nogen på hans vegne var mødt og som ingen befandtes er han da af retten forelagt 14 dage herimod at svare eller og at lide dom.

** Laurits Lauritsen for retten fremstod og havde kaldet med 8te dages varsel efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Jens Madsen, Jørgen Nielsen, Jørgen Christensen deres sandheds vidne her for retten at aflægge angående en tvistighed, som er kommen imellem mig og Hans Olsen i Vesterby i onsdags sidst forleden 3 uger, hvori jeg mener at være fornærmet både udi ord og skamferet udi mit ansigt med en kniv.

Jens Madsen vidnede således at han er kommet ind udi <> Jørgen Christensens hus, kom Laurits Lauritsen og Hans Olsen i tvistighed om kapitler, men intet ved hvorom det var. Så spurgte Hans Olsen Laurits Lauritsen ad, kan du svare mig der til, da sagde Hans Olsen, kan du svare mig der til. Så slik min ende sagde kommer bevis, hvor til vidnet sagde til dem, børn kan I ikke anderledes (förlige) så går jeg fra eder, nedsatte mig og de kom med brændevin, så gik vidnet fra dem og satte sig på en seng, og Hans Olsen lå sig om på en bænk. Så gik Laurits Lauritsen omkring og kastet med en kæp og slog til ham, da rejste Hans Olsen op og kom sammen på gulvet med Laurits Lauritsen, og som vidnet så sig om, lå Hans Olsen på gulvet ind i stegerset med hovedet og fødderne på dørtærskelen, men så ikke at Laurits Lauritsen fik nogen skade enten med kniv eller andet, vidste ikke heller, han havde fået nogen skade før om morgenen de talte derom, men Laurits Lauritsen søgte døren.

Laurits Lauritsen tilspurgte vidnet om han ikke hørte, at Hans Olsen sagde Laurits Lauritsen "prædiket vel i kobasse", hvortil vidnet svarede ja, ydermere tilspurgte Laurits Lauritsen vidnet, om han ikke hørte at han sagde til Hans Olsen, lad os sidde i rolighed og lad den (salig) regne os, hvortil vidnet svarede nej. Videre vidste vidnet ikke udi den sag.

Jørgen Christensen vidnede at forleden onsdag 3 uger var Laurits Lauritsen og Hans Olsen i mit hus tillige med andre forsamlede, hvor da de kom i tvistighed med hverandre, således deres ord kunne ikke stemmes, men vidnet kan ikke huse hvad deres ord var og sagde Hans Olsen til Laurits Lauritsen kan du ikke svare mig dertil så "prædike du vel i kobasse". Så sad de atter lidt igen og mundhugges, da sagde Laurits Lauritsen vidste ikke, hvad der står om rette forstand, hvor til Hans Olsen svarede, hvad siger du har jeg skudt en and, der til tale <> Laurits Lauritsen.

(27 b)

Så brugte de atter munden igen og sagde Hans Olsen, vidste du hvad (Karen) Borres siger, slik min ende, så gik Laurits Lauritsen ud på gulvet, og Hans Olsen lå sig om på en bænk, og gik Laurits Lauritsen med en liden kæp, som han stak og prikkede Hans Olsen med 2 eller 3 gange på fingrene, så løb Laurits Lauritsen hen til Hans Olsen og tog på ham og sagde hug, og som Laurits Lauritsen på gulvet sprang, Hans Olsen og søgte Laurits Lauritsen og om tid vidnet så sig om, lå Hans Olsen for døren udi stegerset med hovedet, men så ikke at Laurits Lauritsen fik nogen skade, men dem Laurits Lauritsen søgte, dem så vidnet, at han fået en skade og blødte, da sagde Laurits Lauritsen til Hans Olsen og tog til kinden, det gjorde du ret i bror, hvor til vidnet sagde til Hans Olsen, huj har du så skåret manden, sagde da Hans Olsen, hvad er det, jeg har intet skåret ham, jeg har ingen kniv på mig, hvortil vidnet svarede, jamen har du skåret ham, du havde jo kniv ret nu og lagde den bort.

Hans Olsen fremstod for retten og tilspurgte Laurits Lauritsen, som har givet mig kald og varsel til i dag og agter at bruge proces mod mig, og unødvendig omkostning agter at føre videre vidnesbyrd til i dag 8te dage. Laurits Lauritsen efter indført var tingsvidne begærende.

1710 26/9

** Laurits Lauritsen for retten fremstod og hid i rette til i dag havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Claus Pedersen, Jørgen Nielsen og Jørgen Christensens hustru Kirsten Lauritsdatter med hedes lovværge deres sandhed <> at aflægge angående klammeri imellem mig og Hans Olsen er gjort udi Jørgen Christensens hus i Vesterby næst forleden onsdag 4re

uger, hvor jeg formoder at jeg af Hans Olsen af en kniv i mit ansigt er skamferet.

(28 a)

Claus Pedersen vidnede næst forleden onsdag 4RE uger kom Laurits Lauritsen og Hans Olsen til ord udi Jørgen Christensens hus og disputerede om bibelens skrift. Sagde da Laurits Lauritsen, gå hen og præk i en kobasse og sagde Hans Olsen ydermere til Laurits Lauritsen vidste du hvad Karen Borres sagde, slik min ende. Da Sagde Laurits Lauritsen, vil jeg ikke slikke din ende, så gid fanden slikke hendes, med endnu flere ord som vidnet ikke kan huske, men Laurits Lauritsen gik med en hovstok i hånden og slog Hans Olsen en gang eller to, nu fanden da sagde Hans Olsen, lad mig være, før jeg vil ikke have med dig at gøre. Da rejste Hans Olsen sig op af en bænk, som han lå på og kom flere ord imellem dem, som vidnet ikke kan huske, og Laurits Lauritsen sad på en seng og Hans Olsen løb ud på gulvet og Laurits Lauritsen rejste sig op med, kom de sammen og Hans Olsen faldt ud i stegerset og Laurits vendte sig om og sagde se her i dannemænd, hvordan han har flyt mig og Laurits Lauritsen søgte ud af huset med blodigt ansigt. Noget efter lukkede han døren op og kom ind i stuen med en kniv i hånden, og slog han i bordet med hånden og holdt den fast i hånden og gjorde ingen skade med. Videre vidste vidnet ikke.

Dommeren påråbte, om Hans Olsen var mødt noget imod forindførte har at svare, og ingen befandtes, hvor da Jørgen Nielsen forment og tænkte, at han er falden i tung søvn og hørte <> derfor intet af deres sammen hørende og ikke heller så, at nogen fik nogen skade i Jørgen Christensens hus.

(28 b)

Nok for rette fornævnte Kirsten Lauritsdatter vidnede, at hun med en god samvittighed intet andet kan vidne end Claus Pedersen vidnet har, og så nok at Laurits Lauritsen havde fået skade men så ikke, hvordan han fik den, videre vidst vidnet ikke

Laurits Lauritsen efter forindførte var begærende, at som Hans Olsen, som lovligt til i dag i retten til vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare, er kaldet, og ikke var mødt og som vidnerne ikke fuldkommenlig kan sige, at jeg af Hans Olsen med en kniv er beskadiget, begærer derfor af dommeren, at han og måtte fremlægge og befale til første ting at vidne og til hvad spørgsmål af mig kan falde at påhøre og til sin dommer efter Laurits Lauritsens begæring forelagt hos os til i dag 8te dage at møde.

1710 3/10

** Christen Jørgensen af Nørreby på Femø havde udi retten kaldet Peder Jensen af Sønderby imod regnskab forlangende hans kones fædrende arv og så den selv gave hendes far gav hende før sin død. som var anno 1705 bekom Peder Jensen 1 ko, to kister (*med mere*) -

Hvilket jeg formoder at blive mig godtgjort hos Peder Jensen, og siden formoder jet at intet skyldig til Peder Jensen, formoder derfor at hende fri for hans tiltale.

Peder Jensen stående for retten erkender sig for det første, som er en ko, som Christen Jørgensen til eje at jeg har bekommet tilstår jeg, men han ved min helgens ed ikke måtte han for den ikke så høj pris have taget men 5 daler som den <> (højeste værd) ellers nok en gryde.

(29 a)

Hvad sig angår de tvende kister, for det første den ene har min hustru fået af sin søster, og hendes far gav hende den for arv af årsag, Peder Smed havde bekommet den af hendes far. Og den anden kiste har formeldte, min hustrus salig mor foræret hende, hvilke tvende kister angår ikke hendes arvepart, hvorfor jeg nu som såvel efter forrige irttesættelse formoder, at Christen Jørgensen bliver tilfundet at erstatte mig min betaling, her på jeg æsker dom. eller at dommeren ville pålægge en af os lovens ed med at se om ikke så lader som forskrevet står befindes.

Hvor da dommeren fremkaldte Peder Jensen og forelagde ham eden af loven, om han kunde fragå, at han de omtvistede poster ikke anderledes har bekommet, end som han indført har foruden hendes arv . Efter at Peder Jensen aflagde sin ed på arv og gryde. Angående kisterne ville han føre vidner på nemlig Ambrosius Jørgensen og Niels Hansen Løjet, som begge var vurderingsmænd.

** Niels Olsen af Sønderby på Femø for retten fremstod og lovligt udi retten har kaldet Christen Jørgensen i Nørreby for gæld,

** Jeppe Rasmussen (Ny ...) for retten fremstod og lod lovbyde sin iboende gård af nr. 29 i Vesterby om nogen sig den vil tilforhandle.

1710 24/10

** Blev fremlagt allernådigste forordning om adskillige ekstraordinære påbud i Danmark af dato 22 september 1710.

(29 b)

** Nok blev fremlagt allernådigste forordninger om kornskatten udi Danmark for ao 1711. dateret 29. september 1710

1710 31/10

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1710 6/11

Jørgen Pedersen for retten fremstod og havde kaldet Jacob Rasmussen Væver i Vesterby for gæld, penge som han af mig har bekommet

Bemeldte Jørgen Pedersen satte om ikke Jacob Væver bør at betale mig. Dommeren pårånkte om Jacob Rasmussen eller nogen på hans vegne imod dette indførte af Jørgen Pedersen ville svare og som ingen befandtes er han da af retten forelagt til i dag 14 dage at svare eller at lide dom.

1710 18/11

** Jacob Rasmussen for retten fremstod og på Jørgen Pedersens forrige protestation og forrige irettesættelse forleden 8te dage saggav. Ikke at være Jørgen Pedersen noget skyldig.

Jørgen Pedersen imod Jacob Væver <> havde tale og mig påsætter beskyldninger (erklærer han sig) at vilde bevise det anderledes med fornemning at Jacob Væver er det efter forrige min irettesættelse højst en anden lyd.

(30 a)

1710 21/11

** Blev fremlagt en patent om den i Sverige og p adskillige steder grasserende smitsom sygdom, dateret Københavns slot den 7 november 1710.

** Hans Mogensen af Vesterby for retten fremstod og havde kaldet Rasmus Clausen på Askø for hvis han til mig er skyldig, Satte Hans Mogensen udi rette med formening at Rasmus Clausen bør at betale mig forberørte gæld.

Dommere påråbte om Rasmus Clausen eller nogen på hans vegne imod forindførte ville svare og ingen befandtes.

1710 28/11

** Blev allernådigst forelagt en plakat om landmilitiens sessions holdelse af Dito 18 november 1710.

(30 b)

** Ole Madsen Kock beskikket været og pestskriver udi pesthuset på Askø comparerede retten her i dag at lade producere kongelig majestæts allernådigste plakat formedelst den i Sverige og på adskillige steder passe grasserende smitsomme sygdom og kontrakten at blive læst og påtegnet at være skrevet og ham igen at tilstille.

** For retten tvende kaldsmænd hjemlede at de lovlig hid udi retten med 8te dages varsel efter en skriftlig kaldseddel under hr. hus og ridefoged monsr Sadolin af dato 19. november 1710, som blev læst og påskrevet. Citerede for retten efter Sadolins begæring fremlagt Reinholt Bryning på hans vegne en skriftlig begæring til kongelig majestæts birkefoged sr. Michel Jensen, hvor på og blev begæret for retten at måtte læses og påskrives.

Efter hvilken begæring dommeren resolverede og meldte 4re uvildige mænd Michel Christensen, Abraham Bendiksen, Hans Sadel og Peder Olsen Smed alle i Østerby som sig har at begive til hans gård i Vesterby og der bese dens brøstfældighed og udforske hvad vintersæd til gården er lagt med mere som dem meddelte tekst befaler. Hvilke førstkommende mandag sig har at begive og til ting deres afsigt ærligen at aflægge.

Hans Rasmussen for retten fremstod og erkendte sig imod disse med opkrævede og bad om delation med afsigt til hans svoger Jens Rasmussen kom fra Nykøbing da formener sig til at skaffe koncession af ham, at svare alle kontributioner og holde bygninger fremdeles ved magt så herskabet fremdeles intet skal have at klage.

Hvilket Poul Sadolin på ridefogdens vegne tillod. Når han efter kravet og mig der efter tingsvidne videre tiltalt til efterretning og i fald Jens Rasmussen er til første ting kommet hjem, da det at blive til næste ting efter så opkræves afsigten.

(31 a)

** Jørgen Pedersen og Jacob Rasmussen begge boende i Vesterby mødte for retten her i dag anlangende den sag, som imellem den er faldet, tilkendegav at de er blevet forenede og sagen imellem dem ophører, ikkun at Jacob Rasmussen bliver skyldig til Jørgen Pedersen 3 mark 8 sk., som han til førstkommende kyndelmisse i tilstundende år 1711 skal betale, og hvis det ikke sker til den tid, da uden videre modsigelse efter lovlig stokke mål at lide dom, hvorpå de gav hverandre deres hænder.

1710 12/12

** Dommeren påråbte om Rasmus Clausen var mødt med nogen bevislighed at havde stillet Hans Madsen tilfreds, og ingen befandtes, da dom afsagt som følger. *(dommen indskrevet*

nedenfor)

** Efter foregående løfte og tilsagn af Hans Rasmussen sidst forleden den 2. november som bestod Jens Rasmussen af Vesterby og lovede at svare alle resterende kontributioner af navn at kan være, som nu til dato rester og derefter holde gårdens reparation ved lige efterdags, såsom bemeldte Hans Rasmussen iboende gård til mig er pantsat, såvel og syn det indestående børnegods og så hvorefter ædle hr. hus og ridefogeds fuldmægtig monsr. Sadolin begærede tingsvidne.

** Udi den sag som Hans Mogensen af Vesterby på Fejø på den ene, har saget og tiltalt Rasmus Clausen - som efter given delation i 14 dage ikke er mødt, da vide ikke rettere end Rasmus Clausen bør at betale inden 15 dage eller lide nam.

(31 b)

1710 19/12

** Laurits Lauritsen på sin svoger og egne vegne havde kaldet Peder Jensen i Østerby for hvis han til salig Ole Pedersens arvinger kan være skyldig udi god betaling, som han af bemeldte salig Ole Pedersen sig har tilforhandlet.

Fremlagde Laurits Lauritsen et skifte indlæg på ordinært papir med begæring det for retten måtte læses og påskrives. Nok fremlagde et ordinært skiftebrev af dato 19. (december) 1702 den 2. september lydende om den post om Ole Pedersen har udi bemeldte Peder Jensens gård var indført.

Dommeren påråbte om Peder Jensen eller nogen på hans vegne imod dette indførte noget har at svare, hvor da Hans Mogensen på Peder Jensens vegne begærede delation til efter jul, han da kunne afhandle i så måde det kan være < med sine kreditorer, hvilket af retten af dommeren tilladt delation udi 4re uger der imod til Peder Jensen at stille sine kreditorer tilfreds.

(32 a)

1711 9/1

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1711 16/1

** Blev læste allernådigste befaling om pesten.

1711 30/1

** Blev læste allernådigste befaling om pesten

** Jacob Carstensen for retten fremstod og havde lovligt kaldet Rasmus Jensen Brun for et løfte, han har gjort for Maren Michelsdatter for hendes medicin og betaling som han mig derfor har lovet. Rasmus Jensen Brun imod forindførte kald svarede at Jacob Carstensen bør at bevise at jeg har gjort noget forløfte for Maren Michelsdatter. Jacob Carstensen resolverede at ville bevise med Rasmus Bruns hustru Mads Lærke og Henrik Lærke.

(32 b)

1711 6/2

** Blev læst allernådigste befaling angående advarsel om pesten.

1711 20/1

Blev læst allernådigste befaling angående advarsel om pesten, og enhver kan vide sig derefter at rette.

1711 27/2

** Blev læst hans kongelige majestæts allernådigste forordning om artilleri heste, dateret 26. januar 1711.

** Frederik Jørgensen på sin far Jørgen Frederiksens og med sig havende tvende mænd navnlig Hans Mogensen bomand i Vesterby på Fejø og Laurits Jensen på Femø med begæring, at de ville afhjemle deres sandfærdige beretning angående Jørgen Frederiksens søn navnlig Gert Jørgensen, som nu sidst forleden år 1710 har begivet udi hans majestæts flåde for matros, der er antaget og som nu for hverves bemeldte Gert Jørgensen udi hans majestæts tjeneste på orlogsflåden, efter Guds behag ved døden er afgangen nu sidst afvigte januar. Og mulig noget af hans <> march penge kan være resterende,

(33 b)

hvorfor jeg ved det højlovlige kongelige admiralitet vil gøre ansøgning om noget af hans march penge kunne være til gode for at betale en del, som stod udi logement findes at være skyldig, hvorfor jeg i dag til de højbydende herre deres anvisning om bemeldte salig Gert Jørgensen derfor i dag ved indførte med at søge tingsvidne.

Hvor da efter begæring for retten fremstod og ved ed aflagde at Gert Jørgensen er barnfødt på Femø af ærlige og kristelige forældre og Jørgen Frederiksen som endnu lever og bor på Femø, vidnede og det er ham i guds sandhed bevisligt, at bemeldte Gert Jørgensen nu sidst forleden år 1710 udi hans majestæts tjeneste til orlogs for sig lige før og der for matros var antaget. I lige måder for retten fremstod Laurits Jensen på Fejø og ved ed vidende at Gert Jørgensen, som for indført er barnfødt på Femø og er Jørgen Frederiksens søn . Ydermere bekræftede og sidst forleden som i år 1710 for bemeldte salig Gert Jørgensen udi hans majestæts orlogs tjeneste, og der for matros er antaget. Frederik Jørgensen på sin fars vegne begærede tingsvidne.

** Frederik Jørgensen på Femø for retten fremstillede tvende kaldsmænd, som hjemlede at de til i dag hid i retten kaldet efterskrevne Morten Lauritsens kreditorer nemlig salig Niels Lauritsens efterkommer Hans Løjet for penge, item Jørgen Hansen, Peder Olsen, som han af en samme (mænd) skulle have på salig Torsten Lauritsens vegne bekommet. For forskrevne penge og varer de anno 1699 har bekommet. Frederik Jørgensen på indførte enkes vegne var begærende, at de her i dag indciterede ville godvilligen betale eller og at kunne befrygte intet at være skyldig eller og at bevise det at være betalt, om de det edeligt ville behage dem derfor at aflægge, så som ingen anden bevis efter afgangne <> salig Torsten Lauritsen udi retten produceres.

(34 a)

Hvilket Peder Olsen Smed af Østerby og Jørgen og Jørgen Hansen af Vesterby ved deres helgens ed bekræftede at de intet til bemeldte salig Torsten Lauritsen er skyldig. Efter aflagte ed af Peder Olsen Smed i Østerby og Jørgen Hansen i Vesterby erklærede dommeren sig at

som ingen bevis i sagen fandtes end at fri kunne bemeldte for indførte krav.
Hans Løjet erklærede sig at han nyligen var kommet til stedet men efter givet kald har tilspurgt sin hustru hvor hun da havde svaret, at hun ganske intet vidste af bemeldte krav at sige. Efter indførte er Frederik Jørgensen tingsvidne begærende.

** Frederik Jørgensen havde ladet kalde Ole Nielsen i Sønderby på Femø angående et svin som han formærker at havde bemeldte Ole Nielsen skulle være ihjel kørt nu sidst forleden sidst, hvilket jeg vil formode, at han her af retten bliver forelagt enten at edelig fragå at bemeldte mit svin ikke af ham er blevet beskadiget eller og at betale mig bemeldte mit svin 1 sletdaler. Hvorpå dommerens kendelse er begærende.

1711 13/3

** Allernådigst blev læst befaling og forbud at opsætte enten (fartøjer) i land for at forhindre Pesten.

(34 b)

** Dommeren pårårbe om Frederik Jørgensen og Ole Nielsen fra Femø som sidst forleden tingdag kald havde ladet indskrive og til i dag var optaget om nogen ville svare. Og som ingen befandtes forelagde dem til i dag 3 uger at vilde her for retten deres irrettesættelse at lade producere.

1711 27/3

** Blev allernådigst læst befaling om forbud at alle formentlig således dermed forhandles skal på det enhver kan vide sig for skade at tage vare.

1711 10/4

** Her da for retten fremstod Peder Hansen Snedker boende i Torrig i Birket sogn i Lolland og begærede at efterskrevne mænd, Hans Rasmussen og Hans Pedersen begge boende på Fejø i Vesterby, ville meddele ham deres sandfærdige beretning angående hans søn Jeppe Pedersen Snedker, som forleden år 1710 sig har begivet udi hans majestæts tjeneste til søs, og på orlogsflåden for matros antaget, og der ved døden afgang og som muligen noget af bemeldte søn Jeppe Pedersens månedspenge kan være til gode, og jeg ydmygeligst at gøre ansøgning ved højlovlige admiralitet at mig fattige gamle affældige mand måtte det, som kunne af hans måneds penge være til gode mig måtte blive meddelt.

Her da af retten fremstod <> Hans Rasmussen og vidnede ved sin helgens ed
(35 a)

at det var ham i guds sandhed bevidst at forbemeldte Jeppe Pedersen Snedker er barnefødt på Vejrø udi dette sogn og Indførte Peder Hansen Snedker begav sig udi hans majestæts tjeneste og for matros på orlogsflåden er antaget.

I lige måde fremstod Hans Pedersen Skotte og vidnede med ed, at det var ham udi al sandhed bevidst at bemeldte Jeppe Pedersen Snedker er barnefødt på Vejrø udi Fejø sogn og berørte Peder Hansen Snedkers ægte søn. Vidnede og at Jeppe Pedersen Snedker begav sig udi hans majestæts tjeneste sidst forleden år 1710, og der for matros er antaget. Peder Hansen Snedker var tingsvidne begærende.

** Dommeren pårøbte om Ole Nielsen fra Femø var mødt noget imod Frederik Jørgensens indgivne sagelse, noget havde at svare og ingen befandtes. Er da sagen optaget til doms til i dag 4re uger.

1711 17/7

Anders Hansen boende i Østerby på Fejø og med sig havende tvende mænd navnlig Hans Hansen Rågø og Hans Pedersen Skotte begge bomænd på Fejø og var begærende af dem, at de ville meddele ham deres sandfærdige beretning angående hans søn Jens Andersen, som nu sidst forleden år 1710 her fra Fejø har begivet og sig udi majestæts tjeneste for matros på orlogsflåden er antaget og som fornemmes nu det af ham de hans logement her han levet udi København førend han kom på flåden <> blevet skyldig og mig som hans far, derom er blevet gjort erindring til dets betaling, og som muligen noget af hans månedspenge kunne være til gode, hvilket jeg ydmygeligst ved de højlovlige admiralitet ville gøre ansøgning, jeg af hans tilstående måneds penge efter hans givende måneds seddel til hans logements afbetaling og mens som han blevet skyldig måtte mig meddeles.

(35 b)

Hvor da efter begæring mødte Hans Hansen Rågø og Hans Pedersen Skotte som begge ved ed vidnede, at det var dem i guds sandhed bevidst at forberørte Hans Andersen er barnfødt på Fejø udi Østerby af ærlige og kristelige forældre og er indførte Anders Hansens ægte søn. Bekræftede og ydermere at forberørte Hans Andersen begav sig her fra Fejø sidst leden år 1710 og udi hans majestæts tjeneste for matros på orlogs flåden antaget. Anders Hansen efter indførte var tingsvidne begærende.

** Blev allernådigst læst en befaling om forbud på alle fartøjer, som fra udenlandske steder kommer, de der med forhandles skal, på det at enhver at sig for skade at tage vare.

1711 24/4

(ingen indførsler)

1711 2/5

** Blev fremlagt allernådigst forordning om reduktion ved nationalregimenterne i Danmark af dato 2. april 1711.

** Nok blev fremlagt og reglement om kommissarierne udgivet København d. 6. april 1711

** Nok blev fremlagt hans kongelige majestæts ordre og befaling af alle vedkommende <> med flid og nidkærhed alle underdanigst at efterleve udgivet København den 24 december 1710.

(36 a)

** Nok blev læst allernådigste forordning om penges påbud af de privilegerede sædegård udi Danmark i stedet for skytternes udskrivning in naturum København den 12. september 1710, januar 1711.

** Nok blev læst allernådigste forordning om matrikel skatten og flæskeskatten udi Danmark

for år 1711. dateret København den 12. januar 1711.

** Nok blev læst om forbud på byg at udføre tilskrevet hans velbårenhed stiftamtmanden

1711 22/5

** Er dom afsagt imellem Frederik Jørgensen og Ole Nielsen som følger. (*dommen indskrevet nedenfor*)

** Endog blev læst påbud om de sjællandske fra faunebrænde (skære) at enhver kan vide sig for skade at tage vare, at jagte ikke selv kommer i land hvorved pest og anden smitsom sygdom forårsages.

** Udi den sag imellem Frederik Jørgensen udi Sønderby på Femø på den ene sager og tiltaler Ole Nielsen på den anden side angående et svin som Frederik Jørgensen formener at bemeldte Ole Nielsen har ihjel kørt sidst forleden - < Nok tingdagen den 15 marts herom tilråbt Efterdi jeg endnu af retten oprettet og råbte om Ole Nielsen eller nogen på hans vegne var mødt herimod at svare og ingen befandtes

(36 b)

Vides da ikke rettere at kend end Ole Nielsen bør at betale forberørte svin og processens omkostning inden 15 dage under nam og eksekution.

1711 5/6

** Ole Hansen af Østerby for retten fremstod og udi retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd. Nemlig Jørgen Jensen, Niels Hansen og Laurits Lauritsen deres sandheds vidne at aflægge angående 2 tønder sædebyg som Anders Læsø mig har lovet til at så og skikkede mig bud, at jeg det kunne hente når jeg vilde, men dem intet efter løfte måtte bekommes, hvordan Anders Andersen Læsø er kaldet imod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare.

(37 a)

Efter indførte kald påråbte dommeren om Anders Læsø eller nogen på hans vegne var mødt imod forindførte, og ingen befandtes.

Ole Hansen begærede at hans vidnesbyrd måtte komme i forhør. Da for retten fremstod Jørgen Jensen vidnede at ha var skikket til Femø for en 4re uger siden til Anders Læsø angående 4re tønder byg, som han kunne Jens Olsen at så. Efter den tilsigelse spurgte vidnet når han det kunne afhente, hvor da Anders Læsø svarede, at han kunne følges ud med Ole Hansen Jeppesen, så skulde de blive hjulpen begge med korn til at så.

Niels Hansen for retten fremstod for retten fremstod vidnede at han var udi samme Femø, og havde bud for Ole Hansen til Anders Læsø angående 2 tønder sædebyg, som han lovede Ole Hansen til at så og den tid vidnet gjorde spørgsmål til Anders Læsø om forberørte korn gav han til gensvar, at han det næst kommende søndag kunne afhente som skulle været 10 maj.

Laurits Lauritsen vidnede lige det samme, som Jørgen Jensen forhen vidnet har og intet videre udi den sag er bevidst, såsom de fulgtes tilsammen til Anders Læsø. Ole Hansen var efter indførte tingsvidne begærende.

1711 10/6

** Michel Christensen for retten fremstod og udi retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd.

Nemlig Knud Rasmussen sin sandhed at vidne <> at aflægge angående nogle ukvemsord
belangende en hest,

(37 b)

som er tilhørende Christen Jørgensen, som Hans Rågø, som jeg formener har sagt til min
tjener Søren Clausen at han indsatte hest har taget og ikke udi min plov ellers har, hvor imod
Hans Hansen Rågø er kaldet om han noget imod forindførte vidnesbyrd har at svare eller og
han det ville fragå eller afstå.

Efter indførte og afhjemlede kald fremstod Hans Hansen Rågø og vedgik at han nok havde
talt nogle ord til indførte Søren Clausen om bemeldte Christen Jørgensens hest, som det var
kommen ham for ørerne, at han den skulle have taget og indladt udi Michel Christensens
plov, men som jeg de ikke har sagt af nogen vished, men mere for at påminde drengen, om
han bemeldte hest udi sin husbonds plov havde fået for lov indladt, som dog formenes ikke er
sket, hvor derfor at forekommer proces på begge sider citerede jeg i dag bemeldte Michel
Christensen og hans tjener og ganske hus, intet at vide om deraf. end som ærligt og kristeligt
og vel egner og anstår og bliver så efterdags på begge sider at være forligelig og lover Hans
Rågø at betale for den allerede hafte bekostning, som Michel Christensen har gjort.

Efter forindførte erklæring var Michel Christensen fornøjet og gav hverandre hånden her for
retten at være forligt, og derpå er Michel Christensen tingsvidne begærende.

** Hans Olsen for retten fremstod og lovligt hid udi retten havde kaldet Laurits Nielsen i
Vesterby imod 8. mands opkrævelse, for at efterse og granske hvad skade som jeg fomener
på min bygager så vidt som <> bemeldte Laurits Nielsen på min ager gjort har.

(38 a)

Hvorfor jeg formodet at den gunstige dommer vil mig assistere, at mænd bliver udmeldt som
kunne efterforske hvad skade, jeg kunne ved min bygager kunne være sket.

Hvor da for retten efter Hans Olsens påstand er af retten udmeldt Hans Hansen Sadel, Ole
Rasmussen, Peder Olsen Smed, Jørgen Jeppesen, Laurits Lauritsen, Jens Pedersen, Mogens
Jørgensen og Peder Jensen, som alle har sig til åstedet at begive førstkommende mandag
aften og granske hvad skade kan være sket.

** Blev tillyst at der skal holdes skifte efter afgangne salig hr. Christen Jespersen forrige
sognepræst på Fejø nu førstkommende 29. juni som bliver første mandag efter Skt. Hans dag.

** Blev oplæst allernådigste befaling om strandvagter, og påbud at ingen fremmede
udenlandske personer op kommer her for at den befrygtede pest og anden smitsygdom kunne
befrygtes, her for enhver har sig for skadet at tage vare.

1711 19/6

** Hans Olsen for retten fremstod og bad at de 8 mænd som sidst forleden tingdag her af
retten var udmeldt for at efterse, og hvad skade mig på min bygjord kan være sket.

Hvor da for retten fremkom <> efterskrevne 8te mænd, som før er meldt, så som vi af retten
er udmeldt og har i Vesterby Skovmark at efter se Hans Olsens bygager efter den er med
givne takst som vi hørsommeligt har efterlevet -

(38 b)

1711 3/7

** Blev læst allernådigste forordning anlangende proprietærer som på jordegods i provinsen i

Danmark har vornet rettighed er udgivet af Jægersborg 13. juni 1711.

(39 a)

1711 10/7

** Hans Olsen for retten fremstod på salig Peder Sørensens hustrus vegne og efter hendes begæring havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd,. Nemlig Jens Rasmussens hustru Anne Rasmusdatter af Vesterby og Jens Jacobsens hustru Anne Nielsdatter af Østerby deres sandheds vidne edelig her for retten at aflægge angående en kvinde stade [stolestade], som for berørte Maren Mortensdatter formener at skal til høre sin hjem gård, og tilkommer hende. Hvorimod Anders Gertsen er kaldet imod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare.

Anders Gertsen tilspurgte Hans Olsen og han dem da uedige provstens forlov eller og dem hæderlige med præsten her ved stedet, som kirkens forsvar at hid deres sag som fuldmægtig må påtale, at han da det ville fremvise.

Hans Olsen på enkens vegne som hendes lovværge formoder at vidnesbyrdene måtte komme til forhør, efter som her nævnes Hans Olsen intet svar, da formener Anders Gertsen sig til at dette kald ikke at være lovligt. at såsom de ikke alle er stævnedes som vedkommer. Hvorpå dommerens kendelse forventes.

Anders Gertsen tilspurgte Hans Olsen om han ville være sine de ord gestandig at denne sag angår intet ham, hvor til Hans Olsen svarede at det ikke angik Andres Gertsen, hvorefter dommeren erklærede sig at som Hans Olsen vedstår at Anders Gertsen intet har med denne sag at gøre, vidste han ikke at stede nogen vidner <> til forhør med mindre de vedkommende som skulde angå sagen imod vidnesbyrd kaldet.

(39 b)

Hans Olsen for retten fremstod og vedstod at den sag som han havde med Laurits Nielsen angående bygmarken har de venligt forliget om.

1711 17/7

Blev påråbt om noget var at forrette, og ingen befandtes.

1711 28/8

** Blev fremlagt en panteforskrivning udgivet af Christoffer Jørgensen i Nørreby på Femø til Hans Pedersen i Sønderby af dato 26. juli 1711, lyder som følger. Kendes jeg underskrevne Christoffer Jørgensen af Nørreby på Femø af en ret vitterlig gæld skyldig at være til ærlig og velagte mand Hans Pedersen i Sønderby boende, penge 55 sletdaler, som han mig hidindtil til min skat og højst fornødne sædekorn at indkøbe efter indstændig begæring lånt og forstrakt har, hvilke samme penge jeg hermed lover og tilforpligter ham redeligen at betale til Skt. Mortensdag førstkommende og imidlertid til det trykkere forsikring pantsætter jeg ham min tilhørende halve ejendomsgård beliggende i Nørreby - med alt sin tilhørende tillæg udi mark og eng, som af arilds tid har været tillæg - <> Datum den 26. juli anno 1711.

(40 a)

1711 18/9

** Blev fremlagt hans majestæts forordning om allernådigste påbudne krigsstyr i Danmark for år 1711.

** Blev læst forordning om proprietærer som ejer jordegods i provinsen i Danmark om vorret rettighed af dato Jægersborg den 13. juni 1711.

** Endnu blev fremlagt forordning om adskillige anstalter at iværksætte til præ kaution imod den antændte smitsom sygdom udgivet København 1. august 1711.

1711 2/10
(40 b)

** Blev læst allernådigste befaling om pest vagt at enhver tage sig vare at ingen fremmede kom i landet.

1711 9/10

** Blev fremlagt en Panteforskrivning udgivet af hr. Hans Casper Drejer på Femø dateret Nykøbing den 12 September 1711, lyder som følger. Jeg underskrevne Hans Casper Drejer kendes og hermed vitterlig gør, at jeg ret vitterlig gæld skyldig er til rådmand sr. Lars Poulsen Vendelbo 264 sletdaler kurant mønt, hvilke jeg hermed lover og tilforpligter mig og mine arvinger en for alle og alle for en at betale til bemeldte sr. Lars Poulsen Vendelbo førstkommende Mikaeli 1712 med 5 procent rente - - Prioriterligt så og hermed efter loven pantsætter ham min iboende præstegårds bygning på Femø - -

(41 a)
1711 23/10

** Ole Nielsen for retten fremstod for retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Jørgen Hansen i Vesterby, Michel Lauritsen, Laurits Jensen og Maren Mortensdatter alle af Vesterby deres sandheds vidnesbyrd at aflægge angående en angivelse, at jeg formener at være sket af Jørgen Pedersen og undsigelse, som skal være begået sidst forleden 14 dage. Hvor imod Jørgen Pedersen er kaldet imod vidnesbyrds påhør og spørgsmål at svare.

Jørgen Pedersen da for retten fremstillede og vidnede at han for en 14 dage siden var vidnet tillige med andre gået at pante og imidlertid kom til Ole Nielsen at ville pante for af drift og mark, havde Ole Nielsen svaret, at jeg havde ladet aftage udi marken og fandt intet, hvor til Jørgen Pedersen sagde, at der var køer i marken og ikke sagde det ham og gik så fra Ole Nielsen, og som vi kom ud for Terkel Christoffersen kom Ole Nielsen gående fra hans eget og hen til de andre med, vendte Jørgen Pedersen sig om imod ham og gjorde sig (vred) rendte så til og tog Ole Nielsen <> og i skulderen

(41 b).

Da bad Ole Nielsen Jørgen Pedersen om, at han måtte nyde fred, han ville intet have med ham at bestille, hvor da Jørgen Pedersen sagde (nej), men straks efter vendte Jørgen Pedersen sig og tog fat på ham igen. Så (slog) Ole Nielsen fra sig igen og tumlede sammen, og imidlertid kom Ole Nielsens steddatter og tog Jørgen Pedersens i hånd, så gik Jørgen Pedersen til for ind. Der efter gik vidnet fra dem og ind til Terkel Christoffersen. Siden da Jørgen Pedersen kom ind straks efter og var noget blodig på den ene kind og sagde, der som jeg har fået nogen skade, da har Ole Nielsen gjort det, spejlede sig og sagde den skade er ikke stor, den kan sig forvinde, gik så her fra og ind til Laurits Nielsen, hvor da Jørgen Pedersen var med. Dette skal Ole Nielsen bestille, og jeg skal have de udi løndom.

Jørgen Pedersen tilspurgte vidnet, om han ikke kunne sige, at han ikke så hentede Ole

Nielsen eller han tog først fat på hver andre den tid og var første gang skilt ad. Hvor til vidnet svarede, at deres veje var lige gode den tid, mere vidste videre ikke i den sag.

Hvor der efter Michel Lauritsen fremstod og vidnede at i dag 14 dage var han tillige med andre om gået at pante, hvor da Jørgen Pedersen mente, at Ole Nielsen skulle have glemte at tage af marken, gik så ind til Ole Nielsen, at han skulle lade af tage og fandt intet deri og kaldte samtlige til vidnesbyrd, som og da stadfæstede ved ed, at han rigtig aflagde, og fandt intet. Hvor da Jørgen Pedersen svarede, at der skulle gå svin i marken den hele dag og begærede straks med skældsord og sagde, det var en skælm, der jog af marken og fandt køer udi, og Ole sagde det samme, at der kunne blive pantet der for. Gik så fra Ole Nielsen og kom hen på Terkel Christoffersens tofte, så de Ole Nielsen komme efter. Begyndte da Jørgen Pedersen at (tromme) med sin kæp og med samme skældsord holdt ved, smed så kæppen og tog Ole Nielsen fat i halsen og i skulderen. Bad da Ole Nielsen om fred, han ville intet med Jørgen Pedersen at bestille. Slap så Jørgen Pedersen Ole Nielsen, vendte sig så igen og gik ind <> [til] Ole Nielsen og kunne vidnet ikke andet vide at det var Jørgen Pedersens vilje (42 a)

at han ville have fat på Ole Nielsen. Jeg så Ole Nielsen for på Jørgen Pedersen og som de ikke var kommen sammen kom Ole Nielsen steddatter og hans kone til dem, hvor da Ole Niensens steddatter tog Jørgen Pedersen i hånd, hvorunder han kom til inden, gik da straks vidnet fra dem og ind med de andre mænd til Terkel Christoffersen.

Kom Jørgen Pedersen straks efter ind med, og sagde har jeg fået nogen skade, da har Ole Nielsen gjort det, bad os at ville være ham om han havde fået nogen skade, så jeg at han vare beskadiget på den ene kind, men intet anderledes om han kunne saget med en negl, og så Jørgen Pedersen sig udi et spejl sagde da, skaden er ikke stor, den lader sig nok forvinde. gik så fra Terkels. Råbte så Jørgen ud for Ole Niensens vinduer og sagde du skal [få] betalt. Og som vi nu kom til Laurits Nielsen sad Jørgen Pedersen og (knurrede) og sagde for sand her denne mand, det siger jeg og deres nærmeste Ole Nielsen skal betale dette for jeg optræder i en rumpe, men ej videre er bevidst.

Laurits Jensen for retten fremstod og vidende at han var lige det samme bevidst, som de forbemeldte vidner vidnet har.

(Morten Mortensdatter må være skriverens fejl) Maren Mortensdatter for retten fremstod og vidnede at hun havde set at Jørgen Pedersen sagde, at Ole Nielsen skal betale det og jeg ved dog intet til sagen. videre vidste vidnet ikke.

Jørgen Pedersen for retten fremstod og erklærede sig at han intet mente andet end den tvist, at Ole Nielsen skulle betale det på den samme måde, han har gjort ham. Parterne var tingsvidne begærende.

(42 b)

1711 6/11

** Ole Nielsen for retten fremstod havde kaldet Jørgen Pedersen af Vesterby imod Tingsvidnes oplæsning på hvilken sag og dom at lide. Fremlagde Ole Nielsen et tingsvidne udstedt her af retten den 23 oktober sidst forleden måtte læses og påskrives og udi sagen vorde indført.

Nok blev fremlagt af Ole Nielsen en skriftlig indlæg af dato 6. november 1711 som her for retten blev læst og påskrevet og udi akten vorder indført.

Ole Nielsen begærede at måtte blive indført at Jørgen Pedersen sagde at Ole Nielsen han vil lade sig forlige og gøre ham de ord eller stille kaution hvad det skal gælde. Jørgen Pedersen begærede delation i to uger og dette indført i sagen.

** Kongelig majestæts birkeskriver var Michel Jensen.

Hvorledes Jørgen Frederiksen her i byen uden allerringeste tegn hermed skulle øde og anden overløst beganget mig underskrevne, viser medfølgende tingsvidne fra dommeren udstedt den sidstleden 23. oktober da han efter 3 aflagte og enstemmende vidner Jørgen Jensen Skomager, Michel Lauritsen, og Laurits Jensen i Østerby og edelig forklaring er indkommet tillige med flere udi mit hus for at ville pante for afdrift udi marken og fordi jeg samme tid gav til kende, at jeg havde ladet aflægge udi marken (ellers) fandt intet. Svarede ermeldte Jørgen Pedersen mig hæderlig med disse ord, at der var kun udi marken og det var en skælm som fandt noget og ikke sagde det <> frem,

(43 a)

hvorved han mig uden årsag på min ære har angrebet og tiltale, thi jeg vil ikke formode at han kunne have nogen anledning eller billig til at sige til at skyldte mig for nogen skælm, fordi jeg for ham og medfølgere da sagde det, som sandt var, mens bedre som ville mulig hvor at jeg skulle lyve på mig selv og sige at der var køer udi marken da jeg der om efterså, enten det var så ret eller ikke.

Dernæst jeg for det andet har Jørgen Pedersen efter tingsvidnes formelding overfaldet mig på gaden, da jeg ville hen gå i byen et ærinde at forrette og vendt sig fra de andre hans følge bymænd gået tilbage imod mig og af ondt hu greb mig hårdt i halsen og kluden, så jeg let havde blevet kvalt, og hvor ubesindig dette menneske har fremfuset, kan mærkeligt af de forberørte vidners forhør, idet jeg ikkun ved samme tid bad om at nyde fred, formedelst jeg ikke ville have noget videre med ham at bestille, hvilket kunne jeg kun lidet hjælpe mig, så som (Jørgen) Pedersen atter anden gang, efter han var gået fra mig vendte sig om tilbage og tog fat lige som før på mig igen, hvor over jeg endelig efter anledning og tilladelse af hans kongelige majestæts lov måtte gribe til nødværge og holde ham fra mig, det meste jeg kunde, men ikke gjorde han mig ringeste sår eller skade, thi jeg alene søgte at værges mig, som var højst fornødent. Item svarede jeg elle måtte befrygte, han skulle slået mig ganske fordærvet.

For det 3. har denne Jørgen Pedersen efter vidnernes videre forklaring understået sig hårdeligt at undsige. Nemlig med disse ord at han ville snige sig på mig udi løndom, og jeg skulle betale det hvor han findes, optræde mig udi enrum, nu må enhver ret erkende påskønne hvorledes (må) bemeldte Jørgen Pedersen har handlet med mig da han ikke <> alene har forfulgt mig med skældsord, hug og slag, men med og brugt adskillige trusler ord,

(43 b)

som jeg ikke upåtalte kan lade (skride) men af slige og forberørte beskaffenhed finder jeg mig højlig forårsaget her med at sætte i rette, først om ofte bemeldte Jørgen Pedersen for de omvundne skældsord som han imod har ladet falde ikke pligtig er og bør tilkendes efter lovens 6. bog visse artikler så vel som blive ansat på en kendelig penge straf til sognets fattige.

Dernæst om (Jørgen) Pedersen for det hårde overfald, som han imod mig på gaden med hug og slag forøvet ikke bør anses og lide efter lovens pagina 919 de 21. artikel samt pagina 900 artikel og det øvrige foran meldte ved sigelse og trussel at stille mig nøjagtig kaution og forsikring, således at jeg ikke skal bære frygt for at fange af ham nogen skade enten på en eller anden måde eller og af dets mangel vil jeg formode han selv efter lovens patina 146 1. artikel for sig bør borgen at betale mig for al bekostning, som bliver sig i alt - - 10 sletdaler inden 15 dage under lovens videre befodrning, hvor på jeg er en retmæssig og forsvarlig dom afsagt og beskrevet den 5. november 1711. *(selvom det ikke ses her, må det være den ovenfor af Ole Nielsen omtalte skrivelse).*

1711 14/11

** For retten fremstod kaldsmænd som lovligt havde kaldet Laurits Lauritsen Møller for gæld han til Niels Caspersen skyldig er efter hans skriftlige missive under egen hånd.

(44 a)

** Nok for retten fremstod Jørgen Christensen i Vesterby på Fejø og begærede at hans søn Christen Jørgensen ville give ham et lovligt afkald på hvis han arveligen efter hans mor Maren Hansdatter er tilfaldet, som jeg formener rigtigt at være betalt. Hvorefter Christen Jørgensen efter sin fars begæring fremstod og gav fornævnte Jørgen Christensen et fuldkommen afkald på alt hvis, som han arveligt efter sin salig mor Maren Hansdatter var tilfaldet, og takkede for god betaling og efterdags hos sin far intet af bemeldte mødrene arv at prætere. Jørgen Christensen efter indførte var tingsvidne begærende.

1711 20/11

** For retten fremstod kaldsmænd som skriftligt under ædle hr hus og ridefoged Jens Christensen hans fuldmægtigs hånd Poul Sadolin havde kaldet efterskrevne som efter lovens pagina 934 og 935 1 artikel bør at lide dom.

(44 b)

I lige måde var kaldet Margrethe Melchiorsdatter for begangne lejermål som er begået med Laurits Lauritsen efter præstens indgivne attest. Blev sat udi rette efter indgivne skriftlig under ædle hr. hus- og ridefogeds hånd.

Dommeren pårøbte om nogen af de indstævnedes var mødt, og som ingen befandtes er det dem forelagt til i dag 8te dage at svare, om de kunne stille tilfreds eller og næst efter lide dom.

** Hvor efter Hans Rasmussen blev fremstillet som for nu 14 dags tid siden var hjemkommet og for hvis meldt for at være anfanget af nogen mistænkelig søgt haver, han måtte været indelukket i 8te dage og som intet har Gud ske lov annammet, har han her i dag efter sin ed at så vidt han var nu sidste rejse, som var udi næsset minde var han ikke heller udi Næstved by enten ej udi kompas og der intet var nogen svaghed så udi, hvilket han udi sin saligheds ed aflagde og ydermere til bevislighed medbragt sig et skriftligt syn han af Næstved, som hans skipper Marcus Rolfs indbragte for Næstved.

1711 27/11

** Dommeren pårøbte Laurits Lauritsen, Margrethe Melchiorsdatter, som sidst forleden tingdag for retten er indstævnet angående lejermålsbøder, og som ingen befandtes <> er sagen optaget til dom til i dag 14 dage.

(45 a)

** Peder Jensen af Sønderby på Femø for retten havde kaldet Christen Jørgensen af Nørreby sst. (.....) panteforskrivning, sag og dom der efter at lide for hvis indhold 16 sletdaler.

Fremlagde Peder Jensen et pantebrev udgivet af Christen Jørgensen som begæres for retten måtte læses og påskrives, hvorefter Peder Jensen satte i rette om ikke Christen Jørgensen bør at betale efter sin panteforskrivning tillige med påløbende rente tillige med processens omkostning og begærede endelig dom.

Dommeren forelagde Christen Jørgensen at stille Peder Jensen tilfreds efter sin udgivne panteforskrivning til rettelig efter jul eller da at lide dom.

** Jørgen Pedersen for retten fremstod og fremlagde et forlig til at besvare Ole Nielsens indgivne som her for retten begæres at måtte læses og påskrives og udi akten vorde indsat. Derpå fremlagde et tingsvidne af 6 november 1711, som blev læst og påskrevet og i akten indsat.

Dommeren forelagde Jørgen Pedersen og Ole Nielsen at de i mindelighed ville forliges uden videre pengespild og omkostning. Som parterne begge for retten var mødt de begge $\diamond$ en retmæssig kontrakt i sagen. Optog dommeren sagen til 6 uger og da at ske endelig dom i sagen og som parterne efter tilspørgsel intet videre udi rette havde at protestere.

(45 b)

** Kongelig majestæts birkedommer sr. Michel Jensen, som jeg udgivet af Ole Nielsens indlæg dato Fejø 6. november 1711 med første post må formene, at han agter at hans dom over mig efter lovens pagina 919 artikel 24 da dom af vidnerne ikke er forklaret at jeg enten voldelige eller med skældsord har antastet ham, men alene da jeg tilmed 3 andre mine bymænd indkom til bemeldte Ole Nielsen og skulle pante for (...) i marken, manglede han i at vi noget havde værd, hvorpå af mig blev sagt, ikke til ham, men i de 3 mænds påhør, at det var en skælm, som fandt ufred udi marken, og ikke sagde det frem, hvilket han efterdi han ej nogen ufred eller kreaturer havde fundet i korn marken efter egne ord for os ikke kunne tage sig til, og derfor i den 4. post beråber han sig på at jeg har overfaldet ham på gaden eller toften og med vred hu angrebet ham.

Da dog vidnerne forklarer, at ham med lige gebærder har angrebet mig, idet de siger os begge at have lige god vilje til det da ligget klammeri, ihvorvel det ikke var min tanke eller slås eller drages med Ole Nielsen, måtte jeg formene da Ole Nielsen kom og for skete dette begge tillige med han greb mig fat i mit hår og slog mig til gulvet, hvor fra jeg blodig opstod, efter tingsvidnet af 23. sidst afvigte og at jeg blodig ind kom til Terkel Christoffersen er og klarlig bevist. Da Ole Nielsen dette uagtet endda vil undskylde

(46 a)

Jeg brugte det ord i nødværge til ham som jeg (.....) (*utydeligt på grund affugtskade*) (.....) imod for som fordret i den 3. post angående (.....) udi han (.....) på kaution af mig at til ham for den undsigelses ord, så kaldt af ham af mig og skulle være sagt, da jeg blodig indkom til Terkel Christoffersen uagtet jeg ikke de ord, at han skulle betale mig det i kaution, det var lov og ret når den alene skulle lide ved, må langt fra mine tanker det ulovligt at (svare var) så den måde som forklarede alt så vil jeg formode at bemeldte Ole Nielsen eftersom det klarligt er bevist at han med forgreb og jord skub mig havde trakteret og den årsag var anset efter lovens pagina 900 artikel 5 så og at han har haft irttesættelse, svare mig vedbørlig mig anset og der foruden tilkendt at erstatte mig processens omkostning med bøder, såsom jeg gerne for vidtløftighed havde været forskånet, her udi er han en retmæssig og forsvarlig dom forventende, med forblivende kongelig majestæts birkedommer tjenstskyldigste tjener Jørgen Pedersen. Fejø 27. november 1711.

1711 4/12

** Blev afsagt dom imellem ædle husfogden som ved fuldmægtig monsr. Poul Sadolin og Laurits Lauritsen og Margrethe Melchiorsdatter for begået lejermål efter hr magister Peder Blichfelds fremlagte skrivelse.

** efter lovligt kald udi retten kaldet velædle hr. amtsforvalter restance skriver (Jonas) Christensens hans gjorte beskikkelse $\diamond$ af ermeldte monsr. Jonas (Muhle) (hertil) jeg ikke

vidste, at han skulle have noget (.....), såsom jeg ved ikke at jeg i nogen måde skulle være skyld i sligt,

(46 b)

som siden ved et kald efter samme beskyldning mig tillægges, at jeg ikke skal være kaldet så ret efter loven, nemlig at jeg, som er en af hans majestæts allernådigst beskikkede tjenere, skulle være den, der skulle være hans majestæts forderlig i sine sager, derfor jeg selv med en gode samvittighed bære vidnesbyrd mig imod slig ej at have mishandlet.

Dernæst kan, og som jeg tror at sikre mig og henholde mig til min af Gud og hans majestæt mig betroede menighed, som med mig tillige ved og bør, såfremt der er nogen samvittighed uden med mig, at jeg offentlig på tilbørlig måde har talt på hans kongelige majestæts fordel, som en underdanig tjener bør, videre imod denne mig påførte beskikkelse og kald, agter jeg om Gud vil, for hans excellence hr. stiftamtmand Lützow allerydmygst at forebringe i forhåbning der at nyde hos ham den bistand, at jeg for slig urolighed kunne blive uden vidtløftighed befriet.

Imod Præstens hæderlig og vellærde mand hr. magister Peder Blichfelds irettesættelse over mig som på velædle min principal hr. amtsforvalter (Tidemans) vegne er ud skikket som restance skriver at indføre og inddrive kongelig majestæts restancer og skatter og rettigheder er jeg forårsaget at indgive udi retten ved mundtlig oplæsning kald og varsel ved tvende kaldsmænd -

(47 a)

at der lovlige med 8te dages varsel hid udi retten har kaldet hæderlig og højlærde mand hr. magister Blichfeld sognepræst for Fejø menighed at på Fejø birketing den 4. december førstkommende imod vidnesbyrd påhør og til spørgsmål at svare angående at han skal have nægtet at give 4re rorsfolk sundheds pas til ad Askø den 23. november næst forleden.

Da har præsten såvel ædle hans principal hr. amtsforvalter Tidemans vegne havde affærdiget dem med et brev, sognefogden på Askø tilskrevet angående opholdte kongelige skatter og rettigheder, uagtet at ingen smitsom syge, skulle uden lov her på Fejø vides findes, hvilken hans nægtelse hr. Jonas Christensen formener imod kongelig majestæts allernådigste forordning at stride, og endog siden af hr. magister Blichfeld Jonas Christen imod stævne mål er givet samme sag angående, her til han formener hr. magister ingen føje eller adgang haft har til ovenbemeldte tid og sted at møde er stævnet efterskrevne 4re rorsfolk nemlig Jacob Rasmussen, Jørgen Hansen, Rasmus Hansen og (Maren Hansdatter), desligeste Anders Pedersen og Christoffer Nielsen beskikkelses vidner alle i Vesterby på Fejø boende, samtlige at udstå og udsige deres sandhed ved ed efter loven om hvis de kan blive tilspurgt samme sag angående.

(47 b)

Peder Blichfeld imod stod og begærede af dommeren med interlocutori dom, om det er billigt, at man skal da først præstere et kald, når det er indført, og jeg tilforn har begæret at protestere, ved ikke for dommeren give sin kendelse, så jeg vidner kan indføre.

Dommeren erklærede sig at ikke vidste efter lovens visse artikler at formærke nogen at føre sine vidner eller at føre lade, men kender det givne kald at stå ved magt.

Hvorefter Jonas Christensen fremæskede vidnerne. Da fremstod Jacob Rasmussen, som vidnede, at han var advaret, ved ed ved en kone, som siger langroer til, med et brev skrevet af Jonas Christensen amtsforvalterens skriver, at skulle fare til Askø og levere til Jens Nielsen på Askø, og som vi kom til præsten og begærede sundhedspas, svarede han os, at han ikke var for sind i dag at give sundhedspas, passet er der på landet, og svage folk (hos) de var I. Thi ved jeg ikke, talte hr. magister, så som Askø folk ikke har for nylig fra landet er befængt med.

Jørgen Hansen vidnede, at han var sagt udi roer tillige med det forrige vidne ud til Askø, da som de kom til hr. magister og begærede sundhedspas, svarede han, at han var ikke til sinds at

give sundheds seddel til Askø, for pest huserede der på landet og svaghed hos de mænd, udi det jeg ved bevis, enten landet er befængt eller ikke, vil han der ud, så kan han lade sig sætte der ud, de for <> tjener han for at for rette sin husbonds ærinde.

(48 a)

Peder Blichfeld tilspurgte første vidne, med sin ordre han kom til mig at begære sundheds seddel. Hvor til vidnet svarede at var gået Blichfeld hr. magister, at han tillige med de andre rorsmænd var leveret et brev at skulle levere til Askø foged, hvorfor han tillige med tre andre begærede sundheds seddel. For det andet tilspurgte Blichfeld vidnet, af hvem det brev blev først leveret, hvortil vidnet svarede, at det var leveret hans nabo Jørgen Jensen, som skulle ro tillige med mig.

Det anden vidne blev tilspurgt af hvem han havde sin ordre at begære sundhedspas, hvortil vidnet svarede, at monsr. Jonas havde befalet at tage sundhedspas hos præsten. For det andet blev vidnet tilspurgt af sognepræsten Blichfeld, om monsr. Jonas foreviste en befaling fra sin principal hr. amtsforvalter Tideman med til sin befalings fuldmagt.

Jonas Christensen producerede et brev her for retten som tilskikket af amtsforvalteren af dato 19. november 1711 hvor udi meddeles, eder anbefales at på dine restancers rekommanderes endnu.

Endnu ved ed fremstod Rasmus Hansen og vidnede at han lige det samme bevidst som de for hen førte vidner for ham vundet haver. Endnu fremstod præsten Peder Blichfeld og for ikke at forlænge tiden eller fylde bogen med videre spørgsmål til vidnerne førte sig aleneste <> frem til sit første indførte,

(48 b)

nemlig at vilde angive sin påførte sag for hans excellence høj og velbårne hr stiftamtmand Lützwow i den tanke, som for er meldt, at nyde rolighed udi det mig af Gud og Kongen allernådigst betroede embede, som ikke tillader mig den tid, at jeg i slige måder kan være for hånden, og om så skal være beskyldes efter den der er hans kongelige majestæts fjendtlig sine til landets velfærd påbudne skatter og udgivne, da eragter jeg at vise min allerunderdanigste erklæring for højstbemeldte hans excellence, og siden om befales, for hans majestæts høje og hellige person selv, som jeg i allerdybeste underdanigheds forsvar, og forskriver mig til allerunderdanigst at lide og dø, overalt er dette min sag.

Så vidt jeg kan skønne, så bør efter lovens bog 2. kapitel 5. artikel at indstævnes for hans majestæts kammerkollegie, så som det efter ermeldte artikel er kongens indkomst som angår dette, jeg melder aleneste for inden for at benøje mig, og derfor som sagt er om aleneste først så hos hr. stiftamtmand Lützwow kundskab, hvad han her udi vil skønne om indførte, når jeg efter dette i retten tilganget og af retten får lovligt tingsvidne det jeg og her af retten er begærende.

Jonas Christensen refererede sig til stævningen og vidnesbyrd af samtlige for retten, herved han formener at være noget fornærmet af sognepræsten magister Blichfeld, idet han har nægtet roersfolkene sundhedspas til Askø, vil enten afbryde og bekomme tingsvidne.

(49 a)

1712 8/1

** Blev fremlagt hans kongelige majestæts allernådigste forordning om kop og heste skat udi Danmark dateret 27. november 1711.

** Nok blev læst allernådigste forordning om korn at låne til magasinerne for betaling for 1712. Dateret 20. november 1711.

** Dommeren påråbte om Ole Nielsen og Jørgen Pedersen var mødt eller og udi deres sag at være forliget. Og som begge parterne var mødt råbte dommeren over dem til forlig, men Ole Nielsen mundtlig begærede dom beskrevet. (*indskrevet nedenfor*)

** Endnu blev fremlagt afsigt der imellem Peder Jensen og Christen Jørgensen so blev på råbt om videre var at for rette og ingen befandtes.

** Udi den sag som Ole Nielsen af Vesterby på Fejø på den ene som efter lovlige afhjemlet kald og varsel søger og tiltaler Jørgen Pedersen på den anden side angående et slagsmål og undsigelse imellem dem er begået, som bevises med et udstedt tingsvidne her af retten af dato 23. oktober som af Ole Nielsen udi retten er produceret den 6. november næst forleden år. Hvor med han beviser sig at være overfaldet og dernæst med trussels ord af Jørgen Pedersen udi Ole Niensens fraværelse, som akten videre forklarer.

(49 b)

Dernæst af samme dag dags dato producerede Ole Nielsen et skriftligt indlæg og der udi rette satte om ikke Jørgen Pedersen sig efter loven rette -

og som Jørgen Pedersen efter påstånde er givet delation for at besvare hans indlæg, som er produceret 27. november hvor udi han fremfører at være angrebet af Ole Nielsen og hans steddatter med videre aktens formelding. Og som parterne her af retten var forelagt uden videre pengespild at forliges, hvilket parterne ikke ville lade sig til bekvemme, men begærede endelig dom udi sagen, som da efter lovens anledning udi 6 uger er optaget, og som parterne ikke endnu har ville forliges.

Vides ikke rettere at kende ihvorvel Jørgen Pedersen sig påstår overfaldet af Ole Nielsen og begge parterne beråber sig på lovens pagina 900, 5. artikel ses dog af akten Ole Nielsen at være overfaldet først og siden med trussel og undsigelse af Jørgen Pedersen at være overfaldet, dog Jørgen Pedersen derfor erklærer sig udi sit indgivne indlæg den undsigelses ord, som af ham er talt ikke på anden måde er sagt end det ved lov og ret ind for dommer skulle forhandles, så det dog at have været Jørgen Pedersens tanke, så som lov og ret ikke udi en (rum trakteres), men den udi enhvers påhør lovlige forhandles, men som klammeri kan en forsamling og der efter parterne hver nok sig give anledning til doms kendskab, bør derfor Jørgen Pedersen at give Ole Nielsen nøjagtig her for retten at hans undsigelse at her efterdags intet må til noget klammeri eller overfald mod Ole Nielsen lade sig ytre og der foruden betale for den af <> Jørgen Pedersen i bragte bekostning inden 15 dage at betale eller da at lide nam og vurderings eksekution efter loven.

(50 a)

** Udi den sag som Peder Jensen af Sønderby på Femø efter lovligt kald og varsel saggivet og tiltaler Christen Jørgensen Tul i Nørreby for gæld efter oprettet panteforskrivning 16 sldl. med påløbende rente og omkostning 4 sldl. hvor af ses af den udi retten producerede panteforskrivning af dato 17. oktober 1710, hvorefter Peder Jensen satte udi rette, om ikke Christen Jørgensens bør at indløse sin panteforskrivning tillige med anførte rente og omkostning, hvorpå kendes dom.

Dernæst blev Christen Jørgensen forelagt til første ting efter jul om han ikke retter for sig til den tid at lide dom . Efter tiltale og den sags beskaffenhed vides ikke rettere her udi at kendes at Christen Jørgensen bør at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

1712 12/2

** Blev advaret at indbyggerne på Fejø holder sig efter den ordre, som hr. stiftamtmanden at strandvagt pligtigt bliver holdt, at enhver kan for skade tage vare.

** Birkefogden lod tillyse at de resterende ville mig betænke at yde ham sit fogedkorn, som han allernådigst er tillagt.

(50 b)
1712 4/3

** Hvor da for retten fremstod på Ole Lauritsen af Østerby så vel på sin hustru Maren Hansdatters vegne så vel og på hans stedsøns vegne Hans Christensens så og på hans egen børns vegne Laurits Olsen, Christen Olsen, Sofie Olsdatter og Lisbeth Olsdatter og med sig bragt til bevis Christoffer Nielsen af Vesterby og Jeppe Rasmussen af Østerby, at hans stedsøn Jens Christensen barnfødt på Fejø og for nogle år siden begivet sig til søfarten på fremmede steder, og så efter at han udi København udi hans majestæts tjeneste til os, som hans måneds seddel forklarer er antaget og der ved døden er afgang på et af hans majestæts orlogs skibe kaldet Havfruen den 22. august 1711, hvorfor jeg er af retten begærende på ovenbemeldte deres vegne mig et tingsvidne måtte meddeles ved forbemeldte tvende mænd deres aflagte vidne, at jeg på de vedkommendes vegne om muligt noget af hans gage ved de højlovlige kongelige admiralitet kunne være til gode til behjælpelig til hans andre søskendes tarv til hvilket en min stedsøn Hans Christensen, som og står udi hans majestæts tjeneste til søs befuldmægtiges for bemeldte min afdøde stedsøn Jens Christensen gage at affordre.

Hvor efter for retten fremkom Christoffer Nielsen af Vesterby og Jeppe Rasmussen af Østerby at indførte Jens Christensen er barnfødt her på Fejø af ærlige forældre hans far var Christen Jensen og hans mor Maren Hansdatter, og ved og bemeldte Jens Christensen har givet sig til søs for nogle år siden, og der efter er kommet udi hans majestæts tjeneste til søs.

(51)

** Christoffer Jørgensen i Nørreby på Femø for retten fremstod og begærede at efterskrevne tvende mænd Hans Nielsen og Laurits Nielsen begge boende udi Vesterby på Fejø ville meddele ham deres sandfærdige beretning angående min søn Peder Christoffersen, som for nogle år siden har begivet sig til søs, og der været udi hans majestæts tjeneste til søs på orlogsflåden er antaget ved Københavns hvervning er antaget og nu ved døden på hans majestæts orlogsskib kaldet Sofie Hedvig er afgået, og til meddelelse her af retten begærende et tingsvidne til bevis om muligt forbemeldte min afdøde søn noget af hans gage ved det højlovlige kongelige admiralitet kunne være til gode, at jeg som min arv med måtte det til behjælpning måtte det bekomme.

Hvor da for retten fremstod Hans Nielsen og Laurits Nielsen begge boende på Fejø og ved ed vidnede at dem udi guds sandhed bevisligt at oven bemeldte Peder Christoffersen er barnfødt af ærlige og kristelige forældre fader er Christoffer Jørgensen og hans mor Ellen Pedersdatter er sig således at bemeldte Peder Christoffersen for nogle år siden begivet sig til søs og derefter har begivet sig udi hans majestæts tjeneste til søs på orlogsflåden antaget og der ved døden er afgang.

** Anders Hansen af Østerby på Fejø for retten fremstod og begærede af efterskrevne 2 mænd (*som ikke er indskrevet*) ville med ham deres sandfærdige beretning mine tvende søskende

(51 b)

Ambrosius Andersen og Anders Andersen, som får nogen tid siden har begivet sig udi hans majestæts tjeneste til søs op på orlogsflåden er antaget og der ved døden afgang, og til bevis er jeg af retten begærende, at mig måtte et tingsvidne meddeles om muligt noget af mine tvende sønners gage ved det højlovlige kongelige admiralitet kunne være til gode, at jeg gamle mand til nødtørftig ophold kunne bekomme.

Hvor da for retten fremstod Jeppe Rasmussen og Hans Rasmussen af Østerby og lovligen vidnede, at det var dem i guds sandhed bevidst at bemeldte Anders Hansens tvende sønner er barnfødt på Fejø og for nogen tid siden har begivet dem udi hans majestæts tjeneste på orlogsflåden og efter beretning ved døden afgang.

1712 11/3

** Peder Olsen af Vejrø for retten mødte og begærede efter skrevne tvende mænd, navnlig Michel Christensen af Østerby på Fejø og Hans Jonsen af Vesterby at de ville meddele ham deres sandfærdige beretning angående hans søn Niels Pedersen, som for nogle år siden har begivet sig til Nakskov at fare ved søen med byens skippere og der efter er antaget udi byen og til så tjeneste for matros, hvor han på hans majestæts orlogsflåde bekendt siden krigen hyredes for matros og for næst forleden sommer på hans majestæts flåde ved døde er afgang, hvorfor jeg til bevis er begærende at jeg af retten <> måtte meddeles et tingsvidne for at fremvise ved det højlovlige admiralitets herrer, om muligt noget af hans gage er bestående med ydmygst begæring mig gamle måtte tillades.

(52 a)

Hvor da for retten fremstod Michel Christensen og Hans Jonsen og vidnede ved ed, at det var dem i guds sandhed bevidst at forberørte Peder Olsen nu på Vejrø været og ydermere, at det er dem bevidst at ofte bemeldte Niels Pedersen har begivet sig ud fra til søs og der efter er antaget udi hans majestæts tjeneste til søs i hans majestæts flåde, og nu udi næst forleden sommer efter beretning på flåden skal være død.

1712 18/3

** Niels Jensen for retten fremkom og lovligt havde kaldet Jeppe Jeppesen af Østerby imod sin kvittering oplæsning her sst. noget derpå har at tale og begæres her af retten at være ved kald af bemeldte Jeppesen måtte blive forsynet og begærede ligeledes af Michel Christensen, som for retten var til stede, at han ville med dette mig afkald på hvis som han på min stedsøn Hans Jeppesen fra mig har op annammet efter skiftebrevets formelding, som er oprette efter bemeldte Hans Jeppesen.

Dommeren pårøbte om Jeppe Jeppesen var til stede efter afhjemlede kald og ingen befandtes. Blev Michel Christensen tilspurgt om han ville give Niels Jonsen fuldkommen afkald på hvis, som han efter oprette skiftebrevs befundne formelding har der annammet, hvor til Michel Christensen svarede at han ikke i dag kunne give afkald men siden ville komme sig udi sagen.

1712 6/5

** Blev fremlagt en skriftlig kaldsseddel under ædle hr. hus og ridefogeds fuldmægtig monsr. Poul Sadolins hånd af dato Nykøbing 14. april 1712 angående Hans Pedersen barnfødt på Femø og nu opholdende sig i Saksøbing, hvilken kaldsseddel for retten er blevet påskrevet.

** Nok blev fremlagt en skriftlig kaldsseddel under velædle her hus og ridefoged hans

fuldmægtigs hånd af dato 14. april 1712 angående Hans Borre opholdende sig i Sakskøbing angående et oprettet købebrev imellem ham og Hagen Hagensen på Femø med videre kaldseddel formelding, som her for retten er læst og påskrevet og lovligt afhjemlet. Med 14 dages lovligt varsel til Fejø birketing at møde efterskrevne Hans Pedersen Borre barn (53 a)

født på Femø udi Nørreby og sig nu opholdende i Sakskøbing vidner at anhøre om eders føde stavn og til spørgsmål at svare, hvorfor tiden så uden rigtighed har bortsneget eder foruden her om kald til fogden Michel Pedersen på Femø, Anders Jørgensen, Peder Løjet, Jens Hansen, Christoffer Jørgensen, hvor efter var tingsvidne begærende.

** Med 14 dages lovligt varsel til Fejø Birketing at møde den 6. maj førstkommende stævnes Hans Pedersen Borre opholdende sig i Sakskøbing at medtage eders oprettede købebrev med Hagen Hagensen på Femø i Sønderby foruden den halve jagt og medtage hans bevislighed han efter bemeldte Hagen Hagensen eders jagt vil påtvinge, til videre kaldes Michel Pedersen sognefoged på Femø og Henrik Lovmand sst. Stævnes med lige varsel til samme tid og ting imod synsmænds opkrævelse på jagten, som ikke været synet af vidnet påtvunget bemeldte Hagen Hagensen.

(53 b)

1712 13/5

ingen mødt

1712 27/5

** Michel Lauritsen for retten fremstod og lovlig ved kaldsmænd i retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd. Nemlig Henrik Nielsen tjenende Michel Lauritsen, Laurits Jørgensen i Vesterby og Karen Christoffersdatter angående nogle ord som af Hans Nielsen skal være talt næst forleden hørte han for pinsedag da han var hos mig og gjort, bad mig at siden på min brodersøn Laurits Jørgensen tåle pirken, af hvilke ord jeg agter at forhverve et tingsvidne for at spørge mig som jeg ikke forstår ordet, om jeg der da nogen kan være fornærmet. Hvor imod Hans Nielsen er kaldet vidnesbyrd at påhøre og til spørgsmål at svare.

Imod indhjemlede kald for retten fremstod Hans Nielsen og erklærede at han ikke vidste at han har talt Michel Lauritsen noget for nær, men om noget er sagt, da det at være sagt udi hans viden, men langt fra at have ment noget, at som talt som skulle røre Michel Lauritsen enten på ære og lempe og ikke heller ved andet end Michel Lauritsen end det som en ærlig mand vel egner og anstår, hvorfor Hans Nielsen begærer at være forligt og for videre ingen unødige proces <> over ham bliver begået.

(54 a)

Hvilken Michel Lauritsen efterlod og rakte hverandre hånden og den efter at være forligt.

1712 3/6

** Blev fremlagt hans velædle højærværdige hr. Bispens udi Fyns stift magister Christian Mus indlagte tillysning angående kirkernes tjenere som han allernådigst pro officio nyder ham som tilfalder findes at påbyde bemeldte tjenere, som til hører Sandby, Stokkemarke og Fejø kirke kan sig indstille de Nakskov udi ædle hr. byfogeds hus førstkommende 8. juni ved klokken 12 slet.

** Fremstod og erbød sig at ville efter lov dom når han erhvervede dom som af Ole Nielsen er taget sidst forleden 8. januar angående et klammeri som imellem os er afsagt. Efter ind bemeldte afsagt der bliver jeg Jørgen Pedersen, at jeg mig intet til noget klammeri imod Ole Nielsen, lagt mindre nogen fred så vel imod ham af mig lade anden omrørt bekostning vil jeg med første betale, så han over mig derfor ingen præntioner skal have, hvorfor vie efter dags som andre mænd vil være forliget og derpå gav hverandre hånden.

1712 17/6
(54 b)

Hr. Hans Casper Drejer sognepræst til Femø menighed i retten fremstod og besværede sig at have mistet i sin fraværelse ungefær for en 14 dage siden en vrinsk hest som han havde hjemme i stalden, og efterdi han ikke kan vide straks fuldkommelig, hvorledes der med er tilgået, har han citeret efterskrevne for at komme efter hvorledes og hos hvem, han sin erstatning, og betaling for hesten skal findes, da indkaldt er Casper Cort præstens svend, Karen Nielsdatter og Peder Jørgensen tjenende hos Hans Jørgensen i Sønderby på Femø og Mette Hansdatter (.....) Hans Jørgensens datter, hvilket kaldsmændene bekendte ved ed lovligt havde kaldet.

Hvorefter fremstillede Casper Cort (tjenende) præsten, og bekendte at han havde lukket præstens heste ud for at springe med en hoppe som tilhører Hans Jørgensen, som Hans Jørgensens datter Mette Hansdatter havde bedt vidnet om. Der foruden bekendte og at bemeldte Mette Hansdatter havde bedt Karen Nielsdatter om, at jeg ville lade her omrørte hest ud, for at springe med Hans Jørgensens hoppe. Hr. Hans tilspurgte bemeldte vidne, der han rejste til Fyn om hesten da skadet noget, hvortil vidnet svarede nej. Imidlertid blev vidnet tilspurgt at imidlertid han var borte, måtte da hesten fik sin tilbørlig røgt, hvortil vidnet svarede ja. for det 3. tilspurgt vidnet om ikke hos Hans før han rejste bort af sin gård havde forbudt bemeldte <> vidne Casper Cort at han ikke måtte lade hesten komme ud før han kom hjem især ikke at springe med bemeldte hoppe,

(55 a)

vidnet svarede ja, hvor fremdeles tilspurgte vidnet, når da ovenmeldte Hans Jørgensens datter Mette havde begæret af ham hesten til at springe, hvor til vidnet svarede, at det blev ham begæret udi hr. Hans fraværelse, da han var i Fyn.

Endnu blev tilspurgt hvem hun havde begæret, hvor til vidnet svarede, at det blev begæret udi Hans Jørgensens gård. Nok engang tilforn havde hun også begæret af ham det samme udi hendes faders gård, da vidnet skulle gå ud til sletten at læsse sten af en eng, og det var før hr. Hans var rejst.

Nok blev vidnet tilspurgt at den tid Mette begærede hesten af vidnet, om hun så begæret det af sig selv, eller og om hun begærede det med far eller mors navn, så som de da kunne være vidende der om. Vidnet svarede at Mette sagde, at hun skulle bede ham på sin moders vegne, at hesten måtte springe med hoppen endnu engang. Bekendt vidnet og at de lovede at vilde nok forskylde det (enhver).

Endnu blev vidnet tilspurgt, hvor efter hesten blev brugt til at springe med Hans Jørgensens hoppe, hvortil han svarede 3 gange, første gang skete det om søndagen, under de små knolde, anden gang den samme dag stedet i boel bro. 3. gang om mandagen næst efter skete det i boel bro om formiddagen klokken ungefær 10, bekender jeg, så vidnet at Hans Jørgensens dreng var de to første gange kørt ud med hoppen, når den blev sprunget, den 3. gang var Hans Jørgensens datter Mette ude med hoppen.

Endnu tilspurgtes hvorledes Hans Jørgensen selv således hver gang skulle ramme at komme ud til (vidste) om hvad for dem eller de hos ham, når han tog ud med hesten, hvortil vidnet

svarede, at han talte til Mette den tid han kom ud at de efter begæring skulle komme med hoppen, fremdeles blev vidnet tilspurgt om han siden den tid at hesten havde sprunget <> (55 b)

om han havde kørt noget strengt med hesten, såsom det var vitterligt at præstens brænde i samme dage blev hentet hjem med Niels Jørgensens bæster. Vidnet svarede at Hesten ikke blev forkørt med som ordinært og (.....).

Nok tilspurgtes om han straks efter havde redet med hesten, hvortil vidnet svarede at han straks efter hesten havde sprunget sidste gang red heste ud i (fulde) spring fra boel bro til stranden. Vidnet blev endnu tilspurgt, hvor hesten blev død, hvortil vidnet svarede, udi fårestien døde han anden dagen efter han havde sidst sprunget. Videre vidste vidnet ikke udi den sag.

Nok fremstod Karen Nielsdatter og vidnede, at Mette Hansdatter var hos vidnet, om han ville lade deres hest springe med Hans Jørgensens hoppe, hvilken begæring skete om lørdagen, som hoppen blev sprunget om søndagen, hvortil vidnet svarede hun ville være (bud) til hr. Hans karl, om han ikke ville lade deres hest springe med Hans Jørgensens hoppe, hvilken begæring skete om lørdagen, som hoppen blev sprunget om søndagen, hvortil vidnet svarede, hun ville nok gøre det, kunne hun komme ham i tale, og begærede af ham, efter begæring, at bemeldte hest måtte springe med Hans Jørgensens hoppe, hvor til hr. Hans karl svarede hende, han ville nok, turde han, for det var ham forbudt. Skal det ske, svarede han vidnet, så skal det ske i aften.

Om søndagen efter middagen kom vidnet ind marken tillige med Mette Hansdatter, sagde da Mette Hansdatter til vidnet, hoppen er vel ikke sprunget endnu, kunne vi komme ud med den til næste morgen seneste, i aften at hoppen kunne blive sprunget da ville jeg være der med hoppen, kunne hr. Hans karl få det at vide. Videre vidste vidnet ikke i den sag.

Nok fremstod Peder Jørgensen tjenende Hans Jørgensen og vidnede, at om søndag efter middag kom Karen Nielsdatter og sagde til Mette Hansdatter at præstens karl kørte ud til sletten efter sand med hesten, at der som de ville ride ud med hoppen, så måtte hesten springe med den, så red vidnet ud med hoppen, holdt præstens karl da ved sletten og havde sand på deres vogn.

(56 a)

Sagde da præstens karl han ville køre op neden agrene, at der kunne ingen se dem. Den tid de kom under agrene lod præstens karl hesten fra vognen, og han sprang med Hans Jørgensens hoppe. Da så han havde sprunget med hoppen, blev den ladt for vognen igen og kørte så han var under boel bro, begærede da at hesten måtte springe med hoppen, hvor da præstens karl lod hesten fra vognen (tvinge de) [tvang] hesten til at springe med hoppen, såsom hesten intet ville være til hoppen og sagde ydermere at præstens karl havde lod kun hesten springe med hoppen, jeg vil vække hesten og hørte så hjem med et læs sand.

Efter vidnet blev tilspurgt af hr. Hans, om han så lige just var til stede og hørte på Karen Nielsdatters beretning at præstens svend var udkørt med hesten, hvortil vidnet svarede, at han både havde hørt dette af Karen Nielsdatter selv og af Mette Hansdatter, så kørte Casper ud med hesten, spurgte da Mette Hansdatter vidnet, ad om han ville ride ud med hoppen, hvor til vidnet svarede ja såmænd jeg vil gøre det.

Fremdeles blev vidnet tilspurgt af hr. Hans, hvor hoppen just så lige var til stede, hvor til vidnet svarede at det stod på stalden, med en anden hest. Nok blev vidnet spurgt den tid han kom tilbage igen med hoppen, hvem han da talte med og gav efterretning om, at den var sprunget. Hertil vidnet svarede der var ingen i stuen uden pigerne, vidste ikke heller at Hans Jørgensen eller Karen vidste noget af, videre var ikke vidnet bevidst.

Mette Hansdatter for retten fremstod og vidnede at søndag som hoppen blev sprunget om eftermiddagen, sagde han til hende på kirkevejen til Mette Hansdatter om det var, han ville

komme til dem <> eller og ville komme til hesten den tid,
(56 b)

hils når nu kommet hjem og havde så (derover) gik vidnet hen til Karen Nielsdatter og sagde til hende, Casper sagde noget til mig på kirkevejen enten det var han ville komme til os eller til Sletten, ved jeg ikke, hvortil Karen Nielsdatter svarede hende, hun ville gå hen til ham og spørge ham ad.

Samme dag efter middag kørte bemeldte præstens karl og råbte ind til vidnet og sagde hid ud med hoppen nu kører jeg ud til sletten, så må hesten springe med den. Straks der efter kom Karen Nielsdatter og sagde, nu kørte Casper ud til sletten. Rid nu med hoppen, så vil han lade hesten springe med hoppen, spurgte så vores tjeneste dreng Peder Jørgensen til, om han ville ride ud med den, hvortil han svarede ja og red så straks.

Mandagen morgenen efter kom præstens karl ind til Hans Jørgensen, hvor dog Mette Hansdatter spurgte ham for det var så tidligt, hvor til han svarede at han var ude at se efter folde (Nielsen). Samme dag kom han igen og sagde, nu vil jeg ride ud med hesten, bad mig da, at jeg skulle ride ud med heste, red jeg da ud med hesten, så spurgte vidnet karlen ad om hoppen blev sprunget, hvortil karlen sagde ja. videre vidste vidnet ikke.
Hr. Hans var tingsvidne begærende.

1712 30/9

** Poul Jacobsen fremstillede kaldsmænd som lovligt med 8te dages varsel har hid i retten kaldet Christen Michelsen af Østerby for så vidt han imod sin købekontrakt af dato 4. marts 1710 på den 4. part af nr. 22 som <> han sig skal have tilhandlet af Margrethe Daniels har handlet, så og at fremvise i retten sit original købebrev på samme part jord og derefter sag og dom at lide.

(57 a)

Blev påråbt af retten, om Christen Michelsen eller nogen på hans vegne var mødt, som mod kaldet kunne have noget at sige, men siden ingen indfandt sig, fremlagde Sadolin udi retten en købekontrakt sluttet imellem citanten og den indciterede 4/3 1710.

Hvor da Sadolin ikke så meget vil til bevise citanten den rettighed, som hende beskæres af Christen Michelsen, som at fremvise retten, det ermeldte Christen Michelsen såfremt han ikke et originalt købebrev, på den omtvistede fjerde part kan i retten fremlægge, at han da har handlet imod hans majestæts udgangne forordning på det stemplede papir, hvilket han til irettesættelsen kan resolve, hvilken han i rette begærede sekvesteret indtil sagens endelighed.

Sadolin på citantens vegne gjorde da sin irettesættelse over Christen Michelsen. om han ikke såfremt, hans original købekontrakt overensstemmer med den rette sekventerede procent bør svare så vidt han sig i samme procent har til forbundet, den afgift og undertægt til Margrethe Daniels eller og at lide efter lovens patina 960, 1. artikel så og at svare til citanten de i bragte bekostning. Begærede Sadolin ikke sagen førend den indciterede havde sin lovlig forelæggelse, da dommeren ville tage til erindring såfremt det originale købebrev fremlægges den indciterede efter

(57 b)

hans majestæts allernådigst udgangne forordning med til forlig, straf og både blive anset Christen Michelsen blev af retten til i dag 8te dage imod dette indgivne irettesættelse havde at svare. Sadolin forlagde ikke nogen opsættelse i sagen for den tid som Christen Michelsen er forelagt men alene dom i sagen og kun efter så vidt hans majestæt vedkommer.

** Joen Jørgensen mødte for retten og tilkendegav der at han vilde ægte Marie Nikolajsdatter,

som ellers begge af kongelig majestæts hus og ridefoged sr. Jens Hermans for lejermål blevet tiltalt og i så fald påstod at ikke nogen dom over dem burde kendes, men de efter lovens pagina 925 i slutningen af de første artikel ikkun bør anses.

Sadolin på kongelig majestæts ridefogeds vegne påstod ikke nogen dom i denne sag men måtte være fornøjet ved Joen Jørgensens til ed, og så fald som det givne kald og varsel og lod sagen som rejst var, herfor Poul Sadolin på kongelig majestæts hus og ridefogeds vegne var mødt for retten og gav til kende at Ole Jeppesen i Østerby havde indestået og fuldkommen reserveret sig at tilsvare og betale den omkostning som på Jacob Væver og hustru Maren Hansdatter, som udi den arrest på Nykøbing slot medgår med skader, hvilket og Ole Jeppesen her mundtligt for retten tilstod, derimod Jacob Væver for retten var mødt og til forsikring for bemeldte skade pantsatte fra sig og til Ole Jeppesen sit hus og boskab og en ko.

(58 a)

1712 14/10

** Blev af retten påråbt om Christen Michelsen som for afvigte tingdag den 30 september blev givet sagelse af velagte hr. hus og ridefogeds fuldmægtig monsr. Poul Sadolin angående Margrethe Lauritsdatters undertægt, som hun forhen var af Christen Michelsens frataget, og som ingen befandtes er sagen optaget til i dag 3 uger da endelig dom skal afsiges.

** Nok fremstillede sig kaldsmænd, som lovligt havde kaldet Jørgen Hansen Brun i Østerby for gæld, som han til sr. Laurits Poulsen i Nykøbing er skyldig, hvorefter blev fremlagt en missive under velbemeldte Laurits Poulsens hånd af monsr. Jacob Flints hånd af dato 1. september med begæring at kaldet måtte indføres som i retten blev læst og påskrevet.

** Ole Hansen Jeppesen for retten fremstod og fremstillede tvende kaldsmænd som udi retten havde kaldet Laurits Lauritsen, Rasmus Jensen Brun i Østerby for gæld, som han til bemeldte Jørgen Hansen Brun skyldig var, som videre sagen her for retten til i dag 14 dage skal blive fremlagt.

(58 b)

1712 21/10

** Fremstod kaldsmænd som lovligt til i dag havde kaldet Johanne Pedersdatter imod sag og dom for begæede lejermålsbøder. Hvor efter blev sat udi rette af monsr. Poul Sadolins givende sagelse om Johanne Pedersdatter ikke bør at betale hendes lejermålsbøder eller og at lide efter lovens pagina 934 og 935, hvilket hedes lejermål bevises med hr. magister Blichfelds attest, hvorefter begæres dom. Dommeren påråbte om Johanne Pedersdatter eller nogen på hendes vegne og som ingen befandtes er hun lagt lovdag for til i dag 3 uger at rette sig eller og at lide dom.

1712 28/10

Jacob Hansen for retten fremstillede kaldsmænd, som udi retten har kaldet Niels Møller og hans kone Gertrud Pedersdatter af Vesterby for hvis, de har været bekendt for mig udi møllen, da jeg ville afhente min møllesæk med korn, som jeg til ham havde leveret at male. Ligeledes er kaldet til vidnesbyrd Laurits Nielsen og <> Christoffer Nielsen deres sandhed at vidne og til spørgsmål at svare,

(59 a)

hvorledes min sæk blev fyldt, da jeg den fra mig leverede, hvorimod Ole Madsen er kaldet vidnesbyrd at svare på og til spørgsmål at svare.

For retten fremstod Niels Hansen Møller og svarede, at imidlertid Jacob Hansen møllesæk med korn var i møllen kom Laurits Møller til mig i møllen og spurgte efter nøglen, og det var aftenen førend sækken blev malet, og den samme aften tog Laurits Møller nøglen med sig. Om morgenen efter kom Laurits Møller igen og bandt på møllen og malede. Imidlertid da gik vidnet til ham, blev det da afløbet som der på skruet, da det var afløbet. Spurgte vidnet Laurits Møller ad, hvor de skulle hvor på skruen, som til blev svaret, at Jacob Hansens korn skulle først males. Imidlertid løb af, sagde Laurits Møller tager rigtig told der af, kaldte på vidnets hustru, som og var på møllen, satte den told for sig selv, for hun vidste ikke kornet var vel tørt, hvor dog kom Jacob Hansen efter sin sæk, efter Laurits Møller var gået hjem tog og satte sækken og tren på den og tog ret for og stødte i sækken med, gik så ud og fandt Laurits Nielsen og Christoffer Nielsen til at besigtige bemeldte sæk. Kørte så Jacob Hansen hjem og sagde at sækken måtte stå til videre.

Jacob Hansen tilspurgte vidnet, om han ikke havde sagt, at Ole Madsen og Ole Nielsen Møller var ham imellem, der får korn malet kan han ikke svare ham til hans sæk, hvortil vidnet svarede ja. Der foruden spurgte Jacob Hansen, om han kunne nægte at hver jo ville fylde mere i sækken den tid mit bud af for den sæk. Hertil vidnet svarede at det var tolden han (skæppe)

(59 b)

Nok for retten fremstod Gertrud Pedersdatter og vidnede, at hun ikke så at Laurits Møller fik nøglen, men om morgenen kom Laurits Møller til Møllen, og da vidnet tillige med hendes mand kom, stod da Laurits Møller og bandt på møllen, gik så op i møllen, da han havde bragt på den første ende, sagde da vidnet til Laurits Møller efterdi har taget annæmmelse på møllen, så ville de skille eder, hvad det er ham til, hvor til Laurits svarede lad kun stå det, det står mig ikke i vejen, bandt så på de andre arme af møllen og malede så af skruen, det der var på dem. Spurgte da Niels Møller Laurits og hvad der skulle på skruen efter, hvor til Laurits Møller sagde at Jacob Hansens korn skulle på skruen. Da det nu var kommet, på råbte vidnet til dem og sagde at de skulle sætte den told for sig selv af årsag, Laurits Møller stod i møllen imidlertid Jacob Hansen kom at male, videre vidste vidnet ikke.

Laurits Nielsen for retten fremstod og vidnede at den tid Jacob Hansen leverede sin sæk i møllen var den lovlige fuld, men det tid af for de den fattedes den en god halv skæppe mel, som han kunne synes, ligeledes vidnede Christoffer Nielsen det samme som for Laurits Nielsen ham vidnet havde.

Jacob Hansen tilspurgte Ole Madsen om han i dag ville gøre forklaring, hvor mange møllere han havde på sin mølle. Hvor til Ole Madsen svarede, at han havde Laurits Hansens sin mølle 4 uger før (påske) da leverede ham mølle og redskab så og nøglen der til, samme tid, da det blev ham lovet var Niels Møller i møllen, hvordan Laurits Hansen og Niels blev forligt, vidste Ole Madsen ikke. Jacob Hansen efter <> indførte var tingsvidne begærende.

(60 a)

** Anders Gertsen for retten fremstillede kaldsmænd som med 8te dages varsel udi retten havde kaldet Jens Hansen Rågø for gæld, som han skyldig er efter egen indgåede kaution og påsigelse til fuldkommen betaling til mig Anders Gertsen på sin bror Christen Hansens vegne. Satte i rette om Jens Hansen ikke bør at betale efter egen indgået påtagelse tillige med processen, bør at betale inden 15 dage eller at lide nam. <> Dommeren forelagde Jens Hansen at fremvise bevis her for retten til første ting at han ikke gælden er skyldig til Anders Gertsen.

(60 b)

** Morten Hansen Krog for retten fremstod på Margrethe Daniels vegne, fremæskede Christen Michelsen, som afkøbt har en fjerdepart af Rasmus Christensen Badike, og som han ved døden er afgået belover Christen Michelsen at give bemeldte Rasmus Christensen Badikes (enke) til nødtørftigt ophold

Og skal og Christen Michelsen pløje så og gødske det udi retten her og Margrethe selv bekoste sædekorn der til , og nyder hun bemeldte undertægt sin livstid.

1712 4/11

(61 a)

** Ole Mortensen Kock residerende udi karantænen på Askø i dag mødte her for retten og producerede tilladelse og fuldmagt at gå i retten for sr. Bertel Wichman, velfornemme handelsmand i Nykøbing på Falster angående et krav og fordring han har at søge hos hæderlige og højlærde mand magister Peder Blichfeld ærværdige sognepræst til Fejø menighed, som er af deres excellence højædle og velfornemme hr. gehejmeråd stiftamtmand meddelt af dato 20. oktober indeværende år til at vorde oplæst og påskrevet og mig Ole Koch her for retten at vorde i dag igen tilstedt, hvor efter blev for retten kaldet hæderlig og vellærde mand magister Peder Blichfeld sag og dom at lide for hvis han til sr. Bertel Wichman er skyldig.

Dernæst blev af Ole Mortensen Koch fremlagt breve på magister Blichfelds gæld 109 rdl. for det som han af auktions seddel penge er tilslaget som højstbydende på auktionen efter hans salig formand Christen Jensens Skovs stervbo som er af dato 4. oktober 1711 underskrevet og udgivet af hæderlige højlærde mand magister Henrik Roed provst over Fuglse herred og sognepræst til Maribo, som er på det kongelige <> forordnede papir nr. 2 af indhold således lydende.

(61 b)

På skiftet efter salig hr. Christen Jensen Skovs forrige sognepræst for Fejø menighed for adskillige varer på 109 rdl. 1 mark 11 sk. hvilken summa, som den af enken og hendes lovværge bliver modtaget og samtykke, som magister Peder Blichfeld for de ham tilslagne varer, som højst bydende til stervboet er skyldig. 4. oktober 1711.

Hvilket Ole Koch samme fremstillede og indførte bevis vil sig ad den tillige med afsagte dom blive tilstillet, som den under retten forbliver og derfor var blevet fremlagt hans skriftlige irettesættelse om sagen, som er af dato 4. november 1712.

Fremstod Peder Blichfeld og protesterede, at der efter kongelig majestæts lov første bog 9. kapitel på landsbyerne ingen prokurator lovlig var, men enhver selv skal føre sin sag, eller lovlig en i herredet eller birket bosat oprigtig mand eller begære af øvrigheden eller husbonden en person, som ham deri kan tjene, dog så at ingen anden ses afsat eller for vist prokurator der til antages. Når nu disse hans majestæts allernådigste ord <> underdanigst blive efterkommet og over videre mod sr. Ole Koch,

(62 a)

da ved jeg ikke, om han kan siges at være en bosat mand, som besidder et sted nemlig karantænen på Askø som i dag henstå og i morgen være bevist.

Dernæst skulle sådan en være begæret af øvrigheden, og man befunder at sr. Ole Koch fremlægger sin fuldmagt ikke hans excellences egen hånd så formodes, at den fuldmagt efter foran meldte lovens nådige ord bliver anset og underkendt. For det anden lader sig Ole Koch indføre kald over mig på højagtbare velfornemme sr. Bertel Wichmans vegne, hvilket dog ikke havde gøres fornøden af årsag, at jeg for rum tid siden ved sr. Bertel Wichman eget bud

til mig med anmodning om indførte krav af betaling har haft, derom at tilmelde min velvillighed så vel som skyldighed til afbetaling men som, der da ikke kunne ske, da bød mig til velbemeldte sr. Bertel Wichman med obligation efter loven, hvorpå han mindelig ikke behagede at svare, dog derved velbemeldte Wichmans godhed for mig i at være fornøjet med tilbudet i min skriftlige til ham givne missive, indtil han nu før nogen for 3, 4 uger lod gøre anmodning ved sr. Ole Koch om samme krav afbetaling med mindre, jeg derfor vilde sages, hvilket sr. Ole Koch viste mig udi en til ham givne missive, som så jeg straks sluttede og havde dog en at skrive til mer bemeldte sr. Bertel Wichman, hvor udi ingen lod mig til at levere når han behagede 30 tønder korn af 3 slags rug, byg ærter til noget af min gælds afbetaling, dette brev blev indhændiget sr. Ole Koch, som da første gang gjorde mig den ære at tilmelde mig velbemeldte min kreditors vilje, derpå han intet svar førend man < > erbød mig til forhåbning at sr. Bertel Wichman skulle have ladet sig at være fornøjet med så vidt af gældens afbetaling indtil jeg efter lovlighed kunne efterhånden har klargjort til fuldkommen og fornøjelig betaling både på hovedstolen og på renten.

(62 b)

Da erbød jeg mig, som sagt, at ville betale til sr. Ole Koch, den hans gjorde rejse fra Askø til Fejø, men nægtede at tage der imod, men tog brevet til sr. Bertel Wichman med de gjorde gode ord, at han ville tale til bedste for mig, så jeg havde virkelig formodet, at sr. Bertel Wichman skulle haft den godhed for mig og skåne mig proces og vidtløftighed i disse vanskelige tider, hvilket at det endnu kan ske for jeg sluttet at ville rejse til Nykøbing for at afhandle min sag i mindelighed med ham, hvilket skulle have været sket længe siden såfremt mit embede ikke havde gjort hinder der udi, her for eftersom jeg her til kunne give for hans kongelige majestæts allernådigste ret slig enten villigen til fordrag og endelighed uden proces og vidtløftighed, så formoder af retten at mig under føres nådigst (pause) efter lovens 1. bog kapitel 11 art. pag. 53 som lyder således, dersom den der søges og tiltales vil straks gør lige rede for sig, da bør dommeren ingen lovmål over ham at tilstede at forkomme det, som her kunne imod siges, nemlig at dem retten fra sig skulle ske straks for retten, vil jeg formode at det ikke er så hans majestæts nådige vilje, men at man må have den tid indtil, man kan komme sin kreditor i tale efter dette nu indførte, formoder at blive fri for tiltale af sr. Ole Koch. indtil end jeg får sagens (principal) velbemeldte sr. Wichman i tale, Ole Mortensen Koch imod alt dette af magister Blichfeld er indført kortelig svar, at den sag sr. Wichman har den beskaffenhed, som nu burde imod en anden på landet, men som sr. Wichman som sin fordring foreskrevne magister søger har ikke behør således at udføre,

(63 a)

thi hvad sig angår mig støder, på den producerede fuldmagt at være gyldig for de dem ej af deres excellence sr. ædle og velfornemme stiftamtmands egen hånd - 4. oktober 1711 og 1712 førend kald gik over til man det imidlertid kunde kreditor vel kunde vorde tilfredsstillet, til nu [han] siger at have tilbudt korn til en 30 tønder, betaling at give kunne hans principal vel ikke modtage ej heller var forbundet sligt og ej andet anvist til betaling end rede penge for magister Blichfeld at oppebære af den siden auktionspenge. thi havde hr. magister

(63 b)

(diskussionen fortsættes)

(64 a)

- den producerede fuldmagt og ordre er under retten leveret til protokollerne og siden bliver Ole Koch med denne bekendt. Ole Mortensen Koch lod indføre, at som formenes at sagen er opsat til i dag 14 dage, som er den 18. november at i fald hr. magister Blichfeld ville det forinden med betaling hos sr. Wichman indfinde og retten så vel som mig Ole Koch, det forevise at være forligt og ophævet uden domsafsigelse, da den derpå at falde.

** Dommeren på råbte om Jens Hansen efter forelæggelse kunne bevise, at han ikke nogen gæld er skyldig til Anders Gertsen ej heller havde udgivet noget for sin bror Christen Hansen at betale.

Jens Hansen erklærede sig at han ikke noget vidste at være skyldig til Anders Gertsen ikke heller havde gået i løfte for sin bror Christen Hansen til nogen fuldkommen betaling.

Anders Gertsen står den gunstige dommers forelæggelse, som skete i dag otte dage, sin påstand og formening min betaling at skulle bevise og som formenes intet efter kan mig skylde, Anders Gertsen sig til sin irettesættelse og begærede dom. Jens Hansen ikke kunne fragå, at de jo have haft aftale med hver andre om at gå i løfte for min bror men aldrig til nogen <> fuldkommenlighed men af de årsag er gået fra løftet formedelst Anders Gertsen begærede af retten. Dommeren optog sagen til i dag 3 uger, da at afsige dom.

(64 b)

1712 11/11

** Blev fremlagt hans kongelige majestæts forordning om skatte kornets aflæggelse i Danmark af dato 23. oktober 1712.

** Ole Nielsen af Femø for retten fremstod og lovligt havde kaldet Peder Mogensen med sin værge hans far Mogens Rasmussen boende i Sønderby på Femø for et en hest som er blevet død for ham i det han sit tjeneste afbud havde udvist at han havde 2 bæster som stod i tøjer skulle hente hjem, at de af bemeldte dreng Peder Mogensen red udi stranden uden tilladelse og da fandtes død udi stranden bredden som var meldt på en karls (lån). hvorpå drengens udførlig bekendelse begæres, med mening at bemeldte Peder Mogensen skulle erstatte mig bemeldte hests afbetaling.

For retten fremstod efter begæring og gjorde sin erklæring at forskrevne Ole Nielsen vidste man nu forleden sommer lidt før høst efter to heste, som stod udi tøjr lidt fra stranden og da han tillige med to andre drenge, som ligeledes stod udi tjeneste og da vi havde løst hesten fri vi udi stranden lidt, fra bar isen ikke i dybet (...) (...) vide hans (svar) og dette at ville svale <>hestene og hjemmefra bekendte drengen,

(65 a)

at der han havde løst hestene fulgte han dem gå til strandbredden og red på den men sprang på den ene ved en sten som lå i (flyde moldig) [dynd] og (råbte), at han var kommet ud som for er meldt under heste maven, men som han vendte om til landet benam [fornam] han at hesten sprang ikke op og ned og kastet sig op der drengen det benam sprang han af den hest, som han sad på og holdt den anden hest oppe med hovedet, som døde og bad de andre drenge de ville hjælpe ham men førend de kunne komme af hesten var den død..

Rasmus Mogensen for retten fremstod og imod Ole Nielsens kald svarede, som jeg er i dag forårsaget at måde her for retten på min bror Peder Mogensens vegne, som i dag her udi retten af Ole Nielsen kaldet for en hest, som er blevet død for ham under vejs da min bror, som da tjente Ole Nielsen havde hentet den af tøjret, som hans kald melder om. Hvor til jeg enfoldigen på min brors vegne svarer, at drengen som da tjente bemeldte Ole Nielsen, som er min bror var udvist at hjem føre hans husbond Ole Nielsens heste, som stod udi tøjr, som han og efter befaling gjorde, og da han tillige med 2 andre drenge, hvor han havde løst sin husbonds heste red de udi stranden for at ville svømme dem, men som den våde var for hånden af Ole Nielsens hest fin ondt og døde, kunne drengen ikke til, langt mindre at nogen kan bevises at drengen red noget utilbørligt med hesten, som ommeldte det ske kunne, drengen så vel som de andre med hans følgende, det endelig bekræfter, thi det er urimeligt, at hesten kunne dø af det han kom udi stranden og ikke længere ud til noget op på hans lår, <>

og som det nu havde stået hen siden for hesten at Ole Nielsen ikke havde talt om hesten at tiltale, som nu for 14 dage siden at drengen ved sin (far) fordrede hans løn, ved jeg derfor ikke om bemeldte Ole Nielsen kunne med rigtighed efterstræbe sit tjeneste (løn) til hestens afbetaling, men måske Ole Nielsen tanke nu at ville afspise drengens mesten del han forestående 2de års tjenesteløn, formener at den gunstige dommer ikke således efter Ole Niensens tanke bliver tildømt berørte hest at betale.

(65 b)

Ole Nielsen her til svarede, at han havde udvist sit tjeneste bud for at hente hans tvende heste hjem, som stod udi tøj, som den ene udi stranden fandtes død, men ikke havde befalet ham at ride udi stranden men skår selen i stykker af den årsag, at hesten selv skulle gå udi stranden, og sagde Ole Nielsen ydermere at bemeldte Peder Mogensen skyldte en liden dreng, som han havde hos sig, at han havde skyld i at hesten døde.

Drengen vedstod her for retten at han skar selen i stykker af tøjret, for han skulle få hus når, han kom hjem, som han og fik, hvis to og tre gange med de ord, af hans husbond du får intet andet hug for andet end den røde hest. Ole Nielsen efter indførte var tingsvidne begærende, ligeledes Mogens Rasmussen.

** Endnu for retten fremstod Ole Nielsen af Sønderby på Femø og havde udi retten ladet kalde Morten Jørgensen i Nørreby for gæld han til Hans Jørgensen skyldig var. Satte udi rette om ikke Morten Jørgensen bør at betale bemeldte gæld med sin rente og begærede dom <> dommeren forelagde den indciterede Morten Jørgensen at svare mod indførte kald inden 3 uger.

(66 a)

** Mogens Rasmussen for retten fremstod og lovligt havde kaldet Ole Nielsen i Sønderby på Femø for tjenesteløn.

1712 18/11

** Anders Gertsen for retten fremstod og udi retten havde kaldet Johanne Pedersdatter for hendes lejer målsbøde.

** For retten fremstod Peder Blichfeld og i fraværelse af sr. Ole Koch som til 18. november havde begæret dom over mig i den sag imellem sr. Bertel Wichman og mig angående (fordringen) som til forn er meldt. Da såsom jeg siden den tid jeg første gang bekom stunder har været udi Nykøbing selv talt med sr. Bertel Wichman og samme tid for værge for med 8te dage stillet ham så vidt forsikring for (det meste) krav, nemlig 80 lod sølv og nogle drevne udgjorte arbejder, nok 4 lod guld bestående af hals knapper, der foruden givet ham en missive hvori jeg tilsiger ham min <> nu til stående offergave på trede næst holdende højtidsdage jul, påske og pinsedag.

(66 b)

Formoder jeg at sr. Bertel Wichman med sagen være forskånet, helst såsom hans fuldmægtig i sagen monsr. Ole Koch ikke til i dag indfundet sig at påtale om dommen, thi han er ikke forhindres ikke opholdt af nogen herfor anførte årsager med vinter og (storm), hvorfor han ikke kunne komme hid siden. Imidlertid såsom på min mission giver til sr. Bertel Wichman på det hen skikkede sølv og guld, såvel som og min tilsagn på af tinge om, bekom noget svar fra ham, har meddelt han har til nu forestående rejse, vil jeg ydmygst formode af retten ikke at ile og haste med dommen, førend når man efterretning kan have fra sr. Wichman, som jeg

formoder at nu er med undergivende forsikring med mig til findes.

Dommeren erklærede sig på ærværdige hr. magisters indgivne påstand, så vidt at have fornøjet Bertel Wichman med hans forsikrings pant, da til nærmere efterretning fra parterne at sr. Wichman er tilfredsstillet gives hr. mag. Blichfeld 3 ugers delation til nærmere efterregning.

1712 9/12
(67 a)

** Blev påråbt af retten om den sag angående sr. Bertel Wichman og hæderlig og vellærde magister Blichfeld var imellem dem afhandlet og noget udi retten derom kunne forevises og som intet befandtes er da afsagt som følger -

Efter tilladte dages delation til at afhandle sin sag med sr. Wichman, hvor hr. magister Blichfeld til den terminerede tid mødte i rette og foregav at han havde været hos velbemeldte Wichman og så vidt gjort ham <> forsikring formodede at ikke med dom blev ilet førend nærmere efterretning fra sr. Wichman,
(67 b)

som og af retten er tilladt og givet 3 ugers delation og som endnu i dag retten til oplysning ingen efterretning fra sr. Wichman er blevet forevist, hvorved sagen skulle ophæves, vides da ikke rettere her udi at kendes end hr. magister Blichfeld, jo bør at betale til sr. Bertel Wichman udi Nykøbing - inden 15 dage under nam og vurderings eksekution udi hans bo og midler.

Ole Mortensen Koch mødte for retten i dag og begærede dommen beskrevet, med hvis protesterede at blive meddelt på sr. Wichmans vegne, og derved tillige med de udi retten producerede dokumenter at blive tilstillet.

1712 16/12

** Blev fremlagt en obligation udgivet af Michel Pedersen til Hans Pedersen boende i Sønderby, som for retten blev læst og påskrevet. (*indskrevet nedenfor*)

** Nok blev fremlagt en obligation og panteforskrivning udgivet af Christen Hansen Rågø i Østerby til Anders Gertsen i Vesterby, som for retten blev læst og påskrevet. (*indskrevet folio 68 a*)

** Kendes jeg underskrevne Michel Pedersen i Sønderby på Femø og hermed vitterlig gør at jeg ret vitterlig gæld skyldig til ærlig <> og velagte mand Hans Pedersen i Sønderby 75 slette daler, som han mig på adskillige tider til kongelig majestæts skatter og udgifter og anden fornødent brug og til mit sædekorn forstrakt har. Dateret 1. juli 1712. - Endnu skylder jeg Michel Pedersen Hans Pedersen i Sønderby på Femø 2 tønder ærter, som jeg til Skt. Michelsdag lover at betale ham.

(68 a)

Kendes jeg underskrevne Christen Hansen Rågø af Østerby på Fejø at jeg ret vitterlig gæld skyldig til ærligt og velagte mand Anders Gertsen bomand i Vesterby penge 14 slette daler 2 mark, 2 sk., som jeg lover redeligt med rede penge når det begæres, først det halve til Michels dag 1713 betale og andet til Michelsdag 1714. <> med fornøjelig rente at betale, for hvilke forskrevne jeg Christen Hansen tillige med min hustru, som sikkerhed prioriterlig pantsætte

mit iboende hus, min ejendom bestående af 7 fag, men loft, vinduer og døre og det tillæg i alle måder som det nu befindes. -

(68 b)

Og må denne min panteforskrivning uden nogen til mig givet kald og varsel, til lige lade læse og protokollere - underskrevet den 15. december 1712.

1712 23/12

** Jeppe Rasmussen fremstillede sig tvende kaldsmænd, som lovlig udi retten havde kaldet Joen Rasmussen i Østerby for gæld han til Laurits Poulsen skyldig er efter skriftligt indlæg, som udi retten blev læst og påskrevet og videre udi forventendes dom skal indføres.

(69 a)

Blev påråbt om Joen Rasmussen eller nogen på hans vegne imod indførte krav har at producerer og som ingen befandtes er han af retten forelagt lovdag til første tingdag at svare og da at lide dom.

Kongelig majestæts beskikkede dommer sr. Michel Jensen. Som jeg mod sag og dom til i dag har kaldet som er den 23 december Joen Rasmussen i Østerby for hvis han er mig skyldig, så er dette min sag og som at bemeldte Joen Rasmussen mig skyldig for bekommet sædekorn, sætter i Rette om ikke merbemeldte Joen Rasmussen bør betale mig inden 15 dage eller derfor at lide nam.

1713 12/1

** Blev af retten påråbt om Joen Rasmussen af Østerby eller nogen på hans vegne var mødt imod indførte krav for Sr. Laurits Poulsen af Nykøbing at svare. Og som Joen Rasmussen eller nogen på hans vegne <> ikke var mødt og noget imod indførte sagelse har ladet indføre,

(69 b)

er ham af retten givet 14 dages delation om han imidlertid kunne stille sr. Laurits Poulsen tilfreds eller da at lide dom.

1713 3/2

** Blev påråbt om Joen Rasmussen eller nogen på has vegne på hans vegne imod Laurits Poulsens indgivne sagelse ville svare.

1713 17/2

** Jacob Hansen som værge på salig Abraham Bendiksens hustrus vegne for retten fremstod og lod tillyse, at der skal holdes skifte og deling efter forbemeldte salig Abraham Bendiksen af Østerby førstkommende mandag, som er den 20. februar, at enhver som nogen der udi boet kan være skyldig eller noget har der at fordre kan vide sig derefter at rette.

** Jørgen Pedersen for retten havde ladet kalde Christoffer Nielsen af Vesterby <> angående en vej på hans mose på gaden ud til hans kålhavegård,

(70 a)

som jeg formener at skal være (uagt) af Christoffer Nielsen og (kvinde), og at mine svin der udi er blevet druknet. Hvorpå jeg Christoffer Niensens udførlige svar er begærende om han intet [var] vidende og han det edeligt her for retten kan aflægge.

Christoffer Nielsen for retten fremstod og imod Jørgen Pedersens indførte erklærede sig, at

den sag som af mig er taget og bemeldte Jørgen Pedersen påstår er uagt af årsag jeg kunne mit kvæg der af, og om Jørgen Pedersen kan bevise, at han eller nogen kunne komme til skade, erbød han sig til at gøre gavn for skade efter loven.

Jørgen Pedersen til Christoffer Nielsen påstand formener sig at den vej som er (hugget) er ulovlig, som kan bevises med tvende mænd nemlig Hans Rasmussen og Frederik Lauritsen begge boende udi Vesterby, som her hid lovlig er kaldet i retten at edeligen aflægge om bemeldte vej er lovlig, som Jørgen Pedersen mener at hans svin er blevet fundet udi.

Hvor efter Hans Rasmussen og Frederik Lauritsen for retten fremstod og edeligen vidende at den vej, som de her udi retten er kaldet om, som er ved Christoffer Nielsens kålhavgård på gaden er ulovlig og svin og kræ kunne komme til skade der udi.

Jørgen Pedersen begærede at som ingen videre kunne bekommes, som egentlig kan sige at mine svin og nogen er blevet, må jeg formene at Christoffer Nielsen er (vidende) derom, at svinene der udi er blevet døde, hvorfor intet videre forlanges end at Christoffer her i dag gør sin ed for retten, at han intet derom er vidende.

Dommeren forelagde Christoffer Nielsen efter påstand af Jørgen Pedersen <> hørligen at aflægge sin ed, at han intet ved at berørte svin udi indførte vej er kommet til skade.
(70 b)

Christoffer Nielsen erklærede sig ikke at ville aflægge nogen ed, men formener som er nu meldt og Jørgen Pedersen bør at bevise sit indgivende.

Jørgen Pedersen for retten protesterede og påstår, at som Christoffer Nielsen ikke kan eller vil fuldkommenligen aflægge sin ed, at mine svin (døde) udi vej som han er hugget og ikke lovlig, jo bør at betale mig dem med 4 sldl. tillige med denne processes omkostning, hvorpå dommerens kendelse forventes.

Dommere optog sagen til i dag 14 dage om han imidlertid kan stille tilfreds.

1713 3/3

** Efter retten blev sat blev læst kongelig skovrider sr. Hans Sørensen i Lolland befaling og efter allernådigst forordning om ulemmede hunde, som på vildtet kunne gøre skade.

1713 18/3

** Jørgen Olsen af Sønderby på Femø for retten fremstod og i dag 1. gang lovbød sin bondegård i Sønderby, som af nr. 17 med 10 plovbæster, små og store 1 plov og harve og tromle og en middel made vogn <> med sit behør og alt hvis nagelfast er, så og 1 kværn, 1 slibesten, fuld vinter og vårsæd, om nogen lyster sig den at tilforhandle med ovne indførte tillæg for 540 sldl., at de ville lade sig indfinde.

(71 a)

** Nok blev fremlagt en kvittering udgivet af Frands Clausen boende Tårs i Lolland på Orebygård det angående en arvepart han på sine søskendes vegne har annammet hos Jørgen Ambrosiussen på Femø og derefter fuldkommenligen tilstår bemeldte Jørgen Ambrosiussen på Femø afkald for bemeldte 19 sldl. 3 mark og derefter begæret tingsvidne, og lyder bemeldte kvittering som følger. Så som jeg underskrevne på min stedsøn Anders Jensens vegne har (arv) med af Jørgen Ambrosiussen på Femø den arv som min stedsøn efter hans salig hustru er tilfundet bestående af 19 sldl. 3 mark, hvilke penge mig rigtig og fornøjelig som meldt er betalt, - - hermed giver bemeldte min stedsøns arv efter hans salig far - Femø 10. marts 1713 Frands Clausen , til vitterlighed Michel Pedersen, Hans

P S Pedersen navn.

(71 b)
1713 7/4

** Niels Poulsen sognefoged i Askø sogn for retten fremlagde en tillysnings seddel til skifte efter hæderbårne Witve [enke] nu hos gud Sille Marie Worm salig Christen Skovs efterleverske, som nu skal holdes førstkommende 24 april hvor efter alle vedkommende kan vide sig at rette, som enten noget haver at fordre eller og til hendes arvinger er skyldig, og lyder bemeldte tillysning som følger: Advares og tilkendegives hermed alle og enhver, som der om at vide skal om vedkommende at skifte og deling mellem afgangne hæderbårne og gudelskende matrone nu salig hos gud Sille Marie Worm salig hr. Christen Jensen Skovs hustru, hendes arvinger og børn af hendes efterladte midler og formue skal ske mandagen den 24. april udi Peder Lassens gård udi Herredslev udi det logement, som til den hæderbårne og salige matrone der var indrettet. Og begæres at hvo som noget gælde eller krav efter den salige matrone kan have at fordre ville behage på fornævnte dag og sted kl. 10 formiddag at møde. -

(72 a)

Utterslev præstegård den 2. april 1713 Zacharias Denchel.

** Jørgen Olsen (Sten) af Sønderby på Femø lod i dag (1) gang opbyde sin iboende gård i Sønderby af nr. 17.

1713 21/4

Anders Andersen Læsø af Sønderby på Femø fremstod for retten i dag og begærede afkald af Peder Jørgensen i Nørreby på Femø på hans hustru Kirsten Pedersdatters vegne hendes fædrende og mødrende arv, som hendes stedfar Anders Andersen har haft under formynderskab, som bedrager sig i alt kapital og rente 98 slette daler. Fremstod for retten Peder Jørgensen og på sin hustru Kirsten Pedersdatters vegne gav Anders Andersen hendes stedfar et fuldkomment afkald på bemeldte hendes arv fædrende og mødrende som Anders Andersen forhen havde under formynderskab - -.

1713 28/4

(72 b)

** Rasmus Knudsen af Kragenæs for retten fremstod på Hans Mortensens vegne og fremlagde en købekontrakt oprettet imellem Jens Rasmussen og bemeldte af dato 14. marts 1713, som for rette begæres må læses og protokolleres, og mig den igen at levere.

** Anders Andersen bomand i Sønderby på Femø for retten havde ladet kalde Jørgen Hansen Borre i Østerby angående det afkald han mig har lovet når det af ham begæres for hvis han af mig på sin hustrus vegne Maren Pedersdatter både for fædrene og mødrene arv har oppebåret, det jeg formener efter hans til mig tilsagte og udgivne hånd har betalt.

Jørgen Hansen Borre imod Anders Andersens påstand benægter ikke at give Anders Andersen afkald, af årsag det første mener at ingen rigtighed på renten er gjort, såsom jeg har videre forespurgt mig siden, jeg havde kvitteret ham at mere rente var bemeldte min hustrus arv påløbet, end Anders Andersen mig tilsagde, men benægter ikke at have rigtig kvitteret ham og da indgik intet forbemeldte arve kapital hos Anders Andersen havde at prætere,

men før er meldt ingen afkald at give før end videre regning om renterne bliver imellem os afregnet.

Anders Andersen begærede at som Jørgen Borre ikke kan benægtes mig han rigtigt at have kvitteret for hans hustrus arvepart - - men som den tid ikke stemplet pair var ved, står det at bekomme fremlagte hans majestæts ordinære papir ved heftede kvitteringer $\diamond$ med begæring den må læses og påskrives og i protokollen indføres.

(73 a)

Som af dommeren blev accepteret, melder som følger: Kendes jeg underskrevne Jørgen Hansen Borre boende i Østerby på Fejø, at have oppebåret og annammet al den arvepart, som hos ærlig og velagte mand Anders Andersen bomand i Sønderby på Femø til dato har været bestående, så vidt som min hustru Maren Pedersdatter arveligen kan efter fædrene og mødrende arv tilfalde, så ingen efterdags for bemeldte arveparter hos bemeldte min kones stedfar Anders Andersen intet haver at prætere, og har ham venligen og vel for god og fornøjelig betaling og det foruden har jeg Jørgen Hansen Borre for arven har obligeret efter loven forinden nogen tid mig give afkald og varsel ,at give bemeldte min hustrus stedfar Anders Andersen fuldkommeligt afkald til tinge, når det af mig begæres . Dateret 30 december 1712.

1713 5/5

** blev fremlagt for retten plakaten for sessionen anno 1713 dateret den 18. april

(73 b)

1713 23/6

** Christoffer Nielsen efter tinget var lyst nedsatte birkeskriveren Jens Madsen efter deres excellence deres velbårne amtmandens ordre dommerens sæde til videre hans kongelige majestæts allernådigste resolution, ligeledes er Jørgen Hansen af Vesterby af velbårne stiftamtmanden beordret skriverens (embede) udi tingprotokollen at forsyne således, som han agter at forsvare

** Hvorefter fremlægges en købekontrakt oprettet imellem Jørgen Hansen af Vesterby og Ole Frederiksen sst. angående en ottende dels jord, som Jørgen Hansen havde af Ole Frederiksen afkøbt, som begæres at må læses og påskrives og derefter at protokolleres.

** Endnu blev fremlagt en købekontrakt lovligt oprette imellem Jørgen Hansen og hans søn Hans Jørgensen begge af Vesterby på Fejø, som begæres for retten må læses og påskrives og protokolleres og melder som følger, *(ikke indskrevet)*

** Næst blev fremlagt en kvittering udgivet og underskrevet af Hans Pedersen (Spove) boende i Torrig i Lolland på oberst Staldmesters gods lydende på en kapital 23 sletdaler 2 mark, som tilhører Ellen Nielsdatters børn, som de arveligen er efter deres faster salig Ellen Hansdatter er tilfaldet, som og for retten begæres læst og påskrevet og derefter protokolleres, *(ikke indskrevet)*

** Efter velædle hus og ridefoged hr. Jens Gystofs anmodning tillyses at der skal holdes skifte og deling efter afgangne forrige birkefoged salig Michel Jensen nu førstkommende 28. juni, hvor efter alle og enhver udi birket boende som enten har at fordre eller til boet er skyldig kan vide sig her efterrettelig at holde og til forbemeldte tid i boet dem at indfinde.

1713 30/6

** Efter at retten blev sat blev tillyst at skifte er berammet at skal holdes efter afgangne salig Ole Christoffersen på Askø førstkommende den 4. juli hvorefter alle og enhver som noget har at fordre eller til boet er skyldig da dem til forømmeldte tid med rigtig og lovlig bevis sig lader indfinde.

(74 a)

1713 28/7

** Som en (mellem) handling han til dags har været imellem (mig) Søren Christensen Badike og min og min efterhånden af (uvildige taksere mænd) angående en sted kaldes Ravnlands aflægger udi Andemose mark og som Jørgen Jensen nu på ny bemeldte halve går har sig tilforhandlet, da at forekomme al stridighed, proces og pengespild, nyder Jørgen Jensen al tørveskær og eng af bemeldte Ravnlands aflægger, fra den vestre ende som bemeldte Jørgen Jensens købebrev oprettet mellem ham og Jørgen Jensen Borre formelder, mens deraf nyder Søren Christensen på den østre tørvehul og til landet den søndre halve part på siden af bemeldte omtvistede Ravnlands aflægger. Dette af os godvilligt er vedgået, hvorefter Søren Christensen var begærendes tingsvidne.

1713 4/8

** Henrik Hansen for retten fremstod med begæring at Jacob Carstensen skoleholder i Østerby måtte af retten at tillades at lade indfordre et kald for ham angående Peder Hansen i Østerby, hvilken begæring bemeldte Jacob Carstensen på Henrik Hansens vegne er tilladt, og fremstillede kaldsmænd som havde kaldet Peder Hansen Badike i Østerby angående den tvistighed som imellem dem for deres halve gårdes avling kan tvist være, som er aflægger af toft (.....) (efter) (.....) <> i Andemose mark under udi Gert Frederiksens toft for uden andet, som findes så hvis tvistes kan, hvilket Henrik Hansen Lærke synes ham kunne være ham forringet på sin halve gårds tillæg,

(74 b)

hvis rettighed, som kan være ham til for sig kan enten købebrev eller rigtig lodseddel, hvilket forømmeldte halve gårds fralæg Henrik Hansens nogle gange med Peder Hansen omtvistet har, hvilke Henrik Hansen ikke tvivler, at jo hans formand i forrige tider påtvistet har i vel han intet videre derved gjort haver, eftersom Henrik Hansen svarer kongelig majestæts skatter og udgifter, ville han gerne nyde sin rettighed efter kongelig forordning lige ved sin gård med Peder Hansen.

Imod indførte Henrik Hansens kald og protestation formener sig til at Henrik Hansen Lovmæssigt bør at bevise noget mere enten rug eller eng i brug haver, eller forhen har haft end hans formand til ham har solgt eller afhændet, hvad sig det pårøbte købebrev angår, da der udi findes beskrevet, at skal nyde det før anmeldte min formand før i brug har haft.

Den forordnede dommer tilspurgte Henrik Hansen efter forindførte Peder Hansen påstående at bevis om han noget er forurettiget, at han det nu skulle sige, på det at få sagen til endelighed uden stor pengespild kunne komme.

Henrik Hansen henholder sig til vidnesbyrd der sagen den benægtelse som Peder Hansen har gjort imod Henrik Lærke om det tørveskær som Henrik Lærke forment at Peder Hansen skulle tilegnet af i brug har haft, som kaldes Fars Boels aflægge, for det første Peder Hansen så item, at Henrik Lærke bør at bevise, om han nogen del eller lod udi den pårøbte aflægge under salig Gert Frederiksens toft, efter hans kaldes formelding nogen tid noget har haft. Efter

indført var Henrik Hansen tingsvidne begærede

(75 a)

1713 11/8

** Henrik Hansen for retten fremstod havde lovligt i retten kaldet med 8te dages varsel efterskrevne vidnesbyrd nemlig Ole Badike, Hans Hansen, Hans Pedersen Badike, Johanne Christensdatter, Kirsten Pedersdatter,

Fremæskede Henrik Hansen vidnesbyrd, nemlig Ole Badike som vidnede at Fars boel i omtvistede mark blev af lavs bogen endnu at udi hans tid havde han ejet (indførte) aflæg med ager og eng, hvad sig tørveskæret angår tilegner han sig kun den halve. Ydermere tilspurgte Henrik Hansen vidnet om han noget vidste på skov ager og eng, vidnet svarede ageren var hans alt men engen kun det halve skiftet og aflægget under salig Gert Frederiksens toft, hvortil vidnet svarede da at mens han nød gården har han haft det halve af skiftet under Hans Dams toft, hvilken toft nu tilhører præsten. Endnu tilspurgte Henrik Hansens vidnet hvorvidt han havde haft i brug af den halve gårds part i sin tid, hvortil vidnet svarede at han intet efter så lang tid kunne vide hvad hans part af gården kornet var så som Gert det imidlertid er forpligt undtagen han den tilstanden blev en fælle sin fra solgte part at skulle fremvise. Henrik Hansen vidste intet at tilføre vidnet uden når han forlangte det given han en rigtig optegnelse på ager og eng og tørveskær, som han i brug havde haft og derefter frasig har solgt.

Nok for retten fremstod Jens Hansen og udi guds sandhed vidnede. Da vidnet efter tilspørgsel at han intet videre udi Hos Boel sig havde tiltaget hvad som hans formand Hans Pedersen Badike i brug havde haft. Angående den vestre part i tørvelavet nyder man en (.....) lidet at har intet nogen tid kunnet erindre sig at Ole Badike eller (....) Hansen har slaget under 8 mark salig Gert Frederiksens toft (.....) (.....) Jørgen Jensen et boel og ved siden udi mosen. Vidnet blev tilspurgt om han egentlig kunne sige at indførte omtvistede tilhørte Peder Hansen, hvortil vidnet svarede, at han udi den sag rigtig var vidende, men som en (ren) broder vidste ingen anden, at have slået i her omtvistede eng end Peder Hansen og hans formand, lige det samme at vidne om

Hans Pedersen havde vidnet at han <> intet havde at tilføje.

(75 b)

Henrik Hansen så som han synes ikke at have så meget udi skiftet og er lige som min med (kender) har, så formener jeg mig til at have lige lod og del i den fælles gårds skifter og aflægs skifter eftersom de skatter lige meget.

Peder Hansen Badike til Henrik Hansens første svarede at som for indført ager intet vidste mere at have i brug end det han samtlige har sig tilforhandlet af sin far Hans Pedersen. Vidste Henrik Hansen sig noget at vide fornærmet bør han det med formening med mænd at bevise. Henrik Hansen formener sig at så som ingen Købebrev eller lodseddell hos ham er at finde, som enten hans ager eng nævnes udi (.....) vist, formener ikke heller at min formand har haft som mig kan rette mig efter, men henstiller til velædle hr. hus- og ridefoged om han måtte behage skift af retten være og mellem begge parter af årsag eftersom ikke så tilstrækkelig at udføre nogen sag.

Den forordnede dommer tilspurgte parterne om noget vidne udi indførte sag har at lade indføre og ikke retten med nogen langsomhed og unødigt indskrevet dom har at opholde, hvorefter Peder Badike indstiller for retten fremstod for at være for i lige måde som nabo og gårdmand og unyttigt pengespild at spare tilskød sig at ville tillade Henrik Hansen at nyde den tredjedel af hans part udi aflægning under Hans Dams toft, når nu Henrik Hansen efterdags intet har sig til nogen tvistighed enten ved hans bygning, hegning eller haverum

sådan som det nu findes.

Henrik Hansen påstod intet at være fornøjet med det tilbud, som Peder Hansen har budt men vil havde den halve del af den største aflægger som er i samme mose til samme. Hans Pedersen svarede nej, at han intet således kunne afstå noget som tilhørte hans halve gård, men som Henrik Hansen tænker at skulle at skulle være fornærmet, bør han det med uvildige mænd at bevise og her ved retten endeligt at gøre dertil afsigt efter indførte er parterne tingsvidne begærende. *(Den her ovenstående tekst er meget vanskelig at læse på filmen, hvor den meget lille skrift er noget uskarp).*

1713 18/8

** Efter at retten var blevet sat fremstod Ole Madsen på søn Hans Olsens vegne foregav at hid udi dette til i dag af efterskrevne mænd nemlig Christoffer Nielsen Terkel Christoffersen var kaldet angående nogle hvis tørv som er tre (.....) som indførte mænd (.....) på deres grund og engbund, at være <> skåret.

(76 a)

Da som beretter min søn Hans Olsen ikke har fuldkommeligen har vidst andet end det ej har været på hans egen grund, men må nu (benævne) af en hændelse indførte tørv på forbemeldte tredje mands grund skal være af skoven. Så at forekomme proces og pengespild, og efter andre godtfolks likvidation, var vi så med hverandre forligt, og bemeldte skade betalte med penge 7 mark 8 sk. hvorfor udi indbemeldte sag intet på nogen af siderne, har at prætere, mens om ikke så mange tørv er skåret på Christoffer Nielsens grund, som han i dag annammet penge for, da var det blevet efterset, lægger fra sig til Hans Olsen eller hvem, som dem kan tilkomme 2 sk. for hver tørv efter indførte forlig, som kan siges at Christoffer Nielsen at have fået for meget. Ligeledes er Laurits Jensen forenet med Hans Olsen angående hvis bemeldte Laurits Jensen kan være fornærmet. Ved tørveskær på krænke, som og af Hans Olsen skal betales til førstkommende Mikaeli uden nogen proces og rettergang, med 7 mark 8 sk. og efterdags, af os på begge sider udi berørte sag intet har at prætere. Efter al indførte var Hans Olsen tingsvidne begærende.

1713 1/9

** Michel Lauritsen for retten fremstod, at som ham var kommet nogle ord for øren næst forleden søndag og <> dagen efter.

(76 b)

Denne snak som skal være falden af Hans Olufsen udi Jørgen skomagers hus, om så er talt af forbemeldte Hans Olufsen, det jeg ikke skulle have formodet, at som vi har været naboer i 23 år og imidlertid ingen tvistighed har haft sammen, men er forårsaget i dag at lade kald indføre, og at have kaldt efterskrevne vidnesbyrd Jørgen Hansen skomager, Anne Jacobsdatter, Terkel Christoffersen og Hans Mogensen, alle boende i Vesterby, vidnesbyrd at høre, hvor imod Hans Olufsen er kaldet vidnesbyrd at påhøre og til spørgsmål at svare.

Jørgen Hansen vidnede at forleden søndag otte dage, da kom jeg og Hans Mogensen i mit eget hus. Da var Hans Olufsen der, og havde været noget inde. Da sagde Hans Olufsen, at han havde været i præstegården og talt med hr. magister tienden at måtte høste uden at tælle, hvor til han blev svaret, at han måtte høste foruden at tælle. Sagde Hans Olufsen hvem der har forført ham, og Hans Olufsen sagde, jeg har <> selv sagt han på gade møde i dag, den som har forført mig for præsten at tælle.

(77 a)

Da Hans Olufsen videre at Michel turde intet bære omsorg for, hvad jeg spist mine folk med

kærne, flæsk eller andet, jeg bærer ingen omsorg, hvad han spiser sine folk med, nu har vi boet samme i 20 år eller længere, nu er naboskabet intet som før, hvor vi over at Hans Mogensen blev fortrydelig og sagde, det fortryder mig at mit barn er kommen der ind, i skulle være forligelig med sine naboer.

Da sagde Hans Mogensen at han ville sætte hende til rette der for, hvor til Hans Olufsen svarede, at hun var skikkelig nok som en kone bør at være, hvor over Hans Mogensen blev fortørnet og sagde, jeg fornemmer det er min svoger du taler om, det er ikke ret at tale på en mands bag, jeg vil svare for ham, hvor til Hans Olufsen svarede jeg ved intet med ham end en ærlig mand enten i mark eller by, hvorfor Hans Mogensen gav sig straks tilfreds. Michel Lauritsen tilspurgte vidnet om Hans Olufsen ikke har navngivet den ved navn enten Michel eller nabo, som har slaget Hans Olufsen an for præsten, hvor til svarede nej, at han ikke navngav nogen mand men ikke agtet at var anklaget, videre vidste vidnet [ikke].

Michel Lauritsen tilspurgte Hans Olufsen hvem den an $\diamond$ klager, som har forført ham for præsten at han vil navngive dem, hvor til Hans Olufsen svarede at han holder Michel Lauritsen undskyldt i det klagemål.

(77 b)

Nok for retten fremstod Anne Jacobsdatter, vidnede i søndags otte dage ad aften da kom Hans Olufsen til orde med Hans Mogensen i Jørgen skomagers hus, da sagde Hans Olufsen, i går, som var lørdag, fik jeg at vide hos præsten, hvem der havde fortalt mig for præsten. Så som der har været sket prædiken om mig i kirken i lang tid, så som jeg sagde til Michel i dag på gade møde, efter som jeg har boet snart i 24 år, da har han nu ikke været så stridig, som han nu er, dertil svarede Hans Mogensen, det skulle fortryde mig dersom mit barn skulle forvolde det. Da svarede Hans Olsen, jeg ved intet andet med hende end hun er en god ærlig kone, hvor da Hans Mogensen sagde, eders strid må have sagt folkene på, sagde Hans Olsen, fordi at Michel Lauritsen for klagede mig for præsten, den gang at Michels kone blev berettet, da sagde Hans Olsen, Michel måtte nok lade mig være hjemme, når han kommer til præsten eller hans andre ærlig folk, da rejste Hans Mogensen sig og sagde til Hans Olsen, sig hvem med selv eller mod mig fordærver, så svarede Hans Olsen, du har intet gjort der af, det du gør ikkun dine hænder siddende på mig, og Hans Olsen sagde og $\diamond$ Michel sagde og spyttede og sagde at Hans Olsen ikke holde folk formedelst han ikke kunne spist dem med kæret flæsk videre er vidnet ikke bevidst.

(78 a)

Endnu for retten fremstod Terkel Christoffersen og vidnede, at han ganske intet vidste at vidne i denne sag, fordi han var gået forhen.

Endnu for retten fremstod Hans Mogensen og vidnede, at forleden søndag otte dage kom jeg ind i Jørgen Skomagers hus om aftenen, hvor og Hans Olsen var og kom vi da til ord for Michel Lauritsens skyld, og hans hustru skyldte så hvor jeg spørgsmål til ham, om han havde noget over dem at klage, hvor til Hans Olsen svarede nej, så gik vidnet hen og satte sig på bænken. Efter dette indførte var Michel Lauritsen tingsvidne begærende og beråbte sig på flere vidnesbyrd udi indbemeldte sag til næst kommende tingdag den 8. september, navnlig vores velærværdige sognepræst hr. magister Peder Blichfeld og Jørgen Michelsen skolemester i Vesterby om de kunne vidne hvem som skulle have givet Hans Olsen for præsten.

1713 15/9

(78 b)

** Byfoged i Sakskøbing Åge Dalstrøm lod på Birthe salig Morten Olesens enkes vegne beboere på Askø kalde for gæld på 51 rdl. 5 mark, Peder Skipper, Peder Nielsen, Jens

Nielsen, Jeppe Hansen, Christoffer Olufsen, Hans Olufsen, Peder Lauritsen og Hans Hansen. Blev af retten forelagt forskrevne sr. byfoged på Birthe salig Morten Olsens Enkes vegne at fremstille skriftlig søgsmål på kapital og omkostninger på det papir, som hans kongelige majestæt allernådigst har beordret, og det om ikke før til i dag 14 dage, og som den dag er hellig, da at indlevere før eller næste søgnedag.

** Michel Lauritsen for retten fremkom efter som han har beråbt sig på at føre vidner i forindførte sag, tilspurgte han Hans Olsen uden videre proces og kalds indførelse ville gøre fornøjelig erklæring.

(79 a)

Hans Olufsen fremstod for retten efter begæring og tilsagde Michel Lauritsen at han havde ikke påtalt hans ære eller lempe, langt mindre at skælde ham det på, hvorfor at jeg holder ham for andet som førhen en ærlig mand og intet ved ham for noget uærligt at beskylde. Nok tilspurgte da Hans Olufsen Michel Lauritsen om tillige med mig at gøre lige fornøjelse, hvor til Michel Lauritsens svarede, at han intet havde ytret sig imod ham, så jeg intet har at beskylde. Hans Olsen for og alt tvistighed imellem begge parterne er ophævet indtil denne dag. Michel Lauritsen var tingsvidne begærende.

1713 13/10

** På kongelig hus- og ridefoged excellence Jens Gymoses vegne havde lovligt med otte dages varsel hid i rette kaldt Marie Nikolajsdatter for begået lejermål med Joen Jørgensen som tillige er hid i retten stævnet med otte dages mundtligt varsel.

(79 b)

Jørgen Michelsen på Marie Nikolajsdatters vegne fremstod op på hendes vegne foregav at som hun her udi retten i dag er indciteret for lejermål hun har begået med Joen Jørgensen, da som Joen Jørgensen ikke kan fragå, han jo har tilforn har lovet mig hende Marie Nikolajsdatter arne og ægteskab, førend nogen usædvanlig gerning af hende med haver ledet og siden udi hæderlige og velfornemme folks påhør og for ting og ret har vedgået og lovet hende ægteskab, her for hun formener at blive frikendt for hendes bøder, og Joen Jørgensen selv at stå til rette både for hende og sig selv med mere, hvis som kan påfølge.

Sadolin her til svarede at siden Joen Jørgensen så vel som Maren Nikolajsdatter for deres lejermål med hver andre, så må han at svare og betale 24 lod sølv og hun 12 lod sølv. Hvad sig hendes ved fuldmægtig Jørgen Michelsen mod Joen Jørgensen gjorde påstand er angående, da bør han ham for hans gjorte ægteskabs løfte med lovlig medfart søge så finde dommen i den sag efter loven.

(80 a)

Dommeren spurgte Joen Jørgensen om han ikke tingdagen den 30. september 1712 havde her for retten tilstået at have begæret leve med hende og derfor at have lovet hende ægteskab både hemmelig og åbenbart. Joen Jørgensen tilstod at han tilstod sit ægteskabsløfte. Endnu blev han tilspurgt hvad årsag var at han ikke havde efterkommet sit løfte, og om han ikke nu det samme at efterkomme, her til Joen Jørgensen svarede, at han ikke har haft lejlighed at fuldbyrde sit løfte, heller intet vidste han noget usømmeligt at beskylde. Den forordnede dommer forelagde Joen Jørgensen udførligt sit svar om sit ægteskabsløfte her for retten at lade indføre enten at fra gå eller at vedstå, her til Joen Jørgensen svarede, at han intet noget ægteskab med Maria Nikolajsdatter kunne fuldbyrde førend en af hans forældre døde. Endnu blev han spurgt, om nogen af hans forældre forhindrede hans forsæt, hertil Joen Jørgensen intet svarede.

Sadolin påstod dom efter sin indførsel og 5 mark danske i sagsomkostninger. Dommeren

optog sagen til i dag otte dage. Jørgen Michelsen af retten begærede, at han måtte tilstedes tingsvidne både på det, som forleden år i samme sag her til tinget er indført < nemlig 30. september 1712 såvel som det som i samme sag i dag 13. oktober er forefaldet. (*dommen indskrevet folio 82 a*).

(80 b)

** På sr. Jens Gymoses befaling var kaldet Anders Andersen Læsø mand og Mette Jørgensdatter og to kvinder for begået lejemål udi Sønderby på Femø, begge med otte dages lovligt varsel. Sadolin som på hr. husfogeds vegne var mødt at de indstævnedede måtte påræbes og for retten møde at give til kende, om de noget her imod havde at sige.

Anders Andersen mødte og begærede at Mette Jørgensdatter af retten måtte pålægges at gøre sin ed, og hun ikke vidste af nogen anden barnefar til [sit] datterbarn. Dommeren svarede, at han ikke kunne pålægge hende nogen ed, men som Anders Andersen vidste hende noget i så måder at beskyldte, bør han det lovligt at bevise. Sadolin tilspurgte Anders Andersen om han kunne nægte at han ikke havde haft naturlig omgængelse med Mette Jørgensdatter, han svarede at han ikke kunne nægte han jo havde haft legemlig omgængelse med hende, men efter hans tanker og regning har hun kommet 10 uger efter den tid, som han havde gjort regning at < barnefødslen skulle ske.

(81 a)

Derpå Sadolin tilspurgte Mette Jørgensdatter, hvem da anden barnefar hun kunne udlægge til hendes fødte barn. Mette Jørgensdatter svarede, at hun ingen sinde vidste, at have haft omgængelse med nogen anden mandsperson, siden hendes mands afrejse siden forleden Michelsdag anno 1712, da han begav sig i kongelige majestæts søtjeneste end Anders Andersen, hvilken hun har ved sit offentlige skriftemål udlagt til sin rette barnefar. Derpå Sadolin gjorde irettesættelse over dem begge efter loven, desligeste påstod processens omkostning at betales, hvorefter han var dom begærende. Parterne blev tilspurgt om de nogen videre i sagen havde at tale, hvortil de svarede nej. Dommeren optog sagen til i dag 4re uger, da at ske dom.

1713 20/10

** Efter at retten var sat, blev dom afsagt angående Joen Jørgensen og Maria Nikolajsdatter for deres begåede lejemålsbøder, så og på Anders Andersen Læsø ægteemand af Sønderby på Femø for begået lejemål med Mette Jørgensdatter ægte mands hustru samme steds har bedrevet. Lyder som følger efter at dommen så afsagt (*dommen indskrevet på folio 82 b*).

** Nok blev fremskikket et indlæg på forordnet papir af 13. oktober under byfogden af Saksjøbing sr. Åge Dalstrøms hånd i den sag som her for retten mod sognepræsten på Askø hr. Jacob Holm er anfanget. for hvis han skyldig er til Birthe salig < Morten Olufsens,

(81 b)

hvilket blev læst og påskrevet. Blev velbemeldte hr. Jacob af retten påræbt, men siden han ikke var mødt blev ham forelagt til i dag 14 dage, da sagen om han ikke noget for sig lader svare, bliver den optaget til doms.

** Endnu fremlagdes et indlæg af dato Saksjøbing 13. oktober 1713 under byfogden Åge Dalstrøm på Birthe salig Morten Olsens vegne angående Hans Hansen på Askø for hvis han til hende er skyldig, hvilket indlæg for retten blev læst og påskrevet. Hans Hansen blev forelagt i dag 14 dage her imod at svare, eller sagen at optages til dom.

På samme måde angående Peder Skipper på Askø, Jeppe Hansen sst., Peder Hansen sst.

(82 a)

** Endnu blev advaret indbyggerne på Fejø, Femø og Askø så og Vejrø at de indfinder sig med resterende birkefogedkorn for 1713, så og hvis, som for forrige åringer resterer på det at hvem, som af salig Michel Jensens kreditorer udi bemeldte korn er indført til betaling.

** Udi sagerne kongelig majestæts hus- og ridefoged ædle Jens Gymoses fuldmægtig Poul Sadolin tiltaler Joen Jørgensen og Maren Nikolajsdatter for begået lejermål. Blev påkaldt om nogen på deres vegne her imod ville tale, og indstillede sig Jørgen Michelsen på Maren Nikolajsdatters vegne foregav at Joen Jørgensen ikke kan fra gå han jo har lovet Maren Nikolajsdatter ægteskab førend nogen usømmelig gerning, hvorfor hun for lejermål at blive frikendt og Joen Jørgensen for dette at stå til rette. Monsr. Sadolin påstod at hun bør betale. Jørgen Michelsen på hendes vegne påstod om han ikke hemmelig og alene bør have lovet bemeldte ægteskab, det han vedstod heller ikke vidste hende <> for noget usømmeligt at beskylde, men ikke kunne befordre noget ægteskab førend en af hans forældre ved døden afgik, med videre.

(82 b)

Da som ingen af parterne for gerningen sig kunne undskylde, vidstes ikke rettere at kende end bemeldte personer bør at lide efter loven og betale med processens omkostning.

** Udi den sag som kongelig majestæts hus- og ridefoged ved fuldmægtig Poul Sadolin tiltaler Anders Andersen Læsø af Sønderby på Femø og Mette Jørgensdatter sst. angående lejermål de udi deres ægteskab med hverandre har begået og som ingen af parterne kunne fragå, vides da ikke retten her udi at kunne kende end Anders Andersen og Mette Jørgensdatter jo bør at lide for deres forseelse efter loven.

(83 a)

** Velvise birkedommer på Fejø æsket om sognepræsten hr. Jacob på Askø afhjemlede varsel på enke madame Birthe salig Morten Olsens vegne forårsaget at saggive hr. Jacob for 51 rdl og 1 mark, som han til bemeldte Birthe skyldig er. Satte derfor i rette med formening hr. Jacob bliver Tilfundet denne fordring at betale, og var dom begærende.

** Efter skriften om Peder Hansen på indskrevne afhjemlede varsel er jeg på enken madame Birgete salig sr. Morten Olsens vegne forårsaget her indbemeldte Peder Hansen at saggive for hvis han til forbemeldte Birgete Olsens skyldig er på samme måde Jeppe Hansen, <> Hans Hansen på Askø og Peder Skipper. Hvorpå begæredes dom.

(83 b)

1713 3/11

** Blev påråbt om hr. Jacob Holm, sognepræst på Askø var mødt imod indlæg under byfoged Åge Dalstrøm på Margrethe salig Morten Olsens [skrivfejl for Birgitte], så og blev påråbt Jeppe Hansen, Peder Hansen, Hans Hansen og Peder Skipper alle boende på Askø <> om de her for rette var mødt. Og som ingen indfandt sig med nogen bevisligheder, er da bemeldte sager optaget til i dag 14 dage, da at ske endelig dom.

(84 a)

** Jørgen Hansen Borre for retten fremstod med lovlig varsel havde kaldet Jørgen Pedersen i Vesterby imod regnskab at gøre, så Jørgen Borre formener at Jørgen Pedersen er ham skyldig. Jørgen Pedersen imod indførte kald påstod ikke vidste noget til Jørgen Borre at være skyldig, men begærede han af retten måtte tillades 14 dages delation, da at indgive sit svar. Jørgen Borre efter forindførte kald sagde Jørgen Pedersen med formening, at han bør at betale med denne processes omkostning, herpå æskes dom. Dommeren bifaldt Jørgen Pedersens begæring og tillod ham delation, og mente Jørgen Pedersen at være kaldet mod regnskabs forelæggelse da parterne <> til den begærede termin, nemlig i dag 14 dage deres regnskaber her for retten at indlevere.

(84 b)

1713 10/11

** Åge Dalstrøm som fuldmægtig på Birthe salig Morten Olsens vegne kontra hæderlig og vellærde mand hr. Jacob Holm sognepræst på Askø. Hans Hansen sognefoged på Askø for retten fremstod og foregav, at som han formener dom skulle afsiges imellem ham og salig Morten Olsens enke af Sakskebøbing, da er dette mit korte svar med forsikring, at jeg søges for det, som en gang er betalt og menendes egen hånd og kvittering kan bevise og det edeligen kan aflægge. Vil derfor formene at ingen dom i dag bliver <> afsagt, og vil jeg ydermere holde den forordnede dommer fri for velbemeldte hr. byfoged på salig Morten Olsens vegne det samme jeg og vedstår på min bror Peder Hansens vegne.

(85 a)

Peder Skipper, som for retten var mødt lige det samme, som Hans Hansen har ladet indføre og edeligen vil bekræfte, at han siden den tid kaldet er blevet indført er blevet betalt og stillet bemeldte sin kreditor tilfreds. Blev påråbt om Peder Hansen eller nogen på hans vegne var mødt at forevise, om han har stille sin kreditor Birthe salig Morten Olsens enke eller hendes fuldmægtig tilfreds, og som ingen befandtes er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 87 a*)

** Anders Gertsen for retten fremstod og havde udi retten kaldt Terkel Christoffersen bomand i Vesterby på Fejø angående en skade som jeg fattige mand ved pinsedags tide 1713 på mine unge gæs taget har af hans skadelige svin, som jeg formener mig til, at de dem på marken, da de gik at sanke føde har antastet og af deres onde natur mig fattige mand 12 unge gæs ihjel bidt og på stedet opædt undtagen nogle stykker, som de i munden havde. Da godtfolk af Guds tilskikkelse dertil kom at frelse de få tiloversblevne, som ellers tilligemed de andre havde blevet ødelagt. Til dette forindførte at fordre retten til oplysning har jeg ladet kalde <> Erik Pedersen og Maren Hansdatter som vidne, at de deres sandhed som de med en god samvittighed ville at svare her udi vidne så vidt, dem derom er bevidst.

(85 b)

Terkel Christoffersen imod indførte kald svarede, at han ville betale så mange gæs som lovligt kunne bevises, at hans svin havde opædt for Anders Gertsen, som er vel fornøjet med Terkel Christoffersens tilbud, dersom det i tide havde sket eftersom sagen i 5 måneder har henstået og der over i den mening, som han selv indført har gøriligen skulle rette for sig, eftersom jeg har altid set der hen til at være trætte foruden, helst fordi at mandens hustru og folk har noget viden derom, at svinene tillige med stykkerne af gæssene er drevet til hans hus og hun vedgik at svinene var hendes. Begærede derfor at den velvise dommer skulle fremæske vidnerne.

Vidnede Erik Pedersen, at han så at Terkel Christoffersens svin løb og bed Anders Gertsens

gæs og gik da vidnet til svinene og tog en gæsling fra det ene svin, som det havde i munden, drev da svinet sammen tillige med en død gæsling til Terkel Christoffersens gård, som hans kone kom ud og tog anammelse på svinene og sagde, at det var hendes. Anders Gertsen spurgte om det ikke var ham bevidst at jeg mistede 12 unge gæs, hvortil han svarede ja.

Terkel Christoffersen spurgte vidnet om han så at hans svin bed alle de unge gæs hvortil <> vidnet svarede nej.

(86 a)

Anders Gertsen begærede, at vidnet måtte have fred sit vidne at aflægge for hans kontrapart, som det med ukvemsord overilet, som der for otte mænd skal have hørt at han skal have nægtet, at det var hans svin, som var og derpå gestandig.

Terkel Christoffersen tilspurgte vidnet, om det var hans alle de svin, han drev til hans gård, hvortil vidnet svarede, at han drev seks svin og til hans kone mente de tre var Terkel Christoffersens, som bed gæs. Vidnet har her til svaret nej og det ikke har set, at Terkel Christoffersens svin har bidt alle de gæs, som indført er kan vel ses, at vidnet ikke var så hurtig, at det stod og så den skade, men var vel bevidst, som man ser at hans forindførte, at han vidner derom, at jeg gæssene har mistet ved hans svin.

Maren Hansdatter for retten fremstod og vidnede at Terkel Christoffersens svin har bidt 12 gæs for Anders Gertsen, som han havde og drevet til hans gård, og hans egen kone tilstod at det var hendes svin, videre var vidnet ikke bevidst. Parterne var tingsvidne begærende.

** Jørgen Borre for retten fremstod og fremlagde en speciel regning og sagelse, som blev læst og påskrevet, lyder som følger. Jørgen Pedersen fremstod og på Jørgen Borres saggivelse svarede at han ganske intet vidste noget til ham at være skyldig såsom hans På <> stående er at jeg skulle være skyldig til hans hustru to års tjenesteløn og for et andet år.

(86 b)

Da kan jeg sandfærdeligt sige og edeligen vedstå, at hun aldrig nogen tid hos mig var fæstet for nogen løn, men sig udi tvende åringer, kom hun til mig, hun var ni år, var nøgen og udi andre måder i hovedet bedrøvet, så jeg måtte lade hende ligge og af medynk tage hende til mig, så jeg udi bemeldte åringer slet intet nytte eller gavn kunne have af hende. Det tredje år som han påstår, løb hun fra til Hans Joensen om Fyn der visse tider, hvor da hun ingen tjeneste kunne få, og kunne jeg ikke for min hustrus skyld, som er hendes søster forskyde hende.

Men blev så hos mig den sommer over, til sidst i høsten, hvor hun da førend jeg vidste tog ud til Vejrø og blev hos Peder Tielsen, da imidlertid bekom af min hustru 6 alen blågarn, en ny katuns hue, to par hoser, 1 par hoser, to par vanter, et nyt blågarns forklæde. Jørgen Borre har og ladet indføre tvende skjorter et sølvhjerte og par sko, hvad jeg de poster angår kan jeg ikke fragå at hun efterlod tvende skjorter som ikke var af stor værdi, så jeg ved at jeg med <> en god samvittighed for den og det andet, som af ham indført er udi det, som hun af min hustru har bekommet og indført er.

(87 a)

Er deri med at være betalt den for leje, som han taler om formoder jeg at blive ud på anket, at såsom den tid jeg købte af ham det i min gård stående hus, han da efterlod den forlige og da tilsagde 6 daler at være mig skyldig de 2 travet langhalm, som han også melder om tillod jeg ham den tid han købte min halve gård, og fornævnte 6 spænder rum, men nu han satte gærde og overdrog huset til mig igen for betaling således, som han det af mig købt har, formoder jeg forbemeldte langhalm så vidt og for andet Jørgen Borres tiltale at blive frikendt, hvorpå en retmæssig og forsvarlig dom begærendes. Jørgen Borre påstod, at Jørgen Pedersen bør at bevise sit indførte og specificerede bedragende . Dommeren forelagde Jørgen Borres hustru her for retten til første ting at møde, enten at vedgå eller frastå, om bemeldte tøj har

bekommet.

** Udi sagen som kongelig majestæts byfoged af Saksjøbing <> på Birgete salig Morten Olsens vegne på den ene søger i rette efterskrevne kreditorer.

(87 b)

Nemlig hæderlig og vellærde mand hr Jacob Holm sognepræst på Askø Jeppe Hansen sst., Peder Hansen for gæld til bemeldte salig Morten Olsens enke, hvilke påråbt bemeldte hr. Jacob såvel og de andre indførte kreditorer fornøje eller nogen på deres vegne noget imod indførte kald ville have, og som ingen befandtes og de hid skikkede kaldsmænd ingen sagelse på ordinært papir retten til oplysning viser er da velvise byfoged fremlagt sagelse at fremvise til i dag 14 dage enten videre som akten formelder tingdagen den 20 oktober blev forskrevne indlæg og sagelse på ordinært papir lydende på hr. Jacobs kapital tillige med processens omkostning. Jeppe Hansen, Peder Hansen og som ingen på de indkaldtes vegne var mødt blev dem forelagt til i dag 14 dage at svare og som intet i så lang tid blev fremvist fra hr. Jacob og de andre kunne bemeldte gæld at være betalt, vides dat ikke rettere her udi at kende end hr. Jacob at betale bemeldte tillige med denne sags omkostning Jeppe Hansen og Peder Hansen tillige med sagens omkostning inden 15 dage eller at lide nam.

(88 a)

1713 1/12

** Blev påråbt om sognefogden Hans Hansen og Peder Hansen så og Peder Skipper alle på Askø boende, som sidst forleden tingdag her for retten vedgik at ville forskafe en missive fra byfogden i Saksjøbing angående den fordring, som de søges for at skulle være skyldig til salig Morten Olsens Enke i Saksjøbing at være betalt, som ingen befandtes er dommen optaget endnu til i dag 14 dage.

1713 8/12

** Laurits Nielsen for retten fremviste to kaldsmænd, som hjemlede at de i rette har kaldet Hans Hansen i Østerby for gæld han til mig er skyldig. I rette lagde om ikke bemeldte Hans Hansen Rågø bør at betale forskrevne tillige med processens omkostning. Påråbt om Hans Rågø eller nogen på hans vegne var mødt noget imod indførte kald og sagelse at svare, og ingen befandtes, er ham forelagt i dag 14 dage her imod at svare eller stille sin debitor tilfreds

(88 b)

1713 15/12

** På Karen salig Abraham Bendiksens vegne for retten fremstod på hendes vegne lod tillyse at der skal holdes auktion førstkommende mandag, som er den 18 december på hvis løsøre, som hun arveligen efter sin salig mand er rådet, om nogen liebhavere hendes bemeldte løsøre den tid tilforhandle og pengene i sin tid efter hendes død kunne komme arvingerne til gode.

** Niels Pedersen af Femø for retten fremstod og havde ladet kalde efterskrevne Niels Rasmussen af Nørreby for min hos ham indestående fædrene og mødrene arv kapital 55 dlr. 3 mark 2 sk. som han udi ejendom har annammet. Efter at kaldet var afhjemlet satte Niels Pedersen udi rette om bemeldte Niels Rasmussen bør ikke at betale min forskrevne summa i kontanter eller ejendom omkostningen 2 rdl. hvorpå er dommerens kendelse begærende. Niels Rasmussen som af Niels Pedersen blev æsket fædrene og mødrene arv hvor imod jeg

Niels Rasmussen har i rette budt mig til at betale Niels Pedersen, hvad som hans indførte krav er med hvis, som findes i mit bo, yder mere påstod Niels Rasmussen at have betalt ikke som han formener at være afkortet i kapitalen, hvor over jeg formoder, at ingen dom mig kontra bliver fældet, eftersom jeg forhen mig i retten har budt at betale med hvis, som boet kan tilstrække. Dommeren foreslog parterne at være forligelig om ind $\diamond$ førte kapital, på det ikke videre rettergang og pengespild skal forårsages, men fornemmelig forelagdes Niels Rasmussen at fornøje sin debitor, hvortil af retten er tilladt at give 6 ugers delation, hvis ikke der noget fra berørte Niels Rasmussen for retten bliver forevist at have stillet sin debitor tilfreds eller da at afsige endelig dom.

(89 a)

** Ved tvende kaldsmænd blev Jørgen Borre hid i retten kaldt for et løfte han på sin brors vegne til Niels Palle har gjort, og efter hans indgivne indlæg begærede dom. Hvilket her for retten blev læst og påskrevet og videre protokolleret. Ole Hansen som gælden er skyldig vedgik intet mere at være skyldt end 3 rdl. som han med forderste vil betale formoder derfor at jeg ikke bliver overilet med dom.

Dommere forelagde Ole Hansen til første ting efter jul at forestille bevislighed for sr. Niels Pallesen hvor meget han kan være skyldig eller gælden at være afbetalt, hvis ikke er da sagen optaget til doms, eftersom jeg tit og mange gange har ladet gjort omkostning og intet andet end snak og skarn, som dog Borre vel ved at jeg har tvende vidner som er gode, derfor begæres dom og forhåber efter min missives indhold som er til samme 8 rdl. med omkostning, Bandholm den 2. december 1713 Niels Pallesen.

1713 22/10
(89 b)

** Blev påråbt om Hans Hansen Rågåø eller nogen på hans vegne var mødt for at forevise om han havde stillet sin debitor tilfreds, ingen befandt, er da dom afsagt som følger: (*ikke mere indskrevet*)

1714 12/1

** Fremstod Frederik Jørgensen sognefoged på Femø og på velædle hr hus- og ridefoged ved Nykøbing amt sr. Jens Gymoses vegne for retten fremstillede en kaldsseddel, som han var tilskikket af dato 18 december 1713 underskrevet af bemeldte hr husfoged hans fuldmægtig monsr. Paul Sadolin og formanede ingen på hr. husfogdens vegne i dag for retten vidnesbyrd at afhøre angående Hans Jørgensen af Sønderby på Femø hans forhold, og som vinterens vejrlig falder besværlig rejsen til den terminerede tid retten kunne opvarte, da for at kaldet kan stå ved magt uden videre bekostning på nyt kald, fremstilledes to kaldsmænd, som afhjæmlede at de har hid udi retten kaldet til i dag som er den første tingdag efter jul, efterskrevne bomænd såvel som husmænd, navnlig Hans Pedersen, Ambrosius Jørgensen, Jørgen Pedersen, Hans Pedersen Hollænder, Peder Pedersen, Oluf Nielsen Jørgen Nielsen, Niels Jørgensen, Laurits Borre, Niels Mogensen, Anders Andersen, Peder Hansen Haller, Jørgen Olufsen, alle bomænd, husmænd Tøger Tøgersen, Rasmus Ben, Peder Jensen Niels Nielsen, Christen smed, Hans Lauritsen Møller, Christen Juel, alle husmænd. Rickard Andersen ungarl, Henrik Christensen husmand nok

(90 a)

Jens Mogensen, Jens Pilt, Peder Jørgensen, Peder løjet, Jørgen Pedersen, Niels Jørgensen,

Mads Jensen, Niels Rasmussen alle bomænd i Nørreby på Femø, nok Terkel Jacobsen, Anders Mogensen, Anders Holdt, Niels Rasmussen, Niels Jørgensen, Rasmus Jørgensen, Hans Haller, alle husmænd sst. end og er kaldet sognedegnen Gert Christoffersen alle deres vidnesbyrd at aflægge, som formodes at ske med forderligst. Endnu fremstilledes to kaldsmænd som afhjemlede at have kaldet Hans Jørgensen nu arresteret på Nykøbing Slog og bomand i Sønderby på Femø indførte vidnesbyrd at påhøre og til spørgsmål at svare.

** På råbt om Oluf Hansen var mødt noget at forevise på monsr. Palle af Bandholm at have stillet ham tilfreds for hvis han er ham skyldig, hvor dog Oluf Hansen for retten fremstod og begærede 14 dages delation, hvilket han af retten er tilladt da at forskaffe bevis at have stillet bemeldte monsr. Palle tilfreds, eller da at afsige dom.

1714 19/1

** Blev dom afsagt udi den sag som Niels Pedersen ungarl på Femø har ladet føre kontra Niels Rasmussen AfNørreby. Videre meldes således udi den sag som Niels Pedersen ungarl i Sønderby på Femø på den ene og efter lovlige afhjemlede kald søger og tiltaler Niels Rasmussen af Nørreby sst. for, han har hans indestående fædrene og mødrene arv kapital 55 rdl 2 mark, < som hos Niels Rasmussen er bestående og han udi ejendom har annammet, hvorefter bemeldte Niels Pedersen satte udi rette om ikke mer bemeldte Niels Rasmussen bør at betale forskrevne summa udi kontant eller ejendom og omkostning.

(90 b)

Niels Rasmussen påstod at han havde tilbudt Niels Pedersen at betale ham sit krav med hvis, som findes udi hans bo med videre hans udsigende at vil formode, at ingen dom over ham bliver afsagt, hvor efter parterne af retten blev forelagt at være forligelig om indførte kapital uden videre pengespild dog formentlig at Niels Rasmussen. som selv for retten var til stede, fornøjer sin debitor, hvortil er givet ham 6 ugers delation og så som formedelst, Niels Rasmussen ikke endnu at have klareret, er han tilfundet at betale sin debitor med denne proces omkostning inden 15 dage under nam og vurdering udi hans bo og gods, og skulle der ikke findes så meget løsøre hos Niels Rasmussen, som forindførte kapital kan opløbe og udi penge ved auktion efter loven kan blive gjort, om Niels Pedersen det forlanger nyder han efter sin irettesættelse, udi ejendommen for så vidt forindførte kapital beløber tillige med processens omkostning. Niels Pedersen begærede dommen beskrevet

** Jens Rasmussen af Vesterby på Fejø for retten frembød og lovbød i dag første gang hans gård beliggende i Vesterby af nr. 31. om nogen lyster den sig at tilforhandle, kan den højstbydende den bekomme.

1714 26/1

(91 a)

** Blev dom afsagt imellem kongelig majestæts kontrollør ved Bandholms toldsted kontra Jørgen Borre af Østerby på Fejø som for løfte for sin bror Ole Hansen Møller således (*ikke mere indskrevet*)

** Anders Andersen Læsø af Sønderby på Femø hid retten havde kaldet Hans Pedersen Skov af Nørreby på Femø for gæld på 54 sldl. og 2 års rente. så og processens omkostning. Om ikke bemeldte Hans Pedersen Skov bør at betale forskrevne penge inden 15 dage, hvorpå begæres ret dom. Dommeren tilspurgte Hans Pedersen Skov om han forindførte penge var

skyldig, hvortil han svarede at have bekommet pengene til at anvendes i klæder til Anders Andersens datter, så af den tid Anders Andersens datter mig er blevet leveret, har han i lovet at betale hendes kost med mel sild og hør. Anders Andersen imod Hans Pedersen indførte påstod sin betaling, så som han ganske intet vil vide af noget løfte, som indført er, mens hans datter hos Hans Pedersen <> som (eller) tjeneste (.....)

(91 b)

Efter indførte begærede Anders Læsø dom og videre edelig vil aflægge, at hans datter som var 18 år var kommet til ham at tjene og ydemere på pengenes afbetaling for leden år (lønnede mig). Hvorefter dommeren forelagde parterne at være forligelig, så som udi sagen ingen bevislighed er og formenes, at parterne begge at ville præcisere dem ved ed, da formaner dem her af retten en hver at gå til sin samvittighed betænkende sjælens evige velfærd. Dommeren optog sagen til i dag 3 uger om nogen af parterne kan skaffe bevis eller, og da en af dem efter forligelse sig ved ed at befri.

** Jens Rasmussen for retten fremstod i dag anden gang lovbød en sin gård nummer 31 beliggende i Vesterby, om nogen liebhaver vil sig den tilforhandle efter højeste opbud at de da vil indstille sig til førstkommende tingdag.

1714 3/2

** Jens Rasmussen for retten fremkom tredje gang Lovbød en si gård af nummer 31 beliggende i Vesterby, om nogen liebhaver i dag for retten ville indstille sig den som højstbydende med lovlig modpart ville til forhandle at Jens Rasmussen var tingsvidne begærende udi den sag som sr. Niels Pallesen ved Bandholm tilstod på den ene efter lovlig <> afhjemlet kald søger og tiltaler Jørgen Hansen Borre af Østerby på Fejø som kautions mand for Ole Hansen Jeppesen, hvorefter han efter givne indlæg begærede dom.

(92 a)

Ole Hansen som mødte og vedgik intet videre at være skyldig til monsr. Palle end 3 rdl., som han med forderligste ville betale, og formodede at han ikke bliver overilet med dom. Er da Jørgen Borre såvel og som Ole Hansen sin gæld er skyldig forelagt at stille bevislighed fra monsr. Palle om det så er, som Ole Hansen udsiger, ikke at være mere skyldig end forbemeldte 3 rdl og til den tid at have afbetalt gælden, som er til første ting efter jul. 12. januar blev af retten påråbt om Jørgen Borre eller Ole Hansen var mødt noget at kunne fremvise fra monsr. Palle at være stillet tilfreds. Mødte Ole Hansen og begærede 14 dages delation, som han og blev bevilget, Men som endnu i dag efter lang given delation intet bevises fra Jørgen Borre som kautions mand for sin bror Ole Hansen ikke heller nogen tid har villet møde efter givet kald at forevise, at han fornøjet Niels Palle for sit krav. Vides ikke her udi rettere at kendes, end Jørgen Borre har fået i løfte for sin bror jo pligtig er at betale til sr. Niels Palle indførte 4 rdl. og processens omkostning inden 15 dage under nam og vurdering.

(92 b)

1714 16/2

** For retten fremstod som fuldmægtig i dag på Anders Andersens vegne på Femø i den sag som Hans Pedersen Skov søges og tiltales angående det forindførte kald at det ham til Oplysning måtte oplæses efter formenes at Hans Pedersen for indførte krav vedstod, som Anders Andersen for årsag at søge ham for hvad Hans Pedersen påstående er, at han skulle have tilsagt ham foster lov for sit barn, da er det at forundre, at som hans datter, som var 18 år gammel, der hun til ham kom og af guds nåde alle sine lemmer havde uden skade havde, hvor

over som ikke fornøjes af mig siden hendes far, at hun jo i hans brød skulle gøre hans arbejde, så det som gud og en kristen husbond hende forholdt, hvor efter hun sig nok har forholdt, i det at hun har i hans tjeneste ledt plov og andet arbejde, som hende har været befalet, menes om ved at nok har tjent sit brød efter sin alders måde, hvad Hans Pedersen tænker er om hans påstand, skylder jeg nok der til om han med nogen mand, som har været nærværende og overværende, den gang han annammede mit barn ham det edeligen tilstår, vil jeg derved være i hans nøje, men som forsvares af Hans Pedersen indførte, at han ingen videre har skudt sig til langt mindre dem navngivet for retten, men har skudt sig til ed da formener jeg at hans majestæts allernådigste lov er af <> det indhold at kun tilladt at han mig ikke nogen kan påsige ved ed, hvor jeg bør ham det at betale, eftersom jeg ved Gud og en god samvittighed ved mig derfor fri og om det mig af den gunstige dommer blev forelagt kunne jeg det uden min samvittigheds skade aflægge.

(93 a)

Imod dette indførte af Anders Gertsen som fuldmægtig var på Anders Andersens vegne at han vil befri sig ved ed, hvor for menes af Jacob Carstensen bør have lov at tilspørge Anders Gertsen på Anders Andersens vegne, om han ikke har tilsagt Hans Pedersen sin datter at være hos ham for betaling menende kost gang. I lige måde om han ingen andet steds uden sit hus og Hans Pedersens hus noget om forindførte hans barn har overværet tale om dets bekostning, hvorfor begæredes af dommeren ville lade den som sværger til eden lydelig påhøre om siden videre var ham imod, står da at være lydig efter loven efter at ende af lovbogen edelig for Anders Andersen var oplæst. For retten fremstod bemeldte Anders Andersen ved ed det bekendte. Anders Andersen tilspørger om han ikke har lovet Hans Pedersen Skov før eller i tiden eller efter tiden da hans barn var kommen til ham enten penge eller sild, hør, mel eller andet og om ikke han i den mening satte sit barn for betaling til ham. Anders Gertsen på Anders Andersens vegne lod indføre Hans Pedersens ord, som han her for retten lydelig har talt at han ikke mere tvist vil have med Anders Andersen i den sag intet undtaget, eftersom han med sin ed har befalet. Dommeren forelagde Anders Andersen at ville svare nej eller ja til forindførte sine spørgsmål. Anders Andersen efter dommerens forelæggelse at han intet <> havde lovet Hans Pedersen Skov uden for betaling at købe ham hjem efter at Anders Andersen havde præciseret sig ved sin ed intet af indførte Hans Skov at være skyldig.

(93 b)

Vides da ikke mere her udi at kende, så som Hans Sov her for retten har fragået intet videre med sagen vil have at gøre. Var Anders Andersen som for er meldt har aflagt sin ed bør Hans Skov at betale forindførte 5 rdl. 2 års rente så og processens omkostning og det inden femten dage at betale under nam og vurdering.

** Hans Olsen i Vesterby for retten fremstod og havde kaldet Hans Jørgensen i Vesterby for nogle ord som Hans Jørgensen havde talt imod Hans Olsen i mandags Otte dage, og havde ladet kalde efterskrevne vidnesbyrd, nemlig Terkel Christoffersen Jeppe Olsen og Mette Christoffersdatter, hvor imod Hans Jørgensen er kaldet i mod vidnesbyrd at svare. Terkel Christoffersen for retten fremstod og vidnede i den sag, at i mandags otte dage var han indkommet i sin søsters hus hvor han hørte at hans Jørgensen sagde til Hans Olsen tag de brændevin for 1 sk. og lad kedelen betale. Vidnet vidste ikke videre i den sag. Jeppe Olsen fremkom for retten og vidnede at han hørte at der taltes om en kedel og vidste ikke hvad ordene var, for han var drukken. Mette Christoffersdatter for retten fremkom og vidnede at hun hørte at Hans Jørgensen sagde til Hans Olsen drik kun broder i den store kedel skal betales, videre vidste ikke vidnet i den sag. Hans Olesen tilspurgte Hans Jørgensen <> hvad for en kedel han mente den tid han talte forindførte ord, hvilket han bør at bekende for retten.

(94 a)

Dertil svarede Hans Jørgensen at han mente det var hans Olsens egen kedel. Hans Olsen var tingsvidne begærende.

1714 9/3

Rasmus Lauritsen af Østerby for retten fremstod og ved tvende kaldsmænd begærede et sandfærdigt vidne ville meddele ham angående hans søn Laurits Rasmussen, som for nogle år sig udi hans majestæts orlogs tjeneste her fra landet har begivet, og som formenes at forbemeldte min salig søn udi hans majestæts søtjeneste ved døden er af gangen, og måske noget af hans gage er til gode, har jeg fattig mand, som er hans far med dette medbragte tingsvidne til bevislighed for, hvad sted han er født med ydmygste bøn til de højlovlige højt betroede admiralitets herre, at mig om noget af bemeldte min søns gage var til gode, jeg da efter til mit nødtørftige tarv måtte bekomme. Hvor da Christen Hansen, Ole Rasmussen som begge edelig hver for sig bekræftede at dem udi Guds sandhed var bevidst at for indførte Laurits Rasmussen var barnfødt her på Fejø udi Østerby og for nogle år siden udi hans majestæts søtjeneste til orlogs for matros er antaget, vidnede ydermere at det var hans far Rasmus Lauritsen som dette tingsvidne er begærende.

(94 b)

1714 16/3

** Hans Pedersen Løjet af Vesterby på Fejø for retten fremstod og på Hans Pedersen på Femø hans vegne tilbød Hans Olsen er udi Vesterby et sølvbælte vejede 24 lod, som af ham til bemeldte Hans Pedersen udi hænde, som et pant var leveret for penge 22 sldl. hvoraf er betalt 1 sldl. er igen 21 sldl med påløbende to års rente er i alt 23 sldl 2 mark 8 sk. om han det i mindelighed vil løse og betale det øvrige som bæltet ikke kan opløbe, hvor imod Hans Olsen er kaldet og forlangende hans udførlige svar, hvilke kaldsmændene hjemlede at de lovlige til i dag har kaldet Hans Olsen i Vesterby til forbemeldte sølvbæltets løsning. Dommeren påråbte om Hans Olsen eller nogen på hans vegne her udi retten var mødt noget imod indførte pantsatte sølvbælte til Hans Pedersen ville svare, og som formenes Hans Olsen ikke for rette ville comparere hvoraf man kunne erlange hans svar, er ham forelagt til første ting efter påske her i rette at møde sit udførlige svar at give, om han selv vil løse bæltet eller dat at omgås dermed efter lovens bogs visse kapitler, hvor efter Hans Pedersen Løjet på Hans Pedersens vegne begærede dom.

(95 a)

1714 20/4

** Påråbt om Hans Olsen af Vesterby noget imod det pantsatte sølvbælte til Hans Pedersen på Femø har at prætere, han da sit udførlige svar til i dag otte dage ville svare.

1714 28/4

** Dommeren endnu i dag påråbte Hans Olsen af Vesterby angående det som til Hans Pedersen på Femø pantsatte sølvbælte, og Hans Olsen intet for retten endnu i dag ville lade sig indfinde efter forrige forelæggelser der dog sagen optaget til døms til i dag 3 uger.

1714 11/5

** Jørgen Hansen for retten fremstod og fremlagde en skriftlig kontrakt på det kongelige forseglede papir oprette imellem ham og hans søn Hans Jørgensen som begæres her for rette at må læses og protokolleres som følger. (*kontrakten indskrevet på folio 96 a*)

** Jeppe Rasmussen fremstod for retten <> og havde kaldt Oluf Madsen i Vesterby på Fejø for hvis, han til bemeldte Jeppe Rasmussen er skyldig,
(95 b)

foruden som han var mig skyldig forhen. Dommeren påråbte Oluf Madsen eller nogen på hans vegne ville svare, hvor da for retten prætenderede sig Hans Pedersen på Oluf Madsens vegne og begærede opsættelse i sagen til i dag tre uger. Efter Hans Pedersen indførte protesterede Jeppe Rasmussen, at som Hans Pedersen ikke kunne nægte gælden men aleneste begære opsættelse i sagen, forhenes at Oluf Madsen bør da at betale mig forindførte tillige med denne processes omkostning. Dommeren forelagde Oluf Madsen til i dag tre uger her for retten at indfinde sig med fornøjelig betaling eller anden lovlig bevis.

** Jørgen Hansen i Vesterby på Fejø for retten fremstod på Hans Clausens vegne og lovligt har kaldet Oluf Madsen imod efterskrevne vidner, nemlig Christen Michelsen og Hans Rasmussen begge bomænd i Østerby.

For retten fremstod på Oluf Madsens vegne og begærede at Hans Clausens fuldmægtig Jørgen Hansen <> at det måtte bero med vidnesbyrds førelse og afhøring til i dag 14 dage,
(96 a)

så vil formodes at parterne selv indbyrdes nok selv skulle blive kontenterede , hvilken Hans Pedersens begæring fuldmægtig Jørgen Hansen på sin principals vegne kontenterede .

Dommeren påråbte om noget videre var at forrette og intet befandtes

** Så som jeg underskrevne Jørgen Hansen forhen har frastået min forhen iboende gård, beliggende i Vesterby til min søn Hans Jørgensen sst., og på de konditioner at jeg udi min livstid skulle nyde min fri husværelse og nødtørftig undertægt udi bemeldte min frasolgte gård, nemlig ud Arnakke mark, Skelhave [med flere steder], og er alt som os i vores imellem havende og oprettede købebrev er foreskrevet, det han og må flytte og føre med korn og fæ, hvorhen ham lyster når han giver, som deraf kan falde på de optegnede steder, som min far sin undertægt har ladet uddrage. Og som min far har tilholdt sig en have ved bemeldte gård og den ikke udi købebrevet er mensioneret, skal han efterdags intet befatte sig med, når som den rugsæd, som er til vinter er lagt, bliver høstet og min far kommer til nytte. Hvad sig forberørte undertægt angår, skal jeg udi rette tider uden nogen betaling pløje for min far, men selv skal han betale og overså sædekornet. Så og lover jeg min far at forsyne hans korn udi fii hus, men hans egne person at forskaffe sig efterdags selv husværelse, at alt således, som forskrevet står, imellem os begge sider skal overkommes, bekræfter vi med vores hænders underskrift. Fejø den 16. april [1714]

1714 18/5

** Hans Pedersen Løjet fremstod for retten og begærede dom, bevis og sagens anvendte bekostning. Blev så afsagt dom imellem Hans Pedersen på Femø og Hans Olufsen på Fejø i Vesterby lydende, som følger, udi den sag som Hans Pedersen af Femø her ved Hans Pedersen Løjet udi Vesterby på Fejø efter lovligt kald tiltaler Hans Olufsen sst, angående et sølvbælte. Efter indførte er så Hans Olufsen skyldig til Hans Pedersen 23 sldl. 2 mark 8 sk. hvorfor Hans Pedersen Løjet på Hans Pedersens vegne formener at Hans Olufsen bør at løse,

indfri et sølvbælte og betale det øvrige, som bæltet ikke kan opløbe. Hvor efter af retten blev påråbt om Hans Olufsen eller nogen på hans vegne udi retten var mødt, noget imod indførte pantsatte sølvbælte kunne påtale.

Fremlagde da hans Pedersen Løjet bæltet til oplysning, og som Hans Olufsen ikke var mødt, er ham forelagt til første ting efter påske, om han bemeldte bælte ville indløse. Hvorpå hans udførlige svar da forelægges med videre, som akten om formelder.

Hans Løjet begærede dom med formening hans Olufsen bør at betale indførte penge eller bæltet at være Hans Pedersen hjemfalden. Er Hans Olufsen da alligevel to tingdage påråbt, om han bæltet vil indløse, og han ingen tingdag har villet deraf vide, Er da sagen optaget til doms tægtedage som var til 18. maj.

Ved jeg ikke videre end hans Olufsen bør <> at betale Hans Pedersen for bemeldte kapital og rente inden 15 dage,

(97 a)

og hvis ikke han pengene vil betale, pantet efter lovens 5. bogs 7. kapitel artikel 2 og 8 at være hans Pedersen hjemfalden for sin værdi og Hans Olufsen at betale det øvrige udi hans bo og gods efter vurdering.

1714 2/6

** Blev fremlagt en ordre under velædle hr amtsforvalter Ditlev Teichman angående Fejø kongetiende, som først kommende fredag den 8 juni til den højstbydende bliver tilslagen udi Nykøbing amtstue, hvorfor alle og hver sig til bemeldte tid har at indfinde.

1714 15/6

** Produceret allernådigste brev af dato den 29. januar, som tillader Jørgen Michelsen Hjort at være birkeskriver til Fejø birketing.

1714 29/6

ingen sager at behandle.

1714 20/7

** Hans Olufsen fremstod for retten og fremstillede to kaldsmænd,

(97 b)

som havde kaldet salig Abrahams hustru med hendes lovværge Jacob Hansen tillige med min svoger Christen Michelsen har at fremvise sit købebrev her udi retten, efter Hans Olufsens indførte begæring fremlagde Christen Michelsen det påbudne købebrev angående salig Abraham Bendiksens fradøde gård af dato Fejø 7. marts 1713. som begæres for retten at læses og påskrives og i tingbogen protokolleres, Hans Olufsen var begærende en kopi af dette, skiftebrev efter salig Abraham Bendiksens blev påråbt af retten, om noget videre var at forrette og intet befandtes.

Kendes jeg med min lovværge ærlig og velagt mand Jacob Hansen bomand i Østerby på Fejø vilje og samtykke har solgt og afhændet fra mig min ejendoms iboende gård beliggende i Østerby på Fejø af nr. 21 til min svoger Christen Michelsen bomand i Østerby til ham og hans sande arvinger med sin tillæg udi mark og by, tørveskær, pile og træer således, som den nu befindes, og af arilds tid forventes og bør der til at ligge med rette, og skal bemeldte min svoger betale til mig for berørte gård 280 sldl. hvilke penge min svoger ærlig og velagt mand

Hans Olufsen bomand i Vesterby hans tilfaldne del udi bemeldte min gård, som han har loddet efter min salig mand 34 sldl. 2 mark til kongelig majestæts indkomne skatter og landgilde og anden kontribution som udi bemeldte min frasolgte gård er indført, nemlig 50 sldl. resten som er 161 sldl 3 mark 8 sk. bliver forbemeldte min svoger

(98 a)

Christen Michelsen stående og efter min død har at gøre rede for til mine arvinger med den påfølgende rente og andet, hvis som da kan være til bedste. Der foruden skal bemeldte min Svoger Christen Michelsen formedelst min alderdom og svagheds skyld forsikre mit livs ophold med nødtørftig undertægt. [som derefter nærmere er specificeret og af alle parter underskrevet].

(98 b)

1714 27/7

var der intet at forrette.

1714 17/8

** Anders Gertsen for retten fremstod og hid udi retten kaldet Hans Pedersen Skotte angående nogle ubekvemssoms ord, som han imod mig og min hustru i vores eget hus sagt har den 8. august 1714. Til samme ords oplysning er kaldet til vidner hans egen svoger Hans Mogensen, Rasmus Hansen, Hans Olufsen og Morten Hansen Krog alle af Vesterby. Ligeledes er fornævnte Hans Pedersen kaldet for den hængelås, som blev knappet for Vester led som hænger østen for Hans Pedersen gård på en andens grund for Arnakke, nok imod slagen ben der min kørsel, min høst fornævnte, så jeg fattige mand måtte uden for ledet og køre tilbage og til Jeppe Jensens gård, da jeg villig der måtte bad om forlov at køre igennem indtil gang af kornet modent på min toft, at jeg det kunne hugge og intet indbyder, for at komme til min indkørsel til min gård med den velsignelse, som Gud har jorden leveret end og høstens tid ikke var at bruge, er imod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare Hans Pedersen imod oven indførte. Efter at det var afhjemlet begærede Anders Gertsen at dommeren for retten vidnerne og dem lovens ed og forelægger, og derefter vidnerne at afhjemle hver særdeles $\diamond$ tilfindes vidnerne at aflægge.

(99 a)

Hans Pedersen Skotte for retten fremstod og begærede at være forligt med Anders Gertsen angående det indførte kald, hvorved Anders Gertsen formener sig med hustru af mig at være fornærmet, da ved jeg nok at være indkommet i hans hus indførte den 8. august og tillige med anden forsamling og muligt, jeg udi mit ubesindighed for har nogle usømmelige ord, som jeg ikke nu kan erindre mig, beder jeg om forladelse og lover efterdags intet at ytre mig imod ham eller nogen af hans dem til fortræd eller æres fornærmelse. Ved heller intet andet end Anders Gertsen og hustru end det, som ærlige folk egner og anstår. Hvad omkostning angår vil Hans Pedersen svare det halve til tingsvidnets forfærdigelse.

Anders Gertsen har imod Hans Pedersens tilbud så vidt, at han kan sig det uden skade, men formener at Hans Pedersen hverken til min skade, da kan han og der med være fornøjet men begærer at hans vidner måtte fremstilles efter for indførte. Hans Mogensen for retten fremstod og vidnede ved ed efter loven at han tillige med andre kom ind til Anders Gertsen for at pante ham for hans piers gærde*) og i Anders Gertsens fraværelse satte han lås og for gærdet. Hvor da Anders Gertsen imidlertid ind kom og spurgte, hvad vi havde pantet ham for, da svarede vi sandeligen, at det var hans piers gærde, så mente Anders Gertsen, at det var ikke ret, at vi havde pantet ham for det gærde, og sagde at gærdet er en gård gang skulle størst avling, og

Hans Pedersen sagde, at han kunne tage en tønde byg på sin ryg og gå over det, hvor det skulle være nemlig på et sted og Hans Pedersen sagde da ydermere, at det skal en hundsvot, der siger at vi ikke har pantet lovlig ved gården. Mød mig for uden for døren, er du en ærlig mand talte om et lægge led, men vidnet vidste intet, hvad det var for et, som faldt af Anders Gertsens mund, hvortil Anders Gertsen kone svarede I mindes nok bedre loven til <> rette. (99 b)

Hans Pedersen svarede hende, at hun kunne vel erindre de ord, som hun talte til mig på Kongens ager, hvor til Anders Gertsens kone svarede og sagde til Hans Pedersen at (.....) Karl, Hans Pedersen takker Gud, for det han havde og havde intet til hende, videre vidste vidnet intet af, uden de blev erindret der om. Anders Gertsen tilspurgte vidnet om Hans Pedersen ikke slog i mit bord og sagde djævelen skulle besætte dig, og du skulle få en ulykke. Vidnet var vel bevidst at hans Pedersen slog i Anders Gertsens bord og intet videre.

Anders Gertsen tilspurgte vidnet om han ikke hørte at Hans Pedersen sagde til min hustru din fitte, din rieke og din hunde moder, hvortil vidnet svarede nej. Endnu tilspurgte vidnet om ikke Anders Gertsen begærede fred af Hans Skotte og sagde, jeg har ikke i sinde at slås med dig, hvor til Hans Pedersen sagde, jeg vil slås med dig selvanden, Videre vidste vidnet intet af . Efter vidnets aflæggelse og ved andre godtfolks tilskyndelse var parterne på begge sider forligt, hvorefter Anders Gertsen var tingsvidne begærende.

*) *piers - er ifølge ordbog over det ældre danske sprog en slags groft græs - derfor antagelig et gærde bygget op af græstuer.*

1714 14/9

** Efter at tinget var sat fremlagde ærværdige, hæderlige magister Peder Blichfeld sognepræst til Fejø menighed agebuds brev med begæring, at det måtte for retten vorde oplæst for de indførte velagte dannemænd Morten Hansen Krog, Rasmus Hansen, Michel Lauritsen og Jens Rasmussen, som var ombudet af velbemeldte sognepræsten, at de det hans udgivne geburtsbrev angående Christoffer Christensen Skov her til tinge beediget ville underskrive, efter samme den <> oplæsning fremstod for retten 4 forindførte mænd ved bevis ed tilstod,

(100 a)

at så vidt et menneske i fordum sager kunne være vidende, vidst de ikke andet end ,det er så i al sandhed forholdt sig med foranmeldte Christoffer Christensen Skovs fødsel til verden af de hæderlige og meget fornemme ægte forældre, som udi sognepræstens udgivne geburtsbrev er anførte og han derom attesteret haver.

** Blev fremlagt en købekontrakt oprettet imellem Michel Christensen bomand udi Østerby på Fejø og ungkarl sst, som for retten begæres at læses, protokolleres. (*indskrevet folio 100 b*)

** Geburtsbrevet blev begæret af Sognepræsten at måtte protokolleres og lyder det ord fra ord: Kendes og vitterlig gør, såsom dertil efter anmodning her om foranlediges af kirkebogen her til Fejø menighed at Christoffer Christensen Skov er udi Fejø kirke ved den hellige dåb indlemmet udi den sande kristi menighed den kristne kirke en onsdag, som indfaldt den 22. februar anno 1699, og er så nogle dage tilforn hvilken præcis og i sær kan ikke melde, såsom udi kirkebogen til den intet forefindes ægte fød og båren til dåben af hæderlige og meget fornemme ægte forældre, bemeldte Christoffer Christensens hans far var den ærværdige meget hæderlige og fornemme vellærde mand nu hos Gud salig hr. Christen Jespersen Skov fordum sognepræst til Fejø menighed. Hans moder var den hæderbårne, dyd og gudelskende matrone nu hos Gud salig Sille Marie Worm. Af disse hæderlige ægte forældre er mer

bemeldte Christoffer Christensen Skov født og kommet til verden, om hvilket hermed efter foranførte herom døbt.

(100 b)

Kirke <> bogens formelding kan attestere samme medgivne vidner har ombedet om efterskrevne dannemænd boende i Vesterby på Fejø.- Givet på Fejø præstegård den 18 september anno 1714. under hånd og segl Blichfeld.

** Udi herrens navn har underskrevne oprettet en købekontrakt således, at jeg Michel Christensen har solgt fra mig og mine sande arvinger min hidtil beboede ejendoms gård af nr. 27 beliggende i Østerby på Fejø til ædle og velagte unge karl Peder Olufsen til ham og hans sande arvinger for penge 300 sldl. og det på efterskrevne måder, at Michel Christensen udi hans og hans hustrus livstid nyder til deres ophold en fjerde part af bemeldte gård, dog Michel Christensen selv betaler skatterne af de andre tre fjerde parter og vår sæden som nu forfalder. [med videre indførte betingelser på denne og følgende side (101 a)].

(101 b)

1714 19/10

** Efter retten var sat fremstod den beedige skriver og begærede at Jacob Carstensen Gams ville betræde såsom han forårsages her ved retten sin sag at udføre, nemlig Jeppe Rasmussen af Vesterby, så som Jeppe Rasmussen i Vesterby erbød sig her udi retten i dag før end kaldet blev afhandlet at ville betale til unge Jørgen Michelsen (.....) de penge som han mig blev skyldig for den begærede dom efter Oluf Madsen sst, den 11. og lover han mig her for retten at betale til i dag otte dage og hvis ikke hans gjorte løfte sker da mit kald at indføre efter ham.

Blev påråbt om noget videre var at forrette og intet befandtes.

1714 9/11

(102 a)

** Monsr Jørgen Kølle på kongelig majestæts ridefogeds vegne i Lolland fremstillede to kaldsmænd der forleden med lovlig 8 dages varsel har kaldet Jens Rasmussen gårdmand i Vesterby imod spørgsmål at tilsvare og vidner at anhøre angående Hans Mortensen fra Torrig i Lolland hans ejendomsgård, han til Hans Mortensen Krog på Fejø har bortsolgt, og derfor sag og dom at lide for processens måde er dette kald forkyndt for bemeldte Hans Mortensen Krog. Monsr. Jørgen Kølle begærede den indciterede Jens Rasmussen måtte påråbes, om han eller nogen på hans vegne var til stede her til at svare, som og blev påråbt men ikke mødte. Monsr. Jørgen Kølle tilspurgte den indciterede Hans Mortensen Krogs far Morten Hansen Krog, som her for retten var til stede, om han ikke til sin søn af Jens Rasmussen har afkøbt ham den gård, som bemeldte Jens Rasmussen forhen havde solgt til Hans Mortensen fra Torrig i Lolland, og hvad han derfor har givet.

(102 b)

Hvorpå bemeldte Morten Krog foreviste for retten bemeldte Jens Rasmussens skøde til hans søn Hans Mortensen Krog på Fejø på den gård, han forhen til Hans Mortensen af Lolland har solgt og nu igen skødet til forbemeldte Hans Mortensens søn på Fejø for 360 sldl. Efter bemeldte skødes videre indhold af dato 16. februar 1714. Som efter at samme retten var forevist og påskrevet blev Morten Krog igen af retten tilbageleveret.

Monsr. Jørgen Kølle derpå for retten indgav sin skriftligt underskrevne sagelse over mer bemeldte Jens Rasmussen af dags dato, som blev læst og påskrevet og i akten skal vorde

indført, og derhos producerede bemeldte Jens Rasmussens første skøde til Hans Mortensen givet i Torrig af dato 14. marts 1713 med sin påskrift, som blev læst og påskrevet. Dommeren forefandt sig udi retten et produceret købebrev angående Jens Rasmussen og Hans Mortensen Krog af dato 1714 den 16. februar og som bemeldte købebrev ikke af Jens Rasmussen er underskrevet ej heller af nogen af de påberørte i købebrevet undtagen fogden Jens Madsen og som to af de indførte mænd i købebrevet før retten var til stede, nemlig

(103 a)

Bendiks Pedersen og Hans Pedersen Løjet, blev de af retten tilspurgt, om de ikke var overværende da bemeldte købebrev blev skrevet, og selve købet blev sluttet, som samme købebrev indeholder. Hvortil bemeldte mænd svarede jo, at de intet kunne fragå noget af det, som bemeldte købebrev indeholder, men samme i alle måder vedstår.

Dommeren endnu påræbte om Jens Rasmussen var til stede, eller nogen på hans vegne var mødt imod indførte og udi retten producerede dokumenter ville svare, og som ingen på hans vegne befandtes forelægges ham til i dag 14 dage her for retten at møde og sit svar at indgive.

Blev af retten påræbt om videre var at forrette og intet befandtes.

[Ovennævnte skøde indskrevet her]

** Udi den hellige trefoldigheds navn vi underskrevne, navnlig Jens Rasmussen og Hans Mortensen kommen udi et venligt køb med hverandre, at jeg Jens Rasmussen har solgt og afhændet fra mig og mine sande arvinger en min ejendomsgård af nr. 31 beliggende udi Vesterby på Fejø, derved sælger og afhænder til ærlig og velagt unge karl Hans Mortensen Krog til ham og hans sande arvinger for penge <> 360 sldl., hvilken kapital Hans Mortensen skal betale og på sig tage en del børnegods,

(103 b)

som tilhører Morten Pedersen som til dato har været hos Jens Rasmussen bestående og udi bemeldte frasolgte gård har været indført og han arveligen efter sin sal. farbror salig Rasmus Sørensen var tilfalden, bedragende 111 sldl. og det efterdags at svare efter loven.

Nok skal hans Mortensen betale ovenindførte kapital til sr. Laurits Poulsen udi Nykøbing 34 sldl. som Jens Rasmussen til dato har være skyldig, som bedrager sig alt, som Hans Mortensen på Jens Rasmussen vegne skal betale 145 sldl. Bliver igen, som Hans Mortensen på efterskrevne terminer skal betale 214 sldl. 3 mark 8 sk. nemlig til nu førstkommende påske

(104 a)

[og efterfølgende terminer den sidste i påsken 1715].

(104 b)

1714 16/11

** Birkefogden lod tillyse at enhver bomand i Vesterby ville være tiltænkt efter hans majestæts lov og forordning at yde ham sig birkefogedkorn, som han allernådigste er tilladt kommende onsdag

** Blev af retten påræbt om noget videre var at forrette og intet befandtes, hvorefter dog for retten indfandt Jens Jacobsen af Østerby sig og lod tillyse at skifte og deling skal holdes efter hans salig hustru Anne Nielsdatter førstkommende onsdag den 21. november.

1714 23/11

(105 a)

** Jens Rasmussen for retten fremstod og imod indførte kald og sagelse imod ham næst forleden 14 dage blev afhandlet begærede delation til i dag 14 dage, hvor han agter efter lovlig kald og varsel at føre vidner udi sagen, hvilket Jens Rasmussen begæring af retten er tilladt.

** Endnu blev fremlagt en obligation af Laurits Nielsen bomand i Vesterby på Fejø udgivet af Troels Rasmussen boende i Nørreby på Femø af dato 28. februar 1714 lydende på kapital og rente 40 sldl., hvilken oven bemeldte obligation Lars Nielsen begærede for retten at måtte læses og protokolleres. Kendes jeg underskrevne Troels Rasmussen bomand i Nørreby på Femø at jet ret vitterlig gæld skyldig er til ærlig og velagte mand Lars Nielsen bomand i Vesterby på Fejø penge bedragende til dato kapital og rente 40 sldl 1 mark 3 sk. , hvilken kapital med sin påløbende rente, jeg på min gode tro og love lover redeligen jeg og mine sande arvinger at betale til bemeldte Lars Nielsen og hans sande arvinger til førstkommende Michaeli <> når man skriver 1714 m.m.-

(105 b)

1714 30/11

(106 a)

** Blev fremlagt en købekontrakt af Jørgen Jensen udgivet af Jørgen Hansen Borre af dato Østerby 25. november 1714, lydende på halv gård i Østerby nr. 2 som er solgt for penge 210 slette daler, hvilken indleverede købekontrakt blev af retten at måtte læses og protokolleres.

** Hans Mogensen i Vesterby på Fejø for retten fremstod og tvende kaldsmænd hjemlede at de lovlig udi retten har kaldet Rasmus Clausen husmand på Askø for kapital og rente udi 14 år. Satte Hans Mogensen udi Retten om forbemeldte Rasmus Clausen på Askø ikke bør at betale mig foranmeldte kapital med påløbende 14 års rente <> og for min rejses bekostning, bådleje og kaldspenge og processens omkostning.

(106 b)

Hans Mogensen var dom begærende. Dommeren pårøbte om Rasmus Clausen på Askø eller nogen på hans vegne imod Hans Mogensens indførte kald og sagelse var mødt noget her imod at påtale, og som Rasmus Clausen eller nogen på hans vegne ikke var mødt, er ham lovdag til i dag 14 dage her for retten at fremsige, om han forindførte ville vedstå eller fragå.

** Anders Gertsen på Jørgen Pedersens vegne fremstillede for retten to kaldsmænd, som afhjemlede at de har hid udi retten kaldet Laurits Nielsen angående en kalv, som er udrendt (107 a)

og Lars Nielsen for kort tid har huset, som her i mening at Jørgen Skotte mig skal høre til. Jørgen tilspørger derfor Lars Nielsen, om han nogen umærket kalv på fællend med samme har lyst ledig han med en god samvittighed, kan vide hans at være, at han mig dertil ville svare. Hvortil Lars Nielsen svarede, at han med en god samvittighed har haft den i sommer på fællenden sådan kalv med ægge lød, som den nu hos ham findes. Kan Jørgen Pedersen Skotte anderledes bevise at kalven er ham tilhørig vil Lars Nielsen den gerne uden videre bekostning og påanke afstå. Som Lars Nielsen tilbud synes at være billigt, eftersom man ikke fomener vidner i sådan efterladenhed, at man ikke i tide med mærke sig har forsynet men formenes og, at han undslår sig, om det skulle komme til ed, da om det må mig Jørgen Pedersen Skotte tillades <> vil min kone det tilstå.

(107 b)

Jeg selv tillige med dommeren forelagte Jørgen Pedersens såvel som og hans hustru, at de

ville betænke deres saligheds midler, såsom det noget urimeligt at gøre fra sin korporlig ed på en umærket kalv, som nu næst forleden forår er tillagt og måske ikke af Jørgen Pedersen eller hustru udi lang tid i sommer øjensynlig har set, hvorfor begæres af begge parterne at være forligelig. Jørgen Pedersen refererede sig til sig forrige om dommeren ville behage at forelægge Hans Nielsen ed,. Lars Nielsen svarede nu, som har at have ejet en kalv lige på lød, som den har indtaget, men ikke kunne aflægge nogen ed, såsom Jørgen Pedersen påstår at de skulle være hans. Dommeren imod indførte resolverede at som ingen vidner udi <> kan føres, og Lars Nielsen ikke ved sin ed kan bekræfte, at kalven egentlig ham tilhører.

(108 a)

mens Jørgen Pedersen som for retten selv var mødt tilbød sig omtvistede kalv ved sin helgens ed ville bekræfte at være sin. Hvorefter han aflagde ed.

(108 b)

Dommeren resolverede at kalven var hjemfalden til Jørgen Pedersen omkostningerne ophæves på begge parter af årsag kalven har gået umærket på fælled.

** Kendes jeg underskræve Jørgen Hansen Børre boende her på Fejø udi Østerby for alle vitterlig gør at have solgt og afhændet fra mig min hustru og begge vore arvinger til ærlig og velagte mand Jørgen Jensen og deres sande arvinger en halv ejendoms gård , som jeg mig for kort tid siden af Joen Rasmussen her sst. havde til forhandlet, hvilken bemeldte gård nr. 2 Jørgen Jensen med al dets rette tillæg m.m.

(109 a-b)

datum i Østerby den 25. november 1714

(110 a)

1714 7/12

Udi skriverens abcens og lovligt frafald blev retten betjent på hans vegne som skriver Niels Christensen.

** For retten blev læst tillysning under hr borgmester Taisens hånd på hans excellence hr. stiftamtmands vegne dateret Nykøbing den 27. november 1714 angående karantænehuset på Askø, som førstkommende 14. december ved offentlig auktion til den højstbydende der sammesteds skal forhandles, som for retten blev læst og påskrevet.

** Kongelig majestæts hus- og ridefoged sr. Jens Gymose for retten fremstillede på Jens Rasmussen bomand her på landet udi Vesterby hans vegne to kaldsmænd, som hjemlede efter loven til i dag med 14 dages varsel hid i retten at have kaldet kongelig majestæts ridefoged udi Lolland monsr Peder Rodsten fuldmægtig ved Halsted Amt Jørgen Kølle fuldmægtig for Hans Mortensen soldat, så vel som Jens Mortensen i Birket, Niels Mortensen i Torrig og Rasmus Knudsen i Kragenæs, vidner at påhøre angående et køb i mellem Jens Rasmussen i Vesterby og fornævnte Hans Mortensen Soldat, eftersom en skriftlig kaldsseddels videre formelding, som for retten blev læst påskrevet og i akten begæret at må blive indført. Endnu blev fremstillet to andre kaldsmænd <> som lovlig til i dag med 8 dages mundtlig varsel hid i retten har ladet kalde

(110 b)

Jørgen Hansen og Jeppe Jensen begge fra Vesterby deres beskikkelses vidner ved ed at bekræfte, hvad dem blev svaret af Hans Mortensen da værende i Birket, som Jens Rasmussen gården havde afkøbt så vel som hans venner Jens Mortensen i Birket, Niels Mortensen i Torrig og Rasmus Knudsen i Kragenæs. Så er også kaldet mundtlig til bemeldte tid og ting

Peder Pedersen, Hans Rasmussen, Jørgen Nielsen og Mikael Lauritsen alle af Vesterby deres sandhedsvidne at aflægge, hvad de er vidende om fornævnte køb imellem Jens Rasmussen og Hans Mortensen, og siden kan være passeret.

Hvor næst blev fremlagt i retten en beskikkelse af Jens Rasmussen underskrevet dateret Fejød den 26. maj 1713, for ved tvende mænd at indhente hos Hans Mortensen og hans Venner nemlig Jens Mortensen, Niels Mortensen og Rasmus Knudsen deres svar, om de efter gjorde køb ville forblive ved gården, samme beskikkelse begæres må blive læst påskrevet og i akten siden indføres, og efter at samme beskikkelse med påfulgte svar for retten var læst, fremstod Jørgen Hansen og Jeppe Jensen og vidnede at beskikkelsen og påfulgte svar således, som det oplæst, var rigtigt i alle måder. Dernæst fremstod Peder Pedersen og Hans Rasmussen begge af Vesterby, som vidnede, at de på Jens Rasmussens 1. oktober 1713 efter at kornet til den omtvistede gård af Jens Rasmussen var indavlet, for at tilbyde Hans Mortensens <> venner, (111 a)

navnlig Jens Mortensen i Birket, Niels Mortensen i Torrig og Jens Lauritsen i Kragenæs gården, med dens indavlede korn, når de ville erstatte ham den derpå anvendte bekostning, hvor til fornævnte trede mænd svarede, at deres betænkning var at efterdi de ikke måtte blive ved gården, den tid de var der ude og ville haft den, begærede de nu ikke andet end, at de kunne få pengene, hvilke de ville tage annammelse på karlens vegne. Videre vidnet agter Gymose for unødigt i denne sag at føre, men begærede tingsvidner efter hvis i dag passeret er.

1714 14/12

** Blev fremlagt en obligation, [købe overskrevet] kontrakt imellem Peder Jørgensen og Hans Pedersen begge boende på Femø i Sønderby, lydende på kapital 125 sldl, 14 sk. af dato 12. september 1714. (*indskrevet folio 111 b-112 a*)

** Nok blev fremlagt en købekontrakt udgivet af samtlige Nørrebys bomænd til Niels Jørgensen sst. af dato Femø 11. oktober 1714, hvilke af retten begæres må læses og protokolleres og påskrives. (*indskrevet folio 112 a-b*)

** Rasmus Knudsen i Kragenæs udi retten mødte og indlagde en begæring under monsr. Kølles hånd, som fuldmægtig på Hans Mortensen Soldats vegne om 8 ugers opsættelse i den af ham begyndte sag kontra Jens Rasmussen, hvilken for retten blev <> læst, påskrevet (111 b)

og protokolleret. (*indskrevet længere nede på siden*)

Dommeren efter indlagte dokument af Rasmus Lauritsen i Kragenæs tilspurgte Jens Rasmussen som for retten var til svar om han noget i dag videre til sagens oplysning havde at fremlægge. På Jens Rasmussens vegne fremstod hans svoger Hans Rasmussen, såsom han har indgivet sin sag til hr. hus og ridefogden, om han der mere om kan være vidende, skal det blive til første ting efter julehelget.

Dommeren tillod parterne gerne deres begæring, men som Monsr. Kølles begæring for mig enfoldigst synes at være lovstridigt, såsom han begærer 8 ugers opsættelse, og hans majestæts allernådigste udgivne lovs 5. kapitel pag. 51 8. artikel befaler at dommerne skulle ikke sagerne med opsættelse for længe, ej heller magt har nogen sag til at optage længere tid end i seks uger. Kan da monsr Kølle, om han behages inden domstid, eller og i det ringeste til den sjette ugers dag fra dags da at lade føre sine vidner.

** Kongelig majestæts birkefoged sr. Jens Madsen, Som jeg på Hans Mortensen Soldats vegne fra Fejød agter at føre nogle beskikkelses vidner i den for retten begyndte sag for ham

kontra Jens Rasmussen gårdmand i Vesterby, og som julehelget er for hånden, i hvilken tid intet efter loven dermed kan foretages, så er jeg i samme sag begærende 8 ugers opsættelse af retten til at indhente bevis som meldt er efter loven. Nakskov 14 december 1714, på Hans Mortensens vegne Jørgen Kølle.

** Kendes jeg underskrevne Peder Jørgensen i Sønderby på Femø, at jeg er ret vitterlig gæld skyldig til ærlig og velagte mand Hans Pedersen <> her på Femø udi Sønderby boende penge 125 sldl. 14 sk.

(112 a)

Jeg Peder Jørgensen på egne og mine arvingers vegne lover og forpligter mig til at betale til foran bemeldte Hans Pedersen i Sønderby og hans sande arvinger, skadesløs i alle måder at betale, og lover jeg samme årligen at forrente efter kongelig majestæts lov fra Michelsdag 1714 tid efter anden - underskrevet 28 september 1714.

** Kendes vi underskrevne samtlige bymænd i Nørreby på Femø og hermed for alle vitterlig gør, at vi villigen med velberåd hu, dog på vor gunstige øvrigheds tilladelse og samtykke fra os og vore arvinger til ærlig og velagte dannemand Niels Jørgensen husmand der sammesteds og hans arvinger for rede penge 24 rdl. bort sælger med sin ager og england et mindre under nr. 26 østen for Jeppe Olsens gård beliggende, som tilforn er kaldet Fogvanget, hvilket stykke jord vi hidindtil årligen før svaret skatter og udgift <> af, men ikke i langsommelig tid har kunnet have til nogen nytte og brug.-

(112 b)

Femø 11. oktober anno 1714 Peder Jørgensen, Niels N I S Jørgensen, Mogens M P S Pedersen, Peder P I S L Jørgensen Løjet, Niels N R S Rasmussen, Niels Pedersen egen hånd, Rasmus R N S Nielsen, Mads M I S Jørgensen, Niels N H S Hansen Løjet, Jens Mogensen, Peder P C S Christoffersen, Oluf Olufsen.

1715 11/1

** Dommeren pårøbte om Rasmus Clausen på Askø var tilstede noget her udi retten kunne svare, lægge til bevislighed for at stille sin debitor Hans Mogensen tilfreds og ingen befandtes. Dom afsagt som følger, udi den sag, som hans Mogensen bomand udi Vesterby på Fejø efter lovligt kald og varsel søger og tiltaler Rasmus Clausen husmand på Askø for gæld, han til ham skyldig er.

(113 a)

Vides der for ikke rettere hr udi at kende end forbemeldte Rasmus Clausen jo pligtig er at betale til Hans Mogensen bemeldte kapital og rente, såvel og denne processes omkostning inden 15 dage eller lide nam og vurdering.

(113 b)

1715 18/1

ingen sager.

1715 25/1

** Hans Rasmussen på Jens Rasmussens vegne for retten fremstod og var af retten begærende en opsættelse i den sag imellem ham og monsr. Kølle og det af den årsag at vinteren hindrer ham, at han igen kan komme over vandet eller velædle hr. husfoged ikke kan komme lande

imellem formedelst vinterens ubestandighed. Dommeren bifaldt Jens Rasmussens begæring og vil formode at parterne til den tid om ikke før indfinder dem og udi retten indleverer hvis, de i sagen kunne have at protestere.

** Jacob Carstensen for retten fremstod på Jeppe Jeppesen vegne af Østerby, som til i dag har ladet kalde Michel Christensen af Østerby til regnskab angående sin fædrene arv, som nu udi lang tid siden Jeppe Jeppesen er blev sin egen mand,
(114 a)

hvilket han nogle gange af sin stedfar Michel Christensen har begæret, hvilket Jeppe Jeppesen af Østerby er vorden fra holdt formedelst Michel Christensens adskillige undskyldninger.

Christen Michelsen på Michel Christensens vegne for retten fremstod og forment sig til, at dersom han sin stedsøn Jeppe Jeppesen skulle være nogen arv skyldig efter hans mening, at han det med skiftebrev eller lodseddel bør at bevise.

Efter dette indførte formener Jeppe Jeppesen at så vel som hans salig bror Hans Jeppesen måtte være tilfalden efter sin salig far lige arvelod at nyde, dog som synes af Michel Christensens ord at Jeppe Jeppesen skulle ingen lod eje, uden han sig den til kunne bevise med skiftebrev eller lodseddel, som Jeppe Jeppesen til i dag forsøger efter et bevis, hvad arv hans salig bror var tilfalden.

1715 1/2
(114 b)

** Rasmus Knudsen fra Kragenæs i Lolland mødte i dag og fremlagde et indlæg af dato Nakskov 1. februar 1715 undertegnet af monsr. Jørgen Kølle dens indhold og begæring er fem ugers opsættelse i den sag imellem Hans Mortensen Soldat kontra Jens Rasmussen på Fejø med videre.

Dommeren erklærede sig at han sidst forleden tingdag gav 4 ugers opsættelse for vinterens besværligheds skyld, og for ikke at afskære nogen det bifaldt dommeren endnu monsr. Kølles gjorte begæring med 5 ugers opsættelse.

1715 8/2

** Jens Rasmussen af Vesterby på Fejø for retten fremstod og var begærende af sin svoger Jørgen Ambrosiussen i Østerby at han ville meddele ham rigtig afkald på hans salig hustru Anne Sørensdatters fædrene arv, som han formoder bemeldte arv til Jørgen Boesen at være betalt, herefter Jørgen Ambrosiussen for retten fremstod efter Jens Rasmussens indførte begæring, tilstod at være rigtigt afbetalt, sin salig hustru Anne Sørensdatter hendes fædrene arv, så vel og hvis hun efter sin salig bror Rasmus Sørensen var tilfalden og af Jens Rasmussen er afbetalt med en ejendoms mølle, og takker for god og nøjagtig betaling, og efter dags, for sin <> fornævnte fædrene arv så vel som og sin salig broder.

(115 a)

** Ligeledes begærede endnu Jens Rasmussen af sin anden svoger Hans Pedersen Løjet, at han ville meddele ham afkald på hans hustrus Bodil Sørensdatter hendes fædrene arv såvel og for hvis, hende arvelig efter hendes salig bror Rasmus Sørensen var tilfalden, hvorefter Jens Rasmussen begærede, som før er meldt af Hans Pedersen Løjet, som for retten var til stede ville give ham sit betænkende, efter begæring til stod Hans Pedersen Løjet rigtig at hans

hustru Bodil Sørensdatter fædrene arv såvel som og det hun arveligen var tilfalden efter sin salig bror Rasmus Sørensens rigtig at være afbetalt og takke forbemeldte deres stedfar Jens Rasmussen for god og nøjagtig betaling og efter dags fro bemeldte arveparter intet har at prætere.

1715 15/2

** Blev opbudt salig Oluf Badikes en ottendedel beliggende i Østerby af nr. 13, om nogen liebhaver sig den med hus og jord ville tilforhandle kunne de sig her for retten til tredje ting lade indfinde.

(115 b)

1715 22/2

** Blev opbudt salig Oluf Badikes en ottende del, beliggende i Østerby nr 13, om nogen liebhaver sig den med hus og jord ville tilforhandle kunne de sig her for retten til tredje ting lade indfinde.

** Christen Michelsen på sin far Michel Christensens vegne for retten fremstod og lod indføre, som jeg kongelig. majestæts birkedommer sr. Jens Madsen, så som min stedsøn Jeppe Jeppesen siger mig til for tilfaldende arv efter sin salig far og det nu så runden tid efter at bemeldte hans salig far ved døden var afgang over 40 år siden og samme min stedfar Jeppe Jeppesen var ufødt, da hans far ved døden afgik, da vilde den gunstige dommer behage efterfølgende mine betænkninger om min stedsøns arvsfordring hos mig at overveje afsagt, vil ikke nogle at den fædrene Jeppe Jeppesen jo kan og bør være at tilfalde efter sin salig far såvel sønnen var ufødt da faderen døde, thi det er ikke at tvivle på, at hans mor, som den tid gik svanger med ham, har forholdt sig efter lovens 8. bog andet kapitel 12 art. pag. 679 end at åbenbare slig hendes tilstand for retten med ved skifte, men at hun siger sådan hans tilfalden arv hos mig uden noget <> bevis med skiftebrev eller lodseddel

(116 a)

af hans stedfars del efter faderen er inde blevet i boet hos mig efter enken på stedet synes lovstridigt, når dommeren vil behage, det at eftertænke lovens 3. bog 17. kapitel artikel 2 og 9 pag. 523 og 527, hvoraf sluttelig at Jeppe Jeppesen har haft værge af sine pårørende, som da var til, og ikke mig, og burde derfor have søgt sin arv hos sådan værge for lang tid siden og ikke hos mig, så udgår det uden noget skifte eller lodseddels fremvisning til bevis hos hvem hans tilfalden arv blev, ved skiftets holdelse.

Er Jeppe Jeppesen nu mere end dobbelt over de år, som han burde have annammet sin arvepart, som burde have været sket, da han var 18 år gammel efter lovens bog 17. kapitel art. 34 pag. 539 i hvordan Jeppe Jeppesens værge, som jeg ikke ved, så bør dog arvingen og værgeren anses efter lovens tredje bog 17. kapitel art 86 pag. 540- 41, om ikke arven burde ham ganske at være frafalden til højste øvrighed kongen efter lovens 5te bogs 2det kapitel art. 11. Pag 678. Som Jeppe Jeppesen havde ingen i live og var da hans far døde, thi ha var ufødt som tilforn med en alt<>så har en fordring fra bemeldte Jeppe Jeppesen efter lovens tredje bogs 17. kapitel art. 16, 17, 18, 19 pag. 529, 530, 531, hvilken min prætentio

(116 b)

jeg vil have mig forbeholden uden nogen specifikation derpå denne gang til en anden tid, men ikke min stedsøn Jeppe Jeppesen lader mig være utiltalt for sin arvedel med mindre han gør det bevisligt, at sådan hans arv hos mig i boet er blevet bestående. Jeg vil intet tale for om at Jeppe Jeppesen udi birkedommer salig Gert Frederiksens tid har haft samme tiltale til mig for

samme arv på samme møde som nu, men har truet med så lang en tid som ind til nu, det vi den tredje dommers tid.

Dette altsammen står jeg bi og vil mig sådant, men være forbeholden i sin tid fornøden skulle eragtes i sagen at svare og efter indførte Jacob Carstensen var tingsvidne begærende. Jacob Carstensen på Jeppe Jeppesens vegne for retten fremstod og med forundring måtte fornemme at i hvor tit og ofte Jeppe Jeppesen har søgt i mindelighed at ville have sin tilfaldne arv hos sin stedfar Michel Christensen, har det endnu hidtil været så godt som forgæves, da som Jeppe Jeppesen var meget ung og spæd, da hans salig far døde og var i lige måde meget ung og spæd da skiftet blev holde efter hans salig far, der så han blev hos hans stedfar til hans alders 16 eller 17 år, da som han altid siden mange <> gange har begæret sin arvelod, (117 a)

hvilken hans stedfar Michel Christensen år efter år har holdt ham oppe med snak, og måske har afhændet det, som hans arv med rette stod udi, så var Jeppe Jeppesen højlig forårsaget at stævne sin stedfar til retten for en gang derpå at få en ende, da som før er meldt, at han var meget ung og spæd, da hans salig far døde og da han blev til lovet, har han været udrejst og forsøgt sin lykke iblandt fremmede ud i 9 eller 10 års tid, og siden han hjem kom, som til forn er meldt, i mindelighed ville have haft tilfaldne arv efter sin salig far, og til den fordring har kunnet erlange nogen rigtighed af sin stedfar Michel Christensen da som han først ej kan nægte at han jo har stået ham i faders sted. At der jo er blev holdt skifte og deling efter hans salig far, hvor han ligeså vel som hans bror Hans Jeppesen har nydt sin andel, som den retsindige dommer kan se, af det her i retten producerede købebrev udsted den 17. oktober 1693, som begæres af rette at må blive læst påskrevet og i akten indført. Christen Michelsen på sin fars vegne Michel Christensen <> begærede at, (117 b)

som købebrevet på den bortsolgte halve gård fra Michel Christensen til hans salig stedsøn Hans Jeppesen er for rum tid siden omtrent 22 år udgivet og imidlertid lang tid før denne vel burde være læst op påskrevet, samme brev derfor at i dag måtte tilfindes af den retsindige dommer her i protokollen at blive indført og påskrevet

Dommeren over Christen Michelsens påstand angående det udi retten af Jacob Carstensen producerede købebrev underskrevet af Michel Christensen, erklærede således at alligevel bemeldte købebrev ikke efter påstand er læst og påskrevet for retten var, det dog findes på hans kongelige majestæts allernådigst den tid brugelig stemplet papir at være indrettet, hvorfor bemeldte købebrev stedes til læsning, påskrift og i akten indføres til videre sidste doms slutning.

Jacob Carstensen begærede at retten ville pålægge Michel Christensen at producere skiftebrevet efter hans salig formand Jeppe Hansen, som var Jeppe Jeppesens far, at se hvad solveret om arven, så er det jo den klareste og bedste oplys og komme over ens med lovens visse artikel udi den sag selv erklæret og på, at nok har Michel Christensen betalt Jeppe Jeppesens bror Hans Jeppesen tilfalden arv efter hans salig far som værge og tilfalden værge (118 a)

så tænkes ej på at Jeppe Jeppesen jo og har nydt sin andel deslige imod, og skulle Michel Christensen ikke have samme Jeppe Jeppesens andel inde, så udviser jo skiftebrevet, hvem hans tilsatte værge skulle være, og over alt så skal og bør Michel Christensen, om så skulle være passeret være Jeppe Jeppesens tilsynsværge med videre lovens visse artikler har i munde, altså sætter jeg i rette med formening, at om ikke Michel Christensen bør her inden retten producere foranmeldte skiftebrev og i fald han findes der udi uærligt, om han da ikke bør at betale Jeppe Jeppesen ligeså meget, som han har betalt og skulle betale til Jeppe Jeppesens salig bror, Hans Jeppesen, hans fædrene arv, som kunne beløbe sig 70 eller 80 slette daler, og måske mere når skiftebrevet forevises tillige med påløbne renters rente, uden

han med skiftebrevet kan bevise, hvor mange år samme Jeppe Jeppesens kapital skulle stået frugtesløs hos ham, hvorpå eragtes en forsvarlig dom af den gunstige dommer.

Christen Michelsen på sin fars vegne begærede opsættelse i sagen til i dag tre uger, hvor da lovede at besvare Jacob Carstensen <> indgivende, hvorefter han var tingsvidne begærende tillige med sit eget indførte.

(118 b)

Kendes vi efterskrevne Niels Andersen, Hans Jeppesen unge karl i Østerby på Fejø og Michel Christensen sammesteds at være kommet i en venlig forening, køb og solgt med hinanden det på efterskrevne kondition og måde, at jeg Michel Christensen med min og min hustrus fri vilje og velberåd hu, har solgt, så som vi og hermed sælger og afhænder fra os og vore arvinger og til Niels Andersen og Hans Jeppesen og deres sande arvinger min halve ejendomsgård og bygt [bygninger] for i Østerby beliggende østen op til Morten Hansens gård og vesten op til Oluf Hansen Badikes gård sammesteds, med ager og eng, pile og træer, vådt og tørt aldeles intet undtagendes, som nu tilligget haver såvel Michel Christensen der over berettiget i hvad navn, det have kan, samt dertil tvende bæster som er en brun hoppe og en sodig [sodfarvet] kaldet skotte hoppe og det for et fuldt køb, nemlig et hundrede og tyve slette daler, hvilke forskrevne 120 sldl. hos Michel Christensen i deres arvegods, som han under værgemål inde haver er blevet afdraget og betalt af Niels Andersen summa 60 sldl. og af Hans Jeppesen 60 sldl, så når resten af samme deres gods blive betalt, lover de begge Michel Christensen nøjagtig og fuldkommen afkald for den ganske summa til Fejø birketing i det køb til næste tid pløje og beså dem denne halve gårds jord af sit eget korn med ærter og byg til vårs, og intet deraf går forbi, men han pløjer og sår sin egen, hvor til han nyder de oven meldte hopper til hjælp, som han i vinter <> over skal have,

(119 a)

dem om de imidlertid inden han dem fra sig levere, nogen ulykkelig tilfælde påkom, har han intet dertil at svare. Og sk. Niels Andersen og Hans Jeppesen nyde alt sæde til denne halve gård af rug, ærter og byg og for fodring, som i dette år er indavlet. Skal Michel Christensen lovlig gødske blåjord, som er 2 skæpper land og kongelig majestæts skatter og landgilde til Voldermøsse [Valborgs messe 1. maj] førstkommende at afbetale, imidlertid til gården og byens tyngde at svare, fra hvilken tid Niels Andersen og Hans Jeppesen selv antager og svarer til, hvor imod jeg Michel Christensen lover at være og forblive deres fulde og faste hjemmel på forbemeldte halve gård, den med sit tillæg som forskrevet står, at nyde nye og bruge og beholde fri og ubehindret for hver mands tiltale, og de at gøre sig den så nyttig, som de bedst ved og kan. Dog øvrighedens herligheder i alle måde upræjudicerlig. Således som forskrevet står er dette køb slutte og oprette, som af os på alle sider ubrydelig og efterkommes skal des til bekræftelse har vi og dette vores oprettede købebrev med egne hæder og navne underskrevet, og venlig ombedet Laurits Andersen, Anders Hansen Rasmus Rasmussen og Jørgen Lauritsen alle i Østerby på Fejø med os til vitterlighed at underskrive Fejø Østerby den 17. oktober Anno 1693 Michel M C S Christensen, Niels Andersen, Hans H I S Jeppesen, Laurits Andersen Rasmus Rasmussen egen hånd. <> Anders Hansens navn med tre bogstaver A H S til vitterlighed Jørgen Lauritsen.

(119 b)

1715 1/3

** Endnu tredje gang blev opbudt Oluf Badikes ottende part med tilliggende hus om nogen liebhaver ville sig i dag indfinde, dem det til at forhandle på Hans majestæts kontributioner og andre hans kreditorer kunne blive afbetalt. Efter at retten blev påråbt om nogen vilde indfinde sig at påbyde den ottende part nr.13, og som ingen befandtes er da offentlig auktion

berammet at skal holdes mandag den 11. marts.

1715 8/3

** Hans Rasmussen på sin svoger Jens Rasmussens vegne mødte i dag for retten og fremlagde et tingsvidne udstedt her af retten 3. februar 1714 med begæring at må læses og påskrives og udi akten indføres.

(120 a)

Ligeledes fremlagdes et tingsvidne udstedt her af retten den 9. november 1714, læses og påskrives og i akten indføres. (*indskrevet folio 120 b*)

Nok fremlagde Hans Rasmussen et skriftligt indlæg under kongelig majestæts forordnede prokurator monsr. Niels Walter hans hånd dateret Nykøbing den 1. marts 1715. Som for retten begæres må læses og påskrives, protokolleres og udi akten vorder indført.

Dommeren tilspurgte Hans Rasmussen om han ingen flere dokumenter var leveret, hvortil han svarede nej. Dommeren videre erklærede sig imod de udi retten producerede dokumenter at som monsr. Niels Walter udi sit indlæg beråber sig på to tingsvidner, et som skal være udstedt fra Nørre herreds ting udi Lolland, det andet udstedt her fra retten næst afvigte år 1714 7. december ikke her for retten i dag bliver fremlagt optages sagen til i dag tre uger, at monsr. Walter inden den tid vil behage at lade indlevere forberørte tingsvidner udi sagen haver at forelægge han og inden den tid ville indfinde sig, da at afsige endelig dom.

** Jørgen Christensen af Vesterby på Fejø for retten fremkom og udi retten haver kaldet med 8 dages <> varsel

(120 b)

Jeppe Jensen bomand i Vesterby for gæld. Pårabte dommeren om Jeppe var mødt eller nogen på hans vegne imod indførte ville svare og som ingen befandtes, satte Jørgen Christensen udi rette om Jeppe Jensen ikke bør at betale til mig min retmæssige fordring med omkostning. Dommeren forelagde Jeppe Jensen lovdag til i dag 14 dage eller da sagen at optages til doms.

** Kongelig majestæts birkefoged sr. Jens Madsen at den sag, som Jørgen Kølle af Nakskov for en soldat navnlig Hans Mortensen ved velbyrdige hr. grenader Juels regiment har påført en af hans kongelige majestæts bønder Jens Rasmussen på Fejø ikke forlængst er besværet haver bemeldte Kølle ved to stævнемål til Nørre herredsting i Lolland angående vidners førelse forvoldt, og for at bevise det samme stævнемål har været uskikkede, så at vi andet der med og udrettet, end forårsaget Jens Rasmussen store omkostning fornemmelig ved de lange rejser, som hans forsvar har måttet gøre fra Nykøbing i Falster og til berørte ting i Lolland, som er hver gang frem og til <> bage ungefær 12 mil.

(121 a)

Så fremlægges her hos et tingsvidne efter det første af samme stævнемål og hvad derefter er passeret, thi det andet er af lige beskaffenhed med dette. Deraf dommeren klarlig kan fornemme at Jørgen Kølle er årsag udi sagens prolongation. Nu vil jeg så på Jens Rasmussens vegne imod Kølles svære angivelse og irettesættelse min indsigelse således. Efterdi hans Mortensen er enrouleret og virkelig gør hans kongelige majestæts tjeneste som soldat, og Jørgen Kølle ej nogen ordre eller fuldmagt har fremlagt til begynde eller udføre nogen sag på hans vegne, så har han ved denne sags begyndelse og drift langt overskredet sin myndigheds grænser, og deraf haves da desto bedre ræson at slutte, det han af egen utidig begærlighed efter Jens Rasmussen fattigdom, er endogså hans ære, haver anmaset sig sagen og gjort sådan forfærdelig hård irettesættelse over ham udi sit indlæg af 9. november 1714, nemlig at han skulle betale til Jørgen Kølle på Hans Mortensens vegne 370 sldl med rente og ved en bøde

en halv rdl. efter lovens pag. 728 og 729 art. 11, men når samme artikel efterses, så findes at der udi ikke nævnes en halv rdl, men tre mark, så at Jørgen Kølle herved også har ytret sin tvistighed i det at han således har understøet sig tvært imod lovens forbud pag. 5 art. ved at forandre lovens ord, og hvad tre marks bøder er, kan læses af lovens pag. $\diamond$ 59-160 art.15., nemlig at det ud falder til at være mindre, man indtil han af kongen kan få oprejsning.

(121 b)

De fundamentet Jørgen Kølle til samme sin irettesættelse er disse, at Jens Rasmussen skal have solgt en gård til tvende, så som ført efter et fremlagt købebrev af 14. marts 1713 til forbemeldte Hans Mortensen soldat og siden et andet købebrev af dato 16. februar 1714 til Hans Mortensen Krog. Mens det har ikke været Jørgen Kølle ubevidst, at det første køb med Hans Mortensen soldat var længe opsat af ord ved bemeldte soldats egen erklæring og frasigelse, førend det sidste køb skete, hvilke også fuldkommen bevises med hosfølgende tingsvidne udstedt af Fejø birketing den 7. december 1714. på pag. 3, 4 og 5, hvor to beskikkede vidner forklarer at de den 26. maj 1713 har være ud skikket fra Jens Rasmussen til Hans Mortensen i Torrig, [se samme indført før i bogen på folio 110 a-111 a]

(122 a-b) [sagen fortsat]

(123 a)

1715 15/3

** Rasmus Knudsen fremstod og fremlagde et tingsvidne udstedt fra Nørre herreds ting den 19. februar 1715, som for rette er læst og påskrevet lydendes

** For retten blev fremlagt et indlæg under sr. Jørgen Kølles hånd dateret Nakskov den 14. marts, som for retten blev læst og påskrevet

** Dommeren pårånbe Michel Christensen, som i dag for tre uger sidst forleden lovede at besvare Jeppe Jeppesens indførte protestationer noget i dag vil fremlægge, hvorefter Michel Christensen beklager sig for vinterens besværlighed ikke at have kunnet komme så landet imellem, særdeles han er en gammel mand at afhente nogen bevis imod Jeppe Jeppesens indgivende, men lover til i dag tre uger uden noget videre ophold at besvare Jeppe Jeppesens indførte. Dommeren pålagde parterne først at være forligelige eller og skaffe den fornøjelse [rettet til fornøden] om her for retten ved tingsvidner, som dommeren ved doms slutning kunne have sagen efterrettelig.

1715 29/3

(123 b)

** Dommeren pårånbe om Jens Rasmussen eller nogen på hans vegne, som næst forleden skikket blev forelagt inden i dag at fremlægge tvende påbudne tingsvidner, det ene udstedt her af retten den (...) december afvigte år 1715, det andet udstedt fra Nørre herreds ting i Lolland. Efter påberåbelse fremlagde Hans Rasmussen det ene tingsvidne, som er udstedt fra Nørre herreds ting i Lolland som for retten blev læst og påtegnet i akten videre indføres. Efter indførte blev dom afsagt som følger. Efter dommen var afsagt blev den af skriveren overleveret til indførelse. Parterne var dem begærende beskrevet.

Som monsr. Jørgen Kølle af Nakskov i Lolland på kongelig majestæts ridefoged Peder Rodstens vegne påtaler en sag for Hans Mortensen soldat kontra Jens Rasmussen gårdmand i Vesterby på Fejø for en gård, som han den 14. marts 1713 har solgt til bemeldte soldat for 370 sldl. og siden 16. februar 1714 atter solgt samme gård til en anden karl navnlig Hans

Mortensen Krog her samme steds for 360 sldl. efter tvende producerede købebreves videre formelding, hvorom Kølle ved sit skriftlige indlæg af 9. november 1714 gør påstand at Jens Rasmussen bør at betale til ham på soldatens vegne de 370 sldl. med rente og videre bøde 1 halv rdl, efter loven. Der imod kongelig majestæts forordnede prokurator monsr. Niels Walter af Nykøbing har ved indlæg af 15. marts sidst afvigte vidtløftige forstillelse, at Kølle ikke skal kunne anses bemyndiget til at begynde eller føre denne sag, så længe han ej derfor fuldmagt

(124 a)

eller ordre fremviser, og at han ikke heller forfald nogen lovlig føje til at uførme [skade] Jens Rasmussens ved denne hårde irettesættelse på sin ære, såsom Hans Mortensen soldat tilligemed hans venner, nemlig Jens Mortensen, Niels Mortensen og Rasmus Knudsen skal selv have frasagt sig købet af gården den 26. maj 1713, da de derom fra Jens Rasmussen er blevet beskikke, ja bemeldte hans venner ved ydermere i oktober måned samme har tilstået, at de ikke forlangte gården, men penge til deres både og des foruden mener Walter, at efterdi Jens Rasmussen har længe efter køkets slutning beholdt gården med dens tillæg i sin hævd og værge, det købet derved efter loven har mistet sin kraft. Dernæst fremlægger Walter et andet tingsvidne udstedt her af retten 3. februar afvige år, hvormed bevises at Jens Rasmussen har lovbudt gården 3 gange førend, han den til Hans Mortensen Krog solgte, og over sådan bevislighed formener Walter at Jens Rasmussen ikke ved sin gårds bortsælgelse har handlet ulovligt langt mindre forbrudt at bøde sine 3 mark, så påstår Walter ikke aleneste at Jens Rasmussen for Jørgen Kølles tiltale og hårde irettesættelse vorde frifunden, men end også at Jørgen Kølle for sådan ærerørige beskyldninger bør gøre ham en nøjagtig afbedelse og erklæring her ved retten item bøde <> til Vor Frelsers kirke på Christianshavn 20 mark,

(124 b)

samt til processens omkostning 30 rdl og til bevis at Jørgen Kølle ved u lovmæssig stævнемål så kaldendes til Nørre herreds ting i Lolland har der did forvoldt rejser og omkostninger, og siden skal monsr. Jørgen Kølle ved endnu et andet skikket stævнемål have forvoldt rejse til samme ret med stor omkostning til følge.

Næste tingdag efter lod monsr. Jørgen Kølle ved Rasmus Knudsen i Kragenæs her udi retten fremlægger et tingsvidne fra Nørre herreds ting i Lolland 19. februar næst forleden, hvoraf ses at være indført en memorial til hans excellence geheimeråd Lützwow med påtegning, som den er fulgt ædle her hus- og ridefoged Gymose, som alt akten omformede, så hvis også af samme tingsvidne være ført adskillige vidner, at Jens Rasmussen skal have tilbudt Hans Mortensen soldats venner 40 sldl. af de havde på gården givende 50 sldl, når han fik gjort sit korn i penge, og intet mere, men gården vilde han selv beholde, så og er ført vidner, at Jens Rasmussens beskikkelses mænd tillige med andre lovede at når nogen af Hans Mortensens venner kom til Fejø, skulle de få Hans Mortensens penge igen. Som på gården var betalt 50 sldl. Videre lod monsr. Kølle fremlægge et skriftlig indlæg dateret Nakskov den 14. marts næst afvige og at gøre påstand, at Jens Rasmussen bør at lide efter loven, så vel og betale den fattige <> soldat sine penge, som er 50 sldl. med påløbende renter efter hans skødes dato såvel og processens omkostning.

(125 a)

så har jeg efter sådan sagens beskaffenhed, at såsom Hans Mortensen derimod sin vilje denne berørte gård måtte forlade, fordi han blev udskrevet og tvunget til soldat i hans kongelige majestæts tjeneste ikke agtet forsvarligt, at skulle miste det han på dens køb bevisligt betalt har, men kendes for ret da må bemeldte Jens Rasmussen fornævnte 50 sldl. til kongelig majestæts ridefoged monsr. Rodsten som Hans Mortensens forsvar skadesløs bør betale inden 15 dage, hvad ellers angår den hårde irettesættelse monsr. Kølle gjort har over Jens Rasmussen, bør den ikke at komme ham på ærlige navn og rygte til allerringeste æres

forklejnning i nogen måder, omkostninger betales med 4 rdl.

1715 5/4

Jacob Carstensen for retten fremstod og indlagde et tingsvidne udstedt her fra Fejø birketing den 22. februar for retten blev læst og påskrevet

Jacob Carstensen mødte for retten yderligere og nødvendig måtte besvare Michel Christensen indførte, som nok citerer en del af lovens artikler, men glemmer den bedste og formaner, at han som en fader bør og skal give sine børn rigtighed og hjælp denne hans stedsøn Jeppe Jeppesen <> som han selv tilstår at være ufødt da hans far døde, (125 b)

hvis efterladte enke Michel Christensen igen befriede og tog til ægte, så tvivles ej på, at der jo er faldet rigtig skifte og deling hos enken førend Michel Christensen kom ind til hende, og som mere bemeldte Michel Christensen har bemægtiget sig boet med alt, hvis der udi findes og dermed skaltet og valt, som han har syntes, så Michel Christensen påstand, at Jeppe Jeppesen skal skiftet bevise på, at han skal have nogen arvepart hos ham, eller hvem der skal ellers er hans rette værge, ham umulig, såsom Michel Christensen selv tilstår at Jeppe Jeppesen var ufødt, da han befriede hans mor, har nu Michel betalt 60 sldl. til Jeppe Jeppesens bror, og den fattige Jeppe skulle slet intet have, er en stor synd, og en større spot for Michel Christensen, at han som en far selv nægter at ville betale ham hans arvepart, som dog aldrig kan undgås, men endog mod hans bedre vidende vægrer sig og ved at give ham oplysning om, hvem der var hans værge, da han dog selv ej kan nægte, at Jeppe Jeppesen jo for lang tid siden forhen har søgt ham derfor, og Michel Christensen har givet ham en ko, som en arvepart, som han måtte tage for 10 sldl. Resten har så stået hen indtil nu, (126 a)

og fordi Jeppe Jeppesen ej ville så pludselig straks søge Michel for retten, men alt tænkt han ham som en gammel mand skulde dog overvinde sig og gøre ham ret, såvel som hans anden bror, mener Michel nu, at det er alt for gammelt så enten det efter Michels tanke er forfalden til kongen eller høje øvrighed, så skal dog Michel ud med det, såfremt retten må have sin gang, hvilket står nu til forsæt ved endelig doms afsigelse. Der som Michel så vil citere loven i adskillige poster, som intet vedkommer denne sag så for at give den retsindige dommer desto bedre oplysning i denne sag, så når lovens pagina 690 artikel 21 efterses item lovens pag. 710 art. 59 og Michel de (.....) artikler ret vil efter læse med andagt, kommer han nok i bedre tanker, eller dommeren nok lærer ham til at skaffe bevis og rigtighed, hvor han har giftet sig med enken og bemægtiget sig dennes bo uden foregående lovlige skifte og deling, som Michel nok såmænd ej vil frem med det, mens jeg i mit forindførte har begæret, at retten ville pålægge Michel Christensen at producere det skiftebrev, som han fandt på boligen efter sin salige formand, hvor udi den bedste oplysning kan findes, som og er direkte konform med lovens visse aligerede artikuler, da når det fremkommer, skal dommeren nok erkende hvem (126 b)

Jeppe Jeppesen skal søge for sin tilfaldne arvepart i øvrigt referere mig til alt, hvis jeg nu i sagen har indført så vel og processens omkostninger skal beløbe sig 6 rdl. og var en forsvarlig dom begærende.

Dommeren pårøbte om Michel Christensen eller nogen på hans vegne imod dette af Jacob Carstensen indførte vilde svare, og som ingen befandtes lod dommeren videre indføre, at som han fornam Jeppe Jeppesens fuldmægtig Jacob Carstensen, hans indgivne ikke på det kongelige stemplede papir for retten bliver indlagt men mundtligt birkeskriveren bliver tilsagt hvad udi protokollen indføres, så vil dommeren forestille bemeldte Jacob Carstensen at løse tingsvidne på hvis, som han i dag har ladet indføre, såvel som og efter hans forrige indgivne

end og en specifikation på den prætenderede omkostning, hvorefter nogen anden udgift kunne forfattes, hvilke alt forlanges til første fredag som Jacob Carstensen selv lover og til den tid forelægges og fra Michel Christensen at fremlægge her udi retten hvis han udi sagen har at prætere.

** Lyses til skifte efter Troels Rasmussens hustru i Nørreby på Fømø, skal holdes førstkommande tirsdag, hvorefter alle og enhver, som noget har at fordre eller noget til boet kan være skyldig, de da til bemeldte tid ville lade dem indfinde.

(127 a)
1715 12/4

** Jacob Carstensen fremstod for retten og producerede enfoldigt en specifikation på den imellem stående tvistigheds bekostning imellem Michel Christensen og Jeppe Jeppesen, i lige måde et tingsvidne efter loven udstedt her fra retten den 25. juni, som begæres må læses og påskrives og i akten vorde indført. Christen Michelsen på sin far Michel Christensens vegne for retten fremlagde et skriftligt indlæg af dato Fejø den 11 april, som begæres af retten at må blive læst og påskrevet, om de videre udi sagen havde at påtale. Jacob Carstensen efter Michel Christensens indførsel var tingsvidne begærende og videre udi sagen agter at påtale for at besvare hans indførsel.

Kongelig majestæts birkedommer velagtbare sr. Jens Madsen, som jeg nu på min høje alderdom atter igen tiltales og forfølges ved proces af min stedsøn Jeppe Jeppesen uden rede skæl eller føje der udi imod hans kongelige majestæts allernådigste højpriselige lov søger mig for sin fædrende arv for 40 år siden jeg ægtede hans mor, hvor om er falden dom imellem bemeldte min stedsøn og mig for vel 15 år siden, da han ikke kunne bevise enten med skifte eller levende røst at have haft nogen lovformelig adgang til denne sin lovstridige urigtige søgning og ville samme optænkte drist med imod mig, dersom jeg refererer mig endnu, at han ikke heller skal bevis, at jeg har haft <> hans arv i hænde, som og er lovstridigt, at stedfar ikke have må.

(127 b)

Hvilket efter retten i denne sag er blevet demonstreret og lovens ord tydelig med denne sagen vedkommende allieret, hvorfor protesteres på kraftigste måder at min stedsøn bemeldte Jeppe Jeppesen blev af retten tilbørlig anset for denne sin formastelige søgning, som er ganske og aldeles imod kongelig allernådigste lov. Andre sådanne lovens vrang forklarer og rettens forvildelse til afsky eksempel, så og at han forurigtiger mig på kaste og på byltede proces, bliver af retten tilfundet at betale mig til skadelig omkostnings erstatning, som han nogle gange har forvoldt mig, det jeg ikke kan bortskænke med 10 rdl. til endelig doms løsning en gang for alle til den ende produceres retten dette og mit forrige hvad navn det billigt præntioner, jeg kan have til min stedsøn, vil jeg have mig forbeholden at påtale til tid og sted, og i det øvrige er jeg af retten en retfærdig og forsvarlig dom begærende efter loven.

1715 3/5

** Blev fremlagt en plakat om vår sessions holdelse for år 1715 udi Sjælland, Lolland og Falster, som for retten blev læst op påskrevet til enhvers viden.

** Dommeren påræbte Jeppe Jensen eller nogen på hans vegne imod Jørgen Christensens forlængst indgivne ville svare og som ingen <> befandtes er dom afsagt som følger. (*indført*)

128 b)

(128 a)

** Jacob Carstensen for retten fremstod og producerede et tingsvidne udstedt på Fejø birketing den 12. april 1715, som for retten må læses og påskrives og i akten vorde indført. Ligeledes produceres et indlæg underskrevet af Jacob Carstensen Gam af dato den 3. maj 1715 som begæres at må læses påskrives og i akten indføres.

Efter indlagte indlæg af Jacob Carstensen tilspurgte dommeren Michel Christensen, om han nogen tid var meddelt, eller og forefandt for sig på boligen noget skiftebrev oprettet efter Jeppe Jeppesens far, hvorpå dommeren straks forlanger Michel Christensens udførlige svar. Hvorpå Michel Christensen erklærede sig og edelig bekræftede, at der aldrig var skiftebrev udi original på boligen, da han Jeppe Jeppesens mor ægtede. Ikke heller ham nogen tid noget skiftebrev, eller lodseddell enten på slet papir eller stemplet, har hørt at læse om bemeldte Jeppe Jeppesens fars skifte. Dommeren endnu tilspurgte Michel Christensen, om han med en ren samvittighed kan sige at Jeppe Jeppesen intet har nogen fædrene arvepart, da han ægtede hans mor, enten udi ejendom eller løsøre, eller at han gør bevisligt, at han nogen fædrene arv til Jeppe Jeppesen eller hans værge har betalt, hvortil Michel Christensen svarede, at han intet havde betalt Jeppe Jeppesen eller hans værge, så og bekræftede edeligt at inte noget arvegods var hos ham bestående hans stedsønner tilhørende end 60 sldl.

Jacob Carstensen tilspurgte Michel Christensen <> forsikring med sin helgens ed og oprakte fingre kan sig frigøre,

(128 b)

at han aldrig har betalt Jeppe Jeppesen, hverken ko eller andet på forbemeldte Jeppe Jeppesens fædrende arvepart, som han var tilfalden efter hans salig far.

Dommere forelagde Michel Christensen, at han edeligen enten ville fragå eller vedgå, at han indførte ko betalt haver til Jeppe Jeppesen udi hans fædrende arv. Michel Christensen vedstår, at Jeppe Jeppesen har fået koen, men intet edelig vil vedstå, at han velbemeldte ko ikke til ham har betalt på hans fædrene arvepart, men tilstår at Jeppe Jeppesen var ham skyldig for den endnu.

Dommeren tilspurgte parterne om de noget videre udi sagen har at protestere, men ellers var begge parterne dom. Begærende dommeren endnu om mulig kan ske parterne at forliges eller til i dag 6 uger da endelig at afsige dom.

** I den sag som Jørgen Christensen i Vesterby tiltaler Jeppe Jensen sst for gæld han til ham er skyldig. Og som Jeppe Jensen efter pårøbeelse af retten ikke var mødt noget imod indførte ville svare er ham da af retten givet 14 dages delation til at rette for sig, og derefter det inden 15 dage at betale, under nam og vurdering.

(129 a)

1715 10/5

Niels Rasmussen af Østerby for retten fremstod og havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd, navnlig Rasmus Nielsen Lund, Jørgen Jensen, Peder Olufsen Borre, Oluf Jørgensen alle af Østerby, deres sandheds vidne at aflægge angående nogle skældsord det Niels Rasmussen formener sig hans ære at være fornærmet. Her imod er kaldet til vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare Lars Hansen Møller af Østerby, som bemeldte ærerørige ord Niels Rasmussen af ham fornærmet at være påtalt.

Efter at kaldet var afhjemlet begærede Niels Rasmussen at vidnesbyrddene måtte føres til

forhør. Dommeren tilråde parterne at være forligelig, hvorefter Lars Hansen Møller for retten fremstod og fremrakte sin hånd til Niels Rasmussen og bad om forladelse, at de ord han havde talt i ubesindighed og intet andet ved end ærligt og en ærlig mand vil ansvare. Niels Rasmussen var tingsvidne <> begærende.

(129 b)
1715 24/5

** Jørgen Hansen Skomager af Østerby for retten fremstod med begæring til sin svoger Anders Pedersen Færgemand, at han ville meddele ham fuldkommen afkald på hvis hans hustru Maren Jørgensdatter efter sin salig mor Anna Madsdatter arveligen var tilfalden, og formener jeg bemeldte mødrene arvepart til forberørte Anders Pedersen Færgemand rigtig at være afbetalt. Men des foruden har forbemeldte min svoger Anders Pedersen Færgemand forundt mig noget lidet til barnets ophold af den til ham overladt ottende part af nr. 27 i Vesterby nemlig Hønshoved i Arnakke mark, lille Storke eng i kirkemarken til forbemeldte Jørgen Skomager aflagte ottende del af nr. 27 og føl i Skov marken så tilhørende Anders Pedersens halve gård af nr. 29, indbemeldte undertægt har og min svoger Anders Pedersen at pløje, så det tillige med sit eget, dog jeg selv skal forpligte sædekorn, ydermere påstod Jørgen Skomager, at hans svoger Anders Pedersen havde lovet ham sin livstid indbemeldte undertægt at nyde, og om han ved dødelig afgang førend hans hustru Anna Jacobsdatter <> afgik, da hun efter hans bør af ovenindførte undertægt tilhøre det halve.

(130 a)

Efter indførte tilstod Anders Pedersen færgemand sin konefars første påstand at han rigtig var afbetalt hans hustru Maren Jørgensdatters mødrene arv og efterdags intet mere af forbemeldte mødrene arv har at prætere, men takker for god og nøjagtig afbetaling. Hvad min konefars anden påstand angående, den lovede undertægt kan jeg ikke nægte af mig jo er lovet, men som min bemeldte min konefar har forflyttet sig til en anden by, hvorved marken var adskilt, kan jeg ikke efter slig handel efterkomme det forindførte løfte af årsag, der kan tvivles om at den gødske af indbemeldte undertægt min jord, som ske burde kunne komme mig til gode, hvor efter Jørgen Hansen Skomager var tingsvidne begærende.

1715 31/5

Niels Rasmussen og Jens Rasmussen for retten fremstod og foregav at deres halvbror Hans Jensen, som udi hans majestæts tjeneste til orlogs har tjent nogle år og nu ved døden udi højt bemeldte hans majestæts tjeneste er afgået, hvorfor vi tvende forbemeldte hans halvbrødre (130 b)

er begærende af efterskrevne dannemænd navnlig Jørgen Nielsen Lock og Mogens Pedersen begge bomænd på Femø her for retten vilde i dag meddele deres sandfærdige beretning om forbemeldte vores salig afgangne bror hans fødested, til de højædle og velbårne højlovlige admiralitets herrers efterretning med underdanigste begæring, at vi som er hans rette halvbrødre og ingen flere søkende efter den bemeldte vores bror er, vi da måtte nyde, hvis som af hans gage kunne være til gode. Hvorefter Jørgen Nielsen Lock og Mogens Pedersen fremstod og edeligen bekræftede en hver for sig efter hverandre, at for indførte Hans Jensen, nu så kaldendes på flåden Joen Jensen er barnfødt på Femø. Er forbemeldte Hans Jensens halvbrødre på mødrene side de, vi end og edelig bekræfter at berørte Hans Joensen er død i hans majestæts tjeneste nu næst forleden forår, hvor efter Niels Rasmussen og Jens Rasmussen var tingsvidne begærende.

1715 14/6

** Dommeren pårøbte om Jeppe Jeppesen kontra hans stedfar Michel Christensen for retten i dag var mødt om de i mindelighed endnu deres sag kunne afhandle eller dom at skulle afsiges, og som parterne ikke vilde være forligelige er endelig dom afsagt. Hvorefter foruden nogen

(131 a)

domsafsigelse blev parterne efter forhandling på slig kondition at Michels Christensen skal betale sin stedsøn Jeppe Jeppesen sin fædrene arv med 30 sldl, som skal betales udi 3 terminer, og når indførte 30 sletdaler udi de terminerede tide blev afbetalt, da alle præntioner at ophæves, og ingen af parterne må i denne sag have at påtale, hvorefter Jeppe Jeppesen var tingsvidne begærende.

1715 21/6

** Hans Fynbo for retten fremstod og for retten præsenterede 4 sldl 2 mark 8 sk. som er resten af hans svoger Michel Hansens penge, som han skulle betale til Rasmus Madsen på deres mellem havende hus bytte, og som berammes af Rasmus Madsen, såvel og af Claus Pedersen, at bemeldte Rasmus Madsens datter Anne Rasmusdatter skal have udi Rasmus Madsens nu fra byttede hus indestående sin mødrene arv 5 sldl. og hos Claus Pedersen 5 sldl, hvorfor oven bemeldte 4 sldl 2 mark 8 sk. er under retten under forsegling i dag indleveret til videre.

(131 b)

1715 5/7

** Hans Pedersen Skotte af Vesterby for retten fremstod og havde kaldet Hans Rasmussen sst for gæld han er ham skyldig. nemlig $\frac{1}{2}$ skæppe byg og for at føre Hans Rasmussens kone med til Omø, to stykker ved træer og $\frac{1}{2}$ potte brændevin. Hans Rasmussen begærede at han måtte have sit regnskab indført, nemlig for et tingsvidne udstedt her fra retten, for et so tøjr, for den rejse jeg var med han i Korsør, den daler som han præntenderer for han førte min kone til Omø, jeg ganske slet intet ved deraf at sige, eller var aldrig omtalt førend nu, men lovede at vilde føre hende fri hjem. Endnu erindrede Hans Skotte sig nogen mere, som Hans Rasmussen skulle være ham skyldig, som kan beløbe sig vel over 10 gange jeg har ført ham over til Lolland, hver gang at kan beløbe sig i alt 5 mark. Disse 5 mark som Hans Skotte søger mig for ved jeg aldeles intet af at sige, men kan mig derved med min ed befri, svarede Hans Rasmussen. Hans Pedersen satte udi rette over Hans Rasmussen $\langle \rangle$ om han ikke bør at betale til min indførte fordring med omkostninger. Hans Rasmussen gentog sine indvendinger og forlangte at aflægge sin korporlige ed.

(132 a)

Dommeren forelagde parterne at være forligelige og formanede Hans Rasmussen om aflæggelsen af ed og tage sin salighed i agt. Dommeren optog indførte sag til i dag 4 uger, da at afsige dom.

(132 b)

1715 21/7

** Blev dom afsagt mellem Hans Pedersen Skotte og Hans Rasmussen som følger, som viste sig af adskilligt parterne har handlet imellem dem, som akten vidtløftigt forklarer. Hans

Rasmussen her imod lod indføre et kontra regnskab. Og fordi ingen fuldkommelig bevis er fremlagt på parternes regning, kendes de fro på begge sider for hver deres tiltale, omkostning opkræves på begge parterne.

1715 27/9
(133 a)

** Christen Hansen for retten fremstod og havde kaldet Erik Nielsen i Oreby angående hans søn, som bemeldte Erik Nielsen uden hans husbonds minde har ham frataget. Jørgen Hansen Skomager af Østerby for retten fremstod og begærede af retten, at han måtte udmelde uvildige mænd som kunne besigtige et ildsted hans nabo Kirsten Christoffersdatter tilhører, som han klageligen her for rette formener sig at være ulovligt, hvortil er udmeldt Peder Olufsen Borre, Peder Jensen i Mogens gård , og Jens Pedersen Halling, som til bemeldte åsted til førstkommende onsdag si har at begive.

1615 11/10

** Jacob Hansen af Østerby for retten fremstod og til i dag lovligt har kaldet Oluf Nielsen og Jørgen Hansen begge af Vesterby deres sandheds
(133 b)

vidner at aflægge på hvis ord de her hørt udi præstegården af Niels Jensen Smeds kone af Østerby, og Karen salig Abraham Bendikses, hvor imod er kaldet til vidnesbyrd at påhøre og til spørgsmål at svare indbemeldte Niels Jensens kone med sin lovværge, Jørgen Hansen Skomager af Østerby for retten fremstod på svoger Niels Jensen hans hustrus vegne producerede et skriftligt indlæg og en begæring af dato Fejø den 11. oktober 1715, underskrevet af Anne Nielsdatter, Jørgen Hansen skomager og Jens Jacobsen begge af Østerby. Forbemeldte indlæg begæres for retten at må læses og påskrives og i akten vorde indført.

Jacob Hansen på Michel Christensens vegne var lov alene befalet at lade kaldet indføre, ingen vidnesbyrd i dag bliver ført men begærer, at kaldet må stå ved magt efter loven.

** Birkedommeren lod tillyse om hans allernådigste tillagte foged løn at enhver ville lade sig være efterrettelig ham det at levere til mandag 8 dage.

** Kongelig majestæts birkedommer sr. Jens Madsen, Karen Abrahams med sin kurator har stævnet mig underskrevne Anne Nielsdatter for nogle ord, som os er passeret imellem, hvorfor jeg har givet fornøjelse, og er venlig forliget med hende og offentlig erklæret således, at jeg udi ingen måder ved noget ondt bemeldte Karen Abrahams at tillægge andet end alt det en kristelig og ærlig kone vel egner og ansvar, hvilket jeg nu tilstår og beder for proces må skånes.

(134 a)
1715 18/10

** Christen Michelsen for retten fremstod og begærede opsættelse endnu i den sag, som Jacob Hansen på Christen Michelsens vegne næst forleden fredag lod kald indføre, hvilket kald Christen Michelsen begærede som før er meldt måtte stå ved sit fulde værd, han som det lovligt her i dag for retten er oplæst.

** Mads Jensen af Nørreby på Femø for retten fremstod og har udi rette kaldet salig Jens Madsens enke i Vesterby tillige med hendes lovværge Morten Hansen Krog sst, for 36 sldl. 2 mark 8 sk. efter skifte brevets formelding. Satte Mads Jensen i rette over bemeldte sin stedmor Kisten Jensdatter med formening, at hun er pligtig at betale hans forberørte med påløbende rente tillige med denne processes omkostning, hvorpå æskes dom. Morten Hansen Krog imod indførte <> kald og sagelse påstod,

(134 b)

at enken har betalt på indførte sum to tønder byg og 1 tønne ærter og 1 tønne rug, som han formener at blive til afkortning. Dommere forelagde parterne at gøre en vis afregning med hverandre til i dag 3 uger.

1715 23/10

** Dommeren påråbte om nogen var til stede, hvor imod Christen Michelsen begærede endnu delation til i dag 8te dage.

1715 2/11

** Anders Andersen borger i Saksøbing mødte for retten og vedstod at have annammet på sr. Kradepols vegne, som er befuldmægtiget af Erik Christensen af København at indfordre ved lands lov og ret hans på Fejø stående restance.

1715 8/11

(135 a)

** Jørgen Hansen af Vesterby på ærværdige, hæderlige og vellærde mand mag. Peter Blichfeld, sognepræst til Fejø menighed for retten fremstillede kaldsmænd, som afhjemlede at de med 8 dages varsel hid udi retten har kaldet Jørgen Hansen Skomager af Østerby for resterende tiende gås af sit hus, han så vel som alle andre husmænd i sognet efter gammel indgået vedtægt at yde til deres sognepræst årligt en gås.

Dommeren påråbte om Jørgen Skomager, som er for retten til stede var, om han sin sognepræst ville være stridig, mindre end andre husmænd her på landet for at betale den påbudne gåsetiende, som hr, Blichfeld formener sig til at være med gammel vedtægt. Jørgen Hansen Skomager vilde intet vide af noget at betale videre end den grøde af gæs, ham i år er forundt.

** Endnu er på Kragenæs af Rasmus Larsen, Christen Bødker, som har af skadelige misbrug og hunde er døds bidt tvende får, hvorfor jeg på <> rettens vegne efter kongelig majestæts allernådigste lov og jagtforordning

(135 b)

med videre højædle og velfornemme hr stiftamtmandens anordning at alle og enhver skulle for skade at tage sig vare, at afskaffe sådant uforsvarlige løse hunde, det og videre af mig skal vorde høj bemeldte hr. stiftamtmanden angivet.

1715 14/11

** Blev fremlagt en ordre fra det højlovlige rentekammer under de høje ædle og velbårne herrers til ædle her amtsforvalter Ditlev Teichman dateret 2. november 1715. Derpå fulgte velbemeldte amtsforvalters påskrift angående den allernådigste tilladelse bonden er forundt

for at levere i stedet for slots havre 1 skæppe rug i stedet for to skæpper havre.

** Michel Lauritsen for retten fremstod og begærede af 2de sine svogre nemlig Christen Hansen af Vesterby og Rasmus Knudsen i Østerby, at de i dag her for retten ville meddele ham lovligt afkald på hvis deres hustruer, nemlig Maren Pedersdatter og Birgitte Pedersdatter arveligen efter deres salig far og mor og 2de brødre var tilfalden. Hvorefter Christen Hansen og Rasmus Knudsen her for retten tilstod at de på forbemeldte deres hustruers vegne

(136 a)

for ovenbemeldte fædrende og mødrende og 2de brøders arveparter rigtig var afbetalte og intet mere hos bemeldte Michel Lauritsen om talte arveparter har at prætere. men takke for god betaling.

** Jørgen Hansen i Vesterby for retten fremstod på sognepræsten hr. mag. Blichfelds vegne og endnu i dag besværede den sag, som næst forleden tingdag, som blev ageret med Jørgen Hansen skomager i Østerby. Hr. mag. Blichfeld lejlighed at føre vidner i denne sag, så hastig mens også vil formene ikke at skulle gøres nødig, mens at det indgåede forlig om tiende gæs som har været for hans formænd og han selv har nydt, såsom forbemeldte Jørgen Hansen Skomager ej samme forlig har opsagt eller om Jørgen Hansen Skomager skulle kunne gøre rigtig forklaring for hvert år for hans tiende gæs levering, at han da intet har tinget for om han det ved sin ed kunne bekræfte, når påæskes, hvorpå endnu som før er dommerens kendelse begærende.

Dommeren forelagde Jørgen Hansen Skomager om han her for retten kunne anlægge sin korporlige ed at han ingen tider udi hr. mag. Blichfelds formænds tider har ejet enten grise eller gæs, høns eller ænder, kalve og føl, hvoraf præsten bør at have sin tiende. Jørgen Hansen Skomager undskyldte sig intet at kunde gøre sin ed, men siden den tid han har afstået sin avling <> Dommeren optog sagen til i dag 14 dage.

(136 b)

** Jacob Carstensen af Østerby for retten fremstod og havde kaldet Jeppe Jeppesen af Østerby for hvis 10 sldl. han eller hans kone mig lovet har for den sag imellem havende tvistighed, han med sin stedfar Michel Christensen af Østerby angående hans fædrene arv, som Jeppe Jeppesen af mig begærede for ham at gøre udi retten at drive ham sin sag til ende om forommeldte arv. Jacob Carstensen var begærede at kaldet måtte stod ved magt til i dag 14. dage.

1715 22/11

** Jacob Carstensen for retten fremstod og med formodning måtte forunde mig Jeppe Jeppesens ustadig i sine løfter inden han begærede mig til om jeg ville tage mig i den sag som imellem ham og hans stedfar Michel Christensen var udi tanke angående Jeppe Jeppesens tilfaldende fædrende arv, da han såvel som hans hustru end var at de mig for min umage og rejser så vel som bekostning vilde til alt takke afbetale mig burde det så for skaffede deres for omrørte arvelod kunde bekommes af Michel Christensen hvor til jeg svarede at jeg ville gøre mit bedste at de kunne bekommer bemeldte <> arv om jeg vilde anmode dommeren derom,

(137 a)

at jeg kunne være betroet retten for nogen fremmed end for mig selv, hvilket Jeppe lovede at vilde efterkomme, hvilket og første tingdag skete efter Jeppes begæring, da denne gunstige dommer ham det bevilgede at gøre udi retten for ham som kontraparten det videre udi i

fordring har da jeg udi tanke var, at ville rejse på Jeppe Jeppesens vegne, at bekomme nogen videnskab til sagens fortbringelse op til ende komme. Dage efter kom jeg ind til Jeppe endog nok hans hus, da hans kone af sin hastighed bad mig at sidde, hvor til jeg med skyldighed takket, da jeg blev siddende til at Jeppe indkom, da vi kom udi tale om sagen, da jeg berettede for dommere, at jeg bære søge enten til Jørgen Skærbæk i Tjørneby eller til Cornelius Kradepol om nogen undervisning om de vilde betale mig derfor, hvor til Jeppes kone svarede om jeg kunne bringe det så at de kunne bekomme deres for omtalte arv, da ville de give mig 10 sldl., hvilket Jeppe Jeppesen var til påhør og aldrig nægtet, så til jeg talte til ham om de 10 sldl. Når det kunne så falde af årsagen at andre folk sagde mig, at jeg fik intet af Jeppe men blev bedraget, nar han havde bekommet det, som han skulle have, hvorfor jeg på det sidste snart ud bærer frygt, hvilket for Jeppe berettede som mig var sagt og begærede at Jeppe ville meddele mig en liden skrift under sin hånd eller tvende mænds påhør, hvad jeg skulle have, om jeg kunne forskaffe ham sin arv, hvortil Jeppe svarede at det gjordes

(137 b)

ikke fornøden, men bad at jeg ingen skulle lade det vide vi var forligt om, og sagde så at vilde betale mig, hvis som mig var lovet, det turde jeg ikke tvivle på, og derpå satte han en stor ed, men jeg som var godtroende, tænkte at Jeppe ikke skulle villet betale mig med utroskab og falsk, som han agter nu at gøre, vil jeg da ønske at utroskab må slå sin herre på helsen, og at det ret åbenbarlig må vorde kendt, hvem der med uret har i denne sag. De 10 sldl. som jeg skulle og med ret skal have berettet Jeppe forleden tingdag at have på 1 rdl hvorimod jeg sikkerlig kan gøre min ed at jeg aldrig fik penge af ham til at rejse med uden som det jeg skulle give ud for hans dokumenter, som udi retten skulle bringes uden 8 sk. som han (...) mig en gang, da jeg skulle rejse til Femø og forhøre hos Niels Andersen i Nørreby, om han vidste, hvor det havde sig med Jeppes arvegods, hvilket var dog i Jeppes ærinde, så og beretter Jeppe at jeg skulle have fået 2 skæpper ærter til Saksøbing, hvilket jeg med min samvittighed aldrig ved at jeg bekom uden end som han skikket Cornelius Kradepol til foræring. Jeg ved og mindes vel at Cornelius blev lovet en skæppe ærter af Jeppe Jeppesen, hvilket han lovede mig på Cornelius vegne, men ingen bekom. Så her kan sluttes at Jeppe var udi sit som udi mit med sine løfter, mil Jeppe gøre sin helgens ed på, at jeg bekom flere ærter end en skæppe til Kradepol, så vil jeg ved regning af kvitte, så dyrt og billig som ret kan være fordi Cornelius fik ikke en skæppe men slet ingen, siden så kunne været at Jeppe har slaget udgang udi

(138 a)

siden med en tom skæppe, at kunne have slaget til efter dem, og ikke andet vidst end der var ærter udi, hvilket jeg dog ikke kan tænke, uden der skulle været målt en eller 2 udi, at man da kunne forregne sig ærter på skæppe, men på de at være anmeldte 10 sldl. nægter jeg ikke at jeg jo har bekommet 4 sldl. 2 mark af Jeppe Jeppesen for så vidt betalt derpå, takker jeg ham, men derimod igen er Jeppe mig skyldigt efterskrevne -

(138 b)

Dommeren imod Jacob Carstensen store vidtløftige indgivne tilspurgte Jeppe Jeppesen om han noget der imod havde at prætenderer elle om han edelig her for retten kunne fragå at han de af Jacob Carstensen påståede 10 sldl. havde lovet.

Jeppe Jeppesen erklærede sig at han aldrig havde lovet Jacob Carstensen lidt eller meget for sagen at udføre imellem ham og hans stedfar Michel Christensen og når Jacob Carstensen ville rejse af landet

(139 a)

for at forespørge udi sagen, og derfor begærede af mig rejsepenge, undskyldte mig at han nok kunne blive hjemme, det jeg her ved retten edeligen kan aflægge, mens for at spare vidtløftighed og pengespild tilbyder Jeppe Jeppesen sig at betale til Jacob Carstensen 5 sldl,

at forstå med de 18 mark som Jeppe Jeppesen har kaveret for hos hans Mogensen til Jacob Carstensen. Jacob Carstensen efter dommerens indførte var forligelig eller at Jeppe Jeppesen betaler til ham 2 sldl, og så derefter intet videre udi denne sag har at prætere.

1715 29/11

Efter at retten var sat tilspurgte dommeren Jørgen Skomager, som for retten var til stede om han havde stillet hans sognepræst hr. mag. Blichfeld tilfreds for den af ham krævede tiende gås eller og i dag at lide dom. Blev da Jørgen Skomager til sinds efter ham lydelig blev forelæst at ville betale til mag. Blichfeld den omtvistede gås, derfor penge 1 mark så og for hans udlagte penge her ved retten 1 mark 6 sk. kaldspenge det Jørgen Skomager forbud at han derved måtte komme og efter dags intet for tiende gås vil forskånes.

(139 b)

1715 15/12

** Jørgen Hansen af Vesterby på monsr. Søren Serups vegne for retten fremstod og havde hid udi retten kaldet Hans Rasmussen husmand af Vesterby for hvis han for egen forskrivning han til forbemeldte monsr. Serup og producerede en obligation og panteforskrivning undertegnet af Hans Rasmussen her for retten begæres at må læses og protokolleres og i akten at indføres.

Dommeren forelagde Hans Rasmussen lovdag til første ting efter jul.

Kendes jeg underskrevne Hans Eriksen husmand i Vesterby på Fejø og hermed for alle vitterlig gør at jeg har lånt af monsr. Søren Andersen Serup restanceskriver ved Nykøbing amt rede penge femten rigsdaler, hvilke forskrevne penge, jeg hermed for mig og mine arvinger lover og tilforpligter mig på ærlig tro og love redelig igen til ham den første prioritet udi min iboende hus i fornævnte Vesterby på Fejø som ej forhen til nogen anden er pantsat.-

(140 a)

der foruden ombedet kongelige majestæts birkefoged sr. Jens madsen som kautionist med mig at ville underskrevet datum Nykøbing den 20. marts 1715.

1716. 10/1

** Niels Pedersen Halling af Sønderby på Femø lod for retten fremlægge en skriftlig købekontrakt udgivet og underskrevet af hans fader Peder Hansen i bemeldte Sønderby af dato 2. januar 1715.

** Ligeledes blev fremlagt for Hans Pedersen Løjet på Fejø en panteforskrivning på kapital 93 sldl. 2 mark 14 sk. udgivet af hans bror Jeppe Hansen boende på Askø dateret 19. december 1715. som begæres tillige med den forrige købekontrakt her for retten må blive læst og protokolleret

** Jørgen Hansen af Vesterby på monsr. Søren Serups vegne efter forhen lovlig kald og udi retten

(140 b)

producerede panteforskrivning. Udi retten mødte og saggav Hans Rasmussen husmand i Vesterby om han ikke pligtig er og bør at indløse hans udgivne panteforskrivning - og Hans Rasmussen da efter indførte begærede 14 dages delation, som han forment sig til den tid at stille monsr, Serup tilfreds.

Hans Rasmussen for retten fremstod og lod lyse til auktion en ringe del gods, nemlig et stort skab med t låger med dets til behørig låse og hængsler m.m., hvilken auktion er berammet til førstkommende onsdag 8te dage.

** Kendes jeg underskrevne Peder Hansen Halling boende i Sønderby på Femø og hermed for alle vitterlig gør at jeg med min engen fri vilje samt og med min hustrus minde og samtykke har solgt og afhændet fra mig mine sande arvinger min halve avls gård liggende i Sønderby på Femø norden op til Anders Læsøs gård i bemeldte Sønderby med alt sin retten tillæg - og det til min søn Niels Pedersen og hans sande arvinger for et fuldt køb nemlig 280 sldl. i hvilke penge han skal antage sig 60 sldl i gæld at betale, de andre, som for 220 sldl skal han betale til mig tid efter anden ligesom han kan komme dem af sted.

(141 a)

og skal han have til gårdens besætning så mange bæster, som der på stedet findes m.m. og skal han årlig føde os en ko to får to gæs og give os et to års svin m.m. lade os have fri adgang til ildstedet, fri vogn til kirken- og overtager han således gården samt skatter og udgifter svarer fra januar tid 1715 og har han så gården at fæste hos den høj gunstige øvrighed og dem hørig og lydige at være, at dette køb således er sluttet imellem os, og ubrydelig på begge parter holdes skal. Femø den 2. januar 1715.

(141 b)

** Kendes jeg underskrevne Jeppe Hansen boende på Askø og hermed for alle vitterlig gør at være skyldig til min bror ærlig og velagte mand Hans Pedersen Løjet boende på Fejø penge 93 sldl 2 mark 14 sk. - for hvilken kapital til bemeldte min bror Hans Pedersen Løjet desto bedre forsikring, pantsætter jeg fra mig og mine sande arvinger til bemeldte min bror min hele ejendomsgård som jeg nu selv beboer på Askø - 19. december 1715.

1716 17/1

** Hans Pedersen for retten fremstod og fremlagde en panteforskrivning udgivet af Jørgen Pedersen <> Gamborg i Nørreby på Femø lydende på kapital 68 sldl. af dato 21 september 1715, som for retten må læses og påskrives. (*indskrevet folio 143 a*)

(142 a)

** Jeppe Olufsen af Nørreby på Femø for retten fremstod og med sig havende tvende mænd navnlig Hans Pedersen og Peder Hansen begge boende i Sønderby på Femø, med begæring at de ville meddele ham deres sandfærdig beretning angående hans afgangne salig søn Oluf Jeppesen som udi hans majestæts orlogs tjeneste for en matros og der ved døden er afgangne, hvorpå han ville forhverve tingsvidne for at affordre ved det høj lovlige admiralitet forbemeldte min søns tilstående gage det allerydmygeligst vil afbede hos de højædle og velbårne herrer måtte bekomme, hvor da efter begæring af Jeppe Olufsen fremstod Hans Pedersen og Peder Hansen Borre, edeligen bekræftede at ovenbemeldte Oluf Jeppesen for 3 år siden er blevet udkommanderet for at tjene for matros og det er os i al Guds sandhed bevidst at det er Jeppe Olufsens søn.

** Mogens Pedersen af Nørreby på Femø for retten fremstod og med sig havende 2de mænd navnlig Hans Pedersen og Peder Hansen Borre, begge boende i Sønderby på Femø med begæring at de ville meddele ham deres sandfærdig beretning angående hans afgangne salig

bror Hans Pedersen som udi hans majestæts orlogstjeneste for en matros
(142 b)

og der ved døden er afgangen, hvorpå han ville forhverve tingsvidne for at affordre ved det højlovlige admiralitet forberørte min salig brors tilstående gage, det jeg allerydmygst ville fordre hos de højædle og velbårne herrer måtte bekomme. Hvor efter begæring af Mogens Pedersen fremstod Hans Pedersen og Peder Hansen Borre at ovenbemeldte Hans Pedersen for tre år siden blev udkommanderet fra Femø for at tjene Hans majestæt for matros, og det er os i al Guds sandhed bevidst at det var Mogens Pedersens broder.

** Hans Pedersen af Sønderby på Femø for retten fremstod og havde kaldet med 8 dages varsel Michel Pedersen af Sønderby på Femø for gæld efter hans udgivne obligation kapital 87 sldl. rente der af fra 1. juni 1715. Nok endnu findes han skyldig til mig 20 sldl. 3 mark 3 sk. går i alt til dato 110 sldl. 1 mark 11 sk. Efter kaldet var afhjemlet producerede Hans Pedersen Michel Pedersens til ham udgivne obligation som for rette begæredes at må læses og videre udi akten må indføres. Hvorpå læses udi retten om ikke Michel Pedersen bør at betale mig foromrørte kapital.

(143 a)

Dommeren pårårbe om Michel Pedersen imod indførte kald ville eller kunne protestere, og som Michel Pedersen ikke for retten var mødt er han forelagte lovdag til i dag 14 dage om han kunne stille sin debitor Hans Pedersen tilfreds.

** Kendes jeg mig underskrevne Jørgen Pedersen Gamborg af en ret vitterlig gæld skyldig at være til ærlig og velagte mand Hans Pedersen her på Femø udi Sønderby boende, penge 68 sldl 3 mark 6 sk., som han mig hidindtil til mine skatter og høj fornøden sædekorn at indkøbe efter indstændig begæring lånt og forstrakt har.- Hvilken summa penge jeg hermed lover og tilforpligter ham redeligen at betale til Skt. Mortensdag førstkommende.-
Hvorefter jeg lover at give Hans Pedersen <> tingsvidne når begæres efter denne min udgivne obligation op panteforskrivning,

(143 b)

og den til tinge må læses og protokolleres foruden til mig nogen givende kald og varsel, og skal ovenbemeldte kapital årligen forrentes af Jørgen Pedersen Gamborg fra dato 21 september 1715.

1716 24/1

** Blev påråbt om Hans Rasmussen Husmand i Vesterby eller nogen på hans vegne i mod det givne kald og over ham givne sagelse i dat 14 dage sidst forleden har at protestere, og som ingen befandtes er sagen optaget til doms til i dag 8te dage, hvor da endelig dom skal afsiges.

1716 31/1

(144 a)

** Dommeren pårårbe om Hans Rasmussen, som her for retten var til stede, har stillet sin debitor tilfreds, hvortil Hans Rasmussen svarede i at han intet kunne have formået det endnu. Er da dom afsagt således.

** Endnu blev opbudt et hus beliggende i Sønderby på Femø, som har været tilhørende Knud Christensen, hvis hustru har ladet sig udi hans fraværelse besøvet, og til kongens bøders afbetaling for hendes begåede lejemål. har velædle hr. husfoged ved Nykøbing amt derfor i

bemeldte hus ladet gøre indførsel, til hvilken ende er berammet at holde auktion på samme hus første tirsdag om nogen Liebhaber kan findes sig det til at forhandle, som da til den højstbydende skal blive tilslagen.

** Oluf Nielsen af Vesterby på Fejø for retten fremkom og begærede af sin stedsøn Peder Pedersen, at han ville meddele ham lovligt afkald på hans mødrene arv, som Oluf Nielsen formener sig til at have afbetalt. Hvor da Peder Pedersen fremstod og tilstod, at hans stedfar Oluf Nielsen har afbetalt alt hvis han arveligen efter sin salig mor Tyre Hansdatter var tilfalden, så han efterdags for forbemeldte mødrene arvepart intet har for sin stedfar eller nogen tider at prætere, men takker for fod nøjagtig betaling, hvorefter Oluf Nielsen var tingsvidne begærende.

(144 b)

** Den sag som monsr. Serup ved Jørgen Hansen på Fejø efter lovligt kald og varsel søger og tiltaler Hans Rasmussen husmand i Vesterby for lånte penge monsr. Serup efter Hans Rasmussens udgivne obligation og panteforskrivning på kapital 15 sldl. med videre omkostning, som i akten bliver indført. Hvorefter Jørgen Hansen på monsr. Serups vegne satte udi rette, om ikke forbemeldte Hans Rasmussen bør at indløse sin forskrivning.

Er givet Hans Rasmussen delation, men han intet har kunnet rette for sig, vides derfor ikke rettere at kende end at Hans Rasmussen bør at indløse sin panteforskrivning eller og monsr. Serup at træde til sit pant med lovlig indførsel.

1716 7/2

** Dommeren pårøbte om Michel Knudsen fra Femø var til stede og i retten noget kunne svare til bevis at have stillet sin debitor Hans Pedersen på Femø tilfreds, og som han ikke befandtes eller nogen på hans vegne er sagen optaget til doms i dag 8te dage da endelig at af sige.

(145 a)

1716 14/2

Dommeren pårøbte om Michel Pedersen af Sønderby på Femø for retten var tilstede noget bevis kunne fremlægge at have stillet sin debitor Hans Pedersen tilfreds, og som ingen befandtes er den dom afsagt som følger. (*indskrevet nedenfor*)

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø for retten fremstod på mag. Blichfelds vegne havde kaldet Hans Olufsen i Vesterby for gæld 4 mark, som Jørgen Hansen på mag. Blichfelds vegne til i dag 8te dage at blive sagelse.

** Udi den sag som Hans Pedersen i Sønderby på Femø efter lovlig afhjemlet kald søger og tiltaler Michel Pedersen sst. for i alt 110 sldl 1 mark 11 sk., hvor efter velbemeldte Hans Pedersen satte udi rette med formening Michel Pedersen bør at betale ovenbemeldte tilligemed forvoldte omkostninger, hvorpå æskes dom. Er da Michel Pedersen pårøbt som selv ved retten var til stede om han noget imod indførte kunne påtale, og som han intet <> kunne protestere er ham givet lovdag efter loven udi 14 dage.

(145 b)

1716 21/2

** Jørgen Jensen for retten fremstod og begærede af Jørgen Hansen Borre tilsammen boende i Østerby at han her udi retten i dag ville meddele ham et lovligt afkald angående den halve gård af nr. 2, dens betaling, som Jørgen Hansen Borre, som i dag for retten var mødt, blev tilspurgt, om han ikke den fulde betaling nemlig 210 sldl har bekommet, hvortil Jørgen Hansen Borre svarede, at når han fornøjede sr. Jens Nielsen i Maribo for 15 sldl og sr. Niels Zirts i Sakskøbing for 6 sldl er han for af den halve gårds betaling vel fornøjet, og jeg eller mine arvinger forbemeldte halve gård har intet at <> prætere, men takker for god og nøjagtig betaling.

(146 a)

** Christen Hansen Badike af Østerby for retten fremstod og havde hid udi rette ladet kalde Michel Christensen af Østerby for en ulovlig hund, som han har hid til lands fra Lolland indført, og udi den tid han befandtes, han en del får på marken er ved livet borttrøvet, hvoraf jeg har mistet udi den tid bemeldte hund var løs og ulemmet, som min hustru fandt udi marken af hunden dødt revet, og ved det fandtes Jens Pedersen Hallings hund, hvorfor han og for processens måde hid udi retten er kaldet. Efter at kaldet var afhjemlet formoder Christen Hansen Badike at var fornøjelig betaling for sit får, såvel som anden slig skade, hvor efter begæres at lovlige vidner vil eragtes deres godhed her udi befundet.

1716 28/2

(146 b)

** Påstod Jørgen Hansen Borre, som hid i retten i dag var indciteret at Joen Rasmussen ikke vil fornøje, at Jacob Carstensen her i Østerby på Fejø, hvorfor Joen Rasmussen noget i dag her udi rette lader indføre eller producere kontra Jørgen Hansen Borre og uden øvrighedens tilladelse. Dommeren derimod erklærede sig at som Joen Rasmussen her stod for retten beklagede sig, at han ikke selv var ved den videnskab, at han nogen told kunne lade indføre ikke heller var sagen af nogen stor importans elle vidtløftighed, men alene kun forlangte at forhverve et lovligt tingsvidne angående det mit nu iboende hus, om Jørgen Hansen Borre kunne benægte, at den tid han tiltrådte min forhen beboede have gård nr 21, om han da ikke ved vores bytte på bemeldte gård og hus med sig tog udi halve gård Hans Borres mødrende arvegods. Det dommeren bifaldt Jacob Carstensen, at som han ikke fandt sagen af nogen vidtløftighed som før er meldt, da nok hos Joens enfoldigheds skyld lade tillades at kald indføre og vidne at anhøre

Jørgen Hansen Borre mod indførte svarede at den tid han afstod sit den tid ejede hus til Joen Rasmussen og tiltrådte hans halve gård nr 21 i Østerby, blev de derud venligen og vel forligte at Jørgen Borre skulle betale til Joen Rasmussens kreditorer 100 sldl. som alt rigtig efter Jørgen Borres sigelse udi kongens skatter og andet. Hvad sig Jørgen Hansen Borres børns mødrene arvegods har Jørgen Borre selv med sig taget,

(147 a)

som han i fremtiden selv til sine børn har at svare, og det udi en fast kvart ejendoms gård nr. 13. Lover med forliget at gjorde ansøgning hos ædle hr. hus- og ridefoged sr. Jens Gymose at lade indføre så det forhen har været bestående i Joen Rasmussens hus og siden efter i bemeldte have gård af nr 2. og det Jørgen Hansen Borre lover at Joen Rasmussen eller ingen efterdags af bemeldte hvis børns mødrene arvegods skulle komme til nogen præjudits.

1716 6/3

** Oluf Jørgensen Gård af Vesterby på Fejø for retten fremstod og begærede af hans svoger Hans Rasmussen husmand sst. at han ville meddele ham lovligt afkald på hvis, han på sin hustrus vegne Johanne Jørgensdatter har annammet, som hun arveligen efter fader og moder såvel og efter broder Jens Jørgensen var tilfalden, hvor efter Hans Rasmussen for retten var mødt, tilstod af sin svoger

(147 b)

Oluf Jørgensen har på sin hustrus vegne annammet hendes forbemeldte fædrene og mødrene såvel brødrene arvepart, så vidt han har haft inde, så han efter dags intet har at prætere for ermeldte arvepart, men takker for god og nøjagtig afbetaling for alt hvis her til dags har været imellem. Oluf Jørgensen var tingsvidne begærende.

** Monsr. Serup restanceskriver på Nykøbing amtstue på sin principals velædle hr amtsforvalter Ditlev Teichman hans vegne havde kaldet Jørgen Hansen Borre for hvis, han var skyldig penge skat 15 rdl foruden korn restance som med forlig skal blive indleveret, og da sagelse at indgive her for retten.

1716 13/3

Blev af retten påråbt om noget videre var at fordre, og intet befandtes.

1716 20/3

** Jørgen Hansen af Vesterby på velædle hr amtsforvalter Ditlev Teichmans vegne fremlagde en skriftlig restants på penge og korn dateret Nykøbing 10 marts 1716. Ovenbemeldte restance befindes Jørgen Hansen Borre at være skyldig til bemeldte hr amtsforvalter Ditlev <> Teichman med egen hånd testerer, som her for retten begærede at må læses og påskrives og i akten vorde indført med mere,

(148 a)

om Jørgen Hansen Borre ikke bør at betale .

Dommeren påråbte om Jørgen Borre for retten var mødt, noget imod forindførte - og som Jørgen Borre eller nogen på hans vegne ikke for retten var mødt, var ham da læst lovdag for til i dag 14 dage eller da sagen at optages til doms.

** Oluf Jørgensen Gård af Vesterby på Fejø for retten fremstod og havde kaldet Oluf Jeppesen af Østerby efter en skriftlig forening, som Oluf Hansen Jeppesen på sin moders vegne med Oluf Jørgensen har indgået. Fremlagde Oluf Jørgensen en skriftlig forening af dato 1697 den 19 maj, som for retten begæres at må læses og påskrives og videre udi akten vorde indført.

Oluf Jørgensen efter indførte lovede til i dag 14 dage at indgive sin sagelse

** Restance på hvis penge og korn Jørgen Borre i Østerby bør til amtstuen reterer for to ottende part af nr. 13. for efterskrevne år. -

(148 b)

** Anno 1697 den 19. maj har jeg underskrevet Oluf Hansen bomand i Østerby på min kære mor Maren salig Oluf Jeppesens vegne gjort rigtig afregning med Oluf Jørgensen Gård om

hvis kongelige skatter og landgilde item tiende og skattekorn som efter opskrift beløber til 20 sldl 13 sk, han af den halv gård siden afkøbt har, og til næst afvigte 1. maj har været. Derimod ej videre af udlægget bekommet, som på skiftet efter min salig stedfar, der til var udlagt og min moder har til sig annammet end en brun hoppe for 9 sldl. Ellers derfor undtaget Oluf Gård fri for efterskrevne hendes kreditorer som han efter denne kontrakt skulle være udi den 4. gårds købe for deres fordring nemlig for Hans Hansen for 3 sldl. Jens Espensen 2 sldl. 2 mark.

(149 a)

Hos Vesterby mænd 3 sldl er tilsammen 11 sldl, som afregnes udi forbemeldte 20 sldl 3 mark han udlagt har. Bliver hun skyldig så igen til ham 2 sldl. 2 mark 13. Hvilke som er renten af Michel Christensens fordring efter hans to lodsedler F [fornævnte] Oluf gård godtgør med 7 sldl. Som på skiftet efter min salig stedfar fordret og hende og hans arvinger efter øvrigheden ville nyde den øvrige rest af samme 7 sldl 3 sk. renter har Oluf Jørgensen til min kære mor leveret, hvilken jeg hermed på hendes vegne kvitterer, og der foruden lover at holde Oluf Jørgensen for Michel Christensens tiltale for samme renter fri, og uden skade og skadesløs i alle måder.

1716 3/4

** Oluf Jørgensen for retten fremstod og efter sit i dag 14 dage indlagte forening underskrevet af Oluf Hansen i Østerby, og der efter påstod om forbemeldte Oluf Hansen ikke bør at betale til mig efter hans forskrivning og dens indhold tillige med den af ham forvoldte omkostning.

Oluf Hansen var 14 dages delation begærende, hvilket ham og af retten tillades for at besvare Oluf Jørgensen.

** Dommeren påræbte om <> Jørgen Hansen Borre for retten var til stede noget til bevis at forelægge,

(149 b)

at have stillet velædle hr. amtsforvalter tilfreds angående kongens kontributioner, og som han ikke befandtes er sagen optaget til doms til i dag 14ten dage.

** Jørgen Ambrosiussen af Østerby for retten fremstod og havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd, navnlig Jens Olufsen, Jacob Carstensen skoleholder og Oluf Hansen alle af Østerby deres sandhed her for retten edelig at aflægge angående hvis de har hørt af Peder Skottes mind næst afvigte for Frue dag den 25. marts, som falden er, hvor over Jørgen Ambrosiussen formener at hans hustru at være fornærmet. Hvor imod Peder Skotte er kaldet til vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare.

For retten fremstod Peder Hansen skotte af Østerby, angav at han næst forleden den 25. marts var ind kommen i Jørgen Ambrosiussens hus sst, noget beskænket, og derfor er ud fløjet fra ham nogle ubesindige ord, som han her i dag for rette vil afbede og tilstod at han intet andet vidste eller ved end forbemeldte Jørgen Ambrosiussens hustru Dorthe Mogensdatter andet end ærligt og kristeligt og en ærlig kone egner og anstår og forbemeldte Peder Hansen Skotte lover at intet uhøfligt efterdags udi forbemeldte Jørgen Ambrosiussens hus at tortere, hvor efter Jørgen Ambrosiussen var tingsvidne begærende.

** Jørgen Ambrosiussen i <> Østerby endnu lovligt hid ud i retten havde ladet kalde Lars Hansen Møller sst.

(150 a)

angående 2de tønder told korn, som Jørgen Ambrosiussen formener sig ikke at have bekommet, en for 1715 og en for 1716, hvorpå begæres Lars Møllers udførlige svar enten at fragå eller at vedstå. Lars Møller erklærede sig, at han intet mere told korn var skyldig til Jørgen Ambrosiussen. Hvorpå han aflagde ed.

1716 17/4

** Blev påråbt om Jørgen Borre for retten var mødt at forevise at have betalt sine resterende skatter til Nykøbing amtstue, og som han ikke var mødt er da dom afsagt som følger.

** Jacob Carstensen for retten fremstod og på sr. Claus Jacobsen af Nakskov hans vegne (150 b) udi retten kaldet Jeppe Jensen af Vesterby for gæld hvorpå er leveret et skriftligt indlæg under Claus Jacobsens hånd, dateret Nakskov den 17. april 1716. som for retten begæres læst og påskrevet og i akten indført.

** I lige måde fremstod Jacob Carstensen på monsr. Bertel Wichman hans vegne og med 8te dages kald og varsel havde kaldte Jeppe Jensen af Vesterby på Fejø for gæld.

** Oluf Jeppesen af Østerby på Fejø for retten fremstod og havde kaldet Michel Christensen sst. for at forevis sin lodseddel lydende på Oluf Jørgensen Gård hans ejendoms halve gård i Vesterby hvorpå hans stedfar salig Oluf Jeppesen det Oluf Hansen formener sig noget udi forrige tider af forbemeldte hans stedfar på 2de lodsedler, hvor den prætenderende lodseddel er udgivet Michel Christensen belovende at fomævnte her ved retten den af ham prætenderede lodseddel til næste ting, da Michel Christensen lover at besvare Oluf Hansens kald. Oluf Jørgensens Gård efter indførte var dommerens kendelse begærede. Er da sagen optaget til doms til i dag 3 uger, da endeligt at afsiges.

(151 a)

** Udi den sag som monsr. Serup restanceskriver ved Nykøbing amtstue påtaler ved lovligt kald Jørgen Hansen Borre af Østerby på Fejø - Vides ikke rettere her udi at kende end Jørgen Borre jo bør at betale ovenmeldte 12 rdl. så og resterende korn in natura eller penge derfor tillige med denne processes omkostning inden 15 dage under nam.

1716 25/4

** Efter at retten var sat påråbt om Jeppe Jensen eller nogen på hans vegne mod Poul Pedersen var mødt og som ingen <> sagelse her for retten indleveret som bevis at må læses og påskrives -

(151 b)

Dommere forelagde Jeppe Jensen 14ten dage efter loven, om han inden den tid kunne stille sin debitor tilfreds eller da sagen at optages til doms.

** I lige måde gives forbemeldte Jeppe Jensen 14 dages delation efter loven at stille sin debitor Claus Jacobsen udi Nakskov tilfreds. eller da sagen at optages til doms.

** Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø for retten fremstod hid udi retten har kaldet Jeppe Jensen af Vesterby for hvis kan være til Jeppe Nygård skyldig

(152 a)

Dommeren pårøbte Jeppe Jensen, om han noget imod indførte vidtløftige krav kunne prætere, og som han ikke var mødt, er ham givet 14 dages delation efter loven.

** Kongelig majestæts birkedommer Jens Madsen, som jeg på sr. Bertel Wichmans af Nykøbing hans vegne har været forårsaget næst forleden tingdag 17. april at lade kalde her ved birketing Jeppe Jensen i Vesterby for hvis jeg på sr. Wichmans vegne har ladet ham bekomme. Sætter jeg derfor på velbemeldte Wichmans vegne i rette over Jeppe Jensen, om han bør efter loven at betale ovenstående fordring 8te sldl med den forårsagede omkostning, hvorpå erventes dommerens kendelse afsagt.

(152 b)

1716 9/5

** Er dom afsagt imellem Oluf Jørgensen Gård i Vesterby og Oluf Hansen i Østerby, melder således.

** Jørgen Hansen af Vesterby på Jeppe Nygårds vegne angående den sag mellem ham og Jeppe Jensen i Vesterby begæres endnu despit i sagen. Dommeren forelagde endnu Jeppe Jensen at fornøje Jeppe Nygård for hvis til ham er skyldig til i dag 14 dage. Ligeledes påråbes af retten om Jeppe Jensen som til i dag var forelagt at møde her for retten om han havde stillet sr. Claus Jacobsen tilfreds. Er da sagen optaget til i dag 14 dage til endelig doms slutning.

** Endnu blev tillyst at skal holdes skifte førstkomende tirsdag hos Hans Bøger på hvis ringe midler kan findes efter hans salig hustru Mette Pedersdatter efter alle og en hver kan vide sig at rette.

** Endnu pårøbte dommeren om Jeppe Jensen har stillet sin debitor Bertel Wichman tilfreds for hvis, han til ham kan være skyldig. < Er da sagen optaget til i dag 14ten dage til endelig dom.

(153 a)

** Udi den sag som Oluf Jørgensen Gård af Vesterby på Fejø søger og tiltaler Oluf Hansen i Østerby angående rentepenge, som Oluf Jørgensen skulle være skyldig til Michel Christensen og Oluf Hansen efter sin egen forskrivning, som her for retten er læst og protokolleret, har lovet at holde forbemeldte Oluf Jørgensen for samme rentepenge for Michel Christensens tiltale skadesløs med videre samme forskrivnings formelding, hvorefter Oluf Jørgensen har sat udi rette med formening, at Oluf Hansen efter sin forskrivning bør at betale bemeldte rentepenge tillige med denne sags bekostning. Ses at øvrigheden har forundt Oluf Hansens mor, som han har lovet at holde Oluf Gård skadesløs for, vides derfor ikke rettere her udi at kende at Oluf Hansen bør at betale efter sin forskrivning 4 sldl. 1 mark 6 sk. tilligemed denne processes bekostning inden 15 dage under nam og vurdering.

1716 22/5

** Blev afsagt dom imellem sr. Claus Jacobsen af Nakskov og Jeppe Jensen i Vesterby på Fejø, ligeledes imellem sr. Bertel Wichman af Nykøbing og Jeppe Jensen i Vesterby, foruden

en dom afsagt imellem Jeppe Rasmussen Nygård contra Jeppe Jensen af Vesterby på Fejø
(153 b)
som i alle tilfælde blev dømt til at betale inden 15 dage eller lide nam.

(154 a)
1716 29/5

blev af retten påråbt om noget var at forrette og intet befandtes.

1716 5/6

** Lars Jensen af Sønderby på Femø og udi retten havde kaldet efterskrevne vidnesbyrd navnlig Jørgen Jensen og Lars Hansen Møller begge af Østerby på Fejø begge deres sandhed at aflægge angående det forlig imellem os er afhandlet om 30 tønder rug, som Anders Andersen Læsø på landet udi sit skibsrum har indskibet, og jeg formener mig til efter forlig at skulle udi vinding og taben have lige meget, hvor imod til vidnesbyrd at anhøre og til spørgsmål at svare der kaldet velbenævnte Anders Læsø, som og edeligen lovede, at have kaldet bemeldte Anders Læsø, om han noget imod forbemeldte vidnesbyrd vil svare, så og agter videre til doms med sagen at forfare

(154 b)

skal jeg foreskrive retten til belysning attester på hvis både på indkøb androg og så hvad på hvis ladning er indskibet, hvor efter Lars Jensen begærer at vidner må føres.

Fremstod Jørgen Jensen af Østerby på Fejø sit sandheds vidne edeligen at aflægge som følger, at han hørte at Anders Læsø blev forligt med Lars Hansen Møller af Østerby på Fejø at skulle betale ham 2 mark for tønne rug, hvor efter bemeldte Anders Læsø til spurgte Lars Jensen om han ville være lige god udi bemeldte 30 tønder rugs vinding og taben, svarede Lars Jensen ja, og vidnede da meget skulle Lars Møller have 2 mark på tonden. Videre er vidnet ikke bevidst.

Ligeledes fremstod Lars Hansen Møller af Østerby på Fejø bekræftede ved sin helgens ed at han lige de samme ord var bevidst, som omrørte vidne har vidnet om. Hvor efter Lars Jensen var tingsvidne begærende.

1716 10/7

** Jacob Hansen af Østerby for retten fremstod og havde kaldet Rasmus Knudsen af Østerby angående en, som han imod min minde har af tøjret i bygmarken. Rasmus Knudsen for retten fremstod med stor forundring over Jacob Hansens ubesindige håndtering, som han bruger mod mig uskyldig mand, som jeg tror, at han ikke med rette kan

(155 a)

gøre i det, at han beskylder mig for at jeg skulle have bedet ham om sin Dybingsmade eng af en så kunne være muligt, da tror jeg, at Jacob Hansen tilforn nok har givet mig så meget skade på min eng med sine gildninger, som jeg ham nu skulle have været gjort, hvor om jeg ikke ville lade min mund op af den årsag, det var brugeligt iblandt at sætte gildninger udi tøj, når man først har trukket dem en tid lang. Hvilket jeg måtte det ikke mene skulle være mig forholdt end mine andre bymænd, om Jacob Hansen mente nu at være fornærmet af mig på sin eng, da skulle han dog som en smuk og forstandig mand ladet skaden vurdere, og da kunne sig uden skade vel have ved vurderingsmændene mig ladet tilbyde at gøre gavn for skaden, at jeg kunne givet ham så god en igen, som den havde været, der skulle været afbidt, men såsom ermeldte Jacob Hansen har ladet sin ovenmeldte eng gå i fælled med de andre

hosliggende enge til gildingerne at bede på, og nu efter at engene snart af hver mands gilding er opædt, kommer da bemeldte Jacob Hansen med et uformodentlig kald og vil at jeg skal betale ham sin eng, og nøder mig til, at jeg skal koste både penge og umage, hvilket jeg formener at Jacob Hansen med tiden ved den gunstige dommers kendelse bliver tilfundet at betale mig min bekostning og umage. Jeg havde vel årsag at tiltale Jacob Hansen her for retten, men jeg har været forsikring, hvilket jeg dog vil <> vil have mig forbeholden til en anden gang om Jacob Hansen lader mig med fred.

(155 b)

Jacob Hansen begærede 8te dages delation at svare til Rasmus Knudsens indgivende. Dommeren erklærede at som Rasmus Knudsen her for retten et vidtløftig dokument oplod og udi protokollen ladet indført, forelægges ham til dommerens efterretning, som endelig dom for retten udi sagen skal afsige kan have sig til efterretning.

1716 24/7

** Jacob Hansen for retten fremstod med begæring at Rasmus Knudsen i dag ville fornøje mig så vel som de andre tvende som der og tillige med ham min eng har af tøjret, og hvad sig benægter hvis ikke sker, sætter jeg udi rette at Rasmus Knudsen bør at lide efter lovens visse artikler og der foruden betale omkostning, som der kan påfølge, hvor efter jeg var dommerens kendelse begærende.

Dommeren forelagde Jacob Hansen at give retten den fornøjelse, som loven befaler, først at bevis hvad skade han på hans eng af Rasmus Knudsens gildninger kan være sket, så og at sige hvad processens omkostning kan være, førend endelig dom kan afsiges. Rasmus Knudsen for retten fremstod og begærede delation til i dag 14 dage, da at besvare Jacob Hansens indførte.

(156 a)

1716 31/7

** Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø her for retten præsenterer sig efter begæring af Hans Ambrosiussen af Nørreby på Femø, som i dag første gang lod lovbyde sin halve gård i bemeldte Nørreby beliggende med fuld vinter og vårsæd, 4 plovbæster samt den halve bygt som findes på halve gård til sammen for 155 sldl om nogen liebhaver kan findes.

1716 7/8

Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø for retten præsenterede sig med nu i dag anden gang på Hans Ambrosiussens vegne i Nørreby på Femø at lade lovbyde sin iboende halve gård om nogen Liebhaver sig den ville tilforhandle.

1716 21/8

(156 b)

** Formedelst Guds vejrlig og lovlig forfald at jeg ikke kunne være til stede næst forleden tingdag for at opvarte retten lovbydes endnu i dag 3. gang Hans Ambrosiussens halv gård på Femø om nogen liebhaver vilde sig den til forhandle efter forhen specificerede køb og tillæg de ville lade sig indfinde til lovlig auktion efter auktions tillysning.

** Blev fremlagt et indlæg underskrevet af Jørgen Frederiksen på Femø i Nørreby, begæres at må læses påskrives og i akten vorder indført hvor efter var tingsvidne begærende.

** Kongelig majestæts birkefoged velagte Jens Madsen, som erfares Hans Ambrosiussen her på Femø sin halve gård til tinge opbyder den at ville afstå, da for at forekomme den tvist og uenighed som ved tvende herskaber kunne tildrage erbyder jeg underskrevne Jørgen Frederiksen mig, som den anden halve ejer og iboer Hans Ambrosiussens halve at antage det køb, som jeg for få års tid siden har solgt ham for, nemlig hundrede daler slette med de konditioner som det imellem os oprettede købebrev om formelder, -

og hvis gården efter mit bydende tilfalder, skal jeg nærmere med betaling over fornøjelig kaution til enhver vedkommende som i gården vorder indført efter loven tilladelig delation mig indfinde, at dette mit indlæg.

(157 a)

måtte læses og indføres og hvis af retten vorder udsted mig genpart meddeles, begæres venligst Femø 14. august 1716 Jørgen Frederiksen.

1716 11/9

** Jacob Carstensen på Oluf Jeppesens vegne, som formynder for en dreng ved navn Peder Mogensen havde ladet kalde Anne Christensdatter tilligemed hendes lovværge Niels Hansen Løjet af Nørreby på Femø for nogle ærerørige og ulovlige ord som han i forbemeldte drengs husbonds hus har udtalt på foranmeldte drengs ærlige navn og rygte nu forleden for en 4 eller 5 ugers tid siden, vidner at anhøre og til spørgsmål at svare til ermeldte ting. Kaldes til vidner forberørte drengs husbond Hans Pedersen og hustru Margrethe Gertsdatter og tjenestepigen Bodil Mogensdatter alle af Nørreby på Femø til spørgsmål at svare.

Efter forindførte og afhjemlede kald for retten fremstod Niels Hansen Løjet af Nørreby på Femø <> med begæring at ville være forligelig.

(157 b)

Såsom fornemmes af kaldet at Peder Mogensen af min Hustru Anna Christensdatter med nogle ubekvemsomme ord skal være fornærmet, så tilstår jeg her for retten i dag på min hustru Anne Christensdatters vegne, at sådanne ærerørige ord er talt af hende ubesindet, og ved jeg eller forbemeldte min hustru intet andet end Peder Mogensen end at det, som ærligt og en ærlig dreng vel egner og anstår, og derfor ydermere begæres efterdags at være med hverandre ærligt og vel forligt, og lover at betale denne gjorte omkostning med 2 rdl.

** Efter foregående skiftes holdelse efter afgangne salig Hans Tønnesen af Nørreby på Femø er beordret til at være værge for Peder Jensens arvelod, så og for at være værge for Anna og Margrethe Nielsdatters fædrene arv, som udi forbemeldte salig Hans Tønnesens stervbo har været indestående, og som før er meldt for at være værge og den er udlagt noget levendes [kvæg] med mere andet løsøre, hvorfor de her for retten er begærende efter loven og forved ingen af bemeldte levende og løsøre må komme til auktion

(158 a)

hvilken begærede auktion er berammet til i dag 8te dage om nogen liebhaver sig da ville lade indfinde udi salig Hans Tønnesens stervbo.

1716 9/10

** Efter at retten var blevet sat forestillede sig velagte Anders Gertsen sig udi Østerby og foreviste her for retten en ydmygste supplik til geheimeråd og stiftsbefalingsmand over Lolland og Falster angående transporten forfremmede rejsende imellem Fejø og Lolland at over sejle. Vesterby på Fejø den 13. juli 1716. Hvorpå fulgte resolution af 12. august 1716. som her for retten begæres må læses påskrives og i protokollen .

(158 b)
1716 23/10

Blev påråbt om noget var at forrette og intet befandtes.

1716 6/11

** Hans Pedersen Gert af Sakskøbing fremkom for retten og med 8te dages varsel havde hid i retten kaldet Jørgen Nielsen Lock og Niels Andersen begge på Femø for sag og dom for hvis de til Hans Pedersen skyldig er.

Saggav Hans Pedersen Jørgen Nielsen til ham skyldig at blive for 1716 den 11. august bekom 38 pund. tobak á 12 sk., 1 otting beg 1 rdl 7 mark 8 sk., tømmermænds arbejde 5 mark, deres kost 5 mark, brændevin og øl 2 mark, søm for 1 mark. Den 6. september udi København til baglast 2 mark 8 sk., ½ tønne øl samt kål og brændevin tilsammen 5 mark 2 sk., øl 8 sk. bropenge 6 mark, 1 potte brændevin 1 mark 1 kvint smør 10 mark Den 6. september da jeg rejste fra dem i København og hans majestæt har ladet hans fartøj arrestere til transport blev fetalje [forråd] i fartøjet 2 rdl 4 mark. Er på denne regning begæres dommerens kendelse.

Ligeledes saggav Hans Pedersen Niels Andersen på Femø skyldig til ham at være, som følger (159 a)

1716 19. august beg, tømmermænds løn og kost og brændevin, svin og udi fartøjet kongen lod arrestere til transport fetalje, baglast, brændevin, kål og rødder, dagpenge, brændevin, bropenge, øl, kål, brændevin, smør.

Dommeren pårabte de her i retten indkaldte Jørgen Nielsen Lock og Niels Andersen om de noget imod indførte kald og sagelse havde at prætere, og ingen af bemeldte personer for retten var til stede, er dem efter lovens anledning forelagde og givet 14 dages delation imod Hans Pedersen Gerts indgivende sagelse at svare.

1716 13/11

Hans Pedersen af Vesterby på Fejø havde i retten kaldet Oluf Madsen husmand sammesteds for hvis han til mig kan være skyldig, nemlig to køer, som jeg fødte ham en vinter over, for tvende gange at pløje hans vange, for hans undtag i marken, jeg pløjede to gange, en hammel med sin befording, for 2de <> kapeltræer

(159 b)

som han bekom af mig til sin mølles fornødenhed på min egen kost arbejde jeg i tre dage for ham i smeden på hans mølle savede, 4 fyrrelægter en tintageler [mølle udstyr], for en dag, som jeg med min egen hest og vogn hjalp ham sin mødding ud, tørveskær, som han uden mit forlov har skåret i Huldmosen. Efter at kaldet var afhjemlet satte Hans Pedersen udi rette om bemeldte Oluf Madsen ikke bør at betale til mig ovenstående penge 20 sldl, 1 mark 8 sk. tillige med denne af ham forvoldte processes omkostninger, hvorpå jeg erfarer dommerens kendelse. Oluf Madsen begærede opsættelse i sagen til i dag 14 dage.

** Endnu fremstillede Hans Pedersen i retten 2de kaldsmænd, at de havde kaldet bemeldte Oluf Madsen imod vidnesbyrds påhør og spørgsmål at svare angående en ko, som Oluf Madsen for et og andet, som han har udrettet for ham, har forundt og tillagt, og som jeg må formene imod min vilje bemeldte Oluf Madsen sig har bemægtiget. Hvor til er kaldet til vidnesbyrd navnlig Christoffer Nielsen, Lars Nielsen og Anders Pedersen alle af Vesterby på Fejø, deres sandheds vidne at aflægge.

Lod dommeren indføre, at som ham var meddelt hr. hus og ridefogdens missive af dato 10.

november <> indeværende år,
(160 a)

hvoraf ses at Oluf Madsen er påført en proces af hans svoger Hans Pedersen Færgemand angående en ko, som Oluf Madsen har sat på græs for ham, hvorfor velædle hr hus- og ridefoged begærer på Oluf Madsens vegne med vidneførelse måtte bero til i dag 8te dage, da på hans vegne skal ham forsvare

** Monsr. Christian Skiønning, lod fremskikke kaldsmænd, som har kaldet med 8te dages varsel Jørgen Borre boende på Fejø, bevislighed at føre samt næst endelig sag og dom at lide for hvis han til monsr. Mogens Ebbesen tobaksspinder boende i København skyldig er og ej efter fordring har villet til dato indfinde med betaling.

1716 20/11

** Christian Skiønning ridefoged på Beridsgård i Lolland indfandt sig her for retten på monsr. Hans Andersen Berts vegne og refererede sig til den af dito her ved retten i dag 14 dage givne sagelse betræffende hvilken fordring over Jørgen Nielsen og Niels Andersen begge af Fejø i forventning

(160 b)

han at nyde ikke alene dom på fordringen endog vorder tilfundet enhver især til monsr. Berts som en mand udi et fremmed land, derfor været forårsaget vidtløftig bekostning for deres udeblivende betaling med rejser og deslige at betale 6 rdl i omkostning, som for ham til processens nødvendig derfor medgår. Derpå sagen uden videre prolongation til doms beholdelse indstilles til den velvise dommer særdeles.

Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø fremstillede sig på Jørgen Nielsen og Niels Andersens vegne og begærede at dem i denne sag måtte gives fire ugers delation, såsom bemeldte mænd er udsejlet og ligger på en vinterrejse.

Skiønning ville ikke så brat dommeren tillade denne forlængede og så lang tid begærede opsættelse, fordi man ej kan vide om troligt skulle holdes af den herfor retten fremkomne Jørgen Hansen af kontraparterne derom er anmodet, siden han ej med ringeste tødel der udi beviser at være befuldmægtiget for uden det foran givne han at de skal være udrejste så måtte vel spørges, hvor de kunne befuldmægtige ham, når de ej var nærværende anderledes end skriftlig over alt vil Skiønning forstille dommeren, det han dog ej påtvivler ja tages udi consideration at allerede forelægges til besvarelse jo sket udi sagen da de derefter om nogen lovmæssig påfund kunne have måtte <> forekommet

(161 a)

og ikke med begæring det skal afvise deres at være til vidtløftighed i sagen, som formedelst monsr. Berts lange rejse, vidtløftig omkostning, hvilket Skiønning vil alt overlade til dommerens for godt findende om ikke på anførte af monsr. Berts i retten overleverede krav tilligemed omkostning bør uden ophold beholdes dommerens kendelse.

Dommeren bifaldt den af Jørgen Hansen begærede delation på Jørgen Nielsen og Niels Andersens vegne, og vil forvente til i dag fire uger deres udførlige påstand at indgive, eller da at lide dom.

** Efter det her ved retten i dag 8te dage indhjemlede kald over Jørgen Borre mødte Christian Skiønning fra Beridsgård i Lolland og forelagde sin på monsr. Mogens Ebbesens vegne havende sagelse, som består deraf Jørgen Borre skyldig at være penge 102 rdl. 2 mark 10 3/4 sk. efter deres derom imellem handlede, som for halvandet år udi rede penge klingende mønt var forfalden at betale, hvilket ikke har været hos bemeldte Borre at holde udi mindelighed,

endskønt at derom både med rejse her over til landet og videre bekostning derpå har været anfordret, altså vil Skiønning håbe og sætte udi rette med formening at Jørgen Borre vorder tilfundet til formeldte Mogens Ebbesen skadesløs at betale ermeldte kapital fra anførte dato tillige med sine påløbende renter til betalingen , hvor så vel som den forår◊sagede bekostning.

(161 b)

Oluf Hansen af Østerby på Fejø for retten fremstod og begærede på sin bror Jørgen Borres vegne, at ham måtte gives 4 ugers delation. Dommeren tillod den begærede delation af Oluf Hansen og forelagde Jørgen Borre til den tid her for retten at indgive sin påstand.

** Christian Hansen af Sakskebøbing på Cornelius Kradepols vegne sst. imod sag og dom havde kaldet Laurits Pedersen, Peder Nielsen, Christoffer Bøsse og Hans Nielsen alle af Askø for hvis de til bemeldte Cornelius Kradepol skyldig er. Item Hans Olufsen og Michel Grimer for hvis de to til ham er skyldig.

Samme kaldsmænd havde kaldet hr. Carsten ◊ sognepræst til Askø for hvis han er skyldig til salig Henrik Kradepols stervbo

(162 a)

og for resterende auktionsspenge til salig Jacob Kruses stervbo udi Sakskebøbing.

Dommeren pårøbte de indciterede men ingen mødte. Hvorpå Christian Hansen saggav enhver især således: Laurits Pedersen på Askø, skyldig efter dom og panteobligation på hans gård 51 rdl. 5 mark 4 sk.

Peder Nielsen sst ligeledes efter dom og panteobligation 27 rdl. 5 mark 8 sk.

Christoffer Olufsen sst. også skyldig på foranførte måde 25. rdl. 3 mark 14 sk.

hvilke tres skyldige gæld henhører til salig Henrik Kradepols stervbo. I lige måde er

Hr. Carsten Drejers til samme stervbo skyldig 5 rdl. 4 mark 8 sk. og til salig Jacob Kruse stervbo for resterende auktionsspenge 40 sldl.

Her foruden er efterskrevne til Cornelius Kradepol selv skyldig

Han Olufsen på Askø 10 rdl. 1 mark 4 sk.

Michel Grimer 5 rdl. 2 mark 2 sk.

og Niels Hansens søn Hans Mortensen sst 12 rdl 4 mark

Over hvilke alle foranførte hver især sættes i rette med formening de ej alene vorder tilfundet den indførte skyldige gæld efter lov og forordning samt sagens omstændigheder at betale.

De indciterede blev af retten pårøbt om de havde noget imod den givne sagelse at ◊ svare, men som ingen befandtes, er dem givet 14 dages delation til at besvare.

(162 b)

1716 4/12

** Dommeren pårøbte om hr. Carsten Drejer sognepræst til Askø menighed såvel som de andre af sr. Kradepols af Sakskebøbing indciterede Askø mænd. Er da sagen optaget til i dag 14 dage til endelig dom.

** Nok blev pårøbt om hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø her for retten var mødt noget imod sr. Christian Hansens på salig Kruses vegne, han sin givne kald og sagelse ville svare, og som han ikke befandt sig her for retten, er da sagen optaget til doms i dag 14 dage.

1716 11/12

** Oluf Hansen af Østerby på Fejø for retten fremstod og havde kaldet Hans Pedersen Skotte

af Vesterby imod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare angående et forlig, som er sket imellem mig og Hans Pedersen Skotte, og han af mig er blevet befrygtet nu sidst afvigte (163 a)

ungefær 3 ugers tid efter Michelsdag og var vidnesbyrdene efterskrevne navnlig Jens Hansen Rågø, Oluf Jørgensen, Christen Hansen Rågø alle af Østerby på Fejø, deres sandhedsvidne at aflægge om hvis de kan være vidende udi denne sag. og som vidnesbyrdene ej var til stede, formedelst deres lovlige forretninger lovede Oluf Hansen til i dag 8te dage at lade føre.

1716 18/12

** Dommeren påråbte om hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø menighed var mødt eller nogen på hans vegne med bevis at have stillet sine debitorer tilfreds og som ingen befandt da dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 164 a-b*)

** Ligeledes er påråbt om de af Christian Hansen indciterede Askø mænd var mødt, noget bevis her for retten at forelægge til deres kravs befrielse, og som ingen befandt er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 165 a*)

** Blev af retten påråbt om Jørgen Nielsen Lock og Niels Andersen begge af Femø var mødt til at besvare den af Hans Pedersen Berts af Saksjøbing hans indgivne sagelse og Protestationer havde at forevise dem til befrielse deres kontrapart at være fornøjet. Hvorefter Jørgen Hansen på de interesseredes vegne for retten fremstod og endnu imod indførte Kald og sagelse over forbemeldte mænd begærede opsættelse i sagen til næste ting efter julehelget og da lovede Jørgen Hansen at sagen <> skulle endeligt blive besvaret (163 b)

, såfremt at man kunne komme landet imellem. Dommeren efter Jørgen Hansens endelige påstand resolverede ihvorvel sagen til i dag var opsat til opsættelse og for vinterens besværlighed måske parterne ej kunne komme lande imellem befalede Jørgen Hansen påstand, som de til den af ham den lovede tid her for retten ville forskaffe parternes fulde og endelige påstand.

** Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø på velædle hr hus- og ridefoged på Nykøbing amt, som forsvor på Jørgen Borres vegne af Vesterby sst. lod indføre så vidt jeg var på Fejø fornåm jeg, at en person ved navn Christian Skiønning og skriver var sig fra Beridsgård her har begyndt sagen ad en af kongens bønder, der på landet navnlig Jørgen Borre har ladet kalde over ham 13. november sidst afvigte, som han siger skal være på mons. Mogens Ebbesens vegne i København, derom jeg ingen bevis eller fuldmagt fremviser, kalder Jørgen Borres bevis at anføre og endelig dom at lide. den 20. november næst efter giver han sag imod Jørgen Borre på Mogens Ebbesens sag for 102 rdl. 2 mark 10 3/4 sk. efter deres derom værende handling for halvandet år udi rede penge klingende mønt var forfaldet at betale. Men det lovede bevis om samme fordring udebliver, sådan fordring kommer noget utroligt for helst der ingen bevis er for det, ikke heller nogen fuldmagt, så skulle <> Jørgen Borre med Mogens Ebbesen i København have regning forsynet han sig nok med årlig afregning, (164 a)

som loven om bonde handel befaler, thi vil jeg dommeren herved have erindret at han ser sig for og i den dømmer en kongens bonde uden lovligt bevis noget til anden at betale, og når dommeren vil efterse, hvad som er ført imod Jørgen Borre, er jo intet uden en ubevislig fordring endog trues stymperen på sin person at lide, når han var uvis, men vil håbe han lader hans majestæts bonde vil blive ved deres gårde og avlingen, alt så længe han ikke beviser,

den kraftige forseelse over, end som her sket er, skulle vidne imod bonden fremkomme vil jeg bede om så lang tids delation at jeg det kan det besvare.

Dommeren imod velædle hr hus- og ridefogeds på Jørgen Borres vegne påstand fra velagte Monsr. Christian Skiønning fuldmægtig ved Beridsgård gods, at ville behage her for retten første ting dag efter julehelget at forevise fuldmagt for at gå i rette for velbårne monsr. Mogens Ebbesen, så og for retten at fremlægge den af ham påråbte bevis på gældens summa.

** Såsom velbårne sr. Christian Hansen af Saksjøbing på sr. Cornelius Kradepols vegne efter lovlig afhjemlet kald og varsel søger og tiltaler hæderlig og vellærde mand hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø menighed for gæld, han til salig Henrik Kradepols stervbo skyldig var - (164 b)

vides ikke her udi retten at kende end velbemeldte hr. Carsten Drejer jo bør at betale til velagtbare sr. Cornelius Kradepol inden 15 dage under man og vurderings eksekution.

** Ligeledes satte sr. Christian Hansen af Saksjøbing på Cornelius Kradepols vegne udi rette over mer bemeldte hr. Carsten Drejer for resterende auktionsspenge han til salig Jacob Kruse skyldig var - Vides her udi rettere at kende end velbemeldte hr Carsten Drejer jo bør at betale til velagtbare sr. Cornelius Kradepol inden 15 dage under man og vurderings <> eksekution.

(165 a)

** Endog som Christian Hansen på sr. Cornelius Kradepols vegne Laurits Pedersen på Askø efter obligation på hans gård er skyldig, Peder Nielsen ligeledes, Christoffer Olufsen ligeledes, hvilke 3 her for til salig Henrik Kradepols stervbo - Vides da ikke rettere at kende end anførte 3de Askø mænd bar at betale inden 15 dage under man og vurderings eksekution.

1617 8/1

** Jørgen Nielsen Lock af Femø for retten fremstod og udi retten producerede et skriftligt (165 b)

indlæg på det forseglede papir af dato 24. december 1716, for at besvare monsr. Hans Pedersen Berts for indførte sagelse, som for retten blev læst, påskrevet og i akten indført. Dommeren efter den af Jørgen Nielsen Lock indleverede indlæg påråbte Hans Berts af Saksjøbing om han noget imod forbemeldte indlæg ville eller kunne påtale, og som fornemmes han eller ingen på hans vegne her i dag for retten var mødt, forelægges ham til i dag 14 dage imod velbemeldte Jørgen Nielsen Locks påstand at svare.

** Niels Andersen af Femø for retten fremstod og producerede et skriftligt indlæg på det stemplede papir, af dato 24. december 1716, for at besvare monsr. Hans Pedersen Berts for indførte sagelse, han her for retten begærer at må læses og påskrives og i akten indført. Dommeren påråbe Hans Berts af Saksjøbing om han nogen imod forbemeldte indlæg ville eller kunne påtale, og som fornemmes han eller ingen på hans vegne her i dag for retten var mødt, forelagdes ham til i dag 14 dage imod velbemeldte Niels Andersens påstand at svare.

1717 15/1

** Dommeren påråbte om monsr. Skiønning fuldmægtig ved Beridsgård, som fuldmægtig på Mogens Ebbesens vegne af København her for retten var mødt efter forelæggelse efter velædle hr. hus og ridefogeds her for retten indførte har at forevise sin fuldmagt og

bevislighed på fordringens summa og som han $\diamond$ eller i dag endnu her for retten er til stede optages sagen til i dag fire uger.

(166 a)

** Jørgen Hansen af Vesterby på Hans Pedersens vegne sst. havde ladet kalde Rasmus Bruns enke i Østerby for hvis hun var skyldig til Hans Pedersen Skotte nemlig 5 sldl.

** I lige måde havde kaldet Jens Hansen af Østerby for gæld.

Dommeren påråbte de indciterede var mødt, og som ingen befandtes er de indkaldte, nemlig Rasmus Bruns enke med hendes lovværge, og Anders Hansen forelagt lovdag til i dag 14 dage imod kald at svare Anders Hansen, som lovede at indgive sagelse over foranførte skyldnere.

1717 22/1

** Dommeren påråbte om monsr. Hans Berts af Saks København for retten var mødt noget imod hans kontra parter Jørgen Nielsen Lock og Niels Andersen af Femø deres her for retten i dag 14 dage indgivne indlæg ville svare, og som ingen befandtes er da sagen optaget til den 12. februar førstkommende til endelig doms afgørelse.

1717 29/1

** Jørgen Hansen af Vesterby på
(166 b)

Hans Pedersen Skottes vegne sst. fremstod og begærede at dommeren ville påråbe den indkaldte Maren Bruns med hendes lovværge, hun noget imod indførte kald i dag 14 dage kunne påtale og som hun ikke efter dommerens forelæggelse i dag at forevis noget bevis at have stillet sin debitor Hans Pedersen tilfreds og som ej er mødt. Er Jørgen Hansen mig på Hans Pedersens vegne forårsaget at sætte udi rette over velbemeldte Maren Bruns og de i den tanke ej alene at nyde dom på foranførte gæld, nemlig 5 slette daler mind endog så blev tildømt at betale denne af hende forvoldte processes omkostning.

Jørgen Hansen på Hans Pedersens vegne vil alt overdrage til den gunstige dommers kendelse, om ej på foranførte gæld tillige med den for hans indleverede omkostning uden nogen forventning tilholdes dommerens kendelse.

1717 12 /2

** Blev påråbt om monsr Skionning contra Jørgen Hansen Borre her for retten var mødt, og som ingen af parterne fornemmes til stede, er dom afsagt som følger.(*indskrevet folio 167 a-b*)

** Ligeledes blev påråbt om monsr. Berts af Saks København her for retten var mødt og ingen af parterne var til stede. Er da dom afsagt imellem monsr. Berts og Niels Andersen som følger.(*indskrevet folio 168 a-b*)

** Nok blev af retten påråbt $\diamond$ om Maren Andersdatter var mødt, og som hun ej var mødt er da dom afsagt imellem Hans Pedersen Maren Andersdatter som følger. (*indskrevet folio 169*)

a)

(167 a)

** Som monsr. Christian Skiønning fuldmægtig ved Beridsgård efter lovligt kald på sr. Mogens Ebbesens vegne af København søger og tiltaler Jørgen Hansen Borre af Fejø for gæld han til bemeldte skal være skyldig 102 rdl 2 mark 10 3/4 sk. bevislighed derpå at anføre den. 20. november sidst afvigte saggav velbemeldte Skiønning og havde udi rette med formening at Jørgen Borre vorder tilfundet at betale udi rede penge klingende mønt med påløbende rente som akten om melder. Den 18. december sidst afvigte lod kongelig majestæts hus- og ridefoged ved Nykøbing amt velædle Jens Gymose på Jørgen Borres vegne indføre i mening at monsr. Skiønning bør at fremlægge bevis på anførte fordring med mere, så og om Jørgen Borre skulle have nogen regning med monsr. Ebbesen, burde han med årlig for regning efter loven om kunne handelen sig at forsyne med videre, som akten om melder. Efter sådan indførte er monsr. Skiønning givet delation velædle hr. hus- og ridefogeds påstand besvare første ting efter jul, og som ingen bevisligheder udi ermeldte tid om fordringen fra monsr. Skiønning for retten er forevist, hvorefter man kunne vide, hvad bevis til monsr. Ebbesen er skyldig. Vides da her udi ikke rettere at kende <> end velbemeldte monsr. Skiønning oven bemeldte krav må rigtigt beviser her for retten at indlevere førend endelig nams dom kan afsiges.

(167 b)

** Udi den sag imellem monsr. Hans Pedersen Berts af Sakskebøbing på den ene efter lovligt kald søger Jørgen Nielsen Lock af Femø på den anden side. Monsr. Skiønning på Berts vegne 14 dage efter protesterede ikke aleneste Jørgen Lock at være tilfundet at betale men endog at nyde til omkostning efter sådan monsr. Skiønnings påstand, fremstod Jørgen Hansen på Jørgen Locks vegne med begæring at retten tillod ham 4 ugers delation for at besvare monsr. Berts forlangte fordring. Såsom bemeldte Lock er fra sejlet til København. det begærede af retten er tilladt, ihvorvel Skiønning ikke ville håbe videre delation.

Den 18 december fremkom Jørgen Hansen og begærede opsættelse til første ting efter jul, og som den af Jørgen Hansen begærede delation var udi isbrod [isskruning], og ingen af parterne måske kunne komme over stranden, er Jørgen Hansens påstand blev befalet af retten. Næst leden blev på bemeldt Jørgen Locks vegne fremlagt et indlæg i mening at monsr. Berts ingen ret noget krav hos ham har at foruden bevis. Vel tilstår Jørgen Lock hos ham at være leveret til at sælge 38 pund. tobak af 12 sk. eller at bjerge det bort, og resten stå i behold til videre, men efter påstand afgår 7 pund som Berts til Jørgen Lock på fragten skal have lovet, er så igen som Lock erbyder sig til at betale til monsr. Berts. Videre påstår Lock ikke at have fragtet <> til København sit skibsrums, hvor bemeldte bort under (...) dele skal være hengået, (168 a)

mens alene Jørgen Lock til sit skibsrums Berts har var tilsagt til Flensborg, og af hr. Risens redelse (*uden nogen*) frit forskaffe ham det til Femø efter Locks indlægs formelding, og dets videre forklaring som akten videre formelder om Jørgen Locks påstående omkostning til skibsrums fra København at afvente og denne sags bekostning og skades lidelse 21 rdl 1 mark 8 sk.

Efter sådan Jørgen Locks indgivne påståede er monsr. Skiønning forelagt den at besvare om 14 dage og som mig intet udi retten af parterne er leveret, hvorefter jeg nogen dom parterne til nogen betaling kunne dømme, af årsag som meldt er, ingen bevislighed på noget krav udi retten er produceret men Lock formener ikke til Berts noget at være skyldig end for

de 38 pund tobak. Vides da ikke rettere her udi at kende end parterne tilfindes at gøre en venlig afregning med hverandre førend nogen endelig (dom) og nams dom kan afsiges.

** Eftersom monsr Hans Pedersen Bert af Saksjøbing på søger og tiltaler Niels Andersen af Femø for 7 rdl 1 mark 12 sk. han til monsr. Berts skal være skyldig blevet så for en del materiel på Niels Andersens fartøj til reparation skal være anvendt efter hans kald og sagelse videre. monsr Skjøning på Berts vegne den 20 november protesterede ikke alene Niels Andersen vorder tilfundet at betale, men og at nyde til omkostning 6 rdl.

Efter sådan monsr. Skjønings påstand fremstod Jørgen Hansen af Fejø på Niels Andersens vegne med begæring 15 ugers delation, for at besvare den forelagte fordring. Såsom Niels Andersen selv ikke var tilholdt var <> hensejlet til København det af Jørgen Hansen begærede af retten er tillagt.

(168 b)

Den 15 december fremkom Jørgen Hansen og begærede opsættelse til efter jul, og som den sidste nu af Jørgen Hansen på Niels Andersens vegne var udi Vinter og ingen af parterne måske kunne komme over stranden er den begærede delation blevet bifaldet. Den 8 januar blev på bemeldte Niels Andersens vegne fremlagt et indlæg i meningen Niels Andersen intet til Berts skal være skyldig, men har fragtet ham et halvt skibsrum for at gøre en rejse til København og da nyde 6 sldl og Bert selv at koste folkens hyre og fortæring, og al anden omkostning, og mig mit halve Skibsrum frit til Femø at levere, med videre dets indhold, som udi akten vorder indført, og formoder Niels Andersen hans kontrapart Bert bliver tilfundet efter lovens anledning sin sag at bevise og at betale til omkostninger 6 rdl.

Efter sådan Niels Andersens indgivne påstand er monsr. Skjøning forelagt den at besvare til om 14 dage og eftersom mig intet udi retten af parterne er leveret imellem havende bevislighed, hvor efter jeg nogen dom kunne fundere parterne til betaling kunne dømme uden bevis, som før er meldt og som Bert påstår at han foranførte på skibsrummets reparation har anvendt, og Niels Andersen derimod i sit indlæg siger at hans skibsrum frit uden bekostning til Femø skulle leveres, altså kendes det for ret, at monsr. Bert efter hans forlangende fordring gør en rigtig afregning med Niels Andersen førend endelig nogen dom til nams eksekution her udi kan afsiges.

(169 a)

** Såsom Hans Pedersen Skotte i Vesterby på Fejø søger og tiltaler Maren Andersdatter af Vesterby sst. med sin lovværge for gæld 5 sldl. hun til bemeldte Hans Skotte skyldig er, efter hans sagelses formelding, hvorefter blev af retten påråbt om bemeldte Maren Andersdatter med sin lovværge imod Hans Pedersens indførte noget kunne svare, og som ingen befandtes, er hun da efter lovens givet 14 dages delation,- og som intet udi retten er forevist, at have stillet sin debitor tilfreds. Vides da ikke rettere her udi at kende end bemeldte Maren Andersdatter bør at betale til Hans Pedersen inden 15 dage under nam.

1717 19/2

** Tingmænd overværede at Hans Olufsen af Vesterby på Fejø nr. 1 udi retten producerede et forlig imellem ham og sin far Oluf Madsen sammesteds angående hans mødrene arvs afbetaling med begæring det her udi retten må læses og påskrives og protokolleres.

(indskrevet folio 169 b-170 a)

** Rasmus Madsen husmand på Fejø for retten fremstillede sig som en værge for sin datter

Anna Rasmusdatter i forhåbning at de penge 4 sldl. 1 mark 8 sk., som hun udi retten var indsat, som af Michel Hansen husmand var betalt, og menes at <> min datter Anna Rasmusdatter udi sin mødrene arv skulle have til gode,

(169 b)

så begæres af Retten som for bemeldt, som fader på sin datters vegne må være værge bemeldte penge må blive leveret, såsom jeg udi tiden, når forlanges efter livlig indført bemeldte min datter igen at betale, hvilke af Rasmus Madsen prætenderede påstand indførte penge blev leveret.

** Kendes jeg underskrevne Oluf Madsen og hermed for alle gør vitterlig at have afstået fra mig og mine sande arvinger til min søn Hans Olufsen og hans sande arvinger efter forhen gjorte forlig, min halve ejendomsgård af nr. 1 beliggende i Vesterby på Fejø, som han udi mødrene arv har annammet, og mig fuld fornøjet for oven bemeldte min afståede gård, og har min søn Hans Olufsen forundt mig af kristelig omsorg til min nødtørftige ophold og undertægt, så længe gud giver og under mig livet, stedse årligen i kirkemarken - med flere steder - Så og har min søn forundt mig, at må flytte og høste bemeldte min lovede undertægt til mit eget hus uden nogen fortrydelse, som jeg derfor forhen har gjort min fornøjelse for, men gødsksningen, som falder af oven indførte undertægt skal og årligen lade føre på de steder, som jeg høster af efter dets fornødenhed til gården.-

(170 a)

Lovende forbemeldte min søn til besætning 8te plovbæster [med mere samt sengetøj, kakkellovn, en ny brygkedel og andet] af alt dette bohove, som nu findes udi gården har jeg intet for at fordre hos bemeldte min søn Hans Olufsen, undtagen et vråskab i den forreste stue, et lidet fyrre kar og en kiste, og om så gud behagede, at min søn ved døde afgik førend mig, sal dog hans hustru eller hvem som gåden efter ham betræder uden nogen påanke ovenmeldte min undertægt efter ovenstående forskrivning tillades, eller og at betale mig 60 sldl. som jeg for forbemeldte min undertægt har forundt min søn, som han til mig har været skyldig. Ret alt dette af os underskrevet på begge sider urykkeligt holdes og efterkommes skal.

1717 12/3

Blev påråbt om noget videre var at berette og intet befandtes.

(170 b)

1717 2/4

** Christian Hansen af Saksøbing, som fuldmægtig for Niels Andersen af Femø at have hid udi retten kaldet Hans Pedersen på Femø i Sønderby mod vidnesbyrd og spørgsmål, sag og dom angående det imellem Hans Pedersen og Niels Andersen om deres fælles jagt gjorde købt, og des ophævelse med formening Hans Pedersen bliver tilfundet efter bevislige omstændigheder at tage imod sine penge og Niels Andersen sin jagt alene at beholde med videre, som ved sagens drift måtte forefalde. Hvorom til at vidne bekræftede forbemeldte kaldsmænd at have hid kaldt Hans Pedersen Hollænder i Nørreby på Femø og Niels Jørgensen sst. Hans Pedersen på Femø blev af retten påråbt, om han eller nogen på hans vegne var mødt enten til mindeligt forligs indgåelse, hvortil Niels Andersen sig i egen person for retten indfandt, eller og om han havde noget imod kaldet at indvende, men som ingen sig på ermeldte Hans Pedersens vegne indfandt, eller efter pårøbeelse af retten var til stede. Blev vidnerne fremkaldt, hvilke begge for retten mødte og efter eden for dem lovbogen var

oplæst fremstod Hans Pedersen Hollænder der med ed <> efter loven vidnede således
(171 a)

at for nogen tid siden var tillige med Niels Jørgensen efter Niels Andersens begæring op gået til Hans Pedersen angående nogen tvistighed, som dem var kommen imellem angående den samme havende jagts fælles køb, og da de foranmeldte 3de kom i forberørte Hans Pedersens hus tilspurgte Niels Andersen Hans Pedersen, om de ikke således var forenede, da han bekom den jagt anpart i Niels Andersens Jagt, at når de ikke der om længere kunne forenes eller Niels Andersen ville holde rederskab med Hans Pedersen udi forbemeldte Jagt, og han tilbød ham igen sine 90 for sin part udgivne sletdaler, skulle Hans Pedersen tage imod pengene og jagten Niels Andersen alene igen at tilhøre, hvortil Hans Pedersen svarede i det vidnet hørte, jo det kunne han ikke nægte. Derpå Niels Andersen bad vidnet og Niels Jørgensen, som begge nærværende var til stede drages til minde om hvis som passerede. Nogle dage derefter var vidnet tillige med Niels Jørgensen hen sendt til Hans Pedersen af Niels Andersen med de 90 sldl., hvilke udi deres nærværende blev frembudt at Niels Andersen udi Hans Pedersens hus, om han i mindelighed uden vidtløftighed derved at forkømmes, ville tage imod pengene, men han vægrede sig derved og pengene ikke ville modtage, sigende Niels Andersen var ham intet skyldig.

Christian Hansen tilspurgte vidnet, om det ikke er ham bevidst Niels Andersen udi vidnets og Niels Jørgensens nærværelse <> førend at dette om vidnede passerede,
(171 b)

opsagde Hans Pedersen rederskabet udi forbemeldte fælles jagt, hvortil vidnet svarede jo at han tillige med Niels Jørgensen var med til Niels Andersen til den ende, da samme opsigelse skete.

Niels Jørgensen efter aflagte ed vidnede ord til andet ligesom Hans Pedersen [Hollænder] forhen vidnet har. -

Efter foranførte bevislighed, hvormed godtgøres på hvad møde Hans Pedersen på Femø er kommet i rederskab med Niels Andersen således udi den dem mellemværende fælles jagt, navnlig at mens Niels Andersen ej længere med samme deres rederskab kan være fornøjet eller de kan forenes -

(172 a)

Christian Hansen på Niels Andersens vegne i retten med formening at Hans Pedersen ej alene vorder tilfundet at holde sine ord efter loven, som imellem ham og Niels Andersen mundtligt er indgået og sluttet og tage imod forberørte 90 sldl., som nu her i retten deponeres og Niels Andersen derimod tilkendes sin jagt alene fri for Hans Pedersens tiltale - og Hans Pedersen betale sagens omkostninger

(172 b)

Dommeren erklærede, at som Hans Pedersen på Femø ikke her for retten var til stede kunne han ikke bifalde Niels Andersen at modtage de af ham her for retten præsenterede penge, men Niels Andersen til sagens udformning de til sig tager, og blev Hans Pedersen her af retten forelagt til i dag 14 dage imod Niels Andersens påstand sig at erklære.

1717 9/4

** Jacob Carstensen, skoleholder i Østerby på Fejø for retten fremstod og havde kaldet Christen Michelsen i Østerby for hvis han kunne være til mig skyldig. Først for Jørgen Mogensens søn af Vesterby, som tjente hos Christen Michelsen for badskærer løn, for hans søns skolegang og for hans hustrus førlighed angående hendes brev og ankel kur, hvis jeg derved kunne have fortjent. Jeg ofte af Christen Michelsen har begæret han i mindelighed ville mig betale, men aldeles foreholdt sig derfra, hvor over Jacob Carstensen var forårsaget

at sætte udi rette over bemeldte Christen Michelsen at han bør at betale mig ovenstående 5 sldl, med denne processes omkostning, hvorpå jeg forventer dommerens kendelse
(173 a)

Blev af retten påråbt om Christen Michelsen eller nogen på hans vegne var mødt noget imod indførte kald og sagelse ville svare, og ingen befandtes. Er ham da efter loven forelagt lovdag til i dat 14 dage imod Jacob Carstensens fordring at svare.

** Blev af velædle hr. amtsforvalters begæring tillyst at skal holdes offentlig auktion førstkommande onsdag på nogle varer, som har været Jørgen Borre tilhørende, som udi kongelige skatter efter en nams dom er gjort indførsel udi.

1717 16/4

** Velædle hr. hus- og ridefoged sr. Jens Gymose hans fuldmægtig monsr. Niels Hammer var begærende ved en skriftlig missive af dato Nykøbing slot 5te april sidst afvigte, at måtte gives endnu 14 dages delation angående den sag imellem Hans Pedersen på Femø og Niels Andersen sst. Den begærede er af retten tilladt.

1717 24/4

** Dommeren påråbte om Christen Michelsen eller nogen på hans vegne var mødt og noget imod Jacob Carstensens <> givne kald og sagelse ville svare.

(173 b)

Da for retten fremstod Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø og begærede delation udi sagen til i dag 8te dage på Christen Michelsens vegne, hvilket ham af retten er tilladt. Blev ham forelagt at han til i dag 8te dage svarer Jacob Carstensen eller da sagen at optages til endelig dom.

1717 30/4

** Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø for retten fremstod på Christen Michelsens vegne og fremlagde et skriftligt indlæg af dato 30. april, hvor udi ses at Christen Michelsen forlanger dom udi sin sag og så bemeldte indlæg lydeligt her for retten blev oplæst, hvorefter rettens gebyr blok var præsenteret og tilspurgte Jørgen Hansen her stående for retten på Christen Michelsens vegne, om han de ville betale, hvor til han svarede, at han havde ingen et aleneste at hans indlæg måtte blive læst og protokolleret, og hvis ikke da de 8te mænd drages til minde, hvorfor det udi retten producerede rigtig og påskrift til så længe Christen Michelsen efterlever hans majestæts allernådigste løn og forordning som ham forelægges til i dag 8te dage at betale, eller da at optages til doms.

1717 7/5

(174 a) Indlagt i tingbogen:

Anno 1731 den 19 februar er jeg underskrevne Hans Olufsen den yngre bomand i Østerby på Fejø kommen med fri vilje og velberåd hu på egne, hustrus og samtlige arvingers vegne udi en venlig forhandling og forening. Niels Hansen Skipper sst og hans hustru til ham har bortsælge og afhænde, som jeg og hermed sælger og afhænder min hidindtil beboede halve gård under nr 1 mig det halve.

Kendes jeg underskrevne Hans Olufsen den yngre, bomand i Østerby på Fejø, at jeg med

hustrus fri vilje og samtykke har solgt og afhændet , som jeg og herved sælger og afhænder fra mig og mine arvinger til Niels Hansen Skipper sst. og hans arvinger min hidindtil beboede halve ejendoms gård, beliggende i Østerby, med bygt og jordsmon i by og mark, som af arilds tid tilligget haver med deres behørig redskaber, som nu befindes ved stedet, samt fire plovbæster. Kontrakten på køb og salg af ermeldte halve gård er vi begge

(3) den pårøbtes hus, hvis efter forelæggelse i dag 14 dage, om han eller nogen på hans vegne udi retten var til stede at forevise at have fornøjet H. P. S. for sin hos ham prætenderede fordring, som jeg efter 3de ganges påråbelse indfandt sig. Er dom afsagt således. Eftersom P. H. S. af Fejø til retten ved lovlig afhjemlede kald tiltaler N. N. for hvis til bemeldte efter udgivne obligation og panteforskrivning som her i retten er frem produceret, der over findes skyldig 55 rdl 2 mark, hvor efter bemeldte N. N. satte udi rette med formening N. N. bør at betale efter sin forskrivning 55 rdl. 2 mark med påløbende rente til den til ham bliver afbetalt. Hvorefter N. N. samme dag var dom begærende, måtte blev afsagt, og som N. N. efter påråbelse ikke var mødt efter given 14 dages delation for at stille sin kreditor tilfreds - - - [det ser ud til at være enten en skriveøvelse eller papir brugt til forskellige kladder]

(4)

det inden 15 dage at betale under nam udi hans pantsatte 1/4 part eller og udi hans anden boets midler - - af dato 1728

efterfulgt af en fortsættelse af kladden til det på de to først beskrevne sider

(174 a)

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø på Christen Michelsens vegne for retten fremstod og forelagde et skriftligt indlæg af 30 april indeværende undertegnet af Christen Michelsen, som begæres at må læses påskrives og i akten vorde indført.

Jacob Carstensen skoleholder i Østerby på Fejø imod Christen Michelsens indgivne indlæg contra mig begærer delation til i dag 8te dage. Jacob Carstensens begæring af rette blev tilladt.

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø på Mogens Pedersens vegne af Nørreby på Femø for retten fremstod og med 8te dages varsel havde kaldet Hans Pedersen i Sønderby på Femø og Lars Jensen af Nørreby på Femø deres sandheds vidne i dag for retten at aflægge anlangende de penge som Mogens Pedersen i Nørreby for kort tid siden har betalt til Niels Pedersen Læsø i Nørreby på Femø. Hvorpå er kaldet Niels Pedersen Læsø mod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare

(174 b)

Hvorefter da Hans Pedersen præsenterede sig og vidnede således at Mogens Pedersen kom ind til Niels Pedersen Læsøs hus tillige med begge indciterede vidner og tilbød bemeldte Niels Pedersen Læsø at ville betale ham alt hvis han kunne være skyldig kapital og rente udi halv klingende penge og [det] halve udi de autoriserede sedler, hvor til Niels Pedersen svarede at han ej kunne tage imod pengene [det] halve af flere slags med mindre Mogens Pedersen ville give ham 10 sldl. udi små sedler af årsag at han ej kunne tage imod så mange store sedler, som han blev tilbudt af Mogens Pedersen nemlig 31 sldl 2 mark, af hvilke 10 sldl. Niels Pedersen Læsø bekom 3 sldl. udi små sedler. Hvor efter de blev forligte og Mogens Pedersen betalte kapital og rente nemlig 76 sldl 3 mark. Nok for 3 års tid siden havde Mogens Pedersen betalt til Niels Pedersen Læsø 10 rdl. Hvortil Mogens Pedersen tilspurgte Niels Pedersen Læsø sin kreditor, om han var fornøjet. Da svarede Niels Pedersen Læsø at

han var vel fornøjet og takkede for god betaling o lovede ham, at han ville give ham kald, når Mogens Pedersen det begærede .

Niels Pedersen Læsø tilspurgte vidnet om vidnet ikke var bevidst, jeg den tid at jeg annammede de penge kunne $\diamond$ og udi børnegods,

(175 a)

da svarede jeg Niels Pedersen Læsø, at jeg og kunne tage imod der uden jeg kunne blive af inden hos Jørgen Jensen i børnegods, hvortil vidnet svarede, at det ej var bevidst udi den post.

Vidnet Lars Jensen vidnede således at Mogens Pedersen var mig begærende at gå med sig til Niels Pedersen tilligemed forrige vidne, hvor han da tilbød ham alt betaling udi kapital og renter, nemlig 63 sldl udi kapital og rente deraf i 13 år 11 sldl. $\frac{1}{2}$ mark, nok 10 mark, som forhen var betalt for et halvt års rente endnu 10 rdl. som han tilstår at forhen var betalt. Niels Pedersen Læsø tilspurgte Mogens Pedersen, hvor han ville hen med de sedler, hvor til han svarede at han skulle have dem i sin betaling halv udi klingende mønt og helten udi de autoriserede sedler, så vidt som han kunne tilfalde. Hvor til Niels Pedersen Læsø svarede, at han ej vil kunne gøre det med mindre Jørgen Jensen ville tage imod dem, men dog til forn for en villig betaling vi jeg tage imod dem når jeg for 10 sldl. udi små sedler. -

Hvorpå Mogens Pedersen

(175 b)

var af Niels Pedersen Læsø afkald begærende, hvor til han svarede ja når lejlighed kunne falde. mere var vidnet ej bevidst.

Jørgen Hansen på Mogens Pedersens vegne var af Niels Pedersen Læsø begærende efter indførte og aflagte vidner ville meddele Mogens Pedersen et lovligt afkald. Hvortil Niels Pedersen Læsø svarede, at han var fornøjet og nu som før takkede for god betaling.

** Mads Jensen af Nørreby på Femø havde kaldet efterskrevne vidner, navnlig Christoffer Jørgensen, Birgitte Christoffersdatter, Sidsel Jørgensdatter deres sandheds vidne at aflægge angående et kvindestade udi Femø kirke, som Mads Jensen formener sig til at han skulle høre, hvor imod her i retten vidnesbyrd at anhøre og til spørgsmål at svare er kaldet Peder Jørgensen.

Christoffer Jørgensen fremstod og vidnede således, at den tid at Rasmus Smed købte den halve gård, som nu Mads Jensen beboer blev vidnets far Jørgen Pedersen da bevilget Rasmus Smed Jørgen Pedersens hustru det omtalte stolestade, som Mads Jensen nu tilegner sig. Vidnet var ej bevidst mere. Birgitte Christoffersdatter og vidende, at hun havde se at hendes formoder mens hun levede som da gik på det omtvistede

(176 a)

stole stade, at det var hende bevilget mens hun levede, men stolestadet tilhørte Mads Jensens gård Sidsel Jørgensdatter vidnede at hun ikke det ringeste vidste om det omtvistede stolestade.

1717 14/5

** For retten fremstod og nødvendigt måtte besvare Christens Michelsens indlæg, som lyder således, at jeg her udi retten skulle have produceret et indlæg, som skulle have været utidigt og ubevisligt, men som Christen Michelsen måtte vel her til sit eget indlæg af dato 30. april indeværende år, hvori næppelig findes mange, så og måske ingen sandfærdige poster, som han mig uskyldige påfører, uden ringeste følge og årsag, ses derfor at fornævnte Christen Michelsens indlægs første punkt, hvor han siger at jeg ej har været hos hans kone uden to eller e gange at smøre og hjælpe hende til rette. Der udi har han ej faret med sandhed, thi jeg virkelig kan gøre tanke om, at han eller hans kone ved tal på de gange jeg smurte hendes barn

efter at hun og kom af sengen

(176 b)

hvor hun før lå og blev opvartet af mig to eller tre uger, såsom hun var elendig og kunne næppelig end da komme ud på gulvet uden man måtte lægge en pude under hendes fod og ligeledes under hendes ryg og bryst, imidlertid at hun af mig blev lagt til rette under hende, som jeg selv nogle gange var med, mens sådan skete, og holdt kæderne sammen om hende på stolen hvor hun sad, og hun kunne ej hjælpe sig selv.

2den post tilstår han vel at have lovet mig 2 mark for Jørgen Mogensens søn, men beretter at jeg opvartede ham uforløst, hvilket og ej er sandhed, men Christen Michelsen lod samme dreng komme fra mig af sit hus mig uvidende, hvori han ej gjorde ret, thi som han havde lagt drengen under min kur, så måtte han dog i ringeste ladet mig vide at drengen kom bort. Om da drengens forældre ville haft at jeg skulle kommet til ham, når han var hjem kommen, har samme dreng nu nogen hinder deraf, da kan han ej skylde mig derfor men Christen Michelsen, som ej lod ham blive hos sig, hvor han fik sin skade, indtil af Gud ved min hånd ville hjælpe ham, havde han da ej kommet til sin forlighed igen, så kunne Christen Michelsen sagt det han udsiger det havde sket ved min forsømmelse at denne post for han ej sagt noget sandt

(177 a)

den 3de post som Christen Michelsen taler om synes ligesom han ville påføre mig en blame [beskæmmelse], idet han siger den tid hans søn gik i skole hos mig forbedrede sig ej at kunne en bogstav ret, hvilket jeg tror ej at nogen ærlig man kan sige, som har haft børn i skole hos mig kan nu Christen Michelsen anderledes bevise, da får jeg at lide derfor, men synes han det ej kan da formode Jeg af dommeren at Christen Michelsen bliver tilfundet at betale mig min forindførte betaling, som jeg med rette har fortjent, for Christen Michelsen nu hos mig noget at søge, så ved den gunstige dommer, at han har i sinde at søge, hvorpå jeg ham da vil svare når han mig lovlige søger. Til sidst begæres af den gunstige dommer en retfærdig dom. Dommeren tilspurgte Jørgen Hansen som forhen har været fuldmægtig for Christen Michelsen udi bemeldte sag, om han noget imod Jacob Carstensens i dag indgivne vidne ville svare. Hvortil han svarede, at han ingen tilladelse havde af Christen Michelsen noget videre i dag at påtale. Dommeren forelagde Christen Michelsen Jacob Carstensens indgivende til i dag 14 dage at besvare.

(177 b)

1717 28/5

** Blev påråbt af dommeren om Christen Michelsen var mødt eller nogen på hans vegne noget imod Jacob Carstensens indgivende havde at præterere, og som ingen befandtes der da sagen optaget til doms til i dag fire uger.

1717 4/6

** Andreas Christensen mødte for retten og forestillede med begæring en ham givet fuldmagt af generalfiskalen velædle og velfornemme Troels Smed hans vel betroede kancelliråd af dato København 18. august 1716. Ligeledes en af deres excellence højædle og velbårne hr stiftamtmand Lützwow givne ordre efter en kongelig befaling af dato 30. marts 1714 begge dele begærer Christiansen at må blive læst og påskrevet og igen leveret.

1717 25/7

** Blev fremlagt en proklama om tiendens oppebørsel under Falster amt, som til den højstbydende 1. juli førstkommende ungefær klokke 10 vorder tilslagen.

** Blev påråbt Christen Michelsen kontra Jakob Carstensen begge af Østerby om de (178 a)

om de noget her udi retten til forlig ville forelægge og som ingen af parterne til det indfandt sig, er da dom afsagt som følger. Såsom Jacob Carstensen skoleholder i Østerby på Fejø søger og tiltaler Christen Michelsen bomand sst. for hvis han kunne være ham skyldig, som for en tjenestedreng, som tjente ham for hans kur, hans søns skolegang, nok for hans hustrus førlighed angående, hvilket Jacob Carstensen efter hans indgivne havde fordret og ikke er blevet betalt. *Efter gentagelse af sagens forløb herunder*

(178 b)

Christen Michelsens indlæg i mening at Jacob Carstensens krav er ubevisligt i tanken han intet kunne prætere formedelst han med øl og mad blev trakteret når han Christen Michelsens kone havde haft under kur, som efter bemeldte Michelsens mening var mere end betaling nok. 2det for et fattigt barn, som havde at tjene sig, som hos ham var kommet til skade, og efter Michelsens egen sigelse lovede ham 2 mark for bemeldte kur, mens nu Michelsen siger der imod at ha uforsvarligt er blevet opvartet. 3de hans søns skolegang hvor over Christen Michelsen sig [mener] til at have betalt ham langt mere end fortjent, med videre som akten forklarer, at intet til Carsten er skyldig, men Jacob Carstensen at være skyldig til Christen Michelsen efter indgivende 4 rdl., som han agter at søge. -

(179 a)

herefter gentages Jacob Carstensens indlæg Så kendes for ret, at Carstensen nyder sin påståede

(179 b)

skole løn, såvel og første posts betaling angående Michelsens hustrus kur tillige med denne processes omkostninger.

1717 3/7

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø for retten fremstod på Christen Michelsens vegne i Østerby på Fejø havde kaldet Jacob Carstensen for hvis han kan være skyldig til Christen Michelsen sst. for et halvt års sengeleje 2 rdl., 2. post et halvt års husleje, som han har været i hans halve gård til huse, derfor 1 rdl. 3. post har bemeldte Michelsen fået Jacob Carstensen sin hest at ride udi byen og her på landet hvor han lystet tit og mange gange, derfor 1 rdl. 4. post har jeg ladet forberørte Jacob Carstensen bruge mit svarvelad [drejebænk] og redskab, hvormed han gjorde køller og stole derfor 3 mark. 5. post for denne sags omkostning

(180 a)

den til doms at udføre 1 rdl. Sætter i rette på Michelsens vegne for den retsindige dommer om Jacob Carstensen ikke bør fornævnte 5 rdl 3 mark at betale inden 15 dage eller at lide dom og nam. Dommeren påråbte Jacob Carstensen om han noget imod indførte kald og sagelse havde at prætere, og som han eller ingen på hans vegne befandtes, er ham af retten blevet 14 dages lovlig delation.

- - -

Her ligger et brev eller en kladde i protokollen:

Monsr hr Peder Alrø

I der som mig

Som Østerby trænende til sæde ærter har været i præstegård, at ville have nogle der hos hr. Meyer, da kunne han intet hjælpe på dem, men sagde at monsr. Alrø havde nogle hos ham liggende, hvorfor om den ingen kunne få hos i hr. amtsforvalter da vil de gerne betale ham til alt takke når høstet blev. Ellers falde min venlig begæring til monsr. hr Alrø at som det lakker nu ad påske, at man skal betænke præsterne deres offer

(2)

at han ville låne mig en daler og skikke den med Joen, ellers lader jeg monsr. Alrø at dersom Luther man kan komme op igen af sit leje, og monsr. from vil tvinge ham for meget, vil han angive for monsr. Alrø for det skifte, han holdt efter salig Jens Madsen, thi han siger at de ikke er holdt, som ske burde efter loven.

- - -

1717 16/7

** Blev efter velædle hr hus- og ridefoged ved Nykøbing amt ved hans befaling indført, hvorfor at forekomme ulykkelige hændelser, enten af ilds våde formedelst ulovlige ildsteder, eller ulovligt brøndvand huller, sand og lergrave, at skulle tages opsyn, at sådanne ulovlige steder i tide kan blive afskaffet, hvor til er udmeldt for at efterse hos enhver på landet boende om nogle sådanne ulovlige steder findes, nemlig af Østerby Peder Olufsen, Christen Michelsen for sin halve gård og de andre udi gården liggende der på

(180 b)

Hans Rasmussen og Jacob Hansen. Vesterby Hans Olufsen, Hans Pedersen Løjet, Hans Jørgensen og Hans Mogensen. Foranførte dannemænd har sig straks til bemeldte steder at begive og efterse som oven meldt er - -

** Jacob Carstensen for retten fremstod for at besvare Christen Michelsen kald og sagelse og svare for sig. Hvad Michelsens først post angår, da former jeg mig til at det for rum tid siden er betalt, angående mig forseglede brev han brød mig uvidende, da han endelig gav sig skyldig, at fornøje mig, at han ej efter loven skulle været søgt, hvorpå vor forlig var således: At han skulle betale til mig 1 rdl. hvilket $\frac{1}{2}$ års sengeleje. den ene halve rdl blev godtgjort, som dog ej nær var $\frac{1}{2}$ år, den øvrige halve rdl begærede han af den gunstige dommer her ved stedet til mig på hans vegne at ville betale, hvilket og blev efterkommet, hvad denne post sig angår om Christen Michelsen mener sig at skulle have forskånet og ej betale mere for det brudte brev end $\frac{1}{2}$ rdl. skød han det dog på $\frac{1}{2}$ rdl. kan nu Michelsen bevise det anderledes da står

(181 a)

Det til hans 2den post hvad sig den belanger da kræver Christen Michelsen uforsvarlig i det, at han siger $\frac{1}{2}$ år, som jeg skulle have været til huse i hans halv gård som knap var et kvart år, og som Michelsen endda ved høstens tid til stoppet forstuen med tros, at jeg ej kunne komme til frøset om aftenen, når jeg ville, men måtte låne hvis i byen som let kan gøres bevisligt. I øvrigt vil jeg slå mig til at aflægge ved en god samvittigheds ed, nogle poster, nemlig, at jeg aldrig har lejet hus af Michelsen og ej har lejet hest af ham, men Christen Michelsen har ej aleneste den tid han havde mig nødig at hjælpe sin kone, men noget tilforn har ej engang men mange gange tilbudt at låne mig hest her på landet. Hvad sig hans drejelad er angående gøres det ej behov, at gøre ed for, thi jeg har vel nogle gange begæret af Michelsens konemor, at jeg måtte forsøge jeg kunne lære at dreje på hendes drejelad, hvorpå hun svarede mig ja og til at tage selv lånte mig drejesnor, men Michelsen begærede jeg af, at låne mig sine drejerner, som jeg en liden tid brugte, hvilket ej ret stort kunne begæres for.

Dommeren foredrog Christen Michelsen her i dag indgivende til i dag 3 uger at besvare

med begæring det måtte ved hans person om muligt at ske, eller og ved et skriftligt indlæg her ved retten at indskrives.

** Lørdagen den 24. juli anno 1717 indfandt kongelig majestæts byfoged Christen Stensen af Nykøbing på Falster, sig her udi birkedommer Jens Madsens iboende hus her i Vesterby på (181 b)

Fejø, hvor da var til stede og overværende Hans Mogensen, Anders Pedersen, Hans Mortensen Krog, Jeppe Jeppesen, da Stensen på velagte og velfornemme sr. Bertel Wichmans vegne i bemeldte Nykøbing fremstillede 2de kaldsmænd at de havde indkaldt en her til øen indsat skibsrum fra Bergen ankommet skipper, navnlig Bo Jørgensen at måde i bemeldte birkefoged Jens madsens hus, der at lide tiltale og gæste-rets dom, for en del korn varers betaling, som ermeldte skipper har afkøbt sr. Wichmans tjener Nis Brodersen her på landet den 19. og 20 juli sidst afvigte. som nærmere skal vorde forklaret.

Efter dette kald var blevet afhjemlet tilspurgte Stensen begge kaldsmændene hvorledes de det ovenindførte kald havde forkyndt, hvor til de under ed svarede at de var begge om bord på hans skibsrum her på landet og der forkyndte kaldet selv for skipperens søn og hans styrmand, som foregav at skipperen selv ej var om bord, men lovede at de ham det straks ville (182 a)

tilkendegive derpå. Videre lod Stensen indføre hvis fornævnte skipper ikke til den berammede tid ville møde, ej heller mødt tilspurgte Stensen Wichmans tjener Nis Brodersen hvor meget korn han til fornævnte skipper Bo Jørgensen havde leveret, hvortil han svarede at han havde leveret 150 tønner rug med strøget tøndemål á 7 mark 8 sk. tønden efter indgange akkord som beløb den summa 187 rdl. 3 mark og 18 tønner ærter á 10 mark 4 sk. tønden er 30 rdl. 1 mark 8 sk. tilsammen 218 rdl 1 mark 8 sk. hvilken sum Brodersen forklarede, at skipperen havde tilsagt ham straks imod leverancen med rede penge i mønt at betale, i hvilken henseende bemeldte Nis Brodersen på sin husbonds monsr. Wichmans vegne og havde skaffet skipperen fornævnte kvantum rug og ærter som før er meldt uden nogen bekostning, undtagen bådleje, frit om bord, men ikke des mindre havde dog bemeldte skipper Bo Jørgensen i stedet for de til ham udlovede og for anordnede rede penge, han imod hans egen forskrivelse af 19. 20.juli sidst afvigte ved leverancen skulle betalt samme korn ikkun med halvdelen

(182 b)

og resten i sedler, Da som bemeldte Nis Brodersens husbond sr. Bertel Wichman derved i så måde finder sig her at være fornærmet efterdi han i så god intention har overladt bemeldte skipper ommeldte sine varer for langt mindre og ringere pris end han af andre kunne straks taget og bekommet. dersom han ikke efter skipperens løfte og forskrivelse herfor ventede rede penge og hans tjener derfor ikke heller med anden betaling, som han klager til sine midler ikke er geråden på den måde, som sket er eller på anden kondition end at betlingen ikke de penge skulle følge. Altså ville Stensen her imod så vel efter loven som og den kongelige allernådigste forordning om autoriserede sedlers omveksling den 16. artikel 1713 dens anden artikel har sat udi rette om ikke bemeldte skipper Bo Jørgensen ved de to sine forskrifter, som her ved med det kongelige stemplede papir er legitimeret, skadesløs bør indfri og efterkomme således som den her for retten forelagt og indført findes og for 109 rdl allernådigst autoriserede sedler betale Bertel Wichman samme summa i rede penge tillige 10 rdl for denne sags den forvoldte omkostning inden tvende solemærker under nam og eksekution enten i bemeldte <> kornvarer eller andre hans effekter, hvorpå retmæssig dom forventes.

(183 a)

Dommeren lod pårabe skipper Bo Jørgensen eller nogen på hans vegne det indhjemlede kald var mødt herimod noget at svare, men som ingen genmæle blev gjort så fandt dommeren ikke sådan beskaffenhed heri rettere blevet ageret er da sagen optaget til førstkommende mandag den 26. juli dom klokken 3 eftermiddag.

** 1717 mandagen den 26. juli er da dom afsagt imellem Bertel Wichman i Nykøbing og sr. Bo Jørgensen af Bergen således som følger: Som kongelig majestæts byfoged sr. Christen Stensen af Nykøbing på velagtbare og velfornemme sr. Bertel Wichman søger og tiltaler skipper Bo Jørgensen af Bergen -
(183 b)

- og som bemeldte skipper lovlige udi gæsteretten var kaldt og ikke til den foresatte tid ville møde velbemeldte sr. Christen Stensens påstand at besvare, vides da ikke rettere her udi at kende end bemeldte skipper Bo Jørgensen jo bør at efterleve sine forskrivelse efter hans majestæts lovs femte bogs første kapitel første artikel pagina 667 og efter den kongelige forordning om de allernådigste autoriserede sedlers omveksling at efterkomme hvad han med hånd og mund har lovet at betale til sr. Bertel Wichman i tiden for de autoriserede sedler 109 rdl tillige med denne sags omkostning 6 rdl. efter gæsteretten udi hans skibs indehavende kornvarer eller hans effekter eller lide nam og vurderings eksekution.

1717 6/8

** Christen Michelsen af Østerby på
(184 a)

Fejø for retten fremstod og producerede et indlæg undertegnet af Christen Michelsen af dato 6 august 1717 Østerby på Fejø som begæres at må læses, påskrives og protokolleres. Jacob Carstensen skoleholder for retten fremkom og begærede opsættelse i denne sag 14 dage for at besvare indlægget her i dag har produceret, og af retten blev ham tilladt. Kongelig majestæts birkedommer højagtbare fornemme sr. Jens Madsen, som jeg mærker at Jacob Carstensen inderste her samme sted endnu kontinuerer med sine sædvanlige brugelige krolaug og utidige udflugter at ville om det er muligt gerne fornøje af sig og undgå at betale mig det han med frelst samvittighed ikke kan nægte at han til fulde mig pligtig er skyldig blevet at betale, i hvor længe han har snoet sig, derfor at indfinde sig der til og så dumdristig for retten ydermere understår han eds tilbud, at benægte min til ham gjorde fordring og rigtige påstand, endskønt han end med god fornuft ved selv, når han ransager hans samvittighed kommer at han ikke har betalt mig derpå ringeste skilling eller skærv i hvad navn ellers tænkes kan, det den hele by, ja gen- og naboer ham ved andet bevis skal være kendt han ikke belægger retten med mod mit rigtige krav, mindre mig med noget bevis for fremkommer end, hvorfor på kraftigste måde protesterer i retten over bemeldte Jacob Carstensen følgende poster efter dette og mit forrige indlæg i retten, at han uden flere brugte ubeviselige ord og skrifter at betale mig mine penge, hvorefter de tidligere stillede krav gentages -
(184 b)

- vil jeg i største ydmyghed af retten tilbede mig dommerens lov dom og forsvarlig assistance og bifald at er holde efter loven en retsindig og forsvarlig dom til min promte betalings erholdelse, næst forblivende højagtbare og fornemme sr. Jens Madsens lovskyldige tjener Østerby på Fejø fredagen den 6. august 1717 Christen Michelsen.

1717 20/8

** Jacob Carstensen skoleholder af Østerby på Fejø og havde mindst ventet at Christen

Michelsen således uden årsag skulle gribe mig fattig mand an med proces, ja for inden retten her for en regning på mig for husleje, som han opfører for 1 år en rdl. for sengeklæder lige lang tid - dem tidligere protest gentages - navnlig at han godvilligt har tilbudt sig at lade skole

◊ holde udi hans ødegård en liden tid,

(185 a)

indtil bygning den bekom ingen videre lejlighed til skole holdelse, men aldrig begærede en skilling af mig derfor, før jeg ville have noget af ham, som han med rette var mig skyldig, ja endog opfører sin regning, der fortsættes som tidligere -

- da er Michelsen mig endnu noget end skyldig såsom jeg næst Guds hjælp, hjælp hans lille barn, så hun kom sig, Gud ske lov, vel igen efter hun lå udi dødelig, ◊ som godtfolk kan vidne, det vil jeg endnu spendere på Christen Michelsen,

(185 b)

om han dermed vil være tilfreds til en ærlig fader, som har hjerte til sine børn skulle ikke lide og for slig jammer, skrig og elendighed på sit barn for 10 rdl. men vil han da ikke hermed lade mig nøje for sengeleje, så har jeg da foruden den post 2de krav hos Christen Michelsen, som jeg da alt sammen vil søge ham for om han ikke lader sig nøje i denne sag. Så for en hest han lånte mig da hans kone lå slagen, såsom han vidste vel, at jeg ikke kunne gå ret langt for min svagheds skyld, men dem som trængte til min komme begærede aldrig noget, således enten for hest eller vogn af mig, kan Christen Michelsen med bevis sige mig hvor mange gange jeg har begæret hest at leje af ham og hvor mange mil det kan være, jeg har brugt hans hest at ride på, så får jeg betale ham -

(186 a)

[og han forsætter på samme måde som før] - forventer jeg fattige mand vil håbe og påstå at jeg bliver frikendt for Christen Michelsens tiltale til mig udi denne sag, som er direkte imod al lov og billighed, mens end også vil kraftig påstand efter af lovens visse artikler, at han bliver tildømt at betale mig denne forvoldte omkostning.

(186 b)

Dommeren tilspurgte Christen Michelsen, om han nogen imod Jacob Carstensen indførte ville svare, og som Jacob Carstensen påstand angående prætenderet ½ års husleje skal være efter Carstensen sigende kun 3 måneder. Hvor til Christen Michelsen svarede, at han ville have et halvt års husleje enten Carstensen havde været der længe eller stakket. Dommeren tilspurgte parterne, om de noget videre sagen ville tale, hvortil parterne svarede nej, men begærede dom. Er da sagen optaget til endelig doms afsigelse til i dag 6 uger.

1717 1/10

** Dommeren påråbte om Christen Michelsen kontra Jacob Carstensen var tilfreds og som ingen befandtes er dom afsagt som følger: Udi den som Christen Michelsen af Østerby søger og tiltaler Jacob Carstensen for hvis han til ham kan være skyldig for husleje sengeklæder m.m. som det udførligt forklarer og påstår, hvorefter han sætter i rette at Jacob Carstensen ikke alene bliver tildømt at betale til ◊ Michelsen -

(187 a)

Hvor imod Jacob Carstensen protesterede at han ville give ham proces, hvorefter hans indlæg gentages.

Efter sådan beskaffenhed vides ikke rettere at her udi at kende, at eftersom Jacob Carstensen har været i Christen Michelsens hus til lege og havde hans klæder at ligge på efter påstand 1 år, og Jacob Carstensen efter sit indførte ikke beviser derfor at være fri, bør han at betale til Christen Michelsen et halvt års hus leje 1 sldl. og ◊ for seng á 1 sldl. er 3 sldl.

(187 b)

De andre 2de poster kan jeg ikke med billighed anse for noget at komme Jacob Carstensen til betaling, omkostningerne på begge sider afholdes.

1717 8/10

** Hans Mogensen af Vesterby fremkom for retten havde kaldet Hans Jensen Kåre i Østerby, for hvis han til mig er skyldig. Satte Hans Mogensen i rette oven ommeldte Hans Kåre om han ikke er pligtig til at betale mig tillige med denne sags billig omkostning bør at betale eller og at lide dom. Blev af retten påråbt om Hans Jensen Kåre var mødt noget imod Hans Mogensen at påtale. Påråbt om Hans Jensen Kåre var mødt noget imod Hans Mogensen fordring havde at påtale og som ingen var mødt er han i dag forelagt til i dag fjorten dage her for retten at indfinde sig og til Hans Mogensens påstand at svare.

** Ligeledes ved samme kald og varsel var kaldet på sr. Jacob Flint af Nysted hans vegne Jeppe Jensen af Vesterby for hvis han til forvalter Flint efter skriftlig hans udgivne missive af dato Nysted 29. september indeværende år og som Jeppe Jensen efter påråbelse ikke her i (188 a)

retten er mødt er han så forelagt til i dag otte dage hørlig ermeldte Flints missive skal vorde produceret og sin doms indhold Jeppe Jensen vorder saggivet.

1717 29/10

** Monsr. Peder Eriksen boende Hillested udi Lolland fremkom i retten og producerede en fra deres excellence hr geheimeråd og stiftsbefalingsmand Lützwow til skov og jagt sessions skriveren sr. Peder Fugl ergangen missive dateret Nykøbing 9. oktober sidst afvigte tillige og producerede Peder Knudsen en til ham fra bemeldte skov og jagt sessions skriver skriftlig begæring ved missive af derpå følgende 12. oktober hvilken begge han begærede for retten at må blive læst og påskrevet og i det agtende tingsvidne vorde indført. (*indskrevet folio 192 a*) Derpå blev af Peder Knudsen fremstillet kaldsmænd, som med 14 dages varsel havde kaldet sr. Nikolaj Berntsen født i Flensborg, som sig ellers i Maribo opholder vidner at anhøre og til spørgsmål at svare angående skytterne på Askø efter en skriftlig kaldsseddels videre (188 b)

indhold , som for retten er blevet låst og påskrevet og i akten at vorde indført. Så bekræftede kaldsmændene at have hid kaldet til i dag at vidne udi denne sag, sognepræsten på Askø hr. Carsten Drejer, Jeppe Hansen, Niels Jensen, Niels Jørgensen, Peder Hansen og Hans Løjet deres sandhedsvidne i dag aflægge og til fornøden spørgsmål at svare monsr Niels Walter af Nykøbing på Falster mødte for retten på den indstævnedes Nikolaj Berntsens vegne og forestillede dommeren at efterdi sognepræsten på Askø hr. Carsten Drejer under foregående varsel er indciteret her til retten at vidne, da dog han ej sorterede under denne ret, men efter loven udi disse tilfælde henhører under den gejstlige ret, hvorimod muligt citanten ville indvende, at loven tillader enhver som vil at aflægge sit vidne ved den ret der ej er hans værning, så ville dog monsr. Walter formode at i fald præsten skulle fremsende nogen skriftlig attest her til retten den da og på anden måde vorder antaget, end at han selv møder for retten og ved sådan attests oplæsning vedstår, at samme er skrevet med hans egen hånd og tillige efter loven svare kontraparten på sine nødige (189 a)

eragtede spørgsmål. Monsr. Knudsen begæres at vidnerne måtte påråbes og stedes til forhør og vidnerne derefter måtte blive separeret. Sognepræsten på Askø hr. Carsten Drejer lod

fremskikke ved Dines Jørgensen af Maribo sit skriftlige vidne af dato 15. oktober 1717 som for retten blev læst og påskrevet og i akten skal vorde indført.

Dernæst fremstod Jeppe Hansen fra Askø, aflagde ed og vidnede at han ej har set sr. Nikolaj Berntsen enten udi by eller mark på Askø med noget skyde gevær. Dernæst fremstod Niels Jensen fra Askø og vidnede , at nu i efter høst så han Nikolaj Berntsen gik ind i Peder Hansens fold på Askø, og havde en flintbøsse på akslen [skulderen] og vidnede forklarede at han havde lås for flinten, som han gik med. Så og udsagde vidnet at der var to andre med Berntsen som havde også hver sin flint, men vidnet kendte dem ej. Monsr. Peder Knudsen tilspurgte vidnet, om han indtil samme

(189 b)

dag enten så Nikolaj Berntsen med de andre i marken med flinterne eller hørte at der blev gjort noget skud på Askø foranførte dag, hvortil vidnet svarede nej. Monsr Walter tilspurgte vidnet om det ej før menes når nogen fremmede kommer sejlene til Askø, og de ej formedelst lavvande kan flyde ud til landet, at de da fører gevær med sig og løsner skud for at få folk til sig, der kan hjælpe dem til landet, og sådanne fremmede, da også undertiden tager med havende bøsser med sig op på landet for at bevare dem at de ikke skal blive borttaget ved stranden. Vidnet svarede at han ej havde hørt nogen løsnede skud i så måde uden øvrighedens karle. Endnu tilspurgtes vidnet hvor ens han var ved Nikolaj Berntsen den tid han efter sit svar ham med en flint på akslen og om vidnet havde flinten i hænder og den beså. Vidnet svarede at han stod i folden da Nikolaj Berntsen kom der ind, ellers forklarede vidnet at han ej havde flinten i hænder, dog beretter han så at der var sten for låsen, men enten flinten var ladet eller ej, vidste vidnet ikke. På mons Peder Knudsens spørgsmål erklærede vidnet at når

(190 a)

nogen kommer er til lands og vil op til byen skal de over deres mark, så vel frem som tilbage ellers forklarede vidnet på mons. Walters spørgsmål, at han ej så Nikolaj Berntsen, som fra stranden over marken med nogen bøsse, ej heller så at Nikolaj Berntsen gik over marken til stranden med nogen flint, så som han ej vidste af ham at sige førend han så ham i Peder Hansens stue, og hverken så ham gå til eller fra byen.

Vidnede Niels Jørgensen at ej havde set at Nikolaj Berntsen havde nogen bøsse enten på Askø eller andre steder, men i sidst afvigte efter høst havde vidnet set ham inde i Peder Hansens stue, hvor han sad for bordenden og købte rug af bymændene, som der var forsamlede, thi vidnet så ej Nikolaj Berntsen indgå til Peder Hansen ej heller gå derfra igen. Peder Hansen efter aflagt ed vidnede at for omvundne tid så vidnet Nikolaj Berntsen kom gående igennem hans fold, hvor vejen falder til vidnets hus, og var lås for flinten, men om der var sten på så han ej efter, og som vidnet kørte et læs korn

(190 b)

ned til stranden, som Berntsen ham afkøbt havde, så vidnet at Berntsen gik ved stranden med flinten, men om der var lås for eller ej ved han ikke. Peder Knudsen tilspurgte vidnet om han fornævnte tid ej hørte eller så nogen gjorde skud på landet, vidnet svarede nej, vidnet tilspurgtes om han ved at han Nikolaj Berntsen havde selv den flint med sig til landet og førte den derfra igen, eller om Nikolaj Berntsen talte om i hans hus, af hvad årsag han havde flinten med sig. Vidnet ej videre vidste her om at svare end forhen forklaret er, og videre på spørgsmål svarede at fra stranden, hvor N. B. gik med flinten falder vejen over marken til byen. Ellers forklarede vidnet at der var to fremmede karle med, og så vidne ej mere end denne af samme to at havde flint med sig, thi de alle tre bragte ej flere end to flinter med sig i vidnets hus, og var vidnet ej hjemme, da de bortgik, men siden efter han kom hjem var Berntsen med de andre bortgået og flinterne var da og borte. Endnu forklarede vidnet at det var på landet ved stranden lig for, hvor

(191 a)

Berntsens båd lå, at han af vidnet blev set gående med en bøsse og var det ej tolderens båd ved Bandholm, som Berntsen og de andre folk der til landet og fordi båden er dybt stikkende kunne de ej komme tørskoet til landet uden at de skulle have vogne eller og de måtte vade. Monsr Peder Knudsen begærede at vidnet ville forklare, hvor dybt båden stikker, vidnet svarede at han vidste det ikke, videre tilspurgtes han om han ved at nogen hjalp Nikolaj Berntsen og de andre i land fra båden, eller hjælp dem ud igen, og om der var flere vogne fra byen ved stranden med korn til Nikolaj Berntsen end han vidste. Han vidste ikke andet end at det var ham der var nede med korn på sin vogn, og forklarede at der ej uden flad skibs båd når det er højvande eller kan komme så nær landet at folkene jo enten skal hjælpes i land med vogne eller må vade. Vidnet svarede til det af monsr. Walter til Niels Jørgensen gjorde spørgsmål, at han tilforn nok to gang havde hørt det fremmede
(191 b)

var kommet til Askø land og fornemmelig øvrighedspersoner, at de på den udi spørgsmålet ommeldte måde havde løsnet et skud, men om de havde haft flinter med sig til landet eller ej ved vidnet ikke, og når de fremmede således havde løsnet skud er der under tiden kommet vogne til strandet at hjælpe dem i land, men havde ej hørt eller set i år noget sådant ske. Monsr Peder Knudsen forlangte at der må ske forelæggelse til det udeblevne vidne Hans Løjet at møde i dag 14. dage, hvilket af dommeren skete.

** Jørgen Jensen af Østerby på Fejø for retten fremstod efter Niels Pedersen Læsøs af Femø hans begæring, at de ville meddele ham et lovligt afkald på hvis børnegods, som for mig til dato har været bestående, som hører min søster Dorthe Jensdatter hendes fædre og mødrende arve kapital og renter 64 sldl 11 mark til, hvilke forskrevne penge er mig Jørgen Jensen rigtig af Niels Pedersen Læsø betalt, så jeg efter dags på ermeldte min søster Dorthe Jensdatter intet hos Niels Læsø har at fordrø, men jeg ermeldte min søster, som hendes fulde værge hendes ermeldte summa har at forsyne, således <> lovligt og forsvarligt at kan være og takker forbemeldte min svoger Niels Pedersen for rigtig og nøjagtig betaling.

(192 a)

** Kongelig majestæts skov- og jagt sessions skriver sr. Peder Fugl, som der er anmeldt at nogle Flensborgere, unge købmænd og særdeles en ved navn Nikolaj Berntsen, som skal opholde sig i Maribo, skal understå sig på øerne at gå med skyde gevær og dermed ladet sig høre i måneskin, hvor hans kongelige majestæts har jagt, hvilket og fornemmelig skal være set og hørt på Askø den 24 og 25 september sidst afvigte, som Jeppe Hansen, Niels Jørgensen, Niels Jensen Peder Hansen og mest alle Askø mænd tillige med sognepræsten skal kunne vidne om. Så har han til kongelig majestæts tjenestes befordring staks efter lovligt givet varsel til vedkommende herom til Fejø birketing at lade forhøre vidner og derefter for fært at tingsvidner tage beskrevet og til mig indlevere.

** Monsr. Peder Knudsen højt ærede ven indlagt sender jeg eder en ordre mig fra deres excellence - Lützow givet i hvilken, som jeg ej selv for andre mit embedes forretninger kan have lejlighed at fuldføre og den ingen forsømmelse tåler, så beder jeg at I på mine vegne efter foregående Lützows

(192 b)

kald til vedkommende forhverver tingsvidne ved Fejø birketing over det udi den mig givne ordre om skytteri, som på Askø skal være begået.-

Som kongelig majestæts Skov og Jagt sessions skriver ædle Peder Fugl er i anledning af skov- og jagtforordningen blevet beordret at søge lovligt bevis over sr. Nikolaj Berntsen, som

sig i Maribo opholder, angående skytteri, som af ham på Askø, hvor hans kongelige majestæt haver jagt, falder næst afvigte september måned, skal være forøvet, og kan til sådant fuldføre udi sit lovlig forfald har befuldmægtiget mig - så må jeg til sådan ende herved forkynde bemeldte Nikolaj Berntsen 14 dages kald og varsel til Fejø birketing fredag den 29. oktober førstkomende at møde, videre i forskrevne måde at anhøre og til spørgsmål at svare, derefter et lovligt tingsvidne til sagens nærmere påtale, at få erhvervet. Maribo den 14 oktober 1717, som fuldmægtig Peder Knudsen.

** Som jeg i dag den 15 oktober 1717 fra sr. Peder Knudsen
(193 a)

i Hillested er blevet anmodet om mit sandfærdige videnskab angående sr. Nikolaj Berntsens udgående her på landet med skyde gevær at aflægge til Fejø birketing den 29. hujus at attestere, så er dette min sandfærdige vidende her om, at ungefær torsdagen den 23 september var bemeldte Berntsen her på landet med flere Flensborgere og skibede noget korn han mig såvel som bønderne afkøbt, da så jeg samme tid ham gående imellem Jeppe Hansens og Peder Hansens her på gaden med en bøsse, som hængte på hans ryg udi en rem om kastet, men om han dermed havde været i marken, eller nogen skudt, er mig aldeles ubevidst, og videre ende meldt er her om er jeg ikke vidende. Så sandt hjælpe mig Gud og hans hellige ord! Askø præstebolig ut supra Carsten Drejer, sognepræst sst.

1717 12/11

** Jørgen Pedersen af Vesterby på Fejø fremkom havde kaldet efterskrevne Hans Nielsen, Claus Pedersen, Hans Mortensen Krog, Terkel Christoffersen og Oluf
(193 b)

Jørgensen Gård alle af Vesterby på Fejø deres sandheds vidne at aflægge angående hvis, som de har set ungefær for en 14 dage udi Lars Jensen Fris hus udi Vesterby på Fejø, hvor Jørgen Pedersen formener sig at Hans Pedersen Færgemand at være overfaldet. til vidnesbyrd at anhøre og til spørgsmål at svare er kaldet forbemeldte Hans Pedersen Færgemand.

Blev af retten påråbt om Hans Pedersen Færgemand var til stede eller nogen på hans vegne, og som ingen befandtes, var Jørgen Pedersen Skotte efter hans lovligt givne kald af retten begærende at hans vidner måtte blive forhørt, og vidnerne separeres, og eden oplæses.

Fremstod hans Nielsen for retten og vidnede. Næst forleden 14 dage var de forsamlede udi Lars Jensen Frises hus, hvor da Hans Pedersen Færgemand gjorde spørgsmål til Jørgen Pedersen Skotte angående de bøder, som han skulle betale tillige med de andre bymænd, som samtlige var tilsagt, om de ikke kom der, skulle de bøde 4 sk. straf, hvor til Jørgen Pedersen Skotte svarede at ingen penge havde at lægge, ville have noget skulle

(194 a)

søge ham i hans hus, og tage pant, hvor til Hans Pedersen Færgemand svarede kommer du her i vort laug og gør klammeri og intet betaler, så skal djævelen komme på din strømpe, kan være du vil gære imod mig i år som i fjor med din mølle nøgle, og så for de sammen, men så ej hvem der slog først, og i tumulten smak der noget, og der tumulten vor overstået, kom Hans Peder Hansen Færgemand med noget i hænde og slog imod bordet, men hvad det var vidste vidnet ej, men så nok at Jørgen Pedersen Skotte stod ved bordet og var blodig udi hovedet, og Jørgen Pedersen sagde, dersom jeg havde tænkt dig der til, hvor til Hans Pedersen sagde, mester du ville have søgt mig med den mølle nøgle i år som i fjor. Dertil svarede Jørgen Pedersen Skotte, jeg havde den i min hånd. Derefter kom Jørgen Pedersen Skotte med mølle nøglen i sin hånd, her er han endnu, og Hans Færgemand to nøglen fra ham og bad drages til minde, og Jørgen Pedersen Skotte bad vidnet at det skulle syne ham til

retten efter han var kommet hjem i sit eget hus, som vidnet også gjorde, så som blodet beløb ham. Videre vidst vidnet ej.

Claus Pedersen for rette fremstod og vidnede <> at de var gået om at pante, nogle som ikke var mødt efter tilsigelse under 4 skillings straf,

(194 b)

så som ejerne var hindret at sælge deres bytyr, og som de var forsamlet udi Laurits Jensens hus i Vesterby at der have hvis de havde pantet, og den tid det kom så vidt at Jørgen Pedersen skulle kalde for det han ikke mødte med skyld, da hvis sig at han havde ikke penge, de kunne gå ind i hans hus og tage pant om de havde rettighed dertil, hvortil Hans Pedersen Færgemand svarede at de havde intet de ord den tid de satte dem til at drikke, du skal betale med penge mens du har drukket med os, så tog Hans Færgemand Jørgen Pedersen og slog ham imod jorden, så viskede han ham først under et øre, så under et andet med næverne, den tid Jørgen Pedersen stod op var han blodig, så sagde Hans Pedersen, det skal du have for du slog mig i fjor, så sagde Jørgen Pedersen at han havde ikke tænkt ham til det, jo sagde Hans du skulle ikke draget din mølle nøgle til mig i år som i fjor. Jørgen Pedersen til spurgte vidnet om han ikke så at blodet var forløbet ham på bordet som han stod, hvortil vidnet svarede ja, Laurits Jensen sagde for Guds skyld være snar og gå ind efter hans kone at hente ham hjem, at han ligger ikke at dør her i huset. Videre var vidnet ikke bevidst.

Hans Mortensen Krog for retten fremstod og vidnede at samme dag de var om at pante som forrige vidner har vidnet, at Jørgen Pedersen skulle udlagt til bøder 4 sk. gjorde Hans Pedersen Færgemand ord til Jørgen Skotte om han ville betale de 4 sk., hvortil Jørgen Skotte svarede at dersom de ville have dem, skulle de pante ham dem af. Hvortil Hans Færgemand sagde, du skal betale dem, det djævelen besætte dig, og i det samme slog han ham til jorden, og hid i sine knæ på gulvet

(195 a)

ved den nederste bordende, og ved samme jordslag blodet af hans hoved, og Hans Færgemand sagde til Jørgen Skotte, måske du ville gøre mod mig i år som du gjorde i fjor, der tilsvarede Jørgen Skotte, her har jeg ham alt i min hånd, så rakte Hans Færgemand hen og tog nøglen fra ham. Jørgen Skotte tilspurgte vidnet om det ej så at Hans Færgemand havde noget i hånden, der han slog ham mod jorden, hvortil vidnet svarede at han så nok at han havde noget i hånden, men hvad det var vidste vidnet ikke, jeg så nok at blodet rendte af Jørgen Skottes hoved på bordet. Videre vidste vidnet ikke.

Terkel Christoffersen for retten fremstod og vidnede således at han var bevidst at Hans Færgemand indførte ham under Lars Frises bord, og derefter så ham blodig, men hvad ord de havde tilsammen vidste vidnet ikke, men vidnede ydermere at han var indkaldt anden dagen udi Jørgen Pedersen Skottes hus for at efterse hvad skade han havde og havde et hul i den ene side i hovedet, og det hul under det højre øje. Videre var vidnet ej bevidst.

Ligeledes efter aflagt ed vidnede Oluf Jørgensen Gård at han tillige med Terkel Christoffersen var indkaldt udi Jørgen Pedersen

(195 b)

hvis at eftersom hvis skade han havde og befandtes ligeledes, som Terkel Christoffersen forhen har vidnet. Videre vidste vidnet ej af årsag han ej var udi Lars Fises hus den aften. Hvorefter Jørgen Pedersen Skotte var tingsvidner begærende.

** Rasmus Knudsen af Østerby i retten producerede en kvittering undertegne af Hans Hansen Smed i Østerby den 2den november 1717, som begæres at må læses, påskrives og derefter protokolleres. Jeg underskrevne Hans Hansen Smed i Østerby har annammet i fuld betaling en ottendedel part jord af nr. 18 beliggende i Østerby penge 26 sldl 2 mark, som Rasmus Knudsen sst mig har afkøbt og betalt, for hvilke jeg hermed fuldkommelig kvitterer og takker

for god og nøjagtig betaling, det jeg min egen hånd her under med tre bogstaver testerer, og Rasmus Knudsen denne min udgivne kvittering [på] Fejø ting lade læse og protokollere. Fejø den 2. november 1717.

1717 19/11

** Monsr. Peder Knudsen for retten fremkom og begærede af sit forelagte vidne Hans Hansen Løjet fra Askø måtte være påråbt og såfremt han ikke møder, da at fordre til som før for (196 a)

Knudsen efter indstævning i dag 3 uger at udsige, hvorpå for retten fremstod Hans Hansen Løjet og med ed vidnede nu sidst afvigte efter høst havde mødt monsr. Nikolaj Berntsen først stående i Peder Hansens fold med en flint, næst derefter såsom Berntsen lå på Askø om natten, var vidnet ham udi stranden hos skibsrummet hvor i ind ladede korn, der gik han med en bøsse, og da han med en vogn af vidnet lod sig udføre til båden for at komme til skibsrummet havde han flinten med sig og forklarede vidnet at samme dag var det regnvejr. Monsr. Peder Knudsen tilspurgte vidnet om han ikke enten første eller anden dag så eller hørte monsr. Nikolaj Berntsen gjorde nogle skud der på landet af den med sig havende flint. Vidnet svarede at han hverken så eller hørte Berntsen skyde. Dernæst tilspurgtes vidnet om han da ej har eller fornåm bemeldte Berntsen har nogen vildt med sig eller hos sig ej ham selv tale noget derom. Vidnet svarede her til nej. Endnu tilspurgtes vidnet om han ikke heller har hørt tale om der på landet hos dem, at der skulle være skudt harer hos dem for nattetider. Vidnet svarede, at han siden dette påkom har spurgt derom, og dog ej har hørt (196 b)

nogen sige at have hørt Berntsen skudt haver.

Monsr Niels Walter mødte på sr. Nikolaj Berntsens vegne og tilspurgte vidnet om det ikke tilforn er set og hørt på Askø at når Mogens Færgemand sejlede korn over der fra landet, og de ej formedelst lavt vand kan flyde derind, det de da har løsnet skud for at få af landets folk til sig at hjælpe dem enten med bøde eller vogne i land. Vidnet svarede at han kunne erindre at sådant tilforn var sket, men ikke vidste at det på et års tid eller to var sket. Ellers forklarede vidnet at undertiden er så lavt vand derved landet, så at da ikke med nogen som der boer som den tid kom til landet med kan flyde ind til landet, men undertiden er det så vel så højt vad, at det ske kan med den båd, som Berntsen for om meldte tid kom til landet med kan ikke flyde tæt ind til landet uden det skal være overvæltet højt vand, men hvorledes vandet var da Berntsen kom der til lande ved vidnet ikke. Monsr Knudsen tilspurgte vidnet hvor dybt fornævnte båd stikker. Vidnet svarede at han havde ikke efterså hvor dybt den stikker og (197 a)

derfor ikke kunne sige enten den stikker dybt eller grundt. Endelig blev vidnet af monsr. Peder Knudsen tilspurgt om han da ej fornævnte dag havde set Nikolaj Berntsen andre steder med sin bøsse end i byen og ved stranden på deres land Askø. Vidnet svarede nej. Eller forklarede vidnet at han ej agtede om der var lås for bøssen, hvormed han så den i båden og kom Berntsen tilstedet hvor vidnet og andre skibede for at hjælpes af dem ud til båden og deraf i skibet. Monsr. Peder Knudsen var efter forindførte i denne sag tingsvidne begærende.

Monsr. Peder Knudsen fra Hillested i Lolland mødte udi retten og i anledning af den her udi retten forhen fremlagte ordre og fuldmagt havde kaldt sr. Nikolaj Berntsen logerende i Maribo videre vidner at anføre og på spørgsmål at svare angående skytteri på Askø efter en skriftlig kaldelse af dato 4. november sidst afvigte, som begæres læst, påskrevet og i akten indføres. (*indskrevet folio 201 b*)

Så bekræftede samme kaldsmænd <> at have indkaldt til i dag at vidne i denne sag. (197 b)

Michel Jensen, Christoffer Olufsen, Peder Nielsen (*Niels Jensen slettet*) Niels Nielsen, Lars Pedersen, Peder Larsen, Jørgen Grimer, Hans Pedersen, Hans Olufsen, alle deres sandheds vidne at aflægge og hvis dem bevidst er om Nikolaj Berntsens øvelse med bøsse han har ladet sig finde med sidst afvigte efter høst og ellers imod samme vidner at have kaldet Jeppe Hansen, Niels Jensen Niels Jørgensen, Peder Hansen og Hans Løjet om noget måtte forefalde dem anrørende.

Kaldsmændene havde ikke truffet Nikolaj Berntsen hjemme og det blev af Niels Walter, som udi andre forretninger her udi dag var til stede foreslået at efterdi sr. Peder Knudsen selv under sagen har bekendt at sr. Nikolaj Berntsen er hjemmehørende i Flensborg og dette stævнемål ret ej ham er gjort, så ville monsr. Walter som ellers efter det foran givne stævнемål i sagen har forsvaret Berntsen part have dommeren imod retten

(198 a)

stævнемål erindret til lovmæssig eftertanke, loven efter dens indhold bør sr. Berntsen, der ikke har nogen bopæl her i riget, men aleneste sig på nogen tid som en ung og fremmed karl har opholdt udi sin lovlige handel og næring i Lolland havde imod disse agtende vidnes førelse 6 ugers varsel fra det sted, hvor han sidst bopæl eller tilhold haft har, og da tillige 6 ugers varsel til landstinget, ja allerringest kan dette varsel der ikke er med 14 dage stå ved magt, eller derefter tillades nogen vidnes førelse imod Nikolaj Berntsen, efterdi kaldsmændene ikke kan sige at have ham det selv anmeldt eller forkyndt - - og han fortsatte med flere lovens kapitler - - hvilket alt monsr Walter overlod til dommerens forsvarlige handling.

Monsr. Peder Knudsen som måtte formene en noget ubillig protest af monsr. Walter imod dette kald, hvilken mere ham sigter til ophold og videre med mere

(198 b)

synes nogen medhold af loven, fandt derved anledning at føre dommeren fri imod at bemeldte Berntsen har forhen taget imod genmæle her udi retten med lige varsel som dette og udi samme materie fra det sted hvor han både forhen i lang tid og siden efter sig opholdt har og er ej med forfølgningen villet kaldsmændene forklare og der nu deres aflagte ed at Berntsen ikke sagdes at være bortrejst, men til sit logement hjem om aftenen ventende, hvorfor de af monsr Walter aligerede artikler ej kan have nogen overensstemmelse med hans gjorde protest - og der fortsættes med flere henvisninger til lovens kapitler og artikler. - og da monsr. Walter der ved sidste vidners høring var til stede på Berntsens vegne også i dag mødt på hans vegne og ikke med nogen billighed kan sige at enten

(199 a)

Berntsen eller han om dette lovlige kald har været uvidende, så kan han lige såvel nu som efter et anden kald anhøre vidnerne med mindre han synes at have des større lyst til aligation og forvolde denne besværlige rejse der over. For resten påstår monsr Peder Knudsen at dette kald kendes lovligt og vidnerne stedes til forhør .

Monsr Niels Walter svarede at han holdt det ganske ubeføjet det monsr. Peder Knudsen melder foregående protest for ubillig, såsom den på lovens klare og rene ord er grundet - - og han fortsætter med sin mening om loven -

(199 b)

deraf kan ikke med billighed følge det ham næsten i den eller andre sager skulle kunne betages det privilegium med kald og varsel, som loven giver, og når dommeren vil uden nogen henseende til urigtige aligationer eller forklaringer aleneste observere den aligerede 10. artikel under loven pag. 34, så tvivler monsr. Walter ikke dommeren jo bifalder det vidnes førelse efter det givne stævнемål ej bør at ske med urette - -

Monsr. Knudsen videre kortelig svarede at dommeren vil af alle omstændigheder ...over at monsr. Walter ved sin vedblivende <> protest

(200 a)

- *diskussionen om tolkning af loven angående kaldets lovlighed fortsætter siden ud.*

(200 b)

og næste med -

(201 a)

- Monsr. Peder Knudsens mening var den i samme efter parternes påstand erklærede dommeren at efter kendelse til i dag 8te dage og vidnerne til den tid at møde.

** Monsr. Niels Walter på kongelig majestæts hus- og ridefoged Jens Gymoses vegne lod endnu bekendtgøre det som forhen her i birket er bekendtgjort at i dag eftermiddag skal holdes offentlig auktion udi Anders Gertsens hus her på Fejø over en del afgangne Peder Jensen som her på øen døde og som berettes skal have hjemme hørt i København, hans aflagte effekter.

** Anders Hansen Rågø af Østerby på Fejø udi retten mødte og i retten havde kaldet Niels Rasmussen i Østerby imod mænds opkrævelse angående en eng under Ørntoft, hvor udi Anders Hansen Rågø formener sig at være fornærmet efter Anders Hansens Rågøs påstand er udmeldt efterskrevne mænd nemlig (*Jens Hansen Rågø, Oluf Hansen, Peder Joensen Mogens Gård disse er markeret som slettet*)

(201 b)

Peder Badike, Jens Olufsen, Christen Badike, Jørgen Brusen, hvilke forskrevne mænd at begive dem til åstedet førstkommende mandag 8te dage at udgranske, hvilken af dem er forurettet.

** Sr. Nikolaj Berntsen logerende udi Maribo til sr. Johan Rimmer, bliver derfra herved forkyndt med lovlig 14 dages varsel til Fejø birketing fredagen den 19. november førstkommende at møde videre vidner kaldede og ukaldede at anhøre til spørgsmål at svare angående, at han har ladet sig finde på Askø med bøsse udi næst afvigte efter hest og sammesteds, hvor hans kongelige majestæt harejagt holder, ladet sig med skud høre med videre derved passeret, hvor efter tingsvidner agtes erhvervet. Maribo den 4. november 1717. Som fuldmægtig på skov- og jagt sessions skriverens vegne Peder Knudsen.

1717 26/11

** Efter foregående sidst forleden her ved retten hjemlede kald angående vidners førelse mod Nikolaj Berntsen og som monsr. Walters påstand er at Berntsen efter loven at burde have haft 6 ugers varsel, så har kaldsmændene ved ed afhjemlet hans værtinde, hvor hans logement (202 a)

er bekendt, at han var ventendes hjem om aftenen, så tør jeg ikke understå mig efter loven at underkende kaldet min keder det ved magt og vidnerne stedes til forhør. Monsr. Walter mødte på sr. Nikolaj Berntsens vegne og lod indføre at han forbeholdt sig denne kendelse på behørigt steder at beskedige.

Monsr. Peder Knudsens begærede at vidnerne måtte påråbes og i fald tilstede er, da efter dommerens kendelse at stedes til forhør. Hvorpå fremstod for retten Michel Jensen af Askø og vidnede at sidst afvigte efter høst så han sr. Nikolaj Berntsen kom ind ad Peder Hansens fold på Askø, som ellers kan kaldes hans forgård, og havde bemeldte Berntsen en flintbøsse med sig, og forklarede vidnet videre at Berntsen udi berørte forgård prøvede bøssen om den kunne give ud fra sig aflåsen, men han gjorde ikke nogen skud med den, men siden efter så han ikke Berntsen. Ellers forklarede vidnet at sr. Nikolaj Berntsen samme tid afhentede korn

på Askø, som han der havde købt og ind ladede udi et skibsrums, som lå der under landet. Christoffer Olufsen vidnede at han aldrig havde set sr. Nikolaj Berntsen havde skyde gevær i sine hænder. Peder Nielsen

(202 b)

vidnede at han ikke så sr. Nikolaj Berntsen ommeldte tid med bøsse andre steder end ved stranden, da han ville i båden, og lod sig straks age ud til båden, hvilket var dagen efter, som vidnet havde talt med sr. Berntsen aftenen tilforn til Peder Hansens, og da vidnet det så skibede han tillige med flere korn for sr. Berntsen, som han havde købt der på øen, og lå skibsrums der under øen, hvor udi kornet blev indskibet. Niels Nielsen vidnede at ommeldte tid så vidnet sr. Berntsen udi Peder Hansen forgård med en flint og siden samme dag så ham på vejen ned til stranden med en flint, og da vidnet så ham udi forgård var der lås for flint, men om der var lås for den da han der med gik på vejen til stranden, vidste vidnet og forklarede vidnet, at sr. Nikolaj Berntsen lod indskibe noget korn samme tid udi et skibsrums som lå der under øen, hvilket korn sr. Berntsen havde købt der på Øen, men den anden fra Flensborg tog må på kornet da det blev indskibet. Lars Pedersen vidnede han så sr. Nikolaj Berntsen i Peder Hansens forgård med en flint

(203 a)

som der var lås for, og der vidnet siden kørte til strande med et læs korn, som sr. Berntsen havde købt, så han Berntsen ved stranden og råbte til folkene på skibsrums at de skulle komme til land og hente ham om bord. Samme tid havde sr. Berntsen og en flint hos sig med lås for, men vidnet så ham ikke på marken med nogen flint.

Monsr Peder Knudsen tilspurgte vidnet om han ikke samme dag hørte nogen skud der på landet. Vidnet svarede nej. Peder Larsen vidnede at han så sr. Nikolaj Berntsen for om vidnede tid såvel som i Peder Hansens forgård og ved stranden med en bøsse, men om der var lås på eller ej vidste ikke vidnet, thi han gav ingen agt der efter, og kørte vidnet sr. Berntsen efter hans begæring ud på vidnets vogn til bøde, hvormed han lod sig udføre til skibsrums, som lå der under øen og indtog noget korn som Berntsen havde købt der på øen, og så vidnet ikke at sr. Berntsen havde nogen harer med sig, og ellers forklarede vidnet at sr. Berntsen og dagen til forn var der på Øen, men enten han lå der om natten på Øen eller på skibsrums vidste vidnet ikke. Hans Pedersen vidnede at han ikke samme <> tid så sr. Nikolaj Berntsen på Askø

(203 b)

uden aleneste udi Peder Hansens stue om aftenen da sr. Berntsen købte korn der på øen. Hans Olufsen vidnede han ikke havde set sr. Nikolaj Berntsen enten i Marken eller byen med noget skyde gevær.

Monsr .Peder Knudsen som af disse vidner er berettet, at Jørgen Grimer, der ligeledes som et vidne var indkaldt har i lag tid været syg og sengeliggende, ja også før end den tid som omvundet er, så for faldes hans vidne og efter hvis passeret til vedkommendes efterretning forlanger et tingsvidne. Monsr. Niels Walter ligeledes forlangte tingsvidne.

** Monsr. Peder Knudsen af Hillested i Lolland efter begæring fra Ellen Jacobsdatter boende i København fremkom for retten og på hendes vegne tilkendegav at som hende er forekommet, at hendes ægtemand navnlig Peder Jensen slagter, der i nogle år har været fra hende, skal omsider være kommet her til landet, og der faldet i svaghed er bortdød, der for er hun tjenstlig begærende at hende til fornøden oplysning og efterretning måtte her af retten vorde til behøvende bevis om samme hendes

(204 a)

salig mand Peder Jensen slagters dødelige afgang, når og hvor skete til den ende forlangte 4 dannemænds edelig forklaring udi retten og derefter tingsvidne beskrevet. Fremstillede sig i

retten Hans Nielsen, Michel Lauritsen , Bendiks Pedersen og Laurits Nielsen alle boende udi Vesterby på Fejø, som vidnede ved ed at det dem bevidst er, det en mand ved navn Peder Jensen Slagter, som selv foregav i levende live at været bosiddende i København, er kommet sidst her til landet for halvandet år siden til en mand navnlig Anders Gertsen, hvor han blev svag og døde i året 1716 noget for pinsedag og ligger begravet i Fejø kirke.

** Anders Hansen Rågø for retten mødte og tilspurgte Niels Rasmussen i Østerby om han ikke ville vedstå her for retten, det af ham gjorde forlig angående den tvistighed, som var i mellem os, udi den Oldege eng under Øre toft, hvorpå at Niels Rasmussen erklærede sig at han ikke efter dags, ville imod stå det af ham gjorde forlig, men holde sig det i alle måder efterrettelig, [ikke] udi nogen tid enten med plov eller høslet ville komme længere imod til stenen som står enden på toften. Anders Rågø var tingsvidne begærende.

** Poul Pedersen kræmmer af Nakskov mødte for
(204 b)

retten og lovligt udi retten har kaldet med 8te dages varsel salig Niels Jørgensens efterkommere Mads (tom plads) af Nørreby på Fejø imod sag og dom at lide for hvis han til mig kan være skyldig, hvorpå sagelse skal blive her i retten i dag 8te dage indleveret.
(sådan står der i tingbogen)

1717 3/12

** Poul Pedersen af Nakskov mødte for retten og producerede en skriftlig sagelse, som begæres at må læses, påskrives og i akten vorde indført, dateret Fejø 3. december 1717 undertegnet med egen hånd. Dommeren påråbte om Mads Larsen af Femø var mødt imod det givne Poul Pedersens kald og sagelse har at prætere, og som ingen befandtes er ermeldte Mads larsen forelagt til i dag 14 dage her udi retten at møde.

Velærede og vel beskikkede dommer sr. Jens Madsen, som jeg højlig har været forårsaget, at næst forleden ting at lade kald indføre efter Mads Larsen Niels Jørgensens efterkommer i Nørreby

(205 a)

på Femø, hvor hvis han til mig for nogle små varer er skyldig.

1717 14/12

Dommeren påråbte om Mads Larsen salig Niels Jørgensens efterkommer af Nørreby på Femø, om han eller nogen på hans vegne efter foregående forelæggelse her udi retten var mødt, og som ingen befandtes da sagen optaget til endelig doms afsigelse første ting efter jul.

(205 b)

1718 7/1

** Blev påråbt om salig Niels Jørgensens efterkommer Mads Larsen var mødt noget bevis her i retten at forevise at have stillet Poul Pedersen af Nakskov tilfreds, som ingen befandtes er dom som følger.

Eftersom ærlig og velagte mand Poul Pedersen af Nakskov søger og tiltaler Mads Lauritsen af Nørreby på Femø for gæld, han til ham skyldig er for adskillig varer, han så vel og hans salig formand Niels Jørgensen bekommet har -

og som Mads Lauritsen ikke har villet lade sig indfinde, vides da ikke rettere her udi at kede end Mads Lauritsen jo pligtig er at betale med sagens omkostning inden 15 dage under nam og vurderings eksekution.

(206 a)

1718 14/1

** Fremstod hæderlig og vellærde mand hr. mag. Peder Blichfeld, sognepræst til Fejø menighed og udi retten fremlagde et sit givet afkald af sin ældste myndling navnlig Jesper Brochmand Skov for sit tilfaldne fædrene af efter sin salig far hr. Christen Jespersen Skov, fordem sognepræst her til menigheden på Fejø.-

Jeg underskrevne Jesper Brochmand Skov kendes og her med vedstår at min kære formynder, den ærværdige hæderlige og højlærde mand hr. magister Peder Blichfeld, sognepræst til Fejø menighed har gjort mig fuldkommen rigtighed og fornøjelig afbetalt mig al den arv og arvelod, som mig efter min salig far, den hæderlige og vellærde mand salig hr Christen Jespersen Skov mig arveligen var tilfalden, som er efter skiftebrevets indhold penge 63 rdl. 5 mark 10 sk. - giver jeg fuldkommen afkald og kvittering for alt forbemeldte tilfaldne fædrende arvelod og rente - -

(206 b)

må dette mit afkald til tinge læses, protokolleres og påskrives uden noget kald eller varsel, derfor til mig at gives datum Nykøbing på Falster 2. maj 1716. Jesper Brochmand Skov.

1718 4/2

** Jørgen Hansen af Østerby på Fejø for retten fremstod på gamle Hans Olufsens vegne sst. til i dag hid udi retten havde kaldet Jeppe Hansen, Hans Rasmussen og Peder Pedersen ungarl af Vesterby anlangende deres sandheds vidner her for retten at aflægge og til spørgsmål at svare, om hvis grove og ukvems ord, som Oluf Nielsen af Vesterby på Fejø har tiltalt gamle Hans Olufsen den 26. januar næst afvigte, som er sket i Jens Rasmussens hus i Vesterby på Fejø, hvor imod forbemeldte Oluf <> Nielsen i Vesterby på Fejø til i dag varsel er givet vidner at anhøre og til spørgsmål at svare.

(207 a)

Hans Rasmussen vidnede, at for nogen tid siden var han kommet ind i Jens Rasmussens hus i Vesterby, da Oluf Nielsen og Hans Olufsen var der inde og andre godtfolk med, da ved vidnet ikke, at Oluf Nielsen nævnte gammel Hans Olufsens navn i det hus, men Oluf Nielsen gik på gulvet og var ganske drukken og sagde du rakkerknægt, du må ikke lade mig begære eller forgøre, hvilket af ordene var, vidste vidnet ikke til nogen fuldkommenhed og var ikke mere bevidst. Fremstod for retten Peder Pedersen ungarl og vidnede, at han kom ind i Jens Rasmussens hus om morgenen tidligt og tog sig brændevin for en skilling og gav si i snak med sin kammerat Lars Danielsen og hørte nok, at gamle Hans Olufsen og Oluf Nielsen havde nogle ord tilsammen, men vidnet vidste ikke, hvad de talte om. Jørgen Hansen tilspurgte vidnet om de ikke hørte

(207 b)

at Oluf Nielsen talte om den rakkerknægt, at skulle ikke forgøre eller begøre, hvem Oluf Nielsen havde de ord til ? På Jørgen Hansens spørgsmål svarede vidnet, at det ej hørte de ord.

Jørgen Hansen tilspurgte Oluf Nielsen her for retten, hvem han mente med disse grove og ubekvemme ord, enten det var forberørte gamle Hans Olufsen eller ej. Hvor til Oluf Nielsen svarede, at han var en anden mand, enten han havde sagt de ord eller ej vidste han ikke.

Jørgen Hansen begærede af birkedommeren at han ville foreholde det udeblevne vidne

Jepp Jensen til næste ting at møde og sit vidne at aflægge, og hvis ikke skulle ske, da at anses efter loven. Dommeren bifaldt Jørgen Hansen og det udeblevne vidne, at det til første ting her for retten møder og sit viden efter loven at aflægge.

1718 18/2

** Dommeren påråbte om gammel Hans Olufsen eller nogen på hans vegne var mødt Jepp Jensens vidne efter forelæggelse var mødt, og ingen af dem befandtes.

** Jørgen Hansen Borre af Østerby på
(208 a)

Fejø for retten fremkom med begæring at ham af retten måtte meddeles et tingsvidne til at bevise den store sø skade han formedelst et vejrlig har lidt, i det min jagt for to års tid siden strandede på Fakse Rev under Sjælland, hvilket tingsvidne jeg allerydmygst til bevis frembære til deres høje excellence højædle og velbårne hr. geheimeråd og stiftsbefalingsmand over Lolland og Falster underdanigst vil formode deres excellences milde resolution til at besøge godt i Lolland og Falster om en ringe behjælpning til at betale min skyld, såsom jeg den bort satte jagt af en venlig mand på kredit var betroet, og jeg selv der over med hustru og små børn er gerådet udi største armød, og til des mere bevis fremstillede sig to dannemænd Jørgen Pedersen og Bernt Frederiksen begge på Fejø boende, som bekræftede edeligt og vidnede således, Jørgen Pedersen, at han var med Jørgen Hansen Borre, da forbemeldte jagt strandede, og sloges ganske i stykker. Ligeledes vidnede Bernt Frederiksen, at han nogle dage efter var på stedet, hvor berørte jagt var strandet, og da var den ganske i stykker slagen og en del var borte af hende, og eller af skilt i bunden, hvorefter Jørgen Hansen Borre var tingsvidne begærende ved 8te edelige lovfaste dannemænd.

1718 25/2

** Christen (Michelsen)
(208 b)

af Østerby for retten fremstod og lovligt hid udi retten havde kaldet Lars Hansen Møller i Østerby at møde, vidner at anhøre og til spørgsmål at svare, anlangende 1. at jeg Lars Hansen Møller kom indtil mit i mit hus den tid vi skulle begynde at høste vor hø, og bad mig om, at jeg ville magelægge ham mit hus, så kunne i holde mit hus igen, og føre mig en stor villighed der med, så vil jeg betale eder derfor, så længe I det behager, at jeg, at jeg må sidde i eders hus, hvor til jeg svarede, hvad vil I vel give mig, at I måtte sidde i mit hus så længe, at mit gods ligger i Eders Hus. Hvor til Lars Hansen Møller svarede, det skal jeg have at vide hos eder, hvor til jeg svarede, vil I give mig 2 rdl. Lars Hansen Møller svarede, jeg vil give eder 10 mark, hvortil jeg svarede, så længe jeg har mine ærter og gods i eders hus, vil jeg gøre eder en stor føje dermed. Nu stod det så imellem os indtil vi havde høstet rugen og byggen, og imidlertid sætter Lars Hansen Møller sig et skur for den vestre ende på sit hus, som jeg skulle kørt til at læsse mine ærter af ind i hans hus. Nu den tid jeg det så, går jeg ind til Lars Hans Møller, og siger således til ham, det er ikke ret, at I har lukket mig den gavl til, hvortil Lars Møller svarede, min bror giv dig tilfreds, nu har (.....) høstet mine ærter, nu vil jeg selv hjælpe dig med heste og vogn og med mit folk, så det skal ikke komme dig til hinder. Imidlertid (...) jeg Christen Michelsen skulle til at age mere

(209 a)

(.....) så jeg slet intet til Lars Møller eller hans vogn, langt mindre folk, hjalp mig 2 eller 3 læs at tage imod i (laden), når jeg bedst havde dem fornøden, så var de borte at jeg hverken kunne

se eller høre dem, og ej heller kunne råbe dem op.

2. Kommer hans nabo Hans Rasmussen ind til mig, og siger til mig at Møller vil til at bage og det er så hårdt vejr Gud forbyde, at der skal spredes nogen våde, såsom din gård og min, som i hver andre, kommer da nogen ulykkelig hændelse til, da får du at svare dertil. Jeg går ud med ham af mit hus, og beder to mænd, at de vil af den godhed gå med mit til møllerens, og høre der på, eftersom det er noget hårdt vejr at bage udi, at jeg vil forbyde han ovnen, at han ej må bage i samme efter denne dag. Som jeg kom der ned med tvende mænd, da var han ej hjemme, så forbød jeg hans kone i disse 2de mænds nærværelse, at de måtte ingen tid bage i ovnen, fordi han[ovnen] har stået længe ubrugt, men vil i bage, så kan gå ind til mit, eller eders anden nabo, så bliver det jer intet nægtet at bage, når i har det fomøden, men ovnen siger jeg jer af med, for jeg ved ej enten han dur noget eller ej, dog har de entlediget forbud, men af egensindighed har gjort imod mit forbud.

3. som jeg har havde kornet i husene undtagen i de to spænder rum, vesten op til stuen, som jeg har haft rug i selv, og flyttet den både ind og ud, som der altid spildes noget, både når man rækker ind og ud. Nu formener jeg at Lars Hansen Møller af egen dristighed har slået mig en vej ud, som jeg har haft mit i forberørte 3de spænder rum, som jeg vil bevise, at hans egen datter har sagt i mit hus for mig og alle mine folk, på det han kunne dermed føde sine svin og få god svinesti så længe vinderen trængte.

4. (h....) jeg formener at Lars Hansen Møller begynder (at) flytte nogen fremmed foder før og videre, som han har til forhandlet sig hos Anders Hansen (....),
(209 b)

jeg dog ej givet et eneste ord derfor, men har flytte det ind mit hus, som jeg har bevilget ham med, så længe jeg noget gods eller eje i hans hus har, imidlertid skikket jeg min kone ind til ham, og lade han tilsige, at han intet fremmed foder måtte flytte ind i mit hus, men han siger at skulle gøre gavlen ledig på indbemeldte hus, så kan i flytte foderet der ind, når jeg har tømt det og gøre eder det så nyttigt som I kan, hvortil Lars Hansen Møller han måtte komme, når han ville, jeg vil gøre ham (hvilken) ende klar, han vil have. Så kommer min kone hjem til mig med disse svar, så lader jeg min dreng ride op efter mig en mand og fliget [flyet] selv til, og ville og at mine ærter hjem, og tage dem ud af den østre ende, som jeg havde sat dem ind af, for det faldt mig bedst belejligt, fordi lugen var ved den ende, den tid jeg havde fliget [flyet] alting til, så går jeg ind til møllerens, da havde han hugget sin hysken [lokum] ned ved den vestre ende, så siger jeg til ham, at jeg var ej fornøjet dermed, men jeg bad han, at han skulle gøre mig den ende klar, dersom jeg havde fået dem ind, vil jeg også have dem ud, hvortil Lars Hansen Møller svarede, Vil I ej tage dem ud ved den ende, som jeg nu har gjort klar, så kan I gøre hvilket I vil, hvor til jeg svarede, jeg vil havde dem ud ved den ende, som jeg fik den ind af, hvortil Lars Hansen Møller nogle ord svarede, som jeg bad nogle dannemænd, som stod hos, drages til minde, som jeg har ladet kalde ind i retten, deres sandheds vidne at aflægge, som er Hans Christensens husmand, Hans Hansen Sadel, Henrik ( ) og Rasmus Nielsen Lund, alle af Østerby på Fejø. Efter indførte begærede Christen Michelsen at vidnerne skulle aflægge ed.

(210 a)

Vidnede Hans Christensen således, at den tid Christen Michelsen begærede af mølleren, at han ville afbryde sit hus så vidt, [at] han kunne få frit køre ved den østre ende af huse, at han kunne få sine ærter ud, hvorpå mølleren svarede, at han ej ville flytte sit hus i dag, jeg har gjort eder den vestre ende klar, og gjort mig skade, jeg bryder af ved denne ende ned, vil i bryde det af, så vil bryde det af, så vil jeg låne eder en sav så god, som der er i byen, hvortil svarede Christen Michelsen nej. Videre er vidnet ej bevidst.

Dernæst vidnede Hans Hansen Sadel således, at han slet intet vidste af sagen at sige. Henrik (lov) vidnede at han var at hjælpe Lars Møller at flytte noget foder, imidlertid kom

Christen Michelsens kone og tilspurgte mølleren om de kunne komme til at få vores ærter af eders hus, Mølleren svarede, at han kunne ej komme noget før eller bie endnu lidt, videre snakkede de sammen, vidnet vidste det ej, for han tog vare på sit arbejde, og lidt korn, derefter kom Christen Michelsens svend ind til os igen og spurgte Mølleren ad om de nu kunne få deres ærter ud, hvortil han svarede, ret lige nu kan det ske, og jeg vil hjælpe ham, hvad jeg kan. Imidlertid bad Lars Møller os, at vi ville tage skuret bort der stod ved den vestre ende på huset. lidt derefter kom Christen Michelsen ind til os, og da kom til ords med hver andre, således at Christen Michelsen ville have fri kørsel til den østre ende af huset, der ville han have sine ærter ud, hvortil Mølleren svarede at han kunne få dem ud ved den vestre ende eller af døren på huset, og ej forbød Christen Michelsen at tage dem ud ved den østre ende på huset. Møllere sagde, at han ej ville bryde (sit) hus af for ham den dag og ej heller (kræves)

(210 b)

rømmes, og sagde at det måtte være en skælm, der gjorde og ligesådan, som begærede det, så bad Christen Michelsen os drages til minde.

Dommeren tilspurgte vidnet om han intet hørte Christen Michelsen eller nogen begærede af Mølleren, at han skulle flytte sit hus. eller at skære rummene af, hvor til vidnet svarede, at Christen Michelsen begærede af Mølleren, at han ville flytte sit hus så vidt, at han kunne få sine ærter ud af den østre ende på huset, videre var vidnet ej bevidst

Rasmus Nielsen Lund vidnede at Christen Michelsens kone ind til Mølleren om morgenen tidlig og begærede af Mølleren, at de kunne få deres ærter hjem, hvortil Mølleren svarede kunne jeg kommet noget før eller bie endnu lidt, såsom jeg har nu folk i arbejde, og svarede Christen Michelsens kone nu må vi ef være vort eget betroet. Imidlertid mølleren gjorde ryddelig ved den vestre ende på huset og kom Christen Michelsens svend ind til Mølleren og begærede at han ville komme ind til hans husbond, han ville tale med ham, sammen gik vi der ind. Noget efter Christen Michelsen kom ind til Mølleren og begærede at han ville have sine ærter ud af huset, og da havde Mølleren gjort ryddelig ved den vestre gavl, så Christen kunne have kørt til og taget sine ærter ud. Så gik de begge om ved den nørre side, og vidnet var ved den søndre side, hvad ord de havde tilsammen, vidste vidnet ej videre end at mølleren sagde det måtte være en skælm, der ville begære at jeg skulle bryde mit hus af, videre hørte vidnet at mølleren sagde, vil du bryde huset af så vil jeg <> låne dig en sav, videre var vidnet ej bevidst. Hvorefter parterne var tingsvidne begærende.

(211 a)

** Christen Michelsen endnu hid udi retten havde kaldet Peder Olufsen i Østerby for hvis, han kan være mig skyldig efter sit købebreves indhold 37 sldl og 3 års forfaldne renter, hvorpå Christen Michelsen satte udi rette med formening at Peder Olufsen bør at betale til mig ovenstående tillige med denne processes omkostning. Peder Olufsen imod Christen Michelsens indførte begærede 3 ugers opsættelse, hvilket dommeren bifaldt.

1718 4/3

Blev af retten påråbt om noget var at forrette og ingen befandtes.

1718 18/3

** Efter at retten var sat påråbte dommeren Peder Olufsen, som efter løfte og forelæggelse i dag at skulle besvare Christen Michelsens sagelse, hvor da Hans Pedersen Løjet af Vesterby

på Fejø på Peder Olufsens vegne af Østerby mødte for retten, som Peder Olufsens efter <> forelæggelse er forårsaget at besvare sin svogers til hans givne sagelse, således:

(211 b)

At Peder Olufsen ikke kunne nægte at være skyldig til velbemeldte sin svoger efter købebrevets formelding, men alene dette ville Peder Olufsen formode, at hans svoger betragter sin egen samvittighed, om han ej da der han købte gården af sin far salig Michel Christensen, nemlig ½ gård, som Peder Olufsen nu bebor, og ikke handlede med hverandre med ærlig mundtligt løfte og tilsagde Peder Olufsens hustru Birgitte Michelsdatter aparte foruden gårdens bortlodning, som udi købebrevet er mensioneret for hedes tjeneste og sure arbejde 20 sldl. som Christen Michelsens egen mor kan nok vedstå, samme løfte af hendes søn er gjort. Altså må Peder Olufsen nu fornemme uformodentlig at han svoger her ved retten søger ham for fuld betaling, da dog Peder Olufsen visselig havde formodet, at hans svoger, når de ved denne sidste afregnings slutning skulle finde sig ermeldte 20 sldl. af kvitteret. men ihvorvel Peder Olufsen dog skulle formode, at hvis en lover og indgår med mund, hånd og segl er pligtig til at holde, og han nok har været, at fader og søn har trådt hverandre på ord, hvorfor de 20 sldl. ikke udi købebrevet er blevet indesluttet. Hvorfor Peder Olufsen vil formode, ha hans svoger skriver til samvittighed, og at godtgøre sin søster forberørte penge, og hvis han ej sig her udi vil (...ende), vil Peder Olufsen begære, at ermeldte (hans) svoger edelig vil fragå,

(212 a)

at han <> sig sin søster forberørte 20 sldl. har lovet eller, og han kan sige hende dem udi nogen måde at have fornøjet det Peder Olufsen vil forlange, som her sagt er, at han måtte forelægges, da enten at fragå eller vedstå indførte.

Dommeren pårøbte om Christen Michelsen, eller nogen på hans vegne var mødt på Peder Olufsens indførte ville svare, ingen befandtes, er ham forelagt til i dag 14 dage her udi retten at møde, for at påhøre hvis ham da kan blive forelagt, eller og han noget imod af Hans Pedersens indførte ville svare.

** Hans Pedersen Løjet af Vesterby og havde hid i retten kaldet Johanne Jensdatter med sin lovværge nu værende til hus hos Joen Rasmussen i Østerby, angående et hørgarns pudevår med bred kniplinger, som bemeldte Johanne Jensdatter min hustru efter anmodning har forevist, som jeg formener at have været mit ejende, og at være mig fra kommet uden mit minde, hvorfor jeg vil begære, at som bemeldte Johanne Jensdatter det har udsagt, da hun af min hustru blev tilspurgt, at hun bemeldte pudevår har bekommet, som da har givet til gensvar, at hun det har købt, hvorfor som før er sagt, vil jeg (begære), at ermeldte Johanne Jensdatter må af retten blive forelagt, at udsige hvem [hun] det afkøbt har, og på hvad sted (bekommet), hvor efter jeg videre at påtale.

(212 b)

(Dommeren) <> tilspurgte, den for retten stående Johanne Jensdatter, om [hun] nogen væрге har, som sig udi denne sag på hendes vegne ville indfinde og påtale, og som hun her for rette beklagede sig ingen væрге at have, men begærede Oluf Hansen af Østerby, som og her udi retten var til stede, ville som væрге hindes sag antage. Dette af Johanne Jensdatter begærende bifaldt dommeren, og tillod Oluf Hansen at tage Johanne Jensdatter i forsvar som væрге. Efter indførte erklærede Oluf Hansen sig ikke at kunne være væрге i denne sag for Johanne Jensdatter, af årsag hun havde intet at koste med, men Johanne Jensdatter begærede 4re eller ugers delation til veje blev, sådan at hun kan rejse at forskaffe hjemmel til indførte pudevår, som hun beretter at have købt ved Nysted udi en bondegård af bondens kone, hvad konens navn var kunne nu ikke sige, enten det var Sidsel eller Apelone, men et af begge var det. Dommeren tillod hende delation. Hans Pedersen begærede at dommeren ville forelægge

hende, at når hun ville rejse efter sin hjemmel, at jeg derom kunne være vidende, enten selv at følge med eller og mit visse bud. Dommeren bifaldt Hans Pedersens begærede, forelagt Johanne Jensdatter, at advare Hans Pedersen (førend) hun ville fortsætte sin rejse at forskaffe sin hjemmel.

(213 a)
1718 26/3

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø for retten fremkom og havde hid udi retten kaldet Lars Larsen af Vesterby på Fejø til i dag med 8te dages varsel, angående imod mænds opkrævelse, her for retten begæres at måtte blive udmeldt 4re uvildige mænd at efterse en sten som befindes at stå imellem Lars Larsens toft og Anders Gertsens vestre Gallestykker, om den kunne befindes at være en rigtig skelsten eller ikke, og derefter at gøre deres afsigt. Lars Larsen begærede af dommeren 14 dages delation, da at svare til Hans Mogensens indgivne kald og til den lovede tid da at indfinde sig i retten Hans Mogensens kald at besvare eller de selv i mindelighed den omtvistede sten optager og derefter være forligelige, hvis ikke inden 14 dage bliver ham tilladt.

** På velædle hr. hus- og ridefogdens fuldmægtig monsr. Niels (Hammer)
(212 b)

er kaldet Niels Nielsen på Askø boende for hvis han til ham er skyldig, som ermeldte monsr. Hammer udi rede penge Niels Nielsen lånt haver, nemlig 11 sldl. Lod monsr. Hammer efter skriftlig missive sætte udi rette, om ikke berørte Niels Nielsen bør at betale med billig rente så og denne sags bekostning. Blev af retten påråbt om Niels Nielsen eller nogen på hans vegne var mødt, og som ingen befandtes er ham givet 14 dages delation.

1718 1/4

** Christen Michelsen udi retten mødte og producerede et skøde af dato 3. april 1705 oprettet imellem ham og hans far salig Michel Christensen, og ved intet vidste noget at være skyldig, end som dette udi retten lagte købebrev ommelder, og som min svoger Peder Olufsen har ladet indføre i dag 14 dage, at jeg ville fragå edeligen ikke at have lovet min søster 20 sldl., da jeg den ½ gård afkøbte min salig far Michel Christensen, eller og jeg skulle (... se) at ermeldte 20 sldl. skulle forhen være godt (gjort), hvorpå Christen Michelsen er aldeles sig (...) han aldrig nogen tid har lovede sin salig far noget til sin søster Birgitte <> Michelsdatter at betale, vidste nu som udi købebrevet at er mensioneret,

(214 a)

men erbød sig efter sin svogers forlangende sin korporlige ed her for retten at aflægge, at han aldrig har lovet Peder Olufsens hustru Birgitte Michelsdatter for omrørte 20 sldl., som Christen Michelsen efter omrørte 20 sldl. her for retten turde tilbyde sig at ville aflægge ed for. Hvor efter eden af lovbogen for Christen Michelsen er læst, aflagde sin korporlige ed, og bad sig så sandt hjælpe sig Gud og hans hellige ord, at han aldrig havde lovet sin søster Birgitte Michelsdatter for omrørte 20 sldl. som omtvistes.

Dommeren optog sagen til i dag 4re uger. da at afsige dom, men formodes Christen Michelsen erhvervet tingsvidne dommeren til oplysning, hvorefter han kan gøre sin dom.

1718 8/4

** Blev af retten påråbt, om Niels Nielsen boende på Askø her for retten var mødt eller nogen

på hans vegne, imod forhen indførte sagelse af monsr. Niels Hammer kunne have at prætere, og som ingen befandtes, er sagen optaget til kendelse til første ting efter påske.

Lars Larsen for retten fremstod og protesterede mod det kald af Hans Mogensen for fjorten dage $\diamond$ siden er hid i retten kaldet
(214 b)

angående en sten stående imellem min toft og Anders Gertsens Gallestykker, og begærede at birkedommeren ville underkende bemeldte Hans Mogensens kald og ikke stede det, såsom det er imod loven, ikke kalde en allerede, som Hans Mogensen mig, men flere vedkommende, de der findes til mig, og bør ikke indkaldes, før end Hans Mogensen sin sag kan begynde, og dermed lovligt fortføre. Dommeren efter Lars Larsens forlangende ville resolve til første ting efter påske.

** Jørgen Jensen af Østerby på Fejø for retten fremstod og lovligt her udi retten har kaldet Peder Jensen af Østerby angående en vending med sine heste og harve har gjort på hans Hyde jord, kalve kær og Stader boel, hvorpå han af retten begærede, at måtte udmeldes 4re uvildige mænd til bemeldte ager at efterse, hvis skade der kunne være gjort. Udmeldtes efterskrevne mænd Jeppe Rasmussen, Peder Olufsen den unge af (Østerby), Lars Larsen og Albret Olufsen af Vesterby, som sig til bemeldte ager efter den medgivne takst har at begive.

(215 a)
1718 22/4

** Blev påråbt Niels Nielsen af Askø eller nogen på hans vegne her i retten var mødt, som ingen befandtes er dom afsagt således. - og som Niels Nielsen ikke har været mødt, vides da ikke rettere her udi at kende, end Niels Nielsen på Askø bør at betale til monsr. Hammer sin fordring 11 sldl tillige med denne sags omkostninger inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

** Eftersom Hans Mogensen bomand i Vesterby efter lovlig afhjemlede kald påtaler en sten, som står imellem Lars Larsens toft, og Anders Gertsens Gallestykker, hvorpå begærede af retten 4re uvildige dannemænd at efterse, om det er en rigtig skelsten, hvorimod Lars Larsen lovlig er kaldet og givet 14 dages delation. Hans Mogensens påstand, at Hans Mogensen hans kald (...)

(215 b)

- da som ermeldte Lars Larsen lovlig hid udi rette kaldet efter for meldte lovens artikel, - men alene forlangende de omtvistede sten udi mænds nærværelse optages, at efterse, om det er en skelsten, eller ikke, hvilket af retten er tilladt, og udmeldes til eftersyn efterskrevne mænd Jeppe Rasmussen og Peder Olufsen den unge af Østerby, Albret og Morten Mortensen af Vesterby at efterse den omtvistede sten, om det er en skelsten eller ikke.

1718 29/4

** Blev påråbt [om] Christen Michelsen kontra sin svoger Peder Olufsen her for retten noget førend dom afsiges ville udi sagen påtale, og som ingen befandtes er dom afsagt, som følger.
(*indskrevet folio 216 a*)

** På monsr. Skiønnings som fuldmægtig på monsr. Mogens Jeppesens vegne af København var hid ud i retten til i dag kaldet Jørgen Borre af Østerby her på landet, for hvis han til

velbemeldte Mogens Jeppesen (er) skyldig, og imod gjorde arrest på hans iboende hus og til hørende båd og redskab.

(216 a)

Blev påråbt om Jørgen Borre eller nogen var mødt, og som ingen befandtes er ham forelagt til i dag 14 dage at besvare.

** Som Christen Michelsen af Østerby tiltaler sin svoger for 37 sldl. 3 års forfalden rente. Herimod Peder Olufsen indfandt og vedstod sin svoger efter købebrevets formelding at være skyldig, men allerede Peder Olufsen ville formode, at hans svoger ville betragte sin egen samvittighed, om han ikke havde tilsagt sin søster 20 sldl. da han købte en ½ gård af sin salig far. - Og Christen Michelsen til de forelagte tid og aflagde sin ed, at han aldrig havde lovet sin søster Birgitte Michelsdatter 20 sldl. og da afsagt søledes.

(216 b)

Efter for <> foregående protester og Christen Michelsen ved sin ed har præcaveret [forsikret] sig, hvorfor derfor kendes fri, og ikke rettere at kende udi, end Peder Olufsen jo bør at betale til sin svoger 37 sldl. med forfaldne 3 års rente tilligemed denne sags bekostning bliver i alt 43 sldl 3 mark 8 sk. 2 2/5 d. og det inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

1718 14/5

Jørgen Nielsen Lock af Sønderby for retten fremstod og havde lovligt hid i retten kaldet Karen Hansdatter af Nørreby med sin lovværge enten at benægte ved ed, at hendes salig mand Hans Pedersen Skov ikke var mig skyldig, som jeg har at fordre efter ham eller og at høre min ed, at min fordring er ret, der efter dom at lide. Efter at kaldet var afhjemlet pårøbte dommeren Karen Hansdatter af Nørreby på Femø, som var mødt tilligemed hendes far og lovværge Hans Andersen af Sønderby med tilspørgsel er meldte Karen Hansdatter ved sin saligheds ed kunne fragå at hendes mand (salig) Hans Pedersen Skov ikke var de omrørte 22 sldl. skyldig til Jørgen Nielsen Lock.

(217 a)

Efter at eden af lovbogen var oplæst tilspurgte dommeren endnu Karen Hansdatter endnu som tilforn, om hun ville og kunne aflægge sin ed, at hun eller hendes salig mand Hans Pedersen Skov er bevidst at være Jørgen Nielsen Lock de 22 sldl. skyldig. Hvor da bemeldte Karen Hansdatter her for retten præsenterede sig godvilligt erbød sig så sandt hjælpe sig Gud og hans hellige ord, af hendes salig mand var bekendt i sit yderste, at han intet mere var Jørgen Lock skyldig 22 sldl., som enken tilstod at være allerede af boet betalt. Dommeren ikke efter denne sags beskaffenhed og her for retten aflagte ed, vidste ikke rettere her udi at kende end Karen Hansdatter jo bør at være fri for Jørgen Nielsens tiltale angående de 22 sldl.

** Dommeren pårøbte Jørgen Borre om han efter forelæggelse var mødt noget imod monsr. Skiønnings forhen givende kald havde at prætendere, og som ingen befandtes står kaldet ved sin fulde magt så vidt loven tilsteder.

1718 3/6

** Christen Skiønning ridefoged ved Beridsgård fremkom for retten på sr. Mogens Ebbesens vegne og fremlagde den her ved retten i 6 uger pårøbte arrest betræffende Jørgen Borres båd og ejendoms hus, som under rettens råd og medfølger var for(fattet) på det forordnede stemplede papir så (.....)

(217 b)

(...) den nu her i retten vorder fremlagt og udi retten indført, hvor monsr. Skiønning udi Jørgen Borres egen nærværelse her ved retten på sr. Mogens Ebbesen af København hans vegne saggav bemeldte Borre til ommeldte Ebbesen skyldig at være den summa penge, som efter egen tilståelse befindes i maj 1716 at have været 102 rdl. 2 mark 10 3/4 sk. hvilket siden den tid har pådraget sig renter, nemlig 10 rdl., som i alt gør den summa 112 rdl. 2 mark 10 3/4 sk. udi klingende mønt. Herpå bemeldte Bore udi næst afvigte vinter har afbetalt 14 sldl.-

Dommeren tilspurgte, den her for retten stående Jørgen Borre kunne benægte indførte sr. Ebbesens fordring, og derpå prætenderede renter og omkostninger, hvorpå Jørgen Borre her for retten svarede, at han tilstod monsr. Skiønnings på Ebbe Mogensens vegne gjorde påstand og havde ikke imod den noget at sige. Hvorpå monsr. Skiønning begærede dom uden noget ophold, altså faldt og blev afsagt.

(218 a)

- Vides ikke rettere her udi at kende efter Jørgen Borres egen tilståelse end, at han jo bør at betale til sr. Mogens Ebbesen indbemeldte 93 rdl. 10 3/4 sk. tillige med denne processens omkostning 8 rdl., hvilken betaling søges udi det Jørgen Borre tilhørende arresterede hus og båd, hvis ikke det kan tilstrække, da i hans øvrige formue efter loven at tilfindes.

** Monsr. Skiønning fremlagde her udi retten en fra prokurator sr. Niels Walter af Nykøbing til hans excellence her. geheimeråd Lützwow gjorde begæring om sættedommer udi en sag, bemeldte sr. Walter at have ladet indstævne, hvorpå høj bemeldte hans excellences resolution er falden til monsr. Skiønning dommer embede i samme sag at beklæde, siden salig Christian Hansen, som nu ved døden er afgangen, og dertil forhen var ordineret ikke kan møde. hvilken hans excellences 2de gange er gået resolution udi retten blev forelagt og påskrevet. Dernæst fremkom for (bemeldte) <> for retten monsr. Niels Walter, boende i Nykøbing på Falster (218 b)

på sr. Peter Blads og sr. Niels Jacobsen Vigers vegne ved kaldsmænd at have forkyndt en af monsr. Walter underskrevet stævning udi Peder Jensen Slagters afdøde logement eller sidste tilhold her på landet, samme stævning betids og at være læst, forkyndt op påskrevet inden Lolland Falsters landstings ret.- Nemlig en arrest forretning som er gjort af den først i sagen beskikkede dommer nu salig Christian Hansen, så og den udi indlægget anmeldte inden Københavns rådstueret afsagt dom, item Peder Jensen Slagters efterladte hustrus og barns arvegælds fragåelse, hvor efter monsr. Walter begærede uden ophold dom udi sagen.

Dommeren påræbte om nogen på den indciteredes vegne indfandt sig her for retten, men som ingen mødte og sr. prokurator Niels Walter uden ophold (på) stod endelig dom udi sagen er således for retten kendt og afsagt, som følger. Efterdi sr. Niels Walter med en ved Københavns rådstue <> ret afsagt dom af dato 20. oktober 1717 beviser

(219 a)

at for (... hr. overformynder sr. Peter Blad og sr. Niels Jacobsen Viger begge af København, er tilfundet at svare Tomas Olufsen den kapital 84 rdl. 2 mark tillige processens omkostning 12 rdl., der som rører sig af en arve kapital myndling, navnlig Svend Henriksen tilfalden, for hvilken den her på Fejø afdøde Peder Jensen forhen værende slagter var tilsat som formynder at værge, med videre samme doms indhold, der imod bemeldte overformynder dem tilfundet at søge sin regres hos den nu afgangne Peder Jensen og hustru, hvilket alt sr. Niels Walter, som fuldmægtig på bemeldte overformynders vegne har entlediget at lade ved arrest den 22. april sidst her på Fejø behæftet den forhen meldte afdødes effekter, det som en arrest forretning udviser består af 3 dobbelte dukater 56 enkelte dito, item en Petzerring [signetring] og en slet dito af guld, så og 2de specie rdl. samt udi rede penge 11 sldl. 5 mark danske, på hvilken arrest at være lovlig. -

Da efterdi påtegning på forbemeldte dom efter dens tilhold udviser at tildømte 84 rdl. såvel som omkostninger $\sphericalangle$ af prokurator Niels Walter principaler til Thomas Olufsen i sagen rigtig er betalt med videre sagens omstændigheder.

(219 b)

Så kan ej andet end bemeldte Walters påstand følges, helst udi den afdødes efterladte enke ved de her udi retten producerede dokumenter tilkendegiver, at hun tillige med hendes eneste avlede søn ganske fraviger at arve og gælde, derfor ikke med hans efterladte effekter sig indlade, af det sin årsag ved magt kendes den gjorte arrest og sr. Peter Blad og sr. Niels Jacobsens vegne tilfundet at nyde efter forlangende af prokurator Walter udi gjorte irettesættelse anførte kapital med påløbende renter, og den forhen idømte omkostning i alt 117 rdl. 2 mark 4 sk. processens omkostning som efter speciel forklaring påstås, at nyde med 65 rdl. 2 mark hvilket af dommeren blev modereret til 54 rdl. som idømte udtages i den afdøde salig Peder Jensen Slagters efterladte midler. Først det allerede med arrest behæftede lovlige omgang dem at føres fornøjelse for så vidt kan tilstrække, og hvad videre det idømte (...) måtte restere tilfindes at søges og tages efter dommerens anvisning i den efterlades midler, hvor ellers findes kan. Hvorpå monsr Walter begærede dommen beskrevet.

(220 a)

** Morten Hansen Krog af Vesterby på Fejø for retten fremstod på Johanne Pedersdatters vegne med begæring at efterskrevne 2de dannemænd nemlig Jens Rasmussen og Peder Pedersen Isen, begge af Vesterby på Fejø at ville meddele hende deres sandfærdig beretning angående hedes salig bror Peder Pedersen, som for nogle års tid siden har begivet her fra landet til København, og der udi hans majestæts tjeneste til søs på orlogsflåden er blevet antaget for matros, og efter hans majestæts fløde sidst forleden vinter er blevet indlagt, har forbemeldte Peder Pedersen efter Sø- etat. gen. kommis. den 21. december 1717 fået lov at passere hjem, og der tiden var nu omme, efter forbemeldte karls pas formelding, begav han sig her fra landet på rejsen ad København, og der under Femø druknede, og der under samme land blev fundet, optaget og begravet. Til den ende er her af retten et tingsvidne begærende, om muligt forbemeldte hendes salig bror noget af hans charge ved det højlovlige kongelige admiralitet kunne være til gode, at hun som en fattig kvinde til hendes tarv måtte bekomme.

Hvor da for retten præsenterede sig Jens Rasmussen og Peder Pedersen Isen, begge boende i Vesterby på Fejø ved ed efter loven vidnede at dem udi guds sandhed er og bevidst at ovenmeldte Peder Pedersen $\sphericalangle$ var født her på landet af ærlige forældre,

(220 b)

og er os ikke ubevidst at jo forberørte karl af engen fri vilje for nogle års tid har begivet sig her fra landet til den ende at tjene på hans majestæts orlogsflåde for matros, hvor bemeldte karl er blevet accepteret, hvorfor ermeldte Johanne Pedersdatter allerydmygst vi ervarte de høj bydende admiralitets herrer til hendes nødtørft, tarv hendes forbemeldte salig brors charge måtte nyde.

** Hus og ridefoged ved Nykøbing slot og amt ædle Jens Gymose erindrede, at han forhen og betids har laden tilkendegive den her på landet afdøde Peder Jensen Slagters hustru i København, at han her på landet var død og efterladt en de af klæder og penge, på hvilken erindring han, navnlig ridefoged Gymose ej fra hende har erholdt noget hvor eller efterretning, at hun eller nogen andre har villet sig ladet varetage eller antaget benævnte salig mands her på landet efterladte effekter, og derfor har han ikke kunnet antage sig forbemeldte salig mands her på landet efterladte midler videre, end af ham bekommet er sket, eftersom den erindring begærede ridefoged Gymose udi fornøden tilfælde til sin sikkerhed tingsvidne

beskrevet.

1718 10/6

** Oluf Larsen bysmed af Østerby på Fejø for retten <> fremstod på sin stedsøn Lars Christiansen hans kones vegne Anne Hansdatter

(221 a)

og fremstillede 2de mænd, navnlig [Hans] Hansen og Peder Olufsen begge boende i Østerby på Fejø med begæring angående hendes salig mand, som ved ulykkelig hændelse er druknet ved landet Femø den 22. april ved et fartøj, som han havde og hed sig agtet til København, der at indtræde i hans kongelige majestæts tjeneste til ham meddelte pas af dato vor Etat. Gen. Kommis. den 12 december 1717 var forlovet at hjemrejse til Fejø alt til den ende er Oluf Larsen på bemeldte enkes vegne begærende tingsvidne for at forevise de højædle og velbårne høj lovlig admiralitets herrer med allerunderdanigste begæring, at hun måtte nyde til sig og sine 2de ufødte [uopfødte] børn til deres tarv og nødvendig op holdning, hvis som han af sin charge kunne have til gode, såsom han ved sø- etat. første dato for Matros har tjent.

Hvor efter fremstod Hans Hansen tillige med Peder Olufsen, som ved ed aflagde at oven indbemeldte Hans Christiansen barnfødt her på Fejø af ærlige og kristelige forældre, så og er dem også bevidst, at han her fra stedet har ved den første enrollerings tid begivet sig udi hans majestæts tjeneste, og der siden for matros har tjent, indtil nu sidst afvigte april, da han havde agtet sig til København at tiltræde sin tjeneste, hvor da ved en ulykkelig hændelse under Femø selv fjerde blev hen druknet, alt indført kan vi samtlige ved vores sværge, hvor det skal være.

(221 b)

1718 22/7

** Jørgen Hansen af Vesterby på Fejø udi retten mødte efter begæring af velagtbare og velfornemme handelsmand sr. Lars Poulsen udi Nykøbing, lovligt udi retten havde kaldet Jens Olufsen Smed af Østerby på Fejø for gæld 63 sldl. 2 mark 3 sk. som han til velbemeldte Laurits Poulsen skyldig er, som han tid efter anden til hans avlings fortsættelse med sædekorn og andet han ham har forstrakt.- Satte udi rette om ikke Jens Olufsen Smed bør at betale ovenstående tillige med denne processes omkostning.

Dommeren påråbte Jens Olufsen eller nogen på hans vegne udi rette var mødt noget imod indførte sagelse kunne have at præterdere, og som ingen befandtes er ham de efter loven givet 14 dage imod indførte at besvare.

** Ligeledes fremkom Jørgen Hansen for retten efter begæring af Lars Poulsen i Nykøbing, som hid udi retten havde kaldet Jeppe Jensen i Vesterby på Fejø for gæld 49 sldl 8 sk. han velbemeldte Lars Poulsen skyldig er, som tid efter anden til hans avlings fortsættelse med korn (og andet) har forstrakt .

(222 a)

Satte Jørgen Hansen i rette, om ikke ermeldte Jeppe Jensen bør at betale tilligemed denne sags omkostning. Dommeren påråbte Jeppe Jensen eller nogen på hans vegne var mødt, noget imod indførte kald ville svare, og som ingen genmæle befandtes, er ham da efter loven givet 14 dages delation.

1718 5/8

** Dommeren påråbte Jens Olufsen såvel og Jeppe Jensen, om de her udi retten var mødt noget imod sr. Lars Poulsens fordring havde at prætere, eller og her udi retten forevise noget bevis fra velbemeldte sr. Lars Poulsen at være stillet tilfreds, og ingen befandtes, er sagen optaget til doms slutning til i dag 14 dage.

1718 12/8

** Jørgen Nielsen Lock af Sønderby på Femø udi retten mødte, havde lovligt hid i retten kaldet på sin og efterskrevne mænds begæring Niels Jørgensen, Peder Hansen, Anders Læsø, Hans Jørgensen, Hans Pedersen <> og Ambrosius Jørgensen, (222 b)

(og) havde kaldet Niels Hansen og Jørgen Pedersen, som af de andre Nørreby ejere skal være udmeldt at efter se lille Hegnings eng, som er den yderste, hvem som af de Sønderby mænd har bortført deres hør. I lige måde er kaldet Jørgen Pedersen Gamborg og Peder Jørgensen deres sandhed at udsige og til spørgsmål, at svare om ermeldte eng ikke var slagen og revet, eller og revet veje, da for indførte Sønderby mænd bortført deres hør imod indførte mænds udsigende påhør til spørgsmål at svare, er kaldet Hans Pedersen af Nørreby på Femø, som oldermand for Nørreby ejere har udpantet fra hver af indførte Sønderby mænd 1 mark 5 sk., for de har kørt udi deres enge og bortført deres hør, hvorfor de formener ikke at have fornærmet nogen mand i Nørreby med deres kørsel.

For retten fremstod Niels Hansen og Jørgen Pedersen og tilstod, at de var udtaget af deres oldermand Hans Pedersen at skulle efterse, hvem som havde bortført deres hør af for indførte enge, som var Nørre Hans Jørgensen, hans Pedersen, Ambrosius Jørgensen, Jørgen Lock, Peder Hansen, Niels Jørgensen og Anders Læsø, som alle havde bortført hver sin part. Jørgen Nielsen tilspurgte om deres hør ikke var slagen og revet, da Jørgen Nielsen bortførte sit hør, som var ved solens nedgang. Niels Hansen tilstod at hans eng var slagen, men vidste ikke til visse, om hans eng var revet ved solens nedgang, men om middagen var hans eng ikke revet. Jørgen Pedersen tilstod lige de samme ord, som Niels Hansen har udsagt. Jørgen Pedersen Gamborg tilstod at <> hans eng var slagen og revet ved midaftens tide, (223 a)

Peder Jørgensen tilstod at hans eng var slaget og revet en time før aften. Jørgen Nielsen tilspurgte oldermanden af Nørreby, om han har ladet de Nørreby ejere vide, at de havde på slet ingen måttet køre udi deres enge, førend de Nørreby ejere tillige kørte med. Svarede Hans Pedersen han på alle ejemes vegne havde skikket Peder Christoffersen bomand og Peder Jørgensens søn Troels Pedersen ungarl at advare de Sønderby mænd, at de intet måtte slå deres græs eller køre i deres enge, førend de Nørrebys ejere kørte med under ½ rdl. bøder. Jørgen Nielsen tilstod nok at være bevidst, at de var advaret ikke at måtte slå førend de Nørreby mænd, men ikke at være forbudt jo age og køre efter deres hør. Nok lod Jørgen Nielsen og samtlige ejere havde tilbudt Nørreby ejere i går for at forekomme vidtløftighed ville indgå med dem, at de efter dags ville have fri tilkørsel til deres enge og høste, når de ville dem uden skade. Hans Pedersen på samtlige Nørrebys ejere begærede 4re ugers delation. Parterne begærede tingsvidne.

1718 19/8

** Blev påråbt om sr. Lars Poulsens debitorer, nemlig Jens Olufsen af Østerby og Jeppe Jensen af Vesterby noget til bevis kunne fremlægge deres kreditor at have fornøjet, og ingen befandtes. Er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 223 b*)

** Lars Hansen af Østerby udi retten mødte efter til ham givet kald af Anders Hansen for at forekomme vidtløftighed tilstod i alle måder ville efterleve sin kontrakt imellem rejst det undtagen <> det opsatte ager rende ikke kan være ham mistelig og derfor forlagde sin fri kørsel dertil,

(223 b)

han den lovede undertægt angår, skal Anders Hansen nyde udi alle måder efter vores købs slutning sin livstid, og hans hustru fri husværelse på stedt, som hun nu bor sin livstid efter hans død, så længe hun er enke. Men i stedet for den fri kørsel til ager renden og i dets sted bevilger Lars Hansen Anders Hansen den nørre have lige efter det hus, som Anders Hansen iboer, og Anders Hansens søn vist har gjort lidt at skrå sætte ved den sønder vestre ende på Anders Hansens hus, og i lige måde lover Lars Hansen at age Anders Hansen et par læs tang til samme gærdes fuld færdighed og efter dags at være venlig og forlig, hvor Anders Hansen var tingsvidne begærende.

** Sr. Laurits Poulsen af Nykøbing ved Jørgen Hansen på Fejø har tiltalt sine debitorer, for hvis de til ham er skyldig, og efter sin irettesættelse er ventede dom på sin fordring - og efter given delation for retten ikke har villet møde. Vides da ikke rettere at kende end Jens Olufsen bør at betale til sr. Laurits Poulsen sin fordring <> og dømme Jeppe Jensen at betale til sr. Laurits Poulsen kapital og omkostning inden 15 dage under nam.

(224 a)

1718 7/10

** På salig Frederik Jørgensens enke Lusia Lauritsdatter hendes vegne, fremstillede Jørgen Frederiksen af Nørreby på Femø kaldsmænd som lovligt hid i retten havde kaldet Hans Nielsen bomand i Nørreby på Femø og Peder Christoffersen sst. deres sandheds vidne her for retten aflægge, angående nogle ubekvemme ord, som Karen Hansdatter, nu værende Bendiks Pedersens hustru, skulle ladet falde mandagen den 26. September næst afvigte, der skiftet holdtes efter endes forrige salig mand Lars Jensen imod før ermeldte Frederik Jørgensens enke, der kun aleneste spurgte efter den salig mand Lars Jensen bøger, i henseende om de noget værdi kunne anses. Imod meldte vidner er kaldet Karen Hansdatter med sin lovværge, om hun noget imod indførte vidne svare. Begærede Frederik Jørgensen at enken af lovbogen for vidnerne måtte oplæses. Fremstillede sig Hans Nielsen og vidnede.

(224 b)

Den tid skiftet holdtes spurgte salig Lars Jensens mor Lusia Larsdatter Karen Hansdatter nu værende Bendiks Pedersens hustru, om hun ikke vidst af nogle bøger at sige, som ved skiftet skulle være til stede. Hvortil blev svaret af Bendiks hustru, at hun vidste ingen bøger af at sige, havdes kun nogle, så har du taget dem, når du har gået herop, intet videre er vidnet bevidst i denne sag.

Dommeren tilspurgte vidnet om han ikke vidste hvad for bøger, hun spurgte efter. Vidnet svarede, at det var en salmebog, som havde hørt salig Lars Jensens til. Bendiks Pedersen tilspurgte vidnet, om det ikke også hørte samme tid, at for ermeldte Lusia Larsdatter spurgte efter nogle sølvknapper, skulle være fordulgt [skjult], hvortil vidnet svarede nej at det havde intet hørt, at der skulle være nogle knapper fordulgt.

Peder Christoffersen vidnede ligesom det forrige vidne forhen har gjort ord efter ord. Bendiks Pedersen tilspurgte vidnet, om han ikke havde hørt at Lusia Larsdatter spurgte om flere bøger og sølvknapper, som hun mente at være fordulgt, hvor til vidnet svarede, at den tid knapperne blev fremvist, sagde de Lusia Larsdatter, de har vel forbedret dem. Videre vidste vidnet ikke. Hvorefter Jørgen Frederiksen var tingsvidne begærende.

** Hans Hansen Lærke af Vesterby på Fejø udi retten mødte og fremlagde en kontrakt imellem ermeldte Hans Hansen Lærke og Jørgen Hansen Borre sst. oprettet den 22. januar indeværende år, med begæring at måtte blive læst, påskrevet $\diamond$ og protokolleret.

(225 a)

Lyder således: I den hellige trefoldigheds navn er vi underskrevne, nemlig Jørgen Hansen Borre og Hans Hansen Lærke kommet udi venlig forening med hver andre kommet udi en venlig forening med hver andre, at jeg Jørgen Hansen Borre har afstået sin fjerde part, beliggende i Østerby af nr. 13. Den jeg har [solgt] fra mig og min hustru, og vores sande arvinger til Hans Hansen Lærke og hans arvinger, på den måde at ovenmeldte Hans Lærke og hans arvinger, at ovenmeldte Hans Lærke skal udi bemeldte min afståede 1/4 parts betaling være til mine børn deres mødrende arv, som udi nævnte 1/4 part er indestående, bedragende til 80 sldl. 1½ sk., siger firsindstve sldl. en og en halv skilling, så og skal Hans Hansen Lærke efter vores indgåede forlig afstå til mig hans hidindtil beboede hus, som Jørgen Borre og hans arvinger uden Hans Lærke og hans arvinger tiltale i nogen måder, og som jeg Borre havde bort lejet til min bror Oluf Hansen forbemeldte fjerde part et år, og de tog et års gødske med, og min frasolgte jord intet er blevet gødske, imidlertid min bror havde bemeldte 1/4 part, af årsag han har to års gødske borte, som min bror Oluf Hansen efter velædle hr. hus fogdens sidste resolution skal levere fra sig, som kan være fem skæpper land at gødske til ommeldte 1/4 part, skal Hans Hansen Lærke tilkomme efterskrevne agre, nemlig udi Skovmarken, Store Høje bjerg, -

(226 b)

siden og nordpå, engen under Sandboel ved den østre ende, Andemose mark to tofter fire - med flere agre og enge til lidt over midten på siden - Gærderne til bemeldte 1/4 part at lukke er efterfølgende, hvorefter alle gærder nævnes - at alt dette, som forskrevet står lover vi på begge pater urykkelig af os skal holdes, og venlig ombedet med os til vitterlighed at underskrive efterskrevne dannemænd, navnlig Jens Olufsen og Christen Hansen Badike af Østerby Fejø den 22. januar anno 1718. C H S - J S B - J O S

1718 14/10

** Blev påråbt om noget var at forrette, de da ville fremstille sig. Ingen indfandt sig.

(227 a)

1718 11/11

** Fremstod hæderlig og meget vellærde mand Hr. Carsten Drejer sognepræst på Askø og forestillede 2de kaldsmænd, havde hid kaldet til Fejø birketing med lovlig 8te dages varsel den ærlige og velagte dannemand Bunde Jeppesen boende på Askø mod vindere førelse og hørelse for hvis u-forskyldte fornærmende og ærerørige ord han sidst afvigte 26. oktober udi Jeppe Hansens eller også vores tillige iboende hus imod præstens kone har forøvet. Vidnerne var disse, navnlig Johanne Jeppe Hansens, Anna Gundesdatter Rasmus Clausens hustru, Anna Hillebrandtsdatter alle af Askø. Bunde Jeppesen tilstod til kaldet, derhos sagde han at viste intet end hr. Carstens kone anden end det, som en ærlig kone agter og anstår, og hvis om han havde talt nogle ord, da havde han sagt dem af uforstandighed eller i sit drukkenskab, derhos bad om forladelse.

Blev vidnerne fremæsket og fremstillede sig Johanna Andersdatter Jeppe Hansens hustru på Askø og vidnede at sidst afvigte 26. oktober indkom Bunde Jeppesen og begærede korn til sit præstestykke, og ville have en udi marken imens han såede kornet, hvor til (v....)

(227 b)

kone svarede at hun havde ingen, som kunne gå med ham mere end som med de andre, hvortil Bunde Jeppesen svarede, at han intet mere ville gå udi marken for at så hendes korn, for han intet mere ville være tyv end de andre, hvor til præstens kone svarede, det har jeg aldrig tænkt, mindre sagt det, hvorpå Bunde Jeppesen svarede, det har en hore og en taske sagt, og det har I sagt og den er I, det vil jeg bevise. Derpå gik Bunde Jeppesen bort. Anna Gundersdatter Rasmus Clausens hustru på Askø vidnede, at Bunde Jeppesen sagde, jeg er en ærlig mand, men en hore og en taske har sagt det, og I har sagt det, og jeg vil bevise eder det over. Hvortil præstens kone sagde, Gud bevare mig fra det menneske, videre vidste vidnet ikke i denne sag. Endnu fremstod de tredje vidne Anne Hillebrandtsdatter og vidende således, og Bunde Jeppesen kom ind ad døre og sagde, jeg er en ærlig mand, en hore og en taske har sagt det, og I har sagt det, og det vil jeg bevise. Herpå begærede her. Carsten Drejer tingsvidne bekræftet af retten.

1718 2/12

** Monsr. Skiønning fremkom for retten og efter at han af hans velædle geheimeråd Lützow den 22. tid løbet var anordnet at påtale en (.....) som sig imellem Karen Hansdatter og Lusia Lauritsdatter, begge hjemmehørende på Femø den 26. (september) sidst forleden er tildraget, anlangende de nævnte Karen Hansdatter har beskyldt Lusia Larsdatter, (228 a)

som den der af uskiftet bo skulle have tilvendt sig nogle bøger, hvor om nærmere her udi retten den 7. oktober sidst sag er anfanget gjort, og yder først så tilstår Karen Hansdatter her for retten, det hun til slig Lusia Larsdatters tillagte beskyldning i ingen måde noget skel eller videre værd, men samme ord i hastighed og overilet er udtalt, som hun ej ved andet med Lusia Larsdatter end ved en ærlig kone agter og anstår, og som Karen Hansdatter, sådan sin forseelse ved dette forlig kan finde uden videre vidtløftighed er efterladt, så har hun her udi retten indlagt 1 rdl. til sognets fattige her på stedet, så vel som fornøjet Lusia Larsdatter for den udi denne sag allerede på processen anvendte beføjede omkostning med 14 rdl. og efter at alt sligt var sket, rakte Karen Hansdatter Lusia Larsdatter sin hånd her for retten end hos takkende for god medfart imod hende udi denne sag, hvorved de da med hinanden på begge sider var enige og vel fornøjede. Dommeren lod indføre de af monsr. Skiønning 6 mark, som mig her for retten er leverede til de fattige, er straks overleveret til kirkeværgen Jørgen Hansen, som han til hr mag. Blichfeld har leveret.

** På sognepræsten hr. mag. Blichfelds vegne fremstod her retten Jørgen Hansen af Vesterby forestillede kaldsmænd som med 8te dages varsel til i dag hid til Fejø birketing havde kaldet Lars Olufsen værende hos sin søn Lars Larsen udi Østerby til at høre afsigt over vidner (228 b)

Jørgen Jensen Jeppe <> Jeppesen og Hans Hansen, Jens Rågøs hustru Lisbeth Larsdatter og Jørgen Olufsen alle af Østerby på Fejø, som ligeledes var kaldet angående den ufred og andre modtaget fra Lars Olufsen.

Sognepræsten hr. mag. Blichfeld med i hans hus sidst forleden 23. november, da han på sit embedes vegne var did kaldet at betjene bemeldte Lars Olufsen med sakramentet og derfor efter oven at lide dom hvad vid bør. Begærede Jørgen Hansen 6 ugers delation til vidnes førelse i bemeldte sag, som hr. mag. Blichfeld des forinden sagen agter at angive for sit øvrighed, ligeledes forestillede på hr. mag. Blichfelds vegne Jørgen Hansen til i dag her for retten med 8te dages varsel at have kaldet Lars Larsen af Østerby på Fejø til at svare sognepræsten til den ufred og usømmelige medfart, hvor med han begængede sognepræsten på sin vej fra hans bars hus, hvor han havde været på embeds vegne.

1718 23/12

(229 a)

** Peder Pedersen Brun højbårne frøken Hilleborre Holgers ridefoged til Oreby i Lolland i retten forestillede på det høje herskabs tjeners vegne havde kaldet efterskrevne på Hans Jensen Kulds vegne for hvis, de til hans salig hustru Jytte Pedersdatter skyldig var, som er Lars Pedersen, Peder Larsen, Michel Jensen, Jeppe Hansen, Hans Olufsen, Niels Hansens enke med lovværge Peder Hansen alle af Askø, sætter i rette med formening at enhver efterfølgende bort skyldige gæld bliver tilfundet af retten at betale. - at de for retten indciterede er selv tilfundet og ikke fragået, at de jo både har været og er endnu noget skyldig til Hans Jensen i Oreby på hans salig hustrus vegne, altså vil monsr. Egløf håber, at de af retten vorder forelagt at de den gæld og fordring, som de i så måde - nægter, må blive tilfundet enten lovligt <> bevise.

(229 b)

Dommeren forelagde de indstævnedede Askø mænd, som her for retten var mødt og egentlig kunne sige hvad de til Hans Jensens salig hustru kunne være skyldig, såsom deres tilsagn er, at de på indførte gæld noget har betalt, der dem da af retten forlagt til første ting efter julehelget her udi retten at forevise, hvad enhver kan være skyldig.

** Dommeren påråbte Christen Michelsen kontra Lars Hansen Møllers nogen sagelse her udi retten ville indlevere, hvor efter dommeren kunde fundere nogen dom, og som Lars Møller efter forelæggelse var mødt og udi rette producerede et købebrev 5te november 1716 hvor af ses at Lars Møller er skyldig til Christen Michelsen 43 sldl., hvor af bemeldte Lars Møller skulle have betalt til næst foregående Michelsdag 21 sldl. 2 mark, som kan benævnes at bemeldte Lars Møller til første termin er skyldig, og som Lars Møller selv vedstår det samme at være skyldig forelægges bemeldte Lars Møller at stille sin debitor tilfreds til første ting efter julehelget eller da at lide dom.

1719 7/1

** For retten fremstod hæderlig og vellærde mand her mag. Peder Blichfeld efter det indførte kald imod Hans Olufsen af Østerby, den 23. december næst afvigte 1718 at føre de kaldte vidner om den ufred og ilde modtagende, hvormed sognepræsten Peder Blichfeld blev modtaget. efter kaldets videre formelding

(230 a)

da er sognepræsten betænkt ikke at forfølge den sag med mange vidner for mennesker, men heller at lade sagen (fordrage) for ikke af den årsag, fordi der kunne være nogen vidtløftighed ved snart med at angive sligt for min øvrighed efter loven snart med at søge andre vidner, hvorefter man fik at for efter i slig sag ikke af årsag at sognepræsten er bange for den sag i fald han ville lade den have sin gang, men årsag hvorfor sognepræsten lader sagen falde er, fordi at han finder det Guds ord, at et er en brist, at en broder for en sag imod den anden, og man da i stedet for at trætte skal hellere lide og tåle. Og som Gud og øvrigheden, kongen har benådet mig uværdig mand at være en herrens tjener på dette sted for den Guds menighed på Fejø, da vil og i denne sag vise mig en Guds tjener, hvilken det ikke sømmer og bør at trætte, men hellere være venlig og som dette er en Guds sag, ved jeg ikke bedre end at afveje først den i Guds hånd ikke for at råbe til ham om hævn, men hellere bede at han vil forlade det mig var mod gjort i denne sag, denne måde at gå i rette på, idet jeg voldgiver Gud min sag, strider intet imod loven, der taler om voldgivet sag i første bog af loven i 6te kapitel 1ste artikel

pagina 63, 64, hvor loven formelder at begge stridens parter skal være ens om at voldgive deres sag til domsmænd, min voldgivelse i sagen skal siden min kontrapart at han jo at (230 b)

gøre ved sin sag, hvad han vil og give mig sag, om han har noget imod mig om samvittighed i den sag for retten er passeret, er jeg af retten tingsvidne begærende.

Ligeledes fremstod sognepræsten samme tid for samme ret, at lade i den anden sag, kontra Lars Larsen og hid for retten kaldet samme dag med hans fader i lige måde for ufred, da han hjemførte mig fra sin fars hus, hvor jeg havde været i embedet, til mit hjem. I denne sag ventede videre uden det bedste vidne i hver sag Gud, over vidnet begge vores samvittighed med videre om denne sag er mine tanker de selv samme, som i foregående ikke at forfølge den, men hellere at lade den fare, og af den selv samme raison, som jeg udi foregående sag har meldt, som var hovedårsagen, hvorfor sligt sker, nemlig at vise mig en Guds tjener, der i stedet for at trætte imod uret, vil hellere tåle og lide uret, og voldgiver så denne sag til Gud ligesom forrige, ikke for at råbe om hævn og Guds betaling, men hellere at bede godt for samme min kontrapart, ligeså vel som for egen doms Voldgivelse på min part hin bror ikke min kontrapart Lars Larsen, at han jo kan give sag, om han ved noget mod mig om forhandlingen i denne sag.

** Blev påråbt om Lars Hansen Møller her for retten var mødt, noget at forevise at have stillet sin vederpart [modpart] Christen Michelsen tilfreds, og som ingen befandtes (231 a)

Er dom afsagt som følger. (*se nedenfor*)

** Blev påråbt om de af ridefogden ved Orebygård monsr. Egløf Askø mænd som af ham her udi retten var indkaldt, og til i dag var forelagt at møde enten at svare på deres fordring til og at bevise, hvad de derpå kan have betalt, og ingen befandtes, er dem endnu for vinterens besværligheds skyld givet 3de ugers delation, de her udi retten at møde, eller da sagen at optages til endelig påkendelse.

** Udi den sag som Jacob Carstensen boende her på Fejø på Christen Michelsens vegne efter kald søger og tiltaler Laurits Møller af Østerby for, hvis han til Christen Michelsen er skyldig efter deres i mellemværende købebrev - og som formenes at Christen Michelsen ikke for sin fordring var stillet tilfreds, vides da ikke rettere her udi at kende end Laurits Møller jo bør at betale Christen Michelsen forberørte 21 sldl 2 mark tillige med den af Laurits Møller forvoldte omkostning inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

1719 13/1

** Niels Hansen udi retten mødte og tilstod, at have annammet 7 sldl. 2 mark 12 sk. som hans søster Maren Hansdatters børn arveligen efter deres salig far Christen Rasmussen var tilfaldet. Hvilken arvepart i klingende penge Niels Hansen efter loven har at forsyne, og i sin tid til myndlingene i sådan mønt som indført er svarer, hvorefter Niels Hansen et (231 b)

Tingsvidne var begærende.

** Blev tillyst at skal holdes skifte og deling efter afgangens salig Hans Olufsen førstkommende mandag.

** Jørgen Michelsen i retten producerede deres Excellence højædle hr stiftsbefalingsmand Henning Ulrik von Lützwow dets mening at birkeskriveren Jørgen Michelsen har været begærende at Jacob Carstensen af Østerby måtte blive beordret at skrive udi en sag, som han har med Hans Skotte udi Vesterby. Des foruden beordrer jeg Jacob Carstensen at skrive i bemeldte Jørgen Michelsens abcens og lovlige forfald, hvilket han allerydmygst supplik måtte læses påskrives og i protokollen og i akten indføres.

Fremstod Jørgen Michelsen og havde kaldet Hans Pedersen Skotte af Vesterby her på landet, vidner at anhøre og til spørgsmål at svare, angående nogle skældsord, som bemeldte Hans Pedersen Skotte imellem dem førte og anden januar 1719 har udtalt i Hans Nielsens stue her i Vesterby, ved hvilke ord Jørgen Michelsen formener sig at være fornærmet.

(232 a)

Hidkaldt til i dag at vidne i samme sag efterskrevne, Peder Hansen Skotte i Østerby, Karen Christensdatter Hans Nielsens hustru, Michel Jensen ungarl, Rasmus Pedersen ungarl til værende hos sin far Peder Rasmussen men ellers er indrulleret udi hans kongelige majestæts tjeneste, Hans Lauritsen Fris, Jørgen Mogensen alle af Vesterby deres sandheds vidne i dag for retten at udsige og til nødvendige spørgsmål at svare.

Hans Pedersen udi retten mødte og producerede et indlæg underskrevet af monsr. Christian Skønning dateret Beridsgård 15. januar 1719 med begæring at måtte protokolleres og i akten indføres.

Efter kaldet var afhjemlet begærede Jørgen Michelsen at vidnerne måtte stedes til forhør. Peder Hansen var ikke tilstede, Anna Christensdatter mødte og vidnede at hun intet vidste af noget at sige, thi hun havde lagt sig på en bænk. Jørgen Michelsen tilspurgte vidnet om det ikke var vidst at Hans Pedersen Skotte begærede af mig at jeg skulle drikke dus med ham, hvortil jeg svarede nej, og han sagde til mig, mener du at jeg er ikke så god som du, hvortil vidnet svarede nej. Tilspurgtes endnu en om hun ikke hørte at Hans Skotte sagde måske du mener, at jeg skal give penge til en skole at opbygge til dig, gid de få skam, alle de der gør svar til Jørgen Michelsen, svarede jeg begives det slet intet Hans Skotte, lad mig være med fred, hvor til vidnet svarede at hun ikke kunne mindes to ord. Endnu tilspurgtes vidnet om det ikke hørte, at Hans Skotte spurgte mig at på hvad måde, jeg var loven ind på enten på nogen skælmsstykke eller filureri præsternes (...) fik i vands sted og sagde der for at jeg ikke skulle lade ham komme på prædikestolen på søndag,

(232 b)

hvor til vidnet svarede $\diamond$ at det første vel at Hans Skotte talte for indførte ord, men navngav ingen. Tilspurgtes endnu vidnet om det ikke var bevidst, hvem Hans Skotte den tid de ord blev udtalt havde "kort" med, hertil svarede vidnet, at nok havde Jørgen Michelsen begæret fred af Hans Skotte, da ordene blev udtalt. Hans Pedersen spurgte vidnet, om det ikke så at Jørgen Michelsen drog sin kårde af og rakte på mig, slog mig mod jorden, på Hans Skottes spørgsmål svarede vidnet, at de vel hørte at Hans Skotte æskede Jørgen Michelsen ud på gulvet, hvortil Jørgen Michelsen bad Hans Skotte, at han skulle lade ham være i fred, men Jørgen Michelsen drog sin kjortel af tillige med Hans Skotte. Vidnet så nok, at de begge havde fat på hin anden og Hans Skotte faldt til jorden. Vidnet tilspurgtes, om hun ikke hørte at Hans Skotte sagde, broder hvi gjorde de det, jeg har intet gjort dig noget ondt, hvor til vidnet svarede, at hun det vel hørte, videre vidste vidnet ikke.

Michel Jensen vidnede således, at han så Hans Skotte spyttede til Jørgen Michelsen og sagde derhos du est en filur. Jørgen Michelsen spurgte, om han ikke hørte at Hans Skotte sagde på hvad måde, er du kommen her ind, enten på skælmeri eller filureri. til det spørgsmål svarede vidnet nej. Hans Skotte spurgte vidnet, om det ikke så Jørgen Michelsen kastede sin

kjortel og gik ud og slog ham imod gulvet. Vidnet så vel, at Jørgen Michelsen tillige med Hans Skotte afdrog sin kjortel og Hans Skotte sin trøje, videre vidste vidnet intet.

Dernæst fremstod Rasmus Pedersen og vidnede, at Hans Skotte spyttede udad Jørgen Michelsen og skældte ham for en filur, og ikke lade de ord komme på prædikestolen og du er præstens fuck (svans).[Fuck, pæderast, homoseksuel] og spurgte Jørgen Michelsen at om Hans var kommen på nogen skælmeri eller ikke svar til Jørgen Michelsen bad, at han måtte være i fred. Hans (...) tilspurgte vidnet også om Jørgen Michelsen (...) var anset, hvortil vidnet svarede nej.

(233 a)

Vidnet svarede at Hans Skotte den tid ordene faldt fra Hans Skotte til Jørgen Michelsen ej havde noget at tale med de andre. Hans Skotte tilspurgte vidnet om det ikke vidste, hvoraf klammeriet kom, vidnet svarede at de spillede kort tillige med andre der iblandt Hans Skotte var tillige med Jørgen Michelsen spillet var byde kort, og hvad så kom udi kredsen, det skulle stå og vidnet fik byde det ,og sagde jeg byder en mark og Hans Skotte bad husmoderen, at hun skulle låne ham en daler, da han fik penge bød han og en mark, men vidnet tog sine til sig igen og bød kun 2 sk., hvor efter vidnet og Hans Skotte kom i klammeri, så svarede Jørgen Michelsen imellem dem både, at de måtte nok gøre det, når de ikke var i kortene, thi det spil tilforn var oplagt, hvor ud over Jørgen Michelsen og Hans Skotte kom i tvistighed, som før om vidnet er.

Hans Pedersen tilspurgte vidnet, om det ikke vidste så at Jørgen Michelsen afdrog sin kjortel og slog Hans Pedersen imod Jorden, og Hans Pedersen ydermere sagde til Jørgen Michelsen, broder hvi gjorde du det, jeg har ingen ondt gjort dig. Jørgen Michelsen tilspurgte vidnet om det ikke vidste og hørte, at Hans Pedersen afdrog sin trøje og bad mig ud på gulvet, hvor til jeg svarede, at han skulle lade mig være i fred, jeg vil intet have med eder at bestille, såsom det og er en hellig aften, hvortil vidnet svarede, da han hørte de ord af Jørgen Michelsen, og videre sagde Hans Skotte til Jørgen Michelsen mød mig her ude i gården, det du få så mange ulykker for, som der er bloddråber i dig. Vidnet vidste intet videre i denne sag.

Fremstod Hans Lauritsen Fris og vidnede, at de var udi kortspil og der bød Rasmus Pedersen mod Hans Skotte 1 mark, hvortil Hans Skotte sagde at han ville yde ligeså. Så tog Rasmus Pedersen 8 sk. af de budne penge og Jørgen Michelsen sagde, at de penge som er i kortene skal stå. Hvorefter Hans Skotte sagde du est præstens fuck.

(233 b)

Jørgen Michelsen tilspurgte vidnet, om Hans Skotte sagde de ord mod andre end mod Jørgen Michelsen, som den tid Hans Skotte sagde dette ord, du er præstens fuck, vidste. vidnet svarede at han havde ikke ord med andre end Jørgen Michelsen. Jørgen Michelsen tilspurgte vidnet, om det ikke så og hørte, at Hans Skotte afførte sin trøje og bød mig af gården, det du få så mange ulykker, som der blods dråber i dig, hvortil Jørgen Michelsen svarede og bad om fred af Hans Skotte. Vidnet hørte intet af det spørgsmål videre, end Jørgen Michelsen begærede fred af Hans Skotte. Hans Skotte tilspurgte vidnet, om det ikke så at Jørgen Michelsen slængte sin kjortel og tog fat på Hans Skotte og der med faldt til jorden, og Jørgen Michelsen stod oven på ham. Jørgen Michelsen tilspurgte vidnet, om han så, at jeg den tid, da Hans Skotte lå under mig på gulvet, gjorde Hans nogen skade i ringeste måde eller, om vidnet kan vide, at jeg gjorde det i værge, vidnet svarede, at det gik, den tid Hans Skotte lå på gulvet og vidste intet videre.

Vidnet tilspurgtes af Jørgen Michelsen, om det ikke hørte, at Hans Skotte sagde til mig, du er en filur, hvortil vidnet svarede, at han hørte nok ordet af Hans Skotte, men vidste ikke hvem han talte til, - efter flere spørgsmål - svarede vidnet at Hans Skotte sagde ingen ord mod andre end mod Jørgen Michelsen og på hvad måde, han er indkommet enten på skælmeri og

sagde derhos, at jeg ikke skulle lade ham komme på prædikestolen søndag.

(234 a)

◁ Vidnet svarede intet skælmeri blev omtalt, men hørte vel at Hans Skotte bad om, at jeg ikke skulle lade ham komme på prædikestolen på søndag, videre vidste vidnet ikke i den sag.

Jørgen Mogensen vidnede, at de var udi kortspil, som da Rasmus Pedersen bød en mark og Hans Skotte sagde jeg byder i med, så tog Rasmus Pedersen de 8te sk. tilbage igen, hvortil Hans Skotte svarede, at det der stod, det skulle stå. Da så tilmed Jørgen Michelsen blev spyttet i sine igen af Hans Skotte og kaldte ham præstens famulus og videre hørte vidnet, at Hans Skotte sagde du er præstens filur, den tid dette ord blev talt af Hans Skotte, da havde han ingen ord med andre end Jørgen Michelsen, videre vidste vidnet ikke at udsige for han var drukken den tid dette passerede. Jørgen Michelsen begærede at dommeren, at han vilde foreholde det udeblevne vidne til i dag 8te dage her for retten at møde. Dommeren bifaldt at Peder Jensen Skotte sig her udi retten indfinder sig at vidne.

1719 27/1

** Blev af retten påråbt om de indciterede fra Askø var mødt for at bevise, hvad de kunne være skyldig efter deres gjorte løfte til Hans Kuld i Oreby, og som ingen befandtes er sagen optaget til doms i dag 14 dage.

** Peder Hansen Badike af Østerby udi retten mødte med begæring at Lars Sørensen tjenende på hans majestæts orlogsflåde, at han ville meddele ham et lovligt afkald på hvis han arv han (234 b)

efter sin salig far Søren Jensen forud bysmed i Nørreby på Femø, så vel og efter sin salig bror Jens Sørensen arveligen kunne være tilfalden, hvis arvelodder, som ovenmeldte Lars Sørensen var tilfalden såvel og den hans mor Johanne Andersdatter og søster Bodil Jørgensdatter tilstod rigtig af Peder Hansen Badike at være betalt og takker for god og nøjagtig betaling og efterdags intet mere af forbemeldte arv kunne have at påtale.

** Jørgen Michelsen for retten fremkom og begærede af dommeren at det udeblevne vidne Peder Jensen måtte påråbes, om det her for retten var til stede sit sandheds vine at aflægge. Vidnet vidnede således, at han var gået hen og lagt sig på en seng, og var drukken og hørte vel tumult på jorden, men vidste ikke af hvem det var.

1719 10/2

** Blev påråbt om de af monsr. Egløf ridefoged på Orebygård indkaldte Askø mænd var mødt i retten, og ingen befandtes. Satte udi rette med formening at ovenmeldte Hans Kulds skyldnere bør at betale til ham, hvis de er skyldig,

(235 a)

og som intet her til retten er indleveret som bevis at have tilfredsstillet deres kreditor, vides ikke rettere her udi at kende, end enhver bør at betale til Hans Kuld - inden 15 dage under nam og vurderings eksekution.

1719 24/2

** Niels Pedersen af Nørreby på Femø udi retten mødte med begæring at Jørgen Jensen af Østerby på Fejø efter lovens visse artikler meddeler ham et lovligt afkald på hvis samme er ladet efter hans salig far Jens Hansen, og betalt af Niels Pedersen Læsø den summa 379 sldl.

3 mark 8 sk. Jørgen Jensen for retten tilstod indførte summa ham af Niels Pedersen Læsø rigtig at være betalt og efterdags intet videre for ovenmeldte kapital har at påstå <> men takker for betaling, hvor efter Niels Pedersen Læsø var tingsvidne begærende.

(235 b)

** Jørgen Michelsen for retten fremkom og begærede af Hans Pedersen Skotte i Vesterby på Fejø ville efter ofte i mænds nærværelse gøre Jørgen Michelsen den fornøjelse her for retten i dag fornævnte Jørgen Michelsen kan være fornøjet med Jørgen tilstå forlig efter løfte af Hans Pedersen Skotte og give uden videre protestation og vidtløftighed i denne sag imellem os to kunne forårsages med langvarig proces og pengespild, som af den sag kunne flyde. Så tilbydes Hans Pedersen Skotte af Jørgen Michelsen Hjort at Hans Skotte nu her for retten ville fremtræde og gøre Jørgen Hjort den fornøjelse, som Jørgen Hjort giver at være fornøjet med. Som er ført vidner imod, mig Hans Skotte bomand i Vesterby på Fejø den 29. januar 1719 angående nogle tillagte beskyldninger og skældsord som jeg Hans Skotte har udtalt udi Hans Nielsens stue her i Vesterby på Fejø imellem den 1. og 2 januar 1719 at vil se [af] Jørgen Michelsens førte vidner ses under nærværende år 1719 den 13. januar, at jeg Hans Skotte har overilet og ubegrundet Jørgen Michelsen med nogle tillagte beskyldninger og utilbørlige ord har tillagt beskyldninger <> og skældsord,

(236 a)

som jeg Hans Pedersen Skotte i ingen måder nogen sinde nogen skæld vide kunde, men samme tillagte beskyldninger og skældsord, som jeg Hans Skotte har udtalt i for berørte mands stue, som vidner har udsagt skal intet komme Jørgen Michelsen nogen forklejning i nogen måde, som samme tillagte beskyldninger og utilbørlige ord er udtalte af mig Hans Skotte ubesindet imod Jørgen Michelsen, såsom jeg Hans Skotte, da intet andet ved med Jørgen Michelsen end, hvad en ærlig karl vel sømmer og anstår, og som jeg Hans Skotte her for retten rækker Jørgen Michelsen sin hånd på kærligst forlig. Her for uden tilstår Hans Skotte Jørgen Michelsen, at han intet i denne sag har at påanke imod Jørgen Michelsen. Jørgen Michelsen er fornøjet med denne erklæring så vidt hans egen sag angår, hvorefter Jørgen Michelsen var tingsvidne begærende.

1719 3/3

** Lars Larsen af Vesterby

(236 b)

Fris for retten fremstod og havde kaldet Hans Mogensen bomand i Vesterby på Fejø anlangende nogen ukvemsord, som Hans Mogensen for en 14 dags tid siden udi Albret Olufsens hus her i Vesterby har ladet falde. Vidner at anhøre og til spørgsmål at svare havde kaldet Albret Olufsen, Jeppe Albretsen, Lars Jeppesen og Johanne Nielsdatter alle af Vesterby på Fejø, deres sandheds vidner at aflægge her i dag for retten, så vidt de i denne sag kan være vidende.

Hans Mogensen udi retten mødte og forlangte uden vidtløftig trætte og pengespild at være forligelig med Lars Larsen anlangende efter hans indførte kald skulle have fornærmet ham med nogle ubekvæmelige ord. Om så er sket, er det sket udi mit drukkenskab og hastig udsigende for samme, som før er meldt, at være forligelig og intet andet ved om Lars Larsen end det, som en ærlig mand vel anstår. Dommeren efter indførte råder parterne for uden trætte og penge spild at være <> forligelige.

(237 a)

Videre tilstod Hans Mogensen at ville erstatte Lars larsen sin bevislige omkostning.

Da begærede Lars Larsen af retten at lovens ed af lovbogen for vidnerne måtte oplæses og vidnerne føres til forhør.

Albret Olufsen vidnede således, at Lars Larsen og Hans Mogensen havde ord tilsammen, og derefter var Hans Mogensens udsigende til Lars Larsen, du har høstet din langager som en skælm. Hans Mogensen tilspurgte vidnet, om vidnet ikke var bevidst, at jeg var drukken, hvortil vidnet svarede, ja at han var drukken, at han måtte følge ham hjem. Lars Larsen tilspurgte vidnet, om det ikke var vidnede om Hans Mogensen ikke talte om en skelsten. På Lars Larsens spørgsmål svarede, at det hørte nok at Hans Mogensen talte om en skelsten, men ikke hvad det var for en. Videre vidste vidnet ikke i den sag.

Jeppe Albretsen vidnede således, at det hørte at Hans Mogensen sagde til Lars Larsen, du har høstet din langager som en skælm, og Hans Mogensen havde ikke ord med andre end Lars Larsen, og tilstod vidnet, at han var så drukken, at han måtte følges hjem. Videre vidste vidnet ikke, uden det hørte nok at Hans Mogensen talte om en skelsten, men ikke hvor det var.

Lars Jeppesen vidnede at han hørte Hans Mogensen og Lars Larsen havde ord tilsammen, og sagde Hans Mogensen, du har høstet din langager som en skælm, og talte også om en skelsten, men hvor det var, vidste vidnet ikke.

Johanne Nielsdatter vidnede at have hørt de selv samme ord, som de tre forhen vidnet har. Videre vidste vidnet ikke.

Lars Larsen tilspurgte Hans Mogensen af hvad årsag, han ikke havde begivet sig til den omtvistede sten efter hans doms lydelse, for her for retten enten det at fragå eller og at vedstå.

Hans Mogensen efter Lars Larsens sidste indførte så vidt skelstenen angår, at besvare til 14 dage, hvilke begæring er Hans Mogensen af retten tilladt. Parterne var efter indførte tingsvidne begærende.

** Jørgen Simonsen tjenende hans majestæt for matros udi retten mødte og begærede at de hos ham stående to mænd, navnlig Jens Pedersen og Jørgen Hansen, begge boende udi Østerby på Fejø og barnfødt på Femø, ville med deres sandfærdig vidne angående (238 a)

hans salig bror Peder Simonsen, som udi hans majestæts tjeneste var indrulleret og ved døden er afgangen efter at han forleden vinter var hjemrejst 1718, og da han på henrejsen ville begive sig til sin tjeneste, er ved Femø af en ulykkelig hændelse blevet druknet, og siden efter ef blevet set under samme land optaget og der samme steds er blevet begravet. Indbemeldte 2de mænd edelig bekræftede at denne Jørgen Simonsen er den afdøde Peder Simonsens bror og er barnfødt på Femø af ærlige forældre er og bevidst, at den afdøde var indrulleret i hans majestæts tjeneste for matros, og under Femø døde, som før er meldt. Vidnede og at hans forældre begge for lang tid er bortdøde og har ingen søskende uden en søster ved navn Dorthe Simonsdatter. Det dem er videndes. Jørgen Simonsen var tingsvidne begærende.

1719 17/3

** Blev fremlagt en forening imellem Peder Knudsen ungarl og hans bror Rasmus Knudsen bomand i Østerby på Fejø på for så vidt ermeldte Peder Knudsen arveligen kunne være tilfalden på fædrende og mødrende, hvilken forening af dato 15. marts 1719 for retten begæres at må læses, påskrives og protokolleres.

** Blev påråbt Hans Mogensen efter foregående i dag 14 dage at ville besvare Lars Larsens påstand om den imellem værende (skel) <> sten som findes imellem Anders Gertsens gadehus og Lars Larsens toft.

(238 b)

Hans Mogensen efter indførte nu forlangende at udføre. Hans Mogensen efter indførte vidner og vidtløftig bekostning skulle det behage Lars Larsen at påtale omtvistede sten, står det ham frit for.

** Kendes jeg underskrevne Peder Knudsen ungarl at være kommet udi en venlig og kærlig forening med min bror Rasmus Knudsen bomand i Østerby på Fejø angående min fædrene og mødrene arv for så vidt mig med rette kunne tilkomme, nemlig 60 rdl. siger tresindstyve rigsdaler udi den mønt, som gangbar er, når jeg min arve kapital vil have, som hos bemeldte min bror uden rente bliver bestående. Der imod lover bemeldte min bror mig, når jeg forommeldte min fædrene og mødrene arv vil overdrage, den mig uden nogen modsigelse eller påstand, udi den mønt, som da gangbar er rigtig at betale, der foruden er hos bemeldte min bror 2de blå arvede dyner, et par hørgarns lagner, og omhæng til en seng af blå vævet drejl 13 alen, som mig tilhører, at alt dette af os på begge sider ubrydeligt holdes og efterkommers skal, bekræfter vi med vores navne her underskrevet. Birkefogden Jens Madsen og Jens Hansen med os til vitterlighed at underskrive Fejø den 15 marts 1719 Peder Knudsen, Rasmus Knudsen til vitterlighed Jens Madsen, Jens I H S Hansen.

1719 31/3

** Jens Mogensen af Nørreby på Femø udi retten mødte og frafaldt sit givne kald til Niels Pedersens hustru Maren Pedersdatter i bemeldte Nørreby for nogle ubekvemmelige ord af hende skal være talt, da som før er meldt frafalder sagen, når hun tillige med hendes

(239 a)

mand og værge tilstår mig her for retten fornøjelig erklæring og min omkostning med 2 rdl. 4 marks erstatning. Efter Jens Mogensens påstand fremstod Maren Pedersdatter tillige med sin mand og værge Niels Pedersen og var vel fornøjet med Jens Mogensens gode tilbud, og vidste intet andet end det som, hvis ord, som af mig er sagt udi hast og ubesindighed, hvorfor bedes Jens Mogensen om forladelse og lover efterdags intet meder at traktere noget uhøfligt.

** Christian Skiønning fra Beridsgård udi Lolland som her på Fejø land i går den 5te maj 1719 om aftenen ankom og i dag den påfølgende 6. maj lod betids når ting og det efter hans majestæts lov bør sættes og holdes har indfundet sig udi birkedommeren sr. Jens Madsens hus, hvor dette nemlig Fejø birketings rets sted er til holdende, og da til klokken 4re slet ud på eftermiddagen opholdt sig, mener mig, at Jens Madsen, som forordnet dommer her på Fejø sig skulle have indfundet sit dommers sæde at beklæde, og da modtaget det af Jeppe Jensen her på landet boende til Hans Pedersen Skotte, på hvis vegne monsr. Christian Skiønning efter hans excellence hr. geheimeråd Lützows givne resolution dateret Søholt den 4. maj 1719 for at anføre hvad benævnte Jeppe Jensen imod Hans Pedersen Skotte til besværing efter stævneføl kunne have at lade frembringe, men som nævnte Jens Madsen sig ikke har indfundet ej heller nogen på hans vegne, langt mindre er beskikket

(239 b)

nogen sættemdommer her på landet, der monsr. Skiønning udi den beskikkede dommers sted hos kunne søgt assistance til rettens befordring, og der holdt retten sat efterdi både skriveren her ved retten Jørgen Michelsen Hjort og de 8 mænd, som ellers skulle været stokkemænd var skikket, men efterdi monsr. Skiønning ikke noget i dag formedelst dommerens udeblivelse har kunnet forrette, reserverer han sig på Hans Pedersen Skottes vegne al lovlig tiltale, som i sin tid nødvendig kan have på dette manglende rettens udfoldelse al skade omkostning og videre Hans Pedersen Skotte af dommeren Jens Madsen såvel som kontraparten Jeppe Jensen

for sligt tilføjes og erindrede her hos, at som alle de tilstedeværende, således den beskikkede skriver der dette udi protokollen indførte, som og de ovennævnte 8te mænd at både i går og i dag har været godt magsvejr, så ikke klagen formedelst mangel af hjemtransport her til landet kunne have, de det da alle ville have udi frisk erindring, hvor næst monsr. Skionning, som i ingen måder fornam noget til Jens Madsens ankomst endskønt de nu er så lagt ud på eftermiddagen, fortsatte sin rejse igen til Lolland og således imod sin vilje med uforrettet sag måtte denne sinde afvige.

1719 19/5

** For retten fremstod Jacob Carstensen sig opholdende i Østerby på Fejø på Jeppe Jensens (240 a)

vegne i Østerby på Fejø og havde hid kaldet Hans Pedersen Skotte i Vesterby her på landet for nogle ærerørige ord, hvormed han for nogen tid siden har overfaldet Jeppe Jensen og hans hustru i bemeldte Jeppe Jensens hus, imod vidneførelse i denne sag til overbevisning imod Hans Pedersen Skotte. Til samme tid og sted er vidner kaldet, nemlig Jacob Jensen Hjort og Hans Mortensen Krog. Begærede Jacob Carstensen på Jeppe Jensens vegne af dommeren at eden måtte oplæses. Dommeren forelagde parterne uden videre vidtløftighed og pengespild at være forligelige.

Hans Pedersen Skotte for retten mødte og begærede det med vidnes førelse måtte ophæve til i dag 8te dage, så som han venter sin fuldmægtig til den tid. Jacob Carstensen på Jeppe Jensens vegne begærede vidnerne måtte stedes til forhør. Dommeren resolverede, som han fornemmer at den forelæggelse til forlig intet kunne frygte, turde han ikke efter indførte påstand ej loven understå sig end at sende vidnerne til forhør. Hvor efter Hans Pedersen Skotte lod indføre, at han intet andet vidste mod Jeppe Jensen, end som en anden ærlig mand ved mod ham at beskyldte. Jacob Carstensen blev ved sit forrige indførte.

Jacob Jensen Hjort vidnede, at han var kommet ind til Jeppe Jensen, efter Hans Pedersen Skottes begæring, og da sagde Hans Pedersen til Jeppe Jensen, jeg er kommet ind til dig om mit tøjr, hvor til Jeppe Jensen svarede, hvad for tøjr Hans Skotte sagde det var mine svin bliver slagen, Jeppe Jensen sagde hvem gør det, hvortil Hans Skotte sagde til Jeppe Jensen det gør du og dine børn. Jeppe Jensen svarede der til,

(240 b)
Giv ild og lys lue taget alt det ud af mit hus, som jeg ejer og har, om jeg har taget dine svin, da sagde Hans Skotte til Jeppe Jensen, du er en tyv, det skal jeg bevise dig over, da sagde Jeppe Jensens kone til Hans Skotte, du skal være en tyv og en skælm. til du beviser min mand noget tyveri over. Jeppe Jensen sagde til Hans Skotte, slog du ikke min hund ihjel med en knortekæp, det nægter jeg ikke, det var ikke så farligt tilforn havde Hans Skotte nægtet, det som han siden tilstod, da sagde Jeppe Jensen til Hans Skotte, du slog ham ihjel og slæbte ham ud, da sagde Hans Skotte til Jeppe Jensen, det skal du bevise og sagde ydermere Jeppe Jensens kone til Hans Skotte, vi har ikke så god en hølade i år, som vi havde den tid du gik ind med din høbør i vor lade og tog hør og bar hjem.

Da sagde Hans Skotte, det skal du bevise. Jeppe Jensens kone sagde ydermere til Hans Skotte, du er en røverknægt og en hunde flottere. Jesper Jensens kone sagde til Hans Skotte vi har ikke så mange egeknober og byggen i vor lade og gård, som du har i din, hvor til Hans Pedersen svarede, hvorfor jeg har den, har jeg fået nogle hos dig, eller det ved du nok selv. Videre vidste vidnet ikke.

Hans Mortensen Krog [vidnede] således at Hans Pedersen Skotte sagde til Jeppe Jensen, du er en tyv, og det skal jeg bevise, at din kone gik op til Oluf Madsens og viste penge fra sig, som lå på gærdet. Så sagde Jeppe Jensens kone til Hans Skotte, du skal være en tyv og en

skælm, indtil du beviser min mand noget tyveri over. Jeppe Jensen sagde til Hans Skotte, du er en knop [træklods - sløvt menneske] hvortil Hans Skotte svarede, har jeg stjålet nogle knob fra dig, her til svarede Jeppe Jensens kone, du ved nok hvor du er kommen til dem, sagde ydermere, du er en røverknægt og hunde sletter. Hans Pedersen Skotte svarede her til, jeg har slaget din hund ihjel, det tilstår jeg, og jeg slog ham ihjel med en knortekæp, og han sad på mit får.

(241 a)

Jeppe Jensen sagde til Hans Skotte du slæbte ham ud, Jeppe Jensen (.....) Jensens (....) kone sagde til Hans Skotte, I har en god hø bør, Jeppe Jensens kone sagde vi får ikke så gode en hølade, som vi havde det år, at du gik ind med din hø bør og tog hø om natten, da svarede Hans Skotte, og har jeg gået ind i din hølade om natten, det skal du bevise. Her næst sagde Jeppe Jensen, Hans Skotte du har eger og bøger nok i din gård og videre vidste vidnet ikke

1719 26/5

Monsr. Christian Skiønning fra Beridsgård i Lolland for retten fremviste en fra hans excellence geheimeråd Lützwow indgivne memorial med påtegnede resolution for begærede måtte vorde oplæst og indføres. Dernæst på Hans Pedersen Skottes vegne havde indstævnet Jeppe Jensen med hustru Mette Jensdatter i mod vidner at anhøre til fornødne spørgsmål at svare og dom at lide anlangende, det imod deres nabo Hans Pedersen Skotte for kort tid siden i indeværende år med skælden og smælden, samt hvis videre de imod ham samme tid og sted udtalt. I særdeleshed var Jeppe Jensen imod vidner og bevisligheder at anhøre samt sag og dom at lide anlangende hans forhold, og hvis af ham tid efter anden på Fejø land kan være forøvet, hvem og udi forestående at vidne,

(241 b)

at have for retten deres sandheds vidne at meddele, samt på fornødne spørgsmål at svare, Jacob Jensen, Hans Mortensen Krog, Hans Olufsen, Maren Olufsdatter, Mette Olufsdatter, Mette Christoffersdatter, alle tre med lovværge, Hans Mortensen, Morten Pedersen, Christoffer Nielsen og Claus Pedersen alle af Vesterby på Fejø. Hans Lærke Henrik Lærke, Hans Hansen Sadel, Christen Michelsen, Jeppe Rasmussen, hans Rasmussen, Bodil Christoffersdatter med lovværge og Hans Mogensen.

Derefter producerede Jeppe Jensen et skriftlig indlæg under ædle hus og ridefogden sr. Jens Gymoses undertegnet dateret i Nykøbing den 26. maj 1719 med begæring, at det her for retten måtte læses påskrives og i akten at indføres.

Skiønning imod dette fra hr. husfoged Jens Gymoses her i retten fremskikkede indlæg hertil korteligt svarede, han ikke kan se at monsr. Gymose har begrebet denne sag ret udi sig selv, thi først siger han udi samme sit indlæg, at der skal føres vidner om noget løs snak, da dog stævнемålet, som her under retten er indført i dag ej sigter dertil, nemlig om nogen snak eller ord, som kunne være for rum tid siden kunne imellem disse 2de stridende parter til noget thi er aleneste om Jeppe Jensen tid efter anden forøver (...) tænkelig, og hvad deraf dependeret sådan (...) henseende til monsr Skiønning vente og i (.kr..te..) om ved haver påstået, at de til (.....) lovens pag. og artikler udi bemeldte (.... ....) ført findes ikke kan skyde sig til denne

(242 a)

- - - formenes i dag skal vidnes, om er ikke opkommem af en mund handling, men af en hånd gerning, i det ikke det givne stævнемål videre vorder antaget til forhør, skulle det imod forhåbning ikke ske, forbeholder monsr. Skiønning på Hans Skottes vegne al lovlig tiltale til vedkommende, så for det som i denne sag er passeret på tilbørlige tider og steder det øvrige af monsr. Gymoses udi indlægget anførte vil monsr. Skiønning ikke lade forblive ubesvaret ved

sagens nærmere agering. Var så dommerens kendelse forventende i den post om vidnernes høring, siden de nu alle her ved retten er til stede.

Dommeren efter indførte og ud retten producerede indlæg fra hus og ridefogden Jens Gymoses forelæggelse parterne uden vidtløftig proces og pengespild at være forligelige. Monsr. Skiønning saggivende dommeren positive svar uden videre ophold, om de tilstedeværende vidner må tages i forhør eller ikke. Dommeren resolverede ikke at have noget vidne til forhør, når forelæggelse til parterne at være forligelige.

Monsr. Skiønning begærede endnu som før, et absolut svar af dommeren om de til stede værende vidner må fremkaldes, og efter lovens måde tage i forhør. På dette indførte lod dommeren anføre, at han ikke vidste de indciterede videre, at være kaldet enten på nogen gemen vilkår ej snak eller gerning, understår sig derfor ikke andet end at stede vidnerne til forhør. Monsr. Skiønning førend nogen videre vorder <> taget i denne sag og for på Hans Skottes vegne at vise,

(242 b)

det ingen måde på hans side til nogen vidtløftighed sker, men ikkun alene til forsvars vis, som dem de med stævnemål i denne sag er angrebet, og var forsvar beføjet sig efter lov tilladelig måde og forsvar, tilstod at Hans Skotte endnu ligesom forhen gør, med forlig er fornøjelig, når han samme hos Jeppe Jensen og hustru kan erholde så tilstrækkelig, at ermeldte Skotte kan være foruden al for stor skade og præjudice.

Monsr. Skiønning på Hans Skottes vegne tilbød, at Hans Skotte ville gøre Jeppe Jensen sådan erklæring, som han af Jeppe Jensen og hustru straks dem her udi protokollen indført forlanger, at han ej ved andet imod Jeppe Jensen end hvad andre godtfolk her på landet kan være vidnede, og som Hans Skotte er påført denne proces, hvorved er medgået pengespild, forlanger han af Jeppe Jensen dog ikke uden det halve nemlig 8 rdl. om Jeppe Jensen vil tage imod det om vidnede forlig, vil monsr Skiønning ervarte Jeppe Jensens svar herpå.

Jeppe Jensen tilstod det af monsr. Skiønning forlig, enten ej ville have nogen omkostning til ham og havde selv sat en del penge derpå. Fordi parterne ikke med hver andre uden videre kunne blive forenet, blev de tilsatte vidner <> fremkaldt,

(243 a)

og efter monsr. Skiønnings begæring fremstod først Hans Olufsen bomand her på Fejø og vidnede at for en otte eller ni år siden, dog vidste vidnet ikke, om det var 10 eller 11 år siden, døde vidnets mor her på landet, hvor da efter samme dødsfald fra vidnets efterlevende far Oluf Madsen blev nogle penge borttaget, og i samme tid var Jeppe Jensen udi vidnets fars Oluf Madsens hus, hvor da benævnte Oluf Madsen lå i sin seng, som var samme dag vidnets mor var blevet begravet, og var Jeppe Jensen inde i boet en time efter, at de var kommet og havde været borte med liget, men hvor længe han siden blev hos Oluf Madsen, ved vidnet ikke, så som han da gik ud af sin fars hus på vagt. Monsr. Skiønning tilspurgte vidnet

1. om ikke hans far Oluf Madsen, da vidnet omvundne dag måtte af vagt igen indkom, beklagede sig, der var blevet taget nogle penge fra ham. Vidnet svarede nej.
2. blev vidnet tilspurgt om han med frelst samvittighed under den aflagte ed kan sige, at hans far ej nogen tid for ham havde beklaget sig at være frataget penge for omvundne dag, hvor til vidnet svarede at han ikke havde hørt, at hans far klagede sig, at være blevet af med nogle penge.

3. om de, som vidnet først har forklaret, bortblevne penge igen udi vidnets far Oluf Madsens hus blev frembragt og af hvem? Hertil svarede vidnet, at han fandt nogle af de borttagne penge udi et gærde her på landet, hvilke penge siden igen leverede sin far.

4. om han nu <> har hørt enten for lang eller kort tid siden, at Jeppe Jensen er blevet holdt mistænkt her på landet for samme omvundne penge.

(243 b)

Vidnet hertil svarede, at han har hørt det her på landet om Jeppe Jensen for på løs snak.

5. blev vidnet tilspurgt, hvoraf han kan sige, at det var løs snak, om han ikke har hørt de af hans venner her på landet. Vidnet svarede at han har hørt det nogle gange af indvånerne her på landet, men af hvem kunne han ikke nu erindre sig.

6. Blev vidnet tilspurgt om ham ikke var vidende, hvad de ofte omvundne penge stod udi og på hvad sted, hvortil vidnet svarede, at de stod i en potte udi hans fars stue. Videre var vidnet ikke bevidst.

Maren Olufsdatter Hans Pedersens hustru fremstod og vidnede, at dagen, som hendes mor for 10 eller 11 år siden her på landet blev begravet, var vidnet derefter udi sin far Oluf Madsens hus, hvor tillige og Jeppe Jensen var inde, og efter at vidnet samme dag om eftermiddag kørte hjem forblev Jeppe Jensen udi Oluf Madsens hus, men hvor længe han var der vidste vidnet ikke. Om morgenen op på dagen hørte vidnet der efter at fra fornævnte far var stjålet nogle penge, hvilke penge vidnet derpå hørte at Jeppe Jensen blev mistænkt der for samme dags eftermiddag, efter at der var blevet talt om samme penge, og ledt efter dem fandt vidnets bror Hans Olufsen samme penge udi et gærde, og efter at han samme penge havde fundet, leverede, som vidnet havde hørt sige, faderen igen, og tilstod vidnet, at have hørt det, at Jeppe Jensen og hans hustru Mette Jensdatter skulle have vist Hans Olufsen, samme penge sad i gærdet, videre var vidnet ikke bevidst.

(244 a)

Fremstod Mette Olufsdatter Hans Jørgensens hustru og vidnede, at for om vidnede tid og dag, var da vidnets mor Oluf Madsens hustru blev begravet, var Jeppe Jensen udi hendes fars hus, hvor han forblev til noget ud på aftenen, og så gik bort fra Oluf Madsen, som lå udi sin seng, noget efter Jeppe Jensens bortgang samme aften, beklagede vidnets far sig, at hans penge var fra ham bort tagen, og ved vidnet ikke rettere, end samme penge jo havde stået hos hendes far udi sengen i en jydepotte. Derpå gik Oluf Madsens børn ud straks, for at lede efter pengene, og da kom vidnets bror og sagde, at han havde fundet nogle af pengene, som de sagde deres far havde mistet, under et gærde, da han samme nat kom og ville gå hjem.

Om anden dag derefter har vidnet hørt at hedes bror Hans Olufsen fandt nogle af samme penge på et gærde, hvilke han hjembar til sin far. O g tilstod vidnet på spørgsmål, at hun havde hørt sige, at Jeppe Jensen var og blevet mistænkt for samme penge, som den almindelige tale er her på landet.

Monsr. Skjønning spurgte om det ikke var på vejen fra Oluf Madsens hus og til Jeppe Jensen pengene var fundet? Vidnet dertil svarede, at hun ikke så stedet, hvor pengene blev fundet.

2. Om hun ikke ved eller har hørt sige, at Jeppe Jensen og hustru viste Hans Olufsen, hvor de udi gærdet fundne penge lå, hvortil vidnet svarede, at hun ikke kunne erindre sig det, og var ikke mere bevidst i den sag.

Maren Christoffersdatter Lars Andersens hustru vidnede, at hun ej videre er vidende udi denne sag uden at fra Oluf Madsen om-⟨⟩ vidnede tid er blevet borttaget nogle penge,

(244 b)

hvilke hun har hørt af folkene her på landet, at Jeppe Jensen er blevet mistænkt for. Videre vidste hun ikke.

Hans Mortensen smed vidnede at han nok vidst af den tale han her på landet havde hørt, det Jeppe Jensen holdes mistænkt for de penge Oluf Madsen omvundne tid var blevet frataget, mere vidste han ikke.

Morten Pedersen vidnede om denne handel ligesom næst forrige vidne, nemlig om den almindelige tale her på landet til mistanke over Jeppe Jensen angående de fra Oluf Madsen borttagne penge.

Christoffer Nielsen blev spurgt, om han ikke foruden det han her ved retten havde hørt

sige, at Jeppe Jensen har holdtes mistænkt for de fra Oluf Madsen borttagne penge, hvortil vidnet svarede ja, at han havde hørt det og var så ej videre bevidst.

Monsr. Skiønning tilspurgte vidnet om han for nogle års tid siden var ved Guldborg færge med Jeppe Jensen, der så, at udi hans båd lå nogle lægter eller træ, hvilke en mand derpå landet kom og tilegnede sig, og tog ud af båden hjem på den måde, at han samme uden sit minde havde mistet. Vidnet her til svarede at han for nogle års tid siden var ved Guldborg færge med Jeppe Jensen, hvor da i den dem medhavende båd var kommet tvende ellelægter, som ikke var indtaget her på landet, og kom da en mand tjensthørende udi Guldborg huset og kendte sig ved samme 2de lægter. Derpå han siden på begæring gav dem bort til en mand her på landet ved navn Hans Eriksen, som var med dem til <> Guldborg, mere vidste han ikke.

(245 a)

Claus Pedersen vidnede således, at han ikke er vidende, at Jeppe Jensen har taget nogle penge af Oluf Madsen, men vel har hørt ligesom de andre her på landet, at der er gået en del snak, at Jeppe Jensen holdes mistænkt for de penge, som fra Oluf Madsen er borttaget, videre vidste han ikke.

Dernæst fremstod Hans Lærke og vidnede at han, lige såvel som de andre her på landet, har hørt at Jeppe Jensen holdes mistænkt for de fra Oluf Madsen borttagne penge.

Fremstod Henrik Lærke og vidnede, at vide det samme som næst forhen indførte vidne har vidnet.

Hans Hansen Sadel vidnede det samme, og var ham i alle måder bevidst, som næst forhen er vidnet.

Bodil Christoffersdatter vidnede ej noget i den sag at være vidende, undtagen på monsr. Skiønnings spørgsmål svarede, at et par dages tid førend Jeppe Jensen og Hans Skottes svin var udi Jeppe Jensens stald, og i det at svinet kom ud af stalddøren hørte vidnet, at det skreg, men hvem det slog, det vidste hun ikke, dog så vidnet et af Jeppe Jensens børn stod der ved, som hun hørte sagde der svinet skreg og så lad det komme ud, så skal du have, videre var vidnet ikke bevidst.

Hans Mogensen vidnede, at han ikke videre i den sag er bevidst, undtagen at lige såvel som andre her på landet har hørt en almindelig tale, at Jeppe Jensen er holdt mistænkt

(245 b)

for de omvundne penge, [der] fra Oluf Madsen er borttaget, videre vidste han ikke.

Monsr. Skiønning havde ellers til i dag at ville have ført Jacob Jensen og Hans Mortensen Krog som vidner i denne sag, om hvis nærgående ord Jeppe Jensen og hustru Mette Jensdatter Hans Skotte med har bebyrdet, samme vidner her udi retten næst forhen holdne ting var afhørt, og ved eksamination af præsten her på landet på spørgsmål svaret, om end skønt det ry er blevet udi protokollen anført, nemlig spørgsmålene, alt så lod monsr. Skiønning derved til videre blive, og fremstillede to mænd som her af retten var udnævnt nemlig Jørgen Hansen og Joen Rasmussen for at afhøre Christen Michelsen, som er syg og sengeliggende.

Christen Michelsen havde efter edsaflæggelse vidnet, at for nogle års tid siden, kom Jeppe Jensen udi Christen Michelsens kones fars gård, og der borttog et af hans lam, hvormed Jeppe Jensen red hjem til sig og klippede ulden af samme lam. Derefter gik Christen Michelsens kone ned til Jeppe Jensens om anden dagen og da fik hun af Jeppe Jensens kone ulden igen af lammet. Anden dagen derefter igen gik hans kone ned til Jeppe Jensen med to mænd navnlig Jeppe Rasmussen og Hans Rasmussen, hvilke skulle hjemle Christen Michelsen lammet til på mærket, efterdi at Jeppe Jensen ved sin højeste saligheds ed, at lammet ikke havde Christen Michelsens fåremærke. Hvorefter fik Christen Michelsen sit lam igen og blev de opført til Michelsen af Jeppe Jensens <> hustru.

(246 a)

Dernæst fremstod Jeppe Rasmussen og Hans Rasmussen, som ved ed vidnede at de vel havde været med Christen Michelsen og kom til Jeppe Jensens for ungefær en 8 eller 8½ års tid siden, for at se hvad mærke det forhen omvundne lam havde, men som det er så lang tid siden kunne de ej nu se sig mærket eller hvad da passerede, mere vidste de ikke i den sag.

Monsr. Christian Skiønning begærede et tingsvidne efter det i dag udi denne sag er passeret, så vel som det ved næst forhen er holden ting i lige måde et udtog af protokollen. Han ville på Hans Skottes vegne sagen til doms ud agere, og i sådan henseende begærede 4 ugers delation.

Jeppe Jensen begærede tingsvidne.

1719 9/6

** Hans Pedersen Skotte for retten mødte og havde kaldet Jeppe Jensen af Vesterby på Fejø mod vidners påhør og til spørgsmål at svare angående den sag, som Hans Skotte havde mod Jeppe Jensen og på hvis han har ham at spørge, til vidner er kaldet <> Sofie Rasmusdatter, Jørgen Hansens hustru i Vesterby på Fejø.

(246 b)

Kaldsmænd havde ligeledes kaldt Karen Jensdatter, tjenende på Femø hos Niels Mogensen, hendes vidne at aflægge, om hvis hun kan være bevidst om de penge, som skal være borttaget fra Oluf Madsen af Jeppe Jensen på Fejø.

Johan Rimmer af Maribo indfandt sig herfor retten på den indciterede Jeppe Jensens vegne, og fremlagde en til hans excellence hr. geheimeråd og Stiftamtmand Lützwow fra Jeppe Jensen indgivne memorial, angående at bemeldte sr. Rimmer udi de imellem Jeppe Jensen og Hans Pedersen Skotte begyndte sager måtte for Jensen gå i retten, som ham og ved hans excellences påtegnede resolution af dato 6. juni 1719, som for retten begæres læst, påskrevet og i akten indført. Hvor næst sr. Johan Rimmer fandt sig foranlediget imod det for indførte kald at erindre at samme, ej efter loven er indrettet, såsom sagen ej der ud inden, som ske burde, og vorden navngivet og forklaret, hvorfor Jeppe Jensen egentlig til i dag hid stævnet ret. -

(247 a)

- derpå dommerens forsvarlige kendelse ville afventes. Hans Skotte i lige måde var dommerens kendelse begærende. Hvorefter dommeren fra tidligere tingdag genoptog forsøget på at opnå forlig, og derpå erklærede, at om endskønt Jeppe Jensen af sin kontrapart Hans Pedersen Skotte så hårdelig på sin ære er angrebet, at han ikke vel uden foregående dom til sin befrielse kunne modtage noget forlig, så dog for at lade se det Jeppe Jensen ikke til nogen vidtløftighed han sig nægter, langt hellere som en fattig mand, der ikke uden sin største men formår disse anmeldte sager at udføre, ville ganske at Hans Pedersen Skotte, som til denne trætte har været årsag, sig til mindelig forlig ville bekvemme, og til den ende blev tilbudt at dersom han for sin imod Jeppe Jensen forøvede skældsord og tid efter anden gjorde sigtelser ved hvis videre på Skottes side, derom utilbørligen kan være handlet og fremført, nu i dag ville herfor retten gøre sin nabo Jeppe Jensen en tilstrækkelig erklæring og afbigt, så vel til en liden mulkt til sine visse og rette steder at betale, tillige med den af Jeppe Jensen til dato anvendte og forårsagede omkostning ham at svare, og sådan proponerede forlig, derefter ved dommerens ratifikations dom således måtte ved magt kendes, at foranmeldte beskyldninger imod Jeppe Jensen, som såvel udi hans eget hus, som og her for ting og ret, nu alt nogle gange både nu og andre måder berygtet er, samt de imod ham førte vidner

(247 b)

eller skulle komme Jeppe Jensen, hans hustru og deres pårørende til allerringeste præjudits eller deres forklejning i nogen måde - -

Hans Pedersen for retten fremstod og begærede et absolut svar af den retsindige dommer enten på kald må stå ved magt eller ikke

Dommeren resolverede, at som hans formaning til parterne om forlig ikke har kunnet frugtes [bære frugt], og som monsr. Rimmer påstår, såfremt processen skal være lovlig, bør der stævnes lovligt, og da det ikke kunne bekræftes at være forkyndt for Jeppe Jensen, hvorfor han er kaldet i retten, kan dommeren derfor ikke understå sig i at kalde det ved magt.

** Hans Mogensen ydermere her for retten tilstod, at hvis han den sidst afvigte 3. marts om forlig med sin da værende kontrapart Lars Larsen lod indføre, så vel som bestod at betale til de sognets fattige 2 rdl. og omkostninger 8 rdl., hvor med han formoder at Lars Larsen bliver tilfreds og fornøjelig. Derpå gav Lars Larsen retten tilkende, at han er i alle måder fornøjelig og gav hverandre deres hænder, at de ville være gode venner og ikke hinanden noget uærligt at påsige eller <> beskyldning, og sagen des årsag var forligt og ophævet.

(248 a)

1719 28/6

** Hans Pedersen af Vesterby på Fejø for retten fremstod og havde efter loven kaldet Sofie Rasmus datter og Karen Jensdatter tjenende på Femø hos Niels Mogensen, begge med deres lovværge angående hvis dem er bevidst om Oluf Madsens penge, som var borttaget. hvor imod Jeppe Jensen som til vidners påhør, så vel som Hans Hansen, Mette Jensdatter begge med 8te dages varsler indkaldt og til spørgsmål at svare angående de fra Oluf Madsen borttagne penge.

Monsr. Rimmer af Maribo fremkom for retten på Jeppe Jensen og hustrus vegne og ikke iden forundring har måttet anhøre dette af Hans Pedersen Skotte givne og kald, idet de at indgive forening tilholdes bemeldte Skotte vidne kontinuere med sine imod Jeppe Jensen tillagte beskyldninger og ikke anset det ikke kunne vedkomme Skotte slige for ham fremmanede sager imod loven at påtale, har dog for at lade, for det Jeppe Jensen og hustru aldeles ingen frygt for disse agtede vidners føring har, såsom han ved sig ganske fri og uskyldig for Skottes sigtelse at være, og aldrig ham lovlig skal kunne overbevises nogen utilbørlig gerning at have begået. Så at monsr. Rimmer fandt slig henseende ikke, lige som han ellers vel efter loven kunne have anledning til vil disputere disse indførte vidners høring, men begærede at samme måtte lydeligen blive forlæst lovens ed og derefter separeres. Sofie Rasmusdatter vidnede at for en ungefær 8 eller 9 år siden, dog enten det er kortere eller længere <> tid siden vidnet ikke til fulde erindrere,

(248 b)

da kom hun ind om morgenen tidlig og oplåste sin dør, så hun at Oluf Madsens folk lå og ledte i en rende ved Oluf Madsens mødding, og imidlertid havde tændt lys, men hvad de ledte efter vidste hun ikke. Ellers forklarede hun at noget op på dagen, så hun ud af sit vindue, at der stod Jeppe Jensens kone, Hans Jensens kone og Hemming Laggens kone ved hjørne gærdet og Jeppe Jensens kone træn op på gærdet med den ene fod og så gled foden ned igen, men vidste intet, hvad de videre gjorde. Siden kom Oluf Madsens søn, og viste vidnet, at han havde sin højre bukselomme fuld af penge og gik ind med dem.

Monsr Rimmer, som fornam af vidnets udsigende, at hun vel på vinden en fremmed kone fra Lolland, at hun skulle på for om vidnede tid have talt præjudicerlige ord om Jeppe Jensen, det vidnet siger, at have hørt. Altså ville monsr. Rimmer ingenlunde formode, at samme imod loven steder nogen vidner, om hvis ord for så mange års forløb kan være talt, særlig og fordi den ovenmeldte kone fra Lolland, som vidnets udsigen beskyldes ikke efter loven her imod sådant at anføre nyt eller [har] fået lovligt varsel, i de sin husbond bør ej nogen rettergang

imod sådanne ud indkaldte personer at bruges, men Skotte aleneste efter sit givne kalds indhold, at føre videre, hvis samme har i munde, og så vidt hørlig kan findes at være givet kald for. Og hvis det alligevel skulle ske vil monsr Rimmer sig sådan handling og omgang til vedbørlig påtale have reserveret,-

(249 a)

Hans Pedersen Skotte begærede at dommeren ville tillade vidnets udsigende, om hvis ord, hun af en kone fra Lolland på for omvundne tid har hørt tale om Jeppe Jensen, angående Oluf Madsens borttagne penge, at måtte blive udi protokollen indført og derpå begærede dommerens kendelse. Dommere resolverede at monsr. Rimmer påstår, at have fornemmet af vidnets udsigende at vidne på en kone uden landet at have talt præjudicerlige ord om Jeppe Jensen, - at det efter kaldet ses, at der ikke skulle vidnes om ord, men om hvad der var vidnet bevidst, derfor vides ikke udi den post om ord denne gang anses før end omtalte kone lovlig er kaldet. Monsr. Rimmer tilspurgte vidnet, om hun nogen tid har set, at Jeppe Jensen eller hustru har begået anden gerning end den, som lovlig og tilbørlig være kan, hvortil hun svarede nej, at hun aldrig har set det.

Karen Jensdatter vidnede, at hun ikke vidste andet med Jeppe Jensen end det som smukt og skikkelig er. Hans Skotte spurgte vidnet, om hun ikke var bevidst at Jeppe Jensen fik skyld for Oluf Madsens borttagne penge, hvor til vidnet svarede, at hun ikke kunne erindre derom, såsom hun var ikkun et barn på de tider, videre vidste hun ikke.

(249 b)

Monsr. Rimmer på Jeppe <> Jensen og hustrus vegne gav til kende at ville tage forbehold imod de mange ubevislige beskyldninger Hans Pedersen Skotte så vel ved dette i dag indhjemlede kald, som forhen har tillagt Jeppe Jensen og hustru til vedbørlig påtale at udføre og til sådan ende var monsr. Rimmer efter hvis i dag udi denne sag passeret er tingsvidne begærende.

Monsr. Johan Rimmer, som havde erfaret, at Hans Pedersen Skotte sig alt for mange år på lige måde har ladet finde med skældsord imod sin nabo Jeppe Jensen og ham der her inden retten den 14 maj 1706 gjort offentlig erklæring, des årsag var monsr. Rimmer begærende at ham der efter tingsvidne måtte stedes beskrevet, såsom han deraf nødvendig agter at betjene, og som den gamle ting protokol, hvor udi foranmeldte erklæring står anført, findes udi dommerens hus og forvaring, altså ville monsr. Rimmer ikke ervarte hans her gjorte begæring vorder nægtet, men efter lov og billighed kontenteret, og til samme begærede tingsvidne leverede han 1 ark stemplet papir såvel som rettens gebyr.

** Jens Rasmussen af Vesterby på Fejø mødte udi retten og producerede en panteforskrivning af dato 10 juni 1719 udgivet og undertegnet af Jeppe Jensen her i Vesterby på Fejø med begæring den for retten må læses, påskrives og udi protokollen indføres, lyder således.

Kendes jeg underskrevne Jeppe Jensen og hermed for alle vitterligt går gæld skyldig at være til ærlig velagte mand Jens Rasmussen bomand i Vesterby på Fejø penge 100 sldl., som ham mig til min avlings fortsættelse og kongelig majestæts skatters afbetaling tid efter anden lånt og forstrakt har, for hvilke <> lånte hundrede slette daler

(250 a)

jeg Jesper Jensen prioriterlig pantsætter min halve ejendoms gård af nr. 30 beliggende i Vesterby på Fejø, - testerer jeg med min egen hånd med sædvanlig tre bogstaver undertrykt.

1719 30/6

** Hr. Carsten Drejer sognepræst til Askø menighed fremstod for retten med Bunde Jeppesen bomand på Askø, som tilstod at de ord han den 26. oktober 1718 sidst afvigte, som på vidnes

førte og tingsvidner erhvervet imod hans sognepræst hr. Drejer, hans kæreste madame Maren Hansdatter Brun utilbørlig og uden mindste årsag udtalt har, som oven meldte vidner her for retten den 11 november <> førte bevis, har han sagt noget usandfærdige,

(250 b)

ja skammelig således uforskyldt tillagt vil berette sin sognepræst og skjælesørgers kæreste slig blame, efterdi han udi ingen måder nogen skæl eller hjemmel dertil var. Og som af ham meget vel vides, at om ikke hans sognepræsts og karestes og fornemme folks forbøn var sket, at denne has grove fornærmelse og forseelse denne tid måtte efterlades, - Jeg Bunde Jeppesen boende på Askø ved ingen skæl eller føje til de nærgående og ærerørige ord, som jeg til min sognepræsts kæreste den 26. oktober 1718 udi Jeppe Hansens hus på Askø har talt, men nu såvel som til forn her for retten den 11. november 1718 skyldigst tilstår, at jeg aldrig enten før set, eller hørt nogen om hr. Drejers kæreste uden største ærbødighed og hvad mere en ærlig og honet dame eger og anstår - <> - Bunde Jeppesen var tingsvidne begærende.

(251 a)

1719 15/7

** Monsr. Jørgen Skærbæk af (...) på velædle hr. overførster Conrad Rügens vegne mødte og begærede af retten måtte udmeldes 4re forstandige mænd, der kunne skønne på hvad tørvejord, der findes på Fejø, Femø og Askø item Vejrø, og samme fuldkomne besigtigelses syn i dat 8te dage edelig her for retten afsige, ja imidlertid begæredes mændene måtte være ham følgagtige, som han og medhavende takserings mænd at være overværende. -

** Monsr. Johan Rimmer af Maribo indfandt sig her for retten på Jeppe Jensens og hans hustrus vegne for <> retten havde kaldet Hans Pedersen Skotte her på landet imod tingsvidners læsning,

(251 b)

sag og dom at lide angående de ærerørige skældsord og hårde sigtelser som bemeldte Skotte tid efter anden imod Jeppe Jensen og hustru forøvet har, at efter en skriftlig kaldsseddel af 7 juli 1719 som for retten begæres at må læses, påskrives og i akten indføres. Hvor næst monsr. Rimmer fremlagde sin skriftlige sagelse af dags dato tillige med de der udi påberåbte tingsvidner og specifikationer.

Mødte Hans Pedersen Skotte med et af hans fuldmægtig monsr. Skønning forfattet og underskrevet indlæg af dato 15. juli 1719 angående at ham måtte forundes 3 ugers delation til at besvare de af monsr. Johan Rimmer i dag forelagte dokumenter med begæring samme indlæg for retten må læses, påskrives og i akten indføres. Den af monsr. Skønning indførte begæring om delation blev af dommeren bifaldet.

** Anders Hansen Rågø, som lovværge for salig Christen Michelsens enke Bodil Abrahamsdatter lod tillyse, at der skal holdes skifte og deling først tilkommende onsdag efter hendes salig mand Christen Michelsen, hvor efter enhver kan være vidende at efter, som enten noget har at fordrø <> eller til boet kan være skyldige.

(252 a)

1719 21/7

Blev påråbt om nogen havde noget udi retten at bestille og ingen befandt.

1719 28/7

** Udi retten mødte de udmeldte 4re mænd og udi retten producerede deres afsigt på hvis enhver bomand på Fejø af tørv, udi afvigte år har opskåret og her efter udi behold haver - - og lige så for de andre øer.

1719 4/8

** Udi retten lod Hans Pedersen Skotte producere et af hans fuldmægtig Skiønning undertegnede indlæg af dato Fejø den 4. august 1719, som for retten blev læst, protokolleret (252 b)

og i akten videre indført. Jeppe Jensen efter indlagte indlæg af monsr Skiønning på Hans Skottes vegne forlangte, om der kunne være lovlig forfald og om dommeren turde understå sig at i modtage det her udi retten, i dag producerede indlæg, og forlangte Jeppe Jensens dommerens kendelse, at han vilde tager sig vare, at han ej sagen forlænger videre end lov og ret tilholder. Dommeren resolverede og takkede Jeppe Jensen for hans gode information, alligevel han aldrig havde nogen takke til at opholde nogen sig sin ret videre end forsvarligt kan eragtes, og som monsr. Skiønning udi sit i dag indleverede indlæg påstår, at han for et par dages tid siden fra København er hjemkommet, hvorefter han ikke efter forommeldte påstand og lovede kunne besvære Johan Rimmers indgivne på Jeppe Jensens vegne, altså bifaldt dommeren monsr. Skiønnings, på Hans Skottes vegne til den tid udi retten lader sig indfinde, eller da sagen at optages til doms. - [Her efter er det omtalte indlæg indskrevet].

(253 a)

1719 11/8

** Monsr. Christian Skiønning indfandt sig for retten på Hans Pedersen Skottes vegne, og gav til kende at han efter sit her til retten forhen indsendte skriftlige indlæg har gjort sig færdig at besvare den sag til i dag, som imellem Jeppe Jensen og Hans Pedersen Skotte her på landet er oprejst og videre udi protokollen findes indført parternes der om imellem dem allerede handlende, men efterdi monsr Skiønning siden i dag 8te dage er blevet berettet af fuldkommelig oplysning om, at birkedommeren sr. Jens Madsen, hans videre høj fornøden udkræves i denne sags ydermere oplysning, kan monsr. Skiønning ikke på Hans Pedersen Skottes vegne fremlægge noget udi denne sag eller foretage doms agering, førend den udi denne sag af dette lands høje øvrighed allerede beskikkede dommer i sr. Jens Madsens sted han har afhørt i denne sag, til hvilken ende til vedkommende såvel, som vidne er udfærdiget, da den beskikkede dommer sig her udi retten indfinder, hvor da monsr. Skiønning efter sagens beskaffenhed nærmere for ham på Hans Pedersen Skottes vegne, og til hans defension agter at besvare så snart muligt, det agtede vidne udført og her af protokollen des mere udsigende (bekendelse) var meddelt Jeppe Jensen og fuldmægtig $\diamond$ i denne fremførte sag enten skriftligt eller mundtligt,

(253 b)

i sådan henseende forlanger monsr. Skiønning på Hans Pedersen Skottes vegne sagens henstand til i dag 8te dage. Dommeren efter monsr. Skiønnings indførte formener, at han udi Hans Skottes sag kontra Jeppe Jensen skal være vidne til næst kommende i dag 8te dage, og da udi hans sted efter indførte skal en anden dommer bivåne retten udi indbemeldte sag. Altså må dommeren være fornøjet og lade det ved den begærede opsættelse at forblive.

** Monsr. Skærbæk som formener af de 4re mænd, som på tørvejorden her af retten er udmeldt, at en del mænd med forretningen, som så vidt forfattet er ej tilfreds, altså er monsr. Skærbæk forårsaget at begære af retten 14 dages opsættelse for imidlertid at mændene

forretningen som ske bør, han fuldbyrder.

1719 18/8

** Monsr. Johan Rimmer af Maribo kom for retten med et indlæg af dags dato udi den sag imellem Jeppe Jensen og Hans Skotte, som for retten begæres læst, påskrevet og i akten indføres.

Monsr. Skiønning mødte her for retten på Hans Pedersen Skottes vegne og imod det fra sr. Rimmers her i dag udi retten skriftlige indlæg, hvorefter dommeren Jens Madsen vel ikke selv kan nægte $\diamond$ han jo lovlig til i dag udi denne sag er indstævnet at vidne,
(254 a)

og som monsr. Skiønning på Hans Pedersen Skottes vegne højlilig findes forundret, at for samme vidnesbyrd til denne sags oplysning i alt her til monsr Skiønning venter, at sr. Jens Madsen efter sådan lovlig givet stævnemål aflægger sit sandfærdige vidne i denne sag og i følge hans hr geheimeråd Lützows til prokurator sr. Niels Walter af Saksjøbing givne resolution på derom af monsr. Skiønning gjorde og forhen anmeldte begæring - at denne skulle betjene retten, og Jens Madsen forlade sit sæde.

Johan Rimer holdt det for et sært påfund af monsr. Skiønning, at han i denne sag forlanger birkedommerens vidne, såsom han vel dertil ikke haver nogen billig årsag, hvorom dommeren og selv må være vidende, thi skulle hans vidne efter Skiønnings påberåbende af nogen høj fornødenhed kræves, er det da langt fra at Rimmer der imod vil give ringeste hindring, videre end hvad lov og ret kan tillade, men skulle dommerens vidne, som er vist nok, uden aleneste på.(fund) for at få ham far sagen, vil Rimmer $\diamond$ herpå turde vente,
(254 b)

at dommeren formedelst slig ugrundede indvending sit sæde i denne sag fravige, for at som hans vandel interlocutori[midlertidig] kendelse, der jo inden allerede givet og afsagt har, tilmed ses af den fra monsr. Skiønning til hans excellence hr. stiftamtmanden ergangen og nu i retten fremlagte memorial, og ej der ud inden er vorden meldt eller tilkendegivet, hvorvidt med sagen allerede ved denne ret avanceret er, thi dersom -

Christian Skiønning imod monsr. Rimmer vidtløftige indførte svarer kortelig, at han på Hans Pedersen Skottes vegne kanske gerne havde set, at birkedommer Jens Madsen havde vedblevet denne sag, som dommer påkende, men efterdi Hans Pedersen Skotte er [for] kort tid siden blevet bekendtgjort, at sr. Jens Madsen noget til denne sags oplysning er vidende har Skiønning ikke kunnet det efterlade, da ham sligt af Skotte er bekendtgjort at søge alle oplysninger udi denne sag, i sådan henseende har Skiønning -
(255 a)

- [diskussionen om lovlighed og rimelighed fortsætter] - og Skiønning derom birkedommerens kendelse udbeder.

Birkedommer Jens Madsen ikke understår sig i at modsige stiftamtmandens ordre til sr. Niels Walter dommersædet udi indbemeldte sag at betjene, altså afstod anmeldte Jens Madsen sit sæde overleverede til velbemeldte sr. Niels Walter -
Her næst Christian Skiønning på Hans Pedersen $\diamond$ Skottes vegne fremstillede kaldsmænd,
(255 b)

som med 8te dages varsel havde kaldet til i dag her for retten Hans Pedersen Skotte at møde Jeppe Jensen imod vidner at anhøre og til spørgsmål at svare, anlangende de af ham efter udsprede rygter forøvede handling, Oluf Madsens her på landet borteblevne penge med hvis videre deraf dependerer.

Og var kaldet Jeppe Jensens hustru Mette Jensdatter med lovværge, i fald hendes navn ved samme eragtede vidneførelse skulle vorde nævnt.

Ligeledes var kaldet birkedommer Jens Madsen for her udi denne sag sit sandheds vidne i retten at meddele -

Monsr. Rimmer protesterede mod kaldet på Jeppe Jensens vegne - <> [og de to sagførere talte for og imod med henvisning til loven].

(256 a)

Dernæst aflagde Jens Madsen sin ed og vidnede. For nogle år siden gik vidnet fra sit hus en morgen tidlig dagen efter Oluf Madsens kone blev begravet og gik til Østerby her på landet sit ærende at forrette, og som vidnets vej faldt forbi Oluf Madsens gård, så han at nogle folk ragede og ledte udi renden ved huset, men hvad de ledte efter vidste han ikke den tid, men som vidnet siden gik hjem igen og var kommet til sit hjem.

Johan Rimmer som fornåm at vidnet vil gøre forklaring om ord, han på før omvundne tid af andres mund, Jeppe Jensen til forklejnelse skal have hørt, ville ingenlunde for -

(256 b)

- [først efter lange udredninger og diskussioner] Skiønning henholdt sig til sit forhen indførte, derefter han da vel venter vidnet uden videre vidtløftigt ophold vorder tilladt foruden advarsel fra mons. Rimmer tage sin procedure i agt-

(257 a-b) [men diskussionen fortsætter på hele denne side og noget af den næste.

- Johan Rimmer tilspurgte vidnet, hvor mange år det ungefærlig kan være siden, at han har hørt de omvundne ord om Jeppe Jensen ef blevet talt. Vidnet svarede at han ingen tid havde gjort sig nogen tanke om, hvor længe det er siden Oluf Madsens penge er blevet borttaget efter den almindelige tale, som er gået og faldet her på landet. Johan Rimmer atter tilspurgte vidnet om han med en frelst og god samvittighed under sin aflagte ed kan benægte jo i allermindste at være vidnede de samme ord for en 8te a 9 år siden efter andres sigende, skal være talt. Vidnet svarede, at han fuldkommen kan sige at samme ord af ham er hørt for 6 år siden. Johan Rimmer atter tilspurgte atter om han kan erindre <> af hvem han har hørt beskyldningerne mod Jeppe Jensen udtale,

(258 a)

hvortil han svarede at han til forn havde hørt dem her på landet, men kunne nu ikke erindre sig at navngive dem, af hvem han forberørte ord har hørt. Ydermere tilspurgtes vidnet, om han er svoger til Hans Pedersen Skotte. Vidnet svarede jo. Til slutning ville Rimmer vide og fornemme om vide og fornemme om vidnet nogen tid har set Jeppe Jensen eller hustru har begået anden gerning end den, som lovlige og tilbørlige være kan. Vidnet svarede, at han ikke vidste andet mod Jeppe Jensen end det som ærligt var, så som vidnet ej nogen uærligt enten af ham eller hans hustru havde set.

Christian Skiønning begærede på Hans Pedersen Skottes vegne tingsvidne beskrevet efter hvis. i dag udi protokollen denne sag vedkommende er indført, da han dernæst sagen på Skottes vegne til i dag 14 dage til doms agter at agere, og kontrapartens allerede i sagen indgivne indlæg besvare.

Johan Rimmer var i lige måde efter hvis i dag i denne sag er passeret et tingsvidne begærende.

** Jacob Carstensen af Vesterby på Fejø på Hans Jørgensens vegne af Femø

(258 b)

lovlige havde kaldet Lars Hansen og Jørgen Nielsen hjemmehørende på Femø deres sandheds vidne her for retten at aflægge angående en ager med havre, beliggende udi kirkemarken sst. imod vidnesbyrds påhør og til spørgsmål at svare er kaldet Michel Pedersen og Peder Hansen begge af Femø.

Udi retten indfandt sig Lars Hansen af Sønderby på Femø ved ed efter loven bekræftede at nu i byghøsten kom Hans Jørgensen til ham og begærede at han ville gå med ham op til sin

ager kaldet Vesterager at efterse hvad kreatur, der fandtes på samme ager og hvem det tilhørte. Der han kom til ageren, så han 3 a 4 stykker svin, gå i samme ager, hvilke Peder Hansen selv tilstod at være sine, så og nogle gæs tog i flugten og faldt i stranden, men om det var i hans havreager eller ikke, vidste vidnet ej. Siden en flok gæs i land og Peder Hansen kom imellem den gåsehob og stranden og en af samme gåsehob fik de fat på et behør mærke, men vidnet kunne ikke erindre gåsens mærke.

Jørgen Hansen fris boende på Fejø på Peder Hansens af Femø for retten fremkom og tilspurgte <> vidnet om han ikke er bevidst,
(259 a)

at Hans Jørgensens eller andre markers gærder og hegn har ligget øde udi høstens tid. Vidnet formoder, at der lå nogle gærder og stænger øde i høstens tid, og viste ikke hvem de tilhørte. Videre blev tilspurgt, om det kunne være vidende, hvad skade der var gjort den tid svinene fandtes, og om vidnet kunne sige, hvad skade der kunne være gjort forhen, førend svinene fandtes i samme ager. Han svarede nej, at han ikke vidste det. Atter spurgte Jørgen Hansen om de svin, som fandtes på ageren enten var heftet eller ikke, hvortil vidnet svarede, at det var en af dem var knæbunden, videre vidste vidnet ikke.

Jørgen Nielsen efter aflagt ed vidnede således, at den tid han og efter Hans Jørgensens begæring kom hen imod ageren, så han en del gæs flyve af Hans Jørgensens ager, imidlertid ved vidnet ned af ageren lå der en stor del gåsemøg og fæ på samme ager. Den tid han kom ned imod gården gik der 4 stykker svin der var knæ bundet 1 af dem, videre forklarede han at Hans Jørgensen spurgte Peder Hansen ad hvis de svin var, at de gik på hans agern, hvortil Peder Hansen svarede det er mine, og vidnet forklarede videre at Peder Hansen begærede at han ville følge med til stranden med ham, og den tid vidnet kom hen til stængerne lå Peder Jørgensens stænge øde den hele høst og blev <> (.....) der så 4 flokke gæs,
(259 b)

da kom Lars Borre og Peder Hansen imellem den ene flok og stranden og tog op på Vester ager, og tog fat på den ene gås af samme flok, og Peder Hansens sagde, at det var Michels Pedersens gås. Derefter begærede Peder Hansen af vidnet, at han ville følge med til stængerne, og vidnet ville ikke følge med ham.

Michel Pedersen tilspurgte vidnet Jørgen Nielsen Lock, om han kunne sige, om han fandt nogle af hans gæs i Hans Jørgensens havre ager eller og, om han kunne være vidende, om det var hans gæs eller havde hans mærke. Vidnet svarede, at de ingen gæs fandt i Hans Jørgensens havreager, som hørte Michel Pedersen til, men gås som de to i en anden Mads ager agtet vidnet ikke efter mærket, mens Peder Hansen sagde, at det var Michel Pedersens. Dommeren efter indførte formoder at vidnernes udsigende at bevare en mands stænge, Peder Jørgensen af Sønderby tilhørende, som omvundet, som ikke vel burde sket uden han imod vidnesbyrd her udi retten at møde. Når han af Hans Jørgensen der til lovlig bliver kaldet, om han da imod indførte vidner noget haver at påtale.

1719 1/9
(260 a)

Birkedommeren efter underdanigste pligt nedsatte sig i sit sæde med påråbelse. om noget var at forrette og ingen befandtes. Og som klokken ved 2 slet retten er blevet opholdt formedelst en anden dommer udi en sag, han af stiftamtmanden var beordret og som ingen befandtes er i dag af retten ophævet.

1719 15/9

Efter at retten var af birkedommeren indlyst, nedsatte sig udi dommersædet Niels Walter af Nykøbing i den sag, som beror her under retten imellem Hans Skotte og Jeppe Jensen, og før end noget videre udi sagen forelagdes, lod forbemeldte Walter som dommer indføre, at som han i dag fire uger forløben haver her i retten har afskediget, det sagen igen den 1. september skulle foretages, og Walter ikke samme tid formedelst kontravind kunne ankomme her til landet førend retten var ophævet, så har Walter samme dag straks efter hans ankomst ret til landet, helst såsom Christian Skiønning på Hans Skottes vegne lod begære ved Henrik Holch af Nykøbing endnu 14 dages delation i sagen formedelst han, nemlig monsr. Skiønning var udi høj magtpåliggende absence ved to mænd

(260 b)

her på landet boende ladet parterne i sagen kundgøre, at sagen til i dag var opsat, og da igen blev foretaget, hvad ellers Walter imod andre kan have at sige, angående hvis udinden samme sag forberørte 1. september på stede passerede, forbeholder han sig på sine tider og steder at anbringe - altså blev sagen igen opsat.

1719 22/9

** Jacob Carstensen af Østerby på Fejø på Hans Jensen Kåre af Østerby hans vegne lovligt havde kaldet Hans Olufsen og hans hustru Anne Nielsdatter med hendes lovværge for en kiste af eg, som Hans Jensens mor

(261 a)

havde givet ham i sit yderste tillige med hans salig fars samtykke. Ermeldte kiste påstår sr. Jacob Carstensen på Hans Kåres vegne, at han ofte havde begæret i mindelighed af Hans Olufsen og hustru, og ingen gode svar eller nøjagtigt vederlag har kunnet bekomme. - Hvorfor Hans Jensen er forårsaget at lade indkalde bemeldte Hans Olufsen og hustru, bemeldte kiste enten at fragå eller vedstå.

Dommeren påråbte Hans Olufsen Askø var mødt eller nogen på has vegne noget imod dette kan have at protestere. Som ingen befandtes, er bemeldte Hans Olufsen og hustru forelagt til i dag 3 uger her i retten at møde deres udførlige at indrette, og hvis ikke Hans Olufsen med hustru efter forelæggelse skulle møde, da Hans Kåre var betænkt her udi retten at indlevere sin sagelse og kistens værdi.

1719 30/9

** På velædle hr. Overførster Conrad Rouges vegne mødte Jørgen Skærbæk af Tjørneby og æskede 4 mænd Jørgen Nielsen (.....) og Hans Nielsen begge af Vesterby, item Hans Olufsen og Jørgen Jensen begge af Østerby til at bekræfte efter loven deres gjorte syn og forretning både på de skårne tørv dette år, såvel som og hvad tørvejord endnu findes uskåret og i behold på Fejø, Femø <> og Vejro, og blev da deres gjorte forretning, som sidste 28. juli dette år er sluttet fremlagt og læst for retten og af mændene bekræftet.

(261 b)

1719 6/10

** Efter at retten af birkedommeren var indlyst og han af sit dommersæde var "trædet", nedsatte sig Niels Walter boende i Nykøbing udi dommersædet efter forhen her i retten producerede resolution og ordre udi den sag, som beror her under retten imellem Jeppe Jensen og Hans Skotte begge bomænd her på landet, og blev parterne påråbt, om de noget i sagen havde at producere eller fremføre. Hvor da Johan Rimmer af Maribo fremkom for

retten på Jeppe Jensens vegne og efter løfte producerede sit skriftlige indlæg af dags dato tillige med de deri påberåbte tingsvidner kontra Hans Pedersen Skotte, som nu for retten begæres læst og påskrevet og i akten vorder indført.

Dommeren endnu påråbte om kontraparten eller monsr. Skjønning som fuldmægtig på hans vegne var til stede her ved retten <> at have noget imod det nu fra monsr. Johan Rimmer på Jeppe Jensens vegne fremlagte indlæg og fremlagte tingsvidner.

(262 a)

Dersom ingen til genmæle endnu mødte, så blev kontraparten Hans Skotte tillige med hans fuldmægtig monsr. Christian Skjønning forelagt at fremkomme her inden retten til i dag 3 uger for at anstille og tilkendegive, om de noget i denne sag har til oplysning eller deres forsvar videre at fremføre, thi sagen bliver og til samme tid optaget til doms, hvorefter begge parter ville behage sig at rette.

1719 13/10

** Peder Olufsen Borre af Østerby på Fejø mødte for retten og forestillede med sig havende 2de mænd navnlig Oluf Jørgensen og Peder Joensen med begæring at de ville meddele ham deres sandheds vidne anlangende hans svoger salig Oluf Hansen Borre, som udi nogle år har stået udi hans majestæts tjeneste til orlovs for matros og nu efter visse beretninger udi herren er hensovet, alt som før er meldt begærede Peder Olufsen Borre indførte 2de mænd sandfærdig beretning om det salig menneskes fødested, og hvad frændskab han har efter sig.

(262 b)

Vi i underdanigst for <> visse de højædle velbårne herrer ved det højlovlige admiralitet med underdanigst begæring, om noget af den salig karls gage kunne være til gode, at vi det kunne bekomme. Efter indførte for retten fremstod forbemeldte 2de mænd og ved deres helgens ed vidnede, at det var dem sandeligen bevidst, at bemeldte salig Oluf Hansen er født her på Landet Fejø af gode årlige og kristelige forældre, det og er os vidende, at det salig menneske udi nogle år har været udi hans majestæts tjeneste for matros og nu efter visse udsigende ved døden skal være afstået, Videre vidner vi at det salig menneske har efterladt sig sin bror salig Hans Hansen Borre indvåner i København, hans søn Johan Johannes Hans Hansen, såvel og 2de levende søstre, nemlig Maren Hansdatter Borre boende i Købelev sogn i Skovbølle, Karen Hansdatter Borre, boende på Fejø, videre salig Maren Hansdatter, som og var den salig karls søster, boende på Fejø, har efterladt sig en søn Hans Jørgensen, Maren Jørgensdatter, Anna Jørgensdatter og Maren Jørgensdatter. Efter indførte var Peder Olufsen tingsvidne begærende og videre og tjenstvilligst begærede af sin svoger Johan Philipsen, at han dette begærede tingsvidne på sin stedsøns såvel og på andre vedkommendes på de højlovlige steder ville rekommandere.

** Jacob Carstensen af Østerby på Fejø på Hans Jensen Kåres vegne sst. fremstod for retten og begærede af retten at dommeren ville forelægge Hans Olufsen på Askø med lovens ed, mon om han kunne for sig og hustru nægte den kiste, som Hans Jensen Kåre prætenderer <> betaling for.

(263 a)

Dommeren resolverede at Hans Jensen Kåre efter indførte enten med skiftebrev eller anden lovligt bevis forestiller bemeldte kiste arveligen er ham tilfaldet. Jacob Carstensen på Hans Jensen Kåres vegne begærede, at dommeren ville forelægge den næst vedkommende at fremvise det påråbte skiftebrev, som rettelig kan ses, hvad parternes imellem havende kan være. Dommeren erklærede på Jacob Carstensens indførte og deraf formener, at den næst vedkommende skulle forskaffe skiftebrev. Altså udi retten producerede Hans Olufsen en

kvittering af 10. november 1717 indrettet af førstningen på slet papir, men som den tid ikke for mangel af stemplet papir var at bekomme, er den da den tid således indrettet, og nu i dag her udi retten det kongelige stemplede papir tilligemed det kvitteringen skrevet på slet papir, som at må læses, påskrives og i akten indføres. (*indskrevet folio 263 b*)

** Andreas Pohl 8te dages mundtligt varsel salig Christen Michelsens enke Bodil Abrahamsdatter nu tilhørende Morten Pedersen, Salig Michel Christensens enke Else Jørgensdatter med lovværge Peder Skotte alle af Østerby på Fejø imod bevis at anhøre og dom at lide anlangende hvis de bemeldte Pohl skyldig er, mod hvis videre der om kan forefalde. Dommeren pårårbe de indciterede og <> monsr. Andreas Pohl imod indførte kald har at prætere.

(263 b)

Morten Pedersen påstod rigtig afregning med sr. Pohl på det, at regning imod regning kunne komme tilsammen, at enhver kunne vide, hvad de blev hverandre skyldig.

Peder Olufsen ikke vedstod videre at være skyldig på sin hustru moders vegne videre end 2 sldl. i autoriserede sedler.

** 1717 den 10. november har jeg underskrevet Hans Jensen husmand på Fejø annammet af Hans Olufsen Kåre på Askø alt mit mødrene arv, kapital og rente, som jeg Hans Olufsen Kåre har holden under værgemål, som er tilsammen 45 sldl., hvorfor jeg Hans Jensen Kåre her for rigtig kvitterer, og skal skiftebrevet være død og magtesløs for samme mødrene arv, og er venlig og vel forligt i alle måder, hvis vi har haft tilsammen til denne dag, og lover jeg Hans Jensen Kåre at blive Hans Olufsen på Askø denne kvittering på stemplet papir, når han det begærer. -

(264 a)

1719 26/10

** Dommeren pårårbe om sr. Pohl af Saksøbing efter sit sidst indgivne her udi retten efter indførte kald noget haver at påtale, og som ingen befandtes da efter besværlig og Guds vejrlig retten bliver opholdt til over middag, er bemeldte sr. Pohl til i dag 14 dage at indgive sin sagelse.

Jacob Carstensen på Morten Pedersens vegne fornå, at dommeren sr. Jens Madsen ville ophåve det, som var begæret af 3 ugers ophold, så som sr. Andreas Pohl havde kald givet il Morten Pedersen, for hvis han kunne have til gode hos ham. hvor imod Morten Pedersen formener sig at have rigtig, som kan vel nogenlunde udi mindelighed til hobe sig udi mellem parterne fordrage, men såsom monsr. Pohl ikke sidstleden efter løfte efterkom at indkomme til fornævnte Morten Pedersen at gøre rigtig afregning, som han ikke efterkom, hvilket Morten Pedersen virkelig kan bevise med nogle tinghørere, såvel som andre kan vidne, at monsr. Pohl lovede at komme ind til Morten Pedersen, salig Christen Michelsens efterkommer, at gøre regning om den salig mands imellem havende, som dem imellem kunne være stridigt (....)

(264 b)

(....) findes, at monsr. Pohls krav ellers kan være retteligt krav, uden som efter loven kan gøre bevisligt, at han havde rettelig gjort afregning med foranmeldte Morten Pedersen på sin formand salig Christen Michelsens vegne, hvilket han har lovet, at møde at gøre afregning.

Men såsom monsr. Pohl fremstiller sig for retten at have en regning imellem sig og salig Christen Michelsen om deres imellem havende, da han en regning uden Morten Pedersen, som efterkommer i lige måde salig Christen Michelsen efterleverske er ganske uvitterlig, og

fornemmes at da salig Christen Michelsen på de tider, da monsr. Pohl gjorde afregning ikke var ved forstand, og egne tanker, som at retskaffent menneske bør at være, men måske udi sin store elendighed, ja i sin store svaghed og mere bedrøvelse udi nogle år lå under herrens kors, som ikke kunne fornemmes, at monsr. Pohl efter den salig mands afgang, såvel forhen som nu er blevet holdt regnskab, hvilket han forhen tit og ofte udi mindelighed af enken er blevet tilbudt, så vel som her, som meldt af hendes mand Morten Pedersen for i dag 3 uger siden blev begæret efter at retten var holdt og hans kald var indført, at han monsr. Pohl ville da gøre regnskab -

(265 a)

Dommeren så hastig resolverede efter sit for indførte og givne delation til i dag 14 dage om sr. Pohl sit indførte kald at indgive sin sagelse. Morten Pedersen begærede yderligere at den krævede måtte sig indfinde og efter dommerens resolution sig fornøje. Morten Pedersen var tingsvidne begærende.

** Jeppe Jensen udi retten indfandt sig og havde formodet domsafsigelse imellem ham og Hans Pedersen skotte, og som fornemmes den forordnede dommer Niels Walter ikke efter løfte retten havde opvartet, vides ikke hvad årsag hans udeblivelse er, men mere må være ventelig at prolongere sagen, og mig videre udi vidtløftighed og pengespild at tilføje, som alt vel står i tiden til ansvar, hvor efter Jeppe Jensen var tingsvidne begærende.

1719 3/11

** Niels Walter af Nykøbing indsatte sig udi retten dommersæde i den sag, som beror under retten imellem Hans Skotte og Jeppe Jensen, samt hans nu ved døden afgangne hustru og som Walter havde optaget som en sag at pådømmes til næst forrige tingdag

(265 b)

hvilken af ham tagen tægtedag han ej har kunnet følge, fordi han der udi blev forhindret af storm og uvejr, så at han ikke kunne komme her til landet.

Blev påråbt om Hans Skotte eller nogen på hans vegne havde noget at fremføre eller producere imod sr. Johan Rimmer på Jeppe Jensens vegne sidst fremlagte indlæg. Hvorpå Hans Skotte fremdrog et indlæg under sin fuldmægtig monsr. Christian Skiønnings hånd, dateret Beridsgård den 11. oktober 1719, som her udi retten blev læst, påskrevet og i akten vorder indført. Jeppe Jensen som selv ved retten var til stede blev af dommeren tilspurgt, om han havde noget videre i sagen at svare til. Han svarede nej, aleneste begærede dommen beskrevet når den var afsagt. Blev så udi sagen dømt således som følger.

Dom.

Hvor af den imellem Jeppe Jensen og hans hustru nu salig Mette Jensdatter på den ene side og Hans Skotte på den anden side her under retten vidtløftig ventilerede proces hidrører og har sin oprindelse, det erfares af et her fra retten fremlagt tingsvidne af dato 19. maj 1719, hvor udi findes indført tvende vidners edelig gjorte udsigende, som forklarer

1. Jacob Jensen Hjort, at han efter Hans Pedersen Skottes begæring var indkommet til Jeppe Jensen, hvor Hans Skotte <> og samme tid var og sagde til Jeppe Jensen,

(266 a)

han skal komme ud, til ham om hans svin, som blev slagen af Jensen og hans børn, hvor til Jeppe Jensen svarede - *(alle de i sagen førte vidner gennemgås endnu en gang)*

(266 b -267 b)

- Kendes og eragtes for ret at Hans Skotte så vel som Jeppe Jensen på egne og sin hustrus vegne bør for deres utilbørlige og formastelige skældsord udi foranførte måder mod hinanden enhver at betale til Vor Frelzers kirke på Christianshavn to sldl. andre ligesindede til

eksempel og afsky, og i det øvrige bør alle parterne imellem dem passerede skældsord, beskyldninger og sigtelser dem mundtligt eller skriftligt under samme sag er talt og endog befindes, at være, som de og hermed kendes, aldeles døde og magtesløse og ej at komme nogen af dem eller deres pårørende til allerringeste præjudits eller forklejning i nogen måde. Processens omkostning ophæves på begge sider. Fejø birketing den 3. november 1719.

1719 19/11

** Fremstod sognepræsten til Fejø magister Peder Blichfeld og udi retten producerede (268 a)

fremlagde en ham af deres velærværdighed Henrik Roth, sognepræst i Maribo, provst i Fuglse herred i Lolland meddelte løsgivelse på arvedel, som er tilfalden en af salig hr. Christen Jeppesen Skovs arvende sønner, navnlig Peder Christensen Skov, af dato 18. november 1719. Hvilken af bemeldte nu værende sognepræst blev begæret at måtte for retten læses, protokolleres og påskrives. (*indskrevet nedenfor*)

** Dommeren påråbte om Andreas Pohl ved retten var til stede, og efter indførte og gjorde løfte den 13. november næst forløbne, da hans kald blev indhjemlet sin sagelse om 14 dage at indlevere, og da ikke efter påråbelse indfandt sig, er ham endnu givet 14 dages delation om han da til den tid vilde behage om kaldet ellers skal stå ved magt at indgive sin sagelse.

** Såsom Peder Christensen Skovs salig hr. Christen Jeppesen forrige sognepræst for Fejø menighed, hans mellemste søn, har opnået de år, at han efter loven kan være sin egen værge, og ved den skrivelse er begæret at måtte få den andel af hans fædrende arv, som den nuværende sognepræst for Fejø menighed velærværdige og hæderlige hr. mag. Peder Blichfeld har været formynder for, altså for velbemeldte hr. mag. Blichfeld et indgivet værgemåls regnskab gjort rede og rigtighed, såvel for kapital og rente tresindstyve rigsdaler og tre mark med rente seksten rigsdaler (268 b)

fire mark tolv skilling, som beløber sig til sammen syv og halvfjerdsindstyve rigsdaler 1 mark 12 skilling. Når det øvrige som værgemåls regnskabet specificeres fradrages, bliver så hr. mag. Blichfeld fra dette værgemål for hævet, og for sig og arvinger hermed tilbørligen kvitteret.

1719 24/11

** Dommeren påråbte om sr. Andreas Pohl af Saksøbing efter for indførte og givne kald og varsel for 6 ugers tid er indført og den tid har lovet at ville indlevere under retten sin sagelse over sine skyldnere, og som bemeldte sr. Pohl ikke endnu denne tid efter loven har indbundet sig, turde ikke dommeren understå sig længere at opholde sagen, men kaldet at være underkendt, behager sr. Pohl videre at forfare udi sagen, bør han de skyldige på ny at give kald.

** 1719 15/12

** Blev fremlagt en købekontrakt mellem Hans Hansen Rågø den yngre og Birgitte Olufsdatter Bøsse af dato 13. november 1719, som for retten begæres læst og påskrevet og protokolleres. (*indskrevet nedenfor*)

** Terkel Jeppesen husmand <> i Vesterby på Fejø mødte for retten og formedelst han og hans hustrus alderdom og skrøbelighed forestillede 2de dannemænd navnlig Morten Hansen Krog og Albret Olufsen,
(269 a)

at de ville meddele ham deres sandfærdige vidende om hans alderdoms skrøbelighed, såvel som hans ringe tilstand, såsom han formedelst indførte årsag, ikke kan fortjene brødet ikke heller efter hans underdanigste pligt kan betale de allernådigste påbudne og her efter påbydende udgifter af sit iboende halve hus efter indførte, og de 2de mænds begærede tingsvidne, for at forevise sit allernådigste øvrighed den faste forhåbning, at de ville hense til hans slette og ringe tilstand, at han for udgifter måtte forskånes. Hvorefter Morten Hansen Krog og Albret Olufsen begge bomænd i Vesterby på Fejø bekræftede, at det var dem i al guds sandhed vitterligt, som og øjensynligen kan ses Terkel Jeppesen tillige med hans hustru er høj aldrende, vanføre og skrøbelige, og ikke kan fortjene noget til livsophold eller anden udgift.

** Anno 1719 13. november er jeg underskrevne Hans Hansen Rågø den yngre, husmand i Østerby på Fejø, kommen med fri vilje og velberåd hu på egen og hustrus og samtlige arvingers vegne udi <> venlig forhandling og forening med Birgitte Olufsdatter Bøsse,
(269 b)

til hende at bortsælge og afhænde, som jeg og hermed bortsælger og afhænder mit hidindtil beboede fjerde part hus under nr. 6 beregnet, bestående af trende spender rum, østen opbygget til Mette Jeppesdatter, til hvilken jeg forhen har afhændet og afstået, så vidt hun nu beboer. Kontrakten på køb og salg af ovenmeldte 3de spender eller fag hus rum er vi begge bemeldte sælgende og købende venligen og vel forligte og forenede om 20 sldl., hvilke forskrevne tyve sletdaler bemeldte Birgitte Olufsdatter Bøsse til mig -

Denne meddelte håndskrift og skøde til Birgitte Olufsdatter Bøsse på indbemeldte tre fag hus, skal på min bekostning til tinge læses og protokolleres datum Anno, die et supra -

(270 a)
1720 12/1

** Erik Pedersen af Østerby udi retten mødte og producerede et købebrev oprette imellem hans hustrus far Jørgen Olufsen og bemeldte Erik Pedersen dateret den 4. oktober 1718 begærede må blive læst, påskrevet og protokolleret. (*indskrevet nedenfor*)

** Blev tillyst at skal holdes skifte efter afgangne salig Mette Jensdatter, Jeppe Jensens hustru i Vesterby førstkommende onsdag, hvorfor enhver kan vide sig efterrettelig at holde, om nogen til boet kan være skyldig eller og kan have at fordrø.

** Udi den H. trefoldigheds navn har jeg underskrevne Jørgen Olufsen bomand i Østerby på Fejø, formedelst min høje alder og enlige tilstand, solgt fra mig og mine sande arvinger min hidindtil beboede gård af nr. 3 beliggende i Østerby til ærlig og velagte unge karl Erik Pedersen for penge 280 sldl. - [med tilbehør plovbæster m. m]. -
(270 b)

- vore 2 svin beholder Erik Pedersen men dog skal betale den halve til min søn Hans Jørgensen 70 sldl. 3 mark. Nok nyder forbemeldte Erik Pedersen en messingkedel. I ovenbemeldte gårds betaling skal bemeldte Erik Pedersen betale efterhånden, hvert år 20 sldl, så længe til kapitalen bliver afbetalt og ingen rente af kapitalen prætenderes.

Der foruden skal Jørgen Olufsen nyde til nødtørftigt ophold sin livstid udi måder 6 skæpper

land, mens udi den nørre mark to skæpper land- og skal han nyde fri husværelse i stuen. således som han hidindtil har nydt uden nogen påanke, så vel og hans små børn, som sidste salig hustru Anne Pedersdatter har efterladt sig, deres kristelige optugtelse, samt klæder og føde til så længe at de selv kan tjene klæde og føde. Der foruden skal så længe som denne gårds avling af nr. 20 bliver indhøstet tillige med denne Jørgen Olufsens halvt af alt hvis, som til husbehov behøves og halv arbejdsfolk, men når ovenmeldte Jørgen Olufsens søn, Hans Jørgensen bliver så fuldkommen igen, han selv tiltræder sin gård nr. 20, skal da Jørgen Olufsen, som før er meldt, nyde sin ophold sin livstid og undertægt hos ermeldte Erik Pedersen. Der foruden lover Jørgen Olufsen at intet af hvis arvepart, som hans sidste små børn arveligen efter deres salig mor er tilfalden, skal udi bemeldte hans frasolgte gård blive bestående, men vil <> det så mage, at de små børns arvepart bliver indført hos visse [sikre] kreditorer,

(271 a)

som udi det sidste foregående skifte er mensioneret. Des foruden havde Jørgen Olufsen forundt Erik Pedersen to messing lysestager og et sølvbæger af alt dette, som indført er lover vi på begge sider urykkeligt holdes og efterkommes skal -

1720 26/1

Blev påråbt om noget var at forrette og intet befandtes.

1720 16/2

Blev af retten påråbt om noget var at forrette og intet befandtes.

1720 23/2

** Morten Hansen Krog af Vesterby her på landet på Margrethe Daniels vegne mødte for retten og begærede et udtog af et (forlig)

(271 b)

som her udi retten er indført anno 1712 den 28 oktober oprettet imellem (salig) (Christen Michelsen) og Morten Hansen Krog som lovværge for bemeldte Margrethe Daniels, fornævnte begærede udtog ville Morten Hansen Krog på ermeldte Margrethe Daniels vegne erhverve, for at forvisse på sine vedbørlige steder, om Margrethe Daniels i fremtiden kunne blive påført nogle præntioner på hvis, som udi bemeldte forlig imellem salig Christen Michelsen Morten Hansen Krog på hendes vegne. Hvorefter Morten Hansen Krog begærede et tingsvidne.

1720 1/3

** Erik Nielsen af Østerby på Fejø udi retten mødte og i dag første gang lovbød sin hidindtil i brug havende ottende dels part jord af nr. 22 beliggende i bemeldte Østerby med hans iboende hus og tilhørende have, om nogen af vedkommende eller andre liebhavere sig det vil tilforhandle. Da det efter lovlig medgående til den højstbydende kan vorde tilslagen.

(272 a)

1720 8/3

** Efter at retten var sat på sidst forudgående ting lovbød Erik Nielsen sin ottende parts jord,

om nogen vil til første tingdag 15. marts sig ville behage her ved retten at lade indfinde, da den til den højstbydende bliver tilslagen.

Blev af retten påråbt om noget var at forrette og intet befandtes og ellers befales, såsom fornemmes at mangel på tinghørere ellers kaldes stokkemænd ikke hans majestæts efter kongelig lov og forordning ske burde skulle opvartes. Altså ville rettens betjente for at præparere dem befale enhver som er beordret retten til de terminerede tider at betjene, såfremt rettens betjente ikke sig på Vedbørlige steder nødes at beklage.

1720 15/3

** Erik Nielsen af Østerby på Fejø mødte for retten tredje gang lovbød sin hidindtil i brug havende ottende dels part jord af nr 22 i bemeldte Østerby hans tilhørende hus og tilliggende have og hvis som nagelfast fort findes om nogen vedkommende eller andre liebhavere det i dag vil tilforhandle da det <> efter lovlig måde til den højstbydende blive tilslagen 50 sldl. (272 b)

Efter foregående påberåbes indbemeldte post med forhen indførte hus og have, er det Mads Jensen af Svinsbjerg i Lolland tilslaget.

1720 5/4

Peder Jørgensen af Nørreby på Femø og med sig havende fire mænd navnlig Jørgen Nielsen Lock af Sønderby, Troels Rasmussen, Mads Jensen og Niels Pedersen Læsø af Nørreby og af dem begærede af dem at de ville meddele deres sandheds vidne angående den ulykkelige hændelse, som ham er overgået 8te dage for på sin sidst forleden, da ham af ildens lue er borttaget sin gård, samt bæster og kvæg, ja alt det han ejede og havde, hvor over han er gerådet udi største armød. Efter bemeldte Peder Jørgensens begæring fremstod da forhen navngivne dannemænd, at det var dem udi Guds sandhed, Gud bedre desværre blevet (273 a)

berettet Peder Jørgensen for nogle dage før påske har mistet sin gård med bæster og kvæg ved ulykkelig ildebrand, så os intet er vitterligt at han noget (bjergede). Var Peder Jørgensen tingsvidne begærende, som ham og efter velædle hr. Amtsforvalter Teichmans ordre meddeles uden nogen betaling og på slet papir forfærdiges.

** End ydermere gives enhver til kende på alle omliggende 4 øer, Fejø, Vejrø, Femø og Askø, at hvad som forfaldne lejermålsbøder, sagefald eller anden mere at det bliver givet ædle hr amtskriver til kende, som nu efterdags oppe bjærge.

1720 19/4

** Rasmus Pedersen Borre af Østerby for retten fremkom med begæring at ham måtte meddeles et lovligt et lovligt tingsvidne af Fejø birketings ret for at fremvise for de høje herrer i det høje admiralitet angående ermeldte Rasmus Pedersens stedsøn navnlig Jørgen Mortensen, som udi nogle år har tjent hans majestæt for matros på orlogsflåden (273 b)

og i nu for (en) <> (....) udi tjeneste ved døden er afgået, og til bevis fremæskede fornævnte Rasmus Pedersen med sig havende og her for retten stående 2de dannemænd, navnlig Niels Rasmussen og Hans Pedersen Løjet begge boende på Fejø, begærede at de ville meddele ham deres sandfærdig vidne om bemeldte Jørgen Mortensen, hvor han er født og båret, som vel

som om hans forældre og søskende. Efter begæring for retten fremstod forindførte 2de dannemænd og edelig bekræftede, at indbemeldte Jørgen Mortensen var barnfødt her på Fejø, mens hvo hans far var, kan ikke vides, af årsag han var et slegfred [uægteskabeligt barn] hans mor Lusia Lauritsdatter bor her på Fejø, og er udi ærligt ægteskab med Rasmus Pedersen og udi deres ægteskab har avlet 2de sønner navnlig Peder Rasmussen og Lars Rasmussen, som er den salig karls halvbrødre, til den ende, som for om meldt er, var bemeldte Rasmus Pedersen et lovligt tingsvidne begærende, at forestille de højbydende herrer om noget af den salig karls gage kunne være til gode, de han underdanig med ydmyg begæring ville afvente.

1720 3/5
(274 a)

Da kun tre stokkemænd var mødt blev der ikke holdt ting.

1720 10/5

** Efter at retten ved ordinære tinghørere var sat, blev hans majestæts forordning om den gangbare mønt i Danmark udi 3/4 sølvmønter og 1/4 i autoriserede sedler af dato 10. april 1720, som blev læst og påskrevet.

** Michel Lauritsen tillige med Hans Mortensen Smed foreviste udi retten et dokument eller såkaldt forening til forlig imellem forbemeldte 2de mænd og Niels Hansen, alle boende i Vesterby på Fejø, skal være underskrevet af Niels Hansen, og som indbemeldte Niels Hansen selv <> var til stede og vedstod at for ind bemeldte var af ham selv underskrevet og yder mede tilstod samme dokument må læses, påskrives og næst efter protokolleres. (*indskrevet nedenfor*)

(274 b)

** Peder Danielsen udi rette mødte og havde kaldet Laurits Hansen Møller i Østerby på Fejø, for her udi retten at producere det imellem havende købebrev på den fjerde part af nr. 22 beliggende i Østerby på Fejø.

Laurits Møller udi retten mødte efter Peder Danielsen, som udi retten for sin mor Margrethe Daniels vegne var begærende, at Laurits Hansen Møller ville udi retten forevise den imellem han og Christen Michelsen oprettede kontrakt på indbemeldte fjerde part af nr. 22.

Påberåbte kontrakt blev af Lars Hansen Møller indleveret og udi retten er læst og påskrevet. Efter indleverede og på stemplet papir oprettede købekontrakt imellem for bemeldte Lars Hansen Møller og Christen Michelsen påstod Peder Danielsen på sin moders vegne at nyde hendes af Christen Michelsen forsikrede undertægt, nemlig Sandboel, som hende efter forening af Lars Hansen Møller skal være frataget i henseende at han forbemeldte sandboel uden hendes og hendes pårørendes minde, hvorpå dommerkendelse eragtes med formening at Laurits Hansen Møller bør at erstatte hvis Peder Danielsen på sin moders vegne, hvis forvoldte omkostning udi denne sag kan pågå. Dommeren efter Peder Danielsens begæring optog sagen til doms til i dag 14 dage.

** Som jeg undertegnede Niels Hansen her på landet Fejø hjemmehørende har uden allerringeste skæl eller føje ladet falde nogle fornærmelige ord og beskyldninger imod tvende mine bymænd Michel Lauritsen og Hans Mortensen smed, og det på vores kirkevej søndagen den 28. april <> indeværende år 1720,

(275 a)

så har de gode mænd som sådan min ubetænksomme handling talt beføjede at lade mig til tinge indstævne for at nyde straf over mig efter kongelig lov, men dog i henseende til fornemme folks imellem handling og forbøn frafaldet samme søgning imod det jeg ikke ved andet mod Michel Lauritsen og Hans Mortensen end alt hvis ærlige folk vel sømmer, egner og anstår, derfor bedende at min omrørte forseelse i hastighed er begået må mig tilgives og forlades -

1720 24/5

(stadig problemer med af få tinghørerne til at møde).

(275 b)

i dag udi retten flere tinghørere lovede at her efterdags ikke skulle lade sig af retten udeblive mindre han derfor tilbørlig ville stå til ansvar.

** Dommeren påråbte om Laurits Hansen Møller udi retten var til stede at have visse, om nogen forlig imellem Peder Danielsen på hans mors vegne er forhandlet og ingen befandtes, er dernæst afsagt som følger.

Såsom Peder Danielsen af Østerby på sin mor Margrethe Pedersdatters vegne efter lovlig afhjemlede kald søger og tiltaler Lars Hansen Møller angående et stykke jord kaldes Sandboel, som hende udi sin livstid er forundt efter oprettet kontrakt imellem salig Christen Michelsen og forbemeldte Lars Hansen Møller, og som Lars Hansen har bemægtiget sig ermeldte stykke jord, alligevel kan ses af den her udi retten producerede kontrakt, at ermeldte Sandboel ermeldte Margrethe Pedersdatter sin livstid er forundt -

Vides ikke rettere her udi at kende, end Lars Hansen jo bør at afstå ermeldte stykke jord og betale den af ham forvoldte bekostning med 5 mark inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven.

1720 21/6

** Kongelig majestæts skovrider ved Halsted kloster udi Lolland sr. Niels Vienantz Lund (276 a)

lod her i retten producere hans kongelige majestæts allerunderdanigste bestalling af bemeldte sr. Niels Vienantz Lund, med oberførster Reventlows givne jagt rettighed i Lollands Nørre herred såvel som på øerne.

1720 28/6

** Johan Rimmer af Maribo i Lolland indfandt sig her for retten på Niels Jørgensens vegne fra Askø, og havde ladet kalde Hans Pedersen boende på fornævnte Askø imod vidner at anhøre, og spørgsmål at tilsvare, samt sag og dom der efter at lide angående nogle meget fornærmelige skæls og trussels ord, som ermeldte Hans Pedersen uden billig føje eller given anledning <> har for kort tid siden ladet falde imod foranførte Niels Jørgensen, (276 b)

hvorom til at vidne er indkaldt Jens Nielsen og Niels Olufsen begge hjemmehørende på Askø.

Dommeren påråbte den indciterede Hans Pedersen efter givet kald var mødt, men sig ikke indfandt. Des årsag var Johan Rimmer beføjet til at begære at dommeren ville fremkalde de indstævnede vidner at de efter aflagt ed måtte tages i forhør.

Jens Nielsen fra Askø fremstod og vidnede at ungefær for en tre uger siden da vidnet tillige

med Hans Pedersen, Niels Jørgensen og Niels Olufsen var på en båd sammen i Blans havn for at skibe kongens tømmer, hørte vidnet at Hans Pedersen sagde til Niels Jørgensen du er en tyv og en skælm, og du har skrevet mit kræ ulovligt op <> som en skælm,

(277 a)

thi ligeså gerne som du lader dit kræ æde mit korn op på min ager, ligeså gerne måtte du stjæle mit gods ud af mit hus. Ydermere forklarede vidnet, at da Hans Pedersen havde skældt Niels Jørgensen for en tyv og skælm, sagde han, der siden to mænd og hørte derpå, ellers stod Hans Pedersen op, som tilforn sad ned i båden, og af vrede løb han imod Niels Jørgensen ligesom han ville slå ham og sagde, lukker du ikke din mund, da skal jeg lære dit til ret nu, mens vidne ikke hørte at Niels Jørgensen talte noget utilbørligt imod Hans Pedersen, det vidnet kan erindre, eller gav ham nogen årsag til de passerede.

Johan Rimmer tilspurgte vidnet, at efterdi han udi sit aflagte vidne har forklaret det Hans Pedersen på for omvundne tid har sagt til Niels Jørgensen, at han havde skrevet hans kræ ulovligt op som en skælm, om vidnet ikke tillige hørte, at Hans Pedersen sagde eller nævnte tiden, når sådan gerning af Niels Jørgensen skulle være øvet, nemlig imidlertid han var oldemand udi sidst afvigte år. Vidnet svarede, at han ikke kunne erindre det at være passeret. 2. blev vidnet af Rimmer tilspurgt, om han ikke på omvundne tid hørte at Hans Pedersen sagde til Niels Jørgensen, at han ville således handle med ham, at alle hans gode venner skulle græde for ham. Vidnet svarede, at vel muligt af Hans Pedersen kunne være talt, men så

(277 b)

kan dog vidnet ej noget derom fuldkommelig erindrer, og videre var vidnet ikke bevidst. Niels Olufsen fra Askø fremstod for retten og vidnede, at ungefær for en tre uger siden, da vidnet tillige med Hans Pedersen, Niels Jørgens og Jens Nielsen var på en båd tilsammen i Blans havn at skibe kongens tømmer, hørte vidnet, at Hans Pedersen, som nu i dag er indkaldt, sagde til Niels Jørgensen, disse ord, du er en tyv, skælm og en æder, ellers forklarede vidnet på Johan Rimmers spørgsmål, at Hans Pedersen beskyldte Niels Jørgensen for at have ulovligt opskrevet hans, nemlig Pedersens kræ, men om det ord skælm derhos egentlig blev nævnt eller ikke, kan vidnet ikke til fulde erindre videre end omvundet er, såsom han stod for i båden og de andre agter i båden. Ydermere forklarede vidnet på spørgsmål, at Hans Pedersen sagde til Niels Jørgensen, du skal være en skælm og en tyv, og den skal du leve og dø, og bad Hans Pedersen vidnet, at drages derpå til minde, og der sidder to mænd og hør derpå, så sagde Hans Pedersen, videre forklarede vidnet at Hans Pedersen tog et stykke talje i hånden og dermed truede Niels Jørgensen, og sagde jeg skal lære dig til ret nu, og da vidnet fornam det, sagde han til Hans Pedersen at han skulle lade Niels Jørgensen være med fred til de kommer på landet. Vidnet ydermere forklarede, at <> da Hans Pedersen havde skældt Niels Jørgensen således som omvundet er,

(278 a)

svarede Niels Jørgensen, det du har skældt mig for, det skal du selv være, indtil du beviser mig enten tyveri eller skælmeri over, hvorefter Johan Reimer på Niels Jørgensens vegne var tingsvidne begærende, så snart samme erholdes kan, vil citanten sin sagelse her udi retten indgive.

1720 12/7

** Niels Jørgensen af Askø udi retten mødte, producerede et tingsvidne udstedt af Fejø birketing og ret 28. juni indeværende år med begæring at må læses og påskrives. Nok udi retten blev produceret et skriftligt indlæg af dags dato undertegnet af sr. Johan Rimmer som fuldmægtig på Niels Jørgensens vegne af Askø, som ligeledes for retten blev læst og påskrevet.

Dommeren påråbte Hans Pedersen på Askø, om han her udi retten var til stede, at påhøre det ergangne og erhvervede tingsvidnes oplæsning, så vel og det i dag oplæste indlæg, og som må formodes, at forbemeldte Hans Pedersen ikke har villet efter lovligt kald her udi retten, efter hans pligt ikke har indfundet sig, hvor man måske mellem parterne uden videre proces og pengespild kunne have truffet forlig, begæres Hans Pedersen i dag 14 dage personlig eller og ved fuldmægtig her udi retten at møde for at besvare den i dag indledte <> sagelse af Johan Rimmer på Niels Jørgensen skulle ikke Hans Pedersen efter lovlig forelæggelse indfinde sig bliver sagen optaget til doms.

(278 b)

1720 26/7

** Dommeren påråbte om Hans Pedersen fra Askø efter forelæggelse var mødt at besvare Niels Jørgensens indgivne vidne sagelse efter det til ham forhen givne kald, og som efter påråbelse, så vel og efter forbemeldte Hans Pedersen ikke nogen tid, ikke heller i dag sig her udi retten har villet lade indfinde enten at fragå eller vedstå de omvundne ærerørige ord Niels Jørgensen påtalt er. Efter sådanne Peder Hansens udeblivelser understår dommeren sig ikke at opholde sagen længere men optog den til lovmæssig kendelse til i dag 6 uger.

1720 2/8

** Sognefogden Michel Pedersen på Femø udi retten mødte og efter deres højædle og velbårne hr. stiftamtmands Lützows gode råd førelse var i dag begærende, at ham af retten på samtlige <> indbygges vegne måtte udmeldes uvildige dannemænd,

(279 a)

som kunne besigtige og efter granske vores kornmarker, som desværre vi udi året (straffes) med først at vores ærter moxen ganske udgået, som øjensynlig ses, ja så vel og vores bygmark findes af ringe vækst og en del næsten udgået, efter sådant indførte var sognefogden Michel Pedersen, som får omvundet er, at dommeren ham ville udmelde i dag 4 uvildige mænd og dem meddele efter loven en takst, hvor efter enhver af de udmeldte mænd kunne holde sig efterrettelig.

Udmeldt blev Hans Hansen Sadel, Jacob Hansen af Østerby, Anders Gertsen og Jacob Jensen af Vesterby, alle hjemmehørende på Fejø, som straks har at begive dem til Femø og der åstederne at efterse og grangivelig at betragte, således at de ved deres saligheds ed her udi retten til i dag 8te dage efter deres medgivne takst kan aflægge. Og som dommeren må fornemme efter tilspørgelse hos Michel Pedersen, om han ville her udi retten indlevere det af hans kongelige majestæt beordrede papir til at forfærdige den af ham begærede takst til mænds opkrævelse, og som sognefogden Michel Pedersen undskyldte sig, at han det ikke havde med sig, men præsenterede sig at <> ville betale penge derfor udi retten. -

(279 b)

** Anders Andersen Læsø af Femø for retten fremkom og hade kaldet udi retten Peder Hansen, Niels Pedersen og Mogens Rasmussen alle tre af Femø angående en vej mellem Vinds og Højsageren, som indførte 3de mænd har oppløjet og derpå sået korn, og de på Andersens såede ager har gjort vej, som over 20 år på samme sted har været vej. Hvorpå Anders Andersen om denne omtvistede vej var i nogen boel, hvorved nogle kunne blive beskadiget, når end af 4re mænd bliver stævnet, så som <> rebsmænd [en slags landmålere] ikke efter loven efter Skt. Hans dag må have sin fremgang,

(280 a)

hvortil Anders Andersen Læsø så vel, som de andre indkaldte svarede nej, at det var ingen mand til forhindring at vejen bliver efterset. Efter begæring er udmeldt Troels Rasmussen, Ambrosius Jørgensen, Laurits Hansen og Niels Andersen alle af Femø, at begive til åstedet at efterse den omtvistede vej.

** Jeppe Jeppesen af Østerby på Fejø for retten fremkom for samtlige sognemænds vegne og udi retten mødte med begæring, at ham på samtlige indbyggers vegne måtte udmeldes uvildige dannemænd som kunne efterse vores kornmarker, som desværre udi år er straffet, først at vores ærter moxen ganske er borte og af utidigt er hen visnet, ja vores bygmark findes og af ganske ringe vækst og meget deraf ganske borte, så vi ikke kan vide hvormed hans kongelige majestæts indestående kontributioner i tiden kan blive betalt. Tilmed er vi også ved landmålingen påsat mere hartkorn, end den tid da landmålingen gik, hvorved vi bliver ophøjet fra 3 tønder til 7 tønder og nogle lidet over, efter deres høje excellence hr. stiftamtmands gode formaninger er vi som før er meldt uvildige mænd begærendes. Dommeren udmeldte 4re mænd Hans Pedersen, Jørgen Nielsen, Peder Jørgensen og Peder Jørgensen Løjet alle hjemmehørende på Femø, som haver sig efter dem medsendte takst her til Fejø at begive og efter granske enhver bys kornmarker, de her til tinget i dag 8te dage edeligen efter meddeler.

1720 9/8

** Dommeren påråbte om de udmeldte fra Femø og Fejø var mødt og efter deres medgivne takst gøre deres endelige åsigt, og ingen befandtes.

1720 16/8

** Sognefogden Michel Pedersen af Femø og med sig havende 4re mænd af Fejø, som skulle bese og granske Femøs kornmarker vækst, hvilken takst og derpå skrevet ermeldte 4re mænds afsigt, som udi retten blev produceret og læst.

** Ligeledes fremstod Jeppe Jeppesen af Østerby og påberåbte de 4re mænd af Femø, som efter medgivne takst skulle besigtige deres kornmarker, og deres underskrevne afsigt udi retten blev produceret.

1720 28/8

(281 a)

** Dommeren erindrede sig den sag imellem Niels Jørgensen og Hans Pedersen på Askø, næst afvigte 26. juli blev optaget til doms afsigelse til 6te ugers dag som er den 6. august, og som mange må fornemmes, at hans kongelige majestæts ret ikke efter loven kan blive holdt, formedelst mangel af tinghørerne så befales de ordinære tingmænd, som udi år er tilsat, selv retten indbemeldte 3. august tillige med mig at bivåne til endelig slutning udi bemeldte sag.

1720 30/8

** Dommeren lod indføre, såsom han endnu må fornemme mangel af tingmænd, ihvorvel nogen gange er blevet påmindet på det at hans kongelige majestæts lov og ret kunne nyde sin fremgang, altså må han i dag være fornøjet med de 7 tilstedeværende og indskrevne mænd til

videre, som vist nok vil ud falde til straf for de udeblivende.

** Oluf Hansen af Østerby på Fejø for retten fremkom og havde <> udi retten kaldet efterskrevne dannemænd Hans Hansen Rågå, Jeppe Rasmussen, Jens Hansen Ågesen og Rasmus Nielsen alle af Østerby på Fejø,
(281 b)

deres sandheds vidne at aflægge, angående de ord Oluf Hansen har udsagt ved gade stævning, hvor han da beklagede sig, at han for nogle år siden har mistet nogle vikker [ærter] af sin ager ende kaldes Syreboel, til vidners påhør og til spørgsmål at svare er kaldet Niels Rasmussen i Østerby. Dommeren pålagde parterne at forliges i mindelighed, så som han kan fornemme af det indførte kald, at den kan blive en indviklet sag, som parterne ikke uden mange penges spild, om ikke mer kan påfølge, når sagen kommer i drift, de da ikke let kan blive fraskilt Oluf Hansen efter dommerens indførte formaninger gerne vil være forligelig, når som Niels Rasmussen vil tilstå mig uden vidners førelse forlig, om han mig nogen kunne have beskadiget udi bemeldte min Syreboel, som kunne være gjort udi en vildfarelse. Niels Rasmussen efter forelæggelse var og forligelig, men hvis som Oluf Hansen i dag har ladet indføre, at han skulle være beskadiget for nogle år siden mistet nogle vikker udi <> enden på hans Syreboel -

(282 a)

men for at spare proces tilbyder jeg mig i dag at betale til Oluf Hansen for hans påståede skades lidelse to skæpper byg. Vil derfor formode at dommeren frem sigter, derhen at ikke bemeldte betaling til Oluf Hansen ikke kommer mig eller mine til nogen forklejning, og vi derfor ombede at Oluf Hansen må blive forelagt, at tilsige mig her for retten, om han noget usømmeligt af mig imod ham har begået.

Oluf Hansen erklærede sig ikke at vidste noget med Niels Rasmussen eller hans pårørende, end som ærligt, og intet ved mod ham videre end det, efter hans eget udsigende, at det var Niels Rasmussen vildning [fejltagelse] at mine vikker blev borte.

1720 6/9

** Dommeren pårøbte Niels <> Jørgensen og Hans Pedersen af Askø,
(282 b)

om de endnu ikke udi deres sag kunne blive forligt, og som fornemmes at bemeldte Hans Pedersen ikke endnu i dag udi retten vilde lade sig indfinde eller til forlig lade sig bekvemme. Forestillede Niels Jørgensen sig og gerne ville tage imod forlig, men som bemeldte Hans Pedersen udebliver, er da begærende dom. og er dom afsagt som følger.

Der voteres over Niels Rimmers skriftlige indlæg og de i tinget førte vidneudsagn -

(283 a)

** Hans Pedersen dømmes til at betale 12 rdl. til Christianshavns kirke

** Jacob Carstensen <> skoleholder af Østerby på Fejø indfandt sig her for retten
(283 b)

og til i dag havde kaldet Oluf Hansen af Østerby imod vidner at anhøre og til spørgsmål at svare samt sag og dom at lide angående et overfald af ham imod mig er øvet om søndag aften den 4. august næst afvigte udi hans gård og hus, såvel som uden for huset, da jeg efter hans eget tilbud og sigelse var kommet mit ærinde at udrette, men måtte formene det jeg ikke

havde ventet af bemeldte Oluf Hansen hug og slag med mere, som skal med tiden her udi sagen blive protesteret. Til vidnesbyrd er kaldet Oluf Hansens tjenestepige Gertrud Nielsdatter med sin lovværge Jens Hansen Rågå, Hans Olufsen smed, og Hans Hansen skomager, alle hjemmehørende på Fejø, deres sandheds vidne her for retten at aflægge og til spørgsmål at svare, hvad sagen her udi retten kan vedkomme. Oluf Hansen svarede imod Jacob Carstensens indførte, at sagen en gang var forligt udi hr. mag. Blichfelds hus, hvorfor han vidste intet med Jacob Carstensen at bestille. Hvorfor Oluf Hansen ikke heller vil formode at vidnerne i dag bliver stedt. Jacob Carstensen tilstår vel at have sparet Oluf Hansen medgang og umage, så vel som pengespild eller hvad andet, som kunne forefalde, fornemmet hans egen undskyldning udi høstens tid <> og for vores sognepræsts forbøns skyld,

(284 a)
lod jeg mig bevæge at opholde med sagen om Oluf Hansen kunne bare sig at snakke og tale om forliget, som jeg fornemmer, at han ikke har gjort, men har udråbt måske mere end som passeret var udi præstegården. Hvorpå Jacob Carstensen begærede at hans vidner måtte stedes til forhør.

Dommeren efter parternes indførte erklærede sig, at som Oluf Hansen påstår, at sagen imellem dem var udi sognepræstens hus venlig forligt, hvorfor han vidste intet med Jacob Carstensen at have at bestille, vil han derfor formode at ingen vidner udi sagen i dag bliver ført. Jacob Carstensen tilstod og at have indgået forlig for præstens forbøns skyld, men påstår med formening, at Oluf Hansen har forbrudt forliget, af årsag han ikke har kunnet bare sig at snakke derom mere end som passeret er udi præstegården.

Da som sådant befindes bør Jacob Carstensen førend vidner kan føres udi en forligt sag, at bevise, hvad ord passeret er, deres forlig kan være til hinder. Når sådant set er, modtager dommeren gerne efter loven imod vidnesbyrd.

1720 13/9

** Sognepræsten her til Fejø menighed mag. Peder Blichfeld mødte for retten og

(284 b-285 a) to blanke sider

(285 b)

havde kaldet Jacob Rasmussen Væver af Vesterby på Fejø her for retten i dag den 13. september angående et stykke jordbund af Vesterbys gadejord beliggende imellem Rasmus Hansen skipper og forbemeldte Jacob Væver, hvilket stykke jord jeg skulle formene at så uvist fra bemeldte Jacob Væver, som fornemmes at ville grøfte og hegne på den jord ham ikke tilkommer, med mindre han kan bevise at han slig grøften og hegning foretager efter loven, der befaler en bonde og bomand og mere, skulle formene en husmand til sligt arbejde og foretagende at have husbondens minde og alle lodsejeres samtykke, og som jeg formoder, at den sidste del er ikke i Jacob Vævers magt, så formodentlig ikke heller den anden, og den ene skal være hos den anden efter kongelig majestæts allernådigst samtlige derpå udi loven at her skulle fattes lodsejernes samtykke, og det at bevise, da har jeg først på sognestævne anmodet menige almue af Vesterby, dernæst og ladet ved min sag i dag her for retten ville beskikke på samtlige ejernes vegne, som kunne og ville tilstå <> mig, at det omtvistede stykke jord er af byens gadejord, og hvor vidt at samme stykke jord strækker sig.

(286 a)

Dernæst og om det nogensinde af Jacob Væver har været i brug, og om det ikke er en plads, som menige almue har tiltænkt for sin beliggende og billigheds skyld til et skolehus derpå at lade opbygge.

De påberåbte og godvilligt for retten indkomne dannemænd af Vesterby bomænd var efterskrevne, Oluf Nielsen, Laurits Jensen Fris, Jørgen Pedersen Skotte, Hans Pedersen Løjet, Jacob Jensen Hjort, Hans Mortensen Krog, Morten Mortensen smed, Anders Lauritsen, Terkel Christoffersen, af disse mænd var sognepræsten begærende, at de angående det omtvistede stykke jord ville svare.

Først om det ikke er af gadejorden, hvor udi alle bymændene er lodsejere, de svarede her til at så længe de kunne mindes har samme jord hørt til byen.

2. For det andet blev dem tilspurgt, hvor vidt samme plads sig strakte. Mændene svarede at jorden strækker sig fra vejen til Jacob Vævers vang gærde, og mente vel at de kunne tage imod 2 skæpper land, nye mål.

3de tilspurgtes mændene, om dem var bevidst, at denne plads nogen sinde har været i brug af Jacob Væver, hvortil de samtlige svarede nej.

4de blev mændene tilspurgt om det ikke en plads, som menige almue har tiltænkt der på at lade bygge et skolehus og helst der, såsom menige almue for deres børn havde lige nær til skolen .og at der er en del tømmer købt til at lade bygge skolen, og en del af byens mænd havde allerede lagt penge til at købe mere, og de samtlige lovede at ville bygge. De samtlige alle tilstod, at alle poster udi næst foregående spørgsmål være med Ja at blive. Til dette at gøre, nemlig at påtale dette stykke <> har Jeg været forårsaget, og i synderlighed af den årsag, at loven strengt befaler mig,

(286 b)

at holde indseende med ungdommens undervisning, og jeg efter min provsts myndige relation endnu underdanigst venter hans kongelige majestæts befaling om forslag, hvorledes ungdommens undervisning bedst kan formes, da jeg ingen bedre måde ved et bedre forslag end skolens opbyggelse. Dette har da været mit motiv til at tale på dette stykke jord, og derfor og i retten lovligt ladet indkalde Jacob Rasmussen Væver, om han fornøjet her udi retten at producere, der skulle være mig til hinder udi slig min lovlig foretagne.

Jacob Rasmussen Væver udi rette mødte, og foreviste en kalds memorial til hr. stiftamtmanden, hvori Jacob Rasmussen Væver beklager sig, at han af Michel Lauritsen skal være betaget et stykke jord, som bemeldte Jacob Rasmussen skulle tilhøre, og derpå fulgte hans excellences resolution, at birkefogden på Fejø observerer og der henser, at manden ikke sker uret, og som Jacob Rasmussen her i dag indleverer her på ting bordet forbemeldte memorial, som ikke efter loven er på stemplet papir indrettet, men som forefandtes hr. stiftamtmandens påtegnede resolution, er den af slig årsag udi rette ydmygst repeteret

(287 a)

og som formenes udi Jacob Vævers memorial, at han påberåber sig sin fæste seddel der udi, forelægges Jacob Rasmussen uden påstand at forevise. Jacob Rasmussen producerede den begærede fæste seddel, som blev oplæst og påskrevet af dato 1708 6. oktober underskrevet af stiftamtmanden og af husfogden.

Sognepræsten formente, at den af Jacob Væver producerede seddel intet angår den omtvistede jord og derfor ikke kunne ham til nogen hjælp, og mig til nogen hinder. - og han protesterer over at den af Jacob Væver fremviste memorial ikke var lovlig, når den ikke var på stemplet papir, og han blev bedt om at forklare sig nærmere.-

Dommeren tilspurgte Jacob Rasmussen Væver i hvad mening han den udi rette indlagte memorial sagde, at de kunne drages om den. Jacob Væver svarede, at han mente intet dermed, dermed lod præsten det fare og ville intet mere have dermed at bestille, og regnede det for et uforstandigt ord, hvorefter han var tingsvidne begærende.

** Michel Lauritsen af Vesterby på Fejø for retten fremkom, at som her på landet er udi tale at Jacob Rasmussen Væver af Vesterby her på <> landet har beklaget sig for stiftamtmanden

såvel og for de højt bydende kommissærer,

(287 b)

hvorledes jeg skulle have betaget ham et stykke jord som ham skulle være tilhørende. Hvorfor jeg er blevet forårsaget at indkalde bemeldte Jacob Rasmussen for hans beskyldning imod mig, til dets bevis, som bemeldte supplik har hørt og læse, har kaldt Hans Eriksen og Morten Mortensen smed begge af Vesterby, og Hans Rasmussen husmand i bemeldte Vesterby hans sandhed at vidne, hvorvidt Jacob Vævers grund til dato har været begrebet. Alle tre svarede at de var lovligt kaldet og Hans Eriksen vidnede, at han havde læst en supplik indgivet til stiftamtmanden og des foruden en lige lydende, så vidt han kunne huske, til kommissærerne, hvor i er indført at Michel Lauritsen skal have bemægtiget sig et stykke jord og sået hørfrø udi, som Jacob Væver skulle have fæstet. Michel Lauritsen tilspurgte vidnet, hvad han kunne være vidende om bemeldte stykke jord, hvori jeg har sået hørfrø, om Jacob Væver nogen tid

NB! På filmen fortsættes her med folio 204 a

(288 a)

har haft det i brug eller nogen før ham. Vidnet svarede at han kunne mindes udi 56 år og udi den tid har bemeldte stykke jord ikke været sået eller pløjet af nogen uden Michel Lauritsen, der for 2 år siden havde besået, og intet før har befattet sig med det stykke jord. Ydermere tilspurgtes vidnet, hvor længe det er siden at Jacob Væver kom til stedet, og hvor meget jords mål der var til, den tid Jacob Væver antog huset. Ikke mere jord, som huset tilhørte og gammelt hus stod havde været ungefær ½ skæppe land, som kunne sås korn udi.

Michel Lauritsen tilspurgte vidnet, om det ikke var ham bevidst at Jacob Væver har mere jord til huset end den tid, der han antog det. Vidnet svarede at han havde taget så meget jord ind af gaden, som der kunne sås 1 skæppe korn udi med det nye mål, som han har haft inde udi nogle år. Videre tilspurgtes vidnet om Jacob Væver ikke har begyndt i sommer at indtage et stykke jord på den sønder side ved samme hans hus, hvortil vidnet svarede jo, at han var begyndt at flytte sit gærde.

Michel Lauritsen tilspurgte vidnet, om der ikke var en moderat imellem Hans Mortensen smed og Jacob Vævers hus, som mig skal have min fægang om vinteren, og ligger næste nabo op til Hans Smed. Vidnet svarede at der er slem vej og vinteren, videre var han ikke bevidst.

Morten Mortensen Smed fremstod for retten og vidnede at han havde læst Jacob Vævers supplik og der i stod at Michel Larsen havde sået hans jord med hørfrø, som han havde fæstet. Efter tilspørgsel vidnede han at ikke han vidste at Michel Lauritsen nogen tid havde pløjet eller <> sået Jacob Vævers jord.

(288 b)

Videre tilspurgtes vidnet af Michel Larsen, om han ikke er bevidst at Jacob Væver har indtaget et stykke jord af gaden på den søndre side ved hans hus, som falder en slem skiden vej om vinteren, hvor min fægang falder. Vidnet til tilstod dette sidste spørgsmål at være sådan, videre var han ikke bevidst.

Hans Rasmussen husmand for retten fremstod og vidnede, at han var det samme bevidst, som Hans Eriksen før ham har vidnet undtagen, at han ved intet af en supplik at sige. Michel Lauritsen begærede tingsvidne efter det, som i dag er indført, for at forevise stiftamtmanden.

** Niels Jørgensen fra Askø fremkom for retten og fremlagde en mellem ham og Hans Pedersen i dag 8te dage afsagt dom ved begæring at dommeren ville påræbe fornævnte Hans Pedersen, om han nu er tilstede for at gøre Niels Jørgensen den tildømte erklæring og afbigt, så som han, nemlig Pedersen, derom ved dommen lovlige forkyndelse er betids advaret.

Hvilket af de 4re mænds påtegning er at fornemme, at samme person har givet et meget trodsigt og groft svar, da dommen ham forkyndt blev, så forbeholder Niels Jørgensen sig al lovlig tiltale imod Hans Pedersen for hvis ny beskyldninger han i så måder brugt og øvet har. Hans Pedersen efter påråbelse endnu som før af retten udebliver.

** Oluf Hansen af Østerby på Fejø havde lovligt kaldet Niels Rasmussen for at efterkomme hans forlig, som imellem mig og ham er
(289 a)

indgået sidst forleden 30. august, hvor han da er inden retten tilstod at betale til min 2 skæpper byg med det nye mål, satte i rette om ikke fornævnte Niels Rasmussen bør at tilkomme sit indgåede forlig, og betale til mig forberørte 2 skæpper byg og denne sags omkostning.

Dommere påråbte Niels Rasmussen om han noget imod Oluf Hansens kald og sagelse havde at svare, og ingen befandtes, er ham da til i dag 14 dage forelagt at svare.

1720 20/9

Jørgen Olufsen af Østerby på Fejø for retten fremstod og havde kaldet hans Jensen af Østerby her på landet for 13 sldl., nok en skæppe ærter, som han har bekommet af mig for 1 mark 8 sk. og et års prætenderede renter. Dommeren påråbte Hans Jensen, om han var til stede, noget imod Jørgen Olufsens indførte kald og fordring havde at påtale, og som ingen befandtes på hans vegne, satte Jørgen Olufsen udi rette med formening, at bemeldte Hans Jensen bør at betale mig min lovlige fordring med pågående rente, så vel som processens omkostning inden 15 dage under nam. Dommeren forelagde Hans Jensen til i dag 14 dage imod indførte at svare.

1720 4/10

(289 b)

Blev af Dommeren påråbt om noget var at forrette, og intet befandtes.

1720 11/10

** Velærværdig og højlærde mand mag. Peder Blichfeld, sognepræst til Fejø enighed i dag udi retten inden Fejø birketing fremlægger et afkald udgivet af salig hr Christen Jeppesen Skov forud sognepræst til Fejø hans søn Christoffer Christensens Skov af dato 11. juni 1720 med begæring, at det i dag inden retten må blive læst og påskrevet og protokolleret.

Jeg underskrevne Christoffer Christensen Skov kendes herved og vedstår, at min formynder velærværdige og højlærde hr. Peder Blichfeld har gjort mig endeligt regnskab og fuldkommen rigtighed for min arvelod, som mig efter min salig far salig hr. Christen Jeppesen Skov forud sognepræst til Fejø har afbetalt mig ikke aleneste min tilfaldne arvelod efter skiftebrevets formelding kapital og rente deraf 73 rdl. 5 mark 3 sk., for hvilke jeg hermed giver velbemeldte min kære formynder mag. Peder Blichfeld et fuldkommen uigenkaldelig afkald ◊ for alt mig tilfaldne arvelod efter min salig far -

(290 a)

- til stadfæstelsen på dette har jeg dette mit afkald ikke alene med egen hånd underskrevet og forsegle, men endog som min formynder for mødrende arv hr. rådmand udi Nykøbing sr. Laurits Poulsen ved døden er afgang, har ombudet disse 2de dannemænd sr. Poul Jensen Rødsten, borger og skrædder her i staden boende på Vandkunsten og sr. Christen Simonsen ,

borger og kældermand boende på Vestergade med mig til vitterlighed dette mit afkald at underskrive og forsegle.- København den 1ste juni 1720.

** Christen Christensen Skov i retten mødte havde kaldet for sr. Andreas Pohl af Saksøbing en del hans debitorer på Fejø, Oluf Hansen, Joen Rasmussen, Jørgen Hansen Borre, Morten Pedersen, Peder Olufsen og salig Michel Christensens enke med hendes lovværge alle af Østerby, Hans Mortensen smed, Rasmus <> Eriksen, Jeppe Jensen alle af Vesterby.
(290 b)

Blev påråbt af dommeren, om nogle af de indciterede var mødt noget imod indførte kald kunne have at påtale. Næst efter blev fremlagt sr. Andreas Pouls tilsendte missive med begæring den måtte læses og påskrives.

Monsr. Jens Madsen, højt ærede ven, jeg vil formode at efter min indgivne seddel påtegnede mænd på Fejø er blevet indciteret til næste tingdag, for hvis de til mig skyldig er. Skulle jeg imod forhåbning blive forhindret, at jeg da ikke kunne selv indfinde mig og måde for retten, bad jeg gerne han ville tjene mig her udi, hvis de efter min indgivne notits samme mine debitorer ikke imidlertid skulle indfinde sig med betaling udi mindelighed, han da på mine vegne ville behage, at lade mit kald blive indført på dem -

Blev påråbt om noget videre var at forrette og intet befandtes, er da retten splittet.

1720 18/10

** Jacob Gise af Maribo lod i dag her udi retten producere en obligation og panteforskrivning udgivet af Oluf Jeppesen i Østerby af dato Maribo 2. januar 1720. med begæring må læses, påskrives og næst efter protokolleres. (*indskrevet folio 291 b*)

** Laurits Hansen Møller af Østerby udi retten mødte og lovbød en sin fjerde part af nr. 121, beliggende i Østerby om nogen af de vedkommende eller andre liebhavere ville sig den tilforhandle, at de da her for retten vil i dag 3 uger ville lade dem indfinde, da <> den til den højstbydende skal blive tilslagen.

(291 a)

** Laurits Lauritsen af Østerby på Fejø i dag udi retten mødte og foregav sin højt fornødenhed, såsom han desværre nu på en to års tid har mistet alle sine plovbæster, og ikke ejer et af alle dem han for 3de år ejede, men er bortdøde, og hver år har måttet købe, som udi fælled e 8te stykker, end og alt, hvis kvæg han har, så han ikke nu ejer en uden en fjor kalv, som han til bevis med sig her for retten har, 4re uvildige og ubeslægtede dannemænd, navnlig Jørgen Jensen, Jeppe Jeppesen, Peder Olufsen Smed og Hans Rasmussen med begæring at de ville meddele ham deres sandfærdige vidne, om hans udi benævnte måde tilstand, for at forevise på sine steder allerunderdanigste bøn, at ham nådigst nogen remission udi dette besværlige år, såsom kornet her ved stedet er storligen slaget os fejl. Efter indførte fremstod Jørgen Jensen og vidnede vid sin helgens ed at han udi 3 år har mistet alle sine plovbæster og igen har købt 8 og igen ud af de 8te har mistet tre. Ligeledes vidnede Jørgen Jensen, at han og udi Guds sandhed var bevidst at Lars Larsen har mistet alt sig kvæg udi bemeldte 3 år, og nu slet intet ejer uden en fjor kalv. <> De andre indstævnedede vidnede det samme.

(291 b)

** Dommeren påråbte om sr. Andreas Pohl af Saksjøbing var mødt eller nogen på hans vegne sagelse efter indførte kald over hans debitorer var at fremlægge, og som ingen befandt er han til i dag 8te dage forelagt her udi retten at møde at indlevere sin sagelse, på det han engang kan komme til endelig regning med sine debitorer.

** Kende jeg underskrevne Oluf Jeppesen boende på Fejø ret vitterlig gæld skyldig at være til velagte monsr. Jacob Gise, borger og Indvåner udi Maribo klingende mønt 75 sldl. 2 mark og autoriserede pengesedler 47 sldl 2 mark, tilsammen et hundrede tre og tyve sldl., som han mig således efter indstændig begæring lånt og med forstrakt har, thi lover jeg for mig og mine arvinger at betale for ermeldte 123 sldl. uden videre opsigelse til Jacob Gise eller hvem denne forskrivning med rette i hænde haver, nu førstkommende 11. december med sin tilbørlige rente 5 procent, på det ovenbemeldte monsr. Gise derfor beder kan være forsikret, så pantsætter jeg hermed <> til ham min tilhørende jagt,
(292 a)
drægtig 2 laster med tilhørende sejl og anker og redskab, i hvad navn haves kan, hvor udi Jacob Gise skal nyde første prioritet og forsikring - Til vitterlighed underskrevet Maribo den 2. januar 1720.

1720 25/10

** Laurits Hansen Møller af Østerby anden gang i dag lovbød en fjerde part jord nr.12.

** Andreas Pohl af Saksjøbing efter forhen indførte stævнемål saggav Jørgen Hansen Borre, Oluf Hansen Jeppesen. Dommeren påråbte om de af Andreas Pohl <> indkaldte debitorer var mødt, noget imod indførte kald havde at prætere.
(292 b)

Oluf Hansen i retten vedgik sr. Pohl over ham indførte, undtagen en side flæsk, som skulle have kostet 10 mark, hvoraf Oluf Hansen ikke mere vedgik på indbemeldte flæsk, men påstod Oluf Hansen at have regning med monsr Pohl for adskilligt arbejde, hvorfor prætereres 3 rdl. sr. Andreas Pohl erklærede sig imod Oluf Hansens påstand, at vil forsøge lovlig bevis på sin fordring, men påstår intet at vide af nogen kontra regning af Oluf Hansen, førend han det lovligt beviser. Ligeledes forelægges Hans Mortensen til i dag 14 dage tillige med Jørgen Borre at indfinde dem, om de noget imod indførte kald og varsel kan have at påtale.

** Andreas Pohl af Saksjøbing udi retten mødte og havde kaldet Peder Larsen Skipper, Lars Pedersen, Michel Jensen Grimer, Christoffer Olufsen, Hans Olufsen, Jeppe Hansen Løjet og Jens Nielsen alle af Askø mod sag og dom for hvis enhver af dem til ham skyldig er. Gav Pohl til kende, at han ville lade bero med saggivelse til i dag 14 dage. Dommeren påråbte de af sr. Pohl indciterede af Askø var mødt, og som ingen befandt er dem da forelagt til i dag 14 dage at møde.

(293 a)

** Anders Gertsen af Vesterby på Fejø mødte og udi retten kaldet Anders Pedersen bomand i Vesterby angående en ager min gårds avling tilhører, som jeg har sået med røgsæd beliggende i nørre mark ved navn gammel. Møllen, hvilken jeg formener mig til at være fornærmet af forbemeldte Pedersen, idet han sig et stykke jord af byens eje sig købt haver, som af arilds tid har ligget upløjet og ubenyttet til et skel mærke og rigtighed mellem 2de boel som den nu forbemeldte ager af nr. 34 på den ene side og den af nr. 1 ved den anden

beliggende, hvilket af ham nu er pløjet og sået med vintersæd. Forskrevne jord befindes at ligge langs med vores forommeldte ager og er af Pedersen uden nogen ren bølge*) til efterladelig rigtighed for os, som hydemænd*) ganske opløjet, dog vi ham dertil med det gode nogle gange har erindret, så vel som ejermændene det samme tilstår, men har dertil ikke villet sig bekvemme, af hvad årsag Pedersen denne hans jord ikke kan miste, kan nok enhver slutte, det er mere for at afskaffe den rigtighed, som vi fra arilds tid har, end for derved kan tage, er derfor begærende af den vel vise dommer, han mig uvildige mænd her til tinge ville udmelde, sig på åstedet at begive, der at granske og bese, hvad skade Gertsen kan have tage i forberørte ager ved afpløjning, og hvor jeg min brede tilkommer, såvel som efterse, om det ikke højlig er fornøden, at Pedersen ved samme sig til forhandlede jord med rette ren bølge ved forskrevne boel at lade stå til efterrettelig rigtighed, sådan urigtighed og proces at forkomme alt henstilles til dommeren han for omrørte mænd

(293 b)

navnlig ville melde og dem forelægge til næste ting, at her for retten at aflægge deres sandheds ed.

Dommeren pårøbte Anders Pedersen om han noget imod dette indførte af Anders Gertsen ville påtale, og som Anders Pedersen svarede, at han havde lejet indførte alle Vesterbys veje og lovede at vilde efterdags lægge en bølge ved hver side på bemeldte jord og lovede videre at ville erstatte Anders Gertsen sin skade, om han ville være fornøjet ikke at føre ham i noget pengespild, men ejerne at tilsige hvor bølgen skulle stå.

Anders Gertsen fornemmer Anders Pedersens tilbud og med forundring de anser, eftersom Gertsen derom for rum tid siden med gode det dertil har villet have, såvel som nu med 8te dages foregående varsel ikke de ord har kunnet nyde, men langt mere Gertsen har måttet tage imod vanhu og onde ord, synes derfor dette af Pedersen mener at være af for nøden end af kærlighed til ret, bliver derfor ved sit forrige, at han sin ret uden mere vrede kan bekomme. Så som dommeren må fornemme at sagen ikke i mindelighed kan blive forenet, blev af retten udmeldt 4re uvildige Dannemænd Laurits Jensen Fris og Terkel Christoffersen af Vesterby og Morten Pedersen og Anders Hansen Rågå af Østerby, som haver sig åstedet efter dem meddelt takst at begive og efterse hvad skade af Anders Pedersen, Anders Gertsen kunne være tilføjet og til i dag 8te dage her ved retten at aflægge ed, så og at efterse, om fornøden eragtes at sætte ren bølge imellem indførte $\diamond$ lejede stykke jord og foreliggende ager.

*) ren bølge, vold på en ager-ren, som er et udyrket stykke jord til skel mellem to agre.

*) hyde skelsten, altså mænd som kender til skellet.

(294 a)

** Jens Rasmussen af Vesterby på Fejø for retten fremkom og havde kaldet Jeppe Jensen bomand i Vesterby, for hvis han til ham kan være skyldig efter deres imellem værende oprettede obligation og panteforskrivning, lydende på kapital og rente 10 sldl., hvilken forskrivning udi retten blev produceret og læst. Efter indbemeldte obligations oplæsning, satte Jens Rasmussen, udi rette om ikke Jeppe Jensen bør at betale efter sin forskrivning eller der efter at lide dom, i fast forhåbning, at jeg udi indbemeldte pant til min betaling bliver fornøjet, hvorpå ellers dommeren kendelse tillige med denne processes omkostning.

Dommeren pårøbte Jeppe Jensen om han noget imod indførte kald og panteforskrivning, har at påtale, og som Jeppe Jensen eller ingen på hans vegne var mødt, forelagdes ham til i dag 14 dage her udi retten at møde, om han noget sig til befrielse kunne forevise.

1720 2/11

Laurits Hansen Møller mødte i retten og opbød tredje gangen sin fjerde part af nr. 12 beliggende i Østerby, om nogen af vedkommende eller og andre liebhavere i dag her udi retten ville indfinde sig ermeldte fjerde part bliver opråbt, og videre til den højstbydende den kan blive tilslagen, og som ingen af vedkommende, som har part udi indbemeldte <> gård var mødt gives,

(294 b)

da gives da til kende at [komme] på førstkommende mandag auktion.

** Fremstod hr. Carsten Drejer, sognepræst på Askø, som med 8te dages varsel havde indstævnet Rasmus Olufsen Clausen, husmand på Askø imod beskikkelses mænd vidne, som bemeldte husmand den 22. oktober sidst afvigte blev tilspurgt, nemlig Jørgen Mogensen og Hans Jensen begge af Fejø udi Vesterby at vidne, hvis de bemeldte tid hørte om den anklage Rasmus Clausen indeværende år har gjort til højædle og høj ærværdige hr Biskop mod sin sognepræst, såvel også som de sig selv for ære og liv rørende ord, som bemeldte Rasmus Clausen for samme beskikkelses mænd samme dag tilstod, at hr. Drejers kone på en Oreby båd har undsagt med, og begærede hr. Drejer at bemeldte beskikkelse mænd og vidner måtte, som før er kaldt her for retten i dag, for retten fremstilles og ved magt kendes efter loven, og som jeg ikke formoder af dommeren nogen modsigelse til underkendelse, så begæres her af rettens betroede betjente, at alt hvis som skal føres og protokollen i dag her for retten må ske rigtig efter loven, beskikkelses mændene som er mødt og som stilles for retten og efter aflagte ed tilstod efterskrevne ord af Rasmus Clausen forbemeldte 22. oktober for dem at være sagt, nemlig Rasmus Clausen tilstod at have angivet og imod al

(295 a)

billig årsag, /: er præstens ord :/ anklaget sin sognepræst til biskoppen, fordi hr. Carsten Drejer skulle have skældt Rasmus Clausen udi Hans Hansens hus på Askø for en stjæler og tyv, så også skal bemeldte hr. Carsten Drejers kæreste havde sagt udi en båd imellem Oreby og Askø, havde vi nu den gamle skælden her i båden, så skulle han aldrig komme til lands mere.

Rasmus Clausen blev påråbt af retten, om han noget imod disse indkaldte beskikkelses vidner, som edelig der vidner har aflagt, om han noget imod dem kunne have at påtale. Rasmus Clausen af Askø mødte og havde udi retten kaldet sognefogden Hans Hansen og Hans Pedersen begge boende på Askø, Hans Mogensen og Hans Nielsen begge af Fejø, deres sandheds vidne at aflægge, om hvis ord de hørt og er passeret imellem hr. Carsten Drejer og Rasmus Clausen.

Dommeren pårøbte vidnerne og tilspurgte dem hvad dem kunne være vidende om de ord efter kaldets mening, som imellem hæderlige og vellærde mand hr. Carsten Drejer, og hvor længe og hvor mange år det er siden, hvor til vidnerne svarede, at de ikke kan mindes nogle ord imellem bemeldte parter at være falden tre eller fire år. Dommeren erklærede, at såsom han fornemmer, at Rasmus Clausen vil føre vidner på ord, som på fire a fem år skulle være udtalt af hr. Carsten Drejer, altså understod dommeren sig ikke efter loven at tilstede vidner efter års forløb på ord, som af anden mands mund kan være talt. Rasmus Clausen efter indførte var tingsvidne begærende. Rasmus Clausen begærede tings<>vidne på slet papir, hvilket retten ikke kan tillade.

(295 b)

Efter at vidnerne som Rasmus Olufsen agtede at føre imod de anklager og beskyldninger, som han havde angivet for biskoppen, såvel som beskyldninger over hans kone var af dommeren retmæssige efter loven, som før er meldt kendt ugyldige og beskikkelses vidnerne ikke er svækkede, så satte sognepræsten hr. Carsten Drejer i rette på Rasmus Olufsen Clausen for hans uforskyldte anklage, som han skriftligt og mundtligt til biskoppen har indgivet. Så vel

som og for de beskyldninger de hans kone for beskikkelses mændene har tilstået, da at Rasmus Olufsen for slig uforskyldte og skammelige løgn jo bør at lide efter loven, og des foruden for mange unødvendige rejser og omkostninger at betale til hr. Drejer 8 rdl. til vores Frelser kirke i København 4 rdl. til fattige gejstlige 2 rdl.

Dommeren efter hr. Carsten Drejers irettesættelse pårøbte endnu Rasmus Olufsen, om han noget imod bemeldte sagelse sig til befrielse kunne have at prætere, da som dommeren ikke kunne erlange nogen fundamentale tale fra Rasmus Olufsen, blev ham da forelagt og givet delation efter loven 14 dage sit udførlige svar imod indførte.

Rasmus Olufsen fra Askø for retten fremkom og fremstillede kaldsmænd, som med 8te dages varsel indkaldt Jeppe Hansen boende på Askø sit sandheds vidne at aflægge angående nogle ord,

(296 a)

som skal være talt af hr. Carsten Drejers kone udi en båd imellem Oreby og Askø, hvor imod er kaldet hr. Carsten Drejer. Dommeren erindret sig Lovens visse, at en sag skal bestå udi at i det ringeste 2 vidner. Tilspørges derfor Rasmus Olufsen, om han flere vidner udi sagen agter at føre, hvortil han svarede, at han agtede at føre deres sognedegn Niels Andersen til vidne, hvorpå han agtede at tage en provstestævning, begærede at forindførte Jeppe Hansen måtte stedes til forhør.

Hr. Carsten Drejer forment, at ovenmeldte og af Rasmus Olufsen indførte kald ikke bør anses for gyldigt, såsom han er kaldet imod sag og dom ikke imod vidners forhør. Og som loven udtrykkelig melder, at hvo vidner vil føre, han skal føre dem på fast fod, og til første ting, hvilket Carsten Drejer insinuerede dommeren til påkendelse og ellers begærede denne sag mod protest måtte videre til 4. ting optages.

Dommeren tilspurgte kaldsmændene, om de med en god samvittighed kunne aflægge ed på, om hr Carsten Drejer imod vidnesbyrds påhør er kaldet. Kaldsmændene ikke kunne tilstå, at < have kaldet hans hustru. Hvorfor kaldet i dag er blevet underkendt.

(296 b)

** Anders Gertsen efter foregående tings holdelse begærede, at de udmeldte mænd så vel som hans kald måtte til næste ting forblive, såsom fornøden årsag det har hindret, at de ikke i dag efter forelæggelse kan ske. Anders Gertsens begæring blev [til] stedt. Endnu fremstillede Anders Gertsen 2de kaldsmænd, som med 8te dages varsel havde kaldt Anders Pedersen bomand i Vesterby på Fejø, angående hvorledes han mig med vanhu og ukvems ord og tillagte beskyldninger mig på min kirkevej, da jeg gik fra Guds hus og til mit eget, som var i søndags 8te dage den 20 oktober, hvor imod er kaldet til at vidne Jørgen Nielsen og Joen Jørgensen begge af Fejø, deres sandheds vidne at aflægge.

Dommeren tilspurgte Anders Pedersen om han noget imod indførte har at påtale. Videre forelagde dommeren parterne, at være forligelige for at spare pengespild og vidtløftighed. Anders Gertsen tilstod dommerens forelæggelse at være forligelig, så vidt det ham kan være, dersom Pedersen vil med det gode her for retten tilstå, at han ikke mod ham ved anden pløjning her i marken end ham med rette tilkommer, så vel som for sin urolighed til sognets fattige en liden mulkt efter dommerens kendelse og erstatte mig min pågående omkostning, tidsspild 1 rdl. Anders Pedersen tilstod at være forligelig.- Ved han ikke heller at Anders Gertsen har pløjet videre udi marken end ham med rette tilkommer.

(297 a)

** Anders Gertsen fremstillede 2de kaldsmænd som havde kaldet Christen Hansen Rågå af

Østerby imod hans panteforskrivnings oplæsning, og efter egen forlov pantets opbydelse, hvilken panteforskrivning begæredes læst og påskrevet.

Dommeren påråbte Christen Hansen Rågå om han var til stede, at kunne forevises noget på bemeldte sin udgivne forskrivning at være betalt, som bemeldte Christen Hansen ikke var til stede, formener Anders Gertsen sig til pantet at være ham hjemfalden, så vel og at betale påløbende rente udi 8 år, samt og denne processes omkostning, skulle det så findes, at huset ikke nu er udi den stand, som det var da det blev pantsat, formener Gertsen sig til at søge de øvrige udi hans bo eller andre effekter, hvorpå dommerens kendelse forventes. Dommeren tillod Christen Hansen Rågå 14 dages delation.

1720 8/11

** Dommeren påråbte om sr. Andreas Pohl af Saksjøbing i dat at forelægge bevis på sine fordringer, og som efter påråbelse sagen var tilsat ham i dag 8te dage forelagt sagelse over sine skyldnere at indlægge, hvis ikke da sagen optages til kendelse.

** Blev påråbt Jeppe Jensen af Vesterby på Fejø om han noget imod Jens Rasmussens indførte givne kald og udi retten producerede panteforskrivning har at påtale, hvortil Jeppe Jensen her for retten stående svarede, at han intet udi år af kapitalen kunne betale, men da byder sig til at betale ham rente efter <> loven.

(297 b)

Jens Rasmussen efter sit forindførte begærede dom. Sagen optaget til kendelse til i dag 3 uger.

** Jeppe Jensen af Vesterby på Fejø mødte og med sig havende 2de dannemænd, navnlig Oluf Jørgensen Gård og Jørgen Hansen begge hjemmehørende på Fejø med begæring om, hvis dem kan være vidende, hvor vidt min salig hustru Mette Jensdatter og Maren Jeppesdatter udi slægtskab kunne være pårørende. Indfandt sig Oluf Jørgensen Gård og Jørgen Hansen, som vidnede at Jeppe Jensens hustru salig Mette Jensdatter og Maren Jeppesdatter var beslægtede til tredje led på fædrene side intet nærmere, ligeledes på mødrene. Jeppe Jensen var tingsvidne begærende.

1720 15/11

** Efter tillysning påråbte dommeren Jeppe Jensen, om han noget i det af Jens Rasmussen til ham givende kald og udi retten producerede obligation og panteforskrivning har at påtale, eller og kunne forevise noget på ermeldte sin forskrivning har betalt, og som Jeppe Jensen ej nogen på hans vegne udi retten indfandt sig at forevise sin forskrivning at være indløst, er da sagen optaget til i dag 3 uger til endelig kendelse.

** Anders Gertsen udi retten mødte og begærede efter sin forrige (.....) over Christen Hansen Rågå efter <> hans forskrivning dom.

(298 a)

Efter påråbelse sig ikke Christen Hansen Rågå, ikke heller var mødt kald, og sagelse over ham er blevet indgivet, turde dommeren ikke understå sig længere at opholde sagen, men optog til kendelse til i dat 14 dage.

** Af retten blev påråbt om sr. Andreas Pohl af Saksjøbing var mødt efter løfte, og forelæggelse til i dag over sine debitorer på Askø ville indlevere, og som må fornemmes at sr.

Pohl til den lovede tid af ham med sagelse er udeblevet, ja så vel og er ham videre givet 8te dages delation til i dag, gives ham endnu delation til i dag 3 uger. Ligeledes påråbtes de her af Fejø Andreas Pohls skyldnere, om de noget dem til befrielse kunne forevise

1720 22/11

Blev af retten påråbt om noget var at forrette, og intet befandtes.

1720 29/11

** Dommeren påråbte Anders Gertsen tillige med hans kontrapart Christen Hansen Rågø, og de her udi retten noget ville forevise, at sagen imellem dem som var forligt, og som ingen af parterne forventes, er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 298 b*)

** Dommeren påråbte Rasmus Clausen af Askø, såsom han ikke til den af ham lovede tid har villet indlevere for sig noget til bevis imod hr. Carsten Drejer, sognepræst på Askø indgivne sagelse, er da sagen optaget til doms til i dag 14 dage.

(298 b)

** Peder Alrø på sin principals vegne i dag udi retten indlagde et instrument og restance med den begæring birkedommeren Jens Madsen ligegyldende ville påskrive at var ham i retten i dag indleveret og at de måtte blive læst og protokolleres. (*indskrevet folio nedenfor og 299 a*)

** Såsom Anders Gertsen af Vesterby på Fejø på den ene efter lovligt afhjemlet kald, søger og tiltaler Christen Hansen Rågø udi Østerby på den anden side for gæld, han til bemeldte Anders Gertsen skyldig er efter hans udgivne obligation og panteforskrivning kapital og rente 19 sldl. 2 mark, hvor efter Anders Gertsen sætter udi rette med fomening, at Christen Hansen Rågø bør at indløse sin panteforskrivning med løbende renter, og pantet at være ham hjemfaldet med videre.- Vides da ikke rettere her udi at kende end, at Christen Hansen Rågø jo bør at indløse sin panteforskrivning, og imod forhåbning, at pantet ikke skulle opnå kapitalen med sin rente, da Anders Gertsen bliver fornøjet udi andet hans midler, hvor de findes, når først kongelig majestæts indestående skatter er afbetalt, omkostning betales med 1 sldl. 2 mark.

** Kongelig majestæts birkedommer, som jeg har fornemmet, at Jeppe Jensen i Vesterby her på Fejø er under forfølgning for gæld, og det er venteligt hans kreditorer med forderligst over ham dom, hænder det efter betaling i hans bo og formue søger og tiltræder, som han inde sidder <> med en anseelig restance af kongelige kontributioner og rigtig hvis,

(299 a)

så vel i korn som penge efter denne herhos fremlagte specielle restances videre forklaring, der andrager til penge 39 rdl samt rug, byg, havre og ærter i nærmere angiven mængde alt for hans påboende gård nr. 30. Så finder jeg fornøden på min principal hr. amtsforvalter Teichmans vegne at protestere og påstå at ingen, i hvo det være må bliver tilkendt, i hvad prioritet de have kan, at nyde nogen indførsel eller betaling for højst bemeldte hans kongelige majestæts prætentioner- -

- (*herefter er den detaljerede restance indskrevet*).

(299 b)

(*Jeppe Jensens restance forsæt*). Peder Alrø Fejø den 29. november 1720.

1720 6/12

** Dommeren påråbte Jeppe Jensen, om han udi retten i dag kunne forevise Jens Rasmussen for sin hos ham havende fordring efter deres imellem havende forskrivning var stillet tilfreds, og som ingen befandtes er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 300 a*)

** Dommeren nu påråbte Rasmus Clausen fra Askø, om han ville sig efter her for retten gjorde løfte, ville føre nogen vidner sig til befrielse angående den sag imellem hæderlig vellærde mand hr. Carsten Drejer, så vel og hans kæreste. Så da ingen mødte på Rasmus Olufsen Clausens vegne at gøre fornøjelig efterretning på de påråbte vidner, så henskyder hr. Drejer sig til forrige gjorde irettesættelse og forventer en lovmæssig kendelse. Dommeren efter velbemeldte hr. Carsten Drejers påstand ikke andet kunne end bifalde den, men ville dog leve i den forhåbning at som sagen (ham) til æres reputation at $\diamond$ den hæderlig mand har den godhed for sit sogn,

(300 a)

at sagen førend dom går, at kunne blive forligt. Hvis ikke det kan ske til næste ting efter jul, da udi sagen skal være endelig kendelse.

** Udi den sag, som Jens Rasmussen bomand i Vesterby på Fejø på den ene søger og tiltaler Jeppe Jensen på den anden side, for gæld som han efter obligation og panteforskrivning kapital 105 sldl., som her udi retten er læst. hvor efter Jens Rasmussen satte udi rette om ikke Jeppe Jensen efter sin forskrivning bør at lide dom. Og som Jeppe Jensen ikke var mødt eller nogen på hans vegne - Er da sagen optaget til endelig dom.

Den 29. november producerede amtsforvalteren ved sin her på landet havende restance skriver monsr. Peder Alrø et dokument angående restancer hos Jeppe Jensen. Efter sådan befindende og udi retten produceret bevis, vides ikke andet her udi $\diamond$ at kende,

(300 b)

end bemeldte Jeppe Jensen bør at betale efter sin udgivne forskrivning 105 sldl. kapital og rente, såvel denne processes omkostninger 2 mark inden 15 dage, at betale under nam og vurderings eksekution. Når hans majestæts kontributioner efter forordning af 14. februar 1718 først bliver afbetalt, videre da Jens Rasmussen i det øvrige til sin afbetaling holder prioriteten.

1720 13/12

** Udi den sag som velagte Andreas Pohl søger og tiltaler Jørgen Hansen Borre i Østerby for gæld, sr. Pol satte udi rette i fast formening, at Jørgen Borre bør at betale med pågående omkostning. Efter indførte kald og sagelse er Jørgen Borre af retten blevet påråbt, om han nogen mod det af Pohl indgivne ville eller kunne protestere, og som han ikke indfandt sig, er ham da givet den af loven befalede delation, og som han da ikke til den tid eller siden har villet comparere. Vides derfor ikke rettere her udi at kende end Jørgen Hansen Borre jo pligtig er at betale til sr. Pohl sin gæld med pågående omkostning, $\diamond$ og det under nam og vurderings eksekution inden 15 dage.

(301 a)

** Ligeledes Hans Mortensen af sr. Andreas Pohl efter fordring, tildømt at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution.

** Peder Alrø på sin principals vegne havde kaldt Hans Pedersen Skotte for restancer og låne

byg m.m. og Peder Alrø er i formening at bemeldte Hans Skotte enten bør tilstå kornet eller og fragå bemeldte ved sin ed, at han ikke selv, eller ved andre har ladet det afhente eller har bekommet noget deraf. Peder Alrø begærede af dommeren efter loven ville foreholde Peder Skotte, hvad han imod indførte monsr. Alrøs påstand og påståede poster ville svare. Hvorefter Hans Pedersen Skotte udi retten mødte og efter monsr. Alrøs prætenderede edeligen med oprakte finger fragik, at han ikke nogen tid havde lånt eller begæret lånekom af <> Nykøbing kornhus uden for rum tid siden,

(301 b)

som er over 10 år siden 2 tønner og det har betalt, men siden efter for en 5 eller 6 år begærede to tønner, og som han ikke den tid måtte bekomme af den hob [mængde], som han for forlangte, lod han det være og intet fik.

2. Ved Hans Skotte ikke heller nogen på hans vegne skulle have udtaget noget korn på hans vegne.

3. Har Hans Skotte aldrig udtaget noget låne byg på indbemeldte kornhus på hans nummer, og det andre leveret. Efter Hans Pedersens Skottes dyre og aflagte ed kendes han for monsr. Peder Alrøs påstand fri.

1720 20/12

** Michel Hansen husmand af Vesterby på Fejø på sin bror Oluf Hansen, som er et vanført menneske, på hans vegne udi retten mødte med begæring, at han måtte meddeles af Fejø ret et tingsvidne, dermed at bevise sin vemodighed og umulig tilstand, dernæst at forevis deres høje excellence højædle og velbårne hr stiftamtmand med allerunderdanigste bøn og begæring, bemeldte Oluf Hansen måtte forloves at besøge godtfolk deres huse i Lolland og Falster, og som han ikke selv for sin store bedrøvelse, husmands jord hverken kan stå eller gå, men må krybe på jorden, er derfor begærende at en anden for ham måtte tillades at besøge godtfolk, om hvis almisse i Guds navn og efter deres eget behag ville meddele. Og til bevis bemeldte Oluf Hansens skrøbelighed og ringe tilstand fremstod 2de danne<>mænd boende på Fejø navnlig Lars Larsen og Peder Hansen Badike,

(302 a)

som ved helgens ed bestod, at det er dem og alt Fejø sogne folk vidende, at bemeldte Oluf Hansen er et vanført menneske, kan hverken gå eller stå, men hverken på hænder eller fødder. Efter indførte var Michel Hansen på sin brors vegne begærende tingsvidne med ydmyg begæring at stiftamtmanden forlange en nådig resolution

** Dommeren påråbte de indciterede fra Askø af Andreas Pohl var mødt eller og sr. Pohl efterlyste ville i dag forevise over sine skyldnere og som viser hans kreditorer, som påråbt er efter 6 uger lovlige given delation. Kendes da velbemeldte sr. Andreas Pohl endnu videre lod dommeren indføre,

** At som dette var det sidste ting udi året takkede enhver lydige tinghører, som havde komponeret hans kongelige majestæts ret forsømt for tinghørere ulydighed vil derfor formode at tilkommende, de da, som efter loven og forordning bliver befalet som tilholdt at bisidde hans majestæts ret udebliver mindre end de selv dertil vil være ansvarlig og er Niels Hansen, Rasmus Hansen, Michel Larsen, Morten Hansen smed, Jørgen Jensen, Oluf Olufsen, Niels Hansen, Erik Pedersen.

1721 10/1

(302 b)

** Retten tillige med mig udi en sag imellem hæderlig og vellærde mand hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø menighed og Rasmus Olufsen, husmand som næst siden blev påråbt bemeldte Carsten Drejer og Rasmus Olufsen om nogen af dem var mødt for at forevise, som var ønskeligt at være forligt. Efter påråbelse udi retten mødte Rasmus Olufsen på Askø, foregav, at hvad angår beskyldningerne han over sin sognepræst for højædle og høj ærværdige biskop Lodberg, altså beklager Rasmus Olufsen sig, at han har gjort det af enfoldighed og misforstand, og vil derfor gerne bede sin sognepræst og sjælesørger for slig handling imod ham og hans kæreste om forladelse, og lover efter dags ikke at tendere sig imod bemeldte præst og sin kæreste til nogen fortræd. Vil derfor formode at dommeren ikke efter hr. Carstens hårde irettesættelse blive kendt, men vil ydmygt formode at det bliver lindret.

Efter sådan påstand og efterdi hr. Carsten ikke selv var til stede at modtage Rasmus Olufsens her for retten tilbudte forlig, blev dom afsagt som følger.

Udi den sag som hæderlig og vellærde mand hr. Carsten Drejer, sognepræst på Askø på den ene efter lovligt kald sager og tiltaler Rasmus Olsen husmand på Askø angående den for hr. biskop Lodberg har

(303 a-b 304 a)

leveret sin sognepræst har angivet - *(hele sagens forløb gennemgås atter)* -

Birkeskriveren såsom vi efterskrevne bomænd af Vester- og Østerby på Fejø, nemlig Anders Gertsen, Michel Lauritsen, Hans Pedersen Løjæt, Jens Pedersen Halling, Jørgen Ambrosiussen, Anders Hansen Rågø, og Rasmus Knudsen af birkedommer til Fejø birketing, sr. Jens Madsen blevet indciterede ved en skrift på slet papir givet stævnemål af kaldsmænd til i dag den 10 januar 1721 at møde og med bemeldte sr. Jens Madsen være domsmænd i en sag mellem sognepræsten på Askø hr. Carsten Drejer på den ene side og Rasmus Olufsen husmand på Askø på den anden side, hvor udi består vide vi ikke til fulde.

(304 b)

Da har vi ovenmeldte 7 mænd ikke andet kunne end temporere og er mødt ved retten her til Fejø birketing de tilkaldte efter ovenmeldte stævning for allerunderdanigst repetere hans kongelig majestæts ret, dog skulle vi merbemeldte 7 mænd formene os ikke at kunne være domsmænd i denne sag imellem ovenmeldte stridende parter af årsag at vi ikke er udnævnt der til, enten på lovlig tid eller på lovligt sted, så som inden skal ske til tinge, og ikke som sket er os ved stævnemål i vore huse. Det vi slutter burde her i denne sag, som det sker udi andre efter loven. Vi er ikke heller udnævnt på lovlig tid, thi vi indstævner til domsmænd 8te dage før end der skal gå dom i sagen det vi skulle mene vi skulle have været udfundne fra 1ste tingdag, da sagen blev foretaget og ageret, og at det er hans kongelige majestæts allernådigste vilje udi hans lov, hvor efter vi er indciterede -

(305 a)

(indvendingerne fortsætter) - formedelst disse lovligt anførte årsager, formoder vi af kongelig majestæts birkefoged sr. Jens Madsen, at han forskåner os for rettens siddelse og det som mere er for doms afsigelse med sig i denne sag, og tager sine ordinære og tilforn havende tingmænd til domsmænd. Men hvis han skulle ville beholde os til domsmænd efter sin indstævning vil vi alle underdanigst formode, at om sagen fra under til overret skulle blive indstævnet og dom der svækket og underkendt, vil de allernådigst blive anset at det ikke kommer os til nogen præjudits, såsom de da ikke for (svaghed) eller tort dømme med i sagen for uvidenheds skyld om sagen, men at sligt må komme på dommerens egen risiko.

Birkefogden til dette lange af Anders Gertsen indførte ikke ville ej heller kunne protestere denne gang.

(305 b)

Thi heller på dette sted, hvor han selv sidder retten ikke både kan være dommer og protestanter, men som sagen skulle blive indciteret til landstinget, da såfremt indførte Anders Gertsens påstand nok skal blive mandeneret [håndhævet].

** Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø på Lars Larsens vegne af Østerby udi retten mødte og havde kaldet 2de besigtigelses vidner, nemlig Jens Pedersen Halling og Rasmus Nielsen Lund begge af Østerby deres sandheds vidne her for retten at aflægge angående en gris på andet år, som er stukket og der efter blevet død. Hvorimod er kaldet til vidners påhør og til spørgsmål at svare, Jørgen Jensens hustru Birgitte Rasmusdatter med sin lovværge om hun noget imod bemeldte besigtigelses vidner ville svare, og videre som hende for retten kan blive tilspurgt. Efter at kaldet var ind hjemlet fremstod 2de besigtigelses vidner Jens Pedersen Halling og Rasmus Nielsen Lund for retten fremstod og vidnede, at de så en gris som lå på Lars Larsens framgulv og var stukket, om det var med jern eller træ vidste de ikke. Efter at vidnerne var afhørt tilspurgte Jørgen Hansen, Jørgen Jensen på sin hustrus vegne (306 a)

om hun <> kunne her for retten edelig fragå, at hun ikke både med sten og jerntyv slog efter Lars Larsens svin, som var kommet igennem hans eget gærde, som var nedfaldet og om hun kunne benægte, at hun ikke gjorde Lars Larsens svin skade enten med en jerntyv eller med sten, hvorpå forventes efter loven et fuldkommen ærligt svar her for retten.

Jørgen Jensen på sin hustrus vegne udi retten mødte og producerede et skriftlig indlæg af dato 10 januar 1721, som i retten begæres at må læses, protokolleres og udi n akten vorder indført. (*indskrevet folio 306 b-307 a*)

Dommeren påråbt Birgitte Rasmusdatter, Jørgen Jensens hustru, om hun ikke selv efter indførte kald for retten var mødt edeligen at fragå, at hun ikke bemeldte gris har beskadiget og som ingen vidner udi sagen, som forsvar er at bekomme forelægges bemeldte Birgitte Rasmusdatter efter loven her for retten i dag 8te dage sig med sin ed at befri, bemeldte gris ikke af hende er blevet beskadiget, eller da sagen optages til kendelse. Jørgen Hansen på Lars Larsens vegne var tingsvidne begærende og Jørgen Jensen i lige måde.

** Oluf Hansen Husmand af Vesterby på Fejø udi retten mødte og fremstillede i dag efterskrevne dannemænd nemlig Oluf Jørgensen Gård, Claus Pedersen, Jørgen Olufsen og Rasmus Nielsen Lund alle <> alle hjemmehørende på Fejø, (306 b)

som med ham vidnede og forretten tilstod, hvorledes Vor herre har pålagt ham med sådan en elendig tilstand på sit legeme af værk og brud, at hans halve krops nederste del er ganske død, og derfor kryber på sin rumpe og hænder, og intet til sin føde kan fortjene, men efter hans egen bekendelse er alderen 46 år, er ikke derfor af den frygter at han selv kan besøge godt om almisse i (herrens) navn, såsom han ej kan komme af sted, uden han skal krybe på sin rumpe og hjælpe sig med sine hænder, eller af kristen medlidenhed mennesker bæres fra et hus eller by til anden, hvilken elendighed han har været belastet med siden han var et barn, af slig elendige påstand, har bemeldte Oluf Hansen ved de for indførte 4re dannemænd begæret deres vidne, som allerede i dag aflagt er, for at forhverve deres excellence højædle og velbyrdige hr stiftamtmand Lützw med underdanig bøn, at en på hans vegne må tillades udi Lolland og Falster ag behage godtfolk om almisse i Guds navn, hvad de af eget gode behag ville meddele, og mig nådigst måtte blive tilladt at få lyst for mig til almisse meddelelse på prædikestolen i Lolland og Falster, hvor efter Oluf Hansen ved tingsvidne.

** Kongelig majestæts birkedommer sr, Jens Madsen: Som Laurits Lauritsen her på landet har kaldet min hustru i retten i dag mod <> vidner, sag og dom angående et ham tilhørende

svin,

(307 a)

som han formelder at skulle være beskadiget eller ihjel slaget af bemeldte min hustru. Så er jeg beføjet imod sådan søgning at tilkendegive for retten, det min hustru ved sig for slig tillagt beskyldning aldeles fri og uskyldig at være og i den henseende vil ej håbe, at hun noget i så måde vil kunne overbevises, men skal jeg ved nogen proces videre skulle vorde angrebet, vil jeg da på min hustrus vegne have mig min ret imod vedkommende forbeholdt så vel for nærgående beskyldninger, som og for i bragte omkostninger at kunne i fremtiden tilstrækkelig satisfaction, hvilket jeg hermed således vil have retten tilligemed citanten insinueret.

1721 17/1

Dommeren påråbte om noget var at forrette, og intet befandtes.

1721 24/1

** Mødte Niels Pedersen fra Oreby på hans bror Hans Pedersens vegne på Askø og tilgik i retten, at ihvorvel Hans Pedersen efter den over ham forhvervede dom burde forlængst indfundet sig her ved retten for at gøre sin nabo

(307 b)

Niels Jørgensen tildømte erklæring, så har de dog formedelst påkommen svaghed ikke har været ham til dato muligt, samme dom at fyldestgøre eller at efterkomme, men i sådan henseende forfattet sin erklæring skriftlig udi dannemænds overværelse, som og med ham til vitterlighed har underskrevet, hvilken fornævnte erklæring Niels Pedersen på bemeldte, sin brors vegne her udi retten nu frembyder med begæring den må læses, protokolleres, så man ikke kan vide hvor snart Hans Pedersen kan erholde sin helbred, og blive således konditioneret, at han personlig møde kunne, det Niels Pedersen ikke påtvivler jo for retten så vel som Niels Jørgensen drager under consideration, og med berørte skriftlige erklæring vorder tilfreds og fornøjet helst siden Hans Pedersen vil derefter på egen bekostning forskaffe Niels Jørgensen et lovmæssigt tingsvidne. (*indskrevet folio 313 b*)

Efter indførte indfandt Niels Jørgensen sig fra Askø og mødte for retten og imod Niels Pedersens benævnte indførsel, at han formedelst sin sognepræst ærværdig hr. Carsten Drejers samt andre godtfolks forbøn og mellemhandling ville være fornøjet med Hans Pedersens tilbudte erklæring, når Niels Jørgensen, det efter på Hans Pedersens bekostning bliver meddelt. Niels Pedersen på sin brors vegne dernæst producerede en skriftlig erklæring, - og heller ikke ved andet med min broder end det som ærligt er, og derefter med hver andre, som kristelige naboer og landmænd,

(308 a)

Niels Jørgensen med hans <> erklæring til Hans Pedersens bror gjorde løfte at alt hvis til dat imellem dem passeret, skal hermed være ophævet. -

** Hans Sadolin af Næs på Falster på hans højgrevelige excellence hr. greve af Reventlow over jægermester på hans vegne som fuldmægtig med 6 ugers varsel havde stævnet Henry Robert til Orebygård med deres ridefoged på godset monsr. Henrik Egløf for at påhøre vidner og bevisligheder angående den indbrænding monsr. Henrik Egløf har foretaget og holdt på øerne Fejø, Femø og Askø, hans højgrevelige excellence til præjudits.- Om hvilket Sadolin her for retten et forsvarligt tingsvidne agter at forhverve. Blev af retten 3de gange påråbt om monsr. Egløf eller nogen fra Orebygård var mødt, om de noget imod stævнемålet til

indsigelse havde at erindre. Indfandt sig ikke nogen på Egløfs eller Orebygårds vegne, hvorfor Sadolin begærede at de nu nærværende øernes beboere måtte fremkaldes og forhøres om for indførte brændings beskaffenhed da de først erklærede sig samtlige at de om denne allernådigst udgange forordning aldeles <> ingen kundskab har,
(308 b)

såsom den ingensinde her ved retten er publiceret eller kundgjort, hvor over de ej heller vidste at angive, hvor de skulle lade deres svin indbrænde i olden.

Fremstod for retten efterskrevne Morten Hansen Krog, Lars Jensen Fris, Oluf Nielsen, Jørgen Pedersen Skotte og Hans Mortensen smed alle hjemmehørende på Fejø, var mødt for retten og efter aflagt ed gjorde efterfølgende forklaring, at noget før Michelsdag næst afvigte år var monsr. Henrik Egløf her på landet og efter advarsel lod tilkendegive, at han for hvem som ville og havde svin at ville sætte på olden, var Egløf kommet for at indbrænde på sit herskabs skov, men vidnet lod ikke nogle indbrænde hos ham, så vel at Henrik Egløf indbrændte svin til Rasmus Hansen i Vesterby for en del af øens indvånere, og var han bekendt at alt øens beboere hårdelig beklagede sig, at de blev bedraget ved den indbrænding, såsom svinene ej blev fede eller kunne slagtes. Videre vidste vidnet ikke.

Lars Jensen Fris vidnede det samme, men for hvem og hvor mange indbrændingen skete vidste han ikke, thi han selv lod ingen indbrænde, mens resten af øen undtagen han, selv 12te med husmænd og bomænd lod indbrænde deres svin på Orebygårds skov, men hørte aparte at alle så mange, som havde ledet indbrænde svin på Orebygårds skov, beklagede sig
(309 a)

at være bedraget ved den indbrænding, og deres svin magre og ikke fede eller værd at slagte. Oluf Nielsen og Jørgen Pedersen Skotte fremstod og vidnede ligesom næst forrige vidner ord til andet. Dernæst fremstod Hans Mortensen Smed og vidnede ligesom Morten Hansen Krog.

Dernæst fremstod stævningsmænd her på landet navnlig Hans Larsen og Rasmus Larsen og forklarede således, nemlig Hans Larsen af Vesterby, at han efter monsr. Egløfs begæring gik omkring hos hver mand i Vesterby og tilsagde dem, at dersom de ville have nogle svin indbrændte på Orebygårds skov, skulle de komme til ham med dem, mens han var på landet, og gav han til vidnet for sin umage 7 sk. danske. Rasmus Larsen af Østerby vidnede at han ligeledes efter Egløfs begæring udi Østerby tilsagde hver mand der i byen, og gav han vidnet for sin umage 8 sk. danske.

Oluf Smed af Østerby mødte for retten og vidnede, at monsr. Egløf udi hans smedje havde holdt brænding og selv gav han ham til brænde penge 12 sk. og til olden gæld af 3de svin 1 mark. Det forrige vidne Rasmus larsen lod indbrænde 1 svin, hvoraf han gav til brændepenge 4 sk. og oldengæld 8 sk.

(Flere vidner derefter hvor mange svin de lod indbrænde og hvad de betalte).

(309 b-311 a)

(Flere vidner derefter hvor mange svin de lod indbrænde og hvad de betalte).

- Beviste Hans Hansen med 2de mænd navnlig Jacob Hansen og Mogens Nielsen, som begge var overværende, at han ikke aleneste dem, men end og alle som var bort rendte af deres svin, blev eller ikke blev fede ville tilsvare dem når som helst de ikke af sygdom bortdøde, at dette således var Egløfs ord, vidnede forskrevne videre til hvilket Hans Hansen henholdt sig, og derfor ikke for det udeblevne eller forløbne svin ville betale nogen oldengæld, som var årsag at han ej efter løfte havde betalt den udlovede oldengæld. Jacob Hansen for retten fremstod og efter aflagte tilstod at han havde ladet indbrænde hos monsr. Egløf 3de svin brændepenge 12 sk. olden gæld 24 sk. -

(311 b)

Hans Olufsen havde ladet indbrænde 5 svin, Oluf Jørgensen 3 svin --
og mange flere

(312 a-b)

(sagen om svins brænding til Orebygårds skov gennemgås af monsr. Sadolin)

- Blev videre påråbt da lørdagen den anden tingdag var forløbet og heri ej videre kunne forrettes, blev da af retten ansat til førstkommende mandag, som er den 27 til hvilken tid retten igen bliver holdt, da enhver ville indfinde sig, som noget her ud inden har at erindre - her sig i retten i lovlige tid at indfinde.

** Eftersom min nabo Niels Jørgensen har erhvervet dom over mig til Fejø birketing for nogle ubesindige ord, som af mig udi hastmodighed [hidsighed], mod bemeldte Niels Jørgensen er talt på er dømt imod samme ord ikke komme ham eller nogen af hans pårørende til ringeste præjudits, da jeg og tilstår, at som for er meldt er talt af mig udi hast og ubesindighed, ikke ved andet med min nabo Niels Jørgensen end det, som ærligt og kristeligt er, og en ærlig karl vel egner og anstår, og beder som for slig min forøvede skæld imod ham om forladelse, og må han denne min erklæring lade læse og protokollere til tinge, hår han forlanger Hans H P S Pedersen. Efter begæring attesterer vi

(313 a-314 a)

underskrevne, at denne forskrevne hånd er Hans Pedersens egen og at Hans Pedersen offentlig for os har virkelig tilstået denne erklæring, som vi tilstår efter loven Hans Pedersen Løjet, Hans Hansen Løjet, Niels Jørgensen N N S. Ovenmeldte erklærings forlig har jeg været overværende udi og glæder mig ved dens ønskelige udgang her på Carsten Drejer sognepræst på Askø.

1721 27/2

Mandagen den 27. februar blev retten udi indbemeldte sag som udi foregående ordinære tingdag skulle ageres, men fordi dagen ikke kunne være tilstrækkelig, og da af monsr. Hans Sadolin begærede her for retten at møde og deres sandfærdige edeligen bekendtgørelse give - *(sagen om brænding til Orebygårds skov fortsætter med flere vidner her imellem fra Askø)* - (314 b)

- og at han samme indbrændte svin på Orebygårds skov mistede, som han ikke fik igen, og dog betalte for den akkorderede oldengæld uden nogen afgang, berettede og i enighed, at de nogle gange var på Orebygårds skov, at se til deres svin, men befandt føden så slet for dem, at de der af næppe kunne fødes, mindre kunne fedes, hvor over svinene mesten i så slet tilstand kom derfra, som de førte dem did, havde gerne ønsket, at amtsforvalterens varsel havde blevet dem tilmeldt tilfom, at de på andre steder udi kongens skove kunne lade dem indbrænd til deres egen fordel. Endelig berettede disse nærværende, hvorfor sig i hæderlighed endelig klager med hvor mange svin de havde ladet indbrænde. Nemlig Peder Hansen - *(fortsættes siden ud)*

(315 a)

- Efterskrevne af Femø var mødt for retten og ved ed tilstod de på Orebygårds skov havde ladet indbrænde af svin hos ridefogden monsr. Egløf så vel som for brænde penge for oldengæld, og var deres forklaring således, nemlig Hans Pedersens søn af Sønderby og vedstod, at hans far havde ladet indbrænde på Orebygårds skov ungefær 14 dage af 3 uger før Michelsdag - *(fortsætter siden ud)*

(315 b)

fortsætter det meste af siden - og afsluttes: Tilstod de samtlige at deres svin var i meget slet tilstand, da de førte dem hjem. Efter det som passeret er begærede Sadolin tingsvidne beskrevet.

1721 31/1
(316 a)

** Efter kongelig majestæts velædle amtsforvalter og ridefoged over Nysted amt efter hans indleverede missive af dato 14. januar 1721, hvor udi befales, at Lisbeth Jensdatter, som har udlagt Rasmus Hansen til barnefar skulle søges for deres begåede lejermål og til dets bøders afbetaling ventes dom. Dertil var kaldet Lisbeth Jensdatter og Rasmus Hansen af Vesterby på Fejø for det af dem med hverandre begåede lejermål. Sættes i rette om ikke bemeldte 2de personer bør at lide efter loven, nemlig Rasmus Hansen for sin forseelse 24 lod sølv og Lisbeth Jensdatter 12 lod sølv. Skulle fornævnte personer ikke have de midler efter foregående irettesættelse, bør de lide på kroppen, hvorefter til bevis velbemeldte hr. amtsforvalterens missive udi retten er blevet læst og påtegnet. Jørgen Hansen husmand af Vesterby på Fejø på Rasmus Hansens vegne og Lisbeth Jensdatters erklærede sig således, om ham måtte gives tilladelse i 14 dage, så ville han det da til den lovede tid besvare.

1721 14/2

** Efter retten var blevet sat påråbtes Jørgen Hansen husmand af Vesterby
(316 b)

om han efter sit her i retten gjorde løfte i dag 14 dage næst, ville eller kunne påtale hr. amtsforvalterens irettesættelse angående Rasmus Hansen og Lisbeth Jensdatters lejermålsbøders afbetaling, og som ingen befandtes, da er dom afsagt således. Udi den sag som amtsforvalter Ditlev Teichman ved Nysted amt efter missive tiltaler Rasmus Hansen ungkarl og Lisbeth Jensdatter for lejermålsbøder - - Skulle de ikke have midlerne da at straffes på kroppen.

** Såsom sr. Hans Sadolin boende på Næs udi Falster, har ladet til mig som birkefoged indgivet sin missive af 29. januar indeværende år med dens indhold, at da han ankom til Nykøbing, som skete før bemeldte 29. januar, forefandt han en ordre fra hans højgrevelige excellence at det tingsvidne, som her inden retten vil med allerførste meddeles skrives og skovforordningen melder udi den 40. artikel at de skal på slet papir udredes og hvortil
(317 a)

stemplet papir dertil behøves, siger og at så det bliver en (.....) sag vil det være for (.....) at de resterende fra Femø indstævnes at møde edelig forklaring til 1ste ting, hvad de har ladet indbrænde og de efter den formular, som de andre gjort har, thi det skal indskrives i akten, hvilken missive er blevet i retten produceret og læst. Hvorefter indfandt sig 2de mænd af Nørreby på Femø, nemlig Peder Christensen og Michel Hansen, som edelig bekræftede og af dem navngivne har lade indbrænde svin på Orebygårds skov -

(317 b)

(erklæringen fortsætter det meste af denne side).

Dommeren forelagde de resterende fra Femø, at de her til i dag 8te dage udi retten og edelig bekræfter, hvor mange svin de har ladet indbrænde på Orebygårds skov, såsom sagen angår hans majestæts interesse.

1721 28/2

Blev af retten påråbt om noget var at forrette, og intet befandtes.

1721 7/3

(318 a)

Blev af retten påråbt om noget var at forrette, og intet befandtes.

1721 4/4

** Efter retten var sat, blev produceret en panteforskrivning udgivet af Niels Mogensen af Sønderby på Femø til Jørgen Nielsen Lock sst., som her for retten blev læst, påskrevet og til videre protokolleret. (*indskrevet nedenfor*)

** Endnu produceredes af Jørgen Olufsen i Østerby en forskrivning underskrevet af Laurits Lauritsen sst. af dato 22. marts indeværende, som for retten blev læst og videre protokolleret.

** Kendes jeg underskrevne Niels Mogensen bomand i Sønderby på Femø, at jeg ret vitterlig gæld skyldig er til ærlig og velagte mand Jørgen Nielsen Lock bomand i bemeldte Østerby på Femø penge 200 sldl. som han tid efter anden til min avlings fortsættelse lånt og forstrakt har udi korn og penge efter begæring, hvilken bemeldte summa penge jeg hermed lover og mig til forpligter ham redeligen at betale med pågående rente om tre års forløb, og imidlertid til des tryggere forsikring pantsætter jeg til velbemeldte Jørgen Nielsen Lock min hid til dato halve ejendoms gård med behørende i mark og by, som til ingen anden er pantsat -

(318 b)

- underskrevet Sønderby på Femø 1. marts 1721

** Kendes jeg underskrevne Laurits Lauritsen bomand i Østerby ret vitterlig gæld skyldig at være til ærlig og velagte mand Jørgen Olufsen bomand i bemeldte by penge 120 sldl., som han tid efter anden til min avlings fortsættelse lånt og forstrakt har, hvilke penge jeg nu på mig har taget efter velbemeldte Jørgen Olufsens vilje og udi min ejendomsgård hensat, og bliver stående som børnepenge, og bemeldte Jørgen Olufsens børn tilhørende, så jeg ærlig og vel skal betale til bemeldte børn, nemlig Peder Jørgensen og Margrethe Jørgensdatter, når da de åringer efter loven tiltræder, at de bemeldte mig deres betroede arvepart efter loven kan tiltræde, hver bemeldte myndling deres mødrene arv 60 sldl. Hvilke forskrevne penge og nu af mig til tage ovenbemeldte børnegods jeg skal betale årlig rente efter loven.

(319 a)

Mens så længe Jeg Jørgen Olufsen lever, forpligter jeg mig på mine børns vegne, navnlig som før er meldte Peder Jørgensen og Margrethe Jørgensdatter at oppebære renten af bemeldte ovenstående kapital og det efter mit indgåede løfte med Laurits Lauritsen at betale to skilling af hver daler, så længe Gud behager mig livet, og intet videre, men når Gud kalder mig af verden, har Laurits Lauritsen at betale renterne af bemeldte arve kapital efter loven.

Den gæld som udi skiftet efter Jørgen Olufsens afgang salig hustru Anne Pedersdatter er indført, Laurits Lauritsen tilhørende børnepart udi denne indførte kapital og ikke kommer ham efter skiftet til nogen hinder. Dette af os på begge sider ubrydeligt holdes og efterkommers skal. - Fejøl den 27. marts 1721.

1721 2/5

** Michel Pedersen af Sønderby på Femø for retten <> og havde udi retten med 8te dages varsel kaldet

(319 b)

hæderlig vellærde mand hr. Carsten Drejer sognepræst til Askø angående en ko, som han for

4re år siden har købt, som ved auktion efter salig Hans Tønnesen udi Nørreby var blevet opbudt, og den tid ikke blev solgt, mens jeg Michel Pedersen på enkens vegne solgte den til hr. Carsten Drejer efter vurderings indhold for 5 sldl 2 mark. Sætter Michel Pedersen udi rette om bemeldte hr. Carsten Drejer ikke bør at betale mig Michel Pedersen for ermeldte ko 5 sldl. 2 mark med påløbende 4re års rente så vel som den påløbende omkostning. Hvorpå dommerens lovmæssige kendelse begæres

Dommeren påråbte om hr. Carsten Drejer eller nogen på hans vegne til dette indførte kald og sagelse ville eller kunne påtale, og som ingen efter 3de ganges påråbelse var mødt, forelægges ermeldte hr. Carsten Drejer til i dag 14 dage her udi retten at ladet sig indfinde.

1721 23/5
(320 a)

** Blev udi retten produceret forordning af 22. december 1720 at ingen udi Danmark sig må forstå, at vores rytter eller andet forbeholden jordegods uden vores egne derpå meddelte eller nådigst bevilges foretages.

** Blev af retten påråbt om hr. Carsten Drejer var mødt mod det af Michel Pedersen, sognefoged på Femø givne kald og sagelse ville svare, og som ingen på bemeldte hr. Carsten Drejers vegne efter lovlige forelæggelse var mødt er sagen optaget til i dag 3 uger til endelig doms afsigelse.

** Nok udi retten blev af Mathias Nielsen af Østerby på Fejø produceret en købekontrakt oprettet imellem Lars Hansen Møller og bemeldte Mathias Nielsen dateret Fejø den 29. oktober 1720, som begæres at må læses, påskrives og protokolleres.

** Nok udi retten producerede Jacob Hansen af Østerby på Fejø en købekontrakt oprettet imellem Morten Jacobsen og Jørgen Hansen Borre af dato 10 maj 1721, som begæres at må læses, påskrives og protokolleres.

** Nok påstår Mathias Nielsen efter hans forhen producerede købekontrakt at have betalt til Lars Møller for det
(320 b)

de 55 sldl. er betalt 5 sldl. Resten som er 40 sldl har Birke- og sognefogden Jens Madsen under sin forsegling leveret til Rasmus Knudsen i Østerby, has forsvar indtil Hans Majestæts skat bliver afbetalt, er så bemeldte 4. part af Mathias Nielsen rigtig afbetalt, og han den beholder og dyrker uden nogen påanke og påtale.

Kendes jeg underskrevne Laurits Hans Møller af Østerby på Fejø at have solgt fra mig og mine sande arvinger på min hustrus og samtlige vores arvingers vilje en min fjerde part af nr. 12, beliggende i Østerby på Fejø til ærlig og velagt mand Mathias Nielsen boende i Kældernæs i Lolland for penge 100 sldl., hvilke penge Mathias Nielsen nu straks betler 10 rdl. og inden tre uger førstkommende fyrretyve slette daler. Resten som er 45 sldl skal betles til førstkommende Phillippi-Jacobi [1/5], udi bemeldte køb skal Laurits Hansen levere fra sig tvende hopper, en gård og en brun, en plov med behørigt redskab, bemeldte fjerde part med vintersæd og bestående bygt, som for ermeldte Laurits Hansen til dato har ejet. - -

Hvad sig kongelige kontributioner angår, af hvad navn det end kan kaldes, da Mathias Nielsen den tiltræder uden nogen restance.

(321 a)

Det lidet hus, som står østen for det andet, som Laurits Hansen til dato har beboet, nyder han

selv udi de 2de første åringer, da det siden til Mathias Nielsen er hjemfaldet for nogen og for billigt køb, som de da kan blive forenet om. At alt dette af os på begge sider ubrydeligt skal holdes og efterkommes testes af os på begge sider ubrydeligt. Fejø 29. oktober 1720. -

Efter bemeldte købekontrakts slutning er mig Laurits Hansen Møller rigtigt betalt fem og halvtredsindstyve slette daler, hvor for af mig taknemmelig kvitteres.

** Udi den hellige trefoldigheds navn var vi underskrevne kommet i en venlig forening og køb således, at jeg Jørgen Hansen Borre har solgt og afstået min båd til Morten Jacobsen og det for et fuldt køb 60 sldl. som er betalt. Hvilket køb af os på begge sider urykkeligt holdes og efterkommes skal. -

(321 b)
1721 1/6

** Blev påråbt om hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø er mødt noget at forevise at have tilfredsstillet Michel Pedersen sognefoged på Femø for sin fordring, og som ingen befandtes, er dom afsagt som følger. (*indført folio 323 a*).

** Hans Christensen Søby i Østerby på Fejø til i dag med 8te dages lovligt varsel har her udi retten kaldet Hans Jørgensen Hollænder hjemmehørende på Ærø, som samme tid kaldet skete udi hans tilhørende jagt her ved landet Fejø var til stede og udi havnen Dyballe beliggende angående nogle ord som skulle være afholdt af Hans Jørgensens mund, som jeg Hans Christensen mener at være fornærmet. Hans Christensen gjorde spørgsmål, hvad Hans Jørgensen svarede, da kaldet blev ham forkyndt, hvortil kaldsmændene svarede, at Hans Hollænder ville møde Hans Christensen for retten, dersom lejlighed kunne falde, og ydermere sagde til dem, at han sked i Hans Christensens kald.

(322 a)

Udi samme sag <> Hans Christensen Søby havde kaldet til vidne Jørgen Jensen, Jens Olufsen, Henrik Hansen Lærke, Niels Hansen Skipper og Morten Jacobsen deres sandheds vidne at udsige, hvad de har hørt af Hans Jørgensens mund, både i Jens Olufsens hus og Jørgen Jensens hus.

Blev Hans Hollænder påråbt om han eller nogen på hans vegne var mødt nogen mod forindførte kald ville påtale, og som ingen befandtes fandt dommeren sig efter det af kaldsmændenes udsigende angående et ubekvemt ord, Hans Hollænder om kaldet skal have afsagt, og som det vil sigte til en anden sag, kaldet derfor ikke videre påtales, førend bemeldte Hans Hollænder imod deres og måske andres udsigende, bliver lovligt kaldet.

Er da vidnerne stillet til forhør, Jørgen Jensen for retten fremkom og vidnede således og efter tilspørgsel af Hans Christensen, at Hans Jørgensen Hollænder har sagt udi Jørgen Jensens påhør, at Hans Christensen ikke kunne forliges med dem på Ærø, ydermere tilspurgte Hans Christensen vidnet, om han ikke havde hørt af Hans Hollænders mund, at den tid han skikkede ham bud, da han var til Jørgen Ambrosius og straks han kom efter budet til Jens Olufsen, hvortil Hans Hollænder svarede, at det var gjort på spidsfindighed, at han nu ville have anker og tov på landet

(322 b)

Vidnet <> imod indførte spørgsmål svarede, at det var ligesom for ham, at der havde hørt af Hans Hollænders mund, at de var spidsfindighed, når som det er nu så lang en tid siden i december måned, da ordene skulle være sagt, kunne vidnet ikke huske sig til visse, videre vidste han ikke i den sag.

Jens Olufsen for retten fremkom og vidnede, at det var ham bevidst at han hørte af Hans

Hollænders mund, at han sagt om Hans Christensen, at han ikke kunne være længere på Ærø, for han kunne ikke forliges med sine medborgere, eller han havde intet kommet her. Hans Christensen tilspurgte [om] vidnet ikke havde hørt den tid han skikkede ham bud i Jørgen Ambrosius hus for at bjerge sit skibsrøm og føre sit anker om bord, at det var spidsfindighed, hvortil vidnet svarede, at han ikke kunne erindre det, for det var nu så lang tid siden. Videre vidste han ikke.

Henrik Hansen Lærke vidnede at han vidste intet at være noget sagt af Hans Hollænder, som kunne være Hans Christensen til nogen forklejning.

Niels Hansen Skipper vidnede, at hans Hollænder sagde om Hans Christensen til Jens Olufsen at han ikke kunne længere være på Ærø for sin (sparsomhed), og ydermere at Hans Hollænder sagde til Hans Christensen, at det var blæk spild at han nu ville hente anker hjem. Videre er vidnet ikke vidende i denne sag.

Morten Jacobsen ungarl vidnede

(323 a)

at Hans Hollænder sagde at Hans Christensen ikke længere kunne opholde sig hos dem. Ydermere vidnede han at Hans Hollænder forbød Hans Christensen ikke måtte hente anker om bord, og sagde derhos, at det var blæk spild. Videre vidste han ikke. Hans Christensen var tingsvidne begærende.

** Eftersom forefandtes temmelig vidtløftighed efter afgangne salig Jørgen Hansen husmand af Vesterby at have haft indestående hos sig 3de års kongelige skatter, så vel og en del børnegods efter afgangne Jens Mogensen, såvel og anden gæld, og som intet efter ham befindes til nogen betaling, videre end huset han iboede, hvorfor er berammet at skal holdes auktion førstkommende onsdag på ermeldte hus, om nogen liebhaver har lyst sig for bemeldte ½ hus vilde tilforhandle, kan de til bemeldte tid indfinde dem, da det til den højstbydende skal vorde tilslagen.

** Udi den sag, som sognefogden Michels Pedersen på Femø tiltaler hr. Carsten Drejer, angående en ko, som han for 4re år siden, efter ikke at være blevet solgt på auktion efter salig Hans Tønnesen, skal have købt for 5 sldl. 2 mark . Da efter hr. Carsten Drejer ikke efter lovlig forelæggelse så vel og påråbelse var mødt noget imod indførte at ville påtale

(323 b)

vides da ikke andet at kende end hr. Carsten Drejer bør at betale til Michel Pedersen ommeldte ko med påløbende renter så vel som sagens omkostning.

1721 20/6

Blev af retten påråbt om noget var at forrette, og intet befandtes.

1721 27/6

** Blev udi retten produceret en obligation udgivet af Jørgen Pedersen udi Nørreby på Femø til Hans Pedersen i Sønderby sst. af dato 8. juni 1721, hvor efter begæres ermeldte obligation og Panteforskrivning udi retten må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet folio 324 a*)

** Johan Rimmer af Maribo fremkom for retten med 8te dages varsel havde kaldet Hans Pedersen Skotte her på landet boende imod sag og dom

(324 a)

for hvis han til ermeldte Rimmer efter udgivet forskrivning skyldig findes at betale. Hvor næst

Johan Rimmer saggav Hans Pedersen Skotte for 46 rdl, som han efter hos følgende panteforskrivning, der nu for retten begæres læst, påskrevet og i akten indført. Var blevet skyldig til fornævnte Rimmer september 1720. Så og den påløbende rente fra samme dato og til betaling sker, så vidt efter forordningen beløbe kan med formening at Hans Skotte straks i dag efter loven bliver tilfundet at betale samme fordrede kapital og rente med forårsagede omkostninger inden 15 dage under nam af loven, hvorpå dom begæres. Dommeren pårøbte Hans Skotte eller nogen på hans vegne imod dette af sr. Rimmer indgivne kald og panteforskrivning ville kunne noget der imod påtale, og som Hans Skotte eller nogen på hans vegne ikke var mødt, forelægges ham i dag 14 dage her udi retten at møde, og hvis ikke sker, da endelig dom udi sagen bliver afsagt.

** Kendes jeg underskrevne Jørgen Pedersen udi Nørreby af en ret vitterlig gæld skyldig at være til ærlig og velagte mand
(324 b)

min bror Hans Pedersen her på Femø udi Sønderby boende, penge 108 sldl. 3 mark, som han mig hidindtil mine skatter og højt fornødne sædekorn efter begæring lånt og forstrakt haver. Hvilken summa penge, som for meldt jeg her med lover og forpligter mig ham redeligen at betale til Michelsdag førstkommende, og til des tryggere forsikring pantsætter jeg ham min tilhørende halve ejendomsgård beliggende udi Nørreby på Femø med alt sit tilhørende tillæg udi mark og by, som af arilds tid har været tillagt. - Skal ovenmeldte kapital årligen forrentes og af mig Jørgen Pedersen fra dette års dato 1721 8. juni indtil jeg noget på kapitalen år efter år kan betale. -

(325 a)
1721 11/6

** Dommeren pårøbte om Hans Pedersen Skotte efter forelæggelse i dag 14 dage, om han eller nogen på hans vegne udi retten var mødt at forevise at have fornøjet sr. Johan Rimmer for sin hos ham prætenderede fordring, som ingen efter 3de ganges pårøbelse indfandt sig er dom afsagt således, eftersom velagtbare og velfornemme sr. Johan Rimmer af Maribo tiltaler hans Pedersen Skotte, for hvis han til bemeldte Rimmer efter hans udgivne obligation og panteforskrivning.- Vides da ikke rettere at kende end Hans Skotte jo bør at betale til sr. Johan Rimmer <> efter sin forskrivning

(325 b)
den kapital 46 rdl. med påløbende rente inden 15 dage at betale under nam enten udi hans pantsatte jagt eller og udi hans andre midler efter loven. Johan Rimmer begærede dommen beskrevet.

** Blev tillyst at skal holdes skifte efter afgangne salig Jørgen Hansen førstkommende mandag, hvor efter enhver kan vide sig at rette, enten den som haver noget i boet at fordre eller den som er noget skyldig dertil.

1721 22/8

** Rasmus Hansen af Vesterby på Fejø havde lovligt kaldet Michel Larsen af Vesterby på Fejø, vidnesbyrd at anhøre og til fornødne spørgsmål at svare angående nogle ord, som skal være faldet af Michel larsen, at Rasmus Hansens folk skulle have samlet ærter i Michel Larsens Mellemager. Til vidnesbyrd er kaldet efterskrevne Jørgen Pedersen Skotte, Oluf Jørgensen Gård, Terkel Christoffersen, Joen Jørgensen, Michel Larsen Fris, Lars Larsen,

Rasmus Hansens egen pige Anne Rasmusdatter, Jørgen Poulsen
(326 a)

Skomager og Karen Jacobsdatter alle af Vesterby, deres sandheds vidne her udi retten at aflægge. Rasmus Hansen begærede at hans kald måtte ved magt kendt til i dag 8te dage. Efter Rasmus Hansens påstand, resolverede dommeren kaldet var ved magt til i dag 8te dage her udi retten at deres sandheds vidne at aflægge, forresten forelægges parterne til at være forligte for at spare vidtløftig proces og penge spild med mere om sagen kommer i drift. Rasmus Hansen efter dommerens advarsel tilstod at vilde være forligelig med lovlig medfart.

1721 12/9

** Blev produceret et oprettet købebrev imellem Peder Christoffersen og Niels Jørgensen begge af Nørreby på Femø dateret den 18. februar 1721 med begæring at må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet folio 327 a*)

** Erik Jensen af Sømod mødte og til i dag med 8te dages varsel havde kaldet Troels Rasmussen på Femø i mod sag og dom at lide for resterende gæld samt processens omkostning, som kan påfølge. Dommeren pårøbte Troels Rasmussen fra Femø, om han noget imod det fra Niels Zirts fuldmægtig i dag indgivne kald ville eller kunne <> påtale her imod. (326 b)

Troels Rasmussen udi retten mødte, tilstod at have leveret til salig Christen Michelsen udi Østerby og på hans loft oplagt 3 tønner byg på den gæld, som han kunne være skyldig til sr. Niels Zirts, som Troels Rasmussen formoder at være ham ved regning godtgjort, når sagelse over ham udi retten bliver indlagt.

** Troels Rasmussen af Nørreby på Femø lovligt med 8te dages varsel til i dag havde hid udi retten kaldet Christen Jørgensen i Østerby angående 2 tønner byg som Troels Rasmussen for 4re år siden har leveret til bemeldte Christen Jørgensen udi hans båd, da ved Femø beliggende og modtog forbemeldte 2 tønner byg at levere til salig Christen Michelsen på Niels Zirts vegne efter ordre. Her imod Christen Jørgensen svarede, at han intet vidste af bemeldte korn at sige, men påstod Troels Rasmussen skulle det bevise. Troels Rasmussen påstod, at han ikke havde tænkt, da han leverede kornet, at han skulle behøve vidner, men begærede kun, at Christen Jørgensen ville ved ed her for retten aflægge, at han bemeldte korn har under landet Femø udi sin bøde havde indtaget, og på Troels Rasmussens (327 a)

vegne at levere på salig Christen Michelsens loft, som af Niels Zirts af Saksjøbing var beordret at skulle leveres til hans betaling, hvorpå ventede dommerens kendelse. Dommeren resolverede at ville kende udi sagen i dag 14 dage.

** Blev tillyst første gang salig Jørgen Hansens hus i Vesterby om nogen liebhaver ville indfinde sig til i dag 3 uger som da bemeldte hus til den højstbydende vorder tilslaget.

** Kendes jeg Peder Christoffersen udi Nørreby på Femø, at jeg med min fri vilje så vel som også min hustrus fri vilje og samtykke er kommen udi en venlig forening og bytte med Niels Jørgensen udi Nørreby og hans kones samtykke og det på disse efterskrevne måder, at jeg Peder Christoffersen er således forligt Niels Jørgensen til bytte på hans halve gård, ager og eng, ris og rod, vådt og tørt, hvor det findes kan, som står for nr. 9 og 3de bæster, og skal Niels Jørgensen have mit iboende hus 3de spænder rum og alt vænget, og så vidt som nagelfast kan findes. Derpå skal jeg Peder Christoffersen give Niels Jørgensen til bytte på

oven bemeldte gård og mit vænge penge 100 sldl, ud af hvilke penge Peder Christoffersen først skal svare til Jørgen Nielsen Lock udi Sønderby penge 30 sldl, og til Lusia Lauritsdatter også at betale 30 sldl. De øvrige 40 sldl. 8 sk. vil jeg Niels Jørgensen lade bestå hos Peder Christoffersen til at betale på det korn hos velædle hr. amtsforvalter udi Nysted, som jeg Niels Jørgensen er skyldig dertil, så meget som de 40 sldl. 8 sk. kan tilstrække, og skal Peder Christoffersen straks tage annammelse på den ½ gård, så også de 3de bæster, som han udi gårdens køb har bekommet, og at være hans høj gunstige øvrighed hørig og lydlig i alle måder. Gården har han at stede og fæste hos hans gunstige øvrighed og at svare kongens skatter fra 1721. I lige måde skal og fornævnte Niels Jørgensen også straks tage annammelse <> på huset,
(327 b)

og at være hans høj gunstige øvrighed hørig og lydlig i alle måder. Huset har han at stede og fæste hos hans gunstige øvrighed og skatterne straks at svare fra 1721, og dette køb således imellem os indbyrdes sket er, som forskrevet står, og af os urykkelig på begge sider holdes og efterkommes. Femø 18. februar 1721.

1721 19/9

** Ridefogden ved Krenkerup i Lolland Jens Woller lovligt til i dag havde kaldet Laurits Pedersen, Jens Nielsen, Jeppe Hansen Løjjet og Hans Olufsen samt Peder Lauritsen alle af Askø at lide dom for hvis de til sr. Andreas Pöhl af Saksøbing skyldig er, der til Woller er overdraget for hvis Woller og ham kan imellem være.-
(328 a)

Forindførte sagelse Woller formodede således at blive tilfundet hos enhver at nyde tilstrækkelig betaling tilligemed denne processes omkostning skadesløs.

Dommeren pårøbte om de indciterede fra Askø var mødt eller nogen på deres vegne imod kald og sagelse kunne protestere, og som ingen befandtes der dem givet 14 dages delation her udi retten at møde de da kunne forevise noget fra monsr. Woller at have aflagt, vis ikke da sagen optages til endelig kendelse.

** Endnu blev fremlagt en skriftlig sag undertegnet af sr. Niels Caspersen Zirts af Saksøbing, som for retten blev læst, påskrevet og i protokollen indføres.

** Endnu blev opbudt salig Jørgens Hansens hus af Vesterby på Fejø om nogen liebhaver ville lade sig finde, at de da til i dag 8te dage her udi retten møder, som da tredje gang bliver opbudt da den købende bliver tilslagen.

** Velagte birkedommer Jens Madsen, som jeg har været forårsaget at lade kald indføre over Troels Rasmussen af Nørreby på Femø, for hvis han er skyldig efter min regnskabsbog, som således findes efter afgjorte regning 1714 13 sldl 14 sk. og en skæppe ærter - -

(328 b)

1721 26/9

** Monsr. Abraham From af Nysted udi retten producerede en oprettet forskrivning imellem bemeldte From og hæderlige og vellærde mand hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø indrettet af dato 1720 den 6. maj, som for retten begæredes at må læses, påskrives og derefter protokolleres. (*indskrevet folio 329 a*)

** Blev endnu engang opråbt salig Jørgen Hansens hus beliggende her i Vesterby på Fejø med tilhørende vænge, bord og bænke i stuen og hvis nagelfast er efter vurderingens indhold, som nu til de højstbydende i dag skal blive tilslaget. Efter påråbelse forestillede sig Jørgen Poulsen Skomager og udi retten bød 41 sldl., som påråbte hus er ham tilslagen for, hvoraf han må være forsikret straks at betale kongelige indestående restancer, som bedrager sig til 18 sldl.- Som bemeldte Skomager bør at betale, eller huset at komme til ny opbud igen på benævnte Skomagere egen bekostning.

(329 a)

** Monsr. Andreas Pohl af Saksøbing udi retten mødte, at som her sidst forleden ting havde monsr. Niels Woller, dog ladet kald indføre over en del Askø mænd, for hvis de til bemeldte Pohl kunne være skyldig og til bemeldte Niels Woller overdraget, da er dette mit indførte påstand, at jeg til velbemeldte monsr. Niels Woller intet videre har overdraget til ham, end hvis hver mand udi penge skyldig var til mig, nemlig hvis korn de i natura til mig skyldig er, har jeg intet til monsr. Woller overdraget, men som før er meldt penge efter monsr. Wollers indførte, hvilket Pohl vil formode at bemeldte Woller ikke bliver tilkendt indførte korn hos Askø at oppebære, men Pohl selv bliver tilfundet bemeldt korn at annamme.

Dommeren efter indførte sr. Andreas Pohls påståede forelagde monsr. Woller til i dag 14 dage sig her imod at erklære.

** Kendes jeg underskrevne hr. Carsten Drejer, sognepræst på Askø og hermed vitterlig gør skyldig at være til monsr. Abraham From, borger og indvåner udi Nysted i Lolland 60 rdl. udi god gangbar kurant mønt, som han mig efter venlig begæring tid efter anden lånt og forstrakt har, hvile jeg udi lige mønt lover og tilforpligter mig og mine arvinger til førstkommende 1. November 1721 med sin vedbørlige rente fra dato uden nogen opsigelse på enten af siderne til ermeldte monsr. From og arvinger, eller hvo denne obligation med rette i hænde haver redeligen og skadesløs at betale, og på det monsr. From imidlertid for kapital og rente skal være forsikret prioriterlig, pantsætter jeg ham frem for nogen anden min allernådigste tillagte årlig pension af Stokkemarken sogns <> tillagte årlig til 11. november betales 70 rdl.

(329 b)

og angår samme prioritet, nu førstkommende 1. november 1. november for 1720 den hr. Laurits Poulsen i Nykøbing i Nykøbing bliver afbetalt. Da monsr. From prioritet straks igen angår, og til betalingen er sket. Der foruden ligeledes giver jeg ham første prioritet, udi alt mit gods og løsøre i hvad navn, det har kan til den sidste stilling med den første bliver betalt. Carsten Drejer Nysted den 6. maj 1720.

1721 30/9

** Dommeren påråbte om de indciterede fra Askø er efter monsr. Woller ridefoged fra Krenkerup, hans i dag 14 dage indgivne kald og sagelse hos den gæld, som sr. Andreas Pohl af Saksøbing til velbemeldte Woller skal være overdraget.

Indfandt sig i retten amtsforvalterens fuldmægtig monsr. Michel Alrø i anledning af den sag sr. Woller her ved retten imod dem har gjort i bekræftende nogen gæld e til sr. Andreas Pohl af Saksøbing skal være skyldig, hvilken han til sr. Woller skal have overdraget, hvor imod monsr. Alrø fandt fornøden at fornøden at påstod 1. det monsr. Woller bør producere her i retten sr. Pohls transport på bemeldte gæld eller og fuldmagt <> hvorefter han bemeldte kongelig majestæts bønder i så måde med proces kan søge.

(330 a)

2. sr. Pols regnskabsbog, som har holdt over bøndernes debit og kredit i lige måde her i retten bør at fremlægges til behørigt eftersyn, om noget derved kunne være at erindre tillige med behørigt bevis, om samme krav efter loven skal eragtes gyldig, thi dets mangel formodes efter loven at dette krav ikke vorde anset.

Dommeren erklærede at som han må fornemme af amtsforvalter Ditlev Teichman, hvis fuldmægtig monsr. Michel Alrø påstår, at monsr. Jens Woller bør at forevise, her ved retten transport fra sr. Andreas Pohl, at han her for hans gæld er befuldmægtiget at indkræve. Hvorfor efter monsr. Alrøs påstand, monsr. Woller til i dag 14 dage her i rette at indlevere, førend nogen doms slutning kan ventes.

** Peder Alrø fra Ålholm amtstue på amtsforvalterens vegne med 8te dages varsel havde hid i retten kaldet Peder Hansen, Niels Grimer, Michel Grimer, Christoffer Olufsen, Hans Rasmussen, Hans Pedersen, Hans Hansen Løjet, Niels Jensen Hans Nielsen, Jeppe Hansen Laurits Pedersen, Hans Olufsen, Peder Nielsen, Peder Lauritsen, Hans Nielsen og Rasmus Olufsen alle af Askø, så og Rasmus Madsen husmand i Vesterby på Fejø for pådragne restancer, som de til amtmanden skylder.

(330 b)

Peder Alrø satte udi rette om de ikke bør at tilfindes enhver for sig at betale efter loven eller at lide nam og indførsel i deres bo og effekter, hvor de findes, derpå ventes dommerens kendelse. At som den indciterede fra Alrø samtlige her i retten mødte og vedstod den i dag her for retten oplæste restance til Ålholms amtstue at være skyldig, hvorfor ikke ville opholde sagen men til i dag 8te dage der udi at ske endelig kendelse.

** Hans Pedersen Løjet af Vesterby på Fejø for retten fremkom og havde lovligt hid i retten kaldet Jeppe Hansen fra Askø for hvis, han skyldig kan være til ham efter hans panteforskrivning af dato 1715 19. december på kapital 93 sldl. 2 mark 14 sk. og rente deraf efter afgjort regning til dato 1716, hvorefter Hans Løjet satte i rette, om ikke bemeldte Jeppe Hansen bør at betale efter sin udgivne panteforskrivning. Hvorpå Hans Pedersen Løjet forventer dommerens lovmæssige kendelse. Som Jeppe Hansen Løjet selv udi rette mødte og ikke kunne modsvare sin forskrivning, og som han intet kunne nægte sin gæld optog Dommeren <> sagen til i dag 14 dage.

(331 a)

** Kaldsmænd havde for Abraham From i Nysted kaldet Hans Olufsen Smed bomand i Østerby på Fejø for gæld, som han til bemeldte From var skyldig. Blev af retten påråbt om Hans Olufsen eller nogen på hans vegne var mødt her imod at svare, og som ingen befandtes sættes i rette, om ikke bemeldte Hans Olufsen bør at betale. Dommeren fornævnte Hans Smed til i dag 14 dage med givende delation imod sr. Froms indførte at erklære.

** - Askø sogn og by nr. 1 Peder Hansen for Ao 1718 - (*her følger den detaljerede opgørelse af restancer*) -

(331 b)

(*restancerne fortsat*)

(332 a)

1721 10/10

** Udi den sag angående velædle hr. amtsforvalter Ditlev Teichman og alle Askøs indbyggere

er dømt som følger. (*indskrevet folio 332 b*)

** Blev af retten påråbt monsr. Jens Woller ridefoged for Krenkerup gods, som i dag 14 dage her vor retten at erklære sig imod sr. Andreas Pohl, hans her for retten givne protest, og som formenes af den påberåbte Jens Woller ikke efter forelæggende var mødt, ihvorvel han af dommeren er tilskikket en missive ved Peder Hansen Løjet på Askø, om hvis her udi retten i sagen i dag 14 dage er passeret, alt så kan dommeren bære tvivl, at hans missive er ikke monsr. Woller erkyndiget, des årsag forelægges ham endnu 8te á 14 dage imod Pohls påstand at erklære.

** Jacob Hansen af Østerby på Fejø på sin datters vegne i dag for retten mødte og havde kaldet Rasmus Hansen Skrædder i Østerby, for hvis han til min datter Karen Jacobsdatter skyldig er, nemlig 3 sldl. 3 mark 14 sk., som er hendes tjenesteløn, satte Jacob Hansen i rette om ikke fornævnte Rasmus Skrædder bør at betale fornævnte min datters tjenesteløn tillige med denne processes omkostninger 1 rdl. hvorpå dommerens kendelse ervartes. Dommeren påråbte om Rasmus Hansen Skrædder, om han noget imod dette kald og sagelse vidste at svare. Mødte Rasmus Hansen for retten tilstod så vidt gælden og erbød sig videre (332 b)

om Jacob Hansen ville gå hjem med ham, ville han betale ham af hvis huset formåede. Hvor imod Jacob Hansen påstår ikke vidste andet, at tage imod end rede penge, såsom det er hans datters tjenesteløn, og det ham her udi retten, at levere efter lovens befaling. Dommeren optog sagen til i dag 14 dage til endelig kendelse.

** udi de sager, som amtsforvalter ved fuldmægtig monsr. Peder Alrø søger og tiltaler Askø sogns indbyggere for resterende lånekorn, landgilde og skattekornd enhver for sig - Efter sådan her for retten monsr. Alrøs påstand og de skyldiges egen tilståelse, kendes for ret enhver efter oplæste restance at betale i natura, så vel og de resterende inden 15 dage under nams eksekution efter loven.

1721 17/10

** Jeppe Hansen Løjet fra Alrø om han eller nogen på hans vegne var mødt, og som ingen befandtes, er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 336 b*)

** Peder Alrø fra Ålholm havde lovlig til i dag med 8te dages varsel hid udi retten kaldte Peder Jørgensen, Jørgen $\sphericalangle$ Gamborg og mange andre af Sønderby på Femø (333 a)

angående deres pådragne korn restance at høre oplæst, om de noget deraf kan fragå eller nogen kvittering forevise. Peder Fris fragik at han ej var de påkrævede lånebyg, som han i restancen er opført for, men Christoffer Jørgensen der tilforn havde beboet den gård i Nørreby, som Jørgen Gambo nu bebor tilstår at have annammet bemeldte korn på Peder Frises nummer, og som Christoffer Jørgensen for nogle år har afstået gården til Jørgen Gambo er i retten med sit købebrev af dato 21. september 1715, (*indskrevet folio 335 a*) beviste, at han ej videre end 28 tønder korn i alt skulle betale. Peder Christoffersen påstod at bemeldte Gambo skulle bevise at det tvistede korn ej var beregnet i fornævnte 28 tønder korn. Jørgen Gambo medgik ingen bevis, at han havde betalt resterende korn, som var forfalden før hans købebrevs dato - - (*diskussionen fortsætter siden ud*)

(333 b)

Dommeren påråbte de indciterede. om de noget imod den i dag her i rette indleverede restance

havde at påtale. Mads Jensen påstår intet at være skyldig på nr. 16, beråber sig på en kvittering som skal være leveret til Peder Jørgensen, og det skal være blevet opbrændt tillige med hans gård. Peder Alrø formenter eftersom Mads Jensen beråber sig at en kvittering var brændt i Peder Jørgensens gård, bør det lovligt bevises i dag 14 dage.

Niels Pedersen Af Nørreby udi retten mødte, at såsom han har måttet fornemme af den i dag oplæste korn restance, at det sted, som han har sit til forhandlet skal restere - påstod ikke at være skyldig, men har rigtig betalt sæden for uden kongelige skatter, hvorfor han vil formode at han for monsr. Alrøs påstand bliver frifundet efter hans her i dag i retten producerede købebrev. (*indskrevet folio 335 b*)

** Woller fra Krenkerup mødte for retten og måtte formene ikke alene sr. Andreas Pohl af Saksøbing endog monsr. Alrø på amtsforvalter Teichmans vegne her i retten har gjort nogen (indvending) imod det kald og sagelse, Woller over nogle Alrø mænd har ladet indføre. Altså ville Woller formode sagen til i dag 8te dage bliver forflyttet, da Woller nøjagtig vil besvare forbemeldte monsr. Pohl og monsr. Alrøs indførte indvendinger. Hvilket dommeren bifaldt.

** Monsr. Alrø på amtsforvalterens vegne
(334 a)

havde lovlig kaldet med 8te dages varsel Niels Mogensen af Sønderby på Femø for resterende hvis korn og pengeskatter han til amts stuen findes at være skyldig.- Og som Niels Mogensen efter påråbelse ikke i retten var mødt, sattes udi rette om ikke Niels Mogensen er pligtig bemeldte restance in natura, således som den er anført, at betale eller kornet med penge for den pris, som hans principal af købmænd kan vente at indkøbe bemeldte korn for nemlig - - (*indskrevet folio 336 b*)

Dommeren forelagde Niels Mogensen til i dag 14 dage imod monsr. Alrøs påstand at erklære.

** herpå følger (*indskrivningen af den specificerede restance*).

(334 b)

(*restancen fortsat*)

(335 a)

** Kendes jeg underskrevne Christoffer Jørgensen i Nørreby på Femø, og hermed vitterlig gør for alle med denne vores åbne kontrakt og købebrev, at vi var kommet udi en venlig forening, køb og salg med hverandre, og det udi så måde at jeg Christoffer Jørgensen med min, såvel som min hustrus fri vilje og velberåd hu, min iboende gård i Nørreby, som jeg hidtil dags har ejet og iboet, liggende østen op til Troels Rasmussens gård i Nørreby med al dens rigtige berettigede tillæg i mark og by, vådt og tørt i hvor det findes kan, slet intet undtagendes i nogen måde, og den til ærlig og velagte mand Jørgen Pedersen Gambo, husmand i Sønderby til ham og hans sande arvinger i alle måder, og det for et fuldt køb, nemlig 339 sldl., udi hvilket køb jeg Jørgen Pedersen Gambo skal betale udi kongelig majestæts skatter 60 sldl. og 10 sk. Nok lånekorn - nu til ædle hr. hus og ridefoged på Nykøbing Slot
(335 b)

- og skal fornævnte Jørgen Pedersen Gambo straks tage annæmmelse på gården og at svare fra dato straks til alle kongelige majestæts påbudne skatter - Femø 21/9 1715.

** Kendes jeg mig underskrevne Mads Jensen Husmand i Sønderby på Femø, at jeg såvel som min hustrus fri vilje og samtykke, sælger og afhænder mit nu iboende hus med al sit rette tilhørende tillæg, som der til befindes fra mig og mine sande arvinger i alle måder, og det til ærlig og velagte ungarl Niels Pedersen Hollænder og hans sande arvinger og det for et fuldt

køb, nemlig penge 71 sldl udi klingende mønt. - Udi hvilket køb jeg [af] Niels Pedersen Hollænder straks er betalt 32 sldl.

(336 a)

Mads Jensen, og udi dette år 1720 har Niels Pedersen Hollænder også straks at betale penge 7 sldl. som allerede er forfaldet til hans majestæts skatter -

** Udi en sag som Hans Pedersen Løjet, bomand i Vesterby på Fejø søger og tiltaler Jeppe Hansen Løjet for hvis, han til ham er skyldig efter hans udgivne panteforskrivning, som er udi retten den 3. oktober blev produceret. - Hvorefter Hans Pedersen satte udi rette, om ikke Jeppe Hansen bør efter sin forskrivning at betale. Og som Jeppe Hansen mødte og tilstod indbemeldte <> fordring.

(336 b)

Kendes det for ret at Jeppe Jensen bør at betale bemeldte kapital under nam og vurderings eksekution efter loven.

** Restance på hvis Niels Mogensen af Sønderby på Femø for nr. 6 sst. til amts stuen skyldig er., summa i penge 25 rdl. 5 mark.

1721 24/10

** Sognepræsten her til Fejø menighed hr. Peder Blichfeld havde her for retten med 8te dages varsel stævnet Mogens Hansen Lærke af Østerby angående et jords mål Damtoften kaldet, hvorpå han mig benævnte Peder Blichfeld er for nær gået ved afpløjning af den del i bemeldte Damtoft, som mig tilhører, og har samme Mogens Lærke øvet sligt imod mig uvidende al den tid, han den tilkøbte gårds part hos min jord beliggende. Hvor over sognepræsten var af kongelig majestæts ret allerunderdanigst begærende, at der måtte udnævnes 8te dannemænd, som kunne eftergranske bemeldte jords måls lejlighed, hvorvidt Mogens Hansen Lærke er mig for nær gået. Dommeren påråbte Mogens Hansen Lærke, om han noget imod det af velærværdige, hæderlige og vellærde mand hr. mag. Blichfeld det i dag indførte imod mænds opkrævelse ville svare, og som Mogens Lærke ikke i retten var mødt, er da efter mag. Peder Blichfelds indførte påstand af retten ud<>meldt og befalede efterskrevne

(337 a)

- som sig efter medgivne takst begiver dem førstkommende mandag til åstedet grangiveligt at efterse hvad han mag. Blichfeld af den toft af Mogens Lærke kan være fra kommet. -

** Af retten blev påråbt Mogens Lærke at have stillet efter det indførte kald og sagelse af Jacob Hansen tilfreds, Mogens Lærke erbød sig her for retten at ville betale det af Jacob Hansen prætenderede på sin datters vegne til i dag 8te dage uden nogen doms afsigelse. Jacob Hansen så vidt var fornøjet, når Mogens Lærke efter det af ham i dag gjorde løfte.

** Peder Alrø på sin principal hr amtsforvalter Ditlev Teichmans vegne i dag udi retten havde med 8te dages varsel kaldt Oluf Olufsen, Lusia Pedersdatter med lovværge og Peder Hansen alle af Østerby angående deres pådragne restancer, om de nogen kan af bevise eller nogle eller og derfor dom at lide efter den oplæste restance. Dommeren påråbte de indkaldte om de noget imod den oplæste restance kunne påtale. Hvorefter Oluf Olufsen var mødt ikke noget der imod kunne påtale,

(337 b)

men vedgik sin restance at være skyldig, men ikke vidste at kunne betale korn restancen, angående penge restance ville han gøre sit bedste så vidt han kunne overkomme.

Peder Hansen og udi retten mødte, lovede sit ikke at kunne overkomme at betale den ham påførte kopskat, men ville gerne betale det samme som i forrige åringer.

Lusia Pedersdatter ikke var mødt her for retten, hvorfor hun er givet 14 dages delation, hun da med lovværge udi rette møder imod indførte restance at svare eller lide dom.

Peder Alrø satte i rette på de indciterede således. 1. om de ikke pligtig er deres resterende kontributioner at betale, således som den på restancen er opført. 2. i mangel af korn formodes, at Oluf Olufsen bliver tilkendt bemeldte korn med penge at betale.-

3. påstår Peder Alrø om han ikke de resterende skatter må søge betalt i deres bo og effekter, hvor de findes. Så og synes bemeldte Alrø de pligtig var efter loven denne processes omkostninger med billig erstatning at betale.

Oluf Olufsen endnu indfandt sig her for Retten, ihvorvel han dengang i dag har indgået, den for ham oplæste restance, altså formener han sig efter sin nærmede ihukommelse, at noget af bemeldte restance skulle være betalt, hvilket han lover til i dag 8te dage med kvittering at [bevise].

(338 a)

hvilken Oluf Olufsens begæring dommeren bifaldt.

** Dommeren endnu måtte erindre monsr. Jens Woller i dag 8te dage den lovede af ham her for retten at komme, og som må formenes, at han ikke her i retten er mødt, og måske ikke heller for Guds vejrlig kan komme, dat gives ham endnu 8te og i det seneste 14 dages delation at besvare velædle hr. amtsforvalters påstand så vel og sr. Andreas Pohls eller da sagen optages til endelig doms slutning.

** Birkefogden måtte i dag tilbyde sig det hans majestæts allernådigst for birkefoged tjeneste på øerne er tillagt, nemlig 2 sk. á tønde hartkorn eller og efter deres eget behag 1 skæppe byg, og det mig med forderligst måtte blive leveret.

** Herpå følger (*indskrivningen af den specificerede restance*).

(338 b)

(*restance fortsat*).

1721 31/10

** For retten mødte sognepræsten til Fejø menighed Peder Blichfeld, som næstleden tingdag den 24. oktober lod indføre og afhjemle kald imod Mogens Hansen Lærke af Østerby på Fejø, angående Damtoften i Østerby mark, hvorpå sognepræsten formener sig at være fornævnet af Mogens Lærke ved afpløjning.

Begærede sognepræsten at de udnævnte 8te dannemænd måtte af retten blive påråbt deres besigtigelse og eftersyn edeligt efter loven at aflægge. -

Dommeren imod indførte af hr. mag. <> Peder Blichfeld erklærede

(339 a)

at som sagen intet angår liv eller ære kan nok besigtigelses mændene ind blive og hver for sig sin afsigt aflægge. Sognepræsten ville imod denne interlocutori kendelse intet indføre af årsag, at sognepræsten intet har i sinde end største strengthed efter loven i denne sin begyndte sag, såfremt han ellers finder sin kontrapart tilbøjelig til fred, som han selv er, sagen har dog sognepræsten kunnet forbigå, han jo den skulle påtale, uden han selv ville have tiltalen af husbonden til ejendommen, da vel ikke at nogen sådan sag må fordølges efter loven, hvorfor han og da er begærende at besigtigelses mændene måtte lovligt aflægge. - Efter den os af retten meddelte takst, har vi 8te mænd begivet os til den omstridte toft, og der grangiveligt

efterset, hvor meget hr. mag. Peder Blichfeld af Mogens Lærke er fornærmet.

Dommeren påråbte Mogens Hansen Lærke, som selv her ved retten var til stede, om han noget imod indbemeldte 8te mænds afsigt har at påtale førend de ydermere den edeligt <> afstår og afsiger.

(339 b)

Mogens Lærke tilstod for retten det forhen af besigtigelses mændene udførte, så at være i sandhed, og havde der imod intet at sige, men bekendte selv villig sin forseelse med omtvistede jord imod sognepræsten.

Dommeren fandt det unødvendigt at besigtigelses mændene skulle aflægge nogen ed, eftersom Mogens Hansen Lærkes egen bekendelse udi indbemeldte sag kontra sognepræsten at have fornærmet, er den bedste sandhed. Sognepræsten lod derpå indføre, og Mogens Lærke såsom han kender sig skyldig i forseelsen tilspørger. Først hvor længe han har haft den omtvistede og indførte jord del fra Præsten. Mogens Lærke svarede, at han udi 3de år havde dyrket og avlet så meget af præstens jord, som omtvistes til sin egen jord.

2. tilspurgtes Mogens Lærke af sognepræsten, om han ville give nogen fornøjelse til sognepræsten for slig hans i brug havende jord, og hvor meget han selv villigt derfor ville byde, og som den der selv bedst vidste, hvad han derpå havde avlet. Mogens Lærke erbød sig mod dette gjorde spørgsmål at erlægge og betale til sognepræsten for sin forseelse jordpenge 4 rdl., som han lover med forderligst at betale. 3. tilspurgtes Mogens Lærke om han for videre strid at undgå <> ville tillige med sognepræsten,

(340 a)

hver lige del jord ladet være en bølge til kende imellem begge. Mogens Lærke tilstod at ville et her udi angående bølgen med sognepræsten. 4. Om han ikke og iblandt andet havde bemægtiget sig at bryde et stykke jord på samme Damtoft beliggende, hvilket stykke jord er udkørsel af den del gårds forte, som mig tilhører, og nogle gange sået hørfrø i samme jord, hvor meget han mig derfor ville fornøje. - Endelig blev han også spurgt om han ville betale omkostningerne <> Var sognepræsten tingsvidne begærende.

(340 b)

** Dommeren påråbte Niels Mogensen fra Femø, om han noget imod det indførte kald fra amtsforvalterens tjener havde at påtale, og som ingen befandtes, blev sagen optaget til kendelse til i dag 8te dage.

1721 7/11

** Blev påråbt om de indciterede fra monsr. Alrø var til stede, som noget imod hans indgivne restance på sin principals vegne havde at påtale, førend dom bliver afsagt, og som ingen befandtes, påfølger dom på enhver resterende således.(*indskrevet folio 341 a*)

** Videre påråbtes Mads Jensen af Nørreby på Femø, om han var mødt efter eget løfte her ved retten at ville besvare monsr. Peder Alrø, over hans indgivne restance, og som ingen befandtes, ihvorvel han har overtrådt den terminerede tid, vides ikke rettere end ermeldte Mads Jensen bør at betale sin restance.

** Dommeren erindrer sig monsr. Jens Woller af Krenkerup hans løfte her udi retten næst løbende i dag 14 dage skulle være efterkommet at besvare sr. Andreas Pohl av Saksjøbing, så vel og velædle hr. amtsforvalter af Nysted ved fuldmægtig monsr. <> Alrø deres påståede og indførte protester.

(341 a)

Vides da at og som nu fornemmes at tiden forløben og ingen udi retten comparere videre at forevise udi sagen, understår dommeren sig ikke længere den at ophold, men optage til videre tægtedag til i dag 4re uger til endelig kendelse.

** Peder Alrø på amtsforvalter Teichmans vegne i retten mødte og lod Jeppe Hansens nu iboende gård første gang efter loven opbyde til offentlig auktion tillige med Hans Pedersen løjet om nogen liebhaver efter 3de gange oplysning det vil sig tilforhandle, da til den højstbydende skal bliv tilslaget.

** Udi de sogne, som monsr. Peder Alrø påtaler efterskrevne Niels Mogensen af Sønderby på Femø - dom indskrevet her.

Kendes da for ret at Niels Mogensen pligtig er at betale sine indestående , med påløbende omkostninger inden 15 dage under nam og vurderings eksekution udi hans bo.

** Ligeledes er Oluf Olufsen tilfundet efter indleverede restance og given delation pligtig er at betale sine indestående , med påløbende omkostninger inden 15 dage under nam og vurderings eksekution udi hans bo.

** Husmands kone Lusia Pedersdatter af Østerby efter indgivne restance

(341 b)

er tilfundet inden 15 dage under nam at afbetale.

1721 14/11

** Lars Lærke af Vesterby på Fejø tilligemed sine medfølgere navnlig Morten Mortensen, Hans Mortensen og Niels Hansen af bemeldte Vesterby som udi retten producerede en forretning efter velædle hr. Amtsforvalter ved Nysted amt, hvilken forretning her inden retten begæres må blive læst og protokolleres, så vel og påtegnes. (*indskrevet folio 343 a*)

** Dommeren lod indføre og eragtede lov nødt at påråbe Østerby bomænd, om de samtlige eller nogen på deres vegne var mødt imod den i dag oplæste rekvisition ville svare, og de der om var vidende, såsom loven befaler, når mænds opkrævelse sigtelse for syn ikke granskning sker, bør det pågældende lovligt at være kaldet, hvor efter fremstillede sig på samtlige Østerbys vegne Rasmus Knudsen, Jacob Hansen, Jørgen Hansen og Oluf Hansen, som vedstod ikke på indførte dokument har påtale, men var de alle vidende og deres høj velbemeldte øvrigheds velbefindende far fornøjet. Videre tilspurgtes de 4re dannemænd så af velædle hr. amtsforvalter var beordret til indbemeldte inspektion

(342 a)

kunne med en god samvittighed edelig her for retten vedstå deres i dag indleverede afsigt således at være.

** Anders Hansen Rågå af Østerby udi retten mødte og fremlagde en af dem efter velædle hr. amtsforvalter Ditlev Teichman hans ordre gjorde forretning at efterse hos enhver bomand i Vesterby, hvis han har indavlet og stod i behold hos enhver fandtes. Hvilket dokument her for retten blev læst, påskrevet og til videre protokollering Efter dette indførte erindrede dommeren sig hans majestæts allernådigste lov, som melder, når nogen granskning, besigtigelses syn ske, da bør de pågældende der til lovlig at være kaldet , af des mangel eragtede dommeren fornøden at påråbe Vesterby bomænd på Fejø, om de denne inkvisition er vidende, eller der

imod noget har at påtale, hvor efter udi retten var mødt efterskrevne 4re dannemænd, navnlig Albret Olufsen, Hans Mogensen, Hans Pedersen Løjet og Albret Larsen, som vedgik på samtlige Vesterbys ejere at indbemeldte inkquisition var dem alle vidnede, og heller intet vil eller kan derpå tale, men gerne er tilfreds med deres høje gunstige øvrigheds befaling.

** Videre udi retten mødte efter påråbelse de 4re beordrede mænd, nemlig Anders Hansen Rågø, Jens Ågesen, Hans Rasmussen og Morten Pedersen, som edelig vedstod deres forretning sandfærdigt at være op spurgt og eftersat efter den i dag her for retten indleverede dokument. Peder Alrø på sin principal velædle Ditlev Teichman hans vegne var efter det i dag indførte tingsvidne begærende til at forevise på vedkommende steder.

** Peder Alrø anden gang lod på sin husbonds vegne tillige med Hans Pedersen Løjet af Fejø Jeppe Hansens gård på Askø lovlige opbyde, om nogen liebhaver den sig til vil forhandle, at de da her udi retten ville lade sig indfinde, da den til første ting skal vorde den højstbydende tilslagen.

(342 b)

** Ligeledes på højt bemeldte hr. amtsforvalters vegne lod første gang Niels Mogensens gård i Sønderby på Femø og Peder Hansen husmand og Lusia Pedersdatter i Østerby på Fejø deres jord og huse lovligen opbyde til offentlig auktion.

** Peder Blichfeld, sognepræst til Fejø menighed, havde med 8te dages varsel til i dag kaldet Jeppe Hansen Løjet på Askø, for bekommet sæde ærter, så vel og brødkorn, hvorefter bemeldte Peder Blichfeld satte udi rette, om ikke Jeppe Hansen bør at betale, de hos ham stående 4 rdl 4 mark med pågående omkostning inden 15 dage under nam og vurderings eksekution.

Dommeren påråbte Jeppe Hansen fra Askø, om han noget imod dette indførte ville eller kunne påtale, og som ingen befandtes blev Jeppe Hansen forelagt til i dag 14 dage her udi rette til indførte protest at svare eller da at lide dom.

** Hans Hansen sognefoged på Askø havde kaldet Jeppe Hansen Løjet fra Askø for gæld efter hans egen forskrivning 22 sldl. 11 sk. som her udi retten blev produceret og påskrevet.

** Ligeledes ved samme kaldsmænd Bunde Jeppesen af Askø med lovlige kald havde kaldet Jeppe Hansen Løjet for hvis, han til Bunde Jeppesen efter egen forskrivning er skyldig 41 sldl. 3 mark 4 sk. Hvilken forskrivning her udi rette blev læst og påskrevet og videre udi akten (343 a) bliver indført.

** Ved samme kaldsmænd Peder Hansen på Askø havde kaldet Jeppe Hansen Løjet på Askø for gæld efter egen forskrivning han til ham skyldig er bedragende 40 sldl. 3 mark 12 sk., hvorpå er betalt 7 sldl. Som begæres at må blive læst, påskrevet og i akten vorde indført. Efter kaldet var blevet afhjemlet påstod enhver for sig, om ikke bemeldte Jeppe Hansen bør efter egen forskrivning at lide dom og da efter nam og vurderings eksekution udi hans effekter, hvor de findes. Dommeren optog sagerne til i dag 14 dage.

** De ovenfor nævnte inkquisitions forretninger angående indavlet korn på Fejø er indskrevet her og på efterfølgende sider.

(345 a)

1721 21/11 (*midt på siden*)

** Blev opbudt Jeppe Hansen Løjets iboende gård på Askø til offentlig auktion til den højstbydende at sælges, om nogen liebhaver ved retten findes, da bemeldte gård skal blive tilslagen den højstbydende. Efter opråb indfandt sig sognefogden Hans Hansen på Askø, som den højstbydende på meldte Jeppe Hansens gård for 281 sldl. 2 mark, så vidt er tilslagen, men som må fornemmes her udi retten i dag fra Askø er mødt undtagen bemeldte Hans Hansen, så måske nogen liebhaver på Askø kan findes, som bemeldte gård ville eller kunne sig tilforhandle, og ikke formedelst lovligt forfald retten i dag kunne bivåne, er da berammet nærmere auktion til vis slutning at skal holdes førstkommende 24. november på Askø udi Jeppe Hansens <> gård på Askø.

(345 b)

** Anden gang blev opbudt Niels Mogensens iboende gård i Sønderby på Femø, ligeledes Peder Jensen Husmand og Lusia Pedersdatters huse i Østerby på Fejø.

** Blev tillyst at skal holdes skifte og deling efter afgangne salig Rasmus Jensen Skrædder i Østerby førstkommende 27. november, at enhver til bemeldte tid, som enten noget at kræve eller fordre, de udi stervboet ville lade dem indfinde.

** Blev påråbt monsr. Jens Woller, ridefoged fra Krenkerup som sagen i dag i tilkendelse er optaget, om som må formenes monsr. Woller intet udi retten efter hans løfte har indleveret må da dommeren forårsage at afsige kendelse som følger.

** Dommeren påræbte en sag imellem ærværdig, hæderlig og vellærde mand hr. mag. Peder Blichfeld kontra Jeppe Hansen Løjet fra Askø, søges for gæld samt sagens bekostning, da som Jeppe Hansen Løjet intet udi retten har indfundet sig noget imod Peder Blichfeld hans påstand at svare. Efter sådan sagens beskaffenhed kendes for ret, at Jeppe Hansen Løjet bør inden 15 dage under nam og vurderings eksekution efter loven at betale.

** Videre æskede Hans Hansen Løjet bomand på Askø dom efter hans indgivne fordring. Endvidere efter Bunde Jeppesens indlæg af Askø dom efter hans fordring. Videre fremstilles Peder <> Hansen fra Askø efter hans givne sagelse. Vides da ikke rettere at kende at enhver bør at betale efter sit kvantum.

(346 a)

** Peder Alrø tredje gang efter loven lod Niels Mogensens iboende gård på Femø opbyde til en offentlig Auktion, men som stervboet eftersom skiftebrevet efter hans salig hustru ej findes i boet, kunne bemeldte Alrø ej beramme nogen vis dag på Auktionen, men så snart som skiftebrevet kan bekommes, skal auktionsdagen blive berammet, og enhver vorde bekendt gjort.

** Videre blev tillyst tredje gang Lusia Pedersdatters såvel og Peder Hansen husmand deres iboende hus i Østerby på Fejø til lovlig auktion opbudt, som er berammet at skal være førstkommende 6. december i forbemeldte huse ved 12 slet.

** Peder Alrø lod Oluf Olufsens fjerde part i Østerby beliggende første gang lovlig opbyde til en offentlig auktion, som skal blive bekendtgjort ved tredje gangs opbydelse, når skal berammes så vel og konditioner, som den købende skal indgå.

** Peder Alrø havde hid udi retten kaldet Lars Hansen Møller boende på en 4de part og husmand i Østerby Jørgen Borre, begge af Østerby for deres pådragne restancer at tilhøre og besvare, om de noget der imod kan påtale, og efter sangens beskaffenhed dom at lide. Dommeren lod indføre pårøbeelse om nogen af de indciterede udi retten var mødt imod indførte kald ville påtale, og som ingen befandtes forelægges de her udi retten at comparere i dag 14 dage, sin påstand udi retten at indlevere.

** Som må fornemmes at monsr. Woller ikke efter sin indgåede tilsigelse har ville efterkomme at svare de indførte præntioner, som udi retten ved Fejø birketing er indført, så vides ikke rettere at bemeldte monsr. Woller bør at forfølge sit kald på ny.

1721 5/12.
(346 b)

Peder Alrø i retten indleverede restance over dem, som blev indført kald over næst afvigte tingdag 28. november, med begæring at samme deres restance måtte af retten læses, påskrives og protokolleres. Efter oplæste restance mødte Jørgen Hansen Borre i Østerby og fragik den restance fra 1718, som han formener sin bror Oluf Hansen med kvittering skal bevise, eller og selv de indførte resterende, så som han indbemeldte fjerde part havde i brug, mens 1716 vedgik Jørgen Borre at være skyldig, men derfor har sat i forsikring 1 stang jern og noget lærred og 1 pude med vår, resten lover Jørgen Borre at betale, så vidt han kan være skyldig, når indbemeldte forsikrede gods bliver lovligt auktioneret. Peder Alrø påstod at bemeldte Jørgen Borre selv bør at gøre rigtighed for sin restance.-

(347 a)

- hvorpå han ventede dom. Dommeren imod det af monsr. Alrø indførte erklærede og forelagde Jørgen Hansen Borre, at han til første ting i rette beviser, at han på restancen har betalt, og det ikke her hos mig stående gods, som fornævnte uspecificeret, og det at lade føre udi penge til restancen at betale. til i dag 8te dage.

** Peder Alrø herved lod Oluf Olufsens 4de part af nr. 6 i Østerby anden gang lovlig opbyde, som er berammet at skal sælges til den højstbydende, dog nær de som haver lod i bredden vil give ligeså meget har de preference ved offentlig auktion præsentere kaution for sig. 2. må han være tiltænkt pengene straks at betale efter dommens slutning.

** *(derefter er endnu flere restancer indskrevet).*

(347 b)
1721 19/12

** Efter at retten var sat blev produceret en auktions forskrivning på følgende skøde af dato 14. november indeværende år på Ole Olsens (Oluf Olufsens) hus og 4de part af nr 6 beliggende i Østerby, som her for retten til videre protokollering og er læst.

** Dommeren pårøbe Laurits Hansen Møller af Østerby, om han i dag var mødt efter forelæggelse at bevise noget at være betalt på den i retten indførte restance, og som ingen

befandt, vides ikke rettere end Laurits Møller bliver til terminen efter indleverede restance inden 15 dage under nam og vurderings eksekution at betale.

** Jørgen Hansen Borre af Østerby at han i dag efter forelæggelse fremviser kvittering om han noget på den af mons^r. Alrø her i retten over ham leverede restance har betalt. Jørgen Borre mødte og forment ikke at være så meget skyldig, når han annammer til afdrag, hvorfor ingen dom i dag blev afsagt, men optages til næste ting efter helligdagene.

** Hans Rasmussen af Vesterby på Fejø på Morten Pedersens vegne sammesteds (348 a)

havde kaldet til i dag med 8te dages varsel Anders Lauritsen af Vesterby for hvis, han til ham kan være skyldig udi hans fædrende arv efter oprette skiftebrev og købekontrakt, som til bevis forbemeldte Morten Pedersen fædrene arv. Om ikke Anders Lauritsen udi mindelighed ville med betalingen indstille sig. Dommeren lod tilspørge Anders Lauritsen om han de udi kaldet påbudne skifter og købebrev med sig her, at han det udi retten ville forevise, hvortil Anders Lauritsen svarede nej, men indleverede et skriftligt indlæg på ordinært papir oprettet af dato 19. december 1721, underskrevet af Anders Lauritsen boende udi Vesterby på Fejø, som her begæres at må læses og påskrives. Dommeren tilspurgte Mortens Pedersen med fuldmægtig Hans Rasmussen om han det indleverede indlæg ville besvare. Hans Rasmussen på Morten Pedersens vegne til ting efter jul lovede at ville besvare det i dag indleverede af Anders Lauritsen til samme tid bliver forelagt, at forevise derpå udi kaldet pårøbte skifte og købebrev. Dommeren bifaldt Hans Rasmussens påstand og forelagde Anders Lauritsen ind bemeldte dokumenter at indlevere til den benævnte tid.

** Erik Pedersen af Østerby på sin konefar Jørgen Olsens sammesteds hans vegne at med 8te dages varsel hid udi retten havde kaldet Ole Olsen af Østerby her på landet for hvis bemeldte Ole Olsen kan være skyldig til Jørgen Olsen, som oven bemeldte Jørgen Olsen tid efter anden har forstrakt for ham. Dommeren pårøbte Ole Olsen om han noget imod indførte kald har at svare, og som ingen befandt på hans vegne, sattes Erik Pedersen i rette, om han ikke bør at betale oven indførte 48 sldl 2 mark 6 sk. Inden 15 dage med denne processes omkostning. Dommeren forelagde Ole Olsen til næste ting efter jul i mod indførte at svare.

(348 b)

** Anno 1721 den 24. november har vi underskrevne rettens betjente her ved Fejø birketing tillige med 4re mænd, navnlig Hans Olufsen, Christoffer Olufsen, Niels Nielsen og Hans Pedersen alle af Askø indfundet os udi Jeppe Hansen iboende gård på bemeldte Askø eftersyn erfare bedømme af næste birketing udmeldt. Først hans kongelige majestæts indestående skatter til dets afbetaling. Dernæst en pur obligation og panteforskrivning og derpå som meldt er skrevet dom og som udi boet har, når gjort inkvisition til nu hans betaling, forfare velædle hr. amtsforvalter Ditlev Teichman så vel og Hans Pedersen Løjet at på Fejø har krævet, forårsaget at komme gården med sit tilhørig tillæg til opbud, som tvende gange efter lovens befaling med tingdag efter en anden er opråbt, og som ingen i den tid har indfundet sig bemeldte gård sig til ville forhandle, undtagen sognefogden velagte Hans Hansen på Askø, der har budt 281 sldl. 2 mark. Skulle der nogen i dag indfinde sig højere at på byde -

Er da gården tilslaget Hans Hansen ved lovlige auktion for 281 sldl. 2 mark tilslagne gård er mer bemeldte Hans Hansen nyde og af bemeldte 281 sldl. 2 mark de i gården indestående kontributioner kapital 83 rdl. 3 mark 7 1/4 sk., til Hans Pedersen Løjet på Fejø efter sin pure obligation, og er ved dom kapital 120 sldl 3 mark 4 sk. For resten så lover Hans Hansen til

mag. Blichfeld efter sin herpå erhvervede dom med omkostning 6 rdl. Bunde Jeppesen efter hans gjorte arrest på hvis, som kunne forefindes hos Jeppe Hansen til overs når kontributioner, og Hans Løjets fordring bliver afbetalt og den forskrevne dom 43 sldl 3 mark 12 sk. til Peder Hansen efter os foruden dom 43 sldl 3 mark 12 sk. for af enhvers kvantum fragår til auktions gebyr 6 rdl. At således som indført er tilstår vi rettens betjente med forindførte dannemænd ved auktionen at være passeret Askø ut supra Jens Madsen Jørgen Nielsen Hjort.

** Anno 1721 den 12. december har vi underskrevne rettens betjente udi Fejø birke tillige med tvende medhavende mænd Jørgen Jensen og Christen Jørgensen af Østerby indfundet os udi Ole Olufsens hus og fjerde part af nr. 6 i bemeldte Østerby og der (.....) har været at hvis som, velædle hr. amtsforvalter Ditlev Teichman med fuldmægtig sr. Peder Alrø har <> været forårsaget at komme bemeldte fjerde part -

(349 a)

er bemeldte Ole Olsens part tilslaget Jeppe Jeppesen nyde og beholde som en prioriterlig ejendom, for sig og hustru og sande arvinger. Hvorpå han betaler de udi bemeldte kongelige restancer 47 sldl 1 mark 3/3 sldl. skulle hans majestæt behage udi fremtiden at efterlade noget af, da resterende kornskat, som nu ansat summa er indført bliver de Ole Olsen eller hans kreditorer til gode. -

1722 9/1

** Dommeren pårøbte Oluf Olufsen af Vesterby om han noget imod indførte kald og sagelse, som sidste tingdag før jul blev afhjemlet, og som ingen befandtes, er sagen optaget til kendelse til 14 dage.

** Anders Larsen hid i retten mødte og producerede et skiftebrev oprettet efter salig Peder Sørensen bomand i Vesterby på Fejø af dato 1705 den 24. januar, hvor udi findes den salig mands søn Morten Pedersen hans fædrende arv 202 sldl, som for retten begæres at må læses, påskrives, og udi akten vorde indført.

(349 b)

Videre udi retten producerede Anders Larsen et oprettet købebrev imellem Hans Mortensen som lovværge for sin mor Maren Mortensdatter, så og Anders Larsen bomand i Vesterby angående 3/4 part, som han bebor for penge 360 sldl og er bemeldte købebrev dateret 28. juni 1719, som for retten blev læst, påskrevet, og videre udi akten vorder indført.

** Hans Rasmussen på Morten Pedersens vegne udi retten mødte og producerede det forelagte indlæg, som for retten begæres at må blive læst, påskrevet og videre udi akten vorder indført af dato 1722 den 9. januar undertegnet af Morten Pedersen. Hans Rasmussen på Morten Pedersens vegne var tingsvidne begærende.

** Blev tillyst at skal holdes skifte efter salig Jørgen Olufsen i Østerby, som ved døden er afgangen førstkommande mandag, hvor efter alle vedkommende har sig at efter rette.

** Lars Hansen Møller af Østerby på Fejø udi retten mødte og lovbød sin hidindtil beboede kvarte gård af nr 22 beliggende i Østerby, om nogen liebhaver findes bemeldte fjerde part ville sig tilforhandle, de da til i dag 14 dage her for retten ville indfinde den tid da ovennævnte til den højtbydende skal vorde tilslagen.

1722 16/1

** Blev påråbt om Oluf Olufsen af Østerby var mødt [og] noget kunne forelægge at have stillet Jørgen Olufsen eller hans arvinger tilfreds, og som ingen befandtes, er dom afsagt som følger. Udi den sag som Erik Pedersen på Jørgen Olufsens vegne efter lovligt kald søger og tiltaler Oluf Olufsen, for hvis han til ham er skyldig

(350 a)

Satte bemeldte Erik Pedersen i rette med formening at Oluf Olufsen bør at betale, dog efter lovens befaling givet 14 dages delation, og intet udi retten til bevis har leveret, Kendes da for ret at Oluf Olufsen bør at betale til salig Jørgen Olufsens arvinger indbemeldte 48 sldl 2 mark 6 sk. tillige med processens omkostninger gør i alt 50 sldl. 6 sk. under nam og vurderings eksekution i hans effekter, hvor de findes.

** Endnu blev opbudt 2de gang Lars Hansen Møllers iboende 1/4 part nr. 22, om nogen den sig vil tilforhandle den, da til i dag 8te dage til den højstbydende skal vorde tilslaget.

** Blev tillyst at der skal holdes skifte og deling førstkommende mandag efter salig Hagen Hagensens salig hustru udi Nørreby på Femø.

** Ligeledes efter salig Peder Fris enke udi Sønderby på Femø, hvor efter enhver vedkommende, som noget kan have at fordre eller til stervboet at være skyldig kan vide sig efterrettelig at holde.

1722 23/1

** Blev produceret et købebrev og skøde afstået for Mads Jensen boende i Nørreby på Femø og til Hans Jensen sst. af dato 29. november 1719, som her i retten begæres at må læses, påskrives og videre til protokollering. (*indskrevet folio 351 a-b*)

** Hans Pedersen Løjet bomand i Vesterby på Fejø i retten mødte og producerede en obligation og

(350 b)

Panteforskrivning udgivet af Oluf Jeppesen bomand i Østerby på Fejø på kapital 220 sldl klingende mønt at betale til velfornemme sr. Jacob Gise handelsmand i Maribo, dateret og underskrevet af vedkommende den 2. januar 1722, som for retten begæres at må blive læst, påskrevet og protokolleret. (*indskrevet nedenfor*)

** Hans Rasmussen på Morten Pedersens vegne forelagde et forseglede tingsvidne af dato 19. december 1721. Dernæst udi retten producerede et indlæg af dato 23. januar 1722 underskrevet af Morten Pedersen, som begæres at må blive læst, påskrevet og udi akten være indført.

Dommeren pårøbte parterne, om de videre udi sagen har at indlevere, de da nu ville tilsige, førend sagen optages til påkendelse, hvortil parterne svarede at de intet videre havde at påtale, men begærede dom. Dommeren optog sagen til kendelse til i dag 6 uger.

** Endnu blev af Lars Møller opbudt hans til ejende fjerde part af nr 22 beliggende i Østerby på Fejø. nogen liebhaver den sig den ville tilforhandle, de da nu her i dag ville indfinde sig, da bemeldte fjerde part til den højst bydende skal vorde tilslagen. Niels Sørensen boende i Østerby på Fejø for 103 sldl. 1 mark, hvoraf fragår auktionsforvalterens gebyr efter auktions forordningen 1692. 14. artikel. Inventarium til bemeldte jord er 4re spender rum, halv fodring, 2de bæster og rugsæden som findes.

** Kendes jeg underskrevne Oluf Jeppesen boende i Østerby på Fejø, ret vitterlig gæld skyldig at være til velfornemme sr. Jacob Gise borger og handelsmand udi Maribo klingende mønt 220 sldl., som han mig efter min indstændige begæring lånt og forstrakt <> haver.
(351 a)

Thi lover og forsikrer jeg for mig og mine arvinger, at betale fomævnte 220 sldl til bemeldte sr. Jacob Gise, eller hvem denne min forskrivning med rette i hænde haver med sin tilbørligen rente 5 procent, og det uden skade i alle måder, og på det mer bemeldte sr. Jacob Gise desto bedre herom kan være forsikret, så pantsætter jeg hermed til ham min tilhørende jagt af 2de læsters drægtighed, med tilhørende båd, foruden jagtens storsejl, foksejl, topsejl og klyver, 2de jern ankre, 2de anker tove, foruden 1 gammelt dito, 2de årer til bemeldte jagt og en bådshage, 1 øl anker, 1 økse, 1 malpram, 1 kompas og time pas, samt alt andet jagten tilhørende, løbende og stående redskab tov og redskab, hvor ud af intet mangler, og skulle sr. Jacob Gise ikke uformodentlig ved dette her udgivne specificerede pant komme til sin betaling, da pantsætter jeg desforuden til desto mere sikkerhed 2de grå og 2de sorte køer, item 1 sort stud 3½ år gammel, hvor udi alt som forskrevet står sr. Jacob Gise skal nøde første prioritet og forsikring, indtil ovenbemeldte summa de første med sidste skilling vorder ham skadesløs betalt. - Underskrevet Maribo 2. januar 1722 Oluf Jeppesens navn O I S, til vitterlighed efter begæring test. Peiter Jacobsen Svertfeger og Hans Gise.

** Jeg underskrevne Mads Hansen boende i Nørreby Femø bekender og hermed vitterlig gør, at jeg med min hustru Maren Pedersdatters samtykke og velberåd hu, har solgt og afhændet, fra mig min hustru og vores sande arvinger, jeg (hartkorn) i alle måder skøder og aldeles afhænder mit hidtil dags hafte vænge, den halve del deraf med der udi begreben ager og engbund og så vidt dertil findes, beliggende østen op til mit andet beholdne hartkorn -
(351 b)

- således som anført er, aldeles efter denne dag ingen lod eller del haver, men samme efter dette mit udgivne skødes indhold at tilhøre Hans Jensen og hans sande arvinger til urykkelig ejendom i alle måder -

1722 30/1
(352 a)

** Jacob Carstensen skoleholder i Østerby på Fejø for retten mødte og hid udi retten kaldet Lars Hansen Møller af Østerby på Fejø angående nogle penge, som jeg formener at bemeldte Lars Hansen Møller skal være mig skyldig. Efter 3de ganges påråbelse fornemmes ikke Lars Hansen efter det afhjemlede kald var mødt noget der imod at påtale. Er så forelagt til i dag 14 dage her udi retten at comparere eller og at lide mod hvis videre kan påfølge.

** Jeppe Albretsen for retten mødte og producerede et oprettet købebrev imellem ham og Anders Gertsen, som lovværge for salig Lars Nielsens hustru Maren Mortensdatter hendes vegne af dato 22. august 1719, som for retten begæres at må blive læst, påskrives og videre til protokollering.

Kendes jeg underskrevne Anders Gertsen lovværge på salig Lars Nielsens hustru Maren Mortensdatter hendes vegne, at jeg med hendes vilje og samtykke sælger og afhænder til ærlig og velagte unge karl Jeppe Albretsen en halv ejendomsgård af nr. 15 så vel og en fjerde part af nr. 20 for penge 250 sldl. med fuld tilstundende vinterfoder og vårsæd, 6 plovbæster m. v. besætning - en messing kedel, spand, en kobber gryde, et par tinfade, en sølvstob - - var sådant vores imellem handling lover Jeppe Albretsen, så længe han forbliver udi gården, nr. 20 hos Maren Mortensdatter at forsyne hendes avling tillige med sin så han sig nu til forhandlet haver

med pløjning, sæd -

(352 b)

(skødet fortsat) -

- og når benævnte Maren Mortensdatter ved døden afgår, da Jeppe Albretsen nyder hans 3/4 parter nr. 20 tilhørende for den pris og eftermands lovlig vurdering, at alt dette som indført er, lover vi på begge sider af os ubrydeligt holdes og efterkommes skal, og Jeppe Albretsen tages ved at betale kongelige kontributioner af juli indførte, han har sig tilkøbt førstkommende Phillippi Jacobi og siden efter hver sin andel, og til ydermere stadfæstelse har vi underskrevne dannede mænd navnlig Hans Mortensen, Anders Lauritsen Fejø den 22. august 1719 på enkens vegne Anders Gertsen, Jeppe Albretsen.

1722 6/2

** Blev tillyst at skal holdes skifte og deling efter afgangens salig Jørgen Frederiksen førstkommende tirsdag, hvorefter alle vedkommende såvel debitorer som kreditorer sig har efterrettelig at holde.

(353 a)

1722 20/2

** Dommeren pårøbte om Lars Hansen Møller efter forindførte sidst forleden 3 uger, om han noget imod Jacob Carstensen, skoleholder på Fejø hans indgivne kald noget ville eller kunne protestere. Efter indførte fremstod Lars Hansen Møller, erklærede sig ikke at vide nogen skilling at være skyldig, men forlanger Jacob Carstensen bør lovligen at bevise sit krav, hvorfor jeg søges. Jacob Carstensen begærede, at denne os imellem stående gæld, som nu ikke fuldkommelig kan bevises, at samme den ville forelægge Lars Møller ved ed enten at fragå eller at tilstå eftersom gælden for rum tid siden, nemlig for en 16 år siden efter Lars Hansens eget udsigende ikke så udførlig kan bevise, og langt mindre havde tænkt, at Lars Hansen de skulle benægte, men begærede aleneste kun, at han ved spørgsmål vil gøre ed.

Dommeren imod Jacob Carstensen indførte erklærede ikke vidste at kunne eller fordre efter loven. Understod sig så let at forelægge Lars Møller at gøre ed, eftersom Jacob Carstensen ikke udi sit indførte kald har mensioneret, hvor meget Lars Møller er skyldig, langt minder hvorfor hans prætenderede er, og af hvad årsag den er rejst. Hvorpå forventes Jacob Carstensen udførlige svar.

Jacob Carstensen efter Dommerens begæring ikke rettere kan vide, end jo Lars Hansen er ham skyldig penge for så mange års tid siden, som han her for retten har meldt, og formener at dommeren indførte, at endnu Lars Hansen ikke så let kan forelægges uden fuldkommelig kravet angående, formoder da Jacob Carstensen eftersom intet uden bevisligt på samme gæld kan vidne uden som i hvad tid den kan bevise, begærede derfor endnu ville erindre sig, hvor ingen vidnesbyrd er, om da ikke efter loven må stedes ed.

Dommeren resolverede og forblev ved sit forrige indførte og ikke tilsteder Lars $\diamond$ Møller at gøre ed -

(353 b)

- (diskussionen forsætter hele denne side)

- Dommeren spurgte Lars Hansen Møller, om han kunne erindre sig han nogen tid udi Jørgen Skomagers hus i Kældernæs for 16 år eller mindre har lånt indførte 7 mark af Jacob Carstensen, hvortil han svarede, at han aldrig nogen tid har lånt penge af Jacob Carstensen videre end for 16 eller 17 år siden, da de var sammen i Jørgen Skomagers hus i Kældernæs og spillede kort, hvor da Lars Møller tabte 5 mark, og siden efter lånte 1 mark af benævnte

skomager og satte den 1 mark imod Jacob Carstensen 1 mark i et bydende. I det blev Lars Møller var, at Jacob Carstensen havde to kort på hånd, så tog Lars Møller både sin og Carstens 1 mark til sig.

Satte Jacob Carstensen dette ny indførte efter Lars Hansens egen bekendelse, at han udi Jørgen Skomagars hus i Kældernæs har mig frataget godt 1 mark danske imod min vilje og videnskab, såsom Jacob Carstensen synes og kan fornemme. - men her udi retten med bevis <> har at forsvare,

(354 a)

(og der fortsættes yderligere på næsten hele den følgende side). - Efter således befundne, at som sagen er rejst af kortspil, som ikke bør søges efter loven visse artikler, vides ikke at sagen kan komme Lars Hansen Møller til nogen præjudice, men kendes ganske fri for Jacob Carstensen tiltale.

** Oluf Hansen i Østerby lod i dag lovbyde første gang sin iboende 4de part nr.26 tilligemed hans iboende hus.

1722 27/2

** Efter foregående tillysning første gang den 4de part af nr. 26 blev i dag anden gang ermeldte part beliggende i Østerby, Østerby Oluf Hansen tilhørende, om nogen den til sid den vil tilforhandle,

(354 b)

de da <> dem her udi retten i dag 8te dage ville lade sig indfinde da tredje gang blive løvbuden, da den til den højstbydende skal vorde tilslagen.

** Fremstillede sig efter velagtbare sr. From af Nysted hans skriftlige missive 2de kaldsmænd, som havde kaldet Jacob Carstensen, skoleholder på Fejø for hvis varer han tid efter anden bekommet har. Jacob Carstensen formoder at dommeren ville betænke sig og ikke lade monsr. From bekomme nogen dom eller indførsel [hos] ham, førend rigtigt regnskab bliver gjort, og ydermere er på 3de eller 4re år siden, jeg bekom nogle varer af monsr. From, og imidlertid ingen regnskab er gjort, og i øvrigt tvivles på, at gælden ikke er så stor. Dommeren efter Jacob Carstensen indførte , at Jacob Carstensen bærer tvivl om at sr. Froms krav ikke skal være så gyldig, som det i den indførte udi hans kald er nævnt 10 rdl. 5 mark 8 sk., så forelægges sr. From med forderligst, som ske kan, efter lovens måde bemeldte Jacob Carstensen påstand at besvare.

** Ligeledes ved forindførte kaldsmænd høj bemeldte sr. From Hans Jensen Kåre husmand af Vesterby for hvis, han er skyldig 8 rdl. 2 mark 2 sk. Dommeren pårøbte Hans Jensen Kåre, om han udi retten var mødt noget her imod at svare, og som ingen befandtes, er han efter loven forelagt lovligt til i dag 2 uger at møde, om han noget imod indførte kald kunne protestere.

** Lars Larsen ...sterby var af retten begærende at kunne

(355 a)

blive tillyst skifte og deling efter hans salig afgangne hustru Margrethe Nielsdatter, efter indbemeldte Lars Larsens begæring er skifte efter fornævnte hans salig hustru skal holdes førstkommende torsdag .

1722 6/3

** Efter retten var sat pårøbte dommeren Morten Pedersen ligeledes med sin kontrapart Anders Larsen, om ikke imellem dem kunne erlanges et forlig. Anders Larsen mødte førend dom blev afsagt, tilbød sig at ville betale Morten Pedersens fædrene arv med kontant, så vidt udi gården er, det øvrige indførte i løsøre dom måtte af fornødenhed efter lovens visse artikler afsige.

Dom: Hans Rasmussen på Morten Pedersens vegne dommen begærende besluttet var. Eftersom Hans Rasmussen som fuldmægtig på Morten Pedersen bomand i Vesterby på Fejø hans vegne har ved kald søgt og tiltalt Anders Lauritsen bomand sst. for hvis, han til ham er skyldig efter et gjort skiftes bedste formelding, hvor hans fædrene arv så vel, og efter en købekontrakts indbemeldte Anders Lauritsen har forbundet sig til hans fædrene arv at betale. Efter påbud om fremvisning af skifte og købekontrakt havde Anders Lauritsen udi retten produceret et indlæg af 19. december afvigte år 1721 med dets indhold at Anders Lauritsen ikke havde formodet Morten Pedersen skulle (angive) ham eller ved rettergang søgt ham, siden han efter sit indlægs formelding 2de gang havde budt ham betaling, som akten videre ommelder Indeværende år 1722 9. januar indlagt udi Retten Anders Lauritsen de forlangte skifte og købebrev, som beviser Mortens Pedersens fædrene arv at være tilfalden udi sin fars ejendoms gård 68 sldl., udi en sejl jagt 58 sldl, 3 mark 12 sk. og 105 sldl. 5 1/4 sk. udi løsøre, som gør summa efter skiftes indhold 232 sldl 1 1/4 sk., som udi gården er bestående. og Morten Pedersens mor efter lovens anledning har været bekendt, og siden efter oprettede købekontrakt og skøde har afstået sin gård til Anders Lauritsen, hvor til han har obligeret sig at alle indeværende <> børnegods og anden gæld,

(355 b)

som dem imellem havende (skulle) forklare. Samme dato indeværende år indleverede Hans Rasmussen på ermeldte Morten Pedersens vegne et skriftligt indlæg, hvor udi han påstår sin fædrene arv efter indleverede skifte brevs formelding, med påløbende renter udi rede penge og nøjagtig udlæg at betale så han hans mor har afstået gården og Anders Larsen, som her er meldt som den til har forhandlet, i for meldte min fædrene arv at betale.

23. januar næst løbende Hans Rasmussen et indlæg med videre påstand for bemeldte fædrene arv med påløbende rente, som hans mor har været betroet at kuratere over og gården med andet løsøre, hvori Morten Pedersen var ladet, til Anders Larsen har afstå, så og har hans mor straks efter hans fars død bortsolgt en sejl jagt, hvori han var ladet, så hans fædrene arve efter indleverede dokumenter er bidragende til 240 sldl. 2 1/4 sk. påløbende renter siden han var 15 år til 1720 gør i alt 300 sldl. 1 1/4 sk. Efter indleveret speciel regning bliver han så skyldig til dato med påløbende rente 272 sldl. 15 1/4 sk. Slig processes omkostning 9 sldl. 14 sk. er da Morten Pedersen prætenderende i alt 281 sldl 1 mark 13 1/4 sk. efter de her udi retten producerede dokumenter og skiftet brevet Morten Pedersens arv at være - (*det hele gennemgås endnu engang*) -

Jeg da ikke understår mig anderledes at kende end Anders Lauritsen jo pligtig Morten Pedersen sin fædrene arv med påløbende rente, kapital og rente - inden 15 dage efter påstand at betale under nam og vurderings eksekution og i mangel af rede penges betaling da af hvis gods, som bliver vurderet til Morten Pedersens afbetaling på debtors egen regning bliver auktioneret og gjort udi penge til summens fyldestgørelse.

1722 13/3

** Påråbt om Hans Jensen Kåre eller <> nogen på hans vegne var mødt
(356 a)

imod sr. Froms indgivne forelæggelse kunne påtale. Som ingen befandtes sættes da udi rette om Hans Jensen Kåre ikke bør at betale til sr. From - Dommeren optog sagen til første ting

efter påske.

1722 20/3

** Morten Pedersen Krog udi retten producerede en købekontrakt imellem Hans og Michel Hansen i Vesterby på Fejø angående sit afståede hus til ermeldte Morten Pedersen dateret Fejø 22. september 1721. Begæres indbemeldte dokument måtte læses og protokolleres og til videre opsyn påskrives. (*indskrevet folio 356 a*)

** Jacob Gise af Maribo i Lolland havde her i retten kaldet Oluf Hansen Jeppesen i Østerby på Fejø for den udgivne obligation dateret 2. januar 1722 og protokolleret inden Fejø birketing den 23. januar 1722, for hvilken obligation nemlig Oluf Jeppesen udgivne kapital 220 sldl i klingende mønt uden videre opsigelse førstkommende 11. marts har forsikret at betale. Hvor næst Jacob Gise saggav den indciterede Oluf Jeppesen for rede penge klingende mønt skyldig at være til bemeldte Jacob Gise bemeldte summa med processens omkostning 6 rdl. at betale og det alt til Jacob Gise inden 15 <> dage at erlægge. - (356 b)

Dommeren efter sr. Jacob Gises indførte pårånbe om Oluf Hansen Jeppesen i Østerby havde noget imod det i dag afhjemlede kald at prætere. Oluf Hansen imod indførte ikke vidste andet, end hans gæld hos velbemeldte Gise skulle været bestående til førstkommende Michelsdag. Jacob Gise holdt sig til 11. marts. Dommeren resolverede sig til doms slutning i dag 4re uger med mindre Oluf Jeppesen kan gøre bevisligt sit indførte at være givet delation til førstkommende Michaeli.

** Kendes efterskrevne Michel Hansen boende i Vesterby på Fejø, at jeg med min hustrus og samtlige mine arvinger har afstået og solgt mit hidindtil beboende hus beliggende i Vesterby til ærlig velagt mand Morten Pedersen af Halsted i Lolland til ham og hans sande arvinger til fuldkommelig arv og ejendom med alt hvis, som udi min tid, til forbemeldte mit frasolgte hus har været tilhørende, det er vænge med pløje land som nu befindes og alt hvis nagelfast for 49 sldl. Herpå Morten Pedersen straks betaler 25 sldl. og betaler velbemeldte Morten Pedersen førstkommende påske <> udi klingende mønt, (357 a)

når jeg tiltræder indbemeldte mit tilkøbte hus , jeg forbemeldte Michel Hansen som mig tilsagt og solgt har forbemeldte sit hus at holde mig foruden nogen tiltale - underskrevet 22. september 1721

På denne panteforskrivning har Morten Pedersen betalt mig underskrevne 25 sldl. 1722 den 3. marts har Morten Pedersen betalt til mig underskrevne på denne vor kontrakt den sidste termin som er 24 sldl. -

1722 27/3

** Dommeren pårånbe Hans Jensen Kåre husmand af Vesterby, om han i retten var til stede for at forevise at have stillet sin kreditor velagtbare sr. Abraham From tilfreds, og som ingen befandtes der dom afsagt som følger. (*indskrevet nedenfor*)

** Udi retten mødte Niels Sørensen af Østerby og producerede en lovlig auktions forretning, så vel og skøde og kontrakt af dato 14. februar 1722, som for retten begæres at må læses til videre protokollering. (*indskrevet folio 357 b*)

** Eftersom sr. Abraham From af Nysted efter afhjemlede kald tiltaler Hans Jensen Kåre, for hvis han er ham skyldig - (*utydelig på film*)
(357 b)

Råbt om han noget imod indførte kald kunne påtale, og som ingen på Hans Kåres vegne ville svare, er ham givet 14 dages delation. Kendes for ret, Hans Jensen Kåre inden femten dage at betale under nam og vurdering.

** Eftersom jeg underskrevne Laurits Hansen Møller er kommet udi sinde at afstå min hidindtil beboede fjerde part af nr. 22 beliggende i Østerby 4re fag hus, som på stedet findes og eftersom kongelig majestæts allernådigste lov og efter forordning, den tredje gange til tinge har lovbudt på det, at det hos mig bestående børnegods og kongelige skatter kan blive afbetalt og til den højstbydende tilslaget, er de bemeldte fjerde part ved lovlig auktion tilslaget Niels Sørensen udi Østerby for 110 sldl., hvilken part har jeg med vilje og venskab fra mig og mine arvinger afstået således, som jeg til denne tid har haft i eje og til forhandlet efter det oprettede købebrev imellem mig og salig Christen Michelsen og skal bemeldte Niels Sørensen så betale resterende børnegods, som jeg inde har haft Salig Christen Michelsens datter Karen Christensdatter tilhørende kapital 43 sldl. rente deraf siden 5. november 1716 og til salig Anders Hansens børn 51 sldl. 3 mark 1 sk., auktions gebyr - bliver så skyldig til Laurits Møller 1 mark 12 sk., - (*resten utydeligt på filmen, nogle jordstykker nævnes*)
(358 a)

(*fortsætter det meste af denne side.*)

1722 10/4

** Peder Christoffersen i retten mødte,
(358 b)

lovlig med 8te dages varsel havde hid i retten kaldet efterskrevne vidnesbyrd navnlig Niels Rasmussen, Peder Jørgensen, Mads Jensen og Hans Pedersen Hollænder alle af Femø, deres sandheds vidnesbyrd her for retten edeligen at aflægge, angående nogle ærerørige ord, som er talt af Niels Pedersen Læsø på bemeldte Femø udi Jens Tielsens hus i (Nørreby) sidst forleden 8te dage, så vel og en undsigelse af bemeldte Niels Pedersen til Peders Christoffersen, hvor imod er kaldet til vidnesbyrd og til fornøden spørgsmål at svare forbemeldte Niels Pedersen.

Dommeren påråbte parterne og informerede dem til forlig, såsom formenes af kaldet, at det hensigter til ærerørig sag, og pengespild, vil derfor, som før er sagt, afhørte vidner være forligelige.

Peder Christoffersen begærede, at hans vidner måtte stedes til forhør og lovens ed. Niels Pedersen tilbød Peder Christoffersen erklæring, således, at hvis ord han har udtalt i Jens Tielsens hus, som kan rage Peder Christoffersens ære tilbyder han sig at igen kalde, og erstatte Peder Christoffersen sin omkostning, så vidt billigt kan være. Hvad sig det ord, nemlig undsigelse kan angå, lover Niels Læsø Peder Christoffersen ikke at være overfaldet og ubeskadiget så vidt Niels Læsø kan angå, så længe han må nyde fred.

Eftersom Niels Pedersen af Nørreby på Femø i dag er kaldet til Fejø birketing af Peder Christoffersen sst. at anhøre de ærerørige ord, som af mig er talt næstleden mandag 8te dage udi Hans Tielsens hus i bemeldte Nørreby, så vel og en undsigelse af mig til ermeldte Peder Christoffersen er udtalt. Altså efter godtfolks imellem handling tog Peder Christoffersen imod forlig.- Skulle heller i andre måder at gøre ham fortræd efter den undsigelse, som af mig er sagt, og beder ermeldte Peder <> Christoffersen om forladelse og til omkostning betale 4 rdl. og til sognets fattige.

(359 a)

** Hans Olufsen af Østerby på Fejø lovligt med 8te dages varsel havde kaldet Albret Lauritsen og Claus Pedersen begge af Fejø imod mænds opkrævelse at efterse og udgranske, hvad skade ved bemeldte mænd kan være gjort ved min skel have, Bomkær avls agre. Efter indførte er udmeldt efterskrevne dannemænd Jeppe Jensen, Hans Pedersen Skotte, Morten Pedersen og Jeppe Rasmussen, som har sig Åstederne at besigtige førstkommende onsdag, når dem bliver meddelt en takst, hvor efter de for retten skal gøre deres afsigt.

1722 17/4

** Oluf Terkelsen ungarl i Vesterby på Fejø udi retten mødte og producerede en oprettet købekontrakt imellem ham og hans far Terkel Christoffersen af dato 17. april, som for retten begæres at må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet folio 360 a*).

** Jacob Carstensen i Østerby på Fejø for retten fremkom på Peder Mogensens vegne og havde med 8te dages varsel kaldet Niels Jørgensen husmand i Nørreby på Femø, med hvad rigtighed han kan have enten skiftebrev eller andet bevis, hvorved han sig Peder Mogensen hans salig mors gård, for rum tid siden sig har til forhandlet, hvoraf Peder Mogensen forventer nogen videnskab og rigtighed, hvad som indlæg forommeldte Niels Jørgensen og Peder Mogensens salig mor imellem havende, da hun sin gård <> afstod til Niels Jørgensen, (359 b)

synes endnu Peder Mogensen noget at have til gode hos Niels Jørgensen efter sin salig mor. Dommeren efter indførte og afhjemlede kald påråbte Niels Jørgensen af Nørreby på Femø, om han nogle af de påråbte bevisligheder, skiftebrev elle andre dokumenter, hvor af kunne ses og erfares, om Peder Mogensen noget efter sin salig mor hos Niels Jørgensen kunne have at fordre.

Efter indførte udi retten mødte Niels Jørgensen af Nørreby på Femø og producerede et skifte af dato 1701 26. april indrettet efter salig Mogens Hansen Løjet af Nørreby på Femø, som for retten blev læst og har boets summa været beregnet 206 sldl 2 mark 8 sk., hvorimod har været indestående gæld 371 sldl. 11 sk.. Videre blev for retten læst skiftets slutning.

Dommeren tilspurgte Niels Jørgensen, om han efter skiftets formelding har indgået, at betale til salig Mogens Hansens enke de udi skiftet nævnte 1½ tønne rug årligt, og hvor mange år han har betalt til hende. Niels Jørgensen tilstod, at han af denne indførte enken godvilligt havde lovet så længe hun var skedelig [rimelig]. Efter skiftebrevets formelding påstår da Jacob Carstensen med formening, at han det har lovet til enken med en god vilje, og to eller tre år det godvilligt har udgivet. Formodede da ikke, at Niels Jørgensen vorder frikendt at betale, hvis han med egen mund har udlovet, uden i fald han enken noget uskikkeligt kan overbevise. Hvilket indsættes til dommerens gode betænkende og lovede til i dag 3 uger at besvare det i dag af Jacob Carstensen indførte på Peder Mogensens vegne.

** Jacob Carstensen i Østerby på Fejø for retten mødte op på Mads Jensens Vegne af Nørreby på Femø og <> lovligt med 8te dages varsel (360 a)

har hid i retten kaldet Hans Olufsen af Vesterby på Fejø, for hvis han kan være skyldig til Mads Jensen det enten ville vedstå eller fragå. Dommeren påråbte Hans Olufsen af Vesterby om han noget imod indførte kald haver at prætere - Efter formaning om at betænke sig førend han gjorde ed, Hans Olufsen ikke vilde gøre ed for ovenstående 5 sldl. 1 mark 4 sk. men ville betale fornævnte penge til Mads Jensen tillige med

denne af ham forvoldte processes omkostning 1 rdl. 2 mark 6 sk.

** Kendes jeg underskrevne Terkel Christoffersen bomand i Vesterby på Fejø at have solgt og afhændet min til dato iboende halve gård af nr. 24 beliggende i bemeldte Vesterby til min søn Oluf Terkelsen, således som den hidtil haft i brug for penge 250 sldl. med tre plovbæster nemlig -

Hvilket forskrevne jeg fra mig og mine arvinger med vilje og venskab har afstået og solgt til bemeldte min søn og hans arvinger, for ermeldte køb med forskrevne inventarium udi ermeldte halve gårds køb, skal min søn først betale af det hos mig indestående sin søster Birgitte Olufsdatter fædrene arve kapital 117 sldl. 1 mark 11 sk., så og 8te og et halvt års rente beregnet til 48 sldl. 3 mark 8 sk.

(360 b)

gør så i alt kapital og rente 166 sldl. 1 mark 3 sk. Resten som er 83 sldl 1 mark 13 sk. skal min søn Oluf Terkelsen betale mig udi tvende terminer. At dette imellem os sluttede køb lover vi begge af os ubrydeligt holdes skal. Underskrevet 24. marts 1722.

1722 24/4

** Lars Hansen i Sønderby på Femø udi retten mødte og producerede en skriftlig forening af dato 24. marts 1722, som oprette imellem Birthe Poulsdatter med hendes lovværge Peder Jørgensen Smeds vilje og Niels Jørgensen Smed i bemeldte Sønderby, som for retten begæres at må læses og protokolleret. (*indskrevet folio 361 a*)

** Blev tillyst at er berammet offentlig auktion at skal holdes udi Anders Lauritsens bo i Vesterby på Fejø først tilkommende 5. maj indeværende år, som er tirsdag 8te, på en del sengeklæder, en udhugget [udskåret] seng, noget kobber og andet løse, og hvad andet der kan forefindes.

** Hans Christensen Søby boende i Østerby på Fejø på sin principals vegne Niels Pedersen Smed ungarl i dag 8te dage, havde her udi retten indkaldt Peder Jørgensen af Nørreby på Femø imod spørgsmål angående, hvad årsag og beskyldning at Niels Pedersen er kommet af hans brød, og der imod vidnesbyrd at anhøre, hvor til er kaldet at vidne sognefogden Michel Pedersen på Femø, Lars Hansen Borre, Jørgen Olufsen (....) af Sønderby på Femø.

Dommeren ....(*ikke læseligt*) .... imod indførte kald sig ville

(361 a)

erklære hvad beskyldninger han til sit forviste tjeneste bud med havde, han det nu her for retten ville lade indføre, hertil kontraparten Peder Jørgensen har intet at beskylde sit forviste tjeneste bud Niels Pedersen for i nogen måde, og er dermed så venligen og vel forligte, når Peder Jørgensen Løjet erklærer til sit fra viste bud, Niels Pedersen ½ års løn, som allerede er fortjent, og des foruden et fjerdinges års løn efter loven, for hans imod hans vilje afviste tjeneste 6 sldl 3 mark tilligemed denne processes omkostninger og tæring til sit forviste Niels Pedersen Smed alt hvis tøj, klæder og skrin og hvad som Niels Pedersen Smed tilhører ubeskåret i alle måder ovenstående summa penge 9 sldl. 1 mark 4 sk., lover Peder Jørgensen at betale til Niels Pedersen sit forviste tjeneste bud når Niels Andersen hjem kommer fra København.

** Kendes jeg mig Birthe Poulsdatter, jeg har med dette mit åbne brev for alle gør vitterligt, og det udi min værges Peder Jørgensen Smeds samtykke, er kommet udi en venlig forening og forlig med Niels Jørgensen Smed i Sønderby på Femø angående om mit Birthe Poulsdatters

endnu iboende hus, som jeg endnu bebor, som står på Niels Jørgensen Smeds gårds grund, men såsom jeg Birthe Poulsdatter ikke kan formå at flytte samme mit iboende hus af stedet, som det står og andet steds hen til mit gavn og nytte, så længe jeg da lever, jeg Birthe Poulsdatter Niels Jørgensen Smed og det udi min værges Peder Jørgensen Smeds samtykke og jeg Birthe Poulsdatter tilstår Niels Jørgensen Smed årlig 1 sldl. af mit iboende hus, som bedrager sig til penge 31 sldl., såsom jeg Birthe Poulsdatter har boet udi samme hus udi 31 år og bliver denne ovenbemeldte sum penge bestående udi i mit iboende hus, så længe jeg lever. Derimod bliver jeg Niels Jørgensen Smed at lade Birthe Poulsdatter bo i samme hus fri for mig og mine sande arvinger, så længe hun lever, så længe hun årlig svarer 1 sldl. -

(361 b)
1722 2/5

** Udi retten blev produceret en kontrakt tillige med panteforskrivning mellem sr. Jacob Gise af Maribo og Oluf Hansen af Østerby på Fejø dateret 28. marts 1722, som her udi retten begæres at må læses, påskrives lyder. (*indskrevet nedenfor*)

** Videre udi retten producerede Hans Olufsen ungarl af Østerby på Fejø en oprettet købekontrakt og skøde imellem ham og hans far Oluf Hansen i bemeldte Østerby dateret den 24. april, som udi retten begæres at må læses, påskrives og protokolleres. Oluf Jørgensen var efter indført tingsvidne begærende. (*indskrevet folio 352 b*)

** Jens Pedersen Halling af Østerby på Fejø på samtlige vedkommendes vegne navnlig: Jeppe Jeppesen og hans Olufsen Smed sst. hid i rette havde kaldet Peder Olufsen i Østerby på Fejø for at forevise en kvittering, som imellem salig Michel Christensens hustru med hendes lovværge og Peder Olufsen er oprettet, tillige med er kaldet 2de damnemænd, som bemeldte kvittering har underskrevet, hvad de her udi kan vidne, hvad de har underskrevet. Dommeren tilspurgte kaldsmændene om de her i retten edelig kan vedstå lovligt, at have kaldet Peder Olufsen i Østerby med hans kvittering at møde, og som må fomenes at kaldsmændene tvivler ikke lovligt har kaldet og ikke kan vedstå, hvorfor kaldet ikke kunne ved magt kendes.

** Jeg underskrevne Oluf Hansen boende i Østerby på Fejø og hermed vitterlig gør at være skyldig til sr. Jacob Gise, borger og købmand i Maribo, som han mig efter begæring lånt og forstrakt har, rede penge, klingende mønt 43 sldl. Thi lover jeg for mig og mine arvinger at betale vel bemeldte Jacob Gise, eller hvem denne min udgivne forskrivning med rette i hænde har, udi tvende terminer -

(362 b)

** Kendes jeg underskrevne Oluf Hansen boende i Østerby på Fejø og hermed for alle gør vitterligt, at jeg med min hustrus vilje og samtykke har solgt og afstået en min halve ejendoms gård af nr. 29 beliggende i Østerby på Fejø til min søn Hans Olufsen og hans arvinger for penge 147 sldl., hvoraf min søn nyder benævnte halve gårds bygt med al beliggende ager og halvt tørveskær i mark og by - -

Udi bemeldte gårdskøb skal min [søn] Hans Olufsen betale til salig Jørgen Olufsens børn, nemlig Peder Jørgensen 69 sldl 1 mark 8 sk., til Margrethe Jørgensdatter 35 sldl. dlr 2 mark 4 sk. Nok betaler han på mine vegne til Oluf Jørgensen 42 sldl. 3 sk. som jeg til velbemeldte salig Jørgen Olufsen har været skyldig, og Oluf Jørgensen arvelig efter sin salig far tilfalden ovenbemeldte tvende små sine søskendes fædrende arvelod. med årlige renter -

(362 a)
(skødet fortsættes)

1722 8/5

** Anders Hansen Rågå i Østerby på Fejø udi retten producerede en skriftlig kvittering, indrettet imellem Hans Jørgensen og Erik Pedersen bomænd i Østerby, lyder således, jeg underskrevne Erik Pedersen har på ( ) min svoger Hans Jørgensen bomand i Østerby på (min) og min hustru Karen Jørgensdatter hendes (mødrende) arve (part) 45 sldl. (3 mark 4 sk.) det vi begge med vores (sædvanlige) ( ).

(362 b)

** Rasmus Olufsen ungarl i Østerby på Fejø udi retten mødte og producerede en skriftlig købekontrakt oprettet mellem ham og sin far Oluf Rasmussen af dato 18. april 1722 som for retten begæres at må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet nedenfor*)

** Blev påråbt Niels Jørgensen på Femø om han i dag her udi rette var mødt eller nogen på hans vegne at besvare det af Jacob Carstensen på Peder Mogensens vegne indførte kald og som ingen efter pårøbeelse er ham endnu af retten givet 14 dages delation eller da sagen at tages til endelig kendelse.

** Kendes jeg underskrevne Oluf Rasmussen bomand i Østerby på Fejø, og hermed for alle gør vitterligt, at jeg med min hustrus vilje og samtykke, og vores samtlige arvingers viden og venskab, har formedelst genvordighed og svaghed afstået min hidindtil iboende halve gård beliggende i Østerby af Nr. 17, til min søn Rasmus Olufsen sst. for penge 144 sldl., med tilhørende 4re plovbæster, således som de nu befindes, bord og bænke i stuen - og alt hvis hartkorn tillige med bygt 12 fag hus. Skal min søn betale mig efterhånden , nemlig udi 4re år hvert år 36 sldl. indtil bemeldte summa bliver betalt, dog her med at observere først bliver afbetalt alle indestående kongelige kontributioner -

1722 15/5

** Jørgen Michelsen Hjort, birkeskriver til Fejø birketing mødte i retten og havde lovligt med 8te dages varsel Johanne Pedersdatter med lovværge imod vidner at anhøre og til fornøden spørgsmål at svare, sag og dom at lide angående nogle ord fornævnte Johanne Pedersdatter i Claus Pedersens stue har udi Vesterby på Fejø for kort tid siden imod retten, og havde her i rette kaldet vidner at meddele, samt på fornødne $\diamond$ spørgsmål at svare indkaldt Claus Pedersen,

(363 a)

Hans Pedersens hustru Anne Jespersdatter og Maren Clausdatter med hendes lovværge alle af Vesterby på Fejø. Dommeren pårøbte om indstævnedede Johanne Pedersdatter med lovværge udi retten var mødt, det af Jørgen Michelsen Hjort indførte kald og vidnesbyrd havde at påtale, og som ingen befandtes på Johanne Pedersdatters vegne, var Jørgen Michelsen af retten begærende hans indstævnedede vidner, som for retten var til stede, måtte tages udi forhør. Mødte for retten Claus Pedersen vidnede at Jørgen Michelsen kom ind i hans hus og tilspurgte Johanne Pedersdatter om Jørgen Michelsen havde skældt Rasmus Hansen her i Vesterby for en skælde pande, hvortil Johanne Pedersdatter svarede, at Jørgen Michelsen havde skældt forbemeldte Rasmus Hansen for skælde pande, de ville hun inden Fejø birketing vedstå uden

Jørgen Michelsen, men formener at vidnets udsigende her for retten hørte det, at Jørgen Michelsens kone og Johanne Pedersdatter var til ord, og Johanne Pedersdatter og som stod i Claus Pedersens fold, og Jørgen Michelsens kone ved sin dør hørte vel, at de havde ord til sammen men vidnet vidste ikke hvad de taltes.

Anne Jespersdatter vidnede, at Jørgen Michelsen kom ind i Claus Pedersens hus og tilspurgte Johanne Pedersdatter, om hun vel Jørgen Michelsen har sagt de ord om Rasmus Hansen i Vesterby, nemlig at skælde ham for en skælde pande, hvortil Johanne Pedersdatter svarede at Jørgen Michelsen havde sagt, at Rasmus Hansen var skælde pande. - Til spørgsmål om vidnet selv før havde hørt Jørgen Michelsen tale de ord om Rasmus Hansen, hvilket hun ikke havde.

For retten fremkom vidnet [Maren Clausdatter?] og vidnede at Jørgen Michelsen var i deres hus og tilspurgte Johanne Pedersdatter om hun ville stå ved de ord - og at hun havde svaret at det ville hun inden Fejø birketing. - Efter indførte var Jørgen Michelsen tingsvidne begærende.

(363 b)

1722 27/5

** Udi retten mødte Rasmus Olufsen af Østerby på Fejø og producerede en købekontrakt oprettet imellem hans stedsøn Jørgen Jensen i bemeldte Østerby og indbemeldte Rasmus Olufsen på en gård sst. nr. 2 , hvilken forskrivning, hvilken begæres at må oplæses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet nedenfor*)

** Peder Mogensen af Østerby i retten mødte og æskede dom i den sag imellem ham og Niels Jørgensen på Fejø efter indleverede skiftebrev og Niels Jørgensens vedståelse her for retten, så vel og betale den forvoldte omkostning, hvorpå forventes dommerens kendelse. Dommeren spurgte Peder Mogensen, hvor længe det var siden, hans mor døde. Han svarede det var 5 år siden. Videre pårøbte retten Niels Jørgensen fra Femø, om han eller nogen på hans vegne var mødt efter vedståelse, da kaldet først over ham blev afhjemlet ville møde til den af retten forelagte tid indbemeldte sin kontrapart Peder Mogensens kald og hvis vidner, da blev indført ville besvare. Som ingen indfandt sig at svare dog givet 14 dages delation i vis forhåbning han ville bivåne retten, og som nu må fornemmes, at hverken han eller nogen på hans vegne var mødt, kan ikke dommeren vides at være forsvarligt længere at opholde sagen, men den til endelig kendelse optages til i dag 14 dage.

** Kendes jeg underskrevne Jørgen Jensen bomand i Østerby og hermed vitterlig gør, at med min og min hustrus vilje og samtykke har solgt og afstået fra os og vores arvinger en min halve ejendoms gård beliggende i Østerby nr. 2 til min stedsøn Rasmus Olufsen sst. for penge 210 sldl., hvilken min frasolgte gård fornævnte min stedsøn må nyde og beholde for sig og sine arvinger med tilhørende rugsæd -

Skal mer bemeldte min stedsøn kvittere sin fædrende arv som er ni slette daler. Derefter 201 sldl. skal han betale til mig udi tvende terminer nemlig hver Michelsdag -

(364 a)

1722 5/6

** Dommeren pårøbte Peder Mogensen kontra Niels Jørgensen på Femø om deres imellem havende kan være forligelig førend dom afsiges, hvor da må fornemmes at Niels Jørgensen ufornodentlig og lovstridigt udi retten producerede et indlæg af dato 2. juni 1722 i mening

han det ville have læst og påskrevet den dag, som er dommens tægtedag. -

Tilspurgtes Peder Mogensen af retten, om han udi mindelighed ville tillade længere ophold i sagen, hvortil han svarede, at han nok ville tillade ophold udi sagen til i dag 8te dage, hvor han da vil formode efter sin forrige påstand at få dom i sagen tillige med billig omkostning.

** Blev tillyst at skal holdes skifte og deling efter salig Margrethe Hansdatter salig Peder Hansens hustru på Askø førstkommende mandag.

1622 12/6

** Blev dom afsagt imellem Peder Mogensen ungarl her på Fejø og Niels Jørgensen af Nørreby på Femø, lyder som følger: Peder Mogensen var dom begærende udi den sag som Peder Mogensen ungarl tjenende Jørgen Ambrosiussen af Østerby på Fejø søger og tiltaler Niels Jørgensen af Nørreby på Femø udi retten at møde med hvis rigtighed, han kan med skiftebrev eller andet bevis på hvas ... (*ulæseligt*) ...

Peder Mogensens salig mors gård sig har til forhandlet - -
(364 b)

(*øverste del af siden svag og uskarp på filmen*)

- den 5. juni påberåbte retten de forindførte parter, om de ikke i mindelighed kunne være forligelig førend dom afsiges, men da måtte fornemmes samme dag, som var tægtedag, dom skulle afsiges, producerede Niels Jørgensen et tingsvidne udstedet her af retten den 17. april næst afvigte så vel og indlæg af 2. juni næst løbende dets indhold, at Peder Mogensen skulle have påført Niels Jørgensen en u-lovmæssig proces at stævne målet ikke skulle forklare, hvorfor han søges og sigtes, men alene bevis på hvad måde han har til forhandlet sig gården, som formenes at stride imod loven, og at give nogen det i hånden, hvormed han skulle skade sig selv. sådant formener Niels Jørgensen ikke at være anset af nogen kraft, tilstår dog at have lovet Peder Mogensens mor Karen Pedersdatter en kendelse af gården 1 tønne korn, den han og har betalt hende efter hans udsigende, sådan at hendes hus i gården, men som de ikke længere kunne forenes og hun flyttede bort, påstår da Niels Jørgensen at løftet er ophævet, eftersom det var af kærlighed og ej af skyldighed, og gården har været i slet tilstand, den tid han annammede, og derfor er kommen i vidtløftighed ved amt stuen og andre kreditorer ikke kan betale, heller ikke har været krævet af hende, siden hun flyttede er ungefær 18 år siden. Påstår og om det var en gæld, han havde nydt vederlag for, og var skyldig både han det med lodseddell og skiftebrevet at bevise, at det var hans lod med videre dets indhold, for denne Niels Jørgensen for Peder Mogensens tiltale at vorde frikendt og han for omkostning at erstatte 6 rdl. Videre efter indlæggets slutning blev parterne tilspurgt af retten, om det måtte opsættes med doms afsigelse til 8te dage, det tilstod.

Er da afsagt dom som følger, at hvor vel Niels Jørgensen påstår, at denne proces skal være imod loven, så ses dog af tingsvidnet (foruden) det indførte og afhjemlede kald er mensioneret (365 a)

Peder Mogensen (*..... ulæseligt .....*) efter sin salig mor at have til gode efter (købekontrakts) indhold, så det er fornødent at forevise skiftet fra den det i hænde (har, som ....) retten svar og bevis for vedkommende, og som Niels Jørgensen selv for retten har vedstået at betale enken årlig 1½ tønne korn, som udi skiftet er indført, som er bevis nok, men fordi det for længe har stået, og ikke før nu har været krævet, kan jeg ikke derfor synes at være frikendt, han jo noget af sit indgåede bør at betale, som kan tilregnes siden salig kones død, som er 5 år, og derfor henstået udi 13 år, deraf at betale for 6 år á tonden 6 mark er 9 rdl. dernæst omkostning ophæves på begge sider.

1722 19/6

** Niels Christensen af Vesterby på Fejø for retten fremkom og erbød sig med betaling af den halve Anders Lauritsens iboende gård, som ham ved auktion den 5. maj næst afvigte blev tilslagen for 200 sldl. Hvilke her udi retten indgive og deponeres under forsikring til sagens udgang. Niels Christensen begærede af birkedommeren sr. Jens Madsen, at han ville give ham et fuldkomment auktions skøde.

1722 3/7

** Hans Christensen Søby af Østerby for retten fremkom og begærede på Niels Pedersens vegne og havde kaldet Peder Jørgensen på Femø før boende i Nørreby, eftersom han ikke har holdt sig efter sit forenings forlig efter protokollens udvisning at tage efter nødvendig imod sag og dom på hans egen omkostning i denne summa 9 sldl. 1 mark 4 sk.

Hans Christensen på Niels Pedersens vegne i kraftigste påstand her for retten begærede dom efter hans (for .....) artikler, som på byder (.....)
(365 b)

(.....) Dommeren påråbte Peder Jørgensen af Nørreby på Femø, om han eller nogen på hans vegne var mødt at besvare, det i dag af Hans Christensen på Niels Pedersens vegne indførte kald og sagelse, og som ingen befandtes forelægges efter loven, Peder Jørgensen i dag 14 dage her imod dette indførte at svare, og så begæredes af Niels Pedersen at forskaffe dommen til efterretning et tingsvidne imellem det forrige forlig angående Niels Pedersen og hans husbond Peder Jørgensen.

** Anders Hansen Rågø af Østerby på Fejø på sin svoger Hans Sørensen vegne for retten mødte og havde kaldet Erik Pedersen med sin hustru Karen Jørgensdatter edelig at gøre forklaring om bemeldte min svoger Hans Jørgensen og Karen Jørgensdatters salig moders gangklæder, så vidt det dem er vitterligt, som aparte foruden deres mødrende arv var forundt, efter oprettet skiftebrevs formelding bedragende til kapital 44 sldl. 3 mark 8 sk., imod tilspørgsel om Erik Pedersen med hustru kunne have nogle af bemeldte klæder, såsom deres far Jørgen Olufsen var hos dem og døde og havde klæderne i forvaring eller om dem kan være vidende, om den salig mand havde bortsolgt nogle af dem, eller og på hvad måde de kunne være bortkommet, at de derpå, som meldt er, ville gøre forklaring på det de kunne få sin rigtighed uden videre vidtløftighed.

Erik Pedersen påstår ikke lovligt at være kaldet, såsom han påstår at være kaldet at producere sit købe- og skiftebrev udi retten, hvilket de i dag afhjemlede kald ikke ommelder, hvorfor kaldet ikke bliver kendt gyldigt.

1722 10/7

** Anders Hansen Rågø af Østerby på Fejø mødte på sin svoger $\diamond$ Hans Jørgensens vegne
(366 a)

og havde kaldet Erik Pedersen med sin hustru Karen Jørgensdatter, for at gøre forklaring om bemeldte min svoger Hans Jørgensen og Karen Jørgensdatters salig moders gangklæder, så vidt de derom er vitterligt. - -

Dommeren måtte erindre sig efter loven forelægge parterne at være forligelig, såsom nok kan fornemmes af kaldet, som i dag er afhjemlet at begge parterne nok imod hinanden vil være stridige, men som fornemmes af den første post Anders Hansen på sin svoger Hans Jørgensens vegne aleneste løn forlanger af Erik Pedersen tillige med sin hustru Karen Jørgensdatter efter

kaldets ind hjemlen i mindelighed uden eds aflæggelse ville gøre forklaring, om deres salig mors gangklæder, hvor de kan være blevet [af]. Dommeren måtte tilspørge Erik Pedersen om han i god mindelighed uden ed ville give forklaring. Erik Pedersen begærede af retten, at ham måtte gives 8te eller 14 dages delation til at besvare Hans Rågøs kald. Dommeren ville gerne tillade Erik Pedersen dette, men dog med information tilholde ham, at han var betænkelig uden videre eds fristelse og efter egen samvittighed så vidt som mulig ham er at gøre forklaring.

1722 17/7

** Blev dom afsagt imellem Niels Pedersen kontra Peder Jørgensen på Femø (*...ulæseligt på film.....*)

(366 b)

Hans Mortensen Smed i Vesterby her på Fejø, efter loven (.....) tiltaler Peder Jørgensen af Nørreby på Femø for resterende tjeneste løn - som et erhvervet tingsvidne af dato 24. april videre ommelder, og som Peder Jørgensen efter indgået løfte her for retten ikke med Niels Pedersens betaling har villet indfinde sig, er ham da givet ny kald og sag til dom at erlange. Vides da ikke rettere end jo Peder Jørgensen bør at betale tillige med denne sags omkostning.

1722 31/7

** Erik Pedersen i Østerby på Fejø udi retten mødte og producerede et tingsvidne udstedt her af Fejø birketing den 10. juli 1722 sidst afvigte, som begæres at må læses, påskrives og udi akten vorde indført. Dernæst producerede et indlæg underskrevet af Erik Pedersen 24. juli 1722, som begæres at må blive læst, påskrevet og udi akten vorde indført. Anders Hansen Rågø var tingsvidne begærende.

1722 14/7

** Anders Hansen Rågø af Østerby på Fejø udi retten mødte og producerede et indlæg af dato 14. august 1722 undertegnet af Anders Hansen Rågø selv, begæres at må læses, påskrives og udi akten indført.

1722 28/7

** Erik Pedersen udi retten mødte og begærede 14 dages delation (*.... resten af siden og begyndelsen og slutningen af næste side ulæselig på filmen .....*)

(367 a)

(....).- hvis skade, der kan være gjort på Jørgen Skottes ager ende, nemlig den vestre ende - , som Skotte formener sig at - Hans Olufsen skulle have gjort med vognkørsel -

1722 11/9

Jens Mogensen af Sønderby på Femø og havde kaldet Lusia Jensdatter af Sønderby på Femø med sin lovværge mænds opkrævelse ved Nats ager og gærde stykket, som (.....) hvor udi Jens Mogensen sig mener at være fornærmet, hvorfor som før er meldt. Udi retten mødte uvildige mænd - (*.....svagt og til dels for uskarpt til at få mening i .....*)

(367 b)

(øverste 5½ linie slørede, men ser ud til at være slutningen på synet på foregående side)

1722 18/9

kun tingmændene indskrevet.

1722 25/9

** Udi retten blev produceret et instrument underskrevet af velædle hr. Amtsforvalters fuldmægtig monsr. Peder Alrø dateret 22. september 1722, som begæres må læses, påskrives og mig igen at leveres.

** Nok producerede Niels Christensen et auktions skøde på Anders Lauritsens halve gård i Vesterby på Fejø af nr. 18 af dags dato 25. september 1722, med begæring at må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet nedenfor*)

** Velagte sr. Abraham From, borger og handelsmand i Nysted udi Lolland lod producere en obligation tillige med en panteforskrivning andragende i alt 125 rdl. udgivet og underskrevet af hæderlige og vellærde mand hr. Carsten Drejer, sognepræst til Askø menighed dateret 10. juni indeværende år, som for retten blev læst og påskrevet.

** Dommeren påråbte Frederik Jørgensens enke i Sønderby på Femø og Jens Løjet sst. om de endnu ikke var forligelig, og som ingen befandtes, der dem da givet 4 ugers delation

** Eftersom Anders Larsen af Vesterby på Fejø er under tvende over ham overvundne domme først ved hjemtinget og siden ved landstinget tildømt at betale efter sin forskrivning, som ved retten er produceret, Morten Pedersen fædrende arv at betale, hvor efter først hjemtingets dommer udi hans hus lovligt er forkyndt indførsel efter loven, såvel og foretaget auktions forretning udi løsøre og den halve af Anders Larsens gård beliggende på Fejø udi Vesterby nr. 18 til Morten Pedersens hans betalings fyldestgørelse. Hvilken halve gård med besætning, halv vinter og vårsæd, trende bæster, som meldt er gjort indførte den 20. april og ved offentlig auktion den 25. maj næst efter tilslaget Niels Christensen for penge-

(368 a)

- Jeg Jens Madsen birkedommer på Fejø har efter lovlig auktions holdelse solgt og tilslaget velbemeldte Niels Christensen den halve af Anders Larsens gård nr. 18 beliggende i Vesterby halv bygt, halv vinter- og vårsæd, -

Jeg her i dag inden Fejø birketings ret efter mit embedes pligt skøder og tilstår Niels Christensen, det jeg med egen hånd har underskrevet 25. september 1722

1722 2/10

** Sr. Abraham From af Nysted havde kaldet Niels Rasmussen af Østerby på Fejø, for hvis han til ham er skyldig. Dommeren påråbte Niels Rasmussen, om han noget mod indførte kald og sagelse kunne påtale, og som han ikke var mødt - det mod sagelse til i dag 14 dage.

1722 9/10

** Påråbt Lusja Jensdatter på Femø i Nørreby kontra Jens Mogensen Løjet i Nørreby om

nogen af dem var mødt, dog ingen befandt. Er Lusia Jensdatter endnu forelagt til i dag fjorten dage at indgive efter Jens Mogensens påstand, hvor meget han til hende kan være skyldig, hvor efter da skal ske endelig kendelse.

1722 17/10 (*nederste del af siden kan ikke læses på filmen*)

(368 b)

** (Oluf Olufsen) af Nørreby på Femø hid i retten har kaldet Lars Christensen i Sønderby på Femø, for hvis han kan være skyldig til salig Skovs Mette Poulsdatter, bedragende til penge 14 sldl 2 mark, som indbemeldte Oluf Olufsen på den salig kones arvingers vegne og selv har haft hendes barn af barndom. -

Dommeren påråbte Lars Christensen om han noget imod indførte kald ville protestere. Lars Christensen hertil svarede, at han ej viste at være skyldig til salig Skovs enke Mette Poulsdatter, hvorfor han i anledning af loven, formener at befri sig med ed, og derefter blive frikendt og for den forvoldte processes omkostning at erstatte. Dommeren efter monsr. Alrøs indførte påstand kunne ikke forbigå jo efter loven at til holde Lars Christensen her for retten at (P.....) sig med sin ed, dog førend nogen ed af ham var aflagt, vil formodes som nok ikke tvivles på at Lars Christensen erindrer sin saligheds midler, og til dets videre information er eden efter hans kongelige allernådigste lov lydeligen for ham oplæst. Efter aflagte ed er Laurits Christensen for Oluf Olufsens påstand og på de afdødes arvinger, hvad i fremtiden kunne på kommes frikendt. omkostningerne opkræves på begge sider.

** Peder Alrø fra Ålholm amt havde kaldet Peder Hansen Borre og Hans Larsen Bøsses enke Anne Nielsdatter med lovværge Niels Pedersen Hollænder alle af Sønderby på Femø og Christen Jørgensen af Nørreby for hvad kongelige kontributioner de skylder, hvilke de ville høre oplæst, om de der imod noget kan have at erindre eller og efter sagens beskaffenhed dom at lide. Dommeren påråbte, om de af monsr. Alrø indciterede var mødt på kaldet at ville påtale, og ingen befandt.

** Dommeren påråbte om Lusia Jensdatter af Sønderby på Femø kontra Jens Mogensen sst. om nogen af dem var mødt at forevise om de kunne være forligelig, og som ingen befandt er da dommeren til i dag 8te dage da at afsige dom (sidste halvanden linje kan ikke læses)

(369 a)

(de første linjer ulæselige)

1722 23/10

** Dommeren påråbte Lusia Jensdatter med sin lovværge på Femø kontra Jens Mogensen sst. om de noget i retten til bevis ville forelægge, at være forligte og som ingen fandtes, er dom afsagt som følger.

** Jens Pedersen af Vesterby på Fejø hid udi retten har kaldet på Jokum Hansen af Østerby på Fejø, for hvis han til Jens Pedersen kan være skyldig. Dommeren påråbte Jokum Hansen om han noget imod indførte kald ville påtale. Peder Alrø på Jokum Hansens vegne mødte og begærede delation i sagen til i dag 14 dage, da han den ville besvare.

** Peder Alrø på velædle hr. amtsforvalter Teichmans vegne af Nysted i dag udi retten en

skriftlig ordre fra hans excellence stiftamtmand Lützwow tilligemed af bemeldte hans principal udstedt 11. september sidst producerede med begæring, det af retten efter dens befaling måtte forkyndes vedkommende til fuldkommen efterretning.

** Dom. Lusia Jensdatter af Femø tiltaler Jens Mogensen sst. for gæld 24 sldl 4 skæpper korn, som han til bemeldte Lusia skal være skyldig, hvorpå han fragår ikke mere at være skyldig end 23 sldl og 4 skæpper lånekorn, og som parterne af retten er forelagt at forskaffe bevislighed, og ingen har indfundet sig. Kendes da Jens Mogensen at betale til Lusia Jensdatter efter egen vedståelse 23 sldl 4 skp. lånekorn med prætenderede tre kvart års rente 3 mark omkostninger 2 sldl. inden 15 dage at betale efter lovens måde.

1718 30/10

** Retten påråbte om de indciterede fra Femø, nemlig Peder Hansen Borre, Hans Løjets enke, Niels Pedersen Hollænder af Sønderby, Christoffer Jørgensen af Nørreby de noget imod indførte kald kunne påtale, og som ingen fandtes, er da sagen optaget til doms til i dag 8te dage. Peder Alrø endnu havde at erindre Christoffer Jørgensen i Nørreby skyldig er låne byg, som han i anno 1714 på Peder Frises nummer i Sønderby har bekommet og til stået her i retten den 17. oktober 1721, samt at betale nu i des mangel - *(resten af siden meget utydelig)*

(369 b)

1722 6/11

** Hans Christensen i Østerby på Fejø sig for retten fremstillede og begærede sit iboende hus såvel som til forn (er til..... jord) af arilds tid som justitsråd Hans Løndorf (er ..... tilkendt var), da første gang lovbyder her til Fejø birketing, som højstbydende eller vedkommende skal beholde.

** Efter sidst afvigte 5te november på Lusia Pedersdatters hus i Østerby ikke kunne blive solgt, men derfor endnu anden gang til auktion oplyst til førstkommande onsdag, og nogen liebhaver der til ville sig indfinde, som til den højstbydende skal vorde tilslaget.

** Dommeren fandt sig fornøden at oplæse med dom på de af mons^r Alrø til i dag 8te dage til endelig kendelse. Som fornemmes de fleste af indbyggerne på øerne Fejø, Femø og Askø pådrager sig tid efter anden en anseelig restance af kongelige kontributioner som omsider må befrygtes hos en del at blive udvist til afgang i hans majestæts interesse, så holde de, der hefter på de små jord parter, som knap kan importere den bare føde og underholdning de påboende folk og familier, som iblandt kan findes så store, som ved hele gårde, så intet derfra kan blive til overs til skatternes betaling.

Da på det, at slig skadelig konserverende som gårdenes separation i de små 1/4 eller 1/8 parter, forårsages kan blive forekommet, finder jeg fornøden til hans kongelige majestæts interessers konservation, her ved at tilkendegive og alvorligt forbyde, at ingen her efterdags må understå sig ved køb og salg eller i andre måder at separere og afdele nogen hel gård udi mindre part end til halvparten, langt mindre at forringe og dele nogen af de nu allerede separerede enten halv eller kvarte parter til mindre parter end de nu er under vedbørlig påfølgende straf, og slige handlingers ophævelse og mortification i og når nogen af bemeldte små parter skulle blive enten ved dødsfald eller i andre måder vakant, og folk holdes, bør han være samme part nærmest at købe og tilforhandle sig, som den største part i samme afdelte gård har, på det at sådanne separerede gårde igen kan blive samlede, og kommer under en

husbond. Ellers stedes ingen fæste til nogen her efter enten på 1/4 eller 1/8 gård af bemeldte allerede separerede gård, uden til den som forinden har en anden part af samme gård, eller om det ej kunne være deres lejlighed samme at tilforhandle sig, da til en anden, som har foruden en part af en anden gård at den ene part kan komme den anden til hjælp. Eftersom en enlig 1/4 eller 1/8 part ikke kan underholde nogen familie, og foruden skatterne deraf udrede. Dette har rettens betjente ved Fejø birk

(370 a)

til vedkommendes efterretning 3 tingdage næst efter hinanden der for retten at publicere, og derefter i protokollen indføre. 11. september 1722.

1722 13/11

** Dommeren påråbte Peder Hansen Borre, Hans Lauritsens enke, Niels Pedersen Løjet Christoffer Pedersen alle af Femø, om de ikke endnu imod (monsr. Alrø) her for retten (for) resterende skatter kunne stille tilfreds - *(resten meget utydeligt)*

** *(en lovbydelse som ikke kan læses)*

** *(.....)* i dag første gang opbudt for nogen som dertil kan være *(resten meget utydeligt)*

** Peder Alrø første gang lovbød Rasmus Madsens hus i Vesterby på Fejø til de hos ham indestående restancers betaling.

** Eftersom monsr. Peder Alrø på sin principal hr amtsforvalter Ditlev Teichman hans vegne søger efterskrevne for deres resterende kontributioner, nemlig af Nørreby på Femø Peder Hansen Borre, Hans Larsens enke, Niels Pedersen Hollænder og Christoffer Jørgensen. Peder Alrø satte udi retten om ikke da enhver at betale. - Kendes da enhver at betale inden 15 dage under nam og vurderings eksekution udi deres huse og gods, hvor det findes.

1722 20/11

** Sr. Abraham From af Nysted producerede en panteforskrivning underskrevet af Hans Rasmussen husmand i Østerby, som begæres at må læses, påskrives og protokolleres.

** Endnu tredje gang lod Hans Christensen Søby lovbyde sit iboende hus med tilliggende 1/4 part om nogen Liebhaber kan findes bemeldte hus og jord -

** Lod bemeldte Søby oplyse om hvis ....

(370 b)

som af Peder Tielsen på Vejrø og Mads Jensen på Fejø .... at er fundet og til Hans Ærøbo opbragt,

** Nok opbydes her ved Fejø anden gang Rasmus Madsens hus i Vesterby om nogen sig det til [betaling af] kongelig majestæts skatter ville tilforhandle.

** Hans Normand af Saksjøbing mødte for retten og havde kaldet Lars Christensen af Sønderby på Femø, vidner at anhøre for hvis han er skyldig til Hans Normand i Saksjøbing på min salig brors vegne David Pedersen i København. til vidnesbyrd er kaldet Jeppe Olufsen, Oluf Olufsen begge af Nørreby på Femø deres sandheds vidne at aflægge.

Peder Alrø velædle hr. amtsforvalterens tjener af Nysted i dag udi retten mødte tilligemed den indciterede Lars Christensen og på hans vegne fandt forinden at parterne påstår følgende poster. førend videre med sagen fortsættes

1. bemeldte monsr. Borre af Sakskøbing beviser hvad adgang, han kan have til noget at fordre efter sin salig bror, end som noget efter sin salig. er tilfaldet, han da her udi retten ville producere lovligt bevis.

2. om monsr. Borre efter sit kald ville søge bevis på at han nogen til hans salig bror skulle være skyldig, og dommeren da ville iagttage loven at ej andre vidner end loven tillader at blive ført.

Hans Nordmand refererede sig til sit forrige, at Hans vidner måtte stedes til forhør. Alrø endnu indvendte, at de, som i dag er kaldet til at vidne, selv har Lars Christensen kort forhen om samme gæld ladet kalde, hvor for han de befriede sig med sin ed, og derefter blev frikendt, som han nu af hans bror på ny bliver søgt, og dertil han over bemeldte, som er interesseret i sagen, før ladet kalde til vidner, vil Alrø påstå samme ej af dommeren blive konstateret, og for resten refererer han sig til sit forrige efter monsr. Alrøs påstand - *(diskussionen fortsættes siden ud)*.

(371 a)

** Peder Alrø på amtsforvalterens vegne med 8te dages varsel havde kaldet Peder Hansen Skotte og Anne Jensdatter med lovværge for deres begåede lejermåls bøder, som indeværende år er faldet. Satte Peder Alrø i rette om ikke bemeldte 2de personer jo bør at lide efter loven. Nemlig Peder Hansen at betale 24 lod sølv og Anne Jensdatter 12 lod sølv. Skulle de ikke have midler, da straffes de med fængsel på kroppen, så vel som bekostningen for hver med 2 rdl., hvorpå Alrø ventede dommerens kendelse. Retten pårøbte om de indciterede var mødt, og som ingen af dem befandtes, er dem givet 14 dages delation her udi retten at møde, eller da at lide dom.

** Jeg underskrevne Joen Rasmussen husmand boende udi Østerby på Fejø kendes og hermed vitterlig gør til monsr. Abraham From i Nysted i Lolland skyldig at være, som han mig lånt og forstrakt har penge 15 rdl. 4 mark klingende mønt. Hvilken summa lover jeg og tilforpligter og mine arvinger til førstkommende 11. december 172... med sin vedbørlig rente fra dato uden nogen videre opsigelse på enten af siderne til ovenmeldte From og arvinger, eller hvem denne obligation med rette i hænde haver redeligt og skadesløs at betale, og skulle monsr. From længere ville lade pengene henstå, svarer jeg årlig rente 5 procent, og på det mer bemeldte monsr. From og arvinger for kapital og rente kan være forsikret prioritet pantsætter jeg ham mit nu iboende ejendoms hus beliggende på Fejø i Østerby - Fejø 10. september 1722.

(371 b)

1722 27/11

** Blev Rasmus Madsens hus i Vesterby her på landet 3. gang lovbudt, ligeledes en fyrre jolle, som Peder Tielsen på Vejrø og Mads Jensen på Fejø forkyndte har fundet og tredje gang opbudt til tinge til ejermandens oplysning.

** Niels Christensen af Vesterby på Fejø havde kaldet Anders Larsen af Vesterby her på landet til vidner at påhøre og spørgsmål at svare for nogle ærerørige ord, som Niels Christensen formener at Anders Larsen har haft imod ham forleden mandag 8te dage, hvilke ord Niels Christensen mener sig at være fornærmet med, og til vidnesbyrd kaldet Jeppe

Albretsen og Claus Pedersen begge af Vesterby på Fejø, deres sandheds vidne her i retten at aflægge på hvis ord, de har hørt af Anders Larsens mund samme tid.

Dommeren forelagde parterne at være forligelige, eftersom ses af kaldet sagen ikke så let uden stort pengespild. Niels Christensen efter dommerens forelæggelse om forlig, fandt sig gerne at være forligelig, når han ikkun af Anders Larsen kan bekomme fornøjelig erklæring.

Anders Larsen udi retten indfandt sig efter Niels Christensens påstand erklærede, at han intet udi nogen måder eller tyvs gerninger at kan overbevise Niels Christensen ikke heller, at han har fornummet skulle nogle ærerørige ord imod Niels Christensen af mig uden nogen føje og årsag, og lover efterdags t være forligelig, og derpå har givet hverandre deres hænder her for retten.

1722 4/12

** Dommeren påråbte om de tvende af monsr. Alrø indstævnedes for deres begåede lejermaals bøder, om de her udi retten noget kan forevise at have stillet tilfreds, førend dom afsiges. Og som ingen befandtes er dom afsagt som følger. (*indskrevet folio 372 b*)

(372 a)

** Peder Alrø på amtsforvalterens vegne havde til i dag kaldet Oluf Jørgensen af Østerby her på landet for hvis ord han den 23. november sidst løbende i Morten Pedersens hus i Østerby skal have brugt imod ham til samme tid er og Jens Hansen Rågå og Rasmus Nielsen Lund fra bemeldte Østerby kaldet til vidner på hvad samme stede er passeret, hvilket var således. Alrø kom ind i Morten Pedersens hus og foranførte mænd sad der sammesteds og røg tobak, da han ind kom befalede han dem de skulle gå ud, og hjælpe de andre at læsse deres ærter, som var i følge med dem. Hvorpå Oluf Jørgensen svarede nej, han havde læsset sine, der imod tilspurgte Alrø ham om han dog ikke var pligtig at hjælpe til det han kunne, hvortil han dog svarede nej, at han ikke ville. Derpå slog Alrø ham en pibe af munden med de ord, han skulle ud, om fanden var i ham. Oluf Jørgensen hastigt op sprang og bandede flere igen, og lagde hånden i vejret og ville slaget Alrø, havde de andre ikke været, og han havde længe blevet ved. Hvorfor Alrø gik sin vej ud igen, måtte det derved lade forblive, formedelst frygt og overfald fra bemeldte Jørgensen.

Påkaldte retten vidnerne om de nu ved ed ville bekræfte, hvad de i indbemeldte kald kunne være vidende. Rasmus Nielsen Lund vidnede, at han slet intet i sagen var vidende, men det måtte være Hans Sadel, som han har spurgt. Jens Hansen Rågå vidnede således, at Alrø ind kom til Morten Pedersens straks og sagde til os, at vi skulle gå ud at hjælpe de andre at læsse ærter, dertil svarede Oluf Jørgensen nej, at han ikke ville, han havde læsset sine og hjulpet de andre tilforn, da sagde monsr. Alrø, at han skulle gøre det, så svor Oluf Jørgensen at han ikke ville gøre i det (.....)

(372 b)

monsr. Alrø til Oluf Jørgensen i en hastighed og slog piben af munden på ham, hvorefter Oluf Rasmussen sagde til monsr. Alrø, forhast eder ikke, da rejste Oluf Jørgensen sig op fra bordet, da sagde monsr. Alrø til Oluf Jørgensen, det skal du få en ulykke for, da sagde Oluf Jørgensen, da kan i få hænde snart som jeg, der monsr. Alrø gik ud af døren, bad han dem, I dannemænd drages til minde, hvad ord her passerer, og sagde derhos du skal blive ulykkelig. Videre var vidnet ikke bevidst i denne sag. Hvorpå Peder Alrø var tingsvidne begærende. Oluf Jørgensen var også tingsvidne begærende.

** Som monsr. Peder Alrø på sin principal velædle amtsforvalters vegne efter kald tiltaler

Peder Hansen og Anne Jensdatter for deres begåede lejemåls bøder, og der efter satte i rette, om ikke, bemeldte tvende personer hver for sig bør at betale for deres forseelse efter loven eller og at lide dom, og som intet udi retten for mig er forevist de påstående at være betalt, kan derfor ikke anderledes kendes end at bøde nemlig Peder Hansen 24 lod sølv eller og dets værdi 12 rdl. med pågående omkostning og Anne Jensdatter 12 lod sølv eller 6 rdl. med pågående omkostning eller og at lide på kroppen alt efter lovens måde inden 15 dage at betale.

1722 8/12

** Morten Pedersen bomand i Vesterby på Fejø udi retten mødte og begærede et oprettet købebrev imellem ham og hans konefar Lars Jensen af dato 19 maj 1720, som begæres at må læses, påskrives og protokolleres. (*indskrevet folio 372 a*)

** Mads Olufsen Kåre af København udi retten havde lovligt hid i retten kaldet Michel Jensen Grimer af Askø for hvis han til ham er skyldig efter gjorte afregning 42 sldl 1 mark og påløbende et års rente. Blev Michel Jensen af retten tilspurgt, om han noget imod Mads Olufsens fordring kunne påtale, hvor til han svarede, at han var ham skyldig. Hvorefter Mads Olufsen satte i rette. om ikke bemeldte Michel Jensen efter vedståelse bør at betale ham foruden $\diamond$ denne processes omkostning - Er ham givet delation til næste ting efter jul.

(373 a)

** Hans Olufsen af Askø i retten mødte og lovlig hid i retten har kaldet Michel Jensen Grimer fra Askø med bevislighed for hvis, der kan være indestående arvegods både efter mødrene og brødre arv. Michel Jensen lovede at skaffe bevisligt der efter Hans Olufsens begæring.

** På Bunde Jeppesens vegne af Askø hid udi retten havde kaldet Michel Jensen Grimer fra Askø for hvis, han kan være skyldig til ham. Nemlig 24 sldl 4 sk. Blev sat i rette om ikke bemeldte Michel Jensen Grimer bør at betale efterstående 24 sldl 4 sk. tillige med denne af ham forvoldte processes omkostning. Michel Jensen forelægges til første ting efter jul at stille Bunde Jeppesen tilfreds, eller da sagen optages til doms.

** Udi den hellig trefoldigheds navn er jeg underskrevne Lars Jensen Fris, boende i Vesterby på Fejø, kommen udi et venligt køb og salg med ærlig velagte ungarl Morten Pedersen sst, at jeg har solgt og afstået fra mig og mine sande arvinger min ejendoms gård af nr. 25 beliggende i Vesterby på Fejø for penge 400 sldl., med alt hvis tillæg, som udi skiftet efter min salig kone er mensioneret.- Jeg da selv nyder af denne min afståede gård den halve, men når jeg ved døden afgår, da Morten Pedersen foruden nogen af mine arvingers pårørende med tilhørende plovbæster og andet, som oven meldt er efter skiftebrevets formelding, og des foruden er bemeldte Morten Pedersen nu straks forundt en ko, to får - (*resten ulæseligt*)
(373 b)

- og andet hvad sig til gårdens konsevation behøves, hver efter sin andel, og betale halv skatter med hver andre. Udi ermeldte gårds betaling betaler Morten Pedersen til Jeppe Rasmussen i Østerby 31 sldl. til Albret Larsen i Vesterby 62 sldl. til Gertrud Larsdatter 51 sldl. til Lars Jensen 56 sldl. Resten som er 200 sldl. betaler ermeldte Morten Pedersen, når Lars Jensen ved døden afgår til hans arvinger. At alt dette som forskrevet står på begge sider af os ubrydelig holdes og efterkommes skal, bekræfter vi med vores egne hænder underskrevet. Fejø 19. maj 1721.

** Michel Jensen udi retten mødte og producerede et indlæg af dags dato 8. januar 1723, som begæres at må læses, påskrives og udi akten indføres. Endnu ud i retten producerede anmeldte Michel Jensen.

Mads Olufsen udi retten mødte påstår efter gjorde afregning og Michel Jensens egen vedståelse her ved retten, at være skyldig, som udi kaldet anført, og da efter forlangende denne endnu fremlagte anmeldte Michel Grimer et skriftligt indlæg af dags dato 8. januar 1723, som for retten begæres at må læses, påskrives og udi akten indføres angående nogle af Hans Olufsen på Askø på sine søskende, nemlig Maren Olufsdatter så og Birgitte Olufsdatter kan have indestående hos Michel Jensen.

Efterdi i dag af Michel Jensen Grimer på Askø 2de udi retten indleverede indlæg, og han der udi påstår ikke ved, hvor meget han til Mads Olufsen og Hans Olufsen samt søskende kan være skyldig, eftersom han beråber sig at have betalt tid efter anden en del penge, så han ikke ved (*.. ulæseligt..*) er skyldig, førend de udi øvrighedens (*.. ulæseligt..*) har gjort efterretning, da ihvorvel (*.. ulæseligt..*) kald afhjemlet, Michel Jensen
(374 a)

Efter indførte af Mads Olufsen producerede her i dag (for retten) og for at anmeldte Jensen .... skal sige end i retten at blive overholdt. Bliver da parterne henvist til fuldkommen efterretning og regningen har udi retten til i dag 14 dage at indlevere, eller da sagen optages til doms.

** Peder Olufsen udi Østerby producerede et købebrev oprettet imellem Olufsen gammel og Morten Mortensen ungarl af Østerby, dateret Fejø 18. december 1722, som begæres at må læses, påskrives og protokolleres.

** Oluf Hansen på Lusia Pedersdatters vegne var tingsvidne begærende

** Hans Mogensen af Vesterby på Fejø for retten mødte og efter løven hid udi retten kaldet Michel Jensen Grimer boende på Askø, for hvis han kan være skyldig til Hans Mogensen. Dommeren tilspurgte Michel Jensen, som selv udi retten var til stede, om han det i dag af det Hans Mogensens indførte er at ville eller kunne prætere, hvortil Michel Jensen svarede at han var indførte fordring skyldig til velbemeldte Hans Mogensen, og derpå kunne intet påtale.

Efter indførte satte Hans Mogensen i rette, om ikke bemeldte Michel Jensen Grimer bør at betale ovenstående gæld 18 sldl 12 sk. samt processens omkostning. Derpå forventes dommerens kendelse. Dommeren optog sagen til i dag 14 dage.

** Hans Mogensen af Vesterby at have hid udi retten kaldet (*.. ulæseligt..*)
(374 b)
til Hans Mogensen.

** Rasmus Olufsen af Østerby på Fejø på Jeppe Olufsens vegne sammesteds havde hid udi rette kaldet efterskrevne vidner, navnlig Niels Hansen og Mette Pedersdatter deres sandheds vidne at aflægge angående det, som kan være passeret imellem Hans Nielsen og Jeppe Olufsen i Niels Hansens hus i Vesterby her på landet noget før jul, da Hans Nielsen ubesindigt havde slået og overfaldet Jeppe Olufsen, så at de siden måtte føre ham hjem på en hest, og blev der efter liggende ved sengen og befandt sig ganske svag der, da samme skete. Hvor imod er kaldet Hans Nielsen af Vesterby til vidnesbyrd at påhøre og spørgsmål at svare.

Fremstod Niels Hansen og vidnede at han ikke så at Hans Nielsen og Jeppe Olufsen kom ind i hans hus noget før jul, da vidnet kom ind i sin stue, da var Hans Nielsen og Jeppe

Olufsen gode venner og drak hinanden til med et glas brændevin og det i skikkelse. Imidlertid talte de med hverandre om Jeppe Olufsens tjeneste løn, da bød Hans Nielsen Jeppe Olufsen 1 tønne sild eller korn derfor, om han ville være fornøjet der med, der efter gik vidnet ud i forhuset, og sad og hug, så kom Jeppe Olufsen ud til vidnet i herberget, og forbød vidnet, at han ingen penge skulle låne Hans Nielsen, og gik siden ind i stuen og lånte ham 1 mark 4 sk. Der efter gik vidnet ud skøttet sit arbejde, og om atter ind i stuen, da sad Jeppe Olufsen på sin rumpe og Hans Nielsen står oven over, men ikke så at Hans Nielsen (*.. ulæseligt..*), men siden førte han ham på sin hest og (*.. .....*) kom til Jeppe Olufsens hus, da stod (*....*) at (*.. .....*) i sit hus

(375 a)

Vidnet blev tilspurgt om ikke Jeppe Olufsen (*.. ulæseligt..*) er sidst, da han førte ham hjem til sit hus, om ikke han havde skade i benet, hvor til vidnet svarede, at Jeppe Olufsen var revet i ansigtet, (op træde) på det ene ben, Vidnet Niels Hansen tilspurgte Rasmus Olufsen om du så ikke at jeg flette (rederne) af ham, hvor Rasmus Olufsen svarede, at da Niels Hansen ikke har behov til at spotte mig med slige ord her for retten. Hans Nielsen tilspurgte vidnet Niels Hansen, om han så Hans Nielsen ryste Jeppe Olufsen noget enten i en pot eller anden, hvortil vidnet svarede nej, at han ikke så at Hans Nielsen gjorde Jeppe Olufsen noget ondt i nogen måde.

Mette Pedersdatter vidnede at Hans Nielsen og Jeppe Olufsen kom begge to ind i vidnets stue på en gang og begærede et glas brændevin, og Hans Nielsen sad ved bordet og Jeppe Olufsen stod ved bordet og snakkede så i al skikkelse med hver andre. Imidlertid kom de i snak om Jeppe Olufsens løn, og Jeppe Olufsen sagde, at ikke kunne bide længere, hvortil Hans Nielsen svarede, du skal får korn eller 1 tønne sild for 9 sldl. om du vil have dem, eller du skal tage en mand så vil jeg tage en, så skal du få fornøjelig svar, hvad jeg har i huset eller du vil bide efter dem til påske, så vil jeg give dig villighed af dem. Jeppe Olufsen sagde, at han nok [ville] have korn, så kunne de ikke komme til rette om købet. Hans Nielsen ville have 1 rdl for tøndens og Jeppe Olufsen ville ikke give mere for tønne byg end 5 mark 8 sk. Derefter kom de til ord med hverandre. Så bad Jeppe Olufsen, at hans Nielsen skulle give ham en ørling [ørefigen?], hvortil Hans Nielsen svarede nej, at han ikke ville gøre det, thi i det kunne intet nytte dem på nogen af siderne, da sagde Jeppe til Hans Nielsen, betal mig, da sagde Hans Nielsen (*.. ulæseligt..*)

(375 b)

Hans Nielsen med løgn og skælmeri, så bad Jeppe Olufsen, at Hans Nielsen skulle give ham en ørling, så for Jeppe Olufsen i ansigtet på Hans Nielsen, som han på bænken, så tog Hans Nielsen Jeppe Olufsen og lagde ham oven på bænken, så bad vidnet Hans Nielsen, at han skulle lade Jeppe Olufsen være, så gjorde Hans Nielsen så, da Jeppe Olufsen kom op igen for han på Hans Nielsen igen. Så slår Hans Nielsen Jeppe Olufsen ned på gulvet og gav ham nogle ørlinger, enten det var lidt eller mange, vidste vidnet ikke. Så kom de op igen og Jeppe Olufsen gik hen og satte sig ved det andet bord og græd, så bad vidnet Jeppe Olufsen at han skulle gå hjem og skøtte sig selv. Så rejste Jeppe Olufsen sig op og gik hen til det andet bord til Hans Nielsen og brugte en slem mund imod Hans Nielsen. Så tog Hans Nielsen fat på Jeppe Olufsen og slog ham ned til gulvet, så råbte Jeppe Olufsen at hans ben gik i stykker, der efter rørte intet hinanden mere. Rasmus Olufsen tilspurgte vidnet, hvem der tørrede blodet af Jeppe Olufsens ansigt, hvor til hun svarede at Hans Nielsen tørrede det af Jeppe Olufsens ansigt. Rasmus Olufsen på Jeppe Olufsens vegne var tingsvidne begærende, Hans Nielsen var tingsvidne begærende.

** Kendes jeg underskrevne Morten Mortensen på min mor Lusia Pedersdatters vegne, som ved offentlig auktion har solgt et hus beliggende i Østerby, forbemeldte min mor har været

tilhørende, og er tilslagen formedelst kongelige skatters afbetaling, som udi bemeldte hus har været bestående 17 sldl. 2 mark , som før er meldt afgår til kongelige skatter. Efter sådan noksom mig til står jeg Morten Mortensen, som ved offentlig auktion at have tilkøbt forbemeldte hus, nu sælger til Oluf Hansen Gammel og hustru med sande arvinger med kålhavn norden og sønden så vidt skillerums stolpen er udi norden og sønden, og har Lusía Pedersdatter efter løfte, at nyde sin fri husværelse og sin seng i køkkenet, sin livstid og for ild gang til køkkenet at lave sin mad. -

(376 a)
1723 15/1

** Dommeren påråbte om Bunde Jeppesen på Askø (og Michel Jensen .....) efter Bunde Jeppesens fordring havde stillet tilfreds, og som ingen befandtes er sagen optaget til doms til i dag 4re uger.

1723 22/1

** Dommeren påråbte om (.....) Olufsen og Hans Olufsen på Askø om det efter forelæggelse her for retten i dag 14 dage havde gjort rigtig afregning med Michel Jensen Grimer på bemeldte Askø efter det her udi retten producerede indlæg Efter (*.. ulæseligt..*) indfandt ingen af parterne (*.. ulæseligt..*) men have resolveret , og som meldt er forelagt til endelig (*..... efterfølgende for utydeligt til at give mening.....*)

1723 29/1

** (*..... efterfølgende for utydeligt til at give mening..... men der er muligvis tale om en sag med magister Peder Blichfeld som deltager .....*)

(376 b)

befrielse, såsom han selv så enfoldig mand det ikke forstår, sognepræsten mag. Peder Blichfeld efter (indgivne) (forundrede) sig over sin sogne mænds Anders Gertsens vidtløftighed i at søge (tid ved) ved forespørgsel i en sag, (der dog ikke) forstået han ved forordningen i den forindførte den hans kongelige majestæts forordning om ( ) afgift, da - og det er den samme skyldighed, som hans kongelige majestæt nådigst har forpligtet ham til, efter om formeldte forordning har Anders Gertsen ved forordningen i anførte en anden forordning angående påske rente, den han synes at ville disputere mig, skønt han har ydet mig det nogle år elve eller tolv og min salig formand og i mange år skal være 17 år, da kan her om intet sige, førend han til for omrørte tid kommer med sit svar, -

1723 5/2

** Retten påråbte Mads Olufsen af København, så vel som Hans Olufsen af Askø efter forelæggelse havde gjort regnskab med (*..... ulæseligt.....*) imellem dem og Michel Jensen på Askø, og som ingen af dem befandtes kan ikke dommeren vide af hvad årsag begge parterne udebliver, men som vinteren hidindtil, for nogle dage siden har kontinueret måske kunne gøre parterne forhindring, hvorfor retten endnu tillod 8te eller 14 dage parterne at møde, og hvis ikke da skal det at blive (*.....*)

** Hans Christensen Søby af Østerby på Fejø for retten fremkom på Oluf Terkelsens vegne

(.....) efter en memorial (..... *efterfølgende for utydeligt til at give mening.....*)

Tingbogens sidste tre sider er meget vanskelige at læse på filmen, skriften står uldent, som om blækket er flydt lidt ud, og bogen er tydeligt skadet forneden og i kanten af bladene. Udover en fortsættelse af betalings spørgsmålet mellem sognepræst magister Blichfeld og Anders Gertsen, drejer sagerne sig, så vidt jeg kan se, om skatter, og om afhøring af vidner formodentlig i forbindelse med skænderier.